Ч. 147. Львів, второк дня 1. (14.) липця 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске мп серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Дипльоматичні зїзди.

(×) Европейска дипльомация розвинула останними часами незвичайну рухливість. Зїзди монархів, володарів, державників і міністрів в Росиї, в Скандинавиї, в Анґлиї і Франциї викликують незвичайне зацїкавленє в політичнім сьвітї, переговори, договори, обміна дипльоматичних нот і такі инші проявы вказують на те, що політичне положенє в Европі зовсїм змінило ся і що тут і там виринають грізні хмари, що можуть спричинити велику бурю. Незвичайні, на великі розміри устроєні маневри фльоти на Північнім морі збільшають ще грозу. Нїчого отже дивного, що більші і менші держави европейскі намагають ся вглянути в сї незвичайні події, роздивити ся в сучаснім політичнім положеню, здати собі справу з відносин поміж поодинокими державами і володарями. Сими проявами поясняють ся сї зїзди державних володарів і дипльоматів.

Наспіло лїто, а в тім часї перериваютъ звичайно всї законодатні тїла свою роботу задля лїтного відпочинку, а тимчасом як раз починає ся найбільша рухливість в дипльоматичних кругах. Небавом має король Едвард приїхати до Ішлю, щоби нашому монарсї зложити ювілейні бажаня, але нема найменшого сумнїву, що сей приїзд буде також нагодою до далекосяглих політичних переговорів і умов. Мінїстер загр. справ Ізвольский має прибути небавом на лїки до Карольових Варів, а сим покористує ся, щоби зустрінути ся з бар. Ерентальом. Італїйский мінїстер загран. справ Тітонї, що гостював вторішнього лїта на Семерінґу у бар. Еренталя, запрошений сим разом на Моравію до одного італїйского князя Фрассо, на его добра, а се дасть ему добру нагоду побачити ся і поговорити з бар. Ерентальом. В найблизших днях приїздить до Відня румуньский мінїстер загр. справ Стурдза, щоби обговорити з нашим мінїстром положенє на Балканї.

Досить згадати Мірцштеґ і Реваль, а можна буде собі пояснити сю рухливість і непосидючість европейскої дипльомациї. Ледво одинайцять лїт проминуло від часу зближеня і порозуміня поміж Австриєю а Росиєю а десять лїт з часу Мірцштеґскої програми, а тепер в дійсности нема ані одного ані другого.

Ізвольский і бар. Еренталь, розглянувши ся у відносинах на Балканї, не можуть собі щиро сказати, що там они поправили ся, а зближенє між Анґлїєю і Росиєю, до котрого довів Ізвольский в Ревлю, не причинило ся зовсїм до втихомиреня на Балканї, до обезпеченя спокою і переведеня реформи в Македонії. Ще нїколи не було там заострене таке яскраве, ще нїколи не полило ся там стілько крови, як з того часу, коли Росия перехилила ся до західноевропейских держав.

Вороговане між Сербією а Болгариєю дійшло до того, що кождої хвилї можна побоювати ся вибуху, а в Македонії ведуть сербскі, болгарскі і грецкі ватаги завзяту боротьбу не з Туреччиною а поміж собою. Убийство Шемзі-паші музулманами, одного з головних дїячів македоньских реформ, стає певним доказом, що й музулмани намагають ся виступити на македоньскім боєвищу, а тодї релїґійні і народні пристрасти вибухнуть з цїлою силою оріентального завзятя. Ся проява не може бути байдужною для короля Едварда, під котрого скиптром проживають і мілїони музулмав, а буря викликана на Балканї може легко перенести ся до Азиї.

Балканьске питанє дійшло тепер до вельми грізного ступня, на політичнім овидї висувають ся грізні хмари болгарско-сербскої війни, турецкі війска бунтують ся, султан опирає ся дальшому обмеженю своєї володарскої власти, а Анґлія намагає ся вихіснувати сї відносини в свою користь. Анґльо-росийске зближенє і порозуміне в Ревлю в балканьскій справі мало відсунути на бік Нїмеччину, одначе через те мирний розвиток справи попсував ся і се зрозумів мнїстер Ізвольский, що без Австриї не можна на Балканї нїчого вдїяти, що за Австриєю стоїть не лише Нїмеччина але й Румунія, котрих союз має для Австриї велику вагу. Тим то мінїстер Ізвольский приневолений зїхати ся з бар. Ерентальом, щоби обговорити балканьску справу. Ізвольский відчував се дуже добре, що дорога на Балкан веде на Відень, що Анґлія і Франция занадто далекі від Балкану, щоби могли безпосередно впливати на полагоду відносин тамошних і що лише Австрия спільно з Росиєю можуть успішно довершити задачі уладженя відносин на Балканї, що ворохобня на Балканї може для обидвох сих держав викликати грізні наслїдки і небезпечности, які виринають з заостреня між Сербією а Болгариєю. Тимто важні справи буде обговорювати бар. Еренталь з мінїстром Стурдзою і Тіттонїм, а також з мін. Ізвольским, котрий неперечно в порозуміню з Анґлїєю глядить порозуміня з Австриєю.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Посольска палата занимала ся минувшого тижня наглими внесенями і доволї їх полагодила. Передовсїм вела ся розправа про внесеня пп. Гайна і Брайтера що до конфіскат в Чехах і в Галичинї. Обидва бесїдники жалували ся, що в названих краях прокуратори поступають вельми строго супроти печати, що число конфіскат значно тепер збільшило ся, так що відноситъ ся вражінє, мовби поступованє усунене свого часу д-ром Кербером знов вернуло. Мінїстер судівництва др. Кляйн заперечив рішучо сему, мов би то тепер видано які довірочні прикази що до конфіскат до прокураторий і політ. властий. Він признав, що в области львівского висшого суду і в Чехах збільшило ся число конфіскат, але пояснював се великим роздратованєм наслїдком подій в Коропци і Черніхові і атентату на намісника. В Чехах причинило ся до збільшеня конфіскат заострене национальних суперечностий і систематична нагінка на війско та зріст анархістичних брошур. Також боротьба на релїґійнім полї переходила нераз законні границї.

Вельми горячу розправу викликало нагле внесенє Дашиньского, щоби в р. 1909 приступлено до будови водного каналу Відень-Краків і то на обох точках рівночасно, а ся розправа перемінювала ся місцями в острі диялоґи між Дашиньским і Штайнвендером. Однак се внесене поперте христ. суспільниками одержало вимагану більшість двох третин і стало ухвалене.

В пятницю полагодила палата ще внесеня пп. Фреся і Хоца, що відносили ся до дорожнїх вугля і картелїв. В сїй розправі забрав слово мінїстер Ґессман і в довгій промові пояснив справу достави вугля. Правительство дбало вже останними часами, щоби більше доставлювано на торговицї вугля, а установлена в тій цїли мінїстерствами комісия подала в тій справі відповідні предлоги. Мінїстер сподївае ся, що намірене заведенє опалюваня льокомотив ропою причинить ся до подешевленя вугля і прирік в більших і менших містах потворити склади вугля. Заостренєм приписів робітничих сподіє ся він довести до більшої продукциї в державних копальнях.

Після полагоди сих наглих внесень приступила палата до розправи про закон о підвисшеню континґенту новобранцїв в кр. оборонї о 5000 людий. Розправа не прибрала ширших розмірів так, що ще того самого дня можна було закон ухвалити. Мінїстер кр. оборони Ґеорґі повторив заяви зложені вже в комісиї і запевнив, що на случай ухваленя закона буде удїляти жнивних відпусток і знесе військові вправи в одинайцятім і дванайцятім роцї

служби. Що до дволїтної служби висловив мінїстер конечність довгої переходової доби. Проти закона окрім соціялїстів виступив п. Куранда, вказуючи на те, що підвисшене стану кр. оборони не повинно бути одностороннє а переведене в звязи з підвисшенєм стану спільної армії.

Закон ухвалено опісля в другім і третім читаню, відтак приступила палата до розправи над законом про пособлюване незасібним родинам резервістів, покликаних на вправи, котрий остає в певній звязи з предлогою про континґент новобранців в кр. оборонї. Після промови референта відрочено засїданє.

Коли державна рада закінчить засїдання, незнати ще певно. Деякі думають, що вже в слїдуючий четвер, инші припускають, що перед 22-им не висохне струя посольскої вимови, хиба що лїтна жара приневолить послів до відроченя нарад. Відтак зібралаб ся держ. рада імовірно аж в останних днях жовтня позаяк около 23. вересня мають зібрати ся делеґациї, сим разом в Пештї, а наслїдком того держ. рада не вспіла би знов по конець 1908 р. ухвалити буджету на 1909 р. Чи краєві сойми зможуть зібрати ся у вересні і полагодити конечні справи, передовсїм буджет на 1909, нема певности, хоч мінїстер-президент дав в сїй справі приречене.

Заграница.

Пересиленє в Сербії триває дальше, бо переговори між обидвома радикальними сторонництвами що до реґуляміну і верифікациї виборів не довели до порозуміня і розбилися. Виринули також суперечности що до справи апанажі для наслїдника престола, котрої вставленя до буджету на 1909 р. домагають ся старорадикали. Велимирович зложив у руки короля свій мандат що до утвореня правительства. Корона буде змагати до того, щоби довести до порозуміня між обома сторонництвами тим більше, що дїйсно порозуминє послїдувало що до обидвох головних питань (буджету і торгового договору з Австриєю). Король пересправляв з Пасичом і Мильовановичом. Сей останний радив утворити коаліційне мінїстерство, котре мало би перевести буджет крім апанажі і торговий договор а відтак нові вибори. Сподївають ся, що прийде до порозуміня, бо проволока пересиленя викликує невдоволенє в краю.

Росия має також свій §., але не 14-ий, а 13-ий. Дума обставала при своїм опорі що до ухваленя вимаганих мінїстром війни засобів на маринарку, хоч держ. рада заняла була прихильне правительству становище і була за ухваленєм $11\frac{1}{2}$ міліона рублїв на панцирники. Отже опір думи зломано тим способом, що на основі §. 13-го входить в житє буджет з минувшого року, в котрім були вставлені потрібні квоти на будову панцирників.

Мінїстер Ізвольский має зїхати ся з початком вересня з бар. Ерентальом в Карльсбадї. Сему зїздови приписують велику політичну досяглість в справі македоньского питаня і тому сїй справі присьвятимо окрему статю.

В португальскім парляментї прийшло сими днями до яскравих протимонархічних заяв. Дисиденти перебивали монархічному націоналїстови Пінгеро Торрес, котрий обговорював справу задатків для королївскої семї, так зазвято, що президент був приневолений перервати засїданє палати.

Революцийний рух в Персії триває дальше. З Петербурга подають про події в Персиї на основі самостійних справоздань вісти, котрими намагають ся оправдати поступованє полковника Ляхова. Мав він приказ здержувати ся від уданої участи в політичних боротьбах. На случай дїяльного виступленя проти парляменту мали росийскі офіцири приказ ужити до сего перских офіцирів. Останні події були викликані заговором, котрий грозив личній безпечности шаха. Ляхов був отже своїми інструкциями обовязаний боронити шаха. Підчас облоги мечети 23. червня поступав Ляхов на основі порозуміня з шахом і мав злуку з палатою, де находили ся мінїстри і многі посли меджлїсу. Колиж рос. посол в Тегерані дізнав ся, що шах хоче Ляхова заіменувати ґенерал-ґубернатором в Тегерані, запротестував проти сего і ґенерал-ґубернатором став Моавед ед Довлет. Наслїдком проголошеня стану облоги підчинено Ляхову все війско в Тегерані яко начальникови залоги і єму поручено охорону столиці Коли Ляхов оповістив розпорядки для удержаня ладу видані з порученя шаха і ним затверджені, просив рос. посол шаха, щоби сї розпорядки заступив приказами, котрі видали перскі власти. Також серед звичайних відносин належить охорона столиці і дбалість про безпечність посольств і заграничних поселенців до начальника козацкої бриґади.

До Петербурга звіщають дальше з Тебріс, що наслїдком недостачі хлїба положенє там стає щораз грізнїйше. В деяких мечетах підбурюють проти правительства, базарі позачинювані. Богатші купці утїкають з Тебріс, лишивши свої товари. Убито около 370 а ранено около 700 осіб. Недалеко Тебріс відкрито велику фабрику бомб.

В льондоньскій палатї посольскій внесено інтерпеляцию в тій справі, на котру відповів секретар загр. справ Ґрей, що шах прирік удержати конституцию і тому нема причини вмішувати ся в справи Персиї, та що полковник Ляхов поступав після приказу шаха а Росия не мала на се нїякого впливу. Тим то нема основи до дальшої інтервенциї.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Косми і Дам.; римо-кат.: Бонав. Еп. — Середу: руско-кат.: † Пол. Ризи Пр. Богор.; римо-кат.: Розісл. Апост.

— **Ювілей радника двору Вратослава Яґіча** відсьвятковано дуже тихо. Зложила ся на се в першім рядї недуга жени Ювілята, яка на пару неділь перед ювілеєм зломила ногу, в другім ся обставина, що комітетови, який займав ся уладженєм ювілейного сьвята відмовлено на університетї салї. Годї думати, щоби віденьскі Нїмцї побоювали ся наслїдків овациї для славяньского ученого. Радше треба ствердити, що віденьских Нїмців так дражнить славяньска мова, що не відступлено салї для поданованя навіть одного із сьвіточів віденьского університета, чоловіка, якого прізвище буде на довгі віки єго окрасою, який, хоть Славянин, вложив в нїмецку літературу бога то своєї працї. Не дармо виголосив недавно посадник Відня, др. Люеґер, промову, в якій бажав, щоб Чехи, яких в Відни живе близько чверть міліона стали... добрими Нїмцями. Задля сих прикрих відносин забажав проф. Яґіч, щоби ювілей відбув ся по змозї тихо, до чого комітет мусїв примінити ся. Дня 4. липця, отже на два дни перед ювілеєм, явили ся професови-славісти віденьского університета в мешканю Ювілята і вручили єму пропамятну книжку, видану єго учениками, старшими і молодшими. Дня 5. липця проф. Яґіч виїхав на сталий лїтний побут до Семерінґу, де в кругї родини провів ювілей свого сїмдесятилїтя. Гості, що прибули на ювілей, мусїли вдоволити ся висилкою телеґрам. З Русинів прибув на ювілейне сьвято проф. Студиньский, який рівнож дня 6. липця вислав в своїм імени та в імени фільольоґічної секциї наук. тов. ім. Шевченка привітну телеґраму, а дня 7. липця зложив на руки зятя проф. Яґіча, д-ра Решетара, щирі желаня і книжку, яку від себе присьвятив ювілятови. Замітити треба, що з під щасливої руки проф. Яґіча вийшов цїлий ряд докторів фільософії Русинів, як др. Клявдий Білиньский, др. Іван Франко, др. Кирило Студиньский, др. Олекс. Колесса, др. Іван Брик, др. Сьвятицкий, др. Щурат і богато инших, з яких значна часть остала вірною науцї і науковій працї. Не менша також заслуга проф. Яґіча в тім, що чимало місця присьвятив він в своїм знаменитім „Archiv für slavische Philologie“ для прояснена нашого культурного житя. На ювілей наспіло чимало дарунків в видї книжок і кількасот телеґрам. Можна би лише побажати, щоби Достойний Ювілят прожив ще цїлі десятки лїт і щоби ся молодеча енергія, якою він по нинї відзначає ся, не опустила єго протягом дальшого житя на велику користь науки і культурного житя Славянщини.

— **В справі збираня складок на провінциї СС. Василиянками.** При Інституті вихованців для дівчат в Станиславові, будучім під зарядом СС. Василиянок, кромі принятого більшого числа учениць в сім роцї шкільнім, отворено ще й приватну семінарию жіночу з викладовою мовою рускою. Дїло для вихованя дівчат руских піднято велике, а з тим помножились і видатки, жерел однак на покритє тих видатків нема нїяких. СС Василиянки з власних скромних фондів удержують цїлий Інститут і приватну семінарию жіночу. Щоби однак придбати троха фондів, виєднали собі позволенє у ц. к. намісництва у Львові на збиранє у жертволюбних людей складок на повисшу цїль в цїлій східній Галичині. Дві з Сестер Василиянок жертвувало ся ходити для збиравня тих складок. Коли зважить ся, як великої ваги є в житю суспільнім і родиннім релїґійне вихованє женщин, і коли таке вихованє під опікою монахинь вповнї є забезпечене, то напевно нїхто не повинен жалувати лепти на так високо-гуманну цїль і з отвертими, щирими руками повинні Русини принимати ті дві квестарки в своїх домах і не жалувати для них труду і вказівок до дальшого збиравня, а Всеч. Духовеньство зволить кромі сего само занятись складками і тіїже пересилати під адресою Епископскої Консисторії або під адресою Заряду Інтернату СС. Василиянок ул. Заболотівска ч. 13. в Станиславові.

— **Філія рускої ґімназиї у Львові**, як мала сего року чотири кляси, дістане в осени V. клясу. До I. кляси сеї філії зложило вступний іспит перед фериями 90 хлопців, а в головнім заведеню 120.

— **Руска ґімназия в Перемишлї.** В звітї дирекциї сеї ґімназиї за 1907/8 рік шкільний поміщено у вступі цїкаву розвідку проф. Ореста Авдиковича п. з. „Критичний розбір що важнїйших оповідань Ол. Конїського“, яка займає 25 стор. вел. 16 ки. З властивого звіту вийманмо дати в такім порядку, як там наступають. Учительский збір числив 35 сил до обовязкових предметів, а 7 сил до надобовязкових. Поміж першими крім директора (на відпустцї) і управителя ґімназиї (проф. Зарицкий) було трех катехитів, 6 професорів, 5 дїйсних учителїв, 5 іспитованих заст. учителїв і 14 неіспитованих. Дальше слїдує спис змін в учит. зборі і важнїйші розпорядки шкільних властий та плян науки в поодиноких клясах. З рубрики „наукові прибори“ дізнаємо ся, що бібліотека учителїв збільшила ся о 119 наукових творів і числить 1837 творів, бібліотека учеників побільшила ся о 150 творів руских (всего разом 794), о 70 польских творів (разом є 696), а нїмецких

о 53 (разом 621 творів). Історичний ґабінет має 154 приборів (о 4 більше як в попер. році), в природописнім ґабінетї і в фізикальнім докуплено по кілька оказів і приборів, а в археольоґічнім є 9 моделїв. На 5-ох дальших сторонах містить ся статистика заходів біля фізичного розвичку молодїжи. Вповнї похвальна річ, що дирекция подбала, аби ученики уживали ховзанки і купелїв у ваннах зимовою порою, а купелїв в Сянї в лїтї і що уряджувано прогулькы молодїжи під проводом учителїв. Помочи бідним ученикам удїлювали: Бурса ім. св. О. Николая (97 учеників постійно, а 20-ом харч), Церк. брацтво св. О. Николая (грошеві запомоги), Тов-о ім. св. Кирила (видано 710·50 К на мундуркы) і з жертв вложених на руки дирекциї ґімн. (1007·23 К).

Статистика учеників: З початком шк. року вписало ся 869 публ. і 11 приватних учеників до 17 кляс. Найбільше (69) учен. числила кл. IIa і (68) Ia. Серед року прибуло 16+7 учен., а виступило 85 (найбільше в Ia 11, IIIa 10). Поодинокі кляси мали віддїлів: I—3, VIII—1, решта по 2 віддїли. Ученики були родом: 47 з Перемишля, 176 з перемиского повіта, 573 з инших повітів Галичини, 2 з Буковини, а по 1 з Чех і Дол. Австриї. Що до рідної мови учеників було: 784 Русинів, 14 Жидів і 2 Поляків. Що до віроісповіданя: 779 гр.-кат., 1 римо-к., 1 гр.-орієнт. і 19 мойсеєв. ісповіданя. Вік учеників обнимав период 18 ти лїт а се від 10 до 28 лїт (3 в VIII клясї). Цїкаві дати подає нам стан родичів учеників: Найбільше було селяньских синів — 356, потім йдуть сини сьвящеників 153, міщан і ремісників 124, державних слуг 40, нар. учителїв 37, купців 36, урядників 26 ітд. Клясифікация: перших з відзначенєм було 59, перших 598, поправок 85, двійок 31, трійок 19, неклясифікованих 8. Шкільну оплату платило в II півроцї 130+8 учеників в квотї 4920 К (в I півроцї 190+3 в квотї 5970 К). Стипендистів було 19 на заг. квоту 4.255 К.

— **По бурі в склянцї води**. В справі непорозуміня проф. Макаревича зі студентами відбуло ся в суботу на львівскім университетї віче, на якім ухвалено резолюцию з жаданєм, аби проф. Макаревич на руки делеґатів перепросив загал обиджених студентів, а лично перепросив безпосередно інтересованого студ. Шрама. Проф. Макаревич сповнив волю студентів і підписав всїм фреквентацию.

— **Катастрофа на зелїзници**. На шляху Львів-Янів між стациями Рісна польска а Рісна руска підложив хтось вчера на шини на містку дубову грубу і довгу лату, вирвану з містка. Наслїдком того вискочила із шин машина, службовий віз і перший віз особовий поїзду, що їхав коло 1. год. в полудне з Янова до Львова. З подорожних один упав жертвою катастрофи. Є ним Володислав Бар, аптикарский ученик з Янова, який упав з платформи на шини і втратив обі нозї. Зі Львова прибув безпроволочно ратунковий поїзд і забрав раненого та инших подорожних до Львова. Рух поїздів буде відбувати ся на тім шляху через пересїданє аж до усуненя перепони.

— **Нові департаменти намісництва**. Намісник зарядив утвореня VII/d департаменту намісництва, який буде обнимати головні справи що доси належали до дорогового віддїлу VII б департаменту, а се: 1) технїчні справи дорогового будівництва і 2) справи тих водних будівель, які виконують ся коштом дорогового фонду для забезпеченя мостів і державних гостинців. Управу того департаменту обняв радник будівництва Валериян Піхль. Намісник зарядив також віддїленє аґенд V. департаменту намісництва (справи висших шкіл: университети, политехнїка, акад. ветеринарий) від II і III секциї кр. Ради шкільної, з якою були они доси получені спільною управою старости д-ра Антона Цоля і поручив управу того департаменту старостї Антонови Шультісови. Заразом заряджено утвореня для того департаменту окремого віддїлу рахункового. Дотичне розпорядженє війшло в житє дня 11. с. м.

— **Найдені римскі гроші**. В селї Касперівцях, залїщицкого повіта, викрили пастухи на скарбовім пасовиску ґр. Баворовского, при дорозї, що веде на запад ріки Серета з Касперовець до Лисичник, значний скарб римских монет. Скарб лежав укритий в рові під великим каменем, який з часом підмулила дощева вода, виполїкуючи кілька монет на верх. Хлопець Володимир Мартинюк з Касперовець побачив ті монети і почав порпати під каменем дальше, добуваючи чим раз більше срібняків. Відтак збігли ся пастухи, камінь перевернули і в протягу трьох днїв видобули з того місця кілька кільоґрамів срібних монет (около 1.000 штук) розсипаних вільно в земли без нїякої посуди. Переважну часть найдених монет забрав управитель дібр ґр. Баворовского, якому як властителеви ґрунту належить ся після австр. закона половина скарбу, решту хлопцї породавали або розпродали цїкавим людям. Монети всї срібні і однакової величини (завбільшки наших 10 сотиків) заховали на собі дуже виразні поголївя римских імператорів (від Ґадрияна до Александра Севера рр. 117—235 по Христї) і досить виразні латиньскі написи. Є то т. зв. сестерції (nummus sestertius), монета обґрунтована в римскій державі так в часах республики так цїсарства. Викрите їх по сей бік Днїстра сьвідчить, що римскі когорти і кастеллї в часї найбільшого розросту римскої держави мусїли сягати аж в сї сторони. Замітно, що перед кількa лїтами в тій самій околици (в Михалкові над Днїстром) викрито в подібний спосіб дуже цїнний скарб золотий.

— **Неурожай**. На Волини спинили роботу 48 парових і 300 водних млинів, бо не мають що молоти. Минулого року збіжє хибило, а сего року не буде лучше. З Буковини доносять, що наслїдком посухи нема паші для худоби. Селяни збувають ся худоби за безцїн. Збіже також недописало так, що хлїборобам грозить голод.

— **Найславнїйший селяньский хор на Украйнї**. Дня 5. с. м. в селї Охматові відбув ся концерт народного хору Порфірия Демуцкого. Уже пятнайцять лїт співає хор, і кождий, хто тільки цїкавить ся українською піснею та музикою, знає его, або хоч чує про него. Що року лїтом біля Петра д. Демуцкий дає концерт у Охматові і що року на ті концерти збирає ся все більше та більше слухачів. Концерт з дня 5. с. м. був особливо вдатним. На сей раз більшість пісень хор співав з акомпанїяментом невеличкої орхестри, що робило загальне вражінє надзвичайно гарним. Щоб дати спроможність красше дослухатись слів, видано окрему брошурку: „Текст пісень концерту 1908 року в Охматові“; тут з початку була подана програма концерту, а далї йшов текст 54 пісень. Навсправжки хор проспівав ще більше пісень, бо замісць так зв. „bis-ів“ виконано нові пісні. Репертуар хору надзвичайно великий і ріжнородних, він складає ся з колядок та пісень: лїрницких, петрівочних, салдатских, до танців; виконано на голос народнїх пісень кантату „Бють пороги“. Всї хори були гарні. Народ виляв у пісню і своє горе і свої радощі; тимто усякий слухач знаходив в них щось відповідне своїому настроєви. Одно тільки єднає усї ті пісні, які співає Охматовский хор; то — щиро народнїй український їх кольорит. Що хор не співав би, чи лїрницкий кант про страшний суд, чи яку уличну або побутову пісню, слухач завше відчуває в его співні відгомін своєї рідної сторони. На концерт зїхалось безлїч слухачів не тільки з окружних сїл, але навіть з далеких міст. Сїльске житє небагате на культурні сьвята, як сей концерт; тим то усякому кортить поїхати послухати его. І справдї, послухати було чого. У Охматові українська пісня ще не розбрилась в течії загально-европейскої музики, ще осталась цїлком народною. Д. Демуцкий серед самого народу будить пошану до свого музикального ґенія, до української пісні і за се усякий, хто ту пісню любить, повинен сказати ему велике спасибі. (За „Радою“).

— **Кровава пригода**. Підчас суботнього цьвітового „корза“ на ювілейній виставі в Празї наполохала ся чвірня коний при повозї, в якім їхала вдова по мінїстрі скарбу п. Казимира Кайцльова зі своїм судженим підпоручником 3. пол. уланів Ґеорґеовичом і бар. Надгерним з Відня. Коні перелякали ся штучних огнів і впали в товпу, серед якої настав страшний переполох. П. Кайцльова і оба еї товариші вилетїли з повоза, причім она покалїчила ся легко а оба мужчини тяжко. Під копитами коний згинула артистка ческої опери п-на Славиньска, 18 осіб віднесло тяжкі рани, а поверх 30 осіб покалїчило ся легко.

— **Помилуванє послів першої рос. думи**. Льондоньскі дневники доносять з Петербурга, що цар має помилувати всїх засуджених на 3 місяцї вязниці б. послів до I. держ. думи, що підписали виборску відозву. Помилуванє має наступити дня 30. с. м., се є в роковини народин царевича.

— **За крадїж пасхи**. В селї Снятичі в Холмщинї місцевий суд розглядав недавно цїкаву справу. Підчас великодних сьвят кількох хлопців католиків закрало ся до комори православного Русина і вкрали пасху. Збиточників засуджено на 3 місячну тюрму.

— **Днїпрові раки**. Перед 12 лїтами вигинули були в Днїпрі всї раки з причини глистної хороби. Перед 3 лїтами розведено знова раків в Днїпрі так, що тепер вистачає раків не лише для цїлого Київа і прибережних міст (по 35 до 40 копійок за сотню), але висилає ся тисячами до Москви.

— **Новий спосіб осьвітлюваня сцени**. Щоби не було таких острих переходів від сьвітла до тїни, Фортуні в парижскій Великій Опері, замість рампи вигадав инший спосіб осьвітлюваня сцени. Сьвітло стелеть ся по сценї від рефлєкторів, зроблених з атласу ріжної краски, які відбивають від себе сьвітло, що йде на них з боку. Специяльний механїзм дає спроможність реґулювати силу і нюанси сьвітла і кидати на сцену природне осьвітленє, подібне до атмосферного.

— **Час то грош**. В пристани в Ліверпулї стояв корабель готовий до виїзду. Якийсь молодий, елеґантно убраний пан, очевидно з купецкого стану, пращав ся на помостї з якоюсь дамою, котра мала тим кораблем відїздити. Він устиснув єї кілька разів і поцїлував а відтак пішов чим скорше, щоби дати ся перевезти на беріг. На березї побачив він якогось мужчину, котрий видко не мав що робити і розглядав ся, тому спитав его, чи не хотїв би він заробити собі пять шилїнґів (6 К).

— Чому би нї! — відповів той живо.

— Видите онту даму в чорній сукни на кораблї?

— Виджу, відповів робітник.

— То моя жінка, що їде до Нового Йорку. Она буде певно чекати, щоби я тут постояв та вимахував хусточкою, аж корабель відпливе так далеко, що вже нїчого не буде видно. Може нї?

— Розуміє ся, що так!

— Але у мене нема на то часу, бо я дуже занятий. Моя жінка трохи не довиджує і длятого то нїчого не зашкодить, коли ви за мене будете вимахувати хусточкою. То велика біла хусточка з червоними берегами, котру она пізнає, що то моя.

— А як ваша жінка буде дивити ся через дальновид?

— В такім случаю будете мусїли заслонити собі лице, так, щоби то здавало ся, що плачете.

— Але то буде два шилїнґи дорозше коштувати.

— Нїчого не вадить — час то гроші. Лиш уважайте добре. Можете їй післати й кілька поцїлуїв рукою. Скажім: по три пенси за штуку.

Глянувши на годинник, побіг купець чим скорше до міста. Его заступник сповнив совісно принятий на себе обовязок а тота робота так ему сподобала ся, що він постановив собі стати фаховим пращальником.

— **Дрібні вісти**. В Новошицях коло Журавна ударив грім дня 6. с. м. в хату Гриня Михайлишина і запалив хату. Від огню заняло ся пять сусїдних домів і згоріли до тла. Шкода 5.000 К була обезпечена в „Днїстрі“. — В Радівцях на Буковинї застрілив ся підпоручник

22. п. краєв. обор., Кробоф. Причиною наложеня на себе руки мали бути довги. — Вінчанє п. Григория Скаскового, укінч. богослова, п-ною Евгенією Дурбаківною відбуде ся дня 14. с. м. в Божикові. — Львівску Фільгармонію винаймив директор театру п. Геллєр і буде в ній уряджувати концерти, а також проби театральні. — При сегорічнім тягненю льосів м. Кракова гол. виграна в квоті 50.000 К упала на льос ч. 56.364 і хоч від часу тягненя минуло кілька місяців, ще ніхто не зголосив ся по гроші.

Оповістки.

— **З станиславівскої епархії**. О.Клим. Злепко, парох в Серетї і завідатель деканата сучавского, зістав заіменований дійсним деканом тогож деканата і радником епископскої консисторії. — Увільнені від іспиту конкурсового оо.: Емілїян Гавацкий, парох Стінки на 6 лїт і Йосиф Кучиньский, парох Парища на 6 лїт. — Увільнені оо.: Петро Павлюк з посади завідателя в Давидківцях, Володимир Антоновичз посади завідательства в Боднарові, Іван Лабач з посади сотрудника в Серафинцях, Нестор Гавацкий з посади завідательства в Ямници, Антін Калята з посади сотрудника в Пасїчнім і Павло Хома з посади приватного сотрудника в Зарічу. — Введені оо.: Іван Лабач яко завідатель в Ямници, Антін Калята яко приватний сотрудник в Пробіжній, Василь Залуцкий яко сотрудник з правом управи в Балинцях, Константин Карачевский, неопресвитер яко приватний сотрудник в Зарічи і Евстахій Гордїйчук неопресвитер яко приватний сотрудник з правом управи в Кулачківцях. — Намісництво визначило дотациї для сотрудника в Гарасимові і для четвертого сотрудника в Станиславові. — Віднесено ся до намісництва о платню для прив. сотрудника: в Дзвинячи, Білобожници і в Космачи, дек. богородчаньского. — Рукоположені в пресвитери: Евстахій Гордїйчук і Константин Карачевский. — Відпустку для поратованя здоровля дістали оо.: Іван Коцюба з Тисьменицї на 7 недїль, Порфирій Ступницкий з Товмача на 2 недїлї, Дионїзий Вакуліньский з Русова на 6 недїль, Ілия Котів з Хотимира на 4 нед., Юлїян Дрогомирецкий з Яргорова на 2 міс., Михайло Левицкий з Ланчина на 2 міс., Єроним Темницкий з Дзвиняча на 1 міс., Лев Струтиньский з Космача на 3 міс., Александер Руденьский з Невочина на 4 нед., Юлїян Ставничий з Мишина на 4 нед., Іван Сїменович з Лисця старого на 2 міс. і Корнило Дрогомирецкий з Ясенева пільного на 3 місяцї.

— **Презенту** на парохію Побереже коло Єзуполя дістав о. Николай Анастазиевский.

Телєграми

з дня 13. липця.

Рим. Масоньска рада міста в Римі ухвалила 57 голосами проти 3, знести науку релїгії в школах.

Петербург. При кінци суботного засїданя держ. думу відчитано царский указ, яким відрочує ся думу до 28. жовтня с. р.

Рабат. Султан Морокка в товаристві Махзена відїхав до Марокеша.

Економічні вісти.

— **Рахунок „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ“** за місяць червень 1898.

Стан довжний:

1. Удїли	20.120·31	23052·30
Фонд резервовий	2.931·66	145.450·89
1. Вкладки:		
Стан з поч. м.	145.450·89	
вложено	4.212·03	
винято	1.292·06	
Стан з кінц. м.		148.370·86
3. Позички затягнені:		
Стан з початком м.	243.891·56	
затягнено	6.000·—	
сплачено	5.700·—	
Стан з кінцем м.		244.191·56
4. Сальдо відсоток		13.552·05
5. На рахунку біж. кредит.		15.304·39
6. Инші позициї стану довж.		—.—
7 Зиск з року 1907		1.824·64
	Сума	446.295·80

Стан чинний:

8. Недвижимости		339.688·83
9. Льокациї		197.43·31
10. Кошти адмінїстрацийні		6.240·35
11. Готівка		1.059·21
12. Інвентар		28.705·89
13. Инші позициї стану чин.		15.072 79
14. Вінда		10.966·97
15. Інсталяция електрики		8.409·89
16. Устройство		16.408·56
	Сума	446.295·80

Банк гіпотечний	178.091·56	с 4%
Гал. Каса Щаднича	2.500·—	„ 7 „
Банк Краєвий	8.000·—	„ 6 „
Союз Кредитовий	54.500·—	„ 5½
Приватні	1.100·—	„ 0 „
Сума	244.191·56	

Членів прибуло 2 убуло 1, остало з кінцем червня 1908 року 516 з 1057 деклярованими удїлами в сумі 21.140 К. Стопа процентова від вкладок 5 прц.

Львів дня 30. червця 1908.

Дирекция.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 12. с. м.: Омелян Терлецкий, Тернопіль; Петро Бріль, Бережани; др. Гн. Гвоздецкий, Липиця; Іван Будний, Жовква; др. Еміль Савицкий, Тернопіль; Іван Гурний, Вадовиці; Володимир Миколаевич, Самбір; Адольф Бріль, Перемишль; Ізаак Шляф, Перемишль; о. Лев Сїлиньский, Рожнів; Михайло Моровик, Рожнів; Дмитро Стасьнець, Станиславів; Андрій Мир, Лїски; Василь Рихвицкий, Краків; Дмитро Коваль, Синевідзко вижне; Микола Шута, Капустинці; Антін Заревич, Синевідзко нижне; Ілярїон Герасимович, Скалат.

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйскої сталї, краєва форма з довготревалими дрібними зубцями, дуже острі і наручні, легко перетинають збіже, що его в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Ціна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовлене прошу присилати 1 К задатку а відразу замовленє на переказї. Замовляти під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в Роздолї (Галичина).

Морелї найкрасшої якости, щоденно свіжо зривані з дерева, 5 клґр. кошик franco 3 К 80 с. Пересилка зелїзницею 4 кошиків 14 корон.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(9—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по священиках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Цїнник машин
до виробу дахівок цементових

з всякими потрібними поясненями видала
СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ
і своїм відборцям вже розіслала. Хто его ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.
виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(9—?)

Працюйте і шалїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на **6** прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 148. Львів, середа дня 2. (15.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Славяньский зїзд в Празї.

(△) Вчера відкрив др. Крамарж яко голова комітету в Празї зїзд відпоручників деяких славяньских народностий промовою в ческій, польскій і московскій мові в старомійскій радниці. Як ми вже перед тим звіщали, не прибули на сей зїзд анї представники Словінців (д-ра Грібара Словінцї не вважають своїм представником) а так само не явили ся відпоручники українсько-руского народу анї з України анї з Австриї. Приїхали лише наші москвичі др. Ґлєбовіцкий, др. Дудикевич і инші, котрі вважають себе представниками Москалїв. Для основнїйшого зрозуміня, задля яких причин не вислали своїх представників Українці і задля чого згодили ся з ними також Русини австрийскі, подаємо тут голос д. Пісняченского оповіщений в київскій »Радї«.

„Отже тепер — пише П-ий — варто булоб докладно вияснити нашу позицию в сій справі, рішати питанє — чи слїд їхати туди українським дїячам.

Як і всякий зїзд — зїзд славяньских дїячів у Празї буде мати два завданя — 1) поінформувати своїх членів про становище славяньских народів; вияснити, яким способом найкраще можна булоб осьвітити нужди окремих народів на зїздї 1911 року — се раз; — 2) вияснити способи боротьби за кращу долю пригноблених славяньских народів.

Чи є надїя на те, що теперішні славяньскі делеґати на пражскому зїздї змогжуть спокійно вислухати ухраїньских делеґатів і допомогти їм в їх роботї на користь українського люду, що голос наш не буде лиш голосом вопіющого в пустинї?

Досить пригадати читачам імена хоч би петербурских делеґатів і справу з їх вибором, як зараз же вияснить ся й позиция українська до пражского зїзду.

Не так давно в петербурскім „общественнім“ клюбі було скликано нараду громадских дїячів, що брали участь в петербурских засїданях з славяньскими гістьми. Було запрошено всього на всього 53 чоловіка. Але й з того невеличкого числа самих благонадежних зібрало ся тілько 23 чоловіка і то самі праві. На сій нарадї під предсїдательством славетного „малоросса“ Красовского було намічено скілька кандидатів з прогресистів між иншими: М. М. Ковалевский, П. Н. Мілюков, Маклаков, Львов, Федоров; з октобристів — Гучков. Більшість мандатів права полишила за собою. Для зїзду зібране, щоб забезпечити себе від всяких неприємностий по национальному питаню в Росиї, поставило свої рамки: 1) на ньому не може бути піднято питаня про русско-польскі відносини в Росиї, бо се, мовляв, »домашний спор«; 2) на ньому без всїляких »возраженій«, як непреложна істина, повинна бути принята заява „русских“ делеґатів про национальне і культурне »единство всѣхъ вѣтвей рускаго народа«.

Ясно, як день Божий, чого хотїлиб автори сеї заяви: нї слова про кривди над польским народом, і нї гу-гу про национально-культурний гнїт над Україною! Ефекти від сеї заяви не змогла навіть загладити друга офіциальна заява петербурского комітету про те, що Галицка Україна вільна посилати на зїзд кого хоче і скілько хоче. Тим більш не затушувала, що шпаркий Верґун, радий, що йому, купно з Філєвічом, вдалось таки що до капосних Українців, поредно після наради в клюбі телеґрафував свойому близнюкови Ґлєбовіцкому, немов то петербурскі делеґати не приїдуть на зїзд, коли там будуть Українцї, певний, що після ультіматум, поставленого в другім пунктї, Українцї не захотять виступати на пражскому зїздї.

Але сей істино-руский патриот забув на сей раз дуже гарну росийску приказку: — »поспѣшишь, — людей насмѣшишь«. Не встиг ще Ґлєбовіцкий гаразд розблаговістити, що нїбито петербурскі вже делеґати прислали йому таку то й таку телеґраму, як намічені нарадою прогресисти і дехто навіть з октобристів, прочитавши про „рамки“, на одріз зрекли ся брати в ньому участь. Зреклись такі видатні дїячі як Максим Ковалевский, Шіпов, Мілюков, Стахович і Федоров.

Досить переглянути тілько імена тих делеґатів, котрі досї ще не зреклись їд поїздки, щоб втеряти всяку надїю на їх підтримку. Крім патентованих українофобів, як Красовский, Філєвич, Володіміров, Сватковский, ґр. Бобринский — їдуть ще Ґіжіцкий, Львов, Іскрицкий і Маклаков. Як Красовский і Філєвич до нас відносять ся — се читачі знають. Для характеристики українофобства ґенерала Володімірова досить сказати, що ще не давно, в петербурскому гурткови бувших київских студентів частина публики мусіла демонстративно вийти з вечері, щоб сим опротестувати українофільскі промови сього неославянофіла. Пан Сватковский добре відомий в журналїстских кругах тим, що за солїдний гонорар і за сталу цифру підписчиків-Поляків реклямував на сторінках »лївої« „Руси“ всїми силами під псевдонїмом Нестора польску народову демократию і при нагодї тровив Українців, а в останнїй час з приводу посланої всеславяньским студентским зїздом телеґрами про український законопроєкт Хомякову, отверто заявив на сторінках „Руси“: „Щаслива молодіж, що на ґрунтї братерства і людскости може розвязувати великі проблеми »вплоть до созданія или воскрешенія изъ забвенія цѣлихъ народностий и народовъ«. З усеї компанії є власне тілько одна людина, що моглаб піддержати українських делеґатів — се Маклаков, що підписав ся під українським законопроєктом про мову. Львов і Іскрицкий, не вважаючи на свій мирнообновленческий прогрессизм, сьміливо підуть в українській справі за Красовским і К°, як пан Іскрицкий уже се раз був зробив.

Ми більш нїж певні, що ті польскі делеґати, що приїдуть на зїзд з усїх трьох польских дїльниць, радо підуть поруч з Красовским проти українства і в красшім разї постарають ся усунути се питанє з черги денної.

Що до Чехів то вже оден той факт, що в зїздї зовсїм не беруть участи чешскі прогресисти, бо вбачають в ньому тілько аферу розщитану на несьвідомість широких славяньских кругів, не дає нам надії на їх піддержку. Той же самий Крамарж, котрий перед прогресистами і конституціоналїстами боронив в Петербурзї Українців, може в Празї перед росийскими реґресистами заспівати зовсїм иншої. Се буде залежати від такої чи иншої полїтичної ситуациї. Бо в славяньскій справі сей мудрий муж руководить ся тілько полїтичними рахунками. Два роки перед сим він загрожував австрийскому нїмецкому урядови, що коли той не задовольнить ческих домагань, він згуртує проти Нїмців всї славяньскі народи. Правда, після того він встиг помиритись з урядом. Але в тій угодї він втратив народ довірє. З 60—70 молодоческих манда через ту угоду згубив цїлих ¾. Те молодочехи мають в парляментї стрийскому усього на всего 15—17 лосів.

Щоби повернути собі народне і налякати разом з тим нїмецкий пан Крамарж і затїяв славяньск наду.

На жаль ми не маємо доб рених відомостий про инші с делеґациї. Але й з того, що

дено, ясно, що Українцям на пражских прелїмінаріях робити нїчого. Най там фіґурують Крамаржові підручні — Вергуни та Ґлєбовіцкі, бо без Гриця звичайно й вода не осьвятить ся. Українцям же їхати тільки для того, щоби з першогож засїданя демонстративно вийти — не варто. Шкода часу і гроший.

Най собі Крамаржі топлять самі славяньску взаємність в ріках шампаньского.

На прапорі україньства є вже начертані старі славянофільскі традиції. Від того, що наші делеґати не приймуть участи в переливаню з пустого в порожнє на пражскому зїзді, ті традиції не програють.

А що всеславяньский банк, всесловяньске журналїстске і телеґрафне бюро з нововременьским душком — є небільше і не менше як милані пихурі, сего не знають хіба такі старі дїти в полїтицї як Грібар з Любляни, що повірив на слово велико-росиянам націоналїстам, нїби то на славяньский банк вже асиґновано аж 40 милїонів".

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Парляментарні трудности, які виринули були минувшого тижня в держ. радї, повело ся бар. Бекови щасливо усунути, дневний порядок очищено з наглих внесень, прогайнувавши багато дорогого часу розправами над деякими т. зв. наглими хоч зовсїм не пильними внесенями. Тепер має ще посольска палата полагодити останки робочої програми, яка містить в собі деякі цінні для ширших верств справи. Мінїстер-президент може бути вдоволений, що осягнув такі успіхи компромісами, обіцянками на всї боки. Нема найменшого сумніву, що в Австриї, як се справедливо зазначив мінїстер-президент в палатї вельмож, не можна инакше правити, лише з підмогою компромісів. Одначе є компроміси здорові і нездорові, а заключаючи нездорові компроміси, котрі справи не полагоджують, а є лише половичними, не доведесь до доброго висліду. Досить вказати тут на ославлену справу Вармунда. Професор, котрий викликує прилюдно соблазнь своїми богохульствами, явно не вірить в католицкі доґми і наслїдком того став ся неможливим на унїверситетї в Інсбруку, не може бути добрим на иншім унїверситетї. Тимто іменованє его професором для такої самої катедри в Празї стає в суперечности із здоровим розумом і такий компроміс не може бути здоровий і хосенний. А так само половичність поступованя в справі дармованя унїверс. студентів не може згоджувати ся з повагою і рішучостю властий і правительства.

Певно, що та половичність в поступованю правительства у великій мірі спричинена наслїдками розділу монархії на дві половини. Досить нагадати се, що правительство дало торжественне приреченє, скликати делеґациї на май і перевести підвисшенє плат військовим; тимчасом сего приреченя не виконано. Правда, що головна вина спадає тут передовсїм на спільне мінїстерство, але австрийске правительство ішло тут на руку, щоби наостанку вволити рішучости Угрів. За тим пішло і се, що посольска палата згодила ся на вибір нової делеґациї, щоби рішучого супроти мадярских забагів президента д-ра Фукса заступити покірнїйшим.

Дневний порядок очищено з затарасованя наглими внесенями нїмецких послів з Чех тим способом, що їм як оповісля N. fr. Presse виговорила ся, пороблено ріжні обіцянки що до национальних уступок. Тимчасом знов ческі посли запевняють найторжественнїйше, що Нїмцї не дістануть анї крихти национальних уступок. Хтось отже конечно осяде на леду, одначе в наслїдках така полагода справи не доведе до успіхів і до добра. Нїмецкий мінїстер-земляк Прade подав ся задля того о відставку.

А що таким способом спір нїмецко-ческий не лише не полагоджений, а ще більше розятрює ся, доказом сего нове зворушенє в нїмецких кругах. Нїмецкі посли з Чех взяли вправдї назад свої наглі внесеня, очистили затарасовану дорогу до дневного порядку, обіцяли відтак відрочити заповіджені віча в нїмецких 40 містах аж до 19-го с. м., але сї міста відтак заявили знов, що не дадуть ся воловодити уступками послам і таки на минувшу неділю заповіли в 35 містах віча, на котрих мали бути ухвалені протести проти внутрішнього урядованя ческою мовою і проти випираня нїмецких увядників. Ліберально-нїмецке дневникарство сподївається, що се причинить ся до проясненя полїтики і що після відроченя держ. ради осередок полїтичний пересунеся до ческого сойму, де обидві народні сторони зустрінуть ся на боєвищі, на котрім ся боротьба точить ся вже від десятилїтя. Одначе ми сумнїваємо ся, чи се доведе до ладу, чи може спір сей ще більше не розятрить ся.

Серед таких обставин нїхто не подивує ся, що народний парлямент загального голосованя, парлямент »з волї народу« не може виказати ся значнїйшими добутками позитивної працї. Мінїстер пр. Ґесман висказав сими днями в посольскій палатї вельми важні слова. Він сказав: В широких кругах населеня відчувають се з неспокоєм і з невдоволенєм, що теперішня держ. рада зробила лише мало позитивної працї. По держ. радї вибраній загальним голосованєм обіцювали собі всї далеко більше. А коли мінїстер говорив се з загального становища і дійшов до такого некорисного висліду, то щож маємо ми додати до сего з рускаго становища? Руский нарід, більше як котрий небудь инший, покладав великі надії на нову держ. раду. Доси виправдувано малоуспішність рускої полїтики малим числом руских послів, а в части також тим, що рускому народови не давано вибрати тих послами, котрих він вважав би найвідповіднїйшими заступниками своїми. Тепер же число послів помножило ся більше як в троє, а ті вибранці вийшли, як запевнювано, з волї рускаго народу, так що не можна тепер виправдувати ся анї малочисельностю, анї накидуваєм послів. А тимчасом по більш як цїлорічній дїяльности, наколи багато з того, що робили рускі посли можна назвати дїяльностю, самі рускі посли признають, що не мають нїякого вплиру на правительство, на хід справ і ухвали в держ. радї і тому не можуть осягнути і не осягнули нїяких успіхів.

Заграница.

На балканьскім півострові звернули події останних днїв бачність полїт. кругів на тамошні відносини, а розповсюджувані всякими дневниками вісти приневолюють нас подати образ дїйсного стану річий. З усїх подаваних вістий можна передовсїм впевнити ся, що стан болгарскої пропаґанди там вельми некорисний. Визискуванє безмежне людий складками на цїли пропаґанди, тероризм безсоглядний, розлад у власнім таборі, переслїдуванє турецкими властями, все те підкопало значно вплив болгарский в Македонії. В міру занепаду болгарского впливу зріс вплив сербскої і грецкої пропаґанди, а особливо здобули собі великий вплив Греки так супроти Болгар як і Волохів. Грецка пропаґанда, котра викликала боротьбу в Солуньскім і Монастирскім віляєтї проти Болгар і Волохів, поборює також в північній части монастирского віляєту сербску пропаґанду. На основі урядового турецкого звіту від 14 марця до 13. червця 1907 р. убито 378 осіб а ранено 138, коли в сїм роцї убито 357 а ранено 88. Положенє в Македонії погіршило ся наслїдком численних відпусток у войску. Крім того розвиває ся молодотурецкий рух, а в Монастирі появили ся відозви, в котрих взиває ся населенє до однодушного поступованя, щоби теперішню правительственну систему повалити і обезпечити Туреччинї посїданє Македонії.

В пропамятнім письмі паризкого молодотурецкого комітету піддано змаганя европ. держав що до реформ в Македонії строгій критицї і висловлено домаганє загашеня сеї реформацийної роботи а наданя конституції, бо в противнім случаю молодотурки виступлять рішучо. В турецкім войску також проявив ся сей молодотурецкий рух; майор Нїязі-бей з значним віддїлом покинув войско і утїк в гори, а убийство Шемзі-паші приписують трем офіцирам. Турецка порта виступає рішучо проти сего малотурецкого руху і вислала в монастирский віляєт маршалка Османа-пашу з далекосяглою повновластю та скріпила залоги в Монастирі.

Köln. Ztg. звіщає, що Анґлія переслала европ. державам свій начерк реформ в Македонії уложений в порозумінє з Росією. До розпорядимости ґенерального інспектора Гільмі-паші має бути утворена лїтаюча кольона з 10—12.000 вояків для згнобленя ватаг революцийних а комендантом еї має бути турецкий офіцир іменований султаном на предлогу Гільмі-паші. Небавом сподівають ся предложеня росийского начерку що до реформ в Македонії, котрий має обняти також справи фінансів і судівництва.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: † Пол. Ризи Пр. Богор.; римо-кат.: Розісл. Апост. — В четвер: руско-кат.: Якинта М.; римо-кат.: Пр. Д. М. з карм.

— **З Косівщини** пишуть нам: Поява в Косівщинї п. Клєберґа, віцепрез. намісництва, має вже свої добрі наслїдки. Намісництво запорядило деякі полекші при випасї в полонинах як також при купнї дерева в лїсах камеральних. Розходить ся лише о те, щоби заряди кам. сповнили буквально наказ, не шукали всяких „фірточок". Та хто засипав керницю, а ще в такім місци, де нема жерельної води в поблизи (а робить се п. Буржиньский завідатель дібр держ. в Гриневій, в місци до котрого приїздять для поратівлї здоровля), то на того дуже слаба надія, щоби сповнив наказ, а особливо коли може скрити ся безпечно за плечі презеса „Rady Narodowej" Пожйвемо—побачимо!

В Косівщинї появила ся нова язва. „Інтелїґенти" дають підписи на векслях гуцулів

„ситих“ і тих векслїв не платять а суд каже гуцулів фантувати! Сими днями фантували за такий „справний“ вексель, платний іще з початком весни, війта з Голов, котрий певно на своїм віку, а має поверх 70 лїт, не бачив векселя! Дивне, що суд в Кутах не віддав справи в руки прокуратора, а сей не повинен щадити й таку важну „парсуну“ як кореспондент Wieku і „Селянина“.

Давнїйше можна було купити собі на „торжищи“ перед судом в Кутах „за дві шустцї неню або опікуна“ для одержаня карти на вінчанє малолїтних. Тепер є вже „практики“ инші. Тепер жиди „стрефили ся“ і їдуть невзивані з Кут до Жабя, щоби там списати акт з „ґоями“ Жиди мешкають в Кутах а „ґої“ в селах, приналежних до суду в Кутах, а й ґрунт, на котрий акт списано, в книгах ґрунтових суду в Кутах. Ті жиди з Кут „стрефили“ других двох жидів з Жабя, котрі в шабас 2/2. 1907. do pozycyi 12 (G 12/7) rejestru uwierzytelności посьвідчили і ствердили тотожність „ґойок“, котрих нїколи перед тим в житю не бачили! Одна з „ґойок“ при сьвідках подала, що „з роду не булас ми на Жебю“. Може би схотїв п. прокуратор провірити подане — тільки не через жандармерию.

Певний.

— **Українські книжки на селї**. З села П., борзеньского пов. на Українї, пишуть до „Ради“: Деякі селяни у нас згуртувались в товариство і заснували спілкову крамницю, а се велика конкуренция місцевому євреєви, що раиїйше ставив цїни на товар, які хотїв. Торговля йде жваво. Але селяни дбають і про духові інтереси. У наше село йде 3 примірники „Ради“, 2 „Рідного Краю“, 1 »Світової Зірниці« і один »Літературно-Наукового Вістника«. Таке число часописїв іде сюди перший рік. В попередні роки нї одного українського журналу чи ґазети сюди не йшло. Окрім ґазет та журналів — селяни склались і накупили книжок для читаня. Є вже такі книжки: »Соняшний промінь«, »На розпуттї«, »Під тихими вербами« Б. Грінченка, »В потї чола«, »Бориславські оповіданя« І. Франка, твори Марка Вовчка, »Істория України-Русї« М. Аркаса, декілька примірників „Кобзаря“ та инші книжки.

— **Онодїшний фестин в Збоїсках**, уряджений на спілку львівским „Соколом“ і „Соколом“ та „Читальнею Просьвіти“ в Збоїсках був замітний тим, що на нїм грала доволї добре сокільска орхестра з Малехова, основана тамошним пароxом о. Коновальцем перед двома роками. Зпоміж богатої програми гарно випали вільні вправи хоругвками, виконані членами пожарного „Сокола“ з Ляшок мурованих. Двайцятка Соколів під проводом свого начальника списала ся при вправах дуже гарно, про що сьвідчили грімкі оплески соток видців. Такі фестини-забави повинні уряджувати всї, не лише пожарничі, товариства по наших селах, бо тим чином не тілько здобуває ся „сьвіжий крейцар“ але і симпатию у цїлого населеня за мило переведені хвилї на фестинї.

— **Гостина руского театру в Празї**. Наш театр під дирекциею п. Стадника мав виїхати на три представленя до Праги. Мало се стати ся дня 4, 5. і 6. с. м. Виставлені мали бути: „Наталка Полтавка“, „Запорожець за Дунаєм“ і „Не ходи Грицю“. Як далеко зайшла вже була справа переговорів між дир. Стадником, а дирекциею Narod. Divadl a, сьвідчить ся обставина, що на афішах театральних Nar. Div. був вже оповіщений репертуар нашого театру, а дир. Стадник позамовляв вже був співаків до свого хору. Тимчасом „щось“ стало ся і наш театр замісць в Празї грав тодї в Вижницї. Шкода, що наш театр відтягнув ся від поїздки до Праги, бо лучше було би, як би дирекция була взагалї не переговорювала з Прагою, чим в останнїй хвилї відкликувати свій приїзд. В Празї можуть се рїжно собі пояснювати. Можливо, що дир. Стадник відложив на пізнїйше свій приїзд до Праги, але ширші круги Чехів про се нїчого не знають. Як доносять нам з Праги, то Чехи дуже були заінтересували ся нашим театром і хто знає, чи в Празї інтерес не був би пішов лучше, чим можна було мріти.

— **Зелїзнича катастрофа**, яка стала ся в недїлю між польскою а рускою Рісною коло Львова, представляє ся далеко грізнїйше, чим єї спершу описувано. До катастрофи прийшло на малім містку коло стациї Рісна польска на легкім скрутї шляху. Чотири хлопці з Рісни польскої, 6-, 7-, 8- і 9-лїтні, Тома, 2 Станислави і Йосиф Пешки, які пасли в полї худобу, витягнули з містка дві дубові дошки і положили їх здовж шин. Одну з дощок колеса локомотиви перетяли здовж, але друга сильнїйша спричинила вискоченє коліс із шин. Локомотива силою розгону бігла по порогах ще з яких 10 метрів, а потім на скрутї звалила ся боком в глибокий рів. За локомотивою вискочили із шин почтовий ваґон і кілька дальших особових возів III-ї кляси. Почтовий віз упав на машину і зовсім розторощив ся. Слїдуючий віз III-ї кляси лише вчасти знищений. В тім возї в першій передїлці сидїв Йосиф Бар, ученик VI кляси ґімназ., син властителя антики з Янова, який їхав з батьком на весїлє до Львова. Пуфи почтового воза ударили в стїну сусїдного воза і виломали єї та придусили між дошками а лавками обі нозї учен. Бара. Одна нога зломала ся в одним місци, а друга в трех місцях і буде треба єї відтяти. Зпоміж инших подорожних нїхто не потерпів каліцтва, але богато осіб дізнало нервових потрясень. На щастє тим поїздом їхало лише около 30 осіб, майже всї в останних ваґонах. Трохи потовк ся також паляч на машинї Антін Черник, який вискакуючи з машини упав в рів. Машиніст вискочив щасливо, заки локомотива впала до рова. Вчера витягнено вже локомотиву і спрятано розторощені вози. Локомотива є меншого типу, яких уживає ся на льокальних зелїзницях (прим. в Коломиї) і має назву „Потоцкий“ та означена числом 13. Збиточних хлопців, яких імена подано висше, вислїдила жандармерия і передала родичам до покараня, бо судово не можна їх карати задля низького віку.

— **Нові 20-коронові банкноти** мають бути стягнені з обігу з тої причини, що краска на них пускає. Про се можна легко пересьвідчити ся, потераючи банкнот мокрою хустиною. Крім того ті нові банкноти мають ту хибу, що є подібні до 10-коронових банкнотів, а неписьменних в нашій державі є доволї богато і ті як раз падуть жертвою несовісних людий при виплатї.

— **Нова буря в склянцї води**. Професор львівского унїверситету др. Макаревич замістив у вчерашнім Kurjer-і lwowski-м заяву, що він не перепрошував анї загалу академиків, анї мнимо обидженого акад. Шрама, а стверджує лише, що за вставленєм ректора Дембіньского приняв депутацию молодїжи, яка сказала, що акад. Шрам не мав наміру его обидити, тому і проф. Макаревич відповів, що его вислов до акад. Шрама був наслїдком непорозуминя. — Ся заява проф. Макаревича не подобала ся студентам, які на нинї в полудне скликали в тій справі нове віче на унїверситетї.

— **Нові школи на Українї**. Рос. мінїстерство народної просьвіти намітило відкрити сего року пять нових 4-клясових шкіл в Київщинї. Такі самі нові школи будуть відкриті і на Волинї та Поділю. По школах сих, згідно з постановою державної думи, програма викладів примінювана буде до того, як поступати муть в їх дїти, що скінчили 1-клясові народні школи. Програму сю окрім того приладять до шкільних програм старших кляс середних шкіл.

— **Українська бібліотека в Житомірі**. Д-їй Совіньский, що має книгарню на Михайловскій ул., у Житомірі, нарештї 24. червця ст. ст. одержав від ґубернатора дозвіл відкрити при своїй книгарнї українську бібліотеку-читальню. Повідомляючи про се, житомірска поступова ґазета „В. Вол.“ подає: „Се буде друга бібліотека на Українї (перша у Київі). Се відрадне явище для місцевих Українців слїд тільки витати, особливо тепер, за сучасної роснйскої дійсности, коли з такою недовірою привикли дивитись на всякий культурний рух Українців“.

— **Славяньский зїзд в Празї** отворив вчера в полудне др. Кражарж. Крім ческих відпоручників беруть участь в зїздї: Москалї: М. Кресовский, ґр. В. Бобрінский, М. Іскрицкий, Н. Львов, А. Ґіжицкий, В. Мокляков, М. Ковдецкий, І. Філєвич, І. Дементєв, М. Федоров, В. Сватковский, Ґ. Комаров, Н. Байдак, В. Володиміров і В. Корабеєв та кількох гостий; Поляки: З. Балїцкий, М. Хиліньский, Р. Дмовский, А. Добошиньский, С. Ґрабский, М. Ґрек, І. Ганцєвич, А. Лїпацевич, І. Монтвіл, ґр. Олїзар, др. Ридиґер, ґр. Ґ. Потоцкий, І. Стецкий, Л. Страшевич і Конїц та кількох дневникарів; Хорвати: Тресіч-Павічіч, Ляба Бабіч-Ґіяльский, др. Бозо Вінковіч і др. Ґіно Сурмін; Серби: проф. Ґерзіч, Д. Павловіч, Вульовіч, Чвіїч, М. Марковіч, Коста Команді і Душан Баляк; Словінцї (лїберали): І. Грібар, А. Ґабрщек, др. Б. Восняк і др. О. Рібар; Болгари: С. Бобчев, Калїнов і Лючаков; галицкі Москвичі: др. Ґлєбовіцкий і др. Гриневецкий (бувший директор театру).

— **З Київа**. Київский ґубернатор ґр. Ігнатєв повідомив циркуляром усїх начальників полїциї в Київщинї, що Імператорска археольоґічна комісия видала голові її гофмайстрови й сенаторови ґр. А. А. Бобрінскому отвертий лист на право робити археольоґічні розкопки сего року на тих землях казьонних, що належать до усяких институций та товариств в Київщинї.

— **Кара на „Українську Музу“**. На редактора поетичної антольоґії „Українська Муза“ д. Олексу Коваленка київский ґубернатор наклав 150 карб. кари за поміщені в „Укр. Музі“ вірші политичного змісту.

— **Обманьства при військовій бранцї**. З Ярослава доносять, що тамошні власти попали на слїд величезних асентирункових обманьств, ведених з небувалою хитростю довгі лїта. Обманьства були двоякі: при головній щорічній бранцї і при додатковій бранцї та при зголошуваню до активної служби в осени і до вправ. Слїдчий судия з Перемишля, радник Гошек, перевів кільканайцять ревізий з додатним успіхом. Слїдство приймає чим раз більші розмірн. В справу вмішані рїжні особи в многих містах, бо ватага оперувала майже в цїлій Галичинї. Головні місцеві махери, Нафталї Лїхт і Зелїґ Гафнер, утїкли; увязнено лише підрядну фіґурку, Натана Неґера. Як люди з одної сторони були легкодушні та щедрі, а з другої як знамениті інтереси робила ватага, сьвідчить факт, доказаний зізнанями сьвідків, що за увільненє від війска плачено Лїхтови по 5.000 К від голови. Властителька реальности з Ярослава Філєрова дала ся ватазї ужити за орудє і єї висилано до міст перед бранкою яко жінку полкового лїкаря. До неї спроваджувано родичів обовязаних до військової служби і она відбирала гроші нїбито для чоловіка а махери знов натягали їх родини за посередництва та улекшенє доступу до пані „регіментсарцтової“. При ревізиї у Філєрової знайдено численний материял, що компромітує богато осіб.

— **Фалшивий радник**. До заведеня для убогих св. Лазаря прийшов онодї якийсь молодий мужчина, бльондин в цвікері, і представившись яко радник намісництва Залеский, заявив директорови заведеня, що ґр. Потоцка записала на заведенє св. Лазаря 800 К. При тім він показав акт запису, зладжений на машинї до писаня, на якім не ставало ще стемпля за 5 К. О тих 5 корон саме розходило ся. Директор врадуваний записом дав 5 К і аж по кількох днях пересьвідчив ся, що запис був видуманий, а »радник« не був радником, але найзвичайнїйшим обманцем.

— **Дощі в Полтавщинї**. Починаючи з останних днїв мая майже що дня без перерви на Полтавщинї усе падуть дощі. Спершу они були дуже корисні для ростини, значно піджививши її після попередньої посухи. Але тепер сї дощі почали вже шкодити ростинї, особливо траві, що лежить скошена й незгорнута ще; огороди й сїножати на низинах починає від дощів затоплювати водою. За те толоки й отави з кождим днем поправляють ся і корму для худоби все більше та більше прибавляє ся. Гусінь на

дереві й усякі жучки на хлїбови через дощі десь позникали.

— **Лїмонядова купіль.** Льондоньскі аристократки уживають за взором голяндскої королевої Вільгельміни лїмонядової купіли, яку робить ся з видушених цитрин в лїтній воді. Та купіль не лише покріпляє тїло, але мав додавати єму сьвіжости і краси. Кого стати на таку купіль, може єї спробувати. Голяндскій королевій приходить се легко, бо в єї полудневих краях цитрини дешевші, чим у нас прим. огірки.

— **Знамениту воду до питя має Київ,** а се ствердив оден з професорів тамошної політехнїки. Він підвязав закрутку водопроводу ручником і пустив воду. По чверть годинї назбирало ся в ручнику пів фунта намулу, каміня, ріжного болота і дві пиявки. Справдї чиста холєра! Не дивно отже, що в минулім роцї лютувала в Київі пошесть холєри, а сего року появив ся пошестно тиф.

— **З учительского житя.** Перед кількома роками в одній протестантскій громадї в Бранденбургії трудив ся учитель з любовю і щиростию не лиш около науки але й около вихованя повірених єму дїтий і заслужив собі не лиш признанє властий, але й любов своєї громади. Коли помер, вдовиця по нїм дістала дуже скупу пенсию. Нужда тої жінки так зворушила членів ради громадскої, що постановлено відвдячити ся вдовиці за ревну службу єї чоловіка для громади. Отже ухвалено отсю постанову: В признаню довголїтної вірної служби покійного учителя для нашої громади відступає ся єго вдовиці аж до кінця єї житя вільне місце в позадній части церкви (під вежею). Для лїпшого зрозуміня треба тут додати, що в протестантских церквах платить кождий за своє місце в церкві. — Друга історія стала ся недавно в селї з дочерною церквою, де учитель мав обовязок доглядати також кладовища, іменно же визначувати безплатно місця на гроби. Коли він за ту роботу зажадав маленької винагороди, рада громадска ухвалила: Учителеви і єго жінці відступає ся за єго роботу на громадскім кладовищи, — по однім вільнім місци на гріб. — Нема що казати, є ще вдячність на сьвітї!

Оповістки.

— **З кругів руских військових капелянів.** О. Осипа Кишакевича, курата військового і звісного нашого композитора, перенесено зі Львова до Будуа в полудневій Дальматиї. Дальше о. Івана Озимкевича, військового курата з Станиславова, перенесено до Дольної Тужлї в Босні. О. Василя Меренькова, сотрудника при Преображенській церкві у Львові, іменовано активним військовим куратом для Станиславова.

— **Вписи** на шкільний рік 1908/9 до видїлової пятиклясової школи дївочої ім. Шевченка у Львові (ул. Сикстуска 47) з правом публичности, відбудуть ся в днях 1, 2. і 3. вересня с. р. в годинах від 9—12. рано. До впису має явити ся кожда ученица особисто в товаристві вітця, матери або опікуна, і має принести з собою сьвідоцтво шкільне з останнього півроку і дві вписові карти точно виповнені. Ученицї, що в перве вписують ся, мають виказати ся: метрикою хрещеня, сьвідоцтвом защепленої віспи і сьвідоцтвом зі школи, де побирали науку. — Півчна оплата за ученицї I, II. і III. кляси виносить по 6 К., а за ученицї IV. і V. кл. по 10 К, на прибори наукові платять всї ученицї по 2 К на рік. Оплату за 1 піврік і на прибори наукові належить заплатити при вписї. — Іспити вступні і поправчі відбудуть ся в днях 3. і 4. вересня. Шкільний рік 1908/9 розпічне ся дня 5. вересня торжественним богослуженем, на котре мають явити ся всї ученицї.

— **Видїл Руской Захоронки** розписує конкурс з днем першого вересня на посаду управительки в Захоронцї у Львові. Від кандидатки вимагає ся дипльому з укінченого курсу Фребля. Панї, котрі окрім сего курсу укінчили семінар, мають першенство. Рефлектуючі на сю посаду зволять звернути ся о близші інформациї до п. В. Коцовскої у Львові, ул. Калїча ч. 3.

Наука, штука і лїтература.

— **Нове видавництво.** В Полтаві заснувалось нове видавництво українських книжок, під назвою „Рідна Хата“. Першим числом випущено збірочку казочок та віршів для маленьких дїтей. Збірочку сю зложив і ілюстрував Гр. Коваленко. Називає ся вона „Рідна Хата“ і коштує 20 коп.

Телєграми

з дня 14. липця.

Будапешт. З Загреба доносять: Бан бар. Равх, якого по многих містах принято симпатично, стрітив непривітне приняте в Нові. Улицю, якою їхав бан, замкнено дошками і дротом, а товпи народа свистом і криком полохали коні бана.

Париж. Сенат і палата депутованих ухвалила додаткові кредити, почім сесию замкнено.

Прага. Bohemia доносить, що в осени наступить реконструкция кабінету. Мають уступити: мінїстер скарбу др. Коритовский, мінїстер просьвіти др. Мархет, а може і мінїстер судівництва др. Кляйн.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і карварня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 13. с. м.: Мария Федусевич, Станиславів; Елеонора і о. Іван Крвавичі, Будилів; Ольга і о. Михайло Пауки, Миколаїв к. Бродів; Кость Хоминьский, Белеїв; о. Іван Клиш, Соколів; о. Петро Билиньский, Зарваниця; Николай де Говора Дрогомирецкий, Чернівці; о. Григорий Мороз, Борщня; Михайло Чапраньский, Порохник; Андрій Сабат, Бережани; Арсенїй Вл. Дорожиньский, Перемишль; Теодор Пасїчиньский, Макунїв; Кость Пекний, Отинїя; о. Стефан Онишкевич, Хишевичі; Іван Лужецкий, Самбір; др. Максимілїян Френкель, Журавно.

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйскої сталї, краєва форма з довготрева лими дрібними зубцями, дуже острі і наручні, легко перетинають збіже, що єго в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Ціна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовлене прошу присилати 1 К задатку а відразу замовлене на переказї. Замовлятн під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в Роздолї (Галичина).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутеи і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Цїнник машин
до виробу дахівок цементових

з всякими потрібними поясненями видала

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто єго ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

Морелї найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зривані з дерева, 5 клґр. кошик franco 3 К 80 с. Пересилка зелїзницею 4 кошиків 14 корон.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(10—12)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полиси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить нинїшний аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудием (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10,20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Горук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 149. Львів, четвер дня 3. (16.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских съвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає сьлише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Добуток роботи росийскої думи для України.

(+) Минувшої суботи зачинено в Петербурзї Таврийску палату, в котрій обрадувала дума, а при зачиненю з царского порученя проголошено зараз, що дума збере ся знов 28. жовтня. Вже ся одна обставина вказує на те, що конституцийний устрій починає в Росиї вдомашнювати ся, а до сего, треба по справедливости сказати, причинила ся також третя дума. Вправдї докорювано їй, що она не вийшла з волї народу, але заіменована правительством, одначе в тих трудних обставинах она витревала і не пішла на руку тим чинникам, котрі намагали ся її розігнати, як се стало ся з двома попередними. Не тілько бо чиновництво заскорузле є завзятим ворогом кождої думи, але й крайна правиця однодумна з чиновництвом змагала до того, щоби заздалегоди живота справити їй темний похорон. Одначе она витревала вісїм місяцїв і з нею почало освоювати ся і правительство і династия і нарід. Отсе одинока єї заслуга. До сего довела своєю покірностю посуненою так далеко, що глумливо стали її звати департаментом ради мінїстрів. Раз тілько заявила свою рішучу волю, коли розходило ся о ухваленє $11^1/_2$ мілїона рублїв на фльоту, а коли держ. рада в суперечности до думи ухвалила бажану квоту, дума не хотїла перевести над сим розправи

Правительство помогло собі § 13. затверджуючи ухвалу вторішнього буджету. При всїм тім одначе добуток кількамісячної роботи петербурскої думи для українського народа зовсїм невідрадний, а невідрадний не тілько з вини самої суми, але що гірше ще, з вини самих представників українського народа. Не оден уже раз ми вказували на се, що они не мали відваги або і сьвідомости народної на стілько, щоби в питанях найважнїйших як початкова осьвіта відозвати ся в думі і пояснити потреби і домаганя українського народа на полї шкільництва. Окрім законопроєкту, який они подали в сїй справі думі, не зроблено більш нїчогісенько.

Про сю роботу петербурскої думи висловила з нагоди відроченя єї засїданя київска „Рада“ свій погляд п. з. »Кінець сесиї«, котру тут наводимо.

„Думу, як що вірити телеґрамі, вже розпущено на літнїй відпочинок. Прощаючись з депутатами мало не на 4 місяцї, країна має повне право спитати, що доброго зроблено для неї за час думскої працї й після чого власне депутати будуть спочивати. Має таке право й Україна.

Щож зроблено за минулу сесию для України? Перше, нїж відповісти на се запитанє, треба на хвилину перенести ся в ту обстановку, серед якої думі довело ся працювати. Справедливість вимагає признати, що ся обстановка не дуже сприяла працї на народню користь. На перешкоді насамперед стало те, що уряд відразу завалив думу цїлою купою дрібних законопроєктів, позбавлених найменшого загального значіня. Далї, над думою ввесь час висїв Дамоклїв меч буджету. Як сотнї дрібних урядових законопроєктів, так і буджет забрали в думи силу дорогого часу й енерґії. Нарештї, дума раз у раз була приневолена боротись проти ворожого натиску „революционерів з права“, і се в значній мірі повинно було відбити ся на цїнности єї працї.

Рахуючись в інтересах справедливости зо всїма наведеними трудностями, не можна одначе сказати, що обставини думскої працї абсолютно не давали змоги хоч почасти задовольнити справедливі домаганя українського народу. Дума має одно дуже важне право — право законодатного почину — й колиб се право було як слїд використоване, справозданя про думскі засїданя не являлиб таку сумну картину. Окрім права почину, дума мала ще буджетове право — розуміють ся, постільки, поскільки в росийскім буджетї липились статї, не заковані в панцир. Останним правом дума при бажаню могла б також скористуватись в народних інтересах.

Тепер, після сих необхідних уваг, можна вже дати цїлком предметову відповідь на поставлене висше запитанє. Відповідь — чи треба про се казати? — буде не дуже втїшна. Наскільки відомо, правом почину дума скористувалась у чисто українській справі оден тільки раз. Се законопроєкт 37 членів думи про заведенє української мови по початкових школах України. Не кажучи вже про орґанїчні хиби сего законопроєкту, в свій час зазначені й докладно осьвітлені на сторінках української печати, значінє єго зводить ся — бодай, для минулої сесиї — до нулї тим, що єго навіть не обмірковано в думскій комісиї.

Ось як використувала третя дума одно з найголовнїйших своїх прав для українського народу.

Буджетове право дума використувала для поліпшеня становища України ще в меншій мірі, нїж право почину. Про те, що на Україні лежить непропорционально великий податковий тягар, навіть не було згадано. При обмірковану розписів окремих мінїстерств, Росия розглядала ся, як цїлий орґанїзм з цїлком однаковими умовами житя у всїх своїх частинах. Розпис мінїстерства судівництва не викликав з боку депутатів з України жадного слова про те, що теперішнїй суд не відповідає умовам житя 25 мілїонів українського народу.

Розпис мінїстерства хлїборобства також затверджено без найменшого натяку про специяльні потреби українського селянства. Те саме треба сказати про розпис инших мінїстерств та департаментів. Навіть розпис мінїстерства народної осьвіти не нагадав депутатам з України про їх обовязки перед своїми виборцями. Правда, знайшла ся одна душа, що спробувала »заступитись« за права не своєї национальности: то був кадет Родічев. Та не багато користи вийшло з сего заступництва для українського народу.

Не знаємо, чи солодко спочиватиметь ся депутатам з України після їх трудів великих, але не можемо їм не побажати, щоби підчас спочинку красше придивились они до житя, чи не побачать они там чогось такого, що викреше в них більше енерґії і приневолить на далї бути дїяльнїйшими і поступовійшими«.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Всеславяньский зїзд в Празї викликав в дневникарстві славяньскім і нїмецкім голосний відгомін. І не можна дивувати ся сему. В славяньскім племени спочиває стілько житевої, сьвіжої сили до культурного розвитку, що се племя могло би і в полїтичнім сьвітї відограти первостепенну ролю. Одначе те, що перша лїтопись наша, звана Несторовою висловила про руску землю, що она богата і плодовита, але нема в нїй ладу, себ то згоди, те саме можна і в нинїшню пору віднести не тілько до Руси, але й до всеї Славянщини. Досить згадати про Росию, котру многі Славяни вважають найбільшою славяньскою державою і про єї думу, досить вказати на славяньскі держави на Балканї — Сербію, Болгарию і Чорногору, досить згадати на взаємини польско-рускі, чеško-словацкі, сербско-хорватскі, словінскі, про відносини між славяньскими послами в державній радї і в угорскім та хорватскім соймі, а дійдемо до сего погляду, що ще богато води уплине в славяньских ріках, поки дійде між славянь-

скими народами до якого небудь порозуміня а бодай вирозуміня хочби на культурній ниві, не згадуючи вже про політичне поле.

Як небудь отже зїзд в Празї названо всеславяньским, не є він таким в дійсности, а хоч головні провідники зїзду випирають ся і відказують ся всяких політичних намірів і ціли, нема найменшого сумніву, що Чехи, Поляки і Москалї бачать в сім зїздї вістре звернене проти переваги Нїмеччини в Европі і в славяньскім єднаню бажають найти підпору в боротьбі з нїмецким живлом. Як-небудь головні провідники зїзду намагають ся заклеїти всї ті щелини, котрі стають наглядним доказом внутрїщної боротьби і спорів між поодинокими слав. народностями, то ся слаба сторона не дасть ся нїчим закрити і ті щелини при всякій нагоди покажуть ся отвертими, розятреними ранами на славяньскім тїлї. Поки отже сї домашні спори не будуть полагоджені, поки в Росиї міродатні чинники не здобудуть ся на те, щоби польскому і українському народови дати повну свободу самостійного культурного і народного розвитку, поки не будуть усунені причини спору і боротьби між Русинами і Поляками, між Хорватами і Сербами, доти всякі почини до славяньского єднаня, взаїмности і всякі зїзди не видадуть справдешного, реального і позитивного добутку, а остануть хвилевими маніфестациями або демонстрациями. Ми вчера подали голос з України з київскої »Ради«, а задля доповненя причин, які приневолили Русинів австрийских і закордонних відсунути ся від сего зїзду, наводимо тут заяву львівского „Народного Комітету".

До Хвальної Славяньскої конференциї в Празї,

на руки голови орґанїзуючого комітету, Вп. д-ра Карла Крамажа.

Орґанїзатори славяньского конґресу і його підготовляючої конференциї звернули ся до політичних представників українського народу в Австриї, запрошуючи їх взяти участь у сім зїздї.

Саму гадку скликати зїзд для зближеня славяньских народів, для взаїмного познайомленя з їх культурними стремлїнями і для зменшеня антаґонїзмів і конфлїктів, що спинюють свобідний розвій сих народів, згадані представники вважають симпатичною. На жаль переведене сеї гадки в дїло пійшло таким шляхом, якого не можемо признати корисним для щойно відміченої цїли взагалї, а спеціяльно із становища українського народу.

Орґанїзация зїзду не числила ся зі стремлїнями і потребами української нациї. Між орґанїзаторів зїзду покликано до Петербурга з одного боку таких людий, що є неґаторами української народности, з другогож боку, не запевнено собі участи відповідного числа авторитетних представників анї австрийскої анї тим менше росийскої України. Хід нарад в Петербурзї відкрив дальші некорисні для нас стремлїня і погляди орґанїзаторів зїзду.

Сформуленє задач зїзду, оголошене офіциально також не може нас вдоволити. Як формальні задачі зїзду означено такі справи, як основане „славянського банку", славянської преси, ґімнастичних товариств і т. д. Ціла дискусия на зїздї орґанїзаторів і прилюдні заяви учасників петербурских нарад означили як фактичні головні цїли зїзду: з одного боку маніфестацию славяньскої солїдарности супроти ґерманьского сьвіта, а з другого боку примирене Поляків з офіциальною Росиєю. Инші конфлїкти і аномалії міжславяньских відносин, а між ними: справу української нациї, справу еї свобідного розвою та увільненя еї від гнету з боку верховодячих офіциальних кругів росийскої і польскої суспільности, виелїміновано зовсїм із програми зїзду.

При тім не покликано до участи відповідного числа українських представників з Росиї, а з галицкої Руси покликано лише трех делеґатів-Українців, а поруч них також трех таких людий, що є неґаторами української нациї. Не покликано рівнож до участи в зїздї зовсїм відпоручників близької нам народности білоруской.

Всї ті заходи і промахи орґанїзаторів зїзду, витворили таку ситуацию, що представникам української нациї не позволяє брати участи в згаданій славяньскій конференциї.

Супротив того клюб українських послів державної ради в Відні постановив не брати участи в нарадах в Празї.

Поступова українська суспільність Австриї і Росиї не бере також участи в пражскім зїздї, зазначуючи своє становище в основних точках сеї заяви:

Українська суспільність не признаючи расової політики анї не одобрюючи расових антаґонїзмів стоїть на становищи свобідного, культурного і політичного розвою усїх наций; з сього становища вона бажає злагодженя антаґонїзмів і конфлїктів і між славяньскими народами, близькими собі ґеоґрафічним положенєм, культурою і мовою. Признаючи, що до сеї цїли може значно причинити ся взаїмне пізнане і взаїмне зближене на конґресах созвучних, поступових елементів, взяли Українці дїяльну участь у зїздї славяньскої поступової молодїжи в Празї, що відбув ся перед кількома днями (від 24. до 30. червня с. р.). Натомість не можуть взяти участи в передвступних нарадах славяньских делеґатів в Празї.

Зваживши, що одною з найбільших ран у відносинах між славяньскими народами треба вважати спинюване свобідного розвою і гнет, якого дізнає український нарід з боку офіциальних сфер росийскої суспільности в Австриї а сю якраз справу, як і инші болючі аномалії з славяньских відносинах, з виїмкою польско-росийского спору, елїміновано з програми нарад зїзду, і

зваживши, що коли в Галичинї нема велико-русского народу, то галицку Русь повинні репрезентувати виключно делеґати української суспільности;

зваживши вкінци, що в сьому зїздї із означених щойно причин, не можуть взяти участи репрезентанти росийскої України, а так само і близької нам Білоруси

заявляємо, що:

Українська нация не бере участи в славяньских нарадах в Празї і нїхто не має права промовляти еї іменем.

Заявляємо, дальше, що сеї конференциї не можемо уважати висловом славяньскої солїдарности, коли вона сьвідомо обминає найбільше жизненні питаня покривджених славяньских народів і коли в нїй не бере участи друга з ряду що до своєї великости славяньска нация — українська. — За Український »Народний Комітет« у Львові: *др. Кость Левицкий*, голова, *др. Вол. Охримович*, заступник голови, *др. Вол. Бачиньский, Льонгин Цегельский*, секретарі. — За уповажненєм поступових Українців з Росиї: *Михайло Грушевский*.

Заграница.

В македоньскій справі послїдував новий зворот, бо крім християньских чинників, а именно болгарских, сербских і грецких, а також альбаньско-музулманьских, що ведуть з собою завзяту боротьбу, виступив тепер революцийний чинник новий на боєвище, який виринув зпосеред турецкого війска. Молодотурецка пропаґанда, котра свою дїяльність лучить із споминами про Мітаз-пашу і короткотривалу его конституцию, знесену Абдуль Гафідом, розбудила останними часами вельми живий рух. З Парижа, Льондону і Відня розповсюджувані між турецкою молодїжю письма мимо всякої чуйности властий находили між нею чимало прихильників, навіть в самім Ільдіз-Кіоску. Доведева до крайности система шпигуньства поміж турецким чиновництвом витворила неможливий стан розлуки, котрому підлягла навіть власть султана. Турецкі достойники допускають ся нечуваних злочинів і надуживань, а молодотурецкі провідники вихісновують се в своїх писанях і не щадять нікого. Се безнастанне зворушене проявляло ся у відокремлених вибухах і палатних революциях, але тепер починає ся сей сумний стан проявляти на широкі розміри. Посеред турецких війск в Македонії вибухло повстане, котре обхопило широкі простори і представляє грізну небезпечність. Події відбувають ся з блискавичною скоростю. В Резнії, положеній на дорозї з Монастиря (Бітонія) до озера Охрида, в західній Македонії, убили офіцири, як ми вже звіщали, начальника місцевих віддїлів, Шемзі-пашу, відтак утворив ся віддїл повстанців під начальством Нїязі-бея, котрий вирушив на захід на місто Охриду. Тамошня залога повстала також, а за нею залоги Епіру під проводом Янїньскої залоги. В Стамбулї намагали ся сю річ представити яко річ зовсїм случайну, яко вислїд службових надужить кількох офіцирів, але коли появили ся вісти, що ворохобня обхоплює щораз ширші круги, що баталїони війска переходять на сторону повстанців, годі було дальше закривати правду. Видано в розгарі деякі розпорядки, а приказы видавані з Ільдіз-Кіоску до мінїстра війни і до начальників в Монастирі, в Ускоплю і в Солунї зміняють ся що хвиля. Молодотурецке дневникарство торжествує і величає ся побідою, одначе се торжество покаже ся імовірно передчасним. Всеж таки положене на Балканї наслїдком сих подій стало вельми грізним і нїчого дивного, що европейска дипльомация розвинула тепер велику рухливість, бо зїзди монархів, державників і дипльоматів приневолені будуть обдумати способи, щоб не дійшло до европейскої пожежи.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Якинта М.; римо-кат.: Пр. Д. М. з карм. — В пятницю: руско-кат.: Андрея кр.; римо-кат.: Алексия Б.

— **Місто Богородчани протестує проти кацапских петиций.** Галицкі Москвичі, яким мін. Бінерт заявою, що в Австриї нема нїякого росийского народу, з виїмком чотирох тисяч Липованів на Буковинї, задав смертельний удар, розвели широку акцию між галицким населенєм з протестамй проти дотичної заяви мінїстра. Ся акция викликала противну акцию і до парляменту наспіли заяви, солїдаризуючі ся з виводами мінїстра Бінерта. Дуже влучну петицию в сїй справі прислало до парляменту місто Богородчани, яку передруковуємо з стеноґрафічного протоколу з дня 8. липця 1908: „Росийска орґанїзация партийна в східній Галичинї видала недавно петицию випечатану в нїмецкій мові, яку розділюють тисячами примірників між руске населенє в Галичинї, в якій именем сеї партиї рішучо про-

тестує ся проти бесїди виголошеної Єго Ексц. мінїстром внутрішних справ в палатї послів 25. мая 1908. Росийска аґентура в східній Галичинї тим невдоволена, що австрийский мінїстер відважив ся руский народ назвати руским і лише липованьскі кольонії на Буковинї узнати приналежними до росийскої народности, а се рішучо противить ся политичним змаганям росийского правительства в Австрії, яке хотїло би за всяку цїну в інтересї росийскої держави виховати в східній Галичинї і на Буковинї сильну русофільску іреденду. Цїлу акцыю з якимись ніби протестами і петиціями інсценовано лише для того, щоб обманути публичну опінїю в Австрії, через що ми уважаємо своїм обовязком як найторжественнїйше запротестувати проти сеї акциї і заявити, що ми з виводами Єго Ексц. мінїстра барона Бінерта, о скілько єго бесїда відносить ся до росийскої партиї в Галичинї, вповнї солїдаризуємо ся. Мужики, яких намовлено внести названі петиції, не розуміють ні слова з того, що підписують; їх підходять аґенти росийского правительства в той спосіб, що кажуть, що рускому населеню в Галичинї вороги хочуть зрабувати назву „руский“, що є ідентичне з нїмецкою назвою „ruthenisch“ або „ukrainisch“. Сї мужики в своїм житю ще не чули росийскої мови; аґенти росийского правительства поучують їх фалшиво, що їх (мужиків) мова ніби така сама, якою говорять в Петербурзї або Москві. Ми самостійна руска (українська) нация і не можемо допустити до того, щоб зрадники нашого народу в підступний і на несьвідомість обрахований спосіб обманювали публичну опінїю в Австрії«.

— **Пособлюване „Starorusinów“** починає видавати вже свої плоди. Пропаґанда православія, за котрим іде і царославіє, проявила ся була недавно в Жовківщинї (троха давнїйше були такі прояви в станиславівскій епархії), а тепер подають до київскої »Ради« ось яку вістку: „З Волинї. Прочани з Галичини. В августї місяцї мають прибути на Україну прочани з Галичини, що хотять побувати спершу в Почаївскій лаврі, а потім і в Київі. Як повідомляє „Вол. Ж.“, 4. августа вони поїздом виїдуть із Львова на Радивилів, а звідки вже пішки дійдуть до Почаєва, де відсьвяткують Спаса, а на Пречисту першу будуть у Київі. Почаївский виділ „союза русскаго народа“ лагодить ся стрітити Галичан-прочанів як „истинно-русскихъ“ братів“. — Дїяльність приятелїв Rady Narodowej ґаспад. Ґлєбовіцких, Дудикевичів et comp. починає виявляти ся зовсїм виразно і ясно. Нехай же беруть собі на ум сї, до кого се належить.

— **З вистави в Празї** пишуть нам: Ческі ґазети обчислили, що колиб в будні дні являло ся на виставі 10.000 гостий, а в неділї і сьвята 50.000, то дня 19. липця число гостий перейшло би мілїон. Здаєсь, що рахунки ческих дневникарів не заведуть, бо Чехи уміють тїшити ся своїм доробком і радо спішать на виставу. Я був на виставі серед не конче погідного дня а однак замітив богато гостий. Зі всїх сторін Чех спішать на виставу не лише старші люди, але й шкільна дїтвора під проводом учителїв і учительок, від якої формально роїть ся на виставі. Мало що не при кождій молочарнї на виставі бачив я потомлених малих гостий, що кріпили свої сили солодким або кислим молоком. Сїльскі школярі одїті вже „з паньска“, а так само кожда школярка з села мала на собі міску одежу і капелюшок. Чи специяльно для дїтий ся виставa цїкава — я не сказав би, навіть, коли беру на увагу сильно розвинений посеред Чехів промисл. Павільон за павільоном переходжу і бачу всюди головно машини, оптичні прилади, взори сукна, ваґони, возы, повозы, моделї машин, друкарнї в руху і т. п. Все те, що ми, Галичани, зневолені побирати з чужих фірм, головно віденьских, Чехи виробляють у себе. Від фотоґрафічних апаратів і оптичних приладів починаючи, а кінчачи на колюсальних машинах і цукроварнях — все те стало вже продуктом ческого промислу. Чехи мають справдї чим чванити ся. Але саме та односторонність виставы, без сумніву дуже інтересної для специяліста, не може вдоволити пересічного чоловіка. Однак же своєю односторонностию она нудна і вельми томляча. — Шкода, що нема в нїй більшої ріжнородности, на яку хиба Чехам легко можна було здобути ся. Тямлю виставу в Празї з 1891 року. О скілько більше она манила до себе своєю ріжнородностию! Специяльно віддїл штуки (маляретво) приковував до себе. Годинами пересиджував я тоді в сїм віддїлї і одушевляв ся ним. Додам, що по день 18. серпня замкнено також „Narodne Divadlo“, а приїзжі гості мусять вдоволяти ся вирочім дуже добрим „Městsk-ім Divadl-ом“ на Виноградах з єго гарними драматичними виставами і оперетков, веденою умілою рукою нашого знакомого діриґента львівскої „Фільгармонії“, Челяньского. Для народу відбувають ся окремі виставы в театрі „Uranіa“, а темою їх головно житє народне. Що Прага гарна — се певне, а треба також признати, що комунїкация трамваєва знаменита. Хто радби оглянути всї памятки Праги, нехай всїдає на величезний омнїбус, запряжений в чвірню коний о год. 9. рано, або 3. по полудни коло „Порошних воріт“ (Prašna brana), а обїде протягом трех годин цїлу Прагу і познакомить ся з її старинними памятками. Їзда така коштує 4 корони.

— **З львівского „Сокола“**. Нова Старшина тов. ґімнастичн. „Сокіл“ уконституовала ся в отсей спосіб: справник др. Бронислав Бурбела, заступник др. Стефан Лотоцкий; скарбник др. Микола Доскоч, заступник др. Микола Левицкий; книговодчик др. Болеслав Кушнїренко; господар др. Зенон Попович, заступник др. Стефан Лотоцкий; предсїдателї секцій: ґімнастичної др. Іван Боберский, голова Товариства, економічної др. Микола Сіяк, I містоголова, пожарної др. Семен Ґорук, II містоголов, заступник др. Омелян Кордасевич; предсїдателї комісій: будови дому др. др. Лев Лопатиньский, мундурової др. Іван Ігнат, прапорової др. Михайло Коць, театральної др. Тадей Купчиньский, забавової др. Іван Стефанович.

— **Будова доріг**. В краєвий буджет на 1908 р. вставив сойм суму 1,200.00 К на безворотні запомоги в хосен будови повітових і громадских доріг. З тої квоти признав краєвий виділ того рода підмоги отсим повітовим виділам у східній Галичинї: в Бродах на будову громадскої дороги Броди-Лешнїв-Щуровичі 5.059 К, в Бережанах на будову дороги Божиків-Саранчуки-Потутори 13.907 К; в Березові на будову дороги Березів-Вира 10.000 К; в Бучачи на будову доріг Нижнїв Жизномир і Соколів-Язловець 30.000 К; в Дрогобичи на будову повітової дороги Дрогобич-Трускавець 10.000 К; в Горлицях на будову громадскої дороги Гладишів-Устє руске 2.500 К; в Городку на будову повітової дороги Городок Каменобрід-Ярина 20.009 К; в Грибові на будову громадскої дороги Войнарова-Кружлева 1.617 К; в Гусятинї на будову повітової дороги Пробіжна Дубівка 2.000 К і на будову дороги Постолівка-Хлопівка 2.000 К; в Ряшеві на будову громадских доріг Радимно-Олешичі 5.000 К; Сїнява-Майдан 17.269 К і на будову повітової дороги Ярослав-Порохник 22.380 К; в Яслї на будову громадскої дороги Кути-Дашниця 10.000 К; в Камінцї струмиловій на будову громадских доріг Радехів Куликів і Кам'нка-Таданє 10.000 К; в Мостисках на будову доріг Судова Вишня-Самбір і Пакість-Гусаків-Радохівці 5.000 К; в Перемишлї на будову дороги Стубно-Нипновичі 200 К і на будову дороги Поповичі-Олешовичі-Риків Медика 500 К; в Равї рускій на будову громадскої дороги Грушів-Добрусин 30.000 К; в Рогатинї на будову дороги Болшівці-Серники середні 15.000 К; в Рудках на будову дороги Комарно-Тулиголови 10.000 К; в Самборі на будову моста на Стрвяжі в Бисковичах на повіт. дорозї Самбір-Мостиска 19.812 К; в Новім Санчи на будову громадскої дороги Холмець-Стадло-Нашачевичи 10.457 К; в Снятинї на будову повітової дороги Тулуків-Стецева 20.000 К; в Сокалї на будочу повітової дороги Белз-Варяж 470 К і на будову державної дороги Кристинопіль-Броди 70.000 К; в Тернополї на будову дороги Івачів долїшний-Обаринці-Городище-Грималів 1.299 К, Козлів-Покропивна-Озїрна 6.236 К, Тернопіль-Броди 4.257 К, Глубічок великий-Кохулківці 1000 К і, Денисів-Купчинці-Підгайці 5000 К; в Теребовлї на будову громадских доріг Семенів-Бучач 6.000 К і Деренівка-Янів 5.000 К; в Збаражи на будову доріг Збараж Підволочиска і Збараж-Березовиця мала 4.000 К; в Золочеві на будову повітових доріг Красне-Почапи 5.170 К і Золочів-Дунаїв 7.186 К.

— **Знущанє мазурів над жандармом.** Коло Бєржанова під Краковом закололи мазурскі хлопи онодї в ночи вахмайстра жандарм., Евг. Мороза, і знущали ся над трупом в зьвірский, лайдацкий спосіб. Убийство описують краківскі часописи отсими словами: Жандарм Мороз пустив ся в ночи до Прокоцїмя на звичайну патрулю. В дорозї стрітив в суперечцї чотирох мазурів з сусїдного села. Аби не допустити до бійки, жандарм запровадив їх до недалекої корчми і списав з ними протокіл. Мазури з мести за те підождали хвилю, а потім напали на жандарма і закололи єго ножами в плечі і голову. Убийники знущали ся потім страшно над тїлом: копали ногами і молотили колами, а вкінци затягнули трупа між бараболї а калужу крови на гостинци прикрили галузями. Тїло жандарма найдено другого дня, а зьвірских мазурів висліджила вже жандармерия і одного вже спіймала.

— **Гірка доля письменника.** Черновецка „Буковина“ доносить, що в понеділок відобрав собі житє в тамошнім ботанічнім огородї письменник Конрад Пекельман. Житє помершого, пише „Буковина“, се довга траґедия людини з чималими здібностями, яка однак не можучи тими здібностями вибити ся о стілько в гору, щоб забезпечити собі кусок хлїба, хапає за револьвер... Пекельман родив ся в Могилеві в Росиї, прийшов загодї до Чернівців, своєї другої вітчини; тут скінчив середну школу, опісля консерваторию у Відни, був якийсь час фармацевтом, актором і рецитатором. З початку мав успіх, та лише з початку. Пекельман працює пером, пише драми, рецензиї, працює майже при кождій тутешній часописи. Та се не в станї забезпечити єго материяльного єствованя, годї з того вижити, він терпить всюди недостаток. В останнім часї отвирає аґентуру концертів, однак і тут не веде ся. Стоячи над гробом своїх надій, переслїдуваний довжниками, перетинає нитку житя. Пекельман людина, яка серед красших відносин, нечерновецких, моглаб вибитись на верх.

— **На новий лад.** Коли сказати комусь, що на похороні староримского офіцира, команданта легії, стріляно після теперішного звичаю і то ще в карабінів набиваних з заду, то нїхто би тому не повірив. А однак так було дїйсно. Більше як 1700 лїт тому назад помер комендант третої староримскої легії, Тірус Флявіюс Максімус і то в Альжирі, де тоді недалеко теперішного міста Лямбесса був табор римскої легії. Тїло командантл спалено, попіл зсипано до оловяної урни а ту посудину замуровано в малій, зробленій в тій цїли пірамідї. Піраміда була зроблена з великого каміня і яких 7 метрів висока. В 1879 р. навістило Лямбессу землетрясенє, котре й значно ушкодило згадану піраміду; она по части розсипала ся. Французска залога постановила направити гробницю римского офіцира. Стару піраміду розібрано а в єї середині знайдено урну з попелом римского офіцира. Олово урни так вже було віками зжерте, що розсипало ся, коли єго рушили. Отже позбирано старанно попіл до цинковой посудини. Відтак вибудували Французи на новий лад тревалу піраміду і зложили в нїй цинкову урну з попелом померщого. При сїй нагодї не обійшло ся і без тої паради, яку наказує нинїшний мілїтаризм. Отже виступив оден баталїон французского війска і коли урну з попелом померщого зложено в піраміду, війско після теперішного звичаю дало три сальви в честь Тита Флявія Максима.

— **З сокільских кругів.** Ческий союз сокільский жертвував 1.000 К на будову словіньскої сокільні в Цилеї. Сокільня буде готова ще сего року. Словіньский союз сокільский має те-

пер 25 товариств і уважає ся у Словінців за одну з найсильнїйших народних орґанїзацій. О скілько галицкі Русини стоять лучше під тим зглядом, показує число філій львівского „Сокола“, яке виносить тепер 403 філій, в чім 20 ґімнастичних а 383 ґімнастично-пожарних.

— **З економічного житя України.** Подекуди на Україні уже зроблено кілька значних запродаж нового хлїба. На стациї „Печанівка“ фірма наслїдників Ф. А. Терещенка продала 20.000 пуд. проса — по 70 коп. (1 пуд має около 40 фунтів); в районї фастівскої зелїзницї півд.-захід. пани Роговскі продали так саме 20.000 пуд. проса по 75 коп.; на ст. „Таганча“ фірма насл. Ф. А. Терещенка продала урожай ґірчицї по 1 карб. 72 коп. за пуд; контора Ханенка на ст. „Мощене“, Боршадо-Устїньск. зелїзн., продала сочевицю — по 1 карб. 52 коп.; з привітовского маєтку спадк. Ф. А. Терещенка продано урожай озимої й ярої пшеницї сего року — 50.000 пуд. по 1 карб. 30 коп. в економіях, забираючи від молотїлки; з каровинецкого маєтку спадк. Ф. А. Терещенка продано 50.000 озимої й ярої пшеницї — по 1 карб. 30 коп. з приставкою по молотьбі на ст. „Михайленки“ або „Демчин“, півд.-захід. зелїзн.; з мартинівского маєтку спадк. Ф. А. Терещенка продано 20.000 пуд. проса — по 70 коп. в економії, забираючи від молотїлки; за приставку до стациї — 2 коп.

Ціна на робочі руки в Полтавщинї, зважаючи на малий врожай сего року трави, значно зменшилась, хоча на далекі заробітки пішло мало не в двоє більше, нїж торік. Середня поденна плата косареви на хазяйских харчах — 60—90 коп., на своїх — 1 карб. — 1 карб. 80 коп.; торік платили не менш як по 1 карб. 50 коп. — 2 карб. на хазяйских харчах.

— **Увязнене Кубеліка.** З Льондона доносять, що славного ческого скрипкаря Івана Кубелїка увязнено в Фрістхор в Австрелії на жаданє его імпресария Ґерлїца. Імпресарио заскаржив Кубелїка о 75.000 К за зломанє контракту і на тій основі дістав від австральского найвисшого трибуналу дозвіл, арештувати Кубелїка.

— **Стріча анґлїйскої фльоти з нїмецким цїсарем.** Анґлїйска фльота, яка під сю пору відбуває вправи на Північнім мори, стояла онодї коло даньскої пристанї Альбек, на полудневозахіднім побережу Данії. Ненадїйно появив ся на овидї цїсарский яхт „Гогенцолєрн“ в товаристві кружляка „Штеттін“ і одного контрторпедовця. Льорд Кароль Беріфорд, командант ескадри, приказав сейчас вивісити привітні прапори і дати 21 почетних гарматних сальв, причім виступили всї залоги кораблїв на помостах, а орхестри грали нїмецкий народний гимн. Яхт „Гогенцолєрн“ приблизив ся до фльоти, оплинув панцирник „Гіндустан“, пересунув ся поміж третою а четвертою дивізією ескадри, переплив побіч адміральского корабля „Едвард VII“, потім вминув зблизька чотири инші кораблї і як ненадїйно появив ся, так мовчки зник на овидї. Весь час на „Гогенцолєрнї“ стояв на помостї цїсар Вільгельм в унїформі анґлїйского адмірала з адютантом і відклонював ся на анґлїйскі привіти кождій корабельній залові, яка трикратними окликами витала перепливаючого цїсаря. Тим чином цїсар Вільгельм зробив несподіваний перегляд частини анґлїйскої фльоти, уважаючи себе паном Північного моря. В Анґлії мають бути з сего вельми невдоволені.

— **Дрібні вісти.** Нове староство має небавом бути отворене в Осьвенцїмі. — П. Кароль Кучурак, родом з Коломиї, одержав в академії ветеринарії у Львові степень ветеринарийного лїкаря. — Едмунда Снеґуцкого-Васїньского, засудженого на 10 лїт тяжкої вязниці, відставлено онодї в ночи з вязниці при ул. Баторого до карного заведеня при ул. Казимирівскій у Львові. — В Полтчаньскім ставі у Львові утопив ся вчера шевский челядник Михайло Микетин. — Прокуратория потягнула до одвічальности виставовий комітет в Празї за онодїшне нещасте підчас цьвітового корза. — Лїсова школа в Болехові буде обходити дня 2. серпня с. р. 25-лїтний ювілей єствованя. — Вінчанє п. Леся Киселицї, учителя в Старих Мамаївцах на Буковинї, з учителькою п-ною Аделею Зибачиньскою відбуло ся дня 12. с. м. в Чернівцях.

Оповістки.

— **Шкільний рік в гончарскій школї в Коломиї** розпічне ся дня 1. вересня. Хлопець, що хоче бути принятим до тої школи, має мати 13 укінчених лїт і фізичну здібність до гончарского ремесла, та має мати укінч. школу народну з добрим поступом. Поданя з долученєм метрики і останного свідоцтва шкільного належить висилати „до Дирекциї Краєв. школи гончарскої в Коломиї“. При школї є інтернат, в якій замісцеві ученики за невелику оплату дістають цїле удержанє. Принятий до інтернату мусить мати власну постїль.

— **З зелїзниць.** Від 15. липня с. р. будуть задержувати ся поїзди поспішні ч. 307 і 308 також в Неполоківцях і будуть відходити з тої стациї: поїзд ч. 307 о год. 1. мін. 46 по полудни і поїзд ч. 308 о год. 1 мін. 47 по полудни.

Телеґрами

з дня 15. липця.

Відень. Мінїстер Праде вніс свою димісию. По принятю димісиї Праде усуне ся зовсїм з політичного житя і зложить мандати посла до держ. ради і сойму. Загально думають, що димісия наступить аж в осени, але у всякім випадку перед скликанєм парляменту. — Бар. Бек хоче предложити безпроволочно по зібраню осїнної сесиї держ. ради проєкт язикового закона, на який мінїстер Праде не годить ся.

Берлїн. З Сосновця донесено, що там викрито заговор на житє росийского царя. Заговор був уложений після пляну і обнимав широкі круги. Его осередком був Сосновець. Онодї вечером увязнено 100 осіб, мужчин і женщин. Дальші вязненя мають наступити. Дворець зелїзницї обсаджено жандармами і козаками. Переїзд границї (Росия-Нїмеччина) дуже утруднений.

Відень. При доповняючім виборі посла до держ. ради на місце по бл. п. Кайзері в окрузї Фрайвальдав на Шлезку перейшов соціяльдем. Міллєр 4.502 голосами проти ческого аґрарника, який дістав 2.238.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 6. до 12. липця 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	12·15—12·40 К
Жито	10·00—10·20 К
Ячмінь броварняний	7·00— 7·25 К
Ячмінь на пашу	7·00— 7·40 К
Овес	6·55— 6·80 К
Кукурудза	7·90— 8·15 К
Просо	8·75— 8·90 К
Горох до вареня	8·50—11·00 К
Горох на пашу	7·00— 7·50 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	100·00—105·00К
Конюшина біла	35·00—40·00 К
Конюшина шведска	85·00—100·00К
Тимотка	33·00—34·00 К
Рінак зимовий	14·25—14·50 К
Насїнє конопл.	10·00—10·25 К
Хміль	80·00—90·00 К
Насїнє льняне	10·00—10·25 К
Льнянка	11·00—11·25 К

Морелї найкращої якости, щоденно свіжо зривані з дерева, 5 клґр. кошик franco 3 К 80 с. Пересилка зелїзницею 4 кошиків 14 корон.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(10—12)

Цїнник машин
до виробу дахівок цементових

з всякими потрібними поясненями видала
СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто его ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шаґїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, уділяє позички на скрипти за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків уділив „Дністер“ на публичні добродійні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 150. Львів, пятниця дня 4. (17.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Пересиленє в мінїстерстві.

(X) Перед самим кінцем лїтної сесиї держ. ради настали нові клопоти для бар. Бека. Нїмецкий мінїстер-земляк Праде, котрий щойно перед двома місяцями обняв мінїстерство після смерти мінїстра Пешка, вніс поданє о відставку. В его власнім осідку місті Лїберци на недїльнім вічу виступлено вельми різко проти Прадого і названо его лизуном. Вправдї оголошує мінїстер Праде, що він се поданє вніс уже 11. с. м. отже день перед згаданим вічем, одначе замітно, що сю звістку про поданє о відставку подав він в N. W. Tagblatt одним днем пізнїйше. Мінїстер Праде побачив, що до него не мають довіря не лише нїмецкі посли з Чех, але навіть власні виборцї. Він побачив, що на его мінїстерский портфель чатує чимало жадібних радикальних полїтиків нїмецких і тому рішив ся зробити їм місце.

Коли в державній радї вели ся завзяті розправи з нагоди нїмецко-ческого язикового спору, перебував мінїстер Праде на лїченю в Карлових Варах, а сей побут нагадував сердитого Ахилля, що покинув боєвище і зачинив ся з досади в своїм шатрі. Коли радикальні посли нїмецкі з Чех затарасували дневний порядок наглими внесенями і бар. Бек не вспів їх переговорами наклонити до того, щоби забрали назад сї внесеня, рознесла ся по дневниках вість, начеб бар. Бек взивав телеґрафічно до повороту з Карлових Варів, одначе він не повернув. Тимчасом мінїстрови-президентови повело ся заспокоїти нїмецких радикальних послів, они забрали свої внесеня назад і тим неначе висловили довіре правительству, приобіцяли, що заповіджені на 12-го вічя будуть відрочені на 19-го с. м., але супроти того станули нїмецкі радикальні виборцї в Чехах і таки скликали вічa в 36 містах, на котрих строго осуджено податливість нїмецких послів з Чех, а в Лїберци особливо яскраво виступлено проти Прадого. Як звіщає Deutsch nat. Corr., виступив проти него скріптор техн. бібліотеки др. Шуберт, котрий старав ся о місце в нїмецкім мінїстерстві і зазнав великої прихильности Прадого, а на вічу назвав его лизуном.

Се пересиленє, як небудь лише в нїмецкім мінїстерстві, є вельми не на руку мінїстрови-президентови як раз в хвилї, коли державна рада має докінчити з трудом уложену мінїмальну проґраму роботи, бо се часткове пересиленє може викликати дальше пересиленє в иншихъ мінїсторствах а навіть в цїлім правительстві. Між нїмецкими т. зв. вольнодумними послами проявила ся незвичайна жадоба мінїстерских тек, а кандидати появляють ся як гриби по дощї. Нїмецкі радикали радіб бачити мінїстром Пахера або Роллера, нїмецкі хлїборобники Шрайнера а нїмецкі поступовцї Перґельта. Появляють ся крім того що раз частїйше вісти, що мінїстер просьвіти Мархет також має небавом уступити своє місце д-рови Сильвестрови, а крім того має уступити мінїстер судівництва др. Кляйн і мінїстер скарбу Коритовский. Як бачимо, вирушена з парляменту одна цеголка може довести до завалення цїлої будови. Тимто мінїстер-президент намагає ся відрочити полагоду пересиленя до осени а Прадого до того часу задержати на теперішнім становищі. Се очивидно не на руку радикальним кандидатам на мінїстрів, котрі лїтом переліцитовували би себе на вічах, щоби здобути як найбільшу популярність, а тимчасом будуть приневолені міркувати ся, щоби показати ся мінїстерияльними.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

В посольскій палатї роздано начерк закона в справі продовженя дотеперішнього контиґенту горівки на оден рік. Відтак вела ся розправа про винагороду резервістів. Представник правительства Райтер промовляв проти дальших уступок, як подані в предлозї і горячо просив о принятє закона, по чім палата закон ухвалила і приступила до розправи про мелїорацийний закон.

Пос. Олесницкий зазначив, що надії покладані на закон про водні дороги галицким хлїборобством не сповнили ся. Реґуляция рік мала розпочати ся 1904 р., але речинця не додержано. Аж по двох роках декуди розпочато реґуляцию, але населенє дізнало розчарованя. Обіцяні користи не справдили ся, тротивно показала ся шкода, що доводила до катастроф. Реґуляциї рік ведуть в Галичинї хибно. Дотичні орґани не мають потрібної науки і досьвіду. Начерки реґуляциї уложено за зеленим столиком, а окремішностий і питоменностий рік не узглядняє ся. Роботи реґуляцийні не обнимають цїлого бігу рік, лише середнїй і долїшнїй. Що в однім році зробить ся, се знов буде знищене. Бесїдник виказує, що з 75 мілїонів призначених на реґуляциї рік Галичина дістала 19 міл. т. є 25·86%, а Чехи 35 міл. т. є 44·66%, коли тимчасом галицкі ріки вимагаючі реґуляциї виносять у відношеню до цїлої Австриї 40%, а в Чехах лише 27·4%. Позаяк материяльної страти не можна було усунути, галицкий сойм домагав ся в 1902 р. від правитдльства новелї, щоби реґуляцию розтягнено і на горішнїй біг рік, як се зроблено в Чехах. На се дано цїкаву відповідь, що галицка делеґация в держ. радї в 1901 р. не вимагала реґуляциї на цїлім бігу рік. Доперва в 1907 р. повело ся галиц. соймови дістати начерк новелї про розширенє реґуляциї на горішнїй біг і гірскі потоки. Тимчасом переведено реґуляциї і мелїорациї хибно, крім того не узгляднено постанов закона з 1901 р. іменно § 13, що при кождій реґуляциї треба пильнувати мелїорациї поґраничних ґрунтів і сеї постанови не влучено анї до галицк. закона з 1901 р. анї до виконного розпорядку з 1904.

Задля того поселенцї многих громад, що занимають ся годівлею товару, вижидають реґуляциї рік, як великого нещастя. Дальшою перешкодою для хлїборобства є теперішнїй водний закон, котрий в многих місцях супротивляє ся цивільному законови, а особливо в постанові, що кождий кусень ґрунту, котрий стояв під водою, припадає правительству. Бесїдник вказує на поставленє в соймі галицкім внесенє що до зміни § 47. водного закона.

Мінїстер Ебенгох вказує, що сей закон є великим поступом в супротивности до давного і просить о его ухваленє. Відтак вибрано ґенер. бесїдників і перервано засїданє.

На вчерашнім засїданю докінчено розправу про мелїорацийну предлогу і ухвалено закон а відтак приступлено до розправи про самоходний закон, котрого ухваленє вважав мінїстер судівництва др. Кляйн конечностю. По промові мінїстра і виборі ґенеральних бесїдників відрочено засїданє.

На вечірнім окремім засїданю переведено вибір делеґациї. З Галичини вибрані з руского клюбу п. Цеглинь-ский, а заступником его др. Окунев-ский. З Буковини вибрано делеґатом п. Василька, его заступником пос. Пігуляка.

Сего дня почало ся засїданє о год. 11, останнє засїданє посольскої палати має відбути ся в пятницю, а слїдуюче буде назначене на 3. листопада.

На слав. зїздї в Празї ухвалено резолюциї що до засновин дневника, в котрім би появляли ся на всїх слав. язиках розвідки про слав. науку, лїтературу і штуку, друга резолюция домагає ся признаваня курсів проведених на унїверситетах в Австриї і Росиї, третя— засновин читальнї в Празї з усїми дневниками і часописями славяньскими яко додаток до ческої бібліотеки, четверта — засновин бюра посередництва працї для Словян. Ухвалено також внесенє на засновини в Петербурзї комітету в цїли перекладів і видаваня дїл славяньских письменників.

Проф. Прайс референував про всеслав. виставу в Москві 1911 р. Москов-

ські відпоручники вибрали з поміж себе членів до підготовного комітету, те саме вчинили Поляки. Верґун знов виступив з заявою обединенія з Москалями, але Поляки Ґрек і Добошиньский зазначили, що не можуть мішати ся до внутр. справ поодиноких славяньских народів.

Др. Челяковский референував про орґанізацию культурних і просьвітних товариств, проф. Ридиґер про справи туристики, др. Прайс про слав. банк.

Сї справи будуть ще обговорені на повнім зборі.

Заграница.

Вісти про заворушенє на Балканї доповняють ся тепер новими звістками, котрих досягліть далеко переважає значінє звичайних заворушень. Такі поважні і грізні прояви виринають в Болгарії і в Туреччинї. Дневник Tribuna подає основу розмови з болгарским мінїстром внутр. справ Тачевом: „Болгария вижидала з повним довірем реформ задуманих европ. державами. Але сї реформи не повели ся, болгарске населенє Македонії віддано на поталу турецкій самоволї і жорстокости, а Серби і Греки причиняють ся до сего із свого боку. Болгария втратила віру в добру волю европ. держав. Але що Сербія найбільше причинила ся до сучасних злиднїв в Македонії, отже нїчого дивного, що огірченє Болгарії проти Сербії приневолює болгарске правительство до найстрійших способів а навіть можливого виповіджения війни". В західній Европі такі слова означалиб уже війну, але на близькім Сходї не так то дуже важать слова, всеж таки є они вельми знаменні.

Замітно також, що Туреччина вельми квапить ся із своїми приготовленями, щоби обезпечити ся супроти Болгарії. На ріці Марицї коло Кулєлї Бурґас ставить Туреччина величезний на 443 метри міст на гостинцї, рівнобіжно з зелїзничим мостом, щоби утворити стратеґічну дорогу для війска, котре би стягнено з Азиї через пристанї над морем Мармора і тим уможливити скорий перехід до північно-західного віляєту до полудневої збочи суміжного з Болгариєю гірского пасма Родопе. В тій цїли постановлено також вибудувати бічний шлях зелїзничий коло Муратлї для злуки з головним шляхом орієнтальних зелїзниць і з пристанию Радосто, котра має бути розширена. Новий міст має бути готовий до 1. вересня.

Про рух в турецкім війску звіщають дальше з Монастиря, що там порозліплювано відозви молодотурецкі з домаганєм конституциї. З Адрианополя доносять, що там з початком червця 61 офіцирів, що вийшли з простих вояків без покінченя військової школи, два днї облягали телеґр. уряд, домагаючи ся відосланя телеґрами до Ілдіз Кіоску, в котрій домагали ся авансу, вказуючи на довголїтне вижиданє. Колиж відтак наспіла вість про їх аванс, зібрало ся другого дня 30 офіцирів, що покінчили військову школу і зробили таку саму демонстрацию.

На справдешньо-турецкий розпорядок виглядає іраде турецкого міністерства війни, котре поручає всїх офіцирів третого корпусу солуньского, майже 6000, перенести. Можна сумнївати ся, чи такий приказ дасть ся точно виконати.

В Монастирі, в Македонії, де вибухло заворушенє, має бути проголошений стан облоги. Окрема комісия під начальством Шукрі-паші має розслїдити, чи убийниками Шемзі-паші не були сї два офіцири, що злучили ся із збігцями в Резиї. До сих збігців в Резиї сходять ся повстанцї з инших сторін і наслїдком того постановлено обсачити Резию. Frankf. Ztg звіщає, що до них перейшов також оден баталїон стрільців, перенесений з Монастиря до Янїни.

Коло Верисовиць, в Ускопівскім віляєтї, згромадило ся около 8000 Альбанців проти мутешаріфа з Прістини.

В собранію зложив болгарский мінїстер загр. справ Паприков заяву, що правительство буде держати ся полїтики, котра обезпечує зверхну безпечність і национальні інтереси. Оно буде намагати ся переконати великі держави, що Болгария бажає мирного розвитку і не хоче викликувати неспокоїв на Балканї. З сусїдними державами, особливо з Румунїєю, правительство бажає удержувати приязні взаємини. Взаємини урядові з Сербією є добрі, але повинні бути щирі і приязні. З Грециєю є урядові взаємини добрі з відомих причин. Взаємини з Туречччиною є тепер лїпші, як були тодї, коли теперішне правительство обняло керму держави. Мінїстер відпирає підзори, начеб Болгария викликувала заворушенє в Македонії, бо они є випливом тамошнього положеня внутрішнього. Ударемненє мірцштеґских реформ приписують мнимому пособлюваню ворохобних ватаг Болгариєю. Се не згідне з правдою, бо болгарске правительство намагає ся спинити всякі пособлюваня ворохобних ватаг і в інтересї Болгарії є згнобленє всякого руху ворохобних ватаг. Болгария не має нїяких замірів що до Македонії, але мимо того мінїстер заявляє, що македоньске питанє є заразом болгарским, бо житє болгарского князївства є тїсно звязане з долею македоньских родимців. Болгарске правительство має рішучу волю держати ся вказаної тут полїтики, але колиб обставини вимагали зміни сеї полїтики, правительство підержане довірем собранія сповнить свій обовязок.

Болгарске тайне справозданє подане у Voss. Ztg (про що ми не давно звіщали), про орґанізацию повстаня в Македонії, викликало в Греції велике вражінє. Все дневникарство обговорює сю справу і висловлює погляд, що втихомиренє Македонії є неможливе, як довго Болгария веде з підмогою ватаг ворохобних полїтику, котрої наконечною цїлию є автономія Македонії а відтак еї злука з Болгариєю.

Для згнобленя сих ворохобних ватаг мають бути після анґльо-росс. реформового начерку утворені літаючі кольони з з 10—12.000 жовнїр, котрим має пособляти цїла сїть укріплених місць з засобами поживи. Не знати однак, чи султан згодить ся на се, чи не схоче військом стягненим з Анатолії втихомирити ворохобню.

Розпочаті в Сербії переговори що до утвореня мінїстерства розбили ся знов. В Білгороді викликало се невідрадне вражінє. Буджетова провізория кінчить ся 14. серпня, отже сподївають ся до того часу довести до порозуміня. Сї відносини дали повід до вістий розсїяних за границею про заворуненя в Сербії, а тимчасом там є цїлковитий спокій.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Дальше*).

А.

Рахунокъ.

зъ грошей, вплинувшихъ до Редакциї Правди відъ 1-го Сїчня 1869 р. до 20-го лютого ст. ст. 1869.

Вплинуло зъ Украіни 200 р.
зъ Галичини 185 р. 20 кр.
385 р. 20 кр.

Розійшлось съ того

На недобіръ съ 1868 р.			65.
На друкъ	I ч. Правди		34.
„	II „		34.
„	III „		34.
„	IV „		34.
„	V „		34.
„	VI „		49. (передрукъ и
„	VII „		34. ½ арк. більше).
		318 р.	

За одібрані грошеві листи	3.40
На кореспонденциї	4.30
За почту (казки прислані)	3.88
Телеґрамъ	1.60
Папіръ, коверти etc.	2.45
За комнату редакцийну	22. (2 місяці)
Коляда коректорамъ	5.
Коляда листоношамъ	1.
Експедиция etc.	47.50
	91.13

Всего разомъ 409.13
Наше було 385.20
Недобору 23.83

Львівъ 30-го Лютого ст. ст. 1869.

Наталь Вахнянинь.

Б.

Рахунокъ

зъ одібранихъ грошей зъ Украіни 125 рубл. (25. Лют. ст. ст.).

1. Недобіръ до ч. 7 Правди	23 р.
2. За ½ аркуша додатку	8.50
3. За 8 ч. Правди	42.50
4. За 9 ч. Правди	24.—
5. За 10 ч. Правди	34.—
6 Видатки редакцийні (подробний списъ провадить корректоръ)	35.10
7. За віршъ „Трі брати"	6.—
8. Оправа книжокъ украіньск.	5.—
9. Прибори до редакциї (портретъ п. Куліша, Шевченка и манускрипти по меті	5.50
10. Купно активъ политичніхъ	7.—
11. Задатокъ на позисканнє активъ дотикаючихъ ся редаґования Руси	3.—
12. Мої подрібні видатки	1.16
всего	204.76 рин.

У Львові 21-го Лют. / 1-го марця 1869.

Наталь Вахнянинь.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Андрея кр.; римо-кат.: Алексия Б. — В суботу: руско-кат.: † Кирила і Мет. Ап.; римо-кат.: Симона з Липп.

— **Руска ґімназия і еї філїя у Львові в в 1907/8 р.** Дирекция академічної ґімназиї у

*) Гл. ч. 140.

Львові прислала нам печатаний звіт за шк. рік 1907/8, в якім на вступі заміщена на 52 стор. розвідка п. І. М. Тершаковця п. з. „Галицке літературне відродженє“. Розвідка оперта на архівальних студиях, і є цінним причинком в історії нашої літератури. В „урядовій частині“ звіту перше місце, як годить ся, займає спис учителїв заведеня, найперше головного, а потім его філії. В головнім заведеню крім директора, радн. Харкевича, було 2 катехитів, 17 професорів, 1 дійсний учитель, 12 заст. учителїв, разом 33 сил до обовязкових предметів, а 9 до надобовязкових. В філії ґімназії, яка містила ся в „Нар. Домі“ був управителем проф. Громницкий, а крім него було там 12 учительских сил до обовязкових предметів, а се: 1 катехит, 3 проф., 2 дійсні учителї і 5 заст. учителїв, а до надобовязкових 3 учителї (зпоміж попередних).

В рубриці „наукові прибори“ подано, що в головнім заведеню збільшила ся бібліотека учителїв о 70 книжок і 42 річники наукових видавництв, в бібліотеці учеників прибуло руских книжок 117, польских 31, а нїмецких 35. В філії закуплено до бібліотеки учителїв 19 творів і одержано в дарунку кількадесять творів. Для бібліотеки учеників придбано 73 руских книжок, 16 польских і 52 нїмецких. В фізикальних ґабінетах прибуло в гол. зав. 11 прирядів, а в філії 14. Подібно доповнено після потреби ґабінети природописні в обох заведенях і набуто кількадесять ґеоґрафічних карт до науки історії і ґеоґрафії. В дальших уступах подано важнїйші розпорядженя шк. властий, о скілько они відносять ся до обох заведень (се передовсїм іменованя, перенесеня і признаня учителям пятилїтий), потім йде хронїка закладу і короткий уступ про читальню учеників, про яку ми недавно писали в нашім дневнику. VIII. уступ трактує про запомоги для бідних учеників. Головну ролю грало тут тов-о „Руслан“, яке мало в доходах 2.142·63 К. Се тов-о наділяло убогих учеників датками на харч і кватиру (716·20 К), на одяг (350 К), на лїки (29·80 К) і на книжки, удїлило 1.000 К запомоги Р. Тов-у педаґ. на будову бурси і удержувало бібліотеку з 1750 шкільними книжками. Поміщенє мали ученики: а) в »Бурсї Руск. Тов а пед.« 230 учеників з головного заведеня, з тих 5 безплатно, а прочі за місячною оплатою від 20—30 К; між ними було 13 учен. на кошт Его Ексц. Митрополита Шептицкого; б) в „Інституті Руск. Тов. педаґ. під покровом св. о. Николая“ 12 учен. з головного заведеня, а 19 з філії за місячною оплатою 40—50 К; в) в „Бурсї Ставропіґийского Інституту“ 2 учен. з головного заведеня а 8 з філії безплатно; г) в „Бурсї Народного Дому“ 15 учен. з головного заведеня, а 84 з філії за місячною оплатою 10—40 К; д) в „Бурсї селяньскій“ 10 учен. з головного заведеня, а 57 з філії за місячною оплатою 10—20 К і 3 безплатно; е) в „Інституті св. Йосафата“ 11 уч. з головного заведеня за місячною оплатою 10—20 К. Стипендиї побирало 12 учеників на загальну суму 2.701 К, з того 1 учен. 400 К, 3 уч. по 315 К, 1 уч. 300 К, 1 уч. 240 К, 1 уч. 230 К, 1 уч. 180 К, 2 уч. по 120 К, 1 уч. 90 К, а 1 уч. 76 К. Одноразові запомоги (кромі від »Руслана«): а) 4 уч. від Видїлу краєв го на загальну суму 580 К; б) 6 уч. від Видїлів повіт. на загальну суму 355 К; г) 8 уч. від иншых інституций на загальну суму 730 К. — Рахунок фонду ім. Романа Алексевича, яким завідує дирекция акад. ґімназиї, виносить тепер 208 К,

Статистика учеників. В головнім заведеню було 16 відїлів, з того 3 віддїли в I кл., 1 в VIII, а в прочих по 2 віддїли. З початком року вписало ся 788 учеників, серед року принято 24 учен., виступило 96, а 2 померли, так що клясифіковано 714 учеників (крім 10 приватистів). Перший степень з відзначенем дістало 95 учен., перший степень 496, двійку 46, трійку 20, поправку 49, а 8 уч. має доповнити іспит. Що до віроісповіданя то було 708 руско-кат. обряду, 2 римо кат., а 4 греко-орієнт. Оплата учеників в I півроці виносила 3.360 К, а II-ім 5.240 К. — В філії були I—IV кляси, з яких IV кляса мала оден віддїл з 56 учениками, а инші кляси по 2 віддїли. Всїх учеників вписало ся 384, серед року принято 16, виступило 54, а клясифіковано 346. Першу клясу з відзнач. дістало 19 учен., першу 279, другу 25, трету 1, поправку 22. Шкільна оплата в цїлім році виносила 5.000 К. Всї ученики були руско-кат. обряду.

— **Ювілейна фондация.** В суботу, 11. с. м. відбули ся в авлї львівского університету збори професорів і доцентів, котрим ректор Дембіньский представив ухвалу академічного сенату, щоби утворити фондацию під назвою „фонд першої помочи для дїтий слуг львівского університету“. Присутні приняли через аклямацию ухвалу сенату.

— **Важна пересторога!** Нам пишуть: Знаємо з достовірного жерела, що 200 ваґонів томасини з подвійним трикутником на мішках і написами „Garantiert reines Thomasmehl 13 - 15“ і з другим написом „Thomasmehl garantiert 90%“ спровадила добре знана нам фірма жидівска, славна вже з карного процесу о обманьства навозові, до Штетіна і через своїх аґентів стараєсь розпродати переважно у східній Галичинї, де хлїбороб мало ще звідомий о вартости навозів. Які сеся фірма продавала навози, доказом хемічна аналїза так позакраєвих стацій досьвідних як і краєвої в Дублянах, котрі виказали зміст квасу фосфорового: на 100 кґр. томасини 1 цїлий і 22 до 98 сотних процентy квасу фосфорового. Дійсна вартість 100 кґр. такої томасини виносить 60 до 90 с. Такою томасиною не тільки що ґандляр обкрадає рільника на 6 до 8 або і більше корон на кождім сотнарі метр., но і нищить в нїм довірє до штучних погноїв. Що фірмі тій удасть ся розпродати в Галичинї тих 200 ваґонів і що сотки селян паде жертвою обманьства, то ми певні сего, може однак наша пересторога охоронить якусь часть нашого бідного селяньства і тая ідучи за нею, нажене кождого аґента, а з закупном навозів зверне ся до чесних фірм, а передовсїм до своєї рускої Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.

— **Електричний трамвай у Львові.** Розширенє сїти електричного трамваю у Львові поступає в останих часах скорим кроком. По заложеню шин улицями Зеленою, Шевченка, Кохановского до личаківского цвинтаря взято ся до перерібки кінного трамваю на електричний і потягнено вже на місци старих шин кінного трамваю вузший шлях з виминанями на улицях Городецкій, Казимирівскій, Жовківскій аж до жовківскої рогачки. Кінний трамвай курсує на тих улицях ще по одній лїнії, але его істнованє вже не довге, бо небавом пічнуть туда їздити електричні вози. В ул. Городецкої вже закладають горішні проводи електричні. Крім того потягнено вже подвійний шлях електричного трамваю здовж ул. Замарстиновскої а тепер в роботї є закладанє шин на ул. Янівскій. Дотеперішна секция перед касарнями Фердинанда буде, як дізнаємо ся, перенесена коло костела св. Анни, звідки буде починати ся лїнія до янівскої рогачки.

— **Нове узброєнє папскої ґвардиї.** Папска ґвардия дістане незабаром нове узброєнє, а то старинні шеломи і галябарди, такі самі, які були за часів еї основателя Юлія II. Дня 28. червця комендант ґвардиї бар. Леопольд Маєр представив Папі шістьох ґвардистів в новім узброєню старого стилю. Шеломи і галябарди виконані вірно після взірців з XVI. віку, а дав їх Папі в дарунку католицкий комітет. Шеломи зладжені з темної стали і украшені з обох сторін гербом Юлія II., дубовим деревом. Шеломи зроблено в Берлїнї, а галябарди, котрих дручки вкриті фіолетовим аксамітом, в Монахові. Се історичне узброєнє будуть носити ґвардисти лише в часї найбільших торжеств, окружаючи папску лектику.

— **Ґрад.** З Порохника подають нам вістку: Дня 14. с. м. лютувала в Порохнику страшна буря з ґрадом величини волоских оріхів. Ґрад зачав падати около 5¾ з полудня і падав около десять мінут. Всї засїви знищені, потерпіли страшно також бульба, бураки і капуста та огородовина. Потерпіли отсї села: Гутиско, Йодлівка, Крамарівка, Порохник село і місто, а в нїм особливо сади, яких ту богато, відтак Угорка, Хорів, Тиневичі, Яцковичі, Тулиголови, Воля Угорска. Окрім малої части жита, всї засїви стояли еще на пни, тепер виглядає всьо наче перетратоване худобою.

З Корчева коло Белза доносять нам, що дня 15. липня шалїла там буря з ґрадом величини каштанів, який покрив поля неначе ледом. Шкоди величезні.

— **Спека,** яка тривала кілька день в Галичинї, приняла в Зєдинених Державах розміри катастрофи. В самім Новім Йорку стверджено в неділю і понеділок минувшого тижня 44 випадки смерти від соняшного удару, ві второк їх число виносило 23. Особливо біднїйші люди терплять страшно наслїдком тропікальної жари. В день улиці майже пусті, ніч проводять люди під отвертим небом. На дахах домів, в огородах і публичних парках сплять що ночи товни народа, мужчин, женщин і дїтий. В мешканях в найвисших „дерихмарах“ температура виносила 33½ степенїв Цельзия на улицях 38 ст. Ц. в тїни.

— **Суниця яко лїк.** Анґлїйский тижневник Lancet присьвячує довшу розвідку суниці (Fragaria). Автор розвідки звертає бачність на часто стрічувану як у дорослих так у дїтий ідіосинкразу, проявляючу ся висипкою на тїлї по спожитю хочби кількох ягід. Нераз чути також, що суниці добре дїлають на орґани травленя і проти скірних недуг. Дійсно лїкарскі дослїди потверджують ті обі прикмети суниці. Завдяки дїланю первнїв, заключених в соці суниці, зварений на твердо білок розпускає ся, коли его піддати дїланю того соку. Сирий сок инших овочів має також прикмету, що помагає травленю і заключає творива подібні до тих, що є в суниці. Хто задля диети не може їсти цукру, може сьміло їсти суниці, бо цукор з них не дїлає шкідливо. Доси ще не провірено, чи суниці помагають в хоробі гостцю а звісно, що они мають в собі богато алькалїчних солий і прочищують кров. Є они також знаменитим лїком на шкорбут. Однак суниці мають і відємні прикмети для людского орґанїзму через те, що ростуть близько землї і могуть розносити ріжні бактериї, нераз дуже шкідливі для орґанїзму чоловіка. Щоби перед ними бодай в части забезпечити ся, треба суниці перед спожитєм ополокати.

— **Филипинцї,** котрих, як знаємо, Зєдинені Держави увільнили зпід іспаньского ярма, щоби заложити на них своє власне ярмо, домагають ся тепер незалежности. Дня 21. червня в тамошнім парляментї ухвалено 57 голосами проти 15 домагати ся незалежности від Зєдин. Держав.

— **Правительство Канади** заявило, що найбільше по каданими для сего краю еміґрантами є фармери. Народи азийскі, як Китайцї, Японцї, Гіндуси звичайно рільництвом не занимають ся, лише є денними робітниками, отже і приїзд їх до Канади буде утруднений. Тепер кождий Гіндус, що приходить до Канади, мусить заплатити 200 долярів поголовного податку, який его впустять еміґрацийні власти.

— **Соломоновий суд.** В Дублїнї оженило ся двох молодих людей, оден з материю другого. Так жили якийсь час, аж вкінци знудило ся їм і пішли до суду. Оден з них знудив собі женате житє, а другого заскаржила жінка, що не дає їй удержаня. Коли прийшли до суду, судия питає жінку: Який ти вийшла за муж за сего молодого чоловіка, то его мати вийшла за муж за твого сина? — Так.— Отже оба ті молоді люди є собі вітчимами. (В судї повстав сьміх). Судия справу розсудив в сей спосіб, що мужам казав слухати своїх дорослих жінок, а жінкам казав обходити ся з мужами як з дїтьми.

— **Дрібні вісти.** Музей ім. Дзедушицких у Львові від вчера буде замкнений на час вакаций в неділї і четверги. Можна буде его натомість звиджувати щоденно між 9 а 1 год. за эголошенєм в канцелярії. — При тягненю льосів Сальма з 1855 р. головна виграна в квоті 63.000 К упала на ч. 8.075.

Оповістки.

— **Іменованя.** Мінїстер внутрішних справ іменував звич. професора на унїверситетї у Львові д-ра Володим. Лукасевича, звичайним членом найвисшої ради санїтарної. — Мінїстер зелїзниць іменував комісаря машин австрийских зелїзниць державних, Юл. Ільницкого, старшим комісарем ґенеральної інспекциї австрийских зелїзниць. — Мінїстер рільництва іменував асистента лїсництва, Ів. Ляденберґа, управителем лїсів і домен державних. — Президент висшого суду краєвого іменував рахункового асистента намісництва, Еміля Пентера, рахунковим офіциялом висш. суду краєвого у Львові.

Цїсар іменував віцеконсуля Юлїя Долїву Степского в Порт-Саід консулем, а консулярного аташе Юрия Адамкевича в Солунї віцеконсулем.

Мінїстер судівництва перенїс заступника прокуратора держ. Івана Перацкого з Перемишля до Львова та імепував заступниками прокураторів в VIII ранзї суд. адюнктів Кароля Ковальского зі Львова для Перемишля і Йосифа Шольца в Бережанах.

— **Конкурс.** На підставі ухвали Видїлу тов-а „Кружок правників у Львові“ розписує ся отсим конкурс на зладженє »Repetitorium« з римского права під ось якими услівями: 1) Repetitorium має бути коротким і ядерним представленєм цїлого материялу з римского права, з яким мусить обзнакомитись правник, що хоче здавати правноісторичний іспит або риґорозум. 2) При зладженю „Repetitorium« автор мусить узгляднити вимаганя на львівскім та краківскім унїверситетї і тому має послугувати ся в виготовленю своєї працї підручниками і скриптами давних (Piętak, Zródłowski, Zoll) а головно теперішних професорів римского права на згаданих унїверситетах. 3) Щоби своїй працї надати справдїшну вартість, має автор узгляднити в „Repetitorium“ працї з римского права, нїмецких ученних (Czyhlarz, Dernburg і ин.). 4) Праця має бути написана в українській або польскій мові, в строго науковім тонї. Обем працї не може переходити 20 арк. друку звичайної 8⁰ а не може бути менший як 15 арк. 6) Праця признана найлїпшою буде премійована сумою 300 К платною в готівці. „Repetitorium“ переходить на власність тов-а »Кружок правників у Львові«. 20 прц. чистого доходу з першого видання „Repetitorium“ віддасть ся авторови „Repetitorium“. Манускрипти треба присилати до 31/XII 1908 р. на адр. тов-а „Кружок правників“ у Львові (ул. Супіньского ч. 17. Акад. Дім) на руки голови тов-а. Всяких інформаций в справі конкурсу удїляє голова товариства. — За тов-о „Кружок правників: *Вас. Цмайло-Кульчицкий*, голова. *Ом. Ревюк*, писар.

Телеґрами

в дня 16. липця.

Букарешт. Президент мінїстів Стурдза виїхав вчера до Відня, звідки поїде до Карлових Варів.

Тебріс. Вчера по полудні острілювано будинок парляменту. Страти по обох сторонах значні, але точно незнані.

Софія. Мінїстерияльна рада ухвалила удїлити 20.000 жовнїрам відпустки на жнива.

Конкурс.

В Лїцею з правом публичности тов-а „Руского Інститута для дївчат в Перемишлї“ є до наданя слїдуючі посади:

1) учительки з ґрупи історичної.

2) „ „ фільольоґічної (новоі);

3) учительки з ґрупи математично-природн.;

4) учительки з кваліфікациєю до шкіл народних або видїлових яко педаґоґічної настоятельки. На сю посаду може рефлектувати лиш учителька з педаґоґічним досьвідом в веденю дївчат в шкільнім віцї в напрямі реліґійно-моральнім і патриотичнім;

5) учительки до конверзациї в французскій мові.

На перші 3 посади вимагаєсь іспиту до шкіл середних. Поданя найпізнїйше до 20. серпня с. р. під адресою: Видїл тов а „Руский Інститут для дївчат“ в Перемишли.

о. М. Подолиньский предсїдатель. *Ів. Мануляк* секретар.

Морелї найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зривані з дерева, 5 клґр. кошик franco 3 K 80 c. Пересилка зелїзницею 4 кошиків 14 корон.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(11—12)

Цїнник машин

до виробу дахівок цементових

з всякими потрібними поясненями видала

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто єго ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутки і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

„Пожар“

комедия в 1. актї з житя пожарного Сокільства,

написав др. Лев Лопатинський.

„Пожар“ можна відограти не лише на сценї, але навіть під голим небом. Рескрипт ц. к. Намісництва з дозволом на виставу напечатаний в брошурцї. Цїна 1 примірника 50 сот., з почтовою оплатою 66 сот.; 3 примірники коштують 1 К, з почт. опл. 1 К 16 с. Замовляти в „Соколї“ у Львові, ул. Руска 20.

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйскої сталї, краєва форма з довготревалими дрібними зубцями, дуже острі і наручні, легко перетинають збіже, що єго в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Цїна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовленє прошу присилати 1 К задатку а відразу замовленє на переказ. Замовляти під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в **Роздолї** (Галичина).

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(10—?)

ФІРМА

ФІНКЕЛЬШТАЙН і ФЕЛЬ

склад зелїза і зелїзних товарів

Львів, ул. Сокїшка ч. 26.

поручає свій богато заосмотрений склад блях цинкових, чорних і мідяних до покриваня будинків і церков по фабричних цїнах, як також і всяких керничних приборів. (4—4)с.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростю. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодованьв сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиски по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить пиший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**3·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7 25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**3·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·30	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 151. Львів, субота дня 5. (18.) липця 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Обнова мінїстерства.

— —

Подане мінїстра Прадого о відставку викликало в парляментарних кругах оживлений рух. Посли, котрі наслїдком лїтної спеки вельми охляли і лагодили ся до відпочинку, починають тепер вельми живо розважувати, хто би мав найбільші вигляди на мінїстерский портфель, що тепер має опорожнити ся. Особливо поміж нїмецко-вольнодумними послами проявила ся велика рухливість, щоби обновити мінїстерскі фотелї, заміщені представниками нїмецких сторонництв. Загально думають, що з уступленєм Прадого не скінчить ся мін. пересиленє, але що також уступлять др. Мархет, Клайн а навіть Дершатта, хоч сей останнїй найміцнїйше держить ся на своїм місцї. Говорять також дуже голосно про уступленє д-ра Коритовского, але его місце заняв би знов якийсь Поляк (велику охоту до пожертвованя в тім напрямі заявляє др. Гломбіньский). Тим то для нїмецких авґурів, котрі радіб подїлити сьвіт поміж себе, остають лише мінїстерство просьвіти, зелїзниць і судівництва, та місце мінїстра-земляка.

Нїмецко-вольнодумні посли, як ми вже вчера згадували, мало що вже не подїлити скіри неубитого медведя, і вже висунули ся, як ми подали, всякі кандидати з сего табору до мінїстерских портфелїв, так що есть більше кандидатів, як місць. Але при тім забувають они, що також християньскі суспільники, котрі всеж таки є найбільшим сторонництвом, виступлять з правами до ще одного що найменше портфелю. Вже давнїйше христ. суспільники змагали до того, щоби здобути для себе мінїстерство просьвіти. Тепер звіщають з Відня, що мінїстерство просьвіти мав би обняти довголїтний кандидат на се місце, ґраф Штірґк, член палати вельмож, або др. Ґрабмайр, також з палати вельмож, котрий останньою своєю промовою про унїверситетску справу висунув ся на перед.

Як із сего виходить, обнова мінїстерства бар. Бека мала би бути вельми далекосягла, бо мало що не всї мінїстерства булиб наново обсаджені. Але ся обнова мінїстерства не остала би без впливу також на социял-демократичне сторонництво, котре заняло би також важне місце, именно при збільшеню числа віцепрезидентів о двох, припало би одно місце социял-демократам, а наслїдком сего змінилаб ся також і форма опозициї сего сторонництва.

Якнебудь отже почнуть ся парляментарні ферії, не буде спочинку на полї внутрішної політики, а навпаки почне ся живий рух і колотнеча поміж сторонництвами о обсаду мінїстерских місць. Сї далекосяглі зміни в мінїстерстві заповів уже мінїстер др. Ґессман минувшої неділї в Містельбах. Він вказав на те, що в осени повинно конечно дійти до повного прояснення поміж сторонництвами заступленими в правительстві і що утворенє певної більшости парляментарної буде основою для парляментарного мінїстерства.

Як N. fr. Presse запевняє, мінїстер Праде тому вніс подане о відставку, позаяк не міг погодити ся з деякими постановами начерку язикового закона і що задля того між ним а мінїстром-президентом виринули суперечности.

Неперечно одначе і личні понуки відгравали тут велику ролю і жадоба, яка проявила ся між нїмецко-радикальними послами що до захопленя місця мінїстра-земляка в свої руки. Др. Шуберт, бібліотекар политехнїки, котрий бажав за всяку цїну стати соймовим або парляментарним послом з підмогою Прадого, а сего не осягнув, витягає тепер проти него всякі закиди, що Праде в своїм дневнику під своїм именем напечатав около 300 статий национального і народо-господарского змісту, котрі для него безплатно написав Шуберт. Сим способом думав др. Шуберт осягнути посаду в мінїстерстві нїмецкого мінїстра-земляка, але се єму не повело ся. Праде виробив єму, як Deutschnat. Corr. зазначує, через мінїстра Мархета осьму ранґу в статутї бібліотечних урядників.

Нема сумнїву, що з обновою мінїстерства виринуть наново всї ті трудні питаня, які не позволяють довести до ладу і спокою в Австриї. Передовсїм стане на першім місцї язикове питанє, але чи внесенє язикового закона в осени застане політичні круги спокійнїйшими і згіднїйшими, як тепер, можна що найменше сумнївати ся. Друга болюча справа — се унїверситетске питанє, котре в осени знов вирине. Обнова мінїстерства зустріне ся отже з немалими трудностями, хоч нема сумнїву, що мінїстер-президент бар. Бек буде змагати при сїй нагоді до утвореня певної парляментарної більшости і буде старати ся на нїй оперти також своє правительство.

Як бачимо з усїх прояв, які розвивають ся з нагоди мінїстерского пересиленя, сподївають ся всї парляментарні сторонництва осягнути певні успіхи а тим самим і вплив на хід парляментарних і державних справ, навіть і социял-демократи відбудуть певну еволюцию і будуть мати свого представника, коли вже не в правительстві, то бодай в президиї посольскої палати, а тим самим і безпосереднїй вплив на парляментарні і державні справи. Лише руский клюб остає поза скобками в усїх тих комбінациях, а як небудь числово належить до значнїйших парляментарних сторонництв, нема про него навіть згадки.

Полїтичний огляд.

— —

Австро-Угорщина.

Посольска палата ухвалила на вчерашнім засїданю закон про самоходи, а відтак перейшла до розправи над справами незайманости посольскої. Ухвалено в деяких справах видати судам послів: Брайтера, Петрицкого, Шаєра і Ончюла. Відтак приступлено до обрад над звітом реґуляминової комісиї. Референт Кіярі вказує на потребу зміни реґуляминy і вносить, щоби число віцепрезидентів палати помножити з 2 на 5 а число секретарів з 12 на 15. П. Штайнвендер домагає ся далекосяглих змін реґуляминy, щоби уможливити скорше полагоджуване справ. Референт меншости др. Стоян вносить збільшенє віцепрезидентів на 5. Шрафль домагає ся поправи недостач реґуляминy. Кіярі вносить, щоби палата ухвалила поручити реґуляминовій комісиї, щоби в найблизшім часї предложила начерк зміни реґуляминy. На тім замкнено розправу. По промові ґенер. бесїдників Коропеца і Адлєра палата ухвалила внесенє Стояна, себ то помноженє числа віцепрезидентів з 2 на 5 і внесенє Кіярого що до предложеня начерку зміни реґуляминy. На одну нову віцепрезидентуру ухвалили словінські і хорватскі посли предложити п. Поґачника.

Після короткої перерви почала палата розправу про закон що до поправи биту державн. служби, котру відтак перервано.

Пос. Ірова запитаню до президента домагав ся, щоби послам Крамаржови, Ґлєбовіцкому і Грібарови, котрі їздили до Петербурга підчас сесиї держ. ради, а тепер пробувають на слав. зїздї в Празї відтягнено за той час диєти посольскі, бо они не мали відпустки і обовязані були являти ся на засїданях палати. Віцепрезидент Жачек обіцяв се подати до відома президента.

Пос. Лїберман звертає увагу на се, щоби вже в тім році на основі ново ухваленого закона відпали військові справи двох останних років краєвої оборони, бо тут розходить ся о господарскі інтереси 40.000 родин робітничих. Др. Жачек обіцяв се домаганє подати до

відома президента. На останку відповідали на інтерпеляції міністри Дершатта і Бінерт, сей останній між иншим в справі ревізії церкви в Скалї переведеної комісарем староства, порушеної інтерпеляциями оо. Онишкевича і Давидяка. На тім закінчено засїданє, а слїдуюче визначено сего дня на 10 годину рано.

Заграница.

Трудности в утворенію правительства в Сербії не уступили. На основі дотеперішних переговорів має Мильованович утворити урядниче міністерство і обняти теку загр. і внутр. справ окрім президиї, Ружич ісповіданє і просьвіту, Поличевич — судівництво, Милютин Попович — скарб і тимчасово торговлю а Степанович — міністерство війни і тимчасово будівлї. Скоро се міністерство утворить ся, представить ся правительственному сторонництву, щоби оно зазначило супроти сего правительства своє становище.

В Росиї вже тепер наслїдком великої посухи в многих ґуберніях виступає страшна грозa голоду, як виходить наглядно з промови голови департаменту місцевого господарства Гербеля, виголошеної останними днями в росийскій думі. Про сю вельми досяглу справу пише київска „Рада«:

»З даних, наведенних Гербелем у своїй промові, видно, що озимина на Україні майже зовсїм пропала. Правда, до „чорного реєстру“ голови департаменту місцевого господарства ввійшло тільки шість українських ґуберній — Катеринославщина, Таврія, Херсонщина, Полтавщина, Харківщина й Чернигівщина, про ґубернїж так званого південно-західного краю там не згадуєть ся. Одначе, дані, опубліковані досї в місцевих ґазетах, в тім числї і в »Радї«, дають більше ніж досить підстав включити до »чорного реєстру« також Київщину, Поділє й Волинь. Єдина оговорка, з якою можна приняти наше доповненє, буде та, що коли в ґуберніях лївобережної й степової України озимини пропало процентів 75—80, то в ґуберніях України правобережної сей процент понижуєть ся до 55—60. Ріжниця, у всякім разї, не дуже значна.

„Коли згадати всю ту ролю, яку відограє озимина в сїльскім господарстві Росиї взагалї й українського хлїбороба особливо, тодї грізне значінє наведених цифр встане перед нами цїлком ясно. Сього значіня не ховає й уряд, який у устами Гербеля заявив, що »людности загрожує неврожай озимини.

»Д. Гербель був настільки ласкавий, що навіть пояснив, з яких жерел можна буде допомогти людности неврожайних ґуберній на купівлю насіня, — як що така допомога буде потрібна. Таких жерел три: місцеві харчові капітали, місцеві харчові запаси (громадскі маґазини збіжа) й загальнодержавний харчовий капітал. Беручи на увагу, що українські ґуберній виключено з реєстру ґуберній, яким допомога може бути видана з загальнодержавного харчового капіталу — на думку уряду, вони досить забезпечені місцевими капіталами, — ми побачимо, що Україна має такі запаси: 18,934.133 карб. грішми в місцевих громадских та ґубенских харчових капіталах і 12,460.891 пуд. збіжа в громадских маґазинах, себто загалом мілїонів на 30—32. Пересїчно се вийде по $3^1/_2$ мілїона на ґубернїю, що при нормальних обставинах може цїлком задовольнити потреби місцевої людности в насінї.

„До наведеного обрахунку треба одначе внести дві таких поправки, які цїлком міняють справу. Насамперед, д. Гербель говорить про допомогу на насіня й нїчого не каже про харчову допомогу. Хіба він певен, що в такій допомозї не буде потреби? На жаль, факти, наведені самимже д. Гербелем, не дають нїякої підстави для такого оптимізму. Навпаки, є багато підстав гадати, що харчова допомога як раз буде потрібною, й тодї $3^1/_2$ мілїонів на ґубернїю безперечно буде замало.

»Але й сї 3% мілїони на ґубернїю являють ся цифрою цїлком проблематичною — й се є друга поправка. Багато громадских маґазинів стоять зовсїм порожні, в багатьох збіжа не повно. . При таких обставинах цифру в 12,460.891 пуд треба значно зменшити. А хто знає, яке в дійсности становище місцевих харчових капіталів; чи не подібне воно, часом до становища громадских маґазинів?

»Отже засобів для боротьби з неврожаєм і єго наслїдками зовсїм не так багато, як се можна подумати на підставі промови д. Гербеля. Сей висновок, справедливість якого мусить бути очевидно для кождого, повинен звернути увагу як уряду, так і думи державної і примусити їх пильнїйше переглянути питаня й заздалегідь подбати про серіозні засоби боротьби з страшною небезпекою«.

Римска рада мійска усунила катехізм з народних шкіл в Римі. Оповіщенє про се звучить: „В мійских школах в Римі наука релїґії заборонена!“ Внескодавець сеї справи Конті мотивував своє внесенє тим, що теперішня школа потребує лише гіґієни і народогосподарского образованя дїтий, а релїґія є непотрібним балястом! Лише трох радних протестували проти сего, одначе їх закричала товпа ґалерийна. Радний Монті Ґварнієрі (посол) вказував на се, що більшість батьків шкільних дїтий домагало ся науки релїґії, отже демократичні засади вимагають, щоби бодай умożливлено таку науку. В дійсности в лютім с. р. понад 100.000 батьків з Риму висловили домаганє, щоби заборонювано в школах науку релїґії.

В Турецкій Арменії від якогось часу положенє стало грізним. Турецкі власти вілаєту Ван перевели ревізиї в многих домах і відкрили великі склади оружя і военних припасів, революцийних відозв, брошур і т. п.

Америка буде мати також польского епископа. Епископом-суфраґаном в Чікаґо, в Зединених Державах, іменований Поляк кс. Роде. Тим способом вдоволено бажаню Поляків-католиків чікаґской епархії, а епископ не буде промовляти до них по анґлїйски, бо населенє польске там сеї мови не розуміє. Одначе кс. Роде буде крім того епископом для всїх епархіян, бо говорить також анґл. мовою і буде міг проповідувати і Ірляндцям. Поляки сподївають ся ще іменованя другого епископа Поляка для иншої епархії, в котрій єсть багато Поляків.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XIII.

Зі Львова 1-го Марця 1869.

Високоповажний Добродію!*)

Вчера повернувъ п. Диметъ съ Киіва черезъ Варшаву. Въ Варшаві бачивъ ся въ Добр. Білозерськимъ — но не принісъ ніякихъ вістокъ. У Москву и до Менчица писавъ заразъ и я вижидатиму тимъ нетерпіливше книжокъ українськихъ, що вчера одержавъ листъ відъ Буковинчиківъ, котрі просять нарокомъ книжокъ въ мене. Вчера одвітивъ я імъ, загрівъ до праці, и зажадавъ докладний списъ всіхъ Буковинськихъ интелиґентнихъ Русинівъ, які бъ вони ні були. Я сподіюсь розбудити тамъ сильного духа українського, бо якъ мій кореспондентъ самъ каже, єсть въ нихъ охота до нашої літератури и хотять вони „корінці тягнути съ квадратовихъ русскихъ“.

2. П. Диметъ одвітивъ зглядомъ друкованія псалтира рішучо, що теперъ не може дати (?) на накладъ, бо заводить en gros переплетню въ Київській Лаврі. Висилайте, Добродію, увесь Псалтиръ, а я роспишу пренумерату; инакъ діла сего не можъ робити.

3. Поемъ у гарнихъ касткахъ не було ніякихъ въ коробці. Не думайте Добродію, що хто небудь другий читає хочъ одну стрічку зъ Вашихъ листівъ. Листи Ваші що у Партицького суть, я роздобуду — щобъ вінъ допустивъ ся якої зради надъ Вами — такимъ вінъ не єсть — а въ друге — чи думаєте, що ябъ таке допустивъ та дививъ ся, заложивши руки. У насъ діло найбільше терпить черезъ те, що Ви мені не хочете вірити, хочъ ще того не сказали мені просто въ вічи.

4. Спасибі що зволили Ви Добродію печатати Правду у півтора аркуша. Я хочъ не все а таки теперъ мушу користувати зъ Вашого ласкавого призволу. Зрадувавъ ся я Вашими словами: Ви собі візьміть Львівъ я изъ нихъ міркую, що Ви таки хочъ трохи мені вірите, хочъ другі Васъ не такъ зрадили, якъ не було въ іхъ щирості до Васъ та до нашого діла. Я міркую теперъ по всёму, що деякі Вашъ грішъ лишень полюбили, тай більш нічого. Не знаю, який рахунокъ подавъ Вамъ Омелянъ, бо коли я въ ёго за все те питавъ ся, то мені відвітувавъ вінъ дуже круглими числами, а у насъ такъ не може бути.

5. Передне слово до Йова одержавъ я, Спасибі! Пачататимемо, якъ звеліли.

6. Зъ ґазетою — кажете піджидати — добре!

7. Стишокъ: Трі брати, печатали академики и роздали гостямъ на вечорі декляматорскім.

Посилаю Вамъ, Добродію, ёго и віршъ Федьковича, котрий поліция не допустила до деклямаций.

8. Рахунокъ зъ грошей вислав я у XII листу. Грошей надсилайте Добродію скоро.

9. Діло пансионне розпочате. Взялись за ёго Сушкевичъ, маляръ Устияновичъ и я. Здаємь ся будетъ мусіли окремий пансионъ заложити. — Ніяка Сосновська, дочка знаного у Львові яко Русина небіжчика Сосновського, возьме се діло на себе. Скоро ино буде щось певного, вишлю Вамъ объ всімъ докладну звістку и засягну дальшихъ инструкций зглядомъ науки — що маєть ся у такому пансіоні учитись крімъ звичайної науки.

10. Оґоновський, про котрого я Вамъ згадувавъ — се чоловікъ трусливий гіршъ заяця; хочъ має гарне становище. Єсть вінъ попомъ, суплентомъ на университеті львівскімъ для руської літератури и професоромъ ґимназияльнимъ. Таланту въ ёго не конче богато; більшъ працює, якъ знає. Давніще не заявлявъ ся вінъ Українцемъ і теперъ може лишень тому такимъ ставъ, що наша перевага на университеті, себъ то, що слухачі ёго переважно Українці.

Изидоръ Шаранєвичъ, чоловікъ роботящий, Дръ фильософиі — историкъ, професоръ при ґимназиумъ. Вінъ написавъ „Историю Галицкої и Володимірскої Руси“, не коньче по жереламъ, а більшъ по готовимъ книжкамъ. Вінъ не заявивъ ся до сеї пори яко нашъ чоловікъ, теперъ не пише навіть по руськи, а ино по польськи. Зъ ёго добра намъ не буде. На душі вінъ слабенький — трусли-

---

*) На долї: Вп. Пант. Кулішу у Венеції.

вий, здаєть ся більшъ материяльність, чимъ патріотъ.

Не має вже и більшъ чутки, що сі два чоловіки мають редаґувати яку ґазету.

(Конець буде).

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: † Кирила і Мет. Ап.; римо-кат.: Симона з Липп. — В неділю: руско-кат.: Атаназия Прп.; римо-кат.: Винкент.

— **V. звіт дирекциї лїцея Руского Інститута для дівчат в Перемишли** з правом публичности за рік шкільний 1907/8. Про сей першорядний лїцей доводило ся нам серед шкільного року нераз з признанєм згадувати. Нині виймаємо із єго річного звіту декілька дат, якими наші пов. читачі певно заінтересують ся. Директором лїцея є проф. руской ґімн. п. Іван Мануляк, а крім него учило в нім 18 кваліфікованих сил учительских, а се 4 панї, між ними п-ї М. Примівна, директорка-помічниця. і 14 учителїв. До надобовязкових предметів було 5 учит. сил. Обсада сталих учительских сил відбуває ся в той спосіб, що Видїл Інститута предкладає терно з трех на дотичну посаду найлучше уквалїфікованих кандидатів (-ток) за посередництвом кр. Ради шкільної мінїстерству просьвіти. Плян науки в лїцею відповідає приписам мінїстерства просьвіти з 11. грудня 1900 р. і на тій основі мінїстерство надало лїцеєви I—V кл. право прилюдности по візитациї закладу в днях 3—6. лютого с. р. через кр. інспектора д-ра Майхровича. В учительскій бібліотецї лїцея було з кінцем сего шк. року 706 томів; в бібліотецї для молодїжи: 418 томів руских книжок, 138 польских, 126 нїмецких і 54 французских. Ґеоґрафічний ґабінет має 47 карт і оказів, історичний 70 примірників карт і образів, природописний ґабінет 500 оказів з царини звіринної, 152 з ботанїки і 128 оказів з мінеральоґії; фізичний ґабінет числить крім хемікалій 105 предметів в 120 примірниках. До науки рисунків закуплено в останнім році нових 6 томів підручників. Вивінованє лїцея в прибори до наглядної науки є вповнї як на 5 кляс вдоволяюче.

Справа фізичного розвою учениць лїцея розвинула ся в біж. році на ширшу скалю. Видїл товариства побудував в городї Інститута новий будинок, призначений виключно на школу і ґабінети. Є се величавий дім 2-поверховий з центральним огрівањем для всїх кімнат і коритарів, в котрім є 10 просторих саль, призначених на кляси а 2 еще обширнїйші на науку фізики і рахунків. Щоби ученицї могли вигідно переходити з мешкального будинку до шкільного, побудовано просторий критий перехід (віядукт), який лучить будинки. По сплянтованю горішної части города побіч нового будинку, уладжено просторе боєвище (1600 м²) призначене до ігор і забав, так що тепер є два боєвища, нове і давне в долїшній части города (1200 м²). Часть горішного боєвища видїлено на ігру в Lawn-tennisa. На сих боєвищах бавила ся молодїж в вільних хвилях і підчас павз в ріжні ігри, тут відбувалась також наука ґімнастики, а в городї в горячі дни наука деяких предметів наукових.

Молодїж користала рівнож з купелїв в Сянї а в зимі в лазенках Інститута. Майже що дня ученицї поодиноких кляс або більше разом ходили на прохід зимою та лїтом під проводом надзирательок. В лїтї відбувались прогульки поза село. В останних днях мая відбула ся прогулька з ученицями V кл. під проводом настоятельок і директора закладу до Сколього, Синевідска, Бубнища, Гребенова і Зелемянки, в тиждень пізнїйше прогулька IV кл. лїц. в ті самі околиці, кромі Бубнища. Обі прогульки вдали ся з кождого боку знаменито, весь час тривала прекрасна погода. Мимо довших маршів (зі Сколього до Гребенова і Зелемянки) та спинаня по горах, молодїж не чула утомленя, навпаки весела, вдоволена та розбавлена нерадо вертала домів. Сї прогульки принесли подвійний хосен, бо молодїж не лиш налюбувала ся чудовими горами Скільщини, но також пізнала важнїйші осередки галицкого промислу, як великий тартак Шміда, фабрику розтираня каміня на шутер, воздушну колїйку, якою возять землю з вершків гір на долину ріки Опору, фабрику сїрників та пуделочок. В Бубнищу оглянули величаві формациї скал, печер і звалищ. Молодїж навчилась богато а красою природи так одушевилась, що многі з них повтаряли: „До смерти не забудем сих вражінь“.

Заряд Інститута звертає всегда пильну увагу на ґіґієнічне вихованє молодежи, подає вказівки і ради їх родичам, а щоби науку ґіґієни поглубити, старші ученицї лїцея взяли участь в курсах самаряньских, устроєних заходами перемиских лїкарів виключно для пань. Виклади відбували ся в рускій мові в великій салї Інститута в днях від 4—11. мая с. р. Лїкарі д-ри Кос, Дмоховский, Маланюк, Войтович і Долиньский, лїкар Інститутский, в приступний спосіб подали: 1) Істория, орґанїзация і розвиток тов. „Червоного Хреста“. 2) Короткий начерк анатомії і біольоґії чоловіка. 3) Перша поміч в наглих випадках. 4) Обходженє хорих (три відчити). 5) Ґіґієна дитини. Кожду лекцию пояснювано демонстрациями. Практичну науку закладаня бандажів і компресів переведено в головнім шпиталї а на закінченє демонстровано устрій тов. „Червоного Хреста“ в ц. і к. ґарнізоновім шпитали в присутности штабового лїкаря д-ра Маєвского і ц. к. фізика д-ра Крамажиньского.

В лїцею було з початком шк. року 198 учениць, а се: в приготовляючій клясї 9, в I — 33, в II — 44, в III — 39, в IV — 31, а в V 42. Серед року виступило 3, а клясифіковано 195. Вислїд клясифікациї був одним словом знаменитий. Першу клясу з відзначенєм дістало 77 учениць, першу клясу 109, трету 1 (з приг. кляси), поправок було 7, а 1 учен. не клясифікована. (В II клясї було приміром 20 відзначаючих, а 20 з першою клясою). Всї ученицї були рускої народности і руско кат. обряду. Вік учениць сягав від 10 лїт (в приг. кл.) до 19. Стан родичів учениць: 132 сьвященики, 19 висші урядники, 10 нар. учителї, 10 селяни, 7 міщани і купцї, 6 адвокати, 5 лїкарі, 5 державні слуги, а 2 артисти (які?). Побутовим місцем родичів був: Перемишль 19, перемиский повіт 7, инші повіти Ґаличини 166 (найбільше лїский пов. 10), Буковина 1, Шлезк 1 і Америка 1.

При звітї поміщено розвідку проф. Ореста Авдиковича п. з. „Огляд літературної дїяльности Олександра Конїського“ на 24 сторінках 16-ки.

— **Про паломництво до Почаєва і Київа** подає Słowo Polskie отсю звістку: Z Galicyi do Poczajowa. Podług informacyi „Poczaj. Izwiest.“ w d. 17 sierpnia b. r. ma wyruszyć pielgrzymka ze Lwowa przez Radziwiłłów do Poczajowa a potem do Kijowa. „Poczaj. Izwiest.“ wzywają członków związku prawdziwych Rosyan, aby w Radziwiłłowie stawili się in gremio celem powitania kompanii i uroczystego odprowadzenia jej do Poczajowa. Któż to pójdzie z tą pielgrzymką?

На се запитанє можемо дати відповідь, що повезуть там наших селян протеґовані Słow-ом Polsk-им і деякими польскими полїтиками Starorusini: Марков, Дудикевич et cons!

— **Живлова катастрофа.** Сего року в середущій Европі падають по деяких околицях нечувані в давних лїтах ґради і зливи, а в инших сторонах нема цїлими місяцями ні каплї дощу. Ґрадова полоса тягне ся, так сказатиб, від Шлеска через середну Ґаличину, хотяй кілька ґрадових опадів було вже і в горах Позавчера нанесла туча зі зливою в живецкім повіті величезні шкоди. Над селом Ющином немовби прорвала ся хмара, а потоки води заляли село, рознесли 20 домів і втопили 20 осіб. Надто згинуло багато худоби, коний і безрог. На місце випадку прибула на ратунок пожарна сторожа з Живця.

— **Ґрад** завбільшки великого кулака вибив до голої землї всю царину в селах Яблониця, Ферескуля, Полянки, Голова і Перехрестне, косівского повіту, дня 15. с. м. около години 3. по полудни. Місцями падали брили леду. Найдужше потерпіло село Ферескуля. Не то старі але й дїти голосять, що годї вдержати ся в селї. Ґуцулам ґрозить голодова смерть.

— **Самоходові випадки.** З Берлїна доносять: В селї Белїц 18 клм. від Почдаму стала ся онодї кровава пригода з самоходом. Великий перегоновий самохід директора Ґаймана виїхав рано з Берлїна задля пробної їзди перед військовими перегонами, що мають бути при кінци липця межи Віднем а Берлїном. Метою подорожи було місто Фрідріхсґафен над Боденьским озером, де учасники прогульки, держ. радник Серльо і берлїньский шпортовець др. Ехельґайзер хотїли приглянути ся летови бальона ґр. Цепелїна. З початку при скорім темпі подорож була щаслива. Коли виїхано за Белїц, самохід стрітив селяньский віз, якого конї так налякали ся, що самохід треба було спинити в бігу. Мимо того однак зудар самоходу з возом був в наслїдках страшний. Самохід скрутив ся і упав в рів, а Серльо вилетїв з него на дорогу коміт головою і згинув на місци. Др. Ехельґайзер розторощив собі також голову і є смертельно ранений. Ґайман і машинїст вийшли цїло. Другий подібний випадок лучив ся того самого дня коло Монахова, також при здержуваню самоходу перед хлопскою фірвю. Самохід не міг станути на місци, бо перед тим гнав як лискавка, скрутив на бів і висипав пять їдучих осіб на улицї. Машинїст згинув, а инші тяжко покалїчили ся. В однім і другім випадку була причиною нещастя шалена їзда. Тому дуже на часї є ухвалений в австрийскім парляментї самоходовий закон проти вітрогонів.

— **Перегони бальонів** відбули ся сими днями в Чікаґо. Участь в перегонах взяло 9 бальонів. Виграв бальон Фільдінґ, котрий опав коло Вест-Шельфорд в провінциї Квібек, о 800 миль від місця злету. Французский бальон „Віль де Дієп“ упав на озеро Мічіґен, звідки з трудом удалось єму підлетїти, щоби упасти в Брайтипортї в провінциї Мічіґен. Подорожних иншого бальона виратував инший корабель. Пять бальонів опало в Канадї, о инші в провінциї Мічіґен.

— **З комином на голові.** В одній льондоньскій ґазетї появила ся була дня 26. цьвітня 1797 р. отся новинка, котра наробила в цїлім містї немало сензациї: Джон Гетерінґтон, звісний капелюшник, котрого спеціяльність в тім, що придумує безнастанно нову моду на сїм полї, прохожав ся вчера по хіднику на побережу з величезним комином на голові, зробленім із шовку, котрий якось дивно сьвітив ся. Вражінє, яке він тим комином робив на прохожих, було страшенне! Фактом є, що деякі женщини на вид того дивного предмету млїли, дїти кричали а якийсь молодий чоловік, котрий як раз вертав від якогось маляря, перевернув ся в глотї і зломив собі руку.—З тої причини мусїв пан Гетерінґтон вчера оправдувати ся перед судом поліцийним і єго привели туди під ескортою узброєних поліциянтів. Арештований сказав, що він після єго погляду має повне право показати своїм льондоньским закупникам капелюх найновійшої моди, дїло свого винахідного духа. Судия однак не був того погляду і засудив винахідника блискучого комина на 50 фінтів штерлїнґів (1200 К) кари. Пізнїйша судьба того новомодного капелюха, за проворний капелюшник мусїв так тяжко відпокутувати, звістна загально. „Блискучий комин“ дійшов до великого значіня і поваги в сьвітї, бо то — цилїндер, без котрого нині не може нїхто обійти ся, хто хоче надати собі великої поваги або удавати великого пана і елеґанта.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. Анатоля Малиновского, укінч. богослова, з п. Олександрою Турулівною, донькою о. радн. Теодора Турули, відбуде ся дня 26. липця в парохіяльній церкві в Хоросткові (ст. зел. в місци). — Бурмістром м. Бродів вибрано д-ра Станислава Рітля, а заступником Антона Василевского. — На під-

ставі розпорядження міністерства справедливости виділено громаду і двірский обшар Лонї в округа повітового суду Глиняни та окружного суду Золочів і придїлено до округа повітового суду Перемишляни і окружного суду Бережани. — Ученикови Барови, якому при онодїшній катастрофі зелїзничій поломано ноги, віднято в шпиталї одну ногу, притім стверджено, що наступило у него закаженє крови. Днї житя хлопця почислені.

Оповістки.

— **Іменованя.** Директорами шпиталїв іменовані: др. Едмонд Цїшка в Косові, др. Франц Слєнк в Сокалї, др. Теодор Вайслєбен в Снятинї, др. Алекс. Завадзкий в Короснї. — Висший суд краєвий іменував канцелїстами висл. підофіцирів: Фр. Язьву в Березові, Макс. Гнатишака в Болшівцях, Вікт. Савицкого в Підгайцях, Ів. Мисяка в Любачеві, Петра Вжаска в Микулинцях, Йос. Кубаса в Глинянах, Йос. Крижановского в Солотвинї і Мих. Партику в Мельницї. — Віцедиректор фабрики тютюну Жигм. Якубовский іменований директором в VII кл. ранґи.

— **Перенесені**: Повітові секретарі: Тит Решетилович з Косова до Домброви, Кар. Длуґошевский з Коросна до Товмача, Мих. Лебищак з Товмача до Коросна і Фр. Білиньский з Домброви до Косова; — канцелярийні офіцияли в судах: Ад. Романовский з Мельницї до Теребовлї, Лев Фрайберґер з Любачева до Львова і Авг. Подсядло зі Ст. Самбора до Самбора а канцелїсти: Ів. Голейко з Города до Суд. Вишнї, Мих. Шафер з Микулинець до Коломиї, Тад. Спітталь з Підгаєць до Заложець, Лев Фрухт з Мельницї до Бучача, Влад. Винярский з Солотвини до Городка, Як. Бляйштайн з Лопатина до Миколаєва, Лев Ватирка з Обертина до Грималова і Юрий Мартинець з Потока Золотого до Лопатина; — почтовий контрольор Вільг. Янкевич з Перемишля до Ярослава.

— **Конкурс.** Видїл „Шкільної Помочи“ в Сокалї прийме до своєї „Селяньскої Бурси“ до 60 учеників ґімназиї, учительскої семінариї або видїлової школи. Услівя: Батько зглядно опікун має бути членом „Шкільної Помочи“ і обовязатн ся платити за питомця 20 К місячно з гори, за що отримає ученик поміщенє, харч, сьвітло, опал, нагляд, провід домовий і поміч в науцї. Подання з долученєм останного шкільного сьвідоцтва належить вносити найдальше до 15. серпня с. р. на руки о. Василя Левицкого, мітрата в Сокалї, де можна засягнути близших пояснень.

— **Конкурс.** За 40—50 К місячної доплати прийме взірцевий Інститут жіночий ім. княгинї Ярославни в Тернополї невелике число панночок (за те старанна педаґог. опіка і вихованє), які будуть ходити до всїх публичних або приватних шкіл в Тернополї. (Є там взірцевий 6 клясов. французский лїцей ведений славнозвісними в Европі француск. монахинями, які мають свої школи на Украйні і в Петербурзї для аристокр. родин, семінария жіноч. учительска, повстаюча жіноча ґімназия і пр.). Зголошуватись сейчас до о. Йосифа Застирця, проф. ґімназ. Тернопіль. Жертви на будову Інститута приймає: „Народний Дім“ в Тернополї. — *Видїл.*

— **З зелїзниць.** „Ґазета Львівска“ з дня 18. липня с. р. оголошує розписанє оферт на роботи друкарскі і літоґрафічні зелїзн. держ. у Львові на лїта 1909—1911. Дотичні оферти зладжені на приписаних формулярах належить вносити найпізнїйше до 20. серпня до 12. год. в полудне до ц. к. Дирекциї зелїзн. держ. Близші услівя є подані в „Ґазетї Львівскій“ а можна їх переглянути в 2-гім віддїлї ц. к. Дирекциї.

Телєґрами

в дня 17. липця.

Відень. Бар. Бек поїде в наступаючім тижнї до Ішлю, зложити монарсї звіт з політичного положеня.

Льондон. З Нового Йорку доносять, що міністер війни зажадав від парляменту 1 мілїона долярів на будову бальонів до військової цїли.

Петербург. На приказ царя заступником неприсутного президента міністрів на радї міністрів є міністер скарбу, Коковцев.

Конкурс.

В Лїцею з правом публичности тов-а „Руского Інститута для дївчат в Перемишлї“ є до наданя слїдуючі посади:

1) учителькн з ґрупи історичної.
2) „ „ фільольоґічної (новоі);
3) учителькн з ґрупи математично-природн.;
4) учителькн з кваліфікациєю до шкіл народних або видїлових яко педаґоґічної настоятелькн. На сю посаду може рефлєктувати лиш учителька з педаґоґічним досьвідом в веденю дївчат в шкільнім віці в напрямі релїґійно-моральнім і патриотичнім;
5) учителькн до конверзациї в французскій мові.

На перші 3 посади вимагаєсь іспиту до шкіл середних. Поданя найпізнїйше до 20. серпня с. р. під адресою: Видїл тов а „Руский Інститут для дївчат“ в Перемишли.

о. М. Подолиньский предсїдатель. *Ів. Мануляк* секретар.

Морелї найкрашої якости, щоденно сьвіжо зірвані з дерева, 5 клґр. кошик franco 3 К 80 с. Пересилка зелїзницею 4 кошиків 14 корон.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(12—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйскої сталї, краєва форма з довготревалими дрібними зубцями, дуже остpі і наручні, легко перетинають збіже, що єго в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Ціна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовленє прошу присилати 1 К задатку а відразу замовленє на переказї. Замовляти під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в Роздолї (Ґаличина).

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Цїнник машин

до виробу дахівок цементових

з всякими потрібними поясненями видала

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто єго ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

„Пожар“

комедия в 1. актї з житя пожарного Сокільства,

написав др. Лев Лопатинський.

„Пожар“ можна відограти не лише на сценї, але навіть під голим небом. Рескрипт ц. к. Намісництва з дозволом на виставу напечатаний в брошурцї. Цїна 1 примірника 50 сот., з почтовою оплатою 66 сот.; 3 примірники коштують 1 К, з почт. опл. 1 К 16 с. Замовляти в „Соколї“ у Львові, ул. Руска 20.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і силату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півричних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 152. Львів, неділя дня 6. (19.) липця 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Македоньский вулькан.

(×) Події останних днїв на Балканьскім півострові стають певним доказом, що тамошній вулькан починає знов відзивати ся вельми грізно. В турецкім війску проявив ся явний бунт. Як ми вже звіщали, утік з монастирскої залоги оден офіцир і утворив із своїми прихильниками ватагу ворохобників Ґенерал Шемзі-паша хотїв сю ватагу прослїдувати, але его власне військо оперло ся сему намірови, а коли він пустив ся з малим відділом за бунтівничою ватагою, застрілено его скритоубийчим способом. Убийником, як звіщають, був офіцир, котрий з двайцятьма товаришами утік з турецкого войска до бунтівничої ватаги, до котрого опісля пристав цїлий баталїон стрільців. По тих подіях наспіла вість, що до бунтівників перейшов в Ускоплю дивізийний ґенерал. Турецке правительство бажало з підмогою військового духовника розвідати цїле положенє, але як раз в дорозї з Солуня до Царгорода тяжко ранено сего духовника, котрий мав подати правительству свої помічення.

Всї отсї прояви є наслїдками довголїтного невдоволеня, викликаного відносинами в турецкім війску. Турецкий жовнїр не дістає нераз цїлими місяцями належної ему плати, не має відповідної поживи ані потрібної одїжи і се приневолює его нераз собі самому самовільно все те роздобути. При всїх тих відносинах можна ще чудувати ся, що сї голодні і обдерті турецкі жовнїри сповняли вірно і точно військову службу. Але сим невдоволеньем, яким накипіла душа турецкого вояка, покористували ся тепер люди новітних поглядів і змагань, молодотурецкі апостоли, котрі змагають до перестрою Туреччини на конституцийній основі. Збігції з турецкого війска громадять ся в горах, творять бунтівничі ватаги і під проводом офіцирів домагають ся, щоби завести рівноправність християн з музулманами.

Тепер ще годї оцїнити досяглости сего нового руху, котрий змагає до віднови погребаної перед трийцяти роками ідеї турецкої конституциї. Нема однак сумнїву, що державний перестрій в Росиї і в Персиї насунули неодному Туркови гадку такого перестрою Туреччини. Як довго Австрия і Росия на основі Мірцштеґской умови намагали ся переводити реформи в Македонії, було се Туреччинї вельми немило, одначе все те не загрожувало еї єствованя. Колиж Анґлія виступила із своєю програмою і приєднала в Ревлю для неї також Росию та змагає до настановленя в Македонії ґенерал губернатора, бачить турецке населенє, що тут починають добирати ся до живого тїла і бажають его обкровувати по своїй думцї. Тимто живійші зпосеред турецкої суспільности починають думати над тим, щоби взяти справу збереженя цїлости держави в свої руки і обезпечити її конституцийним устроєм.

Але відносини на Балканьскім півострові не сприяють спокійному переобразованю турецкої держави на конституцийний лад. Ріжні народности Туреччини покористують ся сим розладом, щоби видобути ся зпід власти султана, а злучити ся з одною з тих малих балканьских держав, котрі також чатують на розклад Османьского царства. В Османьскім царстві появляли ся вже військові бунти в Джемен, коли розходило ся о згнобленє ворохобнї в Арабії, а тепер ся ворохобня проявляє ся в европейских областях Туреччини. Ся ворохобня виступає з прапором ратованя державної цїлости з підмогою конституцийного устрою. Отже можна сподївати ся, що султан задля того стане тим більше опирати ся всяким реформам задуманим европейскими державами.

Тимчасом Анґлія і Росия починають напирати на Туреччину, щоби она рішучим і скорим кроком переводила вимагані сими державами реформи, а се причинить ся до ще більшого запутаня справи на Балканї. Між Сербією а Болгариєю а Грециєю заострили ся вельми взаємини, бо кожда з тих держав виступає з своїми домаганями до Македонії, в котрій тепер проти султана бунтує ся військо і домагає ся від него конституцийного устрою. Все те вказує, що стоїмо на передодні поважних подій.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

На вчерашнім засїданю посольскої палати докінчено розправи про закон о поправі биту держ. служби і по відкиненю всїх поправок ухвалено закон у всїх читанях. Відтак вніс референт буджет. комісиї др Фукс, щоби зараз приступлено до обради про горівчаний континґент на 1908—09 рік. Проти сего перемичуваня тої справи на дневний порядок виступив соц. Зайц, а президент пояснив відтак, яким способом ся предлога війшла на дневний порядок. В розправі над сим законом пос. Дияманд вказував на потребу боротьби з алькоголем і різко виступив проти правительства, котре витвором горівки пособляє великим посїдачам коштом малих Він заявив ся проти такої шкідливої полїтики податковой, котру социяльдемократи будуть всїми силами поборювати, щоби положити конець сїй господарцї. Закон сей ухвалено і кілька инших дрібних предлог. Предлогу про удержавленє ческої півн. зелїзниці ухвалено без розправи. На останку ухвалено справозданє запомогової комісиї в справі живлових пригод. Справу вибору трех віцепрезидентів і чотирох секретарів палати усунено з дневного порядку, бо сторонництва парляментарні не вспіли порозумїти ся.

Президент Вайскірхнер замкнув засїданє, висловивши подяку правительству за труди і бажав послам милого відпочинку. Слїдуюче засїданє відбуде ся імовірно 3. листопада, бо бар. Бек кілька раз згадував про сей день яко речинець внесеня предлоги про обезпеченє на старість.

Заграница.

Відомий історик німецкий в липскім університетї Лямпрехт, виголосив про східну полїтику Нїмеччини перед 10.000-им збором відчит, в котрім схарактеризував сучасне положенє Нїмеччини і еї змаганя в східній полїтицї. „Ми стали сьвітовою потугою, як Франция, Росия і Анґлія. Тимто сї держави намагають ся тепер нас згнобити і зачинити нам і Австрії (о скілько она витримає з нами в союзї) дорогу до близшого Сходу. В тій цїли порозуміли ся сї держави поміж собою під проводом Анґлії. Чи поведе ся сему союзови відтяти нас від краю, в котрім ми бажаємо умістити наші капітали? А коли поведе ся, то де найдемо усте для наших сил? Північною Африкою поділили ся Анґлія, Франция і Італія. Те саме намагає ся Анґлія і Росия зробити з Туреччиною, з Персиєю і Афґанїстаном. Наша будучина сегодня звязана з македоньскою справою. Щоби побідно вийти з сеї боротьби (о скільки дійти може оружної розправи), повинен весь нарід переняти ся важностю східного питаня. Не повинні ми сего закривати перед собою, що будучі роки можуть для нас стати вельми критичними, бо розходить ся не менше, нї більше, а о великодержавне становище, бути або не бути для нашого народу.

Най сьвіт дізнає ся, що ми готові боронити своїх прав до скону...

Не забираємо нїчиєї власности, але хто схоче загорнути нашу, „най сего чорт возьме...“

Пронаміри Японцїв пише в Matin оден з французских військових аґентів в Японії. На его думку Японцї не бажають ані Филипин ані Індохін і тому не розпічнуть війни з Америкою ані з Франциєю. Именно з Америкою не думають тепер Японцї воювати, розумуючи, що та війна була би морска і нїколи не

рішилаб ся та нїчого їм не приспорила. Отже чи оплатить ся тратити мілїярди, щоби здобути війною Филипини? Який з того буде хосен для Японії? Японці мають цїль ясну і просту: панувати над сумежною сушею Азиї, їм близькою і богатою в природні плоди. Ось чому Японці дбають про кольонїзацию Манджурії і Кореї, не жалуючи накладу. Ось тому дбають они о вплив на Хіни, щоби Хіни були культурні і можливо сильні. Японці знають, що Росия змагала і мимохіть змагати ме до Азиї, до берегів Океану, що Росиї розходить ся о вплив в Хінах. Японці знають, що прийде хвиля, коли Росия знов посуне ся на далекий Схід і тому они приготовляють ся, щоби сей новий замах Росиї рішучо відперти. Тому Росия будує фльоту і збільшає значно своє військо. Японці хотять бути панами на сході Азиї і не уступлять перед нїчим, щоби собі обезпечити там пановане. Ог се цїль єствованя Японії.

Допись з краю.

(Вплив московскої пайдократиї на провінциї).

— —

Переживаємо дивні часи! Вже все перевернулось горі коренем. Не думаймо однак, що сонце почало кружити докола землї, земля докола місяця, коти пішли під лад мишам, кури піють, а когути кудкудакають, зате повірмо і то щиро, що батьки ідуть під лад дїтям і повинують ся їм, а поважні і досьвідні люди і матрони ідуть під лад головусим пуцьвіркам обидвох полів, а недоуки стають менторами учених людий.

Коли в природї такі переміни немислимі, а колиб о них хто говорив поважно, нарази би ся на закид божевільного, то однак між людьми появи сї стають ся буденщиною і глядимо на них рівнодушно, з байдужною поблажливостю, не здаючи собі справи, о скілько они неприродні.

Чиж справдї сї молоді люди зоружили ум свій такими мудрощами, яких старші опанувати не в силї і мимо свого житєвого досьвіду стають під команду молоденьких гетьманів, кермованих невидимою нераз рукою амбітників о не дуже ясних поглядах, або мов прості ступайки виконують прикази нераз суперечні з їх дотеперішним житєм.

Гляньмо на житє і дїйсність, хотяй би лише за минувший рік, аби поперти сказане фактами.

Роздалась команда і ми не старорутенцї, ми русскіе, себ то москалї.

Акциї приєднуваня піднялись не досьвідні мужі, а молоденьк полїтики, що розбрились гуртами по краю, а мандруючи від міста до міста не наукою, не переконуванєм, а погрозою і терором, та де треба поличником і костуром єднали прихильників. Потреба підписів, що ось нарід признаєсь то сеї нациї, знов полїтики молоденькі декого хрестом, а більше і без него підписують, і петициї з підписами готові.

Старші, досьвідні, замість нагнати головусих полїтиків до книжки і виявити їм свою волю, підлягли мимохіть їх командї, та стали танцювати під їх пригривку то в присюди, то бичка.

Нехай же хто скаже, що се природно!

Роздалась знов команда »Друґа«: „Формувати кружки, ізучать росийску родную мову, поругать і нищить Украïнцев, сьвяткувать росийских наших родних великих поетов". І знов мов цапи і кози за цапиками і кізлятами ідуть старші, форсують в Бродах, Бучачи, Самборі, та по других містах вечерниці Пушкина, або пародиї вечерниць Шевченка, виступають яко защитники кружків, з котрих зродитись має »Молода Жизнь«, не здаючи собі справи, що вже в молодечі серця вщіпляють їдь братньої ненависти між дїтьми тої самої нациї, їдь зради своїх народних сьвятощів, замість нагнати до книжки і науки одних, а других поучити, замість виступити яко правдиві опікуни і батьки ідуть безкритично за покликами молоденьких гетьмаників, а що гірше виступають яко їх защитники і оборонцї, виявляючи сим наче згоду з їх поступованєм, до котрого однак чомусь явно признатись не мають відваги.

Чиж дивуватись треба, що відтак молоді гетьмани беруть за чуби своїх батьків, велять повинуватись їх волї, диктують сїдоглавим мов недолїткам, як треба поступати, а скриті нераз амбітники затирають руки і підбадьорують ще до дальших вибриків.

Роздає ся послїдна сегорічна команда московскої пайдократиї. Зривають товарискі зносини з Українцями.

І сей поклик знайшов відгук, бо бачимо, що нераз свояки відвертають ся від свояків, братя від сестер, приятельки і приятелї, що часинку перед тим цїлувались і звірювали ся, без привитаня минають себе.

Сей обяв можливий у молоденьких загорільців, але що старші повинують ся таким прямо нехристияньским приказам, то на причуд дивно і сьмішно. Нищити всякі узли, оплюгавлювати рідне, розбивати придбане, най не буде нї тобі нї менї, ось до чого веде пайдократия.

Перечитавши передову статю в Галичинї з 27. юнія 1908 ч. 143. (а було їх кілька таких) подиктовану молодими пайдократами, з дива не можемо вийти, як можуть старші люди датись так терорізувати молодикам, як може часопись містити такі терористичні, поганьскі поклики. Не дістає ще явної погрози: „Ось ми вам сїдоглаві батьки документально вкажемо, як ви свою твердь манїфестувати маєте, а не послухаєте, пізнаєте наші тверді аргументи!" Ступать по нашому, а нї...

Ось до чого веде пайдократия, до чого потуране вибрикам молодих героїв, кермованих на жаль зрілими денеде амбітниками.

Чи се природний стан, чи суспільність наша дальше терпіти може таку кириню, лишаємо до розсуду зрілих, критичних людий. Може оно і по нутру деяким керманичам, але уважати мусимо се за хоробу часу, викликану недоглядом старших людий, за великим потуранєм молодежи, що в своїй буйности вважає себе за зрільшу, досьвіднїйшу, а легковажить всїх старших і не узнає жадної поваги, нї стриму не має в своїм поступованю, тож доводить лише до ферменту.

Много можна простити, але є межі, поза котрі безкарно не вільно іти, а тут як раз бачимо, що межі сї вже переступлені, тож час старшим отверезитись, час навернути і крикнути: руки проч від кириї". Кириня ся менше слїдна по більших містах, за те тим яскравійше виступає по менших центрах, де її в щоденнім пожитю оглядати можна, а викликує она згіршенє, а навіть обмерзїнє.

Се вже нетілько кириня, але демораліэация, диктована поганьскими інстинктами, що каже в заслїпленю своїм забувати на заповідь Спасителя о любві ближнього. Вправдї говорить ся в приказці, що горбатого і могила не випростує, але ми віримо, що здоровий напрям возьме верх над обманою, а суспільність обявить настілько сили, що оцїнить як слїд поганьскі поклики. Н.

Анатоль Вахнянин.

— —

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

— —

(Конец).

11. Я проєктую Вамъ Добродію нове дїло маленьке. Слово поміщало торікъ, що якийсь комітетъ всесловъянський робить у Росиї складки на Галичанівъ. Слово и виказувало, кілько грошей на насъ тамъ уже и зібрано Съ тихъ грошей не бачивъ у насъ ніхто и копійчини, хибай, що заховавъ іхъ хто для себе. Теперъ же треба знати, що Галичане такими поданнями Слова дуже баламутились, а Слово достигло своєї цїли, себъ то розбудило у своіхъ людей симпатию до Росиї. Тую шкодливу для нихъ симпатию намъ треба розрушити. А я вигадавъ до того таку річъ. Ми обзвемось у отвертому листї до сего комітету щобъ вінъ зволивъ подати намъ докладну звістку, кому сї гроші для Галичанъ передано, коли передано, то намъ треба знати, де вони ділись, бо инакъ не можемо ми прилюдно подякувати такимъ добримъ панамъ. Колижъ не передано нікому, або коли захованъ іхъ хто (Юрці) у свої кармани, то и Россия знати ме, що ми ій нічого не винні, и ми и Россия знатиме съ якими людьми вона діло робить. Сподіюсь, стануть наші Галичане розумінщими и поміркують, що дурено іхъ, за имаґинерні гроши.

12. Проти Делямарого не будем нічого робити безъ Васъ.

13. Правду висилаємъ порядно у Росию и всюди тамъ, де Ви росказали. Новимъ людямъ, котрихъ Ви вимінили, вислано уже все.

14. Вечіръ декляматорський у памъять роковинъ Тараса відбувъ ся гарно — и дуже гарно, надъ всяке сподівання. Гостій було до 400. Саля була биткомъ набита. Кацапи познали силу нашу, та коби ино такъ дальше, а черезъ 2 літъ ми заволодіємъ у Львові. Деклямациї и співи удались гарно. Кожду співанку повторювано по волі гостій. Зъ провінциї надійшли 12 телеграмівъ; тимъ показали ми, якъ широко симпатизують зъ нами люде. Небавомъ треба буде дати другий такий вечіръ — здаєть ся в маю, коли Просвіта буде мала свої загальні збори. — Подробний розказъ про той вечеръ вистачає Директоръ Ильницький у 9 ч. Правди.

Висилаю Півпівника, зволені Вами числа Правди и одпечатки зъ Йова а прошу о гроші, псалтиръ и хочъ деякі казочки, щобъ маляръ роспочавъ рисунки.

Клонюсь Вашій добрій Пані и Івану Івановну низенько. — Оставайте здорові та дужі.

Щиро прихильний

Наталь.

Півпівника немає теперъ у мене — вибачайте вистараюсь.

Новинки.

— —

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Атаназия Прп.; римо-кат.: Винкент. — В понедїлок: руско-кат.: Томи прп.; римо-кат.: Єронїма і Чесл. — Ві второк: руско-кат.: Прокопія Вм.; римо-кат.: Параск. Д.

— **Молодий український поет О. Олесь**, автор поезиї „З журбою радість обнялась" житиме цїле лїто в Ялтї. Тут він між иншим хоче впорядкувати другий том своїх поезий. Проїздом у Крим д. Олесь на кілька день зупиняв ся в Одесї, де читав знайомим свої нові поезиї. Ті, кому довело ся чути нові твори д. Олеся, розказують, що по силї свого чутя й по образности висловів твори сї сьвідчать, що блискучий талан молодого поета все зростає.

— **Краєвий видїл** виготовляє статут ради для краєвої культури, який має предложити на осїнній сесиї галицкого сойму до затвердженя.

— **Нові заробкові і господарскі тов-а.** В Войнилові основано „Поміч, господарско-торговельно-кредитове стоваришенє, зареєстроване з 20 кратною обмеж. пор.« якого метою є: а) купувати, арендувати і наймати ґрунти і будинки в цїли веденя спільного господарства спільними силами своїх членів в їх хосен; б) уряджувати склади (маґазини) знарядїв господарских, навозів, збіжа, насїня і инших землеплодів для своїх членів та в їх хосен; в) провадити для своїх членів торговлю средствами поживи і предметами поживи для домашнього і рільничого господарства, та для ремесла і промислу своїх членів; г) займати ся переторюванєм продуктів господарских своїх членів і продажию витворів своїх членів; д) приймати капітали до обороту за условленим опроцентованєм; е) удїляти лиш своїм членам дешевих і приступних позичок на піднесенє їх господарства або промислу. — До дирекциї належать: Никола Дурбак, Яць Белей, Олександер Чорненько.

В Болехівцях, самбірского округа, заложено „Спілку ощадности і позичок, стовар. зареєстр. з необм. порукою«. Головою заряду є місцевий парох о. Антін Лавровский.

— **Микола Лисенко** на лїтний спочинок звичайно переїздить в сїльску місцевість Китаєво коло Київа. Тут на лоні чудової природи наш славний музик написав найкрасші свої композициї. Тепер він пише нову трох-актову комісну оперу „Цар Горох“ або „Чорт побратим“. Текст до опери скомпонував ще покійний М. П. Старицкий. Сюжет для опери по части позичено з відомого оповіданя Ол. Стороженка. Передовою ролею в опері буде партия комічного тенора — Царя Гороха.

— **О жертви на памятник Шевченкови** звертає ся О. Русов в петербурских ґазетах до росийского громадяньства з закликом. „Є письменники — пише д. Русов („Слово“ Nr. 495) — що внесли в скарбницю слова такі перлини поезиї, які надовго зостають ся нерукотворними памятниками їх таланту“. В „Рѣчи“ д. Русов коротенько розказує про історию здобутя дозволу на збиранє гроший для памятника Т. Г. Шевченкови і знайомить росийске громадяньство з тим, як стоїть справа з будованєм памятника в даний момент. Навівши відомий текст заклику полтавскої ґубернскої земскої управи до »духовныхъ сыновъ Украины, д. Русов каже: »Можна думати, що не тільки »духовные сыны Украины«, а й більш широкі круги прихильників Кобзаря допоможуть виконати замір полтавского ґубернского земства. Коли на памятник Пушкинови жертви прибували не тільки з Москви, де він родив ся, і не з самого московского району росийскої держави, то також і на памятник Шевченкови жертви можуть іти і з областий царства Казаньского, Астраханьского, Польского, Далекого Сибіру та з усїх славянских земель: для таких поетів, яким був Шевченко, таможенних границь не істнує. Се саме потверджують і факти сучасного житя. Обидва столичні українські товариства, що в сьому роцї видали „Кобзаря“, пожертвували чистий прибуток з сього виданя на збільшенє коштів для збудованя памятника. Столичні художники (Рєпин, Беклемишев, Мікешин та инші), як ходить чутка, збирають ся заснувати спеціяльне товариство „почитателей памяти поэта и художника Т. Г. Шевченко“, яке одним з завдань своєї дїяльности має виставити піклованє про те, щоби памятник борцеви за гуманні начала сьвіта і свободи був достойний єго імени. — Як відомо, серед столичних росийских журналїстів дуже багато працює земляків поета страдальця. Чомуж вони не обізвуть ся на сторінках тих ґазет, в яких беруть участь, з закликом до широкого громадяньства, чому вони не популяризують справи з збудованєм памятника Т. Г. Шевченкови? Аджеж імя великого українського кобзаря повинно бути й для них дороге та миле!«

До сих слів д. Русова додамо, що й галицкі Українцї краєше зробилиб, як би ті корони, котрі складають на демонстрацийний фонд нїбито шкільний, обернули на памятник Шевченкови.

— **Борба мазурів о пасовиска.** N. Ref. доносить з Бохнї про заворушеня, які настали між мазурами в північній сторонї бохеньского повіта, положеній при неполомицкій пущі. Міністерство рільництва видало до дирекциї державних дібр поручене, прихильно полагоджувати жаданя селян що до випасу худоби в лїсах, о скілько се можливе з огляду на лїсову господарку. Сей розпорядок зрозуміли селяни-мазури по своєму: що вільно їм пасти худобу в державних лїсах без всяких обмежень і заявили завідателям лїсів, що будуть пускати худобу до лїса, бо міністер так позволив. Їм відповіджено, що худобу вільно пасти лише в деяких частинах лїса і то обмежене число худоби та під условинами, застереженими лїсовим законом. Ті условини вимагають протоколярного заключеня умови кождим властителем худоби з окрема, оплати 8 К від штуки, пастуха від кождого властителя і накладають кари за евентуальні шкоди в лїсї. Однак ті условини видали ся мазурам переслїдуванєм зі сторони завідателїв лїсів. Супроти сего мазури рішили приступом здобути своє право і в понедїлок дня 13. с. м. найперше мазури з сїл Дружня, Греблї і ин. мимо опору побережників та жандармів загнали до лїса кількасот штук худоби і коний просто на культуру дубини, яку знищено до крихти і зроблено шкоди на кільканайцять тисяч корон. Поведенє мазурів було таке грізне, що лише завдяки холоднокровности завідателя лїсів, Женьчака не прийшло до проливу крови. Так само загнали худобу до державних лїсів на пашу мазури з Ґавлувки і инших місцевостий під неполомицкою пущею. Радник Навратіль зажадав до помочи війска.

— **Повінь у Львові.** Вчера вечером надтягнула над Львів чорна хмара з північного сходу і заляла місто потоками дощу. На деяких улицях як на Личаківскій і сумежних вода позносила справдїшні греблї ріни і піску побіч хідників.

— **Міска сьмітярка** у Львові удостоїла ся рідкої великої почести, бо везла останної недїлї цьвіт львівского міщаньства до Брухович. Маґістрат Львова, як може кому звісно, позичив у одної з віденьских фірм, два величезні бензинові самоходи зі скринями до вивоженя сьмітя. Цїлий тиждень оба самоходи вивозять з міста сьміте, а в недїлю за дозволом представителя віденьскої фірми позичено одну сьмітярку до відвезеня львівских горожан до Брухович на іменини одного богатого бляхаря. Сьмітярка вичищена і умаєна забрала гостий в числї поверх 50 осіб зпід ратуша і з шумом повезла їх на хапатню до Брухович а вечером вернула назад під ратуш. Деякі польскі часописи з обуренєм приняли сю вість, що маґістратска сьмітярка могла служити до иншої цїли, як до вивоженя сьмітя і звели крик, як маґістрат міг на то позволити.

— **Остання вистава псів** у Львові була вельми убога що до числа оказів, але зате мусїла визначати ся якостию виставлених песиків. Всїх псів було на виставі 96, а з них відзначено 82, отже лише 14 песиків остало без медалїв і дипльомів.

— **Про град на Поділю** пишуть нам: в Васильківцях під Гусятином падав вчерашнього четверга так великий град, що старі люди такого не памятають. Одна грудка граду величини малого курячого яйця важила 3 декаґрами. В садах поробив град великі шкоди ломлячи галузки дерев та обтрясаючи недостиглі ще овочі. Через се, що падав скісно, був рідкий і в полю не наробив великої шкоди. Трохи поломав та обтряс збіже та ярину в городї прибив до землї. За то в хатах вибив богато вікон.

— **Затроєнє мороженим.** Підчас останних кінних перегонів в Москві отруїло ся мороженим 150 осіб. Судово-лїкарске слїдство викрило, що морожене було приладжене три днї перед перегонами, а тому, що розтопило ся, білок зіпсував ся і був причиною нещастя.

— **Хмаролом** в живецкім повітї, як ми вже доносили, знищив частину села Ющини. Czas доносить, що филї малого потічка, переплываючого через село, наслїдком хмаролому заляли село і знесли 46 будинків. Стало ся се в ночи, коли в деяких хатах люди вже спали і не могли утїкати. Звідти причина, що в повени погибло 22 осіб, а як доносить одна з часописий, аж 29 осіб. Утопило ся також 36 штук худоби.

— **Фабрика хлїба** буде небавком побудована у Львові на Левандівцї, за городецкою рогачкою, властителем „віденьскої каварнї“ Чуджаком і пекарем Ключиньским. Під будинки фабрики призначено сїм морґів землї. В новім промисловім заведеню буде 12 потрійних печий, котрі продукуватимуть щодень 42.000 кільоґрамів хлїба, по цїнї принайменше 8 сот. на кільоґрамі дешевший від теперішного. У фабрицї будуть находитись купелї для робітників, умивальнї, ґардероби і т. п.

— **Кілько зелїзниць є на сьвітї?** З кінцем 1906 р. було всїх зелїзниць на цїлім сьвітї 933.850 кільометрів або кругло 123.200 миль. Як би всї ті зелїзницї покласти на рівнику довкола землї, то можна би ними обвести землю в єї найширшім місци більше як 22 разів. Найбільше зелїзниць має Америка, бо 473.196 кільометрів, з чого на самі Зєдинені Держави припадає 361.579 км., отже о 45.486 км. більше як є в цілій Европі, котра має 316.093 км. По Зєдинених Державах слїдує Нїмеччина, але дуже позаду зі своїми 57.376 км, відтак европейска Росия з 56.670 км., дальше Франция з 47.142 км., анґлїйска Східна Індия з 46.642 км., Австро-Угорщина з 41.227 км., Велика Британїя з Ірляндиєю з 37.107 км., Канада з 33.147 км., Мехіко з 21.007 км., Арґентиньска республика з 20.560 км., Бразилїя з 17.059 км., Італїя з 16.420 км. Прочі держави мають менше як 10.000 км. В порівнаню з простором краю має Бельґія найбільше зелїзниць, бо там на кождих 100 кв. кільом. краю припадає по звиш 25 км. зелїзниць. Відтак наступає Саксонїя з 20 км., Баден з 14 км., Альзация і Льотарингія з 13 км., Белика Британїя і Ірляндия з 11 км., Нїмеччина з 10 км., а така сама кругло скількість кільометрів припадає також на Віртемберґію, Швайцарию, Пруси і Баварию. В Австро-Угорщинї припадає на кождих 100 квадр. кільом. простору 6 і пів кільометра зелїзниць. Найменше під сим зглядом зелїзниць мають Зєдинені Держави, бо там на 100 кв. кільом. припадає ледви 4 км. В порівнаню з населенєм має австральска колонїя найбільше зелїзниць, бо там на 10.000 жителїв припадає аж 113 км. зелїзниць. Тут треба однак мати то на увазї, що в Австралії є ще дуже мало людий і оселї розкинені дуже далеко по краю. В Зєдинених Державах припадає на 10.000 жителїв 46 км. зелїзниць, в Швеції 25 км., в Нїмеччинї 10 км., в Австро-Угорщинї 9 км. і т. д. Кошти будови 1 кільометра виносили в Европі пересічно 361.200 К а кошти в инших частях землї 188.400 К. Коли сї пересічні кошти возьмемо за основу до обчисленя коштів всїх зелїзниць на земли, то покаже ся, що зелїзниці в Европі коштували: 115.172,791.690 корон а зелїзниці в прочих частях сьвіта: 116386,418.80 К, або всего разом 230.550,210.400 К. Виходить з того, що всї зелїзниці на цїлій земли представляли з кінцем 1906 р. капітал 230 і пів мілїярдів корон.

— **Охорона курий перед лисом.** Одень з львівских міщан винайшов добрий спосіб охорони курий перед лисами, тхірами і тим подібними „приятелями“ домашного птацтва. Він привязав когутови на шиї дзвінок, який відзиваючись в ночи в курнику, полохає закрадаючих ся лисів.

— **Сок з малин** робить ся в отсей спосіб: Витиснути через полотенце сок з малин, поставити на 12 годин, щоб підстояв ся, а відтак злити зверха не зрушуючи осаду. Або налити на малини трохи води і поставити на слабий огонь, а коли через кілька мінут заварять ся, перецїдити через полотенце. Після того, чи сок має бути більше або менше солодкий, додає ся 375 до 500 ґр. цукру

500 ґрамів соку. Цукор рубає ся на кусні і кидає ся до соку, щоби в нїм розпустив ся. Відтак ставить ся до огню і варить ся та шумує ся добре, аж буде зовсїм чистий. Опісля зливає ся до якої порцелянової або поливаної посудини, а коли вистигне, зливає ся до добре вимитих та випарених фляшок. Щоби сок ще лїпше держав ся, то заким фляшки закоркує ся, варить ся єго 5 до 10 мінут у водї. — В той сам спосіб робить ся сок з порічок, лиш бере ся 500 ґр. цукру на 500 ґр. соку, і сок з вишень, до котрого дає ся 375 до 500 ґр. цукру на 500 ґр. соку.

— **До редакції** „Ради“ навитав зедавно талановитий наш письменник М. М. Коцюбиньский. Останнїми часами стан єго здоровля був дуже невтїшний. Взявши зі служби відпуску, він думав їхати за кордон лїчити ся, але київскі лїкарі пораяли єму їхати на село. Він послухав їх. З початку він думав на селї сїсти за якусь літературну роботу, але потім рішив зовсїм спочити, пустити себе, як він каже, „під чорний пар“. І справді, проживши з місяць на Полтавщинї, в повному супокою, значно поздоровшав і виїхав до Чернигова.

— **Велика крадіж старинних монет**. В бібліотеці зимової палати в Петербурзї викрито крадіж старинних золотих монет вартости около 60.000 рублїв. Завідателем бібліотеки є радн. Щеґлов, єго заступником радн. Лєман, який мав ключі від бібліотеки, а другим заступником підполковник Осташков. До кімнат, де переховувано монети входили часом вознї, але з ними був все хтось з заряду. Крадіжи міг допустити ся лише хтось з заряду, єсли возьме ся під розвагу, що на місце украдених монет і медалїв підставлювано фальзифікати. Задля тото арештовано радн. Лємана. Деякі з украдених монет і медалїв були унїкатами.

— **Дрібні вісти**. П. Роман Менциньский, родом зі Львова, дістав на львівскім університеті степень доктора прав. — В Стружах коло Грибова запалив грім лїс. Мимо ратунку вигоріло 40 морґів дерева. — Зелїзничий шлюсар Кароль Дзюбиньский програвши позичених 100 К в „ферблї“ з розпуки кинув ся під під колеса поїзду межи Станиславовом а Хриплином. Льокомотива не переїхала єго вправдї, але відкинула далеко на бік і ранила дуже тяжко в голову. — В Старім Мізуни, долиньского повіта, придавила земля при копаню глини 19-лїтну селянку Олену Кобецку. — Вінчанє п. Корнила Стрийского із п-ною Наталкою Лукавецкою відбуло ся дня 18. с. м. Надвірній в там. рускій церкві.

Оповістки.

— **Тарасове сьвято в Сокалї**. Заходом місцевих товариств відбудуть ся дня 26. липня с. р. в салї „Народного Дому“ вокально-музикальні вечерниці в честь Тараса Шевченка. Початок о 8. год. вечером.

— **З Бурштина**. Дня 20. с. м. в Бурштинї відбуде ся в салї Читальнї „Просьвіти“ музикально-вокальний вечерок з танцями. Тогож дня по полудни відбуде ся нарада в одній економічній справі. О численне прибутє так на вечерок як також на сю нараду упрашає ся доокрестну інтелїґенцию.

Телєґрами

з дня 18. липця.

Відень. З Риму доносять, що папский нунций у Відні, кс. Ґранїто ді Бельмонте мимо того, що говорять, немов би він вже не мав обняти свого становиша у Відні, повертає знова до Відня. Хвилеве непорозуміне межи нунцием а мінїстром внутрішних справ ґр. Ерентальом дало ся усунути.

Петербург. З Тебріс доносять, що телєґрафічне полученє з Росиєю перерване. Ракім-Хан на поручене шаха бомбардував вчера одну з дільниць за непослух шахови. Нинї спокійно. Жителї вислали просьбу до шаха о помилуване.

Конкурс.

В Лїцею з правом публичности тов-а „Рускаго Інститута для дївчат в Перемишлї“ є до наданя слїдуючі посади:

1) учительки з ґрупи історичної.

2) „ „ фільольоґічної (новоі);

3) учительки з ґрупи математично-природн.;

4) учительки з квалїфікациею до шкіл народних або виділових яко педаґоґічної настоятельки. На сю посаду може рефлектувати лиш учителька з педаґоґічним досьвідом в веденю дївчат в шкільнім віці в напрямі релїґійно-моральнім і патриотичнім;

5) учительки до конверзациї в французскій мові.

На перші 3 посади вимагаєсь іспиту до шкіл середних. Поданя найпізнїйше до 20. серпня с. р. під адресою: Виділ тов а „Руский Інститут для дївчат“ в Перемишли.

о. М. Подолиньский предсїдатель. *Ів. Мануляк* секретар.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і карарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали для 18. липця: Іван Джулиньский, Мельнич; Порфирій Яремович, Підгайці; М. Гібнер, Коломия; Юстин Гаврисевич, Чаґрів; Андрій Пеленьский, Книгиничі; Лукіян і Мария Чемериньский, Будзанів; Клим Левицкий, Ряшів; Елеонора Залеска, Таврів; др. Александер Савюк, Сянок; др. Іван Саноцкий, Делятин; Ілия Струк, Більче золоте; Теодор Ілевич, Теребовля; Мария Жук, Броди; др. А. Куровець, Калуш.

Морелї найкрасшої якости, щоденно свіжо зривані з дерева, 5 клґр. кошик franco 3 К 80 с. Пересилка зелїзницею 4 кошиків 14 корон.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(12—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Цїнник машин

до виробу дахівок цежектових

з всякими потрібними поясненями видала

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто єго ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — **у Львові, ул. Сикстуска ч. 14.** — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (36—?)

ФІРМА

ФІНКЕЛЬШТАЙН і ФЕЛЬ

склад зелїза і зелїзних товарів

Львів, ул. Сокїшка ч. 26.

поручає свій богато заосмотрений склад блях цинкових, чорних і мідяних до покриваня будинків і церков по фабричних цїнах, як також і всяких керничних приборів. (4—4)с.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 153. Львів, второк дня 8. (21.) липця 1908. Річник XII.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Конець лїтної сесиї державної ради.

(△) В тих днях полагодить палата вельмож предлоги, які їй дістали ся з посольскої палати і двери державної ради зачинять ся на довший час, на більш як четвертину року. Вже перші роковини, які обходила держ. рада 17. червця, приневолювали мимохіть до огляду цїлорічної дїяльности сего першого »народного парляменту», як він залюбки звик себе звати, а тим більше насуває ся та гадка тепер, коли держ. рада завершила більш як цїлорічну дїяльність і розїхала ся на довший відпочинок.

В одній із своїх промов мінїстер-президент бар. Бек висловив народному парляментови одушевлену похвалу за его дїяльність і спосібність і запевнив послів, що можуть бути собою вдоволені. Ся похвала очивидно припала до вподоби переважній части послів, бо їм мило було почути такі слова признаня з високого місця і признанє заслуг около вітчини. Ми думаємо, що правительство справдї може бути вдоволене сим парляментом, бож все, чого було ему потрібно, ухвалила держ. рада, хоч нераз доходило до великої бучі і треба було погрозити розвязанєм і новими виборами, а бодай відроченєм і невиплачуванєм диет за час ферий, щоби приневолити послів до більшої податливости.

Як то завзято і різко промовлювано до виборців підчас виборчої боротьби, як голошено, що сей „народний парлямент буде громадним виразом „народної волї“, як то він зовсїм инакше буде розмовляти ся з мінїстрами, як покірний парлямент курияльний, як то буде він дбати не о інтереси клясові, не о особисті справи послів а о народні потреби! Якжеж инакше опісля виявило ся?! Спершу, коли відкрито нову держ. раду, здавало ся бар. Бекови, що годї буде правити з 27-ма парляментарними сторонництвами, з девятьма народностями і двома сьвітоглядами, з заступниками найріжнороднїйших народо-господарских справ, а тимчасом виявило ся, що мінїстер-президент своєю незвичайною зручностю і справностю зумів поборювати і усувати всї трудности і суперечности і осягнути цїль своїх змагань. Виявило ся, що в сїй держ раді ще лекше міг мінїстер-президент, котрий в дїйсности в своїх руках держав керму держави, вийти на своє, бо тут численні сторонництва і партийки, клюби і клюбики встоювали рішучо за своїми окремішними справами і змаганями і не могли тому здобути ся на якісь спільні починн. А позаяк треба правити державою, а посли не могли здобути ся на самостійні починн дїяльности, отже правительство взяло се в свої руки. Коалїцийні мінїстри, представники і мужі довіря сторонництв більшости були в дїйсности секцийними шефами мінїстра-президента і сповняли лишень его порученя, а нераз видавав мінїстер-президент самостійні порученя, котрі відтак подавав лише до відома дотичного ресортового мінїстра, як се сталo ся в справі Вармунда і університетского дармованя.

Змаганя парляментарних і політичних сторонництв оставали під сильним впливом партийних, национальних і політичних поглядів і наслїдком того голосованя і осуди в ріжних справах були вельми розбіжні, що часто навіть в справах спільного інтересу не могли сторонництва під впливом своїх окремішних змагань знайти ся на спільній основі. При всїй партийности, при всїх змаганях сторонництв до власти, остає ще всеж таки поле, на котрім повинні би зійти ся найзавзятїйші противники, на котрім повинні би подбати о обезпеченє сеї спільної будівлї, в котрій і їм уможливлене єствованє, котра всеж таки дає захист тим народам, котрих представниками вважають себе парлям. сторонництва — подбати в почутю державної приналежности о ту державу, під котрої крівлею можуть сї народи єствувати і розвивати ся, і в тім почутю спинити своє самолюбство вже хочби з того погляду, що як та крівля завалить ся або запалить ся над головою сусїда, то може і мене постигнути лиха пригода.

Коли курияльній держ. радї докорювано, що она в останних десятилїтях розбита на сторонництва, не мала спроможности з партийного завзятя двигнути ся до сьвідомости державних справ і потреб, котрих заспокоєнє і полагода давали обезпеку єствованю і розвиткови поодиноких народностий, то й »народний парлямент« не вилїчив ся з тих хиб, не взнїс ся до дїйсної робочої спроможности і спосібности, бо численні і менші сторонництва в партийнім завзятю і заслїпленю не в силї обняти потреб і справ цїлости, в котрій містить ся також їх власний нарід.

Отсї обставини приневолювали державного керманича бар. Бека і в народнім парляментї послугувати ся довголїтною методою пок. ґр. Таффого fortwursteln und durchtretten, він був приневолений торгами приєднувати і приборкувати поодинокі сторонництва коштом держави або поодиноких верств населеня? Лише тим сособом вспів мінїстер-президент усунути на бік §. 14-ий і перевести австро-угорску угоду, ухвалене буджету і деяких инших предлог. Мінїстер-президент був приневолений з дїйсною стратою дорогого часу дати волю дїяльности народного парляменту не в тім розуміню, щоби він дїйсно щось зробив, але щоби виговорив ся, бо до него війшло багато новиків, котрі бажали, щоби їх почули, щоби їх випечатали, хоч з того говореня звичайно не виходило нїчого позитивного, звичайно не вийшла нїяка пільга анї користь для мира.

Досить сказати на сю повінь континґентованих 200 годинних промов буджетових, котрих опісля перелякали ся самі посли, котрі їм самим уже стали на стілько нудними, що чим скорше напирали до затамованя сеї повени, до скороченя сеї 200-годинної розправи, котра не мала певних, витичних, засаднича і провідних гадок а була так перемотана і непроглядна, якби весь буджет хтось без усякого подїлу на поодинокі ресорти і роздїли зсипав до купи. Говорене при кождім мінїстерстві, при кождім роздїлї про всякі можливі теми представляло справдешню мішанину гороху з капустою і тому утомило самих послів так, що самі себе не хотїли слухати і нїчого дивного, що підчас буджетової розправи мінїстерскі фотелї сьвітили пустками, а се було наглядним доказом, що правительство мало що зважало на сю повінь промов.

Коли отже „народний парлямент“ хоче сповнити дїйсну свою задачу, повинен видобути ся з тих дитячих недуг і не лише говорити, але й робити, бо народи потребують не лише промов хоч би як исокопарних, але реальних дїл.

За цїлий рік свого єствованя не зложив »народний парлямент« справдешних доказів спроможности і спосібности до роботи, не вилїчив ся з недуг давного парляменту. Та про сї і инші справи ще иншим разом.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Посольска палата відбула в пятницю останне засїданє, що протягнуло ся до пізної ночі і розпочала відтак лїтні ферії. Тим способом закінчив парлямент загальних виборів першу велику добу законодатної роботи. Посольска палата зібрала ся 17. жовтня м. р.

і по девяти-місячній сесиї, перериваній лише короткими перестанками по ухваленю австро-угорскої угоди і держ. буджету та деяких инших предлог закінчила теперішню сесию.

Осїнна сесия почала ся після тримісячних майже ферий, за котрі послам виплачувано дисти, дня 17. жовтня. Головною задачею осїнної сесиї було ухвалене австро-угор. угоди, до котрої треба було собі передовсїм промостити дорогу через безлїч наглих внесень. Дня 24 жовтня ухвалено наглість угодових предлог і розпочато перше їх читане а 31. жовтня ухвалено придїлити сї предлоги окремій комісиї. Дня 4. листопада мінїстер скарбу др. Коритовский виголосив фінансовий вивід а потім знов розправлювано про наглі внесеня. Дорогою наглого внесеня війшло на чергу друге читане угодових предлог до палати дня 6. грудня і тривало до 17. грудня. Дня 18. грудня знов на основі наглого внесеня війшла до палати предлога про буджетову провізорию і була ухвалена в 3-ім читаню 22. грудня. На тім самім засїданю ухвалено обниженє цукрового податку виконуване консулярного судівництва, повновласть на заключенє торговых договорів і предлоги про підмоги наслїдком живлових шкід.

Опісля довшу перерву виповнила сесия делеґацій і ріжних комісий держ ради. Дня 2. цьвітня зібрала ся знов держ. рада, а на дневний порядок війшла дорогою наглого внесеня предлога про контінґент новобранців, котру ухвалено 7. цьвітня, а 8. цьвітня почала ся розправа про утворенє мінїстерства робіт, котре ухвалено 10. цьвітня. Після великодної перерви по полагоді ріжних наглих внесень розпочато 8. мая розправу над наглим внесенєм ґр. Кольоврата про підвишенє контінґенту новобранців а 13. мая відіслано до комісиї. Дня 15. мая той сам посол мотивував своє нагле внесенє про підмоги для родин резервістів, а 18. мая придїлено се комісиї і ухвалено підмоги для пошкодованих живловими пригодами. Після полагоди дальших наглих внесень ухвалено 25. мая закон про увільненє від оплати належитостий фондацій з нагоди цїсарского ювілею і розпочато наглим внесенєм друге читане буджету. Ся розправа про наглість, загальна і подрібна, тривала весь місяць, а 26. червця ухвалено буджет в третім читаню. Відтак ведено розправи над дальшими наглими внесенями а 10. липця добила ся пос. палата до дневного порядку і ухвалила предлоги про контінґент кр. оборони, підмоги резервістів, мелїорацийний і самоходовий закон, справи незайманости, помноженє віцепрезидентів, про держ. службу, удержавленє півн. ческ. зелїзниці і закон про торговых помічників.

Промова п. Евг. Олесницкого,

виголошена в держ. раді при дебаті над справою чернихівскою.

——

Висока палато! Страшної траґедиї, що розіграла ся 26. мая с. р. в Чернихові, і події в Фельштинї не можемо уважати за відокремлені випадки. Істория останних лїт виказує в нашій нещасній країнї цїлий ряд таких подій, де з боку жандармів брутально і безпощадно проливано кров, де упали невинні людскі жертви. Мордованє хлопів стало системою (потакуваня), легковаженє хлопского житя принципом. Як тут вже згадано, маємо події в Лядскім, Монастири, Чернїїві, Горуцку, Коропци, а тепер прибувають наведені події в Чернихові і Фельштинї.

Кожда отся подія була в свій час предметом нарад в сїй високій палатї і при кождій нагодї домагали ся заступники руского народа нїчого иншого, лиш безсторонних, докладних доходжень і покараня виновників. Домагали ся сего не в иншій цїли, а в тій, щоби і у нас, в Галичинї привернути законні відносини, спокій і лад, серед якого і наш безталанний народ зможе найти дорогу мирного, культурного розвитку. Завсїди було се обовязком так палати, як і правительства сповнити те оправдане жаданє, а то не тільки із становища справедливости, сеї найважнїйшої основи кождої правової держави, але також із становища державної полїтики, яка нїяким чином не повинна терпіти таких нечуваних відносин в найбільшім короннім краю, до того на так полїтично важній границї. Се лежало також в інтересї доброї слави і чести австрийскої адмінїстрациї, яка в Галичинї доси бодай з імени називаєся австрийскою, щоби такі яркі докази напруженя в сїм краю не повторяли ся і щоби ще завчасу зарадити більшим нещастям. Principiis obsta! Отсе засада, якою на жаль не хоче кермувати ся нї палата нї правительство.

При кождій нагодї чуємо тут те саме, що й тепер перед хвилиною чули; з боку польского „кола“, наших галицких сусїдів слухаємо заяв, що всї наші вискази і жалоби не мають нїякої основи, що стріляне хлопів треба приписати їх власній винї і радикальній аґітациї і вкінцї, що жандарми, як се лише що так докладно представив G. E. мінїстер оборони краєвої — тільки сповнили цїлком по закону свій обовязок. І ті запевненя і ті краснорічиві оборонї тих підстав публичного спокою в нашім краю завсїгди находили тут віру, а ми завсїди чули стереотипні запевненя з лави мінїстрів, що справа буде провірена і порядок зроблений.

Але в дїйсности нїколи не карає ся виновників, їх лише оправдує ся, як се панове чуєте. І се оправданє покликаними чинниками є для них заохотою до дальших геройских подвигів, до дальших секатур і кровопроливу. (Оклики). А однак були неоспоримі докази, що ми завсїгди мали слушність, що вину поносили не постріляні, але стріляючі. В многих випадках переведено карні доходженя і карні розправи так, щоб їх вислїди здоймили вину з властий і їх орґанів, а доказали радикальну аґітацию. Так було в Чернїїві, так і в Лядскім. І щож стало ся? Результати доходжень доказувала прямо противно. Осібно для тих справ зложені суди не були в можности засудити масово арештованих і поставлених перед суд, а доказове поступованє давало незбиті докази, що в сих випадках жандарми були убийниками хлопів. (Потакуваня). І все те дїяло ся цїлком відкрито; се є річи, яких нїхто не перечить, судові акти істнують, звіти з розправ поміщали ся дуже докладно у всїх часописях. Правительство також знало се, воно могло переконати ся, що наші жалоби були цїлком оправдані, а мимо сего воно спокійно ожидало, аж поки непогамована і безкарна самоволя не пустить нових потоків крови, не здобуде нових трофеїв. (Покликуваня).

Дальше буде.)

Анатоль Вахнянин.

——

Листи до Пантелеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

——

XIV.

Зі Львова 10 го Марця 169.

Високоповажний Добродію!*)

Отъ що нинькы підвигъ ся я у первий разъ з ліжка; тяжко нездужавъ відъ Тарасового вечера на зуби и ревматизмъ тай спішусь одвітити Вамъ, що певно знетерпеливились на останні два листи (XII и XIII).

1. Гроші одержавъ — велике спасибі! „За одібрані грошеві листи“ значить за одібрані съ почти листи съ грішми. (За кождий листъ платить ся 3 кр.).

2. Хотівъ я Добродію, щобъ Ви були ласкаві посписувати намъ коротенькі вірши до читанокъ для народніхъ шкілъ, такъ вже того не треба; бо коли Ви етимольоґією не хочете нїчого свого друковати, а наша школьна рада при етимольоґиі обстає, то ми изъ нього не можемо одно діло робити. Уперше читавъ я повісточки у котрихъ такъ гарно и до ладу природа говорить. Лишень по моій думці знадобилибъ ся до ёго ще зо дві три повісточки коротші трохи, бо такъ вийде за маленький, позаякъ сподіюсь, то Просвіта прийметь ся ёго, бо соромно ій, що до сего часу нїчого вона ще не вистачила. Тільки що треба Вамъ знати, Добродію, що наша Просвіта дуже теперъ Галицькою робить ся и кричить проти словамъ де якімъ, що іхъ народъ ино на Украіні, (по іхъ думці) уживає.

3. За пансіонъ ще не маємъ нїчо певного. Въ отсей самъ день, якъ ми тій дівчині (30 літній) Соснов'ькии пашь проектъ подали, въ отсей самъ день одержала вона відъ Владики Куземського съ Холма оферту, щобъ тудий їхала пансіонъ закладати, а въ третьої сторони тягнуть ії до себе инокині Sakramentki у Львові на професорку. Найбільшь охоти показує вона до теперъ до нашого діла, тільки не може вона такъ скоро рішитись, тимъ більше, що незадовго ії мати померла, такъ вона у тузі. Чи вона чи хто другий обійме се діло, а ми таки рішились довести проектований Вами, Добродію, пансіонъ до кінця.

5. Про Партицького таке Вамъ Добродію скажу, що не можна ёго відъ разу и несподівано відъ себе відопхати, бо тоді въ злості и зъ сорому мігъ би вінъ и непотрібного якого лиха наробити. Доки я не матиму листівъ Вашихъ, писанихъ до ёго, дотя мині треба до его яко тако обертатись Вінъ мешкає у мене ще; однако ёго хата есть цілкомъ на особні зъ осібнимъ виходомъ, такъ, що ми разъ на день сходимось — а сходитись треба, бо инакъ вінъ би усе зміркувавъ, що изъ нимъ робить ся. И такъ ставъ вінъ уже дуже недовірчивий до мене, тимъ більше, що теперъ не показую я ёму Вашихъ листівъ, якъ те бувало зразу самого.

Що не дамъ осоромити ні Васъ и цілу справу черезъ ёго — въ тімъ здайтесь на мене. Бувъ Партицький моімъ антаґоністою ще въ рокахъ 862, 63, та и не довірявъ я довгий часъ, що вінъ прихильнъ ся до української справи — ажъ ту побачивъ, що вінъ зъ Вами переписувавъ ся и відъ Васъ добрі гроші бравъ. Відъ першого цвітня я виповімъ ему у мене страву; не можу скорше, бо хочу изъ нимъ чесно до кінця обійтись, а потому: квитъ!

4. За плянъ Народного Дому звідуюсь помалу. — Окрімъ сего мушу Вам Добродію оповістити, що вивідуюсь я теперъ за деякі тайни, деякі хитрі речи проти Української справи изъ сторони Дідицького. Послу-

---

*) Доп: Вп. Папт. Кулішу у Венецию.

жить те все колись яко матеріялъ до исторії розвою письменності нашої міжъ кацапнею. Коли розвідаюсь за все докладно, то и напишу Вамъ объ всімъ. Дивно! єго власнѣ люде зраджують ёго при шклянці пива. — Така у насъ деморалізация.

5) Прошу о дальшу присилку св. Письма та й Йова не вистарчить більшъ, якъ на два чиселъ (10, 11); прошу проте и о причепу.

6. Якъ рішились Добродію исъ псалтиремъ?

7. Ось ино що дістався я Вашъ листъ, на синему папері, и готовлюсь на закликане у дорогу. Весь часъ до 30 лат. Марця у мене вільний; віттакъ школа.

Клонюсь низенько Вашій добрій Пані и п. Івану Івановичу — Оставайте здорові та дужі, та намъ прихильві

Щирий Вашъ
Наталь.

Новинки

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Прокопія Вм.; римо-кат.: Параск. Д. — В середу: руско-кат.: Панкратия сщм.; римо-кат.: Маріі Магдал.

— **З Товариства св. Апостола Павла.** Заходом Виділу Товариства св. Ап. Павла відбудуть ся в днях 29, 30 і 31. серпня та 1. вересня с. р. в духовній семінарії у Львові реколєкциї для Вспр. оо. катехитів усіх категорий шкіл так народних як висшого типу. Перша реколєкцийна наука буде виголошена дня 29. серпня (в суботу) о год. ½8 вечером; дальший порядок означить о. проповідник. Хто з Вспр. оо. катехитів хотів би взяти участь в тих реколєкциях, зволить зложити за ціле удержане на руки Всчст. о. Володимира Семкова, касиєра Товариства (площа св. Юра ч. 5) 10 К.

— **III звіт дирекциї ц. к. ґімназиї Франц Йосифа в Тернополі за шк. р. 1907/8.** Властивий звіт попереджений розвідкою проф. о. Й. Застирця п. з. „Петро Біляньский, епископ Львівский, Галицкий і Каменця Подільского. 1781—1798 р.“.

Зі звіту дізнаємо ся, що в тернопільскій рускій ґімназиї, крім директора Савицкого, було 25 учителів, а між ними 2 катехити, 5 дійсних учителів, 3 іспитовані заступники учителів і 10 неіспитованих. До науки надобовязкових предметів було призначених 9 учительских сил. В уступі „зміни в учительскім зборі“ подано, що протягом останнього шкільного року оден суплент зістав звільнений від службових обовязків, а два зрезиґнували. До учительскої бібліотеки закуплено 31 томів книжок і передплачувано 10 часописий. Бібліотека учеників була, видко, дуже богата в книжки, бо сего року не докуплено до неї анї одної рускої книжки, польских прибуло 63, а німецких 172. Природописний ґабінет має 149 наукових приборів, фізикальний 206, а геоґрафічний 100 карт і образів.

В ґімнастичних вправах брало участь 321 учеників. Наука відбувала ся в салї ґімнастичній „Сокола“ під проводом учителя школи вправ учит. семінариї п. Івана Дигдалевича. Вправи рухові на вільнім воздусї, ґри і забави шкільні відбували ся від 1. мая до 1. липця, На прилади до забав і удержуване в порядку місця до забав видано 307 К. Ученики віддавали ся з замилуваném ігрі в теніса, крокета, а в зимі совганці на лижвах і лещетах. Іграми і забавами проводив проф. Сидоряк. Коли позваляла погода, робили ученики клясами прогульки до сусїдних місцевостий в віддалену 5—7 km. від міста.

З запомогової каси для убогих учеників видано на лїкарства 3·80 К, а 99·66 К на одіж і обуву.

В 1907 р. в маю завязала ся „Щадниця учеників ц. к. ґімназиї Франц Йосифа в Тернополї“. На конференциї збору учительского принято з малими змінами такий самий статут, який кр. Рада шк рішенем з дня 19/11 1906 до ч. 52137 затвердила для ґімназиї в Сокалї. Пояснено ученикам, як повинні призвичаювати ся до ощадного житя і они дуже радо почали складати свої ощадности; мимо того, що приймає ся на вкладки навіть по 2 с, зложили за короткий час т. є. від 1/3 до 24/5 342 К. Книжочки вкладкові видано 252 ученикам, так, що пересічно оден ученик защадив за той час 1 К 35 с. Зібрані гроші складає ся на спільну щадн. книжочку в Повітовім Товаристві Кредитовім, котре на заложене каси дарувало друків за 50 К.

З початком шк. року вписало ся до ґімназиї 677 учеників, підчас року виступило 78, вписало ся 5, так що клясифіковано 604 і 6 приватистів. З між них дістало 71 відзначаючий степень, 416 перший степень, 69 по правку, 33 другий степень, 13 третий, а 2 мають доповнити іспит. Після релиґії було 601 руско-кат. обряду. 2 римо-кат., а 1 мойс. ісповідання. Всї ученики були рускої народности. Стан родичів учеників: 422 селян, 96 міщен і держ. слуг, 50 сьвящеників і по 18 урядників і нар. учителїв.

— **Галицкий сойм** — як доносять віденьскі часописи — буде скликаний на день 14. вересня на протяг 6 тижнїв.

— **Закон о винагородах для родин резервістів.** Що йно ухвалений закон складає ся з 12 параґрафів. §. 1. постановляє, що до відшкодованя має право родина жовнїрів, котрі належать до нечинної армії, покликаних до військових вправ, і родина жовнїрів, призначених до доповняючої резерви, коли ідуть до військової муштри; але право се признає ся родинї тілько тоді, коли її утриманє головно залежить від зарібку покликаного. До родини зачисляє закон жінку покликаного, єго дїти правесні та єго батьків. — §. 2. постановляє, що родина покликаного не має права до відшкодованя, коли він і підчас військових вправ побирає свою платню чи заслуженину, так що він в тім часї не має жадного убутку в доходах. — §. 3. означує висоту відшкодованя; має оно рівнати ся половинї платнї звичайного робітника в тім судовім повітї, відки походить покликаний. Висоту того зарібку стверджує староство — §. 4. постановляє, що час подорожі до місця замешкани вчисляє ся також до того часу, за котрий родинї покликаного належить ся відшкодоване. Коли покликаний в часї покликаня пробував за границею, то єго подорож на вправи чи муштру числить ся від граничної стациї. Коли покликаний без власної вини запедужає підчас вправ чи муштри, так що він не може на час вертати до дому, то весь час єго недуги аж до повороту до дому вчисляє ся до того часу, за котрий родинї належить ся відшкодоване. — §. 5. постановляє, що лише покликаний має право зголосити ся о відшкодоване для своєї родини. Він має також назвати того з поміж своєї родини, котрому відшкодоване має виплачувитись; коли назве кілька осіб, то має також подати, як розділити помі к них відшкодоване. Власть адмінїстрацийна не має жадного впливу на те, як відшкодоване має розділити ся між управнених. — §. 6. каже, що покликаний має право або письменно зголосити ся о відшкодоване для своєї родини до тої полїтичної власти, через котру дістав візване до вправ чи до муштри. Зголошуватись можна ще й в чотири тижнї по скінченю справ. — §. 7. Про право до відшкодованя рішає староство а в разї рекурсу кр. правительство. — §. 8. Коли покликаний завчасу зголосить ся о відшкодоване, то має виплачувати ся управненим що тижня наперед. — §. 9. Признані відшкодованя не підпадають нїякій екзекуциї анї фантованю. — §. 10. На жадане полїтичної власти мають громади обовязок помагати при виконуваню сего закона. Так само каси хорих є обовязані на жадане полїтичних властий давати пояснення, потрібні до стверджена права на відшкодоване або до виміру єго висоти. — §. 11. постановляє, що всї поданя, протоколи, рекурси і поквітованя в справі сих відшкодовань є вільні від стемплїв. §. 12. постановляє, що сей закон входить в житє зараз з днем 1. серпня с. р.

— **Вістки з рос. України** На Поділю і на правобережній Україні жнива вже розпочали ся. Врожай сего року несьвітлий; лише в деяких сторонах, як прим. в білгорайскім повітї збіже гарно зародило. З Полтавщини вибрало ся сего року поверх 60.000 робітників на заробітки на полудне і на Кавказ.

Чим раз частїйше „Рада“ доносить про аматорскі драматичні вистави по селях. В с. Липцї, харківского повіта, селяни-аматори відограли в школї штуку Суходольского „Хмари“, а дохід обернено на бібліотеку тов-а народної тверезости. — В Оленівцї, борзеньского повіта, відограно „Безталанну“. На представлене прибуло багато селян замісцевих.

— **З Поділя** пишуть про сьогорішний урожай: З балтского повіту надходять добрі вістки про урожай. Дощі, що останними часами перепадали, значно полїпшили хлїба. Сподївають ся там середнього урожаю.

— **В Росиї** в деяких околицях перепадали великі дощі. З Ярославля пишуть: Зважаючи на те, що дуже часто йдуть дощі і без перепину загрожують хлїбам, депутация города Ярославля вдала ся до місцевого архірея з проханем, що дозволив одправити по всїй епархії вселюдні молебнї, аби припинились дощі. З сквирского повіту пишуть, що там як почали йти дощі, то мало не три тижнї усе йшли без перерви. А до сих дощів ще прилучились холоди. Кілька день було таких, наче в глибоку осінь.

— **Новий ринок** для українського вугля. Італїйский консуль в Тунїсї повідомив раду зїзду українських гірнопромисловців, що до Тунїсу можна вивозити український камяний вуголь. Пропозицию консуля принято.

— **Зруйноване „Запороже“**... Черновецка „Буковина“ пише: Кілька студентів заснувало сего року в Червівцях товариство „Запороже“. Оснувателї казали, що таке товариство конче потрібне, бо богато студентів Русинів, покінчивши ґімназию, вступає до нїмецких, чи інтернациональних товариств, що носять шапки і бють ся шаблями, і так пропадають для української суспільности. Конечність товариства малаб лежати ще й в тім, щоб українська академічна молодїж могла стати на однакий щебель з студентами инших народностий. Будь що будь, з першою частиною програми можна було згодом помирити ся. Побачили ми на ринку модерних »Запорожців« в синьо-жовтих шапочках прикроєних на нїмецкий лад. Хоть між ними були шляхтичі-лицарі, мимо того козацкого нїчого в них не було окрім назви. Але менше з тим, важнїйше, чи осягнули вони свою ціль. Тепер того „Запорожа“ вже нема, чи може істнує ще десь на папери, хто се може знати, але члени єго вже порозлїтали ся на всї сторони. Одні нарозумили ся, другі збайдужнїли, треті порозбігали ся по нїмецких товариствах.

— **Гради і повени.** В станиславівскім повітї шалїла онодї в ночи буря зі зливою і громами. Найбільше потерпіли села Вовчинець, Узинь і Підлуж. В Вовчинци спалив грім стодолу, в Узинї запалив два доми і убив одну селянку а в Підлужи убив селянку і кілька штук худоби. — В четвер навістила буря з градом околицю Тернополя. Вихор ломав і вирівав дерева з корінями. В Чернелеві мазовецкім ударив грім в хату Матія Підкасаного і попарив єго на цілім тїлї, а хату запалив. — Понад Старим Самбором і сусїдними селами пересунула дня 15. с. м. чорна градова хмара і знищила всьо збіже до тла. — В четвер дня 16. с. м. наробив град величезної шкоди в селах залїщицкого і борщівского повіта в напрямі Кошиловець, Тлустого, Устя епископского і Мельниці. Найбільше потерпіли поля в Кошилівцях, Цапівцях, Хмелевій, Устю еп. і Мельниці.—Того самого дня підчас бурі з градом їхали з Нижнева до Устя зеленого понад Дністер дві жидівочки, 5 і 20-лїтня, Сулївні. Перелякані громом коні вивернули віз, а обі Сулївни упали з високого берега до Дністра і утопили ся.

— **Нещаслива пригода з револьвером.** В Щирци лучило ся нещасте з револьвером в домі учителя п. Тибінки. До него приїхав на вакациї брат, ученик V кл. рускої ґімназиї Нико-

лай Тибінка з одним із своїх товаришів, який привів із собою револьвер. Учен. Тибінка виліз був на черешню, а его товариш не знаючи про се, стрілив з револьвера в сторону черешні і влучив Тибінку коло серця. Рана була смертельна. Хлопець мав ще тілько сили, що зліз в дерева, але по кількох мінутах сконав.

— **Марко Кропивницкий** останніми часами почав знов з рідка виступати на сценї. Отсе недавно він брав участь у трупі. Л. Сабінїна в Ростові над Доном. Прихильники великого таланта робили ему незвичайні овациї. Останна вистава з участию М. Кр. скінчила ся справжнїм тримфом. За 4 вистави з гостинними виступами „батька“ українського театру директор Л. Сабінїн узяв збору більше 5.000 карб.

— **Зелїзнича катастрофа.** В суботу в ночи наїхав поїзд в Перемишлї на кілька ваґонів, що стояли при вїздї на стацию, при чім вискочив із шин службовий віз. Наслїдком зудару пять осіб з зелїзничої обслуги і зпоміж подорожних легко покалїчило ся. В тій справі заряджено слїдство.

— **Дрібні вісти.** Нові почтові складницї будуть отворені з днем 1. серпня с. р. в Мшанї горішній (пов. Лиманова), в Ушнї (пов. Золочів) і в Барлицях польских (пов. Н. Санч) а від 16. серпня в Криґу (пов. Горлицї), в Грозовій (пов. Тарнів), в Пцїм (пов. Мислиничі), в Сїльци-Беньків (пов. Камінка струм.), в Маловодах (пов. Підгайцї) і в Гусові (пов. Ланьцут). — В Печенїжинї помер ненадїйно тамошний бурмистр Маєр Гессель.

— **Переписка редакциї.** *Іванні З.* Безіменних дописий не містимо і се при всїй дискрециї редакцийній принята засада всїма редакциями. Але Ваш „Сон“ ще й з инших причин не може найти у нас місця. Ідеалїзуєте се, над чим хиба треба вельми жалїти, бо найбільший ворог руского народу не міг ему більшої завдати шкоди, як Ваш ідеал. Радимо Вам пильно читати Шевченкові твори, вглубити ся в Тарасові ідеї, а тоді зрозумієте его ідеал, бо хиба помішанє понятий могло Вам насунути такий ідеал, як Ви его зобразили і его порівнанє з Шевченком, его змаганями, его саможертвою для народу та его страданями. Можуть чоловікови приснити ся всякі дива, але на яві повинні ми руководити ся не лише хвилевими поривами, але ще більше холодним розумом, бо народови можемо прислужити ся лише розумною працею і роботою.

Оповістки.

— **Репертуар руского народного театру в Кутах.** (Саля Цукермана. — Лише 4 вистави).

Ві второк дня 21. липця „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В четвер дня 23. липця „Надія“ славнозвісна драма в 4 дїях І. Гаєрманса.

В суботу дня 25. липця „Барон циганів“ оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 26. липця „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерницї“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає торговля п. Карчевского, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Конкурс.** Видїл Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки оригінальної працї, а 16 К за такий же аркуш друку, если праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Видїл отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему релїґійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народї є найбільше заатаковані ворогами Церкви.

— **Заряд института СС. Василиянок в Яворові** повідомляє, що з початком шкільного року 1908|09. є 12 місць вільних для учениць шкіл народних, видїлових і учениць учительской женьскої семінарії з укінченим I і II роком семінарії. Оплата місячна за удержанє 36 К, з наукою музики ґри на фортепянї, 46 К. Семінаристки доплачують ще 10 К за науку в семінарії. Рік шкільний зачне ся Богослуженєм 4. вересня, на котрім всї ученицї мають бути присутні. Близші інформациї удїляє заряд института СС. Василиянок в Яворові.

Посмертні † оповістки.

— **Мария з Білиньских Павлик**, жена пароха з Микулинець, а сестра крилошанина о. Ем. Білиньского, упокоїла ся дня. 19. липня в 58. роцї житя. Похорон відбуде ся дня 21. липня ві второк о годинї 9 рано з церкви св. Юрія на цминтар Личаківский. В. їй п.!

Телеґрами

з дня 20. липця.

Відень. По фериях має утворити ся комітет сторонництв більшости, аби порозуміти ся що до парляментарної акциї.

Прага. В Дукс, Круман, Литомерицях і Теплицях відбули ся вчера нїмецкі віча, на яких протестовано проти чехизациї урядів в нїмецких округах Чех.

Царгород. В Монастири оден з офіцирів ранив кількома стрілами ґенер. Османа Гіляєт-пашу, коли він відчитував в касарнї розказ що до останної ворохобнї.

Морелї (априкози) найкращої якости, столової, щоденно свїжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(1—15)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйской сталї, краєва форма з довготревалими дрібними зубцями, дуже остріі і наручні, легко перетинають збіже, що его в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Цїна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовленє прошу прислати 1 К задатку а відразу замовленє на переказ. Замовляти під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в Роздолї (Галичина).

Цїнник машин
до виробу дахівок цемєнтових

з всякими потрібними поясненями видала

СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ в ПЕРЕМИШЛІ

і своїм відборцям вже розіслала. Хто его ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.

Дирекция.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(11—?)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер”

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 154. Львів, середа дня 9. (22.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Голоси про славяньский зїзд в Празї.

(△) Славяньский, або (як деякі для надання більшої ваги висловлють ся) всеславяньский зїзд в Празї закінчив ся одушевленим збратанєм Поляків з Москалями і одноголосно ухваленою резолюциєю про потребу всеславяньскої вистави в Москві в 1911 р. Одначе вже підчас того одушевленого братаня в Празї відзивали ся навіть в польскім дневникарстві голоси сумнївів про реальний добуток сего зїзду, а з другого боку знов голоси самообману, котрі проти внутрішнього переконаня намагали ся вмовити в себе річи суперечні з дїйсностию. Досить згадати відзив петербурского дневника Kraj, котрий потїшає ся тим, що то лише galicyjscy »ukraińcy« не взяли участи в зїздї (а хтож заступає Украіну — чи може Красовский?) але за те najsilniejsze stronnictwo (себ то галицкі москвичі) do zjazdu się przyłączyło. Отсе такий самообман, як і тим самим [illegible] словлений погляд, що Словінцї були репрезентовані на зїздї, бо scysja (між Словінцями а лїберalом Грібаром) odnosi się do grupy ukraińskiej! Уже з сего бачимо, які вірні інформациї має дневникарство про славяньскі відносини. Подібно і що до Українців в Росиї намагає ся все дневникарство ошоломлене всеславяньским одушевленєм представити справу так, начеб то і на сьвітї не було 27 мілїонового укр. руского народу в Росиї, а коли з одного боку кладе ся дуже велику вагу (і ми з тим зовсїм згоджуємося) що без порозуміня між Поляками а Москалями в Росиї славяньске питанє не може поступити вперед до розвязки, то знов ті самі дневники не хотять зрозуміти, що так само повинно на основі рівноправности і признаня самостійности дійти до порозуміня між Українцями а Москалями, наколи справа славяньска має прояснити ся і поправити.

Та поки ще висловимо наш погляд про добутки славяньского зїзду, наведемо тут голос київскої „Ради“, котра заявляє ся за славяньским зближенєм і єднанєм, але на реальній основі і основі рівноправности і самостійности всїх народів славяньских і се показує, що неприязнь Українців у Празї була спричинена важнїйшими поводами, як обчисленєм »na efekt w Berlinie«, як се намагає ся представити польске дневникарство. В ч. 150 подає „Рада“ статю п. з.

Славяньский зїзд у Празї й українство. »Зїзд представників всяких славяньских наций, що саме тепер одбуваєть ся в ческій Празї під еґідою Крамаржа і компанії, є безпосереднїм продовженєм того нового курсу в славяньскій полїтиці, котрий проголошено недавно в Петербурзї підчас візити тогож таки Крамаржа, Грибаря й Глєбовіцкого. Читачі наші певно пригадують собі, як ми дивились на сей візит, на его громадске значінє для славяньскої взаємности і на его можливі наслїдки. Вважаючи на ті громадскі елємента, які взялись репрезентувати славяньский сьвіт, вважаючи на їх полїтику в повсякденному житю у відносинах до »менших« славяньских братів, (не в парадних промовах на бенкетах, а в реальних відносинах), ми признали, що для нас, Українців, сей відновлений панславізм, ся проєктована спілка реакцийно-націоналїстичних елєментів славяньского громадянства являєть ся нїчим иншим, як коалїциєю, утвореною для того, щоби старшим братам було лекше пролингути своїх »молодших« братів, або инакше, делїкатно кажучи, для того, щоби розвязати руки сим старшим братам для порішеня »домашнього спору« як їм буде зручнїше. В першій лїнії жертвою сього братолюбія мало [illegible] дурнож на чолї сього нового курсу став, між иншим, галицкий москвофіл Глєбовіцкий, представник того відломку галицкого громадянства, який найпершим своїм завданєм ставить — знесилити, задавити український национальний рух, щоби потім улекшити справу денационалїзациї й обезличеня галицкої Руси, для чого вступає в спілку з ворогом українського народу — польским шляхетством З другого боку—присутність на бенкетах з приводу сїєї всеславяньскої афери деяких офіциальних представників лїберальної Росиї показала цїлком ясно всїм невірним Томам, що для росийских лїбералів інтереси українського народу в справі национально культурного житя — річ зовсїм чужа й далека і они готові віддати її за чечевичну кашу ілюзиї всеславяньского єднаня. Ще раз зазначено ізольованість українства між реакцийною й лїберальною Росиєю, з котрих перша до нього ставить ся ворожо, друга — байдужо.

„При такому становищу річий було цїлком натурально, що Українці — галицкі й росийскі ухилились від участи в праскому зїздї, вважаючи хочаб і на те, що з боку найбільш вплывових заправил нової всеславяньскої полїтики — Красовского й инших, виразно було заявлено, що навіть підіймати питанє про відрубність „віток“ одного руского племени — зовсїм для них небажано. Се ухиленє від участи в зїздї було єдино розумним і можливим поводженєм представників українства, присутність яких на зїздї булаб неможлива вже через одне те, що поруч з ними тудиж явились і галицкі та й наші москвофіли, котрі в коренї противні всякій думці про нашу национальну самостійність. І решта учасників зїзду, від буржуазно-националїстичних Чехів до росийских кадетів та октобристів — явні або потайні неприхильники українського відродженя; вони здебільшого тої думки, що й Українцї і Білоруси повинні потонути в росийскому морі, такий мовляв, фатальний хід істориї, тогож нїби то вимагають й інтереси сього моря, щоби борони Боже, воно не »изсякло«. На такому ґрунтї наші представники нї до чогоб не договорились на зїздї, раніще чи пізнїще участь їх в ньому закінчила сяб „исходом“. І далеко достойнїще було зовсїм не явитись на той зїзд.

„Але се зовсїм не значить, що українство байдужо або навіть ворожо ставить ся до ідеї славяньского зближеня, славяньского єднаня і навіть спілки. Тільки все всякі єднаня й зближеня мусять мати під собою якийсь реальний ґрунт, мусять відповідати певним настиглим потребам. В даному разї поки що того ґрунту нема, та й нїякі справжні потреби — не якихсь полїтичних гуртків, або навіть цїлих громадских кругів, але потреби хоч би одної славяньскої народности — не вимагають такої спілки, котру задумують ініциятори нового курсу. Жадоти, доси Росияни змагають ся обрусити всїх инших Славян росийскої держави і навіть тепер, підчас розмов про всеславяньство, заявляють, що готові одмовитися від обрусїня самих тільки Поляків (тому, що на дїлї сього зробити неможливо), а на решту славяньскої братиї готові накинутись з подвоєним апетитом; вшехполяки в Галичинї намагають ся зїсти Українців і вважають се своїм „історичним“ правом; Болгари готові різатись з Сербами за Македонію, а Серби знов таки не помирять ся з Хорватами — цїлий ряд межиславяньских колотнеч, серед яких одна така, що загрожує стерти з етноґрафічної карти цїлий 30 мілїоновий народ, другий по численности в славянстві. І хібаж ми чули, щоби котрий небудь з незаінтересованих славяньских народів хоч платонїчно висловив спочутє своїм братам, які терплять від братнього насильства? Хібаж ті самі Чехи, що розпинають ся тепер за славяньску солїдарність, єдність, братерство і т. д., хіба вони протестували проти утисків над Українцями в Галичинї? (а в Росиї?! — Ред. Русл.) Нї, вони не тільки не протестували, вони навіть помагали в парляментї кувати кайдани на український народ, стаючи до спілки з польским колом. Якаж після сього »славяньска солїдарність!«

»Ми допускаємо, що ческим промисловцям булоб дуже бажано знайти для своїх товарів збут на росийскім ринку, не боячись нїмецкої конкуренциї; польским капіталістам та аґрарному панству також зручнїще вести угодову полїтику з росийским урядом і буржуазиєю, нїж фрондирувати в імя »национальних« інтересів, котрі, що торкаєть ся їхнього брата — нїхто вже й не зачіпає. Знов же з другого боку реакцийно-націоналї-

стичній Росиї вигідно одвести очи свого громадянства від реальних потреб своєї власної країни на »широке« поле всеславяньскої політики (не дурнож єствує спостереженє, що зріст інтересу до славянства в росийскому громадянстві йшов на протязї XIX століття паралєльно з хвилями реакциї). Але українство тут рішучо нї в чому не заінтересоване. Українська інтеліґенция, заступаючи інтереси вбогих робочих мас українськоі нациї, які марять тільки про землю та вільну працю, не має нїякого інтересу дбати нї про славяньскі банки, нї про инші іграшки, та й навіть має повну підставу не сподїватись нїчого доброго від тої нової всеславяньскої спілки. Де вже нам пнутись на „всеславяньский конґрес“, коли ми не можемо ще досягти того, щоб у нас дома поважано було права нашої мови навіть на науковому археольоґічному зїздї, присьвяченому дослїдам над нашою ж таки країною.

»Українство може єднатись тільки з поступовим славянством, котре зрікаєть ся всяких замахів на национальну самобутність усїх без винятку славяньских народностий. Але приходить ся, очевидно, ще пождати чимало часу, поки „всї славяне стануть добрими братами“.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Посольска палата відбула в минувшій сесиї загалом 88 засїдань. В тім часї послїдували також деякі змїни на мінїстерских фотелях. Дня 12. листопада м. р. представив мінїстер-президент бар. Бек обновлене мінїстерство з осїм (на місце підьнитва д-ром Ебенгомінїстром - земляком Прашком (на місце д-ра Пацака) і мінїстром робіт д-ром Ґессманом. Дня 11. листопада явив ся ґенерал Ґеорґі вперше яко заступник уступившого мінїстра кр. оборони Лячера і був 1. грудня іменований мінїстром. Дня 22. листопада представив мінїстер-президент на місце уступившого ґр. Дїдушицкого іменованого польским мінїстром-земляком Абрагамовича, котрого поява на тім місци викликала велику бучу із сторони руских і социял. послів. Дня 1. мая умер нагло нїмец. мінїстер-земляк Пешка, а на єго місце вийшов єго попередник Праде, котрий уже 13. липця подав ся о відставку.

Руский клюб, як звіщає N. fr. Presse, відбув 18. липця під проводом п. Василька останнє засїданє, на котрім обговорювано справу обсади третої віцепрезидентури і принято з вдоволенєм до відомости умову зроблену в тій справі з Італїянцями і Румунами. Довша розправа вивязала ся при обговореню добутків першого парляментарного року для Русинів. Всї бесїдники зазначували, що правительство несповнило головних домаганьРусинів. Відтак пп. Василько і Цеглиньский переговорювали з бар. Беком 1½ год. і обговорили всї рускі жалоби.

Того самого дня відбула ся остання перед фериями рада мінїстрів під проводом бар. Бека, на котрій обговорено вислїд минувшої сесиї і програму сесиї осїнної.

Христ. суспл. посол Шрафль висловлює ся про дїяльність і задачі держ. ради ось як: Социял-демократичне сторонництво зединенєм всїх народностий в одно сторонництво показало, що национальний момент не є так сильний, щоби бути перепоною до орґанїзациї на основі інтересів або великих засад. Инші сторонництва ще не почали таких змагань. Нема однак сумнїву, що в национальнім напрямі проявляє ся певне успокоєнє(?). Треба признати, що як небудь нинїшні відносини ще хоробливі, однак поправили ся, але далеко ще не є правильні і не відповідають вимогам населеня. В осени треба буде почати намаганє, щоби зміною реґуляміну побороти терорізм меншости і тим зробити держ. раду спосібною до практичного вихісльованя часу і великих законодатних задач. Колиж се не поведе ся, тоді правительство нетерпеливостию широких верств виборців буде приневолене розвязанєм держ. ради віддати єї долю в їх руки. Тимто осїнна сесия буде мати головну задачу перевести реформу реґуляміну“.

Бар. Еренталь приймав в суботу румуньского мінїстра - президента Стурдзу на Семерінґу, а відтак удали ся обидва мінїстри на довшу конференцию. Предметом переговорів є справа торгового договору і трудне питанє македоньских реформ, котрі Румунїя рада би піддержувати в порозуминю з Австро-Угорщиною. Сему побутови мінїстра-президента Сгурдзи на Семерінґу приписують вельми досягле полїтичне значінє.

Заграница.

В росийскім дневникарстві мало коли можна подибати хоч приближно вірні вісти про Русинів в Галичині, бо се дневникарство взагалї мало цїкавить ся справами українсько-руского народу. Але в ч. 149 »Русскихъ Вѣдомостей“ появила ся статя про галицкі відносини хоч не дуже повна але доволї вірна обставинам і сучасному по-

„Национальне відроджене галицких Русинів — пише д. А-зъ — дає цїкавий зразок того впливу, який повагом, але непохитно справляє демократизация институций на национальне обличе країни. В сьому напрямку в східній Галичині відбуває ся mutatis mutandis той саме процес, що за минуле століте нїмецку Чехію перевернув на славяньску. Як у Чехів висші кляси нациї були знїмеччились, так в Галичині вони спольщились. Кляса, що за давнїйших часів була творцем і оборонцем самостійної культури, — галицке боярство — уже давно злучила ся і зросла ся з польскою шляхтою. Зостала ся сама тільки селяньска маса, що не могла взяти самостійної участи в історичному житю вже через те, що вся вона була неграмотна. Але потроху, потроху вона починає видїляти з серед себе інтеліґенцию. Раніше сю інтеліґенцию представляло саме тільки духовеньство. В 60-х роках в польских університетах було багато більше богословів-Українців, нїж українських студентів на сьвітских факультетах.

Загалом всїх їх було не більше 300 душ. Тепер же всїх Українців у сих університетах набереть ся більше 800 душ, при чому більше трьох четвертин сього числа вчить ся на сьвітских факультетах. Та інтеліґенция, що нарождаєть ся, поспішаєть ся „віддати довг“ своєму народови і насамперед несе своє знанє на село. Року 1865 вчило ся тільки 65.167 українських дїтий, тепер в українських школах налїчуеть ся більше 300.000 школярів. Років 40 – 50 тому галицкі Українцї не мали нї своєї лїтератури, нї своєї печати. Тепер вони утворили богату лїтературу і розвинули свою періодичну печать. Року 1875 виходило всього 8 українських періодичних печатних орґанів, а року 1906 вже було їх 38. Поруч з розумовим та культурним йшов і економічний розвиток. Селяни позасновували всякі орґанїзациї — ощадні каси, кредитові та инші товариства і т. и. В результатї — зменшила ся площа землї, що йшла на пар, і полїпшились способи хлїборобства.

Успіх був би без порівнаня більший, як би Українцї не мали перешкод полїтичного характеру. Ось тут то й починаєть ся суперечка межи ними та Поляками. Демократичний по своїй натурі характер українського руху неминуче повинний був привести до конфлїкту з польскою аристократиєю і шляхтою, що в своїх руках держать Галичину. Вони (себ то аристократия та шляхта) панують в соймі, заправляють всїм адмінїстративним механїзмом в Галичині. Галичина — се єдина країна, де Поляки зберегли своє панованє. Тим ревнїйше вони його пильнують. Вживають вони всяких заходів, щоб не дати Українцям змоги виявити свою волю в представительних орґанах. Звідси – переслїдуваня орґанїзацийних спроб українського селяньства, переслїдованя, з приводу яких саме тепер йдуть дебати в рейхсратї; звідси — „грубое давленіе“ на виборців, підтасовка та підкупи їх, можнаб сказати — перероблене виборів у фарс, як би вони звичайно не кінчали ся найстрашнїйшим способом кривавими сутичками селян з поліциєю.

Борба за полїтичну власть усклад няєть ся тут ще й социяльними моментами. Більше 90 проц. з тих трох мілїонів Українців, що населяють східну Галичину, — селяни і сїльскі робітники. Брак землї примушує їх працювати на великих поміщиків, себ то на польску шляхту, в руках якої зібрано більше половини землї«.

Промова п. Евг. Олесницкого,

виголошена в держ. радї при дебатї над справою чернихівскою.

(Дальше).

В чернихівскій події „коло польске“, наповнене жалем, як каже п. Томашевский, поспішило ся з інтерпеляциєю до правительства. Але в нїй є вже й готова відповідь, що піддає правительству, як треба взяти справу. Читаємо в інтерпеляциї: »Нинї прийшло в Чернихові коло Тернополя до кровавого конфлїкту між жандармами і підбуреними хлопами“. Інтерпеляция жадає дальше від правительства, щоби оно вишукало бунтівників. Се дуже дивне явище: 26. мая стала ся подія в Чернихові і тої самої днини голова польского »кола« має спромогу подати палатї до відома, що подія була наслїдком підбуреня. (П. Цеглиньский: Пророк!) Так. Єго ґазета пішла ще дальше. Ми чули, що перечитав нам тут п. Брайтер. Говорить ся не тільки о підбуреню: Słowo polskie доносить, що радикальні посли до парляменту прямо замовили катастрофу, щоби підперти ті закиди і жалоби, які они тут виголосили. Иншими словами: наші радикальні товариші намовили двох хлопів, дві жінки і одну дитину в Чернихові, щоби на день галицкої дебати в парламентї привабили до села жандармів і так довго дразнили і неспокоїли, аж поки они, хочби й неохотно, не рішать ся постріляти їх. Тут маємо знов стару історию. Говорить ся о підбуреню, а се для правительства дуже вигідне найти таку підставу до виправданя своїх орґанів. Ми чули, що також і мінїстер оборони краєвої в високій мірі скористав з сеї науки польского „кола“.

Говорить ся о підбуреню; хочу при тім лишити ся і після бажаня польского „кола“ найти і здемаскувати властивих виновників цілої події. Хочу, мої панове, пошукати властивого виновника положеня мужицтва в нашім краю, положеня, яке навіть противаконне поведене сего народа може оправдати і пояснити.

Всюди на заході Европи, як і в західних провінциях Австриї рівночасно з знесенем панщини і піддангого устрою переведено докладно також і господарске та політичне увільнене хлопского стану. В наслїдок сего майже зникло противельство між великим і малим посїдачем. Колишні вороги стали союзниками, що як аґрарії сполучили ся супроти иншых суспільних кляс.

Цілком инакше стоїть справа в Галичинї, а особливо в східній. У нас з знесенем піддачого устрою не скінчила ся господарска і політична зависимість нашого селянства. Стара февдальна система пережила в сїй закутинї держави заверухи визвольних воєн, пережила радикальні зміни устрою і законодавства. Змінила ся лише форма, але задержала той сам зміст, до котрого опісля примінено дуже зручно нову конституцийну форму.

Галицка ординация виборча, ся magna charta libertatum досегочасних домінїнальних властителїв, дала їм спромогу знайти собі відшкодоване за страти, понесені через знесене панщиняних робіт а заразом з успіхом повести дальше дїло економічного обмеженя і поневоленя селяньского стану. Законодатні продукти галицкого сойму і відносячі ся до селяньского побуту акти галицкої адмінїстраций довели в короткім часї до сего, що положенє наших селян по знесеню панщини лише погіршило ся в прирівнаню до попереднього. Як підданий наш селянин мав права ужиткованя на паньских лїсах і пасовисках. Ті права він втратив, і при реґуляциї сервітутів вийшов він з порожними руками. Він втратив ті права, котрі є найважнїйшою і найконечнїйшою основою кождого господарства сїльского. Істория законодавства, специяльнож законодавства галицкого є заразом істориєю всесторонного, а при тім плянового і систематичного вивласненя, доконуваного на хлопі. Реґуляция сервітутів забрала ему лїси і пасовиска, закон ловецкий забрав ему право вживати воду до господарских цїлий.

Найріжнороднїйші закони о вивласненю приневолюють хлопа вступати ся з своєї дрібної посїлости і промислу. Вивласнюють ся для ріжноріднїйших цїлий, для ріжних будов, для будови доріг, для будови зелїзниць, для будови приватних і публичних колїй, на склади дерева і дороги для вивозу дерева; при реґуляциї рік конфіскує ся ему на основі §. 47. галицкого водного закону части ґрунту, нищить ся і псує ся его сїножати і відбирає ся ему спромогу виконувати право ужиткованя води.

Вивласненє, всюди вивласненє! — так, що мужикови як одиноке живло, котрим він до певної міри може ще розпоряджати, лишає ся хиба лише воздух! Все, що другим клясам несло добробут, ему несло з правила руїну!

Оттак наче зелїзним обручем чимраз більше стїсняє ся економічне житє нашого селянина, позбавляє ся его відвічних, прадїдівских прав, котрі були конечним услівем селяньского господарства, так що наш селянин не годен зжити ся з гадкою, як він нараз має стратити ті права, та мусить у тім бачити щось не можливого, нечуваного.

Фактом є також, що в Чернихові, де селянам відобрано право риболовлї, селяни від непамятних часів ловили рибу, мочили коноплї і прали біле.

Може менї хто закине, що і в инших краях коронних є подібні закони. На те з усею рішучостию скажу, що в галицкім законодавстві є окремі закони і постанови, звернені против селян; доказом сего є передовсїм той закон о риболовлї, котрого виконуване спровадило чернихівску катастрофу.

Мої панове! Між усїма коронними краями Австриї є лише сїм країв, котрі ухвалили краєві закони о риболовлї на підставі державного рамового закону з д. 25. мая 1885. В инших коронних краях та всюди за границею лишив ся доси давний стан річи, так що риболовля також в сплавних ріках належить звичайно до держави, а в инших ріках до прибережного населеня. В инших краях не відбирає ся того права управненим, тілько мусять вони тримати ся певних полїцийних розпоряджень, особливо щодо часу, в котрім взагалї не вільно ловити рибу.

(Дальше буде.)

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XV.

Зі Львова 19. Марця 1869.

Високоповажаний Добродію!*)

1. Ультіматумъ до Кошового XIV и XV листъ Вашъ одержавъ я, якъ треба.

2. Згадані Вами, Добродію, поеми висилаю, вони не були у коробці, ино окремо у мене, тому и годі мині було відгадати, чого Ви відъ мене хотіли.

3. Псалтиръ печататиму, и сподіюсь, що тихъ 200 рублівъ, Вами приреченихъ, вистане на виданне. Коректуру висилати му все третю, себъ то ревізию; шкода, що немає у насъ цвіткованихъ буквъ гражданськихъ, тому будемо мусіли обходитись и простими, хочъ трохи товстіщими. Коли Вамъ до вподоби буде, то зробіть ласку, вишліть хочъ 100 рублівъ теперъ заразъ, щобъ купивъ я собі свій папіръ на псалтиръ. Форматъ псалтиря буде майже такий що и Йова, тільки папіръ мусить бути не такий грубий, а за те гладший. Я роспишу пренумерату на его по 1 р.; для предплатниківъ Правди по 50 ґр.; тоді може съ тихъ 200 руб. лишить ся 50 рубл. та буде чимъ Починочокъ друкувати. Предплатникамъ Правди мушу псалтиръ дешевше пустити, бо імъ обіцяна ще торікъ премъя безъ мого відомства; треба додержати слова. Позаякъ я міркую, буде всёго Псалтиря 10—12 листівъ. Скоро одержу гроші, заразъ и стану ёго печатати, купивши у перідъ паперу. Сли що не добре обдумавъ я, прошу, зволіть мені показати.

4. Отвертого листу до комітета всесловъянського не заразъ писатимемъ, бо ще не достає намъ деякихъ вістей; я стараюсь усіми силами, щобъ вивідатись у ледачихъ людей правди, такъ що до Дідицького, якъ и що до редаґованої „Руси“. Денещо уже маю у рукахъ, а все те послужить колись до вистачання закулісової політики ледачихъ проводирівъ, що будьто съ Німцями, будь съ Ляшнею або Москалями для своіхъ личныхъ интересівъ накладали. Ось теперъ посилаю Вамъ Добродію ориґинальний макуляръ всіхъ тихъ пертрактаций, які вели Яхимовичъ и Литвиновичъ съ міністрами австрийськими. Прочитайте усе и пересвідчитесь напевно, що сі люде заєдно лишень неначе ті старці просили и кланялись, а николи не опирались на правахъ хочъ би ино чоловічихъ. Може Вамъ сей макуляръ знадобить ся, та може треба ёго и другимъ людямъ показати, котрі раді би знати політику нашихъ людей проти австрийськимъ державцямъ. Небавом одержу я, хочъ за гроші ажъ, всі ходи, заходи, лази и перелази, ляцькихъ аристократівъ коло нашої громади у 867 и 868 р., а входить у ті речи и Ґолуховський и Белькреді и Гаммеръ (полїция) и Абанкурть (права рука Голуховського и шпіґунъ, заплачений німцями проти полякамъ) и Диметъ, Горбаль, Климковичъ, Заревичъ и всяка така всячина.

(Дальше буде).

*) На долї: Вп. Пант. Кулішъ у Венецию.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Панкратия сщм.; римо-кат.: Марії Магдал. — В четвер: руско-кат.: † Антонія печ.; римо-кат.: Аполїнария.

— **Руска ґімназия в Коломиї в 1907/8.** По звітах з львівскої, перемискої і тернопільскої рускої ґімназиї, поданих коротко в нашім дневнику наведемо деякі дати із присланого нам ласкаво друкованого звіту рускої ґімназиї в Коломиї. В науковій части брошури напечатано II часть »Причинків до студий над »Енеїдою« І. Котляревского“ написаних проф. Яр. Гординьским Автор оволодів у своїй студиї силою материялів і подав цїкавий і ясно змальований образець, як у ріжних авторів представлено блуканину Енея по морі, а як змалював єї Ів. Котляревский. Студия обнимає 58 стор. вел. 16-ки.

В урядовій части поміщено наперед, як у всіх того рода звітах, спис учительского збору. Крім директора п. С. Недїльского, учило обовязкових предметів 29 учительских сил, а се: 1 катехит, 8 професорів, 4 учителїв, 15 заст. учителїв і 1 помічничий учитель. Науки надобовязкових предметів удїлювало 7 учителїв. Із звіту зазначимо дальше, що в учительскій бібліотеці було 1008 творів в 1602 томах і 1581 примірників звітів дирекций середних і инших шкіл. Бібліотека учеників числить 547 творів, а 838 томів в рускій мові, 442 твори в 547 томах в польскій і 370 творів в 575 томах в нїмецкій мові. Бібліотека для бідних учеників мала около 700 шкільних підручників. Ґабінети природописний, фізикальний і ґеоґрафічний були вивіновані доволї богато. Поміч бідним ученикам удїлювали три бурси: »Сьвятомихайловский Інститут“, „Шкільна Поміч“ і „Бурса Філїї Р. Тов-а педаґ.“ а також із жертв зложених на руки дирекциї ґімназиї. В »літописї ґімназиї« між иншим помянуто теплим словом про пок. 2 учеників і зазначено з жалем, що серед року 20 учеників мусїло перервати науку задля тяжкої недуги. Від марця с. р. основали ся при ґімназиї під проводом професорів три научні кружки учеників: 1) руский, 2) історично-ґеоґрафічний і 3) природописний. На засїданях кружків ученики виголошували реферати і розводили над ними дискусиї. В уступі звіту „справа скріпленя фізичних сил молодежі“ зазначено, що спільна сала ґімнастична з польского ґімназиєю була невідповідна і за мала, через що фреквенция учеників на руханку зменшила ся сего року о 22 процент (на ґімнастику ходило 338 учен.). Молодіж урядила в теплих місяцях кільканайцять прогульок в гори, уживала купелий в Прутї а в зимї ховзанки.

Статистика учеників. З початком шкільного року вписало ся 814 публичних і 16 приватних учеників. Серед року принято 13 + 5 учен., виступило 125 + 11, а так що з кінцем року остало 692 + 10 учеників. При клясифікациї одержало відзначаючий степень 47 учен., I степень 496 + 4, II ст. 48 + 2, III ст. 28 + 2, поправку 70 + 1, а 9 учеників не клясифіковано. Ґімназия мала 17 віддїлів, а се приготовляюча кляса і VIII по 1 віддїл, I кл. 3 віддїли, а прочі кляси по 2 віддїли. Всї ученики були рускої народности, а крім 5 грецко-східної віри, решта була греко-като-

ликами. Стан родичів учеників: 425 селяни, 81 + 4 сьвященики, 52 + 3 народні учителї, 41 + 1 публ. слуги, 34 держ. урядники і т. д. Місце проживання родичів: Коломия 99, коломийский повіт 155, снятиньский 87, городеньский 75, печеніжиньский 44, косівский 38 і т. д.

— **Ще проти виїзду до Бразилії.** Горячка еміґрацийна до Парани, викликана проклятим побутом ґрафа Лє Гона в Галичинї ще не остигла. Отсе курітибска „Зоря" доносить, що в двох перших тижнях червня с. р. прибуло до Парани около 600 еміґрантів, а між ними половина Русинів. Богато з приїзших вибрало ся на зарібки коло будови зелїзниці, не знаючи, що там не лише нїчого не зароблять, але ще задовжать ся. Ті, що виїхали з Галичини разом з ґр. Лє Гоном, безнастанно утї кають від роботи. Консуляти австрийский і нїмецкий (нїмецкий яко заступник росийского правительства) просили навіть о поліцийну сторожу коло своїх домів, щоби їх робітники не находили. Цїкаво хто винен? — питає »Зоря«. — Чи той робітник, котрий вірючи в заробок, вірючи в того ґрафа Лє Гона, котрий вербував робітників і відкликував ся на попертє ряду дотичного, де свої загони запускав, чи люди, котрих обовязком було справу роботи при зелїзниці добре розслїдити і еї в Европі представити? Робітники не їхали тут на жарти. Втратили час, гроші, попродали річи, всьо, що мали — є то для них материяльна руїна. А тепер консуляти, котрі повинні бути потягнені через своє правительство до відвічальности за фалшиві інформациї, окружують ся поліцією, як робітники о опіку справедливо упоминають ся. — Отсе слова „Зорі". З початком сего року, ще за часів бл. п. редакторства Петрицкого »Зоря« доносила, що секретар австрийского консуляту в Курітибі п. Квасїньский вибирає ся до Галичини на еміґрацийну аґітацию. Думаємо, що п. Кв., если ще не виїхав, то не має тепер по що приїздити.

— **Олїмпійскі ігрища в Льондонї** розпочали ся дня 13. с. м. на величезнім боєвищи коло будинків француско-анґлїйскої вистави. Докола боєвища уряджено лавки і льожі для видців, яких може змістити ся 90.000. Серед боєвища викопано великий став, на котрім відбувають ся змаганя пливаків. На отвореню ігрищ була присутна королївска родина та наслїдники престолів з Грециї і Швециї, де, як звісно, руханка дійшла до найвисшого розцьвіту. В ігрищах беруть участь найвизначнїйші руховики 17 народів. З Австро-Угорщини виступили нїмецкі, ческі і мадярскі руховики. Програма ігрищ обнимає всякі роди шпортів, як: перегони піхотинців і наколесників, двиганє тягарів, метянє кружків і спис, тенніс, копаний мяч і ин. Ігрища кінчать ся сими днями, а як випали, напишемо.

Оповістки.

— **Репертуар руского народного театру в Кутах.** (Саля Цукермана. — Лише 4 виставы).

В четвер дня 23. липця „Надія" славнозвісна драма в 4 дїях Г. Гаєрманса.

В суботу дня 25. липця „Барон циганів" оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 26. липця „Запорожець за Дунаєм" народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці" твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає торговля п. Карчевского, а від 6. годинь в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Конкурс.** Видїл „Шкільної Помочи" в Сокалї прийме до своєї „Селяньскої Бурси" до 60 учеників ґімназиї, учительскої семінариї або видїлової школи. Условя: Батько зглядно опікун має бути членом „Шкільної Помочи" і обовязати ся платити за питомця 20 К місячно з гори, за що отримає ученик поміщенє, харч, сьвітло, опал, нагляд, провід домовий і поміч в науці. Поданя з долученєм останного шкільного сьвідоцтва належать вносити найдальше до 15. серпня с. р. на руки о. Василя Левицкого, мітрата в Сокалї, де можна засягнути близших пояснень.

— **Конкурс.** Головний Видїл Руского Товариства педаґоґічного у Львові оголошує отсим конкурс на посаду секретаря канцелярії. Условя приняти: 1) Праця 8 годин денно (від 9—1 рано і від 4—8 вечером). 2. Самостійне веденє канцелярії під директивою Видїлу. 3. Платня 100 К місячно. 4. Читке письмо. 5. Вік понад 30 лїт (академиків виключає ся). 6. Близші условя після умови. Зголошеня письменні з відписами сьвідоцтв, котрих не звертає ся, належить вносити на руки Видїлу Руского Товариства педаґоґічного у Львові, ул. Сикстуска ч. 47. найдальше до дня 25. серпня 1908.

— **З зелїзниць.** Від 20. липня с. р. запроваджено безпосередний турнусовий віз I і II кляси поміж Львовом і Бориславом при поїздї ч. 1715/1220/1825 (відїзд зі Львова о год. 6 мін 42 вечером а приїзд до Борислава о год. 11 мін. 52 в ночи) і з поворотом з Борислава до Львова при поїздї ч. 1812/1211/1712 (відїзд з Борислава о год. 3 мін. 43 рано а приїзд до Львова о год. 7 мін. 29 рано).

Телеґрами

з дня 21. липця.

Відень. N. fr. Presse доносить, що дотеперішний комендант перемиского корпуса уступає, на его місце прийде комендант 21. дивізиї піхоти ґен. Потт.

Відень. Австро-угор. спільний мінїстер скарбу, Буріян, виїздить на відпустку, з якої мабуть не верне на своє становище. Наслїдком его буде угорский мінїстер Зіхи.

Найгайм. Росийский адмірал Рождественьский помер ту на недугу серця, якої набрав ся в битві під Чушімою.

Копенгаґа. Французский президент Фалїєр, прибув ту витаний королївскою родиною.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про ціни збіжа і продуктів у Львові
від 13. до 19. липця 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	12·15—12·40 К
Жито	10·00—10·20 К
Ячмінь броварняний	7·00 — 7·25 К
Ячмінь на пашу	7·50— 7·70 К
Овес	6·50— 6·75 К
Кукурудза	7·90— 8·15 К
Просо	8·75— 8·90 К
Горох до вареня	8·50—11·00 К
Горох на пашу	7·00— 7·50 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	100·00—105·00К
Конюшина біла	35·00—40·00 К
Конюшина шведска	85·00—100·00К
Тимотка	33·00—34·00 К
Рінак зимовий	14·00—14·25 К
Насїнє конопл.	10·00—10·25 К
Хміль	80·00—90·00 К
Насїнє льняне	10·00—10·25 К
Льнянка	11·00—11.25 К

Ціхник машин
до виробу дахівок цемєнтових
з всякими потрібними поясненями видала
СПІЛКА ДЛЯ ГОСПОДАРСТВА і ТОРГОВЛІ
в ПЕРЕМИШЛІ
і своїм відборцям вже розіслала. Хто єго ще не одержав най до нас напише, а вишлемо безпроволочно даром і оплатно. Разом з тим цїнником розіслали ми і цїнник штучних навозів.
Дирекция.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.
Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.
(2—15)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.
З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.
Держім ся поклику:
Свій до свого!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Товариство взаїмних обезпечень
„Днїстер"
у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить пний аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218,364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1 15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 155. Львів, четвер дня 10. (23.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Славяньске одушевленє а дїйсне полїтичне житє

(△) Славяньскі народи визначають ся посеред иньших европейских великою чутливостю, буйною уявою і незвичайною поетичною вдачею. Тимто приступні они для високопарних поетичних мрій, благородних поривів, але зате менше спосібні до реального дїланя. Славяньска поезия вправляла в подив західноевропейских ґенїїв і ученых, славянька музика викликує незвичайне одушевленє, в творах штуки появляє ся вельми нїжне почутє краси. Але славяньске племя зложене з так численних і вельми близько споріднених народів, без порівнаня собі близших, як народи ґерманьского племени, не могло протягом столїтий довести до такого зєднаня поміж собою, щоби відповідно чисельности і природній спосібности сего племени відограти належну єму ролю полїтичну, не вспіло на полї державности довести до певної тривкости. Се, що висловив лїтописець Нестор про славяньскі племена на Руси, розселені в богатій і плодовитій країнї, в котрій не було ладу і треба було аж приходу чужих володарів, щоби там княжили, можна віднести до всїх Славян в загалї, бо витворені навіть великі держави славяньскі внутрішним розладом і державною малоспосібностю занепадали і розпадали ся. Найбільшому в Славянщинї росийскому царству допомогли до державного зросту і єствованя фінські, татарскі і нїмецкі живла а знаменитий Серб Юрій Крижанич, котрий може бути названий першим панславістом і явив ся в Росиї в XVII ст. та своїми творами намагав ся розбудити там сьвідомість славяньскої народности і вказати Росиї ролю освободителїв і єдинителїв славяньских народів, зазнав там лютого переслїдованя.

Відродиня славяньских народів з кінцем XVIII і початком XIX ст. розбудили знов до певного ступня сьвідомість спільности і споріднена, викликали на тім полї наукові досліди спершу нїмецких а відтак славяньских ученых і письменників, одначе все тут обертало ся в области учено-романтичних теорий. Але із сьвідомостю потреби просьвіти проявила ся також між славяньскими народами потреба полїтичних прав і довела до визволеня Сербії, до змагань народної рівноправности Чехів з Нїмцями, Словаків і Хорватів з Мадярами, Болгар з Греками.

Тим то слав. народи мимохіть оглядали ся на свою минувшину і глядїли моральної піддержки в ідеї зєдиненя всїх народностий Славянщини. Сей романтичний ідеалїзм приняв перегодом полїтичний відтїнок. Боротьба народностий в Австриї головно причинила ся до ожив леня сего романтичного ідеалїзму і наданя полїтичної цїхи, хоч також в Росиї не бракло змагань в тім напрямі. Одначе росийске славянофільство покладало свої надії на се, що »славянскіе ручьи сольють ся въ русскомъ морѣ“, а ідея федеративного зєдиненя Славян піднята Костомаровом в 1846 р. в Київі і его українськими товаришами в »Кирило-Методиївскім братствї“ зазнала лютого погрому за царя Миколи I і довела до страшного заневоленя України. В 1848 р. зібрав ся в Празї перший зїзд, котрий піднято на глум головно задля того, що з а г а л ь н о з р о з у м і л и м для учасників зїзду „славяньским язиком“ був — „нїмецкий“!

За 60 лїт опісля багато перемінило ся. Зріст нїмецкого цїсарства і его верховлада в Европі, погром Росиї на далекім Сходї і введене наслїдком того конституциї, розвиток славяньского народовіданя — витворили нові відносини, відкрили нові вигляди, викликали нові змаганя. Росия почула нову потребу зблизити ся до західних і полудневих Славян, Поляки загрожені в своїм єствованю в Прусах стали оглядати ся на Славянщину, а Чехи в завзятій боротьбі з Нїмцями раді також найти для себе підпору. Такі обставини довели до другого т. зв. всеславяньского зїзду в Празї, що закінчив ся минувшої суботи.

Наведені на початку сеї статї прикмети Славян виявили ся і на сїм зїздї в цїлій повнї. Одушевленє було безмежне, Полякы цїлували ся і братали з Москалями, одних і других з радости обнимали Чехи і здавалоб ся — почала ся нова доба в житю Славян, бо на сїм зїздї гомоніло від „вільности, рівности і братерства“. Але якнебудь можнаб цїлим серцем сего бажати, щоби справдї таке братерство, така рівноправність, така свобода настала між Славянами, як се ухвалено одноду шно в резолюциї на зїздї то мимохіть насувають ся з Фавста слова: »die Botschaft hör ich wohl, es fehlt mir doch der Glaube“.

Одушевлені найбільш всеполяки і Słowo polskie впевняє, що wyniki konferencyi praskiej nawet lepsze, niż spodziewali się inicyatorzy jej z polskiej strony. Крамаржа і его жінку засипано рожами а на львівскім двірци в переїздї на Крим обливано шампаном, неначеб якого всеславяньского Месию а бодай Мойсея, котрий визволив би Славян, а особливо Поляків з тяжкого положеня в Прусах і в Росиї. Наші москвичі галицкі радіють, що ухвалено заснувати „Славяньский банк“, бо їм нагадує ся памятне „Рольничо-кредитне Заведеніе“ і сподївають ся, що знов для них капне який мілїон рублїв.

Але вже на самім зїздї між иншим неприява представників з України, в котрих вжеж не можна вмовляти яких небудь симпатий для Прусаків, а також телеґрама чорногорского міністра Т о м а н и ч а звернена різко проти Сербії і тому невідчитана на зїздї, стають певним доказом, що ще багато води попливе славяньскими ріками, як пише стараческа Union (давна Politik), поки дійде до порозуміня і рівноправности Славян. Львівский Przegląd назвав сей зїзд uwertura praska і справедливо каже, що trzeba pamiętać dla zachowania politycznej trzeźwości, że ci, co się zgromadzili w Pradze, bynajmniej nie byli przedstawicielami czynników, które mają prawo i moc stanowienia. Na delegackich przemówieniach nie można budować niezachwianych wniosków. Równość i wolność, głoszone od dawna z różnych końców świata, zawsze jeszcze są w sferze ideałów, więc nie sądźmy, że jedna narada w Pradze mogła je urzeczywistnić w świecie słowiańskim i кінчить свої виводи тим, що зверхні обставини полїтичні можуть так змінити ся, що »o wzajemności zapomną ci, od których ona najbardziej zależy«.

Отже справдї дїйсне полїтичне житє вимагає ще багато роботи, щоби вирівнати ті пропасти, які роздїлюють поодинокі славян народности і звести їх до спільної культурної працї, до мирного пожитя, чого ми щиро бажалиб в інтересї поступу і розвитку славяньских народів.

Полїтичний огляд.

Заграница.

П о л ї т и ч н е п о л о ж е н є на Б а л к а н ї починає бути вельми грізне. Пересиленє мінїстерске в Сербії довело до такого заострена, що всї дневники виступили з рішучим домаганєм до Корони, щоби зробила конець н е в и н о с и м о м у п о л о ж е н ю рішучим виступленєм, бо байдужність дальша може довести до вельми сумних наслїдків. І справдї рознесли ся були по Европі вісти про убийство короля Петра. Вправдї сї вісти показали ся неправдивими, але

се лише може послужити певним доказом, в якім скрутнім положеню опинило ся королівство Петра. Тепер звіщають з Білгороду, що кількатижневе пересиленє повело ся закінчити, наклонити обидва радикальні сторонництва до порозуміня і утворити мінїстерство Велимировича, котре має перевести буджет на 1909 р., торговий договор з Австриєю, а у вересні нові вибори.

Молодотурецкий рух, котрий правительство турецке намагало ся представити зовсїм незначним, обхопив вельми широкі круги військові, іменно цїлий третий корпус, так що головне місто вілаєту Монастир є в руках сего руху. Не помагають уже приборкати сей рух обіцянки помилуваня скомпромітованих або виплати залеглостий належних війску і офіцирам, а султан приневолений хватати ся рішучих способів. Увязнені офіцири мають бути поставлені перед воєнний суд, а з Малої Азиї мають бути покликані сильні залоги для згнобленя явного повстаня. Одначе і сї залоги з Малої Азиї є непевні, бо як раз там населенє ще минулого року бунтувало ся проти підвисшеня податків, а відозви розкидувані там в поблизу перскої границї пособляли розповсюдженю революцийних змагань. З Царгорода насшіли вісти, що в султаньскій палатї Ільдіз Кіоску зібрали ся прихильники султана і обговоривши основно сучасне грізне положенє, дорадяжують ему надати конституцилю, котрої домагає ся рішучо молодотурецкий рух. Завести конституцию тим лекше приходить ся султанови, бо властиво она не була в дїйсности знесена. Надав її перед 30 роками султан Мурат, а впровадив Мітад-паша. Брат Мурата, теперішний султан, зачинив его в окремій палатї яко божевільного, але вступаючи на престіл признав конституцию. Вправдї опісля зачинив парлямент, але не відкликав конституцийного манїфесту, лише не виконав его. Отже тепер може скликати знов парлямент. Колиб султан на се рішучо рішив ся, тодї реформацийна дїяльність европ. держав була би спинена, бо турецкий парлямент не позволив би Европі мішати ся у внутрішні справи державні. На всякий спосіб положенє стало там вельми грізне.

Про дїяльність российской думи і успіхи парляментаризму в Росиї можемо виробити собі деякий погляд з оповіщених що йно даних в київскій »Радї«. Сей дневник подає ось які статистичні відомости про працю третьої думи: I. Мінїстри і головні управителї внесли на розгляд державної думи 670 законопроєктів. З них: 1) Височайшою властю ствердженo — 123. 2) Ухвалено державною думою і передано до державної ради — 241. 3) Відкинуто державною думою — 7. 4) Повернено держ. радою для нового розгляду в держ. думу — 3. 5) Взято мінїстрами назад на підставі ст. 47 статуту держ. думи — 11. 6) Представлено комісиями держ. думи на розгляд загальних зборів держ. думи — 31. 7) На розглядї комісий держ. думи 204.

II. Самі члени держ. думи внесли в думу 51 законопроєктів. З них: 1) Ухвалено держ. думою і держ. радою — 1 (про штати думи). 2) Передано в комісию, яка представила на розгляд загальних зборів — 1. 3) Передано в комісию — 4. 4) Передано в комісию для доклада про бажаність — 2.

III. Внесено заяв про запити — 28. З них:

1) Вислухано пояснення мінїстрів—4.

2) Принято і подано відповідним мінїстрам—2.

3) Розглянуто комісиєю і внесено в загальні збори держ. думи—4.

4) Передано в комісию—13.

5) Відкинуто—2.

6) Взято назад по заяві тих, що підписали—3.

Крім сього державна дума розглянула і ухвалила проєкт державного розпису прибутків і видатків на 1908 рік.

Строго осуджує „Рада“ поступованє послів думи, що ухвалили собі річне жалованє 4.200 карбованців. Ось що пише в сїй справі »Рада«:

„Тепер працю депутатів оцїновано й материяльно: ухвалено в державній радї урядовий законопроєкт про річне жалуванє членам думи в 4.200 карб.

„Тільки що ухвалений законопроєкт, що раз показує, що российский парляментаризм не є парляментаризмом на західний зразок. В той час, як всї західні парлямерти (опріч анґлїйского) додержують системи диєт, себ то поденної платы тільки підчас парляментских сесий, наш закон призначає рокове жалуванє (Посли австрийского „народного парляменту“ приймають і ухвалюють собі диєти і за час ферий). Одрізняєть ся наш закон від західних також сумою визначеного депутатам жалованя: нї в одній закордонній державі депутатам не платить ся більше 3.000 карб., тодї як росийский закон призначив аж цїлих 4.200 карб.

„Опріч усього, наші законодатні інституциї ухвалою законопроєкту про жалуванє депутатам зробили велику нетакуовність що до ширших народних мас. Адже самі члени думи й ради признавали ся, що для простого народу за минулу сесию не зроблено було нїчого. Не ухвали вони »сього« законопроєкту, они малия хоч одне більш менш солїдне оправданє: нїколи було піклуватись про народні справи — нас завалили иншою працею. Тепер, ухваливши законопроєкт про жалуванє самим собі, депутати позбули ся й сього останного оправданя. Тепер всякий на депутатске »нїколи було« має право зауважити: а на те, щоби призначити собі чи маленьке жалованє знайшов сяж таки час, чомуж того часу забракувало як раз для нас?...

„Поки що з місць ще не встигли надійти звістки про те, як зустрічає людність своїх обранців. Але такі звістки незабаром надійдуть і можна напевне сподївatись, що цифра »4.200« неприємно вразить народні маси“.

Окрім того маємо там виказ: Як ходили на засїданя думи? Поки що, є тільки такі відомости про се: починаючи з 25. мая до 15. червця кількість депутатів, що були на засїданях думи, хиталась між 162 і 246.

Цїкаво також, що має утворити ся селяньска партия в думі. Трудовики-депутати постановили скликати загальну конференцию у вересні, а в серпні повині відбути ся районні конференциї в декількох місцях. Трудовики: Дзюбіньский, Кропотов і Рожков працюють над орґанїзациєю селяньского гуртка. Депутати трудовики категорично заявляють, що в осени в думі буде існувати селянська партия, з якою всї фракциї повинні будуть рахувати ся.

Те, що тут висловила „Рада“ про думских послів, можна би віднести і до австрийского »народного парляменту«.

Промова п. Евг. Олесницкого,

виголошена в держ. радї при дебатї над справою чернихівскою.

——

(Дальше).

З тих сїмох краєвих законів, ухвалених на підставі державного рамового закона, два, в горішній Австриї і в Сольногородї, не відбирають управленим права риболовлї. Сольногородский закон полишає риболовлю управленим; після гогорішно-австрийского закона право риболовлї прислугує ревіровому видїлови, вибраному з поміж усїх управнених. В прочих пятьох краях постановляють краєві закони арендованє риболовлї в громадских ревірах. Але коли в долїшній Австриї, в Країні, Моравї і в Гориции та Градисцї закон однаково постановляє, що право риболовлї має староство випускати в аренду тому, хто найбільше дає, то галицкий закон має дуже цїкаву постанову, що „риболовлю має ся виарендувати тому оферентови, котрий з уваги на его особисту кваліфікацию і оферту являє ся релятивно найлїпшим арендарем“. Отже рішати має особиста кваліфікация і аж потому, річ другорядна, внесена оферта!

Тепер, мої панове, зрозумієте дещо, чого не розуміли доси. Тепер зрозумієте, чому чернихівскі селяни не могли старати ся о аренду ревірів у своїй громадї; зрозумієте, чому в сусїднім Чистилові принято низшу оферту того самого ґр. Коритовского, а відкинено далеко висшу оферту селян; тепер зрозумієте, чому тернопільский староста Завадский посьмів нашому товаришеви Остапчукови сказати: »Я приняв низшу оферту ґр. Коритовского (Голоси: 10 К), бо він дає менї лїпшу поруку«.

Так, мої панове. Завадский мав слушність: він міг так сказати на підставі тої постанови. Але в тій постанові бачите виразне виключенє селян від виконуваня того відвічного хлопского права. (Притакуваня і оплески).

Подібно має ся річ з ловецким законом. Нема там, що правда, виразної постанови що до особистої кваліфікациї, але в практиці право ловецке нїколи не віддає ся в аренду хлопам, тілько завсїгди дїдичам або комусь з інтеліґенциї. Сей спосіб арендованя ловецкого права має ще й инший дуже некорисний для нашого селяньства наслїдок, що селяни нїколи не могуть дістати винагороди за шкоду, яку їм робить дика звірина; бо той закон має також дуже цїкаву постанову, що той, хто жадає відшкодованя, мусить доказати, що шкоду зробила ему звірина з лїсів управненого до ловецтва. А що доси анї дики анї заяцї нї оленї не носять відзнак свого пана (п. Цеглиньский: Жадних гербів!), так, анї гербів анї инших відзнак, то й не можна такого доказу дати.

Мої панове! Я згадав про ті два закони лише для прикладу, але й з сего бачите вже, що кажу правду, що є виїмкові закони і постанови, котрими галицке законодавство чимраз дальше обмежує і поневолює селян на полїтичнім поли і чим раз більше відбирає їм прав. В тій законодатній полїтиці галицкого сойму глядайте, панове, причини того підбурюваня, а в авторах того законодавства, в більшости галицкого сойму, найдете на першім місци тих підбурюючих аґітаторів, котрих інтерпеляция польского кола хоче винайти. Ся полїтика галицкого сойму заострює, розуміє ся до сего і национальний та полїтичний момент. Велика посїлість і адмінїстрация у східній Галичинї є польска, а селяньство є руске. Поки те селяньство було темне без национальної сьвідомости, поти в тім процесї переважав момент економічний Але річи змінили ся. Руске селяньство почало пробуджувати ся, і процес того пробудженя живо поступає. Участь селяньства в борбі виборчій, вибори на підставі загального голосованя, зріст просьвітних товариств — те все дуже богато причинило тя до розбудженя і скріпленя национальної і полїтичної сьвідомости руских селян. Нарід став тепер справдї важним полїтичним чинни-

ком, сьвідомим национальної ідеї, а інтеліґенция, що виходить зпосеред нього і тїсно з ним лучить ся, що днини збільшає ряди хоробрих борців за его права. Та з сим не може погодитись польска велика посілість і польска адмінїстрация, а се дальше заострює противности та скріпляє тенденцию поборювати свого противника також на економічнім поли. Бо чим гірше дїє ся рускому хлопови, тим менше може він розвивати ся полїтично.

(Дальше буде.)

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Дальше).

Наколи буду мавъ те все підъ руками, тоді нечайно мовъ зі хмари ударить ся на нашихъ дурненькихъ попівъ и світскихъ и покаже імъ ся, як нещиро ходили коло діла громадського всі ті люде, котрихъ вони у чести мають и за котрими на ослівъ лізуть; а відтакъ поставить імъ ся перед очі альтернатива, себъ то: ходіть за нами а ні — счезайте у Вашій темряві!

Добродію! усі ради, що Ви іхъ намъ даєте, усі я розумію добре; я іхъ сповнятиму до крихти; тільки Ви, Добродію, вибачайте, коли вони по маленьку плоттю ставатимуть. На мені лежить задача не легонька, усе те, що Ви росказуєте, перепроваджувати въ діло. Не дорікайте менї, що я мовъ той фавий, поволи у всёму иду! може я при усімъ певну дорогу обіраю? Я хочу такъ ити, щобъ не приходило ні на одинъ крочай вертати ся въ задъ. Ви передъ собою маєте мене, а у мене є передъ очима, щоденно, сотка и дві, людей, котрихъ треба оглядно вести, котрі підуть вправді за мною (не чванючись), котрі але и слухають ворогівъ нашихъ и свій розумъ хочуть мати. Боюсь я стратити довірье у нашихъ людей скорою ходою; боюсь щобъ зъ моімъ поспіхомъ не лишить ся у кінець самий. Ви Добродію добре зміркували Галичанъ, що вони ні те ні се у нашій літературі, а все таки пруть ся вкладати всюди свою мізерну копійчину, свій пісъ; але те власне наказує менї оглядно ити при кожнімъ ділі. Бачите, Добродію і Вамъ дивно може прийде що я, коли що пишу у правді відъ редакциі, або відъ себе таки, то завсюди ще уживаю те дурненьке ъ; я при тому такъ собі міркую, що лучче, наколи я при розвою нашої правописі оддалікъ стою, наколи заявлюсь передъ публікою консерватистою, якъ, щоби я мавъ випереджувати всіхъ. Мені за те ніхто не дорікатиме, що я новаторъ (хочъ сего не боюсь), що руйную ино все, а скорше кождий вбачатиме въ редакції пассивне лице, лице объєктивне, котре терпить побічъ себе новациі, громадить іхъ, подає публіці підъ розвагу, и доперва тоді принимає іхъ за свої, коли більша частина интеліґенциі іхъ приняла, або, щобъ вірно сказати, зъ іми освоілась. Такъ само, якъ у Відні, одень піпъ, такъ ту у Львові десятокъ іхъ кричить проти именъ: Храть, Оронъ и т. д. Крикъ сей шкодить намъ, хочъ, якъ Ви кажете, Украіну не мішає; намъ шкодить вінъ тому, що наші молоді громадяне, люде безъ досвіду, не все знайдуть въ своїхъ головахъ, добрі арґумента, котрими здужали бъ одперти крикъ сей, та доказати сімъ стариґанамъ-попамъ дурноту въ іхъ крику. Єсть у насъ каста людей и такихъ, що коли доведеть ся імъ побачити де „Правду“, заразъ и лютіщі стануть гірш чорта, схоплють ся за голову и бігають, неначе напосіджені, по комнаті; однимъ словомъ, вони люті на правду, а найбільш через те, що не годні її повалити. Дали бъ вони половину свого мерзеного віку, щобъ закопати насъ у землю; бо и не знати, справді, що скаже імъ ґазда іхъ, Катковъ, у котрого нанялись, загрібувати у Галичині Украінщину, коли побачить, що іхъ руки такъ мало загребущі, що іх головки дурні на таке діло! Такимъ чоловічкомъ, що лютить ся на видъ „Правди“ єсть Петрушевичъ та и деяки худенькі розумомъ изъ світськихъ таки людей. Дідицький уже більшъ розумнішший у своімъ погляді на насъ. Вінъ, коли зустріне кого, то завдно, плаче надъ тимъ нещасливимъ роздоромъ, що у насъ ёго Украінщина робить; вінъ жалує насъ всіхъ, що ми такі нерозумні та не идемо у слідъ знатнихъ у галицькому миру людей, якъ Яхимовича, Головацького et consortes. Я у кінець сказавши и у нашій громаді богато ще нечистї, а треба ії обережно вимітати, щобъ за мітлою и людей не вимести, людей, що и въ іхъ розумахъ зродитъ ся колись самовіжа народня.

(Дальше буде).

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: † Антонія печ.; римо-кат.: Аполінария. — В пятницю: руско-кат.: Ольги княг. рускої; римо-кат.: Христини муч.

— **Роковини смерти папи Льва XIII.** З Риму доносять, що оподі в день роковин смерти папи Льва XIII відправлено в сикстиньскій каплиці заупокійне богослуженє в присутности Сьв. Отця, кардиналів, епископів, папских достойників і дипльоматів. Службу Божу відправив кардинал Саттолї.

— **25-лїтний ювілей „Народної Торговлї“** Вчера минуло 25 лїт, як найстарше наше товариство торговельне „Народна Торговля“ зістало вписане в реєстр товариств господарско-зарібковых. З нагоди сеї устроїв персонал центральної управи „Народної Торговлї“ овацию директорови Ничаєви, а директорови Нагірному, котрий позістає на лїченю в Піщанах, вислав привітну телеґраму. Саме сьвято ювілею буде, здаєсь, сьвяткувати „Нар. Торговля“ в слїдуючім роцї, яко в 25-лїтнім роцї своєї дїяльности, бо перший склеп був заснований в грудни 1883.

— **„Основа“** просьвітно-полїтична і господарска ілюстрована часопись, в 27. числї з 17. с. м. заповіла, що перериває видавництво до часу сплаченя довгу в друкарнї і за папір. Застановленю сеї хосенної, в дусї народнім і і релїґійнім веденої часописи для селян, винні єї читачі, що залягають з 6.000 К передплати. Се не першина у нашої суспільности, яка дуже радо читала би всякі часописи, але на жаль вельми тяжко приходить ся їй складати передплату.

— **Проф. Філярет Колесса,** звісний наш музик, виїздить сего лїта на лївобережну Украіну для записуваня мельодий дум та історичних пісень від кобзарів (бандуристів).

— **Бібліотеки по селах в Харківщинї.** Сего року в волчаньскому повітї відкривають ся ще в 34 селах нові бібліотеки при 36 школах. Опріч сих бібліотек при сїльских школах повітова управа має на метї позаводити в повітї і порайонні бібліотеки в центрах кождої волости. В справі народної осьвіти волчаньский повіт на Харківщинї й доси веде перед.

— **Оборонцеви М. Січиньского** доручено позавчера вирок смерти на Січиньского, виданий дня 30. червня. Оборона вносить проти сего вироку жалобу неважности.

— **Перед руским „Академічним Домом“** у Львові при ул. Супіньского була до недавна незужиткована велика площа, заросла хабазєм і занечищена сьмітєм. Тепер ніхтоб і не пізнав того місця, так гарно єго спрятано і обернено на Lawn Tennis. Проект до сего подав проф. Бб., а велику часть роботи при вирівнаню площі виконали самі академики, які залюбки возили тачками землю і засипували ями. Здало би ся також привести до порядку і решту просторого огорода при „Акад. Домі“ а надїяти ся сего можна лише від самих льокаторів-академиків, бо заряд „Ак. Д.“ не дуже дбає про єго зверхний вигляд.

— **Кілько є славяньских Соколів?** Českoslov. koresp. подає ось які числа сокільских товариств і їх членів. Ческе сокільство числить в Чехах, на Мораві, на Шлеску і в Дол. Австриї около 800 товариств зі 75.000 членів. На сокільскім злетї в 1907 р. в Празї було 8.000 Соколів і 3.000 Сокілок. Польский „Сокіл“ в Галичинї має 150 товариств з 20.000 членів а в Познаньщинї 162 товариств з 7.000 членів. Словинцї мали в 1907 р. 33 сокільских гнїзд з 2.500 членів, Хорвати 50 сок. гнїзд з 6.500 членів. Союз болгарских ґімнаст. товариств „Юнак“ має 40 товариств а 2.700 членів. Сербскі ґімнастики в Сербіи ґрупували ся в „Соколї“ і в „Душанї Сильнім“, а тепер злучили ся в оден союз під назвою „Союз сокільских товариств Душан Сильний“. Всї вичислені сокільскі орґанїзациї належать до „Союза славяньского сокільства“, якого головою є др. Йосиф Шайнер в Празї. Про руске сокільство в Галичинї згадує „Českoslov. kor.“, що в Галичинї є три товариства малорускі заложені на взорець сокільский. Які се тов-а, не зазначено, але редакция мала певно на думцї руский „Сокіл“ зі 403 філіями, „Січи“ яких має бути також около 400 і новозаложену у Львові „Русскую Дружину“. Годило би ся нашому „Соколови“ лїпше поінформувати про себе „Českoslow. kor.“.

— **Пожар нафтового закопа** Oil City в Тустановичах ще не загашений. Вибухаюча кипячка горить як вулькан, витворюючи напроглядний стовп диму і нечуване горячо, задля якого нїхто не може приступити до закопа. Пробовано вже ріжних способів затканя, але нїчо не помагає. Останнїм разом затягано на закоп великий зелїзний звін, але звін тріс, заки єго дотягнено на місце, а дроти з горяча стопили ся. Мають ще пробувати вкинути до огню нараз кілька бомб, які могли би своїм вибухом знищити верх рури і заткати вибух кипячки.

— **Мілїон гостий** звидїло до позавчера промислову виставу ювілейну в Празї. Мілїоновим гостем був убогий зарібник Стясни, якого обдаровано 65 фляшками вина і лїкерів і уряджено єму овацию. Робітник сей як раз належав до товариства тверезости і продав на місци батерию фляшок з алькоголями.

— **Бібліоґрафічний зїзд міжнародний** відбуде ся сего місяця в Бріселї. Цїль єго орґанїзувати таку всесьвітню книгозбірню, що малаб у себе всї книжки, надруковані на всьому сьвітї. Таку книгозбірню є думка заснувати в Бріселї при тамошньому бібліоґрафічному інститутї, де вже й тепер роблять ся заходи для всесьвітної збірки книжок. У 250 шафах сього інститута лежить більше 7 мілїонів карток, а над катальоґом працює 200 осіб.

— **Боротьба з пияньством.** Дорогою загального голосованя ухвалено в Швайцариї новий закон про заборону привозу, виробу і продажи абсенту. За забороною заявило ся 235.232 голоси, проти 137.702. Се питанє поставлено на дневну чергу ще в 1905 р. в кантонї Во, де оден чоловік, напившись абсенту, убив свою жінку. Депутати сего кантона внесли проект заборони абсенту до федеральної ради швайцарскої, а рада передала єго рішенє загальному голосованю швайцарского народа. Закон входить в житє з днем 5. червця 1910 р. і від того часу вільно буде продавати абсент виключно в аптиках на рецепту лїкаря.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. В лод. Плашовецкого, укінч. богослова, з п-ною Осипою Барчиньскою відбуло ся дня 14. с. м. в Золочеві. — З днем 1. серпня с. р. війдуть в розпродаж спеціяльні цигара п. н. „Піґмеос“ по 4 К за коробку з 25 штуками. — Дирекция скарбу назначила 2.000 К нагороди за викритє вломників до податкової каси в Олеську. — Зїзд славяньских дневникарів відбуде ся сего року в Любляні з початком вересня.

— **Гумористичний кутик.**

Під водою.

Оден Американець видумав нову систему підводного човна і з тим удав ся до батюшки-

царя, тай каже: „Чи не потрібно, ваша величність, підводних човнів...“ „Дякую, — каже цар — я не то човен, але цілу фльоту маю під водою... А, як не вірите, то поспитайте лишень Японців...“

Оповістки.

— **Репертуар руского народного театру в Кутах.** (Саля Цукермана. — Лише 4 вистави).

В четвер дня 23. липця „Надія“ славнозвісна драма в 4 діях Г. Гаєрманса.

В суботу дня 25. липця „Барон циганів“ оперета в 3 діях А. Стравса.

В неділю дня 26. липця „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 діях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає торговля п. Карчевского, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **На сплату дому „Селяньскої бурси“ в Бережанах** відбуде ся заходом Філії Руского Тов-а педаґоґічного в неділю дня 2. серпня 1908 р. у великій салї »Надії« концерт. В склад програми увійдуть продукциї мужеского хору (при співучасти питомців духовної семінарії), сольоспіви, деклямация та інструментальні продукциї. На закінченє буде виконаний Прольоґ з найновійшої опери Дениса Січиньского »Роксоляна« (сольо сопранове і альтове, хори жіночі, мужескі і мішані в супроводї смичкової орхестри і фортепяна) під особистою управою композитора. По концертї забава з танцями. — За комітет: *Евгенія Головкова, Денис Січиньский, Омелян Бачиньский.*

— **Товариство „Руский Жіночий Кружок“ в Коломиї** розписує конкурс на 30 місць до Бурси для дівчат. Услівя: 1) Доплата місячна 22 К, 2) одноразовий даток 3 К на інвентар, 3) кождого місяця 1 К на прань, 4) відповідна скількість біля, одежі і постіль. Подання вносити найдальше до 15. серпня 1908 р. на руки П. Мінодори Гнатишакової в Коломиї, ул. Мнихівка, ч. 79.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки оригінальної працї, а 16 К за такий же аркуш друку, если праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Видїл отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему релїґійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народї є найбільше заатаковані ворогами Церкви.

Посмертні † оповістки.

— **Михайло Іванець**, урядник „Дністра“, упокоїв ся дня 21. с. м. в 36. р. житя. Скоропостижна смерть досягнула одиницю незвичайно дїяльну і заслужену в руских товариствах у Львові. Покійник був родом з Сокаля. Університетскі студиї кінчив в Кракові. Осївши у Львові належав до видїлів ріжних товариств, як »Сокола«, Тов-а ім. Котляревского, а в останніх роках до головного видїлу „Просьвіти“ і до заряду орґанізациї львівских Русинів. Від народної працї ніколи не ухиляв ся. Яко видїловий товариств весь свій вільний від бюрового занятя час жертвував на сповненє взятих на себе обовязків. Ще недавно доводило ся нам писати, що Покійник з запалом взяв ся до упорядкованя бібліотеки і музея »Просьвіти« і значну часть тої працї виконав. Неумолима смерть не дала докінчити єму початого дїла і забрала з рядів так нечислених народних робітників одного з найпильнїйших членів. Покійник помер на запаленє щоки, від якої, заки виконано операцию, наступило затроєнє крови. Похорони відбудуть ся завтрішного четверга о 5 год. по полудни з каплиці при анатомії (ул. Пекарска) на личаківский цвинтар. В. є. п.!

Наука, штука і література.

— **Вол. Винниченко** написав два нові чималі оповіданя: „Теж саме“, і друге „Марко Безодня“. Перше оповіданє написане під впливом тюремного житя; сюжетом для другого послужив страшний випадок людоїдства підчас великого голоду.

Телєґрами

з дня 22. липця.

Хщанів. Соймовим послом меншої посїлости по бл. п. ґр. Потоцкім вибрано вчера Едварда ґр. Мицельского 180 голосами на 180 голосуючих.

Відень. Палата вельмож ухвалила вчера континґент рекрута, горівчаний закон і кілька дрібнїйших справ. Дальше засїданє нинї.

Париж. Центр. комітет молодотурків звернув ся з просьбою до всїх держав о наклоненє султана до наданя конституциї.

Оголошенє для Хліборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розуміесь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсім лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

Морелї (априкози) найкращої якости, столової, щоденно свіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, ґрушки і сливки franco 3 К 70 с.

А. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(3—15)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по священиках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шаліть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З **зисків** удїлив „Дністер“ на **публичні добродійні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі .	234·398 К.
Цінні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1 15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7 30	—	2·25	6·42	11 25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

ЧВ. 59.419/908.

Розписанє оферт.

Видїл краєвий Королївства Галичини і Володимирії разом з Великим Князївством Краківским, яко концесионар нормально шляхової зелїзниці льокальної зі Львова до Стоянова наміряє роздати в дорозї публичної лїцитациї на основі писемних оферт доставу дубових порогів в скількости 136.000 штук а також дубових підкладів під звороткиці о загальнім обемі 272 м³.

Речинець вношеня оферт до **дня 5-го серпня 1908. до год. 11. в полудне.**

Близші постанови заключені суть в оповіщеню »Ґазети Львівскої«.

У Львові дня 18. липня 1908.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 156. Львів, пятниця дня 11. (24.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Добутки праского зїзду а напасливість всепольского „Слова".

(△) Вже вчера зазначили ми, що окрім одушевленого праским зїздом Słowa Polsk-ого, инші дневники споглядають з певною зневірою на добутки т. зв. вселявяньскої наради в Празї. Ми навели голос староческої Union (Politik) і львівского Przegląd-у, а так само краківский Czas кінчить свої замітки по конференциї в Празї словами: Obecnie — nie spuszczając z oka realnych punktów zaczepienia (себ то заяву Красовского що до рівноправности і свобідного розвитку кождого славяньского народа, — наколи заяву такого Красовского взагалї можна вважати чимсь реальним!) — należy tylko bacznie śledzić, czy ta gotowość do ustępstw była szczerą, czy też był to tylko odgłos świątecznego nastroju".

Але навіть всеполяк Ґрабский в статї уміщеній в Słow-i pol. про праску конференцию після одушевленя на вступі висловленого закінчив свої виводи такою заміткою:

„Z góry wszakże przestrzedz należy. Delegacya rosyjska nie była formalnem przedstawicielstwem narodu rosyjskiego, podobnie jak delegacya polska. Oświadczenia przez nią złożone, obowiązują jedynie osobiście jej uczestników, a nie stronnictwa czy instytucyę, które reprezentowali oni. Tem mniej zaś mogą one obowiązywać rząd, dziś w Rosyi na razie wszechwładny. Nie zdziwi mnie to nawet, gdyby właśnie w odpowiedzi na uchwały konferencyi praskiej dla okazania jak mało sobie z nich robi, do nowych jakichś represyj w Królestwie przystąpił".

Таким способом навіть всеполяки не дуже то вірять в реальний успіх зїзду праского і побоюють ся, що міродатні чинники будуть відносити ся до польско-росийскої справи по давному, а польско-росийске братанє в Празї остане може милим спомином.

Подібні сумнїви що до польско-росийского порозуміня висловлює у всепольскім Słowi також київский дописыватель Едвард Пашковский, вказуючи передовсїм на те, що навіть делеґати-Москалї вислані до Праги не мали потрібного зрозуміня справи: »grupa rosyjska, nie bacząc na niezaprzeczenie dobre swoje chęci i na interes swój osobisty uderzała nas prawie zupełną nieznajomością traktowanego przedmiotu... «а те саме незрозуминє, яке виявили в сїй справі відпоручники Москалї в Празї, до чого признав ся явно д. Красовский, відносить п. Пашковский і до всеї майже российскої суспільности:

„Gdy na konferencyi praskiej p. Krasowskij zaznaczył, że wychował się w starej Rosyi, której tradycye nie pozwalają nawet na zrozumienie niektórych idei, to w zastosowaniu tych słów do kwestyi polskiej, można by z niezlicznymi wyjątkami zastosować je do całej niemal współczesnej piszącej i politykującej Rosyi".

Таке саме незрозуминє польско-росийскої справи проявляє ся на думку п. Пашковского також в росийскім дневникарстві, котре очивидно хибні виробляє погляди серед суспільности і то відносить він не лише до дневникарства вспятного, Полякам неприхильного, але й до т. зв. прихильних польскій справі дневників:

»Nawet prasa dla nas życzliwa opiera się w znacznej mierze na przesłankach fałszywych, wynikających z absolutnej nieznajomości traktowanego przedmiotu«.

І тому на наш погляд зовсїм справедливою заміткою кінчить він свою допись:

»Opinia szerokich kół rosyjskich informowana jest o nas bądź tendencyjnie i nieuczciwie, bądź źle, błędnie i opacznie. I dopóki to się nie zmieni, dopóki uczciwa publicystyka rosyjska nie zrozumi swego względem nas obowiązku, dopóki wiadomości o Polsce będą kolportowane ze źródeł przygodnych i wątpliwych, a informacye Polaków dotyczące, będą rzucane szerokim masom z lekkomyślnym brakiem krytycyzmu, bez ścisłej kontroli i obowiązującej piszącego znajomości przedmiotu, dopóty żadne narady, przyjacielskie debaty i najszerzej zakrojone zjazdy wzajemnych stosunków polsko-rosyjskich zmienić nie mogą«.

Отсе, що п. Пашковский сказав про зле, хибно, тенденцийно і нечесно інформоване росийске дневникарство в польскій справі, можна буквально віднести про таке саме інформованє польского дневникарства в рускій справі. Пригадаємо тут подавані всепольским Słow-ом з безлїчи подібних вістий лише отсї: що оден руский сьвященик казав в церкві замість Отче наш співати „Не пора", а замість Богородице Дїво — „Ми гайдамаки", що инший знов сьвященик говорив на проповіди, начеб пок. намісник видав приказ різати Русинів і тому треба було его убити і т. п. баналюки, котрі переїхали ся по всїх дневниках польских, а потім були спростовані в тих самих дневниках тими сьвящениками.

Але такі хибні інформациї про рускі справи подає навіть краківский Czas (звертаємо бачність на нинїшню новинку). Однак не тілько хибні і злі інформациї попадають ся в польских дневниках, але прямо таки напасти безосновні.

Кілько то низьких і нїкчемних напастий посипало ся на наших владик Є. Е. митрополита Шептицкого, епископів навіть після сумної події з 12. цьвітня, а тепер віденьский кореспондент всепольского Słowa Новіцкий дня 18. липця пише ось що:

»Dzienniki katolickie, jak »Reichspost« i »Vaterland«, w ośmieszeniu kongresu nie ustępują pod żadnym względem gazetom liberalnym. Tutaj prócz rączki pruskiej mięsza rozmaite jady i kwasy obecnie ukraiński św. Jur. Wogóle nasz świat katolicki polski albo nie widzi, albo udaje, że nie widzi, jak zręczną kampanię antypolską prowadzi metropolita Szeptycki z pomocą »Vaterlandu«, »Reichspostu« і wielkiej korespondencyi katolickiej »Pius-Verein-Korrespondenz«.

Треба з одного боку справдї безденної іґноранциї, щоби в згаданих дневниках добачити рączki pruskie, а з другого безмежної безличности, щоби підсувати Є. Е. митрополитї Шептицкому антипольску кампанїю в тих дневниках; чиж таке поступованє може вести до славяньского порозуміня?!

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Палата вельмож австр. держ. ради відбула ві второк засїданє, полагодила предлогу про підвисшенє континґенту новобранців і відшкодованє родин резервістів. В розправі над сею предлогою кн. Шенбурґ вказав на конечну потребу підвисшеня презенцийного стану як в кр. оборонї, так і в спільній армії, бо дотеперішнїй стан не дасть ся довше удержати. Сего вимагає союз обовязуючий Австрию з Нїмеччиною, котрий є військовим союзом.

Відтак др. Плєнер референував закон о продовженю континґенту горівчаного на 1908|9 рік і висловив жаль, що пос. палата не ухвалила горівчаного податку а тим австр. законодавство не додержало одної з точок австро-угор. угоди. Сю предлогу ухвалено в трех частинах, а відтак переведено вибір доделєґациї.

На вчерашнім засїданю переведено розправу над законом про зниженє цукр.

податку, проти котрого заявив ся референт ґр. Фр. Тун з огляду на держ. інтереси і ощадність фінансових сил. Палата ухвалила внесенє комісиї, а відтак закон мелїорацийний в основі пос. палати з пропущенєм повновласти даній правительству, щоби перед ухваленєм потрібних кредитів робив видатки на мелїорацийні цїли. По ухваленю закона що до держ. служби і договору з Румунією про охорону лїтерат. власности закінчено засїданє, а слїдуюче буде назначене окремими запросинами.

Рада мінїстрів ухвалила скликати сойми з початком другої половини вересня, а сесия не тривалаб довше, як до 31. жовтня.

Заграница.

Програма на приїзд короля Едварда до Ішлю вже уложеня. Принятє має бути незвичайно величаве при участи всїх архикнязїв і архикнягинь Габсб. дому. Запевняють також, що коло 11. серпня зїде ся король Едвард з цїсарем Вільгельмом в Гомбург.

З Монастира наспівають вельми грізні вісти. Турецке військо (около 7.000) збунтувало ся і грозить убийством ґенералам, наколи не визволять увязнених 38 офіцирів, що пристали були до молодо-турецкого руху. Лїга отоманьска унії і поступу вислала до консулярного тїла в Моґастирі пропамятне письмо, в котрім запевняє про прихильність для немузулманьского населеня, але вимагає переведеня конституції з 1876 р. в користь всего населеня без ріжниці раси і ісповіданя. Молодо-турецкий рух обхопив віляєти монастирский і адриянопольский, а на чолї станув майор Нїязі.

Отоманьска Порта хватає ся рішучих способів, щоби згнобити се явне повстанє і анархію серед війска в Македонії, але надходять вісти, що покликана в тій цїли залога з Малої Азиї злучила ся з повстанцями. Не є виключена можливість, як звіщає Morning Post, що Туреччина буде просити о поміч Австрию.

Промова п. Евг. Олесницкого,

виголошена в держ. раді при дебаті над справою чернихівскою.

——

(Дальше).

В сьому бачите, мої панове, причину, чому в західній Галичинї, де також буваютъ противеньства між великим а малим властителем, не доходить до такого знущаня над селянином, як у нас.

При тім усїм положенє нашого селянина було би ще від біди до витриманя, коли би він мав бороти ся лише з своїм полїтичним противником. Булиж і в иншихъ коронних краях Австриї ріжниці між великою а малою посїлостию а таки удало ся там селянам добити ся своїх полїтичних і економічних прав. А між тамтими краями а нашим є велика ріжниця, а лежить вона як раз в адмінїстрациї краю. Ті краї мали завсїгди адмінїстрацию австрийску, а наш край має від заведеня автономії виключно польску адмінїстрацию; і як раз почало ся полїтичне і економічне поневолене руского народу. Наші противники завсїди мають адмінїстрацию на свої услуги. Кивне дїдич пальцем, і до села приходять жандарми та поступають з селянами нечувано безоглядно. Таке верховодяче становище, маючи на закликанє всї средства, мусить, розуміє ся, вести до всяких надужить; вонож робить буту у сильнїйших, завсїди певних своєї побіди. В тій бутї поступає ся у нас з Русинами, особливо з селянами, з неможливим деинде нарушуваннєм їх людских почувань, їх людскої чести. І в тім посугованю найдете, панове, дальше підбурюванє, а в тих, що держить ся сеї системи, властивих підбурюючих аґітаторів, котрих резолюция польского кола хоче винайти.

Отсе, мої панове, є тло, на котрім скоїла ся чернихівска пригода.

А тепер єще кілька слів до мериторичної сторони справи. Піддаймо чернихівску пригоду основній аналїзї з правного становища, з становища обовязуючих законів. Візвано до Чернихова жандармів, щоби хоронили право ґр. Коритовского. Питаюж ся, мої панове: що то було за право, і як треба і можна єго було хоронити з становища обовязуючих законів? П. Коритовский, як ми чули, виарендував чернихівский ревір за 10 К. Против установленя того реміру, як ми чули і читали, внесено рекурс. Хоч би той рекурс був навіть цїлком неоправданий, то таки перед єго наконечним порішенєм не може бути мови о правосильній арендї, о правосильно набутім праві. Отже те право не могло домагати ся такої охорони, яку єму дано. А коли би навіть не було рекурсу, то факт, що тут мало ся відобрати право иншим особам, котрі єго посїдали в найлїпшій вірі від непамятних часів, треба було те право віддати набуваючому єго. Давних єго властителїв треба було поучити, що вони нараз тратять се право, се повинно було у всякім разї стати ся через урядове оповіщенє. Але того всього в Чернихові не було, отже й не було права, котре би оправдувало охорону із сторони жандармів.

Але припустїм навіть, що тут ходило о дїйсне право, то питаю ся знов: До чого були в такім разї жандарми управнені обовязуючими законами? Приписи карної процедури в §. 175. і 177., котрі цїлком певно обовязують також і жандармерию, позваляють орґанам безпеченьства, значить, жандармам, лише тоді приставити до судиї слїдчого прихоплену на горячім вчинку особу, коли ходить о злочин або провину. Але в сїм випадку цїле право ґр. Коритовского вартувало 10 К, так що вартість рибки, котру він міг стратити, могла найбільше винести кілька сотиків. Отже жандарми не мали права арештувати хлопця й єго матїр, тим більше що імя і назвиско прихопленого легко було довідати ся і донести до суду. Вони мали не тілько право, але і обовязок приарештувати гого п. Кірпнера, котрий дїйсно допустив ся злочину, але не невинну дитину. І тут зиов є друге нарушенє закону із сторони жандармів.

Але щож стало ся дальше? О тім широко вже говорили п. Брайтер і п. товариш п. Романчук. Та ми чули від ексц. мінїстра краєвої оборони, що те все неправда. Єго справозданя цїлком инші; жандарми сї чисті, невинні ангели в сїй справі.

Мої панове! Належу до дуже спокійних людий, але ті справозданя, які ми тут чули, мусять і найспокійнїйшого чоловіка обурити. Могу єго ексц. упевнити, що єго орґани невірно поучили єго. Маємо між собою клясичних сьвідків, маємо послів, котрі були на місци і провірили цїлий стан річи; їм мусимо передовсїм дати віру і на підставі їх справоздань, навіть на підставі донесень ворожих нам польских дневників, як прим. краківского „Czas-у“, котрий має також офіцияльні жерела, маємо право стверднти, що те все неправда, що донесено екс. мінїстрови краєвої оборони.

(Конець буде).

Анатоль Вахнянин.

——

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

——

(Дальше).

Треба Вамъ, Добродію, и те знати, що у насъ є люде троякого роду: а) Кацапи съ „сознаніемъ“ и „безъ сознанія“, на чолї котрихъ по відході Куземського теперъ ніхто не стоїть (у іхъ деякі доборюють ся доперва до становища „покровителя“ Руси, та черезъ те немає у іхъ теперъ ніякого „согласія“). Кацапами „съ сознаніемъ“ суть ті всі, котрі або одержали відъ „центральнаго камітета“ грошей, або котримъ запоморочений розумъ ставить ясно передъ очи, що Украінець а Москаль »одинъ народъ« собі. Кацапівъ »безъ сознанія« єсть більше, чимъ тамтихъ; єсть се толпа людей безглуздихъ, котрихъ потягнувъ за собою Дідицький ріжними хитрими способами, ось якъ: друкованнемъ іхъ дурненькихъ поезий („Сонное вѣдѣніе“, „Одежи передъ судомъ“ etc.), то пурифікациею обряду, то ставліннемъ московськихъ войскъ надъ кордономъ, то обіцянками вислати іхъ за кордонъ, то тисячми рублівъ, збираними для іхъ бідненькихъ, томленихъ Ляшнею, центральнимъ комітетомъ словъянськимъ у Петербурзі. Изъ тими и доживає Дідицький свого віку, хочъ ще вінъ и не конъче слабенько жие; кріпкий вінъ собі ще. Ті ёго и убожають, тіи питають въ ёго завсюди ради, и що вінъ не похвалить, на те кидають ся вони зъ лютостю дурнівъ, беручи въ руки за оружже: „се дієть ся за ляцькі гроші“!

б) Друга каста людей суть у насъ: beati medium tenentes“. Ті суть за народнімъ язикомъ та тільки не за „Кулішівкою“. Вони мовляють завдно, що таке небувало, що годі очамъ іхъ навикнути до письма, у котрому немає *ѣ* и *ы*, що фонетика відчужить насъ відъ священнихъ книгъ, котрі у іхъ розумахъ становлять нашу старинну літературу. Людей сіхъ єсть у насъ превелике число, та шкода, що у іхъ всіхъ розумъ короткий, та черезъ те годі зъ ними словомъ воювати. Вони побачать правду аж тоді, коли не стане на світі неправди. Мало поміжъ ними єсть толеранциі, а жаль іхъ відкидати відъ себе; нехай вони не доставляють контінґенту кацапамъ „безъ сознаніа“, нехай не засиляють іхъ; вони, якъ кажу, будуть тоді наші, коли уже въ округи іхъ нестане *ы* и *ѣ*; вони не дуже шкодливі, а коли и шкодливі, то повмирають, а сини іхъ иншими роблять ся. Коло сихъ намъ ходити не треба; вони навіть тяжко приймали бъ науку відъ »молодшихъ«.

г) Третій рідъ людей є у насъ Украінці, та и ті не однакові собі; неоднаковість ся залежить головно въ мові и въ правописі. Одні дивлять ся дальше, другі коротше; одні принимають українське радо, другі, на крихту егоістичні люде, хотіли бъ задержати деякі признаки галицького наріччя. Тому не радо дивлять ся вони на таке, коли хто зъ галицькихъ »цвіринкачівъ«, якъ Ви кажете, уживає тамъ українське слово, де бъ можъ и галицьке ужити, коли хто пише чистою фонетикою, такою, яку приняла »Правда« у теперішній порі.

Якужъ політику заховати мені теперъ проти симъ всімъ партиямъ у Галичині? Ось послухайте, Добродію, мій слабосильний розумъ, моє міркування.

Намъ можна бъ ити двоякою стежкою: 1) ексклюзивною и 2) ладнаючою.

Идучи першою, зъ насъ лишила бъ ся невеличка громада за пару годинъ, бо тоді бъ треба намъ вимітати съ посередъ насъ все, що ино на крихту инакъ думає, якъ годило бъ ся. Сею стежкою ми ити не можемъ, доки пословиця: що голова, то розумъ“ буде казала світові правду. Треба намъ людей ладнати коло себе, хочъ Христосъ казавъ »прийдохъ да разарю«; треба громадити іхъ біля себе

увъ одну отару, а при тому глядіти, щобъ паршиве овча не ввійшло у стадо, у громаду. Офензивно, безъпощадно треба намъ ити проти кацапамъ зъ »со- и безъ сознанія«, а ту принялисьмо тактику дівіде, себъ то дівіде кацапівъ світськихъ відъ церковнихъ, відъ юрцівъ. Уже коньче се трудне діло и незабавомъ сподіюсь учуєте, що зъ „Русскои Бесѣды“ прогнали ми попівъ Львівськихъ, а натомість посадили себе самихъ. (Ту скажу Вамъ, Добродію, що Бесѣду стараємось зреґенерувати; ми пересадимъ лишъ, що въ „Бесѣдѣ“ будуть що місяця забави, одна, дві, а тоді на зверхъ »Бесѣда« заявить життя українське, бо сіверні кацапи не до забави а хибай муштруватись. Тамъ будуть наші люде деклямувати, співати, а кацапи нехай прислухують ся на здоровля). Проти тимъ уживатимемъ всякихъ способівъ, щобъ ихъ ино здескредитувати увъ очахъ нашої интеліґенциі. Сподіюсь за два літъ вони прочуняють изъ свові загорілості, та стануть ось тою катеґориею, що підъ б у к и (*б*) я іхъ поклавъ.

(Дальше буде.)

Новинки.

— **Калєндар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Ольги княг. рускої; римо-кат.: Христини муч. — В с у б о т у: руско-кат.: Прокла і Ілярия м.; римо-кат.: Якова апост.

— **Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий** виїздить на днях до санаторії д-ра Лямана коло Дрезна на лїченє.

— **Напасть на Руске Тов-о педаґоґ.** Краків. ский Czas в ч. 162 з 17. липця подає в новинках, начеб Руске Товариство педаґоґічне, котре побирає соймову підмогу, видало аґітаційну брошуру „Пан Потоцький“. Тимчасом є се видавництво „Дешевої Бібліотеки“, з котрим Руске Тов-о педаґ. немає нїчого спільного! Так само пише Czas, начеб Літерат. Наук. Вістник побирав підмогу соймову. Л. Н. Вістник нїколи не мав соймової підмоги, а від півтора року виходить в Київі. Ось як інформують навіть поважні дневники польскі свою суспільність!

— **Львівский Przegląd** подає таку новинку: „Росияни супроти нашого гимну. З Піска в Чехах доносять: Підчас побуту тут делеґатів на славяньскій конференції музика заграла „Еще Польска не зґінела“. Сейчас Росияни встали з місць, щоби дати висловъ свого почуваня до Поляків. Встали всї: Красовский, Бобрінский, Маклаков, Стахович, за ними инші, а також і Дудикевич“.— Цїкаво буде тут пригадати, що на торжестві 100-лїтних уродин Паляцкого в 1898 р. в Празї, на котрім був також редактор Przegląd у п. Масловский, на бенкетї в честь дневникаретва музика грала між иншими potpourri з славяньских гимнів — між иншим „Еще Польска не згінела“, „Ще не вмерла Україна“ і т. д. Підчас продукций тих гимнів встали також Москалї ґенерал Комаров, Ломанский і ин. Колиж заграли росийский гимн, польскі дневникарі не тілько не встали, але почали сичати і треба було довгого вговорювання, щоби бодай втихомирилось. Так представляла ся словяньска взаїмність. Чи нинї багато змінило ся, сумнїваємо ся.

— **Краєва рада культури**, якої статут укладає, чи вже уложив краєвий видїл і має его предложити осїнній сесиї галицкого сойму, має бути так зложена, що не війде до неї нї оден представитель Русинів. Такі наші товариства як „Сїльский Господар“ і „Просьвіта“, яка займає ся і господарскими справами, мають бути поминені при складї членів галицкої краєвої ради культури. На се заздалегідь повинни звернути бачність наші соймові посли.

— **Руских пашпортів на худобу не вільно писати!** На ярмаркови дня 13. с. м. в Лютовисках жандарм відбирав селянам пашпорти на худобу, писані по руски, а на запит громадского секретаря з Мшанця відповів, що після розпорядку намісництва з 1907. р. не вільно виставляти рускі пашпорти на худобу.

— **В справі вступних іспитів до середних шкіл** пишуть: Доси утер ся був по середних школах звичай, ще ученикови, котрий перепав при вступнім іспитї до І. кляси, не вільно було того самого року здавати ще раз той самий іспит в иншій ґімназиї. Аж перед кількома днями пригадала рада шкільна дирекциям розпорядженє мінїстерства просьвіти з р. 1886, що не вільно повторяти іспиту лиш в ґімназиях з тим самим викладовим язиком, а в инших вільно. Отже хто перепав перед фериями в польскій або нїмецкій ґімназиї, може по фериях здавати іспит в рускій ґімназиї і навідворот.

— **Телєфон зі Львова до Стрия і Станиславова.** По бажаню інтересованих сторін, а передовсїм маґістратів Болехова і Долини та повітового видїла в Калуши, дирекция почт намірила урядити місцеві телєфони в Моршинї, Болехові, Долинї, Креховичах і в Калуши, та влучити їх до межимістової сїти телєфонїчної зі Стрием, звідки веде телєфон до Львова, а з другої сторони зі Станиславовом.

— **В справі торговлї живим товаром** розіслало мінїстерство внутрішних справ до всїх краєвих властий обіжник, яким приказано при видачі пашпортів для молодих дівчат, котрі переселяють ся за границю, зазначувати точно їх дотеперішне заняте і звертати особлившу увагу на те, чи особи, котрі подають себе акторками, артистками, співачками і т. п., виконували дійсно таке званє в краю. Пвовірено именно, що аґенти вербуючи молоді дівчата за границю, обіцюють їм часто місця акторок, співачок і т. п., заключають навіть з ними формальний договір на рахунок такого місця, але пізнїйше показує ся, що „театр“, в котрім їх жертва має грати, є лише зверхною маскою дому розпусти. Супротив того власти будуть на будуче відмовляти видачі пашпортів дівчатам, котрі не будучи професіональними акторками або співачками, хотять на пашпортї яко такі фіґурувати, а австрийскі консуляти за границею будуть уважати на те, щоби дівчата, що приїзджають з Австро-Угорщини, а не є на дїлї професіональними артистками, не обнимали посад в „театрах“, що служать лише покришкою для торговлї дівчатами.

— **Ювілейна вистава рільнича в Чернівцях.** Буковиньске товариство господарске устроює в Чернівцях в часї від 12—21. вересня с. р. ювілейну виставу рільничу з особливим узглядненєм віддїлу молочарства. Вистава та устроєна в честь ювілею 60-лїтного володарства цїсаря, буде обіймати 12 віддїлів, а именно: насїня, огородництва, паші, штучних навозів, рільничого шкільництва, молочарства разом з конкуренциєю коров, пчільництва, дробу, машин і рільничих знарядів, домашного промислу, управи тютюну і плеканє псів.

— **Вчасне приоранє стерні** є дуже важне для піднесеня урожайности наших піль. Стерню треба як найскорше по зібраню збіжа плитко приорати, заволочити і переїхати тяжким перстеневим валком, щоби як найменше води випарувало, щоби перегнили решткы стерні а насїнє бурянів скорше зійшло. Від скорого приораня наступає дуже добрий пухкий стан рілї, потрібний для гарного розвою ростин. Дальше причиняє ся оно до удержаня в земли азоту, ростинної поживи. З неприораної землї утїкає азот дуже легко і то тим скорше, чим сухійша земля. В стерню треба висїяти прим. вику, лубін, сьвятоіваньске жито і т. п., щоби лїпше використати землю і мати зелений гній або зелену пашу. В кождім разї треба більше тримати ся того правила: Як лиш виїде з поля вів зі снопами, треба вїхати з плугом.

— **Ріжні вісти.** В Катеринбурзї заляла ріка копальнї золота і платини. — Вчера прибув до Москви перший самохід з перегонів самоходів між Новим Йорком а Парижом. Є се американьский самохід „Томас“, якому, як ми в своїм часї писали, Американцї улекшували дорогу впоперек Зединених Держав до Сан Франціско. — На стациї Букачівцї поїзд переїхав на смерть якусь дівчину незнаного назвища. — Вість про смерть адмірала Рождественьского має бути неправдива.

— **Загашенє закопа Oil City** є, як доносять, питанєм двох днїв. По части вже накрито закон зелїзним дзвоном, через що огонь дуже пригас.

— **В Юзівці** на Українї, де недавно лучила ся катастрофа в копальнї вугля, наступив в иншім закопі вибух ґазів, причім втратили житє три особи, а 3 попекли ся.

— **Товариство воздушної плавби.** З Бостона в Америцї доносять, що там утворило ся „Американьске товариство воздушної плавби“, яке приступає до будови великих бальонів до перевоженя товарів і подорожних. Товариство надїє ся, що до 8 місяцїв заведе правильний рух бальонів межи Новим Йорком а Бостоном.

— **Морскі розбишаки.** На озері Мічіґен в північній Америцї стала ся недавно пригода, що пригадує оповіданя з попередних столїть про морских піратів. Nelle Johnson, пароход наладований деревом, пропав з порту Grand Haven, Mich, а властиво пірвав его другий корабель Grate Seavey і потягнув на отверте море. Сейчас вислано депеші і по довгих гляданях найдено наконець кораблї, пропавший з рабівничим, в однім малім портї власне в хвили, коли хотїли опускати пристань і виплисти на море. Американьский прибережний кружляк сейчас пустив ся за ними в погоню і допавши їх, візвав капітана рабівничого корабля, щоби піддав ся. Сей не послухав зазиву. Тодї спущено човен, обсаджений війском, котрий прибив до рабівничого пароходу, заняв его і арештував капітана Savey, котрого осаджено в вязници в Чікаґо. Коли тут его будуть судити яко морского розбишаку, тодї его жде смерть.

— **Поетичний кутик.**

М а т е р і.

Як би тяжко менї не жило ся,
Як би доля не гнула мене,
Але серце моє стрепенеть ся,
Як згадаю я, мамо, тебе;

Стрепенеть ся і тяжко забєть ся,
Як згадаю всї муки твої,
І ті гіркії, дрібнії сльози,
Що лили ся і в день і в ночі.

Але ті твої сльози сьвятії
Я тодї не могла зрозуміть,
Я не знала, чого вони льлють ся
І чого твоє серце болить.

Памятаю, не раз о пів ночі
Я прокинусь, — лямпада горить,
Перед образом тихо схилившись,
На колїнах матуся стоїть.

І горячії дрібнії сльози
По обличю твоєму біжать,
Тиж не чуєш, — заплакані очі
Твої вірою в Бога горять.

Памятаю я, серце дитяче
В мене в грудях так тяжко замре,
Хочу крикнути: „мамо, чого ти?“
Але крик той у серцї умре;

І тихенько я плачу з тобою,
І молю ся тихенько в душі:
Боже! мамі моїй нещасливій
Тихий сон супокійний пошли!

Житомир. *Людмила Волошка.*

Оповістки.

— **Репертуар руского народного театру в Кутах.** (Саля Цукермана. — Лише 2 вистави).

В суботу дня 25. липця „Барон циганів“ оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 26. липця „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерницї“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає торговля п. Карчевского, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Подає ся до відомости** Вп. родичів і опікунів, що з днем 1. вересня 1908 р. отвирає ся приватна бурса для учеників ґімназиї рускої в Коломиї з кляси приготовляючої I, II і III, під проводом і наглядом проф. ґімн. Льва Гнатишака.

Платня місячна 25 до 28 К за надзір, мешканє і здоровий харч. Поданя належить вносити до заряду сеї бурси (Коломия, улиця Мнихівка ч. 79) найдальше до 15. серпня 1908

р.; там можна також засягнути близших пояснень листовно, або устно, в справі принятя учеників.

— **З Перемишлян.** Читальні „Просьвіти“ і рускі товариства ґімнастичні повіта перемисляньского уладжують дня 27. с. м. в Перемишлянах в салї „Народного Дому“ торжество 47. роковин смерти Т. Шевченка, тож просить ся так інтелїґенцию як і селян до участи в тім народнім сьвятї.

— **Конкурс.** За 40—50 К місячної доплати прийме взірцевий Інститут жіночий ім. княгинї Ярославни в Тернополї невелике число панночок (за те старанна педаґоґ. опіка і виховане), які будуть ходити до всїх публичних або приватних шкіл в Тернополї. (Є там взірцевий 6 клясов. французький лїцей ведений славнозвісними в Европі француск. монахинями, які мають свої школи на Україні і в Петербурзї для аристокр. родин, семінария жіноч. учительска, повстаюча жіноча ґімназия і пр.). Зголошуватись сейчас до о. Йосифа Застирця, проф. ґімназ. Тернопіль. Жертви на будову Інститута приймає: „Народний Дім“ в Тернополї. — *Видїл.*

— **Товариство „Руский Жіночий Кружок“ в Коломиї** розписує конкурс на 30 місць до Бурси для дівчат. Услівя: 1) Доплата місячна 22 К, 2) одноразовий даток 3 К на інвентар, 3) кождого місяця 1 К на пране, 4) відповідна скількість біля, одежі і постїль. Поданя вносити найдальше до 15. серпня 1908 р. на руки П. Мінодори Гнатишакової в Коломиї, ул. Мнихівка, ч. 79.

— **Видїл тов-а „Руська Бурса“ в Бережанах** розписує отсим конкурс на принятє около 30 учеників з низших кляс ґімназиї до „Руської Бурси“. Місячна оплата від 16—24 К. Після заможности родичів. Родичі зглядно опікуни мають бути членами тов-а. Вкладка членьска виносить річно 6 К, на адмінїстрацию рівнож 6 К річно. Поданя о принятє з поданєм декларованої оплати заосмотрене метрикою, сьвідоцтвом шкільним і убожества належить вносити найдальше до 20. серпня с. р. на руки п. Александра Бородайка в Бережанах.

— **Виказ жертв**, зібраних упрошеними панями для „Тов-а вакацийних Осель“ і „Захоронки“ замість устроюваня равту. Зложили (в коронах) П. Т.: Г. Шухевичева 10, І. Рожанковска 3, Е. Барвіньска 5, Е. Шухевичева 3, О. Бачиньска 10, А. Заячківска 5, О. Лучаківска 4, Е. Цімерманова 4, О. Бережницка 5, М. Мудракова 6, Огоновска 3, Спожарска 5, Щуратова 2, Е. Алиськевичева 5, В. Літиньска 4, Й. Паньківска 5, І. Громницкий 10, О. Гнатюкова 2, І Хоминова 5, А. Вахнянинова 2, В. Коцовска 5, А. Харакова 3, Л. Гленецка 5, Й. Бандрівска 4, О. Кулачковска 2, Ю. Заячківска 5, М. Кміцикевичева 5, Юл. Левицка 2, Е. Гузарова 5, Кобриньска 5, С. Левицка 5, М. Федакова 5, др. Федак 5, Лежогубска 2, О. Ясеницка 3, М. Грушівска 10, Ґресякова 2, Е. Стефановичева 5, Реваковичева 4, А. Дорожиньска 4, О. Чапельска 2, Е. Чапельска 3, Левицка 2, Юзвичиньска 2, Кархутова 1, о. ректор др. Жук 5, о. Дольницкий 2, о. Паньківский 2, о. Боцян 2, о. Малїцкий 2, о. Яремко 2, Меренків 4, Березовский 2, Яньова 2, Гаєк 2, Матієва 3, Потелицка 4, Лициняка 2, М. Левицка 3, Шевчук 0·40, Всев. Левицкий 3 і о. Довожиньский з Мізуня 2. — Всїм тим жертводавцям оба Видїли складають сордечну подяку, як рівнож дякують Вп. Панам: Бачиньскій, Гузаровій, Федаковій, Потелицкій, Лучаківскій, Лициняковій, Гнатюковій і Матієвій за ласкаве збиране жертв, Вп. П. проф. Левиньскому за жертвованє 22 фантів, ученицям школи видїлової ім. Шевч. у Львові за збиране фантів, а вкінци всїм Вп. Паням і Панам, що зволили ласкаво причинити ся до устроєня фестину на горі Замковій в місяци червни с. р. на річ обох Товариств.

Телеґрами

з дня 23. липця.

Відень. Президент мінїстрів бар. Бек виїхав в ночи до Ішлю, а нині поїде на кілька днїв до Карлових Варів.

Рим. Кардинал Карло Ноцелля помер.

Берлїн. З Петербурга доносять, що терористи заповіли на найблизший час виконанє ріжних замахів. Задля того мінїстри і висші достойники державні не показують ся на улицях. Та вість викликала пригнобляюче вражінє в двірских кругах.

Берлїн. Тутешні дневники заперечують вістку про зїзд цїсаря Вільгельма з королем Едвардом.

Царгород. Рада мінїстрів змінила ся. Великим везиром став Саід-паша, а мінїстром війни шеф ґенер. штабу Маршаль-Омер-Рушіпаша.

Петербург. Новий фінляндский сойм буде отворений дня 1. серпня.

Копенгаґа. Президент Франциї Фалїєр по сердечнім розпращаню з даньскою королївскою родиною виїхав до Штокгольму.

Париж. Прокуратор в Монтабо зарядив карне слїдство проти епископа Марлє за те, що епископ грозив церковною клятвою продаючим церковні добра.

Шанґай. Хіньский цїсар занедужав. Цїсарева-мати спровадила тихцем лїкарів, бо Хінні взагалї ненавидять европейских лїкарів. Стан здоровля цїсаря не є вдоволяючий, але не є грізний. Мимо того говорять вже про наслїдника престола.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні ґандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ємy який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(4—15)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйскої сталї, краєва форма з довготревалими дрібними зубцями, дуже острі і наручні, легко перетинають збіже, що его в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Цїна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовленє прошу присилати 1 К задатку а відразу замовленє на переказї. Замовляти під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в Роздолї (Галичина).

ФІРМА

ФІНКЕЛЬШТАЙН і ФЕЛЬ

склад зелїза і зелїзних товарів

Львів, ул. Сокїшка ч. 26.

поручає свій богато заосмотрений склад блях цинкових, чорних і мідяних до покриваня будинків і церков по фабричних цїнах, к також і всяких керничних приборів. (4—4)с.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11·10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 157. Львів, субота дня 12. (25.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Зїзд славяньских студентів в Празї.

(△) Перед зїздом т. зв. всеславяньским, про котрий ми подали голоси днев никарства із своїми замітками, відбув ся зїзд славяньских студентів, про котрий ми також подали свого часу короткі звістки. Він замітний тим, що в нїм взяли участь побіч инших славяньских також українські студенти з Австриї й України. Отже про сей зїзд висловив замітні погляди Українець д. Пїснячевский в київскій „Радї“, в котрих проявив він багато зрілого і здорового суду. Тимто годить ся подїлити ся з нашими читачами хоч у виїмках поглядами сего учасника зїзду.

„Я не знаю, яке вражіне робив він з далека. Бо скільки кожна річ з близька здаеть ся незначною і навіть мізерною, стільки з далека вона може притягати і своєю гармонїйною красою, і своєю величностю. Але зїзд славяньского студентства і зблизька виглядав далеко серйознїйше, нїж сього можна було од нього сподїватись.

„В спокійних, поважних докладах студентства стільки було знаня житя, такту і здержливости, що здавалось не мов би сидиш не на конґресї молодих гарячих студентів, а на зїздї старих загартованих довгим досьвідом політиків. Були і дисонанси. Але вони звучали так слабо і так дружно заглушались гармонїєю дуже гарного загального настрою, що на них майже нїхто не звертав уваги.

„Зїзд мав чисто культурний характер. В межах культурних потреб славяньских народів велись дебати з першого до останнього дня зїзду.

„Само собою розумієть ся, що найбільше корисним буде всеславяньский студентский зїзд інформацийною своєю частиною. Славяньске студентство мало змогу подрібно познайомитись не тільки з культурно-просьвітними нуждами кождого славяньского люду, а із його політичним становищем.

„Плян дальшої роботи вироблений ними, програма і час скликаня найблизшого всеславяньского студентского зїзду були темою розмов на останнїх зібраних зїзда. Першим кроком до заснованя славяньских студентских гуртків і інформацийних бюр моглиб бути подрібні доклади про студентский зїзд перед своїми виборцями самих делеґатів.

„Певне, що з сього почнеть ся робота славяньского самопізнаня з осени. І се суде перший реальний результат зїзду“.

Подавши відтак хід нарад студентского віча і ухвалені на нїм резолюциї (они були свого часу наведені нами), дає д. Пїснячевский загальний погляд про „Славяньске питанє і українську студентску молодїж“, котрий тут наводимо:

»Більше двох недїль минуло з того часу, як в стїнах Праги закрив ся зїзд славяньскої академічної молодї, а розбурхані хвилї славяньского громадского моря ще й досї не втихомирились. Ще й по сей день закордонна славяньска преса підводить рахунки роботам зїзду, оцїнює і перецїнює реальні здобутки його для славяньских демократичних кругів. Як не мало він дав українському широкому суспільству взагалї і студентскій українській молодї особливо, як не скептично відносять ся до нього ще й досї деякі українські круги, він всеж таки дещо та дав. І ми те дещо в той час, коли в Празї засїдають славяньскі „мужі совєта“, постараємось все те звести разом нашим мужам премудрости на утїху, а нашій молодї шкільній на користь. Маємо надїю, що наука, яку винесло наше студентство з сього зїзду, не пропаде для нього марно.

»Дуже тяжку ролю починає відограваати наша молодь в житю українського народу. Ще недавно на росийскій Українї, бувало, хоч »шаром покати« — »днем с огнем« трудно було відшукати людяного українського інтелїґента. Не має його й серед теперішнїх середнього в ку людий на Українї, не має ще й досї, коли не рахувати одиниць, що тільки підтверджують загальне правило. Зате всюди, де тільки є вища школа в Росиї, де тільки затрусилась хоч невеличка жменька молодого українського насїня, через тяжку товщу всїляких перешкод починає дряпатись на сьвіт Божий молода сьвідома інтелїґенция. Скрізь, де є українські гурти, вони з кождим роком все більше і більше набирають сили, ширше і глибше захоплюють студентскі маси, краще і серйознїйше виховують цїлком сьвідом. х і докладно осьвічених проводирів для українського роботящого демоса. Мине 5—10 лїт і, я певний, що український народ буде мати свою молоду і жваву інтелїґенцию.

„Так було і так бував у всїх народів! Так мусить бути і у нас.

„Але час не жде. Народ, темний та чорний, потребує зараз запомоги. І ту запомогу мусить подати йому разом з інтелїґентними одиницями і українська студентска молодь. Для реальної політичної роботи її час ще не наспів, але сиротливість українського демоса мусить кождий раз підказувати йому більш серйозно ставитись до своєї працї, ближче пристосувати свою роботу до потреб часу, нїж се повинні робити студенти народів польского, великоруского або навіть галицка українська молодь. У тих є своя чорноробоча інтелїґенция, що власними грудьми й руками прочищає тяжку каменисту і тернисту дорогу для молодечих ідеалів. Те студентство може розкошувати собі спокійно, підіймаючись в захмарну висоту юнацких ідеалів і не рахуючись з потребами землї і завтрішнього дня За нього старші подбають і добють ся реального пристосованя тих ідеалів до потреб житя свого народа. Ми сеї розкоші ще не можемо собі дозволити. Ми не можемо, дивлячись на инших, і собі пускати з мила пихурі, сотнями кидати резолюциї в тій надії, що вони так і лишать ся на папері. Наша молодь мусить запамятати, що крім неї небагато знайдеть ся поборників найперших інтересів українських роботящих мас, котрі піднялиб свій голос за них, що голос нашої молодї часто-густо лунає як голос усеї української інтелїґенциї — усього народа українського по сей бік Збруча. Скажіть же на ласку, коли той голос, не рахуючись »ни съ временемъ, ни съ пространствомъ« — залунає »во вся тяжкая« — »подати менї мерзлого в Петрівку!« — що про нього скажуть ті, від кого залежить подати«.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Заграница.

Про останнїй побут міністра-президента румуньского Стурдзи на Семерінґу у бар. Еренталя пише Polit. Cor., що сей побут не кінчить ся особистою лише приязнию обидвох дипльоматів. На перед висуває ся тут в сїй хвилї справа заключеня торгового договору між Австро-Угорщиною і Румунією, що причинить ся до значного пособленя обопільним народогосподарским відносинам і есть конечним наслїдком тїсних політичних взаємин між сими обидвома сусїдними державами, про котрих піддержанє пильно дбають обидва мінїстри. Переговори в справі сего договору почнуть ся осеню у Відні. — Очивидно було і македоньске питанє предметом наради поміж обидвома державниками. Румунія не є вправдї балканьскою державою, але вяжуть її звязи споріднe-

ня з т. зв. Куцоволохами в Македонії, а також і загально-европейскі інтереси. Румунія змагає від років в напрямі европ інтересів о удержанє політичного status quo на Балканї і переведеня реформ в македоньских вілаєтах відповідно постановам берлїн. договору. Нема сумніву, що по розмові обидвох державників Румунія буде послїдовно і дальше держати ся сего напряму балканьскої політики.

Французского президента принимали вельми торжественно в Копенгазї. Король Фридрих висловив на бенкетї „симпатиї, які відчуває его нарід від віків для Франциї„. Президент Фалліє зазначив у відповіди горяче бажанє, щоби вікові приязні звязи, які лучать обі держави, ще більше скріпили ся.

В палатї льордів виголосив Кромер знаменну політ. річ і зазначив в розправі над законом про вислуженину на старість, що в нинїшних часах є найважнїйшим обовязком правительства вести добре господарство і приготовити ся на всякий можливий европейский конфлїкт. Коли розходить ся о національні інтереси а пристрасти розогнять ся, тодї грозить небезпечність, що може дійти до вибуху, хочби заміри володарів як були мирні. Колиб сей закон принято, булаб загрожена справа свобідної торговлї а се спричинилоб народогосподарску пропасть між Анґлією і загран. народами і довело до війни. Така промова з уст знаменитого державника, довголїтного управителя Єгипту, з парл мовниці є вельми знаменна і грізна в теперішних непевних часах Одначе сеї промови не треба так траґічно розуміти, бо передовсїм Кромер стоїть остро проти правительства і тому живописує положенє вельми понуро. Навіть его товариші не поділяють его поглядів, бо приняли закон 126 голосами проти 16, виходячи з того погляду, що вислуженина для робітників на старість не довела би до такої дорожнї анґл. витворів, щоби треба анґл. промисл обезпечувати охоронними цлами і доводити до зачіпки з заграницею.

Отоманьска Порта заперечує, начеб малотурецкий рух прибрав широкі розміри і заповідає, що небавом опанує сей рух, хоч вважає его доволї грізним так, що не можна ще нїчого певного сказати про его послїдовности. З сего висновують деякі політики такі виводи, що Порта хоче використати сей рух для спиненя дальших реформ в Македонії.

Погрози і атентати в третім корпусї в Солунї тривають дальше. З Солуня наспіла вість, що офіцири убили в Серрес полковника, а се убийство має неперечно політ. ціху. До повстанців перейшов ґенерал Гаді-паша з штабовими офіцирами, котрі оперують з відділом скріпленим Альбанцями між Монастирем а Ускоплєм. Анґлійскі дневники представляють вельми яскраво грізне внутрішне пересиленє Туреччини і вказують на те, що інтервенция Австриї булаб зовсїм управлена. З другого боку звіщають, що Туреччина намагає ся обсачити Болгарию і ту задачу має Мунїр-паша приєднанєм до союза Грециї, Сербії і Румунії, щоби відтак викликати війну з Болгариєю.

З Льондону надходять вісти, що тамошнїй балканьский комітет під проводом посла Букстона, дістявши інформациї з Болгариї від мужів довіря, що там вже довше не можуть ждати, напирає, щоби вихіснувати пригідну хвилю для визволеня Македонії, бо Туреччина тепер не має потрібної військової сили. Молодотурки бажають усунути теперішнього султана а на его місце посадити братанича кн. Сегбагедіна, з евр. образованєм, котрий дав би державі конституцию. Але в сїй хвилї висуває ся гроза болгарско-турецкої війни, а балк. комітет повинен в такім случаю подбати, щоби Анґлія не допустила перевести турецкі війска з Азиї на Балкан.

Греция звертає пильну бачність на відносини балканьскі а в Атенах переконані всї, що офіцири турецкі прихильні Грециї, коли тимчасом до Болгариї відносять ся они неприязно.

Промова п. Евг. Олесницкого,

виголошена в держ. радї при дебатї над справою чернихівскою.

——

(Конець).

Жандарми не мали права стріляти. Миж чули, що на місци на власні очи переконано ся, що дім начальника громади стоїть цїлком неушкоджений, що анї дрібка тинку на стїнах не обірвана, що вибита лише однїсенька шиба, тая, в котру стріляв той п. Кіршнер. Деж була причина, котра могла оправдати поведенє жандармів? Так має ся справа чернихівска; так дорого оплатили руські хлопи в Чернихові рибку в ревіру ґр. Коритовского! І того Коритовского перед кількома днями мимо протесту цїлої сїльскої курії вибрано маршалком повітової ради в Тернополї! Сю почесть надали ему польскі члени повітової ради в нагороду за пролиту кров руских хлопів.

Ось маєте також причинок до відносин, пануючих в Галичинї та до настрою Поляків до Русинів.

Дня 25. мая, день перед катастрофою, чули ми в сїй палатї бесїду ексц. мінїстра внутрішних справ, котра з одної сторони упоминала нас до спокою і згоди, з другої сторони цїлком виразно грозила одному з наших сторонництв переслїдованями Мої панове! Гадаю, що правительство, котре не має сили чи волї гамувати власні орґани і здержати від проливу крови невинних горожан, зовсїм не має права звертати ся до сторонництв сеї палати з погрозами і переслїдованями. Гадаю, що передовсїм є обовязком правительства занездати і ухилити анархію з гори, а тодї не буде воно потребувало бояти ся анархії з долу. Не належу до сторонництва, котрому грожено, але мушу заявити, що се не було становище справедливости, яке правительство заняло в тій бесїдї. Брати в карби є там річ оправдана, де заходять нарушеня закону, і се є одинока можлива міра, після котрої правительство має уладити свої відношеня до сторонництв. Але переслїдувати сторонництво лише з тої причини, що воно є таким чи сяким сторонництвом, і ворожо заповідати таке переслїдуванє тут в парлямєнтї — се противить ся головним підставам конституциї, і длятого мусимо рішучо застеречи ся против такого поведеня. (Живі притакуваня і оплески).

Мої панове! Згода і спокій! Так; згоду і спокій треба і мусить ся в нашім краю привернути, але не переслїдованями, лише справедливостию, строгим переведенєм рівноправности обох народів. Ми не вороги згоди і спокою; кажу щиро: ми бажаємо такого стану річий, котрий би нам позволив наших сил уживати не в борбі, а для спокійного нашого розвитку. (Живі притакуваня і оплески). Але сею згодою не може бути необмежене пановане одних і повне поневоленє других. Наші сусїди в краю мусять прийти до переконаня, що управильненє наших відносин і взаємин є невідпертою конечностию для нас і для них; але вони мусять заразом годити ся з гадкою, що таке управильненє може наступити лише на підставі рівноправности. (Живі притакуваня і оплески).

Нїякого пониженя, нїякого підчиненя та нїяких виїмкових законів, мої панове! Думаю, що Ви вже переконали ся, що виїмкові закони витворюють виїмкове положенє, а з того виходять виїмкові наслїдки, котрі не лежать в інтересї нї нашої нї противної сторони.

Ваші предки, мої панове, виставили були клич: Вільні з вільними! Рівні з рівними! Сей клич доси не здїйснений, він доси є пустою фразою! (Признаня).

Та колиб Ви, мої панове, той клич бодай в части здїйснили, то в сїй палатї не малиб ми галицких дебат, не булоб Чернихова, не булоб Фельштина! Не пролилоб ся чимало дорогої крови!

На мою думку, нема таки иншої дороги, як тільки здїйснити давний, щирий клич. Ви вправдї сильнїйші, в Ваших руках є власть, та були в сьвітї ще сильнїйші, котрих сила ненадійно за одну нїч поломала ся. Непевна є могучість, котра — так як Ваша — основує ся на пановању; встоює ся тільки та сила, котра основує ся на справедливости і вдоволеню. (Живі признаня).

Домаганє тої справедливости зобовязує всїх членів сеї палати, а перш усього поважних членів кола польского, голосувати за наглістю нашого внесеня та за его meritum. Вправдї Ви заявили, що будете голосувати проти, одначе думаю, що обовязок чести велить Вам голосувати за наглістю.

Ви підносили жалоби, що парлямєнтарні партиї глядять на галицкі відносини, як на terra incognita. Даємо тепер нагоду, щоб відслонити трохи той закритий образ та приглянутись ему троха близше.

Мої панове! Близше прослїдженє, як найскорша санация галицких відносин є нинї одним з головних обовязків цїлої держави і сеї палати.

Мої панове! Запевнюю Вас, що проволока, занедбанє того обовязку може пімстити ся на будуччинї цїлої держави найгіршими наслїдками. З тих причин прошу Вас голосувати за наглістю нашого внесеня. (Живі признаня і оплески. Бесїдникови ґратулюють).

Анатоль Вахнянин.

——

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

——

(Дальше).

Що діяти намъ изъ тими »medium tenentes«, я уже сказавъ, що намъ не коньче треба за іхъ дбати, хибань лишъ на стільки, щобъ відтакъ не приходило намъ объ насъ самихъ сказати, що ми не старались іхъ объучити. Зъ сихъ людей, наколи ми проти нихъ не будемо явно ворогувати, єсть и буде заєдно фаланґа проти кацапамъ, котру купимо собі, коли треба буде, за ціну маленьку, бо за ѣ и ѣ.

Яку політику проти нашимъ не одно думаючимъ громадянамъ вести? — а такожъ уже зганувъ, себъ то мині самому треба бути объективнимъ, а симъ часомъ у „Правді“ перемагатиме заєдно Украінщина Галичаньщину. Насильно ту не можъ ити!

---

5. Теперъ же донесу Вамъ, Добродію и те, що и „Рада школьна“ старає ся видати читанку для висшої ґимназиї таку, въ котрій буде все, що зъ Украіни походить, фонетикою надруковане, а галацьке етимолоґією або фонетикою, мішано, такъ, якъ авторъ

дещо вистачивъ. Видко, добра и ту захована політика; бо школяръ обзнакомить ся въ фонетикою, що до сего-дня було crimen laesa majestatis сасаріса, а відтакъ буде можъ хлопцеві поставити ясно передъ очи ту всю суміпку, ту всю кашу літературню, яку наварили у насъ люде — літерати собі на здоровлє.

6. Письмо Кошового прочитавъ я съ розвагою; бачу я щирість у ёму, але скажу и те при тімъ, що Кошовий у колізиі великій, яко Кошовий у цілій „Січи“. Є тамъ люде съ категоріі підъ *б* и тому нехай не буде Вамъ, Добродію, дивно, коли вівъ Ваші роскази иноді и не зовсімъ такъ сповнить, якъ Ви сего домагаєтесь. Січъ Віденьска есть товариствомъ для „забави“; тільки підъ таку покришку полізли Русини віденьскі у той горнець, у котрому засіли на тихъ наші люде. При забаві познаватимуть отсі „medium senentes“ нашу любовь до народу, нашу доброволю, нашу літературу, нашъ іми забутий звичай. Січовики наші мусять изъ ними обходитись, якъ изъ смердячимъ покладкомъ, гласкати іхъ, а за гласканемъ кусати розумнимъ словомъ. Тимъ людямъ не треба казати, що є більше світа, якъ у тому вікні, котре імъ показують наші люди, не треба казати, що ми боремось, бо вони съ самоі цікавості вилетіли бъ съ відтамъ, щобъ хочъ побачити, який той другий світъ, які се люде, що изъ тими Січовики борють ся. Въ очахъ сихъ »medium tenentes« мусить бути Січовикъ „кроткий аки голубъ“, а по заду хитрий и мудрий якъ змій. Такій мій погляд на Січъ; и вопи не повинні приспонювати контінґентъ віденьскій кацапрі.

7. Віршъ „трі брати“ роздано публиці на Шевченковімъ вечері и рано на панахиді у православнїй церкві, тому и не деклямовано ёго. Не посуджайте насъ Добродію о нещирість ку Вамъ; ми бъ хотіли, щобъ не було у насъ ні зерна неправди за собою.

8. Просвіта печататиме псалтарець Вашъ на свій коштъ. Изъ самою Просьвітою погодіть; у виділъ ії входять люде слабодушні, котрі чванять але, що вопи політики; нехай попекуть ся, а на маєвихъ зборахъ ми сотворимо собі другий виділъ. Посилаю Вамъ „Одозву до руского пароду“.

9. Панна Сосновська у Холмъ неноіде, а вступає для проби у новіціатъ чернечий, съ надією, що виступить, чи вискочить съ відтамъ небавомъ; тоді и прийметъ ся за наше діло, котре намъ покидати ніякъ не годить ся.

10. Старицького переспіви сербськихъ богатирськихъ пісень печататимемъ и у Правді, коли Ви Добродію скажете свій судъ объ іхъ. Посилаю іхъ проте Вамъ підъ осудъ.

(Конець буде).

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Прокла і Ілярия м.; римо-кат.: Якова апост. — В неділю: руско-кат.: Собор Гавриіла; римо-кат.: Усп. Анни.

— **Галицкий сойм** — як доносять з Відня — буде скликаний на день 15. вересня с. р.

— **В справі ґімназиї в Вижниці** доносить черн. „Буковина“: На численні запити, чи буде сего року отворена ґімназия в Вижниці, можемо відповісти стілько, що заснованє ґімназиї засадничо признане і справа находить ся в мінїстерстві фінансів. В імени руских послів інтервенював в сїй справі п. Семака і на бажанє дотичного референта предложив письменне pro memoria. Се, що отворенє ґімназиї до сеї пори офіціяльно не проголошене, ще не значить, що ґімназиї сего року не буде. Ґімназию в Кімполюнґу отворено тогіднього року в першій чи навіть другій половині вересня. Не треба отже закладати руки, але збирати і підготовляти хлопців та подбати про заснованє бурси.

— **„Істинно русскіі“ у Львові.** Велику фрайдацию мають галицкі кацапи з нагоди приїзду до Львова кількох росийских делеґатів на праский зїзд. Приїзд і привитанє їх львівскою псевдо-русскою кольонїею описує одна з раніїшних ґазет отсими словами: Вчера вечером о 8·40 куриєрским поїздом прибули до Львова ґр. Бобрінский і реакцийний посол до думи п. Ґіжицкий, які повертають із славяньского зїзду в Празї до своєї вітчини, Росиї. На перонї вібрали ся представителї тутешнього старорускогo(?) сторонництва, пп. Дудикевич, др. Добрянский, о. Давидяк, Міроп-Заячук, ред. „Науки“ Процик, Лїсковацкий і около 30 молодців. Прибувших привитано трикратним окликом „гурра“ почім відспівано росийску пісню і впроваджено їх до ждальні I. кляси. До росийских делеґатів промовив др. Дудикевич, витаючи їх іменем галицкої Руси. Відповів ґр. Бобрінский, що на „Руси мусить пробудити ся чистий дух народний(?), аби тим скорше здїйснили ся ідеали, які вказав Славянщинї зїзд в Празї“. З двірця поїхано повозами до міста. В першій повозці їхали ґр. Бобрінский і о. Давидяк, в другім п. Ґіжицкий з др. Дудикевичом. Росийскі гостї замешкали в готелї Жоржа. Полїция була на двірци змобілїзована, бо надїяно ся якоїсь демонстрациї. Нинї мають прибути ґенерал Владиміров і кн. Львов, щоби взяти участь в бенкетї.

— **Дощ і повени на Гуцульщинї.** З Косівщини доносять, що в тім кутику Галичини падають безпастанні дощі і довели до повений тамошні ріки і річки. Черемош розляв так широко низше Вижниці, що виглядає більший чим в часї штучних повений до сплавлювання „дараб“.

— **Гончарскі майстри з Коломиї учителями на Украіні.** Миргородска „Артистично-промислова школа“ покликала на учителїв трех майстрів школи мистецких глиняних виробів з Коломиї. Школярскі вироби, що виходять з миргородскої школи під наглядом коломийских майстрів — як пише „Рада“ — відзначають ся великою красою і смаком, додержуючи при тім щиро українську подобу (узори ґеометричні і квітки). Значне число сих виробів — кухлїв і иншого посуду — буде вислане до Київа на ремісничу виставу.

— **Траґічна смерть.** „Радї“ доносять з Полтави: Дня 21. с. м. утопив ся, ратуючи жінку на річці, відомий місцевий дїяч, бувший редактор „Рідного Краю“ і співробітник вашої ґазети, присяжний адвокат, Микола Дмитрієв. Похорони відбули ся в середу в Полтаві.

— **Про жнива на Украіні** пишуть до „Ради“: Сміла, черкавского повіту (на Київщині). З 14 го липця тут почались жнива по економіях ґрафа Бобриньского. Пшеницю жнуть (жита по економіях у ґрафа майже зовсім не сіють) за десятий сніп. На жнива приймають тільки жінок робітників двох селяньских цукроварень. Сторонних приймають тільки тоді, коли своїх не вистачає. Селяни свій хліб майже всї не жнуть, а косять. — Жнива на Волинї з перших днїв липця розпочались уже скрізь і в селян і в земельних властителїв. Урожай жита сього року, можна сказати, середнїй. Хліб всї майже косять, бо серпом нїчого захопити до путя.

— **„Весела вдовичка“ і „Шерльок Гольмс“.** Рекорд авторского гонораду „побили“, як то кажуть, автори „Веселої вдовички“ і „Шерлька Гольмса“. Автор першої оперетки мав в Америцї за тиждень від єї вистав по 1.000 долярів, а автор »Шерльока Гольмса« до 10.000 долярів.

— **Напад пчіл.** Незвичайну в своїм родї катастрофу спричинили пчоли в селї Озерянцї, зборівского повіта. Серед того села, при дорозї, що веде до Зборова, находить ся велике пасовиско, коло котрого з обох боків стоять хати а поміж нпми в городах аж пять пасїк недалеко одна від другої. Більша часть тих пасїк, з котрих деякі мають і до 300 пнїв, стоять на горбі по однім боцї згаданого пасовиска. В суботу рано, дня 18. с. м., коли на пасовиску пасло ся кільканайцятеро коний, пустились пчоли із сусїдних пасїк за пожпвою всї в одну сторону на поля за пасовиском, де находять ся гречки в повнім розцьвітї. Пчоли летїли такою густою масою, що утворили нїби хмару, котра закрила пасовиско, а що летїли низько, то били собою об коні, котрі обганяючись хвостами так їх роздразнили, що они почали жалити. В одній хвили величезна маса пчіл впала на коні, котрі почали як скажені кидати собою, не могучи добре втїкати, бо були попутані. То добачив якийсь парубок, котрий загорнувшись добре у веретy і запаливши скрутїль соломи, побіг до коний та порозтинав їм пута, але мусїв зараз сам втїкати, бо пчоли кинули ся і на него та й его сильно покусали. Декотрі коні пустились тодї втїкати з пасовиска, а деякі знов зачали перевертати ся і товчи собою об землю, чим ще більше роздразнили пчоли; ще инші з перестраху і болю стояли мов закаменілі. Так покусали пчоли двайцятеро коний, з котрих 4, власність господарів Луки Іванини і Микити Дороша, згинули на місци. Дальших 4 коні, власність господарів Семка Семираза і Максима Кацапея, покусані страшно, мучили ся ще кілька днїв. Прочих деванайцять було лиш легко покусаних. Розлючені пчоли кинулись ще й на гуси, які були на пасовиску, та почали і їх жалити, та кидали ся навіть на воробців, що случайно туди перелїтали. Люди видїли, як воробці втїкали перед пчолами і ховали ся попід стріхи. З пожалених гусий згинуло 8 штук. Недосить того; пчоли покусали ще двоє дїтий і одну жінку а один чоловік, легко пожалений, ледви що міг втечи і сховати ся в порожній печи в недалекій цегольні. Розярені пчоли навіть аж туди гнали ся за ним. Покусані звірята страшно виглядали. Коні, що погибли, спухли як гори, писок, ніздря і цїла голова понапухали страшенно а на цїлім тїлї були ґузи один коло другого, котрі місцями зливаючись разом, творили опухлини величини великого бохонця хлїба або знов тягнули ся мов грубезні басамани. Люди ратували коні в той спосіб, що зливали їх водою або вкривали мокрими плахтами. Аж коли хтось в місцевій Читальни „Просьвіти“ вичитав, що на пухлину від укушеня пчіл найлїпша амонякова вода, поїхав оден з господарів до міста та привіз тої води і так відратовано ще деякі коні. Пошкодовані ходили з жалобою до староства в Зборові, жадаючи, щоби заказано держати пасїки в місцях, де пчоли можуть можуть бути небезпечні для здоровля і житя людий і звірят. Староство відослало пошкодованих з їх претенсиями на дорогу судову. Пчоли ще через два днї пізнїйше летїли в такій масї через пасовиско, що люди бояли ся випускати на него товарину та й самим туди переходити.

— **Дрібні вісти.** П. Емилїян Царевич, родом з Куликова, дістав на львівскім університетї степень доктора фільософії. — У Львові помер Казимир Буковчик, радник намісництва і адмінїстрацийний референт краєвої Ради шкільної, в 54. році житя, і др. Емануіл ґр. Дунїн Борковский з Поникви в 52. р. житя. — Ботанїчний огород, який тепер є при будинку львівского університету, має бути перенесений на ґрунти Йоллеса і Стенцля в горішній сторонї Зеленої улицї, які акад. сенат ухвалив закупити за 185.000 К. Простір тих ґрунтів виносить 12.000 квадр. сяжнїв.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В суботу дня 25. липця „Чорноморцї“, народна оперета в 3 дїях М. Лисенка.

В неділю дня 26. липця „Ой не ходи Грицю та на вечерницї“, народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 28. липця „Продана наречена“, опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В четвер дня 20. липця с. р. »Суєта«, комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 1. серпня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 2. серпня „Маруся Богуславка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Видїл „Шкільної Помочи“ в Снятині** приймє до бурси на рік шкільний 1908/9 30 учеників за оплатою місячною по 20 К, бідним ученикам може бути вкладка знижена, але мусять они предложити свідоцтво убожества, потверджене урядом парохіяльним і громадским. Першеньство мають ученики школи реальної і ті, котрі уже сего року були в бурсї. Крім сих прийме ся пильних а талановитих учеників з III. і IV. кляси шкіл народних. Услівя принятя є: Батько ученика має бути членом товариства і платити з гори 1 К членьскої вкладки і оплату місячну. При вступі має кождий зложити на інвентар і ранє 7 К одноразово. Кождий ученик має мати чисту постіль, біле, обуву, мундурок і плащик (реалїсти). Прошеня з декларацією, свідоцтвом убожества і шкільним, належить вносити найдальше до 15. серпня 1908 до Видїлу „Шкільної Помочи“ в Снятині, долучаючи карту кореспонденцийну на відповідь. — Від Видїлу Тов-а „Шкільної Помочи“ в Снятині: *о. Филимон Огоновский*, голова. *Іван Федорчук*, секретар.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки оригінальної працї, а 16 К за такий же аркуш друку, если праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Видїл отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему релїгійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народї є найбільше заатаковані ворогами Церкви.

— **Виказ жертв для Тов-а вакацийних осель у Львові** (в коронах): А. Пеленьский з Книгинич 2, о. І. Тарасович з Мостів вел. 2, о. В Семків зі складки в церкві св. Юра у Львові 40, Союз кредитовий у Львові 25, Тов-о »Днїстер« 300, Ученицї Лїц. Института для дївчат в Перемишли 120, о. Бакович з Лисинич 2, М. Левандовский, надінсп. зел. в Стрию 5, Є. Ексц. Конст. Чехович, епископ в Перемишлї 50, о. О. Кисїлевский з Незвиск 4, о. І. Рудович зі Львова 3, Монастир ОО. Василиян у Львові 30, др. В. Шараневич з Рави рус. 3, Тов-о „Просьвіта“ у Львові 20, о. С. Мохнацкий 5, С. Нижанкевич з Дрогобича 2, Шмериковска зі Снятина 2, М. Ганкевич з Целїєва 5, о. О. Менциньский з Маластова 5, А. Захарясевич, учит. в Турі великій 1, І. Угрин з Якторова 10, Повіт. Тов о Кред. Руска Каса в Рогатинї 20, Дарійка Попель з Комарник 5, Р. Перфецкий, ем проф. у Львові 4, Г. Полянська з Пробіжної 10, І. Кушнїр, учит. в Суходолах 2, Г. Гутовичева з Ланьцута 3, З. Гаймберґер з Блюдник 2, Т. Макух з Тернополя 5, др. Шміґельский, лїкар з Франциї 20 франків, Микола Мороз 2, Ученицї IV кл. школи вправ при учит. сем. ж. при працаню учительки 16, О. Лучаківска 2, М. Манастирска 3, о. Билиньский, крилош. у Львові 10, І. Сїтницкий, проф. з Тернополя 10, Питомцї дух. сем. в Перемишлї 5, о. Ярмович зі складки в церкві св. Петра і Павла 8, І. Раставецкий, нотар з Куликова 10, проф. Витошиньский на хлопячу оселю 20·22 К, зібрані в Ворохтї за почином дир. Зарицкого з Перемишля. Всїм щирим приятелям бідної дїтвори Видїл складає сердечну подяку.

Наука, штука і лїтература.

— **Кобзарскі пісні.** Дремцов, перекладач Т. Шевченка і автор українських романсів, видав перший випуск материялу із співів харківского кобзаря Кучеренка, а небавом видасть дальші випуски.

— **Найлїпші театральні штуки.** Журі тов-а російских драматичних писателїв присудило премію ім. Островского за найлїпшу штуку минулого сезона Леонидови Андреєву, як авторови »Житє чоловіка«. — Французка академія признала нагороду 4.000 фр. за найкрасшу комедию в сезонї 1907 8 авторам комедиї „Любов на сторожи“ Де-Флєру і Гаяви.

Телєґрами

з дня 24. липця.

Цетинїя. Засуджених в процесї о державну зраду на кару смерти Дунафіца і студента Войвадіца помилував князь чорногорский.

Білгород. Скупштина уконституовала ся вчера. Президентом вибрано старорадикала д ра Кукцевича.

Царгород. Туреччина замовила 15.000 мавзеровских карабинів.

Грецка ватага убила в ночи на 15. с. м. 5 осіб з родини огородника в болгарскім селї Вареш коло Царгорода.

Новий великий везир розіслав обіжник до всїх „валїх“, щоб дбали о привернене спокою.

В Ільдіз Кіоску відбула ся вчера по пополудни надзвичайна рада міністрів, по якій надіють ся великих реформ.

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно свіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altnеu), Залїщики 4.

(4—15)

На жнива!

СЕРПИ КОВАЛЬСКІ з черенями в дуже добрім виробі, власноручний виріб з найлїпшої анґлїйскої сталї, краєва форма з довготревалими дрібними зубцями, дуже остріі наручні, легко перетинають збіже, що его в руках мало чути, а люде не мучать ся в жниві; одним серпом можна жати кілька лїт. Ціна за 1 серп 60 сотиків. Менше від 10 штук не висилаєсь а більше кілько хто хоче. На кожде замовленє прошу присилати 1 К задатку а відразу замовленє на переказї. Замовляти під адресом

Йосиф Заблоцкий,
варштат виробів серпів краєвих
в Роздолї (Ґаличина).

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Січей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признання**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(12—?)

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсім лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні,** з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	45.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 158. Львів, неділя дня 13. (26.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Зїзд славяньских студентів в Празї.

(Конець).

Попробуємо сим самим аршином проміряти деякі кроки і деякі постанови і резолюциї українського студентства на всеславяньскому зїздї.

Що-б не говорили вороги зїзду, але вони не можуть не признати, що 99% тої молодї, що засїла на зїздї, була щиро проґресивна і демократична. І от деякі з наших делеґатів, не ознайомившись ще докладно з фізіономіями инших товаришів, підіймають ґвалт за те, щоб демонстративно покинути зїзд, трохи чи не в першеж засіданє, склавши тільки заяву, що нї в яке славяньске єднанє Українцї не вірять, а приїхали тільки поінформувати славяньский сьвіт про українські справи. Великого труда стояло вдержати занадто горячих товаришів від такого кроку. Багато треба було потратити слів і часу, щоби довести, що такий крок був би найгіршою інформациєю про нас для Славян західних.

Друга помилка, котру зробило наше студентство — се занадто о с т р и й т о н п р о м о в і ш и р о к и й р о з м а х резолюций. Ввесь час наше студенство жалібно скаржилось на гнїт і насильства в досить жалосливій формі, тій формі, котра так відповідає нашим писаням і говореню в Росиї і яка зовсїм не відповідала нашому становищу на зїздї. Своєю численностю, орґанїзованостю, силою ораторів Українцї на всїх учасників зїзду робили таке вражінє, ніби український рух в Росиї є оден з найкраще орґанїзованих национальних рухів, та не тільки в Росиї, а і серед инших закордонних принижених славяньских народів. А тут — тон казаньскої сироти трохи не в кождого українського промовця, незвичайно жалібна постать і незвичайно велике число промовців в порівнаню з усїма иншими народами. Як собі хочете, а така картина могла навести на думку, що Українцї або надзвичайно великі патріоти аж до шовінїзму, або просто, вважаючи на свою численну перевагу, хотять використувати зїзд переважно для своєї реклями.

Наші резолюциї сягали дальше, нїж ми самім могли щось зробити зараз для проведеня їх в житє. І через те часом на найблизчих для нас по симпатиям людий робили вражінє трохи негарне. Проф. Масарик, напр., з правдивою іронїєю говорив про наше домаганє зукраїнщеня трьох університетів, кажучи, що людий, готових заняти українські катедри ледве чи найшло сяб потрібне число для оден галицкий український університет. Также трохи мітінґово — »чисто по студентскому« було висловлено бажанє украінщеня всїх середнїх шкіл на Україні. І та, і друга резолюция так перелякала проґресивне „русское“ студентство, що ледве вдалось їх потім потроху очутити. Бідним Москвичам та Петербурзцям зразу здалось, що Українцї не сьогодня завтра сепаратизують ся і заснують свою українську республїку.

Трете, що лишилось неясним для більшости зїзда, се те, як українські проґресивні круги і проґресивне українське студентство відносять ся до славяньского питаня. В резолюциї, скомпонованій і внесеній разом з Білорусами, Українцї заявляли, що вони погоджують ся на інформацийні бюра. Всеж инше з славяньского питаня замовчувалось. Неясно було, чи прийме участь наше студентство в славяньских університетских гуртках, що мають, заснуватись з осени по всїх славяньских університетах на федеративних началах, чи продовжать вони й надалї свої зносини з студентскими орґанїзациями західного славяньства і т. ин.

І не вважаючи на допущені помилки, а може навіть через них саме, зїзд славяньских студентів мав дуже багато приємних для нашої молодї наслїдків.

Він зблизив її з молодю таких само пригноблених народів, як і український, показав ясно, де наше суспільство, серед яких народів західного і східного славяньства може знайти тверду піддержу в тяжкій боротьбі. Він розкрив очи нашому студентству на єго рани і болячки, на брак у нашої молодї широкого конституцийного вихованя, зацікавив її житєм західно-европейского славяньства. Він показав не тільки широкому українському, але й загально-славяньскому суспільству, що на сході Европи, в степах України росте і зрїє нова сила, дужа поки що більше своїм числом нїж культурним розвоєм, але й сей останнїй не за горами. Та самий цїнний наслїдок зїзду був той, що студентство наше в лицї своїх делеґатів з усїх культурних центрів Росиї і Австриї встигло за час довгих секцийних засїдань зблизитись, ознайомитись докладно і вирішити таке питанє, як необхідність в найблизчому часї зїзду української студентскої молодї. Було постановлено скликати сей зїзд в наступному учебному роцї. Де і як — мусить визначити окремий комітет.

На сьому пункті закінчилось останнє засїданє української секциї всеславяньского студентского зїзду.

Витаючи славяньске студентство на останнїм зібранї, посол до віденьского парляменту проф. Масарик пригадав одну характерну рису росийских учених: почати многотомний учений труд, написати до нього вступ або перший том і потім спочити на лаврах.

Ви написали перший том великого твору. Щиро бажаю не спинятись на ньому тільки! пролував на дорогу славяньскій молодї заповіт професора.

Оден той факт, що славяньске море так глибоко і так довго хвилюють ся тим зїздом, яскраво сьвідчить про те, що се не був тільки камінець, кинутий підчас веселої забави легковажною рукою байдужого юнацтва, що се є щось більше — може навіть перший камінь, перша паля у великій славяньскій греблї, що згуртує славяньскі демократичні течії на боротьбу з ворогами рівности, волї і братерства з свого і чужого роду і племени. Все може бути!

Не мине він безлїдно і для росийского студентства. Житє університетске таке приголомшене тепер всюди, що студентскі гуртки постарають ся використувати славяньску благонамірену марку, щоби утворити на сїрому фонї єго хоч яку оазу. І тут наша молодь мусить міцно орґанїзуватись і дружно виступити на сих зібранях, маючи на метї одно завданє — як можна ширше ознайомить росийску молодь з українськими справами і як можна краще самим ознайомитись з житєм инших славяньских народів.

Ось те становище, яке на нашу думку, мусить знати українська студентска молодь в славяньскому питанї. Ми не сягаємо далї, ми тільки думаємо, що подробиці роботи краще всього вияснять ся при самій роботї, тепер же досить і сього що є: „довлєєт бо дневі злоба єго!

Наша молодь внесла не одну красномовну сторінку в перший славяньский том. На нїй же лежить обовязок не відступати в патріотичні зачіпки, а также само щиро працювати і красномовно творити своє дїло і далї!..

Жатва бо многа!“

А ми від себе додамо до вельми гарного погляду д. Піснячевского ще й те — що робітників мало. А маємо на думцї робітників, що не тільки красномовні виголошувалиб промови острим тоном і ставили з широким розмахом резолюциї далекосяглі, але щоб робили справдешне хосенне дїло. А до такого дїла треба багато знаня, якого можна

добути основною науковою працею. От до такої наукової роботи заохочуємо ми нашу молодіж, щоби она могла стати поруч Чехів, Словінців і ин.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстер-президент бар. Бек був дня 22. с. м. в Ішлю, де на послуханю у цїсаря здав справу з парляментарних і державних справ та останних ухвал ради мінїстрів, котрі відносили ся до скликаня соймів на половину вересня. Послуханє тривало дві години.

Заграница.

Останні молодотурецкі атентати викликали велику тривогу в Царгородї, а хоч урядово заперечують розширеню сего руху, поважні і далекоглядні полїтики є тої думки, що треба конечно щось зробити, щоби сей рух спинити, а се видає ся тим лекшою справою, бо рух сей має патриотичний характер і можнаб его звести в спокійне русло. Крім розрухів в турецкім війску проявляє ся великий рух між Альбанцями. Köln. Ztg. звіщає, що около 3.000 Альбанців вирушило на Ускопле і там вижидають відповіди з Царгорода на свої домаганя. Они заявили свою згоду на домагане молодотурків, запевняючи султана про вірність ему, вимагають конституциї і усунення з краю чужинців. Daily News звіщає з Солуня, що молотурки завели в Резиї і в Охридї власну адмінїстарию, а населенє радо повитало сю зміну. Заохочені сими успіхами, заявили молодотурки, що они заведуть тимчасове правительство, наколиб не вдоволено їх домаганям.

Малоазийскі залоги висилані на згноблене молодотурецкого руху, відказують послуху і заявляють, що не будуть воювати проти суплемінників.

Румуньский мінїстер-президент Стурдза висловив ся перед видавцем Pol. Korr., що не відповідає дїйсности погляд, начеб мірцштеґска проґрама втратила свою вагу а відносини між Австриєю і Росиєю в балканскій справі змінили ся. Реформи в Македонії можуть відбувати ся лише на основі сеї проґрами, а анґльо-росийске порозуміне буде вести справу в напрямі задуманім Австриєю і Росиєю. Становище Румунії в балк. справі не змінило ся в нїчім. Крім того змагає Румунія удержати добрі взаємини з Сербією і Болгариєю.

Що полїтика тридержавного союза для удержаня мира не зрушена дводержавним союзом, можна із сего бачити, що мимо всяких заперечень польских дневників послїдує зїзд цїсаря Вільгельма з королем Едвардом і кн. Більова із Столипіном. Крім того N. fr. Presse подає, що небавом послїдує подія, котра стане певним доказом добрих взаємин між Францией а Нїмеччиною.

Добутками третьої думи не вдоволене населенє Росиї, а тим менше на Українї. Цїкавий з того становища лист з Черкаского повіту (в Київщинї) поданий сими днями в київскій »Радї« і задлятого наводимо его основу:

„Скілько часу єствує вже третя дума державна, посли »народні« встигли вже помолитись і на спочинок розїхатись, а про роботу їхню серед людий нашого повіту майже нїчого не чувати. Просто дивне стало ся з людьми, ще за житя другої думи (про першу то й казати нїчого) що дня можна було бачити, як цїлий натовп з інтелїґентів, робітників та селян сходили ся до місцевих продавців ґазет і з великою нетерплячкою чекали ґазет з сьвіжими відомостями про думу А як вже бувало, привезуть ґазети, то починало ся для росийского обивателя щось зовсїм незвичайне: кожний наввипередки тиснув сь по ґазету. Так цїкавились люди роботою своїх послів у державній думі, сподївали ся, що мовляв, і в наше віконце засяє сонце. Нїчого подібного про третю думу сказати неможна. — Нї надій, анї сподїванок нїяких на неї не покладають. Спершу було хоч почуєш яку дурничку про Пурішкевича та про Челишова. Тепер то рідко коли й попадеш на розмову про третю думу, наче її й на сьвітї немає. Силу ріжних законопроектів ухвалила дума за минулу сесию, а спитай кого з наших людий про думску роботу, то нїхто нї про оден законопроект нїчого не скаже. Навіть прізвища послів з свого повіту мало хто знає.

Тяжкі злиднї після „часів свободи“, ще більше напосїли наших селян і они, здаєть ся, всяку віру зг били в можливість поліпшеня свого тяжкого становища. Даєш селянинови книжку про те „як годувати худобу“, а він тобі переверне її в руках, посьміхнеть ся гірко та й каже:

— »Як биж воно, як прочитав отсю книжку, щоб і худоба була сита“, а потім зітхне й додасть: »як би було чим годувати, а вже нагодувалиб...«

І се не окремий випадок, а таку сумну відповідь часто густо трапляєть ся чувати з уст нашого селянина. А тут ще стоїть перед очима недорід озимини. Прочули люди, що по паньских економіях уже жати загадують, почали й собі лаштувати ся. Та сумні будуть сї жнива...

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Конець).

11. Не добре було би, наколи бъ ми у Правді не скінчили „Причепи“; зробіть ласку Добродію, вистарайтесь ії для насъ, бо публіка наша дожидає ії нетерпливо. Скінчити ії мусимо.

12. Посилаю Вамъ рахунокъ зъ присланихъ другихъ 260 р. на Правду. Грошей своіхъ у насъ теперъ не вплинуло кругомъ нічого. (ul. *Б*).

13. Чи Диметъ певний чоловікъ, я теперъ докладно сказати не можу, бо ще не всё знаю, щоби треба знати объ німъ. Скажу ино таке, що вінъ при редаґованю „Руси“ дававъ себе ужити дуже плюгавенькимъ людямъ за орудде; що на его руки ишли гроши на тую ґазету, грошї, Богъ знає зъ відкіль взяті, за котрі вінъ однакъ передъ громадою нашою сказавъ, що се его жъ власні. Диметъ тоді грубо пробрехавъ ся. Теперъ бувъ вінъ знову у Варшаві, завізваний туди телеґрамомъ відъ недужого теща, такъ, що бідний, не мавъ часу и сказати мені, що іде туди. Ще разъ бідний ?!

Тее чувъ я лишъ, що книжки для Васъ зъ Варшави прийдуть на его руки; зъ самимъ імъ я ще не бачивъ ся; вінъ купець-материялисть; зъ нимъ обережно треба ити до якогось часу; я пессимисть зглядомъ его?

14. Теперъ маю ще діло до Васъ Добродію зглядомъ присланихъ манускріптівъ до Правди, именно що до тихъ на руки Кошового. Якъ думаю я объ іхъ?

Я писавъ до Васъ увъ одному листі, що проти Росиі намъ треба лишъ фактами, не теориями воювати; Ви Добродію похвалили мене за мій поглядъ. Теперъ же, коли даєте судъ на віршъ Федьковича, кажете таке саме: „Відъ редакциі Правди не мусить нічого такого виходити, що лає здорово Москаля. Слухаючи Вашъ тодішний наказъ а пересвідчившись, що прислані кусні: „Иродова морока“, „Двоєглава курка“ и „Серпанкова мантия“ таки надобре сварять на московскі порядки, я протестую проти Вашого теперішнёго наказу и прошу Васъ змінити его на таке, щобъ друкувати прислани манускрипти окремими брошюрами яко додатокъ, хочъ вийдуть вони все таки зъ редакциі нашої, а пречінь ми будемъ мали де чімъ заставитись проти ворогамъ и „Правда“ буде могла ити собі безпечно за кордонъ якъ досіль. Наколи у Васъ Добродію суть важнїщі причини, щобъ згадані кусні таки у Правді друкувати, тоді я зовсімъ не му протестувати, зробіть лишень ласку, скажіть Ваше останне слово. До того ще и те добавлю, що Ви самі кажете робити передрукъ зъ „Иродової мороки“; чи не лучче буде оставити тоді „Правду“ на одному аркуші, а въ додатку in 8-ки дати „Иродову мороку? Не гнівитесь, що я може за оглядний у сіхъ речахъ, та не думайте знову, що декого або дечого наполохавъ ся або думаю налякатись.

15. Прошу Васъ теперъ Добродію:
1) за конець „Причепи“.
2) за 100 р. на друкованя Псалтаря.
3) за 125 р. на редаґованя Правди.

P. S. Съ примірників (5) Лисенкових писень немає у мене лишъ 1. Вислано: 1. музику Вербицькому; 1. Данилу Млаці (Воробкевичу alias Морозенко), поеті и композитору; 1. Чернёвецькій Бесіді на руки співака Івана Турчмановича; 1. передано редакциі Правди (того намъ все треба) одинъ вишлю проте у Січъ.

Всюдий допрошують ся у насъ ґраматики фонетичнёї. Потребу сю викликала незгодність правописі у „Правді“. Що би теперъ нашій публіці ні дати, вона прийме ся его и дертатимесь его. Ви чували певно Добродію, що Партицький має таку ґраматику готову; ії бо треба видати и коли Ви зволите, то якусь частину грошей я бъ відзначивъ для неі.

Спасибі, що зволили друкувати Правду у підтора аркуша. Клонюсь Вашій добрій Пані, то п. Ивану Ивановичу низенько, оставайтесь здорові та дужі та прихильні до щирого Вамъ

Наталя.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Собор Гавриіла; римо-кат.: Усп. Анни. — В понедїлок: руско-кат.: Онисима прп.; римо-кат.: Пантелеймона. — Ві второк: руско-кат.: † Володимира князя; римо-кат.: Іннокентия.

— **З угорскої Руси.** Дня 13. с. м. помер о. Теодор Легеза, парох в Дїлку, унґварскої епархії, дописуватель угорских часописий, а головно „Науки“, в 63. р. житя. Покійникови присьвячує редакция унґв. „Науки“ передову статю, в якій величає его як ревного народолюбця. — Пряшівский епископ о. Іван Валїй обходив дня 15. с. м. 25-лїтний ювілей свого епископства.

— **Нова ґімназия в Стрию.** З днем 1. вересня буде утворена в Стрию самостійна філія польскої ґімназиї, для якої розписано вже конкурс на 9 посад учителїв.

— **До реґуляциї ріки Стрий.** Намісництво оповістило, що для проектованої реґуляциї р. Стрий від 28.000 до 35.800 клм. відбуде ся водно-правне доходжене в громадах Добряни, Верчани і Угерско 12. серпня с. р., а в громадах Татарско, Ходовичі, Лисятичі і Стриганцї дня 13. серпня, а се в громадах Добряни, Верчани і Татарско разом з експроприяций-

ною розправою і розпічне ся в кождім з наведених днїв о 9. год. рано обходом простору, який має бути уреґульований. Комісия збере ся першого дня о 9. год. рано в Добрянах над Стрийом в клм. 35.800. Викази ґрунтів, які мають бути вивласнені, разом з плянами будуть виложені в громадских урядах в Добрянах, Верчанах і Татарску і в канцелярії двірского обшару в Добрянах, а проект будови в старостві в Стрию, почавши від 27. с. м. через 14 днїв до перегляду для загалу. Закиди проти проекту, зглядно проти наміреного вивласненя, можна вносити протягом тих 14 днїв на руки стрийского староства, або при комісиї на місци. Пізнїйші закиди не будуть узгляднені, а інтересованих будуть уважати за пристаючих на намірені роботи.

— **Мінїстри на відпустці**. Президент мінїстрів бар. Бек перебуває тепер в Карлових Варах, звідки поїде до Тироля. Мінїстер зелїзниць Дершата замешкав в Кіссінґен. Мінїстер торговлї Фідлер перебуває в Ґрадо. Мінїстер хлїборобства Ебенгох виїхав до Гальштад. Мінїстер для Галичини Абрагамович сидить в Марієнбадї. Мінїстер просьвіти Мархет перебуває в Ґаштайн. Нїмецкий мінїстер земляк Праде замешкав в Лїберци. Ческий мінїстер земляк Прашек виїхав до своїх дібр в Чехах. Мінїстер скарбу др. Коритовский, який з причини виготовлювання буджету не може бути далеко від Відня, перебуває в Семерінґу.

— **„Істинно-русскії“ у Львові**. Ще заки ґр. Бобрінский і пос. Ґіжицкий прибули до Львова, витали їх на двірци в Перемишлї тамошні москвичі в числї кількадесять осіб. Однак сю овацию перебили їм перемискі Русини, які прибули також на дворець і устами п. Кіцули пояснили „істинно-русским“, що в східній Галичині з виїмком нечисленної породи рублехапів мешкають Русини-Українці. Оба „істинно-русскії“ і їх галицкі лякеї відзискали гумор аж у Львові на бенкетї, який їм справили вчера рано Поляки. Вчера прибув також ґен. Владиміров, а кн. Львов уважав за відповідне виїхати з Кракова просто до Росиї. На бенкетї розвязали ся при шампанї язики і з обох сторін упало много слів про польско московску приязнь і про славяньске братерство. Львівскі москвичі опроваджували вчера і нині своїх гостий по своїх інституциях і бурсах і виряджають їх нині вечером „з чистилища до пекла“ (слова ґен. Владимірова на вчерашнім польскім бенкетї).

— **Nulla dies sine .. дощу**. День в-день маємо у Львові всї переходи від найкрасшої погоди з сонцем до бурі зі зливою. Від кількох днїв дощеві хмари так правильно загощують понад Львів, що маємо дощ на снїданє, обід і вечеру, на обід, очивидно, найбільший. Магістрат має улекшену роботу зі скроплюванєм улиць водою а Львовяни прочищений воздух до віддиханя.

— **Нові роди радників**. З нагоди цїсарского ювілею багато адвокатів і лїкарів має дістати титули радників справедливости, зглядно радників санїтарних. Адвокатскі і лїкарскі палати мають висказати свій погляд на сей проект. Згадані титули радників мали би дістати ся тим адвокатам і лїкарям, що від 25 лїт працюють в тих заводах.

— **Темнота**. З Перемишля доносять: В Бакові повісив ся в стодолї в марцю с. р. Роман Тимчик. Коли вість про се пішла селом, зібрало ся докола стодоли повно народа і рада в раду, що робити з висїльником, бо, мовляв, висїльник сироваджує гради. Тодї старий 80-лїтний Каспро Пастернак з Андрієм Копчаком, обізнані з такими випадками, викопали попід підвалину стодоли велику дучу і заложивши самоубийникови шнурок на шию перетягнули его тою дучою на двір. Онодї станули оба перед судовим трибуналом обжаловані о зневагу мощий. Они признали ся до всего, а звиняли ся тим, що зробили се для добра громади, аби охоронити еї перед градом. Трибунал узгляднюючи традиційний забобон і глупоту обжалованих покарав Пастернака і Копчака семидневним строгим арештом.

— **Конституця в Туреччині**. Вчера вечером наспіли до Львова телеґрами, що великий везир на основі султаньского іраде оповістив в Туреччині конституцию, надану ще в 1876 роцї, але не введену в житє і скликав палату послів на засадї давного реґуляміну і в давнім складї. (Близші вісти подано в рубрицї телеґрам).

— **Напад на поїзд**. З Новоселицї буковинської доносять, що між стациями Лярґа і Лїянович на шляху Новоселиця - Каменець подільский напали опришки на особовий поїзд і скотили льокомотиву та кілька возів з насипу, причім дві особи з зелїзничої обслуги згинули а багато подорожних є ранених. Коли настало замішанє опришки кинули ся на подорожних і ограбивши їх з гроша, утїкли. Дїяло ся се в ночи, тому тяжко буде вислїдити опришків.

— **Парохія без парохіян**. З Холмщини пишуть: Після указу про волю віри на Холмщинї сила рускої людности перейшла в католицизм. Переходило так багато, що позоставали ся в деяких місцях тільки батюшка, дяк та вчителї православні. Таких парохій в одній люблинській ґуб. буде коло двох десятків. І, не зважаючи на се, церков не зачиняють, а батюшки всеж так рахують ся місионарами і дістають по 1.200 карб. у рік жалованя, окрім ще землї. Серед таких парохій без парохіян в замойскому повітї є, між иншим, парохія „благочинного“ с. Липского, де одної черноземної землї батюшцї належить аж 300 морґів, і благочинний живе там настоящим поміщиком.

— **Монополькн в Полтавщинї**. На 1. сїчня с р. на цїлій Полтавщинї усього було 743 монополько. Відколи заведено сї монополькн — шинків на Полтавщинї поменшало на 77. На удержанє сих всїх 743 полтавских монополько видано 808 тис. карб.; одна монополька приблизно обійшла ся в 1.088 карб А випродала кожда монополька горівки за рік пересічно. 2.270 ведер, на 18 тис. карб. тодї як у себе ведро горівки обходить ся усього 47·93 коп.

— **Ювілей олівця**. Сего року минає 250 лїт від часу, як люди почали уживати олівців. Перед тим ще за часів Римлян уживано олєвяних дротів до писаня. Аж в 1658 р. в Кумберлянд в Анґлії найдено поклади ґрафіту, який показав ся знаменито придатним до писаня. Якийсь час виріб олівців був дуже трудний. Ґрафіт різано пилочками на тонкі пластинки, а потім на стовпики і оправлювано їх в дерево. Але що анґлійский ґрафіт був дорогий, то на суші Европи домішувано до тертого ґрафіту ріжні материяли, а між иншими сїрку. В Нїмеччинї заложено першу фабрику олівців в селї Штайн коло Норимберґи з початком XVIII в., коли вже найдено ґрафіт в Нїмеччинї і в Австриї. Фабрика була власностию Каспра Фабера. В 1795 р. два фабриканти, Йосиф Гардмут і Яков Конте, почали одночасно мішати ґрафіт з глиною і тим чином довели виріб олівців до широких розмірів. Нині є на сьвітї тисячі фабрик олівців, а найбільше їх є в Норимберзї, де 30 фабрик виробляє річно до 300 мілїонів олівців.

— **Хороба очий від кінематоґрафу**. В останних часах в Петербурзї лїкарі ствердили багато очних хоріб у людий наслїдком оглядання кінематоґрафічних продукций, які стали там дуже дешеві і розповсюднені. Довгий побут в темнотї при безнастаннім напруженю очий, вдивляючих ся в ясно осьвітлені і мигаючі образи дуже шкідливо дїлає на взір і є причиною недуг очий.

— **Дивна привичка**. Професор Роберу Сімзон, що на унїверситетї в Ґлезґо учив математики, був одним з тих пошиблених ученых, котрі нїби лиш на то призначені, щоби жити другим людем на радість і потїху. Він мав таку навичку, що коли виходив із свого старокавалерского помешканя, то числив кроки і не переставав числити, хоч би его й хтось знакомий зачепив на дорозї. Одного дня, коли професор ішов на виклади і якраз зробив 573 кроків, зачепив его якийсь пан, котрий знав его з лиця, але про его манїю навіть не чув нїчого.

— Я хотїв би вас щось спитати — відозвав ся той пан.

— Дуже охотно, мій пане, 573...

— О нї, не 573, лиш одно питанє — відповів чемно питаючий.

— Прошу, можете питати, 573 — відповів професор.

— Ви дїйсно дуже ласкаві — сказав на то питаючий — але то розходить ся лиш о таку річ. Я знаю, що ви з помершим доктором Більтоном були собі знакомі і я хотїв би довідати ся від вас, чи то правда, що він кождій своїй внучці лишив по 500 фунтів?

— Зовсїм точно, 573 — відповів професор.

Питаючий лиш видивив ся на професора як би на якого несповна розуму, поклонив ся борзо і пішов.

Професор Сімзон зміркував, що той чоловік очевидно зле зрозумів его відповідь і крикнув за ним а рівночасно і зробив один крок дальше: Нї, мій пане, лиш 500! — 574.

— Бідачиско — подумав собі питаючий ідучи дальше — він таки направду збожеволїв.

Оповістки.

— **Тарасове сьвято**. В неділю дня 26. с. м. відбудуть ся в Лїщинї коло Стрілиск в Читальнї „Просьвіти“ вечерниці в честь Шевченка. В програму входить представленє комедиї Цеглиньского „Лихий день“.

— **В Пустомитах** коло Львова виставить аматорский кружок Читальнї »Просьвіти« з передмістя у Львові, в неділю дня 26. с. м., в салї Цукерберґа (коло стациї) »Безталанну«, драму в 5 дїях Карпенка Карого. Початок о год. 7½ вечером.

— **Посольский звіт**. Пос Ґригорий Цеглиньский стане задля зложеня свого посольского звіту перед виборцями: в неділю 26. липця в Перемишлї, в неділю 2. серпня в Селисках коло Динова, в неділю 9. серпня в Селисках коло Перемишля, в неділю дня 16. серпня в Зоротовичах, а дня 19. серпня в Стібнї. Дальші віча оголосить ся пізнїйше. Віча відбудуть ся все о год. 2. по полудни.

— **Фестин в Калуши**. Читальня „Просьвіти“ в Калуши уряджує 2. серпня в міскім городї фестин, на який запрошує дооокресні читальні, „Соколи“ і »Сїчи«.

— **Заряд института СС. Василиянок в Яворові** повідомляє, що з початком шкільного року 1908|09. є 12 місць вільних для учениць шкіл народних, виділових і учениць учительскої женьскої семінариї з укінченим I і II роком семінариї. Оплата місячна за удержанє 36 К, з нарукою музики гри на фортепянї 46 К. Семінаристки доплачують ще 10 К за науку в семінариї. Рік шкільний зачне ся Богослуженєм 4. вересня, на котрім всї ученицї мають бути присутні. Близші інформациї уділяє заряд института СС. Василиянок в Яворові.

Телеґрами

з дня 24. липця.

Льондон. Король Едвард підчас побуту в Марієнбадї прийме відвідини наслїдника престола архікн. Франца Фердинанда, французского президента мінїстрів Клємененску і росийского премієра Столипіна.

Стріча короля Едварда з нїм. цїсаром Вільгельмом наступить 11. серпня в Кронберґу.

Царгород. Оголошена конституция викликала вдоволенє в цїлій Македонії як між магометанами так і між християнами. Молодотурки за границею повідомили консуляти, що тепер напевно настане спокій.

Атени. З Солуня доносять, що коли ґубернатор оповістив конституцию, настала в містї велика радість.

Царгород. Турецкий посол в Цетинії дістав телеґрафічний поклик до Царгорода в цїли одержаня деяких інформаций для чорногорского князя Микити.

ЗАМКНЕНЄ РАХУНКІВ

Товариства Взаїмних Обезпечень в Кракові.

Рахунок доходів і страт з дїлу огневого за час від І. сїчня 1907. до грудня 1907. р.

РОЗХІД.

			с.	К.	с
I.	Шкоди і кошти лїквідації виплачені	7,980.284	37		
	з відтягненєм звороту від Товариств контрасекурацийних	2,238.608	92	5,741.675	45
II.	Загальні видатки заряду з відтягненєм контрасекурацийної провізиї			1,667.141	79
III.	Відписи і инші видатки			480.783	11
IV.	Резерва на неуправильнені шкоди	1,296.065	33		
	з відтягненєм удїлу контрасекурацийних Товариств	327.749	17	968.316	16
V.	Стан фондів з кінцем року 1907	13,469.759	50		
	з відтягненєм контрасекурациї	1,360.371	55	12,109.587	95
VI.	Позісталість			873.720	10
				21,841.024	56

ПРИХІД.

		К	с	К	с
I.	Фонди перенесені з р. 1907	12,962.778	38		
	з відтягненєм контрасекурациї	1,341.767	64	11,621.010	74
II.	Фонд на неуправильнені шкоди перенесений з р. 1907	946.628	53		
	з відтягненєм контрасекурациї	153.731	57	792.896	96
III.	Зібрана премія	11,900.519	11		
	з відтягненєм контрасекурациї	3,401.127	81	8,499.391	38
IV.	Прихід з льокациї капіталів			379.852	33
V.	Инші приходи			547.873	15
				21,841.024	56

Рахунок білянсу з дїлу огневого з днем 31. грудня 1907. р.

ЧИННИЙ СТАН.

		К.	с.	К.	с.
I.	Стан каси з днем 31. грудня 1907			290.819	80
II.	Розпоряжальні належитости в институциях кредитових і касах щадничих			1,505.055	64
III.	Реальности			1,880.000	—
IV.	Вартісні папери після курсу з дня 31. грудня 1907. р.			8,157.067	73
V.	Векслї в портфелю			199.566	27
VI.	Сальда чинні рахунків з Товар. контрасекурацийними			2,267.860	74
VII.	Залеглости в аґент. і філїях (сальда чинні)			1,986.353	69
VIII.	Ріжні довжники			2,082.006	94
IX.	Вартість інвентаря по відписаню зужитя			27.101	72
X.	Ефекти кавциї аґентів			552.970	84
				18,948.803	37

ПАСИВНИЙ СТАН.

		К.	с	К.	с
I.	Фонд резервовий			7,141.678	18
II.	Фонд вірівнуючий і специяльний.			1,471.668	69
III.	Резерва премії	4,770.534	64		
IV.	по відтягненю контрасекурациї	1,360.371	55	3,410.163	09
	Резерва на неуправильнені шкоди	1,296.065	33		
V.	по відтягненю контрасекурациї	327.749	17	968.316	16
	Фонд емеритальний			2,438.195	91
VI.	Сальда пасивні рахунків з Товариствами контрасекурацийними			733.805	84
VII.	Ріжні вірителї			300.191	01
VIII.	Кавциї аґентів			552.970	84
IX.	Фонди			1,058.093	55
X.	Позісталість			873.720	10
				18,948.803	37

Рахунок доходів і страт з дїлу градового за час від І. сїчня 1907 до 31. грудня 1907. р.

РОЗХІД.

		К.	с.	К.	с.
I.	Шкоди і кошти лїквідації виплачені	997.479	51		
	менше зворот від Тов. контрасекур.	194.505	66	802.973	85
II.	Загальні видатки заряду по відтягненю провізиї контрасекурацийної			97.392	10
III.	Відписи і инші видатки			90.394	04
IV.	Стан фондів з кінцем р. 1907			2,855.926	35
V.	Чиста решта			1.151	50
				3.847.837	84

ПРИХІД.

		К.	с.	К.	с.
I.	Фонди перенесені з р. 1907			2,803.380	52
II.	Зібрана премія	1,090.675	28		
	менше контрасекурация	200.362	28	890.313	—
III.	Прихід з льокациї капіталів			114.174	51
IV.	Инші приходи			39.969	81
				3,847.837	84

Рахунок білянсу з дїлу градового з днем 31. грудня 1907. р.

ЧИННИЙ СТАН.

		К.	с.	К.	с.
I.	Розпоряжальні належистости в кредит. институциях і касах щадничих			26.175	98
II.	Вартісні папери після курсу з дня 31. грудня 1907. р.			2,607.983	53
III.	Векслї в портфелю			100.358	41
IV.	Чинні сальда рахунк. з Товар. контрасек.			22.076	26
V.	Ріжні довжники			155.067	38
VI.	Вартість інвентаря			1.390	10
				2,916.051	66

ПАСИВНИЙ СТАН.

		К.	с.	К.	с.
I.	Фонд резервовий			2,793.786	74
II.	Ріжні вірителї			1.477	50
III.	Фонд специяльний			38.691	65
IV.	Фонд на неуправильнені шкоди			23.447	96
V.	Фонди			57.496	31
VI.	Чиста решта			1.151	50
				2,916.051	66

Кракїв, дня 31. грудня 1907.

ДИРЕКЦИЯ

М. Ґарапіх. Іг. Ґлажевский. Пашковский.

КОМІСИЯ РАХУНКОВА:

В. Ґнєвош. М. Урбаньский. Антін ґр. Водзїцкий. М. Дидиньский. Клем. ґр. Дзєдушицкий.

Начальник центральн. бюра рахункового: *Віктор Ґаблєнц.*

Видає і відповідає за редакцию: **Сень Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 159. Львів, второк дня 15. (28.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Конституция в Туреччинї.

(×) Мовби нагла блискавка з грізних хмар, які нагромадили ся в останних днях над Балканьским півостровом, упала несподївана вість з Царгорода, що султан згодив ся на конституцию в Туреччинї а рівночасно скликав посольску палату.

Отсе вислїд наглих перемін, які збули ся останними днями в найблизшім окруженю султана. Грізний рух молодотурецкого сторонництва, який з такою наглостю проявив ся в останних днях в Македонії а відтак обхопив і ширші круги та довів до відмови послуху султанському правительству між малоазийскою залогою призначеною для згнобленя сего руху, звернув на себе повну бачність султана. Султан втратив довірє до великого везира Ферід-паши і покликав на его місце Саїда-пашу, а також дотеперішнього міністра війни Різа-пашу заступив добрим знавцем політичних і військових відносин, маршалком Омер-Рушді-пашею, котрий має бути прихильником новітних реформ.

Нема сумнїву, що вплывови отсих двох визначних мужів треба приписати проголошенє конституциї і скликанє парляменту.

В отоманьскім царстві, яко сусїднім з одного боку Росиї а з другого Персиї, не могли остати без впливу конституцийні змаганя в тих державах в останних роках також і на настрій населеня в Туреччинї Султан, до котрого почали ся добирати в останних десятилїтях що раз рішучійше европейскі держави і вводити там реформи, сподїваєть ся імовірно проголошенєм конституциї з одного боку втихомирити молодотурецкий рух, а з другого — перебити змаганям европейских держав до обмеженя его власти.

Ми вже перед кількома днями згадували про се, що ще в 1876 р. Мідат-паша надав був конституцию, котра вправдї по роцї щезла безслїдно, одначе до нинїшнього дня не була відкликана і знесена нїяким виразним розпорядком, а остала, так сказатиб, на папері. Мідат-паша переплатив проголошенє конституциї вигнанєм, на котрім его страчено. Одначе зерно ним засїяне не пропало а видало плоди, — нинїшнїй молодотурецкий рух, а провідники сего руху вважають конституцию Мідат-паші своєю спадщиною, котрої тепер так завзято добивали ся.

Віднова конституциї і скликанє парляменту окремим іраде великого везира до провінцияльних властих, котре покликує парлямент в давнім складї і на основі давного реґуляміну до дальшої дїяльности, є отже першим добутком молодотурецкого руху, який він певно не сподївав ся осягнути так скоро. Наколи султан держить поважно свого наміру, тоді обнова конституциї і скликанє парляменту буде для Туреччини почином нової доби, а Отоманьске царство війде поміж новітні держави конституцийні. В сїй хвилї не можна ще оцїнити осяглости еї впливу на весь обсяг балканьского питаня. Всеж таки можна вже тепер припускати, що Отоманьске царство, яко конституцийна держава, схоче само взяти ся до переведеня реформ на Балканї і що тоді всякі реформацийні змаганя европейских держав покажуть ся що найменше злишними. На всякий спосіб ориентальне питанє війшло в сїй хвилї в зовсїм нову фазу, а Европа опинила ся перед зовсїм неожиданою подїєю, котра в заграничній політицї европейских держав має вельми далекосягле значінє.

Політичний огляд.

Заграница.

Дня 25. мая розійшла ся поголоска, що в Туреччинї наданоконституцию. Сю вість приняла Европа зразу з недовірєм. Нинї знаємо, що наданє конституциї Туреччинї є фактом доконаним.

Султан, як доносять, опирав ся з разу введеню конституциї, але уступив на вість про бунт війска в Анатолії, найсильнїйшої доси підпори его держави.

Ганна Барвінок.

Щоденна гірка пісня.

(Малюнок з сїльского житя).

Що люде живуть,
Як цьвіти цьвітуть,
Мояж голова
Як вяла трава!...
(*Народна пісня*).

— Деж тії доглядачі? Адже єсть, кажуть, якесь так обчество тверезости, кудиж воно дивить ся?! Нема просьвітку нашим молодцям! Де тії доглядачі?! — мовляла Серафима.

Дївчатами дбали в скринї. Рано вставали, пізно лягали, ходили поденно, заробляли, та скринї сповняли; і все те яскравими поетичними мріями обрамляли, любим коханєм пересипали. „Ой молодосте одрадосте“!... А довело ся ті квітчасті рожеві мрії не так поетично вживати, а слїзми туги покропляти...

Сидить з тугою своєю Серафима, над пятьма дїтками дрібними одинока, а Микола, чоловік її, гуляє, виносивши же все з скринї, збагативши монополїю*), ще і заробіток своєї першої дочки-підлїтка, що дала йому гроші, набрати їй на корсетку, — і те порішив!

Пє, та й пє без угаву, без сорому в очах. Деж громада? де ті доглядачі? — нераз бідна Серафима в розпуцї гукає... Чом до нас не зайдуть, у наш куток, гіркі сльози наші сушити!

Старшій дочцї ще тільки 16-ий год; служить вона в панії-сусїдки, — от, її гроші й пішли на горівку. А була думка, що ще й пошиє, бо й машину має й кравець же він, ні-вроку йому. Усе булоб гарно і хороший мистець, і молодець!... Та ба! —

Я його уподобляю Ганджі-Андиберу: плечистий, у двері не влїзе, як пяний, та Серафима його силою випирає з хати.— Нагадує вона тоді Настю Кабашну, малесеньку та видатну; розіпнеть ся на ту спину, — звісно, його не поборе... Вонаб може коли й стусана дала, каже з досади, та її совість здержує. Вона його й кохає, й по любови брали ся... та ще й те знає, що, кажуть люди, як жінка чоловіка попобє, то й на страшний суд він не встане...

Нудьга! пятеро дїтей годують; а він ще думає, що сам їх не контує.

А жінкаж гарнесенька, „хоч води напий ся“! і до роботи придатна, рухлива, працьовита; щеж і в ночі годує маленьке, те, що в колисці; а другому ще й трьох годочків нема — і до того кидаєть ся... то „вкрий мене, мамо“, то »питоньки дай«...

От горе! А все ще якось держить ся, хоч і журба їсть, „як іржа залїзо“.

Иногді чоловікови принесуть плату за роботу — борошном, або пшоном, салом — знавши їх злиднї. То він каже: — Кращеб грошима оддали, а то треба й за машину заплатити, й на дїтей доставати, мовляв...

— Ну, то вкупі й поїдемо на місто, одказує платїльщик, приїзжий чоловік. Я їду на базар, то продам те, що тобі привіз, і там оддам гроші. —

То Микола боржій кидає роботу буденного дня — і їдуть у купі.

— Бо, каже, й машину в довг взято, на виплат, сорок карбованців коштує, у строк треба віддавати, хоч то троху.

— Ну, як так, то й згода. — І поїхали.

Жінка радїє, що хоч за машину заплатять у пору, і дочцї гроші одверне, що йому доручила.

Жде Серафима. Пораб хазяїнови й вертатись до дому. Так вониж, мабуть, цїлїсеньский день, там будуть, поки сю монополїю висьорбають; на вечір тільки й приїдуть!... Ну, та щож уже, хоч і загають ся трохи! — думає Серафима.

*) коршму.

Після деяких вісток Молодотурки невдоволені сею конституцією, а революційний рух ширить ся дальше. Але загально введене конституції викликало незвичайне одушевлене. Не лише турецка праса, але й росийска, а особливо грецка, витають сей факт з ентузиязмом та складають султанови по тій причині желания. Султан одержує сотки депеш з подяками.

Введену тепер конституцию оголошено у перве 23. грудня 1876. р. Она містить слїдуючі засадничі ґваранції і норми державного житя: 1. Неподїльність отоманьскої держави, нетикальність і неодвічальність султана, якого прерогативи є ті самі, що панующих в західних державах; 2. Нетикальність особистої свободи; 3. Іслям є державною релїґією, але иншим релїґіям признає ся повну свободу; 4. Свобода праси, право петиций, право зборів, рівність всїх піддапих перед правом; всї піддані без огляду на походжене будуть звали ся Отоманами; 5. Парлямент складає ся з 2 палат: з сенату і палати послів, які рікрічно 1. листопада мають збирати ся на чотиромісячну сесию; 6. Вибори відбувають ся при помочи тайного голосованя що 4 роки. На кождих 100.000 жителїв припадає оден посол. Ново вибрана палата послів збирає ся найпізнїйше в 6 місяцїв по розвязаню давної; 7. Судиїв не вільно без причини усувати, судові розправи є явні; 8. Буджет має бути ухвалюваний на початку кождої сесиї парляменту і лише на оден рік. Рахунковий трибунал, зложений з неусувальних членів, пред кладає палатї послів щорічно звіт зі стану фінансів, а султанови такий сам звіт що три місяцї; 9. Для санкциї кождої ухвали треба ухвали обох палат і султаньского іраде. Право ініциятиви нових устав належить до правительства; 10. Наука початкова є обовязкова; 11. Над провінциональними справами радять і мають надзір ґенеральні ради.

Оден параґраф конституциї, а іменно §. 113, застерігає султанови абсолютне право видалюваня з краю осіб, які він узнасть небезпечними для держави. Першою жертвою сего параґрафу був... творець конституциї, Мідгат-паша.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XVII.

Зі Львова 1 Мая 1869.

Високоповажний Добродію!

Довго, предов'о не писавъ я до Васъ ширше, Добродію добрий, а всему причиною слабість моя ревматична и лекциї школьні; ось и нинъки съ пятници на суботу не спалось мині цілу нічъ черезъ те, що въ голові дерло.

Листи Ваші маленькі дійшли усі до мене та все сповнивъ я що у іхъ казали Ви крімъ того що непечатано ще помилокъ деякихъ та и що Домонтара Вамъ не послано. Помилки підуть у 17-те ч. Правди а Домонтара окремого у насъ не має черезъ те, що у 2-му ч. було его за мало поданого, а друкаръ не мавъ на стільки буквъ съ верхніми значками, щобъ лишити нерозібрану хворму до 3-го числа. Гроші 125 рубл. я одержавъ и висилаю теперъ сторублевий біллєтъ съ подякою.

Псалтиря не роспочавъ я ще печатати, бо не можу рішитись, на якімъ папері і въ якому хворматі его печатати. У нас у Львові неможъ перебирати на папері, бо немає въ чому; нічо здаєть ся робити, якъ печатати его на такімъ папері, на якому вистачано Йова. Чи до вподоби буде Вамъ такий хворматъ Добродію?

Йовъ розходить ся у насъ помаленьку; и Ставропігія взяла его на роспродажу; Якъ можете добачати добродію зъ самої Правди то ворогам нашимъ все що у насъ робить ся не на руку. Слово хвабрикує дописі зъ надъ усіхъ рікъ, щобъ ино збавляти намъ симпатию въ Галичині. Зъ другої сторони гласкають ся Ляшки хочъ ще не дуже зъ близька, щобъ изъ ними поновляти Унію Любельску.

На руку булоби теперъ написати дещо про ту унию ориґинального, та я на той кінець перечитую диариушъ Дзялинського; та що коли заєдно у голові рве. Коли Добродію згодитесь, то тепер би и добре було помістити критику Вашу на Dellamare-ву брошюру хочъ не въ хвормі отвертого листу (я відпрошуюсь и відпрошувавъ ся сёго, бо мині годі підъ теперішній часъ явно проти імъ виступати). Съ Правди перейде такъ критика и въ другі німецькі ґазети, а тоді буде значило, що ми усі, нашъ орґанъ такъ думає а не 10-го чоловіка. Я нетерпеливо вижидатиму на сю точку одвіта, бо Ляшкамъ треба у перед дати твердий орішокъ вкусити, закімъ іхъ охота збере въ нами єднатись. Кояловича про Унию не висилаю Вамъ ще бо має его Данило; — ми думаємо зробити зъ его компіляцию. Небавомъ вишлю.

Спишіть намъ, Добродію, и Вашу думку, якъ би намъ поступати зъ Ляшками, наколибъ вони до насъ підходили.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві в т о р о к: руско-кат.: † Володимира князя; римо-кат.: Іннокентия. — В с е р е д у: руско-кат.: Атиногена сщм.; римо-кат.: Марти дїви.

— **Галичани на Україні.** До Київа прибув оноді ґурток Русинів з Галичини, що вибрали ся на прогульку по Україні. Між ними є лїкар др. Мих. Кос, проф. Д. Коренець і Ольга Цїпановска з Перемишля, та проф. др. Кл. Білинський з Черновець і др. Дм. Левицкий зі Львова. Прогульковцї оглянуть Київ і поїдуть на Крим, звиджуючи по дорозї українські місцевости.

— † **Микола Дмитрієв.** Росийска Україна сими днями втратила славного дїяча М. А. Дмитрієва. Ся велика втрата найбільше помітна на лївобережній Україні, де здає ся ні одна українська справа, навіть, ні оден захід біля українськой справи не відбували ся без участи невтомного працьовника М. Дмитрієва. Ще коли покійник був студентом харківского університету, то вже тоді він щиро працював для поширеня национальної сьвідомости серед українськой університетской молодїжи, а скінчивши університет, він всї свої сили й великі кошта віддав на справи рідного краю. Оселившись в Полтаві, М. Дмитрієв став одним з головних дїячів на всій лївобережній Україні. Всюди, де тільки можна було зворушити национальну справу і поставити її на певний ґрунт, М. А., не дожидаючись запомоги, прикладав своїх рук, своєї енерґії до пробуджуваня віками приспаної национальної сьвідомости. Він був одним з найдїяльнїйших членів українськой демократичної, а потім радикально-демократичної партиї. Коли ми придивих думок приємних, веселенька, — сказав би, випила, як хто її не знає; підтикана мотаєть ся, мов перед Водохрещем поспішаєть ся. Волося гарне, блискуче як золото, русяве, розтріпалось, — нїколи чепуритись. А думки все так натовпом одна за другою й лїзуть...

Ой хоч же я невеличка,
Та ще й недоросла,
Поставила і виткала
Шовковії кросна...

І ті хвилї одна одну наздоганяють та бадьорять її.

Та й гарнаж молодиця. Підїть у нас по хатах, то наздивуєтесь!... Тільки сьвітла їй дайте, то може перша буде й між иншими людьми... Та житя страшне пригноблює.

Знов снує думками Серафима, — не поетичними, а житевими, — таке русло має житя. — „Капусточки ще трохи є, бурячки — що одержать ся, та він ще приробить, то так сяк до весни й проконтуємось і будемо якось жити!« — Здаєть ся, не поетичні мрії! А чогож вони її так живлять? мов човник у ткача плаває по основі, легко та плавно йде, так й думки її житєві, хвилясті, її ворушать, новими надіями, — підтримати молоде житя своїх дїтий; і звиваєть ся вона по хатї, мовлячи: — „Ростїть, ростїть, мої комашечки!« Тою думкою й одухотворяєть ся!... »Одна буде ткаля, друга швачка, третя вже на порі, — хазяйка, й напече й наварить, і гаптує добре, панї й грамоти вже навчила. А хлопців два, — то оден буде швець, другий кравець. А всї з своїм ремеслом можете в одній великій хатї зміститись, працювати, та у менеж ще буде й кімната. І Боже як утїшно! Рясїйте, мої дїточки, — ростїть! Ось він приїде, всього, всього навезе — і все полагодить. Та й веселож буде«!...

Аж Серафима вже й чує: — Тпрру!... Вона одним скоком опинилась коло вікна. Чутно гомін. Веселі гомонки, мов скарб знайшли. Вискочила в сїни — дверї одчиняє.

Аж і ввійшли обидва в хату пяненькі. Ніжками якось перебирають. Нїчогож і не несуть, і пола якось не одстобурчуєть ся... Аж за серце вхопилась Серафима!... та при чужому чоловікови здержалась... а щеж як побачила й пляшечку з горівкою в руках, що внесли в хату, такі веселі, то й охолода...

(Конець буде).

Тая гарна хвильова утїшна думка на ум їй спала: що „за теж і за машину заплатимо, і хлїбця прикупимо, а може ще й поросятко буде к празнику«!... Та й підбігла до вікна, визирнула, чи не їдуть справдї. — Нема. — Не чуть...

А вона хвилює по хатї, чого не передумала за сю годину...

А тим часом бігає по хатї й за двох робить. То чавун**) з водою у піч посуне, то борщ незатовщений варить: — »Може, привезе й сальця, чи хоч мукички, то лемішку запаримо«... Звісно, „голодній кумі — хлїб на умі“... А тут луг спускає, окріп гріє, пере...

„Під ногами бренять мої малесенькі! за ними й пройти з чавуном нїгде... мої квітинята!... Як би більші, то й помоглиб матері винетти хоч помийки на двір“, — міркує собі повагом... »старшенька таки побігло обмилочка позичити до сусїдки. Друге дитину бавить, а ті й сами поповзом бавлять ся: те нявчить те кукурікає, те весїля справляє, затикавшись пірям, та нехворощею з віника. Ще менї не весело!... Співайте, співайте, мої голубинятка“!... Отак сама собі гомонить, розважає сама себе... Розчервонїлась, — чи від утоми, чи від жевре-

**) зелїзний горнець.

вимось до національного життя Полтавщини за останні часи, то сьміло скажемо, що все воно звязане з дїяльністю великого працьовника бл. п. Дмитрієва. Коло него гуртувало ся все сьвідоме українське громадяньство і за єго приводом і запомогою несло на всю лївобережну Україну клич національної науки й культури. Найбільшу увагу звертав покійний на народню просьвіту і завсїгди мав широкі звязки з народними учителями. В останнїй час він був товаришом предсїдателя в учительскім товаристві запомоги в Полтаві і на зборах сего товариства нераз виступав з палкими промовами, закликаючи учителїв до праці серед українського люду. Під єго впливом учителї Полтавщини робили деякі заходи до націоналїзації школи на Україні. Як присяжний адвокат М. Дмитрієв був дуже популярний не тільки на Полтавщині. Останнїми роками він дуже часто виступав в політичних процесах, нїколи не відмовляючи тим, що до него звертали ся в сїй справі. Дїяльність М. Дмитрієва найбільше виявилась тоді, коли настала змога обізвати ся до українського люду єго рідним словом. Він перший підняв питанє про заснованє в Полтаві української часописи „Рідний Край“ і був першим єго редактором і видавцем. Не маючи багато вільного часу від своїх численних обовязків, які М. Д. сам на себе добровільно понакладав він всеж таки находив час хоть зрідка писати до київскої „Ради“ статї та дописи, яких майже нїколи не підписував. Колиж адмінїстративні утиски примусили перенести „Рідний Край“ до Київа то М. Д. взяв найблизшу участь в дїяльности видавництва »Український Учитель« Допомагаючи видавництву власними коштами М. Д. закликав до сеї справи свїх знайомих і дав змогу видавництну розвинути ширше свою дїяльність і стати на більш міцний ґрунт. Оповіщений недавно видавництвомконкурс на історию української лїтератури — виник з ініціативи М. Д., що власними коштами й забезпечував той конкурс. Велика дїяльність небіжчика не обмежувалась самою Полтавщиною. Коли денебудь треба було людини для якоїсь української справи й поза межами Полтавщини, то бл. п. М. Дмитрієв, був там й всюди зворушував национальну сьвідомість, а своєю щирістю й надзвичайною енергією всїх заохочував до праці. І от раптом припинила ся ся велика й корисна дїяльність. Україна втратила щирого й молодого ще свого сина, повного бажань праці для меншого брата, для пригнобленого українського люду. Пером тобі земля, славний дїяче, відродженої України. (За „Радою“).

— **П. Стефан Ардан**, родом зі Львова одержав в суботу на львівскім увїверситетї степень доктора прав.

— **Ювілейні папіроси**. З нагоди 60-лїтного володарства нашого монарха, мінїстерство скарбу зарядило виданє ювілейних папіросів п. н. „Kaiser“, які будуть продавані від 17. серпня с. р. у всїх трафіках. Ціна їх буде по 4 с від штуки, а зверхним виглядом і опакованєм будуль потрібні до „султанів“.

— **Запомоги на потерпівших від повений і градів.** Намісництво удїлило на ту ціль запомоги для повітів: Бохня 3.000 К, Бжеско 3.000 К, Сянок 5.000 К, Ярослав 5.000 К, Перемишль 10.000 К, Ханів 12.500 К, Добромиль 10.000 і другий раз для Ющина 5.000 К.

— **Кацапска аґітация.** „Южн. Край“ доносить з Харківщини, що там прибув гурток селян з Галичини, одурених якимсь Гладиком, що в тамошній ґубернії продають землю по 90 рублїв за десятину (близько 2 морґи). Гладик забрав гроші від селян і пропав без вісти, а одурені селяни не знають, що робити. Мабуть се той сам Гладик, що видавав „Правду“, в Америці а в кождім разї якийсь єго свояк по пересьвідченю.

— **Носорог дилювіяльний** (Rhinoceros antiquitatis) найдений в листопадї мин. року в копальнї земного воску в Старунї дістав ся вже до музею Дїдушицких у Львові. До сего музею доставлено також кістяк мамута, який найдено разом з носорогом. Є се окази такі гарні і цїнні, що могуть бути окрасою найбільших музеїв сьвіта.

— **Статистика европейских унїверситетів.**

Нїмеччина має	21	унїверсит. з	49.079 слухач.
Франция	16	„	31.494 „
Австро-Угорщ.	11	„	29.509 „
Вел. Британїя	15	„	24.716 „
Росия (европ.)	9	„	23.257 „
Іспанїя	9	„	12.301 „
Швайцария	7	„	6.485 „
Бельґія	4	„	6.079 „
Швеция	3	„	5.264 „
Румунїя	2	„	4.949 „
Голяндия	5	„	4.020 „
Греция	1	„	2.598 „
Португалїя	1	„	1.700 „
Норвеґія	1	„	1.600 „
Данїя	1	„	1.450 „
Болгария	1	„	1.014 „
Сербія	1	„	618 „

Раз м є в Европі 125 унїверситетів з 228.722 слухачами.

— **Бараболя на Полтавщині** сего року зародила дуже добре і базари у Полтаві аж завалено нею. Через се ціна на неї зразу спала до 30—40 коп. Та покищо на бараболю попит незначний.

— **Скілько промовляли депутати рос. держ. в думі**. Більше всїх промовляв невгомонний Пуришкевич — 131 раз. Потім Марков —119 разів, ґр. Уваров—107, Крупеньский і ґр. Бобриньский—98, Капустін —72, Шінґар—67, решта — менше 60 разів. Від одного до десятьох разів промовляли 188 депутатів. Зовсім не промовляли—146.

— **Маленька але важненька**. В Новім Йорку жиє дитина, котру можна би уважати майже за якесь чудо сьвіта а о котрій можна буквально сказати, що „маленька але важненька“. Дитина та, дївчинка, має ледви 25 місяців а вже важить не менше лиш 50 кільоґр. Тота велит-панна називає ся Аделїна Ґітілля і є донькою кравця, котрий мешкає на четвертім поверсї шестиповерхової дерихмари. Тота мамут дївчина ще й під иншим зглядом звертає на себе увагу. Она спить 14 годин а хоч має лиш два роки й місяць, то лиш дуже рідко коли плаче і верещить. Аделїна, коли прийшла на сьвіт, важила лиш мало що більше як звичайні дїти, але зачала так борзо рости що родичі єї аж налякали ся. Се чудо не дитину оглядали вже многі лїкарі, але не могли на нїй нїчого більше дослїдити, як лиш то, що она страшенно прибирає на вазї. Она сидить при столї і їсть то, що й єї родичі. Послїдної зими одержала она на виставі дїтий першу нагороду, бо була зі всїх найтязша, найкраща і найчудеїйша. А хоч она все ще росте дальше, то має всякі виглядн стати небавком найбільшою дамою на сьвітї.

— **Повени**. В останних днях наслїдком дощів виляла Висла і єї допливи в горішнім бігу та позаливали богато сїл. Вода з Висли і Рудави заляла прибережні улиці в Кракові, так що мешканців з сутерен і партера дельожовано.

— **Смерть хіньского цїсаря**. Телеґрами донесли, що в сих днях помер в Пекинї цїсар Кунґ Сі, уроджений в 1871 роцї. Він був сином князя Хуна, семого брата помершого в 1861 р. цїсаря Ґієн-Фунґа з династиї манджурскої або татарскої. Попередник помершого онодї хіньского цїсаря Тунґ-Че помер на вісну в 1875 р. не розпорядивши нїчого що до свого наслїдника, тому 4-лїтний Кунґ-Сі дістав цїсарску корону на основі умови між єго тїткою цїсаревою вдовою Тсу Сі і князем Хун, Реґенцию провадив кн. Конґ. В 1887 р. Кунґ-Сі оголосив ся повнолїтним, обняв власть в свої руки і задумав перевести далекосяглі реформи, маючи за собою попертє Японії. Однак енергічна цїсарева-вдова Тсу-Сі викликала революцию, увязнила молодого цїсаря і взяла управу держави на себе. Аж перед кількома лїтами привернено єму цїсарску власть, але за схорованого цїсаря рядила властиво цїсарева-вдова.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові**. (Саля »Сокола«).

Ві второк дня 28. липця „Продана наречена“, опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В четвер дня 30. липця с. р. »Суєта«, комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 1. серпня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 2. серпня „Маруся Богуславка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Великий український фестин в Жовкві** дня 9. серпня уряджують тамошні тов-а „Сокіл“, „Зоря“ і „Просьвіта“ при співучасти „Сокола“ і „Зорі“ зі Львова.

— **Заряд института СС. Василиянок в Яворові** повідомляє, що з початком шкільного року 1908/09. є 12 місць вільних для учениць шкіл народних, виділових і учениць учительскої женьскої семінарії з укінченим I і II роком семінарії. Оплата місячна за удержанє 36 К, з нарукою музики гри на фортепянї 46 К. Семінаристки доплачують ще 10 К за науку в семінарії. Рік шкільний зачне ся Богослуженєм 4. вересня, на котрім всї ученицї мають бути присутні. Близші інформациї уділяє заряд института СС. Василиянок в Яворові.

— **Конкурс**. Виділ Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки оригінальної праці, а 16 К за такий же аркуш друку, если праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Виділ отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему релїґійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народі є найбільше заатаковані ворогами Церкви.

— **Іменованя і перенесеня**. Кр. рада шкільна затвердила дійсних учителїв ґімн. Сатурнина Житиньского в Н. Санчи, Мих. Кречковского в Ряшеві і Каз. Місону в Ярославі і надала їм титул професорів; іменувала Макс. Кохмана дійсним учителем ґімн. в Бродах і Стефана Кордубу, аплїканта рускої ґімн. в Тернополї, заступником учителя в учит. семінарії муж. в Самборі.

— **З зелїзниць**. З днем 31. мая 1908 знесено продажу білєтів на перестанку Ендердорф а а зараджено видачу білєтів в поїздї через кондукторів.

Дня 6. липня с. р. передано до прилюдного ужитку зелїзницю льокальну Краінбурґ-Наймарктль з стациями Накляс, Дуплях і Наймарктль.

Телеґрами

з дня 27. липця.

Ревль. Царский яхт „Штандарт“ з царем і з царицею приїхав вчера рано до тутешнього порту.

Астрахан. Лучили ся ту два випадки чуми.

Тебріс. Борба межи парляментом а сторонниками шаха в Тегеранї ще не скінчила ся. По сторонї парляменту стоять маси народа, заосмотрені в пальне оружє. Шах носить ся з гадкою, знова завісити конституцию.

Царгород. До приверненя конституциї в Туреччинї вплинули на султана вісти, що инакше офіцири загрозили ворохобнею та що молодотурки в кількох містах були вже оголосили конституцию. Загальний спокій наступить, як говорять, аж по оповіщеню амнестиї для політичних вязнїв.

Царгород. Вчера оголошено конституцию в решті округів Туреччини і заряджено безпреволочно вибори.

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно свіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(5—15)

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — **у Львові, ул. Сикстуска ч. 14.** — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (37—?)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні ґандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

ЗАМКНЕНЄ РАХУНКІВ

Товариства Взаїмних Обезпечень в Кракові.

Рахунок доходів і страт з дїлу житєвого за час від І. сїчня 1907. до грудня 1907. р.

РОЗХІД. **ПРИХІД.**

		К.	с.	К	с.			К.	с	К.	с
I.	Виплати платних забезпечень і рент	2,859.927	30			I.	Перенесенє фондів з попереднього року	31,344.328	53		
	менше удїл Товар. контрасекур.	284.058	60	2,575.868	70		менше удїл Товар. контрасекур.	1,292.714	84	30,051.613	69
II.	Виплати за викуплені поліси	369.010	88			II.	Резерва на виплату неуправильнених шкід з попереднього року	448.961	88		
	менше удїл Товар. контрасекур.	11.728	58	357.282	30		менше удїл Товар. контрасекур.	4.000	—	444 961	88
III.	Дивіденда обезпеченим виплачена			150.776	43	III.	Зібрані премії	4,504.684	09		
IV.	Загальні видатки заряду			827.805	12		менше удїл Товар. контрасекур.	122.158	53	4,382.525	56
V.	Відписи і инші видатки			319.292	81	IV.	Прихід з льокациї капіталів			1,545.291	66
VI.	Резерва на біжучі виплати шкід	405.516	99			V.	Инші приходи			71.549	88
	менше удїл Товар. контрасекур.	4.000	—	401.516	99						
VII.	Стан фондів з кінцем рахункового року	32,668.445	41								
	менше Тудїл овар. контрасекур.	1,259.531	44	31,408.913	97						
VIII.	Зиск			454.486	35						
				36,495.942	67					36,495.942	67

Рахунок білянсу з дїлу обезпечень на житє з днем 31. грудня 1907.

ЧИННИЙ СТАН. **ПАСИВНИЙ СТАН.**

		К.	с	К.	с			К.	с	К.	с
1	Запас касовий			35.708	07	1	Резерви зисків, капіталів			3,048.578	—
2	Розпоряжальні належитости в кред. інституциях і касах щадничих			233.940	58	2	Фонд на ріжницю курсів			—	76
3	Реальности			300.000	—	3	Резерва і перенесенє премії			28,185.249	—
4	Вартісні папери після курсу з дня 31. грудня 1907			7,112.764	35	4	Резерва на неуправильнені шкоди			401.516	08
5	Позички гіпотечні			9,495.514	25	5	Фонд невибраної дивіденди			175.086	99
6	Позички на власні поліси			3,914.094	82	6	Сальда пасивні рахунків з товариствами контрасекурацийними			13.995	13
7	Позички стоваришеням			10,748.992	01	7	Ріжні вірителї			776.349	67
8	Позички обезпеч. на застав платнї			640.105	11	8	Ріжні кавциї			13.787	46
9	Сальда чинні рахунків з товариствами контрасекурацийними			13.972	48	9	Фонд емеритальний аквізиторів дїлу житєвого			125.852	51
10	Залеглости в аґенциях і філїях			498.506	96	10	Зиск			454.486	46
11	Ріжні довжники			187.516	27						35
12	Ефекти кавцийні			13.787	51						
				33,194.902	41					33,194.902	

Краків, дня 31. грудня 1907. р.

ДИРЕКЦИЯ:

М. Ґарапіх. **Ігнатий Ґлажевский.** **Пашковский.**

Начальник дїлу обезп. на житє: **Едвард Шанцер** правительственно автор. технік асекурацийний.

Начальник бюра рахункового: **А. Шишкевич.**

КОМІСИЯ РАХУНКОВА:

Др. Конст. Ліповский. **Ст. Дидиньский.** **Др. Е. Камєньский.** **Скшиньский.**

Подїл зиску.

		Віддїл огнев.		Віддїл град.		Віддїл житєв.	
1	Дивіденди	858.779	88	—	—	224.241	63
2	Вивінованє фондів	14.940	22	1.151	50	230.244	72
	Разом	873.720	10	1.151	50	454.486	35

Видає і відповідає за редакцию: **Сень Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 160. Львів, середа дня 16. (29.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Огляд просьвітної дїяльности на Украйні в 1907 р.

(+) За полїтичною щоденщиною наше дневникарство мало має нагоди слїдити пильно за розвитком і поступом просьвітної роботи не тілько у нас, але ще менше на широкім просторі України, котра від часу конституцийного маніфесту при всїх злигоднях і напастях всеж таки почала жити иншим житем. З початком сего року додавали ми в »Руслані« огляд руского народного житя в Австрийскій Руси. Годить ся отже тепер доповнити сей образ звітом про просьвітну дїяльність наших братів на Украйні, поданим в київскій „Радї“ д. Шерстюком, нехай і неприхильні нам живла бачать, що і там по віковім гнобленю починають наші брати гуртувати ся до просьвітної роботи, котра може положити кріпкі підвалини до народної і полїтичної сьвідомости.

„Просьвіти“ в 1907 роцї.

Звіт д. Гр. Шерстюка.

Бажаючи підтримати национальний украйньский рух, вивести украйньский люд з поганого культурного становища, сьвідоме украйньске громадяньство в часи „конституцийні“ почало вишукувати всяких можливих способів, що далиб ёму змогу стати до культурної працї. На підставі закону про заснованє товариств і спілок, украйньске громадяньство заходилось закладати просьвітні орґанїзациї — т-ва „Просьвіти“. На сї „Просьвіти“ багато покладалось надїй, бо здавалось, що під просьвітним прапором можна буде зєднати до купи всю культурну працю на Украйні, дати їй национальний характер і провадити її так, як того вимагає сьогочасне полїтичне та национальне житє Украйнцїв. Всї ті надії не здїйснились, бо на шляху „Просьвіт“ до всїх культурних завдань, виявилось багато перепон. Найбільш тяжкі перепони падали на »Просьвіти« від уряду і не тілько що не давали їм вільно дихати, а навіть приневолювали часто вмирати, не виявивши свого короткого житя хоч чим небудь помітним. Але не тільки утиски урядові відбирали житє у »Просьвіт« — часто вони ледво животїли через недостаток в тих місцевостях, де вони засновувались, такого сьвідомого громадяньства, що змоглоб надати їм бадьорого житя і тим викликати до „Просьвіт“ цїкавість у тих, що шукають у »Просьвіти« осьвіти, а не забавки. Але всеж і при всїх згаданих перепонах дїяльність »Просьвіт« в минулому роцї не лишилась непомітною, а займала почесне місце серед культурних институций на Украйні. Про те, чим виявили себе сї культурні институциї, ми о се і маємо сказати, користуючись здебільшого тими фактичними відомостями, що попадали в періодичну украйньску печать.

Найбільше виявила себе з боку культурної працї „Просьвіта“ київска. В нїй заснувались чотири комісиї: видавнича, артистична, бібліотечна та шкільно-лекцийна, що в більшій або меншій мірі виявляли своє житє в минулому роцї. Найбільше інтензивної працї виявила комісия видавнича. Наслїдком її працї в минулому роцї маємо сїм корисних популярних книжочок та два календарі. Крім того, видавничою комісиєю в минулому роцї закінчено складанє великого катальоґа ухвалених »Просьвітою« украйньских книжок. При сьому загальному катальоґу буде приложено кілька невеликих катальоґів, що мають допомогти при складанї бібліотек в 10, 6, і в 3 карб. Артистична комісия впорядила чимало концертів та вистав з рефератами (про Марка-Вовчка, Карпенка-Карого, Самійленка та Коцюбиньского). Декілька концертів впоряджалось виключно для простого народу і цїни на вистави були дуже дешеві: від 5 до 25 коп.

Шкільно-лекцийна комісия виявила себе досить мало. В минулому роцї обговорювались дуже цїкаві справи з приводу складаня украйньских шкільних підручників, утвореня шкільної терминольоґії то-що*). Були також зроблені постанови про упорядкованє лекций по історії Украйни, та лекций популярних по біольоґії

Ганна Барвінок.

Щоденна гірка пісня.

(Малюнок з сїльского житя).

(Конець).

— Деж гроші? деж корсетка? — присїкалась в знемозї Серафима до чоловіка: — Дївчина плаче!...

— Та ще пошию, — байдужне каже Микола, — всї днї наперед!...

— Де твоя совість?... Дивись, як рясїє твоя хата!..

— Що-о-о! як квіточки!... Дай Боже, щоб ще більше рясїли! То все трудовники Божі!

— Ну, як у тебе вдадуть ся! Чи не ти Божий трудовник?... та й їм же й їсти й пити треба.

— Аджеж не голодні! Та чого ти мене їси?! Та так „як чорт лозою колотить, так ти мною!“ — Яж не виноват. Поки тебе не було в моїй хатї, то й одного не було! —

Заридала бідна жінка. А гість зареготав ся, бо й сам мабуть такий... Та за шапку та й гайда з хати...

Утерла сльози Серафима. »Та верніть ся, дядьку“і... А там думає: — „сам такий... Там і в тебе, мабуть, така як і я умиваєть ся слїзьми, як і я побиваєть ся з дїтьми!... »Поганому виду нема стиду!“ Не дурно з таким поспіхом драпнув з хати, — хоча рубля на стіл таки кинув. І прощай не сказав“. Та й вийшла в слїд.

А він саме став супонити коня.

— Та верніть ся, дядечку, прошу я вас! погуляйте, — хоч розженете трохи мою досаду.

Він і вернув ся. А к вечеру дїти пищать. „Хлїба“, „хлїба!“ Більшим усипала нїзчимного борщу. А хлїба малесенький шматочок заховала для найменшого хлопчика.

Дивить ся Серафима, аж і чоловік її лаштуєть ся перекусити й забирає останню лусточку хлїба. Серафима одмовляє: „бо Семенко й не засне, — се йому стільки приховала, одняла од більших дїтей«...

— А яж буду що вечеряти?

— Те, що накупив, — те, що й я... Як би жінка трохи углів не держала, то стеляб завалилась, та увесь цьвіт той, що так рясїє у тебе по хатї, й тебеб задавила!

— Боже мій! деж ті доглядачі? деж та »трезвость«? — кричить Серафима, ламаючи руки, — не знають, що по хатах у нас робить ся! Одно робить до поту, друге прогайнує! А в кого є худібка, то ще з таких дурнів пияк і цуплять. Як треба пияцї 10 карб. на пропій то він дає вексель на 25, а ті людожери радїють і підводять людий до розору. Ще такого пияки деякі поважають, що до чужої чарки руки не простягне, — такий совісний, чи соромливий, кажуть. А мій!... так як муха носом чує! Де сальце пряжеть ся, де ковбаса, так і летить на потрусини, або на посиденьки; де горівку пють — так він там і опинить ся без закликаня! От позавчора менї каже: — Дай чобіт, піду вязку хворосту тобі внесу, — (його чоботи попоролись, — »каші просять«).

— Та нехай: — я й сама внесу. Одпочинь уже дома. А то дїти за того й батька не пізнають...

— Та дай, а то босий піду.

Він таки береть ся за віровку, щоб уже йти, та вязку принести. А мороз такий, що аж пече.

— »Ну«, подумала, »ще застудить ся!“ зняла з себе чоботи на час, і віровку дала; та ще коротенької не було, то дала аршин у пять, ту, що з колодязя воду тягати.

Увійшов не дуже скоро в хату, розчервонїв ся так!... бо мороз, та й на гору йти: аж засапав ся. Прийшов, скидає чоботи, бо менї боржій треба було йти по варево та внести ще й картоплї з погреба.

та медицинї. Поки що сї постанови не дали практичних наслїдків, коли не рахувати лекций про холєру.

З приводу синодского указу, що зворушив шкільну справу на Украіні, шкільно-лєкцийна комісия постановила вжити засобів, щоб зайняти становище інформацийного бюра по шкільній справі для педаґоґічних інституций та окремих осіб і вже зробила про се оповістку.

Біблїотечна комісия заходила ся коло складаня рецензий на украіньскі народні книжки. В першу часть підуть народні книжки, що вийшли за часи росийской конституциї, або краще сказати книжки, видруковані фонетикою, а разом з сим біблїотечна комісия буде дбати про те, щоби через якийсь час дати рецензиї на всї народні книжки, що вийшли на Украіні та в Галичинї. В біблїотечну комісию поступило вже багато рецензий і можна сподїватись, що в теперішнім роцї вона виконає першу почату працю.

Як бачимо з усього тут наведеного, киівска »Просьвіта« виявила досить значну дїяльність і дала в минулому роцї хоч і не у великій мірі, але цїнні материяли для культурного розвитку украіньскої людности.

(Дальше буде.)

*) Добре булоб покористуватись і у нас уложеною термінольоґією. — *Ред Русл.*

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Конець).

Книгопродавець зъ Берлина писавъ передъ 10-ма днями; вінъ жадає 50% (дуже багато) та ще до того хоче вінъ, щобъ взявъ сю цілу справу пересилки Правди и Письма св. у цілу Німеччину який небудь львівский книгопродавець. Я раївъ ся при всімъ Диметa. Вінъ сказавъ мині, що лишъ 15—25% даєть ся за такі речи, а книгопродавця мавъ я вже одного Ґубриновича, та и той нечаянно всёго відрікъ ся, кажучи, що не буде єму зъ сёго великого хісна. — Диметъ, тямлючий такі речи переписавъ ся сими днями зъ берл. книгопродавцею; результатъ сповіщу Вамъ Добродію. — Найбільшу роспродажу обіцює вінъ собі зъ святого письма наколи воно буде ціле; я думаю що коли скінчить ся тая то княжна Мусієва, то и тоді праця ся буде мала уже десять разъ більшу вартість через таку хочъ маленьку цілість.

За симъ прошу Васъ Добродію о присилку дальшихъ ману скриптівъ на 18-те число письма св. Може и до 17-го де що нестане, такъ бодай два аркуши вишліть, нїмъ що. — Вислане 26. цвітня обіймало арк.: 100—118).

Згадую такожъ що Причепи 3 картку одержавъ я, и що повість ся приходить нашій публіці до вподоби.

Деякі зміни, на котрі нарікаєте Добродію, поробили безъ мого відомоства мої коректори (колисати зам. лилихати); сёго не буде вже, якъ и не будуть тамъ вони своєвольно акцептували, де у манускрипті значківъ немає. Вони та й я зъ ними думали, що черезъ помилку а не нарочно часомъ усякий значокъ зіставъ пропущений. Теперъ и коректура намъ трохи легше йде бо сетцери троки проучились складувати зъ значками верховими, а то давніще блудівъ бувало, неначе макомъ хто засіявъ.

Крикъ проти св. Письма уставъ, якъ Ви намъ и віщували. Найбільше бувало доганяли семинаристи семинаристамъ-украінцямъ; теперъ и той хлібъ імъ переівъ ся, я съ Псалтиромъ зучіть ся и опадує імъ зовсімъ охота до дурного мудрованя.

По листу Кошового висилаю Вамъ, Добродію, і Историю Пітца. Белінґера и другі книжки вишлю пізнійше, іхъ треба ще питати.

Зъ украінськихъ книжокъ висилаю усе що маю: Марка Вовчка, Шевченка, Основъяненка 5 повістий, Досвітки и таке друге. Мало у насъ того всего єсть, а московський книгопродавець не одвітивъ Диметові ще до сеї пори.

Писатиму необавомъ а теперъ клонюсь низенько, щирий до Васъ

Наталь.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Калєндар.** В середу: руско-кат.: Атиноґена сщм.; римо-кат.: Марти дїви. — В четвер: руско-кат.: Марини вмуч.; римо-кат.: Абдона М.

— **Нові типи середних шкіл.** З Відня доносять, що з початком нового року шкільного будуть заведені два нові типи середних шкіл з пропущенєм грецкої мови. Мінїстерство просьвіти зладило вже плян тих шкіл, а їх активоване залежить тілько від становища університетских властий. Дїло в тім, щоби абітуриєнти середних шкіл нового типу так само, як абітуриєнти нинїшних ґімназий, були допущені до університетских студий. Після пляну мінїстра Мархета на будуче мають бути чотири типи середних шкіл: 8-клясова клясична ґімназия, 7 клясова середня школа і два нові 8-клясові типи. Оден з тих нових типів має обняти отсї наукові предмети: латиньску мову на підставі зреформованого пляну, заведеного також в ґімназиях; від третої кляси почавши мова француска, анґлїйска, або одна з краєвих мов монархії, очевидно побіч рідної мови. Ґеоґрафія та історія будуть творити два окремі предмети, викладані окремими професорами. Наука істориї не має, як доси, займати ся головно істориєю всяких воєн, але передовсїм істориєю культури і конституциї поодиноких держав, а у висших клясах має викладати ся передовсїм краєва історія і наука про соціяльні відносини держави. Крім того обіймає науковий плян сего типу науку хемії, начеркової ґемоетриї і рисунків. Четвертий тип середної школи зближений до типу теперішних реальних шкіл, з тою ріжницею, що 8-клясовий, а у висших клясах обіймає також науку латиньскої мови.

— **„Істинно русскії“ гості** львівских москвичів і Поляків виїхали онодї зі Львова, побенкетувавши в останнє у ред. Маркова. Однак коли виходили з приєму, обкидали їх якісь радикальнїйші хлопці ґнилими покладками. „Істинно русскії“ поїхали до Росиї на Чернівцї і Сучаву, вступивши по дорозї до ґнїзда кацапского Бережницї королївскої, парохії о. Сеника.

— **Повінь Черемоша.** Довготриваючі дощі в Ґуцульщинї стали причиною, що вода в Черемоши прибула так високо як нїколи. Наслїдком повени завалив ся великий міст поставлений недавно межи Кутами а Вижницею.

— А дроваж де?

— Га там, не далеко од хати, на горі покинув.

— Я пішла, а їх і нема, — хтось їх уже й покрав, чи що...

Йому й байдуже... А й водиж нїчим витягти!... Ну, якаж поміч менї, або семї з таких трудовників! — ударила об поли руками Серафима... — Що з такими пройдисьвітами зробиш!... От і тепер нї чим не журить ся, заліз на піч, та й проспівує, якоїсь веселенької... А менї вже годилоєь би співати хіба своєї:

Ой зацвіла червона калина
Над криницею,
Горе менї, моя матїнко,
За пяницею...

Тільки й помочі, що з сусїдского двора, де дївчина служить. Поздоров Боже, всячиною запомагають.

А він собі все тієї самої заводить: не напружує своєї голови, наче й пісні кращої у нас нема. Се тільки для таких нияк, як він. Єсть, кажуть люди, такий народ за морем, що наші пісні все складає: то, мабуть, для таких покидьок такі й пісні вигадують, що ні початку, ні кінця нема...

Хоч би вас, дядьку посоромив ся... А тут рипнули двері, увійшов сусїд, товариш його, — гарно одїжний, з великим узлом, з усяким шуплатєм; принїс тетє у подарунок для дїтий: бо ще парубкували вони з Миколою й орали вкупі.

Дїти зараз же той узол розскубли. Чого тільки там не було... І чипчички, й блузки, й ґімназична одїж, і вишивані сорочки, й тухлї, й калоші. Дїти поприбирали ся в тее, хоч воно і не до шмиги. Хлопець жіноче на себе напяв, дївчина щось хлопяче... Що там було радощів і сьміху!

Се пані послала наперід свого чоловіка з гостинцями до сусїдки, і яку розвагу з собою сей пан всїм принїс!... Ще хлопець взяв гребінку і став грати заложивши туди папірець... А гості поміж себе тим часом познайомились і стали розмовляти. Про ярмарок, про цїну на коний, що тепер упала, а хліб усе дорожчає, — трудні часи, ще і голодівка підскочила...

А пісня Миколина весело лунає на всю хату... Голос добрий має, та тілько „до булави — треба голови“. Обізвав ся товариш: — А ну, ставай, хозяїне Миколо! треба честь знати, годї байдики бити!

А тут і знов двері рипнули, увійшов чоловік, принїс чумарку шити.

Так хазяїновиж часу нема поговорити з добрими людьми; пісня ще голоснїше залунала... Серафима каже: — Сідайте, дядьку, одпочиньте, даремне забили ся... у нас і буденного дня бувае сьвято!... Серафима заходилась чистити картоплю на юшку для вечері, хоч буде й без підсмажки. Гості розгомонїлись, та і хазяїн підводить голос, розвеселяє. Та вже, мовляв, про все переговорили й пережурились. — Менї пора вже і до дому йти, сказав сусїд, бо хазяїнови нема часу зо мною умову робити.

— Та вже зоставайтесь, сказали гості, і хазяйцї не буде так сумно, зоставшись. — Зоставайтесь! — озвалась і Серафима. Він обернув ся до пана товариша й каже: — Будемо хоч казки говорити, хто кого переможе. — Другий гість каже: — У старину було кажуть: »будемо хоч кожух мнять, аби не гулять«. — Так то було гарно у старовину. І журби, мабуть, не було, ні про хліб, ні про житя злиденне, про оті погроми, та грабованя страшні! Одно ще трохи дух підкріпляє: поголоска йде, що людий добре будуть по школах учити, у всякому селї буде по дві школи. О, дай Боже, нам сього сонечка діждати...

— Дай Боже, дай Боже! — залунало по хатї...

А Серафима зітхнула, та й каже: може кому виснить ся... А про тверезість дядьки мовчать... оті доглядачі, — що наші чоловіки всю монополїю швид-

Так само вода зірвала міст в Неполоківцях, а в Чернівцях забрала купелевий заклад над Прутом (до якого впадає Черемош). Шкода, яку зробила повінь в Чернівцях, виносить 200.000 К лише що до купелевого закладу, а шкоди в околиці Черновець є величезні і не дадуть ся поки що обчислити.

— **Громи і повени.** В Пальчицях на Поділю ударив дня 23. с. м. грім в хату Яська Гайдая. Грім впав до хати вікном, збив образок і спалив висячий над ним віночок і легко поранив в праве рамя жінку Гайдая. Хата також почала горіти, але збігли ся люди і загасили пожар. — Із Станиславова доносять, що Бистриця виступила з берегів і затопила прибережні поля.

— **Заборонені ілюстровані переписні листки.** Польскі часописи доносять, що незнаний підприємець видав „переписні листки“ з погрудем Мирослава Сїчиньского з таким підписом: „А миж тую червону калину піднїмемо — А миж свою славну Україну — Гей, гей, розвеселимо“. Почтові уряди — як зазначено дальше — на підставі обовязуючих приписів звертають ті переписні листки, яко такі, що мають політичний характер, надавцеви, о скільки знають его адресу, або їх нищать.

— **Пожар нафтового закопа.** В ночи з 23. на 24. с. м. пожар закопу „Oil City“, як доносять з Борислава, значно скріпив ся, бо земля, сипана на заложений зелїзний дзвін, почала звужувати огонь своїм перстенем, наслїдком чого вершок дзвону вирвало і ропа і ґази бють в гору з такою самою силою, як перед тижнем. Між гасителями настала безрадність, бо мусять тепер придумати якийсь новий спосіб гашеня. Мимо пожару видатність закопу зовсїм не потерпіла. „Oil City“ дає денно 60 ваґонів кипячки, отже скількість дуже велика, коли узгляднити, що чимало кипячки паде жертвою огню.

— **Голова першої рос. державної думи в тюрмі.** Житє засуджених за виборчу відозву народних представників з 1906 р. за тюремними стїнами ще й доси для громадяньства таємниця. Бачитись і розмовляти з ним дозволяють чільки через кратки і то тільки близьким родичам. Иншіж особи не мають змоги довідатись, як живуть у тюрмі народні депутати. Д. Райнгольдсу видатному анґлїйскому кореспондентови пощастило побувати в самій тюрмі і притому не випадково, а з дозволу тюремного начальства. »Бриж. Вѣд.« оповідають, яке вражінє зробила на чужинця — кореспондента московска тюрма, де сидить Муромцев, князь П. Долгоруков, кн. Урусов та инші колишні депутати. Московский тюремний інспектор, Юферов, провів д. Райнгольдса в саму тюрму. Сонце завирає в похмуру глибочінь камяних стїн, яких вікна заковані в зелїзні кратки. Пішли по зелїзній драбині на другий поверх. Відчинїть камеру 83! — звелїв д. Юферов. Се камера голови першої держ. думи... — „Ви знаєте, — сказали д. Райнгольдсу его товариші, — доси з сторонних осіб ще нїхто в сю камеру не входив“. Ч. 83 — се невелика камера. Як і всї инші, вона має чотири кутки. Навпроти дверий, в стїнї, високо, аж під самою стелею, віконце. З него нїчого не видко, окрім блакитного неба і верхів дерев тюремного садка. Сонце й сюди кидає свої веселі проминя, оживляючи камеру. В спеку тут дуже душно. Біля вікна невеличкий деревяний не помальований столик, зовсїм білий. Тут же і стілець також не помальований. На столї, біля якого звичайно працює Муромцев, лежить три книжки. Більше, нїж три, мати в тюрмі не вільно. З трех книг, одна — біблїя. Инших дві на нїмецкій мові наукового змісту правничого. Се — материяли. З них перший з народних вибранців готує ся до лекций, які буде викладати в осїнному семестрі. На стїнї лїворуч пришрубоване зелїзне ліжко. Звичайно в тюремних камерах его складають і замикають біля стїни від 6½ години ранку до 9 годин вечера. Для камери ч. 83 сего правила нема. Ліжко відкрите увесь день. На нїм товстий шматок сукна. Не видно, щоб на нїм було гарно лежати. Білизну на постелї міняють раз на місяць. Не дивно через се, що Муромцев спить на ліжку, не роздягаючись. В одному кутку камери невеличкий стілець для вмивання. Там таки висить ручник. На полиці шматок мила. От і вся обстанова камери голови першої думи, увесь єї комфорт. Муромцева в камері не було. Він на проходї. — Оглядали декілька хвилин, і важкі двері зачинились. „Тепер — каже добродїй Юферов, вдаючись до добродїя Райнгольдса, — арештанти гуляють. Я покажу вам їх на проходї. Але не забудьте, що ви з ними не повинні розмовляти нї одного слова!“ Сходять на подвірє. Се звичайне місце для проходок. Подвірє невеличке, якоїсь комедної форми. По серединї — грядка квіток, які не веселять і не тїшать ока. На сьому подвірю нїкого нема. З одного боку — високий деревяний паркан, який відгороджує частину подвіря. Фіртка. Велять її одчинити. Біля самої фіртки в сей самий момент, своєю звичайною ходою, йде Муромцев, в чорній одежі, йде так, наче він простує на трубуну Таврийскої палати з тою ж повагою і так само спокійно, як і тодї ходив. Він дивить ся на гурток офіцирів з д. Райнгольдсом. Райнгольдс скидає капелюх, витаючи Муромцева — Муромцев пройшов. Неподалеко проходжував ся, жваво розмовляючи, гурток бувших депутатів. Тут був і князь Петро Долгоруков, і кн. Урусов. Всїх членів першої думи було 13. Їх зацікавив гурток офіцирів з кореспондентом. Видимо, вони почали розмовляти про него, швидко наближаючись до фіртки. В сей момент скінчив ся назначений час. Фіртка зачинила ся. Вязнї остались за нею. - Цїкаві деякі дрібниці з житя Муровцева у тюрмі. Прокидає ся він дуже рано, о 6. год. Камеру прибирає сам. Пє чай. Далї працює до 12. години. Тодї приносять єму обід. Зупи „не подає ся“, і він не їсть єї зовсїм. Тільки шматок мяса і каша — от і вся его їда. Инші харчі дістають з тюремної крамницї та й то тільки оден раз на тиждень. Очивидно, що в камері все швидко псує ся. Се велика невигода. По 4. або 5. години, коли Муромцев вкупі з иншими депутатами йде на прохід, він багато читає і специяльно готує ся до будучих лекций. Що тижня Муровцев бачить ся з своєю рідною через двоє кратох. Ходить відвідувати его жінка й дочка, панї Венявска, відома артистка, яка недавно виступала з великим успіхом в концертах Рїхарда Штрауса в Парижі. Тепер, коли Муромцев у тюрмі, вона живе під Москвою, в его віллї, щоб частїйше навідуватись до батька. Так живе у тюрмі голова першої думи.

— **Дирекция почт у Львові** доносить: З приводу зірваня мосту під Пістиньом почтова комунїкация з Косовом і Кутами через Коломию утруднена. На дорозї поміж Ясеневом горішним, Жабєм і Устєріками комунїкация почтова від вчера з приводу зірваня мостів перервана. Також комунїкация з Боринею перервана.

— **Польскі людозцї** з пос. Стапіньским заходять ся заложити нове тов-о обезпечень п. н. „Висла“. Про него пише їх орґан Przyjaciel Ludu, що оно не основує ся для підкопаня двох єствуючих товариств обезпечень.

— **Добра на продаж.** В окружнім судї в Станиславові відбуде ся дня 16. вересня о 10 год рано лїцитация дібр Комарів, в галицкім повітї судовім, оцїнених на 959.728 К. — Галицка каса щаднича виставила на лїцитацию добра Камінну і Велесницю в надвірняньскім повітї. Найнизша ціна 258.765 К.

— **Процес з зелїзницею.** На зелїзничій станції Подсодинї в Чехії особовий поїзд наїхав на одну женщину і убив єї на місци. Женщина осиротила девятеро дїтий. Тодї єї чоловік внїс жалобу о відшкодованє за утрату жінки і матери, домагаючись ренти на так довго, доки малолїтні дїти будуть потребувати домової, материньскої опіки, бо він як робітник цїлий день дома неприсутний, оженити ся вдруге не має виглядів з огляду на численні дїти, а на оплачуванє опікунки для дїтий немає гроший. Цивільний суд першої інстанциї відкинув его жалобу, виходячи з засади, що претенсию до відшкодованя можуть мати лише жінка убитого і дїти, але чоловік не може мати такої претенсиї за утрату жінки. Якийсь адвокат заняв ся безінтересовно справою робітника і внїс рекурс против того вироку. Висший суд краєвий в Празї признав претенсию оправданою і засудив зелїзницю на випла-

---

ко висмокчуть Дітий то слава Богу... тільки шкіл достачайте!

Годї, годї журити ся, а треба думати дїло!

— А тим часом будем хоч казки говорити, — вдаєть ся селянин до пана: — Ви дружини дожидаєтесь, а я хазяїна, по його трудах, щоб умову зробити. То вже хіба казки казати!..

І таки справдї почали казки казати. Переміг пан. Сказано, як із рукава сипались у його ті казки!... — І де ви їх стільки навчили ся? — каже сусїда панови.

— А се того, — каже пан — що єсть у мене кого бавити казками: у нас же пятеро дїтий.

На казки, та на веселу розмову підвів ся й хазаїн на печі. Злїз. Товариш, пан, озвав ся до його: — Гай, гай, — каже, — Миколо! схамени ся! покинь ледаче житє! Чого в тебе нема!? Бог усїм тебе щедро одарив! — Отак умовляє.

А тут і юшка запарувала на столі привітно, хоч і без сала. Двері знов рипнули. Увійшла й панї в хату. Зняла з себе суконну кожушинку, сама восталась у корсетї та гарно гаптованій сорочці, вирізами, — павлине око та инше. Привитала ласкавим словом гостий і подала на гостинець Серафимі, поцїлувавши ся з нею, хлїб і шматок сала, — бо знає, що тут голодують... А дїтий же то скільки! аж нїде пройти за дїтвою!... Під вечір пак усї пятеро позбирались: то з школи, то так звідки. Глянула на їх панї, та й супятилась. Дивні вони були на погляд у тих уборах, що понадягали на себе з паньского дару: хто у паньскій блузцї сидить, хто у ґімназичному убранї, хто в старих тухлях з блискучими пряжками. Все — не по росту й не до лиця. Хлопець — у дівочій вишитій сорочці...

Батько й сусїда сміють ся, жартують. Деж пак, ще й музика: хлопець на гребінку грає..

А панї чогось то смутно й нїяково стало. Вона носила сим дїтям хлїб, посилала дружиною одіж, та такого малюнку їй ще не траплялось бачити...

Серафима з ними жартує, разом з сусїдом та чоловіком, а потім кинулась затовкувати салом юшку.

Панї встала й одклонившись сказала. — Ну, люде добрі, „по сїй мові будьмо здорові!“... Та повернувшись до свого чоловіка, каже: — Ходїм, друже! Я й забула тобі сказати, що сьогодня зібранє в Потребительскій лавці, всїх членів скликають, то й тобі прислано. В 8-ій годинї починаєть ся засїданє. Щоб не опізнитись!

Микола став серед хати і, захвативши фляшку з горілкою та наливши чарку, піднїс її в гору й став промовляти:

„За батька чарку,
За матїр чарку,
А за родиноньку
Хоч половиноньку, —
А за дружину сїм
Бо піклуєть ся всїм!..“

Та й плеснув у стелю.

Тут гості уклонились і двері за ними зачинились...

чене жаданої ренти пошкодованому робітникови. Однак прокуратория скарбу тому оперлася і справа пішла перед найвисший трибунал адмінїстрацийний, а той перед кількома днями потвердив вирок праского суду, видаючи принципіяльне рішене, що чоловік має так само претенсию до відшкодованя за утрату жінки, як жінка за утрату чоловіка.

— **„Добрі“ дїти.** Росийский мілїонер Епштайн в Київі відсиджував останні два місяці кару в кріпости за обиду нїмецкого консу. По поворотї домів Епштайн донїс полїциї, що підчас его неприсут ости его син і донька украли єму з вертгаймівскої каси вартісні папери, акциї і векслї на квоту 2 мілїонів рублїв.

— **В клїтці з львами.** В Станиславові перебуває цирк, в якім продукує ся п-нї Прінсе, погромителька диких звірів. В суботу в полудне підчас кормленя звірів п-ї Прінсе війшла до порожної передїлки клїтки з куснем мяса а з сусїдної передїлки мали сторожі впустити одного льва. Однак і другий лев вскочив до тої передїлки, де була п-ї Прінсе а побачивши, що она не має для него мяса, покусав єї з руки і подрапав груди. Погромителька не втративши съвідомости підскочила в гору і учепила ся горішної крати, а тимчасом сторожі зелїзними друками витрутили льва до сусїдної передїлки. Другий лев гриз свою порцию мяса, не дивлячись навіть в сторону п-ї Прінсе. Рани погромителькы на щасте не є тяжкі.

— **Як носить ся палицю?** Над сим питанєм думали і мабуть ще думають парискі „ґоґи“. Ношене палиці має свою історию. Довгий час ношено єї, як пристало, за рукоять, потім обернено кінцем так, що рукоять звисала до землї. Така мода тривала якийсь час, почім повернено знова до давного способу ношеня палиці. Потім парискі елеґанти при ношеню палиці вигинали рамя в лук на бік. Роздумуючи дальше над тою справою запитали ся одного мудрця, як носить ся палицю, а він їм сказав: »З огляду, що крутите ся межи рукоятию а кінцем палиці, неначе осел між вівсом а сїном, то нема иншої дороги виходу, як тримати палицю по серединї«. І від того часу Парижани носять палиці за середину, при чім долїшний конець палиці звернений є на перед.

Оповістки.

— **Репертуар львівского рускогo театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В четвер дня 30. липця с. р. »Суста«, комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 1. серпня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 2. серпня „Маруся Богуславка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. годины в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **З львівского унїверситету.** Надзвичайний професор о. др. Тит Мишковский став іменований звичайним професором біблїйних наук старого завіта.

— **Іменованя.** Цїсар надав краєвому інспекторови шкіл народних Болеславови Барановскому у Львові титул і характер радника двора. — Львівский висший суд краєвий іменував канцелярийних офіциялів старшими канцелярийними офіциялами, Володислава Ґрживацкого в Сколїм, Адама Шлїхтінґера в Самборі, полишаючи їх в дотеперішних місцях службових і Войт. Студиньского в Добромиля для Бібрки.

Наука, штука і лїтература.

Нові книжки.

— *М. Возняк.* **Причинки до студий над писаннями Лаврентія Зизанія.** (Відбитка з Записок Наукового Тов-а ім. Шевченка т. LXXXIII). Львів. 1908. Стор. 58, вел. 16-ки.

— **Проект правописи Івана Жуківського на з'їздї „руських ученых“.** Подав *Михайло Возняк.* (Відбитка з Зау. Наук. Тов-а ім. Шевченка). Стор. 34, в. 16-ки.

— *Е. Ростанд.* **Романтичні**, комедия в трьох дїях. Переклав *Франц Коковський.* Чернівцї 1908. Накладом Йосифа Стадника. Стор. 82. 16-ки. Ціна 1 К. Головний склад в книгарнї Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові.

— *Марк Твейн.* **Князь і жебрак.** Переклад *Володимира Держируки.* Львів 1908. Накладом „Народного Слова“. Стор. 183, 16-ки. Ціна 1 К (порто 10 сот.). Головний склад в „Загальній друкарнї“ у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Телєґрами

з дня 28. липця.

Царгород. Населенє міста урядило оноді грімку овацию перед Ільдіз Кіоском. По містах провінциональних уряджено також великі манїфестациї з нагоди оголошеня конституциї.

По оповіщеню свободи праси часописи розходять ся в кілька разів більшім накладї. Кілька тижневників перемінило ся в дневники.

Оголошена амнестия відносить ся лише до молодотурецких полїтичних вязнїв.

Вчера знесено цензуру телєґрамів.

Ревль. Вчера прибув ту президент Франциї, Фалїєр, на корабли Verite в окруженю французкої ескадри. През. Фалїєр зложив відвідини царскій родинї на яхтї „Штандарт“, почім цар поїхав на корабель Verite. Прибули також оба мінїстри заграничних справ, Ізвольский і Пішон.

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априксу) за 4·25 К, сливок-ренґльот за 5 К, грушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів
(1—5) **в Залїщиках.**

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.
(6—15)

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні ґандлярі штучними навозами в сей способ ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а именно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ФІРМА

ФІНКЕЛЬШТАЙН і ФЕЛЬ

склад зелїза і зелїзних товарів

Львів, ул. Сохїшка ч. 26.

поручає свій богато заосмотрений склад блях цинкових, чорних і мідяних до покриваня будинків і церков по фабричних цїнах, як також і всяких керничних приборів. (4—4)с.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярия отворена для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакциию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шайковского

Ч. 161. Львів, четвер дня 17. (30.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Огляд просьвітної дїяльности на Украйні в 1907 р.

(Дальше).

З тих заходів, що робила київска „Просьвіта“ для поширеня своєї культурної працї, видно, що вона змоглаб зробити далеко більше, колиб не стали на шляху її дїяльности перешкоди адмінїстрацийні. Їй не дозволено завести ні одної філії або читальні по селах, не дозволено відкрити власну книгарню, не дозволено відчинити свою читальню й бібліотеку для загального користованя книжками, тодї як „Просьвіта“ має в своїй бібліотецї досить велике число книжок самого розмаїтого змісту. Крім того заборонялись деякі вистави і т. п.

Одеска »Просьвіта«, що поставила своїм завданєм „гуртувати і єднати людий і допомагати культурно-просьвітному розвитку найголовнїйше живим словом, уряжувати лекциї, вечори, то — що“ і справдї виявила найінтензивнїйшу роботу в впоряжаню лекций та вистав. За минулий рік одеска »Просьвіта« впорядила до сотнї лекций і кілька десятків вистав. Лекциї читались на ріжнородні теми — по істориї, лїтературі, санїтариї, медицинї, фільософії, юриспруденциї, государственному праву, по музиці, фольклору, етнольоґії, антропольоґії, релїґії, социяльним питаням та ин. За час читаня лекций, в одескій „Просьвітї“ виховалось до 20 українських лекторів, що в сей час вважають себе гідными до того, щоб утворити подорож по Украйнї для читаня лекций по городах.

Крім звичайних вистав в одескій »Просьвітї« відбувають ся ще вистави дитячі, бо »Просьвіта« заснувала з дїтий просьвітян хор і трупу. Для дитячих вистав в салї »Просьвіти« зроблено сцену з окремими декорациями, де дитяча трупа дає вистави, а також впорядковує вечори з деклямованєм, співами та грою на піянїно. На сих дитячих виставах та вечорах все буває велика сила дїтий просьвітян та гостий.

Одеска »Просьвіта« має свою книгарню, бібліотеку та читальню, що чим далї, то починають все краще й краще функционувати. Тов-о має і видавничий фонд імени Л. А. Смолеńьского для видаваня книжок іст[illegible]ичного змісту, але видавнича дїяльність тов-а виявилась в надрукованю одної брошури М. Комаря, „Запорожскі вольности“.

На загальних зборах тов-а було ухвалено відчинити з осени минулого року початкову українську школу. Учебний плян для сеї школи вироблено і подано на затвердженє, але дозволу й до сього часу нема.

Як бачимо, своєю дїяльностю одеска »Просьвіта« дещо зробила для зєднаня Українців і для поширеня национальної самосьвідомости серед одеского українського громадянства. В дїяльности її зовсїм не помітно чого небудь крамольного, бо вона мала чисто клюбний характер, але втручанє адмінїстрациї і їй дало ся взнаки. Після трусу в „Просьвітї“ — градоначальник посилав на всї вечори свого чиновника, а той, не розуміючи української мови, мішав читаню рефератів і нарештї довів до того, що реферати зовсїм припинились.

Катеринославска »Просьвіта« мала такий же характер, як і одеска, але дїяльність її була дуже не велика.

Вона мала спромогу уладити кілька вистав, та під кінець минулого року було впоряджено чотири лекциї, але її хоч невелика дїяльність поширилась і поза межі Катеринослава. Її заходами засновано дві філії в с. Амурі, та в с. Кринички, що згодом поширились і стали самостійними товариствами. Амурска »Просьвіта« має вже своє власне помешканє і за минулий рік впорядила кілька десятків вистав. Ся „Просьвіта“ містить ся в робітничому районї і майже цїлком підтримуєть ся робітниками. В своїй дїяльности товариство амурскої »Просьвіти« виявило досить енергії, але за браком сьвідомого й осьвіченого елементу не може ніяк стати на ґрунт справжньої осьвіти. Тепер тов-о вживає всїх заходів, щоби закликати лекторів з инших городів і впорядити кілька лекций. Се слїд

Вода прибуває

Оповіданє М. Чернявского.)*

I.

Ми стояли над річкою. Коло нас, на невеликому пісковатому острові, мальовничими купами стояли вози й повозки з мішками зерна й борошна. Біля їх вештались люди, а праворуч і лїворуч — шуміла вода.

Вона сї днї прибувала.

Непомітно підходила вона з півночі, несучи в собі велике напружене й силу. Зповерху її лоно було ясне і лагідне, тільки круглясті чортории, що закручувались по її бистринї, давали знати про те, скільки енергії таїть ся в нїй. Течія її прудно рипула по пісковатому днї, помежи низьких берегів, то розбиваючись на кілька рукавів, то знов сполучаючись в досить широку ріку.

Вона йшла з далекої півночі на ясний південь.

Але люди, ще з давних часів — за гетьманщини, а може й раніш — постеregли непереможність її бажаня тепла і сьвіту, за якими вона йшла на південь, і поклали, своїм звичаєм, взяти за се з неї чинш. — Коли ти така міцна, коли ти така енергічна і коли ти так бажаєш того тепла й сьвіту, то дай нам, темним і кволим, хоч частку твоєї сили й енергії« — сказали вони. І підстерегли її, мов Печенїги Сьвятослава, у тїсному місцї, саме поміж островів, межи лозами, і заступили дорогу. — „Стій! роби на нас, а то не дамо тобі пропуску!...« — »Не буду я робити на вас!...« — одмовляє вона і напружуєть ся і піднимаєть ся в гору, на їх загату, реве, мов роздратований звір і прориваєть ся крізь заставу, рвучи і краючи об неї своє ясне, повне житє і сили, лоно...

А вони, оті хижі людцї, раді, що счинили таке з нею, що розбили на частки її силу, понаставляли на всїх її протоках нїкчемних хат, наладили по прудководах деревяних іграшкових колїс і засїли, щоби брати з неї мито...

Нїчого вони не візьмуть з неї! Бо вона рве загату, вертить ті колїщата, реве і пінить ся у справедливім роздратованю, а далї... далї знов зливаєть ся до купи, загоює всї свої рани і йде, міцна й блискуча, як і до тої нїкчемної хижацкої залоги.

Вона йде своїм шляхом, а люди, раді, що украли у неї частку її сили, що передали тую силу через колїщата важким каменим жорнам, сидять над ними і день і ніч, запорошені борошном, і добувають собі з тої крадїжи чужої сили шмат хлїба.

Вола гордує ними і навіть не помічає їх. Але вони завсїгди чують її силу і гнїв і самі дрожать, і тремтять їх хатини, дрожить уся хибка справа.

II.

Ми стояли на початку греблї. Цїла низка водяних млинів, мов поплавцї на волоцї, дугастою петлею перегачувала Сейм. Більш як дві десятки водяних колїс пінили наелектризовану крайтальночисту его воду і прудко крутились, маючи своїми чорно-едвабними боками в дощу перлових бризок.

Вода, блискуча й рухлива, як живе срібло, зупинена кріпкою греблею, угамувала свій хід попереду неї і, крдючись на десятки пасм, потиху підходила тими пасмами до самої греблї, йшла поуз неї і потім, зустрівши проход, прудко врівалась в лотоки.

По берегах Сейма скрізь в гору, росли вітласті верби і купи лози. Далї за ними білїли хати й церкви славного колись міста Батурина. А ще далї; на ріж-

*) В отсїм оповіданю зображає автор сучасні хлїборобскі відносини на Украйнї, котрі будуть вельми цїкаві і для нашої суспільности. — *Ред. Русл.*

булоб узяти на увагу одеєкій „Просьвіті“, що має багато лекторів і стати своїй убожшій сестрі в допомогу.

(Конець буде).

Політичний огляд.

Заграница.

Цїсареви Вільгельмови залежить здаєть ся дуже на приязни Баварії, бо своїм особистим впливом полагодив сей, який повстав в „Flottenverein-ї“, в хосен Баварців, хотяй союз фльот стратив в наслїдок сего понад 150 тисяч членів. Тепер зайшов випадок, котрий мало що не знївечив так дорого окупленої згоди. Підчас процесу кн. Айленбурґа князь розжалений на свого приятеля і протектора, зізнав, що в часї, як був послом в Монахові, поручив ему довірочно цїсар, щоби поступав в антикатолицкім дусї і попирав рух „los von Rom“ в Баварії. З тої причини написав тепер цїсар дуже сердечний лист до регента Баварії, в котрім заперечує зізнаням Айленбурґа, називаючи его клеветником.

Анґлїйский дневник „Morning Post“ подав розмову свого кореспондента з претендентом до мароканьского престола, Мулей-Гафідом. Витаючи кореспондента заявив Мулей-Гафід радість, що бачить в своїм окруженю Европейця, бо він є великим приятелем Европейців, особливо Англичан, однак з тими симпатиями мусить крити ся, бо позаяк его окруженє є противне тому. Але скоро лиш возьме в руки керму держави, здетронїзує брата Абдуль-Азіса і заведе в краю порядок; тодї потрафить запевнити повне безпеченьство чужосторонцям. Вісти, які ширить о нїм европейска преса, є ложні. Також не є ворогом Французів; все уникав з ними бою. Недавно звернув ся до держав з просьбою, щоби прислали своїх консулїв до Фезу. Заручив, що будуть безпечні, мимо сего не одержав доси відповіди. Умову в Альжезірас готов узнати, бере також всї довги Абдуль Азіса на себе і на їх покритє відступає тимчасово Французам 60% доходів з мита. Свому братови готов признати доходи відповідні его станови. За домову війну, котра нищить край, робить одвічальними европейскі держави, що не хотять узнати его правним володарем мимо того, що девять десятих місцевого населеня заявило ся за ним.

Нема вправдї причини не вірити в добру волю і щирість тих обітниць; чи однак претендент, що завдячує своє винесенє реакцийним живлам, зможе виломити ся з під їх впливів і накинути їм свою волю, се велике питанє. Сторонники Мулей-Гафіда є дуже ворожо настроєні супротив Европейців і тому его кандидатура є непожадана европейским державам, крім Нїмеччини, котра в побідї Гафіда видить упадок впливів Франциї в Марокку.

З Царгороду надходять вісти, що магомеданьскі духовники виголошують в мечетах проповіди на тему збратаня всїх людий. По раз перший голосять они, що Християни і Жиди є також братьми Музулман.

Манїфестациї з причини наданя конституциї взмагають ся. На публичних місцях виголошують так Турки як і християни, офіцири і урядники патриотичні бесїди, зазначуючи згідно, що нїхто вже нїколи не може і не повинен відобрати того, що осягнено. Деякі бесїдники домагали ся амнестиї для всїх вигнаних. Спокою не нарушено.

В передмістях Царгороду, Пері і Галатї відбув ся рух спокійно, цїлий Стамбул противно був у великім подразненю; уряджувано віча і походи, висилано депутациї до Порти. В хвили оголошеня загальної амнестиї і усуненя мінїстра маринарки уми троха успокоїли ся, але тепер домагають ся усуненя двірскої камарилї. На разї не може оцїнити ситуациї. Могла би она стати поважною, колиб не удало ся успокоїти населеня і коли би повага власти дальше малїла. До невдоволеня причинило ся головно то, що підчас онодїшної манїфестациї в Ільдіз султан зовсїм не показав ся.

Що йно оголошено іраде в справі безпроволочних законних виборів в Царгородї і околиці, що, як здає ся, викликало певне успокоєнє. Улиці Стамбулу особливо перед Портою заповнені тисячами людий, котрі повертаючого з Порти великого везира овацийно витали. Політичних вязнів ще не випущено, позаяк инші вязні перешкаджають тому, жадаючи, щоби їх також увільнено.

ку гори, мріли руїни палати останнього гетмана України, Кирила Розумовского.

Сонце давно звернуло з півдня і вже наближалось до обрію, обливаючи рожевим сяєвом і млини, і Сейм, і Батурин, і руїни палати. Вони, оті руїни, здавались золотими, мов нагадуючи про те, що багато золота і працї народньої змарновано на їх будівлю...

— А вода все прибуває, — каже Максим, старий козак, з яким ми раніш познайомились в Батуринї, а тепер зустрілись коло млинів і розбалакались. — З досьвіта прибуло на три вершки. Мабуть десь упали великі дощі... Тепер то людям дощу тільки подай, — саме в пору!... — додає він перегодом.

І ми знов замовкли, як мовчали кільки хвилин і перед тим. Дивимось на воду, як вона прудко кидаєть ся в лотоки, ще прудчіш летить по лотоках і аж стрибає пінястою хвилею на чорні колеса. Тут вона чиста й прозірна, як сльоза, а вище греблї стала вже зовсїм рожева і на їй, мов искри, раз-по раз вилискують срібні скалки. Тепер май і то безперестанно скидаєть ся дрібна молода риба...

(Конець буде).

Анатоль Вахнянин.

Листи до Пантелеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XVIII.

Зі Львова 19-го лат. Мая 1869.

Високоповажний Добродію!*).

Долучаю до мого письма листъ Барвіньского, суплента-учителя на ґимн. у Бережанахъ, чоловіка намъ дуже щирого, котрий вівъ, будучи у Львові, Правду нашу, а теперъ такожъ не хоче закладати рукъ, а робить. Коли Ваша ласка буде одвітити ему, такъ Ви, Добродію, пропишіть усе до мене а я відтакъ знова доручу ему Вашъ одвітъ. Роблю се черезъ те, що не хочу, щобъ Ваші листи були по всїмъ усюдамъ; вінъ має ту у Львові брата молодшого, то тому я буду міг показати Вашъ одвітъ, щобъ вінъ собі не думавъ лихо про мене.

При симъ згадую, що велика намъ шкода походить зъ недостатку книжокъ українскихъ. Ось и той Барвіньский просить мене, щобъ выслати ему Основяненка, а тутъ хочъ є вінъ въ мене та не цілий, а якъ кошовий мині написавъ, то и Вамъ треба его висилати. Московський книгопродавець ані не озиваєть ся; можебъ Ви Добродію дали мині проєктъ до другого листу, то я и післявъ би туди уже самъ. Мині здаєть ся, що Диметъ щось нечисто въ сімъ ділі робить; вінъ зайшовъ въ пересправи зъ Щербаковскимъ, та й відъ него дістане книжки на роспродажу; тому здаєть ся проволікає вінъ Вашу справу съ книжками.

До того давъ я слово членамъ рускої Бесіди у Червівцяхъ, що вишлю имъ деякі українські книжки, та теперъ тяжко ми приходить не додержати имъ слова. Ниньки буде въ насъ засідання виділове Просьвіти; дебата буде надъ Партицького читанкою для дітей; єсть се позбиране дільце зъ українскихъ утворівъ, тільки здаєть ся члени Просьвіти схочуть сю книжочку етимольоґічною правописю друкувати; біда намъ велика съ тими етимольоґістами, хочъ въ Червню на загальнихъ зборахъ Просьвіти ми другихъ людий до видїлу покличемо.

Писавъ я Вамъ, Добродію, що Климковичъ задумавъ ту у Львові видавати політичні брошури, котрими би пояснялись наші взаємини до Москалівъ и Ляхівъ. Буває Климковичъ въ мене (вже 3 рази) та радить ся, я сказавъ ему відъ себе, що ми ніякої солідарности зъ нимъ мати не можемо, доки вінъ не оправдає себе въ статії: Быть ли малорускому вопросу“ въ Зорѣ Ливчака. На те вінъ згодивъ ся и 1. Червня має мині уже предложити своє оправданнє и першу свою політичню росправу. Все Добродію вишлю Вамъ, хочъ безъ его відомства, а до того ще мушу поспитати въ Васъ, яке становище забирати намъ въ борбі сій такъ зъ Московщиною, як и зъ Ляшнею чи остро та безпощадно виступувати чи ні? Те все лежить у моіхъ рукахъ, бо мині лиш треба оголосити у Правді, що брошура не наша а дїло се упаде. Дайте мині Добродію у сімъ взгляді певні инструкциі, а именно скажіть, що проти Росиі можъ казати, въ якій спосібъ, а що ні?

(Конець буде).

*) На долї: Вп. Пант. Кулішу у Правї.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Марини вмуч.; римо-кат.: Абдона М. — В пятницю: руско-кат.: Якинта м.; римо-кат.: Ігнатия, Льойолї.

— **Женщини а приватні студиї.** У мінїстра просьвіти, д-ра Мархета, явила ся недавно депутация віденьских студенток і предложила ему мемориял, ухвалений на зборах академічного жіночого товариства, в справі допущеня женщин до правничих студий. Мемориял домагає ся, щоби женщинам було вільно студиювати право на унїверситетї і здавати іспити під такими самими условинами, що й мужчинам. З боку правничого видїлу віденьского унїверситету не стрічає ся се домаганє з нїякими перепонами. Професори сего видїлу заявили ся більшостию за допущенєм женщин до правничих студий з всїми дальшими консеквенциями. Дальше домагає ся мемориял, щоби правничі студиї, відбуті женщинами на заграничних унїверситетах, мали значінє також в Австриї, а вкінци щоби з початком вже нового року шк. вільно було женщинам вписувати ся на правничий видїл. Мінїстер др. Мархет застеріг собі відповідь на пізнїйше.

— **Зелїзниця Львів-Винники-Підгайцї** мала бути викінчена 1. вересня, однак після теперішного стану роботи, буде той шлях готовий

десь під зиму. Найбільше роботи потреба під самим Львовом межи стациями Львів Підзамче а Львів-Личаків, де розкопують ще тепер високі горби і засипають в кривчицкім лїсї глубокий яр. Останні дощі не лише спинили роботу, але ще й нарушили насипи, мимоходом сказавши, піскові. Впрочім на цїлій решті шляху сеї зелїзниці вже уложено шини. Лише потреба буде їх вирівнувати, бо земля в насипі улежала ся і повикривлювала шини. Ті, що тїшили ся вже недалеким речинцем отворення руху на сїй зелїзниці, будуть мусїли підождати ще кілька місяців.

— **З Гуцульщини** пишуть нам: Бомбардоване потічка »Брусний« в Шешорах коло Космача. В неділю дня 26. с. м. з полудня заграли гірскі потоки і вода прибула з такою силою, що поперивало комунїкацию на дорозї з Пістиня до Космача, де кого подибало, там мусїв чекати, ба і ночувати, бо доси незначні потічки, що ледво злезили, розгукались як ріки, несучи з великої і стрімкої области гір величезне каміне, гиле, колоде і всякі ковбки. Коли розпука огортає тих, котрих серед дороги встримала сила елементарна, так що нїкуди їм видістатись нї вперед нї взад— то всеж прийде час, що вода опаде і они дальше повандрують! Але щож казати про тих, через котрих поля, городи ся навала іде, се годї описати, то щось болюче, дивитись на ту працю людску, на ту надїю одиноку по тяжкім передновку, серце краєсь, як вся культура знищена раз на все, гори шутру та каміня нанесло на місця де перед кількома годинами красувалась прекрасна травиця, готова до кошеня, лиш чекала погідки. Але найбільший жаль над причуд красною, кукурудзою, бараболею і иншою городниною, все те знесла ся навала до чиста, отвираючи аж до шутру грубого глибокі нові корита. Як велика сила була води, мож собі уявити, коли береги не лиш специяльними охоронами ослонені але навіть зарослі деревами високопенними усувало, рвало з одиого місця а поперевертані, поломані плоти з корчами занесло в суміш в друге місце. В однім місци гору 100 метр. високу обсаджену щепами на весні, до доби урвало до половини. Зісуване каміня і глини з гори в рвучу воду получене було з таким гуком та ревом, що серед темної ночи подобало на штурм якої твердині — раз у раз грохіт неначеб з гармат стріляв. Прибережні мешканцї сих потоків понесли діймаючі втрати, не тим, що втратили всю працю і всю надїю сегорічну, але знесенем жизненної почви гумусу в однім місци а в других замуленем тоїж шутром та піском до висоти і кількох метрів. Старі люди запитувані, чи памятають щось таке, відповідали, що подібне неща сте було вже щось 20 лїт тому. — *Очевидець.*

— **Військові музики.** Міністерство війни видало значне обмеженє позаслужбового уживаня військових музик. На будуче військові музики будуть могли уживати ся яко театральні орхестри і постійні купелеві музики лише тодї, коли полїтична власть ствердить, що вишуканє цивільної музики неможливе. Так само заборонює ся уживати військової музики у віддїлах по 3—4 людий в публичних місцях і льокалях.

— **„Істинно русскії“** не поїхали до Сучави анї до Почаєва, але як доносить „Галїчанїн“, розлїзли ся зі Львова на всї сторони сьвіта. І так: гр. Бобринский і Дементєв поїхали на Підволочиска домів, Гіжицкий виїхав до Карлових Варів в Чехах, ґен. Володимиров до Лугачовиць в Чехах а Комаров до Варшави.

— **Лїтом на Українї** (Полтавщина). В лубеньскому повітї після великих дощів та чималого холоду почалась страшенна спека, що инодї досягає мало не 40°. Огородина й баштани почали сохнути, і коли не буде дощу або не зменшить ся спека, зовсїм можуть загинути. Хлїб у полї почав поспівати майже разом увесь: і жито і пшениця, як озима так і яра. Жнива уже почались. З сквирского повіту доносять, що жнива уже почались. Невтїшні вони, дуже сумні. А снопи на економіях дають такі, що місцеві люди й не зазнають. Напр., в с. Ново-Фастові дають аж 16 снін. Але охочих і за се робити є сила, бо рік дуже трудний удав ся. Огірки на Полтавщинї так саме, як і картофля, сего року зародили добре. Що дня на базарі у Полтаві привозять силу силенну огірків і значну частину їх скуповують вже торговцї, що потім відправляють їх в инші ґубернії, де сего року огірків майже зовсїм нема. А через осей вивіз огірки і доси продають по 25—30 кон. за сотню, тимчасом як торік, хоча врожай на них був і далеко гірший, у сю пору вони вже продавались по 10—12 кон. за сотню.

— **Доми для нежонатих.** Добродїйність, на погляд нинїшних соціольоґів, є переходовою проявою, яка з розвитком культури уступить перед практично приміненими інституциями, опертими на самопомочи. Така інституция за можливо найнизшою оплатою має заспокоїти всї конечні потреби інтелїґентної одиниці. Перші почини на тій области зроблено вже в Льондонї, Дублинї, Медіолянї і в Новім Йорку. В тих містах поставлено доми, в який безженний житель за низьку цїну дістає окрему кімнатку, харч, купіль що вечера, чисте бїлє а крім того має читальню, бібліотеку, кругольню і т. п. В Анґлії є вже багато таких домів і они приносять своїм властителям 5% доходу і сповняють зовсїм добре свою задачу. На взір анґлійский заложено в 1902 роцї в Медіолянї в Італії людовий готель „Albergo Popolare“. Є там місце на 520 виключно мужчин. Реґулямін сего готелю не звязуючи нїчиєї личної свободи, улекшує тій півтисячцї мужчин спільне приятельске пожите під одним дахом і забезпечує чистоту і порядок, що рідко лучає ся у населеня Італії. Будинок складає ся з високих сутерен, партера і пяти поверхів. На партері є: просторий передсїнок, каса, мешканє придверника і інтенданта, концертова саля, дві їдальнї, кухнї і саля до куреня. В сутеренах є купелї і варстати, де виконують ся шевскі і кравецкі направки, потрібні жителям »Albergo Popolare«. На поверхах є великі салї, поділені на два ряди кімнаток, з яких двері виходять до спільних сїний. Передїльні стїни кімнат не достають до стелї на пів метра, щоби лекше було їх провітрити або огрiти. Обстанова кімнаток є невибаглива але дуже вигідна. — Ту також вложений капітал, акциями по 100 лїрів, дає 5%, а надвижка переходать до резервового фонду. З огляду, що нинї вартісні папери дають малий процент, легко находять ся капіталїсти, які вкладають свій гріш в такі підприємства.

— **Дрібні вісти** Вписи до краєвої школи колодїйскої в Товмачи відбудуть ся від 5. до 15. серпня. — В Любінях, яворівского повіта, згорiл і онодї чотири господарства вартости поверх 8.600 К. — Бібліотека Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові буде через місяць серпень замкнена.

Оповістки.

— **Репертуар львівского рускаго театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В четвер дня 30. липця с. р. »Суєта«, комедия в 4 дїях Карпенка Карого.

В суботу дня 1. серпня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях А. Стрівса.

В неділю дня 2. серпня „Маруся Богуславка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **З львівскої архіепархії.** Презенти дістали оо.: Богдан Охримович на Корчин, Тома Березовский на Ляховичі зар. і Филемон Ковальский на Гнїздичів. — Крилошаньскими відзнаками наділені оо.: Теоф. Войтович в Козарі, дек. Іван Стрільбицкий в Наварії, Богдан Елїяшевский в Гуменци, Волод. Стерпюк в Пустомитах, Мих. Яцкевич в Красові, Корнило Сеник в Бережници корол., дек. Йос. Мартинець в Цуцилівцях, Григ. Рибчак в Домажирі, Петро Жолевич в Курниках, Леонт. Харлампович в Старисках, Ілия Лагола в Дубровицї і Іван Божейко в Ставчанах.

— **З Буська.** Читальня „Просьвіти“ устроює в неділю 2. серпня аматорске представленє в салї „Касина“ о год. 8·30 вечер. Відограна буде комедия в 3 актах І. Янчука „Вихованець“. По представленю відбудуть ся заходом академічної молодїжи вечерниці з танцями. Стрій для пань спацеровий, для панів візитовий. Отсим просить ся околичну П. Т. інтелїґенцию о численну участь, тим більше, що весь дохід призначений на добродійні цїли. Особних запрошень не висилаєсь. *Семен Демидчук, Евген Ваньо, Іван Туркевич, Микола Войтків*, академики.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки оригінальної праці, а 16 К за такий же аркуш друку, если праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Видїл отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему релїґійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народї є найбільше заатаковані ворогами Церкви.

Посмертні † оповістки.

— **О. Михайло Чайковский**, б. парох Колтова, упокоїв ся дня 27. с. м. в Борках великих, в домі свого зятя о. Івана Гургаля в 83. р. житя. В. є. п.!

Вписи учениць до ґімназиї СС. Василиянок.

Дирекция прив. женьскої ґімназиї з рускою викладною мовою СС. Василиянок у Львові, наділеної правом прилюдности, надіслала нам отсю оповістку:

А. Вписи учениць.

Вписи учениць до приготовляючої, I, II і III. кляси відбудуть ся в днях від 31. серпня до 2. вересня включно в год. 8—12. і 3—6 в канцелярії дирекциї ул. Длуґоша ч. 17. До впису повинна явити ся кожда ученица ссобисто в товаристві вітця, матери або опікуна, або бодай їх заступника, домашного надзирателя, і має принасти з собою: а) сьвідоцтво шкільне з останнього півроку, б) дві точно виповнені картки і в) письменну декларацию родичів, зглядно опікунів що до точного складаня оплат. При записї заявляє ученица, на які предмети надобовязкові хоче записати ся. Зголосившись на них раз, мусить ходити правильно і точно, як на предмети обовязкові. Ученица, що вперве вписує ся до ґімназиї, має при вписї виказати ся: а) метрикою уродженя, — від учениць приготовляючої кляси вимагає ся віку найменше 9, а I. кл. 10 лїт, що скінчать ся найпізнїйше дня 1. сїчня 1909. року. — б) сьвідоцтвом защіпленої віспи в роцї попереднім, зглядно сьвідоцтвом ревакцинациї, в) сьвідоцтвом тої школи, до котрої ходила передше. — Наколи ученица приходить з иншої ґімназиї, має находити ся на останнім єї шкільнім сьвідоцтві заява дирекциї тої ґімназиї, що ученицю можна приняти без перешкоди. Ученицї, що переробили науковий материял III. (для приготовляючої кляси), зглядно IV. кл. (для I.) народних шкіл приватно, але іспитів в публичних школах не складали, допускає ся до вступних іспитів без шкільних сьвідоцтв, г) письменною декларациєю родичів, зглядно опікунів що до точного складаня оплат.

Б. Оплати учениць.

Кожда ученица платить при вписї 5 К, а нововступаюча до закладу 10 К вписової такси.

За науку обовязкових предметів платять родичі, зглядно опікуни доходячих учениць кл. I., II. і III. по 20 К, а приготовляючої по

5 К місячно з гори, найдальше до дня 5. кождого місяця. Інститутки СС Василиянок такої оплати не складають, зате платять в інституті за удержанє після реґуляміну інституту.

Крім вище згаданої місячної оплати о бовязані всї ученицї без виїмки складати півречно по 10 К титулом шкільної оплати, однак можуть зискати від тої оплати увільненє на основі съвідоцтва убожества і добрих нот з обичаїв і пильности. О се увільненє треба вносити прошенє до Учительского Збору на письмі до кінця 1. місяця І., зглядно II. шк. півроку. Зисканє звільненя, хоч би й вже в приготовляючій кляси, остає важне при захованю добрих нот з обичаїв і пильности аж до скінченя ґімназиї.

Ученицї, увільнені від тої оплати мають право доси одинокі із женьских шкіл в Австриї користати з знижок цїни їзди ц. к. державними зелїзницями в той сам спосіб, що молодіж ц. к. ґімназий і шкіл реальних. За науку надобовязкових предметів платять всї ученицї без виїмки по 1 К, а за науку французкої мови (від III. кл.) по 3 К місячно. За польский язик і історию рідного краю (III. кл.) не складає ся нїякої окремої оплати.

В. Іспити поправчі, вступні і приватні.

Іспити поправчі відбудуть ся дня 1. вересня, вступні до приготовляючої і I. кл., при котрих вимоги, як в ц. к. ґімназиях мужеских, 3. вересня, а до кляс II. і III. між 5. а 15. вересня. До вступних іспитів до кляс приготовляючої і першої приймає зголошеня настоятельство монастиря СС. Василиянок при ул. Зибликевича ч. 24. до дня 2. н. ст. вересня включно, а до кляс II. і III. за зложенєм такси 24 К, найменше на 2 дни перед іспитом дирекция. Приватні іспити учениць, що одержали на се дозвіл від Вис. ц. к. Ради шкільної краєвої, відбудуть ся дня 3. вересня. Зголоситись до них треба найдальше до дня 1. вересня включно. Пізнїйших зголошень не прийме ся.

На основі засягненої інформациї в Вис. ц. к. Радї шкільній краєвій (рескрипт з дня 15. липця 1908 ч. 29.230) подає ся до відома, що „обставина, що ученица скінчила певний обсяг студий в лїцею женьскім, не впливає зовсїм на міру і обсяг вимогів при вступних іспитах до котрої будь кляси ґімназияльної“, а се значить, що лїцеантки, намірюючі перейти до ґімназиї, належить при вступних іспитах до котрої будь кляси ґімназияльної уважати за кандидатки не маючі нїякої укінченої кляси, обовязані отже до складаня вступного іспиту із всїх предметів кляс ґімназияльних, попереджаючих клясу, до котрої бажають бути приняті, а з того еліґує само собою, що лїцеї не є зовсїм родом ґімназиї реальної без латини і греки, ані школи реальної: они рівнорядні лиш з учительскими семінариями, скоро є видані якраз приписи, нормуючі з одного боку перехід з ґімназий до шкіл реальних і на відворот, з другого же з лїцеїв до семінарий і з послїдних знова до лїцеїв. Однак таке рішенє Вис. ц. к. Ради шкільної краєвої зголошуючі ся учениць лїцеїв до переходу до ґімназиї зражувати не повинно, бо особливо ще в клясах низших ріжниця в плянї науки обох тих родів шкіл не така надто велика, щоби при доповненю відповідної партиї з латини було їм неможливо видержати вступний іспит до II або III кляси ґімназияльної.

Шкільний рік 1908/9 розпочинає ся дня 4. вересня торжественним Богослуженєм в церкві СС. Василиянок, на котре обовязані явити ся всї вписані ученицї. Всї прочі наші часописи, ще не є неприхильні сему огнищу народної просьвіти, просимо о повторенє сеї оповістки. О. *Спиридон Кархут*, директор женьскої ґімназиї СС. Василиянок у Львові.

Телеґрами

з дня 29. липця.

Будапешт. На Угорщинї коїть ся важна зміна полїтична. На день 3. серпня приїздять з відпусток всї міністри на дводневну нараду кабінету. Предметом нарад буде виборча реформа і злука всїх коалїційних сторонництв в цїли утвореня одноцїлої партиї правительственної.

Реваль. На царскім яхтї „Штандарт“ відбув ся вчера двірский обід в честь президента Франциї, Фалїєра. Цар виїс тоаст вельми сердечний для Франциї і пив на здоровля гостя. Так само през. Фалїєр зазначив у відповіди приязні відносини межи Францією а Росиєю і виїс тоаст на здоровлє царскої родини.

Царгород. Підчас представленя в двірскім театрі публика урядила султанови овацию.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 21. до 27. липця 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	12·15—12·40 К
Жито	10·00—10·20 К
Ячмінь броварняний	7·00 — 7·25 К
Ячмінь на пашу	7·50— 7·70 К
Овес	6·50— 6·75 К
Кукурудза	7·90 — 8·15 К
Просо	8·75— 8·90 К
Горох до вареня	8·50—11·00 К
Горох на пашу	7·00— 7·50 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	100·00—105·00К
Конюшина біла	35·00—40·00 К
Конюшина шведска	85·00—100·00К
Тимотка	33·00—34·00 К
Ріпак зимовий	14·00—14·25 К
Насїнє конопл.	10·00—10·25 К
Хміль	80·00—90·00 К
Насїнє льняне	10·00—10·25 К
Льнянка	11·00—11·25 К

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априкосу) за 4·25 К, сливок-ренґлїот за 5 К, грушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів
(2—5) **в Залїщиках.**

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.
(7—15)

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по съвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

„Пожар“
комедия в 1. актї з житя пожарного Сокільства,
написав др. Лев Лопатинъский.

„Пожар“ можна відограти не лише на сценї, але навіть під голим небом. Рескрипт ц. к. Намісництва з дозволом на виставу напечатаний в брошурцї. Цїна 1 примірника 50 сот., з почтовою оплатою 66 сот.; 3 примірники коштують 1 К, з почт. опл. 1 К 16 с. Замовляти в „Соколї“ у Львові, ул. Руска 20.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признания**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).
(13—?)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46,842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 162. Львів, пятниця дня 18. (31.) липця 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім недїль і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Огляд просьвітної дїяльности на Украйні в 1907 р.

(Конець).

В той час, як инші „Просьвіти“ мали змогу провадити свою працю, обмежуючись тілько тим городом, де єствували, подільска »Просьвіта« більшість своєї працї посунула на село, розсилаючи невеличкі бібліотеки українських книжок, та закладаючи бібліотеки-читальнї

Така користна дїяльність подільскої »Просьвіти« не сподобалась адмінїстрациї і вона спершу не дозволила відкрити в 24 селах бібліотеки-читальнї, потім зробила кілька трусів, а нарештї і зовсїм закрила „Просьвіту“ на підставі того, що в деяких членів було знайдено книжечки, видані явочною установою, двох бувших членів тов-а скинуто з посади.

В минулому роцї було припинено житє й кубаньскої »Просьвіти«. Ся „Просьвіта“ користуючись правом засновувати філії, — заснувала 15 філій в селах та станицях і деякі з них виявили досить жваву дїяльність: читались лекциї, реферати, розповсюджувались книжки. Через який час 4 філії було закрито адмінїстрациєю за „вредну“ дїяльність, а через кілька місяців було закрито і всю кубаньску »Просьвіту« за туж саму „вредну дїяльність“ чотирьох філій. Тогож дня було запечатано український кіоск »Просьвіти«, — єдине місце, де можна було Кубанцям добувати українські книжки та часописи. Така пригода спіткала кубаньску »Просьвіту« як раз в той час, коли вона почала виявляти досить інтензивну дїяльність: орґанїзовано було українську недїльну школу з лекциями по українознавству, орґанїзовувалась щоден на часопись з українським виділом, приступало ся до широкого розповсюдженя української літератури то що.

Чернигівска та миколаївска „Просьвіти“ виявили себе досить мало і певних відомостий про їхню дїяльність у нас нема. Все те, що зявило ся на сторінках наших часописий, свідчить, що чернигівска »Просьвіта« нїяк не випростаєть ся з утисків адмінїстрацийних і поки що обмежуєть ся виставами та вечорами. Щож до миколаївскої »Просьвіти«, то вона до останнього часу якось зовсїм було замовкла, а отсе вкінцї минулого року там почали ся крім літературно-музичних вечорів впоряжатись наукові лекциї. Миколаївска „Просьвіта“ має свою книгарню і потроху допомагає ширеню українських книжок.

Українські »Просьвіти« — бакиньска, житомирска, мелїтопольска та инші хоч і давненько єствують, але не виявили себе нїчим таким, щоби на ньому можна було зупинити ся і розглянути як значну вкладку на підвисшенє культури, або национальної сьвідомости серед українского громадяньства.

Поглянувши тепер на дїяльність українських „Просьвіт“, ми бачимо, що ті надії, що спершу на них покладались, далеко не здїйснили ся. Одною з причин, що значно шкодили дїяльности »Просьвіт« були, як згадано й попереду, перешкоди та утиски адмінїстрацийні. Неприхильність адмінїстрациї до »Просьвіт« все збільшуєть ся.

За останні часи не було дозволено заснувати нї одної »Просьвіти«. Такі великі українські городи, як Полтава та Харків кілька раз подавали статути на реґістрацию, але й до сього часу дозволу на заснованє »Просьвіт«, не одержали на підставі того, що вищі місцеві урядовцї не визнають, що є крім росийского люду ще й український з своєю самостійною мовою.

Друга причина—занадто вже велика байдужість українського громадяньства. „Просьвіти“ свою дїяльність можуть розпросторити широко тільки тоді, коли матимуть добрі материяльні засоби та до-

Вода прибуває.

Оповіданє М. Чернявского.)*

(Конець).

III.

Чудова картина і шум води мов зачаровують нас обох на якийсь час. Але думки снують ся далї в голові Максима і він, розігрітий попередньою розмовою, починає далї:

— Я кажу дїтям: дивіть ся, дїти, живіть тїсно та щільно, та обережно, то вас і лихо не візьме... Де далї, то все важче та тїснїйше стає людям жити. Ви й не помітете, як те лихо підійде. От і в писанї сказано: „Прийдуть на вас глад і хлад, і тїснота, і не можна буде і ступня вільно ступити“. Як убережетесь, то гаразд буде, а житимете необережно, не дружно, то пропадете!... Лихо, як отсе вода, прибуває — хто єго знає, відкіля...

І Максим дивить ся в гору по річці, мов сподіваючись, що вода сама скаже єму, відкіля вона йде і відкіля береть ся лихо.

Але вода нїчого не каже і він прижмурює свої старечі очі й спотиху хитає головою.

— Я отсю тїсноту ще трийцять лїт назад бачив і казав, як воно буде. Так і стало ся, — говорить він, мов сам до себе. — Раніш, було, йдеш мимо панського двору, то пан і гукає: »Максиме Петровичу, Максиме Петровичу!... А зайдїть сюди... Здорові були!... Підійдеш: „Здрастуйте й вам“. — „Чи ви вже знайшли де собі земельки, чи можеб у мене виорали собі?... Дам я зерна, дам землї, — оріть собі дві десятинї, менї — одну“. — »Та я вже і так набрав ся, пане!«... — »То я накину по мірцї зерна на десятину«... От і береш, було. Єсть на чим і робити, есть зза чого й клопотатись. А тепер ти прийдеш до пана, кланяєш ся: „Чи не дасте, пане, хоч десятинки земельки?“ „Ге, каже, уже Пилип та Кузьма забрали, — немає вільної“. Проходиш, кланяєш ся: »та може ще яка хоч завалящa десятинка зостала ся .. Будьте ласкавї!« — »Ну, каже, як виореш три десятини, засїєм своїм зерном, скосиш і звезеш менї дві десятини, а собі одну, то бери!«... Оттаке то...

— Щож, і берете?

— Беремо, бо нїкуди подїтись. Он Мурасиха — так тій оброби за десятину дві десятини, висїй своє зерно, та ще і з своєї десятини звези копи до неї в клуню, змолоти, віддай їй полову, третину соломи, та тоді вже забирай своє зерно та останнї кулї та й їдь до дому!... Он як у нас!

— Невже правда?

— А вжеж що правда. Старий я, щоб брехати!... — одмовляє з ледве помітною образою Максим, — стукає цїпком по греблї і дивить ся старими, але ще добре зрячими очима в далечінь по ріцї.

— Тут така петля, що вже й не вискочиш з неї, — каже з перегодом він. — Єсть у нас такі дурнї, — думають, що як отсе наїхали з ґубернії якісь паничі, статисти чи що, так буцїм нарізка буде... „І не думайте, кажу їм, і не сподївайтесь! Нїколи сього не буде. Хто собі ворог?... Нїколи пани у панів не одберуть землї«. Та й землї то у наших панів зосталось тепер мало, — все в руках у козаків та в мужиків. Народу намножилось — от що, от де біда!... Нїкуди людям подїтись. „Се, кажу, колиб у государственному совітї, чи у государственному сенатї пани-господа зговорились: „дамо мужикам та козакам землю, яка есть зайва, а нам нехай банк гроші виплатить«... Ото так. А то, кажу, нїколи в сьвітї того не буде.

— А от у нас там — каже, хвилину помовчавши, Максим, — єсть козак Йовил Бузун... чули може?...

Максим глянув на мене і усьміхнув ся: таке мов чудернацке імя у того Бузуна!

— Так от Йовил і гною сїєї весни на поле не вивозив. Люде й купували у него, так нї: »Не продам, каже; може нарізка буде, — свою земельку вигною“.

„Дурно, кажу, — хібаж можна, щоб у одного чоловіка одібрати землю, а другому дати, нїзащо, нїпрощо?... Тільки купити можна, по согласії... А так не можнаж“. А дехто вірить. „Нї, кажу, не може того бути“.

помогу працею не тільки місцевих, городских Українців, але всього українського громадянства, а через те кожен Українець, коли бажав бачити осьвіченим свій нарід, повинен дбати про збільшенє материяльних засобів тої чи иншої „Просьвіти“ прилученєм нових членів, заохочуванєм до нових жертв, а крім того повинен дбати і про орґанізацию продажі просьвітних книжок по повітових городах та селах і т. и. Щож до самих „Просьвіт“ то й вони, ставлячи своїм завданєм підвисшенє культури в народї — повинні більше подбати про народню осьвіту.

Коли забавки і мусять мати місце в просьвітних институциях, то у всякім разї тільки між иншим і не повинні затуляти собою решту дїяльности »Просьвіт«, вони там вимагають енерґії, трат і т. и., то далеко краще булоб повернути о ту енерґію на поширенє осьвіти серед мало сьвідомого селянства та робітників. Не раз уже в українській пресї підіймалось питанє про те, що українські видавництва не повинні обмежуватись видаванєм книжок, але мусять як найширше орґанїзувати продаж їх через книгонош і т. и.

На се треба звернути свою увагу і українським »Просьвітам«, навіть тим, що не видають книжок. Увійшовши в згоду з українськими видавництвами „Просьвіти“ спільними силами малиб змогу у значній мірі виконати велике завданє — поширенє национальної осьвіти серед найширших верств українського громадянства.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Наданє конституциї в Туреччинї приняли віденьскі дневники з одушевленєм, бо бачили в тім знївеченє плянів Анґлії. По глубшій розвазї дійшли они до пересьвідченя, що запровадженє конституциї в Туреччинї може справити Австро-Угорщинї великі клопоти з огляду на Боснїю і Герцеґовину. Австро-угорске правительство буде мусїло в можливо короткім часї впровадити конституцию в окупованих краях мимо того, що володїючі там бюрократи під проводом спільного мінїстра скарбу противили ся доси рішучо заведеню конституциї. Коли би спільне правительство опирало ся довше заведеню конституциї в Боснії і Герцеґовинї, то може прийти тамже до дуже немилої ситуациї, бож прецї обі провінциї належать формально до Туреччини і султан є формально монархом обох країв. Отже їх мешканці мали би повне право твердити, що они формально є дальше турецкими горожанами, тому належить ся їм конституция.

Зрештою істнує территория Новобазарского санджаку, на котрій мимо залоги австро угорского війска буде вповнї обовязувала турецка конституция. Побіч залог австро угорских в північній части сеї территориї стоять турецкі залоги. Але цїла цивільна адмінїстравия находить ся в турецких руках. Ся адмінїстрация не залишить перевести виборів до парляменту в Царгородї. Стане ся се над самою границею Боснії і Герцеґовини.

Вчера випали 30. роковини вступленя австро-угорских війск до Боснії і Герцеґвини. З причини сих роковин пригадують віденьскі дневники подробиці переходу головного австро-угорского корпусу під начальством ґенерала Филиповича через ріку Саву на турецку територию. Перехід відбув ся о год. 7. рано без жадного випадку.

Заграница.

В анґлїйскій палатї громад обговорював державний секретар для заграничних справ Ґрей випадки в Туреччинї і покликуючи ся на росийско-анґлїйский трактат заявив, що анї Росия анї Анґлія не мають намїру нї сили розвязати македоньский проблєм без порозуміня з иншими державами.

В дальшім тягу свого „exposé“ заявив Ґрей, що Анґлія заняла симпатичне і вижидаюче становиско супроти подій в Гуреччинї. Від таквиступив против тих голосів анґлїйскої і нїмецкої преси, котрі твердять, що цїлию анґлїйскої полїтики є ізольованє Нїмеччини. Вказав, що Нїмеччина має двох союзників. Хотяй бесїдник не думає, щоби той союз був звернений против Анґлії, однак зазначив, що договір, заключений між Анґлією а Францией і Росией, є відомий цїлому сьвітови, підчас коли постановлень тридержавного союза дотепер ще не оголошено.

Вкінци ще раз запевнив Ґрей, що нема найменшої причини до твердженя, будьто би цїлию анґлїйскої полїтики було ізольованє Нїмеччини.

На мировім конґресї, що відбуває ся в Льондонї від 26. с. м. виголосив бесїду канцлер скарбу Льойд Жорж, в котрій виступив против тих, що розширяють вісти о напружених відносинах між Нїмечиною а Анґлією. Обави є зовсїм безпідставні. Подібно було в 1853 р., коли побоювали ся і говорили о нехибній розправі з Францией. Бесїдник не видить причини, задля котрої Нїмеччина і Анґлія не могли так само порозуміти ся, як порозуміла ся Анґлія з Францией, Росией і Сполученими Державами.

З Царгороду доносять турецкі дневники, що члени отоманьского комітету „Єдности і поступу“ одержали запрошенє від Шейка уль Іслям, котрий в присутности дуже численної товпи повторив слова султана звернені до него. Слова султана так звучали: Я дуже вдоволений з маніфестациї вдячности народа і поручаю вам, щоб ви в моїм імени заявили, що присягаю, що конституцию, котру я надав моїм вірним підданим, в повнї переведу. Нїхто не буде міг тому перешкодити. Нехай всї успокоять ся і нехай кождий займе ся своїми справами.

Шейк уль Іслям додав, що султан виголосив ті слова, кладучи руку на короні і обіцяв, що вскорі будуть переведені ще ріжні хосенні розпорядженя. Відтак член комітету др. Різа Тефік бей виголосив довшу бесїду, котру закінчив словами, що належить понехати тепер маніфестаций і позволити, щоби правительство могло спокійно працювати.

IV.

Максим, здаєть ся, цїлком певен, що того не може бути. Над сим питанєм він, як видно, довго думав і, дійшовши до своєї думки, стояв на нїй твердо. Він навіть нїби трохи вихваляв ся нею. І тепер він насьмішкувато дивив ся в далечінь, а на його старому, але вродливому ще й досї, обличї грало вечірне сяєво сонця.

Я не хотїв з ним сперечатись. Все одно він зостав сяб при своєму.

— Ану, господа, дайте дороги! — обернув ся до нас якийсь селянин, ведучи по греблї за вуздечку свою запряжену в навалену мішками повозку, конячку. — Но!...

Ми одходимо на край греблї.

— Но-но!... Лякаєш ся!... — звертаєть ся він знов до своєї мишастої і проводить її далї.

Максим дивить ся єму в слїд, розглажує рукою сиві вуси й починає знов:

— Тільки й може мужикам запомогти банк. О, то добра штука!.. От і у нас, у Підтоках, купила казна тисячу десятин лїсу і дала нам на виплату... Зрубаємо, скільки по закону слїд, і що року заплатимо, скільки там упаде того викупу. Так на трийцять вісїм лїт... Отсе так добре. Всї ми на тім лїсї поправились. Одбудували ся, обгородились... Хазяїнами стали. Хочби я... О, мене тепер і не впізнаєш!... То жив у хижі — нї сїсти тобі, нї лягти... Бідував увесь свій вік. А тепер, ге! така у мене хата, і комора, і клуня, що ну!... Перше — треба тобі цїпа, чи бича, — плати пятака. Треба пужална, плати... От за сей цїпок — і за той плати. Треба було бідному чоловікови чи три, чи й пять копійок дати.

І Максим показує свій цїпок з лїщини і копирсає его своїм товстим нігтем.

— Тепер!... тепер у нас зовсїм не те!... От колиб скрізь, по всїх волостях, так зробили.

— А може й зроблять?

— Навряд, щоб зробили... Клопота ги треба.

V.

Максим спинаєть ся підборідєм на цїпок і дивить ся на воду.

Вона зробила ся вже аж червона і понялась ледве помітним синїм одліском. По їй виразно, сталевими смугами, визначають ся тільки стрижні,*) де вода бере напрям до лотоків, та все ще скидаєть ся проти сонця тисячами скалок срібнолуска сьогорічня молодь. На березї і на греблї, далї од нас, сидять рибалки, пильнуючи своїх поплавців. А над річкою скиглить і має рожевими крилами пара білих чайок. Далї на горі, мов у огнї, чорнїє Батурин.

Дивлюсь на него, і згадуєть ся менї его минуле, осяяне славою, залите кровю і повите пилом забутя... Колись, незгірше нїж зараз, він палав у морі справжнього огню, коли зрадник хвиль потай перевів до его через брід на Сеймі військо Меньшикова, коли були вибиті всї населенцї Батурина, опріче хвилї й его семї, коли якийсь безвісний дякон з нею, поляг головою в йому; коли загибав Чечель і з ним увесь Батурин, а Мазепа за Десною витав Карла..

Сумна подія. Про неї тепер сьвідчать тільки окопи „Мазепинного городка“ та спомини старих Батуринців. І сумне питанє — »хто в тому винен?« — прокидаєть ся десь глибоко в душі у мене, мов має крилами жалібниця-чайка.

— Сьвітле місто Батурин, — каже, теж на его дивлючись, Максим. Сьвітле воно для панів, гарне!... Тут не жити їм, а раювати: широко, просторо!... А мужикам — о, як тїсно!... От їздили вже з него в Томске й на Амур, та назад і повертались. Скрізь тїсно, скрізь важко жити. Поки доїдеш — витратиш ся, а там з голими руками за землю приходить ся братись. У кого було тисячі по дві, по три, ті добре посправлялись, а то... горе!... Те саме, що й тут. Нема свого — прийдеш до кого другого: »пусти, чоловіче добрий, хоч за харч робитиму!..«

---

*) Струї.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Конець).

Оправданнє таке Климковича буде намъ на руку; бо ослабить воно тихъ всіхъ, котрі увірились, що съ кождого украінофіля мусить зъ часомъ статись такий москалефілъ, якимъ був Климковичъ при Зорѣ.

До того згадувавъ мині Климковичъ, що бесідуючи у Відни зъ Иваномъ Ивановичемъ, сей прирікъ ему де-що; щоби се було, може Вамъ звісне добродію, бо мало се бути щось позитивного зглядомъ его особи. Чи Ив. Ив. може ино радъ бувъ позбути ся Климковича?

При симъ всімъ иду я по словамъ Вашимъ Добродію, та не думайте, що безъ Вашого призволу зайду у які переговори зъ Климковичемъ. Зробіть але ласку та вискажіть Вашу думку, а для мене правило, котрого я би мавъ на будуче у сімъ припадку здержатись.

Прошу Васъ, пришліть намъ сьвятого письма на 18 и 19 ч. Правди.

Скажіть такожъ Добродію ласкавий, куди висилати намъ Правду у Варшаву Добродію Білозерському. Ми вислали цілий пакетъ до Мишловичъ, та не знати, чи дійшовъ вінъ на свое місце. Можеб такъ посилати якъ давніще листами просто у Варшаву.

Який папір ужити до Псалтиря и який форматъ дати ему; я писавъ вже що у насъ не має другого якъ той, що бувъ на Йові.

Чи надоблять ся Вамъ, Добродію ті праці Старицького, що я іхъ заславъ Вамъ; чи не далибъ ся до чого ужити?

Ваше „про викохуванє дітей“ перепечатавъ сими днями „Уч тель“ (газетка для учителівъ, у Львові виходяча). Видко що статия ся гарна ажъ надто, коли и наші противники, літерати(?) полюбили ії; є для насъ наука зъ сего, що лучче булобъ, наколибъ все перемагавъ розумъ надъ дурну політику. Можебъ написали Ви, Добродію ще дещо на сімъ педаґоґічнімъ полі, або указали намъ на який предметъ, або подали намъ деяку розумну книжку, съ котроі могли би ми самі дещо похоже на Ваше написати.

Вижидаючи листу здоровлю Васъ сердечно та клонюсь низенько яко

щиро прихильний

Наталь.

P. S. Що зробити зъ листомъ до Dellamar-ого. Я сеі справи піякъ покидати не хочу, а ино прошу надати ій иншу хворму, такъ, щобъ я не виступовавъ такъ дуже явно.

— Та я так думаю, — знов каже, помовчавши, Максим, — що як у кого есть три тисячі, то єму й тут добре буде. А бідному, тому скрізь скрутно. Скрізь стало важко, скрізь стало тїсно людям жити... От же, кажу, що колиб тільки у государственному совітї, чи у государственному сенатї порішили господа-пани, щоби дати мужикам через банк землю, то отоб гарно було. Вониб за неї втрое виплатили їм!... Та тільки нїколи сього не буде.

Максим безнадїйно махає рукою. Довгий вік він прожив, багато бачив, багато виніс на власному хребтї, щоби дурити себе марними надїями.

— А вода таки все прибуває, — кажу я, постерігши, що поки ми стояли на греблї, вона справдї піднялась трохи.

— І вода прибуває і горе людске прибуває і де воно береть ся і звідкіля воно підходить — сьвятий его знає!...

VI.

Ми ще довго стояли на греблї і розмовляли. Вода ще більше посинїла і почала темнїти. Потемнїв Батурин, померхли й руїни Розумовского палату... Тільки млини шуміли як і раніш і безперестанно пінили своїми колесами чисту і ясну воду.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Якинта м.; римо-кат.: Ігнатия, Льойолї. — В с у б о т у: руско-кат.: Макрини; римо-кат.: Петра в Оковах.

— **Преосьв. Епископ др. Хомишин** виїздить з днем 1. серпня на цілий місяць, тому не буде удїлювати послухань.

— **Молодїж то будучність народу.** Хто хоче мати провід в народї, мусить потягнути за собою молодїж, а молодїж позискує ся через вихованє а в вихованю грає головну ролю релїґія. Також і душпастирі, котрі є провідниками народу, повинні передовсїм звертати увагу на молодїж і виховувати єї в дусї релїґійнім. До сего служить наука релїґії в школї і катехизация в церкві і до тих двох чинників в вихованю кождий душпастир велику вагу мусить привязувати і з щирою ревностию прикладати ся, є строго обовязаний. Не вистарчить однакож обмежити ся тілько до дїяльности душпастирскої в церкві і школї. І поза церквою і поза школою потреба молодїжею заопікувати ся, щоби то зерно здорове науки Христової засіяне в єї серци в церкві і в школї не змарнїло, не знидїло, але щоби приняло ся, розрослось, розцвилось і видало плоди всяких чеснот, а притім, щоби не дати закорінити ся в серци молодїжи бурянам злих налогів, пороків, нерелїґійности, невірства, а там, де би починали закорінювати ся, завчасу викорінювати і усунути. Не повинно проте занедбувати духовеньство і орґанїзациї молодїжи, яка укінчила вік шкільний, як сїльскої так і міщаньскої, як рільничої так і ремісничої на християньскій основі. В цїли переведеня того дїла постарано ся о статут для основуваня товариств молодїжи християньско-католицкої під назвою »Єдність«, котрі то товариства знаменито надають ся до того, щоби молодїж живучи на сьвітї, просьвічаючи ся в науках і пожиточних відомостях, сполучуючи ся до економічного піддвигненя себе, взаїмної помочи або і віддаючи ся розривцї, не тратила при тім дорогого скарбу св. віри, не затрачувала невинности серця, не запропащувала своєї душі. Статути сего товариства набувати можна за надісланем належитости в канцелярії Епископскої Консисторії в Станиславові по цїнї 4 с за примірник.

— **Вістки з Украіни.** В Черниговщинї побіля Глухова довго не було дощу, так що хлїбороби втратили вже були всяку надїю на поправу засушеного збіжа. Аж ось недавно упав дощ і поля поправили ся бодай крихітку. — В проскурівскім повітї на Поділю ледви почали ся жнива, настала слота, так що вижатому і викошеному збіжу грозить зогнить. Тамтого року люди їли ячминний і вівсяний хлїб, а сего року і того не стане. — Пляптациї картофлї в Київщинї обіцяють середний урожай, особливо завідскі та пізні кормові сорти. Щож до столових сортів, то вони тепер в дуже лихім станї. На базарах в Київі пуд картофлїв продає ся по 50—60 коп. — В Суходолї, глухівского повіта, напала на дїдичку ватага узброєних розбишак — експроприяторів. Але на крик дїдички і служби збігли ся сусїди з села і сціймали двох опришків. Инші утїкли. — Росийске мінїстерство доріг має незабаром розпочати досліди на лївобережній Украінї для збудованя зелїзниці Жлобін-Київ. Полтавска ґуберииска земска управа вже цїлком викінчила й подає на затвердженя мінїстерства проект зелїзниці Полтава—Конотоп. Одночасно прибула до управи пропозиция тов-а новозибківскої зелїзниці збудувати одну сїтку Орша—Новозибків—Терешиньска—Терн—Полтава—Катеринослав. Тов-о вносить заставу й дає гроші на досліди — Досї зелїзна бляха вироблялась переважно на Уралї, дня 3. мая сего року Олександрівский завод в Катеринославі також почав виробляти бляху на уральский спосіб. Для того адміністрация заводу поставила гарні машини, які тепер виробляють до 60.000 пудів бляхи на місяць. На бляшаному віддїлї працюють найкращі майстри з Уралю, а також деякі робітники-спеціялїсти з закордону.

— **Гора усунула ся.** Вчерашного дня усунула ся гора межи Делятином а Яремчем на 61·2 кільометрі і засипала зелїзничий шлях. Через се на тім шляху до Керещмезе здержано рух товарових поїздів імовірно на 8 днїв. Особовий рух буде відбувати ся аж до усуненя румовища через пересїданє в критичнім місци. Недїльні і сьвяточні поїзди чч. 3.117 і 3.118 не будуть їздити.

— **Пожар в Тустановичах.** Ратунок при загашеню закопа Oil City остав без успіха. Зелїзний звін насунений на закоп стопив ся і закон горить дальше, навіть з більшою силою чим передше. До сего причинила ся як раз „ратункова“ акция, яку ведуть Жиди найняті до засипуваня вогню землею. Докола палаючого закопа насипано греблю так, що загачено відплив кипячки, бо кипячка змішала ся з глиною і заткала всї відпливові рури з виїмком одної. Не маючи куда відпливати, кипячка утворила справдїшну саджавку і горить на цілім єї плесї. А навіть переливає ся через єї береги і горить по дорозї. Через те загрожений є сусїдний закоп „Шлеско“ і якби настав вітер, то сей закоп напевно згорів би. Закопи „Гадвіґа“ і „Целєбес“ вже відбудовано; оба дають тілько саме кипячки, що перед пожаром.

— **Дрібні вісти.** П. Ярослав Карчмарчик родом з Бинчевої, дістав на львівскім університетї степень доктора прав. — Вчера вечером по зливнім дощи показала ся над Львовом гарна дуга, якої Львовяни давно вже не мали нагоди оглядати. — В однім з львівских готелїв пострілив ся вчера в самоубийчім намірі 19-лїтний Юрий Данилюк. Коли надбіг придверник, Дан. стрілив до него, але хибив, потім дістав шалу, вив і кусав так, що нїхто не міг до него приступити. Аж двом силачам, мешкаючим в тім готели, вдало ся его звязати і привязаного до фякра відвезти до шпиталя. З кількох вимірених до себе куль лише одна легко его ранила. Причиною наложеня на себе руки була заведена любов, як сьвідчать полишені листи і часто згадуване ним імя „Маня“. — В скільских горах появили ся якісь два опришки, що утїкли з вязниці і роблять людем пакости. — Із Скільщини доносять, що там падали дощі через 10 днїв і прибили до землї всьо збіже і ярину.

— **Поетичний кутик.**

Голод.

Глянь, хто то такий заглядає в вікно
Сївї убогої хати?
То голод! з нуждою він поруч іде,
Щоб бідних людий пошукати,
І стука він в вікна низеньских хаток,
Дорослих людий і маленьких дїток
З торбами ходить заставляє,
Нужду уперед засилає;
І дїти ідуть, а на них вже чека
Все лихо зібравшись до купи.
А люде жалїють тоді сих дїтий,
Як бачать холодні їх трупи!

Зїнько Кокет.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В суботу дня 1. серпня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях А. Стравса.

В недїлю дня 2. серпня „Маруся Богу-

славка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **На адресових опоясках завтрішного числа буде виписаний стан передплати з дня 14. н. ст. липня с. р.**

— **Із станиславівскої епархії.** Увільнений від конкурсового іспиту на 6 лїт о. Йосиф Кучиньский, парох Парища. Увільнені оо.: Лев Ольшаньский з завідательства в Суходолї і Александер Грегорович з І. сотр. в Станиславові. Введені оо.: Лев Ольшаньский, яко завідатель в Деляві, Нестор Дрогомирецкий, яко прив. сотрурник в Пасїчній і Александер Грегорович яко II. душпастир при заведеню карнім в Станиславові. Відпустку для поратованя здоровля дістали оо.: Теоф. Петрушевич, парох в Єзуполї, на 6 недїль, Ілия Матковский, парох Свидови, на 1 місяць, Брон. Вергановский, парох Ольшаниці, на 2 місяцї, Ів. Сїнгалевич, парох Белелуї, на 6 недїль, Ігн. Попович, парох Городниці, на 1 місяць, Тома Решетилович, парох Вовчинця, на 4 недїль, Еман. Красицкий, експозит в Новосїлці язл., на 3 місяцї, Єрон. Темницкий, парох Дзвиняча, на 3 місяцї, Теоф. Глїбовицкий, парох Тростянця, на 6 недїль, Іван Калиньский, сотрудник в Чорнолізцях, на 2 місяцї, А. Кобриньский, парох Раковець, на 6 недїль, Григ. Недїльский, парох Струпкова, на 2 місяцї, Іляр. Цибик, сотрудник в Смоднім, на 3 тижні, Єроним Бариш, парох Угринова, на 6 недїль, Ант. Рудницкий, парох Богородчан, на 6 нед., Ант. Кордовский, парох Глїбокої, на 1 місяць, Алекс. Капустиньский, парох Мельниці, на 4 тижні, Вол. Козьоровский, парох Городниці, на 2 місяцї і Ів. Лушпиньский, парох Бобулинець, на 4 тижні. Віднесено ся до намісн. у Львові о платню для прив. сотрудн.: в Ласківцях і в Парищи. — Рішенєм намісн. у Львові признано дотациї для прив. сотрудників в Кривенькім, на 1 рік. і в Городници, дек. гусятиньского, до кінця сїчня 1909. Приняті в звязь епархії: Николай Бориславский і Калимон Дмитро з перемискої епархії та Теодор Процишин, Теодор Цубатий і Евген Домбровицкий з львівскої епархії.

— **З тов. „Кружок правників“** у Львові. Подає ся до відома товаришам, що тов. »Кружок правників“ на час ферий замикає бібліотеку і маґазини. Всякі зобовязаня, які затягло товариство супроти деяких членів Товариства полагодать ся по ферiях. День, в якім зачне ся урядованє в Товаристві, оповістить ся в часописях. — За видїл: *Вас. Цмайло Кульчицкий* голова. *Ом. Ревюк.* писар.

— **Конкурс.** За 40—50 К місячної доплати прийме взірцевий Інститут жіночий ім. княгині Ярославни в Тернополї невелике число панночок (за те старанна педаґог. опіка і вихованє), які будуть ходити до всїх публичних або приватних шкіл в Тернополї. (Є там взірцевий 6-клясов. французкий лїцей ведений славнозвісними в Европі француск. монахинями, які мають свої школи на Україні і в Петербурзї для аристокр. родин, семінария жіноч. учительска, повстаюча жіноча ґімназия і пр.). Зголошуватись сейчас до о. Йосифа Застирця, проф. ґімназ. Тернопіль. Жертви на будову Інститута приймає: „Народний Дім“ в Тернополї. — *Видїл.*

Телєґрами

з дня 30. липця.

Прага. На вчерашнім засїданю краєвого видїлу маршалок оповістив, що дістав письмо президента мінїстрів про намір скликаня чеського сойму межи 10. а 14. вересня по конець жовтня.

Відень. Одна з хорватских ґазет доносить, що Хорвати і Серби в Боснії і Герцеґовині дожидають від найблизшої сесиї делеґацийної признаня парляменту окупованим краям, а навіть наводить богато знаних личностий яко кандидатів до боснїйско-герцевиньского парляменту.

Економічні вісти.

— **Рахунок „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ“** за місяць червень 1908.

Стан довжний:

1. Удїли	20.120·31	
Фонд резервовий	2.931·66	23.052·30
2. Вкладки:		
Стан з поч. м.	145.450·89	
вложено	4.212·03	
винято	1.292·06	
Стан з кінц. м.		148.370·86
3. Позички затягнені:		
Стан з початком м.	243.891·56	
затягнено	6.000·—	
сплачено	5.700·—	
Стан з кінцем м.		244.191·56
4. Сальдо відсоток		13.552·05
5. На рахунку біж. кредит.		15.304·39
6. Зиск з року 1907		1.824·64
Сума		446 295·80

Стан чинний:

7. Недвижимости	339.688·83
8. Льокациї	19.743·31
9. Кошти адмінїстрацийні	6.240·35
10. Готівка	1.059·21
11. Інвентар	28.705·89
12. Инші позициї стану чин.	15.072·79
13. Вінда	10.966·97
14. Інсталяция електрики	8.409·89
15. Устройство	16.408·56
Сума	446.295·80

Банк гіпотечний	178.091·56	с 4%
Гал. Каса Щаднича	2.500·—	„ 6 „
Банк Краєвий	8.000·—	„ 5½
Союз Кредитовий	54.500·—	„ 5½
Приватні	1.100·—	„ 0 „
Сума	244.191·56	

Членів прибуло 2, убуло 1, остало з кінцем червня 1908 року 516 в 1057 декларованими удїлами в сумі 21.140 К. Стопа процентова від вкладок 5 прц.

Львів дня 30. червця 1908.

Дирекция.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априкосу) за 4·25 К, сливок-ренґльот за 5 К, ґрушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів
(3—5) **в Залїщиках.**

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, ґрушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.
(8—15)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупні товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 163. Львів, субота дня 19. липця (1. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

По парляментарній сесиї.

(△) Не тілько посольска палата, але й палата вельмож закінчила свої роботи, двері грецкої палати на Франценсрінґу зачинили ся на довший час, а народні вибранцї вернули домів. Отся хвиля мимохіть приневолює глянути хочби побіжно на більш як цїлорічну дїяльність першої загальним голосованєм, волею народу вибраної посольскої палати. Колиж споглянемо на добутки сеї дїяльности, то треба признати, що великі надії, які покладано загально на сей „народний парлямент“, не справдили ся зовсїм.

Посольскі кандидати в своїх промовах заповідали основний перестрій монархії на новітних підвалинах национальної автономії, щоби тим способом положити конець крайним змаганям до відокремленя мадярских загорільців, щоби положити підвалини до новітної культури і народогосподарскоскої полїтики. Але ставши послами, не здобули ся они на стілько сили і відваги, щоби сї високопарні заміри хоч в дрібній частинї зближити до здїйсненя, а „народний парлямент“ виявив ті самі познаки внутрішньої недуги, задля яких курияльний парлямент в останних десятилїтях показав ся немічним і безплодним. Партийне роздроблене і партийні інтереси перейшли в кров нового парляменту, запанував і в народнім парляментї давний парляментарний розлад і заколот, а в однім лише згоджують ся всї посли, щоби за всяку цїну не допустити до розвязаня держ. ради і задержати в своїх руках цїнні мандати, а се бажане так загальне і так горяче, що супроти сего мякне і смирить ся всякий опір, наколи лише мінїстер-президент погрозить сею можливостю.

Яку вартість має теперішний парляментаризм, виходить ясно з віденьскої дописи Schlesische Ztg п. з. »Wiener Brief von der Gesetzfabrik«. Автор сего листу каже, що треба на власні очи бачити було останнє засіданє палати, щоби впевнити ся про вартість законодатної еї дїяльности і роботи. Посли бігали безнастанно з салї нарад до дистних кас і повертали з банкнотами в жменях знов до салї, не знаючи, над чим і як голосують, а до того ще переставленє в останній хвилї дневного порядку збільшило сей заколот, так що мало хто знав, над і длячого так голосує. Закони сипали ся, як з млинка, а неописана радість обгорнула всїх, коли президент проголосив: слїдуюче засіданє буде назначене письменною дорогою! Сї чарівні слова викликали справдешне одушевленє, бо се значить, що за час ферий кождий посол дістане 2400 К, а державний скарб виплатить нї менше, нї більше за той час, лиш дрібничку 15,124.880 корон!

Отак оцїнила Schles. Ztg вартість нового парляменту. Але не тільки понижаюча жадоба дивт, але й справдешні перегони для захопленя мінїстерскої теки а бодай якогось секцийного шефоства а бодай гофратовства, що проявляла ся при всякій мінїстерскім пересиленю, викликуванім нераз низкими коромолами і особистою завидливостю, вельми обнижає вартість і вплив парляментаризму. Провідної ідеї, висшої полїтичної мисли, за якою дармо гладїли державники в останних десятилїтях курияльного парляменту, годї добачити також в народнім парляментї. Народний парлямент всїв так само на зїзженого коня нїмецко-ческого спору, і не лише национальні і полїтичні сторонництва, але й социял-демократи, котрі все величали ся, що мають чудотворний лїк на привернене национальної боротьби. Заповіджений так давно язиковий закон не міг не тільки війти на дневний порядок посольскої палати, але не вийшов навіть з ради мінїстрів.

А так само, як на национальнім полї, була держ. рада безплодною і на нарадах економічних, так і в справах економічних, а особливо в справах фінансових, парлямент показав ся цїлковито безсильним. Ще перед кількома місяцями, коли ся справа була на порядку дня, коли ся говорило про потребу нових податків, про потребу нових фінансових реформ, коли ся говорило про потребу нових видатків, то всї були переконані, що нинїшний парлямент не буде в силї ухвалити нїяких нових податків, нїяких нових видатків, бо не буде в силї ухвалити нїякого бюджету. Але коли ся справа вернула, то всї ті переконаня, всї ті обави, всї ті страхи, всї ті погрози, всї ті заповіди, всї ті обіцянки, всї ті заходи, всї ті старанє, всї ті труди, всї ті клопоти

родогосподарскій области. Для поправи тяжких народогосподарскях і суспільних відносин, яких все населенє домагає ся так голосно, не зробило ся нїчого. Без плодні державно-правні, національні і віроісповідні розправи виповняли дорогий час довгої сесиї і єї дїяльність більш як цїлорічну. Тимто в почуваню сеї безплодности починають щораз частїйше відзивати ся голоси за конечною реформою реґуляміну і за утворенем якоїсь „комісиї роботи“, котра би пильнувала справдешньої роботи в держ. радї. Всї тверезі уми бачать конечну потребу дїйсного уздоровленя парляменту, котрого так певно сподївали ся по загальнім праві виборчім.

А коли широкі верстви населеня нашої держави покладали такі надії на »народний парлямент«, на послів „з волї народу“ а тепер дійшли по більш як цїлорічній сесиї до розчарованя, то може ще більші надії на »народний парлямент«, на »народних вибранців« покладав рускій нарід, а особливо ті круги рускої суспільности, котрі давним, нечисленним руским посла так різко докоряли, що они не осягнули великих успіхів, а по нових послах сподївали ся незвичайних успіхів. Тимчасом сам орґан „Народного Комітету“ заявляє, що „в і д е м н о з а м и к а є руска суспільність з рускими послами р і ч н и й б і л я н с п а р л я м е н т а р н о ї п о л ї т и к и, в котру покладено стільки надій і сподіванок“ і тому накликує, щоби „о с н о в н о призадуматись над дальшою нашою національною роботою в парляментї і поза парляментом«.

Полїтичний огляд.

——

Заграница.

З Ц а р г о р о д у доносять дневники, що там виганяють всїх урядників шпігунів і функционарів, що відзначали ся ненавистию до всяких лїберальних і конституцийних змагань за часів абсолютизму. Молодотурки домагають ся, щоби султан усунув зі свого окруженя двох шамбелянів Раґіба і Мегмеда Черкеса та мінїстра маринарки Гакана-Рахміда. Урядники, що піддержували давну систему, самі старають ся вправдї утїкати за границю, але всїх границь стережуть молодотурецкі аґенти, котрі їх виловлюють і арештують. Молодотурки є невдоволені з нового мінїстра полїциї і жадають его усуненя. Також і мінїстер просьв ти Гашім має бути усунений. Всї ті достойники є зненавиджені не лиш у цивільних жителїв але також і в кругах висших урядників. Усунено вже Секкі-башу зі становиска директора військової школи. Телеґрами з Солуня і инших македоньских міст доносять, що грецкі і болгарскі ватаги заявили готовість піддати ся власти. Амнестовані полїтичні вязнї грецкі з Монастиру прибули до Солуня, де витано їх з ентузиязмом. Правдоподібно всї ватаги зложать в короткім часї оруже.

До всїх корпусів армії розіслано іраде, після котрого всї офіциры, що не авансували від пяти лїт, мають бути посунені до висшої ранґи. Також скликане парляменту буде подане до відомости корпусів. Позаяк в будучині фінансова господарка буде підлягати контролї парляменту а крім того буде належати до него установлене цивільної власти султана, тому приказав султан завести як найбільші ощадности в видатках двора. Богато двірских урядників буде усунених а надто будуть обмежені і зменшені видатки на султаньский гарем. Крім того казав султан здержати всї пенсиї виплачувані шпігунам і полїтичним аґентам заграничним. По причинї тих нових розпоряджень султана стратить хлїб около 4.300 людий, за то заощадить державний скарб 16 мілїонів франків.

Анатоль Вахнянин.

——

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

——

XVIII a[1])

Зі Львова 23. л. Мая 1869.

Високоповажний Добродію!

Білєт висланий Вамъ 15-го лат. Мая у Прагу вразъ зъ исторією Піца підъ адресою: Hotel Engel. 19-го Мая вийшовъ другий листъ до Васъ.

На першому листу було прописане beschwert mit 240 fl.

Одвічу заразъ и вишлю усе. Оставляю Васъ здоровими.

Щиро прихильний

Наталь.

23/5.

Письмо сьвяте и другий окремий листъ відобравъ.

XIX.

Зі Львова 27-го лат. Мая 1869.

Високоповажний Добродію![2])

Одержавъ я Ваші листи (два зъ 21. л. и два зъ 22. мая а віттакъ ще листочокъ безъ датуму) и одписую.

---

[1]) Сей листъ въ ориґіналї не нумерований.

[2]) На долї: Вп. Пант. Кулїшу у Прагу чеську.

Упершь мушу те сказати що забувъ давніще, а то: що такъ 125 руб. якъ и сто руб. я одержавъ, та и по Вашому призволу оберну іхъ на Правду. Въ мене була думка така, що я сповістивъ Васъ, Добродію, объ сімъ ще у 16 тисту, а ту показалось зъ моіхъ записокъ що я сповістивъ Васъ про облїдацию (билетъ).

Зъ посилокъ Вашихъ літературніхъ я одержавъ „Письмо свате“ зъ Відня 10 Мая, Росправу »про викохуванє дітей“, початокъ историчного шкицу: »Русько-українські міщане и Петро Мигила«, а віттакъ: »Пісню зъ народніх устъ«.

Висилаю теперъ 5 прим. Йова, Псалтиръ и Починокъ вислявъ оноді.

Зъ листомъ до Dellamar-ого зроблю по Вашій волї — буде, сподійсь у 19-му числу. Багато теперь материялівъ надходить зъ всіхъ сторін, та на лихо мусить дещо довго залягати про недостатокъ місця. Маю багато дечого переложеного и зъ літератури сербської, а звісно, що Сербамъ би треба показати діломъ, що ми іхъ утвори такъ само любимо якъ вони наші Вовчкові. До того Новаковичъ дуже до насъ прихиляєть ся и часомъ навіть и на добре наставить. Щира се душа. Барвіньский що въ Бережанахъ добре изъ імъ знаєть ся, та переписуєть ся по дружнему.

Добре що не кажете платити за висилки Правди у Росию, а то насъ пребогато до сіхъ поръ стояло та и не знаємъ чи усе доходить якъ слідъ, бо неразъ злучало ся, що вертали намъ съ тамъ відти примірники Правди не знати навіть чиі, зъ прописко́ю: n i e w o l n o.

Вамъ Добродію не подобалось, що я помістивъ у Правді „Спамскі близнюки та коника шахового“. Я знаю самъ, що симъ не поучить ся віхто, але зробивъ я таке ино тому, що оба сі писемця вийшли зъ львівскої семінариі, та на заохоту пишучимъ треба іхъ було помістити. Наша публіка и така, що тішить ся, якъ себе побачить въ Правді, тому то и по заду треба часомъ дещо таке помістити.

Правда має 276, сталихъ предплатниківъ съ котрихъ одна частина заплатила де-що, друга, сподійсь заплатить. 23. примірниківъ висилаєть ся даромъ, не згадуючи примірники ті, що ними редакция наша зъ другими редакциями міняєть ся.

Щобъ вислати Правду Білозерскому Добродієві ждатимемъ на нагоду.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

——

— **Калєндар.** В с у б о т у: руско-кат.: Макрини; римо-кат.: Петра в Оковах. — В н е д ї л ю: руско-кат.: † Ілиї пророка; римо кат.: Альфонса.

— **На почтових опоясках** нинїшного числа зазначено залягаючу передплату (в коронах) по день 14. н. ст. липня с. р., або день, по який сягає заплачена передплата. Просимо наших Вп. довжників, вирівнати залеглу передплату, бо инакше будемо приневолені замкнути їм дальшу висилку дневника. — *Адмінїстрация »Руслана«.*

— **З півн. Америки**. В днях від 7. до 10. липня відбули ся в Філядельфії головні збори »Руского народного Союза“. Перед зборами було в церкві торжественне богослуженє, на якім Прессьв. епископ Ортиньский виголосив патриотичну бесїду, котрою заполонив слухачів. Відтак розпочали ся збори. Предсїдатель Р. Н. С. п. Кирчів заявив, що головний уряд Р. Н. Союза іменував на своїм останнім засїданю Преосьв. еп. Ортиньского покровителем і першим почетним членом. Коли сю резолюцию піддав предсїдатель під голосованє, всї делеґати повстали зі своїх місць, саля за-

лунала неумовкаючими оплесками, окликам „славно“ не було кінця. Коли так внесок іменуючий Владику почетним членом Р. Н. С. перейшов одноголосно, попрошено єго із канцелярії приходства св. Михайла і коли Владика появив ся на естраді, привитали єго делеґати, повстанєм знова і грімкими оплесками. По відповідній промові вручив предсїдатель п. К. Кирчів Преосьв. Сотерови грамоту почетного члена, заявляючи при тім радість, що перший репрезентат рускої Церкви і народа в Америці стає покровителем і першим почетним членом Р. Н. С. та внїс Владиці многолїтствіє, яке відспівав „Боян“ на бальконї під управою п. А. Ґели. — У відповідь забрав слово сам Архиєрей і зворушений до глубини душі такою несподїванкою, дякував зборам за оказану єму честь, вказуючи на те, що се перша щаслива хвиля, яку переживає він в Америці; загалом бесїда єго — як зазначує амер. „Свобода“ — була змісту патриотичного а говорив щиро і отверто, як свій між своїми, обіцюючи вкінци із своєї сторони моральне поперте Р. Н. Союзови, заявив Владика, що від тепер стає не тільки почетним єго членом, але також членом дїйсним. І залунав на гали народний гимн „Ще не вмерла Україна“ і Архиєрей разом з делеґатами удав ся на спільний обід, що серед родинної атмосфери та живих розмов продовжав ся півтора години.

— **Нова ґімназия в Жовкві.** До Жовкви наспіла вість, що цїсар розпорядком з дня 17. с. м. дозволив отворити там державну ґімназию польску з початком нового шкільного року.

— **Труба воздушна з хмароломом** шаліла перед трома днями в Пістини і околици. Яку силу мала труба, можна з сего вносити, що нетілько повалила многі будинки, поломала дерева по садах і по полях, але навіть двісталїтні дуби повикручувала і поперевертала горі корінєм. Шкоди є великі. Висоту їх покищо годї подати навіть в приближеню. Найстарші люди в тій околици не бачили анї чули від своїх дїдів про таку страшну катастрофу. До сих шкід, які спричинила воздушна труба, долучити ще треба ті, що поробила повінь в в наслїдок хмароломa. Всї гірскі потоки нагло зашуміли повению та позаливали долини замулюючи там траву та сїно, незгромадженe внаслїдок частих дощів. Вода позамулювала також збіжа на рілях або декуди таки з коріньом повирывала і забрала з собою. Чого вода не присипала намулом і рінию, т) знищило на полях понад потоками дерево з лїсів камеральних і приватних. Вода візбрана урвала гать на ріцї Пістинцї, котра служила до виловлювання дерева до тартаку парового. З маґазину при сїм тартаці забрала відтак поверх півтора мілїона ковбків ялових та смерекових, призначених на тертицї. Дерево, несене з сего маґазину, ушкодило низше уставлену гать до виловлювання опалового дерева, сплавлюваного до складу, який камера удержує в Пістини. В сїм складї, вода наробила много шкоди. Дерево з обох маґазинів зупинило ся у великій скількости під мостом на ріцї Пістинцї, котрий відтак вода завалила, перериваючи комунїкацию на коломийско-косівскім гостинци. — Всї засївн понад ріками є зовсїм знищені. Для всїх потерпівших від повени поміч є дуже потрібна. Для роздобутя єї потерпівші звернули ся до своїх послів.

— **Повінь Черемошу і Пруту** нанесла необчислимі шкоди. Поки що не знати, кілько людий згинуло, але під Чернівцями бачено плывучі трупи. Як доносять, повінь устала і обі ріки повернули до звичайного(?) стану, хоч дощі в горах ще падають.

— **Зелїзнича катастрофа** лучила ся позавчера о 4. год. по полудни коло Мунини межи Ярославом а Радимном. Перебіг катастрофи був ось який: Перед 3-ою годиною виїхав з Радимна тягаровий поїзд в напрямі до Ярослава. В тім самім часї їхав другий тягаровий поїзд з Ярослава в напряві до Перемишля, а оба поїзди мали виминути ся на станції Мунина. Однак перед самою стациєю машиніст другого поїзду не добачив знаку, що не вільно єму вїздити на стацию і на вимінальниці впав зі своїм поїздом в середні вози противного поїзду. В одну мить з возів обох поїздів утворила ся висока купа румовища. На прах розлетїло ся 12 возів. З людий є пятьох ранених; машиніст Максимович має здавлену грудну клїтку і рану на голові, кондуктори Франковский і Камінський, будник Круль і якийсь жовнїр, що дозорував коні у возї, потерпіли також рани. Оден кінь згинув на місци, а другого добито. Поторощені вози були наладовані вуглем а оден був з кітлом кипячки. Через катастрофу здержано на цїлу ніч всї поїзди по обох сторонах. На місце випадку прислано з Перемишля ратунковий поїзд і слїдчу комісию.

— **Повінь в Тироли.** Вчера вечером над долиною ріки Іну шаліла страшна буря зі зливою і градом. В одну мить заграли всї гірскі потоки і поточили розбурхані хвилї до ріки Іну. Підчас повени в одній лише околиці Цілєрталь згинуло підчас повени 16 осіб. Град був такий густий, що кілька годин потім застелював ще землю грубою верствою. Шкоди нанесені повению і градом мають виносити кілька мілїонів корон.

— **Головний директор почт.** Grazer Tagblatt подав текст цїсарского розпорядженя, що означує докладно компетицию головного директора почт. На основі тої постанови міністер торговлї має на будуче уладжувати почтово-телеґрафічні справи за посередництвом головної дирекциї, а не як доси самостійно дорогою президияльної канцелярії. Іменованє урядників почти і телеґрафів до VIII ранґи полишено головному директорови. Як доносять з Відня, нїмецкі посли постановили домагати ся як найскоршого введеня згаданого розпорядженя в житє як в інтересї почтового персоналу так в інтересї нїмецкої национальної справи.

— **Реґуляция Бистриці.** Над солотвиньскою і надвірняньскою Бистрицею була минулого тижня комісия, зложена з урядників міністерияльних, намісництва і краєвого видїлу. Комісия, котрій товаришили також урядники із станиславівскої управи реґуляциї Бистриці, найшла стан і поступ робіт зовсїм вдоволяючими.

— **Відношенє ваги тїла** людини нормально розвиненої до ваги спожитих справ в однім роцї є, після дослїдів наукових, менше більше таке як 1—4. Коли приміром хто важить 75 клґр., то в однім роцї спожиє ріжних страв около 300 клґр, вчисляючи в се і вагу плинів як: води, пива і ин. Се правило не відносить ся однак до ненаситних пажерливців і пяниць.

— **Турецка цензура.** В Царгородї крім часописий турецких виходили ще дневники вірменьскі, французскі, анґлїйскі, сербскі, грецкі і нїмецкі. Всї они на основі дотеперішних цензурних постанов: 1) мусїли вістки про султаньске здоровлє і торговельні і промислові справи Туреччини оголошувати на начальнім місци; 2) не сьміли оголошувати жадного фейлєтону, якого би міністер просьвіти не сцензурував як морального; 3) не могли оголошувати лїтературних або научних фейлєтонів, яких продовженє мало би появляти ся в слїдуючім числї; 4) уникати в статях точок або пустих місць, щоби не заставляти нїкого до думаня; 5) не подавати нїяких вістий про замахи або иншi вчинки, що компромітують достойників. Не вільно було також турецкій прасї підіймати ся приватної оборони, подавати зміст яких небудь петиций до султана, наводити історичні назви державних провінций, головнож назву „Вірменія“, а вкінци уживати слів: свобода, рівність, тиранія, правда народа, динамо, динаміт, конституция, революция, наслїдник престола, бомба, посол і т. д. Часописи були вкінци обовязані під загрозою відобраня концесиї промовчувати всякі заграничні демонстрациї і замахи, бо се грозило захитанєм льояльности підданих султана.

— **Вінчаня.** Вінчанє п. Омеляна Марчака, укінч. богослова, з п-ою Мілею Онишкевичівною відбуде ся в Хишевичах (почта Рудки) дня 4. серпня с. р. — Вінчанє п. Евгена Адриановича з п-ою Евгениєю Мариєю Добряньскою відбуде ся дня 4. серпня в Ясениці сільній. — Вінчанє п. Бронислава Гробельского, укінч. богослова, з п-ою Евгениєю Раставецкою відбуде ся дня 9. серпня в Лїщаві гор. (поч. Бірча).

Оповістки.

— **Репертуар львівского рускoго театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В суботу дня 1. серпня „Барон циганів“, оперета в 3 дїях А. Стравса.

В неділю дня 2. серпня „Маруся Богуславка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Зі Станиславова.** Загальні збори членів Тов-а св. Ап. Петра епархії станиславівскої за р. 1908 відбудуть ся ві второк дня 8. вересня с. р. о год. 10. рано, а в случаю недостаточного комплєту о год. 11. рано того дня в будинку семінарії духовної в Станиславові. О год. 8. рано того дня відправить ся в катедральній церкві співана служба Божа на интенцию живих членів, а рівночасно також читана служба Божа з парастасом за померших членів Товариства. Проґрама заг. зборів є отся. 1) Отворенє зборів предсїдателем і вибір президиї та 2 секретарів на час зборів. 2) Відчит; 3) Звіт секретаря видїлу. 4) Звіт касовий і роздїл чистого доходу з р. 1907. в квотї 9552 К 22 с. на фонд корінний і запомоги. 5) Звіт комітету надзираючого і внесенє що до удїленя абсолюторії уступаючому видїлови. 6) Дискусия і рішенє до всїх тих звітів і внесеня. 7) Вибір на оден рік предсїдателя, 8 видїлових і 4 заступників видїлу, як також комітету надзираючого на три роки. 8) Внесеня членів. 9) Замкненє зборів.

— **Іменованя в судівництві.** Цїсар іменував радника кр. суду в Коломиї, д-ра Віктора Маньковского, президентом окружного суду в Сяноцї; радниками висшого кр. суду у Львові іменував: прокуратора в VI. рандзї Ів. Кілїяна в Станиславові, радн. кр. суду маючого титул і характер радн. висшого кр. суду д-ра Ераста Мандичевского в Чернівцях, радн. кр. суду Дионїзия Гайдера і Альойзия Добжаньского в Самборі, Анолїнария Ебенберґа в Станиславові, Фердинанда Зеґадловича у Львові, Лукіяна Кмицикевича і Кароля Кореца в Перемишли; радниками висшого краєвого суду в судах І. інстанциї іменовані радники суду кр.: Франц Коман в Станиславові, Лев Максимович в Стрию, А. Пискозуб в Станиславові; віцепрезидентами судів І. інстанциї іменовані радник кр. суду у Львові маючий титул і характер радника висшого суду краєв. Тадей Малина для Львова і судові радники: Андрій Льорко в Самборі для Тернополя, Модест Каратницкий в Коломиї для Самбора і Іван Жджарский у Львові для Золочева.

— **Вписи до Висшого Музичного Інститута тов-а ім. Миколи Лисенка** (Львів, Народний Дім II пов.) будуть відбувати ся в днях 30. і 31. серпня, 1. і 2. вересня. Наука розпочинає ся з 3. вересня. В Інститутї може побирати науку гри на фортепянї, на скрипцї і співу, а попри те науку теориї, гармонії і істориї музики. Близших інформаций подасть „шкільний реґулямін Інститута“ а вишле єго на жаданє голова тов-а проф. Вол. Щухевич у Львові, ул. Собіщини ч. 7, до котрого в усїх справах Інститута належить звертати ся.

— **З ц. к. краєвої Дирекциї скарбу.** Подає ся сим до загальної відомости, що по мисли артикулів VI. до XI. закона з дня 25. жовтня 1896 ч. 220 в. з. д. і розпорядженя ц. к. міністерства скарбу з дня 12. червня 1908 ч. 42.104, належать ся в роцї 1908. отсї опусти в безпосередних податках: а) в податку ґрунтовім опуст 15 проц., б) в податках домових з виїмком податку 5-процентового від доходу з будинків увільнених часово від податку домового — опуст 12·5 проц. Головну суму за-

гального податку заробкового знижено на рік 1908 подібно як в році попереднім о 25 проц. і она виносить 26,632.889 К 26 с. Податок заробковий від підприємств обовязаних до публичного складаня рахунків вичислених в §. 100. уступ 1. і 5. покликаного висше закона буде на рік 1908. приписувати ся і побирати ся як в році попереднім в висотї 10 проц. Опусти під а) і б) будуть обчислені лише від державної належитости податкової з виключенєм додатків автономічних і зістануть в ц. к. урядах податкових записані в книжочки податкові зглядно в накази заплати на сї податки. Коли записанє се буде могло наступити, подасть кождий ц. к. уряд податковий в своїм часї окремими оповіщенями до загальної відомости.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки ориґінальної працї, а 16 К за такий же аркуш друку, єсли праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Видїл отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему релїґійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народї в найбільше заатаковані ворогами Церкви.

Телєґрами

з дня 31. липця.

Маґдебурґ. Magd. Ztg. доносить, що іспанська пара королївска приїде в половинї серпня с. р. до Відня відвідати нашого монарха і зложити єму желаня з нагоди ювілею.

Петербург. Кружляє ту чутка, ще норвеский король Гакон прибуде з кінцем серпня до Ревлю, де стрітить ся з царскою родиною.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляції).

Входжу від разу in medias res, бо аж рука мене свербить, так хочу подїлити ся з „любезними“ читачами „Калїчанїна“ відомостями, які кат знає з якої причини не ввійшли на стовпцї вельми почитного, — очевидно за кордоном, не в „подяремной Руси“, — орґану галицких чорносотенців. Маю очевидно на думцї відомости, які дійшли до нашого відома про веселі і невеселі пригоди любезних гостий з Рассеї, ґр. Бобрінскаво [et C-o у Львові.

Отже мушу в імя історичної правди зазначити на самім вступі, що усї ті відомости недокладні. З „полїтичних“ (sic!) именно мотивів богато преінтересних моментів із тої нїколи незабутньої в істориї гнилого Западу і „свіжаво Вастока“ епопеї, якою став побут і гостина „русских“ у Львові, богато — як кажу — моментів й величних епізодів Затушовано, прибито кілком (як то кажуть галицкі хахли) — на превеликий жаль і втрату жадних сензацийних вісток читачів любезного „Калїчанїна“ (в родї прим. „Пасобія ідут!“, або: „в Бродах зявілїс казаки!“ і т. п.), но і на великий жаль Мами-істориї, яка всякі важні події в істориї людства вважає своїм сьвятим обовязком вписати в т. зв. книгу істориї, що, як звісно, друкує ся не в Росиї, в форматї більшім від формату „Калїчанїна“.

Вістки, які зараз подамо, коштували нас „немножко“ та ми не жалїємо нїчого. Та чогож то чоловік не зробив би для „ідеї“... ну і для заспокоєня цїкавости читачів усїх львівских і позальвівских, европейских і позаевропейских часописий, які — як се ми на вступі зазначили — подали зовсїм недокладні вісти про побут голосних і славних (покищо) в Рассеї дїячів в родї ґр. Бобрінскаво et C-o, що — річ зовсїм зрозуміла — стануть від нинї славними в цїлій Европі... як раз завдяки сим ревеляциям...

Ну отже, зачнїм же раз in medias res!

*

Во время оно... та нї! — зачнїм інакше. — Отже саме тодї, коли знамениті гостї із „державної“ Руси їхали настоящим Express-Zugom із Праги до Львова їхав і я з ними зовсїм припадково тим самим потягом з Кракова. Очевидна річ, вже в Кракові дїяли ся на двірци річи, яких підвавельский город не видів ще від часів круля Крака. Цїлий перон був забитий битком польскими патріотами в контушах, а малі андруси в числї 1.000 продавали часописи з найдокладнїйшими депешами про знаменитих гостей, викрикуючи весело: „car moskiewski w Krakowi za dwa nowi“! і т. п.

На Вавели гримнули 25 разів з історичних гармат, здобутих Собєским під Віднем, гостям подали хлїб і сіл з Велички, презес польского кола, знаменитий Imci P. Гломбіньский виголосив знамениту бесїду, ґр. Бобрінскій відповів з вікна ваґону, вручив на памятку зібраним контушовцям на руки п. Ґломбіньского портрет бл. п. Муравєва-вешалеля — і поїзд рушив.

Очевидна річ — я зараз скористав з нагоди і удав ся до сальонки ґр. Бобрінского, аби інтервювати єго в важних справах полїтичних, що дотичать будуччини не лише одної Славянщини, але й усьої Европи з її додатками: Америкою, Азиєю, Африкою, Австралїєю і підбігуновими краями. Переходжу я ваґон за ваґоном, аж приходжу до сальонки „маститих“ гостей. Та тут стрінула мене немила несподїванка: На плятформі сальонки стояло двох росийских жандармів з набитими карабінами в позиції „fertig“, а за ними десятьох настоящих казаків з шашками в руках і кінджалами в зубах (як се бачимо на образах Коссака). — Дальше завтра.

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априкcу) за 4·25 К, сливок-ренґльот за 5 К, грушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів
(4—5) **в Заліщиках.**

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, ґрушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Заліщики 4.
(9—15)

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім родї **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Січей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(14—?)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і шаліть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні,** з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 164. Львів, неділя дня 20. липця (2. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Впрвеш ми очи і душу ми впрвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Політичні можливости і наслїдки перевороту в Туреччині.

(×) Молодотурецкий рух, котрий ще так недавно проявив ся в Македонії, видав ожиданий вислїд і осягнув бажану цїль скорше, як можна було сподївати ся. Забуту, хоч формально не знесену конституцию привернено назад, султанське іраде покликує посольску палату до дїяльности і велить перевести вибір послів. Дня 1-го листопада збере ся посольска палата, зложена з представників усяких народностий і ісповідань Османьского царства в Царгородї і будуть могли предложити свої потреби і домаганя.

Як небудь в деяких дневниках европейских висловлено сумнїви що до тривкости турецкої конституції а заразом побоюване, що султан може так само погребати сю обновлену конституцию, як се стало ся з першою в 1876 р. наданою, то таки поважні голоси годять ся на те, що відкликанє сеї обновленої конституції не було би вже в нинїшних відносинах так легкою і для султана безпечною справою, як се стало ся з першою. Загально отже думають в політичних кругах, що із становища межинародної політики з сею подією починає ся зовсїм нова доба в державнім розвитку і в історії внутрішної політики Туреччини.

Перша справа, на якій відібє ся дуже поважно проголошенє конституції в Туреччинї, є македоньске питанє. Доси в справі македоньскій промовляли лише крайні живла і то насильним і нагальним способом з підмогою потворених за границею ватаг, котрих боротьба звертала ся спершу проти турецкого війска а відтак перейшла в кріваву і завзяту усобицю поміж Греками, Болгарами, Сербами і Куцоволохами. Таким отже способом боротьбу до Македонії вносили аґітатори і ватаги з заграници і брали справу македоньского населеня у свої руки. Тепер відносини неперечно змінять ся, бо македоньске населенє всяких народностий схоче само про свої потреби промовляти, схоче само висловити свої домагання і тепер побачимо, яке становище оно займе супроти Османьскої держави і єї володаря, султана.

З обновою конституції і з покликанєм парляменту будуть Македонцї мати правну мовницю, з котрої будуть могли промовляти про свою справу, а ся подія очевидно вплине на цїлковиту зміну становища европейских держав в сїй справі, всякі змаганя Европи до введеня яких небудь реформ в Македонії втратили через те всяку основу.

Передовсїм Османьска держава яко конституційна не згодить ся на те, щоби яка небудь чужа держава мішала ся в єї внутрішні справи.

Відтак і християньске населенє стане на тім становищі, що оно з введенєм конституції стало повнолїтним і повноправним і не потребує чужої опіки, бо може і має право само за себе постояти. може розправити ся з Турками.

На основі Мірцштеґской програми мали Австро-Угорщина і Росия сю задачу переводити реформи в Македонії. Умова в Ревлю між. королем і царем роздерла мірцштеґску програму і висунула на перше місце реформового дїланя Анґлїю і Росию. Анґлїя оповістила свою програму а недавно вчинила се також Росия. Вправдї спершу Европа сподївала ся далеко по тих змаганях згаданих двох держав, а оповіщені їх програми остали далеко поза сподіваними, одначе навіть і сї домаганя обидвох держав стали супроти подій в Туреччинї зовсїм безвиглядними і безпредметовими, а така доля зустрінула би всяку иншу програму

Боротьба самоуправи
руского воєводства з опришками.

(Дальше).

В 1664 р. ухвалив галицкий соймик для оборони против опришків виставити з кождого лану по одному піхотинцеви, а коли 1665 р. на Заднїстровю почав господарити Дрозденко, а на Поднїстровю опришки і дейнеки починили великі шкоди, тодї галицка шляхта узброївши людий власним коштом, оборонила Поділє аж по Браслав. Помочи не можна було допросити ся анї у короля, анї у сойму. Тому 1683 р. галицкий соймик рішив, щоби узброїти на волоский спосіб 30 людий т. є легко збройних до боку старости, під проводом ротмистра Александра Пшилуского, з жолдом 30 зл. на кождого чоловіка, зі службою від 1. червня. Але розбої ширили ся не лише в одній галицкій землї. Зловлений в Делятинї »славний« розбійник, як его зовуть акти, неробочий Нестер зізнав, що одні его товаришї є на Українї, а другі бавлять ся на волоскій границї. А що ся забава йшла на великі розміри, доказом сего то, що его товариші і він сам крали не лише добуток, але навіть дзвони, броварскі кітли і т. и. Шляхта просила старосту о поміч і обовязувала ся, що в разї, колиб президияльні людї не могли собі дати ради, тодї підуть їм на поміч сусїдні села.

Але й се на нїчо не здало ся. Вже 1702 р. жалує ся галицка шляхта, що як лише рушила на загальне ополченє, стали опришки рабувати шляхоцкі доми та печи і забивати людий. Треба було знов удавати ся о поміч до старости, а навіть до вел. коронного гетьмана. В 1715 р., коли опришки з Угорщини напали на дім цехановского підстолього Войтїха Сокольницкого і в страшний спосіб его замордували, рішила галицка шляхта удати ся о задоситьучиненє до угорских панів, жадаючи заразом, щоби старали ся на будуче запобічи таким нападам. Мабуть під впливом сего нападу ухвалено президияльну піхоту, якою доводив ротмистр Сулятицкий. Але розбої від сторони Угорщини і Волощини не уставали, а зросли особливо в часї безкоролївя після смерти короля Августа II. В р. 1734 видала галицка шляхта перед відходом на загальне ополченє таку ухвалу, щоби посесори і завідателї гірских сїл зі своїми громадами, за реквізициєю ротмистра смоляків, люстрували підозрілі місця, ловили підозрілих людий і віддавали до станіславівского секвестру, до старостиньского суду, або до суду коптурового за поворотом шляхти з загального ополчення. А коли мимо сего розбої не уставали, удала ся шляхта о поміч до Иосифа Потоцкого, ґенерала руских земель і вел. кор. гетьмана. Гетьман дїйсно дав поміч, бо соймик 1743 зложив єму за се осібну подяку, просячи при тім о поміч і на дальше. Одначе по смерти гетьмана чуємо знов про грізні напади опришків, про зрабованє Болехова, Долини, Стопчатова, Косова 1759 р., про славний напад на двір Коженьовских в Цуцилові 1762 р. [1]), про напад на декана в Товмачи, про вимордованє Жидів в Голоскові. В перших розбоях брали участь славні опришки як Іван Варцаба, Стефан Зеленчук, Бойчук, Іван з Ясенева, які розбивали з Довбущуком [2]). Цїкаве зізнанє тихо опришків, що готівку віддавали они до монастира на службу Божу, щоби Бог благословив їх замір.

До нищеня опришків причинив ся немало канівский староста, Николай Потоцкий, за що галицка шляхта, зібрана на соймику 1659 р. висказала єму окрему подяку. Зрештою инші заходи шляхти, як н. пр. вношенє скарг до Порти, кінчили ся звичайно нїчим. Тільки 1649 р. довідуємо ся про посольство до молдавского господара з подякою за се, що давав сусїдску поміч і видав свавільників. Взагалї галицка шляхта сама дуже незначно причиняла ся до нищеня опришків, бо поміч яку давала старостам, котрим з уряду належало дбати про безпеченьство землї, була дуже мала. Зате признати треба, що маґнати в високій мірі причиняли ся до нищеня опришків, що зрозу-

[1]) Зізнаня опришків, які брали участь в тім находї нечатані були в „Руслані“ 1905 р. *Др. Б. Б.*

[2]) Проних широко моноґрафії Целевича „Рус ка Історична Бібл.“ т. 19. *Др. Б. Б.*

постановлену заграничними державами. Анґлія і Росия опинили ся тепер перед несподіваною і довершеною подією і будуть приневолені примінити свою політику до сеї події.

Анґлія, котра тепер намагала ся виступити зовсім рішучо супроти Туреччини, станула після проголошеня конституції, як звіщають анґлійскі дневники, на вижидаючім становищі. Инакше споглядає на се Росия і бодай, як з дотеперішних голосів росийского дневникарства можна здогадувати ся, не думає она зрікати ся своєї дотеперішної ролї, але без сумніву буде приневолена також положити руки по швам.

Найблизше інтересованою державою є неперечно Австро-Угорщина, котра управляє давними турецкими краями Босною і Герцеґовиною і має там давних турецких підданих, котрі вже від довшого часу домагають ся конституційного устрою. З введеньем конституції в Туреччині не може позаду остати Австро-Угорщина з Босною і Герцеґовиною тим більше, що справу конституційного устрою тих країв підношено вже в деле ґації. Вправдї міністер Буриян висловив свій погляд, що сї краї ще не дозріли до конституції, а секційний шеф Горовіц в розправі з редактором N. fr. Prsse вказав на те, що треба іти постепенно і як недавно введено громадску автономію, так тепер треба буде приступити до утвореня повітових рад, і тим витворити підвалини до конституційного ладу одначе на нашу думку, сеї справи

міле з тої причини, позаяк в галицкій землї лятифундиї перевисшали середну і дрібну власність шляхоцку.

Більше духа ініціятиви бачимо в західних землях руского воєводства, а особливо визначила ся ним шляхта від опришківских нападів. Пособляли їм політичні замішаня, в яких находила ся без перестанку Угорщина, котра від могацкої битви (1526) в значній части дістала ся під турецке ярмо. Граничні спори між угорскими маґнатами а польскою шляхтою заострили ся з сеї пори, а напади угорских бескидників на польскі краї помножили ся. Від кінця XVI ст. розбійники, яких у нас звали бескидниками-опришками, а они самі звали себе толгаями, випадали з Угорщини цїлими громадами та огнем і мечем змушували людність і шляхту до віддаваня скарбів і майна. З часом під впливом сего і по сій сторонї Бескиду стало ширити ся опришківство *). Але треба було аж страшного нападу опришків на маєтности Гурского, щоби сяніцка шляхта рішила ся 1638 р. приняти подільске лявдум о розбійниках. Колиж деле ґати руского воєводства на сойм раз не принесли апробати сих ухвал з незнаних причин, другий раз через зірване сойму, шляхта перемиска і сяніцка ухвалила собі власне лявдум 1645 р.

Перші важні постанови в справі опришків вийшли від сяніцкої шляхти, а містили ся они в лявдум з 1647 р., ухваленім на соймику в Судовій Вишнї. Они були опісля апробовані соймом, а містили в собі зарівно правні і поліцийні приписи.

(Дальше буде).

*) Яко велику недостачу вправім дуже цїнної розвідки д-ра Прохаски треба вважати се, що не звернув він уваги на причини соціяльної і економічної натури, які в високій мірї вплинули на розвій галицкого опришківства. *Др. Б. Б.*

довго не можна буде зволїкати. Росию і Персию, а також Туреччину вважали деякі політики недоспілими до конституції, а однак події самі заперечили сим поглядам. Що й в Австриї турецкі події вплинуть на зміни поглядів, видно з того, що члени австрийскої деле ґациї мають зібрати ся в найблизшім часї, ще перед початком деле ґацийної сесиї, щоби нарадити ся про можливости, які спричинили останні події в Туреччинї.

Що конституцийний перестрій Туреччини відобє ся також на музулманьских підданих і заселених ними краях росийского царства і Анґлії, нема що сумнївати ся, бо Росия має 20 а Анґлія 60 мілїонів музулман. Коли музулманьскі піддані султана одержали конституцию, то й тамті не можуть оставати в дотеперішнім положеню.

Політичний огляд.

Заграница.

Льондоньский дневник »Times« розважує в числї з 28. липня справу принятя королем Едвардом депутациї мирового конґресу, котрий відбуває ся тепер в Льондонї. Признаючи, що такі конґреси можуть безперечно багато причинити ся до удержаня мира, не годить ся сей дневник з теориєю др. Гортона, котрий заявив на передвступних зборах конґресу, що церква повинна виповісти війну всїм нехристияньским проявам і положити конець приготованям до воєн. Дальше заявляє сей дневник, що сего рода бесїди, як виголошена два днї тому п. Ґрейом в палатї громад а крім того такі зїзди, як теперішний в Ревлю більше принесуть хісна справі мира, як цїлий ряд конґресів неодвічальних осіб. Особи, що стоять на чолї правительства Росиї і Франциї, як також і політики, не менше поважно прямують до мира, як такий Гортон і его слухачі, знають при тім правдоподібно лучше всї хронїчні небезпеченьства, що грозять мирови і лучше оцїнюють способи до усуненя тих небезпечностий. Французко-росийский союз багато причинив ся до удержаня мира. Добрі висліди в тій справі можуть збільшити ся лише завдяки угодам, заключеним Анґлією з обома союзниками. Наглядним доказом практичних висліїдів таких угод є недавний анґлійско-япаньский союз, котрий удержав росийско-япаньску війну в певних границях. Угода з Францією усунула небезпечні непорозуміня для Анґлії а зближене з Росиєю і анґлійско-росийска угода уратувала Росию і Анґлію від поважного небезпеченьства в Персиї і на далекім Сходї.

Вчера відбув ся в Царгородї Селямлїк. О 11. год. перед полуднем розпочав ся вимарш війск. Між иншими удав ся на Селямлїк австро-угорский амбасадор ґр. Палявісіні. Селямлїк минув без випадку. Жителї Царгороду приймали війско овацийно. В Селямлїку взяло участь около 30—40 тисяч людий. Султан переїздив стоячи в повозї, витаний овацийно товпою а по Селямлїку приняв на збірній авдиенциї перского, італійского, американьского і австро-угорского амбасадора а з послів нїмецкого, іспаньского і анґлійского і репрезентантів Франциї і Чорногори. Перебіг Селямлїку вказує на поліпшене ситуациї. Загально думають, що критична хвиля минула а до сего причинило ся корпоративне виступленє дипльоматичного тїла.

В надзвичайних додатках турецких дневників появила ся урядова заява, що конституцию надано зовсїм щиро, чого доказом є, що султан скликав палату послів, розіслав до головних міст поодиноких провінций розпорядженє в цїли переведеня виборів до парляменту, удїлив амнестиї політичним проступникам, установив комісию, що має дбати о повне і сейчасове переведенє конституциї. Крім того, на підставі специяльного рескрипту, має бути установлена комісия в справі уреґульованя адмінїстрациї. Супротив тих ґваранций взиває урядова заява до понеханя демонстраций.

На разї панує всюди спокій. Побоюють ся лише з тої причини випущеня на свободу крім політичних також і звичайнє вязнїв.

Султан задумує приняти титул цїсаря всїх Османів а заразом утворити становиско президента міністрів.

Склад турецкого парляменту.

Турецкий парлямент на основі конституциї з 1876. р. складає ся з сенату і посольскої палати. Обидві палати мають президента і віцепрезидента. Сенат складає ся з около 160 членів іменованих султаном по осягненю що найменше сорокового року житя і побирають місячно 2000 корон винагороди. Позаяк всї піддані султана є тепер рівноправні, буде він іменувати сенаторами не лише музулман але з инших народностий і ісповідань.

Право активного вибору до посольскої палати має кождий турецкий піддани, що осягнув 21-ий рік житя і платить хочби найдрібнїйший податок. Оден посол припадає на 50.000 населенців в сталих оселях. Виключені від права активного і пасивного вибору є всї кочовики, н. пр. Бедуїни, бо анї не платять податків, анї не служать у війску. Посольска палата буде числити около 500 членів, а між ними будуть мати представників також Болгари, Альбанцї, Вірмени, Греки і Жиди. Вибір є тайний, а послом може бути такий, котрий має инші публичні функциї, з виїмком міністрів. Послів вибирають на 4 роки, по чотирох роках може бути знов вибраний. Від пасивного права вибору виключені всї, що не мають турецкого підданьства, і не володіють турецкою мовою в слові і письмі та не осягнули 30 року житя.

Посол повинен бути свобідним горожаном, не стояти в підрядній службі і не попасти в невиплатність. Повинен бути поселений в провінциї, де его вибирають і з днем вибору є незайманий.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Пантелеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Конець).

Найновійші вісті у насъ такі:

Псалтира дожидають нетерпеливо, та и щаслива була гадка друкувати єю у Празі, бо, Богъ наш, наші печатні ні гідного паперу ні гарнихъ черенокъ не мають. Я сподіюсь що розійдеть ся вінъ у 200—300 примірниківъ, и тому для самої Галичини треба его у 500 примір. напечатати. До Украіни піпілемо его до Щербакова: Диметъ казавъ, що буде можъ; а коли ні, то я зъобовъязуюсь перепачкувати и 200 примірниківъ.

Ляшки думаютъ все ще объ одновленню Уніі любельскоі, та пишуть такі передові статті у своіхъ журналахъ, що гадавъ би хто, вони хотять Русинамъ уже таки саме небо прихилити. Здаєть ся будуть вони и хитрощами до насъ підходили, и тільки до насъ, бо зъ русскими вони не бажають ніякого ділa мати. Уже и дають ся чути голоси, що буде субвенция орґанові нашому політичнёму (in spe розуміеть ся) и що намъ усімъ поподають добрі посади та чини. Моторомъ сего всего єсть товариство демократичне ляцьке у Львові, а Смолька, якъ кажуть, орудує всімъ. Я одвітивъ імъ за теперъ черезъ приватних людей, котрихъ вони до мене ніби ненарочно вислали, що нехай би субвенцию тую дали таки свому орґанові: „Dziennikuі lwowskiemu“ а у добрі посади невіру, бо не вони посадами тими орудують. Дивно мині приходить, що ті люде, хочъ старі уже, такъ мало хитрі, та що такими дурницями насъ приманити хотять, а то бувало, Ляшокъ перехитрувавъ нашъ народъ досі дуже удатно.

Наші кадапи консолідують ся такожъ якъ можуть. До сіхъ поръ Дідицкий стоявъ майже на чолі всему; теперъ же добиваютъся о проводирство именно: Павлевичъ и Кулачковский. (Про іхъ буде деиещо у Правді) Сі молоді кричать навіть що Дідицький уже дурень, та чванять себе радикалами.

Хочъ така суперечка, такий антаґонізмъ проміжъ Дід. а Павлевичомъ намъ дуже на руку, то таки небезпечне трохи ціле се ділo тому, що Павлевича запомагати муть москалі зза кордову и вінъ уже сими днями давъ кацапствуючимъ академікамъ сніданне за 50 ґульденівъ. Боюсь, щобъ не деморалізувавъ вінъ молодихъ людей, такъ якъ и давніще супротивники наші завсіди старали ся здеморалізувати нашихъ редакторівъ (Мети, Вечорниць).

Докінчаючи листъ, одержавъ я Ваше письмо зъ 28 лат. Мая. Мету. Правду всю зъ 67, 68 и 69 року вразъ зъ св. Письмомъ висилаю. Вечорниць Руси, Недїлі, Дімъ и Школи трудно буде скоро роздобути; се все уже майже библіоґрафічна рідкість.

Посилаю и все, що було въ коробці — коробка зістаe у мене.

Не знаю чи Ваша добра Пані ще суть коло Васъ; коли суть, то и клонюсь низенько. Ив. Ивановичъ не добре робить; шкода чоловіка. Я сподіюсь колись стрібнути до Кракова, та може и за половину ціни; но годі буде іхати скорше, ажъ по 15 лат. Липцю, хибань, що ділo важне вимагало скоріщого поізду. Клонюсь низенько та здоровлю Васъ!

Щиро приязнильний
Наталь.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: † Ілиї пророка; римо кат.: Альфонса. — В понеділок: руско-кат.: Симеона і Івана п.: римо-кат.: Стефана м. — Ві второк: руско кат.: Марії Магдал.; римо-кат.: Домінїка И.

— **З американьскої Руси** доносять: В першій половині мая відбула ся в Вашинґтоні конференция латиньских архиепископів і епископів. На сїй конференції рішено, щоби всю власть над греко-католиками віддати Преосьв. еп. Сотеру Ортиньскому. Сю ухвалу конференції виконано і хоч Преосьв. Сотер не має еще дисцезиї — то в дійсности має вже дисцезийні права.

— **Державна запомога** для навіщених живловими нещастями. Удїлюючи запомоги на першу поміч для населеня, навіщеного повенями і градом, намісництво поручило староствам, аби до вісьмох днів предложили точний спис громад, які потерпіли від повений і граду та оцінку шкід бодай в приближеню. Коли се стане ся, наступить розділ запомог, з фонду, удїленого намісництву міністерством внутрішних справ. Також міністерство хліборобства призначило на закупно паші для потерпівших від повени і граду значний кредит, який віддано до розпорядимости намісництву. З того кредиту буде закуплена паша і відпродувана потребуючим по зниженій ціні.

— **Доповняючий вибір** послa до державної ради з 1. виборчого округа міста Львова на місце пок. Малаховского відбуде ся днх 7. вересня, а евент. тіснійший дня 11. вересня.

— **Червона краска** хоронить перед жаром сонця. Доси думано, що лише біла одіж є найвідповіднійша на літо, бо не приймає промінів сонця. Але найновійші досліди переведені Англичанами в Африці виказали, що найбезпечнійше хоронить перед жаром сонця червона краска і взагалї кольорова одіж, а між тим і чорна. Мурини, яких тіло є чорне, вже з природи своеі є забезпечені перед сонцем. В Анґлії заложено вже навіть фабрику одіжи, в якій підшевка є социяліетичної краски.

— **Дрібні вісти.** В Любіни коло Львова утопила ся в мнилівці підчас купелї 17-літна Кеслерівна, дочка банкового урядника зі Львова. — Зузанна Поврозникова, жінка столяря, мати четверо дітий, замешкала при ул. Янівскій у Львові, в приступі божевільства зарубала вчера сокирою свою чотиролітну донечку. Поврозникова була вже кілька тижнів на психіятричнім віддїлї в шпиталї і вийшла звідтам яко здорова. Від того часу вже два рази хотїла убити свою дитину, але все їй перепинено. Аж вчера доконала свого божевільного наміру, а арештована признала ся вповнї до злочину, оправдуючи ся тим, що бояла ся, аби по еї відданю до Кульпаркова не вислано дівчинки на село на виховане.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В неділю дня 2. серпня „Маруся Богуславка“, образ з давних часів зі співами і танцями в 5 діях М. Старицкого.

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 діях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 діях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білети продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Із станиславівскої епархії.** Кандидати духовного стану, що наміряють старатись о приняте до духовної семінариї в Станиславові, обовязані предложити свої прошеня до кінця серпня с. р. через дотичний уряд деканальний Епископскому Ординариятови. До прошеня належить залучити отсї съвідоцтва: 1) Метрику крещеня і миропомазаня; 2) съвідоцтво убожества потверджене ц. к. староством: 3) съвідоцтво з всїх семестрів шкіл ґімназияльних і съвідоцтво іспиту зрілости: 4) съвідоцтво моральности видане урядом деканальним або що найменше потверджене, в котрім має бути висказане, що кандидат є стану вільного; 5) доказ дотичного староства, що проситель не належить до військової звязи, або що єму прислугує привілей військового закона. — Дня 10. вересня мають кандидати лично явитись о 9. год. рано в канцелярії епископского ординариняту до іспиту з релїгії і церковного співу.

— **В Буську** відбудуть ся в неділю, 2. серпня, аматорске представленє і вечерниці в салї касина. Початок о год. пів до 8. вечером.

— **Фестин у Львові.** Заходом тов-а „Сила“ відбуде ся в неділю 2. серпня великий фестин в городї Яхнїцкого при ул. Жовківскій (зараз за рампою). Початок о 3. год. по пол. Вступ 30 с від особи. Народна орхестра з Малехова. Заповідаєсь гарно, а чистий дохід призначений на будову власної хати.

— **В Балинцях**, коломийского повіта, відограє кружок аматорів заходом філії Руского Тов а педаґоґічного в неділю 2. серпня »Бурлаку«, драму в 5 діях Карпенка Карого.

— **Іменованя і відзначеня.** Міністер судівництва іменував ведучого ґрунтові книги, Йосифа Смолєня у Львові, директором ґрунтових книг. — Президент міністрів іменував постійним розємним судією в торговых справах межи Австриєю а Угорщиною президента висшого суду краєвого у Львові, Александра Мишек Тхоржицкого. — Цїсар надав радникови скарбу, Емилїянови Кордасевичови, з нагоди перенесеня єго на власну просьбу в сталий стан супочинку титул старшого радника скарбу.

Президия галиц. краєв. дирекциї скарбу іменувала: Льва Нечипора, Івана Твардиевича, Мих. Пасїку і Йос. Юзефчика канцелярийними адюнктами в IX кл, ранґи і Як. Мілєра, Стан. Юркевича, Ант. Патковского, Кал. Шуберта, Генр. Карча і К. Вольфа канцелрийними офіциялами в X кл. ранґи для галицких скарбових властий.

— **Посол Г. Цеглиньский** стане задля зложеня звітів з своеї посольскої дїяльности в неділю дня 2. серпня с. р. о год. 4. по полудни перед виборцями з Селисках коло Динова.

— **З нотарияту.** Міністер судівництва переніс потаря, Марияна Вячеслава Родовича, з Любовиск до Делятина.

— **Державні іспити** приписані для кандидатів на лїсових господарів розпічнуть ся дня 1. вересня у Львові, а іспити для технічних помічників в лїсовій і охоронній службі дня 14. вересня у Львові і в Перемишлї.

— **Конкурс інститута св. Ольги.** Видїл Руского Товариства педаґоґічного у Львові розписує отсим конкурс на приняте учениць до Інституту ім. св. Ольги. Інститут в сїм роцї шкільнім буде поміщений в прегарній віллї при ул. Міцкевича (коло пл. св. Юра) дві мінути ходу від школи видїлової ім. Шевченка і женьскої семінариї учительскої. Видїл постарав ся о 3 настоятельки, з котрих одна буде займати ся домашною господаркою, друга ме мати догляд при наукахъ, а трета нагляд над домашним поведенєм інституток. Місячна оплата виносить 40 К. Крім сего оплачує ся одноразово з гори 10 К за зужите меблїв, 10 К за евентуальне уживанє фортепяну, а 2 К місячно за пранє. Родичі зглядно опікуни інституток мусять бути членами Товариства. Вписове виносить 1 К, а річна вкладка 2 К. По принятю вишле ся родичам друкований реґулямін інститута, до котрого будуть мусїли інститутки застосувати ся. Поданя належить вносити до Руского Товариства педаґоґічного у Львові, ул. Сикстуска ч. 47 найдальше до 10. серпня.

— **З тов. „Кружок правників“** у Львові. Подає ся до відома товаришам, що тов. »Кружок правників“ на час ферий замикає бібліотеку і маґазини. Всякі зобовязаня, які затягло товариство супроти деяких членів Товариства полагодать ся по ферияхъ. День, в якім зачне ся урядованє в Товаристві, оповістить ся в часописях. — За видїл: *Вас. Цмайло Кульчицкий* голова. *Ом. Ревюк* писар.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляциї).

(Дальше).

Не знаю, коли я опинив ся в своїм купе... Ну—думаю—гарні відносини в конституцийній державі!... Та вжеж чемність нашого правительства посунена рішучо задалеко... Роздумавши я набрав відразу 100 м-ів респекту перед »русскими«, ну — і як досьвідний політик рішив пильнувати гаразд знаменитих гостий, покмітивши відразу, що се не з Грицем справа, а з важними політичними парсунами, які під ослоною могучої соперницї косооких Японців приїхали в Ґалїцию довершити важного політично-державного перевороту.

По дорозї даю кондукторови 10 К бакшішу. „Що роблять русскі“ питаю. »А щож каже—»політикують так, що аж лячно на них дивити ся! Бутильками повибивали усї шиби в сальонці. А тепер утомлені відпочивають“.

Га – міркую собі—русска натура, що й казать...

— А є там хто з чужих між ними? — питаю дальше.

— „Є“ — була відповідь. І зараз та вже до уха, шепнув менї бідняга кондуктор.

— Є перебрані за льокаїв ґаліцкіе русскіе, гг. Вільчишин, Шпроцик і славний Мочимордович з „Калїчанїна“...

— Эге — міркую собі, ади що за штука! То в Галичинї самі кацапи не мають їх за „шуфецу“, а вони ось що за полїтики!... Дивися, які хитрі нашї русскі є. Геть зовсїм набрали японьских практик. Не в лїс пійшла наука!...

Так доїхали ми до Перемишля. Та тут стрінуло мене як щирого Українця невимовно прикре видовище, яке здебільша знають вже нашї читачі з часописий. Бо й якжеж, кольонія русских в Перемишлї витає знаменитих гостий як Бог приказав, а тут — як Філїп з конопель вириваються Українцї з протестом, неприличною манїфестациєю і т. д., і т. д. і на що? В той спосіб, думав я, не оказуєть ся своєї культурної висшости. Та що більше—се вода на млин наших кацапів! Ось прим. (казав менї чемний кондуктор) гг. Вільчишин і Шпроцик дістали були від ґенерала Владимірова по рублеви за се, що великодушно заслонили своїми „лицами“ знаменитих гостий перед гнилими яйцами які хахли кидали в вікна сальонки. І не наганяють жеж так само Українцї в кацапскі кешенї рубликів?! І деж тут полїтичний розум?!

Виїхали ми з Перемишля серед ґучних співів „Не пора, не пора...“ „Что анї поют « питали ся (оповідав менї опісля кондуктор) істинно русскіе галицких русскіх. „Это »Боже царя хранї« на ґаліцкую нуту“ відповів хитро г. Вільчишин, а г. Шпроцик аж заплакав ся душачи ся зі сьміху, хоч не до плачу єму було. Русскіе втихомирили ся. „А нет у нїх, этіх хахлов, г. Вільчішін, пожалуй... бомб?« спитав холодокровно ґен. Владиміров? „Нет— відповів скоро г. Вільчишин, но у лемберскіх хуліґаноф, трястя їх матери, кажеть ся есть!“ Ефект сих слів був просто страшний. „Што гукнув др. Бобрінский — бомби?! Гей кондуктор, Шпроцик, сякий-такий сину, отвирай чемодани!

В одну мить поотвирано куфри, русскіе змінили біле і ликнувши за порядком по стаканї „ачіщеної“ надягли на себе прехитрі панцирні сорочки, сталеві камізельки і специяльні шовкові ашґлези, від яких бровнінґові кулї відбивають ся як горох від стїни. Вправдї „русскіе“ виглядати в таких строях як околоти, які ще недавно так штудерно вязав на селї г. Шпроцик, та вжеж вони (т. зн. русскіе) були тепер безпечні як в Бога за дверми. Не то бомби, але гарматні кулї не вдїяливб їм нїчого...

Перед самим Львовом випив кождий з »русских« для більшої бадьорности по бутильцї водки, дали кондукторови по рублеви (лише наші домашні русскіе дали по шістцї...), ну — і так ми опинили в богоспасаємім „Льва градї. — Дальше буде.

Телєґрами

з дня 1. серпня.

Ішль. Мінїстер заграничних справ бар. Еренталь був вчера о 11. год. перед полуднем на 1½-годиннім послуханю у цїсаря, почім взяв участь в родиннім обідї цїсарскім.

Відень. Wiener Ztg. оповістила цїсарский патент, яким розвязано долїшно-австрийский сойм і заряджено нові вибори.

Відень. Wiener Ztg. оголосила заряджене мінїстерств: внутрішних справ, торговлї, скарбу і хліборобства в справі обмеженя ввозу голубів.

Християнія. Вчера прибула ту французка ескадра з президентом Фалїєром, якого привитав король і державні достойники.

Цирк К. Сірот

у Львові, пл. Збіжева.

В неділю 2 великі представленя

в обидвох представленях

змаганя силачів

о годинї 4. по полудни беруть участь:

Давмас	проти	Піере де Кольоса
Циґаневич	„	Роґальского
Вебер	„	Пілковского
Поплавский	„	Філїпа

Вечер о 8. год.

Питлясїньский	проти	Зінса
Вебер	„	Давмаса
Шнайдер	„	Ван дер Дейка

Ґалєрия по 90 сот.

На пополудневім представленю платять дїти, студенти і вояки половину.

Ґалєрия 50 сот.

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(1—12)

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априксу) за 4·25 К, сливок-ренґльот за 5 К, грушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів **в Залїщиках.**

(5—5)

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

А. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(10—15)

Оголошенє для Хліборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутки і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сенявї, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — **у Львові, ул. Сикстуска ч. 14.** — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (37—?)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенції »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить нинїший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142,108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613,720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3,437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40,000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10·20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 165. Львів, второк дня 22. липця (4. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« вносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Положенє Босни і Герцеґовини.

(×) Трийцять лїт минуло з того часу, як Австро-Угорщина на основі Берлїньского договору заняла давні провінциї Туреччини, Босну й Герцеґовину, щоби завести там европейский лад. Сї краї остають під управою спільного мінїстерства скарбу, а в дїйсности управою кермує військовий комендант, з підмогою цивільного адлятуса, яко начальника краєвого правительства. За весь час австро-угорскої управи згадані краї поступили на культурнім полї значно вперед і нераз уже відзивали ся голоси, щоби там заведено конституцийний лад, замісць дотеперішної військово-цивільної адмінїстрациї. В останній австрийскій делеґациї порушив сю справу знов др. Бернрайтер, одначе мінїстер Буриян, під котрого управою стоять сї краї, висловив погляд, що конституцийний перестрій вимагає передовсїм витвореня відповідних підвалин, а такими повинна бути передовсїм громадска самоуправа, а відтак побіч громадских рад також ради окружні чи повітові. Для правительства очивидно дотеперішнїй спосіб управи вигіднїйший, бо не потребує перед нїким виправдувати ся з усего того, що там і як робить ся, а хоч рік-річно спільним делеґациям предкладає ся буджет і окупацийний кредит, то повна контрола є тут неможлива і тому вимаганє конституцийного устрою зовсїм зрозуміле і справдане.

Але із справою конституцийного перестрою вяже ся тїсно трудне для Австро-Угорщини питанє, яка тут має бути конституция, чи австрийска, чи угорска? Справу приналежности Босни і Герцеґовини порушувано нераз в австрийскій і угорскій делеґациї, а так як Мадяри із злуки сих країв з Угорщиною побоювали ся значного скріпленя і переваги славяньского живла в Угорщинї на шкоду самовлади Мадярів, так знов в австрийскій делеґациї всенїмцї застерігали ся проти злуки сих країв з Австриєю, щоби се не вийшло на шкоду нїмецкого живла. Таким способом, хоч в дїйсности Австро-Угорщина панує в тих краях, не дійшло до справдешньої анексиї Босни і Герцеґовини.

Проголошенє конституциї в Туреччинї заскочило несподївано також нашу монархію що до внутрішного устрою Босни і Герцеґовини. В сїм уже місяцї почне ся виборчий рух по всїй Туреччинї, а також в Новобазарскім санджаку безпосередньо сумежнім з Босною і Герцеґовиною будуть вибирати послів до турецкого парляменту. Якнебудь многі політики були тої думки, що конституцийна управа не є можлива в музулманьскій державі, бо се стоїть в суперечности з розумінями музулманьскими що до самовлади султана, одначе дїйсність сему заперечує і краї Османьскої держави, заселеної також музулманами будуть мати своє законодатне представництво. Остане таким способом в Европі Босна і Герцеґовина, давні турецкі провінциї, що не мають конституциї.

Тепер отже справа конституцийного устрою Босни і Герцеґовини стає для сих країв неминучою супроти подій в Туреччинї і неперечно буде головним предметом розправ в спільних делеґаціях. Ми вже згадували про те, що зараз після обнови турецкої конституциї деякі австрийскі делеґати висловили бажанє, щоби зїхати ся перед делеґацийною сесиєю на довірочну нараду в сїй справі. Хоч мінїстер Буриян відносить ся до сего питаня відпорно, сила самих подій приневолить его змінити свої закостенїлі погляди, а конституция Босни і Герцеґовини є лише питанєм недалекого часу. Скорож Босна і Герцеґовина будуть конституцийними краями, відносини внутрішні национально-політичні в тих краях не можуть остати без впливу на внутрішні відносини в Угорщинї і тому питанє виборчої реформи в Угорщинї висуває ся тепер знов наперед.

Боротьба самоуправи
руского воєводства з опришками.

(Дальше).

Сї постанови ухвалено якраз в відповідну пору, бо невдовзї розпочали опришки нові розбої. Довідуємо ся про се з зізнань одного опришка, який разом зі Стефаном Солинкою, Чепцем, Бронишем і иншими ватажками ширив пострах в Сяніччинї і Перемищинї. Они рабували не лише села, але й міста, як Дуклю. В однім з таких нападів на Гумниска 1648 р., де опришки забили земского судию Николая Козловского, а его жінку приневолили муками, щоби показала, де сховані скарби, зловлено одного з опришків. Перед судом в Березові признав ся він до вини, але додав, що опришки задумують напасти на головні підгірскі міста, як Ясиска, Дукля, а Сянік, хоч би его не здобули, хотять спалити яко ненависне для них місце з огляду на се, що там трачено часто їх товаришів. Підчас сего будуть они розбивати. А будуть се робити не в ночи, лише в день.

Супроти таких подій сяніцка шляхта рішила поперти енерґічно постанови лявдум і на соймику в Вишнї 1648 р. наказала Самуїлови Бальови за часть гроший з ухваленого подимного затягнути сто коний по козацки зі становищем в Сяноку. Рівночасно упрошено примаса, щоби написав лист до семигородского князя Ракочого і панї Гуменної, щоби повстримували своїх підданих від нападів. Мабуть примас сповнив жаданє сяніцкої шляхти, бо знаємо, що сяніцкого старосту візвав, що и зі своєї сторони запобігав тим розбоям. Майже що другий рік з сеї пори ухваляють Сяночани податки в цїли оборони проти опришків. Без сего не могло тепер обійти ся, бо не лише такі опришки, як Іван Рогачка, зловлений при рабунку Руденки і Матияш Микола (страчений в Небищанах) ширили пострах в повітї, але навіть угорскі селяни поновили напади. Коли люди ґрафа Гомоная зрабували дім Николая Боровского, ся ніцка шляхта рішила 1653 р. удати ся зі скаргою до самого цїсаря, а крім сего наслїдком сеї події був цїлий ряд ухвал. З всего бачимо, що підчас коли в галицкій землї старости задержали в своїх руках власть над публичним безпеченьством, в Сяніччинї тратять они що раз то більше вплив на се, а зате власть переходить в ру и шляхти.

Небезпеченьство від угорских опришків було незвичайно велике. Крім згаданого нападу на Боровского, напали опришки 1653 р. на паню Ґроховску, дерпску каштелянку і забрали їй стадо коний, причім приневолювали людий муками до зізнань, а коли шляхта удала ся зі скаргами до угорских властий, то її з нїчим відправили. Сегож року домагала ся шляхта на соймику, щоби внести скаргу до цїсаря на Гомонаїв, яких добра були гніздом опришків. Се мало добрі наслїдки, бо кілька лїт не чуємо про нїякі напади. Але опришки притихли лише хвилево, бо в 1656 р. поновили они розбої з подвійною силою. Сї напади опришків з угорскої сторони попередили страшний наїзд Ракоция. З сею хвилею опришки так роззухвалили ся, що всї дотеперішні постанови, всї середники, які придумувала шляхта для удержаня безпеченьства, показали ся невистарчаючими. Шляхта, загрожена опришками бачила, що мусить зібрати всї сили, щоби зарадити злому, яке ставало вже хронїчним.

Почавши з 1660 р. шляхта сяніцкої землї видає цїлий ряд ухвал в справі опришків, а крім сего уряджує масові виправи на них. Одначе наслїдки сего не були такі, яких шляхта надїяла ся. Від угорского погранича почали ширити ся на ново розбої опришків. В часї нападу на плоньский замок піддані Марії з Естергазих, вдови по Друґетї з Гомонни, викопали скарб подільского воєводи Александра Белзецкого, схований перед опри

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Долїшньоавстр. сойм розвязаний цїсарским патентом з 20. липця, а рівночасно видано розпорядки що до переведеня виборів на основі новоїординациї. Нові вибори з загальноїкуриї відбудуть ся 26. жовтня, з міст і сїльских громад дня 5. листопада, а з великої посїлости і з торг. пром. палати 12. листопада.

Галицкийсойм має зібрати ся 14. або 15. вересня і буде радити до 31. жовтня, а рівночасно відбувати ся буде сесия делеґаций, котрі мають зібрати ся в Пештї 25. вересня. Reichspost звіщає про довшу нараду провідників польского кола д-ра Ґломбіньского і Стапіньского з бар. Беком в справі скликаня галицкого сойму і видатнїйшої підмоги задля живлових шкод, а крім того обговорено також инші справи, між тим і питане про порозуміне з Русинами. Про які небудь наради руских послів з правительством не чутно нїчого.

Мінїстерзагр. справбар. Еренталь був на півторагодиннім послуханю у цїсаря в Ішлю, після котрого вернув до Відня. Нема сумнїву, що не тілько делеґацийна сесия, але також положене в Туреччинї і приїзд короля Едварда, котрий послїдує дня 11. с. м. до Ішлю, був предметом наради.

Заграница.

Торговий договор з Австро-Угорщиною став на дневнім порядку сербскої скупштини. Фінансова комісия ухвалила поручити скупштинї буджет без апанажі для королевича а також договор, котрий є корисний для Сербії.

Взаємини між Анґлїєю а Нїмеччиною обговорювано в Льондонї на зборах межинародної лїґи мировоï. Одноголосно висловлено запевнене, що Зєдинені королївства Великої Британиї й Ірляндиї не відчувають нїякого ворогованя супроти Нїмеччини а бажають спільного дїланя обидвох держав.

Вплив подїй в Туреччинї відбив ся уже голосним гомоном в инших музульманьских краях. До льондоньских часописий пишуть з Каїра, що там вибухли розрухи наслїдком прасового процесу проти национального дневника „Лєва“. Так само в Індиї і Єгипті. Всюди висловлюють погляд, що вольнодумна Анґлія на може відказати сего Індиї і Єгиптови, що признав султан Туреччинї.

В Туреччинї положене вельми поважне, одначе є надія, що висока інтелїґенция султана і чародійна сила ісляму, якою орудує султан, допоможе єму побороти всї трудности. Перехід від самовлади до парляментаризму виявляє незвичайні державні і народні трудности не лише для самого султана і єго найблизшого окруженя, але й для всїх тих, що змагали до власти, як і для тих, що стоять на новітних основах. До непевности положеня причинає ся се, що широкі верстви суспільні побоюють ся повороту до давної самовлади, а султан знов турбує ся тим, щоби не за багато зробити уступок і тим не збільшити ще дальшої жадоби та не довести до розрухів. Такий настрій може причинити ся до підкопаня поваги володаря і та повага може показати ся немічною, наколиб випало виступити з усею рішучостю супроти непредвиджених подій. В широких верствах населеня, котре визволено з усяких пут, проявляють ся многі неможливі домаганя, а нарід домагає ся від султана, щоби він одним почерком пера направив усї недомагання в судівництві і адмінїстрациї і на всїх полях публичного житя. Виринає отже гроза, що в тім конститутцийнім похмілю може поміж широкими верствами народними проявити ся радикалїзм, котрий захопить в свої руки непримиримий, опозицийний напрям, котрий обнимає щораз ширші круги. Тимто сучасне положене треба вважати вельми небезпечним, і не можна знати, що принесе найблизший день.

шками, а оцїнений на суму 2.758 талярів. Инші опришки здобували Цїсну, Должиці, Прибишів, а людий забивали і пекли на вільнім огни. Деякі села впрост переховували у себе опришків. Наслїдком сего був знов цїлий ряд ухвал, якими збільшено президияльну сторожу, а між ними важна особливо ухвала вишиньского соймику, якою перемиска шляхта приняла лявдум сяніцкої шляхти з 1647 р. На просьбу сяніцкої шляхти згодив ся король, щоби з піхоти т. зв. вибранців, 20 людий придїлено до президияльної сторожі. Се позволене прийшло в саму пору, позаяк сваволя толгаїв, як з турецка звали опришків, так взмогла ся, що не було майже дня, який обійшов би без нападу. Під впливом сьвіжого нападу толгаїв з дібр пані Гуменної ухвалила сяніцка і перемиска шляхта новий податок на удержуване президияльної сторожі. Жертвою сего нападу впав загально поважаний перемиский підстолїй, Реміґіян Вояковский, якому забрали опришки більше чим 1000 штук худоби. Шляхта рішила вислати з соймика сяніцкого скарбника, Шимона Вольского, до короля з просьбою, щоби він постарав ся у цїсаря о спинене сваволї своїх угорских підданих. Рівнож і до ґрафинї Гуменної вислано делеґатів з жаданем задоситьучиненя.

(Дальше буде).

— **Поправки похибок.** В фейлетонї »Боротьба самоуправи« ч. 164 „Руслана“ в реченю „Більше духа ініціятиви бачимо в західних землях руского воєводства, а особливо визначила ся ним шляхта від опришківских нападів«, по слові „шляхта“ треба вставити „сяніцкої землї, яка особливо дуже терпіла“.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XX.

Зі Львова 4 лат. Червня 1869.

Високоповажний Добродію![1])

Знову я нездужавъ на мій ревматизмъ, а черезъ ёго и не мігъ Вамъ заразъ одвітувати на все, якъ слідъ.

Про війну козаківъ въ 1837 році манускриптъ глядати мемъ добре въ Редакциї, та за пару днівъ сповіщу, чи есть, чи ні.

Перше число Правди зъ 1867 р. вишлемо Вамъ незабаромъ. Теперъ посилаю Вамъ Добродію оба рочники Вечорниць (се моя власність).

Листъ до П. Лепетинськоі висланий. Псалтиръ(одну частину) одержавъ я та послухайте, яке діло я би радъ зъ нимъ зробити, и розсудіть. Є ту у Львові відъ пару днівъ лавка товариства библийного анґлийского, що продає библиі по залученимъ у книжочці цінамъ. Отже говоривъ я зъ симъ продавцемъ, чи би анґлийске товариство не схотіло відъ насъ взяти пятокниже Мусієве и загаломъ, чи би не хотіло воно печатати своімъ коштомъ наше св. письмо. Продавець радъ почувъ сю вість и писатиме заразъ до заряду сего товариства. Я згадавъ и про Псалтиръ ще не печатаний; те ще радніще слухавъ вінъ. За 8 день обіцявъ дати міні відповідь, а я симъ часомъ питаюсь въ Васъ, Добродію о Вашу думку, чи слово, якъ міні поступати у цілімъ ділі.

Коли відкинете мій проектъ то я не ремствувати му Вамъ ні трохи і колижъ сподобаєть ся вінъ Вамъ, то прошу, дайте міні знати, які вимінки поставити би товариству библийному при передачі такъ уже друкованого пентатеуху, якъ може и при непечатанихъ книжкахъ старого я нового завіту. Знаю я що наше виданне єсть лишень корректурою; однакъ товариство не зважати ме на те; а коли ходить намъ, щобъ нашъ перекладъ розходивъ ся проміжъ народъ, то думаю, що власне, передавши печатанне єго товариству, ми би дійшли до своєі мети. Не знаю, чи звичайне се товариство платить авторамъ за тексти ще непечатані; я и не питавъ за се. Мині однакъ здаєть ся, що товариство и купилобъ собі манускрипти.

Такимъ чиномъ можна би нашу корректуру передати імъ до печатання, а вони, заплативши за перекладъ авторові, моглибъ намъ віттакъ тілько примірниківъ, кілько потрібуємъ, відступити. Казавъ мині продавець (досить интеліґентний чоловікъ), що дуже и попитують люде за такимъ перекладомъ.

Съ Псалтиромъ можнабъ такъ зробити, що 1000 примірниківъ вони намъ мусілибъ відступити;

Подайте, Добродію, коли сгодитесь на мій проектъ, котрого я не мавъ навіть часу обдумати, всі вимінки що до відступленя манускриптівъ и уже печатаного пятокнижия, а я за посередництвомъ продавця війду въ уклади съ товариствомъ.

Ще не завадить пождати 8 день, а за те розходило би ся св. письмо по цілімъ світі по низенькихъ, народові приступнихъ цінахъ.

Инструкцию Вашу що до печатання Псалтира я вирозумівъ и коли треба буде, держатиму ся ii.

Празду печатати лишъ у 300 примірникахъ нам шкода, бо досвід учить, що всі наші літературні діла стають ся на 3 рокахъ уже библіоґрафічнею рідкостю. Вечерниць, що печатались у 800 пр. уже теперъ не має нігде на продажъ съ першого рочника Правди (зъ 500 пр.) немає теперъ ино 15 прим. въ Редакциі, и то недостає 1 числа; зъ другого єсть ще комплетнихъ до 50.

Про грошеві стосунки въ теперішній Правді я поговорю другимъ разомъ; теперъ лишъ скажу те, що недобору єсть вже надъ 120 р. Предплата дуже скудненько иде, и незабаромъ треба буде знову якоісь запомоги, хочъ и тихъ 100 рубл. псалтировихъ вложено въ печатню.

Клонюсь низенько та оставайте намъ, Добродію, дужі і здорові!

Щиро прихильний

Наталь.

Листъ 16. бувъ писаний у Венецию и сповіщено було о німъ, що висилаеть ся Вамъ 1. и 3 арк. св. Письма, Ґеометрия, 11. ч. Правди, Moltley и 5 пр. Правди и св. Письма.

Тамъ було и сказане що дійшли до мене гроші останні 125 и 100 рубл; що IV листъ реклямовано; питання про Делямарого и друге поменче.

Не знаю, чи листъ сей бувъ у пакеті, коли бувъ то мусівъ зайти, хибай що на коморі (тамошній) виняли бъ ёго. Мині здаєть ся що я ёго окремо не посилавъ. Висланий бувъ вінъ 6-го Цьвітня.

---

[1]) На долї: Вп. Добр. Кулішу у Празі.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Марії Магдал.; римо-кат.: Домінїка И. — В середу: руско-кат.: Трофима і Теоф.: римо-кат.: Матери Б. Снїг.

— **Цїсар** жертвував з власних фондів 200 К запомоги на будову церкви в Кривім, турчаньского повіта.

— **Старинности у східній Галичині.** На останнім засїданю консерваторів східної Галичини між иншими рішено на внесенє д-ра Чоловского згодити ся на розібранє деревляної церкви в Судовій Вишнї з застороrою попереднього єї відфотоґрафованя і знятя технїчних плянів. На внесенє д-ра Барвіньского ухвалено не дозволити на перерібку мурованої церкви в Пацикові, яка має визначну вартість старинну. Принято до відома письмо сокальского староства, яке доносить, що в одній з келий монастиря в Кристинополи найдено кількасот шабель, які походять мабуть з часів останнього польского повстаня. Зарядови львівскої Ставропиґії висловлено подяку за виданє нового спису музею Ставропиґії.

— **Рух всїх поїздів** на шляху Делятин-Керешмезе привернено дня 1. серпня, а пересїданє подорожних між Яремчем а Делятином знесено.

— **Сьвято на князя Володимира у Київі** 28 липця, було надзвичайно урочисте. По багатьох церквах зранку відправлено архиєрейскі служби; між иншим в софійскому і у володимирскому соборі. Після служби з усїх київских церков, де тільки правилось, велична процесия рушила до памятника хрещеня Руси, що коло Днїпра. Тут були: три митрополити, девять архиепископів, сїмнадцять архиєреїв і сила-силенна ще иншого чорного та білого духовеньства. Коло памятника відбуло ся водосьвятіє. Колиж саме митрополит петербурский Антонїй погрузив св. хрест у воду, на березї Днїпра геть оподаль 101 раз випалено з гармат. Підчас процесиї по боках скрізь свояло війско. А народу було просто видимо-невидимо.

— **Др. Іван Франко** подужав вже на стілько, що повернув домів і займає ся дальшою лїтературною працею. З огляду однак на неміч в руках сам не пише, але диктує своїм синам.

— **Слота** нав'стила була в останних тижнях не лише гуцульщину, але і карпатскі сторони на захід від Пруту. Ріка Лімниця з притоками виляла і наробила в прибережних селах шкоди на сотки тисяч корон.

— **З Коломиї** доносять: Дотеперішний окружний інспектор шкільний, Антін Левандовский має перенести ся на власну просьбу з Коломиї до Косова, а на єго місце має прийти окр. шк. інспектор Еразм Вольский з Мостиск.

— **Вістки з України.** В селї Буртанї, заславского повіта, на сїнокосї в полоньского поміщика Дуніи Корвицкого селяни самоправно почали забирати сїно. Проти них викликано кількох стражників на чолї з урядником. Але як прибула полїция на сїнокіс, оден селянин схопив граблї, кинув ся до урядника та й ударив єго ними з усеї сили по голові. Урядник звалив ся на землю, вийняв револьвера й чотирма кулями поклав того селянина на місци трупом.

З місточка Краснопілля, житомірского пов. пишуть: Сумне та тяжке стало житє нашого селяньства; заробітків нїяких нема. Продають останнї конї або корову, щоб купити хоч для дїтей хлїба. А на лихо тут ще розвелось піяцтво страшенне та гра в карти: Був оден такий випадок, що селянин продав корову за 30 карб. і тут же й програв їх. Жінка стала єму докоряти, що дїти голодні, плачуть хлїба, а він гайнує так. То він жінку тяжко побив, а сам подавсь кудись у Бесарабію на заробітки чи що, кажуть. Отаке дїє ся у нас...

В Херзонї замкнено до тюрми редактора „Херсонскаго Вѣстника“ Морозова, який не міг заплатити кари 500 рублїв наложеної на него за напечатанє статиї Толстого „Не можу мовчати“.

Київска „Рада“ взиває укр. »Просьвіти« в Росиї, щоби вислали своїх відпоручників на перший просьвітно-економічний конґрес, який скличе львівска „Просьвіта“ на днї 23. і 24. грудня с. р.

— **З Холмщини** доносять, що до православної семінариї в Холмі не принимають учеників, які не признають ся до українськой народности. Український рух в Холмщинї, як зазначують варшавскі ґазети, сильно скріпив ся і все шириться ся.

— **Фонд імени М. Дмитрієва.** Видавництво „Український Учитель“ в Полтаві, шануючи память свого члена, славного дїяча лївобережної Україны, М. Дмитрієва, заснувало фонд єго імени. З того фонду будуть видавати ся книжки для дїтей. Всїх, хто спочуває сїй ідеї й бажає збільшити фонд, видавництво просить засилати гроші по таку адресу: Київ, М. Благовіщеньска, 91. Гр. Шерстюкові.

(»Рідний Край«.)

— **Ревізия в „Українській книгарнї“ в Київі.** Дня 30. липця, коло 12. год. в день, в Українську книгарню (Безаківська 8) прийшов величезний наряд полїциї: пристав бульварного участку, чотири околоточні надзирателї й шість городових. Пристав оповістив, що з наказу київскої охранки він має вчинити в книгарнї й помешканю завідуючого строгу ревізию. Спершу обшукано було всїх служачих книгарнї, а далї взялись до ревізиї по всїх усюдах. Ревізия була дуже пильна: все до клаптика з паперів переглянено й всї книги перебрано як в самій книгарнї, так і на складах. Взято кілька цїлком легальних брошурок пачку старих рахунків і три конторскі книги. По ревізиї в книгарнї та на складах увесь наряд перейшов до кватир завідуючого. Тут жеж усе старанно переглянено. Як в книгарнї, так і кватирі завідуючого нїчогісїнько протизаконного не знайдено. Ревізия закінчила ся яж коло 8. год. вечер.

— **25.000 мешкань** стоїть тепер порожно в Берлїнї. Місцеві дневники подають, що властителї каменниць перечислили ся в вишрубованю чиншу і високими цїнами приневолили чиншівників до обмеженя своїх мешкань. Надто ще й тепер чинші в Берлїнї спадають скорим кроком.

— **Марево голоду в Росиї.** »Нов. Время« подало допись із Саратова, що на долїшнім березї Волги панувала цїлий місяць червень велика посуха. Стан засївів представляв ся спершу корисно. Але вже в половинї червня під впливом спек, що доходили на сонци до 40° Р., опав на полях якийсь брудно-жовтавий пил. В цїлій полудневій части саратівскої ґубернії жита зовсїм не буде. Ярини представляють ся дуже слабо, навіть дощі не годні були вже їх уратувати. В середній части саратівскої ґубернії вигляди на урожай також значно погіршили ся: жито дасть певно богато соломи, але мало зерна, бо завчасно пожовкло. В таких самих умовах находить ся ячмінь, що дозрів рівночасно з житом. Пшениці і вівси також пожовкли, але той пил, такий шкідливий на полудни в часї цьвітня, знищив засїв в завязку. Лише північна частина саратівскої ґубернії представляє трохи лїпші вигляди, хотяй зовсїм не вдоволяючі.

— **Самообман.** Цирк чи кольосей все буває повний видців, коли відбувають ся змаганя силачів. Кождий більший нарід чи держава заступлений там звичайно якоюсь сильнїйше збудованою одиницею, що називає себе »атлетом«, пристає до гурту подібних собі одиниць і їде в сьвіт... бавити людий. Недавно пописували ся в Петербузї силачі: виступало їх що день по кілька пар, оден побіджував другого, а часом борба кінчила ся нерозіграною. Про ті змаганя написав цїкаві вістки д. Н. Брешковский в „Бѣрж. Вѣд.“ і викликав в тій справі ширшу дискусию на сторінках згаданої часописи. Втаємничені в ті змаганя виявили публично, що силачі умовляють ся наперед, хто кого має побідити. Гуртки силачів, що обїздять вкупі ріжні сцени, умовляють ся в той спосіб про вислід змагань, що кождий з них має побіджувати в своїй вітчині, хочби був й найслабший. А публика приглядає ся і з цїкавостию слїдить кождий рух силача та ломить собі голову, хто з них побідить. А може публика і знає, що вислід змагань вже згори назначений, але що хоче бавити ся, тому дає ся сама обманювати.

— **Старинні монети.** При мелїорацийних роботах в Олеську на тамошних торфовищах найдено в двох місцях недалеко себе поверх 600 монет срібних і мідяних з часів короля Володислава Ягайла. Крім монет, які були певно завязані в платку, бо остав слїд з перегнилих волокон, найдено горщик з двома срібними перстенями гарно і ориґінально різьбленими. Частину грошей і перстень забрав управитель робіт інжінєр кр. видїлу Андрій Корнелля, а решту п. Уєйский з Серчинки.

— **Анґлїйский робітник.** На підставі даних з 1904. р. показує ся, що анґлїйскі робітники мають: 1) в будівельних спілках 1.400 міл. корон; 2) в товариствах взаїмної помочи 1.000 міл. кор.; 3) в споживних і продукцийних спілках 950 міл. кор.; 4) в заводових спілках 100 міл. кор.; 5) в почтових касах ощадности вкладок 6.000 міл. кор.; 6) в асекурацийних стоваришенях 4.500 міл. кор. Разом проте понад 14.000 міл. кор. капіталу є в руках працюючих кляс. Пересічно на робітничу родину випадає в Анґлії понад 1.000 К., не вчисляючи 400 К, які уміщені в меблях, знарядах праці і ин. Богатство Анґлії обчисляють на 250.000 міл. кор. з чого богатші кляси, які оплачують доходовий податок, мають 200.000 міл. кор.

— **Дрібні вісти.** В Прутї коло Дори утопила ся оноді наймичка одного паньства зі Львова, Анна Пйотровска. Она мимо осторог гуцулів хотїла перейти кладкою понад Прут, коли ріка грізно візбрала. Ледви дійшла до середини кладки, надпилило дерево і внесло кладку а Пйотровска згинула в филях. Єї тїло найдено аж в Делятинї. — В Днїстрі недалеко Жидачева утопив ся перевізник 70-лїтний Тимко Богун з Молотова. — В Пукеничах, стрийского пов., згоріло 7 селяньских госпо-дарств. — В Костївві, львівского повіта, знищив огонь 8 домів, 10 стоділ і 6 стаєн, вартости поверх 18.000 К. Огонь викликали дїти, бавлячись сїрниками. — В Росоховачи коло Чорткова арештовано Івана Періжка, який убив свою сестру і для затертя слїдів свого злочину повісив єї в хатї.

Оповістки.

— **Репертуар львівского рускаго театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

Ві второк дня 4. серпня „Галька“, опера в 4 дїях С. Монюшка.

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Відзначенє.** Цїсар надав звич. професорови львівскої полїтехнїки, Юлїєви Биковскому, з нагоди перенесеня єго в сталий стан супочинку, титул радника двора.

— **Конкурс.** Видїл Тов-а св. Ап. Павла у Львові розписує конкурс на написанє популярних книжочок для народу. Яко нагороду за труд рішив дати 24 К за оден аркуш друку малої вісїмки ориґінальної праці, а 16 К за такий же аркуш друку, если праця буде перерібкою або перекладом з чужої мови. До автора ставляє Видїл отсї вимоги: 1) Праця мусить обіймати найбільше оден аркуш друку. 2) Мусить порушувати тему реліґійного змісту. 3) Мусить узгляднити в першій мірі ті правди св. віри, які в нашім народї є найбільше заатаковані ворогами Церкви.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляції).

——

(Дальше).

II.

Музо! Налий менї у мою мазницю божеского атраменту, аби я міг гідно оспівати величні пригоди Гермови *) рівного политика ґр. Бобріньскаво і Аресови рівного (що то пороху нїколи не нюхав, бо все стріляв вітрівкою...) славного ґенерала Владимірова і їх боговитих „сопутников“ в преславном городї Лемберґє... Музо!..

Так щож? Виджу, що „не втне Панько тїста...“ а моє перо не зможе так шпарко гуляти по папері, як пера „богам безсмертним“ рівних „стипанисцов“ Ґлушкевичів, Романів Сурмачів, Бодаків, Музиків і всяких инших Мочимордовичів з »Калїчанїна«, „Страхопенда і инших витературних журналов наших чорносотенцїв...

Бо я знаю, що колиб так Бояну рівний поєт з „Калїчанїна“ ударив у струни своєї сладкобрмячої лїри, тодї певно випав би ось який „думообразний стих:

Гей, то не голодні вовки-сїроманцї в сте-
[пу тужно вили-завивали
То сердешні ребятушка-хулїґанушки „гур-
[ра“ гостям з Рассеї кричали-горлали...

і т. д.

Та ми (признаємось отверто) подібної не втнем і—повісивши поетично вдохновенне перо на кілок, станемо по правдї, скромнобрмячою прозою, тягнути дальше наші історично-критичні замітки, доповненя й ревеляциї.

Що у Львові дїяли ся від непамятних часів ріжні дива й кумедиї, про се знає перший лїпший андрус з »Калїчанїна«. Та вжеж такого чуда як ось підчас побуту преславних гостий з Россії, як Зарваниця Зарваницею, Байки Байками... Львів ще не бачив... Бо й щож значать усяка „різимішки“ і Васїньскі і т. д, і т. д. в порівнаню з настоящими з Россії? Тут вже не може бути навіть такого порівнаня як ось прим. між пресловутим редактором »Калїчанїна«, а довгоногим редактором „Podogońca“, незрівнаним Бандитовским...

Скоро тілько Expresszug з істинно-русскими заїхав на львівский вакзал, редактор „Słomy polskiej“ потиснув за електричний ґузик і в тім моментї гукнула на Високім Замку могуча батерия історична Казїмєровских моздїрів в числї 500. Ефект був несподіваний: зараз завалило ся пів історичного кінця унії люблиньскої, у Львові розсипало ся на порох 100 ново вибудованих каменниць, а наші істинно-русскіє побіліли як полотно, думаючи, що се українцї витають їх бомбами. Скоро одначе їх гумори поправили ся: вакзал зі всїх сторін був замкнений почвірним кордоном кінної і пішої полїциї, а вони самі опинили ся серед гонорової сторожі зі Стрільниці з добутими карабелями і набитими бровнїнґами в долонях. Незабуваймо вкінци, що задною сторожю істинно-русскіх буби настоящі росийскі жандарми і казакі, що вже, очевидна річ встигли поперебиратись в приготовані льокаями з „Калїчанїна“ галицкі мужицкі кафтани, визичені у рідні ґ. Верґуна з під Городка. З мунїциї усе було сховане в куфрах, лише одні кінджали і нагайки заховали на всякий випадок в рукавах.

Істинно-русскі повеселїщали ще більше, коли побачили перед собою своїх знакомих з Праги гг. Дудрикевича, Здавидяка, Хлєба-Вїцкого і иншу кацаньску знать, яка з трудом продерла ся крізь стрільницку гонорову сторожу, несучи в руках хлїб і сіль (нїс ґ. Дудрикевич), сьвяточний нумер 155-ий »Калїчанїна« з історичним „привітом дараґім ґостям“, „художественно ізделанную“ нагайку (зробили ex progria diligentia бурсаки „Народного Дома“) і красную ізящно мережану рубаху, роботи кацапских девушек з »дамскаво портнаво ставропиґійскаво зеведенія“ піднесену ґ. д-ром Лисиком, славнозвісним президентом „кружка хулїґаноф“, що то — як звісно — мав відіграти таку важну ролю в поправленю кацапскої раси, а печатаєть ся гербом »пуґовіца илї запонка от штаноф«.

(Дальше буде).

*) Бог „воровъ“ (прим. зецера).

Телєґрами

з дня 3. серпня.

Будапешт. Нині в понеділок відбуде ся кабінетова рада, на яку покликано всїх мінїстрів і хорватского бана. Рада займе ся важними политичними справами а передовсїм хорватскою, заіменованєм сербского патриярха, буджетом на 1909 рік, а може також новим військовим законом, військовими реформами і концесиями; дальше ситуациєю в Туреччинї і Боснії та Герцеґовинї. Предметом нарад буде також виборча реформа, яка має опирати ся на плюральности, аби запевнити Мадярам верховодство.

Петербург. Мінїстер внутрішних справ має зреформувати полїцию, дїлячи єї на три секциї: а) публичного безпеченьства, б) публичного добра і в) суду. Перша буде підчинена ґубернаторам, друга міским і земским урядам, а трета державній прокураторії.

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априксу) за 4·25 К, сливок-ренґльот за 5 К, грушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів
(5—5) **в Залїщиках.**

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні ґандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Січей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(14—?)

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, ґрушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(11—15)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченїм роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 при.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїлене аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ спец. на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви специяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11 00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	**2·35**	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 166. Львів, середа дня 23. липця (5. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милостя і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руск.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Угорщина на розпутї.

(×) В останних часах змагає державне житє до розвитку на найширших основах. Японьско-росийска війна довела до конституцийного устрою в Росиї, за Росиєю пішла на сю дорогу Персия і Чорногора, а на останку одинока в Европі самодержавна монархія Османьска обновила перед 32-ма роками оповіщену але не введену в житє конституцию. В Туреччинї відбувають ся наради над речинцем виборів до парляменту, а небавом почне ся там без сумнїву вельми живий виборчий рух.

Лише в сусїдній Угорщинї, в краях корони св. Стефана, що величають ся побіч Анґлиї найстаршою в Европі конституциєю, запанувала гробова тишина, хоч там широкі народні верстви не мають участи в державнім і полїтичнім житю, лише невелике число можновладних вельмож. Угорщина така гордовита на свою конституцию остала в дїйсности в конституцийнім розвитку далеко позаду, бо навіть Туреччина в тім далеко її випередила.

Доси можна було лише читати дневникарскі вісти подавані від часу до часу, що в Угорщинї підготовляють виборчу реформу, але в дїйсности, о скілько про ті підготовленя дістало ся до прилюдної відомости, виходило на се, що там придумують, як би по змозї обезпечити мадярску дотеперішню верховладу. Два роки вже минуло, як коалїцийне мінїстерство, обнимаючм державну керму, зобовязало ся супроти Корони, що виготовить до року виборчу ординацию. Тимчасом минув рік, а про виборчу реформу ані чутки. Запевнювано відтак, що ґр. Андраші вже виготовив виборчу реформу, але минав місяць за місяцем, скінчила ся соймова сесия, наспіло лїто і тепер знов запевняють, що ґр. Андраші вихісновує лїтний побут на те, щоби в осенї предложити виборчу реформу.

Таке проволїканє справи стає лише певним доказом, що коалїцийне мінїстерство намагає ся всїма способами обминути сю грозу, яка ему не дає спокою. Звіщають, що ґр. Андраші найшов способ, щоби обезпечити мадярску верховладу проти грізного заливу немадярскими живлами, а сим способом має бути плюральна с и с т е м а, бо знанє мадярскої мови і письма, посіданє, ступень образованя і урядниче становище мають складати ся на се степенованє права голосованя. Після якогось переходового часу мало би само знанє мадярского язика і письма давати право голосованя а тим самим полїтичного управненя. В нїякій державі в сьвітї не є горожаньске право зависиме від знаня иншої мови побіч своєї матерньої, лише в Угорщинї від знаня мадярского язика і письма має бути зависиме горожаньске управленє, щоби забезпечити мадярскій народности перевагу. З тих вістий, які в мадярскім дневникарстві подано з великою обережностю, виходить, що виготовлена ґр. Андрашім виборча реформа не відповідає вимаганям монарха, які він подав коалїц..йному мінїстерству. Колиб отже угорский сойм ухвалив таку реформу, то вийшлоб на те, що з найвисшого одобреня буде уковане оружиє, котре опісля може бути звернене проти монархії. Відклик до народів є звичайно останним середником в конституцийній державі, а наколи поведе ся кошутівцям викривити вираз сеї волї народів і прикроїти виборчу реформу до мадярского стану, коли поведе ся їм осягнути на се згоду Корони, тоді коалїцийне мінїстерство вдоволить ся легко дешевшими »військовими уступками«, бо оно певне, що ті військові уступки, яких оно сего дня зрече ся, осягне завтра, наколи лише Корона не вимусить від него відповідної виборчої реформи.

Від виборчої реформи є отже зависима певність цїлости монархії і тому угорска виборча реформа є питанєм державним великої ваги. Тим то міродатні круги австрийскі повинні бачно стояти на сторожі тих справ, якнебудь они на перший погляд видають ся внутрішними справами Угорщини.

Боротьба самоуправи
руского воєводства з опришками.

(Дальше).

Супроти таких відносин ухвалюванє президияльної сторожі було майже безустанним, а треба було сего тим більше, позаяк під впливом угорского толгайства почало що раз то більше розвивати ся опришківство і по сїм боцї Бескиду. Дійшло до сего, що президияльну сторожу треба було удержувати стало протягом лїта і осени, а крім сего постійно її збільшувати. Остаточно сяніцка шляхта, не бачучи иншого виходу по причинї частих нападів, завязала з весною 1677 р. конфедерацию для спільної оборони против опришків, а президияльним начальником т. зв. суперінтендентом, вибрано Стефана Сїцїньского, сяніцкого підстаросту. До короля, гетьманів і сусїдних земель вислано послів, з завідомленєм про небезпеченьство, а на Угорщину вислано рівнож послів з новими скаргами на напади. Одначе жаданє шляхти, щоби король в порозуминю з цїсарем установив граничні комісиї, які малиб заняти ся уладженєм дотеперішних неможливих відносин, скінчило ся на нїчім. Доперва аж з XVIII ст. повернули ся справи на лучше.

Здавало ся, що з кінцем XVII ст. напади опришків в перемискій і сяніцкій землї устануть вже зовсїм. Тимчасом стало ся инакше. Толгаї наче з розмислу здержувались на якийсь час від нападів, позваляючи зрости добробутови, щоби в будучих нападах могли тим лучше обловити ся. І дїйсно напади почали множити ся. Чуємо про страшні розбої зі сторони толгаїв з дібр пані Гуменної, Петеїв, Стропковских, Сентіванього на добро коросненьского староства. По заприсяженим зізнаням зрабували они в Смільнику майна на 2.000 зл., село Команьчу на 10.000 зл., Должиці на 6.000 зл., Банници на 4.000 зл., Щербанівку, на яку уряджено напад два рази, на 4.500 з., Солинці на 800 зл., Любків на 3.000 зл., Волосате на 3.000 зл., а Розюку, Пекарки і Миклашку знищено до тла, так що й одної хати не остало! Було се в роках 1686 до 1692. А в додатку кілько людий страчено. Розуміє ся, що справедливости по тій сторонї Бескиду не найшла шляхта нїякої. В 1692 до 1694 р. зрабовано у Ілиї Вислоцкого, житомірского стольника, в селах Боберцї і Дидьовій майно на суму 52.603 зл., в нічнім нападі на Буківско в дворі пані Россовскої 12. грудня 1694. зрабували опришки 10.000 зл.

Але се не конець реєстру пошкодованих. В двократнім нападі на Мокрівці, що належали до оо. Єзуїтів з Коросна, забрали опришки воли, корови, зрабували фільварок і підданих, а взагалї нападами в 1694, 1696, 1698 і 1701 р. зробили они шкоди на 10.000 зл. В нападі на Прусик зробили они шкоду на 1.100 зл. в р. 1697, а в слїдуючім нападі в р. 1698 на 1.200 зл., третий раз ограбили тамошних селян і арендаря на 6.814 зл. Мельхіора Ґнєвоша, лївского підчашого ограбили опришки в нападі на Видрну зі всего майна. В р. 1696 ограбили опришки перемиского шляхтича Станїслава Тарновецкого на 40.000 зл. В р. 1701 пазбирало ся тілько злочинів і реєстр шкід так зріс, що вишиньский соймик рішив вписати его на вічну памятку до лявдум, щоб сьвіт дізнав ся, кілько сяніцка земля витерпіла від опришків. На самім початку вписана шкода згаданого лївского підчашого, якого опришки при нападі побили і зранили, а обрабували на 60.000 зл. Дальше вписано Лєсньовского, самбірского войского, якому опришки забили отця і матїр, а его самого пекли та зробили єму шкоду на 8.000 зл.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Перед кінцем парляментарної сесиї розповсюджено по дневниках всякі вісти про зміни в мінїстерствї. Мінїстер-земляк Праде мав зголосити ся о відставку, крім того говорено про уступленє мінїстра Кляйна і Коритовского. Також мінїстер Бінерт мав зробити місце якомусь парляментаристї і загалом мало бути після тих вістий цїле мінїстерство спарляментаризоване. Одначе з закінченєм сесиї утихли також сї вісти про зміни в мінїстерствї, а з міродатного жерела запевнюють тепер в N. fr. Presse, що правительство бар. Бека стоїть сильнїйше, як коли небудь і що яка небудь зміна в дотеперішнім складї мінїстерства викликала би лише велику запутанину і великі клопоти і трудности. Тимто після всякої імовірности до 2-го грудня, себ то 60-лїтя вологарства цїсаря нїчого не змінить ся в складї мінїстерства. На можливу зміну вплинулаб хиба сесия ческого сойму, наколиб там сторонництва виступили з рішаючими програмами, на основі котрих мала би почати ся якась полїтична робота.

Якнебудь в соймах тут і там відзивати ся будуть голоси за загальним виборчим правом, то на погляд сего міродатного полїтика в N. fr. Presse домагання сї не так легко здїйснять ся, бо положенє в Австриї стало би ще більше запутане. Взагалї сподївається автор сеї статї доволї спокійної сесиї краєвих соймів.

За те поважні питаня можуть виринути в делеґаціях, в котрих відіб'є ся відгомін подій в Туреччинї, а делеґати піднесуть безперечно рішучий голос, щоби Босну і Герцеґовину не заскочили які несподївanки. Але хоч в делеґациї будуть рішучо наставати на те, щоби в згаданих краях зробити якийсь лад і не дати ся випереґити Туреччинї, то і в спільнім мінїстерствї на погляд згаданого полїтика нема причини до змін.

Заграница.

В Царгородї і по великих містах Туреччини все ще днями і ночами тривають манїфестациї з нагоди обнови конституциї. Задлятого не могло послїдувати успокоєнє умів а се причиняє ся до цїлковитого застою промислу і торговлї. Тимто купцї і промисловцї підносять жалоби на сей застій, а в поважних кругах суспільности побоюють ся заколоту публичного спокою, бо з вязниць випущено не лише полїтичних але й звичайних злочинцїв, а крім того прибуло до Царгорода також богато прогнаних Турків з за границї.

Молодотурецкі офіцири утворили окремий клюб, котрого задачею розповсюджувати пропаґанду не лише в Македонії, алв й в Альбанії і инших турецких провінциях. Народний рух звертає ся тепер головно проти шпигунів і любимців султана.

Султан намагає ся вдоволити домаганям народу тим способом, що усуває одного мінїстра за другим і проганяє їх з Царгорода. Се викликує знов старотурецкий рух і вже утворив ся окремий старотурецкий комітет проти повітних змагань. Вправдї нема безпосередньої небезпечности, щоби дійшло до заколоту публичного ладу, військо султанськой ґвардиї зложило присягу на вірність султанови, одначе серед такого розгоряченя умів можна кождої хвилї сподївати ся поважних подій.

Селямлїк себ то торжественна поїздка султана в пятницю на молитву відбула ся сим разом з незвичайною величавостю, вправдї не до Софїйскої мечети але до Ільдіз-мечети при участи 30—40.000 людий. Султана, котрий стояв в повозї, витали товпи одушевлено, а так само і військо, котре товаришувало походови. Громадна участь дипльоматичних представників багато причинила ся до сьвітлости селямлїка. Сей день уважають загально кульмінацийною хвилею всего руху і думають, що тим самим перемінуло критичне положенє і небезпечність.

При сій нагоді виявила ся велика повага, яку ще мав султан і велика сила его яко калїфа, котрою він уміє користувати ся. Крім того виявив ся сильний национальний дух поміж молодотурками і полїтичний розум та карність, а се є найпевнїйшою порукою удержаня конституциї. Молодїж, армія і маринарка, котрої сьвідомість тепер розбудила ся, сподївається великого зросту турецкої оружної сили.

Огляд часописий.

(»Нива« про напасти на Є. Е. Митрополита і Преосьв. еп Хомишина).

Присьвячена справам церковним і суспільним часопись »Нива« помістила в останнім випуску за серпень статю п. з. „Убійство намісника, митрополича проповідь а Лїт. наук. Вістник“.

котру тут наводимо задля еї великої ваги:

Пята книжка Л. Н. Вістника (май за 1908) принесла статийку проф. Мих. Гришевского »Кров« (ст. 380—5) і д. Мих. Лозиньского „З австрийской Украіни — убійство галицького намістника“ (стор. 396—404). Автори висказують свої погляди про убійство полїтичне взагалї, а галицкого намісника в особенности.

Автори видять суперечність між заповідию »не убий« а фактом, що навіть церковна мораль дозволяє убійство. В тім нема однак нїякої суперечности. Заповідь »не убий« се природний закон. Але природним законом є, що одиниця і суспільність має право відбирати житє такому, хто злочинами підкопує основи суспільного ладу, если нїякі инші средства не дадуть ся вже ужити. Оба ті природні закони собі не противорічать, лиш другий обмежує перший. Заповіди »не убий« не можна приписувати якогось абстрактного змісту, але такий, якого домагає ся розум і факти, що устоять ся в сьвітлї розуму.

Придержуючи ся тих сказівок доходимо до пересьвідченя, що лиш несправедливе убійство є властивим убійством і лиш таке заказує ся в V-ій заповіди. Відобранє житя узасаднене розумом — а в християньстві і вірою — не є актом морально злим, не є гріхом. Кара смерти, оборона особи приватної і держави перед несправедливим нападом, то річи дозволені, але лиш там, де нїякі инші средства не поможуть.

Таке становище природної етики і християньскої морали. Відобрати другому житє servatis servandis, дозволяє ся. Але де лежить границя між тим, коли відобрати житє дозволяє ся, а коли нї? В тім якраз цїла трудність. Обєктивно, така границя істнує, а кладе еї розум людий незасліплених пристрастями, звичайно т. з. maior et sanior pars.

В потрясаючих обставинах одиниця, а ще інтересована, затрачує здорове, моральне почутє і під впливом суґестиї уважає за дозволене то, що є заказане. Така людина субєктивно може бути оправдана, если, розуміє ся, думала, чи дїлала в добрій вірі. Осуд совісти виновника належить до Бога.

Однак учинки, хотяйби субєктивно не злі, належить осудити, если їх обєктивна злоба буде очевидна або правдоподібна. Осудити може кождий, хто пізнасть злобу, а мусить той, хто силою свого становища до того покликаний.

Перейдїм тепер до конкретного факту, именно убійства б. п. намісника академіком Сїчиньским. Чи субєктивно він винен, се не наша річ судити. Але обєктивна злоба его учинку, се річ очивидна. Цїла майже преса, навіть і Русинам прихильна, навіть і сеся, що признає полїтичні мотиви убійства і признає полїтичне гноблене Русинів, велика часть нашої суспільности, винявши анархістів, осудила сам акт Сїчиньского. Maior et sanior pars сказала своє слово. Анї намісник особисто не провинив ся аж так дуже, анї гноблене Русинів не було так безнадїйне, щоби акт Сїчиньского можна уважати за оборону перед несправедливою напастию. Впрочім, на гадку католицкої теольоґії не дозволене навіть убійство тирана узурпатора, а тим менше урядника.

І митрополит і цїлий наш епископат мав певну рацию осудити убійство, дарма, що се не подобало ся деяким „патриотам«. (Гл. »Нива«, 1908, ст. 329—334). І д. Лозиньскому не подобає ся такий осуд, мабудь тому, що бачить тут осуд великої части того, що творить »справжню«(!) вартість загально-людскої духової культури. Однак з того, що богато фільософів і социольоґів вияснюють полїтичні убійства, не слїдує, що вони їх похваляють, а якби похваляли, то робили би зле, а правдивий християнин може сьміло їх іґнорувати.

Лозиньский ще нїколи не був вдоволений поглядами Митрополита, анї посланєм що до социяльної справи анї виборів, отже не можна було надїяти ся, щоби вдоволила его проповідь в Велику Пятницю. Але до тепер булисьмо призвичаєні бачити в его статях більше льоґіки. В статї про убійство намісника д. Лозиньский заявив себе анархістом насупротив льоґіки і фактів.

Деж то вичитав Лозиньский, що Митрополит порівнав »смерть Потоцкого майже до смерти Христа«? Митрополит сконстатував лиш факт, загально впрочім звісний, що умираючий намісник дав в послїдній хвили примір доброго християнина. Богохульства допускають ся анархісти і социялїсти, коли смерть Спасителя важать ся порівнувати з смертию сфанатизованих своїх приклонників за їх idée fixe. Але вкладати в уста Митрополита богохульство, се вже за богато, д. Лозиньский!

Проповідь Митрополита має бути, після Лозиньского, відступством від народа! Проповідию заявив Митрополит, що церков натискає там на заповідь »не убий«, де ходить о користь гнобителїв! Перший закид, то пуста балаканина, хиба що »народом« буде кружок дд. Сїчиньских, Лозиньских і Будзиновских і деяких їх »фамілїянтів« по духу. Другий закид, то звичайненька собі лож.

Наперед, Митрополит не говорив проповіди до галицких жандармів, що убили руских селян, отже не мав витикати їх блудів. Дальше, між убійством намісника а селян, нема анальоґії. Инша річ, если убиває брутальний галицкий жандарм, а инша, если „вицьвіт інтелїґенциї“, социялїстичний академик. Инша річ убити особу, про яку до послїдної хвилї і не думало ся, а що иншого, убити особу з гори визначену. Що иншого є убити когось случайно, в натовпі, в розгоряченю, а що иншого убити когось після обдуманого пляну на холодно, діставши ся до него умисно. Підчас виборчої кампанії можна припускати небезпеку убийства і уникати еї, але перед скритоубийством нїхто не

може устеречи ся. Убийства селян жандармами нїхто не виносив на пєдестал геройства, а убийство намісника вважає дехто геройством. Убийства поповнювані жандармами, можна при добрій волї спинити, але хто в силї спинити фанатичного терориста? Між убийством селян а намісника є така рїжниця, як між обдуманим а майже случа'ним.

Всї ті обставини витискають зовсїм инше знамя на учинку Сїчиньского а на убийствах селян жандармами — намісник хиба не казав жандармам убивати анї селянина а чи в чи с— отже небув властиво убийником. Єсли би отже Митрополит був зобовязаний картати жандармів чи урядників, то таки мусїв би лагіднїйше сквалїфікувати їх поведенє, чим Сїчиньского.

Знаю, що моя гірка правда не одного вколе, але своїх поглядів не думаю скривати, коли прийшов час говорити. А говорити мушу, коли бачу, як безлично накидають ся наші анархісти на Митрополита за-то, чого Він не сказав і за се, що сказав а що сказати є обовязком католицкого епископа!

Съвященик з „Ниви“.

(Конець буде).

Анатоль Вахнянин.

Листи до Пантелеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XXI.

Зі Львова 9-го л. Червця 1869.

Високоповажний Добродію!*)

Спасибі за прислані 100 рублївъ! прийшли въ самъ добрий часъ.

Радо прийнявъ я вість, що Ви, Добродію, годитесь на передачу св. Письма анґлийському товариству библийному. Ниньки бувъ я у Реіхарта, лавочника св. письма у Львові и дізнавъ ся відъ ёго, чого домагаєть товариство відъ насъ. Упершъ хоче воно, щобъ сповістити докладно, після якого тексту роблений єсть перекладъ; бо вони кладуть вагу на те, щоби перекладъ бувъ вірний по ориґинальнимъ текстамъ. Лишень виїмково приймають вони переклади, зроблені зъ другихъ перекладівъ. Зробить проте ласку и подайте відповідь на се питанне, а віттакъ (що зъ своєі сторони кажу) поставте, Добродію, вимінки, підъ котрими відступили би Ви перекладъ свій товариству. Такожъ хоче воно знати, хто є авторомъ перекладу. Досі я имени Вашого не казавъ и не казатиму ёго, ажъ коли Ви зволите на се. Товариство має щиру волю взяти на себе печатанне Пситатевха, а віттакъ я и додамъ імъ способъ, якимъ би можна печатати ёго, що Ви берете на себе корректу и що аркушами присилатимете імъ перекладъ.

Коли товариство згодить ся на всі наші вимінки, тоді думаю намъ треба буде перестати печатати дальше письмо св. (вони може и самі того захочуть), а предплатниківъ тимъ вдоволимо, що гроші предплатничі обернемо імъ на пренумерату на „Правду“. Не повірите Добродію, якъ радуюсь я уже теперъ съ того кроку, що робить ся. Сподійсь письмо св. продаване по низенькій ціні, розійдеть ся геть широко проміжъ народъ. Зробіть, Добродію, ласку та сповістить ще до того, у кілька сотъ або тисячъ примірниківъ моглобъ тоді розходитись письмо св и до Россиі, хочъ би потайними дорогами. Може поспитають въ мене про те. Радію я при тімъ и съ того взгляду, що и Вамъ, Добродію полекшає трохи праці, коли ми перестанемо печатати письмо св. побічъ „Правди“ бо розумію я величъ тоі праці, котру Ви теперъ мали и такъ совісно сповнили.

Коли одержу відъ Васъ, Добродію, відповідь про текстъ и вимінки заразъ и писатиме Рейхартъ знову до товариства и може прийти небавомъ до передачи перекладу.

Зъ новостий у насъ тільки, що умеръ нашъ метрополитъ и анатемізаторъ св. письма, Литвиновичъ. Коли не прийде по ёму Куземський зъ Холма, то Шашкевичъ або Ступніцкий, що сподіютъ ся зістати владиками, суть люде народній літературі приклонні. Ступницький предпочитує навіть Правду. Коли жъ прийде на престілъ метрополичій Сембратовичъ, владика перемиський, то бодай не буде він проти намъ ворогувавъ, бо є собі слабосильненкий чоловікъ. Єго крівняки пренумерують такожъ Правду.

Просвіта видає книжочку популярну, котру осудимо въ Правді коли вийде. Вона досить здала и хоч правопись етимольоґічня въ ній, то мови самої вона не псує. Зъ часомъ прийде и ту до фонетики. Се лишъ політичній шахъ, вимірёний проти нашимъ кацапамъ.

Здоровлю Васъ сердечно Добродію та клонюсь низенько.

Щиро прихильний

Наталь.

*) На долї: Ви. Добр. Пант. Кулїшу у Празі.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Трофима і Теоф.; римо-кат.: Матери Б. Снїг. — В четвер: руско-кат.: † Бориса і Гліба м.; римо-кат.: Пр. Г. Н. І. Хр.

— **Особисті вісти.** Шеф бюра президияльного намісництва радн. Стан. Ґродзїцкий виїхав на кількатижневу відпустку, а єго заступає др. Влад. Врублєвский. — Директор почт п. Сеферович виїхав на кілька днїв на інспекцийну подорож, а заступство обняв радн. двора Пікор.

— **Старинні розкопи в Київі** роблені від недавна виказали, що над Днїпром жили колись льви, тигри і носороги. В місци, де стояв вівтар Десятинної церкви, відкопано деревяну домовину, збиту цьвяхами, з кістяком. При домовинї стояла деревяна бочівочка з зелїзними обручами і деревяний черпак вибиваний срібом. На грудех небіжчика лежав срібний медаль скандинавского походженя і золотий гріш византийский з X ст. Сї всї знахідки мають походити зперед того часу, як поставлено Десятинну церкву. Недалеко сеї церкви відкопано варстати ювілєрскі, різьбарскі, печи до випалюваня емалїї, а з дрібних річей гребінець з византийской кости і якесь мистецько вироблене оружє.

— **Дощі і холод.** Нема дня без дощу, але поки падав дощ кількома наворотами денно з погідними промежутками, то від нинї рано затягнулось, здаєсь, на довшу слоту. До того настав осінний холод.

— **Дрібні вісти.** У Львові помер нагло на удар серця дня 31. липця др. Юлїян Брилїньский, радник суду, в 50. році житя. Судова комісия при оглядинах єго мешканя найшла полишену ним спадщину в квотї около 60.000 К в вартісних паперах. До спадщини зголосило ся доси 5 кревних померщого. — В Винниках коло Львова появила ся пошесть шкарлятини. — Краєве бюро посередництва праці при краєв. виділї у Львові відкликує ся до всїх працьодавців, донести єму, чи мають які вільні місця до обсади урльопованими сеї осени жовнїрами. Зголошеня приймає до 15. серпня. — При тягненю італійских льосів Черв. хреста гол. виграна в квотї 15.000 К упала на с. 5721 ч. 21, II. виграна 2.000 К на с. 10.825 ч. 3, III-та 1.000 К на с. 9445 ч. 26, IV-та 500 К на с. 2.154 ч. 4. — При тягненю турецких льосів гол. виграна 600.000 фр. упала на ч. 1,863.064, друга виграна 60.000 фр. на ч. 1,565.443. — Переплетничий страйк у Львові триває вже від 6-ох тижнїв. На условини поставлені переплетничими челядниками згодили ся доси 4 властителї переплетень і в них праця відбуває ся.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **В Озерянах коло Чорткова** відбуде ся в неділю 9. с. м. великий народний фестин заходом Тов-а „Сокіл“ і Читальнї „Просьвіти“ Програма фестину дуже богата і добірна, в склад котрої між иншими входять вільні вправи і вежі озеряньского „Сокола“, продукциї смичкової музики (дванайцятки) і мішаного хору під батутою славнозвісного о. Віктора Лозиньского, томболя, колесо щастя, полева почта і богато найріжнороднїйших товариских забав. Смерком образ з живих осіб, штучні огні а відтак танці при лямпіонах або евентуально в салї „Сокола“. Буфет у власнім зарядї. Хто отже хоче весело і приємно перевести сю неділю, нехай спішить до Озерян на фестин. Початок точно о год. 2. по пол. Вступ 50 с, для міщан селян і учеників 20 с. Дохід призначений на будову власної хати і на докінченє будови »Народного Дому« в Борщеві. Добровільні датки приймає з подякою при касї — *Комітет.*

— **Заряд руского Інтернату СС. Василиянок в Перемишлї,** подає до відома всїм П. Т. інтересованим, що на слїдуючий шкільний рік 1908/9 є кільканайцять місць вільних, о котрі могуть убігати ся панночки наміряючі ходити до учительских семінарий, як також до шкіл народних і виділових, курсу робіт ручних і т. п. під отсими услівями: Місячна оплата для семінаристок 36 К, для прочих 40 К. — Своїм вихованицям дає за те цїле удержанє, нагляд і домовий провід, а також в разї потреби меншу поміч в науцї. Крім того платить ся одноразову таксу при вступі за уживанє меблїв 8 К, на закладового лїкара 4 К і на бібліотеку 2 К; за пранє біля по 2 К місячно і вправу гри на фортепяну рівнож 2 К. Панночки мусять ся при принятю виказати, що мають свою постіль, з біля всього по 6 штук, достаточне число суконок і прочої верхної одежи. Цїла ґардероба учениць мусить бути назначена початковими буквами єї назвиска. Столове начинє с. є ложка, ложочка, ніж і вилка з хіньского срібла має бути рівнож назначене. Родичі або опікуни мають зложити деклярацию при вписї, що будуть платити точно кождого місяця з гори. На сїм місце зазначуєсь заразом, що з огляду на велику дорожню сегорічну, місячна оплата не може бути рішучо нїкому знижена. Зголошеня просить ся вносити найдальше до 15. серпня с. р. до Заряду руского Інтернату СС. Василиянок в Перемишлї, ул. Сянова 5.

— **В нашій адмінїстрациї** зложили жертви: Впр. о. Іван Любович з Острова к. Терн. на будову дому для поміщеня шкіл Руск. Тов-а педаґ. 10 К; Впр. о. Вас. Петруняк з Незвиск на вакацийні оселї 1 К; Впр. о. Іван Лесяк з Кобляньскої Волї на будову церкви в Вифлеємі 4 К.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляциї).

(Дальше).

»Довго ми на вас ждали, почав був витати др. Дудрикевич істинно-русскіх, і ось і

діждались... Так і витаємо вас здєсь, на істинно-русской землї, істинно-русскім обичаєм — хлїбом і солию. А про всї наші секретні справи поговоримо вже між собою, а „не средї етїх“ (тут закляв сердега з пересердя глянув косо на контушовців і плюнув, аж всїм недобре зробило ся), „Средї етіх ізмєннїкоф Славянства“.

Счинив ся заколот. Кождий з контушовців стиснув карабелю в долони і старопольским звичаєм почав воркотїти так, що здавало ся, що ось леда хвиля прийде до розливу крови. Та вжеж поважнїйші патриоти втихомирили горячокровних молодих, а знаменитий Imci p. Баталїон вирвав ся на перед неначе молодий бичок і побренькуючи карабелею так промовив: „Jako żywo i jakom Polak z dziada pradziada, се не правда, що сей psubrat (тут глянув косо на д-ра Дудрикевича) сказав. Які ми ізмєннїки Славянства, коли ми працюєм над відбудованєм історичної ojczyzny od morza do morza?! А щоби задокументувати наші ідеали, отсим маю честь запросити вас, koledzy, на шампана до »Жоржа«.

„Харашос!“ — гукнули Москалї. Др. Дудрикевич спустив ніс на бороду і мовчав, тілько очима страшно завертав, неначеб туй туй мав єго „паралюш“ тріснути. А панове шляхта набрали лїпшого гумору і воркотїли вже удобрухані: „Dobrze szelma Баталїон mówił. Що звертати увагу на хама, psia krew. Chodźmy na szampitra“. І потягли спасати Славянщину.

Та тут стала ся дивна пригода: дорогу москалям заступив гурток „юношей“ в числї до 20-ти, убраних в якісь чудерпацкі одїня. Всї одначе були убрані в довгі по колїна червоні сорочки підперезані перевеслами з сегорічної соломи, а в руках кождий з них тримав великаньских розмірів нагайку. Видовище було так незвичайне, а навіть комічне, що усї зібрані спасителї Славянства вибухли unisono сердечним сьміхом.

„Что ето за канїбали?“— Спитав ґр. Бобриньский д-ра Хлєба-Хтїцкого. „Вєдь же это нашая настоящая істинно-русская маладьож в костромскіх і іркуцкіх рубахах!« — крикнула вже з розпукою уся знать кацапска. Настоящі істинно-русскіе глянули »з уліпкой« по собі... „Га—єслї так, промовив ґен. Владиміров, так здраствуйте, ребята!“

„Ґурра!“ гукнуло на се 20 запитих горл як горохом по стїнї вдарив і зараз понесла ся високо аж під саме склепїнє зелїзничої галї могуча пісня „не пора, не пора“: То украïньска молодїж витала по свойому »спасителїв Славянства“.

Істинно-русскі усьміхнули ся. „Харашо поют“ здаєсь „Боже царя храні“, промовив ґен. Владиміров до д-ра Дудрикевича. Та сей не відповів нїчого, тілько сапав і стогнав та лупав страшно очима як ранений Буй-Тур маститого Б. Дїдицкого.

Так і потягло чесне товариство до Жоржа, думаючи кождий про що иншого. Сьвідоміщі з поміж контушовців ішли сумно похнюпивши голови не наче на смерть, Дудрикевич і компанїя мріли про пасобія, а істинно-русскі оглядали з вдоволенєм величавий львівский зелїзничий дворець та усьміхаючись думали якусь думу втїшну та бадьору... Тілько дєякі з контушовців лишили ся по заду та серед реготу оглядали іркуцкі сорочки зроблені в »дамском портном ставропиґіяльном заведеню“, причім Imci p. Nosalewicz (з заводу аптикар) зробив ґенїяльне спостереженє, що дєякі з маладцоф закинули на себе рубахи наґвиворіть, змушуючи тим панів шляхту до скорої утечі—до склепу Ігнатовича. — Дальше завтра.

Телєґрами

з дня 4. серпня.

Відень. Wien. Ztg оповіщує, що до II кляси додатку актив. держ. урядників посунено міста: Борислав, Дрогобич, Ярослав, Н. Санч, Подґуже, Ряшів, Станиславів, Тернопіль і Тарнів, а до III кляси: Білу, Осьвєнцїм, Сянок з Посадою сан, Вадовичі, Величку, Волянку, Закопане і Жовкву. Розпорядок обовязувати ме від 1. грудня с. р.

Париж. З Сайдона доносять, що віддїл французского війска з капітаном Флєрі дістав ся в засїдку хінських ворохобників. Капітан і оден офіцир згинули.

Штокгольм. Прибула ту у відвідини до шведского короля нїмецка цїсарска пара на „Гогенцолєрнї“.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 27. липця до 2. серпня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	12·05—12·30 К
Жито	9·90—10·10 К
Ячмінь броварняний	7·25— 7·50 К
Ячмінь на пашу	7·50— 7·70 К
Овес	6·55— 7·00 К
Кукурудза	7·90— 8·15 К
Просо	8·75— 8·90 К
Горох до вареня	9·25—11·00 К
Горох на пашу	7·00— 7·50 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	100·00—105·00К
Конюшина біла	35·00—40·00 К
Конюшина шведска	85·00—100·00К
Тимотка	33·00—34·00 К
Ріпак зимовий	14·00—14·25 К
Насїнє конопл.	10·00—10·25 К
Хміль	80·00—90·00 К
Насїнє льняне	10·00—10·25 К
Льнянка	11·00—11·25 К

Матурист ґімназияльний

довголїтний і вправний інструктор глядає лєкциї або занятя у Львові або на провінциї. Згол. „Industrius“ poste rest. Львів 10.

Курациїний і столовий виноград

найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(2—12)

Жорелї

(априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(12—15)

Найкрасша садовина.

5-кільоґрамовий кошик морель (априксу) за 4·25 К, сливок-ренґльот за 5 К, грушок за 5 К, яблок за 4 К щоденно сьвіжо зриваних висилає franco за післяплатою

Бензіон Венкерт, висилка овочів
в Залїщиках.

(5—5)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тілько подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутоk і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шанїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцивю на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Рящева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 167. Львів, четвер дня 24. липця (6. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Торжественне проголошенє конституциї в Туреччинї.

(+) Доси оповіщено було конституцию в Туреччинї лише тимчасово наслїдком войскової ворохобнї. Тепер же проголошено її затвердженє торжественно „сьвятим, володарским письмом" Гатті-Гумаюн, в котрім оповіщено сю конституцию і виказано всї зміни полїтичні, які послїдували від 1876 р. Після огляду реформацийних змагань за батька теперішнього султана і історичного огляду самої першої конституциї, опісля внесеної, »позаяк проявили ся недобрі заміри про гадку загального добра«, переходить сей манїфест, звернений до великого везира до нинїшньої конституциї і поясняє її в 15 артикулах »Гатті-Гумаюн« проголошує рівність всїх підданих безрізницї раси і релїгії, їх особисту свободу і ненарушимість, свободу печатї і науки.

Султан застерігає собі іменованє шейк-уль-ісляма, мінїстра війни і маринарки, та офіцирского корпусу і заповідає внесенє в парляментї предлоги закона про реорґанїзацию мінїстерств і вілаєтских властий. З особливим притиском вказує на конечну потребу дальшого розвитку армії, в котрій султан бачить головну підвалину держави. Про реформи в судівництві і скарбовости висловлює ся Гат-Гумаюн лише загально і з того виходить, що має на думцї перевести реорґанїзацию судів і правильне буджетованє, котрого вислїд має бути щорічно оповіщуваний.

Сих 15 артикулів се лише рамцї для основних законів, котрі мають бути ухвалені послами. Видано сей манїфест очивидно для втихомиреня широких верств народних під напором трудного положеня. Сей погляд потверджують також численні розпорядки, якими поусувано личности давної системи відповідно домаганям народу і заступлено їх новими людьми.

В Царгородї довела утеча султанського любимця Ізет-паші до великих демонстраций, в Солунї виступлено з заявами проти султана і заявами прихильности для принца Юсуфа-Ізедіна, найстаршого сина попереднього султана Абдуль-Авіса. Взагалї проявляють ся підпольні струї, котрі перебивають дотеперішню одноцїлість і строго конституцийний напрям і провід молодотурецкої дїяльности і доводять до крайних вибухів.

Замітні вісти наспіли з Адриянополя. Коли царгородска залога зложила присягу на конституцию, мала адриянопольска залога вирушити на Царгород, щоби вимогти реакцию. Вісти, які що хвиля надходять, не дають ясного образу сучасного положеня, але се річ певна, що заворушенє ще не покінчило ся і що треба приготовити ся на можливі поважні події.

Запорукою дальшого правильного розвитку конституцийного ладу може бути лише сильне правительство. До сего ідеалу зближає ся нинїшне обновлене мінїстерство. Другим важним услівєм ладу є — щоби не роблено дальших експериментів і великих полїтичних похибок. Зовсїм невідомо, який вплив зробив сей конституцийний рух на всякі упривілейовані провінциї, як Лїбанон і Самос, або наїв утрачені провінциї, як Єгипт і инші і на непокірні народи, як Курди, Араби і ин.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Промова кн. Шенбурґа виголошена недавно в австр. палатї вельмож про конечність тїсного союза Австро-Угорщини з Нїмеччиною відбила ся голосним гомоном в Берлїнї. Nordd. Allg. Ztg пише з тої нагоди: „Оплески, якими принято в австрийскій палатї вельмож промову кн. Шенбурґа, стають певним доказом, що єго виводи були вірним виразом поглядів сеї палати. Обопільну союзну вірність яку висловив кн. Шенбурґ, відчувають найширші круги Нїмеччини. Сї слова, висказані з розумінєм державника з тако-

Боротьба самоуправи
руского воєводства з опришками.

(Дальше).

Згаданий висше Ілия Вислоцкий, житомирский стольник, мав шкоду на 400.000 зл. Турецкий, мечник добжиньский, ротмистр перемискої землї, на якого напало з мести 70 опришків і батька єго взяли в неволю до Унґвару, поніс зі своїми братьми шкоду на 150.000 зл. В реєстрі згадані дальше з дрібнїйшої шляхти: Іван Миколаївский, Іван Буряньский, Павло Монастирский, посесори Жупанього і Визлова, де опришки забили підстароcту, а селян пекли та зрабували в обох селах до тла фільварки, мали шкоду на 50.000. Львівский підстолїй Лось мав шкоду на 10.000 зл. Вислоцкий, бидґоский хорунжий на 100.000 зл., а Володислав Дзвоновский на 20.000, спадкоємцї Ловецкого і єго жінка, яку опришки мучили, на 20.000, а спадкоємцї Петра Ґурского на 10.000. Варвара Ромерова з Гумниск і спадкоємцї єї мужа понесли шкоду на 600.000 зл., городельский староста Адам Гумнїцкий на 10.000, Ґордзїцкий на 2.000, Лашовский на 5.000, Хшонстовский в Жмінницї на 15.000 зл.

Зіставивши повисші цифри, виходить великаньска сума мілїон триста і сїм зл. польс. Але й се не конець тих шкід і розбоїв! До згаданого лявдум додано, що Адама Ґарбовского опришки забили, а майно єго забрали, а так само забили Богуша і зовсїм обрабували. До тла обрабували Кароля Красовского, у панї Ромерової, яку живцем пекли, забрали опришки майна на 90.000 зл., Александрови Котецкому село Устрики зовсїм зрабували і спалили, а підданих забрали з собою. Жидачівскому ловчому Блоньскому зрабували опришки кілька разів село Любатівку, Балям впадали рікрічно до всїх дібр і забирали худобу, а згаданий Тарнавецкий оцїнював свою шкоду на 40.000.

Сяніцка шляхта могла мати зовсїм справедливий жаль за ті розбої до Угрів, тим більше, що опришки в зізнанях заявляли, що добичою дїлили ся зі старостами ґрафинї Гуменної, а напр. Войтїх Тарнавецкий, який їздив на Угорщину за шкодою свого батька, застав в Стропкові в стайнї у Пети Ференса власні конї. Мимо явних доказів, що опришки і толгаї дізнавали підмоги від комесівских управителїв сусїдної Угорщини, сяніцка шляхта не пірвала ні разу за оружиє, щоби своїм сусїдам дати належну відправу, а старає ся доходити своєї кривди правними способами. Вишиньский соймик ухвалив знов 1695 р. побільшенє президияльної сторожі, а під впливом грозячих нападів опришків з угорскої сторони, рішила шляхта віднести ся письменно до Ракоция, Берсенього, до ґенерала Аспермонта, до панї Гуменної, до Петеїв, Сектіванього, щоби розігнали товпи опришків з унґварского комітату. Крім сего просила шляхта поновно короля о визначенє граничної комісиї, а на Угорщину вислано жидачівского мечника Станїслава Вислоцкого, якого мати походила з родини Сомодїв, а який крім сего був споріднений з Віфалюссими і Катаями. Одержавши від шляхти земплиньского комітату, зібраної 21. червня 1701 р., приреченє поновного задосиучиненя, удав ся Вислоцкий до Відня. Приняли єго там дуже ввічливо, а цїсар Леопольд I. крім ґлейту безпеченьства для Вислоцкого до пограничних комітатів, видав до угорских станів строгий наказ, щоби сповнили жаданє сяніцкої шляхти що до опришків.

(Дальше буде).

Поправки похибок. В ч. 166 „Руслана" в фейл. „Боротьба самоуправи" зам. „Розюку" м. б. „Розтоку": з. »Мокрівці« м. б. »Марківці«; з. „Тарновецкого" м. б. „Тарнавецкого".

го місця, ділають в напрямі мира, заявляючи наново перед сьвітом тривкість союза, котрий є мировим чинником в політиці".

В Будапешті відбула ся в понеділок рада міністрів, котра вперве мала нагоду занимати ся начерком виборчої реформи, виготовленої гр. Андрашім. Одначе близших вістий про сю раду і про сей начерк не подають дневники. Окрім того занимає ся рада міністрів також иншими справами і начерками законів, як про заведене автономії католиків, про пр знане держ. підмоги 3 міл. кор. протестантскій церкві і адміністрацийними справами, як що йно довершеним вибором православного патриярха Карловацкого Змеяновича. Імовірно в четвер поїде др. Векерле, а також міністер судівництва Ґінтер до Ішлю, щоби здати справу монарсі про положене і біжучі справи. Можливо, що й бан хорватский Равх виїде до Ішлю.

Відмова санкциї ухваленому галицким соймом в останній сесиї ловецкому законови дала привід до вістий про можливу відставку мін. Абрагамовича. Poln. Korresp. заперечує сим вістям, розповсюдженим краківскими дневниками, і впевняє, що несанкционоване ловецкого закона не має звязи з ніяким політ. питанем, котре би могло захитати становище міністра Абрагамовича. Рада міністрів ухвалила не подати сего закона до санкциї задля засадничих суперечностий в тім законї.

Міністер Буриян вислав до дневника Die Zeit депешу про відносини Босни і Герцеґовини супроти пересиленя турецкого отсего змісту: „Події в Цареградї і їх наслїдки треба оцінювати вельми обачно. Що до впливу сих подій на Боснy й Герцеґовину, то не треба нїчого побоювати ся. В тих краях є поступова управа з певною програмою, в котрій наостанку висловлено про утворене провінционального сойму. Се вистарчає населеню, оно знає про се, і се відповідає его потребам, поки державні звязи Босни й Герцеґовини не будуть управильнені. Населене не ототожнює свого положеня з жалями турецкого населеня що до зміненої тепер в Туреччинї системи управи, тим то для розважного населеня нема причини до боязни що до здійсненя правительственної програми.

З Сараєва звіщають, що турецкі круги в Боснї і Герцеґовинї наміряють вислати депутацию до турецкого парляменту. В склад депутациї мають війти поселені в тих краях Турки.

Заграница.

В честь франц. президента Фалльєра, котрий в поворотї з Ревлю загостив до Норвеґії, дав король Гакон великий бенкет і в тоастї на его честь внесенім висловив надію, що добрі взаємини, які були доси від віків між обидвома народами, ще скріплять ся. Президент назвав у відповіди на се щасливими сї взаємини і запевнив про приязнь Франциї. Дня 2. с. м. відїхав президент з Християнії.

Італійский міністер загр. справ Тіттоні виїде імовірно 10. с. м. на Моравію на добра кн. Фрассо. При сій нагоді має зустрінути ся також з бароном Еренталем.

З нагоди селямлїку повитав султан також нїмецкого амбасадора Кіндерлен-Вехтера, котрий заявив ему бажаня цїсаря Вільгельма. До сего навязує Nordd. Allg. Ztg і зазначує, що Нїмеччина бажає в Туреччинї бачити сильний вільний нарід під осьвіченим володарем. Найважнїйшим вимаганем нового положеня є, щоби переведена між султаном а провідниками турецкого народу звязьне була нарушена нїякими крайними впливами з одного або другого боку. З дотеперішнього ходу подій треба сподївати ся, що Османьскій державі поведе ся в добрій згоді між володарем і народом здобути вільний шлях для щасливої будучини в напрямі свобідного поступу і национального скріпленя.

З Цареграда звіщають, що султан останними подіями вельми знесилений, а правительство вельми пригноблене сею нервовою недугою султана. В Перї зложило війско присягу на конституцию в приявї численної публики. Те саме має послїдувати в инших касарнях.

В Адрианополї молодотурки заявили свою прихильність і преданність султанови, але вісти з консулятів тамошних впевняють, що там вибухла противна революция, що два полки піхоти відказали послуху молодотурецкому комітетови, а се викликало великий пополох і може довести до заколоту. З Македонії наспіла вість, що Гільмі-паша, начальник реформацийної дїяльности, подав ся о відставку.

Огляд часописий.

(»Нива« про напасти на Є. Е. Митрополита і Преосьв. еп. Хомишина).

——

(Конець).

Про найновійші напасти на Преосьв. Григория подає „Нива" з 1. серпня слїдуюче письмо: Нїхто мене не посудить о карієровство, анї нїхто менї не буде докучати руским клерикалїзмом — бо в моїй фантазиї инший є руский клерикалїзм — а инший клерикалїзм всесьвітний. А однак я стану в оборонї Преосьвяченого зі Станиславова, котрого що правда лично не знаю, але знаю з горячого патриотизму, і лиш пожелати тим, що то так часто его атакують, щоби мали лиш десяту часть того духа, яким одушевлений для справи народної станиславівский Владика. Що соблазняє так декотрих панів, що занесли скаргу аж до найвисшого народного трибуналу, яким хотїла би бути редакция »Дїла?« Що образило молодїж руску зі сторони Владики, що аж свистом »квіком« прияли его в Чернівцях? Передовсїм польска мова Архієрея — в польскім костелї! Господи! що за беззаконіе! Всї архієреї так робили — і нїхто навіть „вусом не моргнув", аж тепер заказує Дїло Архієреєви тому, бо і зміст мови не подобав ся! Слова, які не подобали ся декотрим були: »завидую Вам Поляки, вашої інтелїґенциї, котра є так патриотична і так тїсно держить ся своєго обряда!« На злодію шапка горить, — Дїло пізнало ся на тім, що Владика говорив то до Поляків, але на адресу рускої інтелїґенциї. Бо і хто тота руска інтелїґенция, яка вона?! Се переважно раби, котрих батьки виховали — скажім по просту — книшами; ледво десята часть є сини селяньскі, бо тії волїють йти на богословє, як на сьвітскі факультети. На сьвітскі факультети йдуть переважно сини сьвящеників, котрі аби лиш вхопити ся ц. к. клямки, дуже скоро забувають на свою мову, а еще скорше на свій обряд, особливо коли взяли собі за жінку Ядвиґу або Ванду. Дарма, що тоті народові і релїґійні прозелїти будучи академиками бороли ся за права рускої мови. Огонь їх вигасне в їх власнім гнїздї, коли заложать собі его з подругою взятою з вражого табору; навіть жінка, взята з дому москвофіла, потрафить загасити руский жар в родинї, а підкине іскорку — здрадливого огню, що в 3-ім поколїню вибухне великою поломінию польского патриотизму. А коли і удасть ся сьвітскому інтелїґентному походячому з духовних чоловікови задержати рускоro духа в своїй родинї через те, що возьме жену — добру Русинку і виховає свої дїти в рускім духу, так трудно і то вельми трудно, щоби сей дух перейшов і на внуки того сьвященика, що пустив сина на сьвітский факультет. Практика вчить, що власне они стають польскими яничарами, а в додатку так они нераз (дірвавши ся якої власти) докучать Русинам, що мазур хочби з під найтемнїйшої звізди нїколи на таке і не відважив би ся. Досить поглянути на тих старостів і інспекторів — Русинів, або псевдо поляків походячих в 1-ій і 2-ій степени від Русинів! Хто не вірить, нехай заложить вірні окуляри, а переконає ся, яких лотрів для себе Русь зі своїх власних дїтий виховує! Се сором і ганьба рускому імени, і ледво чи лучить ся куди инде по цїлім сьвітї така... інтелїґенция. Поляки нам вороги, але нїколи не були би они такими для нас, если би грубий процент між ними не було таких Поляків, котрих батьки були хрещені в рускім обрядї, а таких маємо на всїх становищах, почавши від князя епископа краківского аж до возьних, будників і орґанїстів. Навіть закони — кляштори латиньскі не суть без тих... прозелїтів...

І чоловікови стоячому на високім становищи духовнім, а відчуваючому так добре ту страту і біль з тої причини а також і почуте немочи, щоби тому зарадити — чи не вільно пожалувати ся прилюдно на ту свою інтелїґенцию, на цьвіт своїх дияцезан, що так легкодушно переходить над своєю минувшостию до порядку дневного задля каріери?! Не Владика говорив се для каріери, але сьвітска інтелїґенция покидає для каріери і для хлїба свою мову і обряд зміцняючи кадри наших ворогів! Як політична констеляция показує, то о. Хомишин вже закінчив свою каріеру — але і з катедри найбіднїйшого Архієрея в цїлій Австро-Угорщинї може прислужити ся справі своїх дияцезан лїпше, як на виднїйшім місци; а до випімненя блудів членів своєї духовної пастви є обовязаний правом Божим і правом, яке вляла в его серце щира любов до Руси!

А виступ кількох глупців — кандидатів на прозелїтів — се чейже анї не настрашить Владику, анї не знеохотить до дальшої працї в тім напрямі. Лиш дивувати ся, як інтелїґентна молодїж може таке зробити своєму Архієрейови ?! Але правда, — се не руска молодїж, але молодїж індефентна, готова по приміру колишнїх боярів руских кинути всьо своє — для личної урази. Польска молодїж еще не відважила ся кинути яйцем на своєго найвисшого пастиря, як зробила се руска молодїж з покійним кардиналом Сильвестром, анї не свистала арциб. Більчевскому в найкритичнїйших для него часах Той арцибіскуп днесь запалює всюди по краю любов до Польщі і тягне до того огню і синів Руси, дарма, що его вороги старали ся о его пониженє. Молодїж в Чернівцях найшла ся нетактовно, а в додатку пайдократично, але бо і дїйсно між ними не знайшло ся і одного мужчини а лиш самі »пайдес«. Та надїємо ся, що діждемо ся лїпших часів, коли не будемо завидувати Полякам інтелїґенциї а еще і гордити ся будемо своєю власною — рускою.

Анатоль Вахнянин.

——

Листи до Панталеймона Кулїша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

——

XXII.

Зі Львова 17 лат. Червня 1869.

Високоповажний Добродію![1])

Нинькн вставъ я трохи зъ ліжка, та зразъ и берусь одвітити на все.

1 Відповіди, взглядомъ передачи перекладу библіі товариству анґлийскому, еще не має; скоро одберу — зразъ и сповіщу. Все зроблено, якъ звелілисьте и про все питавъ я тамъ, за що спитати казалисьте.

2. Прошу сповістити мене, чи будемо дальше, безъ перерви, видавати Библію яко додатокъ до Правди, чи перервемо печатанне, якъ се було давнійшъ сказано по причині, що головний редакторъ занедужавъ.

Такожъ треба намъ дати окремий титулъ для Мусієвого Пятикнижія. Прошу, зробіть ласку спишіть Добродію, такий заголовокъ.

3. Коли думаєте не ити при перекладі порядкомъ, то найлучче булобъ відразу взятись до нового завіту. Псалтиря намъ прозою не такъ дуже треба буде, коли буде віршами.

4. Деньковского до сїхъ поръ не було.

5) 20-ий арк. св. письма на лучшому папері висланий Вамъ зіставъ у Прагу; однакъ ще буде и другий и 3-тій для Васъ Добродію такий якого Ви хочете.

6. Читаночка для сільскихъ людей отъ отъ що вийде — ще немає ії цілої випечатаної; я бувъ би и прислявъ і Вамъ давно.

6. Сербську философию перекладавъ Барвінський, семінаристъ, братъ того Бережанъского, котрого листъ я Вамъ Добродію, передавъ. Щирий се чоловікъ якъ усі три Барвінські; роботащий, та біда ино що стиль у ёго дуже тяжкий. Я маю ще відъ ёго переложену повість зъ сербського: „Чернець“. Добра се повістка, та ії треба буде колись ужити.

Такожъ при симъ згану що ми Причепу теперъ зменшати мемъ для поединчихъ чиселъ, бо трудно намъ буде перестати ії дрюковати, не маючи надії, що конець скоро прийде. Черезъ скорочінне позискаємо те, що може за той часъ и пришлють намъ кінець.

7. Федьковича мусимо при собі держати якъ можемо та поміщати ёго утвори, хочъ я не думаю, лишъ одинъ актъ (звідъ) помістити у Правді.

8. Книжочка для сільскихъ людей печататиметь ся въ 1000 прим. кирилицею и стоятиме оденъ пр. 5 кр. Розпродажжю займуть ся поодинокі члени Просьвіти.

Слабий я ще трохи, бо такъ бувъ занепавъ, що ажъ пьявки ставили на шиі. Теперъ дуже упавъ на силахъ, та и рота неможу добре розтворити.

Здоровлю Васъ Добродію — оставайтесь дужі та веселі.

Щиро прихильний
Наталь.

Просимо відновити передплату.

Новинки

——

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: † Бориса і Гліба м.; римо-кат.: Пр. Г. Н. І. Хр. — В пятницю: руско-кат.: † Усп. св. Анни; римо-кат.: Каєтана И.

---

[1]) На долї: До Вп. Д. Пантал. Кулїша у Відень.

— **Нова напасть „Дїла“.** З кругів духовенства станиславівскої епархії пишуть нам: Новинка в ч. 162. „Руслана“ п. з. „Молодїж то будучність народу“, при кінци котрої донесено, що в канцелярії Епископскої Консисторії в Станиславові можна набувати статути товариства для християньско-католицкої молодїжи, вивела редакторів „Дїла“ (ч. 170) з рівноваги. Щож доводить сих паніз до лютости? Нїчо иншого тілько слова: „Християньско католицкий“! — Бо коли они ведуть свій орґан не в християньско-народнім дусї, але соціялїстично-анархістичнім напрямі — тож нїчо дивного, що їх так страшно обурює всяка акция в Христозім дусї. І звідти беруть ся всякі інсинуації і інвективи В послїдних часах найсильнїйше против Преосьвященного Епископа станиславівского. А чому? Бо важив ся, силою свого пастирского обовязку, поручати читальні і бібліотеки парохіяльні (котрі впрочім не є нїякою новостию, але від давна в церкві поручувані) і товариства для молодежи в Христовім дусї. »Дїло« резонує і хоче вмовляти в суспільність, що заходить небезпеченьство ослабленя »Просьвіти« і иншихъ орґанїзацій народних! Запитаємо ся лишень, чому »Дїло« не побоювало ся і не побоюєсь ослабленя »Просьвіти« і иншихъ народних орґанїзацій через основуване читалень радикальних »Народних спілок«, »Поступів« і всяких орґанїзацій робітничих соціяльно-демократичного напряму хотьби і чужої ворожої нам народности а до котрих належали і належать також члени руской народности? Кождий хто хоть одробину критично читає »Дїло«, видить добре, що сей нїби национально-демократичний орґан постепенно і консеквентно перемінюєсь в соціяльно-демократичний. Тому і не дивниця ті небувалі і нечувані а безпідставні напасти на єрархію церковну. Те, чим »Дїло« нїби заслонюєсь і для ефекту з емфазою кличе: »успіване народної справи повинно бути одиноким мірилом у всїх наших починах« є пустою фразою і бляґою, бож народна справа може успівати лише на основах моральних, опертих на засадах етики християньской а коли се усуне ся і не має ся нїякого взгляду на моральну, релїґійну сторону, то і справа народна загирить ся і пропаде в інтернациональнім мори соціяльїстично-анархістичного руху. Уваги редакторів »Дїла« як раз доказують потребу основуваня товариств в християньскім дусї а справа народна певно на тім много зискає, коли буде много орґанїзацій опертих на здорових основах, зміряючих до культурних цїлий. Партийне заслїпленє лише і партикулярна вузкоглядність не дає сего пізнати. Що до патриотизму добре би було, щоби напастники мали хоть сотну часть тої любови до рідного народу і рідної землї, що має Преосьв. Епископ Хомишин а певно, що залишили би они свою деструктивну роботу і покинули всякі »інтриґи« котрі для покритя себе закидують другим. Належить додати, що »Дїло« для приперченя своєї статейки, не знаючи еще осуджених ним з гори статутів, зідентифікувало їх уже з польскими »Jedność'ia-ми« а для більшого еще ефекту пробрехалось оно здорово — кажучи, що епископска консисторія „розкидає“ між нарід статути для основуваня товариств християньско-католицкої молодїжи Хотьби в тім нїчого не було злого (бож тов-а сї можуть причинити ся тілько до успіваня народної справи), однакож вість о розкидуваню неправдива, бо консисторска канцелярия висилає лише статути на замовленя за зложенєм належитости. Но така то уже правдомовність в теперішнім „Дїлї“. Видно, що спосіб сей в практиці до якогось часу успішний. Але здає ся, що тілько — до часу. — *Безсторонний.*

— **Правдомовність „Русского Слова“ і „Ґалїчанїна“.** Із Старосамбірщини пишуть нам: Хто хоче набрати правдивого азиятицкого патриотизму, най читає що днини „Ґалїчанїна“ та бодай раз в тижни шматочку „Русское Слово“. Там стілько правди як у цигана, а чести як у злодія. Щоб не бути голословним, наведу факт про загальні збори Читальні „Просьвіти“ в Сушици риковій. Читальня „Просьвіти“ в Сушици риковій єствує вже близько 10 лїт, а в кождім разї була она вже там основаною, коли про читальню Качковского нїхто і не думав, та і тепер не дуже думає, хотяй она там є на папери від двох лїт. Тому грубо збрехав дописуватель »Ґ. і Р. Сл.“ що тамтого місяця відкрив о. Качмар, місцевий душпастир, читальню „Просьвіти“ на злість Качковянам, котрих там, крім одного збаламученого недоростка, нема. Та і той рад би сего лишитись, але годї ему з того вибристи, бо не хоче спроневіритись недовченому П. Сего року в липцю відбулись загальні збори Читальні »Просьвіти« в Сушици риковій, а ними заняв ся головно о. Качмар, бож чув ся в обовязку взяти провід народа на народній ниві. Про якусь ненависть парохіян до свого душпастира нема що і згадувати, лиш бідного на умі Качковянина болить се, що о. Качмар зєднав собі нарід, котрий перед тим дав ся збаламутити радикалом Сенкусьом і то також з причини нетакту попереднього сьвященика, що зачисляєсь до „тої твердої партиї“. Та не забув дописуватель, в своїй злобі, накинутись на порядного студента семінариї Терлецкого за се, що він учить молодїж співати з нот у церкві. Противно дописуватель, „Ґ. і Р. Сл.“ добачає в тім радикалїзм — а певно співи нічні по добрій чарці назве — побожностию! А у таких людців все можливе. Тїшить ся дописуватель гарним розвоєм своєї читальні, але відай сам в те не вірить, бо сам признає, що старосамбірский повіт цілий зукраїнїзований! Желаємо дописувателеви, щоб всї читальні „Качковского“ так гарно розвивались, як в Сушици риковій.

Сам господав Кушвїр, в котрого нїби то містить ся читальня „Качковского“ довідавшись про допись в „Ґалїчанинї“ та в „Русскім Слові“ здивував ся та здвигнув раменами над такою брехнею і впрост заперечив, немов би то о. Качмар грозив ему, що скине его з провізора, як не викине з своєї хати читальні Качковского. Та прошу єґомосця, говорив він, що ті писарі в „Ґалїчанинї“ від мене хотять; я навіть не знаю, що се за читальня є у моїй хатї, бож там нїхто не приходить.

Та взагалї взявши, дописи в »Ґ. і Р. Сл.« про Сушицю рикову були чистою брехнею і можемо поґратулювати сим панам-господинам, чим кормлять своїх збаламучених приверженців. Сей рух в москвофільскім таборі є ознакою его упадку, бо в своїй заїлости і в нервовости не маючи фактів правдивих, кує собі факти неправдиві, але на свою скоршу погибель. — *Щ.*

— **Вістки з американьскої Руси.** Преосьв. еп. Ортиньский посьвятив дня 4. липня нову церкву в McAdoo в Пенсильвенії. На приїзд Владики виставили Русини чотири тріюмфальні ворота і бандерию. — Дня 5. липня о. Йосиф Чаплиньский з припорученя Преосьв. еп. Ортиньского посьвятив нову церкву в Wateroles в новойорскій державі. Нова церква належить до найгарнїйших і найвеличавійших церков в Америці. — Дня 25. липня Преосьв. еп. Ортиньский посьвятив пововибудовану церкву в Cohoes в новойорскій державі. — В Олїфантї помер щирий руский патриот, Кость Кобан, бувший урядник Руского народного Союза.

— **Дрібні вісти.** З Закопаного доносять, що в Татрах упав снїг і прикрив всї горішні і середні полоси Татр білим килимом. Татри виглядають тепер неначе в пізній осени — Дня 30. липня знищив град зі зливою в Самборі і в околиці всьо, що ще остало в полях. До староства напливають масами поданя з просьбою о переведенє лїквідациї шкід.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові.** (Саля »Сокола«).

В четвер дня 6. серпня „Запорожець за Дунаєм“ народна оперета в 3 дїях Артемовского. Закінчать: „Вечерниці“ твір музичний в 1 дії Нїщиньского.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Іменованя.** Почтовими завідателями іменовані почт. контрольори: Ем. Добряньский в

Сяноцї для Калуша, Ромуальд Зарицкий у Львові для Рави рускої і Стан. Савицкий в Тернополї для Скали; адюнктами будівництва в дирекциї почт і телеґр. у Львові іменовані Стан. Дашиньский і Ром. Ґарвуліньский. — Канцелїст намісництва Альфр. Станкевич іменований офіциялом намісництва, а Йосиф Бєровский повітовим секретарем; Кароль Ґіль і Іван Паньчишин іменовані канцелїстами намісництва. — Радник лїсництва Кирило Кохановский іменований старшим радником лїсництва.

Посмертні † оповістки.

— **О. Лука Іванців.** З Тіволї доносять нам: Дня 24. м. м. помер в дорозї з Риму до Галичини в Анконї, по короткій слабости і операциї о. Лука Іванців ЧСВВ. в 38 р. житя — бувший спіритуальний рускої колеґії в Римі. Покійний скінчив з відзначенєм ґімназию в Золочеві а богословскі студиї у Львові і Римі — і яко душпастир визначав ся геройскими чеснотами і ревним, українським патриотизмом. У питомців був вельми улюблений — і своїм щирим словом солодив нераз і так уже прикрі хвилї перебуваня на чужинї. Тож земля — хоч і далека-чужа — хай буде Єму пером! В. є. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляциї).

(Дальше).

Другого дня раненько мали львівскі фякри і всякі катилїнарскі екзистенциї цїкаве безплатне видовище: Улицею Кароля Людвика ішли з готелю Жоржа контушовцї парами то трійками, витримуючи строго старопольский крок „мисліте“, та вигойкуючи веселі краковяки. Всї машерували до обивательскої парнї Духіньского, аби тут під зимним тушом прийти до себе. Спішно їм було дуже тому, що з редакциї „Сломи польскої“ вийшов був по півночи бефель, аби о год. 9. рано витати дорогих гостий з Россії парадним бенкетом теж в готелю Жоржа.

Опис того бенкету звісний вже Европі й ми додамо до него вже не багато. До угоди польско-росийскої — як звісно — не прийшло — з зовсїм благої причини. Представителї іменно могучої Россії розуміли і домагали ся солїдарности усьої Славянщини, а тим самим і Поляків, на старих, добре випробованих вже в Россії засадах: адін цар, адін Бог і адін народ т. зн. русскій, а Поляки на се нїяк не могли пристати. Казав менї опісля знаменитий обиватель п. Хрек, який був на сїм бенкетї, що ґен. Владиміров випроваджений з рівноваги завзятєм Поляків, мав сказати так з пересердя: „а всьо такі ви ізмєнніки славянства. Надо вам помнїть історическія слова Костюшкі: finis Poloniae“. Поляків щось так як би вкололо в саме серце, та нїхто на се не реаґував, бо не було на се нїяких інструкций від Imci P. Змовского. Лишень десь з якоїсь горішної ґалєриї бенкетової салї кликнув хтось голосно: „Ależ panowie! To przecież czwarty rozbiór Polski“. І на се нїхто нїчого не відповів і бенкетовцї встали від стола не допивши навіть розпочатих wiwatówek, анї не докуривши файки мира...

О много краще випало за се принятє у о. депутата Здавидяка! самої водки випили чесні гостї девять ґарців, пива пять, а вина 100 бутильок. Очевидна річ — після бенкету гостї вибили старорусским звичаєм усї вікна в домі о. депутата, чим сей був просто одушевлений. Реванжуючись шановним гостям за так великолїпну гостину, вручив кождому з істинно-русских на вдячну памятку свої фотоґрафії, зняті сейчас після звісного інциденту на собранію Народного Дома. Істинно-русскі розплакались ревно на такий доказ гостепріємности о. депутата, лобизали его горячо в потерпівшоє »лицо« і запевняли его, що після повороту до Петербурґа велять св. Синоду о. Здавидяка як істинно-русского мученїка непримінно канонїзувати. — Дальше буде.

Телєґрами

з дня 5. серпня.

Петербург. Цариця вдова, Мария Теодорівна, поважно занедужала. З тої причини відкликано торжества, заповіджені на нинї і завтра.

Відень. З Царгорода доносять, що по оголошеню амнестиї прибуло там поверх 2.000 полїтичних злочинців. — В Адриянополи розстрілено кількох офіцирів. — В Серрес оголошено републику.

Царгород. Македоньскі ватаги і комітети розвязують ся всї, грецкі лише вчасти.

Льондон. Вчера розпочав ся ту міжнародний зїзд в справі свобідної торговлї.

Медиолян. Corr. d. Sera доносить, що Болгария, яка по оголошеню конституциї в Туреччинї, перестала оружити ся, тепер знова зброїть ся.

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

13. серпня пращальне представленє.

Цирк К. Сірот

у Львові, пл. Збіжева.

Середа (5. VIII) Велике представленє.

Рішаючі змаганя

Циґаневич проти Вахтурова

II.

Абс проти Зінса (мурина)

III.

Шнайдер проти Вебера

IV.

Питлясїньский проти Роґальского

Ґалєрия по 50 сотиків.

В пятницю 7. серпня добродїйне представленє для бідних міста Львова.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а именно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Матурист ґімназияльний

довголїтний і виправний інструктор глядає лекциї або занятя у Львові або на провінциї. Згол. „Industrius“ poste rest. Львів 10.

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно свїжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(13—15)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить нинїший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон прозізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярияї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 168. Львів, пятниця дня 25. липця (7. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Заграница.

Положенє в Царгородї, на основі наспівших звідтам вістий представляє ся вельми грізно. Успокоєнє спричинене хвилевим впливом проголошеного Гатті-Гумаюн і обнови мінїстрів проминуло доволї скоро. Ширші круги офіцирів і молодотурків сим не є вдоволені. Офіцири невдоволені тим, що посади мінїстра не обсаджено яким спосібним молодим ґенералом і що на мінїстра маринарки не покликано улюбленого віцеадмірала Галїль-пашу.

Молодотурки, здаєть ся, втратили дотеперішне уміркованє і виступають з далекосяглими домаганями. Они вимагають передовсїм, щоби з Ільдіз-палати усунено всї впливові військові і двірські личности та щоби до ради корони покликано якогось молодотурецкого мужа довіря, котрий став би любимцем султана.

Не можна знати, о скілько се домаганє молодотурецких кругів відповідає бажаням турецкої інтелїґенциї і народних верств і чи они се домаганє піддержалиб. Так само не відомо, яку повагу має обновлене що йно мінїстерство і чи оно може бути заборолом проти дальшого напору і домагань.

Про настрій в Ільдіз-палатї кружляють найсуперечнїйші вісти, але се правда, що положенє там безнастанно зміняє ся. Мимо того однак положенє там не є таке критичне, як би здавало ся, бо залога в Ільдіз мимо всяких поговорів остала вірною султанови. Здає ся також певною річию, що поодинокі члени молодотурецкого комітету посередно або безпосередно стоят в звязи з Ільдіз-палатою і вели там переговори.

Тимчасовий орґан комітету Танін критикує постанову Гатті-Гумаюн, після котрої султан прямо іменує мінїстра маринарки і війни і зазначує, що се суперечить 5-му артикулови отоманьскої конституциї про неодвічальність султана.

Великий везір не може бути одвічальним за мінїстрів, котрих він не предкладає до іменованя. Дневник сей висловлює отже надію, що султан відсуне від себе сю велику одвічальність.

З Царгорода звіщають до віденьских дневників, що нові мінїстри подали ся о відставку безпосередньо по конференциї великого везіра з офіцирами, що прибули з Солуня. Се поданє о відставку послїдувало під напором війска. Є се отже друге вмішанє війска, котре довело до нового перевороту в державі.

До Times-а нишуть з Тебріс, що після тридневного розему знов почали ся там ворогованя. Сподівають ся там отже кождої хвилї поважних подій. Задля непевности позачиняли европейскі посольства свої брами і не допускають там тамошних населенців.

Огляд часописий.

(„Рідний Край“ про третю думу. — „Рада„ про стале жалованє для послів. — „Conserv. Korresp. про всеславяньский зїзд).

З чим до дому?... питає »Рідний Край«. Селяни, посли до думи, не раз підіймали, навіть і в голос, те питанє, — »з чим вернемо ся до дому?« Адже, мовляв, виборцї спитають, — „що ви там для нас у думі зробили?“ — щож на те відповідати?... Огже час відповіди й настав уже: засїданя думи скінчились і депутати вернули до дому. »З чим« же справдї вони вернули ся?..

Так як і нї з чим!... Що зробила дума? — Так як і нїчого. Через її думку та розважаня перейшли цїлі сотнї „дрібних законопроєктів;“ за ними »нїколи було взяти ся до поважнїйших справ«. А справ тих, дуже поважних, так багато! Деякі з них позастрягали в думских комісиях, деякі ще й у комісиї не передано, — тільки »зроблено внесенє«, про них, — а про деякі поважнїйші справи то ще й у думі речи не здіймано! — І остали ся не вивершені, або й зовсім не посунені такі справи, як цїлковита реформа земства, загальна шкільна наука, обезпеченє робітників, переселенє, судова справа й инші. Про такі речи, як амнестия, громадска забезпеченість, автономні права цїлих осібних країв, не здіймало ся й мови. Про ті речи дума не могла та, в своїй більшости, й не хотїла здіймати мови.

„Великою працею“ 3-ої думи зостаєть ся все таки розглянутий розпис державний. Велика справдї річ той розпис, але сам по собі, — бо й справдї, розглянути увесь розміт державних прибутків і видатків — се розглянути все житє великої держави. Але як єго розглянути

Боротьба самоуправи
руского воєводства з опришками.

(Дальше).

Наслїдком сего було, що на довший час опришківскі розбої устали. Аж доперва 1713 р. дають ся підгірскій шляхтї в знаки нові розбої бескидників. В тім роцї напали опришки на сяніцкого стольника, Яна Цеховского, богатого властителя Угерець, Гуденки, Глинного, забили єго в страшний спосіб, а дім і добра ограбили на 100.000 зл. Напади ширили ся тим більше, що деякі громади, як напр. Вислок, давали опришкам підмогу. Вкінци дочекала ся шляхта, що гранична комісия, апробована цїсарем з одної, а королем з другої сторони 1717 р., мала розпочати свою дїяльність. Одначе з огляду на деякі непорозуміня між польскою а угорскою шляхтою дїяльність комісиї почала ся 1721 р. Друга комісия зібрала ся 1724 р.

Розбоїв одначе і в сей спосіб не спинено і они ширять ся зарівно грізно й тепер, як в попередних роках, особливо від 1730 до 1748 р. *). Від сего часу аж до 1756 р. знов не чути нїчо про опришківскі напади. Аж доперва від сего року, по причинї нових нападів, починає шляхта видавати нові ухвали і рішає удати ся до цїсарского резидента в Варшаві з просьбою о реасумпцию комісиї з 1717 р. Але вже 1765 р. записує сяніцка шляхта, зібрана на соймик, отсї памятні слова в лявдум: »Позаяк вітчина в спокою, проте людий, доданих минувшого року до президияльної сторожі, з доданою платнею, належить усунути«.

Найбільший зріст опришківства в Перемищинї і Сяніччинї припадає на часи Августа II. Тодї шляхта понесла мілїонові страти від толгаїв, в цїли оборони мусїла она ухвалювати великі видатки, а навіть дійшло до сего, що до презияльної сторожі влучено 200 козаків. Се одначе було понад сили шляхти і в короткім часї повернула она до смоляків і до давнїйшого їх числа. Небезпеченьство почало між тим щораз зменшати ся. Було се наслїдком частих старань шляхти у цїсаря і угорских панів. Як бачили ми, почало ся оно з хвилею, коли став ширити ся в Угорщинї вплив Порти і коли она Ялайлонам забрала Молдавію. Тодї наче передна сторожа музулманьства, випадають з того Бескиду толгаї і опришки і через півтора століття в страшний спосіб нищать Підгірє. Ся передня сторожа осїдає в Бескидї і замінює єго в нездобуту твердиню і гнїздо всяких явників і всякої релїґії толгаїв, яких занятєм стає розбій і крадіж. Найбільше терпіли від них повіти: сяніцкий і перемиский, через котрі ішли дві великі дороги до Угорщини, одна на Сянік і Дуклю, друга на Самбір. Доперва в часах Станїслава Августа, коли і по другій сторонї Бескиду запанував спокій, коли вплив магометаньский в Угорщинї зовсім вигас, а край відотхнув під правлїнєм Марії Терези, уступило толгайство і з Підгіря.

(Конець буде).

*) Про опришківскі розбої в 18 ст. особливо про Довбуша і єго наслїдників, можуть читачі найти вельми широкі описи в згаданій працї проф. Целевича. *Др. Б. Б.*

і яку єму раду дати! Отут то й виявила ся малозначність думскої роботи. Перш всього, дума тут і не могла всього вершити владарною рукою, бо право її таки й добре обмежено особливо »статею«: до цїлих розділів державних видатків думі „зась“; скільки там на що йшло, — на ті особливі величезні оклади, пенсиї то що, — то вже так і йтиме, думі »до того нема дїла«. А і в тих розділах розпису, що вже в їх нїби то могла вільно розважати дума, зроблено не багато на пільгу народню. Безперечний здобуток був хіба лише той, що переглядане коштів по ріжних мінїстерствах показало, в якому станї знаходять ся там державні справи; виявилось так багато задавнених болячок, так багато недоладного в тих видатках та порядках, що... колиб дума могла те полагодити, то велике дїло зробилаб перед своєю країною. Алеж дума так як нїчого не зробила в сьому дїлови. Правда, були такі години, що в державній думі деякі члени здіймали мову про всї ті недоладні речи по мінїстерствах, але більшість думи не хотїла суперечити урядови. А через те і в „великому дїлови“, в розписї коштів державних, дума ухвалила важнїйші справи так, як говорило ся в законопроєктах мінїстерских. Отже, ваги, що лежала на народови, дума не зменшила.

(Конець буде).

Допись з Косівщини.

Гуцулів в Косівщинї привалила с. р. страшна біда. Дуже гірко дозимовували маржину (худобу). 100 кґр. сїна платилось поверх 20 К, тай того не мож було добути а діждавшись весни покладали Гуцули велику надїю на випас полонинь-ский. Завелись страшно, бо polowanie презеса Ради народової важнїйше нїж випас маржини, з котрої удержують ся десятки тисяч родин і платять податки. Гуцули счинили крик і намісник запорядив деякі пільги для Гуцулів. Та не всї его підвластні числять ся з его наказом. „Я ще не маю нїчого на письмі“ дразнять Гуцулів, котрим далї-далї терпцю не стане а й пального материялу прибирають вже гей-гей!

Гуцули ходять гей зачмелені. З весни загоріла паша, опісля прибили майже третину гради а тепер вже від півтора тижня лле без перерви дощ і зробив таку повінь, якої вже давно не було. Мости позривало, дороги »показило« (попсувало) — і ми відтяті тепер на довший час від сьвіта. Щасливий ще той, котрий має який такий запас муки а то приходить деяким погибати серед лїта з голоду! А погибок майже певний, бо в деякій хатї 12 і більше ротів і ротиків, а ту град вимолотив все! Навіть бжоли погибають з голоду!! Нарід „приказує“ (голосить з плачем) гей би по умерших.

Паші стане ледви для $^1/_3$ маржини, тож конечна якась акция ратункова. Добре би було навязати зносини з рїзнями віденьскими, котрим би можна достарчувати опасову маржину з полонин, бо инакше „вігулєт“ (вимантять) безсовісні за $^1/_3$ вартости. — З браку гроша впала й цїна дерева по половину, через що Гуцули не дістануть вже роботи по »бутинах« (вирубоване дерева по лїсах). Гуцулам можна би отворити зарібки, колиб лише добра воля. Колиб правду казав Górka, нотар з Гвіздця, коли підносив кандидатуру Мойси до ради держ., що Мойса вистараєсь о реґуляцию обох Черемошів і можна би ту реґуляцию тепер розпочаги, а був би порятунок для Гуцулів, та базїканє Górki було відай вудочкою замість wódeczki на голоси гуцульскі. — Роботу можна би Гуцулам дати при направі доріг, а тих тепер по прилученю громадских гейгей много та в касї повітовій нема на се й „шусткі“, як каже полякуючий по доріжник. Добре би було, аби видїл краєвий прийшов зі значною позичкою на дороги повітови в поміч, але аби тими грішми не орудували деякі панки, котрі привикли зі своїми студиями (окінченої I кляси нормальної) побирати річні доходи поверх 5000 зр! факт!

Коли рада пов. приняла від громад дороги в свій заряд, то можна було безпечно на тих дорогах »грати в круглї«, бо, коли мав їхати Csato (Bezirksvorsteher з Кут) в гори, то Гуцули в часї погоди замітали „спузу“ (порох) замітавками, аби не припала »спуза« на пана, а в негоду »грузь« (болото), аби колїсє від брички не обгрузило ся«. Powiat через 12 лїт не вивіз нї одного камінця на ті дороги! Куда дївались за той час грошї призначені на направу доріг, можна зміркувати легко, коли зиркає ся лише на realności pp. funkcionaryuszów wydziału pow. — „Радбих не сказти“ звинявсь Гуцул, »так біда лоточить християнина«, — радбим не згадувати pro polnische Wirtschaft, так на кождім кроцї лїзе она в очи. І в ту хвилю, коли то пишу, приходять до мене Гуцули »з серцем« (люті): »на Буковинї вже дали запомогу градову« (град товк одної днини по обох боках Черемоша) „а у нас пани« (зн. комісия) »ще й не гадають їхати а тепер ще й поготів« (й тільки), „бо дороги показило“. Справедливо, — нема оборони. По податки висилають у нас на роверах екзекуторів, а з надїєю на запомоги лїзуть поволїще як ein Aasthier! „Ог яка правда!“ кажуть Гуцули. »Ч таємо за повени й гради на мазурах і в тій самій ґазетї читаєм, що намісництво призначило для Bochni, Chrzanowa, Brzeska, Jarosławia и для Juszczyny вже другий раз запомоги тисячами а для нас нема нїчого. Але нїчого тут дивного, бо і се читали ми в часописях, що Ґломбіньский і Стапіньский їздили до Відня і вимагали значної підмоги від бар. Бека для Галичини очивидно західної, бо про Гуцулів їм байдуже. Одначе деж наш патентований оборонець Гуцульщини др. Трильовский, де о. Войнаровский, що роблять инші рускі посли, що робить президия руского клюбу!? Правда, наші посли завели собі моду триюмфальних поїздок з бандериями, за накликуване до найострійшої опозициї, алеж від сего народови не стане лекше, треба таки инакше про его нужду подумати і потрудити ся і до мінїстрів, і до намісника, і до кр. видїлу, так як се робили Чехи навіть тодї, коли вели обструкцию — добували в мінїстерстві підмоги, коли нарід попав в нужду через повени, гради і т. и.

Певний.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

Зі Львова 22 Червня 1869.

Високоповажний Добродію! *)

Вістей зъ Лондону ще немає, а сподївмось іхъ въ четверъ або пятницю. Печатанне письма св. перерву и наведу причину таку, яку подали Ви Добродію. Уставъ лондинського тов. библийного вишлеть ся Вамъ. Незнане світу товариство я знаю, а бодай домірковуюсь, де воно є. Та у мене така думка, щоби поіхати по школьнімъ року до міністра просвіти Гаснера та ёму у чотирі очи виложити все, чого ми для шкілъ нашихъ домагаємось. Єму треба би въ роді меморандумъ дати щось въ руки, въ чого би вінъ ясно змігъ пізнати, хто и що ми, иного хочеть ся намъ. У васъ до уложеня шкільних книжокъ є особна комісія та на лихо, члени сеї комісиї дурні тай годі; вони не то що не стараютъ ся про нічо та самі дармують, а до того, коли попадеть ся імъ яка праця підъ осудъ, то и тій не дають світа божого побачити.

На Буковині завізвавъ Гаснеръ Федьковича до спорудженя шкільних книжокъ и намъ такъ треба зробити, а не оглядатись ні на раду школьну, ні на комісию.

Я вироблю таке меморандумъ, а Ви, Добродію, коли ласка, подайте міні и Вашу гадку въ сёму ділі, якъ лучче би справу повести, та на що именно вагу цілу покласти. Моя думка така, що симъ способомъ ино загородимо нашимъ москаликамъ дорогу до обаламучення нашої молодежи, а міністрови треба сказати, щоби вінъ не піддававъ насъ на будуче підъ опіку Ляхамъ, а давъ намъ народовцямъ зуповну волю въ ділянню. Піддаваннємъ насъ підъ опіку ляцьку виробляєть ся у насъ упорчивість; ми зъ рукъ Ляхівъ нічого не приймемъ, а до того гнетъ ляцький робитъ зъ нашихъ людей москаликівъ.

Хвиля теперішня тимъ надобніща до такого ділання, що немає у насъ метрополита, котрий би здужавъ попсовати намъ въ міністерстві. Ми и ростемо зъ кождимъ днемъ у повазі; Лаврівський совітникъ хоче пристати до Просвіти, побачивши, що ми етимологїні не цураємось. Просвіта муситъ и на дальше ити сею етимологічнёю дорогою; її задачою буде зібрати побіля себе всіхъ народовців-етимологістівъ; Правда получить всіхъ фонетиківъ. Такої політики намъ тимъ більше треба придержуватись, бо Слово хоче теперъ уже звертати на народню дорогу, здаєть ся ино на те, щобъ збаламутити наново тихъ народовцівъ-етимологістівъ, а віттакъ завести іхъ въ московский таборъ. Нехай ино будемо мали въ Просвіті етимологівъ тихъ, а ми заведемо іхъ уже помаленьку и до фонетичнёго стану.

(Конець буде).

*) На долї: Д. Вп. Пант. Куліша у Відень.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Усп. св. Анни; римо-кат.: Каєтана И. — В суботу: руско-кат.: Єрмолая, Параск.; римокат.: Кириака м.

— **З русла народного житя в Ст. Самборі.** З великим одушевленєм можемо повитати живий рух на народній ниві в давнім епископскім містї, Старім Самборі. Серед великих перепон Польщі та закоріненого там москвофільства розбудилось заходом щирих патріотів народне житє і нинї доведено до того, що лиш мала жмінка лишилась в своїй темнотї при заскорузлім москвофільстві, а всї прочі чують ся щирими народовцями Русинами-Українцями. Дня 2. серпня посьвячено тут відреставрований „Дім Просьвіти“ котрий недавно закуплено від одного міщанина. На посьвячене прибуло богато духовної і сьвіцкої дооколичної інтелїґенциї, відпоручники — селяни від всїх Читалень „Просьвіти“ з повіту а всего народу було поверх тисячки. По водосьвятию зложив о. Яворский товариству желання доброго розвою на руки місцевого катехита о. Гадзевича, котрий є душею цїлого руху, а опісля короткою гарною промовою отворив о. Гадзевич збори, вказуючи на вагу сеї

хвилї і віддав провід о. Шевчикови, заст. голови філії »Просьвіти«, позаяк голова о. Д. Лепкий не міг бути на сім торжестві присутним з причини виїзду до купелїв для поратованя здоровля. Посипались промови о. Яворского з Стрільбич, п. Сеника, п. Волосяньского, о. Качмара, о. Шевчика і прочих, а всї они відзначались горячою любовю до свого народа, та бажанєм, щоб наш нарід як найбільше просьвічав ся. Зібраний нарід нагороджував бесїдників горячими оплесками, аж саля лунала, та се викликало велику зависть ворогів, що мов лиси ходили по під вікна і завистним оком споглядали на живу струю народного житя. Опісля відбулась забава зі співами і танцями. Нарід бавив ся чудово, а передовсїм хор »Просьвіти« пописував ся своїми піснями. Тому, як з одної сторони тїшимо ся тим житєм, так знова желаємо філії старосамбірскій, щоб дальше працювала з подвійною силою і енерґією для просьвіти свого народа, а тодї зникне москвофільство, котре утримуєсь завдяки темноті народа, а також зникне між народом охота за леда що покидати свій обряд і переходити в инший табор. Замітне в роботї філії старосамбірскої і се, що цїлий рух просьвітний веде ся на чисто національнім ґрунтї без домішок радикалїзму і соціялїзму і тому як раз зеднує для себе всї верстви народу і нїхто ту не думає виступати против мнимого клерикалїзму та зачіпати квестиї вір, бо кождий бачить, що житє се розвиваєсь в природний розумний спосіб. — Лиш працї і волї — а користь буде! — *Свій.*

— **Нова українська опера.** Сими часами покінчив наш славний композитор Денис Сїчиньскій писати нову оперу п. н. „Роксоляна". Лїбрето опери схоже по самій темі на „Марусю Богуславку" — себто геройкою опери є таж сама українська дївчина, що й в „Богуславцї" Старицкого. Я — пише п. Фр. К. — мав нагоду чути прольоґ сеї опери і декілька пісень з І. та ІІ. акту у виконаню хору бережаньского Бояна і признаюсь, що вони перейшли моє очікуванє. Особливо сопранове та альтове сольо в прольозї чудове. В протиставленю до „Різдвяної ночи" є „Роксоляна", як би так сказати, цїлком европейска — відгуків народних мельодий в нїй майже зовсїм нема. Як інформовано мене, „Роксоляну" маєнезабавки виставити „Narodne divadlo" в Празї, яке вже зладило переклад лїбрета на ческу мову. Також аматорскій театр львівского „Сокола" має відограти оден акт „Роксоляни", а партиї породавано ще в зимі найлїпшим солїсткам та солїстам та запрошено два хори до участи. В осени можна надїяти ся, що „Роксоляна" появить ся на рускій сценї і тодї можна буде ширше про ню поговорити.

— **Зміни ісповідань у Львові.** Урядовий статистичний місячник Lwów w cyfrach подає, що в червни с. р. змінило у Львові ісповіданє 36 осіб. Мім ними 1 римо-католик (21—30 р. житя), 28 греко-католиків (16 мужчин і 12 женщин) і 7 жидів (3 мужч. і 4 жен.). З того до римо-католицкого обряду пристало 30 осіб, на евангелицке перейшло 5, а до безвіроісповідних 1.

— **Канадийскі власти** постановили не впускати чужих робітників особливо зі Зединених Держав до Канади, щоби не відбирати зарібків тамошним робітникам. Недавно завернули канадийскі власти понад 5.000 Італїянців, що їхали до зелїзничих робіт. Рівнож заострено приписи що до впусканя посторонних осіб, глядаючих зарібків у Канадї, щоби забезпечити в той спосіб занятє для робітників Канади. Хто не викажесь більшою сумою гроший, цїлком певно не буде впущений до Канади.

— **Фальшівники грошей.** В Садагорі на Буковинї арештовано мужа і жінку Бабяків, прихоплених при видаваню підроблених 5-коронівок. Бабяки приїхали до Садагори перед кількома тижнями з Росиї. Полїция мала на них око, бо видали ся їй підозрінними ріжні сходини Бабяків з приїзними з Росиї. Бабяки мали бути аґентами якоїсь фабрики фальшивих грошей в Росиї.

— **Пияньство у Львові.** В маю с. р. випито у Львові: 6.200 лїтрів руму, 106.900 л. горівки, 59.000 л. вина, 12.300 л. меду, 1,120.100 л. пива, 14.100 л. оцту і 471,771.000 лїтрів води. (Вода почислена вся, яку допроваджено до Львова і вужито не лише до питя).

— **Дощі на Українї.** Останнїми часами у Київі після страшенної спеки майже без перестанку все йдуть дощі. 28-го липця, на сьвято князя Володимира, година була дуже гарна й не нудна. Та другого дня пішов знов дощ. — З с. Манжосівки, прилуцкого повіту, пишуть: Після спеки, що була у нас до 14. липця, коли доходило инколи не мало до 50° R, пішли отсе дощі. 23. липця упав такий великий дощ, що не мало накоїв людям і шкоди. Всю огородину затоплено та занесено намулом. Хто не встиг ще перевезти сїна з лук, то там воно й пропало: чи погнило, чи забрала вода. — В київскім повітї як тільки почали ся жнива, 15. липця зараз почали ся й дощі, що йдуть мало не що дня без перестанку. Хлїб уже спілий-спілий, та й став уклякати; викошене повлипало геть в землю. А тут ще й град частенько навідує ся. — В околиці побіля Глухова 23 й 24 липця пройшов великий дощ. Перед тим стояла страшенна спека і сей дощ значно підправив жита та підсьвіжив всяку ростину. Тепер селяни сподївають ся зібрати хоч маленький урожай хлїба. — Дощ за дощем перепадає в лїтиньскому повітї. Буває і буря не раз. Поки що — шкодила хлїбови та сїну отака ляпанина. Але се 18. липця як зірвав ся в с. Маркушах вітер із дощем, то перекинуло в пана стирту сїна й задавило на смерть робітника Грицька Ребрика з села Вороновець. Він на той саме час з товаришом своїм сховав ся туди від дощу. Товариша его тільки придусило; его витягнули за ноги з під наваленого сїна. — Дня 28. липня над вечір над г. Кремінцем пройшла страшенна дощова гроза. Кремінець стоїть у долинї й звідусюди оточений горбочками. Через те, як зійде дощ, то з гір завше біжать великі потоки води, що з ревом та шумом заливають увесь город. Сегож разу творилось щось страшне. Шкоди нароблено сила: в потоцї втопилось 3 особи і гадають, що є й ще жертви, яких витягнуть, як розкопають піскові горы, нанесені водою подекуди заввишки більше сяжня. З огородів здебільшого забрано всї овочі.

— **Пожар лїсів.** В анґлїйскій Колюмбії (в півн. Амер.) вибух пожар лїсів. З лїсами горять хутори, оселї і міста. Доси вигоріло шість міст, а поверх 150 осіб втратило житє. Шкода виносить вже дотепер 5 мілїонів долярів. Всякий ратунок є немисливий, бо лїси горять на величезнім просторі. Лише зливний дощ міг би спинити огонь.

— **Поучаюча статистика.** Польске Сокільство в межах Австриї числило в 1907. роцї 150 ґнїзд, а 19.494 членів, між тим 4.682 умундурованих, 3.284 вправляючих (432 женщин). Публичних вправ було 299 і 386 народових обходів. Приходи виносили 1,280.507 К, а се: з вкладок 178.432 К, з оплат за ґімнастику 51.856 К, з субвенцій 954.130 К, з дарунків 46.200 К, з инших жерел 51.892 К. Всї видатки виносили 1,182.569 К. Вартість недвижимостий всїх 150 ґнїзд становить 3,499.250 К, фонд будови 256.145 К, вартість інвентаря 313.887 К, ґіпотечні довги 2,362.673 К, се значить, що чисте майно варта 1,822.513 К. Власні будинки має 64 ґнїзд, боїща 68, а прапорів 46.

— **Бальон згорів.** Бальон ґр. Цеппелїна, про який стілько писано з великими надїями, стрінула катастрофа. Онодї ґр. Цеппелїн вибрав ся на своїм бальонї в непершу пробну подорож понад озером Боденьским. Спершу бальон летїв після волї свого керманича, але небавом зломала ся керма і бальон злетїв на землю. Заки ґр. Цеппелїн встиг его направити, зірвала ся буря і понесла бальон аж недалеко Штутґарту. Там мабуть вдарив ґрім в бальон і запалив ґаз. Бальон, якому ґр. Ц. посьвятив цїле житє, спопелїв до тла.

Оповістки.

— **Зі Старого Самбора.** В неділю дня 9. серпня відбуде ся заходом філії „Просьвіти" в Старім Самборі великий концерт в честь Маркіяна Шашкевича в салї „Дому Просьвіти" з добірною програмою. В концертї возьме участь академічна молодїж. По концертї відбуде ся забава з танцями. Чистий дохід призначений на реставрацию власного дому. Сподїємо ся, що Русь старосамбірска зрозуміє гарну цїль філії і прибуде численно, щоб тим чином звеличити память великого борця галицкого за народне слово, а кромі сего є се добра нагода підчас ферий добре забавитись. Початок о 8: год вечером. — *Видїл.*

— **Сокільский фестин в Жовквї.** В неділю дня 9. с. м. уряджують жовківскі тов-а »Сокіл«, »Зоря« і »Просьвіта« з підмогою львівского „Сокола" і „Зорі" великий народний фестин в лїсї „Гарай" коло Жовквы. Програма богата і ріжнородна; між иншим вільні вправи топірцями Соколів зі Львова. Музика з Махнова. Початок о 2. год. по пол. Фестин заповідає ся величаво. З цїлої Жовківщини вибираєсь народ, а зі Львова має приїхати також багато гостий.

Зі Львова виїздить окремий поїзд о 1½ год. по пол. з гол. двірця. Поворот до Львова о 11. год. в ночи. Білєти їзди там і назад зі вступом на фестин по 1 К 60 с. продають: „Сокільский Базар", „Народна Торговля", „Сила" і книгарня Тов-а Шевченка через цїлий день, а „Сокіл" і „Зоря" від 6—9 вечер.

— **В Камінцї стр.** відбуде ся в неділю дня 9. серпня с. р. заходом ґімнаст. тов-а »Сокіл« аматорске представленє драми Ґрінченка „За батька", а опісля в салї ради повітової вечерницї з танцями.

— **В бурсї дяківскій ім. митроп. Шептицкого** знайде поміщенє 20 учеників середних шкіл, за оплатою 30 К місячно. Кождий принятий мусить мати власне ліжко і сїнник. Зголошеня приймає до 18. с. м. о. Андрій Гавришак, ул. Петра Скарги ч. 2А.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс повітових комісарів: Влад. Топольницкого з Турки до Лїманової, Фр. Лещиньского з Долини до Городка, д-ра Ад. Раппого з Городка до Львова; концепістів намісництва: Влад. Лишковского зі Ст. Самбора до Дрогобича, Мих. Майкснера з Теребовлї до Бродів, Руд. Цінтля з Бродів до Ст. Самбора і Ем. Ґольчевского з Жидачева до Турки; конц. практиканта Едм. Ґроблевского зі Львова до Жидачева; повітових секретарів: Ант. Скроцкого з Березова до Львова, Влад. Крису з Рінчиць до Львова, Тита Решетиловича з Косова до Березова і Ант. Чубака з Коросна до Товмача.

— **З зелїзниць.** З днем 10. серпня змінить ся розклад їзди поїзду особового ч. 1226, який відходить зі Стрия о год. 4 мінут 37 по пол., а тілько, що поїзд той не буде відїзджати до Хирова лиш просто до Посади хирівскої. Теперішний час приїзду его до Хирова треба зважати яко час приїзду до Посади хирівскої. Для подорожних їдучих тим поїздом, до стацій, що лежать при шляху Хирів-Сянок, провадити будесь поїзд льокальний ч. 2022 А з Посади хирівскої до Хирова в безпосереднім полученю від поїзду ч. 1226 і без пересїданя в Посадї хирівскій після отсего розкладу їзди. Посада хирівска відїзд о год. 7 м. 49. Поїзд особовий ч. 2023 переходячий межи Хировом а Перемишлем буде переходити від дня 10. серпня включно тілько між Посадою хирівскою а Перемишлем (виїзд з Посади як дотепер о год. 7·35 мін. веч.). Зміни ті є оповіщені в стїнних розкладах їзди таблиця VII на шляху 205, 212 і 216. Додаток V' кишеневого розкладу їзди можна одержати безплатно у всїх касах особових за оказанєм кишеневого розкладу їзди.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха" і „русскіе" у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляциї).

(Дальше).

Набравши так у маститого о. Здавидяка патріотичного духа (spiritus, оковита, ачіщон-

ная; див. 100-томовий Лексікон о. Сводно-літописця), вибрали ся істинно-русскіе в товаристві перебраних за льокаїв г. г. Дудрикевича, Здавидяка, Шпроцика і инших, чотирма бердичівскими балаґулами, робити візити львівским достойникам і знакомим, при чім було в плянї оглянути львівскі „достопримічательности“. Очевидна річ — заховано всякі средства осторожности, на жаль власними засобами, т. зн. лише при помочи власної „охрани“ (поперебирані росийскі жандарми і козаки): ізменнїки Поляки отямили ся і заховували повну резерву. Ходили навіть в деяких польских кругах поголоски, аби зробити стародавним звичаєм „заязд“ та силою вимести московске сьмітє, та взяла верх гадка Імсі Р. Носалєвіча, який радив не рухати..., аби не воняло. Так і стало ся.

Як приймали московских емісариїв, не буду описувати. При ґубернаторских валах прийняв їх лякей Ексцелєвциї, потрактував „батярами“, показав деякі найбільш секретні убікациї палати з взірцевими урядженями — і — випросив чемно за двері. На св. Юрі прийнято їх вправдї, одначе від істинно-русских заносило так істинно-русским сопухом, що потім треба було першим express-ом утїкати з палати. І до церкви (!) заходили маститі гості. Не від річи буде ще запримітити тут на вічну памятку, що хитрий др. Дудрикевич замовив був до св. Юра фотоґрафа і велїв фотоґрафувати усю істинно русску знать на тлї сьвятоюрскої катедри!!! Подаємо також до публичного відома, що як раз підчас знятя на верху катедри стояв на ґалєриї г. Вільчишин (він бо дуже високий і носом досягає з ґалєриї на сьвятоюрскій копулї як раз баню) і на даний знак розпустив був на вітер істинно-русский „флаґ“. Так і лишило ся на кліші. Очевидна річ, що Москалї будуть мати тепер чим похвалити ся в Пітєрі, мовляв — диви, які відносини в Ґалїциї, коли навіть на сьвятоюрскім „зданію“ віє істинно-русскоє знамя! Оповідали також сьвятоюрскі дячки, що г. Дудрикевич і о. Здавидяк, показуючи істинно-русским св. Юр, так казали: „Як раз тому 65 лїт, коли наш ґенїяльний Зубрицкій показував ето зданіє також істинно-русским гостям з Рассеї, а іменно проф. Поґодіну кажучи: „коли Збруч перейдуть казакі, так везїть з собою „істинного“ Преосьвященого: отсе буде для него »сабор«...« Миж (тягнули дальше, др. Дудрикевич і о. Здавидяк) опроваджуємо вас тепер, любезнїйшії, одушевлені тими самими істинно-русскими мріями, — а ехо повторило: „мріями“...

Як випали візити московских емісариїв у г. г. Бандитовского, Кульпаркевича, Бриґідкевича і т. п. не знаємо: були вони надто довірочні, аби бодай що-то дійшло до публичного відома.

Вже пізно в ніч вертали знамениті гості до готелю відпочивати по цїлоденних трудах. Властиво не вертали, а везли їх балаґульники як околотів. За возами тягнула ся неначе комета, струя гидкого істинно-русского сопуха, так, що аж фякерскі конї пчихали і лягали, пси вили як серед зарази, а воробцї то вже трупом падали з телєґрафічних дротів. Та істинно-русскі спали сном істинно-русским, анї вусами не моргаючи. Лишень ґен. Владиміров, що то звісно має ґенеральску голову, від часу до часу викрикував: Караул, караул! — й більш нїчого.

В готели витаскала служба гостий віндами на гору, по чім десятьох лякеїв захорувало тяжко на носатизну, чуму чи якусь там иншу холєрину. А балаґульники солому з балаґул дали на »всесоженіє«. — Дальше буде.

Телєґрами

в дня 6. серпня.

Чернівці. При вчерашнім доповняючім виборі до сойму з курії більшої посїлости вибрані одноголосно: Каєтан Стефанович, Вірменин і Николай Фльондор, Румун.

Сієнсін (Хіни). Якийсь Хінець тяжко зранив вчера росийского консуля, Попа. Причина замаху невикрита.

Царгород. Султан потрясений останними подїями тяжко занедужав.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готел, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуської і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 6. с. м.: Ольга і Ів. Маркевичі, Берлоги; Віра і Мария Трусевичі, Комарів; Филип Ленюк, Глїбока; М. Дністряньский, Стегниківці; др. Зд. Чаплїцкий, Закопане; Ем. Шолгиня, Скалат; Ммх. Питляр, Пийло; М. і Вол. Тисовскі, Калуш; Т. Грушкевич, Стільско; Ал. Миляпич, Криниця; Мик. Захарясевич, Радимно; Мик. Щуровский, Стинава нижна; Вол. Дубецкий, Заставна; Юл. Бачиньский, Милованє; Ів. Шерстиль, Сулимів; Т. Грицак, Станиславів; Ст. Росткович, Сидорів; о. Едвин Биліньский, Острів; о. В. Андрухів, Ляшки; О. Гаврило, Урмань; о. Вас. Загаєвич, Волчуги; о. Р. Березиньский, Дібще; Андр. Лунів, Стрий; Мих. Солодуха, Стрий.

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахняких

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Матурист ґімназияльний

довголїтний і вправний інструктор глядає лекциї або занятя у Львові або на провінциї. Згол. „Industrius“ poste rest. Львів 10.

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(14—15)

Куращийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(3—12)

ФІРМА

ФІНКЕЛЬШТАЙН і ФЕЛЬ

склад зелїза і зелїзних товарів

Львів, ул. Сокільска ч. 26.

поручає свій богато заосмотрений склад блях цинкових, чорних і мідяних до покриваня будинків і церков по фабричних цїнах, як також і всяких керничних приборів.

(4—4)с.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсім лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%. **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних вносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З **зисків** удїлив „Дністер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґолук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 169. Львів, субота дня 26. липця (8. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Впрвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошена звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Ворохобня у Франциї.

(△) Крівавi події в останних днях, викликані у Франциї змовою будівельних робітників, звернули бачність Европи на сей край, котрий социяльїсти вважають своїм будучим раєм. Правительство третої французскої републики опинило ся наслїдком тих подій перед новим питанєм. Коли перед кількома роками перед лицем французского президента і правительства пересували ся „площею републики“ робітничі віддїли з червоними прапорами, здавало ся, що робітничі верстви приєднані для речи посполитої.

Тимчасом показало ся, що се була мана. Велика більшість французских робітників думала, що наспіла тепер пора на колєктивістичну річ посполиту і знесенє приватної власности, а до здїйсненя сеї мрії мав послужити „Союз загальної працї“ (Confédération général du travail) в Парижи, біржа робітнича, котра на »площі републики« має величаву палату і синдикати по всїх містах у Франциї. Отсей союз, сї робітничі біржі стали огнищем революцийної орґанїзациї. В значній части сїл і міст здобули они собі з виборчих зглядів прихильність великої части громадских рад і дістають навіть від громадских рад грошеві підмоги. В Парижі і в многих містах робітничі верстви творять справдешне революцийне військо колєктивістичне, а єму в підмогу йдуть численні часописи і мають великий вплив на широкі верстви народні.

З тою колєктивістично-социяльїстичною аґітациею іде рука в руку пропаґанда проти війска, бо провідники сего руху розуміють дуже добре, що комунїстичну републику можна буде тодї завести, коли буде розстроєне військо. Віроісповідним і суспільним розладом, до якого змагають провідники социяльїстів, думають они осягнути свою цїль. Они дуже добре знають, що теперішня річпосполита виринула на звалищах монархії, цїсарства і церкви. Тепер треба їм посунути ся о оден крок вперед і усунути останки горожаньскої держави.

Проводирі социяльїстів хотїли тепер зробити пробу своєї сили і проголосили загальний страйк, котрий завів до крівавої розправи з полїциєю, жандармериєю і військом в Дравей, Вінье і Вільнеф-Сен-Жорж. Правительство згнобило крівавою розправою сю колєктивістично-социяльїстичну революцию і опинило ся тим способом перед великим питанєм: чи можна буде робітників навернути до ладу?

Більша часть робітників не має охоти до проливу крови, одначе підбадьорюють їх Союз загальної працї проводирі. Они проголошують в друге загальний страйк в цїлій Франциї, а терорізовані ними в орґанїзациях робітники нахиляють ся, їх приказови піддати ся.

Тепер отже в найблизшою задачею правительства, відсунути грозу загального страйку. Може се осягнути з підмогою війска, але мимо того остане політичне і народогосподарске зворушенє і в такім станї опинить ся правительство перед парлямєнтом. Як небудь отже правительство не поступалоб, то не обмене сеї конечности, щоби довести до розриву з колєктивістичними социяльїстами і їх прихильниками.

Теперішне правительство могло ударемнити сю аґітацию »союза працї«, колиб було примінило закон з 1884 р., котрим введено союзи і приневолило піддати ся вимаганим тим формальностям. Так само треба було сї біржі працї визволити з під тероризму анархістів. Розходило ся о надане напряму, а введенє робітничого руху на правий шлях. Але сего правительство не зробило і тепер по кількох пробах страйків (почтовім, електричнім, пекарскім і т. и.) дійшло до проливу крови, є убиті і около 60 ранних.

Наколи колєктивістично-социяльїстич-

Боротьба самоуправи

руского воєводства з опришками.

(Конець).

В додатку до своєї працї (переповідженої нами) подав др. Прохаска пять соймикових ухвал в справі опришків. Замісць них подамо нашим читачам два характеристичні документи: 1. Зізнанє судового возьного, який ходив на оглядини забитого опришками 1715 р. Войтїха Сокольнїцкого (про се забійство згадує в своїй працї др. Прохаска); оно дає образ страшного знущаня опришків над своїми жертвами. 2. Лист одного шляхтича з 1729 р., з якого показує ся, що т. зв. смоляки, котрих в погоню на опришками висилала шляхта руского воєводства, а також і військо, давали ся людности і шляхтї зарівно в знаки, як і самі опришки. Оба документи подаю із своєї збірки материялів до істориї галицкого опришківства.

Др. Богдан Барвіньский.

1.

Галич, 19. серпня 1715.

Возьний Ян Беревґовский-Счерба здає в ґродї реляцию про замордованє опришками 18. серпня 1715 р. Войтїха Сокольнїцкого, цеханівского підстолього, в селї Палягичах*).

Iż ja na urzędowną Jej Mci Pani Ludowiki Ulewiczówny, niegdy Jego Mci Pana podstolego ciechanowskiego dnia wczorajszego przez opryszków zamordowanego okrutnie małżonki pozostalej wdowy, requizycyą dnia wczorajszego do dóbr wsi Połajcz z pomienioną szlachtą**) zchodziłem i tam na ciele niegdy Jego Mci Pana Wojciecha Sokolnickiego, podstolego ciechanowskiego, jako to nos z lewej strony przebity, przestrzelone rany przez obie ręce i żebra także kula przeszła na wylot przez ręce obie i samego wskruś. Item poczowszy od karku z lewej strony rozcięty, przecięcie gardła głębokie. Item na piersiach smoło wypalonych ran koło trzydziestu, item pod obiema pachami powypiekane boki. Item na ramieniu prawym wypaloną raną także wielką, jak bity szóstak. Item krzyże zbite, stłuczone, sine. Item palec średni siny cały, koszulę popaloną, zbroczoną. Okna w połowej izbie duże, w izbie duże, w alkierzu jedno wyjęte. Drzwi do alkierza wpuł wyrąbane, począwszy od wierzchu. Drugie drzwi do tegoż alkierza przestrzelone, w trzecich haczek oderwany. Szkatułę w izbie zrąbaną, w baszcie drugą szkatułę, drugą na dole i skrzyń dwie z wiekami rozbitemi. Schody z progu z baszty wychodzące zkrwawione i próg tamże i na podwórzu krwi wiele widziałem, o czym prawdziwą do akt niniejszych zanoszę relacyę.

*) Castr. Halic. T. 210, p. 1413—14.

**) З Йосифом Марсе і Яном Голиньским, які згадані в канцелярийній вступній формулї.

2.

Шляхтич Бельский пише до венденьского хорунжого Александра Тишковского в справі надужить смоляків і драґонів та залучає реєстр шкід, ними зроблених*).

Die decima quarta augusti, millesimo septingentesimo vigesimo nono. Wielmożny Mci Panie Chorąży, mój Wielce Mci Panie i Dobrodzieju. Przy zasłaniu winnej submissiej Wmm Panu donoszę, co tu u nas w gurach słychać, że ledwo gur nie poroznoszą, tak gdziekolwiek ludzi napadłszy rozbijają i biją, gdzie regestr tego wszystkiego posyłam Wmm Panu. Więc Wm. Pan chciej dać ordynans Panu Hołyńskiemu, co z tym robić, bo on powiada, że takiego ordynansu niema, aby się z niemi (sic!) podkał, a tu ludzie wielką oppressią cierpią i niemasz od kogo, by ich (sic!) tylko sześciu i smolaków dwa, ci codzień po lasach chodzą po gruntach Wm. Pana i rozbijają, przytym zaleciwszy się łasce i respektowi MM. Pana życzliwym bratem i najniższym sługą Wł. Bielski... Die trigesima augusti, millesimo sep-

*) Castr. Halic. T. 230, p. 1577—8.

ний рух удержить ся при своїй силї, може дійти до того, що одиноким способом стане військова диктатура, котра споводує реформу виборчу і уможливить розумну політику. Одначе можна сумнївати ся, чи мужі теперішної речи посполитої, котрі вийшли з революциї, залишать революційні змаганя.

Одиноким лїком є зворот духа у французскім народї. Поворот до монархії є в нинїшних обставинах неможливий, а змаганя многих католиків, котрі против ради Льва XIII ішли за тою мрією, довело Церкву до вяжких ударів. Зближене робітничих верств до Церкви може дати Церкві нові сили а мимо важких часів довести до втихомиреня.

Політичний огляд.

Заграница.

З Туреччини надходять вельми тривожні вісти. Оповіщене Гатті-Гумаюн, зміна мінїстерства і найновійші розпорядки Високої Порти розбудили жадобу широких верств народних і критикоманїю дневникарства. Нарід бажає очивидно спокою, а заворушеня виходять від чинників, котрі хотять лише вихіснувати для себе конституційні змаганя. Дневникарство, котре тепер почуло свою силу, розятрує і пристрасно виступає проти всего, що ему не до вподоби. Треба отже кріпкої руки, щоби вспіла удержувати лад.

Тимчасом наспіли вісти, що великий везір Саїд-паша і цїле мінїстерство подало ся о відставку і що султан вже приняв се подане, а давний вел. везір Кіяміль-паша має зложити нове мінїстерство. Крім того оден з молодотурецких провідників в Женеві одержав вістку з Царгорода, що якийсь низший двірский урядник напав на султана з штилетом в руках і хотїв его убити а лише случайно удар сей відбив ся на панцирній сорочцї султана, так що скінчило ся лише синяком. Здоровле султана наслїдком останних подій вельми розстроене, так що побоюють ся катастрофи. Звіщають також, що є намаганя, усунути султана а на его місце осадити его брата. Всї ті обставини збільшають розлад і заколот і треба приготовити ся на найгрізнїйші події, тим більше, що дневникарство ятрить, а се звертає ся тепер і проти самого султана. В многих місцях дійшло до революцийних заяв, а царгородста залога зложила султанови присягу, що остане вірною, як довго він буде удержувати свободу. Розбишацкі ватаги, котрі доси рабували і марнували по Македонії і визволені з вязниць не лише політичні але й прості злочинцї розбрелись по краю, скріплені крім того політичними очайдухами з Сербії, Грециї і Болгарії, причиняють ся до заворушеня в державі. Висші достойники і старші турецкі мужі а також християни побоюють ся, що се не конець подій і що молодотурецкі загорільцї можуть всю власть захопити в свої руки і довести до поважного замішаня.

З Тебріс звіщають, що там протягом двох днїв тривала стрілянина, а турецкий консуль домагав ся закінченя особиці, инакше его правительство було би приневолене хватити ся рішучих способів для охорони пошкодованих підданих. Льондоньскі дневники знов доносять, що в останних часах Перси видали відозву до Турків, поселених в Тебріс, щоби з ними злучили ся до борби із сторонництвом шаха. Відозва кінчить ся висловом, що все одно, хто панує, чи шах чи султан.

Огляд часописий.

(„Рідний Край“ про третю думу. — „Рада„ про стале жалованє для послів. — „Conserv. Korresp. про всеславяньский зїзд).

(Конець).

Про стале жалованє для послів думи, пише »Рада«:

„Звістка про те, що члени державної думи призначили собі чималеньке річне жалованє, справила на місцях, як і треба було сподївати, дуже прикре вражінє. На скільки про те можна було досї довідати ся, селян вразив не стільки самий факт, скільки ті обставини, серед яких він відбув ся. Круглий нуль масам і 4.200 карб. на рік кожному депутатови — ся паралєля не могла не кинути ся у вічі селянам. І в результаті — недокладна леґенда, що жалованє призначено депутатам за те, що они »про землю не клопочуть ся«. Реального значіня ся леґенда, звичайно не має, але она характерна для оцїнки відношеня селян до членів третьої думи: про членів перших дум селяни того не сказалиб.

Друга звістка „з місць“ оповідає про неудачу, що спіткала аґітацию депутатів за славнозвісний национальний союз у провінциї. Реального значіня не має і сей факт, бо хиба мало правих союзів одцвило, не встигши розцвисти, за останні два роки? Але, подібно до першого факту, останнїй служить гарним показчиком того, як низько впав кредит третьої думи в очах народу. Аґітация членів обох перших дум хвилювала, захоплювала маси, »послухати депутата« приходили за десятки верстов, ховали ся по ярах та провалях; від аґітациїж членів третьої думи селяни инколи одмахують ся, як від настирливої мухи.

Більш нїяких звісток з місць немає. Нїчого не чутно навіть про те »єднанє депутатів з народом«, про яке мріяли октябристи, не кажучи вже про єднанє на европейский зразок. Очевидно, праця депутатів третьої думи дала оден таки наслїдок: „конституційні ілюзиї“ народу цїлком розвіялись і байдужність до парляменту, якого „в нас, слава Богу, немає“, наступила повна. Не знати тільки, хто більше програв від сього—народ чи сама дума.

З Праги пишуть до Kons. Korres. про всеслав. зїзд ось що:

„Коли одна часть молодоческого дневникарства (Narod. Listy) представляє останнїй всеслав. зїзд в Празї яко подію, котра має »европейске значінє« або есть »почином нової доби в істориї славян. народів«, то се є безмежна пересада споводована намаганєм, щоби зблїдлій популярности особливо молодоческих проводирів додати нового блеску. Бажаної цїли очивидно не осягне се прибільшуванє. Молодоческе сторонництво має вже тільки минувшину за собою. Але з другого боку є се знов маловаженє, невідповідне дїйсности, коли представляє ся справу так, начеб там лише розправлювано, резольвовано, бенкетовано і тоастовано. Треба отже і тут придержувати ся »середньої лїнії (відомі слова бар. Бека про політику — Ред. Русл.)“.

Дальше зазначує Kons. Kores., що там дійшло до пересправи між польскими а росийскими відпоручниками про головні точки польско-росийского спору і пише відтак ось що:

„Всеславяньска „Gemeinbürgschaft“ в сїй або иншій формі є завислою від вирівнаня або злагодженя росийско-польских суперечностий. Одначе они є так поглиблені і розширені, що не можуть бути усунені лише звичайною розправою на безсторонній области. Коли в Празї огнистий Москаль Маклаков і розважний Поляк Дмовский згодили ся. в переконаню про конечність польско-росийского зближеня, то є се поки що проява, яка аж тодї матиме практичне значінє і вагу, наколи поведе ся строгу дїйсність в самій Росиї переминити відповідно лагідним указкам пражского зїзду.

До сего однак ще вельми далеко, як се можна бачити з відзивів росийского дневникарства про пражске »братанє« (досить вказати на статї в „Новое Время«, котрому й не снить ся про якесь польско-росийске братанє — Ред. Русл.).

Також Поляки post festum глядять на справу троха тверезійше (навіть петербурский Kraj і всеполяске Słowo, котрі так були спершу одушевлені сим зїздом, тепер охолонули — Ред. Русл.).

Деякі польскі дневники представляють тепер справу так, що польскі відпопучники в Празї були більше съвідками і видцями всего, як інїціяторами і дїячами. Все те не викликує особлившого санґвінїзму про практичний вислід пражских академічних розправ.

Річеві ухвали не так скоро переминять ся з резолюций в дїйсність. Досить згадати про величезні трудности, які насувають ся здїйсненю двох головних предлог — устроєню всеславяньскої вистави в Москві і закладинам славяньского банку! В обидвох напрямах мають зовсїм инші чинники рішаюче слово, як адвокати і професори, що тепер є послами. В тих справах легко перевести ухвали, але незвичайно скоро їх виконати. Про всї ті справи не треба забувати, наколи не має опісля наступити розчарованє. Пражска конференция була лише почином, котрого продовженє і докінченє зависиме від зовсїм инших чинників, як учасники зїзду, котрі може мали зовсїм добрі наміри. Але кожду дорогу треба почати першим кроком, а таким першим кроком на дорозї славяньского єднаня є пражска конференция. Одначе намірена цїль ще далеко, дуже — дуже далеко...“

---

tingentisimo vigesimo nono. Zabrali Petrowi Krzysiakowemu i jego spólnikom owce w lesie dragoni kniażdworscy, z leśniczym i smolakami na stają napadłszy zbrojno, serdaków trzy, serów bundzów cztery, siekierę, kocioły, postoły, uzyszcze samego zaś Petra Krysiakowego na sianożęci jego, gdzie gromadził niedaleko od stai, wzieli związali nazad ręce i prowadzili na kniażdworską na banię, którego prowadziwszy muszkietami tak zbili suchemi razami, że ledwie duszą nie zionoł tam takiej na miejscu, tam go przyprowadziwszy na banię położono po środku baniej, którego ledwie zwarycze kniażdworskie odjechali i odprosili i koniecznie na okup siebie rozkazali dragoni, aby był dwa garce gorzałki kupił. Item Tymkowi Kotowi także tegoż dnia na stają uderzyli i siekierę wzięto i kilka razy uderzono pastucha.

— **Поправки похибок**. В ч. 167 „Руслана“ в фейл. „Боротьба самоуправи“ зам. »Бурянский« м. б. „Турянський“; з. „Ґордзїцкий“ м. б. „Ґродзїцкий“; з. »Сектіванього« м. б. „Сентіванього“, з. „Гуденки“ м. б. „Руденки“.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Конець).

В врешті чи удасть ся цілий плянъ зъ Гаснеромъ чи ті, а зъ заложеними руками намъ сидіти годі. До того прошу Васъ, Добродію, прислати міні ті меморанда німецькі, що я іхъ Вамъ послався. Я покличу ся на іхъ.

Я одужавъ вже цілкомъ майже, тільки рота не можу добре роствирати; піявки помогли міні.

Посилаю Вамъ, Добродію »Зорю«; печатали ми ії у 2000 пр., та вже третя часть розійшла ся за два дни. И вороги хвалять собі ії.

Просвіта зачала уже и коло календаря народнёго ходити; здаєть ся вийде вінъ по вакаціях.

Ще одно, Добродію! Я ношуся завдно изъ гадкою, щобъ ми засновали свою окрему печатню. Акціями по 100 р. знайдемо досить людей, котрі схочуть заложити ії. Наколи буду у Відні, то Милорадовичка мусить дати хочъ 500 руб. Дійсно бо ажъ жаль бере, якъ насъ за все в тихъ друкарняхъ деруть.

Пані Лепетинська, якъ ми ій усе, якъ слідч писали, не одізвалась до сіхъ поръ ні словечкомъ; и зъ Москви відъ книгаря немає жаднихъ вістокъ.

Посилаю Вамъ, Добродію, листч Comparetto-го що пиньки ёго одержавъ. Зробіть ласку та виявіть міні коротко, чого вінъ відъ мене хоче, бо я сеї таліанської мови ні чичиркъ; а коли треба одвіти ти, то подайтепроектъ листу.

Коли Ваша воля, то Правду не висилати мені більшъ позаграницю.

Здоровлю Васъ, Добродію та клонюсь першимъ низенькимъ поклономъ Добродієві Деньковському и Вашому Другові.

Щиро прихильний

Наталь.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско кат.: Ермолая, Параск.; римо-кат.: Кирияка м. — В неділю: руско-кат.: Панталеймона; римо-кат.: Романа.

— **Ексц. Преосьв. Епископ Константин Чеховичъ** вернув по відпочинку до Перемишля.

— **Будова ґімназії в Кіцмани.** Міністер скарбу др. Коритовский приняв предложені ему міністерством просьвіти пляни будови нової ґімназії у Кіцмани і згодив ся, щоби на сю будову виплатити субвенцию в квоті 100.000 К із державних фондів. Стало ся се заходами пос. Василька і Семака.

— **Ґімназия у Вижниці.** Посли Василько і Семака одержали від міністерства скарбу отсе повідомлене: Міністер скарбу згодив ся на предложену ему міністром просьвіти пропозицию на отворене ґімназії у Вижниці з рускою викладовою мовою з днем 1. вересня 1908 р.

— **Московске ярмо над Україною.** „Рада“ доносить, що онодї застановляла ся ґуберниска управа в Катеринославі над статутом „українського драматичного кружка при никопольско-маріяньскім заводі“ і відкинула статут.

— **Практичні розмови з селянами з Київщини.** Київский ґубернатор вдоволив просьбу київской ґуберискої земскої управи, щоб дозволено інструкторови бжільництва А. Є. Титову, садівництва й огородництва С. В. Країньскому, шовківництва А. І. Пусецу й сільского господарства А. І. Ткаченкови впоряжати по ярмарках та базарах на Київщині практичні розмови та зразкові праці без особливого що разу повідомленя місцевої поліції на два тижні, аби тільки про кожду отаку розмову впорядчики сповіщали перед початком місцеве поліцейске начальство чи тих чиновників, що заступають его. З також умовою поліция повинна допускати і зібраня, що впоряжають інспектори в справах дрібного кредиту для тих, хто має охоту, завести кредитові чи позичково-ощадні товариства.

— **Пожар в Тустановичах.** Як довго буде горіти нафтовий закоп Oil City в Тустановичах — на се можна вже тепер відповісти. Через пять тижнів, відколи сей закоп горить, радили на місци ріжні ґірничі і політичні комісиї над способом угашеня сего нафтового вулькана, і нічого не врадивши, лишили вогонь на ласку Божу і виїхали. Ріжні фаховці і нефаховці подавали також свої проекти, як би можна загасити Oil City, але комісиї згори відкидали ті проекти, яко безуспішні. Рішено, що закон, який тепер денно викидає 80 ваґонів кипячки, дасть ся загасити тоді, як его видатність спаде на 20 ваґонів денно. Коли се стане ся, годі предвидіти. Oil City може горіти місяць, два, або й цілі роки. Сила вогню є неменша, як була на початку. Вибухаюча до 20 метрів в гору кипячка розприскує ся у воздусї і горить, як величавий а грізний сьвітляний водограй, бухаючи чорним, непроглядним дымом, що стелить ся з вітром довгою пасмугою. З 80 ваґонів нафти, яку денно закоп викидає, спалює ся на місци до 20 ваґонів, а решта відливає рурами в долину на потічок, де зроблено гать і там ей спалюють до решти, яко непридатну до ужитку. Докола горючого закопа є такий жар, що близше як на 100 кроків годї до вогню підійти. Лише купа жидків за денною оплатою 4 К носять в мішках землю і сиплять вали докола закопа. Жидки ті загорнені в мокрі лахи і обливані водою з сикавок снують ся докола вогню як марева, немов би на них жар не дїлав. Oil City став тепер явищем, до якого зїздить ся щоденно багато туристів з цілої Галичини, а навіть з поза краю. Через те в Бориславі настала в готелях печувана там дорожнеча. Мешкане і харч платить ся там в двоє дорозше. Берлїньске тов-о, якого власностию є Oil City, поносить тепер великі трати, які однак може покривати з тих доходів, що їх мало в перших двох тижнях функционованя закопа, коли він давав денно поверх 200 ваґонів кипячки. Найтяжше відчув свою страту тустановецкий господар, на якого ґрунтї стоїть Oil City. Він мав 5% зиску, а берлїньске тов-о давало ему 50.000 К одноразово відступного за зреченє ся своєї части зиску, однак він на то не пристав. До якої степени доходить тепер его розпука, показує факт, що онодї пробував він повісити ся, але на щастє підглянено его і уратовано від смерти. Отсе ще оден доказ, що бориславске пекло приносить одному мілїони, а другому — яким звичайно бували місцеві селяни — згубу і смерть.

— **Корчма і школа під одним дахом.** Найновійше число краківских „Illustrowanych nowości“ (31.) подає дуже цїкаву фотоґрафічну знимку з мазурского села Бествін, пов. Бяла в зах. Галичинї. Є се маленький собі будиночок, з двома дверми. Над одними дверми видніє напись „Szkoła“, а над другими „Wyszynk, Pywo, wutka i rosułki“. Згадана часопись пише, що нераз буває там таке, що учитель мусить силою усувати пяниць та волоцюг, що находять школу в часї науки, щоби напити ся там чарку, або прислухати ся, як „професор учить“.

— **Холєра.** Знова надходять грізні вісти про пошесть холєри в Росиї між Азовским а Каспійским морем. В Ростові над Доном занедужало на холєру в останних днях двох вязнїв, з яких оден помер. В астраханьскій ґуберніï занедужало 34 осіб, а померло 16. В Саратові на пароходах заслабли 3 особи на холєру, а в місті Саратові 7 осіб, з чого 1 померла; в царицинськім повіті занедужали 24 особи а 12 померло. Загалом в саратівскій ґуберніï положила холєра 44 трупів зпоміж 88 хорих на холєру. В сусїдних ґуберніях заряджено далеко сягаючі средства обережности перед холєрою.

— **Вінчаня.** Вінчанє п. Дмитра Луцьова, народ. учит., з панною Юлїєю Павлюківною відбуде ся дня 8. серпня в парох. церкві в Глубічку, (п. Озеряни коло Чорткова). — Вінчанє п. Богдана Павлюка, народ. учителя, з п-ною Александрою Стефанїєю Филиповичівною відбуде ся дня 11. серпня в Прелуках, (почта Каманча). — Вінчанє п. Михайла Ференча, укінч. богослова, з п-ою Катериною Грабовичівною, відбуде ся 11. серпня відбуде ся 11. серпня в Полівцях, (почта і зелїзн. ст. Джурин, коло Чорткова).

— **Дорога цьвітка.** Огородники довели до незвичайно цїкавих відмін деяких цьвітів. Під тим зглядом дістали найкрасші висліди між журавцями (Geranium) і хризантемами. Але в останних лїтах в огородничих заведеняхъ в Льондонї виплекано таку красну відміну гвоздика, що на виставі заплачено за ню 2.400 корон. Як той гвоздик виглядає, не знаємо, але сего року у Львові можна було бачити чудові гвоздики з зелено-синїми цьвітами, які осягнено через скрижованє ріжних гвоздиків. А всеж таки найдорожшою цьвіткою скаже дівчина — є кожда цьвітка від дорогого і любого судженого.

— **Порноґрафія на сценї.** Суд поправчої поліції в Парижи засудив минулого понедїлка директора театру „Little Palace“ на три місяцї, а дві его артистки на два тижні вязниці, за виставленє на сценї порноґрафічної пантоміни п. н. „Упоєнє етером“.

Оповістки.

— **Репертуар львівского рускаго театру в Косові.** (Саля »Сокола«. Ще 2 вистави).

В суботу дня 8. с. м. „Хата за селом“ народний образ, перероблений з повісти Крашевского в 5 дїях.

В неділю дня 9. с. м. „Невольник“ історичні картини зі спів. в 5 дїях М. Кропивницкого.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **З Озерян коло Чорткова** пишуть нам: В неділю дня 9. с. м. відбуде ся на Констанції к. Озерян великий фестин народний. Позаяк дохід із фестину призначений на будову власної хати в Озерянах і на докінченє будови »Народного Дому« в Борщеві, просить ся доохрестну Вп. інтелїґенцию і братів міщан та селян, щоби своєю присутностию на сїм фестинї зволили причинити до звеличеня тогож. В склад дуже богатої програми увійдуть еще продукциї »Бояна«, в Озерянах, котрий відспіває кілька прегарних пісень, дванайцятки музичної з Товстенького і вправ ґімн. Соколів озеряньских. Найбільш усего повинні доокремі села доставити своїх відпоручників читальнї „Просьвіти“ і тов. „Сокіл“, щоби зїйшовшись разом на тім народнім фестинї розвеселитись серед тяжкої борби народної та зачерпнувши жару оден від другого, пійти дальше незломно в дорогу ще тяжшої може будучности. — *Комітет.*

— **В бурсї дяківскій ім. митроп. Шептицкого** знайде поміщенє 20 учеників середних шкіл, за оплатою 30 К місячно. Кождий принятий мусить мати власне ліжко і сїнник. Зголошеня приймає до 18. с. м. о. Андрій Гавришак, ул. Петра Скарги ч. 2А.

— **Наука в краєвій школї ткацкій в Горлицях** розпочинає ся дня 1. вересня с. р. Школа образує молодіж теоретично і практично на заводових ткачів. Наука триває три лїта і є безплатна. За свою роботу отримують ученики нагороду. До школи може бути принятий ученик, котрий укінчив 13. рік житя і школу народну або докаже, що в инший спосіб набрав вправи в читаню і писаню. Записувати можна учеників від 1. до 15. вересня. Місць вільних є 5 (пять). Зголошеня пізнїйші не будуть узгляднені. Зголошенє о принятє належить вносити на письмі до Заряду школи з долученєм сьвідоцтва шкільного і убожества. При школї є інтернат, в якім ученики за малень-

кою доплатою отримують помешканє, харч і вітцівску опіку. Письменні зголошеня о принятє можуть бути вже тепер вношені до Заряду школи. Близших інформаций що до принятя учеників, часу тривання науки і удержаня удїлює письменно п. Василь Ґенсецкий, управитель школи. — *Від Заряду школи ткацкої в Горлицях*, дня 15. серпня 1908.

Посмертні † оповістки.

— **О. Володимир Левицкий**, парох в Конотопах, сокальского деканата, упокоїв ся в 66. р. житя а 39 сьвященьства. В. є. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(*Історично-критичні замітки й ревеляції*).

——

(Дальше).

Другого дня рано встали істинно-русскіе з лобами як баня св.-ісаакієвского собора в Пітєрі. Зараз таки отже зааплїкував собі кождий по бутильці „ачіщонної“ і немов новонароджені дїти пішли робити дальші візити.

Точно о год. 4. по пол. вдарив на вежі волоскої церкви славний „Кирило“. Тужно розлягали ся по Льва-градї єго голосїня... Гей, та чи не заводив він за тими давнїми часами, коли то Ставропіґія була серцем Галицкої Руси, була побіч Київа другим оком України... Минуло ся... А тепер ось прийшло ся давати умовлений знак істинно-русским чорносотенцям з Московщини і рідним таки ренеґатам-запороданцям — стягати ся з усїх темних заулків Львова, декому з чорносотенців довело ся спати, на велику раду, хапатню, попойку, мордобитє — і вдані инші істинно-русскі спеціяльности в гостепріємний дом г. ред. Шмарка... Гей — щож за погані часи настали! І голосив могучий „Кирило“, що аж серце рвало ся...

Коло 5-тої години почала історична саля бурсаків заповняти ся запрошеними гостями; скоро і заповнила ся. Зібрала ся уся знать кацапска — з лицями татарско-чудскими, а собачими очима. Гонорову сторожу творило при дверах двох настоящих росийских жандармів, які і відбирали від гостий карти приглашенія і пропускали їх дальше крізь подвійний шпалїр настоящих козаков з нагайками і шашками в руках, а кінджалами в зубах. Видовище було справдї незвичайне і оригінальне, та зробило на галицку кацапню могуче вражінє. Вони були одушевлені і шептали в кутку між собою: »Коби так батюшка-цар післав нам таких опричників хоч зі сотню, ех — тодїб ми навчили розуму тих українців“і..

Коло 5½ год. зявили ся на салї істинно-русскі, впроваджені попід руки гг. Дудрикевичем, Здавидяком, Некоролем, Хлєбахтїцким, Шмарком і цїлою чередою кацапских хуліґанів-босяків з „Дронґа“. „Гурра!“ гукнула тепер уся саля, на вежі почали голосити усї дзвони — і бенкет почав ся.

Історична хвиля... Воньмім!... Рішала ся доля Галичини, Австриї, Нїмеччини etc. etc., рішала ся доля усеї Европи.

„Яка честь (почав був г. Шмарок витати істинно русскіх) неізглубимая, неізреченая, неізмірима, неізмістимая, нерукотворенная, неудобнонятная etc. etc. стрінула мене, мою хату, нас, нашу хату etc. etc. гостити з себе представників великого, могучого, непобідимого, пресьвітлїйшого, превеличайного і преподобного істинно-русского народа, що тут в моїй хатї, нашій хатї, рішить ся ось-ось за хвилю доля істинно-русского народа, усеї Европи! Яка честь...“ — але деж би ми потрафили змістити ось тут усю ту знамениту бесїду маститого г. редактора, яка в нас під руками в докладнім фоноґрафічнім оригіналї. Скажемо лише, що бесїда ся тривала точно 111 мінут, а закінчило її грімке „гурра“ і могуча сальва зі 100 бутельок настоящої сивухи, аж мало що вежа ставропіґійска не завалила ся. В одну мить вибито в салї всї вікна — і почали вносити всяков варенноє, пірожноє і всякі инші пищеваренія, між якими на першім місци фіґурували такі істинно-русскі смаколики, як печеня з істинно-русскої свині, капуста українська, біґос польский, сїканина á la нагайка, масакра á la revolution, книдлї á la bomba і т. п. — Дальше буде.

Телєґрами

з дня 7. серпня.

Копенгаґа. Даньский подорожник і ученый Еріксен, який вибрав ся на наукові дослїди до Ґренляндиї, згинув там з голоду разом зі своїми товаришами.

Берлїн. Вчера отворено ту міжнародний зїзд істориків.

Каіро. Сторонництво реформ з Алї Зуссисом на чолї зажадало від єгипетского віцекороля конституциї для Єгипту.

Фрідріхсгафен. Ґр. Цеппелїнови присилають зі всїх сторін Нїмеччини телеґрами зі словами спочуваня по втратї — бальона. Між иншими прислав кондолєнцийне письмо цїсар Вільгельм. З державного скарбу виасиґновано 50.000 марок на новий бальон, а по цїлій Нїмеччинї заряджєно складку на ту цїль.

Льондон. З Тегерану доносять, що правительство зарядило средства, аби спинити утечу Перзів під крила чужих посольств.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 7. с. м.: Антонина Миколаєвичова, Бережани; Корнелїя і Леокадия Юзефович, Рудники; Олена Яворска, Рудники; Текля Вибранець, Ярослав; Фина і Лев Ясїнчуки Замістє; Ольга і Володимир Левицкі, Снятин; Евгенія і Ярослав Сїнґалевичі, Бережани; Теофіль Ястшембский, Тернополь; Теодор Левицкий, Млинівці; о. Йосиф Кравчук, Кушковці; Григорий і Омелян Ілюки, Синевідско вижне; Володимир Домбровский, Долина; о. А. Шанковский, Нижбирок новий; Іван Гургаль, Борки великі; Арсенїй Дорожиньский, Перемишль.

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а именно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Заліщики 4.

(15—15)

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Січей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(16—?)

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудньом (8—3 год.).

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.385 відшкодованьв сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000—
Разом сума	К 1,964.824—

Селяне! покривайте дахи блякою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова*	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 170. Львів, неділя дня 27. липця (9. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Впрвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Подїї в Туреччинї.

(+) Силою подій на Балканьскім півострові, особливож в Македонії, був султан приневолений обновити конституцию проголошену ще в 1876 р., одначе спершу опирав ся домаганю молодотурків, щоби й мінїстерство обновити відповідно сучасним потребам. Він усунув з разу десять мінїстрів, заступив їх иншими, покликав навіть иншого великого везіра, одначе сї зміни не відповідали домаганим новітної струї. Молодотурецке сторонництво, як небудь з самого разу поступало розважно і вистерігало ся всякого насильного перевороту, бажало, щоби окруженє султана творили люди молодотурецкого напряму. Молодотурецке сторонництво виявило незвичайну силу і при всїй льояльности супроти султана наперало на него так, довго, поки не повело ся довести до усуненя обновленого а до покликаня нового мінїстерства.

Султан подав ся під напором молодотурків з огляду на грізне положенє в державі, приняв просьбу о відставку великого везіра Саїд-паші і цїлого мінїстерства і покликав на великого везіра К і я м і л є - пашу, котрий зложив нове мінїстерство. Можна отже сподївати ся, що тим способом положено підвалини до нової доби спокійного розвитку конституційного ладу в Туреччинї.

Замітно именно се, що в перших рядах поміж тими людьми, які приневолюють султана по бути ся самовлади і стати конституційним володарем, стоїть духовний голова музулман Шеїх-уль Іслям і стає наймогутнїйшим оборонцем конституції. Він має з свого уряду розслїджувати, чи проголошені конституційні постанови відповідають засадам музулманьскої віри і висказав на основі корану переконанє, як і его попередник в 1876 р., що конституция не супротивляє ся засадам музулманьскої віри і домагає ся, щоби зложена в его руки на конституцию присяга була додержана. До сего очивидно спонукують Шеїх-уль-Ісляма не тільки формальні причини, але також та обставина, що в конституції бачить він одинокий спосіб до усуненя неладу і зіпсутя в державі і відродини турецкого народу з тяжкого занепаду. Замітно отже, що духовеньство і військовість в Туреччинї намагають ся, щоби отрясти державу з тих темних і лихих сил, які довели її до такого занепаду і намагають ся перевести реформи та приневолюють до сего султана. Отсей напрям надає силу теперішньому рухови і не може остати без поважного впливу на дальший розвиток подій.

Таким побитом сторонництво реформи взяло в Царгородї в свої руки провід а султан піддає ся его вимаганям. Одначе й дотеперішне пануюче сторонництво не є здає ся без впливу, а в останних урядових проявах говорить ся багато про можливість реакції, котра находить піддержку в консервативних старотурках. Они після першого перевороту намагають ся найти вихід з сучасного заколоту в виключно політично-релїґійній системі, яка має свою основу в коряні і ісламі. Одначе о скілько сї старотурецкі змагання прибрали практичні форми і о скілько они числити можуть на піддержку широких верств народних, годі тепер ще се оцїнити. Що такі крайно консервативні змагання старотурецкі проявляють ся, показує та обставина, що молодотурецкий комітет і вірні ему ґенерали стягають військо в Адріянополї і в Царгородї, щоби не допустити з его підмогою до такого консервативного замаху.

Особистий вплив султана, який спершу був так сильно проявив ся, тепер підупав, а навіть виявило ся могутне змаганє, щоби усунути теперішнього султана Абдуль-Гаміда і на его місце посадити его брата Р е ш а д - п а ш у яко титулярного султана, а задля его підхожого віку і малого досьвіду додати ему братанича Юсуфа-ель-Седдіна яко конституційного реґента.

В М а к е д о н ї ї настала військова диктатура, котра не побоює ся навіть виступати з заявами зверненими проти султана, а головну цїль своїх змагань бачить в розповсюджуваню молодотурецкої ідеї і впливу на військо.

Огонь житя.

Оповіданє М. Чернявского.

I.

Уже минуло пів року, як я втратив посаду. Заробітку не було нїякого; зібраного за попередні роки, коли малась посада, було дуже мало. І нужда вигнала мене з сїмєю на самий край города, де купчилась така сама біднота, як і я тепер.

Ми займали невеличку хатку, криту очеретом, що дивилась своїми трьома вікнами на широкий шлях і далї геть у степ. Степ був рівний, мов долоня і сїрий аж нїби місцями чорний. Тілько де не де по нему бренїла тонкими голками молода рудовата осїнна травичка.

Була вже пізна осїнь. По небу сунули важкі чорні хмари і часом нїби припинялись над городом і лили, без краю лили на землю холодну сїру воду.

У всїх у нас було дуже не гарно і важко на душі і ми сидїли по цїлих днях дома. Тільки Галя, дочка наша, не взираючи на непогоду, що дня ходила в ґімназию. Колись весела, жартовлива, она тепер присмиріла і немов постаріла.

Коли я дививсь на неї — стомлену і мов зівялу — серце моє краялось від болю, досади і гнїву проти тих, хто скинув мене з посади, хто так тяжмо образив мене і примусив і сїмю мою безневинно терпіти отсї злиднї.

Але я почував себе безсилим, чув, що огонь житя пригас у менї, мов у прикрученій лямпі, і се ще більше гнїтило мою душу.

На придачу занедужала наша прислужниця, дївчинка років пятнадцяти і пішла до дому. Ми зостались самі. Жінка порала дїтий і хату, а у мене не підводились руки нї до якої роботи. Я сидїв більше біля вікна і дивив ся на шлях і в степ.

По шляху, місячи багнюку, часом ішли і їхали люди. І менї здавалось, що й вони такі саме, як і я, засмучені й нещасні. А за шляхом, на витолоченій і випаленій в лїтку цїлинї, стояла коняка нашого сусїди—бандюжника і не паслась, а втупивши очи в далечінь, стояла нерухомо і тільки коли не коли махала куцим мокрим хвостом.

Она була стара і хора і вже не було надії на її поправку, тим то хазяїн і випустив її на волю...

Я дивив ся на неї і невеселі думи важко ворушились у моїй голові, думи про долю нашого брата, інтелїґентного пролетария. Так і нас, як і її,—коли витягнуть усї жили, коли використають нашу енерґію, уживуть на уладженє своєї карєри творчі сили нашого розуму й духу, — „випускають на волю“: викидають з сїмєю на улицю, на дощ і холод, а то й на голод.

Так я сидїв одного дня уже перед смерком, коли побачив у себе під вікном якусь дївчину. Она дивилась на мене і щось мов питала, але в хату не було чути. Я махнув їй рукою, щоби підійшла до воріт, а сам накинув на себе одежду і вийшов до неї.

— Чи вам, дядю, не треба прислуги? — спитала ся она.

— Нї — треба. А ти наймаєш ся?

— Наймаюсь.

— Ну заходь, побалакаєш з хозяйкою.

То було дївча лїт тринадцяти — блїде, аж синє, обшарпане — неначе тїло у неї сьвітилось крізь платя. Голова у неї була закутана великим старим платтом, а на ногах були величезні зашкарублі чоботи.

Ми побалакали з нею, порадились з жінкою і взяли її за слугу.

(Дальше буде).

Становище Альбанцїв викликує також тривогу, бо они недовірчиво глядять на теперішню конституцию і і боять ся втратити свої привілеї.

Взагалї однак сторонництво реформи не показує нїякої прихильности до виворотових змагань а оцїнюючи спокійно сучасне положенє дорадже держати ся умірковано і виступає рішучо проти всяких проявів особистої непевности і проти забурень.

З Царгорода наспіли вісти, з урядового боку заперечувані, що молодотурецкий комітет напирає на абдикацию султана.

Огляд часописий.

(*Галицкий опозицийний голос про дїяльність віденьского парляменту і руских послів*).

Ми вже після відроченя парлям. сесиї висловили свій погляд на сї справи. Цїкаво буде почути голос співредактора „Дїла“, Лозиньского, поданий в київскій »Радї«. В статї п. з. »З порожними руками«, котру наводимо, подає він лише обективні причини сего висліду. Миж навпаки думаємо, що були й субективні причини, а іменно, що руский клюб своїм поступованєм не тілько не приєднав тих союзників, тих парляментарних сторонництв, на які спершу числив, але відчужив ся від усїх сторонництв і став безпомічним, а тому і безсильним. Алеж послухаймо, що пише п. Лозиньский:

Сьогорічними лїтними фериями австрийского парляменту як раз кінчаєть ся перший рік дїяльности сего „народнього парляменту“, вибраного на основі чотирохчленної виборчої формули. Цїкаво оглянути сю дїяльність парляменту, наскільки продуктивною та корисною для народа она була.

З погляду правительства дїяльність парляменту була очевидно корисна. Він хоч і з великою бідою, дуже часто при помочи правительственних наглих внесень, всеж таки виконав поставлене ему правительством завданє і поухвалював усе, що лежало в програмі правительства. Австро-угорска угода, буджет, воєнний буджет, побільшенє рекрутів краєвої оборони, підвисшенє податків на спірт, — все те ухвалив парлямент, показуючи таким чином свою здатність до працї. Навіть социяльна демокрация, хоч мала таку силу, що нераз моглаб спинити ту чи иншу постанову парлямента, нї разу не скористувала ся сею силою, а завдоволяла ся тілько зазначуванєм своєї опозициї. Одним словом, з дїяльности парляменту правительство може бути зовсїм вдоволене. І оно зазначило навіть те своє задоволенє, не закриваючи сесиї парлямента, а тілько перериваючи її, що має те практичне значінє, що посли цїлі лїтні ферії братимуть свої диєти (по 20 К у день). А що се видаванє послам диєт є неначе нагородою за їх »чемне поводженє«, се видно з того, що коли нїмецкі посли в Чехах грозили наглими внесенями не дати змоги порішати всї ті справи, які правительство хотїло мати порішеними перед лїтними фериями, тодї оно пустило погрозу, що в такому випадку сесию закриє і пустить послів на лїто без диєт.

З дїяльности парлямента правительство вдоволене, певне вдоволені і ті посли, які на послованє дивлять ся як на дохідне місце. Але чи вдоволенїм ті, що вибирали послів, йдучи до виборчого акту з надїєю, що аж тепер, коли они загальним, рівним, безпосередним і тайним голосованєм виберуть собі заступників, покращає їх доля, чи вдоволені широкі народні маси?

На се питанє може бути одна відповідь: они не мають з чого бути вдоволеними. »Народний парлямент« нічогісїнько не зробив, щоб широким народним масам трохи хоч лекше стало жити. Дорожнеча в Австриї зростає з дня на день, зростає так, що навіть середньо-заможньому чоловікови з інтелїґентної верстви важко прожити, — а одначе парлямент нїчого не зробив, щоби плоди, потрібні до щоденного житя, стали хоч трохи дешевші. Тільки сіль подешевіла на два сотики на однім кільоґрамі (досї 1 кільоґрам соли коштував 22 сотики, а тепер коштує 20 сотиків), але тсеж таки цїна соли, рівнаючи хоч би з росийскою цїною, зостаєть ся незвичайно високою. А инші плоди стають дорожчі і дорожчі.

На окрему увагу заслугує цїна цукру. Социяльно демократичний клюб, згожуючи ся не робити правительству трудностий, виторгував подешевінє цукру, на який правительство мало знизити податок. І справдї в парляментскій комісиї така ухвала пройшла, але мінїстер фінансів подбав, щоби палата послів виступила проти неї, і поки що справа стала. А тимчасом цукроварі заздалегідь підняли цїну на цукор, щоб опісля, коли податок буде зменшений, знизити цїну якраз настільки, наскільки тепер підняли. Таким чином народ мав би ілюзию, що цукор справдї подешевів, а фабриканти ще заробилиб. Алеж податок ще не зменшено, і фактично замість дешевшого цукру маємо дорожчий. Так закінчили ся поки що заходи социяльно-демократичних послів коло подешевіня цукру.

(Конець буде).

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

XXIV.

Зі Львова 27-го лат. Червня 1869.

Високоповажний Добродію! *)

1. Відповідь відъ английського товариства прийшла вчера. Енеральний аґентъ одвітивъ, що першимъ діломъ зі сторони товариства мусить бути перегляненнє пентатевха черезъ фаховихъ людей товариства. Аґентъ сей є теперъ на инспекциі въ Чехиі; зъ Липця прибуде у Львівъ и поведе дальші пертрактациі устно. Радуєть ся вінъ тому ділу дуже и хотівъ би єго до кінця довести (такъ самъ пише). Коли, Добродію, хочете мені які инструкциі дати то прошу о іхъ скоренько, статутъ анґлийського товариства вистараєть ся Рейхардъ Віденський. Дізнавъ ся я, що до сего товариства библейного анґлийського дають датки и найбідніші зарібники на улиці. Гарне се діло тай велика заслуга передъ світомъ.

2. Прошу о присланнє давніхъ меморандівъ до міністерства, бо думка моя, про котру згадавъ я у 23 листу, не завмерла, а жие и сподійсь, виконаю ії діломъ.

Клонюсь низенько Добродієві Деньковському та оставайте дужі намъ.

Щиро прихильний

Наталь.

Отъ що мавъ печатати листъ, якъ прийшло письмо відъ п. Лепетинської. Вона приняла нашу посилку и прислала за ії гроші. Сама виіхала назадъ у Росию, тому и відвічає за ії якийсь п. Юриневъ по московський. Коли приіде назадъ у Дрездно, тоді и подасть мені нову свою адресу, щобъ висилати ій »Правду« безнастанно.

Що чувати за конець „Причепи“; я подаю ії теперъ до »Правди« неначе на ліки. Може бъ мігъ я віднестись листовно просто до Варшави або до Нечуя.

Рейхардъ згадувавъ що радійшъ би взялись за печатання новою завіту; я заповівъ проше и въ „Правді“ такъ, що зъ відтіль станемо письмо св. друкувати.

Наталь.

*) На долї: До Вп. Пант. Куліша у Відень.

XXV.

Зі Львова 5-го л. Липця 1869.

Високоповажний Добродію!

Віщу зглядомъ письма св. таке:

Аґентъ приіхавъ нинькы и уже бачивъ ся зі мною. Казавъ, що перше діло буде зі сторони товариства розсмотріти Пентатевхъ фаховими людьми. На те відказавъ я, що власне фахові люде наші трудились біля перекладу и що більше фаховихъ у насъ не має. Боюсь проте, щобъ товариство не стратилось дарма, то тимъ и діло печатати ся не спинилось. Аґентъ виявивъ мені віттакъ тихъ фаховиківъ и вичисливъ Наумовича, Ґинелевича, Иласєвича (буков. крилошанина) и Браніка. Ту подавъ я ёму критику мою на тямливість людий тихъ всіхъ зглядомъ нашої бесіди. Наумовичъ, казавъ я, неучивъ ся у школахъ по руськи, на теольоґиї придбавъ собі пару сиґніфикатівъ словъ старословінськихъ, а відтакъ научивъ ся яко піпъ на селі (въ Перемишлянахъ) говорити по Перемишлянські. Розуміеть ся, що по єврейськи вінъ ні чиркъ. Ґинелевичъ є адораторомъ старословінщини и противенъ всякимъ перекладамъ; турає вінъ заєдно ще объ тімъ, щобъ получити старословінщину зъ нашою мовою. Хочъ є вінъ моімъ приятелемъ, додавъ я, однакъ въ интересі перекладу и товариства неможу другий судъ объ німъ дати.

Илясєвича не знаю, однакъ на Буковині майже усе спить, п. Илясєвича яко літерата ніхто до сеї пори не знає. Про Браніка сказавъ а, що вінъ лишень аркушъ друку появивъ, та и сей аркушъ не виявивъ розуму нїякого. У кінець додавъ я ще и те, що жаденъ съ тихъ не є линґвистою и що перекладчики св. Письма закинуть імъ сподійсь те саме що и я, и страхатимуть ся віддати свою працю въ такъ неспосібні руки.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Панталеймона; римо-кат.: Романа. — В понедїлок: руско-кат.: Прохора, Інокент.; римо-кат.: Лаврентия м. — Ві второк: руско-кат.: Калиника м.; римо-кат.: Сузанни Д.

— **Личні вісти.** Краєвий маршалок ґр. Станислав Баденї повернув до Львова і обняв урядованє.

— **Допись з Порохника.** Дня 2. червця с. р. відбули ся в Порохнику загальні збори Читальнї „Просьвіти“ під проводом голови о. Д. Бодревича. Головним дїлом минувшого видїлу читальнї було основанє в тім місточку Руской каси позичкової дня 5. марця с. р., котра доси гарно розвинула ся. Оборот касовий до місяця серпня випосить 40.585 К 55 с. Каса стоїть під ревізиєю „Краєвого Союза Ревізийного“ а належить до „Краєвого Союза Кредитового“, де отримала кредит і всї ради при основаню. Се з признанєм належить зазначити а також і се, що отримала кредит в „Рускій Щадници“. Каса на сих окраїнах галицкої Руси попри поміч економічну причиняє ся

богато до осьвідомленя национального. До розвитку каси причинив ся богато Всесьв. о. др. І. Гробельский, крилош. в Станиславові, вступивши в члени з більшим числом уділів. Взагалї порохницка Русь дуже богато завдячує у своїм розвитку сему Достойникови Церкви. При тій нагодї роздав голова читальнї премії з фонду Всесьв. о. крилошанина шкільним дїтям, що виказали ся добрим успіхом в науцї. Тепер дістали по 10 К отсї ученики: Йосиф Фіґоль, Таціяна Шуплат, Мария Карпяк, Герміна Осада. Родичі і дїти сею несподіванкою були вельми урадовані. — Опісля вибрано новий видїл, а властиво затверджено давний. По відспіваню народного гимну „Ще не вмерла Укр аїна“ учасники зборів піднесені на дусї розійшли ся домів. — На день 16. серпня заповів в Порохнику звіт із своєї дїяльности посольскої др. Данило Стахура.

— **„Дикі“ Гуцули а „культурні“ ґ ралї.** Недавно подав в „Słow-i polsk-im“ якийсь панок в дописи з Ворохти факт, що оден з тамошних Гуцулів винаймив одному лїтникови мешкане за дуже високу цїну, а коли оно показало ся „нехлюйним“ і згаданий лїтник зажадав звороту гроший, щоби деиде перенести ся, тодї Гуцули почали відгрожувати ся так, що сей лїтник і его родина були в обаві о своє житє. З сего приводу назвав дописувателъ з Ворохти Гуцулів „дичию“. Сей факт, хоч би й правдивий, не дає ще права видавати такого суду о всїх Гуцулах. За те иншій дописуватель з Закопаного подав в ч. 366. „Słowa pol.“ такий образок, який достаточно характеризує моральну вартість закопяньских ґуралїв. „Oburzającem jest zachowywanie się górali tutejszych wobec nieszczęścia, któremu uległ ktoś w górach. Żądają sum niebywałych za udzielenie pomocy, gotowi nie mogącego się opłacić, zostawić na pastwę losu. Towarzystwo tatrzańskie, które tak wiele dla ułatwienia zwiedzania gór już uczyniło, które potrafiło zorganizować przewodników i trzymać ich w karności, powinno jak najrychlej przystąpić do zorganizowania bezpłatnej pomocy dla tych, którzy ulegli jakiemu wypadkowi w górach. Górali w których chęć zysku przytłumiła uczucie miłości bliźniego, należy zmusić do szybkiego niesienia pomocy“.

— **Свій до свого!** Сей поклик у нас на дїлї є пустою фразою, якою кождий інтеліґентний Русин залюбки резонує, але навіть половина з нас після неї не поступає. Ощадности складаємо в чужих касах, у всякі товари, які можна дістати у свого купця, заосмотрюємо ся в ненашних торговлях, наші ремісники доставляють своїх виробів всїм, лише не Русинови і т. д., ітд. А як часом хто з нас купить щось у свого, то нарїканєм і критикою сто раз більше зашкодить торговцеви, чим варт був цїлий ним куплений крам. Похвалити свого, мовляв, не треба, але осудити можна, бо нераз не стає теми до говореня. Не вогнїв кажучи, львівска інтеліґенция дуже мало попирає своїх купців, ремісників і промислов цїв. За те інтеліґенция провінциональна сїльска, як духовна так сьвітска, уважає своїм обовязком будучи чи у Львові чи в більшім містї на провінциї, як є руский склеп, лише в нїм купувати. Відносини під тим зглядом мусять з часом і у Львові змінити ся на лїпше.

— **Краєв. шпиталь в Снятинї.** Іменований директором кр. шпиталя в Снятинї, др. Вальслєбен, не приняв номінациї, а краєвий видїл розписав новий конкурс на те становище.

— **З народного жита в Буску.** В черпни устроєно заходами „Сокола“ в Буску величавий народний фестин. На громадскій площі зібрало ся до півтора тисяча народа, переважно селян і міщан. По фестинї відбув ся манїфестацийний похід „Сокола“ при звуках сокільского маршу через місто. Чистий дохід понад 100 К призначено на справленє прапора. Дня 2 серпня відбуло ся заходами читальнї »Просьвіти“ в Буску аматорске представленє „Вихованця“. По представленю бавилась молодїж до рана. Чистий дохід 100 К припадає на відреставроване салї читальняної. Недавно засновано в Буску повітове товариство господарско-кредитове „Віра“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою. Просить ся дооколичних патріотів поагітувати між селяньством, щоб вступало в члени.

— **Відгомін убийства намісника.** Окружний суд в Сяноцї засудив дня 31. липця учителя з Риманова, Михайла Винярского, на три тижнї арешту за похвалюване злочину Січиньского. Винярский мав сказати: „то було до предвидженя і давно належало ся“.

— **Град.** Село Хотилюб коло Чесанова навістила дня 30. липня градова туча і знищила до решти всї земленлоди, що остали по приморозку в червни. Град падав всего 15 мінут і був величини волоских оріхів. Рівночасно зірвав ся вихор такий, що перевертав вози із збіжем і виривав дерева з корінями. Населенє тепер в розпуцї, бо грозить голод.

— **Корсо у Львові.** На другий рік буде мати Львів на кількох першорядних улицях і площах ясне осьвітленє луковими лямпами електричними. Таке сьвітло дістануть Гетманьскі вали, пл. Марийска, Галицка і Бернадиньска.

— **Наукову стипендию** на подорож до Греції і Італії дістав з міністерства просьвіти професор руско-нїм. ґімназиї в Чернівцях, Володимир Кмицикевич.

— **Вистава глиняних виробів.** В листопадї в Петербурзї орґанїзує ся величезна вистава глиняних виробів, на якій будуть показані зразки не тільки артистично-промислових виробів для протипожежного будованя, наприклад, черепиць та иншіх материялів для сїльских хат. Крім того, на виставі буде росийский історичний відділ. Далї на виставі буде впоряжений конкурс всїм росийским художним школам по віддїлу гончарства. — Можеб і Україна виступила із своїми гончарскими виробами?

— **Вечір на учительских курсах.** Дня 3. серпня на київских учительских курсах, у лукиянівскій школї, відбув ся літературно-музично-вокальний вечір. На вечері, між иншим, брав участь кобзар Іван Кучеренко, з Харківщини. Виконав він думи: „Про смерть Богдана“, „Прощанє козака з бандурою“, „Плач невільників у турецкій неволї“, „Морозенка“ та иншї. Чудове виконанє Кучеренка зробило величезне вражінє на публику. Успіх він мав великий. Окрім бандуриста, співав дуже гарно українські пісні хор курсистів під орудою Ол. Кошиця: „Ой зза гори вилїтали орли“ (муз. М. Лисенка), „Ой 1791 року“ та „А хто бачив, а хто чув“ (муз. О. Кошиця). Деклямация та иншї співи були московскі.

— **Про сьогорічний врожай і можливий посїв озимини на Київщинї** лише „Рада“: Ще з весни сегорічний врожай, особливо озимини не викликав нї в кого рожевих надїй, а погана погода, що потім зайшла, не дала хлїбови не поколосувати ся, достигнути. Перед початком жнив яскраво визначилось, що жита й озимої пшениці нового врожаю як для харчових потреб, і для насїня хлїборобам в біжучому році далеко не вистарчить. Щоб допомогти людности п. київский ґубернатор в свій час наказав зїздам мирових посередників і повітовим справникам обрахувати на місцях і подати ему певні відомости, скільки саме недоставатиме у селян озимини на насїня. По мірі того, як від зїздів та справників надходили потрібні відомости, они ґрупували ся по кождому мировому участку даного повіта, а потім їх розглянула спеціяльна харчова нарада київского-ґубернского в справах селяньских присутствія, в засїданю 22. липня. Нарада констатувала, що недостача озимого насїня в тій чи иншій мірі помічає ся по всїх повітах ґубернії. Харчова нарада в кінці висловилась, що ся недостача зерна на насїня підрахована здебільшого приблично, в дійсности одмінить ся в кращий бік, али всеж вона буде вєлика і через те негайно треба вжити всїх засобів, щоби нужду селян в насїнї за часу було задоволено. — Требаб, щоб і у нас в Галичинї про се подумано, а подбати про те є обовязок послів.

— **Ческий чортик.** Неприємного чортика вшкварив австрийскій чекарни якийсь монетар ческий. Як звісно, вичеканено з причини цїсарского ювілею цїлі серії ювілейних монет, причім зі сторони ческої реклямовано, щоби бодай на частинї тих монет узгляднено ческого гербового льва. Реклямация була безуспішна але рисівник, що ритував штанцу на однокоронівку „укрив“ того льва в подобу знаних під нїмецкою назвою »Wexilbilder« образків, в той спосіб, що обернувши монету бюстом цїсарским до долу можна дуже легко добачити ческий герб в зачерку. Чортика того спостережено доперва в два місяцї по випущеню корон в обіг. В офіциальних кругах повстало з того велике заклопотанє, якого вислїдом є факт, що ювілейні однокоронівки поволи незначно вицофують з обігу. Що сталось з монетарем, про се не доносять нїмецкі письма, з яких ся вість походить.

— **Дрібні вісти.** В Підлужи коло Станиславова згоріло онодї 10 селяньских загород. — Наслїдком зливного дощу виляла онодї річка Ґучна в Лошневі коло Теребовлї і забрала млин та кільканайцять штук худоби. — П. С. Демант дістав концесию на другу аптику в Чорткові.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Косові.** (Саля »Сокола«. Ще 2 вистави).

В неділю дня 9. с. м. „Невольник“ історичні картини зі спів. в 5 дїях М. Кропивницкого.

Білєти продає „Народна Торговля“, а від 6. години в день вистави каса театру. Початок точно о год. 7. вечером (сер.-евр. час).

— **Іспити зрілости в учительских семінариях** в осїннім речинцї відбудуть ся: для кандидаток учительского званя в Кракові 24. вересня; для кандидатів і кандидаток в Ряшеві 26. вер.; для кандидаток в Перемишлї 23. вер., для кандидаток у Львові 15. вер.. Речинець письменних іспитів назначать дирекциї дотичних заведень, іспити зрілости відбудуть ся в мужеских семінариях: у Львові 14. вересня, в Кракові 21. вер., в Короснї 17., вер., в Ряшеві 7. вер., в Самборі 11. вер., в Сокалї 7. вер., в Станиславові 15. вер., в Старім Санчи 18. вер., в Тернополї 21. вер., в Тарнові 14. вер., в Залїщиках 23. вер.; в женьских семінариях: у Львові 15. вер., в Кракові 25. вер., в Перемишлї 22. вер.; в прив. женьских семінариях з правом публичности: Софії Стшалковскої у Львові 16., а Фр. Прейзенданца в Кракові 24. вересня.

— **Поправки похибок.** В ч. 169. „Руслана“ в фейлєтонї „Боротьба самоуправи“ з. „Okna w połowiej izbie duże, w izbie duże“ м. б. „O. w p. i. dwie, w i. dwie“; з. „siekierę, kocioły“ м. б. „siekirkę, kocioł“; з. „odjechali“ м. б. „odjeli“.

Наука, штука і література.

— **Популярна біоґрафія Т. Шевченка.** Д. Сергій Єфремов недавно написав українською мовою популярну біоґрафію Т. Шевченка: біоґрафію має друкувати видавнича комісия київскої „Просьвіти“.

— *Фрідріх Шілер.* **Вільгельм Тель.** Драма на 5 д. З нїмецкої мови переклав Б. Грінченко. 111. ст. Київ, 1908, ц. 30 коп. — Вічно живий і молодий твір Фрідріха Шілера — „Вільгельм Телль“ раз-ураз будитиме в народї его пригнїчені пориваня, найкрасші, найяснїйщі. Образ з часів боротьби маленького швайцарского народу за свою незалежність ще довго буде для многих народів, близьким, знакомим. І через те напів казковий образ швайцарского заступника за народню правду Вільгельма Телля являє ся, так сказати, загально-народним героєм, улюбленим ватажком, бо й справді вік »Ґесслєрів« ще не минув у многих закутках сьвіта Божого. От через що й не можна не витати появи сеї книжки та ще в такому чудовому перекладї, як Грінченків. Визначає ся переклад Б. Грінченка тим, що в нїм дуже добре сполучені дві заслуги перекладних праць сьвітової літератури: літературність, якої вимагає такий твір і его попу-

лярність, що дуже потрібна оповіданям про народних героїв. Простота перекладу (не ритмованим віршом), цїлком народний спосіб висловів, робить переклад „Вільгельма Телля“ легким для читаня. Тим більше сей характер перекладу зручний для вистави.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

„Красная рубаха“, і „русскіе“ у Львові.

(*Історично-критичні замітки й ревеляції*).

(Дальше).

Серед їди, очевидно, виголошували наші галицкі істинно-русскі безустанно огнисті бесїди, вперід одначе велїли членам „кружка хулїґаноф“ позатикати вікна бурсацкими сїнниками. Наслїдком того повіяло було на сали певними неприємними „духами“ (як казав ґр. Бобрінский), одначе було о стілько добре, що тепер нї одно слово не могло дістати ся на улицю, де могли преціньходити українські шпігуни...

Не подаємо тут докладного звіту з промов наших кацапских матадорів, — всї вони були великолїпні, огнисті і рішучі, горіли сьвятою любовю до усего Славяньства, розуміть ся окрім Українців і Ляхів. При тім, очевидно їли гостї як сибірскі вовки, а пили як арабскі верблюди. Кульмінацийною точкою забави було торжественне удекороване істинно-русских відзнаками „кружка хулїґаноф“, чого довершив власноручно сам голова г. др. Лисик, привязуючи „очкуромъ“ до камізельок високих достойників „запонки от штаноф“. Не менше торжественною хвилею було, коли др. Дудрикевич вручував істинно-русским свої фотоґрафії, зняті сейчас після неблаговонного інціденту в Стопчатові... Істинно русскі були тим зворушені до краю, лобизали ся сидячи (з великого зворушеня не могли встати) з новим кацапским мучеником за істинно русскі ідеали і запевняли його, що велять сьвятїйшому Синодови попри о. Здавидяка ще й д ра Дудрикевича непримінно канонїзувати. Усї аж розплакались...

Зворушуючу хвилю перервав славний полїтик і депутат із Вєни г. Шмарок. „Братя хулїґанушки“ почав він, звернений до доблестної істинно-русскої маладьожі, що зі сьвіжими нумерами „Нової Жизні“ в кешенях лежали вже з надто великого зворушеня де хто міг поруч казаків. »Тепер здраствуйте: — ми старші, підемо в „другий зал“ радити над спасенєм нашої бідної отчизни. Не дерзайте, братя. перервати силою наші наради, бо істинно реку вам — зуби вибю“. Се останнє »великоє слово« рекли і инші маститі кацапскі патріоти і пішли з великим трудом, усї були сильно зворушені... до семої салї.

Тут замкнув др.Дудрикевич власноручно усї двері, оглянув вікна, столи, шафи і перечисливши для безпеченьства зібраних штабовців в числї 12 (окрім істинно-русских) так промовив:

„Господа! Братя-хулїґани! Русь упадает! Буря йдьоть! Нагайок мало, рублїв не хватает! Горе нам окаянним! А в Ґалїциї ще крупнїйшое горе! Японцов-революціонєров, здесь нет, но за се есть українци, трастя їх матери. А они хуже Японцов, хуже революціонєров, даже хуже самого діявола. Ми здесь авангардою усеї св. Руси. З одного боку ідуть на нас Ляхи, з другого українци. Коли ви нас не поратуєте, ґолубички (себто настоящі істинно-русскі), то непримінно пропадемо, пропаде уся св. Русь“. І почав плакати ревними сльозами. А коли втихомирив ся, говорив дальше:

„У нас готові пляни, як спасати св. Русь. Коли господа ясновельможні пани позволите, то г. г. Шмарок, Хлебахтїцкой, Здавидяк і Лисик відчитають здесь свої еляборати“.

»Харашос« — гукнув ґен. Владимиров. — Конець буде.

Телєґрами

з дня 7. серпня.

Париж. Франц. мінїстер скарбу Цельо поїде з Царгорода, де тепер перебуває яко гість франц. амбасадора, до Румунії, а звідтам на кілька днїв до Відня.

Париж. В полїтичних кругах ходить чутка що цар відвідає в сїм роцї Францию, але до Парижа не приїде.

Білгород. Кружляє чутка, що князь Микола чорногорский в осени зрече ся престола на річ кп. Данила.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і карварня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 8. с. м.: Мария Ґеців, Болехів; Стефанія і Михайло Романишин, Добротвір; др. Максиміліян Френкель, Журавно; Тит Решетилович, Косів; Генрик Заваль, Київ; Богдан Левицкий, Коломия; Филимон Метелля, Бережани; др. Антін Терлецкий, Рогатин; Вацлав Соколовский, Винница (Росия); Лев Гершдерфер, Дрогобич.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на єго рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутоκ і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, ґрушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(15—15)

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(4—12)

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — **у Львові, ул. Сикстуска ч. 14.** — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (38—?)

13. серпня пращальне представленє.

Цирк К. Сірої

у Львові, пл. Збіжева.

В неділю 9. серпня

2 великі представленя

для дїтий і військових половина цїни.

Змаганя силачів по по пол.

Вахтуров	проти	Михайлова
Давмас	„	Поплавского
Філїп	„	Пільковского
Піерер ля Кольос	„	Ґаджі Галїля

вечером

Циґаневич	проти	Питлясїньского

Рішаючі змаганя

Абс II.	проти	Шнайдера

Ґаджі Галїль	проти	Вебера

Працюйте і ощадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцийою на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, **ка 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродійні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234.398 К.
Цінні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	45.842 К.
Льокацийї	182.206 К.

Канцелярийї Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 171. Львів, второк дня 29. липця (11. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« вносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

N. fr. Presse з 7. с. м. подає з рускої сторони ось що про переговори між Поляками і Русинами: »При нагоді переговорів минувшого тижня між бар. Беком а президиєю польского кола порушено також справу порозуміня з Русинами. Звіщають, що Поляки вельми негодували, що бар. Бек з рускими послами нараджував ся про modus vivendi в Галичинї і навіть приобіцяв зробити деякі уступки, не запевнивши ся перше що до згоди поль. кола. На останній нарадї з президиєю поль. кола запевняв бар. Бек польских провідників, що нарада з руск. послами мала виключно інформацийний характер, бо хотїв дізнати ся про погляди і бажаня руских представників а зовсїм не думав робити щонебудь поза плечима поль. кола. З огляду на наглість справи і супроти недалекої сесиї соймової бажають також з польскої сторони небавом порозуміти ся що до полагоди деяких спірних точок. (Абрагамович і Ґломбіньский мають 16. с. м. прибути в сїй справі до Відня — Ред. Русл.) Осінь призначена на польско-рускі переговори. Основи сего порозуміня мають бути уложені на найблизшій сесиї соймовій, а переговори будуть імовірно ведені в части у Відни, в части у Львові. З поль. і руск. сторони велику вагу кладуть на се, щоби правительство в тих переговорах не мало анї посередної анї безпосередної участи і здержало ся від всякого впливу. В найблизшім часї рускі посли мають в тій справі ухвалити, яке заняти наконечно становище«.

Стільки N. fr. Presse. Вість ся датована з Відня, але без сумнїву вийшла зі Львова і то імовірно з москвофільского табору, котрого провідники вже в Празї на сю тему переспрaвляли з польскими відпоручниками всеславяньского зїзду. Наколиб правительство думало тою дорогою довести до полагоди польско-руского спору, то вже наперед можна сказати нїмецким висловом, що опинило ся auf dem Holzwege.

Мінїстер-президент др. Векерле був минулого четверга в Ішлю на півторагодиннім послуханю у цїсаря. Budapesti Hirlap висловлює погляд, що се послуханє було угольним каменєм останних лїт істориї, бо др. Векерле здавав монархові справу про ухвалу ради мінїстрів в справі виборчої реформи. Ґр. Андраші, яко мінїстер внутр. справ вже при инших нагодах викладав цїсареви свої погляди і намірі в сїй справі, одначе се річ певна, що готового начерку виборчої реформи до сиї цїсарева не предложено, а лише на основі статистичних даних і приготовних робіт подавав ґр Андраші головні основи, на яких думав оперти начерк дотичного закона. Можна дуже сумнївати ся, чи й тепер є вже готовий начерк закона і після всякої імовірности западе в сїй справі відповідна ухвала і буде вироблена дотична предлога. Після повороту з Ішлю повинен буде др. Векерле порозуміти ся в сїй справі з ґр. Андраші.

З поглядом Budapesti Hirlap-а згоджують ся всї угорскі дневники, що др. Векерле представив на згаданім послуханю монархові головні основи виборчої реформи. Предлога, як сказано, ще не вироблена і се річ майже певна, що цїсар не висловив про сю справу свого рішеня, бо має звичай рішати справи зовсїм викінчені. Ми вже згадували про се, що нова виборча реформа угорска навмисне обминає начерк бувшого мінїстра Кріштофого а глядить спасеня мадярскої верховлади в плюральній системі, хоч провідники коалїциї, обнимаючи державну керму виразно зобовязали ся супроти Корони виробити начерк, котрий бодай так далеко ішов би в демократичнім напрямі, як начерк Кріштофого. Але се вже не перше і мабуть не останне віроломство, якого допустили ся Кошутівцї супроти Корони.

Як виглядає та плюральна система,

Огонь житя.

Оповіданє М. Чернявского.

(Дальше).

II.

Як се здаєть ся не дивно, але тільки Гапка—так звали нову нашу слугу—роздяглась і розбулась, нам здалось, що у хатї у нас повеселїшало.

— Тїтко, що я зараз робитиму? — було її перше питанє.

Їй у одповідь був сьміх, якого давно вже не чули стїни нашої хати. Сьміялись дїти, усьміхалась жінка.

— Тїтко!... Тїтко!...—повторяли дїти.

— Ти ще нїде в городї не служила?— спитала її замість відповіди жінка.

— Нї. А що?

— Та так.

І знов сьміх: Гапка несподївано, наставивши на руцї два пальцї, мов два роги, витягши наперед себе шию, біжить до меншого нашого хлопця Васька, що стояв коло матери, держучись за спідницю і собі сьміяв ся разом з другими:

— Ти чого сьмієш ся, ведмедику?

— Ведмедику!...—сьміють ся більше другі дїти і мов тільки тепер помічають, що Васько справдї похожий на ведмедика.

А Гапка вже сїла серед хати на землю і кличе его туди:

— Іди сюди, будемо грати ся! Бач яка у мене хата... Ходи сюди!

І Васько зразу пішов.

Виявилось, що Гапка нїде равїш не служила, сидїла тільки лїто на баштанї за сторожа. Була она зовсїм не зачеплена горожаньскою культурою і уявляла собою зразок зовсїм первобутної людини. Всї речи она називала їх власним їмям і навіть не розуміла, що дечого не слїд казати, що инодї треба помовчати. Она була дуже дика і ориґінальна. Коли ми дивились на неї, то нам здавалось, що се якийсь виходець зовсїм з другого, чужого і далекого від нас сьвіту. І було цїкаво дивитись на неї, слухати її, і в той саме час дивно, що ось так близько коло нас живуть такі далекі люди від нас, такі непохожі на нас люди.

Гапка сидїла на долївцї, гралась з дїтьми і они обсїли її, мов давню знайому.

— Тьотю, а в нас хо-о-олодно в хатї! Ви будете топити на ніч?... — звернулась она несподївано до жінки.

— Нї, не думаємо.

— А чого? Я живоб витопила.

— Очерету у нас мало.

— А чогож хазяїн зимою не нарубали собі в плавнях?

І знов зареготалась уся сїмя. А Гапка дивилась сюди й туди здивованими очима і не могла зрозуміти: чого они сьміють ся? Така звичайна річ, щоб хозяїн узимку нарубав собі очерету...

— Хазяїн був зимою на другій роботї,— пояснила їй жінка, — не міг рубати очерету.

— Ага!...— кивнула головою Гапка. А у нас хлїба нема, а очерету багато: два ожереди [1]) вис-о-о-кі!...

— Ну щож, для тебе вже протопимо, — сказала жінка, постерігши, що дївчина з дороги, та може й з голоду, справдї мерзне.—Піди внеси куль [2]).

— На хатї, на горищі. Зайдеш за хату, там стоїть драбина: полїзеш і візьмеш один куль.

Гапка дивилась якось неймовірно:

— А чогож він там? Хіба у вас немає повітки або що?

— Немає.

— А!...—знов кивнула головою Гапка, мов кажучи: »тепер розумію, чого то очерет там опинив ся«.

Она знов узула чоботи, одяглась і вийшла по очерет.

(Дальше буде).

---

[1]) оборіг; [2]) околіт.

се поки що є тайною угорского правительства і не далека будучина се розкриє. Одначе й тепер вже визначний член мадярскихлюдовців пише про сю реформу ось що:

»Ґр. Андраші переглядав передовсїм начерк Кріштофого і его статистичні прилоги, але кинув усе в кут. Він кілька разів викладав монарсї основи свого начерку, але на останнім послуханю в червнї міг предложити готовий начерк. Начеркови сему удїлив монарх одобреня і его випечатано в 10 нумерованих примірниках, котрі роздано мінїстрам для оцїнки з партийно-политичного становища (се не згідне з дїйсностю, бо загально відомо, що монарх не згодив ся на виводи Андрашого, а останне справозданє д-ра Векерлього минувшого четверга булоб непотрібне, як би цїсар був одобрив „готовий“ начерк Андрашого). Замітки поодиноких мінїстрів будуть предметом розправи на радї мінїстрів у вересні, а коли перейдуть скрізь сю реторту, будуть випечатані і предложені в жовтни соймови. Якнебудь основи сего начерку відомі тілько правительству і его найблизшому окруженю, знають в політ. кругах націоналїстів, демократів і соціялїстів, що: 1) начерк ґр. Андрашого не нпирає ся на загальнім голосованю а змагає лише до розширеня виборчого права на ширші верстви народні; 2) не є рівним правом виборчим, а після бельґійского взірця плюральною системою з трема чи чотирма категоріями, 3) одна категория з тих вимагає знаня мадярскої мови; 4) вибір не буде відбувати ся після громад, а після нотариятских округів, 5) голосованє буде явне; 6) число виборчих округів буде трохи помножене із знесенєм деяких менших округів«.

Колиб сї вісти були правдиві, то угорска виборча реформа була би глумленєм з приреченя даного Короні.

Заграница.

Політичне положенє в Туреччинї зміняє ся з кождим днем як в калєйдоскопі. Коли перед трема днями можна було сподївати ся поважних подій, настала тепер в Царгородї радість наслїдком зміни мінїстерства під впливом молодотурецкого комітету, котрий умів собі здобути довірє народу, війска, духовеньства і духовного голови музулман Шеік-уль-Ісляма. На чолї правительства великим везіром став прихильник реформ Кіяміль-паша, покликано також одного молодотурка мінїстра, Вірменин став на чолї мінїстерства торговлї, Грек на чолї мінїстерства публ. робіт, рільництва і гірництва. Новий селямлїк послужив султанови знов нагодою впевнити про удержанє конституції словом володаря. Тим способом ударемнено змаганя проти султана. Молодотурки намагають ся удержати згоду між населенєм а володарем і запобігти крайним ворушеням. Склад нового мінїстерства дає поруку спокійного розвитку конституції.

Два християньскі мінїстри, покликані на поручене молодотурецкого комітету причинять ся неперечно до зближеня між християньским а музулманьским населенєм. Колиб молодотурецкому комітетови повело ся культурні і расові ріжниці вирівнати бодай на политичнім полї і зєднити населенє на национальній основі, тоді можна би говорити про відродини Османьскої держави. Великі трудности треба буде ще поборoти при виборах, одначе завдяки розважному поступованю і могутному впливови молодотурецкого комітету не буде спокій імовірно нарушений і в часї виборів.

Кривавї події у Франції, в місточках Дравей і Вінье, недалеко Парижа, мали далеко більші розміри, як спершу подано в дневниках. Комітет „Загального союза працї“ змобілїзував був 5000 робітників угорских і они збудували барикади, при котрих дійшло до справдешнього бою з війском, а побиті соціялїсти лишили на місци 4 поляглих і 80 тяжко раних. Але й війско втратило кількох жовнїрів і одного офіцира, а мало ранних 9 офіцирів і 58 жовнїрів. На хвилю вернув спокій, але відтак знов почали соціялїсти ставити барикади, що мали вигляд укр пленого табору, в котрім стояло 2000 робітників оружних в револьвери і друки. Бій був короткий але кривавий, а на другий день на знак жалоби оголошено в цїлій Франції 24 годинний загальний страйк, але робітники сего не услухали. Многих аґітаторів увязнено; стануть перед судом під закидом замаху державного, бо є докази, що хотїли повалити річ посполиту а проголосити комуну, а пролив крови мав бути „пробою сили“. — Отсе наслїдки того, що Жіль Феррі зніс в школах науку релїґії а замісць того завів виклади про »обовязки чоловіка«, котрі відтак знесено, бо одинокою цїлию школи, як тепер голосять там, є визволенє молодого поколїня зпід батьківского ярма!...

Огляд часописий.

(*Галицкий опозиційний голос про дїяльність віденьского парляменту і руских послів*).

(Конець).

Одним словом, парлямент не дав народним масам нїчого крім більших тягарів (особливо в военному буджетї) та обіцянок. А саме, правительство обіцяє провести закон про забезпеченє робітників на випадок старости, калїцтва і взагалї нездібности до працї; і власне сею обіцянкою держить оно социяльно-демократичних послів, які, бажаючи провести сю социяльну реформу, здержують ся від усяких гостріщих кроків у парляментї й поза парляментом. Чи ся обіцянка здїйснить ся так само, як „дешевий цукор“, не будемо вгадувати наперед.

Після року дїяльности члени »народнього парляменту« зовсїм не мають що дати народним масам. Очевидно, се не їх вина, а вина тих обєктивних відносин, серед яких приходить ся їм працювати.

Сказане про послів взагалї ще в більшій мірі відносить ся до послів руского народу. Крім загальних надій, які покладали ся на „народний парлямент“, руский народ покладав на своїх послів ще й окремі надії, — він сподївав ся, що они постарають ся хоч трохи полекшити той специяльний гнїт, який давить руский народ в Галичинї через польске правлїнє.

Одначе сї надії не справдили ся. Всї заходи руских послів не привели нї до чого: внесеня, що они ставили в парляментї, парлямент провалював; їх заходи у представників правительства кінчали ся звичайно тим, що їх або зразу відсилали з нїчим, або коли не можна було їх дражнити, обіцяли їм ріжні пільги, щоби потім їх обдурити. Тепер уже відомо, що всї обіцянки, зроблені бар. Бекєм рускому клюбови в осени минулого року в такій серйозній формі, що викликали цїлу бурю в посольских политичних кругах, були тілько хитрим маневром, щоби відвести клюб від обструкциї, яка тоді могла справдї пошкодити правительству. Тепер правительство й не думає виконувати ті обіцянки і навіть не соромить ся признавати ся, що воно хотїло тілько обманути руских послів.

Нагадаю тут оден приклад. Правительство обіцяло заснувати на університетї дві нові рускі катедри і покликати на них проф. Горбачевского (фізика)*) з Праги і проф. Зобкова (право) з Загребу. Мінїстерство просьвіти навіть зробило таку пропозицию сенатови львівского університету, але сенат одноголосно її відкинув і справа на тім певне скінчить ся, бо мінїстерство не схоче »нарушувати автономію університету«...

Замість сподіваних змін на лїпше становище руского народу, наскільки оно залежить від орґанів правительства, з кожним днем погіршуєть ся. Всяка праця для руского народу — все одно, чи се политичне осьвідомленє, чи ширенє просьвіти, чи орґанїзация економічних сил — що далї, то все більше переслїдуєть ся. Самоволя чиновників з кожним днем більшає. Житє руского селянина не має майже нїякої цїни. А разом з тим власти дають на кожнім кроцї пізнати, що роблять се з национальних причин. І проти всього того рускі посли безсильні: на останньому передвакацийному засїданю руского клюба они могли тільки сконстатувати, що становище руского народу не змінило ся на лїпше.

Очевидно, скажемо знов, не їх вина, що оно так, тільки вина тих обєктивних обставин, серед яких живе руский народ. Але й посли тут не без вини. Їх вина в тому, що они не доцїнювали тих обєктивних обставин, а перецїнювали свою силу. Ту свою вину они й повинні тепер поправити. Приходячи до свого народу після цїлого року заходів з порожними руками, они повинні пояснити народови, через іщо оно так стало ся, се они повинні зробити ще й через те, що польскі политичні круги старають ся пояснити его бездарностю руских послів, щоб таким чином підорвати серед народних мас віру в руску інтелїґенцию і запрягти ті маси до свого политичного воза. На руских послах лежить в першій мірі обовязок не допустити до сього. А се можливо зробити тільки тоді, коли народови буде розяснено як слїд ті обєктивні умови, серед яких іде дїяльність послів у парляментї.

Анатоль Вахнянин.

Листи до Панталеймона Куліша

пис. в р. 1869.

Подав

Кирило Студинський.

(Конець).

Теперъ ажъ випявивъ аґентъ, що товариство и Миклосича за фахового чодовіка у-

---

*) не фізик він а проф. медичної хемії. — Ред. Русл.

знає. На таке сгодивъ ся я и почувъ навіть, що Миклосичъ самъ припоручивъ товариству ввійти зъ нами въ пересправи (такъ казавъ бодай аґентъ). У кінець додавъ я е и тещ, що нехайби товариство оберігалось відъ того щобъ не дало перекладу підъ осудъ такимъ людямъ, котрі недбають про освіту народа, а придержують ся політики централістичнёї Каткова, котра придавлює все, що ино не є московске — бо ті люде певно а ргіогі знехтували и важність и вартість такого діла спасенного, за котре взялась Україна и котре не загине, хочъ би и товариство библийне не переняло зъ ёго рукъ видавництво.

Аґентъ виявивъ и те, що вінъ давно уже хотівъ мати такий перекладъ, и знову друге, що товариству було би на руку, наколи бъ дістало перекладъ нового завіту а віттакъ псалтиря.

Згадувавъ вінъ ще за инчі якісь готові переклади св. письма на нашу мову, що я ёму знеґувавъ и що вінъ, здаєтъ ся, ино тому підносивъ, що страхавъ ся трудныхъ кондицій зъ нашої сторони.

Въ кінци освідчивъ вінъ, що віддасть теперъ перекладъ підъ осудъ Миклосича на що я охотно згодивъ ся, добавляючи, що ми тоді навіть сміліще допоминати ся будемо о ремунерацію за перекладъ и навіть дорожити мемъ ся. Съ такимъ жартомъ розійшли ми ся; я подавъ ёму Вашъ адресъ, а вінъ и вишукає Васъ Добродію, у Відни.

Німчиско трохи зарозумілий на своє становище, одначе мягкий дуже въ розмові и неконьче треба ёму уступувати. Я бодай показавъ ёму яку таку перевагу моральну, що ми не просимо ёго братись за видавництво а маємо право домагатись відъ такъ шляхотного товариства. Німець (Едвардъ Міллардъ) любить заєдно чванитись, що въ ёго вже суть переклади однакъ авторівъ перекладівъ вінъ не тямить.

Посилаю псалтиря остатокъ; звиніть що призабувъ заразъ післати. У мене дитина нездужає на анґіну, та заєдно бігаю за лікарами. — Клопоти!

Посилаю до того „про пісні“; (Досвітки є у мене) и всі ті поезиі, що не зволилисьте друковати у Правді; такожъ и про „Усю словесність“.

Радивъ би я щобъ Ви Добродію, при розмові зъ Німцемъ мали коло себе кошового котрий би неначе зъ ненарока осудивъ Ґинелевичівъ etc. такъ само, якъ и я. Ми не можемо піддавати перекладу під такъ глибокі розуми.

Прошу ще дуже а дуже о присланнє меморандівъ. Коли Поляки святкуватимуть унію любельску, ми видамо на німецькому язиці протестъ противъ тої зневаги.

Клонюсь низенько

Наталь.

Охъ! дитина дуже слаба!

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Калиника м.; римо-кат.: Сузанни Д. — В середу: руско-кат.: Сили і інт. Ап.; римо-кат.: Кляри Д.

— **Нові польскі ґімназиї** — на основі цїсарского розпорядженя — будуть отворені з початком вересня с. р. в Мислиничах і Жовкві.

— **Почтові уряди.** Мінїстерство торговлї дозволило отворити нові почтові уряди в Саньоци, Краснім і Ізидорівці.

— **Ческа манїфестация народна в Празї.** Вчерашної неділї урядили праскі Чехи дві манїфестациї з жаданєм твореня чеських шкіл для народних меншостий ческих в північних Чехах. Манїфестацийні походи, окремо ческих народовців, а окремо ческих социяльїстів розпочали ся по 8. год. рано. В першім походї брало участь поверх 15 тисяч осіб. Похід отвирали Соколи, за ними ступали члени ческої народної ради, соймові посли, ческі товариства і т. д. Замісцеві товариства прислали своїх відпоручників. В походї несено хоругви, які полїция хотїла відобрати, однак супроти грізного опору товпи мусїла уступити. Потім відбули ся збори, на яких ухвалено резолюцию з жаданєм безпроволочного утворея ческих шкіл для ческих народних меншостий та з зазивом до правительства, щоби завело загальне голосованє до сойму і повітових рад, та ухвалено доручити ті резолюциї мінїстрам Фідлєрови, Пешкови та намісникови Чех ґр. Куденговому. Ческі социяльїсти мали у своїм походї около 10 тисяч голов, несено також прапори а полїция і тут пробувала їх відобрати, але без успіху. По походї социяльїсти урядили віче і ухвалили ті самі резолюциї, що ческі народовці.

— **Язва мотилїв.** Білюх капустяник (Pierіs brassica), знаний у нас мотиль-шкідник, появляє ся що року в маю в малім числї, а з кінцем липця і в серпні в більшім числї, а часом аж в такій великій скількости, що стає справдїшною язвою. В останних днях перелїтали Моравою і Долїшною Австриєю коло Відня цїлі хмари того мотиля, а присідаючи в тій вандрівцї на полях, лишали мілїони яєчок, з яких за рік виколе ся новий мотиль. Віденьскі ґазети доносять, що дня 31. м. м. по дощевій бурі появили ся у воздусї хмари капустяника, що виглядали немов летучий густий снїг. Перелет мотилїв тривав два днї, а почім остали лише місцеві капустяники. Мотилї полетїли з вітром в полудньо-східну сторону, омиваючи горби і гори. Багато тих шкідників топить ся по дорозї в ріках і ставах, падаючи у воду в умученя, але того убутку годї замітити серед повени язви. Як далеко залетять ті вандрівні мотилї, годї предвидїти.

— **Дощева неділя.** Вчерашний недїльний день не був виїмковим. Дощ падав від ранка до вечера і не дав Львовянам забавити ся на кількох оповіщених фестинах. Також фестин „Соколів“ і „Зір“ в Жовкві відложено на другу неділю. Нинї сїче від рана дрібний а густий дощик і на так бажану, передовсїм для хлїборобів, погоду зовсїм не заносить ся.

— **Замах на баварского короля?** З Монахова доносять: До замку Фірстенед, в якім перебуває божевільний король баварский, Отто, дістав ся потайно якийсь Італїєць і зміг зайти аж до дверий спальнї короля, де ёго спіймано Арештований не хотїв сказати, в якій цїли йшов до короля. Підозрівають, що він хотїв виконати замах на короля.

— **Лїчене слїпих при помочи рентґенівских лучів.** Підчас досьвідів з лучами Рентґена при лїченю рака дійшов новойорский лїкар проф. Кук до відкритя, що має велику вагу в лїченю очних недуг, а може бути також примінюване у зовсїм слїпих. Зі справоздань виходить, що при помочи згаданих лучів можна відзискати зовсїм зір, або бодай в части.

— **Жіноча огнева сторожа.** В Новій Південній Валлї істнує жіночий віддїл пожарної сторожі, який нераз вже відзначив ся при пожежах. Складає ся він із 20 дївчат, що пильно вчать ся і вправляють ся. Особливо вироблені є они в ратованю людий в горючих домах при помочи лич і плахт до скаканя з поверхів.

— **„Артисти“ під ключом.** В Коломиї увязнено „театральну“ трупу, зложену з чотирох осіб, які називали ся: Мариян Левандьский, 28 лїт, ёго жінка Мария з Крайцігів Л., 19 лїт, родом з Долини, Закшево і Єлена Вроньска, 15 лїт, родом з Кракова. Артистично-театральна дїяльність сеї „зіграної“ дружини лежала в натяганю наївних на купно білетів вступу на „завтрішне“ представленє. „Артисти“ туманили людий не лише по містах і місточках але й по селах, аж поки не поховзла ся їм нога в Коломиї, де їх арештовано. Перед тамошним судом відограють небавом останний акт драми, а епільоґ відбуде ся в криміналї.

— **Серед урядових оголошень** »Львівскої Ґазети“ находить ся едикт повітового суду у Львові, який узнає д-ра Ів. Франка умово хорим і постановляє ёго куратором д-ра К. Бандрівского.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло ц. к. суду). Початок $7^1/_2$ веч. Білєти продає Народна Торговля.

Ві второк 11. с. м. »Чорноморцї« народна оперета в 3 дїях, музика М. Лисенка.

В четвер 13. с. м. „Суєта“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В суботу 15. с. м. „Барон циганів“, оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю 16. с. м. „Маруся Богуславка“ історично-побутова драма зі спів. в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк 18. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Монюшка.

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка“ конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

— **Вписи учеників до краєв. шевскої школи в Коломиї** відбудуть ся в днях 1. 2 і 3. вересня в канцелярії школи при ул. Франц Йосифа ч. 45. Условини принятя: укінчений 14. рік житя і укінчена народна школа. Ученики мають зголошувати ся при вписї в товаристві родичів або опікуна і предложити шкільне свідоцтво. Скорше можна зголосити ся письменно.

— **З зелїзниць.** На підставі оголошеня в „Wiener Zeitung“ і в „Gazet-ї Lwowsk-iй“ розписує ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові оферту на доставу і змонтованє для дахових конструкций для маґазинів у Львові. Кошти виконаня тих робіт виносять в приближеню 71.000 К. Ц. к. Дирекция зелїзниць державних буде приймати оферти найпізнїйше до години 12. в полудне дня 20. серпня 1908. Постанови до вношеня оферт і підручники будови можна переглянути в ц. к. Дирекциї зелїзниць державних у Львові в віддїлї консервациї і будови II поверх.

— **Вписи до Висшого Музичного Інститута тов-а ім. Миколи Лисенка** (Львів, Народний Дім II пов.) будуть відбувати ся в днях 30. і 31. серпня, 1. і 2. вересня. Наука розпочинає ся з 3. вересня. В Інститутї може побирати науку ґри на фортепянї, на скрипцї і співу, а попри те науку теориї, гармонії і историї музики. Близших інформаций подасть „шкільний реґулямін Института“ а вишле ёго на жаданє голова тов-а проф. Вол. Щухевич у Львові, ул. Собіщини ч. 7, до котрого в усїх справах Института належить звертати ся.

— **Заряд руского Інтернату СС. Василиянок в Перемишлї,** подає до відома всїм П. Т. інтересованим, що на слїдуючий шкільний рік 1908/9 є кільканайцять місць вільних, о котрі могуть убігати ся панночки наміряючі ходити до учительских семінарий, як також до шкіл народних і видїлових, курсу робіт ручних і т. п. під отсими услівями: Місячна оплата для семінаристок 36 К, для прочих 40 К. — Своїм вихованицям дає за те цїле удержанє, нагляд і домовий провід, а також в разї потреби меншу поміч в науцї. Крім того платить ся одноразову таксу при вступі за уживанє меблїв 8 К, на закладового лїкара 4 К і на бібліотеку 2 К; за пранє біля по 2 К місячно і вправу ґри на фортепяну рівнож 2 К. Панночки мусять ся при принятю виказати, що мають свою постіль, з біля всього по 6 штук, достаточне число суконок і прочої верхної одежи. Цїла ґардероба учениць мусить бути назначена початковими буквами єї назвиска. Столове начинє с. є ложка, ложочка, ніж і вилка з хіньского срібла має бути рівнож назначене. Родичі або опікуни мають зложити декларацию при вписї, що будуть платити точно кождого місяця з гори. На сїм місце зазначуєсь заразом, що з огляду на велику дорожню сегорічну, місячна оплата не може бути рішучо нїкому знижена. Зголошеня просить ся вносити найдальше до 15. серпня с. р. до Заряду руского Інтернату СС. Василиянок в Перемишлї, ул. Сянова 5.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

„Красная рубаха“ і „русскіе“ у Львові.

(Історично-критичні замітки й ревеляції).

——

(Конець).

Всї они сидїли в вигідних фотелях в найбільшім скупленю, з примкненими очима і вислухали уважно 5-годинних рефератів гг. референтов. Читанє переривав лише ґен. Владиміров якимись дивними неартукулованими притакуваннями, подібними до крепкого хропіня.

Жалуємо дуже, що задля недостачі місця можемо подїлити ся з шан. читачами лише з головними найцїкавійшими точками рефератів.

Г. Шмарок говорив годину і між иншим поставив такі резолюції:

1) Ґалїция аж по Карпати і Каркоиоші прилучуєть ся на даний знак зі Львова (sic!) до Росиї, як осібна ґубернїя. 2) Ґенерал-ґубернатором нової ґубернії стає царским указом др. Дудрикевич, віцеґубернатором — его смиреніе (себто Шмарок). Против того одначе зробив votum separatum г. Хлєбахтїцкой, вважаючи себе лїпшим кандидатом на се становище. 3) Шефом жандармериї або „юстиції“ стає др. Хлєбахтїцкий. 4) Члени русско-народной партії в Галичинї, почавши від свинопасов, а скінчивши на наборщиках Старопіїї і писарях в канцеляриях гг. гадукатоф, займають царским указом усї ті посади, які тепер є в руках українців і поляків.

Др.Хлєбахтїцкий поставив такі резолюції: 1) Усїх визначних українцов і поляків — на паль, меншу братію — на Сибір, 2) Опорожнену в той спосіб Галичину скольонїзувати Калмуками і Башкірами.

О. Здавидяк радив: 1) Царским указом касуєть ся в галїцкой ґубернії єретическую унію а заводить ся істинно-русскоє православіє. 2) Усїх преосьвященних і духовеньство, яке би не перейшло на єдиноспасаємy православную віру, — на Сибір. 3) Галицким митрополитом стає царским указом его смиреніе (себто о. Здавидяк).

Вкінци г. Лисик домагав ся слїдуючого: 1) Кружок хулїґаноф підносить ся царским указом в степень лицарского ордену. 2) Відзнака ордену (запонка от штаноф) стає першою державною відзнакою, найвисшим орденом). 3) З царскої казнї виплачуєть ся на перші потреби ордену — 10 мілїонів рублїв. 4) Цїль ордену — поправленє істинно-русскої раси усильною і невсипучою працею серед істинно-русского жіноцтва. 5) Великим майстром ордену стає др. Лисик.

На самім кінци домагав ся г. Вільчишин іменем усеї братнї на великі можливі і неможливі „іздєржки“ 1 (одного) мілїона рублїв титулом тимчасового задатку.

По відчитаню резолюций г. Дудрикевич піддав їх під голосованє через аклямацию. Гурра! — гукнуло дванайцять галицких чорносотенців, аж істинно-русскіє зірвали ся з фотелїв на рівні ноги і заревіли „водки!“

*

По над головами доблестної маладьожі, яка мертвецки пяна лежала під столами, перейшли знаменитї полїтики, вертаючи до готелю, й понад їх головами та поза їх плечами довершили угоди з старшими патриотами. Певно—в недалекій будучности почуємо за се жалї доблестної маладьожі в їх знаменитім журналї... І зовсїм слушно! Бо й якже? „Розбивати українські собранія — ми. Бить — ми, пить — ми,... — ми..., навіть носить як арєвкіни красні рубахи — ми. Скрізь ми, і все ми, а рублики брати, то вже їх дїло! Ех, ворц да мошенніки! Виповімож ми вам службу, виповімо!“ Так певно стануть в недалекій будучині писати наші янїчарики.

Та ми тимчасом докінчім sine ira et studio наші замітки й ревеляції. Та якжеж нам кінчити? Решта вже не інтересне...

Найважнїйшою подїєю цїлої тої справи є без всякого сумнїву звісний вже нам акт прилученя Ґалїциї до Московщини. Очевидна річ — се потягне за собою невимовно поважні наслїдки. Кождий отже, кому грозить яке таке небезпеченьство най спасає душу як може, а про решту най кождий міркує, як хоче. Справа чиста як кацапска табака,—бери отже Петре на розум.

Той сам *Гриць Зарічкий-Запека* з Белелуї.

Телєґрами

з дня 9. серпня.

Рим. З нагоди роковин коронациї Сьв. Отця відправлено вчера в сикстиньскій каплиці торжественне богослуженє в присутности Папи, 60 кардиналів, численних епископів, пралатів, дипльоматів і запрошеної публики. Кардинал Мері дель Валь відправив службу Божу, почім Сьв. Отець уділив благословеньства присутним.

Петербург. В ґубернїях астраханьскій, саратівскій та в доньскій области, в часї від 25. липця до 8. серпня занедужало на холеру 360 осіб, з чого 174 померло.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 9. с. м.: Зофія Цегелик, Карликів; М. Сьвітенька, Ладичин; Мик. Щуровский, Стинява виж.; Дм. Бурбан, Підволочиска; Кароль Прецель, Золочів; Мих. Навроцкий, Підволочиска; Франц Карло Бокс, Лїщин; Т. Левицкий, Краків; П. Нападло, Краків; Ів. Жоравский, Романівка; Семен Стецура, Сухоріче; Іван Козановский, Волощина; Ізидор Ротенберґ Золочів; Михайло Іванкович, Галич; Григорий Лебіщак, Галич; Ваврик Станишевский, Краків; Давид Шенельбах, Букачівці; Ганс Герберт, Відень; Роман Гуцуляк, Коцурів; Ів. Телїщак, Коломия; Пилип Кизун, Ничовичі; Антін Павлишин, Вислобоки; Дм. Моссур, Вільшаник; Вол. Дубецкий, Заставна, Буковина; о. Теодор Леонтович, Зашків; Вол. Здерковский, Долина; Теод. Василечко, Сянік; Ів. Евген Середа, Турка; Ник. Маринович, Жидачів; Йософ Джубела, Жидачів; Стась Кушнїр, Жидачів.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сенявї, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(5—12)

Жорелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно сьвіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(15—15)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Руской ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбував ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить иншій аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о уділенє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви специяльної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000—
Разом сума	К 1,964.824—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 172. Львів, середа дня 30. липця (12. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Становище Босниї і Герцоґовини супроти перевороту в Туреччинї.

(×) Зараз після перевороту в Туреччинї і віднови конституциї з 1876 р. вказали ми на те, що сї події відібють ся голосним відгомоном в Боснії і Герцоґовинї, краях занятих Австро-Угорщиною a de jure провінциях турецких.

Сесия спільних делеґаций, що збере ся у вереснї, „буде мати повно Боснії і Герцоґовини“, як висловив ся оден австр. дипльомат.

Спільний міністер скарбу і управитель сих країв Буриян в недавній телеґрамі до Zeit, про яку ми свого часу звіщали, запевняв, що там все в порядку і в спокою та що є намір в найблизшій будучинї утворити сойм в тих краях. Від довшого часу вже появляли ся в часописях вісти про можливе уступленє бар. Буриана, котрого місце мав би заняти провідник католицкого сторонництва в Угорщинї ґр. Зічі, любимець наслїдника престола. Алеж з другого боку заперечувало знов сим вістям, бо бар. Буриян. зять Феврварого, любимця цїсаря, буде держати сей уряд, як довго схоче.

В делеґацийних кругах непокоять ся турецкими подіями і ми вже згадували про те, що перед сесиєю мають члени австр. делеґациї зібрати ся на нараду в тій справі, бо они пересьвідчені, що Австро-Угорщина не може легковажити положенє Босни й Герцоґовини з огляду на переворот в Туреччинї, бо се безпосередньо доторкує ся нашої монархії. Коли би в Сербії, Болгариї, Чорногорі і в Туреччинї заведено парляментаризм, остає посеред них неначе острів одинока Босна і Герцоґовина оперта на самовладї і тут насуває ся питанє, чи так дальше се може остати? Але тепер доперва висуває ся цїла трудність сего питаня задля того, що сї краї є лише заняті Австро-Угорщиною, але не злучені з нею, не анектовані. Не легко було би спільному правительству в боснїйско-герцоґовиньскім соймі заступати полїтику, де проявляють ся такі різкі суперечности национальні й віроісповідні і де так заострили ся спори між сторонництвами. Сторонництва будуть важити кожде слово висказане з урядового становища в соймі, а тут знов Австрия і Угорщина будуть завидливо бачити на се, щоби полїтика не перехиляла ся на сю або ту сторону монархії. В тім отже містить ся зарід будучих внутрішних спорів і суперечностий. Імовірно соймова більшість була би там сербска а се насуває поважну небезпечність, бо правительство мало би дїло з сильною опозициєю протиавстрийскою в напрямі велико-сербскої ідеї з одного, а всемузулманьскої з другого боку. Бо якнебудь боснїйске правительство урядово заперечувало єствованю сеї струї, то останні події в Боснї кинули яскраве сьвітло на тамошні відносини. Від якогось часу розведено там живу аґітацию великосербску, розповсюджувано багато революцийних відозв, котрі кінчили ся окликами: „най жиє король Петро!“ а в Білгородї минулого року відбував ся великосербский зїзд, котрого цїлию було викликати розрухи в окупованих краях. В тім зїздї білгородскім брали також участь відпоручники з Хорвациї, Босни й Герцоґовини.

Тепер же в Преградї увязнено молодого боснїйского урядника Прибичевича, котрого брат є послом загребского сойму, під закидом злочину державної зради і участи з велико-сербскими аґітаторами о підбурюванє до революциї в Боснї й Герцоґовинї. А про сї революцийні наміри розказує дуже подрібно видана щой то тепер в Будапештї брошура Юрія Настича, п. з. Finale, сьвідка в цеттиньскім недавнім процесї о виріб бомб задля знищеня чорногорскої династиї під опікою короля Петра і наслїдника престола кн. Юрія і під управою полковника Ненабовича, королївского свояка.

Брошура Настича і увязненє Прибичевича кинули яскраве сьвітло на внутрішні відносини в Боснї і Герцоґовинї, а орґан д-ра Франка провідника Старчеви-

---

Огонь житя.

Оповіданє М. Чернявского.

(Дальше).

— Оно, мабуть, сердешне, голодне, —каже, посьміхаючись до мене, жінка.— Зїсть она нас!

— Нїчого,—кажу.—Згодом уїсть ся.

А Гапка скоренькож вернулась з очеретом, метнулась по хатї — знайшла сїрники, шматок паперу і вже сидїла і підпалювала очерет.

Заграв і замаяв червоним гребнем золотий огонь, загула труба і хоч на дворі вже темнїло і осїння мряка нависала над землею і заглядала в наші вікна, у хатї в нас стало немов веселїше, мов з Гапкою усїм нам прибавилось енергії і не таке стало страшне житє. Мов почав помалу і в нас в душах розгоратись присипаний попелом огонь.

III.

Гапка засталась у нас, і на другий день була уже як дома. Она розпитувалась: „чого дядько нїчого дома не роблять і не йдуть на роботу“, куди пішла Галя і на що набрала так багато книжок? Чого у нас у погребі *) немає нї картофлї, нї буряків, нї капусти? І одночасно з тим она розказувала про себе, про свою сїмю і слободу.

З балачки ми довідались, що у неї есть батько й мати, есть брати й сестри. Сестри есть і старші й менші від неї. Що сїмя їх дуже бідна. Усього есть у їх тільки одна коняка, та й та слїпа на одно око. Наділ у батька не великий, то він бере землю в аренду »у ґенеральші«.

— Татко наші работящі, — розказувала она. — Як візмуть ся за роботу, то не кинуть її, поки не скінчать. А тодї будуть пити день або два і зроблять ся хворі-хворі, так що ледві ходять. А як видужали, — знов за роботу. Мати так уже й знають. Кажуть: »не пий, тобі не треба пити«. А татко кажуть: „колиж не можу без горівки, — пропаду“. Та як випють, роблять ся добрі... нас усїх позбирають... А то они більше сердиті.

— А як померли Марина та Іван, то й они трохи не вмерли. Дуже журились. Та й якже? Як захворіла Марина, батько й кажуть: „треба в город повезти до доктора в больницю“. А она не хоче та плаче: „не поїду без мами та без Івана“. Ну, тодї й поїхали і мати й Іван. А холодно було у осени! Привезли, а доктор каже: „дихтерит, везїть до дому“.

— Як поїхали до дому... Марина плаче, а Іван утїшає її. Бо она любила его, без него, було, нїкуди не піде, нїчого не зїсть. Мати укрили їх кожухом та свитою. А Марина плаче... А то й затихла... Подивились, а она вже мертва... Так за шию обняла Івана та й умерла. А Іван і не чує, що она вже умерла, думає, що она заснула та каже, що й він нездужає. Батько тодї: »не руш — кажуть — нехай уже так довеземо до дому«. Коли приїхали, підняли свиту й кожух, аж оно й Іван умер... Так і лежать, обнявши одно одного. Ще теплі..

— Що вже батько й мати плакали, що побивались, то й розказати не можна. А тодї, як поховали, батько як запили, як запили, то пили два тижнї. Та занедужали й трохи-трохи не вмерли.

— А Іван же як?—питає, дивлячись на оповідачку великими очима, Васько.

— Поховали. А тодї ще й Мелашка вмерла... То було нас десять душ, а тепер осталось семеро.

(Дальше буде).

*) пивниця.

ча и „Hrvatske pravo“ потверджує се, що ті справи вельми компромітують сербске сторонництво.

Згадували ми недавно і про се, що музулмани з Мостару після обнови турецкої конституції віднесли ся телеґрафічно до султана, щоби не забув в сій хвилі про Босняків і Герцоґовинців, найвірнійших своїх підданих, а се стає певним доказом, куди звернені очи тамошних музулман. Тліє отже в попелі іскра і не можна сему зарадити формулкою Метерніхівскою, що краї не доросли ще до конституції, а треба також населенє покликати до співділаня і на него вложити часть одвічальности, щоби й населенє стало співробітником адмінїстрациї.

З військових кругів вказують знов на се, що переворот в Туреччині причинить ся також до ударемненя санджанскої зелїзниці, бо хоч монархія наша в султанськім irade має до того управненє, одначе населенє неперечно силою опре ся сему намірови, вважаючи се першим кроком Австро-Угорщини вимереним проти цїлости Туреччини.

Таким способом стоїмо перед грізними можливостями в Боснї і Герцоґовинї.

Огляд часописий.

(„Рада“ про стан просьвіти в Полтавщинї).

Київска „Рада“ подає вельми цїкавї але заразом і сумнї дані про стан просьвіти в Полтавщинї, а колиб таким ладом зроблено статистику инших ґуберній по Українї, тоді малиб ми повний образ сего сумного просьвітного положеня, в якім находить ся український нарід в Росиї. Отсе вказує найкрасше, в якім напрямі повинна іти робота народолюбців по Українї. Отже своєю дорогою змаганє до реформи школи в напрямі ународовленя її на Українї, але передовсїм просьвітна робота повсюду; а се неперечно причинить ся не тілько до двигненя добробиту між широкими верствами народними але й народної сьвідомости між нами.

А тепер нехай говорять самі цифри про стан просьвіти в Полтавщинї.

По переписку 1897 року справа просьвіти в Полтавщинї в цифрах уявляєть ся так: в середньому по ґубернії осьвічених

письменних обох полів було		16,9%
письменних	чоловіків	27,8%
„	жінок	6,3%
„	в містах	39,8%
„	по селах	14,4%

По проценту письменних Полтавщина серед земскпх ґуберній займає 24. місце. В Европейскій Росиї на 100 душ людности приходить ся 22,9% письменних: 32,6% чоловіків і 13,7 жінок. В Курляндскій ґубернії грамотних 70,8%, Ліфляндиї 77,9, Естляндиї 80,1.

Сї відомости показують нам, що справа народної осьвіти в Полтавщинї стоїть дуже лихо, що треба вжити певних і рішучих заходів, щоби вона покращала і догнала инші ґубернії, в яких просьвіта народня стоїть багато краще.

Щоб рішити, яких засобів треба ужити, щоб покращала осьвіта в Полтавщинї, постараємо ся знайти причини теперішнього її занепаду. Нам поможе знайти єї причини отся табличка, яка показує, як стоїть грамотність серед окремих национальностий, що заселяють Полтавщину.

Національність.	Грамотних по містах	По селах.	По ґуберній.
Москалї	62	27	42
Нїмцї	85	84	78
Поляки	66	60	67
Білоруси	54	31,5	41
Євреї	51	53	52
Українцї	28	13,5	14,5

Отся табличка, яку, як і инші, беру з »Полтавского Земского календаря«, сьвідчить, що грамотність серед Українців, які складають 92,9% всеї людности ґуберніï, — стоїть найнижче.

Серед Москалїв, Нїмців, Полякїв, Білорусів, які власне уявляють з себе будучий елемент людности, грамотність, як бачимо, стоїть досить високо. Се почасти пояснюєть ся тим, що пришлі елементи, се найбільш культурні й заможні, як от чиновники і поміщики, серед яких грамотність піднимаєть ся до 62%. Багато, певне, заможних і осьвічених Українців при переписцї залїчили себе до »русскихъ« себ то до великорусів. Головнуж причину того, що грамотність серед Українців стоїть так низько, — треба шукати глибше. Як ми бачимо в вище наведеної таблички % грамотних Українців в три рази менший від % грамотних Мослалїв. В селах костянтиноградского повіту грамотність Москалїв (їх в сім повіті найбільше — 11,78%) рівнаєть ся 13,6% тоді, як грамотних Українців всього біля 12%.

Се явище тільки й можна пояснит і поясняєть ся тим, що Москалї вчать ся в школї своєю рідною мовою тоді, як Українцям ся мова чужа й мало зрозуміла.

Се нам кажуть цифри, але ще ясніще стане справа, коли придивимо ся до грамотности Українця і Москаля. Грамотний Українець читає книжку і нїчого не розуміє, або в кращім разї тільки »де що«. Грамотний же Москаль може читати книжку і розуміти її, як що вона написана популярно. Через те Українців, які заселяють Полтавщину, можна рахувати цїлком темними. Винятки з сього дуже незначні і багато менші тих цифр, які дає статистика. Статистичні цифри що до грамотности Українців, показують тільки, що певний відсоток Українців був в школї; але се ще не значить, що такий же відсоток грамотних: багато з тих, що були в школї, потім забувають навіть читати. Таку саму, а як де, то ще сумнійшу картину народної темноти бачимо ми по всїх місцях України, бо скрізь вчать чужою мовою. Щоб підняти грамотність серед українських народних мас, потрібна национальна школа — школа українська. Тільки при умові националїзациї школи нижчої зараз і националїзациї середних та вищих шкіл при першій змозї буде можлиний нормальний розвиток национальної української культури.

Разом з националїзациєю школи треба побільшити їх число.

Тепер одна школа приходить ся на 1674 душ людности. З 100 дїтей, яким треба вчитись — вчить ся 57. Збільшити число шкіл треба в крайнім разї вдвоє, то тільки тоді школи зможуть умістити усїх дїтий.

Разом з тим треба ґрунтовно реорґанїзувати школи грамоти та церковно-парафіяльні школи.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Сили і Інт. Ап.; римо-кат.: Кляри Д. — В четвер: руско-кат.: Євдокима прав.; римо-кат.: Іполита М.

— **Реформа середного шкільництва.** Мінїстерство просьвіти виготовило плян науки третого типу середної школи, 8-клясової реальної ґімназиї, а також в головних начерках плян 4-ого типу середної школи, реформової ґімназиї реальної.

— **Ювілейні почтові картки.** Австрийский заряд почт виготовлює на день 13. серпня с. р. виданє ювілейних переписних листків, яко памятку 60-лїтного володарства цїсаря Франц Йосифа. На картках буде поміщений портрет цїсаря з молодих лїт в артистичнім виконаню.

— **До археольоґічного зїзду.** Сими днями в Чернигів уже приїхала на будучий археольоґічний зїзд предсїдателька московского археольоґічного тов-а ґрафиня С. Уварова. Так завчасно ся пані приїхала длятого, щоби прискорити підготовчу працю для зїзда, а особливо — урядити археольоґічну та етноґрафічну виставку.

— **Словіньска школа в Єгиптї.** В Александриї над Нїлем *заложено* словіньску народну школу, до якої ходить 23 дїтий. Австрийске правительство призначило на удержанє сеї школи 250 К річної запомоги, а одноразово удїлило 1250 К. (Českoslov. Kor.)

— **За велико-хорватску аґітацию** арештовано в Хорватиї професора богословія Прібіцевича з Карловиць, бурмистра м. Дубіц, Грватчанина і его сина Душана та судию Басіца. Дальші арештованя в тоцї.

— **Галабурда** в сербскій скупштинї в Білгородї стала ся вчера при дискусиї над торговельним договором з Австро-Угорщиною. Пос. Ґіорґевич, старорадикал, кинув ся на националїстів, які его обидили і кількох з них вибив по лици. Националїсти вхопили крісла зпід стеноґрафів і били старорадикалів. Пос. Драґов витягнув ніж, але его розоружено. Бійка була завзята, аж мінїстрам та уміренним послам вдало ся роздїлити обі сторони. По перерві в засїданю посли взаїмно перепросили ся і радили спокійно, якби нїчого не було.

— **Холєра в Росиї.** Царициньске товариство лїкарів удало ся до місцевих жителїв з такою відозвою: „Товариство лїкарів впереджає людність, що єдиним способом проти холєри лїкарска наука признає тільки протихолєрні прищіплювання. Сї прищіплювання робились з успіхом в Царицинї в минулому році; причому нїхто, кому прищіплено, не вмер від холєри, і будуть робитись і тепер безплатно в місцях, зазначених городскою управою. — Дня 6. серпня за приводом київского ґубернатора П. Ігнатєва відбула ся нарада представників київских громадских інституций, на якій вияснили, що вже зроблено для боротьби з холєрою. Виявило ся, що моск.-кур.-зел. дор. поставила вже барак для холєрних слабих та приготовила 4 санїтарні ваґони — теплушки, півд.-зах. з. д. поставила 4 бараки і приготовила 14 ваґонів; в кождому поїздї на обох дорогах їздитимуть специяльні санїтари; округ доріг приготовив 5 плавучих бараків; город поки що приготовив для холєри старий барак олександрівскої лїкарнї на 120 осіб, призвачив 4 повозки для холєрних слабих; для холєрних приготовлено лїкарню чорноробочу та єврейску; у лукянівскій тюрмі збудовано деревляний барак на 50 ліжок; головна тюремна управа асиґнувала на збудованє нової тюремної лїкарнї 100.000 карб. — У місточку Ямполї, кременецкого повіту, і в селї Погорільцях 26. липця заслабло двоє на подібну до холєри хоробу; оден помер. 28. липця на таку саму хоробу заслабла в с. Вязовцї дївчинка. Тамошнїй лїкар Михалевич робить заходи проти пошести і повідомив про се начальство.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло п. к. суду). Початок 7½ веч. Білети продає Народна Торговля.

В четвер 13. с. м. „Суєта“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В суботу 15. с. м. „Барон циганів“, оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю 16. с. м. „Маруся Богуславка“

історично-побутова драма зі спів. в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк 18. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Монюшка.

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка“ конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

— **Відзначеня**. Цїсар надав міністам Фідлєрови, Ебенгохови, Ґесманови, Прашкови і Ґеорґіому достоїньство тайних радників.

— **До Жовкви**! Відложений з 9. серпня народний фестин в Жовкві відбуде ся в разї погоди в найблизшу неділю в лїску „Гарай“. Зі Львова виїде окремий поїзд о 1½ год. по пол. а поверне до Львова о 11. год. в ночи. Білєти їзди разом зі вступом на фестин по 1·60 К можна вже набувати в „Сокільскім Базарі“, „Народній Торговлї“, Книгарнї Тов-а Шевченка і в тов-і „Сила“ через цїлий день а в „Соколї“ і „Зорі“ від 6—9. години вечером.

— **До відомости всїм Товаришкам**, котрі брали участь в проґульці до Яремча в р. 1903 під проводом о. Гриньовского, що умовлений 5. лїтний зїзд відбуде ся дня 23. серпня с. р. Товаришки, котрим се догідно, просить ся зібрати на двірци коломийскім, перед відїздом раннього прогулькового поїзду. — Стефанїя Каратницка, Л. Моклович, Н. Молодій.

— **Краєвий Союз Ревізийний** у Львові повідомляє отсим усї свої союзні стоваришеня, що по мисли закона про пенсийне обезпеченє приватних урядників з 16. XII. 1906 В. з. д. ч. 1. з р. 1907. та розпорядку міністерства справ внутрішних з 1. VII. 1908. ч. 127. В. з. д. в цїли доповненя обовязку першого зголошеня урядників і инших затруднених осіб, обовязаних до пенсийного обезпеченя, належить безпроволочно зголошуватись у дотичних ц. к. староствах (львівскі стоваришеня в магістратї) по друковані поученя та відповідні друксорти-формулярі (руски!) та виповнивши їх після одержаного поученя в непереступнім речинци до 28. серпня 1908, предложити своїм ц. к. староствам (львівскі стов. магістратови), а то під загрозою гривни 200 К або кари 20 день арешту, якою карати муть ц. к. староства по мисли § 82. висше покликаного закона сих службодавців (стоваришеня), котрі не подадуть жаданих звісток або не в визначенім речинци.

— **Видїл філії Руского Тов-а педаґоґ. в Чорткові** прийме на рік 1908/9 22 питомців під отсими условями: за інвентар 2 К, готівкою 7 К місячно, в натуралїях 250 клґ. бараболь, 65 клґ. муки пшеничної, 40 клґ. муки кукурузяної, 25 клґ. круп, 25 клґ. фасолї, 10 клґ. омасти, 80 бохонців хлїба, 1 копу капусти або відповідну скількість бураків. Питомець дістає помешкане, харч, догляд і поміч в науках. Зголошеня належить вносити на руки Д. Добромильского до 20. серпня 1908 р.

Посмертні † оповістки.

— **О. Іван Джурдж-Селецкий**, парох в Медвежи, дрогобицкого деканата, упокоїв ся дня 27 липця в 63. р. житя а в 39. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Олена Вацикївна**, учителька в Білій, перемишляньского повіта, упокоїла ся дня 17. липця в 26. р. житя, а в 7. р. учительскої служби. В. ї. п.!

Наука, штука і лїтература.

— **„Станиславівский Боян“** видав в четвертім накладї пісню „Не пора!“ на хор мішаний в супроводї фортепяна і на мужеский хор. Слова І. Франка, гармонїзация Дениса Січиньского. Цїна 60 сот.

— **Археольоґічна карта черниґівскої ґубернії**. Московске археольоґічне товариство готує до археольоґічного зїзду в Черниґові виданє археольоґічної карти черниґівскої ґубернії.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

В Чорногору!

„Тут погода; приїжджайте, годї дальше сидїти“. Таку телєґраму одержав я від свого товариша В. Козака з Кут і безпроволочно найблизшим поїздом опустив заплаканий Львів, що від зими купає ся в дощевих слезах.

По дорозї на дворець загальну увагу звертала моя райстра, завішена на плечах неначе військовий торнїстер, і заосмотрена у всьо, що лиш туристї в наших прекрасних і думних, але за те зле запровянтованих горах може придати ся. Особливий подив викликувала ринка, банячок та військова менажерка причіплена до райстри. Однак кождий турист дбалий о своє здоровлє, як не хоче захоріти від їди вареної в нечистих місцевих горшках, повинен такі річи зі собою взяти.

Перед касою на двірци не було глоти, з чого я був рад дуже. В ваґонї найшла ся й лавка, на якій я відгнїтав свої кости аж до Неполоківців. Лиш коли „тверде ложе“ вже занадто менї пригадувало що воно є дубове, я вставав і оглядав через вікно почорнїлі від дощу полукіпки збіжа, зогнилі та переорувані покоси вівса і гречки та виляглі лани другого збіжа.

В „Nepolokoutz“, а се тимчасом є наші руські, рідні Неполоківцї, я мав нагоду через три годинї подивляти ґімнастичні вправи пересувачів зелїзничих возів. Кождий з тих „шиберів“ занятий своєю одвічальною і небезпечною службою, то біґто йшов попри або перед возами, лучив і розлучував ваґони, звисав з платформи, зі сходів і степенїв ваґонів причіплений до них одною рукою, як та червона хоруговка, що нею дає знаки машинїстови. Аж дивно стає, де той чоловік, даруйте за слово „шибер“, набув тільки зручности і сили до повненя свого уряду, скоро я не чув нїчого про ґімнастичне товариство в Неполоківцях.

Тригодинна обсервация еволюций зелїзничої машини скінчила ся, вкінци заїхав поїзд призначений до Вижниці і всї пасажери накриті парасолями а між ними і я удали ся до ваґонів. Хто до першої, хто до другої, а я як праведний демократ до третої кляси. Машинїст положив руку на „кольбі“, машина свиснула і потягла всї ваґони з цїлим їх мертвим і покищо живим інвентарем в дорогу.

Дорога іде зразу берегом ширшого опущеного вже русла Черемоша, потім сходить низше і аж до самої Вижниці іде по інудацийнім черемоскім теренї. Коли змірити оком віддаленє одного інудацийного берега до другого, аж ляк чоловіка бере уявивши собі в думцї тоту величезну масу води, що колись між тими двома берегами плила. На щастє тоті часи вже перед пра-правіками скінчили ся і вже не повернуть, а тепер на тім місци сидять від давен давна люди і Черемош лиш деколи, так для забавки, вертає в свої давні дороги, щоби пригадати ся памяти, а по дорозї забере не наумисне кілька хат, затопить кільканайцять штук худоби, а часом буває, що і людий по такій мокрій візитї не можна дочислити ся.

Тепер на цїлім просторі засїяно великі лани кукурудзи, тютюну і соняшників. Поїзд стає майже в кождім селї. На одній стациї читаю напись „Russisch Banilla“.

— Чи ту є які Липовани — питаю мужика, що з поміж шин на двірци витинає траву.

— Нї тут нема нїяких Липован — відповідає.

— А по якому тут говорять? — питаю далї.

— А так, як ми тепер говоримо.

Коли так, думаю, то чому має бути „Russisch Banilla“ а не „Ruthenisch-Banyliw“? Але розвязанє сего питаня треба поручити сьвітлій управі зелїзниць в Чернівцях і буковиньским народним заступникам.

Серед таких думань доїхав я до Вижниці, де на стациї ожидали мене товариші „мокрого дня“ дд. В. Козак і Р. Гузар. З ними знова під охороною парасолїв пішли ми до рускої торговлї д. Москви, де покріпивши ся перекускою рушили пошукувати фіякра, щоби нас перевіз в Бергомет.

Підчас переходу поруйнованим тепер зелїзничим шляхом понад Черемошом побачив я образок що єго годить ся занотувати для розваги і науки тих панів різників і консументів, що є невдоволені з міскої різниці у

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Минувшого року 1907. подали ми в »Руслані« богато листів, котрі для істориків нашого відродженя в Галичинї і на Буковинї будуть одним в найлїпших жерел. Скінчили ся сї листи на р. 1868-ім. Тепер подаємо дальшу кореспонденцию і записки братів Олександра й Осипа Барвіньских і Ізидора та Григорія Воробкевичів, все з р. 1869. В сих листах упорядкованих хронольоґічно, богато звісток не лише про житє їх авторів, але і про їх лїтературну роботу та про громадяньске житє у Львові і в Чернівцях, як котра про поминки Шевченка у Львові, ювілей унії любельскої, „Правду“, Просьвіту, про Руску Бесїду в Чернівцях, Зорю буковиньску і т. п. Буде се гарним доповненєм споминів бл. п. Н. Вахнянина, друкованих сего року в „Руслані“.

Рік 1869.

Ч. 95.

Лист Із. Воробкевича до Олекс. Барвіньского, писаний 9. І. 1869.

Милий друже!

Давно думавъ я до тебе писати, али одно и други стояло на перепоні и ледви що нині трохи вільнаго часу зосталось, щобъ до тебе, мій друже, де щось написати, за три дні маємо новий рікъ, бажаю тебе щасливаго нового року, щастя и здоровя; щобъ тобі добре поводилось, щобись бувъ веселій и злу годину и недолю ніколи незазнавъ. Се тобі моє серце бажає.

Якже тебі въ тихъ Бережанахъ поводится, це добре, це зле? Напиши менї, будь ласкавъ.

Зо мною дивна переміна відъ одного часу стала ся; було втішно листи пишу, а теперъ менї та писанина найбільшимъ тягаромъ. Віръ менї, друже, що на се не було з ніякого боку другого упливу, у мої природи щось ся переміняло.. я боюсь, щобъ гіпохондромъ, дивнимъ чоловікомъ нестати. Ті щасливі хвилі, коли душа буяла-гуляла, коли у грудяхъ поетичні чувства росли і доспівали, неначе сонъ милий проминули и я ставъ найпросаичнимъ чоловікомъ, а що написати ані чечеркъ! Чор' зна що се за біда, муза моя занихала, а я гірши осиротівъ, ніжъ та билина середъ степу. Шість місяцівъ проминули а я здорової гадки ще не мавъ, а здаєсь, що во віки и не буду мати. Жаль менї, но що робити, триба и таке відъ Бога преімати и свою біду колисати, щобъ не пробудилась... Досить сего.

И у насъ завязуется руски товариство, самі люди старої партіи, молодшихъ и ненадибати, узримо, що зъ того буде. Коби хочъ до гарної бібліотики докарапатись. И Осипови я давно писавъ, не знаю, як му ся поводить; післявъ я єму такожъ съ кілька жирелъ до оповіданья зъ Чорної Горе; може щось з неї златается.

Бувай здоровъ и незабувай
на твого друга
Исидора.

Въ Чернівцяхъ 9. (лат.) Января 1869.

Ч.

З дневника Григ. Воробкевича.

Львів, 10. сїчня 1869.

В Чернівцяхъ завязало ся товариство руске яко бесіда, касіно, і то добре ся вчинило, бо нерозважні румуни вже присягали на то, же все руске на Буковині спить. Газета руская въ Societate*) Боже борони держати; все руске ненавидіти і обсміяти то-їхъ валебна політика була; таперъ же най не банують шо так ся стало. Въ Львові якъ не було опрічъ Ляха пана, так і нема і взявъ вінъ верхъ надъ всімъ.

*) Румуньске просьвітне товариство в Чернівцяхъ. — О. М.

Львові. Ото на найогидніїйше заболоченім і заталапанім кавалочку заринку, лежала заколена і почвертована величезна безрога на чорнім від бруду помості, а різники ділили се мясо на части. Чвертовану безрогу зливав якийсь обірванець в лахматях водою з коновки барви землї. Коли в дальшій обсервації сеї різничо-санїтарної чинности я побачив, що уморсаний, заталапаний обірванець, лапає за шафлик облїплений огидним болотом, щоби в нїм складати чвертоване мясо, я візвернув ся, бо бояв ся, що обід за 1 К 70 с, зложений з юшки, клаптика телячого котлета, одного кусника бішкоптової леґуминн і чаю, поплине з Черемошем.

Вкінци ми знайшли фіякра, угодили его за 3 К, потому як дощ, що не хвилину устав, зачав падати на ново, заявив жид, що низше 4 К не годен їхати, а коли ми вже сїли на візок, додав, що по дорозї є дві рогачки, за які заплата до нас належить.

Висварившн ся без успіху для нас з жидом, ми рушили. Але щож, показало ся за коротку хвилину, що кінь не годен нас дотягнути, бо, як фірман каже, „кінь моцний, але ми за тяжкі“ і в результаті ми майже цїлу дорогу з Вижниці до Бергомету переталапали по пісковатім, дрібно-шутровім болотї пішки, отулені пелеринами та окриті парасольом. Тепер я під гостинним дахом дому паньства Бурачиньских в Бергометї, при електричнім осьвітленю сиджу в сальонї і пишу справозданє. Завтра рано „чи дощ, чи погода машируємо до Шипота“. Там напишу дальший звіт і опишу перебуту партию гір. Коли шипітска почта его Вам відошле не знаю.

Ваш
А. Будзиновский.

Телеґрами

в дня 11. серпня.

Прага. Вчера почали ся наради зїзду славяньских учителїв. Наради отворив учитель Скаля, почім привитали учасників зїзду: від м. Праги заст. бурмистра др. Стид, від народної ради проф. Челяковский, іменем унїверситету проф. Дріна. З поміж учасників дякували заступники Поляків, Русинів і полудневих Славян. Вибрано президию і секретарів поодиноких секций, почім приступлено до нарад над справою народного вихованя, та над иншими темами що до шкільництва і учительства.

Тебріс. В останній бійцї Саттархан потерпів погром. Кінnота шаха підпалила дах одного з бараків і заатакувала революционїстів межи домами, та відобрала їм гармату. Другого дня битва розпочала ся на ново.

Берлїн. Nordd. Allg. Ztg. витає приїзд анґлїйского короля і стверджує конечність приязних відносин межи обома державами.

Петербург. Росийска фльота военна дістала приказ перевести великі маневри межи Кронштадом а Ревлем. Рівночасно будуть відбувати ся здовж берега вправи сухопутного війска фінляндского.

Надіслане.

Тухля 8/8 1908.

До
Благородного і Високоповажаного Пана Інж. С. Г. Желеньского властителя фабрики і закладу вітражів
в Кракові.

За гарне і артистичне виконанє і викінченє, відповідне уставленє і повне обезпеченє 3-х вікон-вітражів в гр.-кат. Церкві в Тухлї, маємо честь отсим заявити Закладови і фірмі Вашої Всечесности, наше повне признанє, вдоволенє і подяку, а притім осьмілюємо ся Ваш Заклад вітражів в Кракові — яко фірму краєву і солїдну — всїм церковним комітетам як найгорячійше поручити.

За комітет парохіяльний:
(*печатка*) о. Ігнатій Юхнович
парох.

Члени комітету:
(†) Стефан Галишинець
(†) Йоан Матїєв. (1—1)

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 11. с. м.: о. Андрей Декальский, Білявцї; Фішель Ґольденберґ, Ляцке; о. Евстахій Бартків, Седлиска к. Бібрки; Рудольф Гайнріх, Синевідско вижне; Йосиф Дуб, Ветлин; Михайло Комарницкий, Лежайск; др. Тома Печерский, Комарно; Ів. Нуд, Лагодів; Ів. Франц, Чернівцї.

Лїкар внутрішних недуг
Др. Мирон Вахняхин
мешкає тепер
при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Курацийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.
L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.
(6—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:
Свій до свого!

Оголошенє для Хліборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумівсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсїм дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї**.

Поручає ся дешеве і совісне
Артистично ритівниче заведенє
А. ЗІҐМАНА
— — **у Львові, ул. Сикстуска ч. 14.** — —
Робітня металевих і кавчукових печаток.
Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (38—?)

ФІРМА
ФІНКЕЛЬШТАЙН і ФЕЛЬ
склад зелїза і зелїзних товарів
Львів, ул. Сохїшка ч. 26.
поручає свій богато заосмотрений склад блях цинкових, чорних і мідяних до покриваня будинків і церков по фабричних цїнах, як також і всяких керничних приборів. (4—4)с.

Печатки металеві і кавчукові
для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.
виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**
Д. Вайс
артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Короля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).
(17—?)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:
1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту
„Дністер“
стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на **6** прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 173. Львів, четвер дня 31. липця (13. серпня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« вносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

З церковної ниви.

(△) Є. Сьв. Папа Пій X видав з нагоди 50-лїтя свого сьвященьства екскортацию до католицкого духовеньства, в котрій наставляє клєр, щоби показав ся достойним свого високого посланництва. Се поставленє має відносити ся не тілько до духовеньства, але також принести хосен усїм католикам, бо добро католицкого народу зависиме у великій части від доброго прикладу духовеньства. Папа вказує на конечність сьвятости житя сьвящеників, котрі є Христовими заступниками на землї. Дальше обговорює подрібно способи піднесеня понятій католицкої сьвятости і яко такі вичисляє особливо: молитву, роздумуванє про вічність, читанє сьвящених книг, читанє сьв. Письма і розбиранє справ сумлїня. Сьв. Отець зазначує відтак конечність послуху епископам, а особливо Апост. Столиці, добрі дїла і научуванє молодежи, працю над розповсюджуваннєм мирного житя серед народу, проповідь евангелія серед нецивілїзованих народів, дїла добродійні також супроти гонителїв.

Ся екскортация поручає дальше християньскому духовеньству місячні реколєкциї і засновини католицких союзів і кінчить удїленєм апостольского благословеньства.

Італїйский учений Августинець о. А. Пальмієрі, котрий минувшого року був на духовнім конґресї церковної унії на Велеградї а відтак гостем нашого митрополита, написав на основі своєї подорожи до Росиї, де він досліджував становище росийской Церкви і можливість введеня католицизму, дїло п. з. »La Chiesa Russa«. Се дїло віддає острій критиції в краківскім Czas-і Ks***, на котру о. Пальмієрі відповів в тім же дневнику трема основними статями. У відповіди своїй жалує ся о. Пальмієрі, що при розслїджуваню католицизма в Росиї не дізнав нїякої помочи від польского духовеньства, що литовскі сьвященики достарчили єму багато документів до релїґійної справи на Литві, однак коли в Вільні хотїв провірити їх вартість з підмогою польских сьвящеників, ні оден з них не хотїв єго приняти ані не позволив єму переступити порогів катол. семінарії, мимо поручних листів.

Найцїкавійшою однак для нас частиною відповіди о. Пальмієрого є уступ, в котрім виступає в оборонї унїятскої Церкви і тому сей уступ наведемо дословно. О. Пальмієрі пише:

»Написав я в моїй книжцї, що протягом трех віків унїятска Церква зносила із сторони лат. Церкви в катол. Польщі погорду і упокореннє. На погляд одного з клєрикальних орґанів буду приневолений за се дати відповідь перед Богом та історию. Чи хотїли може, щоби я написав, що лат. Церква руководила ся супроти руско-унїятскої Церкви любовю, справедливостю і лагідностю?! Наколи сего справдї бажає Gazeta kościelna, то скажу се, однак за такий висказ не міг би я приняти одвічальности. Суд мій виробив я собі, читаючи Dzieje kościoła unickiego X. biskupa Likowskiego. А сему авторови не сьмів би я і не міг би закинути недостачі патриотизму, коли він каже, що катол. Польща по м а ч о ш и н о м у поступала з Русинами-унїятами і що на польске правительство не мала спадає вина упадку Унії. Виключено в Польщі руских епископів від засїданя в соймі; наложено на них десятину, заборонено їм носити хрести, подібні до хрестів, ношених лат. епископами, не позволено їм уживати титулу Illustrissimi итд. Мій критик знає певно документи, збережені Пропаґандою, котрі є доказом, що presbyteri latini presbyteros ruthenos vario gravamine vexant, irrident, contemnunt.

Я припускав, що тим не обиджу польского народу. Як польский клєр заховував ся супроти Русинів, так італїйский клєр — супротив Греків-унїятів. Лат. епископи італїйскі дійшли навіть до того, що палили дорогоцїнні грецкі рукописи, які находили ся в грецких монастирях в Калябриї. Така страшна була ненависть того, що греко-унїятске! Ита-

---

Огонь житя.

Оповіданє М. Чернявского.

(Дальше).

Ми з жінкою слухали її оповіданє і невеселі думки і чутя обгортали нас; мов помалу й потроху все сипалось і сипалось на нас осїннє листя з великого дерева житя. Так було далеке від нашого те житє, яким жили оті батько й мати з десятьма дїтьми і в той саме час було таке близьке їх горе і така знайома любов до дїтий. Ми хоч і не бачили, але нам ясно уявлялись постатї отих нужденних батька й матери. Ми бачили всю сїмю, часто— й густо голодну. Бачили, як она побиваєть ся і бореть ся з недолею.

А Гапка розповідала далї:

— У нас хлїба вже нема: поїли. Тепер бекмес їмо...

— А щож воно таке за бекмес?

— А хіба ви не знаєте? А се мед... солодкий!... З кавунів мати наробили. Побігайло—за те, що я лїто у него на баштанї сидїла — дав два вози. А мати кажуть: »не будемо усїх кавунів їсти, я зроблю бекмесу«. Та й зробили. А тепер їмо: солодкий!...

Она розказувала і нам уявляв ся той невідомий нам „бекмес“, що єго їдять без хлїба, бо хлїба немає.

— А отсе, як замерзне гразюка, то батько возитимуть у город очерет. Тодї й хлїб буде.

— Та як жеж воно без хлїба бути? — мов сама себе, дивлючись на мене, питає жінка.

— Ге, як!.. Так без хлїба й сидїли.

IV.

Минув тиждень і другий. Гапка жила у нас. Ми звикли до неї, а она до нас. Але чим далї, то она робилась усе сумнїшою. Все дивилась на шлях, усе жалкувала, що йдуть дощі і не має морозів. По первих она почала було мов поправлятись, а тепер знов стала така, як і була.

Она журилась за сїмею.

— От і знов дощ, — казала она, сумно хитаючи головою. — Знов батько не повезуть очерету. Колиб хоч побачити кого, розпитать ся...

— А про щож ти будеш розпитувать ся?

— Як про що? Як там нашї живуть? Як дядько Микита?...

— А щож там робитиметь ся з дядьком Микитою?

— А єго хотять Гаврющенки та Степанцї у Сібір вислати.

— Як? Хібаж они можуть се зробити?

— Кажуть люди, що можуть. Їх би самих треба, а они дядька Микиту хотять...

— За щож се?

— А як палили панів, то Гаврющенки та Степанцї там перші були. Петро Гаврющенко і тік підпалив ґенеральші. Повні брички понавозили тодї собі хлїба: пшениці й ячменю... Та на їх нїхто й не доказував. А як згоріла у Гаврющенків клуня, то зараз почали кричати: „то Микита спалив!“ А єго і в селї не було. Хтось другий підпалив, бо Гаврющенки оті прокляті... там такі, що не дай Бог! Шкури деруть з людий. А на дядька они сердиті за землю... А тепер і кажуть: „він уредний, людий мутить, треба єго вислати у Сібір“. А як грабували ґенеральшу, то ні батько, ні дядько не були там. Батько хотїли, так мати не пустили.

(Конець буде).

лійскі історики, найлїпші католики, навіть духовні: Родота, Нїназі оповідають про сю фалшиву ревність, однак не стягають через те на себе докору, мов би хотїли шкодити італїйскому духовеньству. Для чогож чужоземець не може згадати про сї історичні події в польскій Церкві, особливо коли черпає їх з польского історика? Одинока причина, для якої згадав я про се, була та, щоби загріти Поляків і Русинів до згоди і любови в тім закутку давної Польщі, в котрім скупляють ся надії їх будучого воскресеня, де підносить ся просьвіта і скріпляє польский ґенїй, де Русинам лишена повна свобода і спроможність розвивати свою народну й індивідуальну енерґію. Яко сердешний і щирий приятель Поляків бажаю, щоби мир і згода запанували між ними а Русинами, бо грозить їм небезпечність панґерманїзму і панрусизму. Бачу, що часть дневникарства побуджує сї обидва народи до боротьби і повного розділу. Вважаю се доливанєм олїю до огню і менї здає ся, що борше чи пізнїйше із спору двох скористає третий.

Отсї знаменні слова італїйского ученого повинні собі добре затямити і Поляки і Русини!

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Великосербска аґітация в Босні і Герцоґовині звернула на себе знов пильну бачність полїт. сьвіта після увязненя урядника Пребичевича і виходу брошури »Finale« Настича. Настич приїхав з Відня до Загребу, щоби там зложити в судї зізнаня що до великосербскої аґітациї. Сего вижидають з великою цїкавостю, бо полїция мала викрити замір атентату на бана, о чім має Настич дати поясненя. В сїй справі есть багато скомпромітованих сербских послів угорского сойму, котрих видачі буде домагати ся суд. Судове слїдство мало виказати, як звіщають з Загреба, що сербский „Сокіл“ в Загребі є військовою орґанїзациєю після пляну виготовленого шефом сербского ґенер. штабу підполковником Николичом. Сей „Сокіл“ мав бути засновком повстанчої армії. Члени мали відзнаки і мундури сербского королївства, а перехоплена переписка потверджує близьку звязь з двірскими кругами білгородскими. Увязнено також професора богословія Прибичевича (брата згаданого урядника) в Карловицях, бурмістра міста Дубіч Хорват-фанїча і его сина, судию Басича а крім того мають послїдувати дальші увязненя.

Колиж угорске правительство так енерґічно виступає, то треба на се глядїти з подвійною обережностю. Відомо, що за фіюманьскою резолюциєю слїдувало мадярско-великосербске братанє в Білгородї, де висланник Кошута посол Лендель був учасником. Велико-сербский рух неперечно має могутних союзників в Пештї, а коли коалїційне правительство так рішучо тепер виступає, то можна підозрівати, що ціла акция має бути пересунена на бічний шлях, щоби замотати положенє і неодно замазати.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Євдокима прав.; римо-кат.: Іполита М. — В пятницю: руско-кат.: † Вин. Ч. Кр. Мак.; римо-кат.: Евсевія И.

— **Ратункова акция з приводу живлових катастроф.** В цїли належитого переведеня запомогової акциї для околиць навіщених повению, градом, довготревалими дощами або недостачию паші, постановив намісник др. Бобжиньский утворити при намісництві ратунковий комітет, вложений з делеґатів намісництва, краєвого видїлу, ц. к. господарского товариства у Львові, ц. к. рільничого товариства в Кракові, товариства рільничих кружків і товариств „Просьвіта“ і Качковского. Задачию того комітету буде на підставі дат, збираних тепер правительственними і автономічними властями, уложити правдивий образ грози після поодиноких громад і повітів, а опісля на тій підставі ухвалити розділ запомогових фондів, відданих намісникови д-рови Бобжиньскому, центральним правительством, межи поодинокі повіти. Дальшим безпосередним розділом тих запомог заняли би ся повітові ратункові комітети, утворені з тих самих чинників в повітах навіщених елєментарними нещастями, а то згідно з вказівками, удїленими їм головним комітетом. Тов. „Просьвіта“ має, подібно як і всї инші, вище згадані институциї, визначити до головного ратункового комітету одного свого делеґата і его заступника.

— **Ювілейні переписні листки.** Як ми вже коротко згадували, австрийский заряд почт випустить за кілька днїв в обіг переписні листки з нагоди ювілею 60-лїтного панованя нашого монарха. Запроєктовані проф. Кольом Мозером переписні листки будуть мати на адресовій сторонї місце до письменних записок, а на другій сторонї портрет цїсаря виконаний артистично ритівником Шірнбеком після фотоґрафічної знимки проф. Віліяма Унґера. В горішних рогах над портретом монарха містять ся знимки цїсарского бурґу у Відни і шенбруньского замку. На ювілейних переписних листках, які видадуть в Празї, будуть тих місцях представлені види замків в Карльштайнї і Градчинї. Рамку портрету і обох видів будуть творити богаті орнаменти, яких головним мотивом будуть австрийскі герби, а на долинї напись: Franciscus Josephus I. D. G. Imp. Austr. Rex Boh. Gal. Ill. etc. et Ap. Rex Hung.“. На адресовій сторонї буде напечатаний почтовий значок — але не той звичайний, що є на теперішних переписних листках, але такий, як почтовий значок за 30 сот., се є, буде представляти портрет нашого монарха з 1848 року. Така ювілейна картка буде коштувати 15 сотиків і буде в обігу лише до кінця сего року. Крім того вийдуть ще відбитки цїсарского портрету з переписного листка на окремих картках з японьского паперу і будуть продавані по 20 К за оден примірник.

— **Проти еміґрациї до Чілє.** Міністерство внутрішних справ видало окружник, в якім остерігає перед виїздом до Чілє, де тепер населенє переживає економічну кризу.

— **Повені в Галичинї.** В останних днях падуть в цїлій Галичинї зливні дощі, а найбільші здовж карпатских гір. Наслїдком того повиливали знова підгірскі ріки в західній і східній Галичинї. Про повени зі східної Галичини наспіли до Львова лише отсї скупі вісти: Прут і Черемош з притоками виступили з берегів. Вода ще прибуває і грозить новою повению. Зі Стрийщини пишуть: Онодї о 11. год. в ночи межи Синевідском а Любінцями наступив хмаролом. Коло села Старяви на просторі 5 квадр. кільометрів вода знесла з піль всьо збіже і нанесла хліборобам величезні шкоди. — При сїй нагоді просимо наших пов. читачів, доносити нам коротко на переписних листках про стан землеплодів і про шкоди, які наробили дощі і повени. Економічне положенє нашого селянина передовсїм треба мати на бачности і використовувати кожду нагоду, якби ємy помочи. А писаним словом як раз звертає ся увагу компетентних кругів на розміри живлових нещасть при роздїлї державних і краєвих запомог. Що зле дїє ся на провінциї, се дає ся вже відчувати і у Львові через подорожінє средств живности. Дізнаємо ся також, що сего року зголошують до обезпеченя в „Днїстрі“ збіжа дуже мало, може яку десяту часть того, що обезпечувано в попередних роках. З того видко, що нема що обезпечувати, бо мало котрий господар захопив з поля вижате збіже, а всьо решта гниє в покосах або на пни. Не закладаймо рук з розпуки!

— **Відгомін убийства намісника.** В Тернополї засуджено дня 6. с. м. Петра Кораля на 10 днїв арешту з дводневим постом са похвалюванє вчинку Сїчиньского. Кораль мав сказати: „Я ся з того тїшу так, якбим 10 срібла найшов“.

— **Вісти з Парани.** Курітибска „Зоря“ доносить: Зелїзничі робітники, котрі тут прибули 3. липня з Росиї, по найбільшій части щирі Русини-Українці, повтїкали з зелїзничого поїзду, котрий мав їх везти до роботи при зелїзниці. Робітники ті в числї 250 удались до консуляту нїмецкого, яко заступника росийского; він в суботу запросив пана Квасїньского яко товмача, котрий якось полагодив тую квестию. Робітникам обіцяли по 4 і пів рублїв денно а не дали. Як та справа полагодить ся, то напишемо. — Дня 6. липня приїхало 200 імиґрантів; в Ріо де Жанейро знаходить ся єще 1000 еміґрантів, котрих половина має приїхати до Парани. — На кольонії Люцена віддав польский сьвященик Русинам їх церкву, яку був підступом забрав. — О. П. Петрицкий (мабуть з Колоколина) виїхав вже — як доносить „Зоря“ — до Парани, де обійме парохію в Ріо Кляро.

— **Дощі і опади на Україні.** Зі Сквирского повіту (в Київщинї) пишуть: Дощі, що безупинно періщать день й ніч мало не два тижні, припізнили жнива в нашій окрузї і наробили таки трохи шкоди людям. Мізерні полукіпки раннього жита та пшениці встигли уже в копах покільчити ся на верхніх снопах і дали ростки мало не на три пальці; звязаний овес теж потерпів, а той, що на покосах лежав, почорнїв і таким чином для ужитку скотиної зробив ся майже негодящим. Найбільше попсовано водою пізні сїна, що так чи инакше зберегли ся від потопів водних. Але й припізнені жнива не довго протягнуть ся: день другий та й по роботї, бо не довго баритимеш ся над рідесенькою пшеницею й житом (не зостали ся они не пересїяними). На скільки плохий урожай у нас,—сьвідчить сніп, що дають людям тепер економії — „скарби“. В с. Лавриках, напр., економія дає 16. сніп пшениці, 13 — гороху і аж 36-й сніп пшениці „після жачки“ (вязати). От і жнива при таких умовах... — У єлисаветградскому повітї на Херсонщинї сими днями нароблено багато шкоди городинї та садовинї. Шкоди зроблено на десятки тисяч. У с. Грузкому злива наробила шкоди більше як на 40.000 карб. — Жнива на Таврії давно почали ся, та разом з тим почались і дощі, що йдуть мало не що дня без перестанку. Хлїбороби боять ся, щоб не було як позаторік, коли хлїб прів в копах. А хлїб тут на зерно гарний. — Дня 31. липця в с. Лїсовичах, таращаньского повіту, в Київщинї, град вибив у орендатора тамошньої економії, Щавиньского, 30 десятин лену, на 3.000 карб. і в селян — 107 десятин вівса, 73 десят. проса, 84 десят. гречки і 125 дес. ячменю, наробивши збитків приближно на 20.000 карб.

— **Великі дощі** в білгорайскім повітї (Холмщина) затримали жнива й наробили не мало шкоди людности. Жито і инша пашня вже починає сипати ся, а скошений хлїб — гниє. А колиб не сї дощі, то урожай був би дуже славний. — З м-ка Малина, радомиськского повіта, пишуть: Десятина дає саме більше 10

кіп, тоді як торік набиралось до 20 кіп. Багато є таких нив, що й насіне ледви-ледви чи вернеть ся: поріс самий тільки стоклос та метлиця. Мабуть і сего року (вже третій) прийде ся нам голодувати, бо й на ярину мало надії. Овес зовсім нїкуди не годить ся: підріс ½ аршина від землї, а далї й став. Гречка булаб і нїчого, та спека червцева так присмажила її, що зерна майже й нема, — самий рудяк. Сїнож уродило добре.

— **Огнї.** В громадї Підлужу, станиславівского повіта, вибух онодї огонь і знищив 10 загород селяньских. З погорільців були лиш три обезпечені. — В Гійчу, равского повіта згоріла онодї стирта сїна, вартости 2.500 К. Огонь підложила Анна Труш, котру жандармерия арештувала і відставила до суду в Раві. — В Перемишлї згорів дах на будинку Ант. Вісневского і деревляні моделї до відливання зелїза, що були зложені на подї. Шкода виносить кілька тисячів корон і була обезпечена.

— **Смерть від ужалення шершеня.** В селї Кольнїцберґ коло Амштеттен в долїшній Австриї підчас переорювання стерні ужалив шершень тамошного господаря Антона Найгавзера в горло якраз в саму гортанку. Ужалене було так сильне, що Найгавзер до кількох хвиль зачав дусити ся і впав непритомний на землю, де его свояки знайшли ще ледви живого. Закликаний зараз лїкар не міг подати нїякої помочи, бо цїла гортанка так була спухла, що нещасливий дусив ся, а операції не можна було перевести. Найгавзер помер третого дня серед великих мук.

— **Цїни на худобу** на рос. Поділю останнїми часами страшенно підупали через засуху й брак паші. Навіть такий богатий маєток, як барона Маса в с. Деребчинї випродує частину худоби.

— **Воздушні самоплави.** Інжінер Врігд робив онодї в Ля Ман проби зі своїм аеропляном. Перша проба не вдала ся зовсім і машина мало що не поломала ся. При другій пробі самоплав піднїс ся 12 метрів в гору, перелетів 200 метрів, завернув, але треба его було задержати, бо мотор лихо функционував. При третій пробі аероплян піднїс ся у воздух 15 м. високо і виконав дві вісїмки. Остання проба тривала мінуту.

— **Американські зелїзниці.** Статистичне бюро для міжстейтової комісиї для промислу оголосило, що з кінцем фіскального року (30. липня) американські зелїзниці мали чистого доходу 449.461,188 дол. Перевезли сї зелїзниці 873.905,133 пасажирів і 1,796.659 тон товарів. Довгість зелїзниць виносила 327.775 миль, число занятих робітників виносило 1,672.074 людий. Льокомотив було 55 388, возів пасажирских 43.973. Зелїзниці вбили або поранили протягом одного року 122.855 осіб. На кождих 100 миль випадає 735 робітників. Загальна сума виплаченої їм платнї виносить 1,072.427 д. Перевіз пасажирів виносив о 76 мілїонів людий більше як минулого року. В роцї на кождих перевезених 1,432.631 людий зістав оден забитий, а оден ранений на кождих 67.013 перевезених. Оден пасажир зістав забитий на 46 мілїонів миль а оден ранений на кожді 2.125.493 миль, які переїхав.

— **Застановленє слїдства** проти жінки пос. др. Евг. Левицкого, сестри М Сїчиньского, зарядила державна віденьска прокуратория. Карно судове доходженє проти неї заряджено після 305 § к. з. за те, що она сказала до депутациї віденьскої рускої молодїжи, що она гордить тим, що має такого брата. Як доносять віденьскі часописи, тепер застановлено вже те слїдство так проти п. Левицкої, як і проти делеґатів рускої віденьскої молодїжи, Галушиньского і Коновалця яко безпредметове.

— **Американьскі досліди наукові у східній Галичинї.** Др. Витовт Шрайбер дістав поручене від професора атропольоґії, Колюмбія, в новойорскім університетї, аби на кошт Зединених Держав перевів антропольоґічні досліди над сїльским населенєм у східній Галичинї що до зросту, будови черепа, пропорциї тїла, полової зрілости і т. д. На основі тих дослїдів американьске правительство хоче перевести порівнуючу студию, чи і о скілько та в який спосіб виливає зміна підсоня на еміґрантів і новім місци їх побуту.

— **Неімовірна подія** стала ся в однім домі в Курітибі, де мешкав урядник австрийского консуляту. Ото сей чоловік надужив в дуже огидний спосіб гостинности одної фамілії, молодих людий, де перебував. Коли прийшов властитель до дому, сей урядник іменем Коссовский, вислужений капраль, набив его і викинув за двері. Пан властитель дуже порядний чоловік не міг схаминити ся, а коли єще урядник консуляту австрийского кинув ся на него в его домі з револьвером, зачав боронити ся. Револьвер випалив і поцїлив припадково пана урядника консуляту австр. в ногу (шкода що не в дурний мозок). Сей урядник Коссовский думав, що він єще при війску служить і рекрутам зуби вибиває. Австро-угорске мінїстерство повинно застановитись і не легковажити таких постерунків в далекій чужинї, щоби посилати на репрезентантів якихсь заволок, котрі о Австриї анї Угорщинї понятя не мають, або посилати нїби таких урядників, котрі нїчого не розуміють. („Зоря").

— **Хто хоче жити двіста лїт** нехай поступає після рад хіньского амбасадора в Вашінґтонї, Ву-Тінґ-Фонґа, що радить отсе: 1) Не їсти снїдання і вдоволяти ся лише дворазовим їдженем денно. 2) Обходити ся цїлком без мяса, їсти лише риж, або кому се можливе — булку, ярини, овочі і оріхи. 3) Не уживати кави, какао, чаю, горівок, коріня, анї нїяких тяжких потрав. 4) Не уживати соли, бо від сего штивнїють кости. 5) Пережувати добре всяку поживу перед пілкненєм. 6) Не пити підчас їдженя, тілько годину по їдженю. 7) Вправляти ся в глубокім віддихуваню. 8) Уникати всяких зусиль — умучень.

— **Дрібні вісти.** В Тернополї обкрадено лїкаря д-ра Витошиньского на доволї високу квоту. Невиспїджений злодїй забрав 500 К готівки, кілька золотих і срібних годинників, золоту бранзолєту, кілька штук золотих монет і будильник. — У Львові оснував ся »Славяньский клюб«.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло ц. к. суду). Початок 7½ веч. Білєти продає Народна Торговля.

В четвер 13. с. м. „Суєта" комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

В суботу 15. с. м. „Барон циганів", оперетка в 3 дїях Стравса.

В недїлю 16. с. м. „Маруся Богуславка" історично-побутова драма зі спів. в 5 дїях М. Старицького.

В второк 18. с. м. „Галька" опера в 4 дїях Монюшка.

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка" конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

— **Іменованя.** Мінїстер рільництва іменував асистента лїсництва Ферд. Яворского завідателем лїсів і домен, а елєва лїсництва Ґенр. Сточкевича асистентом.

— **Виказ жертв на цїли Руского Товариства педаґоґічного у Львові** за час від 1. сїчня до 31. липця 1908 (в коронах): А. Іванович Ярослав 3, урядники почт. з Кракова 9·07, о. П. Жолевич Курники 2·20, о. Кисїлевский Незвиска 4, др. Бачиньский Стрий 2, М. Перейма Фришгак 2, Антін Іванів Жидачів 2, Тома і Галя Головацкі Шешори 2, З. Лукавецкий Коломия 2, др. Озаркевич Городок 1·20, Й. Котецкий Краків 1, Он. Байса Віснїч 5, о. Залеский Лобзів 4, Нат. Чубатий Тернопіль 1·06, Кицан Василь Жабка 1, Г. Угрин Львів 1, о. Н. Лепкий Коломия 3, Вітковицка Кути 14, Ексц Еп. К. Чехович Перемишль 50, ученики сем. учительскої Львів 159·40, др. Озаркевич Городок (з розпродажі карток) 4·50, — (з розпродажі цеголок) 0·20, Кульчицкий Львів 4·40,

---

Матеріяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 115*).

Лист Гр. Воробкевича до Олекс. Барвінського.

Львівъ 6/18 Сїчня 1869.

Друже мій єдиній!

Вашъ любій білєтъ пробудивъ мою недбалість і подіктувавъ мені неотзовно писати до васъ і дякувати вамъ щиро за вашу ласкаву память. Зъ усїхъ моіхъ галицкихъ знакомихъ ви одинъ не забули за мене на новій рікъ, хотя то тілько формальности ті всі гратуляціи, але я приконаній, то ви, мій пріятелю, тілко искрину свою привязанність для мене визказали. Прости Бігъ за ваші дружескі слова и вірьте, що ви мені неожедану утіху справили вашими любими и искриними словами. Най же дасть и вамъ Всетворецъ зъ роси и зъ води, най допуститъ васъ ви дїти ісповнені желанія ваші, — най допуститъ нарідъ руській великимъ и славнимъ бути.

Гай! Гай! коби то тілько сили, кілько волі доброі, робилось и писалось чимало, а то звязані руки, брате, руки и вся душа и серце звязані невіжествомъ і недотепностію власною. Неправда то, що воля можетъ все перебороти и великого допяти; ні, мій друже! Воля тілько може хотіти — а білшь нічого; безъ дару зъ више трудно шо зділати. Боже мій! якъ би я щиро хотівъ красно и величаво писати, а тутъ на всі боки недостатки и бракъ дару — человікъ тілко здихне и кине гетъ пюро и печално зкажетъ: Боже! чему я не годенъ.

А якъ Вамъ тамъ ся видетъ въ Бережанахъ? Школа завдаєтъ вамъ труду богато, то правда, — але ци не сподобала ся тамъ яка синоока Ляшка? Ге?! — або чарівниця руська?

Може вже пізналисте, що я нічого вже давно не пишу; зъ моіхъ прежнихъ перорацівъ то вамъ ясно повинно бути — не могу, бракъ дару всему причина. — Зъ давнійшихъ часівъ зістала ся ще одна баладка — пріймїте ю яко вашу пасербицю.

Бувайте здорові, друже мій єдиній

Г. Воробкієвіч.

(До листу додана поезия: »Не гуси то, не лебеді старим Днїпром грають« — гл. „Поезиї", стор. 55 п. з. Фильненко).

Ч. 116.

Лист Осипа Барвіньского до Із. Воробкевича.

писаний 2. II. 1869.

Друже мій незабутний!

Вже збірався я до тебе лист висилати, аж дістаю від Тебе та ще й з музичнёю композициею. Спасибіг тобі, щира душе, за так дорогий для нас даруночок, спасибіг не од мене одного, а од цілої громади вірних синів нашого безталанного народу. Зараз таки тогож дня одіслав я до Вахнянина, дириґенса хору, що зібрався пошанувати памъять незабутного Кобзаря пропащої волі, щоб вивчились співати хороше. И справді уже почали учитись, тільки не знаю спевностию тобі сказати, чи вміють вивчитись так трудний кусень співний. Особливо, кажуть, бас має дуже трудні місця. Однакож він не лижатиме у моій скринці замкнений, дам я его и нашим семинарчикам, нехай співають. Як почую его одспіваного, скажу тобі, яке враженє зробить на мене, хоть я музики не зрозумію, однакож свої чуття, які у мині збудятця, вискажу.

(Дальше буде).

---

*) Поміщені у вчерашнім числї два листи мають чергові числа 113 і 114.

читальня „Просьвіти“ Шоломия 3, о. Федусевич Львів 5, Добромильский Чортків 10·10, Лемківский Банк (з пушки) 2·40, Філ. Тов-а педаґ. Тернопіль 4·50, Я. Окуневский Поля 8, Пеленьский Ст. Відень 2·50, З. Гординьский Райфайлів 6, Гр. Лакота Голодівка 4, Ів. Кушнір Суходоли 1, К. Редчук Зборів 30, о. Менціньский Малаїв 3, А. Бачиньский Кліцко 1, о. Чабан Перемишль 2, о. Целевич Розточки 5, о. Баричко Бердиківці 6, Х. У. Тернопіль 12·81, Самбірска українська молодіж 52·04, Н. Вербенець Перемишль 5, о. Д. Йосифович Середпільці 3, А. Здерковска Львів 2, К. М. 0·20, VIII кляса академічної ґімназиї 77·70, Андій Шелїґа Залуче 2, о. А. Саноцкий Мачишин 10, М. Пакар, В. Варшицкий, Анд. Кримчук Руске ad Воля башт. 3. Лаврентий Фединьский Мости великі 2, о. Тит. Хлїбовицкий, Ферлеїв 3·50, о. І. Яросевич в Райскім 5, І. Честиньский Підярків 3·42, Читальня „Просьвіти“ Звенигород 11·35, др. М. Кордуба Камінка струм 1, Філ. Тов-а педаґоґічного, Тернопіль 4·50, Др. Ів. Копач, Львів 2, Тов-о Ім. Шевченка 10, Ученик сем. учит. Львів 10, Дмитро Фелиндаш Біще 2, Подляшецкий Львів 10, о. Бачиньский Заставє 2, о. Рабій Самбір 2, Домбровский Гаї ходорівскі 3, К. Подляшецкий Камінка струм. 10, Щербатюк Калуш 4, Цегельска М. Чернівці 1, Л. Коритовский Краків 10, Й. Мандзик Снятин 2·70, Кивелюк Ів. Копачинці 2, І. Бродович Турка 2, о. Ортиньский Топільниця 4, др. Я. Вахнянин Рава руска 2, др. Гнатишак Тшинец 2, Брацтво церк. Курники 6, Смолявский Мільно 3, Шухевич В. Львів 5, о. К. Петровский Перерослъ 6, о. В. Кушнір Лїсники 3, П. Михайлюк Печеніжин 6, о. А. Саноцкий Мачошин 5, Гупаловский Підкамінь 2, о. Курманович Запитів 2, Т. Павло Пробіжна 2, Читальня „Просьвіти“ Бабина 6, Крамниця Бабина 2, Й. Гуменюк Козова 2, Монастир оо. Василян Букова 8, Е. Котович Гельзендорф 2, Ю. Семенович 1, о. совітник Сороки 2, Ів. Гошовский Крилос 2, І. Гошоватюк Рожен великий 1, о. В. Клїш Сїнява 2. (Дальше буде).

Наука, штука і лїтература.

— **Бібліотека аматорских театрів**: Ч. 1. Е. Ростанд: „Романтичні“ комедия в трьох дїях. Переклав Франц Коковский. Накладом Йосифа Стадника, Чернівці 1908. Ціна 1 К. — Ч. 2. „Перше повмирали а потім повінчали ся, або заручини по смерти“, комедия з маломіщаньского житя в 2. дїях. (З велико-русского свобідний переклад). Наклад Стадника, Чернівці 1908. Ціна 60 сот. Головний склад в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові. Щоби заспокоїти хоч в части недостачу відповідних видавництв для аматорских представлень, почав директор руского театру Т. Стадник видавати згадану бібліотеку, в якої появили ся вже два випуски. Думка дуже щаслива, бо брак сего рода лїтератури дає ся сильно відчути особливо на селах. Коби лише в дальших випусках появляли ся штуки, відповідні в першій мірі для сїльских вистав. Незабаром мають появити ся: „Перехитрили“ комедия М. Л. Кропивницкого і „Користна посада“ комедия Островского.

Телєґрами

з дня 12. серпня.

Борислав. Закон Oil City вже майже загашений, горять ще ґази малими полумінями.

Царгород. Султан санкционував ухвалу міністрів в справі управильненя платнї урядникам.

Кронберґ. Анґ. король Едвард прибув ту вчера рано. На двірци привитав его нім. цїсар Вільгельм і геский князь Фридрих Кароль Привитанє обох монархів було вельми сердечне.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуского і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 11. с. м.: Єлена Левицка, Коломия; Зофія і Теодор Пасїчиньскі, Макунів; Кипріян Малик, Підгайці; Гринь Коссак, Козова; др. Ярослав Вахнянин, Рава руска; Николай Барановский, Торки; Сильван Барановский, Торки; Сильвестер Герасимович, Шершенівці; Михайло Зацерковний, Водники; Филемон Ковальский, Покрівці; Евстахій Крохмалюк, Вишнівчик; Ілия Гаврилюк, Перемишль; Василь Романовский, Буск; Іван Ленкавский, Мости великі; Михайло Солоцуха, Рава руска; Роман Леонтович, Рава руска; Лев Рогатин, Золочів; Михайло Бухберґ, Броди; Володимир Сабат, Сколє; о. Григорий Содомора, Новосїлки.

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

13. серпня остаткове представленє.

Цирк К. Сірот

у Львові, пл. Збіжева.

Нині в середу о 9. год. вечер

рішаюча борба

Абс II. проти Вахтурова

Вільні змаганя

Циґаневича проти Вебера

Ґалерия. 50 сотиків.

В середу 12. предостанне представленє.

Курацийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(7—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — **у Львові, ул. Сикстуска ч. 14.** — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (38—?)

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні ґандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а именно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
иниї фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 174. Львів, пятниця дня 1. (14.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає сьлише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Заграница.

Король Едвард був передвчера гостем цїсаря Вільгельма, хоч всепольскі часописи намагали ся всїма способами вмовити в полїтичні круги, що така зустріч обидвох монархів зовсїм сего року не послїдує. А замітна ще й та обставина, що почин до сего зїзду вийшов таки від самого короля Великої Британії сердешним письмом, в якім висловив горяче бажанє, в подорожи до до Ішлю і Мариенбаду побачити ся з цїсарским сестрінцем. Як небудь король Едвард гостював лише 15 годин на замку Фрідріхсгоф, одначе обидва монархи були цїлий день з собою і мали нагоду обговорити межинародне полїтичне положенє. Приява анґлїйского державника Гардінґе і нїмецкого держ. секретаря Шена витиснула полїтичне пятно на тім зїздї. Nord. Allg. Ztg. пише з сеї нагоди, що незаколочених взаємин між обидвома монархами так могутним державам бажав як Англія і Нїмеччина бажають також народи, котрі мимо всякого підстрикуваня бажають в мирі і згоді сповняти свої задачі для сьвітової культури.

Вчера прибув король Едвард до Ішлю, щоби цїсареви Франц Йосифови з нагоди 60-лїтного володарства перед его уродинами зложити ювілейні бажаня. Король Едвард бачить добре, що при всїх своїх дипльоматичних спосібностях перечислив ся в своїх надїях, основаних на зїздї в Ревлю з царем. Австрия бажала повільною реформою, з можливим береженем султаньскої поваги довести до ладу в Македонії на основі мірцштеґскої проґрами. Тимчасом ревльский зїзд роздер мірцштеґску програму а поставив на то місце анґлїйско-росийский начерк Ґрея і Ізвольского в тій думцї, що Росия переведе реформу в Македонії після указки Анґлії. Одначе Анґлія не числила ся з народним рухом і перечислила ся. Виявило ся, що пів мілїона музулман в Македонії дійшли також до почутя национальної сьвідомости і несподївано молодотурецкий рух станув в оборонї ненарушимости Османьскої держави, котра хоче визволити ся зпід европейскої опіки. Молодотурецкі народовцї взяли справу в свої руки і візвали також инші народи в Македонії до оборони самостійности Туреччини.

Анґлія переконала ся тепер о немо[illegible]маційних намірів і тому зближає ся до Австрії, котрої союз з Нїмеччиною показав ся мимо всего найпевнїйшою порукою европ. мира. Зустріч короля Едварда з цїсарем Вільгельмом у Фрідріхсгофі і побут его в Ішлю скріплять приязні взаємини трех монархів і будуть найпевнїйшим заборолом проти всяких можливостий, які можуть виринути на близкім Сходї.

Туреччина починає освоюватися з конституцийним ладом. Нове мінїстерство розвиває живу дїяльність, а першою задачею вважає обнову висших урядів, щоби мати відповідних до дальшої роботи людий в адмінїстрациї. Як звіщають, мають бути начальні місця по провінциях і по мінїстерствах обсаджені новими людьми, значна часть урядників давнїйших має бути усунена і з того побоюють ся витвореня живла приступного для вспятних змагань. Переворот захопив також дипльоматів з заграничній службі і військо. Нова система хоче мати новітних людий. Боротьба проти давних можновладників ще не покінчила ся, а нарід домагає ся безнастанно ще дальших жертв. Вязниці наповнили ся усуненими мінїстрами, султаньскими любимцями і високими достойниками, а товпи одушевленого новим ладом народу пересувають ся попід вязниці і під кратами виспівують глумливі пісні колишним можновладникам. Завдяки могутній піддержцї молодотурецкого комітету може мінїстер [illegible] пер лучають ся щораз рідше. Особливо покликанє нового мінїстерства причинило ся вельми до успокоєня. Якнебудь молодотур. комітет не зовсїм вдоволений складом теперішного мінїстерства, одначе, як запевняє Polit. Korresp., нї оден з нових мінїстрів не стягнув ще на себе нїякого докору.

Огонь житя.

Оповіданє М. Чернявского.

(Конець).

Гапка розказувала, а сама все дивилась на шлях. Там коли не коли йшли і їхали по грязюцї люди, а за шляхом на вигонї стояла сусїдова коняка, безнадїйно спустивши до землї голову.

— Не буде у нас жити Гапка,—каже якось жінка.

— Та я й сам бачу, — одмовляю.— Дуже щось она журить ся.

І справдї. Якось під неділю просить ся она:

— Пустїть мене до дому.

— Чого тобі дома?

— Та наші не знають, де я живу. Так я піду та розкажу... та треба кожух узяти.

— Щож, іди.

Она зрадїла.

— Можеб менї і гроший хоч трошки дали? Яб хлїба купила до дому.

Згодились дати їй і гроший.

— Она взулась у свої величезні чоботи, одягнула на себе все своє плахітя, завязала у вузлик грошї і весела рушила до дому. А у нас у хатї мов знов погас огонь.

V.

Більше она не верталась, та ми її й не ждали. І знов сум запанував у нашій хатї, і жах житя, жах перед тим, що буде завтра, напосїдав на нас, виступав у вечері з цьвілих кутків хати, потоками точив ся по слизьких шибах підслїпуватих вікон і давив, гнїтив наші душі.

А дощі йшли й йшли. Сусїдова коняка уже не стояла, а лежала на вигонї. Галя застудилась і не ходила в ґімназию. Не було нї гроший, нї запасів. А що всього важнїйше — не було в нас з жінкою віри в себе, не було снаги боротись з житєм.

Одного разу, у вечері, коли я мовчки, без дум сидїв коло вікна, злїгши головою на ліжку, підійшла жінка. Мовчки притулилась до мене і я почув, що она плаче. Теплі сльози потекли менї на шию, а все тїло її тремтїло і здрігалось.

— Які ми нещасні... які ми нещасні!... — шепотїла она.

Я почав розважати її. Але що я міг сказати, коли та сама думка, в тих самих словах, весь час настирливо, мов сверлом, вертїла мій мозок? Я говорив і сам не вірив собі.

— Гапка, й та кинула нас... — говорила, хлипаючи, жінка.

Я мовчав. Але я розумів її: коли біля нас була ота дівчина, коли ми слухали її оповіданя, ми бачили, що есть на сьвітї люди, яким ще важче живеть ся, нїж нам, що есть горе, незрівняно глибше від нашого, та люди его терплять, борють ся з ним, — нам було не таке страшне житє.

А тепер?...

Я встав з місця, мов що піднялось у менї. Злість натягла всї мої жили, а руки стислись у кулаки. Менї хотїлось щось зірвати, зламати, перекинути. Хотїлось послати комусь найважчі проклони і найгрізнїйші погрози...

Але кому і на що?...

І я тихо взяв жінчину руку в свої:

— Серце, я завтра піду... піду шукати роботи... і я добуду її. Вір, добуду її!!!...

І я чув, що в душі моїй знов розгораєть ся огонь житя, що він не погасне, а все ростиме й ростиме і розжене пітьму, що повила нас.

1908.

Теперішне мінїстерство зробить імовірно місце по покликаню посольскої палати парляментарному мінїстерству. Парлямент зберe ся імовірно вже в жовтнї, бо правибори вже розпочали ся. Султан мав заявити, щоби палату парляменту побудовано з его цивільної лїсти відповідно єї засобам і велїв собі предложити пляни будови.

Огляд часописий.

(*Петербурский Kraj про „Partje ruskie w Galicyi“. — Przegląd Polski про всеславяньский зїзд в Празї. — „Рада“ про хлїборобскі відносини і живлові шкоди заподїяні дощами і тучами*).

Львівский дописуватель дневника Kraj поспішив з інформациями про рускі сторонництва в Галичинї, одначе зложив наглядний доказ, що не має найменшого о тих справах понятя. »Duchownymi twórcami i przywódcami partji ukraińskiej w Galicyi są: dr. I. Franko, uczeń prof. Dragomanowa, z przekonania socjalista i prof. Hruszewski« — хоч загально відомо, що Русини народовцї, котрих тепер загально називають Ukraińcami, виступили яко полїтичне сторонництво в соймі 1884 під проводом о. Качали і Романчука і в заснованій під проводом д-ра Ол. Огоновского 1885 року »Народній Радї«, коли проф. Грушевский був ще молоденьким студентом в Росиї, а п. Франко молодим помічником „Зорі“ і »Дїла“.

Так само влучна інформация, що wychodzi w Kołomyi dość rozpowszechnione pismo ukraińskie dla ludu p. t. »Hajdamaka«, хоч тижневник Петрицкого „Гайдамаки“ видаваний у Львові давно перестав виходити.

ski в серпневім випуску оцїнює вислїд всеслав. зїзду в Празї, зазначивши, що проголомененм засади свобідного розвитку народної окремішности всїх слав. народів, відріжняє ся тим від п а н с л а в і з м у. Але дальше пише отсї слова: Na takiej podstawie porozumienie i zbliżenie mogło być możliwem; chodzi tylko, żeby praktyka zgodziła się z teoryą a to nie zależy od zjazdów i ich delegatów.

Згадавши про розмови між росийскими а польскими відпоручниками каже дальше: Być może, że te rozmowy i wrażenia wywrą taki wpływ na opinię rosyjską. Ale to rzeczy dalekie, jeżeli nawet rzeczywiste. Zjazd pragski dowodzi, że jest w Rosyi pewna liczba ludzi, rozumiejących tę sprawę uczciwiej i roztropniej, ale ci ludzie nie wywierają wpływu na sprawy państwa.

Як усюди у нас, так і по Українї дощі і гради заподїяли небувалі шкоди хлїборобам і через те можна сподївати ся великої нужди і голоду. Булоб вельми бажано, щоби й наші дописуватели зібрали такі картини про положенє хлїборобів в нашім краю і задлятого подаємо сю картину з України.

З М е д в и д і в к и, чигириньского пов. (в Київщинї). Нїчого втїшного про становище сел нашого округа не можна сказати. Ще з початку лїта, як доводило ся „по службі“ обходити села й щепити віспу »подворно«, довело ся скрізь бачити бідоване селян через неврожай. Більшість селян вже позаписувалась і взяла того хлїба, що з »казни“ роздавали (до речі, за цїну, кажуть, куди б льшу від базарної), грошї отдавати тодї, як буде врожай хлїба. Їжа зараз у селян, окрім хлїба декількох на кожне село заможних людий, дуже проста: хлїб, картофля та цибуля; звісно, дїти їдять те саме. Дуже часто на запитанє, чи є в хатї дїти і чи богато їх, — матери та батьки сумно одповідали: „еге, паничу, хлїба сбмаль, а дїтий доволї єсть“, „на хлїб врожаю немає, а на дїтий байдуже“. А деякі з неохотою давали дїтей, щоби щепити віспу і на пів серйозно, на пів жартобливо казали: „нехай вмирають! менше лиха зазнають; однаково нїчим буде годувати сеї зими“. — Такий настрій селян цїлком зрозумілий, як глянути на поле: озимої пшениці нїде не має анї знаку, попересївали на просо, гречку, овес, але й пересїяне не дуже добре, бо саме тодї, як гречки та проса стали поспівати, стояла велика спека і вони пригоріли. А в останні дні у нас тут стало ся нещастє. 26 липця пройшов дуже великий дощ, як з відра. Йшов сей дощ години зо три, а наробив дуже богато лиха людям; недавно перед сим почались жнива (жито, ячмінь); і от сей дощ все, що було покошено, промочив і погноїв, а в деяких місцях то занесло. замулило і той хлїб, що стояв на пні. Просушити гаразд замочені снопи не можна було, бо заважала непогода. Ще більш шкоди наробив сей дощ баштанам та городам. А в самій Медведівцї вода йшла така велика, що поруйнувала три містки, а також садки, вириваючи дерева з корінєм, а на сї садки тут покладали селяня надію, бо врожай слив та яблок добрий. Не обійшлось і без людских жертв. Річку Тясмин, що тут біжить, в одному місцї за мостом зовсїм пересипало, а в другому місцї так розмило, що затопило сїнокоси і пропала отава, погноїло також і те сїно, що стояло в копицях. Оттакого лиха наробив сей дощ, він завершив собою ту біду, що впала сього року на сїльске господарство; які будуть наслїдки такого лиха, можна й зараз вже бачити.

З Б а л т с к о г о п о в і т у (на Подїлю пишуть: Сими днями виявало ся, думати, урожай вийшов середнїй. З десятини поля збирають 40—60 пудів пшениці, жита і ячменю. Вияснилось уже, який буде урожай і кукурузи: можна сказати, що такого врожаю кукурузи не було лїт 20, який буде тепер у нас. Як міркують люди, буде пудів зо 300 з десятини, а може ще й більше. Що се можливо, видко з того, що на одній стеблинї кукурузи є по вісїм казанів, а завсїгди буває 2—3 не більше. Деякі поміщики у нас після японьскої війни стали сїяти китайску пашню: гаолян і чумизу. У минулому роцї урожай був дуже добрий: збирали з одної десятини до 300 пуд. гаоляну і пудів до 200 чумизи. У сьому роцї урожай буде не такий добрий, алеж гаоляна буде пудів 200—150, а чумизи—100 на десятинї. Що до спроби сїяти хлїб (пшеницю) по китайскому—то є відомости про поміщика А. з села Сарожинки. Було посажено, не посїяно, щось з восьму частину десятини, садили на чверть одно зерно від другого, але спроба вийшла не дуже вдала, мабудь пошкодило те, що посїяли на високому місцї і не поливали, як слїд. Та всеж треба сказати, що на сьому клаптику такий урожай пшениці, якого нїколи не буде на рівному клаптикови, де хлїб посїяно, а не посажено.

З Ж а б о т и н а, черкавского пов. пишуть (в Київщинї): Нужда в нашому селї велика. Лихо насуває ся за лихом. Як не було надії на озимий хлїб, то була надія хоч на ярину, так де там: великі дощі, що мало не що дня їдуть у нас, загрожують знищити і ярину. Те приміром, що лежить в покосах, як от овес, ячмінь от-от проросте, або вже змішалось із болотом, як що не знесено заливою у яри та проваля, яких у нас багато. Гречка, кажуть, буцїм то на пнї пускає пасти: зерно, яке вже достигало, починає рости в колоску. Вже що того нещасного жита, як що в кого воно є, то й те не можна довести до путя — як що дощі не вгамують ся, то жито поросте у копах.

Заробітків нема. Від 15 до 30 коп. у день, як хочете, заробити на сусїдній економії Сокирнї. За сніп тепер не дають жати. Овес сокиряньский пан віддав косити за десятину за 4 карб., у день на одного косаря припаде копійок 50, на своїх харчах. Коли пригадати, що хлїб у нас тепер коштує не 10 коп., як звичайно, а 20, то стане зрозумілим, яка нужда примушує бідолахів-селян пристават на таку мізерну плату. Грушівска економія гр. Бобриньского оповістила женцям 10 снїп, але й тої роботи не легко дістати, бо охочих до роботи багато, і хто не дуже швидкий, то й не захопив, а тим часом по багатьох економіях обходять ся зовсїм без робітників, бо пани просто пускають саможатки.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: † Вин. Ч. Кр. Мак.; римо-кат.: Евсевія И. — В с у б о т у: руско-кат.: Пер. мощ. св. Стеф.; римо-кат.: *Внебовзв. Пр. Д.*

— **Православна пропаґанда.** Господин Носевіч з Перемишля оголосив в своїм часї поїздку селян до Почаєва і київскої Лаври і найшов 150 темних закацапщених селян, радих вибратись з ним на ту оригінальну прощу дня 18 сего місяця. Російске правительство поспішило тепер з офертою до галицких кацапів і удїлило прощанам не лише даром переїзду зелїзницею але й харчу та мешканя на вес час перебуваня в Росиї. Там вже певне возьмуть „істинно-русскі“ наших збаламучених мужиків в свою опіку і утревалять їх в царо- і православію. Ся явна пропаґанда православя мусить обурити кождого католика, а застановляють ся над нею також і ті Поляки, що з галицкими москвичами живуть в такій сердечній приязни. Gaz. Nar. і Dzien. Pols. накликують прямо, щоби рішучо не допустити до тої поїздки і пятнують нельояльність галицких москвичів. Сердешні, аж тепер се пізнали!

— **Погода**, за якою затужили старі і молоді, хлїбороби і лїтники, фестинові комітети і фестинові гостї ітд., загостила від нинїшного дня в цїлій своїй величи. По вчерашній повнї місяця небо вияснило ся в ночи, прочищуючи свій блакит з дрібних сїрих хмарок, які полетїли на схід у слїд дощевих і громових хмар. Нинї рано небозвід був чистий і погідний і здаєсь остане таким на довше. Вправдї воздух ще холодний від паруючої з землї води, але під промінями ясного сонця огріває ся і віщує красне веремя.

— **Повінь.** З Черновець доносять, що вчера падав там дальше зливний дощ, а наслїдком дощів в горах виляли Прут і Черемош. В Снятинї Прут піднїс ся о 4·20 м. понад нулю; село Слободзїя-Раранче на Буковинї стоїть під водою. Вода в Черемоши опала, що було ознакою менших дощів. Нинї мали дощі в карпатских горах зовсїм устати, а тим самим обі ріки повернуть до первісного стану води.

— **Головний рапорт військовий** в осени кождого року для резервових офіцирів розтягнено також на кадетів і аспірантів на резервових кадетів. Рапорт сей буде відбувати ся другого дня рано о 9. год. по рапортї офіцирів і буде мати на цїли познакомити кадетів і аспірантів на кадетів зі змінами військових приписів, що заведено в тім роцї. Кадети і аспіранти на кадетів мають явити ся при рапортї в ци-

вільній одіжи і принести: військовий паспорт, т. зв. Personalnachweis, останний декрет іменованя і карту призначеня службового в разї війни.

— **Про руско-польскі переговори.** „Гром. Голос“ в чільній статї п. заг. „Позір, братя селяне!“ нотує вістки, про руско-польскі переговори, про які була оноді у нас замітка, і пише на доказ, що такі переговори відбувають ся, чи мають відбути ся, ось що: „Що се так, — доказує між иншим революция в редакциї „Дїла“, про яку зачуваємо: именно теперішний редактор „Дїла“, д. Л. Цегельский мусїв зректи ся редакторства й виповісти місце всїм теперішним членам редакциї „Дїла“, а то тому, що комусь там — у першім рядї певно самому бар. Бекони — не подобав ся теперішний різкий непримиримий тон „Дїла“. Більшість тих национальних демократів (головно львівских), від котрих залежить видавництво »Дїла«, хоче здає ся змінити тон а мабуть і напрям „Дїла“ тай усеї национально-демократичної партиї. Справа з „Дїлом“ буде мабуть обговорена на зїздї ширшого заряду национально-демократичної партиї, де певно будуть порушені й згадані вгорі переговори з Поляками тай основи политики национально-демократичної партиї“. Дальше взиває »Гром. Голос« хлопів-радикалів, аби в справі польско-руских переговорів уряджувзли віча і давали своїм послам директиви, як мають поступати.

— **Холєра в Росиї.** В Харкові занедужав на холєру зелїзничий кондуктор Волод. Рінко, який приїхав з Ростова над Доном.—А астраханьскій ґубернії в днях 8. і 9. с. м. занедужало на холєру 77 осіб, а з поміж них померло 22, в Астрахані 46 осіб занедужало а 8 померло, в саратівскій ґубернії 18 занедужало, а 16 померло, в Саратові померли 2 особи, а Царицині 14 осіб занедужало а 10 померло, в Ростові 21, з чого 8 померло. В Вятці, Сизрамі і Сімбірску занедужало на холєру по 2 особи.

— **Чума в Росиї.** Крім холєри появила ся між Киргізами в астраханьскій ґубернії чума. В останнім тижні занедужало на чуму 8 Киргізів, а з них 3 померли. Санїтарні власти зарядили все можливе, аби чума не розширила ся: зачумлених відокремлено, на инших наложено кварантанну, киргіскі хати спалено а над всїма киргіскими селищами розтягнено строгу опіку.

— **З пчільництва.** Полтавский пасїчник Фісунів найшов спосіб, як би в однім улию могли жити разом три матки.

— **Зі школи М. Лисенка в Київі.** З учеників школи М. Лисенка, що скінчили науку в сїм роцї, пішли на сцену: Рузска (кляса М. Зотової) в київску оперу С. Брикіна, Райнлїбова (кляса М. Зотової) в оперу петербурского народного дому, Гудзіл (кляса Н. Зотової) в оперу в Австрахань, Жарковский у харківску оперу Церетелї; Брайтманова (кляса рос. драми Г. Матковского) в Одесу до М. Багрова, Дитиненко та Молотов (Драпач) у київску драму Дувана-Торцова. З віддїла украïньскої драми В. Кошовий та Ю. Лисенко служать у трупі Т. Колесниченка.

— **Дрібні вісти.** В Жираві коло Стрия, жидачівского повіта, отвирає ся дня 16. с. м. почтовий уряд для місцевостий Жирава, Крехів і Яйківцї. — Між Яремчем а Делятином знова усунула ся гора на зелїзничий шлях і тому здержано на тім шляху товаровий рух, а при особових поїздах будуть подорожні пересїдати ся в критичнім місци.

Оповістки.

— **Репертуар львівсчого руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло ц. к. суду). Початок 7½ веч. Білєти продає Народна Торговля.

В суботу 15. с. м. „Барон циганів“, оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю 16. с. м. „Маруся Богуславка“ історично-побутова драма зі спів. в 5 дїях М. Старицького.

В второк 18. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Монюшка

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка“ конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

— **Іменованя і перенесеня.** Краєва рада шкільна перенесла заступників учителїв в ґімназиях: Йос. Вайсблюма з Золочева до Стрия, Влад. Праєра з Дрогобича до Бродів, Стан. Ґаліка з Ярослава до Ряшева, Алекс. Грацу з Ярослава до Дрогобича, Руд. Кубеся зі Львова до Стрия, Брон. Новака, Ів. Сковроньского і Стан. Витковского з Самбора до Тарнова, Стеф. Борецкого зі Львова до Тарнова, Едв. Горвата зі Стрия до Тарнова, Альфр. Райха з Золочева до Сокаля, Івр. Майзля з Сокаля до Золочева, Романа Лисяка з Ярослава до Бродів, др. Рах. Шмідера з Бродів до Сокаля і Йос. Пільшака зі Львова до Дембицї; — іменувала в народних школах: Івана Бурчака управителем 6-кл. муж. шк. в Бібрцї, Мар. Кшачковского і Мар. Єґера учит. 6-кл. муж. шк. в Буську, Тому Цибяка управ. 4-кл. шк. в Товмачику, Станислава Чикаловского учит. 4 кл. шк. в Озірній, Макс. Зеленого управ. 3-клясової школи в Миклашові; управителями 2-кл. шкіл: Андр. Батюка в Оглядові, Стан. Ґоґульского в Ляшках муров., Вач. Бучму в Дмитрю, Ант. Крохмальницкого в Вербіжи і Каз. Мосьору в Дублянах; учителями (-льками) 2-кл. шкіл: Ядв. Зенкевичеву в Дулибах і Ст. Будзиньского в Белзци; учителями (-льками) 1-кл. шкіл: Фел. Шпондера в Зарічу, Ольгу Лелївну в Нараєві-селї, Ів. Домбровского в Бернадівцї, Ів. Сухиньского в Рикові, Вас. Вільчиньского в Городинцї, Юл. Мартинця в Бутлї, Ал. Пикоша в Добринї, Петра Федуна в Ковеницях і Стан. Рехівну в Борхові; — перенесла: Ник. Вишиванюка управ. 2-кл. шк. в Товмачику на рівнорядну посаду до Вербіжа нижного і учит. Дом. Собольску з Суховолї до Жукова, Петра Волянчика з Нароля до Хотилюба та Влад. Галдзїньского з Лїхвина до Сїдлянки

— **Надзираюча Рада спілки кредитової „Лемківский Банк“ в Новім-Санчи** повідомляє по мисли §. 62 статута, що надзвичайні загальні збори тої спілки відбудуть ся дня 23. серпня 1908 о годинї 5. по полудни в льокалї Товариства з отсим порядком дневним: І. Зміна статутів Товариства. Новий-Санч, дня 12. серпня 1908. — *О. Василь Смолиньский* предсїдатель, *Іван Кутковский* секретар.

— **Для Львовян.** Передвиборчі збори виборців І. округа міста Львова в справі доповняючого вибору посла до державної ради відбудуть ся в пятницю 14. серпня с. р. о год. 7. вечером в комнатах „Рускої Бесїди“ (Ринок ч. 10). Дневний порядок: 1) справа виборчої орґанїзациї, 2) справа кандидатури.

— **З зелїзниць.** „Gazeta Lwowska“ оповіщає розписанє достави материялів деревляних, потрібних для ц. к. Дирекциї зелїзниць державних у Львові на рік 1909. Дотичні оферти, виставлені на приписаних формулярах треба подавати найпізнїйше до 10. вересня с. р. до 12. год. в полудне до ц. к. Дирекциї зелїзниць державних у Львові. Близші услівя сеї достави поміщені будуть в „Газетї Львівскій“ з дня 15. серпня с. р. а удїляє ся їх також в віддїлах 3. і 4. згаданої ц. к. Дирекциї зелїзниць державних.

— **Виказ жертв на цїли Руского Товариства педаґоґічного у Львові** за час від 1. сїчня до 31. липця 1908 (в коронах): Барчиньский Городище 2, Барановский Темерівці 2, І. Клюк Кичера 2, Брацтво церк. Новосїлка Кост. 2, Е. Миронович Обельниця 5, Н. Томашек Підгородцї 3, Д. Капко Ґольце 2, Лисенецкий Космач 3, Церков в Борщеві 2, Брацтво церк. в Блудниках 12, о. А. Целевич Лозина 3·30, о. Матвіяс Яструбичі 2·50, В. Смолїн Відень 10, І. Кушнїр Суходоли 1, Брацтво церк. Добряни 10, М. Гнатишин Рудки 3, Брацтво церк. Молотів (Буковина) 20, Е. Хмілевский Крилос 5, Е. Кульчицка Котів 10, др. Яцев Камінка стр., 5, М. Стельмахів Загіречко 4, А. Наконечний Земіхів 3, Ст. Когут Тустановичі (збірка) 40·30, І. Мішкович Стрий 10, др. Гвоздецкий Липиця долїшна 5, І. Свистун Опліцко 3, о. П. Гара-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 116.

Лист Осипа Барвіньского до Із. Воробкевича.
писаний 2. II. 1869.

(Дальше).

»Циганку« себто „над золотою бистрицею“, переробивши, так сказавши, оддав я вчера редакциї „Правди“ і помістять в найблизшім числї; підписав я там тебе „С. Волохом“, не гнівай ся за те — що так назвав тебе, воно добре буде, як будеш під двома псевдонимами виступати одночасно. Я у тім оповіданню дещо пропустив що було у твоіх скриптах, дещо перемінив, а дещо доробив — не гнївай ся за те на мене.

У нас тепер и богато (і) нічого нового не чувати. Ляхи конечно хотять нас з собою злучити в оден нероздїльний народ: бють медалі в памъятку 300 літної унії „trzech narodów Polskiej, Litwy i Rusi“. Ми усіма силами будем против того виступати, але не маючи политичного органу, а лиш литературне-науковий тільки науковим способом запротестуємо у нашім рускім органі Правди. По чужоземніх органах запротестуємо й с политичнего нашого становиська; особливо желаємо заслати до одного французького министра адресу, де розяснимо наше становиско до Поляків бо там появились брошури, де кажется, що ми (Южноруси) инший народ, як Москалі, але фалшиво спокревняє насъ з Ляхами. Отсе що найважнійше в нашу теперішну пору. Я тішуся, що найшлася спосібність вияснити наше становиско народне між Славъянами, особливо між Ляхами и Москалями.

Як тобі подобаєтця перевід „Библиї“. Сей перевід повинен на тебе вélико вплинути яко на поету. Перші всесвітні поети образовались на еврейській поезиї, як Мільтон, Лесинґ и Шіллер и инші.

Напиши мені, які числа вторічної „Правди“ тобі не стають, нехай я скажу, щоб вислали.

Цілую тебе сердечно и прошу усильно присилати, що нового у тебе буде, чи музичного, чи письменно-літературного, и остаюсь твоїм щирим.

другом
Львів 2/2 1869. *Осип.*

Ч. 117.

Лист Осипа Барвінського до Із. Воробкевича
писаний 8. II. 1869.

Друже мій незабутий!

Може Тобі Богъ зна які думки про мене находять, що такъ довго до Тебе не пишу. Воно, сказати, такъ нічо, щобъ мене вспинювало съ Тобою переписуватись, хіба отсі „historia ecclesiast.“ та theol. moralis“, що отъ то въ середу й оденъ испитъ з исторії, а другий 20. Лютого. Ну, учись та й ще учитись треба буде...

А ще друга річъ, що мене вспинювала, було те, що я такъ нічого стійного не мігъ Тобі донести, що то робить ся изъ Твоіми письмами. Нині я отъ дещо Тобі сказати можу певнійшого: Олену, що вже такъ довго въ моіхъ и въ Даниловихъ*) рукахъ лежала, я кінчу оброблювати. Колибъ Домонтарь та ще тамъ якась повістка укінчились, прочитаєшъ ії певно въ Правді вже напечатану: буде на 5 або 6 чиселъ. Се одно що мене тішить, що хоть се маленьке дільце твое не марнуєтся, що можу Тобі щось вже певного про него написати.

Друга річъ, що мене тішить — уже маю готову „Циганку“ съ твого оповіданя „надъ золотою Бистрицею“ перероблену, якъ у вншу форму уложену. Тільки не маю теперъ ще часу ії переписати та до Правди оддати, а нікто другий сего мого письма не потрафить читати; а хоч би й потрафивъ, такъ я не хочу — нехай тільки я про се знаю.

(Дальше буде).

---

*) У Данила Танягкевича. — О. М.

нюк Осталовичі 4, В. Кліш Банилів руск. 1, Йосиф Лїсенецкий Тарнів 4, о. Алекс. Ґовда Боднарка 1·40, Е. Бурачиньский Бергомет 10, Українська молодїж сем. учительскої Самбір 27·36, Л. Крижановский від учеників ґімн. в Станиславові 30, Просьвіта в Цьвітовій 2, о. Лев Залужний Потік 2·40, Громада Потік 7·60, Громада Залипе 4, В. Левицкий Львів 1, о. Д. Гузар Завалів 8, Ю. Рудницкий Львів 2, о. Е. Ляхович Лютовиска 0·70, Неонїля Кліщева Дрогобич 1, М. Ганчук від колядників Жабє Слупейка 10, о. О. Скоморовский від колядників 10·44, — від колядників в Дїтківцях 4.09, В. Кушнїр Відень (через „Дїло“) 15, о. Небиловець Перегиньско 18, Евгенїя Шмідт Бзянка 4. (Дальше буде).

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

В Чорногору!

(Дальше).

Другий день нашої прогульки був ще більше слотний чим перший. Попращавши ся з нашими гостинними господарями, серед рісного дощу ми вирушили в дорогу, прямуючи на полудне. Наша дорога повела нас горі Серетом. Води его з причини довгих дощів зібрали дуже сильно, а филї ріки в декотрих кручах гудять понуро і грізно так, що нам годї було нераз розріжнити, чи се гуркотять громи чи шипоти Серета. Бо і громи були нам в тій дорозї за товаришів. Не робили вони однак на нас великого вражіня, бо, як казав д. Гузар, „для нас се не новина, бо ми до того вже звикли“. Ходу ми не переривали а задержали ся лиш на те, щоби в Межебродах вступити до коршми і зварити собі обід. При надзвичайнім заінтересованю жидів ми зняли наші райстри, розпакували начинє і за пів години обід зложений з власноручно звареної колеші з бриндзею, сардинки з хлїбом і склянка чаю був сконсумований, начинє помите і притверджене до райстри, а за кілька хвиль ми вже дальше місили межибродске, а відтак лопушняньске болото.

Мости на цїлій дорозї позривані, а принайменше поважно понадривані, гостинець в кількох місцях підмитий, а в кількох таки цїлком накритий водою. Декуди вода пливе тамтуди, де ще перед кількома неділями були огороди та сади Гуцулів, а цїле русло і береги покриті в безчисленними ковбками дерева, що їх вода позабирала зі складів і понесла в діл та зложила здовж берегів Серета. Цїлі їх стоси лежать помішані і помотані зі собою так ґрунтовно, що довгого буде треба часу і великого вкладу працї і грошей, щоби їх з заринків і камяниск постягати і на воду пустити. А що з того за процеси будуть між купцями, що будуть за свої ковбки оден у другого упоминати ся, бо не всї були значені.

По обох боках Серета високі гори покриті густим лїсом курили встаючими опарами, якби горіли, а ми серед хлюпоту зернистого дощу а бодай дрібного капуснячку — посували ся серед шуму шипотів Серета і его притоків, серед гуркоту громів і гуку маси води спадаючої в вибиті пропасти під напсованими заставами.

По дорозї до Шипоту дійшли ми, бо дійти мусїли, до купелевого заведеня в Лопушній. Заведенє се є зложене з кількох деревяних домів положених в дуже гарнім місци серед високих гір і мало би може якісь вигляди на будуче, як би було лїпше зорґанїзоване. Як на тепер то цїна одної кімнати умебльованої і з постелею коштує місячно від 54 до 62 К. Чи є там що більше їсти, ми не питали, лиш випивши по чарцї білої кави, пустили ся в дальшу дорогу.

Зараз за заведенєм дорога стала ще гіршою, але ми гумору не тратили і йшли далї витревало, оглядаючи по дорозї засумовані лиця жидівских коршмарів і склепарів, яким вижницке староство, всїм до одного в цїлім повітї, заказало продавати алькоголї в якій небудь формі, від суботи вечера до понеділка рана. Зразу заряджене видало ся нам за строге, але коли ми побачили, що заборона староства була прибита мало що не на кождій пятій хатї — бо всї шинкарі мусїли сей заказ вивісити на дворі коло дверий — то ми порозуміли, що відай за богато було шинків на тих бідних Гуцулів.

Дорога наша взносила ся чим раз висше і висше і то так скоро, що на невеликім просторі висота ей дорівнує висотї деяких позаду лишених гір і ми ставали менше більше на висотї творячих ся за нами опарів і мрак. А в міру приближуваня до кінця Шипота висока стїна великих і сягаючих до хмар своїми чолами гір, ставала ся чим раз близша і близша і ми дуже зрадїли, коли гостинець і цїла долина Серета звужуючи ся чим раз більше, довели нас до підніжа сих гірских великанів, які ми завтра маємо перейти, щоби по другім їх боцї зійти до Сторонця, рідного села нашого Федьковича, автора „Довбуша“ героя і лицаря сих гір.

В недалекім віддаленю від самого краю сеї стїни стоїть дім, який належить до орднації бергомітскої. Его господар, п. Раймунд Бліженец, Чех, лїсничий в тих добрах, приймив нас незвичайно гостинно і в его домі кінчу сей лист.

Вигідне ліжко любо усьміхає ся до нас, дещо умучених дорогою і покрипить нас до завтрішної дальшої вандрівки у верховину.

Тут ми пізнали ґеометра п. Шматеру, Русина, який занятий роботою лїсових мап Завдяки его радам та вказівкам п. Бліженеца зміняємо дорогу на гору Шурдин, замість на Ванчин.

Гаразд!

А. Будзиновский.

Телеґрами

з дня 13. сертня.

Прага. Намісництво розвязало ческу федерацию робітничу за еї анархістичну агітацию. Також розвязано филії федерації і переведено в їх льокалях ревізиї, при чім забрано листову переписку.

Загреб. Дотеперішне слїдство в справі великосербскої агітації викликало в кругах хорватско-сербскої коалїції констернацию, бо в тій коалїції самостійна сербска партия, яка тепер є скомпромітована, відґриває важну ролю. Скомпромітованих членів самостійного сербского сторонництва мають виключити з коалїції і зі сторонництва, аби тим чином ратувати коалїцию.

Білгород. Скупштина радила вчера над торговельним договором з Австро-Угорщиною.

Новий Йорк. Американьский консуль в Тебріс доносить, що онодї стріляно до консуляту і продїравлено хоругов Зєдин. Держава виставлену на будинку консуляту а одну особу зі служби консуляту убито. Положенє в Тебріс є критичне.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 12. с. м.: Евгенїя і Александер Осадци, Вікно ад Городенка; Платон Лушпиньский, Трибухівці; Ілько Баляци, Лящівці; Іван Пеленьский, Сянік; о. Александер Барановский, Пуків; о. Кирило Пасїчиньский, Макунів; о. Йосиф Пелехович, Кремпна; М. Цикіль, Кальне; Гр. Волк, Косів; Михайло Навроцкий, Сестрина; Грицько Кісь, Мости великі; В. Дудик, Липско; Юлїян Дроздовский, Підгайці; Александер Лагуців, Рачів; Федір Луговский, Ясень; Модест Горницкий, Улично; Василь Галашків, Розділ; о. Яків Андришин, Люча.

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсім лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користав з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найліпше, чого доказом численні признання

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29. (Пасаж Оранжа).

(17—?)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і шадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	43.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1)

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 175. Львів, субота дня 2. (15.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Впрвеш ми очи і душу ми впрвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.*)

Між паперами пок. Анатоля Вахнянина найдено цїлу збірку полїтичних заміток. Покійний мав звичай записувати на всіх полїтичних зборах народовців промови бесїдників, що декому вельми не подобало ся. А писав він вельми скоро і умів схопити майже дословно виголошувані промови, так що записки сї виходили неначе стенограми. Нераз отже по кількох лїтах пригадував він людям їх власні слова, щоби виказати, як мало було в наших передових людий послїдовности в дїланю, як скоро зневірювали ся они в свої пляни головно тому, що уміли піддавати пляни, але не хотїли до їх переведеня приложити рук і працї. Се була й головна прич на наших неудач в полїтицї від перших хвиль полїтичного житя народовців аж по нинїшню днину. Записки Анатоля Вахнянина починають ся від 80 років XIX віку. Деякі писані олївцем і нинї їх не легко відчитати. Инші, що відносять ся до „нової ери“, писані чорнилом, декуди в двох редакциях, які взаїмно себе доповнюють. З двох редакций укладаємо одну, причім, окрім стилевих, инших змін не робимо. Після печатного оголошеня перейдуть сї записки на власність митрополитального архіву у Львові.

Загально відомо, що в 1895 році видав Покійний брошуру п. з. »Руска справа въ рокахъ 1891—1894“, в якій піддав річевій критицї дїяльність руских послів в державній радї, основуючись головно на стенографічних протоколах з засїдань парляменту і клюбових ухвалах. Записки, які подаємо друком, значно доповнюють наведену брошуру, бо характеризують нам погляди людий в ріжних часах, висловлені на довірочних зборах народовців. Нинї довірочність устала і не має цїли, тому оповіщуємо записки пок. Ан. Вахнянина, як цїкавий причинок до істориї нашого полїтичного житя, від т. зв. »нової ери«. Без записок Вахнянина не одна цїкава подробиця, важна для характеристики нашого полїтичного житя і еї дїячів пропала би безповоротно а сї записки причинять ся неперечно дуже значно до проясненя т. зв. опортунїстичної полїтики кінця XIX і почину XX столїтя і викажуть наглядно, як несправедливо і безосновно головних учасників сеї полїтики пятновано »зрадниками руского народу«. Крім того впевнить ся наша суспільність на основі сих записок, в порівнаню з деякими давнїйшими публїкациями, як мало у нас ще полїтичного вишколеня і як задлятого в значній части безвислїдно марнїють, або не осягають бажаного вислїду змаганя тих одиниць, що головну мали участь в полїтичній дїяльности. Впрочім нехай самі записки Ан. Вахнянина про себе говорять.

Редакция „Руслана“.

*) Пригадуємо, що назву „нової ери“ сему напрямови полїтики рускої від 25 го листопада 1890 (себ то заяви п. Романчука надав в статї з тої нагоди написаній в „Дїлї“ редактор п. Іван Белей і з того часу прихильників сеї полїтики звали новоеристами. — Ред. Русл.

Вступ.[1])

I.

Три днї по відкритю осїнної сесиї сойму краєвого в 1890 році заявив намісник Галичини, ґр. Баденї, рускому послови соймовому, Телишевскому, що правительство австрийске радо піддержить змаганя Русинів до культурного і национального їх розвою, наколи заступники конституцийні народу руского стануть ясно і рішучо на становиску патриотично-австрийскім та наколи увільнять ся від елєментів, ворожих інтересам держави.

Средства до згаданого розвою одержать Русини з рук правительства постепенно.

[1]) Сей вступ ширше розведений в „Рус-кій справі“ стр. 1—11. — Ред. Русл.

До родословної Федьковича.

(*Замітка для біографів поета*).

Подав

Др. Богдан Барвіньский.

——

Ще 1888 р. писав Григорій Григорієвич (Цеглиньский) з нагоди смерти Осипа Федьковича: »Осип Федькович — бо се власною силою і власною заслугою здобуте імя поета, — являєсь сучасним справдїшнюю тайною. Тайною его рід, тайною его житє, тайною по части і его пісня“ (Зоря 1888, ч. 2, ст. 33). Тож яко велику заслугу треба почислити п. Романови Заклиньскому, який в своїй брошурі „Чи можна Федьковича Косованом звати?“ і недавно в записках з прогульки на Буковину п. з. »За слїдами Федьковича« (Лїт.-Наук. Вістник 1905) прояснив остаточно сю тайну.

Всїм біографам Федьковича знане було его шляхоцке походженє по бать кови; нинї факт сей, завдяки п. Заклиньскому, стверджений документально, так, що »Косованщину« д-ра Колесси приходить ся вважати яко пусту фантазию. Одначе чогось близшого про рід Федьковичів біографи поета не подають. Ся моя замітка має проте на цїли звернути увагу людий, які займають ся житєм буковиньского поета, на слїдуючу цїкаву звістку, яка заохотить може кого заняти ся дослїдженєм родословної Осипа Федьковича..

К. Łodzia-Czarnieckів своїм гербари „Herbarz Polski“ т. I. (Gniezno 1875—1881) ст 512—513, подаючи родословну родини. »Fedkowicz Sielicz, h. Jastrzębiec«, так пише при кінци свого артикулу: »Do tegoż domu należy, lubo bliższego połączenia nie znamy: Józef Fedkowicz, poeta w ukraińskiem narzeczu (obacz »Kłosy« z r. 1874) ten osiadł między Góralami w Karpatach«. Родина Федковичів звала ся первісно „Хведковичами“ (так зове її Niesiecki), пізнїйше, як се видно з привілею короля Августа II для Михайла Федковича, овруцкого городничого, писала ся »Федковичами«. Протоплястом роду Федковичів був Іван Хведкович, смоленьский конюший. Его потомок Гарасим мав дїдичну маєтність Волкове Село в миньскім воєводстві, від чого пішов придомок сеї родини »Sielicz«. Сей Гарасим оженив ся з Волківною і мав двох синів: Остафія Константина і Теодора. Перший з них служив в запорожскім війску за гетьманованя Виговского, відзначив ся хоробростию в ріжних битвах і в нагороду за се дістав за згодою сойму і короля 1659 р. село Шендерівку в користиньскім старостві (Vol. Leg. fol. 304 і 307); був також делєґатом від запорожских козаків на варшавский сойм для зложеня королеви і Речипосполитій присяги вірности 1659 р. (Vol. Leg. род. 307 т. 4 вид. петерб).

Нас обходить більше другий син Гарасима, Теодор, від якого, колиб не деякі трудности, можна би вивести поета Осипа Федьковича. Сей Теодор, співвласник Волкового села, оженений з Анною Ташликівною, мав дочку Олену за Мелєнецким і трех синів: Максиміліяна, ожененого з Марисю Хондзиньскою, Івана, ожененого з Дрочиньскою і Михайла, ожененого з Пракседою Івановскою. Син Михайла, Тома, оженений з Осташевскою, мав двох синів: Івана і Михайла, які осїли в Галичинї. Деякі потомки Остафія Константина осїли в Нїмеччинї, деякі є до нинї в Росиї). Числячи після сего, що брат Теодора, Остафій Константин, виступав 1659 р., сей Теодор мусїв жити рівнож в 2-ій пол. XVII ст. Син Теодора, Михайло, міг уродити ся тодїж, а жити міг ще в 1-шій пол. XVIII ст. Мабуть є він ідентичний зі згаданим висше овруцким городничим за часів Августа II. Син Михайла, а внук Теодора, Тома, міг уродити ся в 1-шій пол. XVIII ст., а жити міг ще в

В справі тій конферував пос. Телішевский в часі сесиї соймової в 1890 р. чотири рази з ґр. Баденїм, а о успіхах переговорів своїх повідомляв правильно двох товаришів соймових, послів Романчука і Сїчиньского. До послїдних конференций покликано окрім пос. Телішевского ще митрополита Сембратовича, пос. Мандичевского та заступників „Народної Ради“, д-ра Александра Огоновского і д-ра Костя Левицкого[2]).

В часі сих конференций підносив пос. Телішевский бажаня Русинів і о скілько він сам пізнїйше (бо аж 4 цьвітня 1892 р.) подав їх до відомости ширшому кружкови людей, бажаня ті заключались в таких точках:

1) Зміна системи правительственної супротив Русинів і поміч правительства в полїтичнім, культурнім та национальнім розвою Русинів.

2) Повний утраквізм в семінариях учительских.

3) На разї одна (трета) ґімназия руска у всхідній Галичинї.

4) Одна семінария учительска у всхідній Галичинї переважно з характером руским, але утраквістична.

5) Рускі школи вправ при семінариях учительских.

6) Катедра істориї рускої на университетї львівскім.

7) Рускі написи на всїх урядах у всхідній Галичинї.

8) Руска переписка властей з рускими сторонами.

9) Рівноуправненє язикове.

10) Відповідна репрезентация в тїлах законодатних.

11) Руский урядник в міністерстві просьвіти.

12) Поворот урядників-Русинів з Мазурщини на Русь.

Пос. Романчук, довідавшись о переговорах пос. Телішевского з краєвим правительством і згодившись вповнї на проєкт правительства, провадив дальшу акцию полїтичну в указанім напрямі в такий спосіб.

Він повідомив передовсїм виділ „Народної Ради“ о ходї і успіхах переговорів пос. Телішевского з краєвим правительством, а відтак скликав виділ тоїж „Народної Ради“ 1. н. ст. падолиста 1890 р. довірочні збори львівских і позальвівских Русинів разом до 150 людей, і на тих зборах зложено таку заяву:

»В послїдних роках відносилось правительство державне і краєве до Русинів з великим недовірєм. Аж в часі сеї сесиї соймової наступила зміна. Правительство заявило, що оно радо піддержить змаганя народу рускаго на поли полїтичнім та национальнім, наколи посли народовцї стануть на становиску патриотизму австрийского і відлучать ся від елементів, котрі трудять ся на шкоду інтересів державних Австриї. До сеї акциї полїтичної приступив вже і митрополит. Ми зобовязались піддержати ексистенцию кабінету ґр. Таффого, не провокувати Поляків, але нам вільно буде кождого часу, як в соймі краєвім так і в радї державній, домагатись розширеня прав і свобід для руского народа на полях полїтичнім, культурнім та национальнім. Ми зазначимо тепер в соймі наше становище супротив правительства, а за те змінить правительство дотеперішну свою систему супротив Русинів, подасть нам концесиї натури загальної та специяльно партийної і відповідне заступництво при найблизших виборах до ради державної“.

Збори мужів довіря, під президиєю пок. о. Заячківского, Теодоровича і Галущиньского приняли се справоздане пос. Романчука до відомости, одобрили почату акцию полїтичну і, як звісно, виголосив відтак пос. Романчук свою деклярацию полїтично-национальну дня 25 н. ст. 1890 падолиста в соймі краєвім.

(Дальше буде).

[2]) В сїй конференциї брав участь також п. Олександер Барвіньский. — Ред. Русл.

Полїтичний огляд.

В цїсарскім замку в Ішлю є король Едвард гостем нашого монарха. Прибув сюди анґлїйский король, щоби особисто зложити ювілейні бажаня з нагоди 60-лїтного володарства нашому цїсареви. Сегорічна гостина короля Едварда виріжняє ся від давнїйших незвичайною виставностю, відповідною так рідкій нагоді як 60-лїтний ювілей цїсаря Франц Йосифа.

Однак крім того спровадили великого дипльомата і короля до Ішлю також справи великої межинародної ваги і сей побут короля Едварда набирає значіня полїтичної манїфестациї. Обидва монархи будуть обговорювати вельми важні полїтичні питаня. Як відомо, зїзд короля Едварда з царем в Ревлю викликав певного рода напруженє між Анґлїєю і Нїмеччиною, котре проявило ся в новоутворенім союзї анґльо-французскім. З другого боку намір будови Санджакскої зелїзниці і знищенє ревальскими умовами мірцштеґскої програми озябили взаємини між Австриєю і Росиєю. Анґльо-француско-росийский союз змагав до відокремленя і певного обсаченя Нїмеччини, а крім того до відлученя Австро-Угорщини від союза з Нїмеччиною.

Несподївані події в Туреччинї переконали королївского дипльомата, що він помилив ся, а зрозуміне сеї похибки став новим доказом его незвичайно широкого і бистрого погляду. Виявило ся именно, що при всїй прихильности европейских держав для конституцийного перестрою Туреччини треба їм мати ся на бачности і не дати ся заскочити несподїванкам, які можуть наслїдком перевороту в Царгородї вирнути на близкім Сходї.

А се именно вимагає повної згоди всїх европейских держав, щоби змаганє до впровадженя цивілїзованих відносин в Туреччинї не було попсоване самолюбними забагами малих балканьских держав. Европейскі держави стоять тепер перед починами конституцийного перестрою Туреччини, одначе не можуть заманювати ся ще рожевими надїями, що Туреччина справдї в своїх краях заведе бажаний европейский лад і тому в сїй хвилї приневолені заняти прихильно вижидаюче становище.

Зїзд короля Едварда з цїсарем Вільгельмом в Фрідріхсгофі на власне бажанє анґлїйского короля стає певним доказом, що Анґлія понехує наміри відокремленя Нїмеччини, а бачить в тїсних взаєминах з Нїмеччиною і Австриєю найпевнїйшу поруку европейского мира. Дїло розпочате в Фрідріхсгофі осягне своє довершенє в Ішлю і тому поб т короля Едварда в Ішлю має історичне значінє, бо там неперечно будуть відбувати ся рішеня історичної досяглости. Тут будуть уложені провідні напрями для полїтики, яку з огляду на події в Туреччинї, повинна буде Европа вести. Приїзд нїмецких князїв в липцю до Відня під проводом цїсаря Вільгельма був наглядною манїфестациєю для скріпленя тридержавного союза, а приїзд володаря велико-европейскої держави сьвітової є манїфестациєю для скріпленя загально-европейскої ідеї.

Турецкий султан намагав ся всїми способами приєднати собі молодо-

---

в 2-гій пол. сего столїтя. Син Томи, Михайло, внук Михайла, а правнук Теодора, уродив ся мабуть в 2-гій пол. XVIII ст.

Перейдїм тепер до даних, які маємо про Осипа Федьковича і попробуймо найти полученє з Федьковичами—Хведьковичами, якого не міг найти Чарнецкий. З метрики уродженя Осипа Федьковича, оголошеної п. Р. Заклиньским (Л.-Н. Вісн. 1905. т. 31, ст. 221) знаємо, що поет уродив ся 8. серпня 1834 р., мав два імена „Josephus Dominicus“, а его батько звав ся „Adalbertus v. Fedkowicz Hordyński“. В метрицї шлюбній Адальберта (оголошеній п. Заклиньским тамже) читаємо, що він був сином »Michaelis et Catharinae Nobilium Hordyński«. Шлюб брав він 23. листопада 1830 р., маючи тодї 21 лїт. Роком уродженя Адальберта був мабуть р. 1809. Виходилоб з сего, що Михайло Федкович, син Томи, внук Михайла, правнук Теодора, а праправнук Гарасима, був батьком Адальберта Федковича-Гординьского. З замітки п. Тита Реваковича (»Зоря« 1888, ч. 2. ст. 35) довідуємо ся, що Адальберт мав ще брата Й о с и ф а, який був радником намісництва і старостою в Самборі.

На перший погляд таке полученє не натрафляє на нїякі трудности. Тимчасом трудність є і то по тій причинї, що властиво рід Осипа Федьковича звав ся »Гординьскими«. Сего не знав Чарнецкий, пишучи в своїм гербарі (ст. 616) про Гординьских-Федковичів, гербу Сас. „Федков ч« є тут отже придомок Гординьских, такий сам, як придомки Гординьских „Антонович“ і „Юхнович“. В книзї п. з. »Poczet szlachty galicyjskiej i bukowińskiej« (Львів 1857), де маємо спис всїх до сего часу леґітимованих шляхотских родів, находимо (ст. 78—79) значне число леґітимованих Федковичів-Гординьских гербу Сас. Одні з них леґітимовані 1782. р. в ґродскім та земскім перемискім судї, другі в Виділї станів 1836, инші тамже 1848 р. Не стрічаємо тут зовсїм Адальберта та его брата Йосифа, хоч з двох Михайлів, леґітимованих в земскім перемискім судї 1782 р. оден міг бути батьком Адальберта і Йосифа, а дїдом Осипа, буковиньского поета.

Після Чарнецкого в Галичинї осїли Іван і Михайло Федковичі гербу Яштшембец, з придомком Селїч. Не можуть они вже з сего згляду бути ідентичними з Іваном і Михайлом Федкович-Гординьскими гербу Сас, леґітимованими 178 в земскім перемискім судї (Poczet ст. 78). Роду Федковичів-Хведковичів нема в »Poczet-ї« зовсїм. Проти лученя Федковичів Гординьских з Федковичами Селїчими промовляє те, що у Гординьских, які печатають ся гербом Сас, Федкович є придомком, у Федковичів, які печатають ся гербом Яштшембец, придомком є Селїч. Виходить отже з сего, що се два відрубні роди. Варта би одначе поглянути до ґродских та земских книг львівского »краєвого Архіву« (почавши від 1770-тих лїт) та до леґітимацийних актів в архіві галицкого Виділу краєвого, чи не найшлоб ся там що до розвязаня сего питаня, то є до наглядного виказаня відрубности Федкович-Гординьских і Селїч-Федковичів та до дослїдженя родословної Осипа Федьковича, почавши в зад від Михайла, батька Адальберта Федкович-Гординьского.

У Львові, 8. серпня 1908 (в 75-ті роковини уродин буковиньского поета).

турків. Він предложив молодотурецкому комітетови, щоби его вибрав президентом і велїв вибити памяткову медалю з написом: »вільність, справедливість, рівність«. Тим способом ослаблює він всякі протидинастичні змаганя. Отсе стає певним доказом его державної спосібности дипльоматичної справности та обезпечує ему престол. Усуване лихих урядників триває дальше, а нїгде не заколочено спокою. Але на болгарскій границї дійшло до бою між болгарскими і турецкими жовнїрами, однак імовірно не доведе се до політичного заколоту. Нове правительство розписало вибори і перевело конверсию позички.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Пер. мощ. св. Стеф.; римо-кат.: *Внебовз. Пр. Д.* — В неділю: руско-кат.: Ісаакія, Дальм.; римо-кат.: Роха.

— **Амнестия.** Віденьска „Die Zeit“ доносить, що амнестия для осіб засуджених цивільними судами карними буде оповіщена дня 17. с. м., а не, як говорено, 1. грудня. Та амнестия буде обнимати в першій мірі особи засуджені або остаючі в слїдстві за обиду маєстату або членів пануючого дому. Однак має ся амнестия обняти також і инші карні справи, будьто обнижаючи вимір кари, будьто зносячи цїлу кару відповідно до обставин.

— **Дощі і шкоди.** З Тисьменицї пишуть нам в дня 13. с. м.: В Тисьменицї вже від місяця дощ. Майже половина жита, вівса, ячменю і сїна погнила, а була-ба гнив зовсїм. Для біднїйших людей особливо сей рік буде дуже тяжкий. Потреба конечно відповідного ратунку з публичних фондів. Щоби уявити собі, як піднесла ся вода в ріцї »Ворові« (притоцї Бистрицї) і якої шкоди ся вода наробила, досить знати, що з міста до мешканя пароха на передмістю дуже тяжко дістати ся, бо треба перебристи воду глибшу чим на 1 метр. Парохіяльна стодола стоїть на локоть в водї. Останньої ночи теплота виносила ледви +10° R. Нинї вправдї випогодило ся, аби лише Бог дав дальше веремя. Щоби тривко забезпечити населенє перед повінями і шкодами від них, треба чим скорше уреґулювати ріки Ворону і Бистрицю коло Станиславова.

З Коломиї доносять: Потік, що переплыває через Коломию, майже що року наносить тілько шкоди, що годило би ся, его було вже давно уреґулювати. Сей т. зв. „Чорний Потік“ наслїдком зливних дощів заляв оноді цїлу полуднево-східну часть міста так, що улицею Міцкевича мусїли перевозити людий магістратскі вози. Земленлоди на полях і в городах гниють, або забрала їх повінь. Убозші міщани в розпуцї перед маревом голоду.

В Цїшанівщинї наступив в ночи на 12. с. м. хмаролом і заляв села між Цїшановом а Любачевом. В Дахнові плила вода дорогами на пів метра глубоко і позаливала доми і стайнї. Довготривалі дощі знищили і збіже і картофлї так, що хлїбороби попали в безвихідне положенє.

Ювілейний дарунок. Праска рада міска ухвалила, аби з нагоди цїсарского ювілею міска каса щаднича призначила 250.000 К на вивіноване дитячого шпиталю, заложеного в 50. роковини панованя цїсаря, дальше порішила заложити захоронку коштом пів мілїона корон, а вкінци удїлила 5.000 К запомоги на будову школи для ремісників, яку мають здвигнути коштом правительства, краю і торговельно-промислової палати.

— **Санкция закона.** Цїсар санкционував ухвалений галицким соймом закон, яким уповажнює ся повітовий видїл в Камінцї струм. до обнятя одвічальности за доходи части закладового капіталу льокальної зелїзниці Львів-Стоянів.

— **По погоді!** На жаль, радість з погоди довго не тривала. Коли вчера показало ся сонце і небо розхмарило ся, всї витали се давно бувале явище з радостию. Однак вже вечером сїрі хмарки почали застелювати небозвід, нинї рано вже зовсїм захмарило ся, а о 2. год. по полудни почав на ново падати дощ. Дай Боже, щоби не довго і невеликий.

— **Перепони на зелїзницях** Межи Потуторами а Мечищевом усунув ся насип на зелїзничім шляху, длятого між Потуторами а Підсисоким здержано рух товарових поїздів, а особовий рух відбуває ся через пересїданє. — Рух поїздів на шляху Печенїжин Щепанівский а Слобода рунґурска-копальня здержано з причини ушкодженя шляху зливами аж до відкликаня.

— **Перекупство в буковиньских судах** Наслїдком промови в парляментї пос. Ончула, в якій він закинув перекупство судовим урядникам в Сучаві президент вишого кр. суду др. Тхоржницкий, за згодою мінїстерства справедливости зарядив дисциплїнарне слїдство проти судиїв в Сучаві. Слїдство ще не покінчене, а вже виказало неімовірні річи корруциї судиїв, не лише в Сучаві, але і по инших судах на Буковинї. Прим. судиї казали підписувати собі векслї тими людьми, що були засуджені на вязницю. Скомпромітованих є кількох судових радників, а много сьвідків з мести на судиїв зізнавало фальшиво, за чим підуть тепер карні процеси о очерненя і фальшиві зізнаня.

— **Продовженє вакаций.** Одна з львівских часописий доносить, що в рішаючих кругах ухвалено продовжити сегорічні вакациї у львівских середних і народних школах до половини вересня, а се з приводу щораз більше розшираючої ся пошести шкарлятини. Вписи на новий рік в школах розпочали би ся аж коло 15. вересня.

— **Нещасливі випадки.** В Швейкові, підгаєцкого повіта, згоріло дня 3. с. м. 8 селяньских загород, вартости поверх 10.000 К. — В Мишківцях коло Тернополя скажений пес покусав шестеро людий, яких відіслано до заведеня д ра Буйвіда в Кракові. — В Хмелївці, теребовельского повіта, найдено в керниці мертве тїло селянина Теодора Підкови, який упив ся і впав до води. — 60-лїтний Юрко Ковальчук з Базаринець коло Збаража упав під власний віз так нещасливо, що погиб на місци.

— **Фреквенция** на австрийских університетах в минулім роцї представляє ся ось як: у Відни було 6.881 слухачів, у Львові 3.517, в Празї на ческім унів. 3.449, в Кракові 2.567 в Градци 1.761, в Празї на нїм. унів. 1.474, в Інсбруцї 1.061, а в Чернівцях 799.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло ц. к. суду). Початок 7½ веч. Білети продає Народна Торговля.

В суботу 15. с. м. „Барон циганів“, оперетка в 3 дїях Стравса.

В неділю 16. с. м. „Маруся Богуславка“ історично-побутова драма зі спів. в 5 дїях М. Старицького.

В второк 18. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Монюшка.

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка“ конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

— **В Сколїм** відбуде ся в суботу, дня 15. серпня, в салї магістрату заходом „Міщаньскої Бесїди“ аматорска вистава драми Ів. Франка „Украдене щастє“. Дохід призначений на цїли просьвітні.

— **Вступні іспити до I кляси ґімназияльної** і кляси приготовляючої відбуде ся в рускій ґімназиї в Коломиї ві второк і середу 1. і

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 117.

Лист Осипа Барвінського до Із. Воробкевича писаний 8. II. 1869.

(Дальше).

Оповіданє зъ Чорногори я вже роспочавъ, тількы зъупинив ся, беручись скорше за „Олену“, а тутъ уже й испита настигли треба пождати до вільнійшого, свобіднійшого часу. На всякий однакожъ случай въ Червцю вона буде готова.

Нечай и Черница недовго такожъ будуть лежати, будуть частинами у Правді містити. Оттаке справозданє здаю тобі изъ моіхъ занятий; таку звістку подаю тобі про твоі, мовляв ти, „дїти“.

А тепер, Любий мій, звідуюсь, якъ Ти проживаєшъ у тихъ Чернівцяхъ? чи здоровий? що поробляє мое Янко?—люба дитина*). Я писавъ до тебе вже давно та тільки не знаю, чи дістав Ти мій листъ до своіхъ рукъ? Може чи не добре адресую?

Одну просьбу маю до Тебе, мій Друже. Будь такъ добрий, вижичи мині на пару тижнівъ „Оповіданя Марка Вовчка томъ II-ий“ и „Перекотиполе Основяненка“, якъ у твоій библиотеці тіи книжки знаходят ся. Львівъ такий великий, а сихъ книжокъ нігде неможъ дістати; а такъ вони мині потрібні! Будь жежъ такий добрий, пришли мині, коли твоя ласка, а зъ великою подякою відошлю тобі назадъ за 'неділь три.

Колись ту бувъ я у твого брата Григория и заставъ его в постели, що бувъ недужий, мабуть нежитъ.

На твоіхъ оповіданяхъ „Олена“ и декотрихъ позияхъ гадаю я писати Тебе „С. Волохъ“, підъ „Оленою“ напишу такъ „писано на Молдаві Р. Б. 1866, 24 Грудня“. Щобъ затуманити людей, скажу опускати ѣ, як то роблять теперъ Українці. Напиши мині, будь ласкавъ, чи не маєшъ що противъ того; однакожъ Морозенко зістане й на пізнійше.

Озвись, братіку, хоть однимъ словцемъ до мене, не забувай твого щирого й вірного товарища и брата

Осипа Барвіньского.

Писано у Львові 8/2. 1869 р.

*) Син Григорія Воробкевича, Іван.—О. М.

Ч. 118.

З листу Осипа Барвіньского до брата Олек. Б. (без дати, очивидно з сїчня 1869 р.).

Приіхавши зъ дому бувъ я тілько разъ въ Шрама, котрий мині давъ 9 fl. на Waterskott-a и перевідъ вступу до Богдана Хмельницького. Сей перевідъ давъ я Вахнянинові и то листовно, бо годі було его де здибати.

До Млаки пиши частійше і кажи ёму, що я не пишу до него тому, бо хочу ему щось стійного зробити и зъ Оленою и Чорногорскою повістю и зъ Нечаємъ и зъ оповіданємъ надъ Бистрицею и зъ Черницею. Тільки нехай нічим не журить ся, я певно сего не запропащу (бо бодай язикъ буде лучший).

Ч. 119.

Лист Ол. Барвіньского до Із. Воробкевича.

Бережани 10 л. Лют. 1869.

Друже мій єдиний!

Довго вижидавъ я Твоєї відповіди на мое останнє письмо та й до нині ії не дождався. Певно и загнівався Ти на мене може за що, але я й не придумаю, щобъ могло бути поводомъ. Та вже що єсть, то єсть, а я таки не розберу того, що Ти такъ довго до мене, ані до моіхъ братівъ не озиваєсся. Може Ти, не дай Боже, не радъ зъ нашої дружби?! Але й про те бъ годі й подумати, здаєтця.

(Дальше буде).

2. вересня 1908 о 8. год. рано. Зголосити ся до того іспиту треба в двох днях попередних 30. і 31. серпня (в неділю або понеділок). При зголошеню треба конечно предложити метрику уродженя, а хто має, також сьвідоцтво укінченя 4. зглядно 3. кляси і сьвідоцтво повторного щепленя вісни. Вписова такса до кляси приготовляючої виносить 2 К, а до I. кл. ґімназ. 6 К 20 с.

— **Віче урядників маґістрацких** з міст опертих на законї з 1896. р. відбуде ся у Львові в салї ратушевій дня 15. серпня с. р. о 1. год. з полудня. На порядку дневнім: Справа поліпшеня платнї.

— **Виказ жертв на ціли Руского Товариства педаґогічного у Львові** за час від 1. сїчня до 31. липця 1908 (в коронах): о. С. Кульчицкий Вощанцї 5, П. Кульчицкий Львів 2, о. Ів. Савчак (коляда від парохіян в Замочку) 17, о. Білїнкевич Стрільче 2, о. Тад. Скородиньский Трускавець 7, Ст. Савуля Лїско 3, Волод. Скрентович 2, о. Кипр. Ясеницкий Балигород 6·53, Добровольска Гараєць 1·20, А. Чубатий Юнашків 1, К. Вишеньский Коломия 1·50, др. Ярослав Вахнянин Рава руска 1, Митро і Гонората Гутовичі Ланьцут 2, Ірена Маренїн Яворів (складка) 7·60, Танас Дольницкий Чорногузи 1, Осип Гондїйчук Дрогобич 2, Евгенїя Ясеницка Балигород 2·50, Семен Стецура Сухоріче (від вкладки) 0·10, Л. Будзиновский Львів 5, Волод. Кузьмів Горожанна мала 2, Волод. Куцїль і Ст. Левицкий Козова 10, Філ. тов. пед. Тернопіль 7, Роман Юрчиньский Нинковичі (складка в домі п. Федоровича) 11, о. Ів. Щуровский Стинява (від себе і від церквий) 6, Чит. »Просьвіти« в Остащах 4·70, Іванна Елїясевич Сковятин 2, В. Струміньский Відень 1, Уряд громадский Сушно 10, М. Стеців Лїшна 3, о. М. Артимович Риботичі 1, Алекс. Струміньский Смільско 2, Петро Лунь Миколаїв (від гостий і від себе) 4·40, П. Михайлів Купче 2·76, С. Кульчицкий Львів 10, др. Левицкий Львів 2, Юр. Шмириковский Гусятин 5, Ів. Коцибало Яворів 1, Алекс. Марущак Новий Санч 10, Петро Крутий Вороблик 1, Ів. Віханьсхий Сянок 1, Кучабіньска Павлина Львів 4, »Тов. Шевченка« Львів (на школи) 10, Зофія Сахрин Львів 1. — Дальше буде.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

В Чорногору!

(Дальше).

Третий день нашої прогулькы зачав ся так само, як попередні, то є порядною слотою. Ми чекали до 11. годины на погоду, а коли она якось не надходила, ми скористали з перерви межи двома дощами і рушили в товаристві нашого господаря п. Блаженеца і інжінера п. Шматери в дорогу. Позаяк наша тура визначена через гору Ванчин показала ся не до перебутя з причины що потік Зварач позаливав всї стежки, які ведуть здовж него, ми мусїли піти иншою дорогою а именно через гору Шурдин низшу від Ванчина о 120 метрів. Перейшовши Зварач на півперек, ми пустили ся стежкою а властиво стратеґічною дорогою з року 1848, збудовану в тій ціли, щоби нею перевести росийскі помічничі війска на Мадярщину. Дорога та так гарна як найкраша алея в парку, або на Високім замку, обсаджена смереками рівненькими як полумінь сьвічки, тягне ся серпентиною, аж на самий верх Шурдина. Ми однак попращавши ся з пп. Блаженецем і Шматерою рушили за порадою Гуцула, що своїм конем перевозив наші райстри, або як инші називають тайстри, пустили ся »на правцї« і перетинаючи що хвиля серпентину дороги в неціліх три годинї по виходї з дому досягнули вершка Шурдина положеного на висотї 1.307 метрів понад плесом моря. Зараз коло него видно гору Маґуру тої самої висоти, а за нею висший від неї горб Турунґул, що маєстатично взносить ся понад всї свої товаришки.

Не довго однак можна було тїшити ся тими гарними видами, бо низька хмара поволи сповивала в свої мрачні обійми одну гору по другій. Отулила она Турунґул, закрила перед нами Маґуру, а вкінци загорнула і нас. Мокре зимно прошибло нас. Ми отулили ся мантами (пелеринами) і серед хмари йшли дальше дорогою збудованою для тих невільників, що йшли неволити тих своїх братів, яким зоря свободи здавала ся сходити. Тимчасом мрака поволи перетворила ся в діймаючий дощ. За малу хвилину дощ устав і вітер розвіяв мраки, а нашим очам представила ся пречудна панорама долини ріки чи поточка, Руска, що на нинї став рікою.

В тій хвили, якби замовлений обізвав ся сумний голос трембіти. То якийсь вакар пильнуючи порученої собі маржини вигривав свої сумні мельодиї, так сумні, як великою є вічна туга Гуцула за его колишньою минувшиною, за его свободою, лїсами і полонинами, що були колись его, а тепер він пильнує на них худобу не свою, а ріжних чужинців, жидів та спекулянтів. — Дальше буде.

Телєґрами

в дня 14. серпня.

Загреб. Самого Настича не арештовано, але на основі его зізнань увязнено знова три особи. — Одна з тутешних сербских ґазет пише, що Настич є провокацийним аґентом, підкупленим через угорске правительство.

Маріенбад. Анґл. король Едвард прибув ту вчера вечером і замешкав в готели „Ваймар“. Населенє витало его сердечно по дорозї.

Ґенуа. З Лїми доносять, що на перуанського президента виконано оноді замах. Якийсь незнакомий мужчина кинув ся на него з ножем, але президент заслонив ся і оминув удар. Злочинець бачучи, що хибив, та що збігають ся люди, кинув ніж і утїк.

Царгород. Із звітів турецких властий показує ся, що в останних роках 60.000 магометан і 50.000 Вірмен утїкло до Европи, зглядно до Америки перед полїтичними переслїдуваннями.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 13. с. м: Зофія Цегеликова, Карликів; Андрій Асельник, Ріцюте; о. Евстахій Бартків; Седлиска; Іван Гранчак, Унгвар; Павло і Володимир Свистун, Козова.

Курацийний і столовий виноград найкрашої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(8—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей спосіб ошукують рільників, що накидують ему який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи ні. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а именно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи ні, чи середно лиха чи зовсім лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — у Львові, ул. Сикстуска ч. 14. — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (39—?)

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і лаші** против **шкід від пожару.**

Шкоди ліквідує і виплачує »Дністер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Дністер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 пр.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Дністра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Дністра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 176. Львів, неділя дня 3. (16.) серпня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до политики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

II.

Збори мужів довіря народовців
з дня 25. III. 1891 р.

На зборах мужів довіря, що відбули ся в салї Штадтміллєра дня 25. марта 1891. року пос. Романчук виголосив отсю промову:

„Народна Рада" скликала була в часї загальних зборів членів „Народної Торговлї" дня 1. падолиста 1890 року довірочні збори, на яких явило ся близько 100 людий з провінциї, а около 50 людий зі Львова. (Мене, Вахнянина, про сї збори не повідомлено. — Примітка автора записок). Зборам проводив о. Заячківский, о. Теодорович і о. Галущиньский. *Барвіньского на сих зборах не було*".

„В послїдних роках відносило ся правительство державне і краєве з великим недовірєм до Русинів. Аж в часї соймових засїдань в осени 1890 року навязало само правительство переговори з пос. Телїшевским, як репрезентантом Русинів par excellence. З ким иншим (з москвофілами), заявив Телїшевскому намісник, правительство не хоче і не буде переспрaвляти. Вість про ті переговори подав зараз Телїшевский менї (Романчукови) а я Сїчиньскому«.

„Дня 1 го падолиста 1890 року була об сїм вже бесїда на довірочних зборах членів „Народної Ради". Там рішено передати цїлу акцію видїлови „Народної Ради". Так і стало ся. Про справу знали проте три згадані посли (Телїшевский, Романчук і Сїчиньский), а крім них др. Олександер Огоновский, др. Кость Левицкий і о. Алекс. Стефанович. Небавом показало ся, що подібні сносини навязані були між членом краєвого видїлу Хамцем і Ол. Барвіньским. Хамєц дїлав будьто в імени віденьского правительства. Треба отже було втягнути в сю акцію також Барвіньского, хотяй він не був видїловим „Народної Ради" анї не засїдав в соймі. До переведеня сеї справи покликано ще з поза видїлу „Народної Ради" ред. Белея, проф. Даміяна Гладиловича і о. крил. Чапельского. Про цїлу справу знало отже всего 9 людий".

Правительство жадало через посла Телїшевского, щоби

1) народовцї зірвали рішучо з москвофілами;

2) щоби для сеї акциї позискали митрополита, д-ра Сильвестра Сембратовича;

3) щоби рускі посли заняли прихильне становище супротив центрального правительства і піддержали єґзистенцію кабінету ґр. Таффого[1]);

4) щоби не провокували Поляків«.

„В заміну за се давало правительство:

1) зміну дотеперішної системи супротив Русинів;

2) концесиї натури загальної і специяльно-партийної[2]);

3) відповідну репрезентацію в державній радї".

»На се відповіли ми, казав Романчук, правительству:

»Ми зазначимо наше становище (Русинів народовців) супротив правительства в декларациї, а що до розриву з москвофілами, то ми знали, що до такого розриву прийде скорше, чи пізнїйше. Позискати митрополита ми не обіцяли, колиб однак до сего прийшло, ми застерегли ся, що не будемо митрополитови підлягати, а лишень будемо его союзниками. Впрочім сам ґр. Баденї приніс в акциї з митрополитом своє посередництво словами: »Ja będę wpływał na metropolitę, ażeby was popierał".

»Я (Романчук) виголосив відтак дня 25. XI 1890 р. звісну промову в краєвім соймі, хоть „nie potępiłem Moskali", як сего домагав ся ґр. Баденї".

»Ми домагали ся що найменше 10 послів до державної ради. На се сказано нам: »Обставини покажуть, скільки буде можна дати Русинам послів.«

„Проти специяльних концесий на поли шкільнім, прав рускої мови в урядах і судах та повороту заточників (урядників-Русинів) з Мазурщини на Русь — намісник не піднїс нїяких замітів, анї трудностий (заявивши: nie mam nic przeciw temu"), а до того додав, що на висші становища в церковній єпархії будуть на будуче покликувані лише Русини-народовцї. Инших зобовязань формальних не було. Не було також якої небудь формальної умови, або контракту. Не було і пунктаций[3]).

„Признаюсь, сказав дальше Романчук, що я в тім першім актї „нової ери", як голова клюбу, допустив ся деяких важних похибок. Именно, я держав ся через весь час переговорів дуже в резерві і виступив аж тодї, як все вже було уложене і готове [4]). Не меншою похибкою було й те, що я не налягав на скорість веденя справ".

„Останне порозуменє (конференція) між намісником ґр. Баденїм а Телїшевским, митр. Сембратовичом, Мандичевским, Огоновским і К. Левицким (при чім мав бути також Ол. Барвіньский) наступило дня 24. падолиста 1890 вечером, а вже на другий день рано мусїв я зложити декларацію в соймі. Над моєю декларацією не переведено дебати в соймовім клюбі, анї не уложено її, рівнож як не уложено відповіди намісника в соймі. Не уложено також відповіди пос. Сїчиньского на промову намісника".

„В соймі виступив проти моєї декларациї пос. Антоневич. Після ухвали сторонництва москвофілів в рускім клюбі, мав він сказати, що годить ся на всї точки моєї декларациї з виїмкою 1 точки *о окремішности*, чи відрубности нашого народу від московского. Однак Антоневич пішов дальше в своїй полємиці і не вдоволив навіть „своїх" членів клюбу. Але „тверді" використали сю ситуацию і поставили справу так, що розбудили фанатизм. „Тверді" вважали руский клюб розбитим і шукали за новим головою. Они жертвували те становиско Мандичевскому а навіть самому митрополитови. У кацапів есть більша солїдарність. Наша молодїж пішла в радикали і виступила против нашої декларациї. Буковиньскі Русини віднесли ся до нашої програми прихильно, а так само прихильно повитала її Україна. Точку о католицкій вірі узнали Українцї як таку [5]), що виплила з политичної тактики, щоби именно епископів перетягнути до нової акциї".

„Наше становище, мимо всего було досить користне. Ми виявили силу. З провінциї посипали ся адреси довіря для нашої програми. Провінціональні віча в Бережанах, Стрию (де був Вахнянин), в Сокали одобрили нашу акцию. Сила в нас є, лише ми сами не віримо в неї з молодушности і не посїдаємо орґанїзациї. Збори „Народної Ради" (що скликано відтак після декларациї) були дуже сьвітлі. Так само сьвітлими були збори в Збаражи і других містах, але в нас брак віри в наші сили!"

(Дальше буде).

---

[1]) Не уїдати на правительство á la Кулачковский (Schmerzensschrei) а вспоминати ся о потреби рускаго народу — так треба розуміти слова Романчука: „піддержати егзистенцію кабінету ґр. Таффого". Прим. авт. записок.

[2]) Не правительство давало, лиш рускі посли жадали: відобраня „Народного Дому" з кацапских рук, введеня фонетичної правописи, передачі накладу шкільних книжок тов. ім. Шевченка, заснованя катедри історії.

[3]) Тому мав право ґр. Баденї сказати під конець сойму: „myśmy sobie nic nie przyrzekli«. Впрочім він заявив се і в тій цїли, щоби утихомирити Поляків, головно Подоляків і польску демократию, котра дуже зашуміла на вість про переговори правительства з Русинами (poza plecyma tych panów). Прим. автора записок.

[4]) Романчук держав ся дипльоматично. Его метода: „удасть ся, то виплину на верх, — не удасть ся, — то я не брав участи. Прим. авт. записок.

[5]) Українцї зрозуміли, що ся точка відносить ся лише до Галичини. *Ред. Русл.*

Політичний огляд.

—

З їздови короля Едварда в Ішлю з цїсарем Франц Йосифом, попередженому зустрічею з цїсарем Вільгельмом у Фрідріхсгофі, признає все европейске дневникарство велику политичну досягліть і справдешне історичне значінє. Сучасне положенє в Европі і спільність ідей і цїлей вимагає того, щоби великі держави европейскі зєдиняли ся і лучили ся в змаганях до удержаня европейского мира, уможливляли тим мирний розвиток і поступ народів, а не перебивали одна другій. Тимто король Едвард після зїзду в Ревлю, котрий дав повід до захмареня европейского политичного овиду, своїм побутом в Фрідріхсгофі і в Ішлю, був спонуканий заявити перед сьвітом, що наспів час до мирного співділаня супроти грози, яка може виринути на близкім Сході Европи.

Розмова, яку при сїй нагоді, окрім обидвох монархів, перевели між собою мінїстер бар. Еренталь і держ. секретар Гардінґе, виявила повну однодушність в поглядах на заграничне положенє і политичні справи на Балканї.

Европа може лише з вдоволенєм витати конституцийний перестрій і відродини на сих підвалинах Османьскої держави, одначе Европа приневолена супроти розвитку нових відносин заняти становище прихильного видця, але при всїм тім повинна мати ся на бачности, щоби не заскочили її непредвиджені і для европейского мира і інтересів сумежних держав як Австро-Угорщина не бажані події.

Промови обидвох монархів при бенкетї в Ішлю навіяні незвичайною щиростю і сердешностю та прихильностю і переговори обидвох кермуючих державників дають цїнну поруку для обезпеченя в Европі политики мирного співдїланя.

Вправдї провідник анґлїйскої социял-демократиї Гіндман (сей анґлїйский Бебель) виступає в головнім орґанї социялїстичнім „Clarion“ з войовничою статею зверненою проти Нїмеччини, накликує до заведеня в Анґлії загальної служби військової (знаменна проява, що социялїсти за мілїтаризмом!), бо Анґлії грозить війна з боку Нїмеччини, котра скінчилаб ся при нинїшнім станї анґл. війска а навіть фльоти певним пораженєм Анґлії.

Отсе ще останки тих хмар, які заслоняли политичний овид Европи після зїзду в Ревлю і змаганя до відокремленя Нїмеччини.

Відносини в Туреччинї, на котру тепер звернена пильна бачність усеї Европи, розвивають ся поки що спокійно, одначе щораз більше виявляє ся, що молодотурецкий комітет захопив всю власть у свої руки а султан є лише его послушним орудєм. Комітет намагає ся всїми способами удержати лад і спокій і се доти єму удавало ся. Его орґанїзация є дїйсно взірцева і обнимає всю державу. Але відносини перемінили ся в Туреччинї лише о стілько, що доси султан був невільником своїх любимцїв, які его окружали, а нинї є він невільником комітету. Дальший лад і спокій буде зависимий від того, „чи Османьский нарід“ буде прихильний рівноправности всїх народностий, бо від заснованя Османьскої держави вважали музулмани себе панами а всї инші народи людьми менше вартними, отже питанє, чи тепер схотять признати всїм рівноправність і в тім лежить цїла трудність і гроза сучасного положеня. Тим то европ. держави мусять стояти на сторожі ладу і спокою.

Огляд часописий.

(*„Рада“ про хлїборобскі відносини і живлові шкоди заподїяні дощами і тучами*)

З Гавронщини (в Київщинї) пишуть: Житє наших Гавронців дуже сумне; всюди бідота, а коршми, до котрих селяни дуже вчащають, переводять останнє. Дуже рано почали бідкувати селяни в сьому роцї: вже після Різдва більша половина не мала свого хлїба і почали купувати, хто пудиками, а хто і фунтиками, бо заробітків в сьому селї немає нїяких, окрім роботи, що у місцевого поміщика — князя Трубецкого; робота там як все буває, та і всїм не вистачить її, бо економія невелика. Земля в наших селян дуже-дуже піскувата; богато селяньскої землї так собі лежить, бо на нїй нїчого не родить. Ся земля, що у Гавронців, у врожайні роки не дуже родить, а тепер і поготів не зродила. Ще торішний врожай не дуже потїшив селян, і вони всї свої надії покладали на сей рік. Але дуже сумно стає на душі селянинови, коли вінпогляне на свою ниву і бачить, що в сьому роцї врожай не тільки не кращий, а ще далеко гірший від торішнього. Трава ще сяк-так але дехто з селян покосив як раз під сей дощ, що тягнеть ся у нас щоденно вже більш як неділь дві, і дуже поніївечив покошене. Прийшли жнива, та дуже вони сумні... — Сяк-так тягли ся, а що далї буде? — з сумом гадають селяни. — Як була у нас злидота, так і буде — кажуть наші Гавронці.

З Кобеляк (в Полтавщинї) пишуть: В повітї жнива майже закінчились. Пшениця вродила, хоч і невелика на зріст, та дуже добра на зерно, чому помогли дощі, які впали саме тодї, як пшениця наливалась. Овес вродив так само дуже добрий. Ячмінь середнїй. Хазяїни були задоволені з сьогорічного врожаю ярини. Але отсе 18. липця почались великі дощі і йшли без перестанку днїв 12. Зпочатку люде радїли дощам, бо нїде було пасти скотини, скрізь повигоряло. Потім сї дощі завдали великого горя хлїборобам: в деяких місцях повіту дощі промочили копи наскрізь і хлїб гине. В других же місцях копи позатїкали до половини і пшениця пріє.

С. Покровске (на Полтавщинї). Дня 28. липця розпочали ся і у нас жнива, та щось вони не довго тягли ся, бо озимина зовсїм пропала, а ярина вродила така мізерна, що чи й буде кіп 5—6 на десятинї, та й то селяни з сумом позирають на ті копи, кажучи: як що дасть копа пудів 3—4, то й добре. Тільки й підвеселяє селян овес та просо, бо сеї пашнї вродило кіп по 10 на десятинї. Не покінчали жнив тільки сїльскі богачі, у яких на жнивах працюють наші злидарї, відробляючи ті гроші, що ще зимою брали по 7 карб на хлїб, або борошна по 2 пуди з умовою за се скосить та звязать десятину поля. Сум обгортає чоловіка, як поглянеш на селян злидарів, що працюють бідолашні на полї у такій тяжкій роботї по 2 або 3 днї над самою печеною або пареною картоплею, не бачивши й крихітки хлїба. Коли хто з селян ходив на заробітки, то вже давно повернув до дому, не знайшовши там собі роботи. Походили наші заробітчани більш як по місяцю по чужій країнї, позбували все своє збіже на їжу та й до дому вертають ся.

З Харківщини. Урожай хлїба в валківскому, зміївскому та харківскому повітах середнїй. Хороший на зерно овес та ячмінь. З кожної копи виходить 7—10 пудів, а зерно повне, важке; кіп на десятинї стало не багато — 7—10. Погано зародив пивний ячмінь. Заважали єму дощі. Гарні проса; місцями буде пудів 200 з десятини.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Ізакія, Дальм.; римо-кат.: Роха. — В понедїлок: руско-кат.: 7 Отрок. в Ефезї; римо-кат.: Лїберта ави. — Ві второк: руско кат.: Евсиґнія; римо-кат.: Елени к. ш.

— **Розпорядок львівского митрополичого ординарияту до духовеньства**: „Покликуючись на торжественну присягу канонїчного послушеньства, зложену кождим сьвященником в дни рукоположеня, забороняємо властю, даною нам Богом під тяжким гріхом усїм сьвященикам наших епархій втручати ся без призволеня дотичного пароха в справи, котрі відносять ся до его парохії або вірних, в який небудь спосіб, підкопуючий его авторитет, прим.: засновуючи читальні, братства і товариства навіть чисто економічного характеру, уладжуючи віча, наради, збори і таке инше. Парохів, ображених нелеґальними втручуванєм з боку чужого в парохії сьвященика або свого власного сотрудника, зобовязуємо в імя канонїчного послушеньства повідомити про те безпосередно митрополичий ординарият. Виновник буде покараний найострійшим канонїчним напімненєм, а потім підуть більші або менші канонїчні кари, відповідно тому, чи — крім нарушеня сеї нашої заборони — більше або менше підкопано авторитет пароха в его парохії. Завідателї і сотрудники по канонїчнім напімненю в такім випадку не будуть приняті в пропозицию на парохії протягом 5 лїт. — *Андрей*, митрополит.

— **Вість подана „Галїчанїном“** про мнимий побут о. Адама кн. Сапіги у Львові та про его наступити маюче іменованє суфраґаном митрополита ґр. Шептицкого є, як доносить одна з часописий, зовсїм неправдива, бо о. Сапіги у Львові нема.

— **Продовженє шкільних вакаций в львівских школах**. За одною з львівских часописий подали ми вчера, що у всїх середних і народних школах у Львові вакациї мають тривати до половини вересня. Нинї дізнаємо ся, що шкільні ферії у Львові задля зростаючої пошести шкарлятини будуть справдї тривати до 15. вересня, але лише в народних і видїлових школах, в школах вправ, в лїцею ім. Ядвиги і в приватних народних і видїлових школах. До середних шкіл у Львові відносить ся се заряджене кр. ради шк. о ст лько, що если пошесть шкарлятини до вересня не зменшить ся, то в чотирох низших клясах ґімназий і реальних шкіл наука розпічне ся також від 15. вересня. У висших клясах середних шкіл у Львові розпічне ся наука невідклично з початком вересня. — Пошесть шкарлятини прибрала у Львові нечувані розміри. До дня 11. с. м. було в сїм роцї 795 випадків шкарлятини; найбільше у дїтий до 10. року житя. У старших до 15. року житя був вже менший процент випадків шкарлятини, а зовсїм небагато у хлопців і дївчат поверх 15-лїтних.

— **Перша їзда на самоходї**. Наш монарх перший раз всїв онодї до самоходу, аби в Ішлю переїхати ся з королем Едвардом VII. Доси цїсар уникав самоходів, уважаючи їх за недосить безпечні. Однак поборов нехіть для свого короливского гостя, який є пристрасним автомобілїстом, має багато самоходів і любить швидко їздити. Першу свою прогульку відбув цїсар Франц Йосиф в товаристві короля Едварда на машинї „Цїфт“, о силї 50 парових коний, яка є властностию баварского короля Леопольда. Їзда була повільна і тривала півтора години. Висїдаючи з самоходу, цїсар сказав: „Пішло знаменито, їзда була пречудна“, а потім подякував королеви, що завдяки єму пізнав прикмети автомобілїзму.

— **„Назидательноє зрілище“**. Припадково попало менї в руки число 158 „Галїчанїна“, в якім описана гостина „зарубєжних ґастей“, в домі о. Йоанна Савюка в Заболотівцях. Православні гостї вислухали богослуженя в унїятскій церкві, почім зайшли до дому місцевого пароха, де „многоуважаємая супруга“ подала „завтрак“ (друге снїданє). Після „завтрака“ пішли „зарубєжнії“ гостї до читальнї, прикрашеної написами: „Добро пожаловать“! і „Здраствуйте“, почім відбув ся »спектакль« з деклямациями »на галицкомъ нарѣчіи и на русскомъ лѣтературномъ языкѣ«. »Подъемъ духа достигъ кульминаціонной точки во время слѣдовавшихъ рѣчей. Редакторъ »Науки« г. Ив. И. Процыкъ сказалъ къ гостямъ короткую, но горячую рѣчь отъ имени собравшихся крестьянъ, которая перерывалась громкими одобреніями. Когда уже послѣ него явились на эстрадѣ гр. Вл. Ал. Бобринскій и по немъ Ал. Степ. Гижицкій и произнесли короткія благодарственныя рѣчи, восторгу и радости не было конца. Оба оратори обратились къ на пему русскому крестьянству съ такими горячими, теплыми, сердечными, братскими словами, что буря рукоплесканій долшее время не прекращалась а женщины падали на шею ораторовъ, и обнимая ихъ, покрывали ихъ обличе по-

цѢлуями«. Нема що казати — гарна кацапска наука, жінки, витресов. нашими хулїґанами кидають ся на шию першим лїпшим стрічним людям. Назидательное зрѣлище!

— **Глупий дотеп — а дурному радість.** З місцевости Тафт в Канадї дістав держ. прокуратор Барт у Львові „вирок смерти“ за Сїчиньского. Вирок писаний на машинї починає ся буквально отсими словами: „Wyrok. W imieniu Towarzystwa socjalistycznego w Ameryce został prokurator p. barth we Lwowie— skazuje się dnia 20 lipca 1908 w godzinie 12 przedpołudniem na śmierć przez powieszenie“ ітд. Під сим письмом є кількананайцять великих букв, себ то початкових букв назвищ. Навіть дитина добачила би в тім наївний дотеп якихсь „під доброю датою“ Канадийців, лише одна з русиноїдних ґазет львівских трактує зміст листу поважно, виступаючи з того приводу з напастями на Русинів. Чисто — яке їхало, таке здибало!

— **Дощі і шкоди.** Зі Скалп н. Збр. доносять, що в останнім місяцю не було там навіть 10 днїв погідних. Хлїбороби втратили всьо збіже: вижате зросло ся і зогнило в полукіпках, а невижате висипало ся на пни. Не лишить ся анї зерна анї паші. Сїяти озимину буде можна десь за дві неділї, а се вже за пізно, а що пізна озимина рідко вдає ся, то і нарік урожай несьвітло заповідає ся. Можна побоювати ся також хороби між худобою, бо паша перегнила. Словом, крайна розпука огортає хлїборобів.

Із Збаражчини доносять: Від 18. липня зливи не устають. Збіже в полукіпках позеленїло з верха, а в серединї гниє. Пшениця на пни прибита до землї зростає ся. Вівси, ячмена гниють в покосах, а бараболя псує ся. Еміґрация до Прус і до Америки ще більше зросте.

— **„Кулїпан“.** Найбільший диямант на сьвітї, жертвований недавно в дарунку королеви Едвардови трансвальским правительством, подїлено на дві части. Оден кусень буде міститись в коронї, а другий в королївскім скиптрі. Перший буде важити 425 каратів, другий дещо менше. Кождий з тих диямантів всеж таки буде важити чотири рази більше чим найбільший доси диямант »Когінор“, що має 102 карати. Шлїфованє »Кулїнана« буде тривати поверх девять місяцїв, а кошти шлїфования покриють відтинки „Кулїнана“.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло ц. к. суду). Початок 7½ веч. Білєти продає Народна Торговля.

В неділю 16. с. м. „Маруся Богуславка“ історично-побутова драма зі спів. в 5 дїях М. Старицького.

Ві второк 18. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Монюшка.

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка“ конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

— **Фестин в Озерянах коло Чорткова**, заповіджений на минулу неділю, відложено з причини дощу на завтрішну неділю. На тім фестинї крім місцевих Соколів виступлять з вільними правами перший раз Сокілки. З околицї вибирають ся на фестин цїлі стяги з кількананайцятих сокільских кошів. Як допише погода, то буде се оден з найбільших народних фестинів на Поділю.

— **Виказ жертв на цїли Руского Товариства педаґоґічного у Львові** за час від 1. сїчня до 31. липця 1908 (в коронах): Дм. Литвин Ропиця руска 3, Н. Домбчевска і Соколовска Львів 2, Евг. Буржиньский Гнилицї 1, П. Стирянка Личківцї 1, Ярослав Менцїньский Синевідзко вижне 1, Ів. Волошин Львів 1, Волод. Шухевич Львів 5, о. М. Осїдач Балигород 1, о. І. Моравский 1, о. К. Габлиньский 2, о. М. Устияновский 1, о. К. Ясенецкий 1, Горбачевский Золочів (з нагоди вінчаня п. Лазарка) 3, Учителї руск. ґім. Коломия 6·42, др. Никола Подлуский Болехів 5, філ. Тов. Сокаль 2·90, о. В. Бернацкий Підбірцї 10, А. Поповичева Підволочиска 2, Евг. Чолган Ябловів 1, А. Федорович Краковець 4, Качубіньска Львів 6, Галущиньский Золочів 20 (в тім: А. Скобельский 1, др. К. Танячкевич 1, С. Бучацкий 1, І. Біхорский 1, С. Наливайко 2, В. Дольницкий 1, І. Вукай 1, Ю. Тарнавский 1, М. Галущиньский 1, Л. Туркало 1, В. Гірняк 1, о. Т. Бородайкевич 1, І. Барчиньский 1, з бльочків 4), — з викладу Богачевскої 8·70, Питлюк Василь (від ґімн. в Коломиї) 20, В. Левицкий Львів 1, Мороз Львів 5, В. Виняр Бучач (з бльочків) 5, С. Кульчицкий Львів 3, Йосифовичева Львів 1, філ. Тов. педаґ. Тернополь 3, від дівчат школи в Богородчанах 0·90, Олїмпія Левицка Желдець 1, В. Шухевич Львів 5, Л. Порубальский Кімполюнґ 1, Постерунок жанд. в Ястковицях 2, Лагода 2, І—й Йойко 1, Міносор 1, М. Пюрко Немирів 2, о. Захар Лехицкий Новий Санч 1, — з цеголок 1, Заряд шк. Сторонибаба 1, Ів. Галущиньский Біло божниця 21. (Дальше буде).

— **Ц. к. державна ґімназия в Кіцмани.** Рік шкільний 1908/9 розпічне ся дня 4. вересня о 8. год. рано сьвяточним богослуженєм. Правильна наука розпічне ся 5. вересня о 8. год. рано. Вступні іспити до І. кляси відбудуть ся 1. і 2. вересня від 10 до 1. год. (на письмі) а по полудни від 3. до 6. год. (устно). Дотичні ученики мають одної або другої днини між 8. а 10. год. перед полуднем з родичами або їх заступниками явити ся в дирекцийній канцелярії і виказати метрикою, що мають вже або до кінця сего року будуть мати 10 лїт, а як ходили до публичної народної школи, предложити ще й сьвідоцтво фреквентацийне, або шкільні повідомленя що найменше за 4. шкільний рік. Вписові такси, які треба заплатити з гори, виносять 7 К 32 с. В разї непринятя ученики такси звернуть ся назад. Вступні іспити до висших кляс (II.—V. кл.) відбудуть ся 2. і 3. вересня від 8—12. год. перед полуднем, а від 3. до 6. год. по полудни. Дотичні ученики мають по думцї розпорядку кр. шк. ради зголосити ся до тих іспитів найпізнїйше 25. серпня. Іспити поправчі і доповняючі відбудуть ся 2. і 3. вересня, у зголосити ся до них треба 1. вересня між 10 а 12. год. перед полуднем в дирекцийній канцелярії. Вписи учеників, що вже в попереднім шкільнім роцї належали до заведеня, відбудуть ся в призначених до того шкільних комнатах 1. і 2. вересня рід 8.—10. год. перед полуднем. В тім самім часї мають зголосити ся і предложити потвердженє принятя і ті ученики, що їх на підставі зложеного перед вакациями вступного іспиту до І. кл. вже принято. Принятє учеників до приготовляючої кляси відбуде ся в дирекцийній канцелярії 2. вересня в часї між 10. а 12. год. перед полуднем. До неї будуть приймати ся дальше ученики з рідною мовою рускою, а дальші услівя принятя такі: доказ на скінчену в добрим успіхом трету клясу школи народної як також виказатись метрикою, що ученик має вже або до кінця с. р. буде мати 9 лїт. При записї не платить ся нїяких такс. Близші відомости подані на чорній таблицї закладу.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

В Чорногору!

——

(Дальше).

Постоявши хвилину, щоби лїпше впоїти собі в память пречудний образ двох з високої гори огляданих гірских ланцухів чи гірских фалд роздїлених шумними филями Рускої, ми зійшли троха, щоби вступити в хату якогось Гуцула на обід. Тут зваривши собі колешу і покріпивши ся молоком та хлїбом і консервами попращали ми нашого провідника і зачали сходити вже самі в діл над потік Фошка. Дикість води сего потока можна уявити собі в приближеню, коли подам, що котить він камяні бльоки величини більшої — виба-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

——

Ч. 119.

Лист Ол. Барвіньского до Із. Воробкевича.

(Дальше).

Отъ радъ би я дізнатися, якимъ тамъ духомъ віє у Вашій Бесіді? Читавъ я вправді у Слові, що Ти вибраний до виділу, и Михалякъ мій добрий знакомий, а Сроковський й Турчмановичъ и Мартиновичъ. Ажъ 5-хъ нашихъ людей, — то добра надія, а ще міжъ Вами такий живий та рухливий, якъ Михалякъ.

Справді о німъ можна сказати: Маленьке, але важненьке. Колись не запізнався зъ нимъ, то я тобі раджу зъ нимъ познакомитись. Вінъ чоловікъ твердого характеру. Бувъ все аранжеромъ поминокъ Шевченковихъ у Львові. Добре було бъ якъ би Черновецкі Русини відправили службу за великого покійника та въ Бесіді новозаложеній дали який вечеръ деклямацийний або музикальний. Часъ, щобъ и там засіяла слава безсмертного Тараса. Ти мігъ бись написати який вірш, яко вспоминку смерті его. Не занедбайте того діла, покажіть, що й Черновецькі Русини умію шанувати, кому шанóба належитця.

На тімъ першімъ зібраню Бесіди певно мусівись щось говорити зъ Мартиновичемъ. Якъ вінъ дивитця на наші справи літературні? Чи не думає що написати для Правди? Напиши мині про те. Я думаю до него написати въ тімъ взгляді. Чи добре то буде, чи ні? Порадь щиро! бо шкода, щобъ такий талантъ у куточку крився.

Якъ Тобі сподобалася тогорічна Правда — новий рочникъ, якъ перевідъ библиі?

Григорий робить гарні поступи. Филоненко випавъ дуже гарно. Щожъ Ти гадаєшъ робити зъНечаємъ и Черницею? Осипч готовить іхъ до друку. Чи будешъ печатати іхъ у Львові? Осипъ такожъ поправляє Олену, Оповіданє про Чорногору и Надъ золотою Бистрицею. Вінъ тому до тебе не пише, бо хоче вже разъ зъ тимъ всімъ уладити ся. Просить тебе, щобись не журився, що все то не єсть пропаща праця.

Якъ Тобі ведетця зъ музикою? Може бъ Ти дещо скомпонувавъ на Тарасові роковини для Львівскихъ Русинівъ?

Чимъ такъ займаєсся, що не маєшъ часу до насъ що написати?

Сподію ся, що не залишишъ мені відписати на те письмо, а особливо про Мартиновича.

Бувай же здоровъ и не забувай про щирого друга

Ол. Барвіньского.

P. S. Якъ побачишъ ся зъ Михалякомъ, поздорови ёго відъ мене.

Ч. 120.

Лист Із. Воробкевича до Осипа Барвінського
писаний 10. II. 1869.

По довгимъ часу, отъ мовъ изъ гробу знові до тебе відзиваюсе и даю тобі знате, що жию. Немігъ я тобі порожний листъ писати, нагадавшись на тое, що давно було, и отъ посилаю тобі зъ кілька маленьких поезій, котрі витай яко тихесенький відгомокъ того голоса, котрий разъ у моемъ серці сильнійшимъ бувъ и теперъ наче завмерти хоче.

Якъ те ми ся маешъ? це здоровъ, це дужей, це веселій? и ти мовчишъ, мій друже, наче на мене погнівався. Недивись, що я до тебе не пишу, я вже якимось дивнимъ чоловікомъ ставъ, навіть самъ для себе яковоюсь свінксею, но пиши до мене, твое письмо мене потішае.

(Дальше буде).

чайте паньство — безроги. Деякі з тих бльоків є оточені в формі куль, деякі мають доперва позбивані канти, а декотрі — певне тоті, що доперва недавно зірвали ся з берега — лежать густо на камянистім підложу потока і розтинають з величезним шумом его воду, що чим скорше квапить ся до ріки Путилї званої буковиньским Черемошем. Серпентинові кручі і заломи Фашки, еї спінені филї, еї шум, високі гори по обох боках берегів, а на передї висока стїна дальших гір складають ся в прегарну симфонїю видів і вражінь так, що вандрівець для їх любови забуває на неімовірно велике болото під ногами та на цїлковитий брак якихсь мостів або хоч кладок, що тут є заступлені якимись примітивно перекиненими вузкими пнями ялиць. Як де нема навіть і такої кладки, то ми мусїли обходити нераз досить далеко, щоби десь в висшім місци могли перескочити. В лїпшім положеню були якісь два чужосторонні люди, що заблудили на Шурдиньских полонинах і просили нас о виведенє їх з того лябіринту гір, потоків та стежок. Ті люди закотивши штани лїзли в потік разом з чобітми і переходили о много скорше чим ми. Від часу до часу на самій середині гудїючого потока, а властиво поміж его двома раменами стрічали ми хати Гуцулів, що стоять там нераз від довгих лїт хиба з ласки потока. Инакше годї собі вияснити, яким способом струя, що розриває і забирає високі камяні береги не змете хатини, що стоїть на середині заринку та дає їй зі старости почорнїти і до землї повилити ся. Така хатина перенесена до панорами робила би серед видців фурору.

Вже недалеко устя Фошки війшли ми до хати якоїсь жидівки трафікантки. Ту попросили ми о молоко солодке, відтак о кваснеі закусили хлїбом. Так само заординували перекуску для наших „найдів з полонини“, а коли прийшло ся заплатити за те, жидівка заявила, що не возьме грошей і дїйсно їх на взяла, хоч ми конче хотїли заплатити. Раз не десять лїт — каже — я побачила інтелїґентних людий і зараз мала бим їх обдирати. На таке діктум ми мусїли відійти не заплативши попращали ся з гостинною господинею, желаючи їй і їй дїйсно гарним дїтям всего блага, ми пустили ся в дальшу дорогу і за хвилину вийшли з долини потока на долину буковиньского Черешоша. Тут дорога була вже тверда, болото менше і ми жваво йшли наперед. Лївий беріг Путилї не лиш для туристи але і для ґеольоґа, що студиює ріжні форми фалдованя верств та переміщуваня поверхнї землї, є неперебрана скарбниця „моделїв“. Є тут не оден, а кілька водопадів подібних до »каплинця«, є тут скали більш і менші, є закрути, є зірвані цїлковито мости, є попсований декуди гостинець, а в Сторонци є болото.

Мої товариші дд. Гузар, Козак і я чуємо ся вповнї добре а на дальшу дорогу маємо велику охоту. Щось здає ся, що завтра буде погода, а коли так дїйсно буде, то рушимо верхами на Пробіну і Гриняву в Чорногору. В такім случаю трафимо на почту аж в Ворохтї і длятого дальший звіт привезу вже зі собою.

А тепер в жидівскім доволї чистім заїзді ночуємо, по 50 сот. від особи.

Гаразд!

А. Будзиновский.

Телеґрами

з дня 14. серпня.

Чернівці. В румуньскій громаді Краснаільскі прийшло до ворохобнї проти тамошного властителя дібр бар. Стурдзи. 200 узброєних селян впало до лїса, до якого їм вступ заборонено і почали рубати дерева. Аж заходам сторожинецкого старости повело ся утихомирити селян.

Копенгаґа. Наслїдник престола отворив вчера наради зїзду ориенталїстів.

Царгород. Султан розпочав обмежати число своїх двораків. Зі служби видалено багато осіб, а між ними 50 Европейців, переважно Італїйців. Султан віддалить також много офіцирів, що служили при дворі.

Оповіщенє.

Від 1. сїчня 1909 суть до виарендуваня доходи митничі на двайцятьшістьох рогачках краєвих, а іменно:

В Репехові, Шпильчинї (пов. Бібрка); в Ґнойнику, Івковій, Курові, Лососинї долїшній, Помяновій (Окоцім) (пов. Бжеско); в Курянах (пов. Бережани); в Бабичах, Хелмку (пов. Хшанів); в Городенцї (Рашків), Незвисках (пов. Городенка); в Жидатичах (Підлїски малі) (пов. Львів); в Дембові (присілок Войцєхова), Яворнику польскім, Канчузї, Мокрій сторонї під Переворском (пов. Ланьцут); в Кутпях ad Подвіна (пов. Рогатин); в Розвадові (пов Тарнобжеґ); в Тлустім, Добровлянах, Касперівцях (пов. Залїщики); в Збаражи (пов. Збараж); в Печихвостах і в Мостах великих (стация мита дорогового і стация мита мостового) (пов. Жовква).

Близшу відомість що до условин лїцитацийних тих мит а також формуляр на оферту одержати можна в Департ. IV. Видїлу краєвого або також в канцеляриях властивих Видїлів повітових.

Львів, дня 28. липця 1908.

Пйотровский.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 14. с. м.: Зиновія Білиньска, Лопушниця; Іван Ґречило, Кобиловолоки; Іван Сисак, Коцурів; Іван Лучаковский, Золочів; Йосиф Чучкевич, Романів; Роман Шеховичь, Топільниця; Іван Бурбель, Команча; о. Йосиф Дуб, Лопушниця; др. Омелян Білиньский, Зарваниця; Евстахій Барановский, Болшівці; Осуп Мар.инюк, Тернопіль; о. Евген Герисимович, Присівці; Михайло Лїсота, Белз; Іван Слободян, Мислова; Данило Миколаєвичь, Кальне; Василь Чубатий, Тенівці; Йосиф Гуменюк, Козова; Василь Фірман, Камінка; Евген Козакевич, Перемишляни.

Куращийний і столовий виноград

найкрасшої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(9—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Оголошенє для Хлїборобів!

Довідуємо ся на жаль, що несовісні гандлярі штучними навозами в сей способ ошукують рільників, що накидують єму який небудь навіз, а розумієсь, лихий, без взгляду на се, чи він відповідний на рілю чи нї. Щоби охоронити нашого рільника від такого визиску, оголошуємо, що **Спілка для господарства і торговлї в Перемишлї** зовсім дармо порадить кождому, який потрібний є навіз на его рілю, належить тільки подати в приближеню прикмети рілї, а іменно, чи она легка чи тяжка, чи перемакальна чи нї, чи середно лиха чи зовсїм лиха. Хто не хоче дати ся визискати, най користає з готовости поради нашого одинокого в тім роді **Спілки для господарства і торговлї в Перемишлї.**

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Короля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(17—?)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і шаліть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тільки **3 місячні,** з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1[illegible]

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 177. Львів, второк дня 5. (18.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

На многі і благі лїта!

(+) Нинїшнїй день, день уродин нашого цїсаря Франц Йосифа, се торжественне сьвято всїх народів Австро-угорскої монархії. Кождого року з нетаєною радостию витають всї народи нашої монархії се сьвято і заносять вдячні та благальні молитви до Всевишнього, що позволив знов сьвітло обходити роковини в житю улюбленого і почитаного всїми Монарха, та щоби кріпив єго сили до дальшого панованя. Однак сегорічні роковини уродин нашого Цїсаря мають незвичайне сьвітле значінє, бо припадають в ювілейний рік 60-лїтного Єго володарства. Шістьдесять лїт в добрій і лихій долї, проведених в житю звичайного чоловіка, се вже незвичайна річ, а якуж вагу, яке значінє має шістьдесять лїт володарства у великій монархії з так ріжнородним населенєм що до віри, народности, звичаїв, национальних, полїтичних і культурних відносин? Якаж тут превелика одвічальність, які важкі обовязки в кермованю державою, з котрою звязана доля і щастє мілїонів народів!

Отже під батьківскою рукою цїсаря Франц Йосифа зросла і розвинула ся Австро-угорска монархія з самовладної держави в конституцийну, оперту на найширших основах всенародної участи. А хоч в тім розвитку перебула монархія і в нїй поселені народи не одну важку і грізну хвилю, одначе з усїх тих трудностий і злиднїв вийшла побідно обновлена і скріплена, так що нинї стала бажаною і могутною союзницею посеред европейских держав. Не тілько в справах самої монархії, єї управи і межинародних відносин внутрішних став рішаючим голос нашого Цїсаря задля признаної загально єго добротливости і незвичайного довголїтного досьвіду, але европейскі володарі і державники звертають ся з великою почестю, незвичайним поважанєм і признанєм о раду і піддержку того, котрий з такою невсипучою трудолюбивостю, любовю і дбалостю керме долею монархії і поселених в нїй народів.

Великодушности нашого монарха завдячує наша держава, що до участи в державних справах покликані найширші народні верстви, котрим з єго волї і задля єго печаливости о добро народів єму підвладних уможливлено доступ до просьвіти, науки і горожаньских прав. Ті народи завдячують отже свої відродини, свій поступ і розвиток справедливому правлїню Єго Милости цїсаря Франц Йосифа і в будучині покладають свої надії на дальше Єго благодїйне володарство.

Русини більше всїх завдячують чоловіколюбивій руцї великого Монарха. Не маючи нї звідки просьвітку, не бачивши нїгде надії, помочи і справедливости, дійшли були майже до повного занепаду народного і просьвітного. Одначе инакше було написано Провидїнєм. В Австриї під Габсбурским скиптром пробудив ся руский нарід з вікового занепаду і занедбаня домового житя. А від шістьдесяти лїт під великодушним володарством цїсаря Франц Йосифа починає розвивати ся поруч инших культурних народів і доходити до повного зросту і розвитку. Ювілей 60-лїтного володарства нашого Монарха дає також погляд на наш национальний і культурний зріст, розвиток і поступ. Тимто сьвяткуючи нинїшне величне сьвято, заносить руский нарід з щирого серця горячі молитви благальні, щоби мир і згода, котрих так щиро бажає наш Володар, запанували в єго державі, щоби розцьвіт і могучість держави стали єму відрадою і потїхою в глибокім єго віці та щоби Господь-Верхотворець продовжив єму житя, кріпив єго сили і здоровлє на

Многі і благі лїта!

Перша гостина цїсаря у Русинів.

Шістьдесять лїтні роковини володарства і величне сьвято уродин нашого Монарха насувають всїм Русинам милі спомини так тїсно звязані з іменем цїсаря Франц Йосифа, про перший побут Єго між Русинами і власноручні закладини угольного каменя під будову Народного Дому. Для віднови в тямцї учасників і для відома сучасного молодого поколїня наводимо при сїй нагоді опис сеї події.

В році 1851. обїздив цїсар Франц Йосиф Галичину а 16. жовтня прибув до Львова. Сей побут монарха в нашім краю і у Львові записаний золотими буквами в кождім рускім серцю. При сїй бо нагоді положив цїсар Франц Йосиф угольний камінь під будову руского Народного Дому а тим самим підвалини до просьвіти і народного житя Австрийских Русинів.

Львів пристроїв ся сьвяточно на приїзд Цїсаря а в городецкій улицї виставили Русини триумфальні ворота, украшені синьожовтими і чорножовтими хоругвами і лентами з написом: „Многая лїта Франц Йосифу!“ День був гарний. Сонце сияло ясно на голубім небі, воздух стояв тихо — все якби в торжественнім настрою вижидало рідкого, дорогого гостя О 2-ій годинї вїхав Цїсар серед вистрілу пушок, гомону дзвонів і веселих окликів численно згромадженого населеня до стародавної столицї князя Льва.

В два днї опісля, 18. жовтня відбували ся торжественні закладини руского Народу Дому. Є. В. Цїсар дарував був

львівским Русинам згарища колишнього університету (найвисшої школи) і старого костела (де містив ся давнійший університетский книгозбір), щоби на тих звалищах Русини могли оснувати огнище своєї рідної просьвіти і прадідного обряду і плекали та розвивали свою рідну мову; щоби убога руска молодіж шкільна могла мати безпласне приміщенє і догляд для покінченя наук; щоби руска народна пісня гомоніла в рускім театрі а рускі письменники находили там підмогу і заохоту до праці для свого народу.

О пів до десятої в ранці приїхав Цїсар в синім ґенеральскім мундурі, окружений найвисшими достойниками сьвітскими і військовими, щоби положити угольний камінь під Народний Дім і другу міску церкву руску. На се торжество приладжено камінь від сторони гетьманьских валів і в тім місці, куди тепер тягне ся улиця Корнїякта (славного добродія Успеньскої церкви), між Народним Домом а другою мійскою церквою. Коло того уставлено трон для Цїсаря, а дальше престіл для відправи богослужена. По середині находив ся угольний камінь в проломаній стїні. На се торжество явились епископи рускі Григорий Яхимович і Іван Бохеньский, обидві рускі капітули львівска і перемиска (крилошани), члени Ставропигійского Інст тута і Головної Рускої Ради, багато рускої духовеньства і народу навіть з подальших сторін.

Коли Цїсар зближив ся до свого трону, окружений рускими достойниками, промовив приязно в голос по нїмецки: „Тут я між моїжи Русинами“. Настала торжественна тишина, а голова комісиї для будови Народного Дому, крилошанин у св. Юра, Михайло Куземск.й, повитав Цїсаря в імени рускої народу. Відтак відчитано грамоту засновин Народного Дому, котру підписав Цїсар а руский хор відспівав під ту пору пісню: »Господи, силою Твоєю возвеселить ся цар і о спасенії Твоєм возрадуєть ся зїло«. По богослуженю зійшов Цїсар з трону, приступив до угольного каменя, в котрім зложено грамоту, власною рукою наложив тричі вапна і тричі ударив молотком в камінь а хор відспівав »Многая лїта!« Наостанку переглянув Цїсар пляни будівлї Народного Дому і другої мійскої церкви і приняв на памятку стишок, котрий роздавано всїм присутним. В сім стишку поет вложив в уста Цїсареви сї гарні і правдиві слова:

»Ви мої дїти! В моїй коронї
Ви моє красне сьвітило;
В моїй гостинї ту межи вами
Менї так любо і мило.
Я вам в незабудь на тій землицї,
Що вас як мати плекає,
Сей кладу камінь, най з него сьвітлість
Попід небеса сияє.
Най з него зросте гарна палата
Для вас у щастю свобіднім;
Як ясна зоря хрест най засьвітить
На Рускім Домі Народнім.
Земля ся стелить цьвітом на весну,
Бо гріє го сонце небесне:
З руки моєї, дїтоньки! для вас
Новеє племя воскресне.

В тім домі буду вашії дїти
Як тато до себе приймати,
А як поверну, будете мене
В тім Домі вашім витати«.

Зі Львова вертав домів Цїсар Франц Йосиф на Самбір, де его повитали тамошні Русини та зложили щиру подяку за опіку над будучою рускою інституцією. Цїсар промовив до рускої депутациї отсими памятними словами: „Я рад, що положив угольний камінь до будучої просьвіти Русинів. Русини визначали ся усе ладом і преданностю. Я дбати му, щоби подвигнути руску народність“.

Така ласкавість і прихильність нашого Монарха до руского народу, щедрі дари Є. цїсарскої Милости і цїсарскої родини та жертволюбність руского народу ввели в житє гадку щирих руских народолюбців. Нинї красує ся величавий Народний Дім, побіч него друга мійска церква руска а весь руский нарід горячо бажає, щоби та богата і величава інституция руска сповняла як найточнїйше призначенє, вказане їй першими народолюбивими основниками, та щоби друга мійска церква причинила ся до сьвітлости руско католицкого обряду.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до политики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

„Якіж були наслїдки проголошеня нової програми? На зборах „Народної Ради“ у Львові висказали ми наші постуляти. Сї постуляти обговорено і ухвалено вже перед тим в рускім клюбі соймовім, в якім ше засїдали »тверді«. Ми не зрекли ся проте нїяких прав при „новій ері“ і тому не може бути мови про яку небудь абдикацию. Акция мала розвивати ся в сей спосіб:

Деякі постуляти мали бути предложені правительству краєвому, деякі центральному, але в сїчни 1891 заскочили нас вибори до державної ради.

Чи від дня 25. падолиста 1890 року (зложена декларациї) змінило ся правительство і Поляки супроти нас Русинів?

Не дасть ся заперечити, говорив пос. Романчук, що система правительства супротив нас трохи змінила ся. Нам полегчало. А Поляки бодай о стілько поступили нам, що краєвий видїл приймає рускі письма і пише до руских сторін по руски фонетичною правописею.

Прийшли вибори. Правительство сказало: „Треба вибори перевести так, щоби Поляків не зразити. Намісник, ґр. Баденї хотїв посередничити. Але Русини волїли самі порозумітись через делеґатів з польским, центральним комітетом виборчим. З рускої сторони вибрано 4 делеґатів: Романчука, Чапельского, Барвіньского — з сторони митрополита делеґовано мітрата о. Туркевича. З польскої сторони були делеґатами: Поляновский, Дембовский, Гневош і Ян Стадніцкий

Делеґати сї рішили:

1) В краєвих справах мають оба клюби (с. є. руский клюб в державній раді і „коло polskie“) порозумівати ся через парляментарну комісию.

2) Належить, по змозї, оминати в державній раді спори між обома народами, але се не обмежує руских послів, щоби они упоминали ся в парляментї о национальні потреби і права для руского народа.

3) Рускі делеґати домагали ся від польского центрального комітету для Русинів десять послів, або десять виборчих округів без польских contr-кандидатів, однак в сїй справі не прийшло до порозуменя.

„З сего виходить — заключив Романчук, — що рускі посли не мали нїяких зобовязань (?) супротив Поляків. А супротив правительства зобовязали ся они лише о стільки, що прирекли не виступати проти правительства в справах „есенциональних“.

„Польский, центральний виборчий комітет (на его чолї стояв князь Адам Сапіга) зробив відтак пресию на краєве правительство в сїм напрямї, щоби при нових виборах до державної рады вийшло як найменше руских послів. Він хотїв дати нам лише 5 крісел посольских, а вибрати таких послів, якими були давнійше Мандичевский, Сїнґалевич та Охримович. Але правительство (ґр. Баденї) уперло ся і довело до того, що вибрано 7 руских послів: Барвіньского, Романчука, Мандичевского, Брилїньского, Охримовича, Телїшевского і Підляшецкого. В деяких виборчих округах виступило правительство против руских кандидатів, як в Бучачи, Бережанах, Гусятинї... Се правда [1])“.

„Заходить тепер питане: Чи було би лїпше Русинам, якби сеї акциї не починано? Я вичислю користи, які пошлили для нас з сеї акциї:

1) Ми позискали для себе всїх руских епископів;

2) Правительство займає супротив нас вже инше становище. Оно пересьвідчило ся, що ми не радикали, що не ґравітуємо до Росиї і що ми старонництво поважне, национальне;

3) І Поляки стали в дечім в политиці для нас приязнїйшими;

4) Руска справа стала голосною;

5) Число руских послів в державній радї збільшило ся;

6) Ми стали партиєю, з якою правительство офіциально трактує;

7) Ми можемо тепер орґанізувати ся;

8) Маємо 7 послів народовців;

9) Маємо можність виступити з нашими народовецкими ідеалами перед ареопаґ Европи;

10) Ми розрухали ся, а що найважнїйше, між нами щезла апатия;

А які є наші страти, або неґативні сторони нової политики?

1) Роздор між Русинами. Ми втратили приязнь „твердих“. Але чи та приязнь була нам коли-небудь щира? Я думаю, казав пос. Романчук, що умірённостию позискаємо поновно для себе „умірённих твердих“. Не позискаємо фанатиків і не хочемо приєднувати для себе платних аґентів.

Без т. зв. „нової ери“ були би ми дістали т. зв. „митрополитальних“ попів, як се було при останних виборах до державної ради. Система правительства, нам ворожа, була би полишила ся на дальше, а і загальна апатия була би остала між Русинами-народовцями.

Остає ще питанє, казав пос. Романчук, як поступати нам на будуче? а) на зверх, б) у внутрі?

Що до точки а), то послам руским треба в державній раді виступати бодро і сьмілo. Але спосіб сих виступів не дасть ся нинї з гори означити, тим більше, що ситуация у Відни неясна і непевна. Але се вже нинї можна рішити, чи рускі посли мають вступити до клюбу Гогенварта, чи мають йти разом з Поляками як з правительственною партиєю, чи з Нїмцями? Найлїпше було би, якби всї

---

[1]) Додатиб, що небавом по довірочних зборах відбула ся перед виїздом на засїданє парляменту (в цьвітни) у намісника умова між презесом польского кола, Аполїнарим Яворским, а Барвіньским і Романчуком. Романчук жадав заступства у всїх комісиях, на що Яворский згодив ся. В дїйности рускі посли засїли в 19 комісиях. Гляди „Руска справа въ рокахъ 1890—94“. стр. 22. Прим. автора записок.

посли, соймові і парляментарні, зїхали ся і над сею справою спільно нарадили ся.

У внутрі — треба нам передовсїм орґанїзувати ся, скликувати віча в поодиноких повітах, а в лїтї с. р. скликати до Львова зїзд нотабльїв.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Побут короля Едварда в Фрідріхсгофі і в Ішлю обговорює все европейске дневникарство і приписує зустрічи трех монархів незвичайне значіне. Nord. Allg. Zeitg. зазначує, що зустріч між королем Едвардом а цїсарем Вільгельмом виявила, що на обопільних взаєминах не тяжать полїтичні ріжницї та що европ. держави здержують ся від усякого вмішання у внутрішні справи та подїї Османьскої держави і відносять ся прихильно до нового перестрою конституцийного. — Огся заява орґану нїмецкого канцлера вказує, що напружене між Анґлїєю а Нїмеччиною злагіднїло і починає втихомирювати ся.

Так само анґл. дневникарство, між иншим Evening Standard, зазначує, щоб обміна гадок поміж володарями двох ґерманьских держав і їх дипльоматичними керманичами розвіяли недовіре і заострене, яке було витворило ся в останних часах між Анґлїєю а Нїмеччиною. З розмови з королем Едвардом впевнив ся цїсар Вільгельм, що нема думки про відокремлене і обсаченє Нїмеччини.

Сї погляди потверджує також французске дневникарство. Siecle висловлює конечність порозуміня між Анґлїєю а Нїмеччиною, до котрого приступилаб також Австрия, а Liberté зазначує, що розмова, яку буде мати король Едвард в Марієнбадї з мінїстром Клємансо, має намір довести до порозуміня поміж европ. державами. Порозуміне, осягнене між монархами що до перевороту в Туреччинї, стає певною порукою мирного настрою монархів. Journal des Debats запевняє, що европ. порозуміне що до ориентального питаня, розстроєне зимою, тепер скрїпило ся в Ішлю. Поважне положене на близкім Сходї вимагає, щоби европейскі держави удержали між собою порозуміне для обезпеченя загального мира.

Справа великосербского заговору, на котру брошура Настича Finale кинула яскраве сьвітло і спричинила слїдство ведено з ним в Загребі і численні увязненя Сербів, викликала заяви сербского правительства, котре випирає ся всякої участи в сїм заговорі і намагає ся доказати, що між сербск. капітаном Ненадовичом а королем Петром нема нїякого посвоячення і що участь Ненадовича в вироблюваню бомб не є певна. Душан Попович, посол угор. сойму, котрий підняв ся оборони увязнених Сербів, заперечує, начеб самостійне сербске сторонництво мало революцийні наміри і що не було нїякої основи до вязненя Сербів. Нинїшне правительство (бар. Равх) в Хорвациї зробило з мухи вола, щоби мати привід до виїмкового поступованя і представити себе спасителем держави. Крім того числило загребске правительство на се, що вязнене Сербів викличе переполох між Хорватами і відчужить їх від Сербів. Але в тім завело ся, бо Хорвати знають, що бар. Равх зараз признав би Сербів найльояльнїйшими горожанами, колиб лише почали попирати его полїтику. Вязнене Сербів нанесло лише шкоду мадярскій справі, бо розбило мадярско-сербску приязнь і пошкодило мадярским независимцям, котрі заключили союз з Сербами.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско кат.: Евсиґнїя; римо-кат.: Елени к. ш. — В середу: руско-кат.: *Преобр. Г. Н. І. Хр.*; римо-кат.: Бенїґни Д.

— **Фестин в Жовквї.** Здавало ся, що задля непогоди треба буде знова відложити заповіджений на вчерашну неділю народний фестин в Жовквї та втратити кілька сот корон передвступних видатків, яких спора пайка припадала на задатковане окремого поїзду зі Львова до Жовкви. Але на щасте хоч було хмарно, дощ не падав, а вечером навіть гарно випогодило ся. Мимо непевної погоди поїзд зложений з 10 ваґонів заповнив ся битком Русинами зі Львова, з якими їхала малехівска орхестра і Соколи з Ляшок мурованих. В Жовквї на стациї уформував ся похід кількадесятьох умундурованих Соколів зі Львова, стягу Соколів з Ляшок, з орхестрою на передї і пішов улицями міста, супроводжений тисячами народу, вступив по дорозї до церкви, а звідтам по відспіваню „Тебе Бога хвалим“ помашерував до лїска на „Гараю“, де відбував ся фестин. З програми фестину дуже подобали ся вправи хоругвками Соколів з Ляшок і вправи топірцями львівских Соколів, під проводом п. Ів. Ігната. Томболя, гарні виграні на льоси, товарискі забави при двох орхестрах, жовківскій і малехівскій, чудове місце фестину полишать ся довго в памяти фестиновців і комітету, який уторгував поверх пів тисячі корон. В довгій памяти полишить ся учасникам фестину також хуліґаньство жовківских вшехполяків, які на зелїзничім двірци перед відїздом прогулькового поїзду пробували урядити напад на львівских гостий, кидаючи колами зі штахетів, котрі потім відбили ся болїсно на їх власних плечах. Сей перший удатний виїзд львівских Русинів окремим поїздом на народне сьвято поза Львів повинен бути заохотою до дальших того рода прогульок і манїфестацій.

— **Орґан д-ра Трильовского** падькає тепер над бідними Стопчатівцями і пише: „Справа процесу д-ра Дудикевича з Стопчатівцями покінчила ся тим, що віденьский суд затвердив вирок. І Стопчатівці будуть сидїти місяцями в тюрмі в Станиславові і мусять заплатити всї кошти. Бідні селяни находять ся майже в безвихіднім положеню. Хиба свій останнїй кусень землї продадуть, щоби покрити кошти. Їх положене повинен відчути кождий, кому на серцї лежить добро братів, та повинен поспішити ся з помічною рукою. Добровільні датки на Стопчатівців будуть оголошувані в „Громадскім Голосї“. На цїм місцї звертаємо ся і до товаришів в Америцї, котрі нїколи не відмовляли помічної руки“.—Цїкава річ, чи поможе їм тепер др. Трильовский, котрого проводови они завдячують своє сумне положене?

— **Дощі і шкоди.** З Ярославщини пишуть нам: Біда велика заповідаєсь... Граду вправдї в нас не було, за те дощі які довше чим місяць майже безперервно тревають понищили всї засїви хлїборобскі. Жита ще до половини селяни зібрали з нив своїх, а і ті по части в полукіпках покільчились, а солома почорнїла і до паші не придатна, а щож доперва говорити о пшеницї, ячменю, вівсї, гречцї та сїнї; майже всьо погнило по полях. Люди ломлять руки і падькають. Тепер же бульба і ярина гниє внаслїдок злив. Трудно о погоду, голод і нужда заповідаєсь крайна, в містах і місточках, ба навіть і по селах всьо подорожіло, худоба дешевіє; в зимі тиф пятнистий, в лїтї шкарлятина і непогода відбирають в людий віру в можливе житє. Правительство дає дуже малу запомогу (маленьку знижку в податках) сьміло можна сказати,

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 120.

Лист Із. Воробкевича до Осипа Барвінського
писаний 10. II. 1869.

(Дальше).

За „Правду“ я ще за торікъ 2 р. вининъ, а за сей рікъ ще нічого незаплативъ, извини мене, милій брате, передъ редакциєю. Сего року мусівъ я мою хату, котрумъ купивъ, віплатити и тому, ажъ соромъ мені, неплативъ. У Апрілю все залагожу. Сегорочне 1. число Правди недоставимъ, а зъ торічнихъ чеседъ бракують мені дуже много, а особливо ті, коли я у Відни бувъ, томужъ неможу и дати книжку до оправи.

И тутъ заснувалась руська Бесіда; по плодахъ ії бачити будимо, які засади она на умі має. У маю зачне віходити ту єї органъ и я дуже тішивби ся, щобъ зъ него якіісь люде стали. Для повістей и поезій позостала наша мова. Правопись є етімологічна. Якъ буде варта, то буду тебе и другихъ просити, насъ спомагати.

Уклонись відъ мене твоемъ братямъ и моему и усі громаді и знакомимъ.

Бувай здоровъ и незабувай твого щирого друга

Данила.

10. февр. 1869.

До листу додані лїричні поезиї: 1. Над ставочком луна висить, друк. Правда 1869, ч. 8, — 2. На левадї лен дрібненький, 3. Чом, дїдусю, заняміли, 3. Проминуло і зачуло — друк. Правда, 1869, ч. 8, — 5. Коби мати сильний голос і 6. Вже погасли ясні зорі).

Ч. 121.

Лист Григ. Воробкевича до Ол. Барвіньского.

Львів 3/15 Лютого 1860.

Мій друже єдиній!

Силуєте мене, мій друже, невдячнимъ бути — а невдяка великій гріхъ і безчестіє, та дарма, невдячнимъ мушу бути, бо не въ стані и подякувати Вамъ достойно за Вашу ласкаву память и за Ваше сердечне пошанованьє моей малоззачної особи. Та коби то хотя проти Васъ, мій друже, невдячнимъ бути Ви би яковось то покрили широкимъ плащемъ хрістіянскої любови, а то принуждаєте мене єще до невдяки проти незнакомихъ мені Панівъ гг. Лучаковского і Ганковіча. Возміте же на себе і сей мій гріхъ (бо мої дурні думи взялисте вже на себе) и подякуйте відъ мого имени Вамъ такі самимъ і помянутимъ Панамъ щиренько, якъ тілько змога.

Пишите про якійсь тамъ романъ Іванъ Підкова“, будь то би я его хотівъ написати; щиру правду Вамъ говорю, що я не знаю, відкіля та вість ся взяла, бо памятаю тілко то, шомъ отъ комусь тамъ виразивъ: „Іванъ Підкова давъ би ся на добрій романъ обробити“. Якъ Ви могли вірити, мій друже, щось подобного. Та Ви дуже добре знаєте, що менї вірнъ оденъ тяжко написати, а не то історичній романъ, бо я борю ся съ мовою русковъ і знаю дуже добре, що і не поборю, а дурне писати, шкода часу. Вість та такъ дуже ся разпространила, що майже всї очикуютъ відъ мене історичній романъ: Іванъ Підкова — а я якъ не думавъ про то, такъ не думаю. Але разомъ тяжко мені Васъ, мого друга єдиного, завести — і тілько — видитъ Бігъ — Васъ ради — озму ся до нещасного того романа, скоро збіру гденькі матеріяли; але тілько підъ тимъ условіємъ, що аркушъ за аркушомъ повандрує до Бережанівъ въ гостину на переглядъ.

Читанка моя спочиваєтъ въ столі до половини ніби то готова, але страшне зла, бо я немаю охоти для хлопцівъ голову собі бити, до того треба псіхологіи і пидагогіи — а въ мени того дастъ Бігъ. На щастье і Конзисторъ мовчитъ, — відай забувъ.

Бувайте тимъ часомъ здоровенькі і не забувайте на Вашого приятеля

Гр. Воробкіевіча.

жадну майже, хоч комісиї їздять по селах та оглядають шкоду. Оттак представляєсь сумний стан нашого малоземельного, а богатого хиба в дїти хлїбороба в нас в Мякиші новім, та і по сусїдних селах Ярославщини і Любачівщини, як зачуваємо; прийдесь відай неодному бідолазї примирати в зимі з голоду та з холоду, бо не буде за що купити зерна і топлива. От і нинї приміром цїлий день лив дощ, мов з цебра, як люди кажуть.. біда тай годї. Одна надїя ще в Бозї. — *О. П. А.*

— **Господарскі вісти з Украіни.** Скотарство на Волинї останнїми часами дуже занепало, породи здрібнїли, й тепер селяни волїють купувати коней, ніж волів. Коні також здрібнїли, проте цїни стоять дуже високі. Пара найзвичайнїйших селяньских шкап продає ся тепер по 50—70 карб., тодї як у 70-х роках за пару середнїх робочих коней платили 15—18 карб., у 80-х роках — 25—32 карб., а в 90-х роках — 40—45 карб. Така дорожнеча примушує богатьох селян зовсїм зректи ся думки мати в своїм хазяйстві коней або тим паче волів. З другого боку, число знову куплених коней не відповідає числу проданих селянами волів, що знов сьвідчить про занепад скотарства на Волинї. — Урожай хмелю на Волинї має бути дуже гарний. Цїни на хміль: 8—10 карб. за пуд, хоча се залежить від скупщиків, які змовляють ся поміж собою і установляють цїни. — Плянтациї картофлї в Полтавщинї з кождим роком захоплюють більші участки землї, витїсняючи зерновий хлїб. Особливо се помітно в тих районах, де стоять горальні. Тепер деякі заводчики дають задатки в 25—30 карб. на десятину землї під картофлю для заводів; найменша одиниця поля, під яку дає ся задаток, то ½ десятини землї. Для дрібних господарів такі задатки являють ся дуже корисно допомогою в їх мізернім буджетї.

— **„Зеркало“.** Гумористично-сатиричний двотижневник „Зеркало“, видаваний у Львові, по довшій перерві почав знова виходити. Останне подвійне число виріжняєсь від попередних добором змісту, порушаючи много справ бїжучих. Видавництво „Зеркала“ управильнило від тепер передплату в той спосіб, що не числить єї за час, лише за видані числа, рахуючи за 24 числа 8 К, за 12—4 К і т. д. Адреса редакциї і адмінїстрациї: Львів, ул. Академічна 8.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна коло ц. к. суду). Початок 7½ веч. Білєти продає Народна Торговля.

Ві второк 18. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Монюшка

В середу 19. с. м. „Лїсова квітка“ конкурсова комедия в 4 дїях Яновскої.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

В Чорногору!

Лопушна над Білим Черемошом
18. 8. 1908 р.

Четвертий день зачав ся ще більшою слотою, чим всї попередні. До полудня годї було дочекати ся погоди. Доперва около 12. години ми могли вийти зі Сторонця і рушити в похід. Після первісного пляну ми мали їхати сплавами (дарабами) аж до Дихтинця а звідти іти верхами до Довгополя. Сплави того дня однак не відходили, проте за порадою нашого господаря та Гуцула-провідника ми змінили плян і рішили перейти відразу верхами в долину Білого Черемоша. Провідник наш зажадав за переведенє 4 К, а коли ми зачали інформувати ся, чи се не є за богато, наш Гуцул відійшов до дому, щоби собі ще щось на дорогу взяти і... більше не вернув. Ми рушили отже самі ориентуючи ся після мапи

Зараз за Сторонцем вийшли ми на ґруню Ґробище (962 м.). Тут у якоїсь старої Гуцулки випили по порядній порциї молока і рушили далї. Досягнувши вершка Гробища ми перейшли на другу сторону горба, минули невеликий плай і вступили на стежку, що веде на верх Бервінкової (1204) і получений з нею Максимець. Дорога страшно стрімка, але так гарна, що тяжкий труд оплачує ся вповнї. По обох боках, як далеко засягне око, розложені навкруги гори, покриті лїсами й полонинами а під ногами з обох боків вузші і ширші, глубші і плитші долини гірских потоків, яких ленти полискують здовж долин немов срібні нитки, що вяжуть в одну цїлість всї фалди зложених навкруги гір. На величезній полонинї Максимця годї було зориентувати ся серед цїлої сїти перехрестних стежок. Тому ми вступали по дорозї до кількох колиб і хат побудованих на горбі — з тих одна подобала скорше на досить великий фільварок як на лїтне мешканє годівця худоби — і за кождим разом справлені ввічливими Гуцулами трафляли на властиву стежку та посували ись жвавo серед високих трав покритих густою росою на перед. А треба було квапити ся, бо від сторони Черемоша сунула недалеко над нашими головами зловіща, чорна хмара грозячи ґрадом і їх мешканцям громами та лискавками, які від часу до часу осліплюючим блеском неначе ї переколювали.

Тут можна було заобсервувати цїкаве явище. Ми стояли на верпіку Вітчина (1344 м) — відносї Максимця — осьвітлені вповнї западаючим сонцем, а зараз сусїдний горб Чорний Дїл і всї доохресні горби та долини позбавлені сонячного сьвітла, потопали в чорній, понурій тїни, перериваній від часу до часу червоним блеском лискавок. Було в тім контрастї тільки краси і грози, що ми хоч загрожені тою хмарою придивляли ся єї грізній інвазиї добру хвилину. Доперва коли бічні хмари зачали і нас накривати, ми з цїлою можливо найбільшою поквапностию зачали спускати ся по стрімкій похилости в долину потока Стрефеньске (737 м.). Дощ хоч невеликий досягнув нас однак в серединї дороги і ми вже дальше не мали чого втїкати. Наші пелерини, чоботи і вибачайте ш. читачі, штани, так вже перемокли від дощу, що нас злапав в полудне в полонинї Максимця та від роси, що коли сей третий дощ докінчив нашого змоченя, нам вже стало байдуже, чи на нас дощ паде чи нї, бо в чобатах вода хляпала, так чи сяк, одяг до нас прилипав, а вода за карк ляла ся, що ся влїзло. Зійшовши на дїл в місцевости Лопушна ми передовсїм довідали ся, що вода зірвала кладку, а міст — о скілько єго вода пошанувала — находить ся о два кільометри в гору Черемоша. А нам треба було конче дістати ся до корчми, що стоїть на лївім так званім Гуцулами ляцкім боцї Черемоша, щоби хоч троха осушити ся і бодай як небудь голову притулити.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 17. серпня.

Берлїн. Помер ту Фридрих Павльз, знаменитий учений і фільософ.

Петербург. Від 8. до 14. с. м. занедужало в Роси на холєру 570 осіб, а 260 померло.

Загреб. Вчера ухвалено на зборах сторонництва Старцевича острий протест проти великосербскої пропаґанди, а потім демонстровано в місті проти Сербів.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 17. с. м.: Станислава і Ілия Ґеруси, Цеблїв; др. Мих. Новаковский, Богородчани; Мариян Якимовский, Станиславів; др. Вол. Чачковский, Городенка; Теофіль Яриморич, Ходорів; Р. Зволиньский, Болехів; В. Слюзар, Самбір; Евг. Гвоздецкий, Бібрка; М. Захарясевич, Радимно; Ом. Дольницкий, Баворів; К. Посацкий, Кавчийкут; др. М. Френкель, Журавно; Вол. Трусевич, Судова Вишня; Дм. Білас, Бяла; Олекса Сисак, Сокаль; Лев Шехович, Львів; Ів. Пласкач, Борислав; Ром. Заячківский, Делятин; Ів. Ференч, Чернівцї; Наталь Хомїцкий, Сокаль; Зенон Дрималик, Станиславів; Ів. Рибчук, Долина; др. Теодор Яцїв, Камінка струм.; Лев Станїшевский, Витків; Л. Срока, Тернопіль.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Курациїний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(9—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурсетов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 178. Львів, середа дня 6. (19.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

Сучасне положенє Русинів і мнимі угодові переґоворы.

(△) Оповіщенанедавно в N. fr. Presse. датована з Відня (але в дїйсности надіслана зі Львова) допись про переговори між Поляками і Русинами (ми подали її тоді з нашими замітками) викликала широкий відгомін в польскім і рускім дневникарстві всяких таборів, а розправа на сю тему виявила всїлякі погляди і поясненя. Отсе стає неперечним доказом, що теперішні взаємини між обидвома народами в Галичинї дійшли до такого ступня, що всї загально вважають їх нездоровими і неможливими та відчувають потребу якогось порозуміня. Одначе з тих голосів, які відозвали ся на сю тему, видно в значній части ще стілько загорілости і упередженя а навіть злої волї, що затемнює ясний погляд на цїлу справу і утрудняє яке небудь порозуміне.

Не можна навіть дивувати ся такому положеню, бо події останнього десятиліття наших міжнародних відносин складали ся на те, щоби наше полїтичне становище затемнити а народній роботї коло полїтично - национального і культурного розвитку рускоґо народу нагромадити всїлякі перепони і трудности.

Русини-народовцї виступили були в 90-их роках мин. столїтя в соймі з ясною проґрамою що до полїт. становища, одначе не мали витревалости, щоби сю проґраму послїдовано перевести і на тім становищі виразнім удержати ся та розвинути реальну орґанїчну роботи в широких верствах народних. Полїтичні провідники рускі привикли більше до неґацийної, опозицийної полїтики, як до реальної і позитивної роботи, намагали ся здобути популярність серед рускої суспільности більше різкими манїфестациями як реальними придбанями, конечними для культурного і национального розвитку рускоґо народу, вдоволяли ся хвилевими заявами довіря і признаня, замісць приложити руки до орґанїзациї і позитивної роботи коло подвигненя рускоґо народу.

Колиж проти сего становища руских послів і проти реальноґо напряму рускої полїтики проявила ся аґітация москвофілів, котрі всю свою роботу основували на неґациї, коли новозорґанїзоване радикальне сторонництво, що всї свої змаганя звернуло на аґітацию, також стало нападати на сю полїтику руских послів, коли й польскі шовінїстичні круги почали в реальній і позитивній полїтиці руских послів бачити для себе вкороченє польскоґо народноґо стану посїданя, не видержали провідники Русинів-народовців на занятім раз становищі национальної окремішности і почали еру консолїдаций. Отся консолїдацийна ера десятилїтна, про котру ми стілько свого часу писали, не тілько скаляла наш народний прапор, але затемнила нашу народну справу і национальну сьвідомість в широких верствах народних, ввела там баламутство та деморалїзацию, а крім того допомогла до того зросту ренеґатства национальноґо, який виявив ся так могутно в розвитку москвофільства особливо в останних роках. Опозицийна полїтика основана лише на аґітациї без реальної і позитивної роботи, допомогла лише до зросту з одноґо боку москвофільства, котре є рішучою неґациєю национальноґо єствованя і розвитку Русинів, а другоґо боку аґітацийних і социялїстичних елементів, з котрими опозицийні провідники народовскі почали мирити ся і зєдиняти ся для піддержки своєї популярности. Перші загальні вибори до держ. ради вели ся з одноґо боку накладанєм з москвофілями, а з другоґо боку з радикальним і социялїстичним табором, а одноцїлий на око в перших починах новоґо парляменту руский клюб був наглядним виразом сеї полїтики.

Сумні були плоди консолїдацийної полїтики, котра допомогла до такоґо зросту нашим москвичам, що они не тілько захопили чотири нові мандати до держ. ради і відтак вивісили там московский полїт. прапор яко окремий московский клюб (Russischer Klub), але тепер почали виступати проти радикальної полїтики рускоґо клюбу, виставляючи себе консервативним сторонництвом ладу і згоди з Поляками, з котрими порозуміне довело їх до значних успіхів при соймових виборах. Народова Рада, а також инші польскі сторонництва і все майже польске дневникарство почали тепер входити в явний союз з москвичами, а та солїдарність дійшла до явної манїфестациї не лише в держ. радї (промова д-ра Ґлєбовіцкоґо), але й на всеславяньскім зїздї в Празї. Дійшло до того, що Dziennik Polski представив процес Ольги Грабар і Наумовича яко інтриґу народовців а православна пропаґанда в очах сего дневника була зовсїм невинним платонїчним бажанєм. Вечерниці в честь Наумовича і Пушкина аранжовані москвофільскими аґітаторами по ґімназиях і москвофільских бурсах мали втягнути руску молодїж в струю обединительної полїтики, навіть на селяньских вічах намагали ся наші москвичі доказати, що руске селяньство послугує ся „настоящими літературним общерусским язиком“, гостина московских поломників в поворотї з праскої вистави у Львові мала зазначити наглядно обєдиненє наших москвичів з настоящими русскими. На довершенє всего того засновано в Перемишлї часопись для пропаґованя православія, напасти на руский епископат ширені сею часописею між селяньством мають підорвати повагу і привязане до рускокатолицкої церкви і підготовити руске селяньство для православія, до чого має послужити також аранжоване відомим Носевичом (котрий був спершу аґентом „для особих порученій“ в Бродах а тепер вибрав собі ще важнїйший центр для сеї дїяльности — Перемишль) поломництво 150 селян на Спаса до Почаєва і до Києва, де їм „істинно-русскіе“ запевнили цїле удержане і сьвітле принятє. Дальшим етапом в сїй орґанїчній роботї обединительній наших москвичів має послужити висилане »русской маладьожи« на варшавский університет з подібною задачею, яку мали галицкі переселенцї (сьвященики і учителї) для знищеня унії в Холмщині в 60-их роках.

Отсе вибуяле москвофільство, що спершу було зачаїло ся і з одноґо боку підбивало народних демократів руских до острої опозициї, а з другоґо боку надівало на себе маску льояльних і згідливих з Поляками консерватистів, виявило тепер знов виразно свої змаганя. Схаменули ся народні демократи і взяли ся поборювати сего домашнього ворога, котрого собі виплекали і котрому самі консолїдациями помогли зрости до такої сили, того ворога, що тепер сам народних демократів і їх тактику полїтичну пятнує гайдамаччиною.

Але й польскі полїтичні керманичі а вчасти вже й дневникарі зрозуміли ту небезпечність, яка грозить і краєви і державі і руско-католицкій церкві з того боку. Доходять до пізнаня і зрозуміня по невчасї, що опір проти заспокоєня конечних і оправданих домаганъ Русинів і накладане з москвофілами допомогли до зросту радикальних елементів, котрі тепер і в рускім клюбі захопили керму в свої руки і обезсилили народних демократів. Доходять польскі полїтики до пізнаня, що ті москвичі, котрі удавали таких згідливих союзників з Поляками, не тілько самі не бажають спокою і ладу в краю а радіб піддержувати безнастанне невдоволенє, рахуючи на можливий розпад Австриї і на спасенє в „істінно русскім“ раю, але й глумливими напастями на на-

родних демократів за їх нїби то намірені угодові переговори з Поляками, старають ся горячійших в народнім рускім таборі настроїти проти всякого можливого порозуміня з Поляками.

На сїй струнї безнастанної розпуки і невдоволеня грають також всякого рода крайні живла, як би они не називали ся, чи радикали, чи социял-демократи, бо лише розлад, невдоволенє, аґітация дає їм основу єствованя і житя, дарма що своєю тактикою, захопивши провід клюбу для своїх змаганъ, довели до без виглядного положеня.

Сумне нинї положенє полїтичне рускаго народу тому, бо серед рускої суспільности більше склонности до очайдушности і розпуки, як до справдешньої народної роботи. Одначе нинїшне сумне положенє починає протверезувати руску суспільність, і видно певні прояви рефлєксиї і зрозуміня, що так дальше бути не може. А се вже почин отямленя, котрий так починає лякати наших москвичів і радикалів. Починає і серед польскої суспільности проявляти ся в части зрозуміне, що дотеперішня загорілість і опір оправданим домаганям Русинів, пособляє лише розвиткови крайних елєментів і що потреба звернути на иншу дорогу. Може і там проявить ся протверезенє.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери".

——

(Дальше).

Після промови посла Романчука забрав голос голова довірочних зборів о. Заячківский з Лопянки і візвав присутних до критики минувшини.

Перший забрав голос др. Дамян Савчак. Він вносить votum довіря Романчукови, іменно за те, що Романчук признав ся до двох перших похибок: що не брав участи в підготовленю „нової ери" і що не повідомив про цїлу акцию рускаго соймового клюбу.

О. Галущиньский зі Звинячa заявляє: Я нинї, по виясненях п. Романчука, цїлу справу розумію і в імени бучацкого та чортківского повіта даю votum довіря послови Романчукови. Про Телїшевского і Барвіньского ми бояли ся, чи они не за мягкі. Але тепер все добре.

О. Щуровский інтерпелює: чи правительство було би змінило ворожу систему супротив Русинів, колиб згадана пос. Романчуком програма, чи деклярация була перейшла через клюб руских, соймових послів?

Пос. Романчук відповідає: „Намісник сказав виразно: nie mogę wchodzić w transakcyę z moskalofilami",

О. Щуровский: Чи правительство сповнило вже свій обовязок супротив Русинів, що дало вибрати 7 руских послів?

Пос. Романчук: Ми надїяли ся чогось більше, але не можемо сказати, щоби правительство зломило дане слово. Що до других постулятів, то намісник є заангажований своєю екзистенциєю. Але і на се треба тямити, що з нашої сторони мусить бути виразумілість.

Пос. Телїшевский: Щоби наше дїло повело ся, его основою мусить бути взаїмна віра і щирість. Похибкою було те, що Романчук не вів вступних переговорів в т. зв. „новій ері". Але причина лежала в тім, що я не вірив в успіх цїлої справи і на случай невдачі хотїв цїле odium взяти на себе, щоби Романчука не компромітувати. Ми хибили також дуже, що про цїлу акцию не повідомили рускаго клюбу соймового.

Намісник сказав перед акциєю: „Jeżeli chcecie wejść w akcyę, to wchodźcie, jeśli nie — to nie. Rząd zrobi to i bez was. Gdybym chciał był rozbić klub ruski, to byłbym go rozbił w czasie wyboru członka (Rusina) do Wydziału krajowego. Отже не divide et impera — каже пос. Телїшевский — входило тут в гру, але правительство хотїло вийти в переговори лише з Русинами (не москвофілами, бо сї є елєментом антідержавним). Членів рускаго клюбу соймового не могли ми вже повідомити про цїлу акцию, бо она рішила ся вечером з дня 24. на 25. падолиста 1890 р.

Рудницкий (нотарияльний кандидат): Похибка Романчука лежала в тім, що він про цїлу акцию не повідомив навіть всїх послів народовців, як д-ра Савчака, Охримовича, Окуневского, Гурика і других.

Дир. Цеглиньский: Ми пішли на хибну дорогу, бо народ з всего невдоволений (!? Прим. Автора записок). Треба було вперед розслїдити тих, хто є за такою угодою?

Пос. Адольф Підляшецкий: Розрив з „твердими" був непотрібний.

Судия Шехович: Чи спитали себе посли, чому правительство з ними переговорювати хоче? Чи знали они дїйсно причину?

Пос. Романчук: Зворот не наступив дуже нагло. Правительство довго інформувало ся про Русинів. Хто дав перший товчок до сеї акциї, автентично сказати не можемо: чи сама Корона, чи мінїстерство заграничних справ, чи дещо иншe — годї знати.

Пос. Телїшевский: Я застановляв ся над сим, хто дав імпульс до переговорів з Русинами? Намісник сказав до мене при першій стрічи таке: „Mówię do Pana jako wierny sługa Cesarskiej Mości. Sprawa ruska ma doniosłość dla całego państwa, inaczej bym z panami nie mówił". Се — додав пос. Телїшевский — автентичні слова намісника, сказані до мене. Дехто замітив тут, що не можемо зривати з „твердими". Певно, що супротив всїх „твердих" годї нам вести екстірпацийну полїтику, але против неґаторів Руси і московских аґентів мусимо виступати екстірпацийно. Ми мусимо твердо стояти при нашім національнім прапорі і берегти наші ідеали.

О. Кипріян з Немирова: Ми приймемо концесиї з рук правительства, але чому не поперло правительство всїх кандидатур рускаго, виборчого комітету, прим. п. Вахнянина. А що оно зробило? Оно поперло в Жовківщинї кандидатуру о. Брилїньского, що є ряним кацапом...

Пос. Романчук: В сю справу годї тепер входити. Брилїньский зобовязав ся до нас вступити і дав на се аж дві деклярациї.

Ред. Белей: Союз з москвофілами не був для нас ні добрий, ні хосенний. Они компромітували нашу руску справу і підривали наші институциї. Белей вичислив всї гріхи москвофілів, вказуючи на те, як они не давали доступу народовцям до „Народного Дому" і Ставропігиї, як підкопували „Народну Торговлю" і як заложили на власну руку „голодовий комітет". Крайний був час, щоби з ними зірвати і те остаточно стало ся.

О. Пеленьский, купець Коритовский і Рудницкий (нотар. канд.) виказують, що кацапи були на кождім кроцї перфідні.

Др. Куровець з Станиславівщини каже: Голоси, що тут дали ся чути (як критика „нової ери") походили від рускої інтелїґенциї. Але чи ви, панове, спитали, як сам нарід про сю акцию думає? В Снятинщинї селяни противні новій програмі. В нас кинули ся всї на радикалїзм, бо їм не подобала ся програма пос. Романчука. Ми віримо мимо сего в цїлу акцию, бо єї проголосив Романчук.

Романчук: Длячого не подобала ся програма?

О. Матковский: Економічні питаня треба було поставити на першім планї, а не національні і полїтичні.

Шехович: Я думаю, що правительство навязало з нами тому переговори, бо оно, як і Поляки, зрозуміло, що неґацию нас не знищить.

(Дальше буде).

Допись з Порохника.

——

(*Посольский звіт п. Д. Стахури*).

Дня 16. с. м. відбув ся в Порохнику заповіджений посольский звіт п. Д. Стахури. Як Порохник Порохником, то ще на своїй земли не витав рускаго посла, бо все тут виходили польскі. Тим то і радість і цїкавість малювала ся на на лицях виборців, котрих явило ся над 500. На сї глухі і змазурщені сторони, розуміє ся, се число є дуже поважне. Треба було видїти, як тут рускі виборці держали ся при голосованю! Хоч три рази мусїли йти до урни, то всеж таки в тревали до кінця, господарі і заробники молоді і старі.

Як же дізнали про вислід голосованя, то радости їх не було границь. »Що як що, а бодай ми поставили на своїм, бодай ми на сих окраїнах маємо свого рускаго заступника", говорили раз ураз виборці. А се скріпляло їх на дусї, додавало надії не лїпшу будучність.

Тим то і нераз по виборах висловлювали виборці бажанє побачити свого посла, що і сповнило ся.

Віче відбуло ся під голим небом на подвірю рускаго приходства, котре виборці прибрали зелению і на брамі умістили фестони в народних краскаx. Очивидно, що на вічe прибув і ц. к. комісар і жандармерия стояла оподалїк.

Коли нарід вийшов з церкви (а був тут з народом і п. посол, чим дав красний примір своїм виборцям), і коли зійшли ся виборці з посторонних сїл, отворив збори місцевий парох о. Д. Бодревич відповідною промовою. Відтак на внесенє д-ра Станька вибрано одноголосно предсїдателем віча о. Д. Бодревича, а сей подякувавши за довірє, покликав на секретара студ. прав п. В. Конрада, та представив посла д-ра Стахуру тим виборцям, котрі его ще не знали і правительственного комісаря. Відтак забрав слово наш заступник у Відни, та говорив піднесеним голосом, з великим жаром більше як $1^1/_2$ години. Мимоходом сказавши, своєю особою, повагою і голосом робив дуже корисне вражінє. Свою бесїду попередив пов. посол вступом, як то тяжко було здобути загальне голосованє, як то польскі пани обкроїли нам обіцяне число руских мандатів, і з того числа малого загарбали нам ще одeн, потім перейшов до оцїнки дїяльности цїлої ради державної. Тут пояснив виборцям про так звані конечности державні, буджет, підвисшенє рекрута, австро-угорску угоду і т. д. За се дістав нарід дворічну службу військову, відпустки жовнїрів на жнива, прийде забезпеченє на старість роботящих людий, буде опуст податку клясово-домового. Палата виборола вправдї не дуже велику благодать на продажи соли, а всеж таки сталу цїну за 1 клґр. по 20 с і тим обмежено самоволю дрібної продажи. Рівнож внеднано позволенє пашеня худоби в правительственних лїсах а в пограничних селах перепустку до Росиї на закупно дерева. Хотяй еще богато недостає до здїйсненя цїлковитого заспокоєня населеня, то є надія, що згодом наступить.

З черги перейшов до дїяльности рускаго клюбу. П. посол розповів найперше історию заснованя сего клюбу, сказав на відступництво 5 московских запроданців, та розказував, як то прези-

дент міністрів пертрактував з представителями руского народа, обіцяв до року сповнити ряд его домагань, однако слова не додержав, злякавши ся польского кола, а додержить мабуть на разї лишень обіцянку що до руского банку парцеляційного.

Тут виборці деколи переривали бесїдникови, взиваючи руский клюб до рішучої поважної опозиції, бо нарід не дасть так довго доптати по своїх правах.

А від себе додам бажане, щоби український клюб вплинув на деяких крайних своїх членів, щоб вони при своїх опозиційних бесїдах заховали строгу поваґу і певну приличність не уймаючи сим нїчого своїй рішучости. Нехай крайні посли пізнають свої дотеперішні похибки, нехай впевнять ся, що лишень в лучности пїлого клюбу з усїми верствами українського народа можна щось зділати. Я єсьм далеким від того, щоби накидувати комусь свої переконаня, однако гадку індивідуальну висказати можу. Зробите много, мої панове, коли поставите собі девізу, »єсьмо готові постояти за добро українського народа і Церкви«. Менї здає ся, що многі з тих крайних послів дістали манїю стати великими людьми, але кождий в иншім ґустї. От не було ще на Руси-Українї скрайних пропаґаторів атеїзму, ворогів Церкви і духовеньства, то треба звідси зачати, а »слави« добудемо. Добудете, але історія українська не буде нас згадувати яко добрих і люблячих свій нарід дїтий. Може бути, що дїлаєте се в добрій вірі сим робом піднести свій нарід, але я думаю, що ви не піднесете але заженете его у могилу. Нїмцї, Французи і другі можуть бавити в соціялїстів і радикалів, але український нарід на се не стати. У тамтих самі правительства дбають і про справи просьвітні, економічні і т. д. для дотичного народа, а соціялїсти служать для забавки, а у нас сего нема. З нас чи хлоп чи сьвященик чи інтелїґент сьвітский всї разом збитою лавою повинні працювати, а все кажу, не ґрунтї Христовім. Сим робом ми лишень зможемо доробити ся чогось в дома і значіня у постороннних народів. Тую примітку закінчу на разї, бо над нею належалоб глибше розважити; подаю єї лише тому, що яко виборець можу вкинути свою примітку другим членам українського клюбу.

Як пізнали ми з виводів пов. п. посла, то український клюб хиба з часом вспіє зділати щось для свого народа.

Вкінци представив бесїдник свою індивідуальну дїяльність яко посла в клюбі і для ярославского повіта. П. посол жалував ся, що виборці за мало відносять ся до него, чи сему причина неграмотність чи байдужність? Проте просив у кождій справі своїй писати, а він після спромоги буде старати ся полагодити. Але сего року як лишень дізнав ся, що виборці потерпіли шкоду елєментарну від граду, поробив заходи в сїй справі, щоб їм помочи, а так само як дізнав ся, що Русини покривджені в школах ярославского повіта, бо в деяких не учать руской мови анї руских сьвят не обходять, поробив заходи і тут. Пояснивши виборцям деякі закони, потрібні для них, і загрівши до просьвіти і солїдарности закінчив ш. бесїдник серед оплесків і признань слухачів.

Відтак слїдували інтерпеляциї. Перший запитував др. Станько в справі безпосередних виборів до сойму, рад повітових і громадских, одвічальности адміністрацийних урядників, помноженє старостів, в справі риболовлї, в справі відклику від засуду судового т. зв. баґателькового і много инших. Сї всї інтерпеляциї були зілюстровані деякими яркими теперішними аномаліями так, що комісар відгрожував ся замкненєм віча. Однак до сего не прийшло, бо бесїдник сейчас ставляв ядерно свою інтерпеляцию і кінчив.

Інтерпелювали ще виборці, як п. Ільнїцкий з Розбора в справі упосліджения руский дїтий в школах, в справі парцеляциї, а п. П. Бак з Хирова в справі живлової шкоди. На сї всї інтерпеляциї пос. др. Стахура давав влучні пояснення або приречене заняти ся ними.

Коли зміст нарад був вичерпаний, предсїдатель віча коротко ще зібрав цїлу дїяльність першого руского посла в ярославскім повітї і піддав під голосоване отсї резолюциї, котрі присутні приняли одноголосно з оплесками:

I. Віче в Порохнику висказує довіре свому послови, та взиває до рішучої оборони прав руского народа.

II. Висказує своє глубоке недовіре до теперішного правительства, котре не сповнило доси нїякого слушного его домаганя.

III. Висказує своє рішуче домаганє, щоби у всїх висших становищах урядів були також Русини.

IV. Віче домагає ся, щоби Ярославщина при креованю суду окружного в Ярославі була прилучена до Львова а не до Кракова.

V. Віче домагає ся, щоби в школах ярославского повіту учено зарівно руской мови як і польской, та щоби в рускі сьвята не відбувала ся в них наука.

VI. Віче виказує надію, що помилуване Сїчиньского причинить ся много до злагоди невиносимого положеня двох народів в Галичинї.

Такий був перебіг порохяицкого віча, нарад і резолюций. Може бути, що я в дечім не подав докладного змісту, однак я не записував нїчого, а лишень з памяти на другий день отсе написав.

Потрійним вистрілом з моздїрів заповіджено початок віча і потрійним закінчено. По відспіваню народного гимну »Ще не вмерла Україна« зачали вічевики поволи розходити ся домів, а шан. посол ще довго розмовляв з вічевиками, вислухував їх домагань приватних, давав ради правні, в чім много був помічний єму п. др. Станько. Так то поважно на порохницкій земли відбув ся звіт першого українського посла з Ярославщини.

Вічевик.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: *Преобр. Г. Н. І. Хр.*; римо-кат.: Бенїґни Д. — В четвер: руско-кат.: Дометия, Пульх.: римо-кат.: Бернардо авґ.

— **З нагоди дня уродин нашого Монарха** грали вчера вечером військові музики перед намісництвом, коршусною командою а потім улицями Львова. Нинї рано о $5^3/_4$ год. на цитаделї дано 24 гарматні стріли, а цїла військова залога вирушила на явівські оболоня, де відбула ся торжественна полева служба Божа. В катедрах всїх трех обрядів та в усїх церквах і костелах відправлено нинї благодарственні богослуженя. Коло год. 11. перед полуднем депутациї ріжних інституций і товариств складали желаня для Цїсаря на руки намісника д-ра Бобжиньского. Між иншими явила ся у п. намісника депутация митрополичої капітули під проводом мітрата о. Білецкого і депутация львівских руских тов-в під проводом проф. В. Шухевича. В склад сеї депутациї входили ще: дир. др. Кулачковский і др. Федак від »Дністра«, дир. др. Вол. Охримович від »Народної Ради«, дир. Паньківский від »Кр. Союза кредит.«, крил. о. Чапельский і о. Федусевич від Р. Тов-а педаґ., о. Мохнацкий і п. Зацерковний від „Просьвіти“ і дир. Нагірний від »Народної Торговлї«. Речником депутациї був проф. Шухевич, який зложив на руки п. намісника щирі желаня від Русинів для нашого Монарха.

— **Амнестия.** Нинї оповіщено в Wiener Ztg. отсе письмо монарха до міністра судівництва:

Любий др. Кляйн! В сїм роцї, в якім спомин про мое вступленє на престол перед 60 лїтами приносить менї заяви любови і преданности зі сторони населеня, бажаю пригадати собі тих нещасливих, які переступивши державні закони, підпали караючій справедливости. Для того всї особи, які перед днем оповіщеня амнестиї за злочин обиди маєстату, або одного з членів цїсарского дому, або за ті оба злочини, одначе не разом з иншим карним злочином, правно зістали покарані, звільняю від кари обмеженя свободи, о скільо она не була ще виконана і заряджую, аби з приводу тих злочинів, перед висше названим днем сповнених, не заряджувано карносудового слїдства, або розпочате застановлено.

Дальше прощаю всїм, котрі перед оголошенєм сеї амнестиї яким небудь судом були засуджені на кару обмеженя свободи не більше чим 2 тижнї, або на гривну не висшу чим 150 К, если вже передше тої кари не відбули. Если би попри кару, обмежаючу свободу, була ще кара гривни, увільняю від тих кар, если кара обмеженя свободи і доповняюча гривна виносять разом на більше чим 2 тижнї.

Дарую кару всїм тим, які перед оповіщенєм сеї амнестиї зістали засуджені яким небудь карним судом на кару обмеженя свободи не довшу чим 3-місячну, або на кару грошеву, если перед тим не були засуджені, що на основі законів наслїдком того робить їх нездібними до осягненя деяких прав, становищ і управнень, як також потягає за собою утрату вибору і вибиральности до публичних тїл.

Крім того дарую решту кари всїм засудженим в списї А до Е наведеним 562 особам і 190 особам в списї Ф кару свободи і грошеву.

Ті акти милосердия мають бути виконані дня 18. серпня 1908 р.

Постанови 3. і 4. роздїлу належить примінити, если вирок в дню оголошеня амнестиї не є правосильний, але правосильність потім наступає, з огляду що правне средство проти того не було примінене, або було цофнене. Звільненє від правних наслїдків для тих осіб, які своєї кари з днем 18. серпня 1908 не виповнили, або вповнї не виповнили, в тім часї послїдує, в якім карне обмеженє свободи зістало виконане або грошева кара наложена.

Здрій Ішль дня 5. серпня 1908.

Франц Йосиф в. р.

Кляйн в. р.

— **Поміч для потерпівших від повений, градів і дощів.** Онодї відбуло ся в намісництві засіданє центрального комітету для ратункової акциї в цїли несеня помочи селяньству, яке потерпіло від живлових нещасть. В засіданю, якому проводив намісник др. Бобжиньский, взяли участь крім репрезентанта краєвого видїлу і делеґатів польских товариств господарских і кружків рільничих, також відпоручники товариств „Просьвіта“ і „Общества ім. М. Качковского“. Товариство „Просьвіта“ іменувало своїм відпоручником д-ра В. Охримовича, а его заступником д-ра В. Бачиньского. Намісник представив висліди своїх заходів в тій справі, повідомив, що вже дістав від центрального правительства значнїйші фонди і надіє ся дальших субвенций на ту цїль та що вже закуплено значну скількість наші і збіжа для роздачі між потерпівших будьто даром, будьто по зниженій цїні. Дальше повідомив намісник, що задачею центрального комітету буде уложити плян цїлої ратункової акциї і роздїлити розпорядимі запомоги між поодинокі повіти, а роздачою запомог між громади і поодиноких господарів займуть ся повітові комітети, котрих склад є аналоґічний як комітету центрального. Першою точкою нарад було уложенє інґрукций для повітових комітетів у формі обіжника до старостів. По довшій дискусиї, в котрій забирали голос всї учасники, усталено зміст того обіжника, ко-

трий буде в тих днях розісланий і в часописях оголошений. Іменем тов. „Просьвіта“ член комітету др. Охримович висказав вдоволене і признане з причини, що до участи в центральнім і повітових комітетах покликано також репрезентантів руского населеня та звернув увагу, що належало би припильнувати, аби роздача запомог відбула ся завчасу перед сїйбою, щоби розділювано запомоги по громадах справедливо і безсторонно і щоби в тім напрямі розведено належиту контролю. Сї домаганя принято і в обіжнику відповідно узглядненo. Відтак представлено членам комітету загальні висліди урядових реляций про розміри шкід заподіяних слотою, градом і повенями в поодиноких повітах, почім намісник відложив наради до другого засїданя, котре відбуде ся в найблизших днях, а предметом нарад буде розділ запомог між поодинокі повіти.

— **Господарско-економічне віче** відбуло ся дня 2. с. м. в Сівці, калуского повіта, при участи близько тисячі селян та інтелїґенциї. По трех рефератах про господарскі спілки, спілкові каси і садівництво, ухвалено отсї резолюциї: 1) Візвати філію »Просьвіти« в Калуши, щоби подїлила читальні в повіті на ґрупи, поставила на їх чолї енергічних людий, котрі мали би бодай два рази до року здавати звіти з читальняного житя. 2) Домагати ся від правительства, щоби побільшило запомоги на цїли рільництва в Галичині, та щоби Русини дістали до власних рук через тов. „Просьвіта“ або тов. „Сїльский Господар“ що найменше половину тих запомог, які дістають Поляки нїби для цїлого краю, а властиво для себе. 3) Домагати ся залїсеня вирубаних лїсів, щоб охоронити край від живлових нещасть. 4) Припоручити нашим послам жадати в радї державній, щоби держава беручи на увагу застрашаюче обтяженє довгами хлопских ґрунтів усї інтабульовані довги взяла на себе, а властителям обтяжених ґрунтів позволила їх сплачувати в довшім периодї часу.

— **Дощі і шкоди.** В Снятинщинї тривала слота через липень і половину серпня та нанесла необчислимі шкоди хлїборобам. Від повеней потерпіли найбільше: Рожнів, Новоселиця, Джурів. Рудники, Завалє, Залуче, Княже, Драгасимів, Попельники, Борщів, Хлїбичин, Трійця, Волчківці, Видинів, Будинів, Микулинці і Снятин. Словом потерпіли всї місцевости, положені над ріками Рибницею, Черемошем і Прутом. В Заболотові на Прутї повінь зірвала міст. Се стає доказом, як страшно потреба систематичного уреґульованя тих рік, бо дотеперішні доривочні роботи в тім напрямі, хоч дорого коштували, пішли ракам на снїданє.

В Станиславівщинї наслїдком недостатку паші селяни випродують худобу за „иесї“ гроші. Єсли не зарадить ся сему лиху доставою дуже дешевої паші, то для рільного господарства буде се страшним ударом.

В Рогатинщинї збіже знищене в більшій части, а бараболї гниють. На другий рік нема надїї на лїпші жнива, бо озимина спізнила ся задля слоти.

В Сокальщинї пропала менше більше третина збіжа, бо решту сприятано перед дощами. Шкода діткнула переважно селян, які беруть ся до жнив пізнїйше чим властителї більших посїлостий. Бараболя зогнила зовсїм.

З Миколаєва доносять, що Днїстер виляв онодї на обох берегах і затопив поля, левади і сїножати. Шкода величезна.

В пятницю вечером підчас дощу звіяла ся коло замарстинівскої рогачки під Львовом воздушна труба і посувала ся в напрямі Зболїск і Рісни. По дорозї труба повиривала і поломала всї дерева. Столїтні липи поторощені на тріски.

МАЛИЙ ФЕИЛЄТОН.

В Чорногору!

Лопушна над Білим Черемошем
11. 8. 1908 р.

(Конець).

Западючий скоро вечір, брак нічлїгу, перемочені чоботи і одїж, порожнеча в жолудку і наливаюча ся за карк вода робили наше положенє дуже невеселим. А Черемош шумить і гуде по скелях і о переходї єго в брід анї бесїди не може бути. Тут від надходячого Гуцула довідуємо ся, що оден кільометер в гору Черемоша є якийсь маґазин, де, о скілько там кого застанемо, буде можна переночувати а може навіть що зїсти. Га, щож робити, де є лиш оден вихід там нема що вибирати. Ідемо отже в ту сторону. Господи, яка се дорога. Троха стежкою — кажу „троха“ бо решту Черемош позабирав, — троха зарінком Черемоша, троха людскими царинками, купаючись в дощи ми добили ся до сего маґазину.

Дійшовши там щасливо, вже по заходї сонця, ми на щастє застали там кількох людий. Оден поважний жид з білою бородою, другий молодий, порядно, а навіть елеґантно убраний і троха жидів одягнених в високі штильпи або чоботи з холявами і маринарки, з виглядом американьских cow-boy-їв, всї узброєні в револьвери або бровнінґи. До загороди причіплені чотири осїдлані конї гризли поволи кинене їм на землю сїно і злегка до себе немовби регот али ся. Просьбу нашу о переночоване приймив згаданий вище поважний жид, як се пізнїйше показало ся, купець дровами і богатий державець чи навіть властитель полонин і лїсів — ввічливо і ми війшли в хату. Змучені сїли на лаві, що стояла перед столом, зняли зі себе манти і тайстри, поскидали черевики і цїлком мокрі скарпитки, щоби їх осушити. Тодї оден з cow-boy-їв, здаєть ся вірник сего купця, засьвітив лойову сьвічку, приніс троха дров і розпалив огонь. Ми зараз присунули ся до него, щоби троха осушити ся і зварити колешу з консервами. До того додали нам наші господарі ще дещо молока. По вечері молодий товариш купця, — як при взаїмнім представленю показало ся єго син, студент віденьского університету, — казав нам принести всьо сїно яке в хатї було — а було єго тільки, що оден чоловік може під паху набрати — і постелити на земли а на се застелити коц з під сїдла. Так ми і поклали ся. Під голови взяли тайстри, а накрили ся пелєринами.

Наші господарі спали не лїпше, а деякі ще гірше чим ми. З виїмкою самого купця, що мав волосяну і мене що'м уживав надувану ґумову подушку, всї другі мали під головами тайстри, або сїдла, а лежали на голїй подлозї. Тоту простоту пояснити треба тим, що наш „маґазин“ був справдї колись маґазином муки, тепер однак служить лиш як тимчасовий захист для єго властителїв підчас їх подорожий за торговельними орудками, именно тодї, коли вони приїздять надзирати вирубу і транспорту дров. Впрочім дім сей стоїть пусткою.

Мимо кількоразового короткого дощу і оставшої по нїм роси та мимо злого нічлїгу був сей день для нас — з туристичного боку беручи — дуже корисний, бо хмари підняли ся тр ха висше, мраки отулювали лиш декотрі горби і то лиш хвилево так, що овид не був засьонений і можна було в хвилях, коли сонце засьвітило видїти цїле море гір з їх лїсами, з їх полонинами, потоками і розкиненими по полонинах і потоках хатами, колибами, отарами овець і стадами худоби. Сподївана постійна погода завела нас і хто знає чи завтра лїпша буде. За те маємо надїю, що преціньхоч на позавтра і в наше, хотїв сказати, віконце засьвітить також сонце, але собі пригадав, се не „наше“, а „чуже“ віконце. Бідна та наша туристика, що змушує людий до якого небудь житя в дорозї. Се однак мимо всього має свій специяльний чар, що нам дуже подобав ся і хто знає, чи така туристика як наша не має більше приманчивости і приємностий — очивидно для здорового чоловіка — чим їзда ріжними рольбанами, та ночованє в вигідних готелях з пружиновими ліжками, та смачними вечерями.

А. Будзиновский.

Телєґрами

з дня 18. серпня.

Відень. В Wien. Ztg. напечатано нинї цїсарский розпорядок, яким установляє ся ювілейний хрест для осіб, остаючих в цивільній службі державній і чинних військових від кадетів в гору.

Ішль. Архікн. Людвик Віктор, одинокий нинї живучий брат нашого монарха, приїхав до Ішлю, аби зложити цїсареви желаня з нагоди дня уродин.

Царгород. Молодотурецкий комітет підніс справу покликаня дорадників з европ. держав до переведеня реформ, аби тим чином приєднати собі ті держави і Европу.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і карарня — ріг ул Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 17. серпня с. м. Тихон Омеляньский, Шуя (Росия); Сильвестер Герасимович, Рава руска; Михайло Лесняк, Перемишль Іван Устиянович, Косів; Василь Ярош, Перемишль; Омелян Калинич, Головецько горішне; Володимир Годованьский, Германів; Антін Кочій, Городище; Микола Драб, Добровляни; Осип Янків, Городище; Іван Бурбель, Команча; о. Лев Чемериньский. Пітричі; Рахард Дирда, Найберун; Іван Хитреньо, Никоавїв к. Гаїв; Симеон Гринник, Рогатин.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Горук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 179. Львів, пятниця дня 8. (21.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми виркеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Чи „Ad maiorem Poloniae gloriam“?

Прошу позволити менї місця в Вашій часописи забрати голос в справі, яка діймила мене до живого. Маю на думцї тяжку обиду, яка стрінула Ексц. Митрополита Шептицкого в 182-ім числї „Дїла“.

Застерігаю ся, будьто би я говорив як полїтик, суспільний дїяч, або якась урядова особа. Роблю се лише як горожанин і член суспільности, як чоловік і як обсерватор, якому чейже прислугує право голосу. Думаю також, що як раз таке становище дає менї спромогу висловити мій осуд обєктивно і безпристрасно.

У поданому числї »Дїла« в статї п. з. »Ad maiorem Poloniae gloriam« закидує ся Митрополитї Шептицкому коротко валєнродизм, осуджує безпардонно усю єго дотеперішну дїяльність як крайно для нас шкідливу, ворожу, ба навіть вже a priori вимірену на нашу загладу, а навпаки ad maiorem gloriam Poloniae, зветь ся єго »високо-поставленим чужинцем», який взяв на себе руску маску, щоби тим успішнїйше працювати при помочи псевдопатриотичного бляхмана над знищенєм Руси ітд. ітд. Одним словом »projekt na zniszczenie Rusi« — rediviva, та вже в поправнім виданю, в особі »високопоставленого чужинця«.

Читаю таке і своїм очам не вірю... Невже справдї можна в такий спосіб осуджувати усю дотеперішну дїяльність Митрополита, на яку чейже від лїт усї глядимо, невжеж в такім сьвітлї можна бачити саму особу Митрополита, як чоловіка і дїяча? Невжеж можна відважитись на основі о д н о ї куренди і кількох инших тенденційно осьвітлених фактів заявити urbi et orbi, що »ґраф Андрей Шептицкий« закривав до тепер своє справдїшне национальне обличе, теперже — »скинув шелом« — і »перед нами станув чужинець, надиханий традициєю валєнродизму, член ворожої нам суспільности, котрий вкрав ся на руский метрополичий престол« хиба лише на те, щоби в нутрі самої рускої суспільности защіпити трійло роздору, ослабити її від порну силу перед ворожим напором«?! Не хоче ся вірити, щоби можна здобути ся на стілько загорілости, заслїпленя і злоби, як се виявило ся в наведенім числї »Дїла«!

Аджеж прошу лише розважити: тут вже не ходить о таку або иншу суспільно-полїтичну справу, о такий або инший публичний виступ Митрополита, над яким можна так або инакше дискутувати, ні! тут ходить вже о щось більшого, щось великого, сьвятого, що навіть у ворога треба пошанувати, ходить о »я« Митрополита, о єго псіху й єго найнїжнїйші почуваня: честь як чоловіка!

І ось як раз сю найнїжнїйшу струну людского »я« автор згаданої статї »Дїла« одним почерком пера брутально зірвав і кинув без всяких застережень під ноги усьої нашої читаючої громади. І на якій підставі?

По думцї ш. співробітника »Дїла« Митрополит звісною курендою з 27. липня с. р. 1) „зімунїзував русифіковані москвофільским духовеньством територии перед национальним і культурним осьвідомлюванєм з боку национального рускаго духовеньства«, і 2) „заборонив нашому духовенству всяку публичну дїяльність поза межами парохії — а сотрудникам навіть в „межах парохії“. Усїм тим Митрополит на погляд автора »силкує ся відорвати духовеньство від национального рускаго табору і від народної дїяльности, забити в духовенстві всякі национальні почуваня« ітд. ітд. В той спосіб та при помочи иншого „псевдопатриотичного“ бляхману в родї дяківскої бурси і „Народної Лїчниці“ тягне »високопоставлений чужинець« від лїт „кертичну“ роботу над денационалїзациєю нашого духовенства „ad maiorem Poloniae gloriam“.

Чи з того, що Митрополит застерігає кождому парохови бути господарем в єго парохії і між повіреною єму паствою а заборонює иншим сьвященикам без згоди і відома господаря-пароха вмішувати ся в чужу парафію, можна вже заключати, що Митрополит, сей »високопоставлений чужинець«, нарочно вимірив се »na zniszczenie« України, ба що оно є лише одним із способів, які Митрополит від вступленя на митрополичий престол аж по нинїшн й день куе п л я н о в о на нашу погубу? Чи справдї можна?! Нї! Се просто божевільна інсинуация, яка невимовно болюче а зовсїм безпідставно ранить людину висококультурну, ідейну, гуманну і ідеально благородну, якій підсувати подібні, просто гидкі почуваня як валєнродизм, гіпокризия і фарисейство вважаю просто злочином, журналїстичним розбоєм.

Бож преціньможна, жаліти що в окруженю нашого найвисшого єрарха находять ся може не конче дібрані дорадники, можна згоджувати ся з тим поглядом, що церква індіферентна в национальних справах стає пустим звуком, — усе те є справи, над якими можна навіть дуже остро розправляти. Одначе кинути зараз каменем, анатемізувати „високопоставленого чужинця“, відсудити єго від всяких людских почувань, імпутувати людині наскрізь благородній й перенятій як найкращими ідеями й інтенциями лиш і виключно в користь того народа, з якого уся родина Шептицких походить, валєнродизм, се видаєть ся менї так страшно безпідставним, диким, некультурним і для нас шкідливим, що просто ніяк не можу зрозуміти, як могли подібні брутальні напасти вийти з редакциї дневника, котрий чейже повинен числити ся з людскими почуваними своїх читачів, як неменше з тим, що і утримуєть ся він головно духовеньством, та що в єго спілцї засїдає поважне число сьвящеників..

Високо достойна особа Митрополита не потребує оборони, бо ми всї глядимо на єго многосторонну й корисну для нас дїяльність, єго жертволюбність й ідеальну безкористність і саможертву, й усе те чейже о б о р о н и й в и п р а в д а н я не потребує. Скажу лише се, що колись история запише: сидїли на галицкім митрополичім престолї ріжні люди, та був один, що щедрою рукою двигав наш национально-культурний рух й творив такі культурні институциї, яких не було анї перед ним, анї ледви чи будуть повставати з того самого боку після нього... се все напише вже история. А поки що ми — неначе унаслїдувавши якусь страшну атавістичну суспільну недугу, відтручуємо від себе в якімсь фатальнім заслїпленю наших найвизначнїйших людий без ріжниці їх переконань й поглядів, їмже нїсть числа, як В. Федорович з Вікна, Ол. Барвіньский, Павлик (якого мало що злодієм не звуть), Олесницкий ітд. ітд.

У Львові, 15. серпня 1908.

Др. Ол. Сушко.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

Пос. Романчук: Поляки давно спокушували нас, щоби ми зірвали з кацапами. Я не годив ся на те, бо не було поруки, що в слїд за тим система їх змінить ся, а впрочім не всї „тверді“ були Москалями, а вкінци у нас було богато спільних інтересів против Поляків. Тепер дало правительство поруку що система буде змінена. Саме прав-во взяло в руки цїлу акцию, зачали ся довірочні переговори і оно

обіцяло змінити ворожу Русинам систему управи, наколи ми рішучо зірвемо з москвофілами. Я міг проте сьміло проголосити декларацию в соймі 25 падолиста. Я однакож не кинув каменем на Москалів, хоть від мене сего жадано. Край здивував ся — се правда. При тім показало ся, що союз з москвофілами не буде трівкий. Москалї наші нападали на нас в своїх орґанах, а дїлами показували також, що йдуть окремо — фонд для покупки землї і голодовий комітет зорудовали они окремо — без нас. Проґрама, яку я проголосив в соймі в декларациї, не була нова. Ми ї висказали вже в 1887 роцї в пропамятнім письмі, яке я і др. Ол. Огоновский, як голова „Народної Ради“ завезли ґр. Кальнокому, як мінїстрови заграничних справ. І барон Ґавч знав нашу проґраму.

Католицизм в сїй проґрамі не має ваги. Ми не хочемо бути catholicissimi, а лише остати ся при нашій вірі. Україна і Буковина зрозуміли наш католицизм. Нам ходило о правительство і князїв церкви. Опозиция радикалів і москвофілів кинула ся на сю точку, а народовцї спитали себе: що стало ся, що ми нараз з опозиційного сторонництва переходимо на сторону правительства і ставмо правительственним будьто сторонництвом. Повстало недовірє.

Ми однакож не сходимо з опозиційного становища, ми зближились лише через проґраму до правительства, бо правительство сего саме від нас жадало враз з Поляками. Оно велїло нам зложити звісну декларацию і то зараз (під конець соймової сесиї), бо инакше було би за пізно. Наколи правительство саме нас до того побудило, то его задачию буде, улегчати нам наше становище. Ми виявили ему наші постуляти, а дальша акция мала вести ся так, що »Народна Рада« мала вислати депутацию до краєвого і центрального правительства і мала предложити їй постуляти, про які говорено ще перед 25. XI. 1890 з намісником, ґр. К. Баденїм. Ми мали одержати 8—9 крісел посольских в державній радї і т. д. Скоре розвязанє парляменту перебило нам се дїло. Ми не успіли дістати деяких концесий і підготовити вибори. Польский, виборчий комітет не хотїв робити нам нїяких уступок. Там сказано нам: „Co namiestnik zrobił, niechaj dokończy“. Ми знали, що Поляки мають силу і що на перекір їм правительство не піде. Намісник мав Поляків усмирити, що цїла акция лежить в інтенциї найвисших сфер. Так і сталось. Centralny komitet wyborczy змяк і увійшов з нами в контакт. Ми вибрали до переговорів трех (мабуть 4) делеґатів, Поляки рівнож таке число. Делеґати сї зійшли ся 3 до 4 рази і на сходинах тих обговорювали головно відносини клюбу польского і руского в державній радї. В справах краєвих мали оба клюби поступати, по змові, солїдарно і не бавитись в рекримінациї. На других сходинах обговорено вибори. Руский виборчий комітет домагав ся 10 мандатів. Однак польский, центральний комітет давав половину жаданих мандатів і не хотїв нїякого компромісу. Доперва пізнїйше уступив нам ще брідский округ. (Про семий округ пос. Романчук не згадав. Прим. авт. записок). Вибори не випали так, як ми хотїли. Одні наші кандидати не вийшли, другі вийшли против нашої волї [1]). Але требв було і тим вдоволити ся. Як би не переговори з правительством, то вибори були би випали ще гірше. Було би вийшло 5 давнїйших послів без Василя Ковальского.

Тепер зискали ми принайменше се, казав дальше п. Романчук, що Русини-народовцї вперве виступають на арену віденьского парляменту як преставителї 18-мілїонового народу. Европа мав хибне про нас понятє. Ситуация послів буде трудна. Всїх очи звернені на них. Але не треба думати, будьто рускі посли мають звязані руки. До опозициї против правительства (ґр. Таффого) они не підуть, бо оно поперло їх при виборах. Они мусять на разї заняти становище вижидаюче. Аж колиб показало ся, що справа зле йде, тодї треба буде або зложити мандати, або вести опозицию. Рускі посли не будуть мамелюками, якими були Старо-Русини в 1873 роцї. Посли будуть дбати про екзистенцию правительства їм прихильного. Супротив польского „кола“ не маємо нїяких зобовязань. Ми маємо лише порозуміватись в краєвих справах через парляментарну комісию (пр. в справі управильненя рік, медичного факультету і пр.).

Рускі посли, кінчив пос. Романчук, використають ситуацию. Ми будемо вимагати ся о ріжні концесиї а край мусить нас підпирати. З центральним правительством не можемо порозумівати ся без краєвого. Се мусить бути [2]).

(Дальше буде).

---

[1]) Сей уступ дуже не щирий. Романчук розминув ся з правдою, бо про всї кандитури знав дуже добре і за ними побивав ся, як в намісництві, так і в центральнім, польскім комітеті. Вислїд виборів не був для него несподїванкою. (Прим. авт. Записок).

[2]) Майже дословно таку саму промову виголосив пос. Романчук на довірочних зборах львівских народовців, що відбули ся 10 днїв раньше (дня 15. III. 1891 р.). (Прим. авт. Записок).

Огляд часописий.

(*Всенародна біда на Українї. Белєтристичне живописанє народного лиха, але недостача розумної заради*).

Нема найменшого сумнїву, що народогосподарске положенє укр. руского народу на Українї вельми сумне і невідрадне а сего року наслідком слоти і живлових шкід майже безвихідне. Сумну картину сего положеня п. з. Народ бідує живописує в київскій „Радї“ Іван Олїєнко і ми понизше наводимо сю картину, щоби познакомити нашу суспільність, що в Росиї не такий рай, як се звичайно нашим селянам представляє »Ґалїчанїн“ і »Русское Слово«. Одначе дивним дивом народолюбцї на Українї вдоволяють ся лише белєтристичним зображуванєм біди народної, а не подають сему народови способів і рад, якби з сеї біди видобути ся, не прикладають рук, щоби ему помогти. Певно, що тут і там дещо робить ся в просьвітнім і економічнім напрямі, але всего того за мало а на 27 мілїонів Українців повинно би найти ся охочих до народної працї інтелїґентних рук, котрі би прийшли з підмогою сему бідолашному народови. Тимчасом і сей живописець народної біди кінчить свою картину розпукою, що звичайно є найгіршим дорадником. Треба би вже раз видобути ся з сего елеґійного настрою, а брати ся до реальної просьвітної і економічної роботи, котра єдино може двигнути нарід з занепаду і відвернути его від пропасти.

А тепер нехай послухають наші читачі самого автора Олїєнка, що він розповідає про те: як

Народ бідує.

(*Лист з радомиского повіту*).

Народ бідує і кінця й краю его стражданю не видно. Ог уже другий рік, як чорні хмари заступили его житє, як злидні обсїли его навкруги і стежать за ним, мов галич над падлом. Бідує народ, чевріє у тяжкій працї за шматок хлїба черствого, бідує і не бачить сьвітлої години, не бачить анї жадного виходу з тяжкого становища... Навіть навпаки — де далї, стає гірше жити, де далї, здаєть ся, густїще заростають стежки до его щастя, до поліпшеня его добробуту...

Радомиский повіт — оден з глухіщих кутків Київщини; нема анї шкіл до брих, анї інституций корисних, анї зелїзниць чи инших прикмет культури; за те злидні та всяка хороба пошесна збудувала собі тут тепленьке кубло. Народ скрізь бідний, землї майже нема. тому хлїб собі добувають здебільшого ремеслом: шевством, кушнїрством та иншим. Фабрик чи заводів — нїяких; люд не дуже рухливий — нових стежок до поліпшеня свого добробиту не шукає і сидить собі тихо — мирно на предковічних злиднях, не знаючи більшого сьвіту, як у него в селї...

Давно вже звик народ наш до всякого лиха, до всякого бідованя, але те лихолїтє, що тепер наступило, як камінем придавило й приголомшило его. Одна тепер думка у селянина, — що завтра їстимуть дїти его, одно тільки бажанє — не загинути з голоду. Розстаратись на копійку тепер стало труднїще, нїж колись на карбованця.

Торговля занидїла, копійка зробилась дорогою. Ремесному чоловіку, — а таких в нашім повітї більша частина — прийшло ся найгірше за всїх. Швець, чи там кравець — що заробить, те й проїсть, годї думати за чорний день, бо й на сьогодня не хватає... Бідота наша здебільшого перебиваєть ся кредитом, бере все в борг, і в борг же веде і ремесло своє; тепер в борг нїде анї копійки не дістанеш, тому держати ся ремесла може тільки той, у кого є гроші готові. Пошиє швець пару поганеньких чобіт і носить ся потім з ними, поки продасть їх, а дома дїти з голоду кричать; і здебільшого бував так, що швець несе свою злиденну пару до шевского дуки, що скуповує чоботи, і „міняє“ чоботи на гроші... Трудно такому бідоласї розстаратись на пуд хлїба — він же тепер півтора карбованця пуд, — купить собі хлїбець на золотий (15 к.) і семя его 5—6, а то й більше душ — зїсть гарненько за раз...

Огак живе тепер наш ремесний народ, — багато є таких, що по тижню хлїба в хатї не бачать...

Минула зима особливо дала ся в знаки. „Літом і качка — прачка“, а зимою — хоч живим у труну. Хата не топлена, на печі обідрані дїти з голоду плачуть, жінка ходить, як мара, наче встала з труни... Надїї, що живуть чоловіка, — і тої нема. У кого є шматок землї — нема надїї на врожай, бо осінь була без дощу, посїяне не зійшло, земля задубла, як кора, і поле стояло чорне, брудне. Сум і острах брав селянина. »Що то вродить? — зробилось головним питанєм«. І нетерплячі люди серед зими йшли на поле, зрубувати кусок засїяної землї, клали в теплому місцї і дивились, чи буде сходити що, чи може нї... Проба показувала, що посїяне буде сходити, і для голодної семї се було єдиною принадною мрією...

А поки що, треба було жити, треба було доставати хлїба. В деяких селах економії давали хлїб на відробіток на таких умовах: хто зимою брав у пана пуд жита, повинен був відробити ему за се жнивами аж шість день. Селянин мусїв, повинен був лїзти в ярмо, бо в дома чекали его дїти голодні, що плакали і просили хлїба, оден тільки шматок хлїба... Давали економії і солому і сїно для худоби, давали насїня на посїв, — тільки на таких умовах, що не кожний селянин міг їх додержати. Де хто з селян не міг додержати умови, — бо відробляти мав у жнива та косовицю, а тодї й самому час дорогий — і тепер їх цїнують, будуть спродувати...

Прийшла весна і принесла з собою ще більше страждання, бо вбила надїю: поля стояли чорні, жито сходило тільки денеде. Мало не половину прийшло ся переорювати і сїяти ярину ..

Ціна на хлїб всю зиму, — можна сказати ще й доси — стояла дуже велика: від 1 р. 50 к. до 1 р. 60 к. за пуд борошна, та й борошно було — одна мішанина з куколем та фасолею; хлїб роз-

чинаний з такого борошна не сходив, і з печі его виймали, як куски каміня... У кого було хоч трохи свого жита то робили так: мололи по мірці жита вівса і фасолї, потім все зміпували і з сеї мішанини пекли хлїб... Що то був за хлїб — не питайте, одна тільки назва „хлїб“, — він був чорний, як земля, важкий, як камінь, черствів на другий день, тріщав на зубах, а про смак і балакати годї...

»Хлїб, мовлявь, не зять, — який є, такий зїдять«.

І народ їв, смакував, бо й такого „хлїба“ було мало. А тут ще чутки ходили, що по сусїдах їдять люди висівки, деруть і мелють якусь кору на хлїб.

(Дальше буде).

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Емілїяна, Леонтия; римо-кат.: Іванни з Ш. — В суботу: руско кат.: Матия Ап.; римо-кат.: Тимотея М.

— **З нагоди цїсарс ких уродин** відправив Ексц. Епископ Чехович в катедр. храмі в Перемишлї торжественне богослуженє, на якім явили ся представники сьвітских властий політичних і автономічних, маршалок кн. Сапіга, посол Цеглиньский і ин. По полудни відбув ся ґалевий обід в палатї Ексц. Епископа Чеховича на 61 накрить, в якім взяли участь Владики перемиські з капітулами, ґенералїция з командантом корпуса бар. Піно на чолї, посли Сапіга і Цеглиньский та представники місцевих властий. Ексц. Епископ Чехович вніс тоаст в честь Найяснїйшого Пана з початку в нїмецкій мові на руки бар. Піно а закінчив в рускій, почім присутні відповіли трикратно „славно“ і „hoch“. Через цїлий час обіду концертувала перед палатою військова музика 10 п. п.

— **З Перемишльщини** пишуть: Довго тривающи дощі спричинили в Стібнї, пов. Перемишль, великі шкоди. Збіже в мандлях зросло, вода заляла поля, так що з трудом приходить ся его бодай трохи звести, бо колеса по головки грязнуть в рілї. Овес гниє на помети а бораболї під водою. Двірскиі луки замулила вода, так що в тім році наш хлїборобне буде міг пашіотави зробити в дворі на відробок як се було давнїйшими лїтами. Шкода величезна.

Дня 16. VШ. в неділю відбуло ся тут о год. 4½ віче під голим небом, на котрім здавав звіт з посольскої дїяльности пос. Гр. Цеглиньский. При тріюмфальних воротах привитав достойного посла начальник громади Стібна п. Гр. Салук гарною промовою, почім при співі „Многая лїта“ тисячна товпа зібраних виборців з послом на чолї посунула на площу, де мало відбути ся віче. Віче отворив делеґат „Селяньскої Ради“ з Перемишля адвокат др. Вол. Загайкевич. Проводив вічу місцевий парох о. Вол. Вербенець. Півтора годинної промови п. посла вислухали вічевники з великою увагою і нагородили оплесками. Промовляв потім ще др. Загайкевич, котрого гарна а горячо виголошена промова поривала уми слухачів. Віче закінчив о. предсїдатель а учасники віча при співі патріотичних пісень пізним вечером розходили ся піднесені на дусї.

— **Нова зелїзниця.** Мінїстерство зелїзниць дозволило на предвступні роботи для будови зелїзниці з Підгаєць через Теребовлю Грималів, Товсте до Калагарівки над Збручом.

— **Полекші для обовязаних до військової служби,** які перебувають за межами Австро-Угорщини, видала управа армії в отсім напрямі: Ті, що мають ставити ся до військової бранки, могуть від тепер на свою просьбу і на умотивоване внесенє ц. і к. Репрезентациї заграничної бути увільнені не лише від ставленя ся перед властивою комісиєю асентерунковою, але також від нового ставленя ся до оглядин перед репрезентацийною властию. Аж в III класї віку мусить поиисовий безумовно пе ед почином акциї о увільненє піддати ся оглядинам репрезентацийної власти. Але і тодї, коли его узнають здібним до військової служби, може відложити єї до 24. року житя і не потребує перед тим часом повертати до вітчини. Просьбу о увільненє від вправ і контрольних зборів належить з долученєм військового паспорту внести на руки ц. і к. репрезентацийної власти до кінця сїчня. Сї полекші відносять ся і до наших еміґрантів за морем.

— **Тактовний жандарм.** В Опаці коло Любачева мають будувати нову школу, але сему противить ся громада, уважаючи кучу, в якій дотепер учать ся дїти, за вистарчаючу. Онодї зібрала ся в тій старій школї місцева рада шкільна на засїданє в тій справі, але хату облягли селяни і грозили смертию членам шк. ради. Предсїдатель шк. ради о. Гошовский візвав до оборони місцеву жандармерию, однак двох жандармів було за мало, бо товпа народу приняла грізну поставу. Тодї покликано ще двох жандармів з Любачева. Всякі візвання жандармів до зібраних селян, аби розійшли ся, не помагали. Замість ужитя оружия виступив оден з жандармів, Дячишин, і виголосив до народу одногодинну промову на тему злочину, якого селяни хочуть допустити ся і про наслїдки сего злочину. Промова мала добрий успіх, бо люди розійшли ся. З сеї події показує ся, як легко можна зарадити нераз проливови крови, если інтервенїююча власть має такт і розум.

— **Заходи о посольский мандат** з І. округа м. Львова до державної ради. Онодї відбули ся передвиборчі збори Русинів з того округа. Кандидатури рускої поки що не поставлено. В тій справі Gaz. Nar. звертає бачність Поляків, що на 2.900 виборців в тім окрузї є 500 руских, які упали би на независимого социяліста п. Миколу Ганкевича, який має кандидувати. 900 жидівских голосів стоїть на услугах п. Брайтера, який буде попирати кандидатуру п. Ганкевича. Між рештою 1.500 виборців є богато робітників, каменичних сторожів і т. п., які можуть поперти социяльстичну кандидатуру, тому єї легковажити не можна.

— **Археольоґічний зїзд,** з черги 14-тий, розпочав ся дня 14. с. м. в Чернигові. „Рада“ зазначує, що визначні наукові сили не беруть в нїм участи. Також і українські учені відтягнули ся від участи. Головою зїзду вибрано гр. Уварову.

— **Старинні розкопи.** В Бровацках в Київщинї розкопано могилу і найдено в нїй кости якогось скитского князя і его жінки. При кістяках лежала шабля і копія, але ржа зїла зелїво майже до крихти, лише золота ручка шаблї остала ненарушена.

— **Розбишацтво.** Син війта в Сокільниках коло Львова, 17-лїтний Ромуальд Півко, запившись останної неділї в корчмі, грозив револьвером иншим парубкам. Побачив то вахмайстер місцевої жандармериї, Олександер Слабий, і хоч не був в службі, візвав Півку, аби відлав револьвер. Півко почав утїкати і обернувшись стрілив до жандарма, але куля влучила в годинник і відбила ся. Та в тій хвилї жандарм спотикнув ся і упав, а Півко прискочив та стрілив вдруге до жандарма під серце. Раненого перевезено до львівского шпиталя, де він ві второк помер, лишаючи молоду вдову і троє дїточок. Убийника спіймано вчера в стодолї сусїда.

— **Зіпсутє по селах.** »Бірж. Вед.« доносять, що у єлисаветградскім повітї в Росиї на селах позаводили ся розпустні ґуртки „вільного коханя“. Цікаво зазначити, що пристають до них не тільки підлїтки-дївчата а навіть жінки-матери. Одна мати втїкала від своєї 15-лїтної дочки на »бесїди« сих соромницких гуртків, а дочка жалїла ся на матїр людям. Чимало дївчат спокушено і наробило сорому своїм батькам через отсї „бесїди“.

— **Дрібні вісти.** Карна розправа проти Мирослава Сїчиньского відбуде ся наслїдком внесеного обороною рекурсу перед касацийним трибуналом у Відни дня 2. вересня с. р. — Цїсар подарував правні наслїдки кари засудженим в процесї о розрухи на львівскім університетї студентам: Бабієви, Цїховскому, Р. Левицкому і Рахиньскому. — В процесї за напад на дім директора ґімназиї в Кіцмани, Шпойнаровского, суд засудив ґімназияста Коновала на 30 днїв арешту, а 3 ґімназиястів на 3 днї арешту; иних обжалованих увільнив. — Дотеперішний редактор »Дїла« п. Льонгин Цегельский уступив, а редакцию обняв п. Олександер Борковский. — Нафтовий закоп Oil City в Тустановичах вже загашено. Закоп дає тепер денно по 90 ваґонів кипячки.

Оповістки.

— **Іменована і перенесеня.** Кр. рада шкільна іменувала дїйсними учителями в ґімназиях між иншими отсих заступників учителїв: о. Івана Сатурского і Григория Тимощука в рускій ґімн. в Тернополї; придїлила дїйсн. учит. Романа Гамчикевича з І польс. ґімназиї в Перемишлї до рускої ґімн. в Перемишлї; перенесла заступників учителїв: Йосифа Лебіщака з Бережан до рускої ґімназиї в Тернополї, Йосафата Назара з рускої ґімн. в Перемишлї до рускої ґімн. у Львові, Теодора Закалату з Бережан до руск. ґімн. в Станиславові, Юрія Кришковского з руск. ґімн. Станиславові до IV ґімн. у Львові, Николая Лепкого з І. до ІІ. польск. ґімн. в Станиславові; іменувала заступниками учителїв Теодора Гозу, Северина Лещія, Луку Турчина, Михайла Возняка і Клементия Вахнянина в руск. ґімн. у Львові, Романа Дубляницю в руск. ґімн. в Тернополї, Волод. Калиновича в руск. ґімн. в Станиславові і Михайла Губчака в рускій ґімназиї в Коломиї.

Мінїстер рільництва іменував Евг. Полюшиньского інспектором винних пивниць для східної Галичини, а Т. Броневского за західн. Гал. з осїдками у Львові і в Кракові.

Мінїстер торговлї іменував завідателя почт в Снятинї І. Юркевича старш. контрольором в Н. Санчи.

— **Зі Станиславова.** Вписи на І і ІІ рік приватної женьскої семінариї учительскої СС. Василиянок в Станиславові, Заболотівска 13 відбудуть ся дня 4. вересня, вступні іспити на І рік 5. і 7. вересня, 8. Богослуженє, а 9. розпічне ся наука на обох роках. Кандидатки на І рік мають при вписї виказатись: 1) сьвідоцтвом крещеня, 2) послїдним сьвідоцтвом шкільним і 3) сьвідоцтвом лїкарским. Такса вписова виносити буде 5 К а оплата місячна за науку 16 К.

— **Видїл рускої Бурси Тов-а педаґоґічного в Вижницї** розписує конкурс на принятє учеників до сеї бурси за можливою найменшою оплатою в грошах і натуралїях на р. 1908/9. Позаяк Видїл хоче оглянути ся за помешканєм і мусить наперед знати, як менше-більше велике число буде питомців, проте просить ся як найскорше зголошувати ся і довідувати ся о близших услівях принятя або в Вижницї у о. Николая Ґоянюка або в Старих Кутах у п. Андрея Яворского, управителя шкіл народних тамже, почта Кути. Просить ся Всечестних Отців духовних, Вп. панів учителїв як взагалї кому лишень добро нашої молодїжи лежить на серци повідомити родичів, наміряючих посилати свої дїти до вижницкої ґімназиї, о заложеню рускої бурси в Вижницї. Рівночасно просить ся звіщати нас про число компетентів та подбати о як найбільше їх число. Речинець зголошеня найдальше до 1. вересня с. р. — Наших патріотів по обох боках Черемошу просимо запомагати бурсу ласкавими датками в грошах або натуралїях. — *Від Видїлу рускої Бурси тов-а педаґоґічного в Вижницї.*

— **Для убогого а талановитого хлопця,** який записує ся до рускої ґімназиї в Вижницї і обмежений на власну поміч, приймає з подякою датки адміністрация нашої часописи.

Наука, штука і література.

— **Видавництво „Український Учитель“** друкує ілюстровану книжку: „Казки“ З. Тепеліуса, в перекладї Б. Грінченка. Ся книжка буде видана з фонду імени М. Дмитрієва.

— **Нова популярна лїт.-наук. часопись.** З Червовець дістаємо до поміщеня отсю просьбу до наших письменників: Високоповажаний Добродїю! Маючи намір видавати в найблизшім часї ілюстровану, популярну літературно-наукову часопись для народа, прошу Вас помогти менї в тім дїлї, посилаючи менї материяли будьто белетристичні, будьто популярно-наукові з всяких областий. Намір мій є видавати зошити так, щоби вони становили кождий уля себе окрему цїлість, тому прошу по можности о статї короткі. В разї, як би у Вас не було готового материялу, прошу повідомити мене, що коли і в якім обемі маєте саме намір вислати. Сподїваючись, що не відмовите мойому проханю остаю з правдивим поважанєм — *Франц Коковский*, Чернівцї, Петровича ч. 2.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

В Чорногору!

Шибене, у стїп Чорногори 12/8. 1908.

Сего дня встали ми дуже скоро, бо ліжка нашї мало заохочували до довшого лежаня. Шеста година рано застала нас вже на ногах. Взувши на пів висохлі чоботи та закинувши на себе тайстри, вже троха лекші о бракуючі зїджені вчера чеколяди і консерви, ми випили полишену від вчера решту молока, зїли решту колеші і подякувавши господарям за нічлїг і гостину, попращали ся з ними. Притім як диво підношу, що вони хоч жиди не приймили від нас нїяких гроший. Ми рушили горі Черемоша шукати заповідженого моста. По чверть годинї ходу натрафили ми на сей міст-не-міст. Міст тому, бо зверху цїлком до моста подібний. Не-міст тому, бо хто хотїв би ним переїхати, особливо возом, той лучше зробив би, якби пішов відразу у брід Черемошем.

Перейшовши Черемош, ми опустили перемоклу Буковину і попращавши правий (волоский) бік рушили лївим берегом в долину. Тут галицка нужда виступила відразу в цїлій своїй наготї. Хто з Гуцулів побачив нас, зараз питав, чи ми не комісия від берегів. Не чекаючи на відповідь кождий, кому Черемош урвав кавалок царинки, чи кому дощі сполокали, або замочили сїно, просив, щоби се „взяти на письмо“ і постарати ся о відписане єму податку.

А високі гори по обох боках Черемоша дивлять ся на тоту нужду людску й дальше дивити ся будуть спокійно на нужду пізнїйших поколїнь, аж доки люди тверді, люди загартовані в невигодах, а розуміючі інтерес, доки гірскі cow-boy'ї не засядуть всї царини і доки в місце нашої гуцульщини якась чужа а нам ворожа нация не стане царювати по обох боках і по волоскім і по ляцкім березї Черемоша. Лиш хто тодї буде рубав дрова на стрімких збочищах Карпат і хто поведе сплави долї Черемоша? Хто обмоклий, хто отїкаючий потом і водою дасть своєю власною працею твердим спекулянтам золото потрібне до викупленя від него самого єго царинок, єго лїсів та полонин? Гей панове реформатори, може би ви кромі виголошуваня палких і нашпікованих патриотичними фразами бесїд, взяли ся також до орґанїзованя торговлї ковбками з гір? І то скоро, поки ще є — хоч спізнений — час.

По дорозї трафили ми на якогось старого Гуцула, що як раз ішов в ту саму полонину що і ми і з властивою Гуцулам приятельскостию жертвував ся нам проводити. Дорога наша вела стрімкою стежкою на не дуже великий горб званий Плаєм. Відти після вказівки нашого старого, принагідного провідника, ми спустили ся просто в долину потока Граміт ний. Тут при устю Грамітного в Пробіну ми обсервували водопад Грамітного. Се властиво не є оден водопад, а цїлий ряд водопадів, кождий високий на кілька метрів, розложених єсли не помиляю ся, на просторі около 100 метрів. По обох боках Грамітного і просто него на передї зносять ся такі стрімкі та камянисті, височезні стїни горбів, що єсли вони не перевисшають то що найменше дорівнують своєю дикостию і красою всїм реклямованим, чужоземним гірским видам. Вийшовши з поміж сих гірских, майже цїлком прямовисних стїн, ми пішли здовж потока Пробіни, де хоронячи ся перед розпочинаючим ся дощем вступили до хати побережника пруского (не руского) товариства, основаного для експльоатациї руских (не пруских) лїсів, п. Жепи, де нас не тільки запрошено в середину, але навіть угощено гербатою з афиняком. По успокоєню ся дощу, ми пішли дальше Пробіною. На дорозї велику нашу веселість викликала напись виконана кривулястими буквами, а поміщена над дверима одної з хат, положених при порядно болотнистім гостинци. Сеся напись звучить „VILLA CHALUPA“. Ми минали за порядком одну хату по другій, причім завважали, що в противеньстві до Буковини є в Галичинї о много менше шинків. І так приміром сего дня на простори що найменше 30 кільометрів, ми не стрітили анї одного шинку, підчас коли на Буковинї шинки є розміщені навіть і в найдикших потоках.

Около 2. години з полудня ми зачали входити на горб Ватанарка (1246 м.). Дорога на гору хоч дуже стрімка є будована для їзди возом, висипана мілким шутром і тягне ся серпентиною аж на верх. По обох боках дороги молодий, може около 40-лїтний смерековий бір росте на цвинтари старих, спорохнявілих і зогнилих великаньских пнїв та повалених дерев, обросших мохом. Поміж тими порохнами, що лежать одні на других і творять в декотрих місцях цїлі стоси гнилї, ростуть якісь великаньскі лопухи, гриби і губи-мухомори червоні як кров з білими ґузами і капелюхами о промірі до 30 центиметрів. В дальшій глубинї лїса чути шипіт цїлої маси безіменних жерел та потоків, а попри них ростуть корчі і менші деревцята збиті в гущавини, нїколи людскою ногою не діткнені. Тож і не дивниця, що Ватанарка годує на собі всякого рода звірину, з якої найбільші є олень, рись і медвідь. Нам, на жаль, не удало ся здибати з медведем, хоч се було би вже цїлком допасоване до стилю. Дош — лиш хвилево перериваний погодою — болото, пустка, нїгде ні живого духа, лиш ми самі, а коло нас встаючі з гір мраки, шипіт потоків і дика природа.

Чим більше до верху тим більша мрака. На верху горба ми йшли хвилину серед хмар і дощу, аж вступили в хату побережника, Гуцула, гарного хлопа, що мешкає в камеральнім домі. Тут одержавши дещо молока, ми зварили собі чеколяду, закусили рештою забраного з долини хлїба і пустили ся на другий бік в дїл, розпращавши ся з побережником та зі стрільцем п. Ценьского, що вийшов там в погони за медведями та рисями, як шкідниками полюваня. І в дорозї на дїл ми не здибали медведя. За те люди на Шибенім, під Ватанаркою, положеним при гостинци до Буркута, показали ся з успособленя подібні до медведїв і не хотїли нам наймити нічлїгу, лиш казали іти дальше. Не було що иншого робити і ми пішли аж до потока Погорілець, вступили в хату побережника Семена Сумарука, де одержали сїно як підстїлку, грубий коц на сїно, сердаки та киптарі під голови, а молоко і колешу як поживу. Чоботи наші були в дуже сумнім станї. Моїм товаришам зачали пукати пришви, а менї підошва пукла вшівперек на двоє. Щастєм, що недалеко побережника мешкає швець і п. Сумарук має мій чобіт занести рано до направи.

Утомлені до крайности, але раді, що дотерли аж до самісінького підніжя Чорногори, ми заснули при шумі Пробіни і Погорільця спадаючого з Чорногори зараз коло хати п. Сумарука.

Завтра, коби лиш мрак не було, рушимо на верх Чорногори.

А. Будзиновский.

Телєґрами

з дня 20. серпня.

Ішль. В цїсарскій віллї в Ішлю відбув ся ві второк обід, при якім бельґійский князь Леопольд вніс тоаст на здоровлє Монарха і на добро присутної цїсарскої родини. Вечером того дня внуки цїсаря, дїти архікнягинї Марії Валєрії дали аматорске представленє театральне.

Атени. Знова наспіли вісти про напади і розбої болгарских ватаг в Македонії.

Білгород. Скупштина ухвалила однодушно закон що до безпроволочного введеня торговельного договору з Австро-Угорщиною.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 20. VIII. с. р.: Іванна Копистиньска, Самбір; Галя Прийма, Опліцко; Галя і Стефця Корецкі, Рожнїтів; Олїмпія Любовицка, Тенетиска; Роза Зайднер, Скала; Філярет Гнаталович, Броди; др. Михайло Терлецкий, Дрогобич; Михайло Кіндяк, Сухостав; Андрух Вишиньский, Сухостав; др. Теофіль Гвоздецкий, Липиця дільна; Зенон Сїмонович, Гостів; Роман Заклиньский, Станїславів; Мирослав Копій, Іванівка; Нестор Саламон, Комарники; др. Максимілян Френкель; Кирило Бірецкий, Лобозів; Василь Гришко, Скрентон Па (Америка); о. Войнаровский Тит., Балинцї; Михайло Товарницкий, Улїцко; Василь Винар, Бучач; Михайло Комарницкий, Лежайск; Гнат Марак, Росохач; о. Михайло Совяковский, Торговиця; Михайло Мох, Бережани; Ілярїон Левицкий, Тенетиска; Іван Прийма, Чернівцї; Герман Візенберґ, Рава руска; др. Андрій Чайковский, Бережани; др. Йосиф Кос, Коломия, Евген Рудницкий, Дібрнів; Іван Недїльский, Тернопіль; о. Іван Королюк, Чемеринцї.

Жорелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно свіжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(11—12)

Куращийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(9—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского

Ч. 180. Львів, субота дня 9. (22.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Напастованє руско-католицкого епископату.

(△) Вчера подали ми голос д-ра Ол. Сушка звернений проти нечуваної напасти, з якою урядовий дневник »Народного Комітету«, »Дїло«, в ч. 182 кинув ся на Є. Е. Митрополита Шептицкого з нагоди виданої недавно куренди до рускої духовеньства. Напасти на Впр. Митрополита а також на инших наших Владик в радикальних і москвофільских часописях стали останними часами сталою рубрикою, одначе остання напасть »Дїла« переходить всякі границї можливости і приличности найкрайнїйших поглядів і була би прямо неможливою в иншій культурній суспільности.

Др. Сушко напятнував належним способом сей журналїстичний розбій, его дикість, злобу і нїкчемність, з якою сей дневник накинув ся на честь нашого Архипастиря, котрий цїле своє »я« з повною саможертвою віддав на услуги руско-кат. Церкви і народу.

До тих заміток, котрі певно з вдякою прийме всяка щира і своїй Церкві та народности віддана людина, хочемо додати кілька слів.

Передовсїм зазначити годить ся, що Впр. Митрополит, як з самої куренди виходить зовсїм недвозначно, заборонює „всїм сьвященикам в т р у ч а т и ся без п р и з в о л е н я д о т и ч н о г о п а р о х а в справи, котрі відносять ся до в г о п а р а ф і ї або в і р н и х в який небудь с п о с і б п і д п о к у ю ч и й в г о а в т о р и т е т“.

Розходить ся тут отже о удержане поваги сьвященика супроти его пастви і о карність, а на сторожи сего повинна стояти всяка орґанїзация, а вжеж найбільше Церква. До якого розладу або розстрою дійшло би, колиб н. пр. непокликаний і в школї або клясї не занятий учитель видавав розпорядки молодїжи без огляду на господаря кляси і на его повагу, колиб урядник якогось иншого віддїлу розпоряджував що иншого, як поручив начальник того віддїлу, колиб який небудь офіцир видавав прикази, які ставалиб в суперечности з приказами коменданта?!

Виданий для удержаня авторитету і карности розпорядок зрозумілий для всякого чоловіка міг вразити хиба людий, котрі не признають нїякого авторитету, окрім свого власного, нїякої карности і звикли робити все »по своєму« і се характеризує вельми яскраво відносини і погляди серед рускої суспільности, бо як раз причин нашої безсильности і наших неудач треба головно глядїти в тім, що к о ж д и й н а в л а с н у р у к у х о т ї в би р я д и т и, к о ж д и й х о т ї в би б у т и н е п о м и л ь н и м а в т о р и т е т о м.

Як раз з тої тяжкої і шкідної неуги вилїчити і уздровити наше духовеньство, котре стоїть на чолї Церкви і народу, має намір видана куренда. А коли „Дїло“ покликуючи ся на Dziennik Polski, думає, що ся куренда вимірена проти т. зв. українського духовеньства, то маємо на се докази, що також як раз вмішуване непокликаних сьвящеників москвофілів в приходскі справи в Бродах, Маркополи і инших парафіях дали привід до сего а Ординарият станув тут на становищі предметовім і видав таку заборону до в с і ї х с ь в я щ е н и к і в.

Заборонює ся тут втручуване без дозволу пароха в справи, котрі відносять ся д о п а р а ф і ї а б о в і р н и х, але тим не відриває ся зовсїм духовеньства від н а ц и о н а л ь н о г о п р а ц ї. Хто читав І лист пастирский Є. Е. Митрополита з 1900 р. п. з. »Християньска робота« »До рускої інтелїґенциї« (1906), »О виборах до парляменту« (1907), той не посьміє чогось подібного говорити, як написало »Дїло«, бож там дуже ясно висловлено про п о т р е б у п р о с ь в і т и і н а у к и, я к а п о в и н н а б у т и р у с к а і н т е л і ї ґ е н ц и я, який повинен бути п а т р и о т и з м, але само про себе розуміє ся, що наш Архипастир мав на думцї р о б о т у х р и с т и я н ь с к у, котра не може подобати ся пп. Цегельским, Лозиньским ітп. Алеж дуже часто бував, що як раз ті сьвященики, котрі бувають голосними дїячами по вічах і всяких зборах, по чужих парафіях, у себе дома занедбують і церкву і школу і инші справи, до котрих они передовсїм покликані з свого обовязку. Могліб ми навести численні приклади, але nomina sunt odiosa а пригадуємо лише обставини у нас загально відомі всїм і тому передовсїм jeder kehre von seiner Tür, а коли сповнить свій обовязок дома, тоді нехай дїлає і на ширшій области, але в порозуминю і згоді та ладї, бо, як приповідка народна каже, ладом усе можна!

А коли пп. Цегельским і Лозиньским не може припасти до вподоби така християньска робота народна в порозуминю і ладї, то нїчого дивного, що они й духовну семінарию бажалиб по свому зреформувати. Змаганє до основної науки богословскої, котра повинна бути підвалиною образованя сьвящеників, вироблене сьвідомости і почутя обовязків сьвященичих, се у них очивидно біґотизм, приличне поведене питомців, наставлюване їх до послуху, чемности, приличности і карности — се по їх думцї виховуване на „висїднях паничів, відорваних від народного житя біґотів, але не на дїячів і провідників народу“ (очивидно в розуминю Лозиньских і Цегельских). Хто пригадає собі сумний стан духовної семінариї з перед кількананайцяти лїт, той скаже певно: слава Богу, що минуло! бо з того для добра народу не виходив нїякий хосен, а навпаки велика шкода і було би вельми болюче відкривати ті давні рани нашої семінариї. А вжеж справдї до повного безглуздя дійшло »Дїло«, накидаючись на псевдопатриотичну дїяльність« Митрополита за заснованє национально в повнї індіферентної „Народної Лїчниці“, бо хиба хождий, хто знає сю інституцию, признасть, що она є вповнї нашою і для рускої убогої верстви вельми хосенною, але ті панове в своїй безмежній загорілости і заслїпленю очивидно мусять мати якісь специяльно радикальні українські рецепти, методи і лїки медичні. Ся загорілість стає доказом, що надають ся они до психопатичної обсервациї і хиба тим можна собі пояснювати їх безглузді і злобні напасти.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

III.

Довірочні збори львівских народовців

з дня 9. сїчня 1892 р.

Посол Р о м а н ч у к здає справу з полїтичного положеня у Відни. На его гадку с и т у а ц и я п о л ї т и ч н а у Відни та сама, що давнїйше, мимо виступу Ґавча против Словінців, номінациї Біліньского директором державних зелїзниць і мимо іменованя мінїстром ґр. Кінбурґа для лївиці.

Іменованє Кінбурґа рівнає ся капітуляциї лївиці, котра думала, що прийде вже до керми. За цїну керми готова лївиця віддати Галичину Полякам, т. є. дати їм як найширшу автономію.

Щ о д о с п р а в р у с к и и х:

В лїтї 1891 р. бесїдував я з мінїстрами про потреби Русинів. Мінїстри приняли наші постуляти радо, але казали, що будуть їх розслїджувати. Тепер (1892 сїчень) рускі справи трактують ся в мінїстерстві. По новім році

(1892) буде намісник покликаний до Відня, щоби обговорити руску справу.

Ми (посли) будемо дальше робити після програми, принятої вічем, але постепенно. На тепер поставили ми такі постуляти:

1) Зміна системи правительства державного і краєвого супротив Русинів. Наріканя, що доси та система не змінила ся, оправдані. Але межи собою мусимо признати, що факти кривдженя Русинів правительством стали рідші;

Мене (Романчука) запевнювано, що краєві власти мають поручене, поводитись з Русинами инакше. Надужитя властий будуть карані. Краєві власти знають вже, який дух в горі віє;

2) Повороту Русинів-урядників з Мазурщини на Русь. Я вібрав до того потрібні матеріяли. Около 300 наших людий є на Мазурщині. З тих 30—35 хоче переселитись на Русь. Декого вже перенесено (Гаврилова, Міськевича). Прийдуть ще: Заячківский, Бандрівский і другі;

3) Щоби у східній Галичині настановляти урядників, сьвідомих руского язика. О се запитувано вже з Відня. Намісник прирік се pro futuro, бо на разї се не дасть ся зробити. При розписуваню конкурсів будуть жадати знаня руского язика. Буде іспитуюча комісия при намісництві;

4) Щоби державні власти до руских сторін писали з власної ініциятиви по руски. Тепер вже оно, по змозї, практикує ся. Намісництво пише вже рускими буквами, Рада шкільна краєва ще ні. Консисторії одержують вже з намісництва рускі письма. Так буде робитись постепенно, де урядники знають руске письмо;

5) Написи рускі по урядах і судах. Мене запевнено, що для більших староств вже написи (орли) готові з рускими написами. Що до судів, то през. Сїмонович згодив ся на се в засадї;

6) Руска ґімназия буде відкрита в Коломиї, а в Самборі повстане учительска, утракрістична семінария з руским характером;

7) Війдуть в житє рускі школи вправ в Станиславові, Тернополи і при женьскій семінарії у Львові;

8) Буде креована катедра рускої історії на львівскому університеті;

9) Чотири правничі катедри рускі у Львові на університеті будуть активовані, скоро найдуть ся кандидати.

Про все те запевнювано мене і посла Барвіньского в компетентних сферах. Коли все те здійснить ся — буде успіх більший, як коли небудь був. Є ще надія на „Днїстер“ і на державну льотерию.

Що до ситуациї в парляментї: то ґр. Таффе має більшість запевнену, більшу, як потребує.

Відносини руского клюбу до инших клюбів є добрі. Доказом того є приняте внесеня руского клюбу на побільшене виборчої комісиї на 36 членів. Лївиця голосувала против нас, бо звязала ся з Поляками. Отже з всего виходить, що рускі посли мусять в державній радї займати і на дальше дотеперішне становище.

Я однакож не беру на себе відвічальности за все, що так стане ся. Намісник виїхав нині (9. I. 1892 р.) до Відня, щоби про все поговорити з міністрами. Є надія, що намісник згодить ся на все і що згадані справи будуть поладнані для нас корисно вже в найблизшім часї, а навіть в найблизших тиждних.

Правительство уважає нас тим одиноким сторонництвом, якого бажаня треба сповнити. Таффе прирік се зробити при дебатї в державній комісиї, де я его інтерпелював. Він обіцав се зробити головно в адміністративній дорозї. „Ich kann nicht genug dem Staathalter (Баденьому) dankbar sein, dass er die reichstrauen Elemente Galiziens für das Reich gewonnen hat“. Таффе похвалив навіть мое поступоване в буджетовій комісиї.

З сего виходить — сказав Романчук — що нам (народовцям) тут в краю не треба роздроблювати ся і не треба тратити духа. Народовцї є малодушні, не вірять в свої сили.

Вязатись тепер з москвофілами, пошкодило би цїлій акциї. Теперішну ситуацию мусимо використати всесторонно.

(Дальше буде).

Австрия і орєнтальне питанє.

(+) Недавний зїзд короля Едварда з царем в Ревлю, заколот в Македонії і Альбанії, пересилене в Сербії і великосербский заговор, молодотурецкий рух і віднова турецкої конституциї, конституцийні змаганя в Босні і Герцоґовині, зїзд короля Едварда з цїсарем Вільгельмом у Фрідріхсгофі і з цїсарем Франц Йосифом в Ішлю — всї ті події вказують, що орієнтальне питанє висуває ся з цїлою силою на перший плян. З того часу, як Австрия заняла Босну й Герцоґовину, стала она також Балканьскою державою, бо єї економічні й політичні інтереси сягають в обсяг Балкану, а події на Балканьскім півострові живійше доторкують ся Австриї, як кождої иншої держави і не перестануть відбивати ся на єї інтересах, поки там не настане якийсь лад.

Відновлена конституция турецка розбудила вправдї великі надії, одначе як раз в сїй хвилї годить ся зазначити, що розвязка орієнтального питаня показує ся неможливою, як довго дипльоматичні круги будуть держати ся окликів: „Удержанє за всяку цїну Туреччини“ і „Балкан для Балканьских держав«. Перестрій Османьскої держави на основі відновленої конституциї відповідно домаганям молодотурецкого сторонництва, могло би вправдї обезпечити ненарушимість Туреччини, одначе покладані на се надії видають ся вельми слабими.

Султана опанувало таке окруженє, котре при всїй своїй поступовости не завагалоб ся его усунути, колиб від справдї задумав перевести рішучі реформи особливо в Македонії і Альбанії і там ввести в житє рівноправність ісповідань і народностий. Музулмани вважають себе в тих краях упривілейованими і не хотять нїчого чути про нїякі реформі, а християньскі народи тамошні не сміють ся ворухнути доси, доки не позбудуть ся турецкого ярма, хоч они сами між собою більше себе ненавидять і поборюють як Турків.

Туреччина зуміла своє пановане в Европі удержати лише з підмогою Альбанців, котрих з підмогою всемузулманьских аґентів підбурювала проти христян. Всяку реформу повинно би отже передо всїм попередити розоруженє Альбанців, а візване до того викликало би повстанє Альбанців проти султана і довело би до великого заколоту. Досить глянути на Альбанію і Македонію, де мимо т. зв. турецкої конституциї замість законів панує самоволя, насила і господарка турецких властий, а на дневнім порядку убийства і грабованє, а у війску недостача карности. Все те є прояви, котрі виключають можливість залагоди загального розладу доси уживаними способами навіть—з підмогою турецкого парляменту.

При таких обставинах султан не зумів би в своїх европейских посілостях удержати ладу навіть тоді, колиб з Сербії, Болгариї і Чорногори не достарчувано все нового пального материялу. А тимчасом се відома річ, що в малих балканьских державах есть чимало ворохобних живел, котрі причиняють ся в турецких провінциях до збільшеня і так вже незвичайного розстрою і розгляду, коли в тих малих балканьских державах панує найбільший нелад. Сербія, Болгария і Чорногора самі ведуть важку боротьбу о своє державне єствованє. Особливо в Сербії, де що раз нове настає пересиленє, панують вельми сумні політичні і народогосподарскі відносини, а що раз від часу виринаючі вісти про убийство короля Петра кидають яскраве сьвітло на тамошнє положенє. Останнїй процес в Цетинії і вислана звідтам заява на всеслав. зїзд в Празї (вимірена проти Сербії) стають певним доказом вельми заострених взаємин між Сербією і Чорногорою, а також Болгариєю. Все те є роботою тих мужів, котрим Европа і балканьскі народи віддали культурне посланництво на Балканї, а они тимчасом пильнують лише своїх особистих справ.

(Конець буде).

Огляд часописий.

Народ бідує.

(*Лист з радомиского повіту*).

(Дальше).

В сусїдному з радомским — сквирскому повіті є чимало цукроварень, куди бідний народ все сходить ся на заробітки; міста сї — Корнин, Ходорків, Яреповичі, Степок, Котельня, Волиця і инші. В сих містах розводять буряки для цукроварень і здавна вже робочий люд знаходить собі заробіток лїтної пори. „На буряки“ йде народ з нашого, радомского пов. Сього лїта, коли заробітки скрізь урвались і коли скрізь напосїли злиднї, сила робочого люду рушила „на буряки“. Чорні, змарнїлі, обідрані, з далеких кутків — бували за 100 й більше верстов — довгою низкою йшли люди на сї буряки. Найшло їх туди сила і се, звичайно, понизило і без того малу заробітню плату, і дорослому чоловікови платили 20—25 коп. за день, та ще й на своїх харчах, бо економія харчувала селян тільки з свого села... Бувало так, що бють ся народ за сотню верстов, та ще й з підлїтками, дістануть ся до тих бажаних буряків, а там або роботи нема і їх не приймають, або тамошні люди проженуть, бо, мовляв, і собі роботи мало... А на роботу брали тільки дорослих та дужих. Було і так, що здалеку йшов народ — йшли цїлими семями, а тут підлїтків на роботу не приймали, і сї семії без копійки в кишенї і без шматка хлїба в торбі повертались назад, сподіваючись на ласку добрих людей... Заробітня плата через все те страшенно знизилась — бувало, що дорослому платили по 10 коп. в день за працю від сходу до заходу сонця!...

Та ще й звичай тепер такий завів ся на буряках, що коли дощ перебиває роботу, то людям і харчів не дають...

Такі то заробітки бідному люду. Піде він на ті буряки, прогаїть час, побуває по всїх економіях, порве одежину, яка на нему була, дістане якоїнебудь хороби — і ще добре, коли заробить троячку, а то буває й так повернеть ся..

Ходять ще наші люди жати по великих економіях, але й сей заробіток не кращий за попередній. Багато людей, що пішли „на жнива“, повернулись до дому, бо нїде роботи нема: жниварка дешевша за живі руки. А люде сього не знають і йдуть, не переставаючи, обідрані й голодні, з далеких кутків за працею; ходять з одної економії в другу і скрізь їм кажуть одно:

— Роботи нема...

Не дають навіть, по старому звичаю, хлїба шматок, коли нема роботи, як се робилось по економіях колись.

— Скільки народу тепер валить — казав оден управляючий людям, — що колиб давати кожному по шматку хлїба, то довелоб ся й економії збутись...

А коли люди і знаходили собі роботу на жнивах, то за дуже мізерну плату за копу (60 снопів) 25—30 коп., а копу в день нажне не всякий, особливо коли жито не густе.

—

Сподівались люди, що врожай буде, — та надія даремна була. Жито вродило — та тільки у панів, де за землею більший догляд був, бо було за чим доглядати, а у селян вродило дуже погано: є такі ниви, що по них проходить чоловік і жита не толочить... Є такі десятини, що дають не більше одної копи... Правда, жито вмолотне — копа дає пудів 20 зерна, є колоски по 60—70 зерен, та тільки горе, що колоски сї можна перелїчити на десятинї. Добре вродило хіба тільки на третій частинї засїяного поля.

Пшениці нїде зовсїм нема, — на десятинї*) чи й буде 1—2 попи. Ярини вродило менше, нїж торік, садовину багато гусінь збавила і деякі садки стоять як деркачі.

Люди наші, що не мають своєї землї, все стають жати у пана чи у земельного селянина „за сніп“; звичайно дають ся 7—8 сніп, а колись при гарнім врожаю жали і за 3—4 сніп. Тепер заробітний сніп такий, якого люди наші і не зазнають: 15—18!... Ще далеко до жнив ходили сумні чутки, що буде 20-ий сніп; звиклий до всього люд мовчав і чекав. І чутки сї справдились. Велику надію покладали наші люди на жнива; декому таланить, особливо як в семї є чимало робучих рук, заробити декілька кіп жита, і се бував запомогою в злиденному селяньскому житю. А тепер і се урвалось: вже по багатьох містах жнива відбули ся, жали всього 4—5 днїв, бо сила народу вийшла жати, і бідні люди заробили не більше, як по пів копи, особливо вважаючи на 15-ий заробітний сніп.

Куди не кинеть ся селянин наш — скрізь одна злидота, скрізь платять єму за працю невинну стільки, що й на харчі не хватає. По економіях брали хлопчаків за погоничів, брали полоти пшеницю та просо — йшли хлопцї і дївчата по 15—17 лїт, і одержали по 10 коп. у день на своїх харчах, а працювали від сьвіту до вечера, та ще й пильнували так, щоб і завтра взяли їх до роботи... (Дальше буде).

*) майже два морґи.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Матия Ап.; римо-кат.: Тимотея М. — В неділю: руско-кат.: Лаврентия м.; римо-кат.: Филипа.

— **Руска ґімназия для Гусятинщини.** Звідтам пишуть нам: На загальне домаганє всего населеня гусятиньского повіту постановила орґанїзация повітова спершу заснувати приватну руску ґімназию в Копичинцях; зважившн однакож, що більше торговельним місточком є Пробіжна, дальше що много сїл, які можуть достарчувати великий континґент молодїжи до ґімназиї, є положені вокруг згаданого місточка, що в нїм є народна школа з язиком викладним руским, та що якраз в тій части нашого краю на десять миль в округ нема нїгде ґімназиї, постановлено в згаданім місточку заснувати ґімназию і то в честь ювілею цїсаря Франц Йосифа I. Всї кроки до здїйсненя сеї гадки вже починені. Для введеня в житє сеї ґімназиї з днем 1. вересня заложено на разї тимчасовий комітет місцевий, котрого головою є місцевий парох о. Н. Теодорович, заступником бурмістр місточка др. Брандман, а секретарем п. Микола Бабин.

Вписи і принятє учеників до сеї ґімназиї відбудуть ся 25. с. м., то є ві второк перед полуднем на приходстві. Просимо всїх наших патриотів постарати ся, щоби вписало ся як найбільше число учеників, бо від сего буде залежати, чи ґімназия має бути чи нї. Кождий ученик має прибути в товаристві батька або опікуна з метрикою або якимсь сьвідоцтвом. Много з нашої інтелїґенциї і селян вже попідписували заяву, якою сумою зобовазують ся причиняти ся до удержаня сеї ґімназиї, аж до єї удержавленя. Просимо ласкаво, щоб як найбільше спішило з помочию, бо тілько в просьвітї наша будучність. — За комітет: *Микола Бабин.*

— **Слїдство проти судовиків в Сучаві** ведене радником Червіньским зі Львова наробило много шуму в прасї а постраху в судових кругах Буковини. Слїдство вже закінчене; будуть лише додаткові переслухуваня. За побуту радн. Червіньского в Сучаві засуспендовано радника тамошного суду окр. Крістофа Якубовичі, а проти пятьох судових урядників переводить ся доходженє. Вісти про арештованє радника Максима Кобиляньского в Чернівцях є неправдиві. Єго лише засуспендовано і то на донесенє якоїсь приватної стороны за справу, яка з сучавскими надужитями не стоїть в нїякій звязи.

— **Нова зелїзница зі Східниці до Явори.** Намісництво оповіщує, що ревізия траси проєктованої нормально-шляхової зелїзниці зі Східниці через Кропивник новий і старий, та Ластівку до Явори (при шляху Самбір-Сянки) відбуде ся в днях 10. до 12. вересня с. р. рано.

— **З тьми кромішної.** Черновецка часопись „Народне богатство“ містить з буковиньских Топорівців допись, яка порушує справу не чужу і по наших селах: В нашім селї Топорівцях, є богато таких сьвят, що їх люди самі собі завели. В тих днях то великий гріх робити на своїм господарстві. За то вільно робити на чужих. В сьвята наші люди пропивають богато гроший і годують пятикою ріжних лихварів і своїх і чужих. На то в нас сьвята, аби помагати лихварям. Та в нас є ще инша поведїнка. На сьвята можна робити на клаку (толоку). В нас є на добрах гр. пр. фонду релїґійного посесор Фішер. У зелений вівторок скликав він топорівских людий на кладу, аби обсапали єму два лани кукурудзів. Зійшло ся того дня коло 300 людий, найбільше жінок і дївок. Сапали цїлий день. Скрипка їм приграваля, бубен бубнив і робота йшла весело. Посесор їсти не давав. За то пили горівки, кілько хто хтїв. Робили цїлий день. А як вертали до дому, посесор всїм дав по топцї (гусцї) соли. Так сьвяткували в нас в в Топорівцях. Собі гріх робити. А посесорови висапали два лани і троїли ся горівкою.

Оповістки.

— **З Копичинець** доносять нам: Заходом читальнї в Гадинківцях відбуде ся в Копичинцях в „Народнім Домі“ в неділю дня 23. с. м. о 7. годинї вечером представленє „Сватанє на Гончарівці“ на дохід маючої повстати в честь ювілею цїсаря нашого Франц Йосифа I приватної україньскої ґімназиї в Пробіжнї. Просимо усю нашу патриотичну інтелїґенцию і селяньство в як найбільшім числї явитись. — За читальню: *о. К. Соневицкий*, парох. *М. Бабин.*

— **Іменованя.** Др. Альойзий Віняж, б. секретар львівского унїверситету, став іменований директором державного архіва при галицкім намісництві.

Наука, штука і лїтература.

— **Про артиста-маляра п. Северина** пишуть нам: Між учениками покійного проф. Станїславского визначав ся надзвичайною чутливостю та ориґінальним розумінєм краєвиду наш краян Іван Северин. Нїколи не забуду хвилї, коли Виспяньский і Станїславский в робітнї краківскої Акад. штук розглядали єго перш.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

З листу Ос. Барвінського до Ол. Барвінського, з 21. лютого 1869.

Спровадив я Шкота 49 томів — цїлий добре оправлений, з пересилкою стоїть 10 fl., тілько шкода, бо Воробкевич взявъ собі єго, а я тілько чи спати буду міг.

Ч. 122.

Лист Із. Воробкевича до Олекс. Барвінського писаний 24. II. 1869.

Друже милий!

Ти мені прокидаєшъ, чему до тебе не пишу; друже милий; якъ бись знавъ, який я занятий, то бігме того не казавъ. У працяхъ и трудахъ минають мені дни, неначе часочокъ, а я й віддихнути навіть часу не маю.

Ти мя питаєшся, чимъ такъ займаю ся, трудно то би тобі гарно сказати. Найбільше занимаю ся зъ церковною композицею, бомъ заставъ все безъ порядку й основи.

Шо то не мале діло для ґімназій, семінарій, даскалій й припирандівъ осібні, для мужескихъ и діточихъ голосівъ, а ще до того у двохъ язикахъ хоче писати, кождісенький пізнати може. Коло того пишу я теноръ теорію музики й поученіе до співу, до котрих сочененій мене міністерия обовязала. Більши не роблю я нічо, мій братічку, хіба десь коли загляну у Правду й тішу ся ріднимъ словомъ.

Шо ся тичитъ о моіхъ литературныхъ сочененій, то мушу тебі признати, що йде діло гей тупо, муза наче мене відриклась, а я остав ся сиротою безъ думи, безъ пісні.

Неразъ возму пиро въ руку, серце на хвилю мовъ відмолодне, но шо зъ того, шо напишу, проста латанина бизъ вартости, отъ пуста полова. Було, днина не минула, щобъ я де що на написавъ, а теперъ минають чвертроки пустісенько. Зъ мною вилика зміна зробилась, й я самъ собі не понятний сфінксею здаю ся.

Ти питаєшъ ся про нашу Бесіду; щожъ я тобі про ню сказати можу? Она ледви дихати зачала, і статута ледви учаря потвердили ся. У насъ, братічку, віє дивний вітеръ тутъ ще про нашу літературу многимъ навіть не снилось, а интелегенціи руської дась Бігъ. Одні гріють душу дивними забаганками, другі заупалі на духу, а треті етъ такі, якъ Богъ давъ, щобъ и не казати, простенькі-дурненькі. Які плоди брацтво принести можи, лехко пізнати. Тутъ треба мужей, котрі не лешъ здатні дещо написати, но щобъ й годні були противъ стати клеветамъ и очорненіямъ нашимъ братамъ по вірі, но найбільшимъ ворогамъ, то есть Ромунамъ.

При нашихъ засіданьхъ неразъ и душно ставало, хтіли одні старші, щобъ у нашімъ органі, котрий у маю віходити мав, мова »Слова« употрибляла ся. То мене зовсімъ розгнівало и я не хотівъ більше ніякого участи мати. Удало ся мені й другимъ нашу мову для поезій, повістокъ, для описок зъ природи підутримати.

Шо буде, будемъ видіти, но нема братічку, съ кимъ робити, опручь однихъ всі другі мертвими фігурами, ажъ жаль казати. И членівъ не багато, Богзна це (чи) утримаємось, я лишъ жилаю, щобъ хочъ часопись віходила, щобъ хоть трохи світу показати, що ми жейемо.

Правопись етімольоґічна.

Ти мені пишишъ про Мартиновича. Про него я тобі вже писавъ. Єму більши гроші въ голові, ніжъ література, хочень вінъ аби даровитий человікъ на Буковині. Я надіюсь, шо він може дещось для насъ напиши, але й то не можу безпечни сказати; шо ся тичитъ о надосланіе своіхъ творівъ до Правди, про то не можу тобі нічо написати.

(Дальше буде).

праці і вже тоді відкрили в них задатки на великого артиста. Опісля кілька разів зводив я бесіду з проф. Станіславским на свого краяна п. Северина і з приємностю слухав великих похвал, якими Стан. обсипував свого нового ученика. Але по році не стало знаменитого професора і п. Северин покинув Краків. Поїхав на Гуцульщину, звідси до Риму, а опісля в Париж. Борикаючи ся з бідою та недостатком збирав студиї, рисував невтомимо і малював свої прегарні пастелї. Тисячі праць вібрав у своїх теках. Розглядаючи їх, вірити не хочеть ся, що то робота одного чоловіка, таке їх множество і така ріжнородність. Одно тільки мають спільне, а се — якусь надзвичайну чутливість і щирість. Нема ту примусу — нема шабльону, здаеть ся, що той чоловік якби малював тисячу літ, то все відкривав би нову, досї невидану красу. Деякі з тих праць виставив п. Северин в паріскім сальонї. Они поміщені в катальозї під числом 5572—5577. під написями: Etude de Rome, Etude d'Italie, Etude de Hautsul і т. д. А що вони варті, най сьвідчить факт, що про зовсїм незвісного чоловіка, чужинця, Українця заговорила критика париска.

Знаменита „La Revue Moderne Universelle“ (за цьвітень с. р.) помістила про нашого земляка дуже прихильну згадку, віщуючи ему гарну будучину. Дїлимо ся вісткою про сей успіх нашого земляка та бажаємо ему дальших успіхів на славу української штуки а собі застерігаємо на будуче місце для ширшої розвідки про п. Северина. *Богдан Л.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

—

На Чорногорі.

——

Двемброня під Чорногорою 13/8. 1908.

Заким зачну описувати сегодняшну подорож і враженя з неї, прошу ш. читачів справити ошибку попереднього листу, яка менї лучила ся ще з тамтого боку Чорногори над потоком Погорілець, в хатї п. Сумарука. Хата та стоїть не над потоками Пробіною і Погорільцем, але над потоком Шибене, недалеко, де до него впадає Погорілець. З того виходить, що ми ночуючи в тій хатї чули шум Шибеного, а не Пробіни, бо Пробіна, що котить свої води аж з тамтого боку горба Ватанарки — на мапі військового, картоґрафічного інститута стоїть написано „Wapniarka“ — не може шуміти так грімко, щоби его було чути аж до Погорільця. На такий шум не позволить їй навіть хочби не знати як широко понята licentia poetica. Так отже я каю ся перед тими, що читають описи подорожий з мапою в руцї, та перед тими, що знають терен, і прошу о відпущене гріха. Тих, що читають без помочи мапи, я о прощене не прошу, бо тим П. Т. особам є всьо одно, як я сей або той горб чи потік назву. Я міг би писати їм несотворені небилиці, коби лиш гладко, а вони брали би се за добру монету і були би вдоволені та ще й похвалили би мене.

До оправданя моєї ошибки додаю ще і се, що я мої звіти пишу все в ночи, підчас нічлїгу, коли мої утомлені товариші вже на оба боки сплять. Тож і не дивниця, що менї Морфей та цїлоденна мальтретация підсунула під перо хибну назву потока.

Полагодивши мій вчерашний гріх, приступаю до опису нинїшного, себто шестого дня нашої прогульки.

Нинїшний день 13. по черзї від початку місяця повинен бути неховний. Крім того моя подерта підошва та немилі сни не ворожили на сей день нїчо доброго. І дїйсно сей день був зовсїм инший, чим всї попередні. Сонце встало ясне і великим своїм огнистим оком цїкаво придивляло ся відслоненим ґрунам, кичерам, плаям та потокам, що довший час були перед ним закриті хмарами та мраками. Я нетерпеливо дожидав нашого побережника, що поїхав з моїм черевиком до шевця. Нарештї по снїданю, зложенім з двох літрів молока і половини великого малая, принесено мій черевик, мої товариші вернули тим часом з величезної гати (клявзи) на Шибенім і ми рушили в похід на Попа-Івана.

Зараз за хатою зачали ми вступати на ґруню Погорілець, що становить неначе перший поверх Чорногори. Спочавши троха, пішли далї, обійшли стрімкий спад полонини Ґропа (1773 м.), що становить другий поверх Попа-Івана і сїли відпочивати коло якоїсь стаї. Побережник, що йшов з нами, пішов в колибу, а за хвилину вийшов звідтам з якимсь молодим Гуцулом-вакарем. Кождий з них нїс в бляшанцї молоко. Заким прийшли до нас, ми мали час оглянути сего вакаря. Одяг его був цїлий чорний, від стіп аж до голови. Онучі і штани з чорного сукна, чорна мов нїч сорочка, намочена маслан аби не плодила ся „нендза“ і киптар почорнїлий від поту, пороху і диму курної колиби. Руки чисті, але за те шия і лице чорнїсїнькі. Коли до того додамо ще гарну борідку і вусики та удатну крисаню перевязану почорнїлим шнхом, що колись був срібний, будемо мати менше більше вірний образ полонинного леґіня, жвавого молодця, що цїле лїто жие високо в горах, нераз самий, а нераз з одним, а найбільше з двома товаришами і обслугує та пильнує худоби в полонинї, доїть корови і вівцї та робить сир або бриндзю.

Дальша дорога була дуже стрімка і тяжка. Величезні зломи камінюків застелювали цїлий спад горба і ми мусїли перескакувати з одного на другий, вдираючи ся рівночасно в гору. Трудна се була дорога і для того від часу до часу треба було припочити, а за той час ми оглядали околицю. Заким ми ще вийшли понад доокресні горби, то здавало ся нам, що цїлі Карпати то є оден величезний смерековий бір. Чим висше ми посували ся в гору, бори спадали чим раз глубше в дїл, а очам нашим представляли ся чим раз більше полонини покриваючі вершки горбів, так, що вся верховина — себто всї верхи — без мала всїх доокресних горбів зливали ся в одну велику, фалисту леваду. Вкінци ще кількасот, ще кількадесять, ще кільканайцять кроків, ми перейшли скорим кроком і станули на східнім вершку Чорногори, Піп-Івані (2.026 м.).

Студений вихор нагадуючий зимну, погідну, пізну осінь ударив на нас, остудив в одній хвилї наші лиця і руки, а ми отулені в манти стояли хвилину без слова, вдивляючи ся в прегарний не до описаня вид розстелений перед нашими очима. Просто нас пасмо Чорногори видне як на долони, аж до Говерлї, получене зі собою камянистим пляем. По заду, по лївім та правім боцї нескінчене море неначе филюючих перед нами горбів. Лиш від семигородскої та мадярскої сторони ще могучійші гірскі великани сторчать думно в гору своїми синими верхами і заслонюють з далека нашому Піп-Івановi необмежене пановане над рештою его карпатских побратимів. Жаден голос, нїякий відгомон з долів не доходить на гору. Нїякий птах тут не лїтає, лиш орли та соколи сьмілим своїм летом кружлять високо понад верхом і бистрим оком слїдять за добичею в долинї. З деревини тут анї слїду нема. Навіть кедрини (Pinus Cembra) малих, повзаючих по земли, шпилькових корчів вже нема. Царство цьвітів заступлене є лиш кількома їх родами. З тих по кілька жовтих та по кілька синих зірвали ми з обох боків, мадярского та галицкого і переховали на памятку. Наш провідник сповнивши свою задачу виведенем нас на верх, попращав ся з нами і скоро відійшов долї в потік Погорілець, а ми лишили ся самі. За одинокого товариша остав нам лиш студений вихор, що віяв безпинно і переймав аж до шпику костий. Мимо того жаль нам було відходити, бо рідко коли лучає ся чоловікови дивити ся в сьвіт з так висока. Рідко коли чоловік чує ся так малим супротив великанів природи, а рівночасно пізнає що є і сильний і могучий, коли потрафив сю дику природу завоювати і приневолити її щоби вона его потреби заспокоювала і хоч як могуча, хоч як величава ему підчинила ся, перед его волею покорила ся і була его слугою. Тут на верху Чорногори чує ся, що чоловік є паном сотворіня.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 21. серпня.

Новий Йорк. Межи білою а чорною расою в Зєдин. Державах настали напружені відносини. В деяких місцевостях приходить до расових розрухів, що кінчать ся кроваво. В Чікаґо підчас бійки білих з муринами кілька осіб по обох сторонах погибло, а богато було ранених.

Сідней (Австралія). Прибула ту американьска фльота воєнна.

Кольонія. Kölnische Ztg доносить а Царгорода, що з причини випущеня на свободу всїх злочинців лучають ся тепер часті розбої і грабіжи.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 21. с. м.: др. П. Рондяк, Косів; В. Вергун, Цеблїв; о. Ник. Стеткевич, Стїнка; Стефан Дерко, Звиняч; Филип Крижановский, Відень; М. Бервидова, Рожнїтів; Мих. Самборский, Витків старий; Марян Хомицкий, Краків; о. Вол. Дорош, Вибранівка; Іван Шкотбард, Микуличці; Д. Гнилянський, Липна; К. Стайнїґ, Буцнїв; Стефан Мудрецкий, Чорткив.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шануйте!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер”

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 літ (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234.398 К.
Цїнні папери . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґолук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 181. Львів, неділя дня 10. (23.) серпня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Австрия і орєнтальне питанє.

(Конець).

Що при таких обставинах Сербія і Болгария не мають спромоги анї здібности обняти культурне посланництво в Македонії і Альбанії, се річ зовсїм ясна.

В Сербії і в Болгариї панує в широких народних верствах велике невдоволене, анї одна анї друга держава не була би в силї дати собі раду при збільшеню своєї области, а сербске або болгарске панованє ще більше розятрило би национальні суперечности в Македонії і не зуміло би населеню і краєви дати спокій, поступ і материяльний добробит. Оклик: „Балкан для балканьских народів“, як показує прийцятилїтний досьвід, не доведе на Балканї до тривкого ладу так само, як надаремні змаганя до зреформованя Туреччини, навіть з підмогою відновленої конституциї не вспіють довести до бажаної цїли.

Продовжуванє такої балканьскої политики виходить лише в користь Росиї, котра не покинула своєї кертичної роботи на Балканї навіть тоді, коли звязалась з Австриєю мірцштеґскою програмою. Все те належить одначе до минувшини, а для Австриї насуває ся питанє: щож дальше?

Зєдиненє Славян полудневих не дасть ся на довший час удержати, а Австрия має лише такий вибір — або щоби сама взяла се в свої руки, або дала сему зєдиненю довершити ся проти своєї волї, як се стало ся з Нїмеччиною та Італїєю. Не треба бути приятелем заборчої политики, одначе Австрия є приневолена числити ся з щораз близшою конечностю, що для обезпеченя свого стану посїданя в Боснї і Герцоґовинї, в Хорвациї, Славонії і Дальмациї піти через Білґород на Солунь. Відносини в Білґородї нагадують вельми сю хвилю перед крівавою подїєю в білґородскім конаку, де убито останього Обреновича. Кождої хвилї може наспіти телеґрафічна вість з Білґороду або з инших околиць Балкану, наслїдком якої Австрия опинить ся перед важкими подіями.

При всїй приязни для Росиї, не може Австрия згодити ся на се, щоби Росия або зависимі від неї малі держави над Чорним, Еґейским або морем Мармора там верховодили. Сербія, Болгария, Чорногора і Греция витягають руки лише по чисто-национальні сумежні области Альбанії і Македонії, а решта тих провінций і взагалї західна часть Балкану належить до обсягу інтересів австрийских. Ми вже при иншій нагоді наводимо погляд близкого кн. Фердинандови державника, котрий перед нами висловив ся, що не лише Македонія, але й Болгария чули би ся щасливими, колиб Австрия впровадила там таку культуру як в Боснї.

Чи Австрия в будучинї займе належне їй історичне, етнічне і ґеоґрафічне становище, се буде зависиме від відповідної заграничної политики з одного боку, а з другого — від уладженя внутрішних национально-политичних відносин в монархії.

De mortuis...

(c) Le roi est mort а властиво в тім случаю le redacteur..., одначе поки що „vive le roir чи там le redacteur« кликнути не можна, поки що сьвяткує »Дїло« interregnum. На кождий одначе спосіб належить ся уступившому ред. Л Цегельскому кілька слів згадки.

Лишаємо вже історикови „Дїла“ досліджити, котрим то редактором »Дїла« з черги був після уступленя п. Белея уступивший щойно шеф-редактор найбільшого у нас дневника, орґану национал-демократичної партиї, основаного бл. п. Володимиром Барвіньским... Тут зазначимо лише, що н. д. партия не має до своїх шефів редакторів найменшого щастя й зміняє їх як рукавички (а може они самі дякують за хлїб-сіль), очевидна річ — на превелику шкоду самої партиї, та й не без великої, величезної шкоди для читаючої громади, між якою ширить ся через се замішане поглядів і переконань і провідних ідей. Бо що ми основно не годимо ся з напрямом нац. дем. политики, про се не потрібно й говорити. Та поминувши вже саму програму — ми нераз вказували в нашій часописї на яскраву непослїдовність так в конкретних виступах представників нац. дем. партиї, як і в проголошуваних в »Дїлї«, орґанї партиї, окликах і поглядах... А хоч кажеть ся — de mortuis nil nisi bene — всеж таки годї нам не зазначити та сїм місци, що як раз за панованя в »Дїлї« п. Л. Цегельского ся непослїдовність в приголошуваних политичних окликах і поглядах стала ся недугою. Редаґованє п. Цегельского — се одно пасмо виступів повних бравури, що правда, одначе й чимало в них прояв якихсь дивних, невиправданих, часто некультурних, диких — аж до сьмішности. Напасти на людий посивілих в народній службі стали частими, при чім брутальностию переходили всякі границї. Згадаємо ось хочби простаковатий напад на дд. Богд. Лепкого, Маковея, Ол. Барвіньского і т. д. і т. д. а вкінци — на високодостойну особу Митрополита. Очевидна річ такий спосіб веденя поважного (?) дневника є неможливий, компромітуючий, а для читаючої громади невисказано шкідливий: Аджеж лише в той спосіб ширить ся між малокультурною й зовсїм невиробленою политично суспільностию замішанє, путаницю поглядів, засад, витворюють ся якусь неприродну й нездорову атмосферу, серед якої некритична суспільність тупіє до решти й заганяєть ся в сутичі, з яких виходу найти годї...

І ще одно треба завважити що до редаґованя п. Цегельского. Читаючи статї »Дїла« бачимо від якогось часу дивне диво: отсе мало ся все вражінє, будьто би ізза гадок висказуваних в статях „Дїла“ все виглядала якась дивна мара, все виривали ся з під пер редакторів гадки, які нїяк не можуть змістити ся в рамах полїт.-суспільної програми нац. дем. партиї... Мало ся одним словом вражінє, що нац. дем. партия є що иншого, а редакция „Дїла« є знов собі щось иншого. Усе те викликувало ще більшу путаницю поглядів серед невиробленої нашої суспільности.

Виходили отже нераз цїкаві і сьмішні дивогляди, ситуациї і »Дїло« позваляло собі на щось, з чим заряд нац. дем. партиї не годив ся й треба було із соромом усе відкликувати... Се очевидна річ, мусїло підкопувати повагу дневника й викликувати замішанє між читаючою громадою. Ось і тепер — ми є сьвідками подібної, вже не сьмішної, але невисловно прикрої й пригноблюючої події. В 182 ч. „Дїла“ обкидаєть ся брутально болотом много-заслуженого й високодостойного князя Церкви, а вже в 186 ч. „Дїла“ відкликуєть ся усе з тим, будьто би висказані в дотичній, знаній вже нам статї погляди були особистим висловом поглядів п. Л. Цегельского*).

Спілка »Дїла«і „Народ. Комітет“ знали добре п. Цегельского яко давнїйшого помічника в редакциї, отже віддаючи єму керму орґану, повинні були застановити ся чи „политичний“ се був крок з боку заряду н. д. партиї й Видавничої Спілки „Дїла“« і чи тепер можна так цинічно звалити усю вину на свого бувшого шефа редактора з нагоди надрукованя компромітуючої статї.

Нема сумнїву, що статя ad maiorem Poloniae gloriam була висловом вже не особистих поглядів самого „уступившого редактора п. Л. Цегельского“. як твердить „Дїло“, але такі саміські погляди висловив деинде ще й перший співробітник »Дїла« п. М. Лозиньский, котрий чейже після заневнень знов самогож »Дїло« не уступив... (Диви київска »Рада«). Та розкушенє сього будь-що-будь гіркого оріха лишаємо вже зарядови н. д. партиї...

Зваживши усе сказане, доходимо до переконаня, що п. Л. Цегельский своїм редаґованєм скомпромітував до решти і себе і редаґований ним дневник. Поважні й вишколені політики в той спосіб не осоромлюють ся. Звіснаж річ, що в полїтиці нїчо так не шкодить і самим полїтикам, і суспільности, як политика загонистости і нервів, хвилевих настроїв, непослїдовности й скандалів. Така политика мусить борше чи пізнїйше потягнути за собою як Fluch der bösen Tat — политичну смерть також политичних дїячів і проголошуваних ними засад. Вкінци — на основі сказаного приходимо до пере-

*) Се є звичайний маневр „Дїла“, обкидати когось болотом, а потім одвічальність за се звалити на особисті погляди! — Ред.

конаня, що „робити“ за добрі пенс.ї політику против власних переконань — годї. Воно й не етично. Зрозумів се п. Цегельский — і уступив. Чи зрозуміють се й співробітники „Дїла“, яких же сам п. Цегельский собі дібрав, се покаже будучність*).

Загально беручи — »Дїло« під редакциєю п. Цегельского упало зовсїм. Се викликала якраз непослїдовність й невироблєність пп. редакторів »Дїла«, яким не збуває на величезній амбіциї, бракує одначе характерности, такту й політичної розваги й досьвіду.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

—

Материяли до політики Русинів від часу так званої „новой ери“.

——

(Дальше).

IV.

Збори „Народної Ради“

з дня 28. IX. 1892 р.

На сих зборах здавав справу з дїяльности руских послів державної ради пос. Романчук за час від 11. IV 1892 (тронова річ) до кінця липня 1891 р. і від жовтня 1891—до липня 1892 р.

Він сказав:

„Перші часи нашого побуту у Відни зужили ми на те, щоби зориєнтовати ся і познакомити ся зі знаменитими політиками. Ситуация для Русинів дуже лиха(?). Всї більші сторонництва парляменту стоять по сторонї правительства. Кожде сторонництво іде на руку ґр. Таффому і старає ся бути правительственним. Поляки є в найкориснїйшім положеню. Без них нема парляментарної більшости. Кождий клюб ласить ся до них. Молодочехи, що увійшли при виборах в 1891 року (стару раду розвязано дня 21. сїчня 1891 р., хоть она не дожила свого шестилїтя) в значнім числї (з Старочехів лишило ся в парляментї ледви 10 послів) раді би піддержати нас без реванжу, але в них мало достаточної сили. Близше станули ми до Словінців, але ті звязані знов регуляміном клюбу ґр. Гогенварта, до якого належать.

Ми представили ся правительству і старали ся о те, щоби війти в склад всяких комісий. Але щож? Лївиця, ґр. Гогенварт і Поляки визначили наперед певне число для послів з Галичини (не для Русинів з окрема) до поодиноких комісий. До менших комісий можна було руским послам увійти лиш за дозволом польского кола, до більших комісий входили рускі посли з меншими трудностями.**)

Я — каже пос. Романчук — належав до адресової комісиї, в котрій заінтерпелював ґр. Таффого, як правительство задумує відноситись до рускої справи на будуче і одержав прихильну відповідь. В сїй комісиї був я за поправкою пос. Шуклього (Словінця-лїберала з Країни), в котрій внескодавці домагали ся розширеня прав язикових. В буджетовій комісиї промовляв я 6 разів. Там упімнув ся я о трету руску ґімназию, о рускі взірцеві школи при учительских семінариях (розширеня їх на 4-клясові). Внесенє о заснованє рускої ґімназиї я вицофав відтак, бо показалось(?), що ся справа належить до галицкого сойму. Лївиця (нїмецка) відослала нас в буджетовій комісиї до Поляків. Щоби моє внесенє не упало в комісиї, то я цофнув его, тим більше що Мадейский вніс, щоби у східній Галичинї взагалї основати одну ґімназию а Бер (референт в буджетовій комісиї) сказав, що ся нова ґімназия у східній Галичинї вдоволить потребам руского народа.

Супроти польского кола не були ми нїчим звязані. Я ставляв внесеня, не питаючись Поляків а пос. Телїшевский звязав ся в легітимацийній комісиї з другими послами при верифікациї виборів против Поляків. Однакож при всїм тім ми не зривали з польскими послами. Відносини між нами а польскими послами були добрі, але мушу зазначити, що польскі посли відносили ся до нас холодно і нещиро. Виявило ся се іменно при виборах до делеґаций. Без порозуміня з нами вибрали они делеґатом о. Мандичевского.

В парляментї виступали ми 3 рази з бесїдами. Пос. Телїшевский мав виступити зі справами економічної натури, але жінка его була тяжко недужа і він приїхав до парляменту аж під конець сесиї з Ґляйхенберґу. Сю прогалину доповнимо.

Супроти правительства держали ся ми в резерві. Ми сказали, що будемо вижидати, чи правительство (ґр Таффе) змінить систему супротив Русинів. До опозициї ми не могли належати, бо всї сторонництва горнулись до правительства.

Поза парляментом зискали ми дещо від правительства. Ми були у ґр. Таффого, мін. судівництва, ґр. Шенборна, у мінїстра для Галичини, Залеского і мінїстра просьвіти, бар. Ґавча.

Таффому представили ми положенє Русинів в Галичинї, наші жаданя і вагу рускої справи. Ми порушили факт, що богато руских урядників сидить на заточеню на Мазурах Ми жадали, щоби урядники східної Галичини знали руский язик; щоби уряди східної Галичини переписували ся з рускими сторонами по руски з власної ініциятиви — не лише відписували по руски на рускі письма. Ми домагали ся руских написий на всяких державних урядах; жадали заснованя катедри рускої істориї на львівскім університетї і чотирох катедр на правничім факультетї (на основі цїсарского розпорядженя з 1862 року). Ми домагали ся основаня одної нової, рускої ґімназиї і одної учительской семінарпї з переважно руским характером. Ми жадали дальше підготовлюючої кляси при руских паралєльках в Перемишли, переведеня утраквізму в учительских, мужеских і женьских семінариях у східній Галичинї і льотериї державної для „Просьвіти“ та одного урядника-Русина при мінїстерстві просьвіти у Відни.

Таффе був вдоволений з становища, яке заняли рускі посли в парляментї і сказав менї (Романчукови): „Правительство має найлїпші інтенциї в виду Русинів. Я порозумію ся в предложених менї справах з другими ресортовими мінїстрами і зроблю все, що зробити дасть ся“.

У мінїстра Залєского були ми також. З ним говорив вже Таффе перед тим. Залеский заявив, що він не противний жаданям руских послів. Не хотїв лише пристати на се, щоби одного Русина-урядника покликати до мінїстерства просьвіти. Правительство — сказав Залеский — інформує ся про все у краєвих властий. Він невдоволений був також з того, що рускі посли назвали свої постуляти die dringendsten, dringenden і т. п. та додав: »Ви захочете хиба всего?«

Бар. Ґавч заявив себе прихильним супротив постулятів шкільних, але заявив, що зперід мусить поінформувати ся про них в раді шкільній краєвій і у галицкого намісника.

Ґр. Шенборн питав ся про язикові справи в галицких судах та чи Русини становлять eine besondere Nation?(!) Шенборн показав себе о стільки прихильним, що видав розпорядженє, котрим призволив вести ґрунтові книги в рускім язицї.

Я, говорив дальше пос. Романчук, бачив ся також з намісником, ґр. Баденїм, в вересни два рази. Він їздив до Відня. По поворотї сказав менї: „В Відни хотять Русинам щось(?) дати, але треба бути терпеливим. Тепер не час на те. Тепер нїкому не дають. З Баденїм перейшли ми всї постуляти точка по точцї. Баденї сказав, що годить ся на перенесенє з Мазурщини назад на Русь Заячківского, Бандрівского, Міськевича, Гаврилова, Потелицкого і Кравича. Они вернуть небавом. Про поворот Лєвандовского старає ся Барвінский. Урядників годї змушувати, щоби они знали руский язик і письмо та щоби рускім письмом писали до руских сторін. Того він не розпорядить тепер, але лишить урядникам до волї, якого письма схочуть уживати. (Ergo знесе розпорядженє намісника ґр. Ґолуховского з 1872 р. де велено писати по руски, але латиньскими буквами). Написи на староствах будуть рускі. Що зробить през. Сїмонович з рускими написами на судах? — Баденї не умів сказати, але прирік, що поговорить з президентом краєвого суду (Сїмоновичем). Від так питав мене, каже Романчук, чи є кандидати на професору рускої істориї на університетї львівскім? — є, відповів я, проф. Антонович з Київа, але православний. Ґімназия руска у східній Галичинї одна буде. В Бучачи годї, бо Бучач числить 8 тисяч жидів, а ледви 2.000 християн. Може би вибрати Чортків? І се, мабуть, за мале місто, хоть я (Баденї) сему не противний. Буде — казав дальше ґр. Баденї — і одна учительска, мужеска семінария з руским характером. Школи вправ з руским, викладовим язиком при утраквістичних семінариях учительских можуть бути заведені в найблизшім часї. А про льотерию для „Просьвіти“ — то вже самі постарайте ся у Відни.

Я питав дальше: чи правительство зміпить систему ворожу Русинам, бо доси сего не видко, а ми вже досить терпеливі. Баденї сказав на те: „Пождїть ще кілька тижнїв, дещо я зроблю, а перед соймом рівнож дещо підготовить ся“. Нехай лише центральне правительство розкаже менї підготовити«.

Романчук закінчив своє справоздане:

Тепер їдемо до Відня. Бер (Hofrath і посол Beer) має справи шкільні в своїх руках. Він сказав менї: „Будьте терпеливі, а що року щось дістанете. Лише не дражнїть!

Отже мусимо і на дальше (було се під осїнь 1892 року) займати вижидаюче становище супротив правительства, але є надїя, що оно нам дещо дасть.

(Дальше буде).

---

*) »Дїло« заперечує, мов би відома напаслива статя проти Митр. Шептицкого була виразом поглядів »Народ. Комітету« або Редакциї, але додає, що крім Цегельского (з особистих причин — отже не задля сеї напасти) не уступив нїхто з редакциї, а п. М. Лозиньский остає дальше в ей складї. Алеж п. Лозиньский помістив в 179 ч. „Ради“ з своїм підписом таку саму злобну статю проти Митрополита. Чиж се не є фарисейство, викручувати ся »особистими поглядами п. Цегельского“, коли там всї одним миром мазані! — *Ред. Русл.*

**) Мимо сего як вище згадано, шістьох руских послів засїло в 19 комісиях. Гляди „Руска Справа в р. 1891—4“ стр. 22. Прим. авт. записок.

Політичний огляд.

——

Австро-Угорщина.

З торжеством цїсарских уродин, обходжених вельми сьвітло по всїй монархії, злучили ся також політичні вияви великої досяглости. На замку Wilhelmshöhe висловив цїсар нїмецкий на бенкетї вельми сердечні бажаня і почуваня любови і вдяки іменем своєї семї для найстаршого голови Габсбурґів, а так само король Едвард на бенкетї в Мариенбадї виявив рівно щирі і горячі бажаня і почуваня приязни і поважаня. Отсї вияви скріпляють лише тїсну звязь між сими монархами відновлену недавними зїздами у Фрідріхсгофі і в Ішлю і стають певною порукою европейского мира.

З цїсарским днем вяже ся також дальше пасмо внутрішної і заграничної політики нашої монархії, бо саме тодї відбула ся довга поза опівнїч рада мінїстрів у Відні під проводом бар. Бека, а

другого дня знов спільна рада мінїстерска під проводом бар. Ерентали.

Австрийска рада мінїстрів занимала ся предлогами, які виготовили поодинокі мінїстерства для осїнної сесиї держ. ради, окрім того национально-політичними справами в Чехах а також торговим договором з Сербією, котрий є найбільшим клопотом правительства. Хлїборобні сторонництва опирають ся вельми рішучо сему договорови, і на мініст. раді мінїстри Прашек і Ебенгох заняли вельми різке і відпорне становище в сїй справі, коли з другого знов боку, іменно з промислових кругів напирають на правительство, щоби прискорило введенє сего договору вже з 1-им вересня. Правительство моглоб се вчинити без ухвали держ. ради на основі закона про повновласть, а тимчасом хлїборобники домагають ся, щоби перевести дійсну ухвалу торгового договору в держ. раді а в тій цїли треба би скликувати держ. раду на коротку сесию, що знов з огляду на соймову сесию і делеґациї було би доволї трудно. Імовірно однак правительство дасть собі раду випробованими способами, щоби зацитькати парлямент. сторонництва.

Справою торгового договору з Сербією занимала ся також спільна рада мінїстрів, бо правительство бажалоб задля погіршеня народогосподарских відносин знов відзискати давну область збуту австро угорских плодів і витворів. Бар. Ерентальрад би мимо не конче приязних взаємин з Сербією сю справу полагодити, бо й Угорщина, хоч чисто хлїборобска держава, не опирає ся торговому договорови з Сербією. Від австрийского правительства буде се залежати, чи оно вспіє хлїборобників приєднати, щоби покористувати ся законом про повновласть і чим скорше оповістити договор.

Спільна рада мінїстрів занимала ся також спільним буджетом а в звязи з тим також справою підвисшеня плат військовим.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Лаврентия м.; римо-кат.: Филипа. — В понеділок: руско-кат.: Евпля, Клявдиї; римо-кат.: Вартоломея Ап. — Ві второк: руско-кат.: Фотія і Ап.; римо-кат.: Людвика кр.

— **Про поломництво руских селян** до Почаєва і Київа звіщає „Ґалїчанїн“ з Бродів, що оно приняло величезні розміри, що до Почаєва виправило ся около 2000 (?) селян з Галичини, а до Київа виїде около 400 (?) і то з цїлого краю. На двірци в Бродах відспівали паломники „Царю небесний“ і „Пора за Русь“ і виїхали з прапором Галицкої Руси (?) в Радивилів, де їх зустрінули приходник тамошний, інтелїґенция і селяни. Паломники взяли з собою житний вінець, щоби зложити на могилї Наумовича. Між паломниками є 30 інтелїґентів (инструкторів москвофільских). Панує велике одушевленє, власти не робили перепон Стілько „Ґалїчанїн“. Як небудь багато в тім пересади, але се річ певна, що то лише почин до дальшої роботи для здїйсненя програми славянофільскої: самодержавіє, православіє, народность (московска!), а поломники, котрі звідтам вернуть, будуть апостолами обединенія і православія. Caveant consules!

— **Про роздїлюванє безпроцентових позичок** на критє дахів черепицею по селах інформують нас ось як: Галицкий сойм ухвалив підчас останної сесиї досить значну квоту на позички для тих селян, котрі хотїли би дахи своїх будинків покрити черепицею. Цїлою признаною квотою мав орудувати видїл краєвий так, що обовязаний був роздїлити єї частково поміж повітові видїли, котрі мали удїляти селянам безпроцентових позичок на скрити для закупна черепиці. Видїл краєвий, приміюючи ся до сеї ухвали, дїйсно розіслав деяким видїлам повітовим по кількадесять тисяч на позички. Однак усеї квоти признаної не вичерпав. Причиною сего є не хто инший, тільки самі дотичні видїли повітові, котрі то чи з байдужности чи задля инших мотивів не зголосили ся з прошеньями о відповідні квоти на позички. З тих видїлів повітових, котрі не взяли грошей на позички, є найбільше з підгіря, де дїйсно найбіднїйше населенє. Ті повітові видїли, котрі вже подіставали гроші на позички безпроцентові, показали ся дуже щедрі, але тілько для Поляків „mojżeszowego wyznania“ та для „porządnych Rusinów“, виборчих хрунів, при чім старші урядники тихже видїлів придбали собі ласку у наділених позичками. Инші бідаки селяни справдї заслугуючі на такі підмоги дістали дулю. На тім ще неконець. Деякі дбалїйші видїли позатягали позички в „Краківскім товаристві обезпечень“ і ті в такий самий спосіб розпозичали на дуже малий процент, бо лише 4%. Така то у нас господарка. Хлоп най гине а панам з видїлів повітових се байдуже. На се звертає ся увагу наших послів. Най они вдадуть ся в сю справу і най не допустять до того, щоби гроші марно лежали в касї а урядники з видїлів повітових мали мало роботи канцелярийної. Послам повинноб залежати на висліджену причин, для яких сей або той видїл повітовий (прим. в Косові, Бібрцї і ин.) не зголосив ся о квоти на позички згадані. Неправильности сї требаб чим скорійше ухилити для добра селян, котрі сего року по причинї дощів дуже богато потерпіли. Можна мати надію, що Ексц. Маршалок в тую справу вгляне сам і все направить на властиву дорогу. Наших народних дїячів просимо, щоби оповістили нам, як будуть роздїлювати позички в тих повітах, в котрих ще сего не було тай щоби селян інформували, куда і як вносити їм прошеня о безпроцентові позички на крите дахів огнетревалим матеріялом.

— **Ратункова акция з причини живлових нещасть.** Як відомо, на першім засїданю центрального комітету для несеня помочи для потерпівших від елементарних нещасть, обговорено проєкти інструкциї, яку центральний комітет мав удїлити комітетам повітовим. Тепер „Gazeta lwowska“ подає сю інструкцию, котру вже розіслано по краю, отсего змісту: З кредитів признаних на ратункову акцию з причини живлових нещасть, закуплено для околиць навіщених нещастєм, значну скількість добірного зерна жита, а трохи менше пшениці до сїйби і на підставі предложених старостами дат буде означена в найблизших днях та скількість зерна до сїйби, яку призначить ся для кождого повіта в цїли безплатної роздачі між рільників, котрих землеплоди знищені до, продажі по знижених цїнах тим рільникам, що навіщені живловим нещастєм, власними силами не можуть з него двигнути ся. Задачию повітового комітету буде отже роздїлити зерно безплатно і продати ту скількість зерна, яка призначена до продажі низше цїни коштів. Збіже будуть продавати по книженій цїнї 14 К за метричний сотнар жита, а 16 К за метричний сотнар пшениці. Зерно безплатно роздїлить повітовий комітет поміж місцевости вказані головним комітетом, і обдумає рівночасно, яким способом зерно, призначене на одну місцевість, має бути роздїлене між поодиноких рільників. Роздїливши зерно, призначене на продаж, між поодинокі місцевости, візве комітет замешкалих там рільників, аби зголошували, хто і яку скількість збіжа хоче купити в міру своєї потреби, і переведе принятє, зглядно рестрінґованє оферт. Задачию комітету буде заняти ся за посередництвом своїх членів або усмотрених до того, гідних довіря осіб маніпуляциєю, сполученою з відбором, перехованєм і розсилкою зерна для поодиноких місцевостий чи там осіб, і зібранєм належитости, яка припадає за доставлене оплатно зерно. Щоб уникнути оплати складового, комітет відбере збіже безпроволочно, як лише наспіє на зелїзницю, і обдумає завчасу та приладить відповідне місце на его тимчасове перехованє, до чого можуть служити громадскі шпихлїрі, склади рільничих »кулок« і т. п. Цїну за збіже, віддавane оплатно, треба зараз при відборі заплатити готівкою. А вже є річию комітету для тих відбирателїв, котрі не годні заплатити цїну купна зараз, придумати жерело дешевого кредиту в громадских касах позичкових або Райфайзенках, в кредитових товариствах і т. п. та улекшити скоре держанє позички. Комітет буде пильнувати, щоб индивідуальний роздїл зерна переведено справедливо, без нїяких побічних. впливів та з виключенєм осіб, котрі того добродїйства не потрібують; дальше, щоб одержаного зерна не відпродувано і роблено его предметом спекуляциї, і в тій цїли буде вимагати, щоби замовляючий збіже — о скілько его відносини не є докладно знані — виказав ся посьвідкою місцевої власти, кілько має рілї та який простір гадає засїяти одержаним зерном, а евентуально жадати також задатку на забезпеченє цїни купна. Означуючи так задачу комітету, полишено ему зрештою цїлковиту свободу в виборі найдогодніїших способів, ведучих до цїли, головнож в утворенію льокальних комітетів, визначено делеґатів і мужів довіря і т. п. очевидно під строгою зі свого боку контролею.

— **Зі Старого Самбіра** доносять нам: Сими днями приїхав до Ст. Самбора радник з намісництва в справі »зделок п. Річчого«, але як кажуть, сей радник має бути шкільним товаришом п. Річчого. Так то всьо готово виглядати на чисту комедию! Впрочім побачимо, що з того буде, чи за довго не почуємо, що śledztwo nie wykazało żadnych przekroczeń ustawy!

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятині.** (Саля власна. Початок о год. 8. вечер. Білєти продає „Народна Торговля“).

В неділю дня 23. с. м. „Ой не ходи Грицю на вечерниці“, народний образ зі співами і танцями в 5 дїях Старицкого.

Ві второк дня 25. с. м. „Катерина“, опера в 3 дїях Аркаса.

В четвер дня 27. с. м. „Ревізор з Петербурга“, комедия в 5 дїях М. Гоголя.

— **З Самбірщини.** Заходом студентскої громади в Кульчицях шляхотских, пов. Самбір, відбуде ся дня 23. с. м. представленє драми Івана Франка „Украдене щастє“. Початок о год. 6½ по пол. Дохід призначений на докінченє будови хати читальні „Просьвіти“.

— **В Добротворі**, камінецкого повіта, відбуде ся в неділю 23. с. м. аматорске представленє „Сватанє на Ганчарівці“ і »Настоящі«. Почачок о 7. год. веч.

— **Видїл рускої Бурси Тов-а педаґоґічного в Вижниці** розписує конкурс на принятє учеників до сеї бурси за можливою найменшою оплатою в грошах і натуралїях на р. 1908/9. Позаяк Видїл хоче оглянути ся за помешканєм і мусить наперед знати, як менше-більше велике число буде питомців, проте просить ся як найскорше зголошувати ся і довідувати ся о близших услівях принятя або в Вижниці у о. Николая Ґоянюка або в Старих Кутах у п. Андрея Яворского, управителя шкіл народних тамже, почта Кути. Просить ся Всечестних Отців духовних, Вп. панів учителїв як взагалї кому лишень добро нашої молодїжи лежить на серци повідомити родичів, наміряючих посилати свої дїти до вижницкої ґімназиї, о заложеню рускої бурси в Вижниці. Рівночасно просить ся звіщати нас про число компетентів та подбати о як найбільше їх число. Речинець зголошеня найдальше до 1. вересня с. р. — Наших патриотів по обох боках Черемошу просимо запомагати бурсу ласкавими датками в грошах або натуралїях. — *Від Видїлу рускої Бурси тов-а педаґоґічного в Вижниці.*

— **Для убогого а талановитого хлопця**, який записує ся до рускої ґімназиї в Вижниці і обмежений на власну поміч, приймає з подякою датки адмінїстрация нашої часописи.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

На Чорногорі.

(Дальше).

По мягкім моху ісляндскім зачали ми іти хребтом Чорногори на північний захід в напрямі Говерлї. Схиливши ся по жменю сего моху, натрафили ми під ним на приморозок, значить на лїд, що по північнім боцї зникає в лїтї лиш на короткий час. Минувши Смотрець (1901 м.), ми подали ся в долину потока Дземброня, що пливе між горбом сеї самої назви а Смотрцем. Тут знова инший сьвіт. Над головами превеликі зломи камяних скель висять сперті о другі скелї. В долинї лежать, одна при одній, упавші з гори такі самі скелї уложені в найріжнїйший спосіб, а по них з шипотом і гуком спадають візбрані від послїдних дощів води потока Дземброня. Такі водопади тягнуть ся аж до Черемоша, званого Гуцулами Чорною Рікою, на простори около 4 кільометрів. Спадаюча сріблисто-хрустальна вода пінить ся, перескакує з каміня на камінь, творить закрути і кручі, перебігає з місця на місце. Хвилями якби для випочинку задержить ся в закрутї берега, почім знова з гуком летить по скелях в діл. Розприслі каплї розбитого водяного пилу уносять ся над водою і так кокетерийно ірають в сонци що аж тут зрозуміти можна віру наших предків в русалки, які серед розіграних филь співом, грою та гульбою забавляють ся над водою і приманюють прихожого вандрівця, щоби пішов до них в живу, здаєть ся, воду і щоб там в розкішних обємах лискучих ріжноманїтних филь, найшов хочби і смерть.

Щоби придивити ся близше тому прегарному видови, ми опустили стрімкі збочища Смотрця, зійшли з вигідної стежки, минули отару овець і єї вакаря, накликуючого розбіглі вівцї якимсь дивним, немаче перлистим свистом і посували ся здовж потока. Тут нераз треба було ужити великої зручности і сили, щоби будьто оминути лежачі по дорозї скелї, будьто перескакувати з одної на другу, аж на противний бік сильно візбраного потока. Особливо зручно вивязував ся з сеї задачи д. Козак. Дорогу вказував нам переходячий потоком молодий Гуцул з ясним волосєм і синими очима, з бардою в руцї, без котрої нїкотрий Гуцул не вийде з хати анї за поріг, а яка служить ємy і за оборону і за підпору, та якою він торує собі дорогу серед лїсів та гущавини.

По обох боках потока на збочищах гір сторчав голими біло попелястими пнями висохлий бір, справляючи на видця вражінє якогось опущеного, сумного цвинтарища. Се лїси Гуцулів. Незнати, чи се неумілість годівлї дерев, чи обдираннє кори, чи може який шкідник лїси ті понищив. Ідучи слїдом молодого Гуцула, що перескакуючи жваво і сьміло з каміня на камінь запускав в гуки потока зазубець від вудки та ловив „по дорозї“ пструги, ми дійшли в половину потока вже сумерком. Тут наш Гуцул перервав своє занятє і запросив нас в свою хату ночувати. В коротцї ми вийшли на плай, що від Черемоша веде аж на верх Чорногори і незабаром дійшли ми до хати положеної на висотї 804 м. та сїли на приспі спочати. Вид, який перед нами розточував ся, толкує і пояснює вповнї ту глубоку тугу, яка обхоплює Гуцула наколи він від своїх улюблених гір, від своєї буйної природи зійде в спокійні, оспалі доли. За хвилину вечера зложена з вареної бульби, консервів, яєць на твердо і молока була готова і наш „господар від дня“ д. Козак закликав нас в хату. Хата простора з двома вікнами, стїни гибльовані, деревляні, чисто вишоровані, завішені образами, писанками і другою посудою, а в кутї ломана пушка, сердечна приятелька і товаришка Гуцула. З розмови показало ся, що наш знакомий з потока іменем Олекса Тонюк є властителем 630 морґів полонини, кількох волів, коний і цїлої череди овець, а крім того приймає в полонину до випасу і чужу маржину. Вечера смакувала нам дуже, бо по перше була добра, а по друге, бо сегодня обід ми їли в походї, а на обід був кавальчик малая, кавальчик челоляди і ще менший кавальчик сира, самі рештки. По вечери ми попращали ся з ґаздинею, типом красивої, ясноволосої Гуцулки-молїдиці і попереджувані ґаздою пішли в леваду. Там в оборозї на високо вистеленім сїно ми вснули а вітер що з верха Чорногори перелїтав над нами з шумом, оповідав нам, що в єї верхах, в єї лїсах славний колись ватаг Довбуш враз зі своїми товаришами — після слів Федьковича — вірлині побудував гнїзда, щоб з відтам, або вольним повернути, або щоб ворон їм пісню заспівав вогробну.

А. Будзиновский.

— **Поправка похибки.** В 22. стрічці від кінця статї „На Чорногорі“ у вчерашнім числї належить вставити пропущені через похибку слова: „а н і ж е р е п у“ малих, повзаючих по земли корчів і т. д.

Телєґрами

в дня 22. серпня.

Ішль. Мінїстер внутрішних справ бар. Бінерт був вчера у цїсаря на послуханю.

Царгород. Тутешні Єгиптяни живо аґітують за розширенєм конституциї на Єгипет.

Загреб. Арештовано редакторів »Обзора« і „Покрета“ вмішаних в великосербску пропаґанду.

Економічні вісти.

— **Рахунок „НАРОДНОЇ ГОСТИННИЦЇ“** за місяць липень 1908.

Стан довжний:

	К с	К с
1. Удїли	20.160·64	
Фонд резервовий	2.931·66	23.092·30
2. Вкладки:		
Стан з поч. м.	148.370·86	
вложено	13.668·08	
винято	12.764·80	
Стан з кінц. м.		149.274·14
3. Позички затягнені:		
Стан з початком м.	244.191·56	
затягнено	600·—	
сплачено	3.000·—	
Стан з кінцем м.*)		247.291·56
4. Сальдо відсоток		13.552·05
5. На рахунку біж. кредит.		15.129·65
6. Зиск з року 1907		1.824·64
	Сума	451.150·23

Стан чинний:

7. Недвижимости	339.688·83
8. Льокациї	23.711·58
9. Кошти адмінїстрацийні	6.622·75
10. Готівка	2.518·57
11. Інвентар	28.805·89
12. Инші позициї стану чин.	15.072 79
13. Вінда	10.966·97
14. Інсталяция електрики	8.409·89
15. Устройство	16.408·56
Сума	451.150·23

*) Банк гіпотечний	178.091·56	с 4%
Гал. Каса Щаднича	8.200·—	„ 6 „
Банк Краєвий	6.400·—	„ 5½
Союз Кредитовий	54.600·—	„ 5½
Сума	247.291·56	с.

Членів прибуло 0, убуло 0, остало з кінцем липня 1908 року 516 з 1059 деклярованими удїлами в сумі 21.180 К. Стопа процентова від вкладок 5%.

Львів, дня 30. липня 1908.

Дирекция.

Оголошенє.

Надзвичайні Загальні Збори повітового товариства ощадности і позичок **„ПРАЦЯ“** в **Бучачи**, відбудуть ся ві второк дня 8. вересня 1908 о год. 11. рано в комнатах „Рускої Бесїди“, з отсим порядком дневним:

1. Платня Дирекциї.
2. Вільні внесеня.

За Надзираючу Раду:

Володимир Масляк предсїдатель. — *Зенон Ганкевич* секретар.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Коспюшка у Львові.

Приїхали дня 21. с. м: Мария і Тома Різничок, Тернопіль; Роман Камінський, Коломия; Данило Хоровюк, Ровтоки (Буковина); Лев Ґросман, Тернопіль; Василь Палїй, Улянів; о. др. Тит Галущиньский, Станиславів; Андрей Балтарович, Глиняни.

Глядить лєкциї кандидат IV. р. учительскої семінариї. Зголошуватись прошу: „Лєкция“ п. Яричів новий. Poste restante. (1—3)

Куращийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(9—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — у Львові, ул. Сикстуска ч. 14. — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (40—?)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Рящева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 182. Львів, второк дня 12. (25.) серпня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до политики Русинів від часу так званої „новой ери".

(Дальше).

Які були постуляти руских послів, крім вичислених самим Романчуком, автентично не знаю, а однак ставили їх пос. Романчук і Телїшевский гр. Таффому імовірно в р. 1893 в значно більшім числї, як ми доси чули. В мене під рукою є лише автограф Телїшевского, списаний на папери з печаткою »Abgeordnetenhaus«, на котрім находжу слїдуючий спис постулятів:

I.

а) Розширенє права виборчого в дусї послїдного правительственного предложеня. (здає ся предложеня Таффого з р. 1893. Прим. авт. записок).

б) з рівночасним заведенєм безпосередних виборів в сїльскій курії;

в) з рівночасним побільшенєм числа послів з тої курії в дусї внеску пос. Романчука;

г) в округах виборчих о рускій більшости полишенє мандатів Русинам;

з) вилученє міст і місточок з сїльскої курії.

II.

Узнанє повної, національної рівноправности, отже:

а) признанє рускому язикови тих самих прав і преротатив, які доси прислугують польскому язикови у всїх правительственних (може: державних?), автономічних і репрезентацийних тїлах — узнанє его на рівнї з польским — урядовою мовою.

б) виєднанє і виданє розпорядженя, в силу котрого кождий, хто хоче у східній Галичинї стати урядником, мусить виказати ся докладним знанєм руского язика в письмі і слові.

в) заступник намісника, президента апеляциї, дирекциї скарбу має бути в будучности Русин.

г) урядники, що не володїють руским язиком, або маркантні противники народного руского розвою мають бути перенесені в західну Галичину.

з) цїле слїдство в урядах і судах східної Галичини має вести ся в польскім і рускім язицї а всї написи на урядах мають бути рівнож уміщені в обох мовах.

III.

а) Право патронату має бути знесене а заступленє номінациєю, опертою на засадах повної автономії нашої церкви — з тим

б) має закон о церковній конкуренциї улячи змінї.

IV.

а) Рада шкільна краєва має бути подїленою на дві секциї: польску і руску. Президентом шкільної рускої секциї буде тілько Русин;

б) ревізия закона про орґанїзацию окружних рад шкільних в дусї запевненя більшости Русинам в тих повітах, в яких руский нарід становить більшість;

в) інспекторами окружними і краєвими для руских шкіл можуть бути лише Русини;

г) у всїх галицких школах руский язик має бути зглядно обовязковим.

з) рускі, паралельні кляси при ґімназиях в Перемишли і Коломиї мають бути в можливо найкоротшім часї перемінені в самостійні, рускі ґімназиї.

ж) заложенє в будучинї руских ґімназий в Тернополи, Станїславові, Самборі, Дрогобичи, Стрию та Сокали.

і) учительскі семінариї мають бути утраквізовані. Семінария в Самборі і ті семінариї, що повстануть в Сокали і Чорткові, мають бути утраквістичні з руским характером.

к) чотиро-клясові школи вправ при тих семінариях учительских мають бути рускі.

л) львівский увїверситет має бути в цїлости зутраквізований.

м) субвенціонованє закладів і наукових товариств руских з державних фондів.

V.

а) Реформа податкова з введенєм податку особисто доходового.

б) ревізия податку ґрунтового в дусї облегченя податкових тягарів для економічно слабших.

в) Переказанє части податків — або рода податку на краєві потреби.

г) Переведенє орґанїзациї селян в спілки і введенє институциї рентових маєтків.

з) Примусова асекурация з єї удержавленєм.

ж) Реґуляция рік — забудованє потоків і обниженє цїни соли і заведенє дешевої соли для худоби.

к) реформа закона про правні належности в цїли обниженя належностий при всяких правних актах понизше 1000 злр.

л) заведенє цивільної процедури.

м) (оловцем дописано): рівномірний розклад тягарів на громаду, школу, дорогу«.

(Дальше буде).

Ще в справі статї „Дїла" „Ad maiorem Poloniae gloriam".

Прочитавши в ч. 179 Вашої часописи статю п. д-ра Ол. Сушка п. з. „Чи ad maiorem Poloniae gloriam", в котрій річево збиває напасти співробітника »Дїла« на достойну особу нашого Митрополита, заявляю, що з п. Сушком згоджую ся не тілько я, але і більша часть духовеньства, що стоїть на основі национально-церковній.

Я не мав того щастя стояти в близьких зносинах з нашим народним подвижником, лишень короткий час в нашім поломництві до Єрусалиму, однак вистане поглянути на дотеперішну Єго дїяльність, щоби впевнитись, що се, що доси здїлав для Руси і нашої Церкви Митрополит Шептицкий, не могли довершити многі попередники. Редактори »Дїла« се знають, однак не перестають огидити напастями Митрополита тому, бо се для них добра покришка до нищеня Церкви а ширеня своїх безвірних поглядів. Поступають они наче полїтичні банкроти, вхопивши в руки першу лїпшу нагоду. Дивно, що они чіпають ся останного розпорядку, котрий має свої добрі сторони, бо хоронить також повагу народовця-сьвященика перед інвазиєю чорносотенця і бажають вкинути заколот між народ, щоби збудити недовірє до сьвящеників і до найвисшого нашого Архипастиря в масах народу.

Чи добре дїлають? Они не годні на разї розібрати, бо страшна мара усобицї всякла в їх кров і кости. Тую безлїч високоблагородних подвигів нашого Митрополита, які тепер можемо оглядати нашими очима, чи не годні ми без пристрасти оцінити? Але тут найлїпше сьвідоцтво могли би видати ті, котрі тільки добродїйств і прислуг вже дізнали від правдивого наслїдника Апостолів, а котрі записані в їх серцях! А чому мовчать? Чому не приневолять редакциї „Дїла", щоби она числила ся із своїми передплатниками?

Ті замітки подаю не тому, щоби зєднати собі прихильність Митрополита, бо я навіть парохом з иншої диєцезиї, однак не можу затаїти того, що каже моє серце. Я не полїтикую горячково, як редактори »Дїла«, — а деж успіхи їх працї? — але тихо труджу ся на селї, з далека приглядаю ся безсторонно всїм подвигам духовної і сьвітскої інтелїґенциї.

Виджу, що значна часть нашої сьвітскої інтелїґенциї находить ся в цїлковитім здичіню і в борбі з противником навіть партийним свого рідного народа не уміє она пошанувати особистої чести, ані навіть приличности.

Але не вся, не вся ще так здеморалїзована, щоби не уміла предметово оцінювати дїяльности других. З великого числа позволю собі навести яко примір бесїду п. Володимира Йойка, секретаря суду, котру сей сказав в часї концерту в честь Митрополита на кораблї. Сю бесїду і я собі нотував а поміщена она в памятковій книзї нашого паломництва, та має значінє також загальне. П. секретар судовий так говорив: »Менї припала та честь в імени сьвітских Русинів поднякувати Тобі, добрий князю Церкви, за добре зорґанїзованє паломництва, піднятого для добра Церкви і народа. Задача моя легка, бо і камінь міг би тут проговорити, я однак чую, що заведу надїї, бо деж я годен отрястись з тих вражінь, які переповняють серце, деж годен змірити, кілько труду Ти положив, кілько здоровля підорвав, кілько грошей стратив! Але що я хочу? Грішми міряти доброту — пуста гадка! Ми не сим мірилом міримо доброту, хиба зрівнаймо її з морем. Але море змірити дасть ся, до-

брота ні; море має скелі, в Тебе їх нема. Як же дякувати? Хиба цїле море слїв вилляти...

Згадаю тут деякі історичні дати. Перед 20 роками заложив звісний отець Валеріян Калїнка закон Воскресенців, котрий мав виховувати рускі дїти, бо він виходив з того становища, що колись батьки нинїшних Поляків робили кривду Русинам, винародовлюючи братний нарід. Та задумане его дїло не удалось; натрафив на трудности. Але провидїнє само ту кривду направило. Ось Ти, добрий князю, кидаєш високий ґрафский дім, покидаєш сьвіт з всїма его принадами, вступаєш в чин Василиян, де обітуєш вічне убожество і направляєш кривди нанесені Твоїми земляками часів давних. Ти підносиш лїпоту нашого обряду, до Гуцулів промовляєш їх мовою, розтрясаєш совість інтелїґента, орґанїзуєш і образуєш духовеньство, закладаєш бурси... та взагалї хто годен вичислити всї Твої працї, підняті для добра нашої вітчини.

Минулись князї, королї, бояри, остав ся лиш 30-мілїоновий народ сам, котрого хоронить Церков перед погибелию, як се говорив наш безсмертний Маркіян: І серце ми вирвеш і душу ми вирвеш, а віри не вирвеш, бо серце ми руске і віра ми руска«... Заопікуй ся тому добрий пастирю, князю, тим народом, веди наші серця, а тодї Русь воскресне!".

Се говорив сьвітский інтелїґент, незапоморочений аґітаторскою дурійкою, що тверезо дивить ся на дїяльність других і відповідно умїє оцїнити її.

Сих кілька слів написав я на борзї яко протест проти хулїґаньскої напасти в »Дїлї«.

Український сьвященик.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Краєві сойми, між тими галицкий, скликані цїсарским патентом на сесию, котра почне ся 15. вересня.

Спір о введенє в житє торгового договору з Сербією між хлїборобниками, котрі сему противні а промисловцями, котрі домагають ся оповіщеня его з днем 1. вересня на основі закона про повновласть, тривае дальше Правительство австрийске веде переговори з хлїборобниками, щоби їх наклонити до згоди на введенє в житє договору без попереднього его ухваленя в держ. радї, лозаяк сего вимагають не тілько відносини заграничної полїтики, але й пильні народогосподарскі справи. Правительство покористувалоб ся однако законом про повновласть лише за згодою хлїборобників і се вказуе на сильне їх становище. Неперечно поведе ся правительству одолїти сї перепони, одначе доси ще не відомий речинець, коли договор війде в житє.

Мінїстер внут. справ бар. Бінерт був д. 21. серпня на послуханю у цїсаря в Ішлю, котре мало звязь із скликанєм краєвих соймів на осїнну сесию. В тих днях явить ся там також бар. Еренталь, щоби, здати справу з останньої сьпільної ради мінїстрів, а при сїй нагодї буде наконечно рішений речинець скликаня сесиї делеґацийної.

Віденьска Korr. Wilhelm подає з пера визначного дипльомата з мінїстерства загр. справ зображенє сучасного положеня взаємин між Австриею а Сербією, котре виглядає начеб ultimatum звернене до Сербії. Австрийский дипльомат обвиняє Сербію о безнастанні коромоли проти Австриї і грозить відмовою затвердженя торгового договору і »виступленєм міродатних осіб проти такого поступованя«. Особливо пятнуе яко такого коромольника бувшого управителя сербского печатного бюра Івана Іваничa, котрий тепер перенїс ся яко секретар посольства до Царгорода.

Дальше пише сей дипльомат ось що: »Мінїстерство загр. справ і сьпільне мінїстерство скарбу занимає ся від довшого часу справами Босни і Герцоґовини, одначе програму задуманої дїяльности розвине бар. Еренталь і бар. Буриян в делеґациї. В мінїстерстві загр. справ з зачудованєм читали сдавоздання в заграничних і тутешних часописях про неспокої в окупованих краях, бо на тім нема слова правди, а ми знаємо дуже добре, що всї ті розсилані вісти виходили з сербскої сторони.

Події в Туреччині були вельми неприємні для сербских полїт. кругів і для того сербске печатне бюро розповсюджувало ті неправдиві вісти. Начальник сербского печатного бюра намагав ся сї вісти подати також до турецких дневників, а декотрим редакциям турецких часописий доставив статї, в котрій представлено, начеб в Босні й Герцоґовині вибухла революция. Колиж на становищі начальника печатного бюра не вспів осягнути бажаних успіхів, перенїс ся до сербского посольства в Царгородї, щоби там дальше вести коромоли проти Австриї.

Се викликало велике обуренє в мінїстерстві загр. справ і можна побоювати ся, що взаємини ще більше заострять ся, наколи сербске правительство не схамене ся і не зарадить сему. Сербский торговий договор ще не оповіщений і тому в тих обставинах повинна Сербія бути обережнїйша, бо моглоб дійти до того, що з трудом заключений договор розпав би ся, як палата з карт. Австрия не буде довше спокійно приглядати ся явній і кертичній роботї і небавом вдадуть ся в сю справу міродатні круги«.

Заграница.

Турецке мінїстерство виступило з програмою, в котрій зазначуе, що не можна ждати аж до скликаня парляменту а треба вже тепер змінити деякі перестарілі закони і розпорядки. Тому постановлено знести ті закони і розпорядки, котрі буквї і духови конституциї не відповідають. Передовсїм є конечно поправити фінансове положенє, число урядників зменшити і і їх надмірні плати обнижити. Молодших урядників, котрі потратять місця, треба буде опісля поставити на становищах з тимчасовими платами, щоби не попали в нужду, а конечні видатки треба буде покрити малими позичками і завести ощадности.

Також у військовости не треба забувати, що Туреччина для удержаня великодержавности повинна мати добірне військо і добру фльоту.

Збільшенє доходів дасть ся осягнути реформою податків і поправою стяганя податків, відновою торгових договорів і подвигненєм народогосподарского положеня краю. Дальше заповідає мінїстерство обезпеченє розвитку хлїборобства і реформу шкільництва. Особливо важні є точки що до взаємин з заграничними державами. Правительство приготовляє також предложи для парляменту що до загальної служби військової і допущеня немузулманьских дїтий до шкіл військових.

Сю програму правительства принято взагалї добре, але мало мають віри в те, щоби ті мужі, котрі стоять на чолї правительства, могли перевести в дїйсности сю програму. Тим то домагають ся з ріжних сторін покликаня спосібних европейских дорадників. Молодотурки дійшли до переконаня, що обнова турецкої держави без дїйсної підмоги і помочи Европи не є можлива, а конечно потрібна, щоби перемінити абсолютну державу в конституцийну.

Огляд часописий.

Народ бідує.

(*Лист з радомиского повіту*).

(Конець).

Скрізь, куди не зайдеш в хату, кидаєть ся у вічи злидота; з ким не почнеш розмову — балачка йде тільки про злиднї та хлїб. „Нема хлїба, торговлї нема, гірко жити, останнї кінцї надходять", — тільки й почуеш з розмови селян. Багато селян »дожили« вже до того, що не мають другої сорочки, щоб перемінити в неділю; „дожили" вже до того, що все, що тільки мали, винесли з хати і продали на хлїб... На ярмарках та базарях частенько можна побачити жінок, що спродують останнїй свій скарб...

Всяк крадїжки повели ся такі, яких й старі люди не зазнають; але крадїжки трохи здержано тепер т. з. »самосудом«.

Нема нїчого дивного, що тепер розвела ся скрізь сила старців; але Христа ради тепер не дуже проживеш: дають хлїба в десятій хатї.

— Нехай Бог простить, старців; тепер розвело ся як нїколи — скаржив ся оден селянин. — По 6—7 душ ходить їх на день, а тут і в самого дїти з голоду плачуть...

Є чимало таких, що були собі хазяїнами, а тепер на бідність просять. Тиняють ся по задвірках, а в хату сором іти просить, бо тож був хазяїном. А то дїтий посилають просити, — і дїти обідрані лазять, просять, а люди з судом і розпукою дають, коли є.

Недавно отсе в м. Брусилові не старий ще селянин — з села Осівець — кинув ся в воду. Бідняку встигли виратувати, але не подякував їм він: селянин розказав, що по тижню він і семя его хлїба не бачать, злиднї присїли їх так, що краще вже вмерти. Та й на що жити, коли нема нїякої надії на кращу годину? І отсе знову сими днями селянин той кинув ся у воду — і тепер вже его не виратували...

Я знаю селян, що навіть Великдень празнували без паски і купили собі кусків паски у старців, та тим і розговілись... — Помочили сльозами і розговілись...

Розпука і страх бере людину, коли вона сьвіжо приїде на село і придивить ся до злиденного житя селян. Не живуть, а нидїють в повсякчасній злидотї, бють ся за шматок хлїба, як риба о лїд... І кождий день переказують нові сумні події, що люди роблять собі і другим — в боротьбі за шматок хлїба. Не віриш своїм очам, не віриш ушам, але скрізь бачиш страждання, скрізь чуеш стогін розпуки і новимовної муки, муки голодної смерти...

Отак живе тепер наш народ. Нема й надії на щось краще. Вродило мало і того, що зберуть, хватить не надовго. А коли не хватить, знову стане страшне питанє:

— Як далї жити?

Цїкаво, як само селянство пояснює собі ті причини, що довели его до такого лихолїтя.

— Бідує народ, — сказав менї оден селянин: — ненависть одного на одного

взялась, оден одного не любить, не поважав... Народно стало, людей наплодило ся, з того і дорожнеча пішла...

— Обманою сьвіт тепер стоїть, оден одного обшахрувати та обдерти пильнує, казав другий. А старі селяни пояснюють просто:

— Се Бог за забастовки (страйки) карає, та за те, що люд до церкви не вчащає, старших не слухає... Я так думаю — додав оден дїдок, — що страшний суд хутко буде...

Молоді мовчать, не перебивають старечої мови. Мовчать, але певне думають щось инше, не старече...

Іван Олїйенко.

М. Брусилів, 12. VII. 1908.

Новинки

— **Календар.** Ві в т о р о к: руско кат.: Фотія і Ап.; римо кат.: Людвика кр. — В с е р е д у: руско-кат.: Максима; римо-кат.: Зефірина п. М.

— **Реколєкциї для катехитів.** Заходом Видїлу Тов-а св. Ап Павла відбудуть ся в днях 29, 30. і 31. серпня та 1. вересня с. р. в духовній семінариї у Львові реколєкциї для Вспр. оо. катехитів усїх категорий шкіл так народних як висшого типу. Перша реколєкцийна наука буде виголошена дня 29. серпня (в суботу) о год. ½8 вечером, дальший порядок означить о. проповідник. Хто з Вспр. оо. катехитів хотїв би взяти участь в тих реколєкциях, зволить зложити за цїле удержанє на руки Всчст. о. Володимира Семкова, касиєра Товариства (площа св. Юра ч. 5.) 10 К до дня 27. с. м. включно.

— **Про паломництво наших москвичів у Почаїв і Київ** пишуть нам з Радивиллова: В сей сам день, коли австрийска держава сьвяткувала день уродин та 60-лїтний ювілей панованя Найяснїйшого нашого Монарха — у сей сам день 18. серпня 1908 н. ст. переїхало через Броди до Радивиллова москвофільске паломництво з 230 осіб. На зелїзно-дорожній стациї в Радивилові стрінула їх процесия та повитав місцевий піп православний, висказуючи притім своє здивованя, що нема між прочаками їх сьвящеників. На сю промову відповів оден із інтелїґентних прочан перебр.ний в селяньску одїж росийскою ізковеркованою мовою. З двірця поломництво із росийскою інтелїґенциєю пішло у приходский православний храм, та там разом із попом відслужило молебен і вислухало єго проповіди. Потім наступив акт фотографічної знимки сего паломництва. Хотїв еще забрати голос селянин Василь Ничай із брідского округа, але похід пішов далї. Москвофільске паломництво руками своїх ізбранних несе цїлу дорогу до Почаєва портрет царя „Миколи“ та співає многолїтствіє батюшцї в сей день, коли цїла наша держава празнує 60-лїтні роковини вступленя на престол найлїпшого нашого Батька Франца Йосифа I. Із тим походом лучать ся з цареславних деревень процесиї приказані відай там специяльним ad hoc указом полїтичним. Довідуємось далї, що бувший католицкий сьвященик посол Марков перед сим богомілєм їздив у Рассєю вихлопотати даром перевіз для свого паломництва. Та і вихлопотав в порозуминю із мінїстерством зелїзниці і владики житомірского Антонія Рівнож д. Носевич із Перемишля, провідник та інспіруючий ініциятор сего паломництва перемиского вихлопотав для галицкого богоміля також даром харч. Віт себе додамо коротко — наші ренеґати граються у отверті карти, але і мусять витягнути свої консеквенциї, бо австрийска держава не може рівнодушно на се глядїти! *Присутний.*

По приїзд Галичан до Київа пише „Рада“: Вчера (21. с. м.) о 7. годинї ранку прибуло в Київ більше 300 душ галицких селян на чолї з москвофільским послом до австрийского парляменту, Марковим. Прочани пішли зразу в Володимирский собор, де їх зустріли київскі „союзники“. Звідсїля з монархічними знаменами і стягами союзники повели гостей в лавру. По дорозї проспівали гуртом декілька пісень про еднанє Галичини з Росиєю.

— **Скликанє соймів.** Вчерашна Wiener Ztg. оголосила цїсарский патент, яким скликано соймы: г а л и ц к и й, ческий, сольногородский, стирийский, каринтский, моравский, шлеский і передаруляньский на день 15. вересня; гор.-австрийский, тирольский, горицкий і градиский на 22. вересня, а буковиньский на 5. жовтня с. р.

— **Отворенє рускої ґімназиї в Вижниці** наступить вже певно 1. вересня с. р. До буковиньского правительства наспів вже дотичний рескрипт мінїстерства просьвіти.

— **Книжки для „руских Поляків“.** Českoslov. koresp. доносить, що „галицкі Поляки будуть видавати книжки і брошури в малорускій мові для тих Поляків у східній Галичинї, які ще не знають читати по польски“.

— **Вістки з Парани.** В Прудентополїс приступають до будови „Народного Дому“ заходом тамошної Василіяньскої місиї. Се буде новим доказом народної працї оо. Василіян для добра наших братів в Парані. — До Парани прибуло знова кількасот руских емігрантів з Галичини під проводом п. Мартиновича.

— **З Косівщини** пишуть нам: Безнастанний дощ доводить Гуцулів до розпуки. Ґрад вибив, паша одна згоріла а друга зігнила а за маржиною нїхто й не питає. Для довершеня нуждн зсувають ся цїлі ґрунти зі збіжем і пашнею в потоки. Кукурудза, на котру була ще надїя, через слоту і дощі держить ся ще омолодковатою а ту вже Богородиця — і надїя на мороз. Бараболя (боришка) гниє. Дур голови береся, а ту в додатку пірвані дороги громадскі (powiat вже перебрав ті дороги у свій заряд) а powiat наш, то страшна стареччина. Приміром треба на направу дороги громадскої (тепер drogi powiatowej II klasy) 1000 К а вони хотять признати 30 К! Гуцули й через дороги бідують, бо нема куди хлїба вивезти. На поміч з запомоги ми не мали й так великої надїї, а коли комісар приняв би таксованє хрунївске, то хрунї роздрапають грошi, бо й так чванить ся війт з Перехрестного, що кажу дати запомогу лише заслуженим“ чит. хруням. Кружляє чутка, що до комітету запомового мають увійти самі „чемні“: війт з Ферескулї, війт з Перехрестного і Bielecki burmistrz Kut. Так мав рішити wydział pow. Най не перетягають струни! Гуцулів береся дур голови з браку хлїба і паші а ту дражнять їх висилкою Марковского „комісаря“ на заповіджене гнобленє всякого сьвідомійшого руху між Гуцулами! Аґенти провокацийні дбають вже о те, щоби протоколи Марк. були »нашпіковані і набайцовані« такими страховищами як: »різня поляків, жидів, скидуванє старостів, війтів« і т. и. Перед у тім має вести Дмитро Малищук з Яблониці — кандидат на війта, а ще провадити ся з любаскою не буде ему перепоною, бо те роблять „заслужені“ війти з Ферескулї і Перехрестного. — Не натягайте — більше! — З причини повений і граду мусять тепер гуцули не тільки »тонко« їсти, але й ще тонче солити, бо на соли нема розпродавцям зарібку, а тим, що не вганяють за такими зарібками, як крамниці читальнї „Просьвіти“ в Довгополи, не допускає видїл пов. в Косові будувати хату! Чистий скандал! При теперішній пониженій цїнї соли за кґр. 20 с, нема на сонцї соли зарібку лише 3%. Жиди тай свої крамничники не хотять через те сіль держати і через те мусять Гуцули тонко солити. Збиткують ся над бідним Гуцулом всї на кождім кроцї.

— **Виноград зародив!** Унґварска „Наука“ доносить, що сего року зародив виноград на Угорщинї так красно, як давно вже не було. Боднарі мають великий заробок при роботї бочок.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

З листу Із. Воробкевича до Ол. Барвінського, з 21. лютого 1869.

(Дальше).

Якбись мігъ, братічку, мені щось прислати, отъ якусь росправу, повістку etc. коротеньку, то прошу тебе, бо бажаю, щоб ми вже у першімъ чеслі нашъ нарідъ гарно заступали.

Теперъ бувай ми здоровъ

Цілює тебе твій другъ

Исидоръ

24. (лат.) Febr. 1869.

P. S. Прошу сей листъ подерти. Я лишъ тобі такъ пишу про Мар(тиновича).

Нехотівимъ сю сторону порожну остати, томумъ написавъ тоді слідуючу поезійку, котру такі теперъ зробивимъ и котра тоді більши скаже, ніжъ я. (Додана поезия: Сумно, лячно воронъ кряче).

Ч. 123.

Лист Олекс. Барвінського до Із. Воробкевича

Бережани, 2. л. Марця (1869).

Здоровъ бувъ, Друже мій єдиний!

Останнє письмо дуже мене утішило, бо есть доказомъ, що Ти не забуваешъ на вірного твого приятеля. Що ся тичить того, що Твоя муза нічого теперъ не видає на світъ, я таки все не віру тому, щобъ то походило зъ якоісь внутрішної переміни, яка зъ Тобою могла стати ся, а приписую тее тому, що муза Твоя заглушена щоденними Твоіми занятиями й не має свободної хвилі виявитись передъ світом.

Найлуччимъ доказомъ есть та щира й правдива поезия въ останній думці, яку Ти мині списавъ у листі, за що по сто разъ Тобі велике а велике спасибі!

Не теряй тому, Братіку любий, надії — муза Твоя живе усе и втішатиме нашу бідну Русь, у гіркімъ горю й безталанню!

Тільки Ти мирі нічого не відповідаешъ на то, що и про висанне Нечая й Черниці писавъ? Чому се?

Въ вашій буковинській Русі почала ся та сама исторія зъ життемъ духовимъ народу руського, що була у насъ відъ 1861 р. почавши. Було то тілько инстинктовне „Hetumtappen“ — всі чогось хотіли, а мало хто знавъ — чого? наконець проявили ся люде зъ самовіжею и почали торувати дорогу, люде темні почали ставити перепони, виробила ся зъ консерватистівъ якась туманна опозиция. Станъ отже теперішного житя нашого дійшовъ до того, що молода партия стала зъ самовіжею (Selbstbewusstsein) прямувати до цілі певною дорогою, а друга часть світів й пліснів й зводитця на нінащо (Матиця Ставропигия etc.). Такъ то и у васъ буде, — виробитця партия зъ самовіжею и якъ ся партия переможе обскурантівъ, тоді спасла ся Русь буковиньска, инакше дожидатиме кращого часу.

Ябъ радъ ті статути Бесіди прочитати, хто може бути членомъ, чи й Галичани чи ні?

Що тичитця дописування до часописі in spe, то я не вимавляюсь, о скілько зможу моїми слабими силами ій запомогти. Ябъ хотівъ писати статиі про нашу літературу галицьку й українську. Не знаю, чи такі артикули прийняли бъ нашою мовою написані. Я бо власне теперъ въ VII клясі традую про українську літературу.

Не знаю, якъ Ви тамъ у Чернівцяхъ обходити мете 8-мі роковини смерти Тарасові.

Ми ту у Бережанахъ нищечкомъ помолимось про ёго душу и вишлемо телеграмъ у Львовъ на декляматорський вечеръ.

Відпиши мині, Друже єдиний, про печатанне Твоіхъ утворівъ, якъ и що гадаешъ?

Бувай здоровъ!

Твій щирий и прихильний братъ и другъ

Олекса.

— Дрібні вісти. Завтрішного вторника виходить львівска залога на маневри. — Нині почав знова лляти дощ. Слота заповідає ся на довше. — До Львова прибуло 21 нових возів електричного трамваю.

Оповістки.

— Репертуар львівского руского театру в Снятині. (Саля власна. Початок о год. 8. вечер. Білєти продає „Народна Торговля“).

Ві второк дня 25. с. м. „Катерина“, опера в 3 дїях Аркаса.

В четвер дня 27. с. м. „Ревізор з Петербурга“, комедия в 5 дїях М. Гоголя.

— Іменованя. Міністер просьвіти надав VIII клясу ранґи між иншими отсим професорам середних шкіл: о. Спиридонови Кархутови, Мих. Рибачкови і Мих. Грицакови у Львові, Мих. Вашкевичови в Станиславові, Вол. Сїчиньскому в Дрогобичи і Ів. Приймі, о. Е. Семаці та П. Кумановскому на Буковинї.

Краєва рада шк. іменувала д ра Кар. Фалькевича окр. інспектором шкільним в Дрогобичи і Леонар. Войнаровского окр. інспект. шк. в Гусятинї та перенесла окр. інспекторів шк. Ст. Сливиньского з Горлиць до Перемишлян, Ант. Левандовского з Коломиї до Косова а Ант. Шлемкевича з Косова до Горлиць.

— В Угнові відбуде ся в неділю дня 30. с. м. аматорске представленє „Ой не ходи Грицю та на вечерниці« народної драми співами і танцями в 5 дїях. По представленю будуть танцї. Отсею дорогою відзиваємо ся до нашої місцевої і дооколичної інтеліґенциї, селян і міщан, щоб зволили бодай вже на сей раз прибути як найчисленнїйше, а на кождий случай в разї перешкоди най зложать свої щедрі лепти на адресу пожарного »Сокола« в Угнові. — *Старшина »Сокола«.*

— Для убогого а талановитого хлопця, який записує ся до рускої ґімназиї в Вижницї і обмежений на власну поміч, приймає з подякою датки адмінїстрация нашої часописи.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

Під Чорногорою.

Жабє-Ільця 14/8. 1908.

Сонце високо вже стало, коли ми зачали простягати свої рамена і пробувати ноги, чи вони вже достаточно припочили і чи є готові до дальшої дороги. Ледви о осмій годинї ми встали і перейшли в хату. Хмари, що вчера якби нарочно відслонили нам безкраї види, опустили ся знова низше і неначе перепоясали Чорногору та доокресві гори через половину так, що їх горби виглядали немовби виростали з хмар.

Заким снїданє зварено, ми засїли з ґаздою та ґаздинею докола стола, щоби дещо поговорити про ріжні справи. З бесїди показало ся, що наш ґазда є сьвідомий горожанин та, що інтересує ся ріжними публичними справами. Запитаний, чому Гуцули не беруть ся якось до гурту, щоби собі виборoти якусь лучшу долю, яка більше відповідала би їхнїй інтеліґенциї та їхньому маєтковому положеню, відповів, що „май“ (мабудь) тому, що хождий Гуцул любить ходити сам одинцем і в нїякі товариства входити не хоче. Навіть коли іде юрбою, то кождий з членів сеї юрби не відчуває в душі єдности з другими людьми, що поруч него ідуть, лиш іде сам попри других, а не з другими. Сеся психольоґія Гуцулів випливає, здаєть ся, з терену, на якім вони мешкають. В долах (на поділю) кожда громада будує свої хати та господарскі будинки одні попри других так, що всї будинки становлять неначе одну цїлість згуртовану докола чи то церкви, чи води, чи гостинця, а врештї хочби докола корчми. Тут в горах (в верховинї) годї було би вишукати якийсь осередок для будуючих ся сел. Мала просторонь рівного місця долом горбів позволяє на вибудованє лиш одної, а що найвисше двох хат близько себе. Більше змістити не можна, бо потік і стежка, зглядно дорога здовж потока забирають правильно цїлу просторонь поміж двома гірскими фалдами. Щоби там взагалї змістити хату, треба якогось специяльного місцевого розширеня долини над потоком, а така фіґурация долин лучає ся не так дуже часто. Для того Гуцули забудувавши зрідка головний потік будують ся ще рідше здовж его притоків. Коли там звичайно буває ще тїснїйше, проте решта людий, для яких і там місця вже нема, мусять будувати ся чим раз висше, кождий на своїй полонинї. Перешкод в тім нема нїяких, бо вода є на кождім горбі, а комунїкация стежками всюда однака. Так і Гуцули звикли будувати ся, мешкати і жити кождий з окрема, що мусїло відбити ся і на психольоґії сего люду. Житє одинцем змушує Гуцула до виобразованя і удержаня всїх его природних як фізичних так і духових сил. Тому Гуцул кождий є зручний, дужий, здоров і в почутю своєї сили є сьміливий, відважний і все певний себе. Так само і Гуцулки. Ті не знають, що то є несьміліть супроти людий. Вони не ховають ся поза плечі других, але стають сьміло і бундючно, а навіть зухвало проти чужинцїв. Буйна природа виробила й у них зручність, певність рухів, гнучність і елеґанцию, якої неодна вимокла дама зі сальону могла би їм позавидувати. Буйність гуцульского здоровля і сили переливає ся на вні у формі ледви замітного милосердия над чужинцями, що від часу до часу гостять в їх полонини. Се милосердиє проявляє ся сердечною опікою над вандрівцями, безкорисною помочию для них і щирою гостинною прихожих. „Бо — як каже Федькович — Гуцул є щирий, добрий; в него хата не заперта нїколи чужинцеви“. Чи сей рис характеру є добрий для него, показує незвичайна скількість чужинцїв, зайдисьвітів, що обсїли сей нарід і тягнуть з него зиски без памяти. Простота поживи, що не вимагає довгого вареня — бож колешу варить ся за нецїлих дві чвертки години—лишає Гуцулкам богато вільного часу на вишиванє сорочок і прикрашуванє других предметів щоденного ужитку. Пастуше житє мужчин позволяє їм занимати ся різьбою. Длятого хата заможного Гуцула виглядає як внутро гарної, різьбленої коробки.

Підчас розговорів з нашими ґаздами ми зробили перегляд наших тайстр і всьо, що нам було вже непотрібне, як бляшані пушки на цукор, на сіль і на чай, а вкінцки і компас ми лишили нашому господареви на спомин. Жаль нам було відходити з Дземброиї, але що робити, неумолима конечність звернула нас в дальшу путь. Справлені нашими господарями ми перейшли зараз за їх хатою в якийсь маленький поточок, а відтак досягнули Степаньского верху (1137 м.) де вже попращали ся з Чорногорою і зачали сходити в потік Бистрець, що на висотї 690 м. впадає в „Чорну Ріку“. Спочавши в якійсь корчмі, де за одну булку платили по 6 сотиків, ми звернули ся в діл Черемоша і по двогодиннім проході над его надірваними повению берегами, при досить гарній погодї досягли потока Ільця.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 24. серпня.

Париж. З Танґеру доносять, що військо султана Мулей Гафіда побило армію султана Абдуль Азіса, а сам Абдуль Азіс попав в полон.

Петербург. Від 14. до 20. с. м. було 1145 нових випадків холєри; з того 517 смертних. Разом від початку вибуху пошести занедужало на холєру 2.024 осіб, а 900 померло.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 24. с. р.: о. Захар Лехицкий, Новий Санч; Каролина Закалюк, Жовква; Петро Матковский, Оскресїнцї; о. Володимир Ілевич, Млинівцї; Казимир Вонторский, Богородчани; Микола Детерев, Москва; Петро Луцкий, Дичків; Петро Канцір, Цїшанів; Микола Пацалуйко, Тернопіль; Остап Костюк, Городенка; о. Ілия Кузів, Городище; Мария Лукенчук, Гвоздець; Франц Калькус, Відень; Іван Кобринович, Добротворй; Філярет Гладилович, Броди; Дмитро Коваль, Синевідзко вижне; Василь Меренків, Станїславів; Антін Гороликий, Бичківцї; Мих. Комарницкий, Лежайск; о. Василь Кушнїр, Лїсники.

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півчних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	43.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Склеп до винайму

у Львові, ул. Косцюшка ч. 1.

Глядить лекциї кандидат IV. р. учительской семінарії. Згодошуватись прошу: „Лекция“ п. Ярчів новий. Poste restante. (2—3)

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свїжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(10—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Горук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 183. Львів, середа дня 13. (26.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« вносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошенія звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесенія по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери".

——

(Дальше).

Се автентична копія, імовірно, макулятура сих постулятів, які предложили ґр. Таффому посли Романчук і Телїшевский, подїливши ті постуляти на „dringendste, dringende i minder dringende". Як я вже згадав висше, предложили їх, імовірно, згадані посли ґр. Таффому в 1893 році.

Коли я з весною 1894 р. явив ся в парляментї і в першій своїй річи (при буджетї) представив постуляти (розуміє ся, деякі — не всї нараз) коалїційному кабінетови (Віндішґреца) — тодї сказав менї тодїшний презес польского кола Залеский (бувший міністер для Галичини в кабінетї ґр. Таффого) таке:

„Ja Panu opowiem, jak do postulatów p. Romańczuka odniósł się hr. Taffe. Sam Taffe mi opowiadał z ironią — jak on to umiał: „Wissen Sie, Excellenz, da kommt zu mir unlängst der Abgeordnete Romanczuk mit einem zweiten Herrn und bringt mir einen ganzen Speisezettel von Wünschen und Bedürfnissen der Ruthenen. Es waren ihrer über 40, und dieselben waren sortiert als dringendste, dringende und minder dringende. Ich sage: Herr Professor, ist das nicht zu viel auf einmal? — da sagt der Herr Romanczuk: „Wenn Excellenz nicht in der Lage sind, diese Postulate durchzuführen, so müssen wir erklären, dass wir weiterhin die hohe Regierung zu unterstützen nicht in der Lage sind. —"— da erwiederte ich darauf: „Ja, so muss ich leider auf die Unterstützung der Herren verzichten."

Романчук і Телїшевский мали по сих словах встати з крісел і відійти. — Таффе сказав відтак до Залеского: „Ja, wie viel Mann hat denn der Herr Romanczuk hinter sich? Hätte er etliche 40—50 Mann, da müsste Graf Taffe sich vor ihm verbeugen, und bitten: „Herr Professor, unterstützen Sie mich! Aber mit 7 Mann...?

Від сеї рекузи Романчук заняв супроти правительства (кабінету ґр. Таффого) неприхильно вижидаюче становище, а відтак після падения ґр. Таффого в падолистї 1893 року, коли настало коалїційне мінїстерство, звязав ся з Чехом Кайцлем, щоби зорудувати „антікоалїцию славяньску" в користь Чехів, а без хісна для Русинів. Як виявило ся відтак з фактів, то кабінет Віндішґреца був лише Чехам неприхильний, а Русинам дав те, що можна було в него виторгувати. Кабінет Віндішґреца положив перші основи до скріпленя руского елєменту на Буковинї. Навіть посол Романчук признав в своїм часї, що мін. просьвіти Мадейский зробив богато доброго для руского шкільництва не лише в Галичинї, але й на Буковинї. Я додам, що я водив Стоцкого і Пігуляка до Віндішґреца і представляв єму кривди Русинів на Буковинї. Помагав нам в тих справах пізнїйше проф. Rott, буковиньский посол (Нїмець-проф. університета) і пок. посол Стефанович з Буковини. Не інтересували ся тими справами ані дрібки ані пос. Романчук, ані Телїшевский, крім Барвіньского і мене. Одного дня він пригадував постуляти Буковинців мінїстрам, другого дня я.

А пригадували ми буковиньскі справи не лише Віндішґрецови, щоби усунув Кравса (президента), а післав туди Ґоеса, але і Мадейскому шкільні справи (заснованє ґімназиї в Чернівцях, руский інспекторат шкільний, рускі учебники, зрущенє консисториї, рускі теольоґічні виклади, заснованє рускої друкарнї etc.) і мінїстрови судівництва, Шенборнови (справу обсадок судів і нотариятів Русинами), і шефови секцийному в мінїстерстві просьвіти Ріттнерови (пізнїйшому мінїстрови для Галичини) (обсаду митрополичого престола в Чернівцях) і Ґавчови. А треба признати, що ґр. Баденї поперав нас щиро у всїх тих справах у Віндішґреца а відтак сам, як президент кабінету.

Ми оба з Барвіньским виходили богато чобіт за рускими справами на Буковинї, дбали, щоби свої люди були нотарами і судиями в руских повітах і перебивали закулїсові роботи Румунів, именно хитро-спокійного Лупула і фанатика Цуркана, котрі мали заєдно сильні плечі в ґр. Гогенварта, до котрого клюбу належали.

Коалїция, осуджена пос. Романчуком a priori, була для Буковини і для нас хосенною — і дуже хосенною, хосеннїйшою, чим кабінет Таффого, до котрого пос. Романчук мав зразу таку симпатию. Віндішґрец був gentlemann і словний в повнім значінню, а нас шанував — бо Пігуляк і Стоцкий занотували все, до чого положено в тім часї основу в користь руского народа на Буковинї (доси виданого цїлком на поталу Румунам, заходами Румунів в клюбі Гогенварта), то покаже ся, що коалїциїний кабінет Віндішґреца (нїби реакциїний?) був далеко прихильнїйший рускій справі, чим кабінет ґр. Таффого, котрий був звязаний Поляками, Старочехами і клюбом Гогенварта, а в котрім сидїв неприхильний Русинам мінїстер скарбу Дунаєвский і рівнож неприхильний мінїстер для Галичини, Залеский.

Що від 1891—1894 (exclusive), мимо „нової ери" мало зроблено в користь Руси — за се треба винувати і послів руских, що сидїли, заложивши руки, або вдоволяли ся промовами в парляментї. Се дїло певне, що в Австриї вся робота — торги — відбувають ся за кулїсами парляменту і що тут треба засукати рукави до роботи — немахерки — а роботи безкорисної. Стоцкий приміром, так умів шукати Баденього, що Баденї, на вість: »Стоцкий приїхав до Відня з Чернівців, або приїде« — питав нас нераз: »Czego on chce? ja zrobię zaraz, niechaj mnie tylko nie nudzi«. — А Пігуляк! як він плакав перед Віндішґрецом, коли згадав, що Русини (єго дїти в школах) не сьміють навіть молити ся по руски, а селяни не можуть сповідати ся перед румуньскими попами, що не розуміють їх рускої мови!... Віндішґрец прослезив ся сам на той румуньский бруталїзм — а відтак сказав менї тихцем: „Ja, in dieser Richtung muss Abhilfe geschaffen werden". Шенборн посилав руских судових урядників в рускі повіти проти волї Лупула. І др. Кулачковский став транслятором державних законів лише нашими заходами і то з руки Шенборна (коалїциї). За Мадейского підготовлено те все, що відтак в нас і на Буковинї вийшло в житє по єго паденю в боротьбі о цїлєйску ґімназию.

І се не завадить тямити, що в Австриї дістанеш свого права або силою, коли її маєш, або як член парляментарної більшости. Парляментарні меншости доходять своїх прав силою — революциєю, валенєм кабінетів, обструкциєю і т. д., але на се треба сили не лише умової, але й чисельної. А руска горстка послів? Де кум, а де коровай? Десятка послів мусить вести полїлїтику утилїтарну, бо сила їх нїяка в парляментї, де картелї і союзи рішають, а справедливість і основні закони лежать в архіві. Рускі посли мусять мати заєдно перед очима дві річи і свою чисельну слабість і те, що галицка Русь находить ся доперва в стадиї „национального росту, чи кріпленя", а не в стадиї „високої полїтики" і рішаня справ австрийскої держави. Таффе сказав правду Романчукови, який все відразу поставив на одну карту, що він може „verzichten auf die gnädige Unterstüzung der sieben Schwaben oder Ruthenen" і що єго недостаток такої „Unterstützung" не повалить ще в виду, що він мав картель з зелїзним обручем з сотками послів. Рускі посли мали хвилево рішаючий голос в лїтах 1873—9 і в найновійших часах за Баденього (по 1897 році) і за Туна, належачи до „Славяньского Союза" і кладучи вагу 35 голосів. Тодї переговорювали з Русинами і Баденї і Поляки (тихцем) і ґр. Тун а рускому народови довелось не одно, що послужило до єго зросту і скріпленя. В ері Таффого не числено ся ані з Ковальским, ані з Озаркевичом, бо їх голоси не рішали, а они самі себе зізолювали. А може й не дбали про национальний зріст Руси?

(Дальше буде).

Допись.

З над Днїстра.

——

(*„Під пору". Безплодність нашої полїтики. Наш розлад і напасть на Митрополита. Вісти про згоду*).

Якесь нещасливе fatum повисло над руским народом, бо скоро лиш якась лучша доля начне єму всьміхатись, то сей час повстає мім ним стільки проводирів, стільки приятелїв, що своїм криком сполошать усьміхаюче ся щастє і знов довго треба ждати на него. — Загальне право виборче допомогло нещасним Русинам вибрати поважне число заступників, та лиш біда в тім, що не всї вибрані народом заступники гідні сего великого довіря.

Нарід ждав і думав, що се будуть мужі працї, а ту найшлось кількох крикунів, котрим ходить більше о їх власне »я«, о демаґоґію, чим о правдиве добро народа. Що більше, своїм терором та брутальностю не дають людям розважним дійти до слова, та перешкаджають їм в реальній працї. Замість людий собі зєднувати, они собі їх

зражують і тїшать ся тим, що кричать в своїх радикальних часописях дурячи свій народ, що „ось то ми їм сказали“; справдї на тім говореню кінчить ся круг їх дїланя. А вже комічною виглядає хвальба, як великим числом внесених інтерпеляций хотять они доказати свою величезну працю! Сьмішне! кождий, що лиш трошки має олїю в голові, може знати, що внести інтерпеляцию не є жадною штукою. Дивною видаєть ся нам обславина, чому то розважні люди не виступлять отверто супротив такої деструктивної роботи загонистих полїтиків, та не виключать їх з поміж себе. Доходить між нами до того, що всякий крок, без згляду на се, чи він несе користь чи ні, називаємо поступовостию, а кожду розумну поважну роботу пятнуємо ретроґрадством. Справдї виробив ся між нами такий пайдократизм, що як так довше потревае, то ми цофнемо ся о десятки лїт взад з нашою роботою. І сей пайдократизм, котрий обкидує наших чільних людий болотом, більше наносить нам шкоди, як роздор партийний або явний полїтичний ворог. — Люди розважні так стероризовані тим криком, що починають відсувати ся від роботи, тратять віру в успіх народної працї.

На одну важку кладе ся у нас ренеґата, зрадника, злодія —з людьми високопоставленими та патриотами. От приміром „Дїло“ такими самими словами, таким самим брутальним способом зневажає Митрополита — як оцїнює Маркона і єму подібних. — Се вже крайна безличність накидуватись на людий в такий нїкчемний спосіб. Бо скоро появилась така куренда — то чи не могли представителї рускої полїтики піти до Митрополита, та спитатись як слїд о поясненє сеї справи. Певно булаб справа пішла лучше, чим сьмішити себе перед цїлим сьвітом та давати собі доказ убожества що до веденя полїтики. А може сї панове хотїли, щоб Митрополит ходив до них та просив о їх „placet“. У нас фалшивий демократизм виробив ся в чисте іґнорованє всякої поваги достоїньства і тому то не дивно, що хто з Русинів став дозрілим полїтиком і не слухає карколомних рад людий загорілих, того плюгавлять так довго, доки не підорвуть всяке єго значінє.

Се найлучше виявило ся тим, як то »молодїж« взивала так поважного посла як Романчук до резиґнациї з мандату посольского, або як то радикали анатемізували посла Олесницкого. Цїла суспільність добачає сей анормальний стан в нашій полїтицї, але з причини сего терору і крику боять ся люди отверто виступити супротив такої анархії.

Не страшне для нас москвофільство, бо оно з природи річи згине, але о много страшнїйшою є для нас анархія, яка огортає наші круги. Кождий нарід уміє оцїнити своїх визначних людий і іде за ними, а у нас кождий хоче бути атаманом.

Инші народи тїшать ся тим, як кожда верства бере участь в працї народній, а у нас плюгавить ся визначну верству в суспільности, духовеньство, хоч такого пожертвованя як у нашого духовеньства для народної справи здаєсь нїгде ненайде. Часами аж надто ярко а може і за різко анґажуєсь наше духовеньство в справах народних, а мимо сего загорілим головам того всего за мало. І тут наше духовеньство показує аж надто велику льояльність для своїх чернителїв, бо не завдає собі труду усунути тих крикунів від згубного впливу на нарід. Наше духовеньство любить свій нарід та думає, що загорілці опамятають ся. А тим часом они гуляють, та ще так нїкчемно зневажають і плюгавлять поважних робітників народу. Колись народ пізнаєсь на демаґоґах вже раз і схоче реальної працї.— Як раз тепер говорять часописи про якусь згоду! А по правдї сказати требаб вже раз тої згоди але з ким? Чи може з Поляками? Се від них залежить — най дадуть народови рускому, що єму належить ся, а згода сама собою запанує. Не пустих слів бажаємо, але дїл!

Але нам більше залежить на згодї межи нами самими, а тодї важку руку зможемо подати до згоди з нашим противником! Позбудьмо ся самолюбства, демаґоґії та гоненя за популярностю, викоренїм з поміж себе пайдократизм, дурну ворожнечу против попівства, не мішаймо річий сьвятих до полїтики, возьмім ся енерґічно до працї, бож пїль наша є одна — Русь Україна! Ми, пригноблений нарід, не можемо собі позваляти на карколомні проби, бо на тім поносимо необчислимі шкоди. Нас і так мало, а ще коли будемо дїлитись на атоми то і за сотки лїт не піднесемо ся. — Хто є дишлем, най ним буде — а не бере ся бути і колесом і осию бо не сповнить і одної задачі. А на жаль у нас кождий хотїв би бути усїм! і то завчасу! Всегда покликуємо ся на природу, та нїколи після неї не поступаємо. Най старші проводять — а молоді приучують ся — а тодї розум буде кермувати нашою полїтикою а не фантазия і з того вийде хосен!

З Косівщини.

В Божї надїя, що підношувані мною від 9 лїт в »Русланї« тяжкі кривди Гуцулів діждуть ся своєї розвязки тепер хоть в части. Щирі заходи свого часу п. Барвіньского в парляментї та незаперечені доси закиди тяжких кривд Гуцулів згамували хоть в части лихо на якийсь час.—Кривди Гуцулів, підношувані мною з Буковини, достарчували менї жандарми у великій части, бож треба признати, що жандармерия на Буковинї має більше щастя до схоплюваня кривд народу — а у нас до доношуваня справ полїтичних.

Перед 4 роками домагав ся я лично від пок. ґр. Потоцкого, щоби подбав о такого Еґона, який слїдив дуже совістно кривду угорских Русинів і се загнало его передчасно в гріб, для слїдженя кривд гуцульских, особливо в Жабя, і дістав я від него заневненє: „dam do Żabiego energicznego i sprężystego, byłego żandarma, na komisarza dla gminy Żabie. Stanie on księdzu do pomocy, a na żandarmów proszе się nie oglądać«. Тę sprężystość і energię обявив той komisarz хиба в тім, що не допустив до ради гром. нї одного з тамошних 3 сьвящеників, а справа протестова рішалась еще за пок. ґр. Потоцкого.

Sprężystym назвав бим бувшого komisarza, коли би був висліджив хоть такий случай гуцульскої кривди, який ту подано, а був він під той час відай іще в Жабю. 2/2. 907. „шабас не дивуй, коли видиш клопіт муй“ — (уротисте сьвято лат.) леґалїзує ся до ч. G. 12/7. цесию гуцулок замешкалих в Колчиках і Фересскули, отже приналежних до ок. Суду пов. в Кутах для жидів Nusim Krumholz і Mendel Hutterer, замешкалих в Кутах! Цесия дотичить спадщини по пок. Грицеви Триножек vel Стебеначук з Фересскулї, записаної в книгах ґрунтових в Кутах.

Се вже очевидна крутня, бо Гуцулам снад наручний до Кут, а жиди таки в Кутах замешкалі, а впрочім суть сьвідки, що деякі з підписаних не були нїколи в житю в Жабю, отжеж там були підставлені гуцулки.

Вахмайстер жандармериї Андрій Сташ доніс а радник судовий Reutz потвердив надужитя трибуналу карного в Сучаві, а справа розтягне ся тепер і на повітові суди. Бути може, що тепер прийде справа Павла Павучека vel Гребенара з Яблониці бук. до розгляду. В тій справі був арештований Schloma Schärf (тепер уже покійний) і хотяй був у слїдстві, то що дня діставав і відбирав листи від родини, міг годинами радитись з сторонами без присутности судиї слїдчого. Schärf тим хвалив ся. З досьвіду знаю, бо й я був під ключом (не за ошуканьство а за полїтичні справи). що письма до мене і від мене цензурували ся і що міг я зносити ся з другими в присутности судиї слїдчого. Може тепер прояснить ся также продаж 5.400 морґ. лїса »Кобила Малеш« в Шипотї, де малолїтні ставали через годину повнолїтними а їм грозили »мусиш продати« — для п. Schärfa. Справу сю вивели були таки судовики перед старшину, та чую, що na niczem skończyło się?...

Як би так від часу до часу був бодай пострах, то може би хоть бояли ся наказувати фангувати за вексель Дмитра Шикефика, війта з Перехрестного, воли (бо у тамтого дасть біґ бичків а не то волів) у Дмитра Шикерика війта з Голов — і може би za taką pomyłkę потянули виноватого до якої такої судової відповіди, а тим більше, що я вже звертав увагу компетентних на фалшоване векслїв.

Певний.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Сесиї краєвих соймів, котра почне ся 15 вересня, приписують загально важне значінє, вже з огляду на довший час для неї визначений, бо держ. рада збере ся аж 3 листопада, а тим способом сойми будуть могли радити 6—7 тижнїв. N. fr. Presse висказує погляд, що сегорічна сесия кр. соймів буде мати велике полїтичне значінє, а єї хід може бути міродатний для уладженя всего внутрішньо-полїтичного положеня. В кр. соймах, пише сей дневник, находять ся сторонництва в природнїйшім станї, як в держ радї, они вже що до віддаленя самого стоять в соймах близше своїх виборців і в части усупені з під впливів парляментарної техніки. Тимто захованє сторонництва в соймах може мати великий вплив на розвиток партийних відносин в держ. радї.

Особливо велике значінє приписує N. fr. Presse сесиї ческого сойму, в котрім Нїмці і Чехи в перший раз від нових виборів зустрінуть ся з собою. Відходу і висліду сесиї ческого сойму буде зависїти, як уложать ся парляментарні відносини між обидвома народностями і чи буде можлива спільність бодай в мінїстерстві.

Також наради галицкого сойму можуть по думцї N. f. Presse мати важні наслїдки для сесиї держ. ради, бо там взаємини між Поляками а Русинами висувають ся на самперед в розправах над переважною частию предметів.

З соймів альпейских країв буде можна бачити, чи там буде згода між нїмецкими вольнодумцями і христ. суспільниками, або чи вольнодумцї прямо не заявлять ся проти такої спілки, а се малоб також важні наслїд и в державній радї.

Що до галицкого сойму, то тут виринають передовсїм дві важні справи зараз з самим почином сесиї. Митрополит Шептицкий, котрий доси був віцемаршалком, заявив уже давнїйше, що не можна з огляду на стан здоровля справувати сего достоїньства і що пок. ґр. Потоцкий мав замір предложити на се місце голову руского соймового клю-

бу д-ра Олесницкого. Тимчасом польскі дневники після смерти ґр. Потоцкого і задля становища руского клюбу парляментарного розпочали завзяту боротьбу проти кандидатури д-ра Олесницкого і висувають кандидатуру Епископа Чеховича, котрий давнійше занимав уже се становище. Справа неперечно рішить ся небавом.

Другою важною справою є вибір руского члена до кр. виділу. В теперішнім соймі вибрані руским народом посли утворили два клюби: руский (украіньский) і московский, сей останній менший числом. Обидва клюби будуть убігати ся о те, щоби свого заступника впровадити до кр. виділу. Кандидатів посольских московского клюбу піддержувала вельми горячо Рада Народова, помиривши ся з ними зовсім явно нїбито задля їх мнимого консерватизму і прихильности для Поляків. Праский всеслав. зїзд ще дальше снував нитку сего союза. Однак чи тепер, коли наші москвичі скинули вже зовсїм маску і устроїли полемництво в день цїсарских уродин до православної матушки Москви і побіч прапора Галицкої Руси несли протягом цїлого походу, портрет царя (сим очивидно бажали зазначити також символічно вірнопідданчість), чи тепер супроти тих подій польскі полїтики дальше будуть одушевляти ся примиренем з нашими москвичами, покаже найблизша будучина.

Великo-сербский заговор, котрий наробив стілько шуму, показав ся штучно викликаною справою для кошутівців. Ми вже з самого разу звертали на се бачність, що мадярске правительство тим мнимим відкритем схоче представити себе спасителем монархії. При нагоді пригадували ми, що кошутівці сально пособляли великосербскій пропаґанді і висилали своїх відпоручників до Білгороду. Настич є чоловіком вельми сумнівої вартости, а хоч не має нїякого майна, жиє по паньски, очивидно за чиїсь грошї. Колиб їх діставав з Білгороду або Цетинїї, тодї по виходї брошури Finale повинен би бути перший увязнений. А колиб дїйсно проводники самостійного сербского стороннитва др. Медакович і Прибичевич були заговорниками, не втягалиб такого Настича в тайні справи. Радикальні Серби в Хорвациї є неперечно іредентистами, але як раз се вельми характеристичне, що бар. Равх, представник угорского правительства в Загребі з підмогою сих сербских іредентистів намагав ся висадити з сїдла самостійну сербску партию, щоби опозицийну коалїцию звести до меншости. Се найлїпше характеризує цїлу справу Настича.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Максима; римо-кат.: Зефірина п. М. — В четвер: руско-кат.: Теодозия печ.; римо-кат.: Йосифа Кал.

— **П. з. Революция в редакциї „Дїла“** подає „Громадский Голос“, орґан д-ра Трильовского свій погляд на зміни в редакциї і осьвітлює комунїкат „Дїла“ оповіщений по уступленю Л. Цегельского і пише ось що:

„До сего комунїкату „Народного Комітету“ завважаємо цоки що лише те, що д. Л. Цегельский дїйсно міг мати й особисті причини до зрезиґнованя з редакторства »Дїла«, але зазначуємо, що то не могли бути виключні мотиви, вже хотьби через те, що д. Цегельский був би напевно й тепер підпорядкував особисту свою вигоду й супокій загальній справі та був би й далї редаґував „Дїло“, бодай доти, доки би не найшов ся відповідний продовжитель его редакторской працї. Але д. Цегельскому не можливо було лишити ся далї на своєму становищі власне з тих причин, про які пишемо висше. 1-го с. м. зрезиґнував був д. Л. Цегельский з тим, що відкликав ся в справі своїх непорозумінь із „Видавничою Спілкою »Дїла« та тїснїйшим »Народним Комітетом« до зїзду Ширшого Народного Комітету, при чім у всякім разї думав задержати редакцию ще три місяцї. Але тимчасом вийшов звісний окружник митрополита Шептицкого, напятнований у „Дїлї“ з 14-го с. м. Се викликало обурене у членів тїснїйшого »Народного Комітету«, на засїданю котрого накинено ся на д. Л. Цегельского і се була наконечна причина такого швидкого виходу д. Цегельского з „Дїла“. Можна надїяти ся, що ся справа таки буде порушена на зїздї ширшого Народного Комітету, або й на зїздї национально-демократичної партиї, та не піде так то гладко, як собі дехто думає. — PP. SS. Що статя в »Дїлї« проти митр. Шептицкого була наконечною причиною передчасного уступленя д. Цегельского з редакциї, потверджує отся замітка від видавництва »Дїла« надрукована в ч. 186. яко перша новинка: „Статя п. з. „Ad maiorem Poloniae gloriam“ в ч. 182. „Дїла“ з 14. с. м. появила ся без відома і волї Заряду национально-демократичної партиї і Видавничої Спілки »Дїла« та була висловом особистих поглядів уступившого редактора п. Л. Цегельского“. Чи остатне правда, чи так таки нїхто инший із членів редакциї не годить ся з гадками, висловленими в названій статї проти митрополита, не беремо ся рішати. Натомість зазначимо, що — як каже ся в окремій новинцї від редакциї, — всї инші члени редакциї „Дїла“ лишають ся й далї на своїх місцях, так, що мовляв, „через переміну на становищи редактора, не наступить в нашім дневнику абсолютно нїяка зміна“. Беремо редакцию, а властиво видавництво »Дїла« за слово, хоть, правду кажучи, представлені висше факти доказують, що в „Дїлї“ й тїснїйшім зарядї национально-демократичної партиї вже настала зміна фронту“.

Із сего виходить, що й „Гром. Голос“ є сеї думки, що й инші члени ред. „Дїла“ згоджують ся з статею п. Л. Цегельского а потверджує се також комунїкат „Дїла“, що „через переміну на становищі редактора, не наступить в нашім дневнику абсолютно нїяка зміна“, значить „Дїло“ буде дальше виступати проти епископату, проти Церкви і віри, як се робило доси. Замітно, що навіть орґан д-ра Трильовского є тої думки, що »Дїло« може трохи й пересолило деякими словами проти Митроп. Шептицкого, як: „Валленрод (потайний зрадник“), „чужинець“ і т. и., але всеж таки сподївається для радикальної партиї з сего великих успіхів і накликує сьвітску інтелїґенцию до того, щоби сьвітскі поля і занятя захопити в радикальні обійми. Се повинно би не тілько нашому духовенству відкинити очи, але й тій рускій інтелїґенциї, котра ще не зовсім станула під прапор Трильовского.

— **Реколєкциї для катехитів.** Заходом Виділу Тов-а св. Ап. Павла відбудуть ся в днях 29, 30. і 31. серпня та 1. вересня с. р. в духовній семінариї у Львові реколєкциї для Вспр. оо. катехитів усїх катеґорий шкіл так народних як висшого типу. Перша реколєкційна наука буде виголошена дня 29. серпня (в суботу) о год. ½8 вечером, дальший порядок означить о. проповідник. Хто з Вспр. оо. катехитів хотїв би взяти участь в тих реколєкциях, зволить зложити за цїле удержане на руки Всчст. о. Володимира Семкова, касиєра Товариства (площа св. Юра ч. 5.) 10 К до дня 27. с. м. включно.

— **Процес Сїчиньского.** З Відня доносять: Касацийну розправу проти Мирослава Сїчиньского розписано на цїлий день 2 вересня. Проводити буде радник двора Бучацкий, ге-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

(Дальше).

Ч. 124.

З дневника Григорія Воробкевича:

Львів, 13. марта 1869. (Переклад з нїмецкого): 10.марта сьвятковано роковини смерти Шевченка. В церкві було мало людий, але на концертї на тутешнїй стрільницї дуже богато. Досить мірно деклямувати і співали, між иньшими Ізидорову „Драгоманку“ з досить великим чутем. Наконець, коли вже вся публика вийшла, лишила ся молодїж і я з нею; ми співали далї, говорили, хоч не все розумно, і не жалували собі пива. Моє сумлїнє непокоїть мене, чи і я не наговорив за богато дурного і що правда був я в горячім і рожевім настрою.

Ч. 125.

З листу Григорія Воробкевича до Ізидора В-ча, писаний 28. III. 1869.

(Переклад з нїмецкого): Мушу тобі отверто признати ся, що я дивував ся, побачивши тебе у виділї нового руського товариства в Чернівцях, бо-ж ти звичайно поступаєш собі так розумно і полїтично. Хоч як тебе просили попи і простаки (Pfaffen and Laffen), ти не повинен був приймати сеї чести і придивляти ся всему з боку, бож ти і так найбільше заслужений Русин на Буковинї, а занятє музикою давало тобі добру вимівку, щоб держати ся з далека від усїх національних суперечок, дивне дїло, що лекше давати добру раду другим, як собі; ти остерігав мене, щоб я не вступав до виділу товариства „Просьвіта“, я послухав твоєї ради і вийшов добре на тім. Ти повинен тепер так робити: Зірви всякі зносини і сховай ся за свого ґенїя штуки, котрий не зважає на національність і все шукає тілько краси; я глубоко переконьвідчений, що ся передчасна і силоміць народжена дитина, „Бесїда“, не має жадної будучности, бо не достає їй майже всякої спроможности до життя, се лиш якесь безкорисне pronunciamento против Румунів.

З несподїванки, яку я тобі обіцяв в однім з попередних листів, нїщо не вийшло. Склало ся се так: Лисенко видав у Липску дуже гарний зошит украіньских пісень з текстом і музикою. Чотири примірники прийшли в дарунку до Львова до редакций і осіб. Один з тих примірників я хотїв купити, а то у редакциї „Правди“, і післати тобі, як новину. Тимчасом мене зводили з дня на день і нарештї казали чекати на нові примірники з Липска. Отже при нагоді вечерка Шевченка сказав я без обиняків свою думку проф. Вахнянинови і Партицькому та дуже їх заклопотав, так що вони безконечно звиняли ся. Обіцяли менї на другий день отнести примірник, але я сказав коротко, що не прийму. Чи тобі знані сї музикалїя? Коли нї, то я ще сего тижня напишу до Липска, але мушу перед тим мати відомість від тебе.

Що до вечерка в честь Шевченка, то був він „так собі“. У церкві як на тутешнї відносини досить мало людий, за те вечером на стрільницї дуже богато, самих дам найменше 200. Співане нї зле не добре, супровід фортепяну „безхарактерний“, деклямация найлїпша. Твоя „Драгоманка“ дуже сподобала ся (hat Furore gemacht). Спершу не хотїв ві деклямator виголошувати, бо не добре вивчив ся, але я виступив рішучо, сказав, що Морозенко дуже би гнївав ся, почастував склянкою сильного львівского пива — і все пішло добре, „Драгоманку“ віддеклямовано і принято дуже добре.

Вкінцї у громадї мужів і молодцїв, одушевлених Шевченком і співом, сказав я кілька їдких тостів з тою думкою, що найвисшою метою фільольоґічних змагань украінської партиї є латиньска азбука і кокетованє з Поляками — почім усї торкали ся склянками і співали многая лїта.

(Дальше буде).

неральну прокураторию держ. буде заступати ґенеральний адвокат, радник висшого суду, Зайдлєр.

— **З рускої школи в Америці**. Дня 4. серпня в рускій школї в Майнерсвіл, Па. відбув ся іспит. Дїтий було много, та і родичів та знакомих зібрало ся сторе число, щоб послухати чого то їх дїточки навчили ся в тій школї. Дїти незвичайно гарно читали по руски, потім виходили перед зібрану публику і декламували гарні вершики. Найбільше вражіня на присутних зробив спів. Здає ся, не було людини, яка не заплакала би на звук наших чудових пісень, співаних чистими, звінкими, дїточими голосочками. Треба тут — зазначує амер. „Свобода“ — вповні піднести величезну працю і заслуги учителя, д. Ів. Ґумовского, який не жалїв ні трудів ні праці, а що та праця не пропала марно, але видала як найкрасші плоди, то про се переконали ся найлучше усї присутні на іспитї.

— **Новий винахід**. В Петербурзї якийсь Алєксєєв видумав апарят, яким можна передати на далеку віддаль по дротї всяку річ в такому виглядї, який вона має в дїйсности. Апарат, вигаданий Алєксєєвим, може передавати навіть всякий рух, коли „він буде не дуже швидкий“. Поки що сим апаратом можна передавати тільки те, що дїє ся »на площі приблизно невеликої кімнати“, але апарат можна побільшити до таких розмірів, що він буде передавати »маневри війска, види місцевостий і т. п.« Зве ся апарат—вітоскоп. При єго допомозї можна, сидячи у Відні, доглядати за всїм, що дїє ся у Львові, або в Куликові.

— **Величезний пожар** вибух в неділю в Царгородї і знищив до вчера поверх 6.000 домів. Огонь обгорнув найбогатшу торговельну дїльницю міста зі склепами, маґазинами і складами товарів, тимто шкоди є неоцїнимі. Десятки тисяч осіб остали без даху і удержаня. В огни згинуло багато людий.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї**. (Саля власна. Початок о год. 8. вечер. Білєти продає „Народна Торговля“).

В четвер дня 27. с. м. „Ревізор з Петербурга“, комедия в 5 дїях М. Гоголя.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

—

Під Чорногорою.

——

Жабе-Ільця 14/8. 1908.

(Дальше).

По дорозї увагу нашу звернула вигідна, хоч вузка, нова кладка з поручами по обох боках, а перед нею осїдладий, білий, гуцульский кінь. По тамтім боцї ріки чути було якийсь гейби спів переплїтаний якимись якби відірваними, мольовими тонами фаґота чи сурми. Голоси приближали ся чим раз ближше до кладки і ми заїкавлені поріпили переконати ся, що се є. В тій цїли сїли собі просто кладки на грубім ковбку принесенім десь з гір Черемошом.

За недовгу хвилину висунула ся з поза закрута юрба сьвяточно прибраних людий, що скоро прямувала до кладки. Був се похорон якогось леґіня.

На передї ніс Гуцул хрест, за ним несено дві червоні хоругви, дальше йшли два чорні прапори з білими хрестами на розвинених плахтах, несені скосом на раменах. За тими прапорами підбігав досить великий гурток около десять до дванайцятьлїтних хлопцїв з восковими сьвічками в руках, далї сьвященик в чорних ризах. За ним чотирох леґінів несло привязану шнурами до двох дручків білу з чотирох дощок і двох причілків збиту домовину. Домовина була накрита білим полотном. За домовиною йшли трембітар і решта людий, мужчини і жінки переважно молоді. Всї убрані червоно. Жінки в червоних фотах і хустках на готові, мужчини в великій части в червоних сердаках, виглядали немов якийсь червоний вуж пересуваючий ся по кладцї над водою. Зараз по переходї кладки сьвященик сїв на ожидаючого там коня і похорон скорим кроком рушив вперед. Хоч як сумний — для родини і знакомих помершого був сей похорон, то однак зі становища видця, представляв ся він вельми інтересно. Хрест, хоругви і прапори, висока стать сьвященика-їздця і біла домовина вистаючі над головами жваво посуваючого ся „черленого“ гуртка, становили — по нашому сказавши — сецесийну пляму на зеленім тлї Красного Лугу.

Сумний голос трембіти звіщував горам, що знова оден з їх жителїв криє ся під землю; може однак не на довго, бо хто знає чи за якийсь коротший або довший час вода не займе цвинтару — як се часто в горах буває — і тлїнні останки помершого не підуть рікою аж в Чорне море, над яким „як старі люде повідають“ давна вітчина Гуцулів простягала ся. З рівним нашому заїкавленєм придивляли ся Гуцули навпаки і нам. О скілько мож було їх розмову чути, займали ся вони головно питанєм, чи ми є Липовани чи ні? Лиш брак городників — бо як годї собі уявити Гуцула без барди, так трудно є побачити Липована без городника — не дозволяв Гуцулам остаточно рішити Гамлєтового питаня: Липовани чи не Липовани?

А може се Славаки з горшками на продаж? — питали оден одного добачивши наше, а властиво моє »начиньє« прикріплене до тайстри.

Около 4. години ми минули похорон і війшли до школи в Жабю-Ільцї. Самого господаря, управителя школи п. Кисїлевского ми не застали дома, бо поїхав за своїми орудками до Ворохти, чи до Микуличина. Мимо того однак стрінула нас зі сторони п. Кисїлевской така незвичайна гостинність, на яку рідко де мож натрафити. Заким ще втомлені трога наші ноги розпростували ся добре, вже подано нам каву. За недовгий час заклнкано нас на вечеру при якій ми — з соромом мушу признати ся — зїли величезний полумисок пирогів — найменше по 30 штук на одного — не числячи других перекусок. Так то семидневе волокитство заострило наш апетит. По вечері дуже приємна розмова з панею та з панною Кисїлевскою — вихованкою перемиского дївочого Інститута — про гори і їх характеристику, закінчила сей день, а тепер ідемо спати на другий бік дому в вигідні ліжка з подушками і колдрою. Що се значить ліжко, подушка і колдра — се годен оцїнити лиш той, що сего якийсь час і на очи не бачив. Тому добре булоби, як би наші паничі-філїстри перейшли ся так троха в гори. Там полюбили би невигоди, а потім уміли би опїнювати вигоди.

Підчас коли я собі виписую вражіня нинїшного дня, вийшов собі зпоза хмар давно не виданий гість-місяць і став просто вікон дивити ся в хату. Став собі і спокійно, без церемонії заглядав менї через рамя та читає і провірює моє письмо. Моя сонна голова хилить ся над папером чим раз низше, а добродушно усьміхнений місяць раз на раз пригадує, що вже час притулити голову до подушки. Так я і роблю. — Нема то як сон....

А. Будзиновский.

Телєґрами

з дня 25. серпня.

Будапешт. Цїсар не затвердив вибору еписк. Ґавриіла Меяновича сербским патриярхом і зарядив, аби зїзд духовеньства вибрав патриярхом кого иншого. — Незатвердженє мало наступити тому, що Меянович не знає угорскої мови.

Маріенбад. Відбуде ся тут конференция короля Едварда з президентом француского кабінету Клємснску, перебуваючим в Карлових Варах, якого король запросив до себе на снїданє.

Танґер. Мулей Гафіда проклямовано тут мароканьским султаном серед одушевленя жителїв міста і війска. Вість про се розіслано до всїх міст з відозвою, аби й они вибрали Мулей Гафіда своїм султаном.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 25. серпня: Ґригорий Лїсецкий, Белз; о. др. Василь Левицкий, Сокаль; Василь Гарасимчук, Скоморохи; Гриць Козира, Поторица; о. Ярослав Корняк, Лїско; о. Василь Кушнїр, Лїсники; Лев Рогатин, Золочів; Мільон Темницкий, Стрий; Стефан Дубровнч, Санок.

Склеп до винайму

у Львові, ул. Косцюшка ч. 1.

Ґлядить лєкциї кандидат IV. р. учительскої семінариї. Зголошуватись прошу: „Лєкция“ п. Яричів новий. Poste restante. (2—3)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улицї Руській ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди ліквідує і виплачує »Дністер« в найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Дністер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Дністра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Дністра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ спец. на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви спеціяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1 15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 184. Львів, четвер дня 14. (27.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руславових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

З відкритим шеломом.

(Замітка до становища наших москвичів).

(△) Треба признати, що наші галицкі москвичі змагають зовсїм послїдовно до сеї мети, яку витичило в своїй програмі старомосковске славянофільство і виписало на своїм прапорі: самодержавіе, православіе і народность. Сю програму защеплено в Галичинї в т. зв. Погодиньскій кольонії галицко-рускій, а Денис Зубрицкий, Яков Головацкий і Богдан Дїдицкий переводили сю обединительну програму в лїтературі, навязуючи нашій суспільности т. зв. „общерусскій язик“. На церковну область старав ся перенести сї змаганя обединительні і защепити в Галичинї православіе Іван Наумович, а першим таким розсадником вибрав Гиличку. До здїйсненя сеї славянофільскої програми прикладали своїх рук також численні виходцї, сьвященики і учителї з Галичини, котрі перейшовши австрийский кордон переміняли руско-катол. віру на православіе, руску народність на московску (як Маркин Попель, Дячан, Цибик, Я. Головацкий і ин.) і стали також навертати на православіе унїятску Холмщину з підмогою салдатских штиків. Сї подїї загально відомі і остають ще всїм в живій тямцї.

Спадкоємцями сих піонерів обединительної ідеї Погодиньскої в Галичинї являють ся опісля Мончаловский (котрий уже й тут перейшов на православіе і ему виправлено по смерти манїфестацийно православний похорон), Ос. Марков, др. Дудикевич і сю обединительну ідею переводять послїдовно з підмогою інститутів і товариств, які захопили в свої руки (Народн. Дім і Ставр. Інститут з бурсами для учеників, Свято-Владимирское Общество, Гал. Русская Матиця, Общество ім. Качковского і ин.) і з підмогою часописий „Галичанинъ“, „Русское Слово“ і ин. „Русскій клубъ“ в держ. радї, котрого головними речниками є др. Глїбовіцкий і др. Марков, такий сам соймовий з д-ром Королем і д-ром Дудикевичом на чолї, приняли сю обединительну програму і поставили домаганє заведеня московскої мови в унїверситетї, в школах і в урядах в Галичинї.

Щоби зложити наглядний доказ национального обединеня Русинів в Галичинї з Москалями і защіпити в широких верствах народних сьвідомість тої єдности не тільки национальної, але й релїґійної, уладили наші москвичі паломництво численних руских селян в сам день цїсарских уродин до Росиї, щоби они в Почаєві відсьвяткували Преображенїе Господне, а в Києві Успенїе Пр. Б. і там одушевили ся єдиньством национальним і православіем, та стали відтак апостолами сеї ідеї в широких верствах народних.

Як небудь можна вельми жаліти над тою деморалїзациєю, якої допускають ся на нашім народї всякі Маркови, Носевичі, Дудикевичі et cons., то з другого боку треба признати, що лихо не без добра. Тепер знов не в перший раз виявило ся те, про що ми стілько разів писали, що наші москвичі притворювали ся консерватистами і обманювали міродатні полїт. круги, начеб то они були Starorusini, а тепер знов виявили наглядно свої змаганя, виправили ся »ъ свой Суздаль«, а найгорячійшим їх бажанєм є потонути в широкім »русскомъ морѣ«.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

V.

Збори всїх послів народовців,

соймових і державної ради, в часї соймових засїдань, після паденя кабінету ґр. Таффого а за настанем нового коалїцийного кабінету кн. Віндішґреца. Сї збори відбули ся дня 22. сїчня 1894 а скликав їх пос. Романчук в намірі, щоби наклонити руских послів до союза з Молодочехами до т. зв. „антікоалїциї славяньскої“.

Явились посли державної ради: Романчук, Барвіньский, Підляшецкий, Охримович, Мандичевский, Телїшевский і (нововибраний) Вахнянин. З посеред соймових послів прибули: Барвіньский, Романчук, Охримович, Мандичевский, Телїшевский, о. Гаморак, о. Сїчиньский, др. Окуневский, др. Савчак.

Пос. Романчук, відкриваючи збори, виголосив такі погляди:

„Наша деклярация, зложена в Соймі дня 25. падолиста 1890 року, не принесла з собою зміни системи правительства супротив Русинів. Ми стояли через два роки на становищу прихильно-вижидаючім супроти правительства. Заведені в надїях, зробили ми в р. 1892 представленє намісникови в сїй справі і заявили ему, що в виду недодержаня обітниць з сторони правительства рускі посли мають вже розвязані руки. (А чи перед тим мали они звязані руки? Замітка автора записок). Такий самий погляд висказано також на „Народній Радї“ під конець 1892 року (здаєсь, на видїлї „Нар. Ради“ Замітка авт. записок) і принято внесенє, щоби вислати в сїм дїлї пропамятне письмо до центрального правительства, а евентуально навіть до корони. Від сего часу станули рускі посли на становищу вільної руки супротив правительства, але і се не мало успіху. Тимчасом упав кабінет ґр. Таффого, а настав кабінет князя Віндішґреца. Нове правительство не буде прихильне Русинам. (Звідки така позитивна певність. Замітка автора записок). Рускі посли не можуть проте приступити до коалїциї нїмецко-польско-консервативної, а мусять або вести полїтику вільної руки, або приступити до антікоалїциї славяньскої. Полїтика свобідної руки неможлива, бо нас нїхто в радї державній не потребує. Ми були би безсильні, та не могли би анї внесеня ставляти, анї внести інтерпеляциї. Лишає ся для нас друга дорога: приступити до славяньскої антікоалїциї, до якої крім молодоческих послів приступили вже дїякі посли словінські і хорватскі з клюбу ґр. Гогенварта“.

„Вправдї польске коло пробувало нас позискати і навязало якісь переговори через пос. Пінїньского посредством посла Підляшецкого, але се сталo ся на два дні перед кінцем сесиї десь около 11—12. грудня 1893 р. З приватних розговорів з »колом« вийшло більше менше то, що оно хотїло би нас задержати на дотеперішнім становищу. Я говорив також, уповажнений руским клюбом, в сїй справі з кн. Віндішґрецом, який приймив мої інформациї до відомости, але не звязав ся нїчим, кажучи: Ich kann Ihnen nichts bindendes sagen“.

„Всї Русини, говорив пос. Романчук, є нинї невдоволені. Ми вдоволимо їх (!!??), коли приступимо до славяньскої антікоалїциї. Та антікоалїция має на цїли (маю тут письмо від одного ческого посла... замітив п. Романчук, шукаючи письма по всїх кишенях, якого однак не найшов, а було се, мабуть, письмо від пос. Кайцля): переведенє повної рівноправности і оборона інтересів славяньских народів в Австриї (ординациї виборчої не порушено). Коалїция ся не вяже в нїчім своїх членів. Клюби, що будуть належати до антікоалїциї, будуть дальше істнувати та можуть навіть в своїх справах іти окремими дорогами. Повної солїдарности непотрібно. Непотрібно також іти до беззглядної опозициї супротив нового правительства. Я думаю, що на таких услівях рускі посли державної ради можуть приступити до антікоалїциї“.

На інтерпеляцию посла Вахнянина пояснив пос. Романчук, що его розмова з кн. Віндішґрецом не була офіцияльна, а лиш приватна. Він жадав з сторони правительства підпори для народовців, однак дістав відповідь, про яку вище згадано. Вправдї славяньска антікоалїция не дає Русинам поруки до осягненя рівноуправненя в Галичинї, однак она може бути для них прихильнїйшою, як правительство.

По сїм exposé пос. Романчука забрав голос пос. о. Мандичевский і сказав таке:

„Треба поставити питанє, чи славяньска антікоалїция повстала з ідеї, чи з еґоїзму? Я думаю, каже пос. Мандичевский, що Чехи шукають за союзніками з еґоїзму і тому лише, бо прочі клюби їх опустили. Я питаюсь: Чи лежить в інтересї Русинів, помагати їм до зреалїзованя їх державного права? Я сумнїваюсь. Чи буде тодї Русинам лїпше? Я не виджу для нас Русинів нї найменшого інтересу в союзї з антіславяньскою коалїциєю. Опо-

зиция не спасе Руси, а ми мусїли би сейчас враз з Чехами заняти опозицийне становище супротив правительства. Нарід наш льояльний, держить ся своєї церкви, а на якім становищи стоять Молодочехи — про се ми добре знаємо. За таку політику не міг би я на себе брати відвічальности. Впрочім з молодоческими послами не злучили ся доси навіть всї Словінцї з клюбу Гогенварта. Якаж буде сила в сїй антікоалїциї? Чехи мають лише красні слова на устах і для осягненя своїх окремих інтересів тягнуть нас до себе.

Пос. Савчак інтерпелює пос. Романчука, чи програму славяньского клюбу закомунїковано руским послам державної ради офіциально?

Пос. Романчук: Нї!

Пос. Окуневский промовляє за крайною опозициею і за союзом з Молодочехами. Він арґументував так:

„Ми виховуємо наш нарід в опозициї, кажучи ему: вибирай руского посла, вибирай Русинів до повітових рад, пиши по руски до властий, а самі? — самі не хочемо йти в опозицию. Сим нарід деморалїзує ся. За малі концесиї, як рускі ґімназиї, вяжемо собі руки і кнеблюємо собі уста. Не йдучи в опозицию, ми відриваємо ся від нашого люду. Наші внесеня в соймі не переходять, а переходять устами Баденїх, як прим. о шкільній конкуренциї. Я волїв би, щоби наш нарід бито „з гори“, тодї би він схопив ся. Ми нїчого не маємо до страченя, Die ruthenische Frage ist eine Hausfrage – казав Таффе. Як звяжемо ся з Молодочехами, тодї наша справа перестане бути eine Hausfrage. Чехи є заступниками четвертого стану, а тим самим і нашого народу. Нам занадто вітер віє в очи, щоби ми могли дальше мовчати. Поляки хотять нас зредукувати на секундантів, а самі грають прим. У нас річи так зложились, що ми без волї Поляків нїчого зробити не в силї. Чи можемо ми за марні окрухи лучитись з геґемонами? Природнїйше отже злучитись з Чехами. Кажуть, що Чехи попали в неласку навіть у корони і що й ми через те попадаємо в неласку у цїсаря. Се правда і се небезпечно, бо тодї люд не пішов би за нами. Але я знаю на те вихід. Треба зазначити льояльність супротив корони, але заявити опозицию в сей спосіб, що рускі посли лучать ся з Чехами, бо їх і наша справа не поладнана. Руска справа не може бути eine Hausfrage. Короні треба сказати: Ми льояльні для дінастиї, але Тебе, Цїсарю, фальшиво інформують. Нам тяжко жиє ся, а плястри на се, в видї дрібних концесий, класти годї. Ми мусимо заявити, що ми невдоволені, що нам зле жиє ся а се можна вчинити союзом з Молодочехами. Впрочім я радби почути голос Барвіньского, як він дивить ся на евентуальність опозициї. З гори однак зазначую свою гадку, що шаную Барвіньского, однак єсьм пересьвідчений, що він на блудній дорозї. Він не бере руских інституций в руки, а старає ся о аванси для Русинів. Єму приписує також Окуневский вину, що Ставропігії відобрано друк шкільних книжок а віддано товариству ім. Шевченка“.

Пос. Романчук заявляє, що він не привязує ваги до слів Віндішґреца, ані до жадних програм.

(Дальше буде).

Допись з Америки.

Слава Ісусу Христу!

Дорогенькі Пане Редактор! Отсе посилаю Вам пару стрічок до печатаня. Жаль стискає серце, коли бачить ся, що невіра, а з нею всякі пороки хотять знищ ти і так бідний наш нарід, — а єдине лїкарство віру в Христа—відкидає ся, як непотрібну посудину. Зле буде, коли дальше буде ширити ся сей сьвітогляд, який проповідують „Дїло“ ітд. ітд. инші подібні видавництва. Тож будьте ласкаві, напечатайте отсих кілька моїх рефлєксий.

Ми в Америцї маємо тепер страшні часи, — а особливо бідний Архієрей Сотер. Уся зволоч видить в нїм могучого противника, тож кидає ся на Нього зі скаженою напастию, щоб его знищити, повалити. В средствах не перебирають.— Я пришлю Вам за якийсь час статю про американьскі відносини, — про штуку, — лїґературу ітд. а натепер напечатайте отсю допись.

Отсе помістили Ви були в Вашій цїнній часописи ряд статий присьвячених »нашій віруючій інтелїґенциї«. Будьте ласкаві дати тепер місце в Вашій часописи моїй статї, яку присьвячую »нашій невіруючій інтелїґенциї«.

В »Дїлї« ч. 144 з 30. серпня 1908 в »Новинках« під заголовком »кара за »Боже сіало« — дописуватель гнївав ся, що польск й латиньского обряду сьвященик побудував „Кальварию“ і що тисячі нашого народа на-ість схізматики ідуть до сеї Кальварії, щоби дізнати там особливших ласк чудесних. Дальше пише дописуватель, що о. Касперский хоче дістати руского сьвященика якогось »мамелюка«. А відтак дальше йде фраза, де з іронїєю висловлюєсь дописуватель »Дїла« так:

»Тимчасом наш »князь церкви« о. Хомишин робить все можливе, щоби приспати й так слабого народного духа, та зробити его ще менше відпорним на кальварийскі чуда. Наше духовеньство повинно здобути ся на якусь поважну контракцию“. — Підписано »Spectator«.

Бідний ти »Spectator-е«, — а бідний ти тому, що не розумієш людскої душі, не розумієш, на що чоловік сотворений, — а хочеш розказувати духовеньству і сьміеш по школярски насьміхати ся з річий духовних тобі чужих і плести нїсенетницю на Преосьвященого Григория.

Отже слухай »Spectatore« і ти невіруюча інтелїґенцие, що я Тобі скажу. Чуда дїлав — дїлає і буде дїлати Г. Бог, та лише віруючим. Тобі »Spectatore« і Твоїй братиї, будь певний, Господь Бог чуда не здїлає — як не дїлав чуда для Ірода, для гордих фарисеїв-хулителїв. І лиш можна жалїти, що доперва польский латиньский сьвященик побудував „Кальварию“, де Г. Бог удїляє особливих ласк. — І щож до сего часу робило там наше духовеньство? Чомуж в Вишатинцях руский сьвященик не побудував „Кальварії“ і не користає з кождої нагоди, щоби зробити для неї славу і прогрес?

— Га? — Чому се так? — Ого бачите не малий сук! — ну мала загадка! Та я сю загадку розвяжу.

У нас всьо мусить бути »після обряду«, — а се значить, — що церков має бути лиш отворена в неділю рано і тодї, коли є яка функция, а знов наша інтелїґенция поступає „після обряду“, та щоби видати ся »дуже вченою« і поступовою, до церкви або не ходить цїлком, або так за напасть і не має найменшого понятя про віру, про науку Христа, про душу ітд.

У латинників „після обряду“ костел майже все отворений, щоб вірні могли віддати честь утаєному Ісусу Христу в Найсьвятїйшій Евхаристиї, в неділю в костелї почує ся гарну проповідь, красну катехизацийну науку, і латинники не жалують гроша, щоб гарно прибрати костел, чисто его держати ітд.

У нас до чого лиш взяти ся, то усьо „проти обряду“ — „проти обряду“ часта сповідь, проти обряду часте св. Причастіе, проти обряду музика церковна, — хоч еї мали ще жиди, — всьо проти обряду. Отже коли »Spectatore« хочеш, щоби наші люди не ходили до костелів, то видай манїфест до усїх тих »старших сьвящеників, що не суть найновійшої едиції по дусї о. Хомишина«, нехай они підуть на науку до ks. Kaspersko-го, най побудують Кальварії, і нехай до них ходять тисячі народа, а будь певний »Spectatore«, що Преосьвящений Григорий дадуть таким сьвященикам і по кілька сотрудників. І се буде дуже „поважна контракция“.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Скликане кр. соймів на сесию дає привід дневникарству і полїтичним сторонництвам до висновуваня всяких полїтичних розглядів. Нїмецкі і ческі дневники розправляють про можливі відносину в ческім соймі поміж обидвома народами. Нїмецкі дневники накликують нїмецкі сторонництва до зединеня з огляду на се, що вже більш як 80 ческих і чесько хлїборобских послів згодило ся на одноцїле поступоване, а також і инші ческі посли неперечно в национальних справах підуть з тамтими. Так само Narodni Listy накликують з огляду на зединене Нїмців до одноцїлого поступованя ческих послів. Що до язикової справи признають Чехи единo ческий соймміродатним, а не держ. раду і взивають послів своїх, щоби зараз з почином сесиї соймової се зазначили, а тим самим відказали держ. раді права вмішувати ся в сю справу. Дневник мінїстра Прашка Venkov звіщає, що над начерком язикового закона мінїстерство ще не радило і ческі мінїстри не заявили своєї згоди на сей закон.

Сесия галицкого сойму дає привід особливо польским дневникам застановляти ся над польско-рускими взаєминами і можливостю мирного уладженя відносин межинародних в Галичинї. Також з руского боку появляли ся голоси в тій справі не лише в краєвих дневниках, але й у віденьских, а навіть хорватских, а се вказує, що обидві сторони вважають конечностю дійти до якогось modus vivendi. До сеї справи повернемо ще і висловимо наш погляд.

Заграниця.

В Македонії удїлено відпустки австро-угорским, нїмецким і росийским офіцирам військовим і жандармским, котрі там мали переводити постановлені давнїйше европ. державами реформи. Отсе стає наглядним доказом, що европ. держави відносять ся прихильно до конституцийного перестрою Туреччини і занимають супроти сего вижидаюче становище. В молодотурецких кругах викликало се велике вдоволене.

В мароканьскій справі послїдував рішучий зворот. Султан Мулєй Гафід побив на голову військо свого противника Абдуль Азиса коло Келяа. Після того проголошено серед вистрілів з гармат в Танґері Мулєй Гафіда законним султаном мароканьским. Абдуль Азис утїк до Касаблянки під опіку французских властий, одначе нема сумнїву, що европ. держави признають Мулєй Гафіда султаном.

Непоправним — в альбом.

(Замітка до „полїтичних“ глос „Дїла“).

(*) Починаємо вірити в заяву оповіщену недавно з нагоди уступленя п. Цегельского,

що не послїдує „в нашім дневнику абсолютно нїяка зміна“.

„Дїло“ мов на глум продовжує як раз найпоганїйшу сторону тактики п. Цегельского, а іменно брутальні особисті напади. Ну — Glück auf — на таку »суспільну працю, ми на тій точцї навзаводи іти з „Дїлом“ не будемо й не завидуємо єму такої методи дневникарскої полеміки“. Подвизайте ся, панове, так дальше, коли папір терпеливий, а читачі тим більше, — ми позволимо собі лише зазначити на сїм місци, що „журналїсти“ такого фасону не втекли далеко від »журналїстів« з офіцин ріжних порнографічно-трамтадрацких „Goniec-ів...“

Одначе „Дїло“ зробило нам поважний закид, будьто би ми накинули ся особисто на п. Цегельского, що одначе є „не конче льояльно“ після звісної заяви заряду н. д. сторонництва й Видавничої Спілки »Дїла«. На се вважаємо своїм обовязком заявити, що статї, поміщені в нашім дневнику в справі напасти „Дїла“ „ad maiorem Poloniae gloriam“, наспіли до нашої редакциї ще тодї, коли ще нїхто не знав, що автором сеї поганої напасти в »Дїлї“ був якраз п. Ц., — й ми помістили їх не задля якоїсь ненависти до панів з „Дїла“, але зі зглядів чисто людских, щоби дати вираз нашим гадкам і поглядам з нагоди нечувано-брутальної напасти на високодостойну особу нашого Митрополита. Та видно, панове з »Дїла« такого нашого становища не годні зрозуміти й думають на основі своєї звихненої етики, що ми може повинні ще боронити їх лукавих подвигів... Нї, голубчики, ми вас по головцї не погладимо, а овшім назвемо ваше поступоване негідним, коли ви мимо „заяви“ вашого заряду й вашої „спілки“, все таки стараєте ся оправдати себе й автора скандальної напасти на Митрополита, замість назвати... річ по імени і сказати: mea culpa...

Щож тикаєть ся „денунциациї“(?!) на п. М. Лозиньского, то вибачте, панове, що зі сердечного сьміху випадає нам перо з рук... П. Лоз. зовсїм не шкідливий собі анархіст й най їсть собі здоров хлїб, де єму подобає ся й де єго годують... Ми в нашій статї »De mortuis...“ піднесли лише (може трохи за лагідно) се, що се несовісно з боку редакциї „Дїла“ звалити всю вину за знану скандальну статю на бідного уступившого редактора, коли така сама статя появила ся з підписом п. Лозиньского в київскій »Радї«. І якаж тут денунциация?! Сеж кождому ясно...

А про „мітичних „сїм пенсий“ радника Барвіньского шкода й говорити. Скажемо лише, що можна не годитися з напрямком полїтики р. Барвіньского, одначе величезних заслуг для нашого відродженя може відмовити єму лише несовісний молодий заслїпленець. Культурні народи гордять ся такими мужами, у нас же обкидають болотом. Колиж р. Барв. і мавби »сїм пенсий« то скажемо панам з „Дїла“, що він їх заслужив би собі своєю довголїтною народною працею... На конець запамятайте собі панове, ще й се, що вас ще на сьвітї не було, коли Ол. Барвіньский будив наш бідний народ до нового житя... А орав не орану народну ниву важко й без розголосу. Тай товаришів-робітників було мало... А і материяльно стояв зовсїм не так як тепер „голодні“ співробітники „Дїла“, котрі ледви повилазили з шкільних лавок, а вже позахоплювали по дві-три масні пенсиї за свою недбалу і погану роботу*). Ви того не памятаєте, дїточки... Та замість пересиджувати в кофейнях, загляньте до книжок. Незавадить навчити ся чогось, поки молоді лїта... Тодї може станете иншими, більш подібними до культурних людий. Тодї може зрозумієте й сю правду, що хто навчить суспільність обкидувати болотом найважнїйших її людий, того будуть обкидувати болотом єго власні дїти... Аякже голубчики... Навчать ся від власних батьків.

Новинки

— **Календар**. В четвер: руско-кат.: Теодозия печ.; римо-кат.: Йосифа Кал. — В пятницю: руско-кат.: *Успенє П. Д. М.*; римо-кат.: Августина Еп.

— **Дицезияльний Синод в Станиславові** відбуде ся від 15. до 18. вересня включно. Отворене Синоду наступить в катедральнім храмі, а засїданя будуть відбувати ся в каплиці дух. семінариї.

— **Цїсар** удїлив з власних фондів 200 К запомоги на будову церкви в Цвіржі, мостиского повіта.

— **Шкарлятина** у Львові ширить ся в страшний спосіб. Від 16. до 22. с. м. було 61 нових випадків сеї пошести, між ними 15 смертних. Взагалї є тепер 178 хорих дїтий на шкарлятину. В чотирох низших клясах львівских ґімназий має задля того почати ся наука около 15. вересня. Дотична предлога кр. ради шкільної відійшла вже до мінїстерства просьвіти, але відповідь ще не наспіла.

— **Ювілейна проща до Люрду** виїздить з Відня дня 8. вересня с. р. через Інсбрук, Мария Айнзідельн, Женеву, Лїон, Тулюзу, а з Люрду через Марсилїю, Ніццу, Ґенуу, Медиолян, Падву Понтебу і Віллях до Відня. Близші вісти подають проспекти, які висилають на жаданє міш иншими п. Кароль Кратохвіль, касиєр міского бюра австр. зелїзниць у Відни (I, Wallfischgasse 15) і п. Адальберт Станевский (Wien III. Ungargasse 4).

— **Осїнні маневри** в окрузї львівского корпуса відбудуть ся в отсих околицях і днях: 21. бриґади піхоти від 25. до 27. серпня коло Курович; 22. бриґ. піх. від 24. до 27. с. м. межи Бергометом а Вижницею на Буковинї; 60. бриґ. піх. межи Отинїєю а Залужем. Вправи кавалєриї відбувають ся в тім часї коло Буська, Городенки і коло Почапинець. В часї від 28. с. м. до 4. вересня будуть вправляти: 11. дивізия піхоти коло Перемишлян і Свижа, а з 43. дивізиєю краєвої оборони дня 5. вересня кінцеві маневри коло Бережан. 30. дивізия піхоти буде вправляти від 28. серпня до 5. вересня межи Вашківцями, Карапчиївом і Драчинцями на Буковинї.

— **Дирекция руской ґімназиї в Перемишлї** повідомляє учеників, котрі походять з котрої небудь з отсих громад перемиского повіта, що при вписї мають виказатись посьвідченєм начальника громади, що в домі, де вони мешкають, нема жадної заразливої слабости, а коли була, то дім був здезінфекционований. Громади ті є: Дрогобичка, Перемишль, Грушатичі, Поповичі, Саночани, Плешовичі, Трійчиці, Оріховцї.

— **Треба кілька тисяч жінок**... Американьскі часописи оголошують лист з місцевости Фойбранк. Зміст сего листа є незвичайно займаючий(!). Тамошні жителї просять о поміч. Є там богато мужчин, але женщин нема. У Фойбранк є 4.000 старих холостяків (кавалїрів) котрі бажають одружитись і хоч є заможні і не вибагливі, з браку женщин не можуть поженитись. Тому просять, щоби із Зединених Держав прислано їм кілька тисяч женщин.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Снятинї.** (Саля власна. Початок о год. 8. вечер. Білєти продає „Народна Торговля“).

*) П. Л. Цегельский мав дві пенсиї (в „Дїлї“ і „Свободї“, п. В. Будзиновский три в „Дїлї“, „Свободї“ і держ. радї, др. В. Охримович чотири (адвокатура, „Дїло“, „Днїстер“ і держ. рада через цїлий рік, хоч сидїв у Львові). — *Ред. Русл.*

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 125.

З листу Григорія Воробкевича до Ізидора В-ча.

(Дальше).

Кажу тобі, мій брате, мало признаки з цїлої руськости в Галичинї; одні Барвінські працюють з пересьвідченя, а иньші тілько на вітер говорять. І самі не знають певно, чого хотять і працюють без глубокого пересьвідченя, а вдають, що страх важне дїло роблять, причім усе нарікають на переслїдованя — отсе прикмети тутешнього українофільства. З Поляками ішли би вони радо руки об руки, але ті же горді і не приймають такої спілки, бо знають цїлком докладно, що скорше чи пізнїйше будуть їх о се просити.

Ч. 126.

Лист Олекс. Барвінського до Із. Воробкевича.

В Бережанахъ 8. л. Мая (1869).

Сердешний Братіку!

Вже й не пригадую собі, коли я відъ Тебе читавъ яке письмо й мені якось дивно, що Ти відъ якогось часу такъ нерадо не тілько до мене, але до кожного Барвінського пишешъ. Мабуть, чи не загнівався Ти чого на насъ усіхъ разомъ? Може се бути, та жаденъ зъ насъ не почуваєтця до сего, щобъ Тебе чимъ небудь образивъ.

Бувъ я передъ місяцемъ у Львові, бачивъ ся зъ твоімъ любимъ братікомъ Грицькомъ й прийнявъ тамъ відъ ради школьної на себе великий трудъ, за котрий вправдї належатиметця мині нагорода (200—300 р. а. в.), та не скоро то тої нагороди можна дождати ся. Трудъ сей — то уложенне Читанки для 7. й 8-ої клясы въ роді читанки Торонського, на котру а вторікъ у Правді писавъ рецензию підъ т. Допись зъ надъ Днїстра. (Ще де що про Читанку Торонського). Помагають мині у тому ділі ученики, бо все переписуть зъ книжокъ, що я повизначую. Въ тій отже читанці прийдуть и Твої утвори, отже конечно тутъ мині зъ Тобою порозумітись. Ходить мині о те, чи Тебе печатати у Читанці підъ имямъ: Изидоръ Воробкевичъ, чи тільки такъ, якъ Дідицький о Тобі пише »Данило Млака«, православний зъ Буковини, пізніше Морозенко, чи якъ, и чи дещо зъ Твоєї биографиї можна написати. Надумай ся надъ тимъ и будь ласкавъ скоро відпиши бо до кінця сего курсу я маю скінчити читанку.

Будь такожъ ласкавъ, вижичи мині на короткий часъ Повісти Квітки (Марусю, Козарь Дівку, Конотопську Відьму, Отъ тобі й скарбъ, Добре роби, добре буде й які ще маешъ) и Драматическія сочиненія Квітки, що ми тобі післали, я то такожъ потребую до читанки.

Будь ласкавъ, не забарись и незабувай за Твого щирого

другa

Олексу.

P. S. Почти не оплачуй!

Ч. 127.

З листу Осипа Барвіньского до Ол. Барвіньск.

11/5 1869.

До Млаки випадає Тобі написати и просити ёго, чи позволить себе назвати в Читанці Сидор Воробкевич чи Млака и чи позволить Морозенка до того псевдонима прилучити и проси о биографийку. На ёго имянинни я зовсім забув, и на твоє запитаня, що ёму, як гратулювати, гадав я ёму післати Лисенка, так щож, коли вже за пізно, бо требаб спроваджувати з Липску, а на те спроваджувані більше як місяць чекати, а ёго имянини 26. мая латиньского. Отже гадаю тілько телеґрафувати так:

„Утни батьку, орле сизий!“

И підписати ся так: Осип и побратимство. Не знаю, що Ти загадав?

З листу Олекс. Барвіньского до брата Осипа з 15. V. 1869:

„До Млаки писав я про биографію и псевдоним. На имянини телеграфуватимем“.

В четвер дня 27. с. м. „Ревізор з Петербурга“, комедия в 5 дїях М. Гоголя.

— **В Микитинцях** коло Станиславова дня 30. с. м. відограє кружок аматорів фантастичну картину в 3 дїях Л. Лопатиньского п. з. „Перший горальник“. Потім хор відспіває „Вечерниці“ Ніщиньского, а малі хлопці виконають вільні вправи рухові. Початок о 6½ годині вечер.

— **Іменованя.** Директором VIII гімназиї у Львові іменований Стан. Шнайдер, директором гімн. в Н. Санчи др. Стан. Клеменсевич, а директором II поль. гімн. в Тернополї Михайло Сївак.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс старших інжінерів: Николу Тимінського з Коломиї до Залїщиків, а Ант. Ґоньчарчика з Залїщиків до Коломиї.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Під Чорногорою.

Ворохта над Прутом 15/8. 1908.

Порадивши ся своїх ніг та обчисливши ся з нашою касою, ми рішили цїлу решту дороги, що ще нам лишила ся до відробленя зі Жабя до Ворохти, перебути фірою, або кіньми верхом. Виконанє сего пляну улекшувала значно тота обставина, що в Жабю наша маленька каравана мала подїлити ся. Д. Козак мав відти вертати до Вижниці, а „решта двох“, се є д. Гузар і я мали передістати ся до Ворохти.

Зараз раненько зачали ми посилати по селї за кіньми. Ми довідали ся, що на приходстві є якісь два студенти-туристи і що вони за хвилину мають їхати до Ворохти. Ми післали туди з просьбою о принятє нас на фіру до спілки. Просьбі відмовлено. — Ого, гадаю собі, тут вже є знак культури. Тут люди вже не уважають за потрібне допомочи свому ближньому. Навіть за гроші не дуже. Хиба може за грубші гроші. Інформую ся проте у п. Килїлевскої, кілько коштує фірманка до Ворохти. Довідую ся, що за фіру з кіньми платить ся 6 К а крім того за фірмана 2 К. На мою просьбу п. Кисїлевска посилає свою служницю по цїлім Жабю за фірою. Я оферую зразу 8 К, потім 10 К. „Фірмани“ зразу обіцюють їхати, потім однак роздумують ся і не їдуть. Бо завтра неділя— оправдують ся. Чому завтрішна неділя мала би перешкоджувати в нинїшній їздї, я не був годен збачнути. На се мій розум був за короткий. Тимчасом ранок минув. Наблизило ся полудне, а ми все ще сидимо „на карку“ п. Кисїлевскої і позбавивши ї помочи — бігаючої за фірами — служниці, користаємо з гостинности. Їмо снїданє, відтак підполуденок, а далї і обід зварений власноручно гостинною господинею та єї донею. За той час уживаємо проходу в дуже гарно удержанім огородї і садї, граємо в круглї та на всякий можливий спосіб користаємо з сегоднїшної, соняшної погоди. Коли о першій годинї служниця вернула і повідомила, що нїхто „анї за десять левів“ не поїде, ми, як сказано, вже тепер йно двох, закинули на себе тайстри і манти, натиснули капелюхи чи шапки на голову, взяли в руки парасолю та палицю і стали готові до маршу. Заким відійшли, вписали ми в памяткому книгу паньства Кисїлевских свої імена і зачали пращати ся.

Тут прошу вибачити, що я зверну ся на тій дорозї до наших гостинних господарів з запевненєм, що кождий угощений ними турист відійде з їх хати з вдячностию в душі вже за удїленє ємy даху над головою та за принятє єго на нічлїг. Але видаткованє на переживленє туристів а до того ще і захід около виварюваня для них рїжних „смаколиків“ на вечери і обіди, викликує у туристів більше як вдячність, бо чувство заженованя тому, що вони мусять уважати себе невиплатними довжниками, а се знова тому, що вони, нїчим не причиняють ся хочби лиш до закупна харчів. Думаю, що обовязком туриста є покрити спричинені ним видатки. Так поставлена квестия позволила би туристї користати сьмілїйше з гостинности. А так, то дразливійший вандрівець — хоч не знати як хотїв би — не відважить ся наражувати в друге гостинних господарів на клопоти й заходи, а до того ще й на видатки готівкою. Нехай би звертали кошти принайменше тоті, що о се самі просять. Вибачте Паньство, але менї здаєть ся, що я маю рацию.

Подякувавши сердечно за гостину, за „хлїб і сіль“ рушили ми в гору Ільцею. Сей потік, звичайно маленький, йшов нинї цїлим своїм зарінком. Зірвав всї кладки, а міст так докладно забрав, що остало ся лиш місце, де він був. Замість моста поклали Гуцули кілька смерекових пнїв і по тих мусїли переходити всї, що мали на другий бік справу. Вози та коні йшли в брід. Я мав тут нагоду обсервувати зручність Гуцулів в переходженю таких потоків. По другім боцї надійшло двоє Гуцулів з конем обладованим бербеницями брин дзї і бесагами випханими якимсь закупном: Побачивши, що моста нема, Гуцули розійшли ся: він горі, вона долї потока шукати броду. Брід найшли скоро в місци, де Ільця розливаючи ся ширше, творила кілька русел глубших, а між ними плила дуже плитко не накриваючи більших каменюків зарінку. Гуцул взяв коня за поводи і злегка довів єго до краю води, почім троха намовою, троха руками допоміг ємy зісунути ся в воду. Вільно пущений кінь йшов з разу добре, потім однак зачав прямувати в більшу глубину, де мусїли би замокнути і бербениці і бесаги і взагалї цїлий єго ладунок. Тодї Гуцулка — мимохіть сказавши — молода і гарна, в одну мить зісунула ся з берега, перебігла кавалок кладки, вскочила на вистаючу з води каменюку, перескочила з неї на другу, трету і дальші, аж доки не приблизила ся до коня. Досягнула єго голови і зловивши за поводи, вивела єго на плитшу воду. За цїлий час того мимовільного попису зручности і притомности, постоли Гуцулки анї разу не умочали ся в водї. Анї разу єї нога не схибнула ся, хоч декотрі скоки належали, по гімнастичнім вислові, до другої або і до третої степени трудности. Доперва коли при дальшім переводженю коня нестало вже вистаючих каменїв, бо всї були найблизше на 10 до 15 центиметрів під водою, наша Гуцулка стоячи на шпилю каменя на одній нозї зняла, не опираючи ся о нїчо, по постоли і онучі — далї пішла вже боса в воду. Се розмотуванє ремінців, розбиранє постолів, і розвиванє онуч на середині шпаркого потока було клясичним пописом рухових вправ рівноваги.

За цїлий той час, аж доки Гуцулка не вступила на кладку, єї товариш посуваючи ся здовж кладки, пильно слїдив оком за кочівниками, готов кождої хвилї піти їм в разї потреби в поміч.

(Конець буде).

Телєґрами

з дня 26. серпня.

Льондон. З Петербурга доносять: По скінченю військових маневрів царска родина вибере ся на фінляндскі води, бо морский воздух добре впливає на нервовий розстрій царицї.

Петербург. Дня 22. с. м. в ріжних містах Росиї засуджено 17 осіб на кару смерти за рабунки.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 26. с. м. Михайло Черняк, Якимчиці; Антін Ульваньский, Тернопіль; Володимир Кушнїр, Відень; Мирослав Мерена, Відень; Іван Габрусевич, Бориня; Філярет Грабовеньский, Дрогобич; о. Тит Войнаровский, Балинці; Роман Кульчицкий, Богородчани; Антін Книгиницкий, Грабовець; Лука Станкевич, Липиця дольна; Лука Яськів, Камінь; Корнило Посацкий, Кивчийкут; о. Стефан Ващинин, Стрілків; Іван Завадзкий, Диниска; Теодор Гриневич, Лопушна; Йосиф Карманьский, Цїшанів; Григорий Залик, Цїшанів.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свїжо зриваний, 5 кільограмова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(11—12)

Глядить лєкциї кандидат IV. р. учительскої семінариї. Згодошуватись прошу: „Лєкция“ п. Яричів новий. Poste restante. (3—3)

Морелї (априкози) найкрасшої якости, столової, щоденно свїжо зривані 5 клґр. franco 3 К 50 с, яблока, грушки і сливки franco 3 К 70 с.

Л. Альтнай (L. Altneu), Залїщики 4.

(12—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньсиого в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 185. Львів, пятниця дня 15. (28.) серпня 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до политики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

„Полїтик мусить числити ся з всїми чинниками. Руский полїтик мусить числитись з правительством краєвим, центральним і Поляками. Останні вище стоять інтелїґенцією і є сильнїйші майном, тому мають великий вплив в державі, на них опираєсь з давних лїт правительство, їм вірить корона, вважаючи їх підпорою не лише в полїтицї внутрішній, але й заграничній. Їх ігнорувати нам не вільно. Правда, що з Поляками тяжко нам найти якийсь modus vivendi, бо і посеред них находимо мало людий рускій справі прихильних. Але годї заперечити, що одна часть Поляків прийшла вже до пересьвідченя, що Русинів не спольонїзують і що заходи около польщеня не будуть мати великих успіхів а лише розятрать Русинів".

„Давнїйше писали Русини безнастанно пропамятні письма до центрального правительства з жалобами. Чи се що помогло? Нинї робити щось подібного — річ безхосенна, бо відносини уложили ся так, що центральне правительство нїчого не зробить, не спитавши перед тим намісника краю. Нинї має ґр. Баденї велике довірє в корони. Чи можна его поминати? Центральне правительство не зробить нїчого без его відомости. Ігнорувати краєву управу — було би нерозважно«.

„Ми зле зробили, що в „нову еру" не втягнули Поляків. Праса польска ударила зараз на намісника і сим утруднено цїлу акцию. Ми й не одержали всїх уступок, яких надїяли ся, бо намісник, як сам нераз заявляв, мусїв безнастанно оглядатись на Поляків. Центральне правительство числить ся також з Поляками. Чи є отже можливим, щоби ми без Поляків се є, против їх волї що небудь дістали? Коло польске в парляментї розпоряджує 50 голосами, а кождий шеф кабінету мусить числити ся з тим фактором більше, чим з кількома голосами руских послів".

„Упало тут слово, що „нова ера" розбила Русинів. Виходило би з сего, що до полїтичної акциї повинні ми станути з москвофілами. Чи союз з кацапами принїс нам добро? В р. 1879 заінїциював я в Тернополи акцию примиреня з москвофілами і то навіть з самим Наумовичем. Наумович клонив ся до сего дїла, але ґенеральний штаб москвофілів з резиденцією у Львові анулював акцию і Наумович випер ся відтак свого підпису на актї примиреня. Наші кацапи роблять все поза плечами нашими на свою користь, а нашу шкоду. З ними годї нам опять лучитись. Деякі з них може би пішли хвилево з нами, але вкінци й они улягли би тероризмови Маркова і других. Кацапи видвигнули товариство Качковского против „Просьвіти", аґітують против „Народної Торговлї" а навіть „Днїстра".

„Що до радикалів, то ті зразу трудили ся позорно на економічнім поли і в сей спосіб хотїли двигнути селянина, але се була пуста фраза. Нинї акция їх стремить до того, щоби повалити всякі авторитети, а з другої сторони кинули ся они цїлком на поле полїтичне, з чого давнїйше робили народовцям найбільші докори і заміти. Цїла їх акция є аґітацийна. З ними годї нам іти разом. Нехай би они станули наперед всї під прапором „Народної Ради", де побіч народної квестиї веде ся також акцию економічну. Тут мають они поле до позитивної працї в користь економічного двигненя нашого народа".

„А propos кацапів додам ще, що їх уважають всї а навіть корона антідержавним елєментом".

„Я стою по нинї при деклярациї руских послів з 1890 року. Я признаю, що так звана »нова ера« не принесла нам тих користий, яких ми з неї надїяли ся. Але чи ми вихіснували той час, як належало ся? Нї! Ми не орґанїзували ся, а се найбільша наша хиба. Стоячи при »новій ері«, ми не потребуємо сходити ще до ряду гельотів. Нам не лише вільно, але ми повинні безнастанно впоминатись о поладнанє наших потреб. Ми не потребуємо мовчати, або ставати секундистами. Ми повинні всюди вказувати на вагу рускої справи для Австриї. Правительство мало розуміє вагу рускої справи, але і ми мало его про се інформували".

„У нас підносить ся жалї, що правительство впливає на вибори руских послів, а тут вже був би час освободити ся з тої опіки, а се можливе лише через опозицию. Погадаймо лише, чи є можливим, щоби яке небудь правительство в сьвітї зрікло ся впливу на вибори? Тож наші посли а в великій части також польскі посли з малими виїмками виходять з урни під впливом правительства. Ми маємо в соймі 16 послів, котрих нїби то поставив спільний, виборчий комітет, але ми маємо їх для того, бо ґр. Таффе сказав: „Я хочу мати 16 послів, лише не крикунів".

»Яка полїтика лїпша, чи принципіяльна, яку недавно проголосив пос. Романчук в Бібрцї, чи утилїтарна? — питано тут і зроблено менї заміти, що я стараю ся лише о аванси для людий. Признаюсь, що я старав ся о те, бо я пересьвідчений, що Русини на висших становищах можуть більше робити в користь руского народа. Хиба »нової ери« була, як я вже зазначив, те, що ми не зорґанїзували ся. Полїтика Словінців була розумна. Они (як слабші) держали ся Гогенварта, а сей робив за них. Якби ми вступили до славяньскої антікоалїциї, ми пропали би. Полякам і Румунам (що є в клюбі Гогенварта) розвязано би тодї руки против галицких і буковиньских Русинів. Ще недавно сказав до мене Мадейский: Ja wolę Łupuła, a niżeli Romańczuka, bo Łupuł słowny".

„Що Ставропігії відобрано друк учебників руских для народних шкіл, а віддано товариству ім. Шевченка — се не моя вина, коли тут взагалї про вину можна говорити. Чейже тут рішали оферти".

»На славяньску антікоалїцию я дивлю ся скептично. Чехи не були приятелями анї Русинів, анї Поляків. Їх посли виступали против будови зелїзниці з Галича до Тернополя. Посли Вашаті і Кафтан сказали прилюдно в парляментї: »ми не дозволимо, щоби наші мілїони ішли на галицкі зелїзниці!" Їм розходить ся о ческе державне право. Якби его добули Чехи, на нас спали би ще більші тягарі, против чого наш нарід мусїв би протестувати. Ріґер давнїйше, а тепер такі люди, як Айм і Ґреґр знають лише Поляків як полїтичний чинник. Не дурім себе! Русинів они не знали і знати не будуть. Спінчіч сказав: „Я передовсїм Хорват а відтак аж Славянин. І Русинам так треба думати і дїлати а я сего держу ся".

„Сказано тут, що від „нової ери" взялась Русинів апатия. Оно замітне, що Русинам крикливість більше подобає ся, чим спокійна акция. Сеж наша прикмета. Так ми виховали суспільність, що она лише кричить, а до позитивної роботи не бере ся. Ми кричимо, а як приходить до дїла, тодї показує ся, що в нас до него нема потрібних сил. Апатия, коли она виявляє ся дійсно, є наслїдком лихого виховання нашої суспільности, яка любить крик (Feuer-werk-и) а не любить тихої роботи. В крику ми сильні, до роботи апатичні а результат всего: „ми слабі!" Чиж ми не могли зужити останного часу на закладанє институций просьвітних та економічних? Чи ждемо на те, щоби сю роботу за нас зроблено? Нехай кождий працює, де може, в товариствах, в читальнї, в соймі, школї і т. д., то успіх буде: не буде апатиї. Подивім ся на Словінців, котрі, борючись з Нїмцями, успіли в останних часах засновати щадницї і задаткові каси для своїх селян з сумою 4 мілїонів злр. і тим зробили своїх селян, отже виборців незалежними і спосібними до полїтичної акциї".

„Іти в опозицию—значило би тепер—убити себе. Стояти в серединї з руками „вольної полїтики" — сьмішно. Лїпше було би нам давно злучити ся з Словінцями" (Поклюкар) так, як я давнїйше хотїв вступити до клюбу Гогенварта. Румуни (5 послів) зискують свої национальні права лише через Гогенварта. І тепер можемо ще клюб Гогенварта скріпити рускими послами, що було би хосеннїйшим від злуки з Чехами".

(Дальше буде).

Допись з Америки.

(Конець).

Пишеш »Spectotore«, що Преосьвящений Григорий робить все можливе, щоби приспати й так слабого народного духа".

Ту справдї показав ти »Spectatore« цїлковите убожество душевне. Розбуджуванє християньскої самосьвідомости між нашим народом, піднесенє его моральне, а з моральним піднесенєм іде в парі і материяльне, — котрому з апостольскою ревностю віддав ся Владика Григорий,— ти називаєш се »Spectatore« присиплюванєм народного духа!

І хтож може лїпше розбудити народного духа, як не Божа Христова наука? А коли її нарід не знаходить у своїх пастирів, то йде до чужих.

І коли наша українська інтелїґенция не зрозуміє, що лише єдина Христова наука виконувана в практицї, мо-

же двигнути наш нарід і дати ємy силу пережити і побідити ворогів, — катів і всяку зволоч, то вже певно може собі заспівати тепер „вічну память“. А коли читає ся »Дїло«, „Літературно науковий Вістник“, »Галичанина«, „Русское Слово“ і инші більші або менші шматки, то властиво має ся вражінє, що українська суспільність як і еї зрадники, виповіли війну Христу, Єго науцї, виповіли війну Господу Богу.

Вічні насьмішки з наших Владик, насьміване з прав віри, — поганьский індеферентизм. І що з того виходить? Що горячі сердця, що в иньших обставинах були би св. Йосафатами, Павлами, Йоанами Золотоустами, Йоанами Віяннеями, Клявєрами, аб поповняють самовбійства, або віддають ся ледачому житю, пиятиці і попадають в епікуреїзм — а народ гине. Ти невіруюча інтелїґенціє!

Хто Тобі дасть силу перебути мужно ті хвилї, коли ворог хоче тебе замучити, але поволеньки відриваючи оден член тїла, а відтак другий ітд.?

Хто Тобі дасть силу перебути мужно ті страждання, коли бачить ся, як рідних дїтий ведуть на смерть — убивають?

Хто Тобі дасть силу побороти злі склонности, які використовує у нас злий дух, щоби стягнути чоловіка в багно звірячих пристрастий?

Хто дасть силу молодому серцю, дійти до цїли по терневій дорозї житя, та не сплямити ся нїяким пороком?

Хто дасть силу мужови сповнити добре обовязки мужа, — батька, — горожанина?

Хто дасть силу матери сповнити як слїд материньскі обовязки?! Чи може сей новітний сьвігляд, що не узнає нїякої моралї, нїякого закона, лише своє »я« і більш нїчо — тілько „я“ і кучий нїмець вузловатий! О невірюча інтелїґенціє! На всї трудности в житю, на всї болї і муки ти найдеш розраду лише в Христї, в сїм Христї, що відбув страшну, тяжку дорогу на гору Кальварию, де Єго розпняли »поступові«, »учені« „патріоти“ книжники-фарисеї та садукеї.

Лиш Христос може нам помочи! На сїм сьвітї наш нарід не має иншого приятеля. І як ти „Spectatore“ можеш чудувати ся, що наш нарід так радо спішить на Кальварию? Бо сї муки Христа, які він бачить по каплицях Кальварії, осолоджують ємy єго власні муки. Бідний наш нарід хоч темний бачить се, на що ти »Spectatore« і Ти невіруюча інтелїґенціє, що хочбисьте мали за собою усїх могучих цїлого сьвіта, хочбисьте мали мілїонову армію, — хочби було таке очитане, що кождий Українець перечитав би усю новітну літературу, — та коли не буде з Вами Христа, підете там, де пішли Жиди, де йдуть Французи, Мадяри, діждете ся другого — Мукдена — Берестечка — а маленькі Японцї і Хінцї стануть дуже добрими католиками і запанують там, де жили колись дуже »учені і поступові люди“, що не хотїли навіть чути про другу особу Божу Ісуса Христа, що висьмівали усякі релїґійні практики, навіть найсьвятїйші Тайни.

Місто уїдати на Архієреїв, на латиньских сьвящеників і на нової едиції о. Хомишина, возьми »невіруюча інтелїґенціє« і ти »Spectatore« в руки катехізм, читай св. Письмо, часто сповідай ся, але добре і приймай І. Христа в св. Причастию, — то тодї зробиш найбільшу прислугу нашому народови. Добрий християнин-католик — не буде зрадником свого обряду, свого народа, свого кружка, своєї жени, своїх дїтий. Добра християнка-католичка — буде ревною паториотою, вірною женою, доброю материю.

Се, що суть злі католицкі сьвященики, що суть люди, що мають марку католиків, а роблять злочини каннїбалїв,— се суть ті, — що по словам Ісуса кличуть „Господи! Господи!“, а не творять Божих дїл.

Сими злими католиками „невіруюча інтелїґенціє“ не гірши ся, — бо „при боцї Ісуса був також „такий католик“ Юда, що продав Ісуса.

Тож наслїдуй невіруюча інтелїґенціє тих одинайцятьох добрих апостолів, наслїдуй добрих ревних католиків, а за облудників таких як Юда моли ся, — може Г. Бог дасть їм инший розум, иншу волю.

Запамятай собі, невіруюча інтелїґенціє, що хоч би увесь український нарід для Христа умер, загинув. — то задля Христа і воскресне в славі. Колиж би наш нарід і процьвітав в достатках, та був ворогом Христа, тодї чекає єго доля — богача — з притчі о Лазарю.

О. В. Петрівский.

Відповідь на напасти на Є. Е. Митрополита.

——

На відому куренду Митроп. Одинарияту з дня 27. липця 1908. р., котрою забороняє ся одному парохови, або сотрудникови втручати ся в справи не лише церковні, але й полїтичні, просьвітні і економічні пароха другої парохії без відомости і з нарушенєм єго поваги, помістив в „Нар. Слові“ ч. 102 сьвященик-Українець Л. К. критику.

На сю критику сьмію відповісти що слїдує: Сим розпорядженєм наше українське духовеньство цїлком не є заковане в якісь »канонїчні кайдани«, а то для того, бо всякому розумному послухови подобає ся всякий деґальний закон, а на послух нема не лише кайданів, але нема жадних средств.

Що Митрополит міг видати таке розпорядженє, то нїчо дивного, бо до сего має повне право, випливаюче з титулу Єго юрисдикциї і круга Єго дїланя.

Дописуватель підсуває в тім розпорядженю злу волю Митрополитї; преціньde internis«, до котрих належить і чувство волї, »non judicat praetor«.

Чи з сего розпорядженя буде хосен для народа, чи нї, про се не можна вже тепер рішучо говорити „що не будехісна“, се доперва дасть ся видїти.

Що занедбанє між нашим народом було і есть, се правда; оно на жаль буде ще і в далекій будучности, бо істория сьвідчить, що нарід не нагло, але поволи і постепенно розвиває ся.

Дописуватель каже, що там є занедбанє, де є старі сьвященики, а не згадує нїчого, що много сїдоголових сьвящеників своєю працею над просьвітою і економічним положенєм народа перевисшають много молодих, навіть дуже дїяльних сьвящеників.

Що молоді сьвященики багато причиняють ся до просьвіти, сего нїхто не перечить, але нїхто не сьміє перечити слів св. Анзельма: »не мішай ся в несвоїрічи«.

Що наш нарід більше тепер, як коли небудь потребує апостолів, о сїм Митрополит лїпше може знає, як хто инший, і власне длятого видав таке розпорядженє, щоби апостоли занадто не бавили ся в аґітаторів, вічевиків, аґентів парцеляційних (бо сей завід лицює більше сьвітским людям), іно щоби в першій мірі були правдивими „κατ' ἐξοχήν“ апостолами т. є учителями віри і обичаїв, але не щоби для хвилевої гордости, популярности і імпонованя другому сьвященикови мішали ся в справи єго парохії в спосіб підкопуючий єго повагу і становище, закладаючи без єго волї і відомости читальнї, братства, товариства, скликували віча і збори і т. д.

Таке втручуване до чужої парафії викликує правдиве замішанє вавилоньске.

Оно підкопує повагу властивого сьвященика, оно є причиною, що парохіяни легковажать свого сьвященика навіть в церковних справах, оно викликує згіршенє межи парохіянами.

Наслїдки сего вмішуваня в чужі справи є такі, що парохіянин глузує собі бодай поза очи з всяких рад, наук, упімнень свого пароха, а в короткім часї так само буде глумити ся з рад інтруза сьвященика.

В такій парохії нема вже бесїди о просьвіті і о економічнім положеню народа, бо там через борбу сьвящеників є вже ослаблена віра і повага духовеньства.

Се власне було причиною, котра спонукала Митрополита до виданя згаданого розпорядженя.

Дописуватель сумує, що нема нинї таких єрархів, які повинні бути!

Нема чого сумувати, противно треба тїшити ся, бо сами наші полїтичні противники з огірченєм говорять, що не було так високо інтелїґентних, побожних, характерних, справі народній відданих епископів руских, як всї три наші Владики.

Так само заявили в парлямєнтї др. Окуневский і Вол. о. Онишкевич, що нашї всї три Владики тїшать ся повним довірєм загалу народа українъско-рускаго.

О. Сава Ломницкий, парох.

Садки, 22/8. 1908.

Полїтичний огляд.

——

Австро-Угорщина.

Відносини Туреччини викликують в полїтичних кругах все таки вельми поважні сумнївы, а ся справа передовсїм найбільш обходить Австро-угорску монархію, бо она є не тілько безпосередною сусїдою Туреччини, але й живо інтересована таможними подїями з огляду на Босну й Герцоґовину. Мимо прихильно вижидаючого становища, яке заняли европ. держави супроти Туреччини і останними днями знов заявили се відкликаєм своїх офіцирів з Македонії, не можуть европ. держави сего недобачити, що введенє парляментарної системи в Туреччинї зустріне ея з поважними, може навіть неодолимими трудностями. Передовсїм треба тямити, що Туреччина населена рїжнородними народностями. Спершу повело ся вправдї втихомирити национальну доротьбу, одначе з сего годї заключати, щоби она не вибухла небавом наново з подвійним завзятєм. А коли уладженє национального питаня зустрічає такі великі перепони вупорядкованій держанї як Австро-Угорщина, то тим труднїйше буде сю справу уладити на революцийній области, котру не так легко можна довести до орґанїчного розвитку. Наново викликана национальна боротьба з завзятєм питомим ориентальним народам могла би довести до великого заколоту і розладу. Цїлість Туреччини основувала ся доси на верховладї Османів розсїяних в незначнім числї по всїх краях Османьского цїсарства, а тепер виринає питанє, чи ся держава вспіє станути на становищі понад всякими национальними спорами і боротьбами і видобувши з себе настілько сили, щоби о-

безпечити державі потрібний для відродин час і спокій.

Доси все ще панує там одушевлене задля визволеня суспільности з вікової неволї, шпігуньства, доносів, гнобленя, визиску. Почало ся усуване тих чинників, котрі піддержували сю вікову погану систему. Але тепер наспіла пора перестрою армії, а до сего потреба багато гроша, коли тимчасом Туреччина находить ся в скрутнім фінансовім положеню і навіть не має кредиту в Европі. Окрім гроший потреба до реорґанізації армії і заведеня в нїй карности, сеї підстави добре уладженої держави, також відповідних спосібних людий. Тимчасом се по більшій части старі люди, а новий мінїстер Реджій-паша, котрий мав довірє молодотурків, по кількадневнім урядованю умер нагло.

Балканьскі держави відносять ся недовірчиво до Туреччини. В Болгарії всї сторонництва вимагають, щоби правительство мало ся на бачности і пильно слїдило події в Туреччинї, бо від війни рос.-турец. 1877 – 78 не було так критичної для Туреччини хвилї, як теперішня, тимто взивають македоньских Болгар, щоби взяли ся на місцї до роботи і обезпечили своє народне єствованє. Болгарске правительство буде очивидно дбати про удержанє добрих взаємин з Туреччиною.

В Сербії навпаки панують инші почуваня, бо коли болгарскі і грецкі ватаги зложили оруже, сербскі ще з тим отягають ся, бо Сербія не покидає своїх великосербских мрій, котрі проявили ся і в Білгородї і в Хорвати.. Також становище Арнавтів супроти Сербів викликує роздратованє, бо Арнавти голосять, що тепер вернули давні часи, щоби раяси остали раясами, а Арнавти і Турки панами. Отсе викликує роздратованє і недовірє до конституції і молодотурків і до сего подвійного в Туреччинї правительства.

Новинки

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: *Успенє П. Д. М.*; римо-кат.: Августина Еп. — В с у б о т у: руско-кат.: Образа Господ.; римо-кат.: Усїк. Гл. Ів. Хр.

— **Продовженє шкільних ферий.** За дозволом мінїстерства просьвіти кр. рада шкільна з причини пошести шкарлятини відложила початок шкільного року до 15. вересня також в клясах I до IV всїх середних шкіл у Львові і в I та II кл. середних шкіл в Тернополї. Той самий розпорядок видано для шкіл народних і видїлових публичних і приватних, та для обох шкіл вправ учит. семінарії в Тернополї і в Ладичинї, в народних школах в Могильницї, Ласківцях і Слобідцї янівскій, теребовельского пов., і для школи в Коропужу, рудецкого повіта. Заряджене видане кр. радою шк. що до народних і видїлових шкіл у Львові відносить ся також до всїх приватних шкіл тої категорії, до обох шкіл вправ при учительских семінариях мужескій і женьскій у Львові, як також при приват. учит. семінариях і до лїцея ім. Ядвиги у Львові. На вість про появу пошести шкарлятини в Золочеві і Ярославі намісництво вислало туда санїтарного інспектора д-ра Ляховича для провіреня розмірів пошести.

— **„Дїло“** розлютило ся нашими поглядами висловленими про переміну в его редакції, хоч ми сї погляди оперли на оповіщенях самого „Дїла“ і близко поінформованої »Ради« (котрої сталим дописувателем є п. М. Лозиньский, член ред. „Дїла“) і »Гром. Голосу«. Наші погляди потверджує власн. кореспондент „Ради“ (п. Лозиньский) а подавши оповіщенє „Народного Комітету“ додає від себе ось що: „До сього пояснення „Народного Комітету“ треба ще додати, що крім д. Цегельского, всї инші члени редакції »Дїла« (Борковский, Весоловский, Гіжовский, Кузьма, Лозиньский, Панейко) зостають ся в редакції і вестимуть ті самі віддїли, що й досї“. — Як ми вже зазначили і як се в окремій статї у вчерашнім числї виказано, дотеперішня тактика особистих напастий буде дальше ведена а пп. Лозиньский, Кузьма і Панейко дають повну поруку, що ворожий духовеньству і руск.-кат. Церкві напрям буде видержаний.

— **В справі продажі іконостасу в Білій.** Церков парохіяльна в Білій, чортківского повіта, (почта і стация телеґр. Чортків) має на продаж старинний іконостас, прегарний памятник руской церковної штуки, лиш тому, що для нововибудованої місцевої церкви є за великий і задлячого в нїй анї в цїлости не може бути уміщений анї перероблений. Після докладного виміру згаданий іконостас є по обох боках високий 5 метрів 40 цм., в самій середині 6 м. 65 цм., ширина виносить 6 м. 60 цм.; з огляду, що ґрупа краєвих консерваторів узнала згаданий іконостас памятником о високоартистичних прикметах з характером цїнного забутку минувшости заслугуючого безусловно на удержанє, булаб велика шкода, наколиб згаданий памятник нашої церковної штуки не найшов місця в руских церквах, а задля своєї величини опинив ся в котрім з краєвих музеїв. Подаючи се до відома Всеч. Духовеньства упрашає ся рефлєктуючих на набутє згаданого іконостаса, котрий за дуже дешеву цїну набути можна, звернути ся прямо до гр.-кат. парохіяльного Уряду в Білій. Инші рускі часописи зволять сю оповістку повторити.

— **Осторога.** В часї мові квести в многих місцях оповідано менї, що була сяка а така Василиянка і, що еї поведенє було безлично скандальне. Обманиця ся збиряє гроші будьто для Василиянок, а тимчасом робить їм сором і ширить згіршенє. Остерігаємо проте високоповажану Публику і заразом просимо, щоби не легко давали віру яким небудь квестаркам та жадали все леґітимації від ц. к. намісництва і дозволу від своєї духовної власти, именно від Митрополичого Ординарияту. При сїй нагоді мило менї долучити всїм нашим Вп. Добродїям сердечну подяку за щиру гостинність і жертви та запевнити, що Василиянки в молитвах своїх про них не забувають. Тих, що не вирівнали еще рахунків за мої книжки та образцї, прошу дуже о ласкаве надіслане залеглостий на мою адресу до монастиря в Яворові. — Монах. *Зофія Станьчак ЧСВВ.*

— **Дрібні вісти.** Бурмистром в Буську вибрано п. Влад. Рослоновского, а віцебурмістром п. Семена Чучмана. — Міска рада в Снятинї надала своему бурмистрови п. Титови Немчевскому почетне горожаньство. — В Снятинї ширить ся пошестно тиф. — В Тернополї занедужало 300 дїтий на шкарлятину.

— **Переписка Редакції.** *Вп. о. П. в Д.* Простїть, що не можемо всего зараз помістити, бо стілько нагромадилось материялу, що не можемо дати ради. Однак в найблизших числах подамо. — *Вп. п. Б. Л. в К.* Вибачте, що Ваша цїнна статя так довго жде на місце, але також подамо і просимо нас не забувати.

— **Вписи учеників і учениць до школи ім. М. Шашкевича у Львові**, при ул. Скарбківскій 26, на шкільний рік 1908/9, відбудуть ся — по причині, що сего року шкільна наука розпічне ся доперва з днем 15. вересня — в днях (в суботу і понедїлок) 12. і 14. вересня 1908. рано від 9. до 12., а по полудни від 3 до 5 години, а дня (в недїлю) 13. вересня с. р. тілько рано від 9 до 11 год.

Ученики і ученицї, котрі записують ся до I кляси, мають при вписї предложити метрику уродженя, на доказ, що мають приписаний вік шкільний, а ученики і ученицї, які вже учащали до тутешної школи, мають виказати ся шкільним сьвідоцтвом з попереднього

Материяли до історії зносин Галичан з Буковинцями.

(Дальше).

Ч. 128.

Лист Із. Воробкевича до Олекс. Барвінського,

писаний 18. V. 1869.

Друзе милий!

Знаю добре, що ти на мене уже угнівав ся, бо й є чему, но, братіку, щоби ті знав, якій я занятий, яка біда зновъ мене присіла, то безпечно значне зменшившись. Почуй, а самъ мене извинишъ!

Цілісенький пістъ великий хорувала моя теща на Lungenentzündung, моя жина такожъ відъ одного часу слабенька, я перенявъ релігію и рускій язикъ при Реалні школі и тримаю теперъ шо днини 8—9 годинъ. Коло того ще обновляю мою хатчину, и мушу у одні кімнаті з цілою сеймою жити, всюди великій непорядокъ, а у кишени найбільший, отъ бігме незнаю, якъ зъ сей біди вікрапатися.

Негнівайся, шо тобі не пишу; до мого брата въ Львові бігме може разъ у місяці де щось напишу, а більши тому, що его дитина у мене.

Мавъ я разъ думку, друже мій милий, мой обширнійші поезій осібно напечатати, но тоя думка якъ мрія щезяа, якимъ узрівъ, шо мошенка порожна. Про то теперъ и не гадаю. Мені, мій друже, відъ одного часу все однаково, а особливо то, шо тичить ся моіхъ нещастнихъ умственнихъ творівъ. Я для нашої літератури такъ добрий, якъ мертвій, моє серце завмерло и бігме непамятаю, коли оно пнуте чувствами музу спомянуло. Було шо було, но все ся минуло, загуло и слідъ ся запавъ! Тожъ роби, брате, зъ моіми творами, шо самъ хочишъ, мені вже однаково.

Тімусь, шо ти наук. читанкою трудишся, красне діло и заслуги гідне! Посилаю тобі скілька книжокъ, котрі у мене ще лишились, розпозичавъ я ихъ, али честни люде неповіддавали. Не знаю брате, це (чи) до такої книжки щось зъ моіхъ творівъ здатне буде. Я не писавъ для школи, но для люду. Якъ де щось знайдешъ, то можишъ помістити и моемъ власнимъ именемъ підписати; роби якъ хочишъ, мені все однаково, и то навіть однаково, це жею, це ні! Що щебъ тобі писати? Можи про нашу бесіду, и про клевити, котрі на мене спадали? То не приємне діло, але поучивши и повне хісна для житя.

Цілую тебе, друже, и бувай ми здоровъ, твій другъ

Пеидоръ

18. мая 1869.

Я много книжокъ розпозичивъ и незнаю, кому, а такъ самі найкрасші книжки попропадали, отже и „Марусю“ не можу тобі прислати, вібачай!

Въ остатнімъ часу написавъ я кілька пісней, невесного содержанія, котрі дужебъ до твої читанки придались, якъ би тобі треба, то іхъ тобі пришлю.

До листу додана поезия: »Мрачна днина була вчера« — а до неї замітка: »Маю я ще таких латанинъ, али пустенькі, друже, радъ бимъ тобі іхъ написать, но бігма не маю часу).

З листу Олекс. Барвінського до Осипа Барв.

писаний 23. V. 1869:

»Млака позволив себе печатати підъ власнимъ имемъ и я просивъ Шрама, щобъ списавъ ёго біографію«.

З листу Ол. Барвіньск. до Осипа Барвіньского,

писаний 29. V. 1869:

„Чи Боробкевич може розгнівав ся тимъ, що я ёго противъ о биографію Млаки? — Млаці послали ми 3. телеґрамъ. Я про те писавъ до Тернополя, а відтамъ ёму вислали“.

року, ученики же і учениці, що прийдуть з инших шкіл, мають предложити крім шкільного сьвідоцтва також метрику уродженя.

— **Вписи учениць до приготовительної I, II і III кл. женьскої ґімназиї** з правом публичности СС. Василіянок у Львові відбудуть ся в днях від 31. серпня до 2. вересня включно в год. 8—12 і 3—6, вступні іспити до приготовляючої і I кл. і приватні з I і II кл. дня 3. вересня, а вступні до кляс II і III між 5. а 15. вересня. Шкільний рік 1908/9 зачинає ся Богослуженем в церкві СС. Василіянок дня 4. вересня о год. 8. рано. — *О. Спиридон Кархут*, ректор.

— **В Виткові новім** д. 28. с. м. в салї „Кружка рільничого“ відограють аматори комедию в 1 дії Гр. Григориевича »Тато на заручинах« і комедию в 1 дії Ол. Бобикевича »Настоящі«. Початок о 8. год. вечер.

— **Іменованє**. Міністер просьвіти іменував руско кат. катехита і професора польскої ґімназиї в Тернополї, о. Дамяна Константина Лопатиньского, учителем релїґії в учит. семінариї жіночій у Львові.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Під Чорногорою.

Ворохта над Прутом 15/8. 1908.

(Конець).

Як би не попсована водою стежка та не брак всяких дороговказів на перехрестях доріг, була би дорога аж до потока Кривець цїлком монотонна. Доперва в місци, де Кривець впадає в Ільцю, монотонність переривається. Дуже інтересне є те, що від сеї хвилї мапа картоґрафічного інститута зовсїм не годить ся з дїйсностию. Мапа каже іти через міст на право здовж Ільцї, а слїди коний і возів звертали нас влїво горі Кривця. Розглядаючи ся в слїдах як червоношкірці в американьских преріях, ми пішли на лїво, міркуючи, що кожда дорога десь нас конче заведе до людий, а ми вже в них поспитаємо, чи ми блудимо чи нї. Но і показало ся, що ми вибрали добре. Бо насамперед ми трафили партию дивких урвищ і скель подібних Грамітновим скелям, яких уверствованє сторчить в гору цїлком прямовісно і робить вражінє високезних, понадщерблюваних мурів уставлених на значній простори тїсно оден попри другого. По друге ми довідали ся, що як раз ідемо добре, бо ідемо дорогою, яку староста в Косові п. Заградник власне тепер будує для полученя Ворохти зі Жабєм і Буркутом, а якої на мапі ще нема.

Вже близько границї Жабя ми стрінули п. Теофіля Кисїлевского, що вже повертав до дому. Прихильність свою до туристів задокументував п. Кисїлевский зараз на місци, по трактувавши нас хлїбом з маслом і бриндзею та якоюсь солодкою леґуміною з кукурудзяної муки з конфітурами, що їх віз зі собою, як подорожний провіянт. Ми розповіли коротко про нашу дорогу, нічлїг й заходи о конї, почім розпращали ся та рушили по чверть годиннім спочинку далї. За границею Жабя ми війшли на викінчену вже часть гостинця Ворохта-Жабє, що лагідним спадом веде долї потока Арджелюжа і посували ся легко і скоро по новісінькій дорозї висадженій гарним, молодим, около 30 до 50 лїтним лїсом та густими корчами малин. Шкода, що не було часу їх збирати, бо така їх була маса, що можна було легко ними наїсти ся до ситости і ще сховати собі „на потому“. На тій дорозї можна було наглядно обсервувати два сьвіти, два часи, минувшину та теперішність. Ми йшли дорогою рівненькою як розвинене полотно на левадї, а від часу до часу переходили попри, або в півперек давної дороги, що передше вела менше-більше здовж нашої алеї, бо се властиво є алея а не гостинець. Міленький, а твердий шутер під ногами відбивав ярко від надїгнилих, позападаних кругляків старого плаю. Вигідні насипи над жолобинами видавали ся ще вигіднїйши, коли ми подивили в пропастисті болота, що по них давнїйші туристи, ледви з перед кількох щелїт, мусїли з трудом і мозолом переправляти ся. Коли чоловікови нї болото, нї трясависко, нї камінисна, нї вкінци зогнилі і спорохнявілі кругляки ніг не збивають, то він може тодї не лиш скоро йти, але також рівночасно цїлою душею утонути в окружаючій его природї, вслухати ся в пречудесні акорди лїсової музики, в спів птиць, шипіт потоків в долинах і шум вітру в верхах лїсів. Незрівнаний запах розігрітих смерек, ялиць і сосен, ріжноманїтна канва цьвітів та зміняючі ся як в калейдоскопі види, переносять чоловіка в якийсь неначе зачарований сьвіт байок.

По дорозї стрічаємо якусь гуцульску пару, цїлу в червонім строю. Тут будить ся в менї підозрінє, що нахил Гуцулів до червоности не є мабудь припадковий, але що его викликала необмежена зеленість природи, як доповненє, чи, як хто хочє, як контраст сеї зелени. Навіть і цьвіти, ті самі, що ростуть в долах з млавим закрашенєм, мають тут в горах краски значно сильнїйші, виразнїйші та живійші.

Недалеко місця, де Арджелюжа впадає до Пруту, стоять в лїсї над старою дорогою два чи три опущені доми. Дахи позападані, виломані і порожні вікна, мох на стїнах і дилях, а докола високий лїс, се одна з перворядних тем для малярів. А відти вже недалеко до Пруту, а від него до Ворохти лиш 6 кільометрів, і для того стає дивним, що дотепер нїякий маляр не використав сеї мальовничої пустки до образу на тему пр.: „Захист опришків“, або „Мешканє чарівниці“, або „Приют лїсових духів“, або щось иншого в подібнім змислї

Просто входу на гостинець, що іде здовж Прута великий стовп з трома розпростертими на боки руками, закінченими випростованими, вказуючими пальцями, закинув менї неправду, немов би на гостинцях не було дороговказів. Я підійшов близше, щоби провірити напрям доріг і відійшов не довідавши ся нїчого, бо на біло вилякерованих руках... не було нїякої написи. За те якийсь Гуцул, що направляв попсовану Прутом дорогу, поінформував нас, що до трачки в Ворохтї є 6 кільометрів, та, що если „рольбан“ ще не пішов, то буде можна присїсти ся на него і доїхати до трачки, а звідти вже до стациї в Ворохтї недалеко.

Ідемо ми отже „штрекою“ і чекаємо на сей рольбан. Тимчасом від якогось надзорця складу кльоців чуємо, що нинї як в латиньске сьвято трачка не вислала своєї зелїзниці по кльоци. Се значить, що наше призначене дійти з Бергомету до Ворохти пішки і то аж до послїдного метра пішки, мусїло невідклично сповнити ся. Так ми і пішли пішки, зійшли зі шии, що своїми порогами збивали нам ноги і пішли гостинцем в діл Прута. Дорога гарна, рівненька, вечірний холодок легонький, з віддали доходячий шипіт ріки та гарні види гір скоротили нам дорогу і ми анї отямили ся, як війшли в область трачки, а далї минули трачку і війшли в ряд домів, аж голосне »Гаразд!« з веранди одного з домів задержало нас на місци. Був се проф. Вітошиньский, що з д-ром Володимиром Левицким, д. Цеглиньским і другими нашими „лїтниками“ сидїли перед гостинницею п. Перкатюка та робили метеорольоґічні спостереженя і укладали проґнозу на завтра. На грімкий привіт, ми відповіли о скілько можна ще грімкійше, війшли в реставрацию, скинули тайстри і сїли до кави. А вона справедливо нам належала ся, бо переманджати круглих пять миль, в осьмім дни пішої вандрівки горами, протягом шістьох годин і 10 хвиль, вчисляючи в те вже і спочинок, дає право до випитя порядної порциї кави, очивидно за гроші. А ми преціньзискали 10 корон, що їх не хотїли брати жабівскі фірмани. —

А. Будзиновский

Телєґрами

в дня 27. серпня.

Відень. Сербский міністер заграничних справ Мильованович, приїхав ту вчера і був по полудни у міністра заграничних справ бар. Еренталя.

Царгород. Виборчий рух вже розпочав ся. В поодиноких округах вже поставлено кандидатів до парляменту.

Глядить лєкциї кандидат IV. р. учительской семінариї. Зголошуватись прошу: „Лекция“ п. Яричів новий. Poste restante. (3—3)

Фільварок 80-морґовий

1½ години від Львова з новими забудованями, інвентаром і збором 16 морґів, 16 морґів луки

решта найлїпшої пшеничної землї

на продаж або до заміни на каменицю у Львові.

Відомість в канцелярії адвоката

Д-ра Розенбавма — Львів, Коперника 30.

(1—3)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зіморовича ч. 5. у Львові.

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — у Львові, ул. Сикстуска ч. 14. — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (40—?)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 186. Львів, неділя дня 17. (30.) серпня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Галицкий сойм.

(×) Дня 15. н. ст. вересня збере ся галицкий сойм на довшу, імовірно шестинедільну сесию, бо центр. правительство стоїть за речинцем 3. листопада для держ. ради.

Сегорічна сесия кр. сойму має вже з того огляду велику вагу, бо се буде перша сесия після нових виборів, котрі дали що до складу політ. сторонництв значно відмінний вигляд від давнійшого. Як небудь соймова, польска більшість складає ся з ріжних сторонництв, одначе вже тепер можна сказати, що буде она поступати в усіх национально-політичних питанях зовсім зединеною і в тім ві велика сила. Руский нарід не тільки не здобув, як політ. керманичі национ. демократії запевняли, 30—35 мандатів, а вислав ледво для самостійних внесень та інтерпеляций конечно вимагане число, але й сі представники виступлять розбиті на два клюби зовсім суперечні собі що до основної национ. політ. програми. »Русскій (себ то московский) клубъ«, котрий вперше від почину констит. доби виступить в галицкім соймі, обійме тепер ролю, яку в починах сего сойму відгривали такі польскі політики, як ґр. Лешок Борковский, котрий голосив: niema Rusi — jest tylko Polska i Moskwa, ґр. Ґолєвский і т. и. Се очевидно значно ослабить і утруднить становище дійсного руского (українського) клюбу тим більше, що й він не буде зложений з однородних представників, бо будуть в нім окрім национал-демократів ще й радикали і социял-демократи.

А буде мати теперішна сесия соймова до полагоди три вельми важні і трудні справи.

Пекучою справою є питанє насущного хліба для широких верств хліборобских, котрі наслідком повений, злив, градів і безнастанної слоти потерпіли нечувані і небувалі доси шкоди живлові, так що Галичині грозить прямо голод і все лихо, яке з ним вяже ся. Намісник Є. Е. др. Бобжиньский забрав ся дуже рішучо до сеї справи, щоби зарадити лихови, а зорґанізованому за его приводом краєвому комітетови подав він сими днями відомість, що вже в 46 повітах потворили ся повітові комітети, котрі витичили собі задачу пособляти потерпівшому населеню. На основі дотеперішних дослідів предложив комісар Розвадовский в намісництві реферат, з котрого виходить, що в 27 повітах 386 громад на просторі 70.000 гектарів потерпіло від повений або градів і що в тих повітах (значить третина краю) жнивні плоди зовсім знищені. В инших 19 повітах повени і гради заподіяли також значні шкоди. Комітет постановив в тих повітах розділити кілька сот ваґонів збіжа на насінє.

Отсе тілько приближно обчислене народогосподарске положенє нашого краю, котрий потребувати ме наслідком того видатної помочи, а з боку руских послів булаб конечно потрібна в тім напрямі більша рухливість — не в тім напрямі, щоби устроювано походи з бандериями або віча з лентами і топірцями, але щоб справді подумано про обезпеченє насущного хліба для загрожених голодом і голодовим тифом.

Друга важна і трудна справа, якою теперішний сойм буде занимати ся, се справа виборчої реформи, а тут також caveant consules, щоби рускому народови в новій виборчій ординації обезпечено приналежне его населеню представництво.

Трета справа, неперечно також вельми важна і трудна, се межинародне порозуменє між двома в краю поселеними народами, з котрим вяже ся полагода национально-політичного спору між Русинами а Поляками. На сю тему появило ся останними часами багато статий в ріжних часописях і краєвих і австрийских, а ми також недавно висловили про се, хоч коротко, свій погляд. Одначе се справа так важна, далекосягла і трудна що до неї ми ще повернемо і присьвятимо їй більше уваги.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

Материяли до політики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

Пос. Вахнянин: Всякий з нас знає, що »нова ера« не основувала ся на пунктациях та що намісник в краєвім соймі сказав правду, заявляючи польскій шляхті, — що „między nami nic nie było". Правительство краєве заявило лише з висшого розказу, що оно буде піддержувати їх национальний розвій, коли они стануть на становищу австрийского патріотизму, с. є, коли будуть Русинами вірними династиї і своїй церкві. Мимо сего нарід руский надіяв ся деяких полекш для себе, деяких концесий і більшої прихильности. Сформулованє потреб залежало від руских послів, так само переведенє, чи зреалізованє сих потреб. Через два роки запоручав нам пос. Романчук, як голова руских послів, що се і друге одержать Русини. Дещо справді осягнено, дещо повисло в воздусі, але причина повільного розвою справ лежала, мабуть не тілько в неприхильности Поляків до т. зв. концесий в користь Русинів, але в слабій акциї самих послів у Відни. Рускі посли обмежували ся на свої речи в парляментї і вірили надмірно шкільному референтови в буджетовій комісиї. Оден лише пос. Барвіньский заходив ся коло шкільних справ. Справами буковиньских Русинів наші посли не хотїли інтересувати ся і відказали їм устами пос. Романчука всякої помочи".

„Тепер настав новий кабінет. Станути в опозициї до нового кабінету нема реальних основ. Нам сказано, що нове міністерство буде гірше і більше вороже Русинам, чим кабінет ґр. Таффого. Новий кабінет не заявив програми, котра була би Русинам неприхильна. Я розумію, що колиб кабінет ґр. Таффого стояв ще нині у керми, Русини могли би бути з него невдоволені. Сей кабінет зближив ся до Русинів в р. 1890 посредством кр. ряду і, як нас завірювано, не додержав приречень Русинам, то і консеквентно було би станути нині против такого кабінету. Але новий кабінет Віндішґреца не виявив ще поглядів своїх супротив Русинів, а мимо сего пос. Романчук висказав ему вже своє недовіре і то на власну руку, не спитавши про се своїх клюбових товаришів. Деж була причина казати: „Wir können der neuen Regierung kein Vertrauen entgegenbringen"? — Ми готові піти всї в крайну опозицию, коли будемо мати докази, що новий кабінет рускій справі противний«.

„Пос. Романчук велить нам вступити до славяньскої антикоалїциї, с. є. злучити ся з Молодочехами і деякими Словінцями. Я знаю, що новий кабінет перейшов над ческим державним питанєм хвилево до дневного порядку, кажучи, що перед поладнанєм виборчого питаня в користь робітників правительство не хоче рухати „більших питань". Але чи з того можемо вносити, що новий кабінет буде неприхильний Русинам? Може бути, що пос. Романчук щось близше знає, але нам він сего не сказав, лише кличе нас до союза з Чехами, котрі, мабуть, себе зізолювали в парляментї. Чехам не лежала руска справа на душі в часї ери ґр. Таффого. Они мають нині, коли їм нас потреба, красні слова для нас, стануги в оборонї наших прав они не мають охоти і сили. Коли одного часу, ще за автономічного устрою державної ради, рускі посли звернулись до Ріґера і просили его, щоби він вплинув на Поляків, Ріґер відповів: „Wir bedauern die Ruthenen, aber helfen können wir ihnen nicht". І політика Молододочехів є еґоїстична. Ходили слухи, що Евд. Ґреґр переговорював з Поляками і за ціну союза Поляків з Молодочехами жертвував нас Полякам. Опозиция Чехів в злуці з частиною Словінців та Хорватів, а навіть в злуці з рускими послами не може мати нїякої ваги супротив великої коалїциї нїмецкої лївиці, клюбу ґр. Гогенварта та Поляків, а додатиб, що до сеї коалїциї

приступив вже клюб Коронїнього і клюб нїмецких националів. Впрочім сам п. Романчук каже нам, що новий славяньский союз не ручить нам за переведене своєї програми і »рівноправність народів«. В сїм союзї кождий клюб може ходити своїми дорогами і деж є основи, щоби ми з гори заняли опозицийне становище супротив нового кабінету?«

»Пос. Романчук каже, що лише приватно говорив з кн. Віндішґрецом про руску справу та що кн. Віндішґрец не звязав ся нїчим супротив него. Були також якісь переговори п. Підляшецкого з пос. Пінїньским, але їх не докінчено. Як панове самі кажете: все почато, але нїчого не довершено. Я думаю, що час на опозицию буде, але перед тим треба спитати кн. Віндішґреца, як він буде відноситись до рускої справи. Не спитавши, годї нам вязати ся з Чехами, тим меньше, що сей союз не принесе нам хісна, а хиба лише Чехам поможе. Панове посли сказали нам нераз також, що „ґр. Баденї радо був би дещо признав Русинам та що Поляки не допускали до сего, грозили ему, що его повалять“. Я думаю про те, що нам треба і до ґр. Баденього і до Поляків поставити категоричне питанє: як они на будуче стануть відносити ся до рускої справи? Квестию сю треба пояснити всесторонно. Вправдї трудно нам тепер спитати лично кн. Віндішґреца в сїм напрямі, але я думаю, „що намісник ґр. Баденї, який був при родинах нового кабінету в Пештї, зможе нам на наше питанє дати відповідь тим скорше, що в сїм кабінетї засїдають Мадейский і Яворский. Коли дістанемо неґативну відповідь, тодї зможемо ухвалити, що задля тих а тих позитивних причин переходимо в опозицию супротив нового правительства. Посли мусять вести политику обережно і на певних даних. Я з своєї сторони не міг би нинї рішити ся на союз з Чехами і на опозицию з „гори“ — a priori“.

„Що до союза з москвофілами, то скажу виразно, що з неґаторами мови национальности я нїколи не злучу ся. Они є нинї елєментом антідержавним і злучитись з ними значило би одно, що привязати собі камінь до ноги. А як довго радикали не стануть щиро на национальнім ґрунтї і не залишать боротьби з духовеньством і церквою — нам з ними годї йти«.

„Вношу проте, щоби рускі посли, заким рішать, на яку дорогу вступити, спитали правительство центральне і краєве а також Поляків, як всї ті чинники в теперішній новій ситуациї думають віднести ся до Русинів. По відповіди буде ще досить часу рішати питанє нашого становища в соймі і державній радї. Сего вимагає консеквенция«.

(Дальше буде).

— **Справленє похибки.** В попередім продовженю „Материялів...“ Н. Вахнянина пропущено на вступі одну стрічку: „Пос. Барвінський промовив:“ яку просимо вставити перед словами: „Политик мусить...“

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Торговий договор Австро-Угорщини з Сербією війде в житє д. 1. вересня по великих перепонах дипльоматичних і парляментарних. Сербска скупштина затвердить сей договор а Угорщина се вже вчинила, лише в Австриї справа не полагоджена парляментарно, бо держ. рада зберe ся аж 3. листопада. Австр. правительство має одначе ухвалену парляментом повновласть і сею покористує ся для введеня в житє сего договору, котрого так горячо домагали ся промислові і торгові круги. Тимчасом хлїборобники були противні і вість про введенє сего договору без попереднього парляментарного ухваленя викликала велике огірченє в хлїборобских кругах. Становище мінїстра хлїборобства д-ра Ебенгоха тим способом захитане і можливе его уступленє, одначе про се рішати ме христ. сусп. сторонництво після повороту д-ра Люеґера і мінїстра-президента бар. Бека до Відня.

Заграница.

Становище і житє султана Абдуль Гаміда сильно загрожене, як звіщає W. Allg. Ztg. Молодотурецкий комітет має бути за кн. Саба, сином помершого Махмеда-паші. Тимчасом N. fr. Presse звіщає, що султан помирив ся з наслїдником престола Решед-пашою і приняв его торжественно та уцїлувавши его, візвав, щоби разом з ним трудив ся для добри вітчини. Решед-паша уцїлував султана в руку. Се вважають урядовим признанєм Решеда-паші наслїдником престола, одначе се буде зависиме від прихильности ґвардиї, котра поки що вірна султанови, хоч між нею розповюджена молодотурецка пропаґанда. Часописи висловлюють бажанє, щоби від тепер Решед-паша брав участь в кождім селямлїку.

Мимо всего того положенє султана не є безпечне. Саба Еддім вислав до молодотурецкого комітету проклямацию, в котрий заявляє, що доси не може зложити оружя, доки султан матиме собі ґвардию, бо при першій лїпшій нагоді зверне ся проти них. W. Allg. Ztg. доносить, що молодотуркам повело ся з касарнї в Ільдіз усунути другу дивізию ґвардиї, розходить ся ще о усуненє альбаньских жовнїрів, а в тій цїли треба підкупити альбаньских офіцирів.

В Царгородї і в Малій Азиї проявляють ся неприязні султанови заяви викликувані усуненими давними урядниками. Правительство турецке виступає проти сего з всякою рішучостю і находить підтержку в молодотурецкім комітетї, котрий взиває населенє до „послуху султанови і до ладу.

В мароканьскій справі занимають европ. держави вижидаюче становище. Розходить ся о те, щоби новий султан Мулей Гафід признав договор в Альджезірас, а тодї і він буде признаний законним султаном европейскими державами.

Коли в Туреччинї султан намагає ся ввести парляментарну справу, в Персиї шах думає про зовсїм инший парляментаризм. Перед росийским послом в Тегеранї Гартвіґом висловив ся він, що Персия не дозріла ще до конституциї і тому шах на домаганє двірских кругів обдумав ідеальний устрій конституцийний. Розглянувши всї закони що до думи і держ. ради росийскої, бажає він завести дві палати, котрих членів він буде іменувати з правом дорадного голосу.

Допись.

З Косівщини.

(*Порядки на повітовій дорозї*).

Дня 18/7 с. р. їхали два Гуцули Василь Рибарук з Устєрік і Василь Бельмеґа з Бервінкови з жидом Мотем Шером з Яблониці повіт. дорогою. Блисло, загреміло, коні сполошили ся — і просто до Черемошу, бо не було поруча. Рибарук поломав собі ноги і руки і по вяжких муках помер вскорі а Бельмеґа і Шер будуть згадувати цїле житє „порядки“ на пов. дорозї.

Богом а правдою удержанє осиротілій рідні по Рибарукови повинен дати пов. видїл. Та не у нас! Суджу з анальогічного случаю. Перед роком попадали жиди до Черемошу з браку поруча, при чім забив ся кінь та покалїчились жиди. Жид оскаржив пов. видїл, а коли шаршалек не явив ся на розправі, засудили видїл пов. заочно. Засуд той знесли в Коломиї! Переслухували кілька разів в косівскім судї, судия зарядив навіть візию місцеву — хиба на те, щоби видали »соломоньский« суд: »повіт не обовязаний держати поруча берегом Черемоша“. Так розсудив помазанник кацапский — Трач. На відклик прийшов другий подібний засуд вшехполяка »повіт обовязаний держати поруча і то безпечне, але жидівка не вміла кіньми поводити«. Вшехполяки, а тепер neosłowianie потрафлять по відбутих виборах стати — antisemitami. Річ цїкава, щб скаже Відень на оба ті рішеня.

За ери старости Заградника робилось щось на пов. дорогах, — але на засадї dass das Kind einen Namen hat. Вірю і тверджу, що староста, яко чоловік правий, мав як найлучші замір. Та що вдїєш з закоріненою гнилю! Чув я, як староста жалив ся: »на яку таку направу доріг треба тепер 4000 а ту нема й 40 с в пов. касї, тай в додатку годї зібрати комплет ради пов. для ухваленя буджету. І сегодня ледви зберуть ся!« „Порядки“ на дорозї пов. схарактеризував справедливо недавно їхавший нею brat Czech: »to sem sakramenteka polnische Wirtschaft. — Поруча коло Черемошу, і то лише місцями, кладуть зі смерічок, зрубаних місяця гнильня (червня). Таке поруча видержить ледви 2 роки. Тай тої „безпеки“ булоб через половину меньше, колиб не чутка минувшої осени, що буде їхати котрийсь архікнязь на лови в гори. Де лише були які криві та суковаті »замітанцї« (тонке дерево) у жидів не дарабах викупив видїл пов. за солені грошї. Невірний Тома може й тепер о тім переконатись — тільки потребує, коли лише схоче на косівску дорогу ступити, на „хітари (границї) косівскої пов. дороги спорядкуватись і відказ зробити« (причащати ся і завіщанє зробити) Щоби закрити своє недбальство перед архікнязем зглядно его оточенєм, видїл пов. при помочи староства відривав Гуцулів жандармами від конечної роботи (опізненого копаня бараболь через слоту), обіцюючи по 2—3 К денно — і гнав на поправу доріг. »Рехтельність« видїлу пов. пізнали Гуцули сими днями, бо виплатили їм деньку по 1 К і то не по правдї пораховано денька (многим з двох зробили одну), тай за тою короною мусїли Гуцули щибати пальцї аж 20 км.! Платнї не було би ще й тепер, колиб не крик Гуцулів перед віцепрезидентом намісництва в часї его побуту в Косові.

Дороги шутрують у нас камінєм, котрим безпечно можна капусту при квашеню привалювати, тай при тім є ще своє рідне шахрайство. »Шутер« той висипаєсь на горбки або стирчачі плити, щоби видавалась велика купа, а в самій річи нема там й двох фір „шутру“!

Не з лучшого материялу як поруча кладуть у нас мости, кашиці, раки і др. оборону від Черемошу. „Пріле“ (зогниле) дерево замазують нафтовою ропою. Се уходить! Будовано ту раз на розтоцї Черемошу в Устєріках дуже солїдно міст і коштував він 1950 К та стояв довгі роки. На тій самій розтоцї і на тім самім місци збудовано перед двома роками міст дуже по фушерски і мав він коштувати 10.000 К! Чому?! Колиб навіть плачено за осторогу, писану крейдою на поручу того мосту якимсь Гуцулом Олексою Скиндеюком, що „przętka jazda na tim mosti i palenie tytiunu zakazuje si pod karon 4 Kor“ то й тодїб не повинен стільки коштувати. Та „сьміх і сльози“ на бік — наша правда. Хоть у нашім видїлї пов. нема ні одного Гуцула, то рівнож держить ся він гуцульскої пословиці: „сам циган грає, сам і данцує“.

Видїл тов. заряджує будову мостів, кошти, направу доріг, і передає їх членам ради пов. без розписаня лїцитації! Лише відай через ошибку була розписана лїцитация с. р. на доставу шутру, та й та прийшла як раз в сам день лїцитації в Косові — до деяких громад. Wtajemniczeni були лише на лїцитації. Членами тепер. ради пов., котрих видїл пов. ущасливлює, суть: Козма Лазорек, бувший радикальний кандидат на посла, а тепер ярий оборонець „тисячилїтного достоянія“, хотя »не вміє ні читати ні писати“, Piotr Bielecki, burmistrz z Kut і Alfred Miltsovits naczelnik gminy Hryniawa. Минувша недавно повінь, а тепер дощ, гроза поновної повени, наповнять смутком Гуцулів а радостю Benjaminków wydziału pow., »bo będą żniwa«.

Як легкодушно поводять ся у нас з гропем публичним, най стане доказом будова дороги при підмозї фонду кр. з Косова до Жабя. Дорога та так потрібна »як 5. колесо«. Кажуть, що видїл повітовий (давнїйший) ухвалював тую будову дороги, при котрій лежать лише 2 села, Соколівка і Яворів, в надії, що буде добра нажива. Можна вірити, бо на самім початку »zwydatkowano na dyle dębowe«, а ту не слїдно й одного колка. Перших 8 км. тої дороги коштувало 352 тисячі корон! На такій просторони і на самім теренї не буде й будова зелїзниці тільки коштувати.

Реферат будови тої дороги мав у соймі наш чоловік. Пишучий се отворив очи референтови днем перед засїданем, на котрім справа будови мала рішати ся, що проектована видїлом пов. будова зїжре мілїона, робить ся для людности 5 тисяч, потривае до 20 лїт, і коли дійде до половини дороги, з початку треба буде вже дорогу латати. За 10-ту часть коштів на проектовану дорогу можна буде дуже добру дорогу злагодити понад Черемош з Кут до Гриневи зглядно Жабя і то протягом двох лїт, а на тій дорозї лежить 18 сїл з 28 тисячною людностию! Та й „наші“ посли (не всї — не всї), більше горлають, як роблять щось путнього для народу. (А щож на все те посли о. Войнаровский і др Трильовский?! — Ред.).

От як в Косівщинї ґаздують! Маємо ще надію на правість і енергію Ексц. маршалка кр. Може й в нашім видїлї пов. прийде коли до ладу. *Певний.*

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Мирона; римо-кат.: Рожи з Лїм. — В понедїлок: руско-кат.: Фльора і Лавра; римо-кат.: Раймунда М. — Ві второк: руско-кат.: Андрея; римо-кат.: Егідия.

— **Про галицких паломників** звіщає „Дневник київский“, що они були на богослуженю в Лаврі печерскій відправленім митрополитом Флавіяном, котрий підчас богослуженя звернув ся доних з промовою і вказував на ґрандіозність привітациї Галичан до Росиї, чого доказом береженє московскої мови і обряду. По богослуженю були путники в товаристві членів союза русск. народа в Никольскім монастирі, де було засїданє київского слав. товариства під проводом проф. Фльоринь-ского. Сей вказував на конечність обединення национального і релїґійного. Промовляло таком кількох Галичан, котрі з вдоволенем зазначували пробудженє сьвідомости народної в широких верствах. Відтак відбув ся в їу честь обід даний клюбом российских националістів. Як бачимо з того, наші Starorusini роблять великі поступи! Щож на те наші всеполяки?!

— **Намісник др. Бобжиньский і кр. маршалок ґр. Баденї** виїхали до Ярослава на отвореніе тамошної вистави рільничо-промисловоі.

— **О. Константин Курилло,** бувший катехит в Бродах, виїхав онодї до північної Америки на місийні обїздки по руских оселях з рамени там. руско-кат. епископату. О. Курилло, звісний письменник, упрошений нашою Редакциею, обіцяв поміщувати у нашій часописи описи своєї подорожи і вивязуючись з сеї обіцянки прислав вже нам перший лист з Бреми, в якім з поетичним талаком описує вражіня з перебутої дороги зі Львова до Берлїна. Лист сей і дальші почнемо печатати в наступуючім тижни.

— **Сьогорічний урожай на Україні.** В Київщинї в канівскім повітї з озиминою люди вже упорались. Та й не було дуже коло чого заходжуватись. Пшениця рідко-рідко в кого є, а то по троху назбирано тільки жита. Як дивитись, жито лихе, але на зерно — нїчого. Пересїчно селяни намолочують з копи 6—9 пуд. Колиб був звичайний урожай лучив ся, то й не голодувалиб У багатьох і до Різдва не стане хлїба. Ярина так наче виглядає краще. Дощі, що останнїми часами надто вже перепадали, пошкодили трохи їй, але люди, дивлючись на колосисті проса й чорнясті гречки, не ремствують... Який умолот з ярини буде — ще невідомо, бо мало хто й звіз ся; вівси хоч куці, але зернисті.

З полтавского повіта доносять: На полях майже скрізь чисто: все звезено, а по багатьох місцях то вже й молотити покінчили. На врожай люди не ремствують: хоч і багато було клопоту по весні, алеж все таки врожай вийшов не поганий. Правда, жита та й взагалї озимини майже нема, за те яра пшениця, ячмінь, гречка та просо вийшли зовсїм добрі. По деяких місцях з копи брали більш 10 або 12 пудів: такий великий був колос. Останнїми роками, коли взагалї моральність селянства помітно підупала, скрізь по полтавскому повітї помічає ся дуже неприємне зявище. Се надзвичайно розвинена крадіж кіп. Якось ранїйш по наших місцях зовсїм не було чути, щоб тягли з поля копи, алеж тепер техніка возовиці з чужого поля пішла так далеко вперед, що не тільки у заможних хазяїнів, а навіть у голоти тягнуть з поля останні копиці. Через те можна було після жнив що ночи бачити таку картину: скрізь по полях, під копами сидять люди з кійками, косами або й з рушницями: се сторожі кіп. Було кілька й таких випадків, що сї сторожі вживали своєї зброї для оборони свого добра. Кажуть, що десь під Байраком оден багатий козак застрілив на смерть другого, що приїхав поживитись з чужого врожаю. От через таку небезпеку всї страшенно поспішили ся позвозити до дому свій хлїб. Швидко напевне всї й обмолотять ся, бо в нашому повітї цїпів тепер вживають тільки тодї, коли хочуть мати околот; звичайнож молотять або кінними машинами, яких розвелась сила, або й паровими. Останнїми звичайно користують ся так: На сїльский майдан звозять хлїб ріжні хазяїни, тим же становлять молотїлку і вже відвозять до дому готову солому, збоїни, зерно. Се й швидко, й дешево, бо хазяїни одної околиці помагають оден другому при молотьбі. Через такий звичай і справдї молотьба паровою машиною виходить значно дешевше ніж кінною, а тимчасом се не тільки швидче, а й взагалї краще, бо парова молотїлка дає заразом провіяне чисте зерно.

Сї вістки про врожай на Україні беремо з київскої „Ради“, яка в кождім числї містить їх по кілька. У нас такими справами якось нїхто не займає ся і не доносить про них до часописий. А преціньпопри рух полїтичний і просьвітний годилоб ся інформувати наш загал і про стан економічний нашого сїльского народа. Як наш селянин буде зимувати чи в

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

(Дальше).

Ч. 129.

Лист Григ. Воробкевича до Олекс. Барвінського,

Львівъ 4. Іунія 1869.

Весокоповажній Господине
і друже мій единій!

Отъ такъ день за днемъ минаєтъ, а ни безъ того, бимъ на Васъ і на Вашу благосклонну пріязнь для мене не подумавъ, — хапаю і за перо, би Вамъ що написати, але запитавшись: що напишешъ?

Щодневности прозаічні безъ всякого толку, тай більше нічого, відкладаю далі. А мій другъ единій занимается дорогоцінними працями, его часъ для слави батьківщини посвященній, а ти будешъ ему часъ той дорогій безглуздними фразами переривати? Ні — не буду — та тому і написавъ емъ до Васъ. Але ненаразивши конвенієнцію не мігъ емъ далі мовчати, і тому отзиваюся симъ письмомъ до Васъ, мій друже милій.

Що ся тичитъ поезій моіхъ, то дарма! Кобза моя вже давно на клинку виситъ, а струмки розрізані — німі. Чему? будети ся питати. Отъ ізповімъ Вамъ щиру правду, тай годі. Ніякимъ трудомъ не можу ся відзабути въ моіхъ пісняхъ ізъ спондиівъ и трохиівъ (зассали ся въ мое серце) і направити мою музу на нові форми, якъ би наприклад:

Скажи мені, друже,
Чему ти такъ дуже
Сумуєшъ?
Чо такъ все думаєшъ,
Думаєшъ, гадаєшъ,
Горюєшъ? — ect.

Котрі нові форми такъ дуже похваляєшъ г. Партицкій, той великій противникъ і спондиівъ, якъ Ви самі, мій друже, чували въ Götz-a при вечері. Говъ! сказавъ я собі по тій розмові, схаминися і стягни важки твого Пегазуса, не рази твоіми нещастними трохиями і спондиями мільке (?) і еститичне чувство Г. Підр. І такъ ся стало! Власне тогди писавемъ надъ балядою „Хмельницкій підъ Львовомъ“ (розуміется спондиями і трохиями) і достигъ емъ уже до половини — але учувши науку отъ Г. П., зупиниемся — і мовчу ажъ до теперъ і дивюсь на мою недокінчену баляду мовъ на розвалини, храма музи моеи. Мігъ би я колись допрацуватися новихъ формівъ, хоть би найчужійшихъ нашему народу і нашой мові, — то не отрикаю ся отъ поезій, — а теперъ, приятелю мій единій, не хочу шпетити моіми трохичними співами чуде сну антологію рускихъ пісней новихъ формъ. Коротко сказати, переживемся і немаю понятія і складности до рускої будучної поезій (Zukunftspoesie), такъ якъ неможутъ поняти багато Німцівъ Вагнерову музіку, називаючи ю Zukunftsmuzik въ контрасті до музіки Мозарта, Глука, Гейдена і другихъ класіківъ. Але минувшість все такі Вамъ належитъ і якъ що тілько найду у моіхъ дневникахъ, то предложу Вамъ. Уже давно я Вамъ післявъ баляду:

Очутилась славна Полща
Отъ крівавихъ ранівъ,
Нанесеннихъ козаками etc.,

але здается, що неудостоілася печати — мабуть спондеі ци тамъ трохиі завадили. Заручаю Вамъ, що кілко поезіівъ я писавъ, нігде я немисливъ на дактіли, спондиі, анапести і т. д. — чувство діктувало, а я писавъ — тай годі. Не буду я нігди, мій друже, въ Пантеоні рускихъ поетівъ сидіти, не въ того дерева я ни терпю всякі іллузіи і галуцінаціи, а хотівъ емъ такъ тілко лепшу мою бідну кинути у бідній скарбъ матери нашої Руси — що я виневъ, що написъ на тій лепті спондиями і трохиями начертанній?

(Дальше буде).

достатках, чи в голоді і холоді і якби зарадити его нужді, мабуть важнїйше, чим якесь там посольске справозданє або й вечерниці з танцями.

— **Краєва рада шк.** пригадала дирекциям середних шкіл, щоби уважали на одностайність мундурків учеників. Сю пригадку видано, як що року, з початком шкільного року длятого, що в учеників замічено довільні зміни крою мундурків, шапок, припинані відзнаки до шапок ітп. Також звернено бачність, аби дирекциї перестерігали заборону куреня ученикам тютюну на публичних місцях та поручено таких учеників строго карати.

Оповістки.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** товариства ім. Микола Лисенка, відбувати ся будуть почавши від 13. вересня між год. 10 а 12. рано і між год. 3. а 4. по полудни в льокали тов-а „Народний Дім“ (ул. Театральна 22) II. поверх (через ґалєрию на право). Наука розпічне ся дня 15. вересня. Хто би хотїв скорше користати з науки, зволить зголосити ся в понедїлок 31. серпня між год. 10. а 12. в Інституті. Близших письменних інформациї удїляє голова тов-а проф. Волод. Шухевич, Львів, ул. Собіщини 7.

— **Відложені вписи до жен. ґімназиї.** З причини пануючої у Львові пошести шкарлятини відбудуть ся вписи учениць до приготовляючої, I, II. і III. кл. прив. женьскої ґімназиї СС. Василиянок доперва в днях 12. і 14. вересня в год. 11—12 і 3—6, вступні іспити до кл. приготовляючої і I. і приватні з I. і II. кл. 14. вересня, вступні до кляс II. і III. 12. і 14. вересня, а поправчі 12. вересня. Шкільний рік зачинає ся Богослуженєм в церкві СС. Василиянок дня 15. вересня о год. 8. рано. При сїм звертає ся увагу інтересованих, що леґітимациї до повороту учениць з ферий за половину цїни зелїзничих білетів III кл. яко виставлені д. 13. червня с. р. важні лиш до д. 13. вересня. — Всї прочі наші часописи просить ся в імя добра суспільности перепечатати сю оповістку в найблизшім числї, наколи воно має вийти ще до 31. серпня. — *О. Спиридон Каркут*, директор жен. ґімназиї СС. Василиянок у Львові

— **З Тернополя.** Великі вечерниці з танцями уряджує товариство „Інститут жіночий ім. княгинї Ярославни“ в Тернополї ві второк д. 8. вересня (лат. сьвято) ва дохід будови свого дому в кімнатах „Бесїди“. Стрій для пань і панів візитовий. Запрошень не висилаєсь в надії, шо добромисляча і патриотична наша Публика і молодїж численно прибуде. В танцях возьмуть участь місцеві і замісцеві пп. академики і ціла ватага соколиків, які проміняліб свободу за подільску красавицю. Тому кличемо до молодїжи, яка забавитись може лише за молоду і в Тернополи на одиноких в сїм сезонї вечерницях: „До побаченя!“ Музика і буфет знаменитий а вступ лише 2 К від особи. — *Комітет.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З Криниці.

Була десята в вечір, як поїзд доїзджав до Мушини. По кришї возів бив дощ, по вікнах стїкали струї дощівки, по обох боках поїзду водяні розливи, околиця закрита мракою і темрявою — густою, мокрою, гнилою..

„Мушина!“ — крикнув кондуктор. Ми заметушились, повикидали клунки, вилїзли, паровіз свиснув і поволїк ся дальше, на Угри, лишаючи нас між шинами невеличкої підгірскої стациї. Була субота і перед двірцем ходив оден однїський віз. Я побіг, заплатив за 10 кільометрів їзди 9 корон і щоб не остати ся на ледї, кинув до повозу валїзу та затямив собі число. І добре зробив. Бо коли по хвилї вийшов я з родиною з двірця, коло нашого воза була чиста облога. „Я дам десять корон“, „нас тільки дві особи“, „ми дамо вам на пиво“. Але візник немов не чув тих обіцянок, примістив наші клунки, замкнув буду і вилїз на „горище“. „Маєте, пане хату?“ — спитав лемківско-польским говором. „Маємо у вілї Б . . . .“

„Та добре, бо вчора возив я панів по цїлій Криниці та аж оден доктор змилосердив ся і притулив їх у себе на ніч“.

(Треба було добре вважати, щоби зрозуміти сей особливий криницкий жарґон).

„А колисьту кілька возів з „панством“ вернуло назад до Мушини“.

„І що ту роблять?“

„А нїчо. Наняли собі мешканє і їздять по Криниці купати ся“.

„Якто? десять кільометрів до купелї?“

„А щож мають робити, як не можна инакше?“

На похвалу криницких фякрів треба сказати, що вони доволї інтелїґентні і сьвідомі свого дїла. Мають вигідні вози, добрі коні, їдуть певно і чемно поводять ся з подорожними. Тільки говорять — най їх Боян має в своїй сьватій фільольоґічній опіцї.

Коло одинайцятої годинн блисли перед нами лукові лямпи електричні і ми заїхали перед віллю. По стрімких, драбинястих сходах, як на вишку, вилїзли ми на веранду і увійшли під 4. число. Візник знїс туди наш набір, перечислив грошї, пожелав доброї ночи і ми остали на нашім лїтнім мешканю.

„Лїтне мешканє“ — правда як воно гарно звучить? Але в дїйсности виглядає трохи инакше. Передовсїм мусїли ми на потемки нишпорити по наших клунках за сьвічкою. Знайшли, засьвітили і побачили себе в великій, трохи стухлій і доволї брудній гаргарі (ein groses, blau bemaltes Zimmer).

Комната подобала більше на казарму, чим на мешканє людий, що по цїлорічній працї шукають вигочинку на сьвіжім воздусї.

Мала два вікна до вулиці, страшенно скрипливі двері, долївку якоїсь дивної сїробурої краски і стелю з дощок, підпертих трьома сволоками. Ті сволоки надавали їй вельми архаїчного характеру та нагадували древні Ігореві времени. Лежачи на розгойданім пружиновім ліжку і дивлячись на тую високу старосьвіцку стелю мимохіть згадував я Сьвятославовий терен без головного сволока, і коли вільно рівнати муху з верхоблюдом - я порівнував своє лїтне мешканє з палятою Сьвятослава. Здавало ся менї, що на мене так, як колись на того великого князя впаде стеля і роздавить мою стурбовану голову на превелику радість моїх ворогів, що обсїли мене, як галки київскі гори. Так неприродно, а навіть неімовірно лежали ті доволї грубі сволоки на тонких, з дощок збитих стїнах. Заснувши під таким пригноблюючим вражінєм мав я сни дуже прикрі. Снило ся менї, шо десь я на славяньскім зїздї, що сиджу між росийскими ґенералами та слухаю бесїди москвофільского делеґата.

(Дальше буде).

Телеґрами

з дня 29. серпня.

Петербург. Росийске правительство заведе деякі полекші на цлових коморах для виїзджаючих до Нїмеччини і Австриї.

Шанґай. Комісия, яка займає ся уложенєм конституциї для Хін, назначила речинець введеня конституциї на 1917 рік.

Москва. Ґр. Лев Толстой тяжко хорий, а лїкарі втратили надію на его подужанє

Прага. Ceskoslov. koresp доносить, що продовжене славяньского зїзду праского буде в Варшаві 15. грудня.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 29. с. м.: Теодора Железхівска, Глиниці; Ольга і Іван Драґанчук; Краковець; Розалія Мушер, Турка над Стриєм; Василь Пиптюк, Ланьцут; Петро Горбаль, Старе село; Северин Левицький, Броди; Георгій Беренцан, Довгополе (Буковина); Леонтий Кузьма, Коломия; Микола Захарясевич, Радимно; о. Тит Войнаровский, Балинці; Михайло Комарницкий, Лежайск; Дмитро Коваль, Синевідзко вижне; Андрій Музячка, Доброводи; Пилип Білик, Олеско; Дмитро Фроляк, Карлів; Стефан Гринюк, Тарнобжеґ; Йосиф Френка, Будапешт; Антін Шумило, Курилівка; Василь Скопляк, Завишень; о. Іван Райтаровский, Остапє; о. Йосиф Цегельский, Голосковичі; др. Володимир Гуркевич, Любінь; о. Адриян Добряньский, Бучач; Лев Манастирский, Глібів; Василь Черкавский, Сонів; Володимир Кисілевский, Гринівці.

Фільварок 80-морґовий

1½ години від Львова з новими забудованями, інвентаром і збором 16 морґів, 16 морґів луки

решта найлїпшої пшеничної землї

на продаж або до заміни на каменицю у Львові.

Відомість в канцелярії адвоката

Д-ра Розенбавма — Львів, Коперника 30.

(2—3)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шанїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 187. Львів, второк дня 19. серпня (1. вересня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске мое серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

VII.

Засїданє всїх послів

соймових і державної ради в тій самій справі в соймовім будинку, відбуте дня 27. сїчня 1894 році.

Пос. Романчук заявляє, що з краєвим правительством годї дальше входити в переговори. Роблено се вже давнїйше, а ситуация мимо сего не змінила ся на лїпше. Противно з того часу стало ще гірше, бо розвязано віденьску духовну семінарию[1]) і не знесено реформи Василіян Єзуітами (!). Се є наглядний доказ, що правительство стоїть на ворожім Русинам становищі. Я противний всяким дальшим переговорам з краєвим правительством.

Пос. Підляшецкий: Коли б ми приняли проєкт пос. Романчука, то се значило би одно, що робити опозицию quand même. Поминути краєве правительство, а удати ся до центрального, се річ непрактична, бо вже досьвід повинен був нас навчити, що нас з Відня у всяких справах відсилано до Львова. Коли навіть в останнім часї ми домагали ся чого небудь у Відни, нам говорено завсїгди: віднесїть ся з тим передовсїм до Баденього. Ми не маємо підстави бути непримиримими. Ми в новій ері все таки щось зискали. Се заперечити годї. А що зискано з опозициї посла Романчука? Чи кацапскі, соймові посли підуть в опозицию? Сумнїваюсь. А чи зробить се цїлий руский соймовий клюб? Нї! А не зроблять сего рівнож посли державної ради. Був би се звичайний фаєрверк без нїякого, позитивного хісна. Я був би за тим, щоби дальше тентувати угоду з правительством. Всї мости годї зривати. Чи ви, панове, думали над тим, які консеквенциї вийдуть з сего для народа руского? Принаймнїше я в разї а не бачу потреби, приступати до славяньскої антикоалїциї.

Пос. Вахнянин підносить ще раз потребу контакту з всїми згаданими чинниками, тим більше, що нема певности, чи всї посли соймові і державної ради схотїли би перейти до опозициї, а відтак длятого, що нині керму держави обняло инше правительство, про яке пос. Романчук з гори висказує ся неприхильно і як найгірше, але про яке нїхто з послів не знає, яке становище оно займе супротив Русинів Зі слів президента мінїстрів, кн. Віндішґреца, проголошених дня 23. падолиста виходить, що нинїшна коалїция хоче не лише притягнути до себе менші сторонництва, але і ворогів приєднати. Чомуж не мали би рускі посли спитати у правительства, як оно думає на будуче дивитись на руску справу? Я був на днях у мінїстра Яворского і сказав ему, що ми раді би зробити коалїцию з долу, тут в краю, за цїну, що правительство дасть рускому народови як найширші основи до розвою. Яворский приймив сю заяву дуже радо до відомости. Підношу проте ще раз мій давнїйший внесок, щоби оба рускі клюби увійшли в контакт з обома правительствами, центральним і краєвим і з Поляками а коли се можливе, довели навіть до угодових пунктацій.

Пос. Романчук: Я не хочу опозициї а la Чехи. Я хочу лиш станути на становищі обороннім (Голоси: І ми будемо боронити інтересів руского народа). Така опозиция не є непримирима. Вона не має на цїли валити мінїстерство. Опозиция щезне, як будуть дїла. Соймовий клюб стоїть вже нині на опозиційнім становищі супротив правительства. (Се зробив п. Романчук на власну руку своєю бесїдою в Бібрцї. Прим. авт. зап.). В державній радї треба йти з соймовим клюбом солїдарно, щоби правительство знало, що сеї опозициї не зломить, що ми всї будемо стояти за інтересами нашого народа. Лише опозициею можемо що небудь узискати. А опозиция зробить велике вражінє в краю.

Пос. Окуневский: Пос. Вахнянин скоро утилїтаризує ся. Ми, соймові посли, з вами йти не можемо. Вас пірвав за собою Баденї, а нас нї!

Пос. Вахнянин: Я противлюсь тому, щоби руский соймовий клюб йшов иншими дорогами, як клюб послів державної ради. Така акция була би сьмішна і не мала би нїякого політичного значіня.

Пос. Романчук: Я готов пристати на переговори, але під услівєм, що в разї відмови нашим потребам, буде се вже ultimatum. Ставляймо проте конкретні жаданя, а відмовлять нам, то ходїм всї до опозициї.

Пос. Підляшецкий думає, що в даних обставинах найлїпше було би вести політику вільної руки. Ми не можемо переходити в опозицию, бо тодї перейдуть над нами всї до денного порядку. Заявляти, що переходимо в опозицию, ми не можемо. При тім ще раз зазначую, що не годжусь з політикою пос. Романчука, який пре нас до опозициї. Було би рівнож великою похибкою, як би ми не пересправляли з краєвим правительством (гр. Баденїм).

Пос. Романчук ще раз піддержує свою гадку, щоби Полякам і правительству поставити ultimatum.

Пос. Телїшевский: Дискусия ся зробила на мене дуже прикре вражінє. Тут проявились два напрями. Одні панове хотять сунути на перед силу народа, другі домагають ся практичної політики, кажучи, що ми за слабі до ефективної опозициї, що треба числитись з Поляками, як з панами ситуациї і як з більшостию соймовою, що треба числитись і з правительством, щоби оно нас боронило супротив аґресивности Поляків. Але при всїм тім забуваємо, панове, на наш нарід. Ми не беремо в рахунок як фактора народних мас. Наколи ступимо на дорогу утилїтарної політики, то потягнемо за собою 10—100—1000 людий, але народа не потягнемо. А чи нарід своєю силою не потрафить вже нїчого зробити? З утилїтарної політики вийде політика личного еґоїзму. Ви велите народови не дражнити нїкого, бо — тодї він нїчого не дістане. Ви деморалїзуєте нарід. На дорогу утилїтаризму народовцї ступати не повинні. Нинїшна ситуация є продовженєм „нової ери“. В р. 1890 шукали ми аліянтів в краєвім правительстві та Поляках (!?), хотїли найти modus vivendi з ними. Ми зробили пробу. Ми спитали їх: хочете мира, чи бою? Але тепер бачимо, що аліянт наш держить нас за руку і ми знов хочемо з ним вязатись. (Не вязатись — передовсїм спитати. Прим. авт. зап.). Ухвалите, щоби на ново переговорювати? Добре! Але памятайте, що ми переговорщики упали. Переговори не будуть мати успіху. Вахнянин хоче для розвою руского народа найширших основ. На се Поляки не пристануть, бо се було би з їх сторони капітуляциєю. Я тїшу ся з такого бажаня, бо єго Поляки не приймуть і се буде ultimatum.

Я і Романчук хочемо станути супротив правительства і Поляків, бо вони нам нїчого не дадуть. Пос. Підляшецкий хоче переговорів. Пос. Вахнянин хоче контакту, отже того самого і від сего робить залежним своє становище. Пос. Барвіньский хоче двом згаданим факторам йти під лад. (Нї. Прим. авт. зап.), а тимчасом розвиватись і кріпитись. Але чи я через таку політику виховаю силу для мого народа? Чи не придбаю я в сей спосіб радше сили для Поляків? Ся дорога дуже небезпечна, найнебезпечнїйша. Хто дає, той домагає ся служби. (Лихе порівнанє. Прим. авт. зап.). На таку політику я не годжу ся. Ми деморалїзуємо себе і других (?!?) Всї увірять, що без Поляків ми нїчого не в силї зробити. Попи і урядники наші вже здеморалїзовані. Ще оден селянин йде за нами. Перелом конче потрібний. Ми мусимо виробляти характери! Я сам акциєю з р. 1890 здеморалїзований (Се факт! Прим. автора записок. Кілька дальших віршів ми зневолені пропустити). Мимо сего я є за переговорами на основі повного розвою руского народа, як се тут вносить пос. Вахнянин. Повний розвій руского народа се—рами. Але в сї рами треба вложити образ. Положім в сї рами наші потреби економічні, социяльні, політичні, национальні а переговори скоро покінчать ся. Як о дрібниці упімнемо ся — буде успіх. В се вірю. Переговори сї треба покінчити до кінця соймової сесиї, перед сесиєю парляменту. Вступайте в переговори, але скоро і на основі конкретних жадань, бо инакше скажуть нам у Відни знова: „Schauen sie, dass sie mit den Polen fertig werden!“

Пос. Підляшецкий: Перечу передовсїм, щоби наш нарід деморалїзував ся політикою. Кождий нарід розвиває ся незалежно від політики. Поляки, уступаючи нам в сїм, або тім, не деморалїзують нас. Впрочім они уступають, бо мусять, бачучи, що наші потреби є пекучі і справедливі.

Пос. Романчук: Менї здає ся, що дискусия вже покінчена. Голосуймо над тим, чи вести переговори?

За переговорами (ческе: контактом) були посли:

Телїшевский, Гурик, Окуневский, Гаморак, Вахнянин, Савчак і Підляшецкий. Романчук, як голова зборів, не голосував. Послів Сїчиньского і Мандичевского не було, бо виїхали зі Львова. Барвіньский був на засїданю

[1]) До розвязаня віденьскої семінарії довела робота москвофілів, о чім ще при иншій нагоді подамо певні відомости. — *Ред.*

Рада шкільної краєвої, де розходило ся о обсаду катехитур в Дрогобичи і Перемишли. Охримович не явив ся.

Рішено отже вести переговори

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Проздоровленє Цїсаря розповсюдили часописи останними днями непевні вісти. Одначе стан здоровля монарха є зовсїм добрий, лише наслїдком легкої перестуди проявив ся легкий кашель і нежит, котрий вже майже зовсїм уступив. Дня 3-го вересня мав цїсар виїхати вже з Ішлю до Будапешту, а з відтам на великі маневри до Веспрім в Угорщинї. Одначе доси ще нїчого не постановлено певного що до виїзду монарха з Ішлю, а після всякої імовірности монарх остане там так довго, поки нежит не уступить совсїм.

Торговий договор з Сербією наробив доволї шуму. Правительство руководило ся передовсїм політичними понуками, змагаючи до введеня сего договору вже з 1-шим вересня, щоби торгові взаємини між Австро-Угорщиною а Сербією оперти на якихсь певних підвалинах. Тимто покористувало ся повновласним законом, котрий дає повну законну основу для тимчасового введеня договору в житє. Тим однак не пересуджує ще правительство дальшим постановам парляменту в сїй справі. Порівнаня теперішного договору з давнїйшим можна впевнити ся, що Сербія зрекла ся далекосяглих користий на народогосподарскій области, а вдоволила ся лише конечним для єствованя шіпітиш, котре не загрожує австрийскому хлїборобству. З другого боку австрийский промисл зрік ся деяких давнїйших користий, одначе мимо того договор уможливляє вивіз многих творів промислових і запобігає тому, щоби на случай бездоговорности виперто австрийскі витвори. Отсим приневолене було правительство заявити з свого боку, що й оно того дня вводить в житє сей договор.

При всїм тім однак жидівско-лїберальні часописи не перестають напастувати христ. суспільників і підсувати їх мінїстрам небувалих зобовязань, щоби тим способом викликати розлад мім христ. суспільниками.

Заграница.

Сьвітової слави купелеві місцевости Карльсбад і Марієнбад дійшли до великого політ. значіня і стали огнищами европейскої політики. Там пробувають і відбувають дипльоматичні наради король Едвард, мінїстер-президент французский Клеменсо, рос. мінїстер загр. справ Ізвольский і рос. амбасадор в Льондонї ґр. Бенкедор та деякі инші дипльомати. Тепер занимає европ. дипльоматів справа мароканьска, зглядно справа признаня Мулей Гафіда законним султаном з боку Франції, при чім однак треба буде Франції признати якусь винагороду за военну виправу. Задля того треба буде змінити постанови договору в Альджезірас.

Крім того констит. перестрій Туреччини насуває европ. державам деякі трудности. Анґлія і Франция мають право затверджуваня ґубернатора провінції Лїбанон, котрого повинні зречи ся з огляду на конституцию так само, як і привілеїв зверхности що до острова Самос і консулярного нагляду Анатолії і удержуваня власних почтових урядів.

В Португалії все ще не може втихомирити ся, бо заносить ся знов на републиканьску революцию. Задатки давані ріжними мінїстрами скарбу убитому королеви і неправильні білянси роблені ними дають републиканцам материял до підбурюваня народних верств проти короля Мануіла. Думають отже замордувати короля і его матїр. Сусїдні і заприязнені держави Іспанія, Франция і Анґлія живо цїкавлять ся внутрішними справами Португалії і се неперечно становить також предмет нарад між европ. дипльоматами.

Огляд часописий.

(*„Посрамленіе“. Паломництво галицких москвичів до Почаєва. „Голосъ Москвы“ про „русскихъ Галичанъ“. Київска »Рада« про галицкий сойм і вибір рускаго члена кр. видїлу. П. Михайло Лозиньский про соціяльну демократию і львівскі доповняючі вибори до держ. ради*).

З Почаєва, кременецкого повіту (на Волинї) пишуть до київскої „Ради“: 19-го серпня прибула сюди з Галичини москвофільска екскурсія. Вже давненько в »Почаев. Извѣстіях« являлись звістки, що з Галичини приїдуть до нас аж 20.000 наших „русскихъ братєвъ“. І справді таки приїхали, алеж не 20.000 а всього, около 200 чоловіка. Почаївскі ченцї та »союзник«, що так нетерпляче чекали своїх братів, вийшли назустріч до москвофілів, що тимчасом йшли з м. Радивилова пішки. Підчас урочистої зустрічі зразу всїм тутешнїм впало на очі, чому се у наших »братьевъ« та не наше „істинно русске знамя“, а якесь жовто-синє? Розумні москвофіли не подумали, що сим маленьким фактом вони тільки зазначать свою национальну ріжноплеменність з »русскими«, а не замажуть її. Не подумали й про те, що сей прапор може вразити о. Виталія з К⁰, які добре знають, чия се национальна краска. Далї вийшло ще краще, коли на промову Виталія, якийсь москвофільский панок відповів українською мовою, не вміючи, очевидно, й слова злїпити по росийскому. Описати здивовані та обурені облича Виталія та инших союзників не можна — треба було в тій хвилї на них подивитись. Далї панам хазяїнам трохи полекшало, бо дорогі гості всї позаписувались у союз і зараз же поначіплювали значки. Для ченцїв се було найцїкавше з гостюваня »зарубежних братьев«. „Поклонившись святымъ“ та погулявши добре, екскурсанти сунули на другий день ранком на ст. Рудня-Почаєвска, де їх чекали 3 пульмановскі ваґони, що їх заготовано з наказу начальника доріг. Тут було кілька комічних моментів, а оден неприємний для о. Виталія. Підійшовши до станциї, юрба з жовто-синїм прапором зупинилась. Почались прощальні промови. Першим промовляв о. Виталій, виступивши на горбочок. »Дай Боже еще встрітити ся« і, певне хотїв ще щось додати, але під той час оден пяний голос затяг »многая лѣта«, инші підхопили, — промова лишилась не скінченою. Відповідав якийсь добродій з новою 3-х кольоровою стрічкою через груди звичайно в чисто »істинім« стилї але укр. мовою. Скінчивши, він з вивертом, демонстративно підійшов „під благословеніе“ й озирнув ся, чи йдуть за ним, але его приклад нїкого не зачепив і нї оден з гостий навіть не поворохнув ся; так і лишив ся о. Виталій на горбочку нї в сих нї в тих. Знов заспівали „многая лѣта“ і потяглись на стацию. О. Виталій та ті, що зібрались проводити „братьев“, читаючи „Кіевлянина“, а иноді може й „Галичанина“ були певні, що почують той „чистый русскій литературный языкъ“, про який завжди сї ґазети пишуть, а вийшло щось навіть крамольне.

Бо й справді »братья« наші, істинорусскі, в „союз“ позаписувались, а балакають всї чистою українською мовою, та ще й прапор український носять.

А тут ще якийсь добродій підходить до о. Виталія та й питає, чому се в них український прапор? О. Виталій, визвірившись, відповідає, що се не український, а „галицко русскій стягъ“.

Посїдавши у ваґони, затягнули екскурсанти »пора за Русь святую«, але й сим не зробили вражіня, бо тут нїхто не знає, що се також „істиная“ пісня — патриоти сподївались почути чогось патриотичного, а москвофіли сего не встигли вивчити. Так невдатно скінчила ся істинно русская з москвофілами демонстрация на Волинї.

»Голосъ Москвы« звіщає, що від кількох днї пробувають в Москві »русскіи Галичане« С. І. Бендасюк, помічник бібліотекара »Народного Дому« з кількома студентами. Сей приїзд має навязати близші звязи між »русскими« в Галичинї, а житєм і культурою „русскою“ взагалї. Сей дневник накликує своїх читачів, щоби пособляли посланництву Бендасюка надсиланєм жертв готівкою і в натурі для розповсюдженя московских книжок в Галичинї. Sapienti sat!

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Во второк: руско-кат.: Андрея; римо-кат.: Егідия. — В середу: руско-кат.: Самуіла пр.; римо-кат.: Стефана кор. уг.

— **Зїзд славяньских католиків.** В Празї отворено онодї IV зїзд католиків ческих і славяньских при дуже численній участи відпоручників. Головою зїзду вибрано д-ра Грубана. По промовах архіеп. Скрбеньского і Фердинанда кн. Любковіца др. Грубан виголосив промову присьвячену ювілеям Папи і Цїсаря. Потім відчитано телеґрами, які зїзд вислав до папи і цїсаря та до наслїдника престола. — З нагоди зїзду відбув ся вчера торжественний похід з площі перед костелом св. Людмили на Виноградах на Градчин, а потім перед архіепископску палату. По богослуженю в катедрі похід розійшов ся. В походї взяло участь кільканайцять тисяч осіб. Вечером відбуло ся в „Народнім Дівадлї“ театральне представленє, на якім були архіеп. Скрбеньский, кількох епископів і многі учасники зїзду.

— **Вістки з півн. Америки.** Останний зїзд »Руского Народн. Союза“ вибрав 5 відпоручників, які дня 16. липня вручили Апостольскому Делеґатови в Вашинґтонї меморіял з ухвалами зїзду і спитали найвисшу власть катол. Церкви в Америцї, яке є дїйсне становище Преосьв. еп. Ортиньского в амер. гр.-к. Церкві. В меморіялї зазначено між иншим, що Р. Н. С., принявши засадничо характер гр.-католицкий, стояти ме тим самим непохитно при своїм гр.-кат. епископі; висловлений був в нїм осуд чорної дїяльности мальконтентів, які виступають скрайно ворожо проти епископа поставленого найвисшим Архіереєм вселеньскої Церкви, наносять неславу і ганьбу не лише рускій церкві, але загалом цїлій церкві вселенькій; містилась в тім письмі просьба, щоб Апостольский Делеґат допоміг із своєї сторони рускому епископови усунути всї ті колоди, які стоять в дорозї до орґанїзациї руско-кат. Церкви. Апост. Делеґат здивований спитав про причину тих ухвал і дізнав ся від відпоручників, що в там гр.-кат. сьвященики, які всїма силами і способами виступають проти еп. Ортиньского. Тодї сказав Апостол. Делеґат, що він довідає ся про

імена сих сьвящеників і заявив, що таких сьвящеників, котрі виступають ворожо проти епископа, він не узнає за сьвящеників тай взагалї они не є сьвященіками католицкими. Потім запитались відпоручники, яку власть має еп. Ортиньский та чи можна і взагалї чи не противить ся церковним законам переписувати на его імя церкви в trust (опіку). На се відповів Ап. Делеґат, що еп. Ортиньский має цїлковиту власть над всїми гр.-кат. церквами в Зединених Державах півн. Америки, що кожда церква, яка хоче бути взагалї католицкою, мусить мати головно католицкого епископа, що переписуване церков на імя еп. Ортиньского забезпечує церкву проти схизматиків так само, як і переписуване на імя айришских епископів, що громади, передаючи церкви в trust епископови, не мають чого боятись, щоб могли церкву утратити, бо віддавати кому щось в trust не значить давати на власність, лише в правну опіку, та що таке передаване має лиш се на цїли, щоб церква була справдї гр.-кат. і обезпечена проти схизми. Дальше депутация запитувала також, чи буде гр.-кат. диецезия в Америцї, на що відповів Ап. Делеґат, що тепер має еп. Ортиньский власть над всїми гр.-кат. церквами, а колиб була диецезия, тодї не міг би мати власти над всїми, лише розуміють ся над тими, що булиб в его диецезиї. Депутация була цїкава знати, чи прийде до Америки ще й другий епископ, про що писав „Ам. Русскій Вѣстникъ“, та Ап. Делеґат лише усьміхнув ся на се і заявив, що Русини не можуть удержати одного епископа, а вже хотїлиб мати і другого. Вкінци, напімнувши депутацию, щоби Русини держали ся твердо своєї Церкви та стояли непохитно при своїм епископі, Апостольский Делеґат удїлив їй своє благословенє.

Русини в Мт. Кармель, Па. мають пароxом о. Льва Сембратовича а учителем своїх дїтий п. Евг. Гродзика. Оба знані з Галичини яко ревні народолюбцї, заходять ся щиро біля народної працї між монткармельскими Русинами. Їх заходом відбули ся там дня 16. серпня вечерницї, на яких місцевий „Боян“ під проводом п. Гвоздика відспівав кілька гарних пісень, а дїти деклямували і відограли фантастичну штуку в 2 дїях Лукашевича „Серед цьвітів«. Одушевленє серед численно зібраної публики було велике.

„Руский Нар. Союз“ в Зедин. Державах мав з кінцем червця с. р. 8.129 членів обезпечених на цїле посмертне, 804 чл. на пів посмертного і 1333 дїтий; разом 10.266 гл.

— **Дрібні вісти.** У Львові пострілив ся Станислав Пясецкий, касиер на головнім двірци, спроневіривши кілька тисяч корон з зелїзничої каси. Стан раненого небезвихідний. — У Львові є тепер 217 хорих на шкарлятину. Вінчанє п. Мих. Сухого, учителя в Любели, з п-ною Ольгою Біляньскою, учит. відбуло ся 29. серпня в Белзї. — З Відня доносять, що оборони Миросл. Сїчиньского перед касацийним трибуналом дня 2. вер. підняв ся віденьский адвокат др. Ріхард Пресбурґер.

— **Переписка Редакциї.** *Згіршеному виборцеви коломийских послів.* Ваша допись зачіпає майже виключно особисті справи а мало дає дїйсного материялу про поведенє послів, тому не можемо її помістити. Треба би зробити відворотно, тодї булоб можливе. — *Певний.* Щоби перевести порівнане що до стану шкільництва у нас а на Буковинї, треба би оперти ся на основнїйшім материялї. Стан двох сусїдних шкіл, одної галицкої а другої буковиньскої не може бути підставою до ґенералїзованя висновків на них опертих.

Оповістки.

— **Зі станиславівсої епархії.** На конкурс розписано: Кіцмань, парохія деканата черновецкого з речинцем до 1. жовтня. Іменованя: О. Апольонїй Чемериньский, завідатель деканата і пароx в Будзанові, став іменований дїйсним деканом чортківским; о. Александер Русин, завідатель деканата і пароx в Корничи, став іменований дїйсним деканом коломийским; о. Стефан Макогоньский, завідатель деканата і пароx в Поточисках, зістав іменований дїйсним деканом городеньским; о. Діонизий Вакулиньский, завідатель деканата і пароx в Русові, став іменований дїйсним деканом снятиньским. Увільнений від конкурсового іспиту о. Володимир Левицкий, пароx в Ляцкім, на 3 лїта. Увільнені оо.: Михайло Николин з прив. сотр. в Космачи, Евстахій Манастирский з прив. сотр. в Косові, деканата чортківского, Евгеній Савчиньский з посади сист. сотр. в Чортівци, Володимир Галайчук з прив. сотр. в Кривенькім. Введені оо.: Нестор Гавацкий, яко прив. сотр. в Космачи, дек. богородчаньского, Михайло Николин, яко завідатель в Порогах, Евгеній Савчиньский, яко І. сотрудник при церкві катедр. в Станиславові, Евстахій Манастирский, яко сист. сотр. в Чортівци. Відпустку для поратованя здоровля дістали оо.: Александер Кадайский, пароx Грушки, на 2 місяцї, Кость Балицкий, сотр. в Обертинї, до кінця липня с. р., Василь Грицей, сотр. в Городенцї, на 2 місяцї, В. Козловский, пароx в Бариши, на 6 недїль, Панталеймон Городецкий, сотр. в Чернівцях, від 5. серпня до 5. вересня с. р. Николай Сїменович, пароx Більча золотого, на 1 місяць, Яків Андриїшин, пароx в Лючи, на 2 місяцї, Апольон Сїмович, катехит Кіцманя, на час від 1. до 27. серпня с. р., Конст. Куниньский, пароx при ц. к. Заведеню кар. в Станиславові, на 5 недїль. Віднесено ся до намісництва о платню для прив. сотрудн.: в Річцї, в Підвербцях і в Зарічи. Рукоположені в пресвитері: Епіфаній Василь Теодорович і Іван Деревянка. Відпустку до львівскої архіепархії дістав о. Володимир Галайчук, б. сотрудник в Кривенькім.

— **Др. Мирон Вахнянин**, лїкар внутрішних недуг, повернув з заграници і ординує в домі при ул. Зїморовича 5.

— **Рухові вправи** в »Соколї« у Львові розпочинають ся з завтрішним днем. Вписи між 7. а 8. год. вечер.

— **Вписи учеників до рускої ґімназиї у Львові** до кляс II—IV відбудуть ся в головнім заведеню і на філії дня 14. і 15. вересня. Вступний іспит до I кл. відбуде ся дня 15. вересня; зголосити ся треба 14. вересня.

— **З Бережан.** Живий дневник буде уладжений д. 1. вер. в салї „Надії“ о 8. год. Потім вечерниці з танцями.

— **Дрогобицка Народна Рада** оповіщує заг. збори в Дрогобичи дня 7. вер. о 11. год. в „Рускім Касинї“.

— **Заряд монастиря СС. Василянок в Яворові** подає до відома, що в році шк. 1908/9 отвирає І-ий рік семінариї. Вступні іспити будуть відбувати ся в днях 10. і 11. вересня.

— **Устні іспити зрілости** в школах середних в осїннім речинци розпічнуть ся у Львові: 1) для екстернїсток в (академічній або рускій) ґімназиї і в II (нїмецкій) по укінченю іспитів зрілости дхя мужчин; в III (Франц Йосифа, польскій) дня 23. вересня; 2) для екстернїстів в академічній ґімназиї у Львові дня 26. вересня, в II дня 25. вересня; — 3) для учеників осьмої кляси, котрі по поправчім іспитї хотять приступити до іспиту зрілости в осїннім речинци і для абітуриентів, котрі мусїли перервати іспит розпочатий в лїтнім речинци, в наведених під 1) і 2) заведенях по укінченю іспиту екстерн. у всїх инших заведенях 28. вересня. — В школах реальних: 1) для екстернїстів в II школї реальній у Львові дня 28.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 129.

Лист Григ.. Воробкевича до Олекс. Барвінського.

Львівъ 4. Іувія 1869.

(Дальше).

А зновъ непечатана моя пісня маленка тай такі неуритна[1]), котру я Вамъ также вже дуже давно піславъ:

Калиноньке, будь жичлива,
Дай ягідокъ рвати,
Буди ними чорнобрива
Личко малювати.

Личко своє біленкоє,
Усточка блідіі —
Дівча моє любенкоє,
Чомъ ти бевъ надіі?

А я тебе долядаю
Мовъ вельможну кралю
Неба тобі нагинаю
Блідій ти мій раю etc.

Читавъ я сю невенну пісеньку Німцямъ, въ злімъ переводі, розуміется, якъ на скорі можна го зділати, заховавши при тімъ моє інкогніто і вірьте мені, що они віразно сказали: „In diesem Liede ist eine so zarte und innige Lyrik, wie sie nur bei den besten deutschen Lyrikern zu zuchen ist“. Та ба! мабуть черезъ трохві ци спондиі ненапечаталася до теперь, забагло ся новихъ формъ, якъ то н. пр.

Въ ємy рибокъ повно,
А кожда свавольно
Гуляє,
То въ гору підскочитъ,
Водовъ заплюскоче,
Играє etc.

А где дів ся зновъ дописъ до Васъ, котрій ся починаєтъ:

Оттакъ, мій друже, знудивши домомъ,
Хтілось наразъ все покидати,
Світомъ блукати,
Въ чужій сторонці долі шукати etc.

а кінчится:

Збуди Боже милостивий
Богдана зъ могили,
Уділи му всемогущиі
Свіженкоі сили ітд

А зновъ где дума:

Лугомъ блукаю, — води журчатъ
Лісомъ похожу — листя шумитъ,
Всюди весело, всюди живенько
Тілько въ мені мовъ въ гробі сумненько ect.

А чижъ і тутъ спондні та трохві повадили? Нахожу въ моімъ дневнику зъ спондичихъ часівъ еще слідующу баладу, котра правдоподібно Вамъ незнакома:

Въ Переславі на площади..[2])

Кінчу моі небилиці запивненіємъ мого искриного дружества для Васъ.

Гр. Воробкієвіч.

P. S. Літвіновичъ сегодня зъ рана упокоів ся.

Ч. 130.

Лист Александра Барвінського до Ізидора Воробкевича.

Бережани, 7. л. червця (1869).

Милий Друже!

Писавъ я мов останнє письмо до Тебе, та не маю відповіди, чи Ти Кулішеві відписавъ на его письмо, чи ні. Коли ще ні, то скоро відпиши, бо вінъ дуже точний человікъ, то хоче, щобъ все ёму скоро на ёго письма відписувати. Его адресъ: Seiner Exsellenz Hochgeb. H. Pantelejmon Kulisz, Wien, Vorstadt Wieden, Untere Alleegasse N-ro 9, Thür 5. Він хоче знати, чи у Чернівцях есть в друкарни руське письмо зъ акцентами на голосних (vocale) и що коштує друкъ 1000 екс. середного паперу. Такожъ чи не найшлабъ ся людина, котрабъ вела gratis коректу и всі рахунки, а ёму зъ того потімъ справу здала. Мині здаєтця, що ти зъ Михалякомъ піднялись би на спілку провадити те діло.

(Дальше буде).

---

[1]) Волоське слово: непогана. — *О. М.*

[2]) Всї поезиї, названі в сїмъ листї, надруковані у виданю з 1904. р. — *О. М.*

вересня; 2) для учеників семої кляси, що по поправчім іспиті схотять приступити до матури і для абітуриєнтів, що перервали іспит в лїтнім речинци по скінченю іспиту зрілости екстернїстів, у всїх инших школах реальних дня 28. вересня. — Речинці поперединх іспитів і письменних іспитів визначать дирекциї дотичних заведень.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** товариства ім. Микола Лисенка, відбувати ся будуть почавши від 13. вересня між год. 10 а 12. рано і між год. 3. а 4. по полудни в льокали тов-а „Народний Дім“ (ул. Театральна 22) II. поверх (через ґалєрию на право). Наука розпічне ся дня 15. вересня. Хто би хотїв скорше користати з науки, зволить зголосити ся в понедїлок 31. серпня між год. 10. а 12. в Інституті. Близших письменних інформациї удїляє голова тов-а проф. Волод. Шухевич, Львів, ул. Собісчини 7.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс повітових комісарів: д-ра Вяч. Лобачевского з Залїщиків до Львова, а Константина Старосольского зі Львова до Залїщиків.

— **З зелїзниць.** Дирекция зелїзниць державних у Львові розписала лїцитацию на доставу відливів з зелїза і сталї мягкої леївни, виробів з міди, металїв, резервових частин до машин і возів, як також лїхтарень і виробів бляхарских на рік 1909. Близші услівя і формулярі оферт можна дістати в бюрі 4. і 5. Дирекциї від 1. до 19. вересня с. р. Оферти можна вносити до 20. вересня с. р. 12. година в полудне.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З Криниці.

(Дальше).

Слухати стає »невозможно«. Зриваю ся і хочу вийти, але двері завалені маститими туловищами, мертвецки пяних отців безталанної Славії... Попав же я, як той подорожний в Яцковім „Стрільци“, думаю собі, забєж мене, нещасливого неблаговонний сопух, лжесловяньска паморока. Коли нараз, — тріск, лоск, гук — і я втвираю очи. Що такого? Се служниці обслугують гостий. Бігають з ведерцями, з одежою, зі снїданєм а відгук їх здоровенних ніг лунав по цїлій вілї, якби хто гарматами котив. Перед вікнами, над головами, з правого боку, з лївого — всюди. „Люди, ради Бога, люди! Сволок упаде!“ Не чують. Товкітня і біганина, як в поїздї підчас катастрофи. Нема ради, треба вставати. Встаємо. Відчиняємо вікна. Сумно. З горбів, поросших зеленою сосниною снують ся дими, небо закрите хмарами, слота.

Але в хату паде трохи сірого сьвітла так що і я можу тепер розглядїти і паперові обої на стїнах і чорну циратову канапу і над канапою диван з такими дикими красками, що дивлячись на него чуєш біль в оцї, а смуток на серцю. Господи! як можна робити такі дивани! Або тая канапа. Таж вона доводить чоловіка до розпуки, така страшна і несимістична.

Розписують тепер нагороди на хатну обстанову, але я певний, що хотьби хто розписав сто конкурсів, то більше недібраних і взагалї страшнїйших меблїв не міг би придумати. Преціньна такій канапі годину пересидїти то не аби яка штука. До обстанови достроєні обої.

Треба бути добрим ботаніком, щоби рішити, чи на них розмальований виноград, чи порічки. Одно можна пізнати — дїри. Усї стїни подїравлені, як решето. Взагалї всюди, в стелї, в стїнах, в долівці множество дїр, щелин, дїрок і всїляких сховків для бактерий і бацилїв. Видно, що в Криниці в бактериольоґію не вірять. І по що? „Всьо то непотрібна морока — більш нїчого. Які перше були сильні люди, по сто лїт жили, а бацилїв не знали“ — так менї говорив отець моєї господинї. І справдї. В Криниці пють воду з керниць, в котрих видно кости з торішних курят і голови з утоплених ляльок, на вулицях гниє собі болото, як в якій Козівці, або в Телячім, а по дощи тяжко перейти дорогою, такий усюда делїкатно кажучи, сопух. І добре. З року на рік приїзджає більше людий, а сього року дійде їх число до 10.000. Якби було зле, то не їхали би. (Се також погляд мого господаря). А до того, „преціньми тепер бойкотуємо Нїмців. Отже люди їхати мусять — бо де поїдуть?...“ На тім бойкоті заробить собі Криниця. Вкладки малі, а зиски великі. За таку комнату, як я вам перед хвилею описав, треба заплатити за сезон 200 корон — а сезонів є три. Значить ся комната, що не варт бути сховком на старі ґрати в порядній міскій камяниці, несе му 500 корон річно, або дорозше, чим перворядний покій в Парижі.

Знають се властителї і сьміють ся в кулак — а ь додатку поводять ся з гістьми, як би їм Бог зна яку ласку робили. Не жадай від них чемности, анї ввічливости, а навпаки знай, що вони з тебе не тільки шкіру здерут, але ще й до живих печінок доберуть ся, коли на се позволиш. От вам маленький примірчик. Я наняв хату з кухнею і маю на се доказ на письмі.

Приїхавший до Криниці, побачив я, що в тій кухні має варити 7 кухарок. Польска пословиця каже, що де шість кухарок, там нема що їсти, а щож доперва сїм? Отже я почав харчувати ся в реставрациї. Обід коштує 80 кр. (такий собі звичайний, от щоб з голоду не вмерти). Не булоб се дорого, але щож? По тижни їди мусиш до того дочислити лїкаря і лїки, а тоді ціна подвоїть ся або й потроїть ся. Так стало ся зі мною. По кількох днях занедужала менї з того харчу дитина і жінка, хоч-не-хоч мусїли для хорої зварити росіл дома. А тоді моя господиня показала що вона знає. „Ви наняли хату без кухні“. „Перепрашаю, я наняв з кухнею і маю на се доказ на папері“. „Прошу показати“. На жаль сей важний документ лишив я дома і я мусїв хвилево уступити та і перервати цїкавий діяльоґ з чемною та людяною ґаздинею. Тож раджу кождому мати ся на осторозї і тямити, що ту не знають, що то чемність, солїдність, а навіть що людяність.

Ту хочуть дерти і то дерти без памяти і без милосердя. Як попав ся в сильце — най платить. Преціньза фунт цукру, який у Львові коштує 20 кр. беруть в Криниці 26. За пиво окоцїмске, що в Кракові платить ся 12 кр., правять в Криниці 18 і т. д.

Словом здирство, можливе тільки в Галичинї.

(Конець буде).

Телєґрами

з дня 31. серпня.

Ішль. Стан здоровля цїсаря є вповнї добрий. Кашель і катар зовсїм уступили. Цїсар виїздить дня 7. вересня з Ішлю через Відень до Будапешту.

Спільний мінїстер скарбу Буриян був вчера у цїсаря на послуханю, а потім з австро-угорским амбасадором в Парижи взяв участь в родиннім обідї на цїсарскім дворі.

Букарешт. Румуньский король Кароль занедужав. До хорого покликано проф. Гольцкнехта з Відня.

Загреб. На стациї Тарґовіче вискочив із шин зелїзничий поїзд. Льокомотива і кілька возів розбили ся. Згинув управитель поїзду і одна подорожна, 9 осіб є тяжко а 20 легко раневих.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 31. с. м.: Ю. Залєвич, Перемишль; др. Е. Олесницкий, Стрий; Ол. Ярема, Перемишль; о. Ан. Чучиловіч, Любачів; др. Із. Давид, Делятин; о. Ів. Савиньский, Сокаль; Ів. Миндюк, Сваричів; Філярет Грабовеньский, Дрогобич; В. Процїв, Станиславів; Кондрат Кольба, Мозолівка; Ів. Мінцер, Бруховичі; Вас. Шевчук, Безбруди; Яцко Остапчук, Капустинці; Григорий Гарасимчук, Броди; Теодор Грабович, Тернопіль; П. Хомин, Піддністряни; Алекс. Відрак, Мечищів; Ів. Білиньский, Росохач; Ів. Федак, Коломия.

Фільварок 80-морґовий

1½ години від Львова з новими забудованями, інвентаром і збором 16 морґів, 16 морґів луки

решта найлїпшої пшеничної землї

на продаж або до заміни на каменицю у Львові.

Відомість в канцелярії адвоката

Д-ра Розенбавма — Львів, Коперника 30.

(3—3)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 K 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(12—12)

Поручає ся дешеве і совісне

Артистично ритівниче заведенє

А. ЗІҐМАНА

— — у Львові, ул. Сикстуска ч. 14. — —

Робітня металевих і кавчукових печаток.

Моноґрами, герби і всякі ґравури — вивіски ритовані і ляні, прасовані бляхи для сторожий і товариств. — Поручає ся яко доставець ріжних руских товариств і Урядів парохіяльних. (41—?)

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шайковского.

Ч. 188. Львів, середа дня 20. серпня (2. вересня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесенд по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до політики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

VIII.

Збори послів

з дня 29. сїчня 1894 р. в тій самій справі.

Прибули посли: Романчук, Барвіньский, Підляшецкий, Охримович, Окуневский, Гаморак, Сїчиньский, Мандичевскнй, Телїшевский, Гурик, Вахнянин.

Пос. Охримович: Як настав новий кабінет, ми питали у Відни Романчука, чи він переговорював з намісником, ґр. Баденїм, як таким, що в Пештї помагав складати нове мінїстерство. „Нову еру" я і пос. Мандичевский давно заступали. Ми заступали інтереси народовців і в державній радї і в соймі, але ми не мали попертя в краю. Нас не уважано рускими послами. Пізнїйше, в р. 1890 вступили посли народовцї на ту саму дорогу і зробили угоду з намісником(!?). Я вірю ґр. Баденьому. Але Баденї не може всего зробити против волї шляхти і центрального правительства(!?). Ми вже давнїйше хотїли зложити modus vivendi з Поляками. Але намісника Баденього може не стати. Наслїдник его не признаєть ся до сеї акциї. Тому треба також з Поляками порозуміти ся. Вправдї не всї вони до порозуміня склонні, але одна часть є нам прихильна. В політицї не треба робити те, що хоче кождий. Се непрактично, як кождий схоче вести політику на свій лад. На політику впливають обставини. Давнїйше нас роблено шварцґельберами. Як Наполеон помер, Поляки сами станули при коронї, там де ми стояли. Стоячи при коронї, здобувають Поляки все для себе. Ті, що робили угоду з Баденїм, брали справу за легко. Треба було поставити максимальні і мінїмальні, але конкретні бажаня. Правительство недодержало дечого і звідси несмак. Длятого хотять нинї деякі приступити до „славяньского Союза". Опозиция добра річ, але 7 послів не має сили щось виборoти. Ми не маємо народу за собою, бо ми его не розбудили. Він опозициї не підтримать. Ми давнїйше думали вступити до клюбу Гогенварта, але Земялковский і Ґрохольский були сему противні. Ми зложили свій клюб з Сїнґалевичем і Озаркевичем та вийшли зле на тім. Не маючи народу за собою, ми не можемо йти в опозицию. Опінїя в краю домагаєсь опозициї. Се популярний поклик, але ми Русини з опозициєю далеко не зайдемо. Як переговори не будуть мати успіху, тодї зложім мандати і возьмім ся до осьвідомлюваня народу. А чи всї посли зложать мандати? Для нас тепер одна дорога: порозуміти ся з правительством, шануючи достоїньство народа і вижидати паденя мінїстерства. Погляди Романчука мають дещо за собою, але я на тепер з ними не годжу ся. Ergo я є за переговорами з правительством і Поляками, щоби дістати деякі концесиї.

Пос. Мандичевский: В клюбі руских послів державної ради не ухвалили ми увійти з польским „Колом" в переговори. Се простую. Переговори до „нової ери" не вели всї рускі посли, лише одно сторонництво в краю, іменно »Народна Рада". Я хотїв би, щоби послам державної ради лишено свобідну руку що до переговорів, а тут вистане, як ми лише поінформуємось.

Рос. Романчук простує: 1) В р. 1890 ми ставили конкретні жадання, хоч не списали їх в двох екземплярах.

2) Ми тут не можемо ухвалювати директиви для послів державної ради. Ми тут лише радимось. Остаточна ухвала в справі тактики западе в клюбі послів державної ради. Опісля візвав пос. Романчук, щоби застановити ся над тим, з ким переговорювати — як се вніс пос. Вахнянин.

Пос. Вахнянин є сеї гадки, що переговорювати мусять оба клюби разом, а не кождий з окрема. Треба також повідомити „Народну Раду" і владик.

Пос. Окуневский хоче, щоби клюби рішали окремо, чи вести переговори. Він, як соймовий посол, є противний переговорам і переголосувати не дасть ся. Наради послів вважає він лише інформацийними. Він стоїть на диаметрально противнім становищі, як инші посли. Пос. Окуневский зазначує, що веде свою політику і хоче, щоби соймовий клюб рішив сам про долю переговорів.

Пос. Вахнянин: Ми хочемо переговорів для добра народу. Інтереси наші залежать в більшій мірі від сойму і краєвого правительства, тому соймовий клюб не може від сеї акциї відтягнутись. Тодї вже був би роздор і евентуальність подвійної політики.

Пос. Підляшецкий попирає гадку Вахнянина і бажає рівнож спільної акциї обох клюбів в переговорах.

(Прийшов пос. Савчак).

Пос. Сїчиньский. Бачу хаос. Я уявляю собі, що оден клюб не може йти гетта, другий вісьта. Одні боять ся і другі майоризованя і оба клюби хотять вже розійтись.

Пос. Вахнянин: Ми підемо до намісника по інформациї. Дізнавшись, як він думає про нас, будемо рішати оба клюби окремо, яке становище заняти в соймі і державній радї.

Пос. Мандичевский хоче, щоби до акциї приступила „Народна Рада".

Пос. Охримович: Я ставлю внесенє, щоби оба клюби війшли в контакт з правительством і польским соймовим „Колом".

Пос. Сїчиньский хоче знати, що посли зроблять, колиб переговорів не прийнято. Инакше не буде голосувати.

Пос. Підляшецкий: Розійдїм ся, то буде найлїпше.

Пос. Окуневский хоче, щоби про контакт рішали клюби окремо.

За внесенєм пос. Підляшецкого, щоби розійти ся, заявило ся лише трех послів. Внесок Окуневского зискав лише голос внескодавця. Сїчиньский здержав ся від голосованя. Гаморак вийшов. По голосованю над внеском Окуневского, останний сказав: „Моя акция скінчена", почім вийшов. Внесок Охримовича перейшов голосами Савчака, Мандичевского, Барвіньского, Підляшецкого, Охримовича і Вахнянина. Сїчиньский не голосував.

Який має бути контакт? Чи лиш зондованє? Чи мають посли ставити конкретні жадання?

Пос. Вахнянин хоче передовсїм зондованя, а відтак поставить ся конкретні жадання.

Пос. Охримович хоче відразу ставити конкретні жадання.

Перейшло внесенє Охримовича, який ставить дальше внесок, щоби вибрати в цїли переговорів депутацию з 5 членів т. є Романчука і по двох членів з кождого клюбу.

Пос. Романчук хоче, щоби депутация складала ся лише з трех членів. Сам до неї належати не буде, хоть не противить ся, щоби другі посли вели переговори, хотьби для засади, що Русини мають право все впоминати ся о концесиї для свого народа.

Пос. Підляшецкий ставить на членів депутациї: Романчука, Вахнянина і Сїчиньского.

Романчук мимо того не хоче війти в склад депутациї, а так само Сїчиньский і Телїшевский. Остаточно вибрано до депутациї: Савчака, Вахнянина і Підляшецкого.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Над виглядами сесиї ческого соймy застановляють ся вже тепер політики, бо від сего зависима буде також сесия держ. ради. Одначе вже тепер не віщують сїй сесиї доброго висліду. Новий сойм ческий має 68 нїмецких послів окрім 21 з вірноконституцийної великої посїлости і нїмецких вірилїстів, а супроти них стоїть 49 послів з консерват. великої посїлости, ческі вірилїсти і 97 ческих послів ріжних сторонництв. Мінїстер-президент бар. Бек, бажаючи втихомирити ческу опозицию в держ. радї, був приневолений під ей напором перевести в листопадї парляментаризацию мінїстерства і заповів політику середньої лїнії, а в грудні заявив в буджет. комісиї, що справу национ. язик. спору думає полагодити дорогою порозуміня між Чехами і Нїмцями і в тій цїли виготовляє начерк язикового закона. Потребу такого порозуміня і конечність полагоди язикового питаня потвердив спір, який виринув в судівництві і на почтах в Чехах, а всї вижидали нетерпеливо заповідженого бар. Беком начерку язикового закона. Полагода сеї справи є не лише важною і пекучою справою нїмецко-ческою, але вся держава вижидає сего, бо нїмецко-ческий спір все спинював законодатну роботу в держ. радї. На основі заяв правительства можна було сподївати ся, що держ. рада, зібравши ся в листопадї, буде занимати ся сею справою.

Тимчасом з голосів, які відзиваються вже тепер в ческім дневникарстві, можна заключати, що ческі сторонництва

бажають зараз з самим чином соймової сесиї виточити сю справу і що они лише сойм уважають одиноким місцем для ві полагоди, а не держ. ради. Сї голоси вказують на те, що про язикову справу має рішати ческа соймова більшість, а не зложена з ріжнородних народностий більшість держ. ради, в котрій 130 представників ческого королівства стоїть супроти чотири рази сильнїйшої більшости всїх инших країв. Вправдї можна би там супроти ухваленя сего закона розвинути обструкцию, одначе она лише протягнулаб, але не спинилаб ухваленя язикового закона. Ческа Union запевняє, що бар. Бек вижидає соймової сесиї, щоби з розправ над сим питанєм там переведеного мати указку що до настрою в обидвох народних таборах. Але при відомім національнім розятреню можна побоювати ся, що соймові розправи витворять таку душну атмосферу, котра зовсїм не причинить ся до розвязки і полагоди сего трудного питаня.

Окрім сего питаня може також справа в и б о р ч о ї р е ф о р м и, а також вимагана Нїмцями справа обсади краєвих посад після ключа населеня причинити ся немало до заостреня взаємин межинародних в Чехах. Крім того Чехи жалують ся, що задля делеґацийної сесиї і назначеного на 3. листопада речинця скликаня держ. ради не буде мати сойм потрібного часу для виконаня своїх робіт. Таким способом надії на успіхи ческого сойму не дуже рожеві.

Нїмецкий мінїстер-земляк П р а д е заявив помічникови N. fr. Presse, що підчас нарад над язиковою справою в Чехах в раді мінїстрів доси не було мови про поділ Чех на язикові округи, ані про уступки в разї розширеня обсягу діланя сойму ческого. Доси предложено раді мінїстрів начерк язикового закона. З замітами проти начерку виступим як ческі, так і нїмецкі мінїстри. Може бути, що підчас нарад над сим начерком буде порушена справа поділу на язикові округи і справа розширеня автономії Чех. Коли рада мінїстрів розгляне язиковий начерк а також кілька инших предлог и. пр. про обезпечене на старість, тоді сї предлоги будуть внесені на осїнній сесиї державн. ради.

Заграница.

Мінїстер загр. справ І з в о л ь с к и й, як звіщають нїмецкі часописи, в поворотї з Парижа і Льондону, зустріне ся в Нордерней з кн. Бїльовом.

Становище мароканьского султана М у л е й Г а ф і д а стає з кождим днем певнїйшим. Всї прибережні міста признали его законним володарем. Племена, котрі ще недавно стояли по сторонї Абдуль Азіса, присягають тепер вірність Мулей Гафідови. З тим новим положенєм починає числити ся також французке правительство і дневникарство. Як запевняє Figaro, мінїстер війни Пікард є тої думки, що Франция перша повинна предложити европ. державам, щоби признали Мулей Гафіда. Echo de Paris дізнає ся від мінїстерства загр. справ, що Франция займе в Марокку зовсїм невтральне становище, доки всї держави не признають Мулей Гафіда законним володарем. Колиб Абдуль Азіс після останнього пораженя розпочав наново боротьбу, тоді Франция не буде его спиняти, але й не буде ему пособляти.

З П е р с и ї наспіли до Петербурга вісти про н о в е п о в с т а н е. Вісти про успіхи повстанців розійшли ся з Тебріс також по инших областях держави і додають відваги населеню до нової ворохобнї проти шаха. З Джельжи наспіла вість про нове повстане племен. Повстанці увязнили урядників, обсадили урядові доми і знищили дім ґубернатора, котрий утїк звідтам. В борбі товпи з військом полягло багато повстанців. Повстанцї домагають ся скликаня парляменту і заявляють, що до того часу не признають зверхности шаха. Так само ворохобня настала в Шірас і в Керман. Повстанцї заняли Керман, а урядники і ґубернатор поутїкали. Віцеґубернатора убито. На улицях лежить много убитих і ранених. Провідирі сего руху творять комітети і управляють містом аж до скликаня парляменту.

З Т е г е р а н у звіщають, що в місті Кершан вибухла ворохобня. По завзятій боротьбі здобули повстанцї радницю і за прикладом Тебрісу установили там тимчасову управу аж до скликаня парляменту.

К о р о л ь Е д в а р д нараджував ся спільно з мінїстром І з в о л ь с к и м і мінїстром-президентом К л е м а н с о. Предметом наради була справа Баґдадскої зелїзниці.

Огляд часописий.

(„Посрамленіе“. Паломництво галицких москвичів до Почавва. „Голосъ Москвы“ про „русскихъ Галичанъ“. Київска »Рада« про галицкий сойм і вибір рускаго члена кр. видїлу. П. Михайло Лозиньский про социяльну демократию і львівскі доповняючі вибори до держ. ради).

(Дальше).

В київскій »Радї« відозвав ся власний ёї дописуватель (але сим разом не підписав ся (очивидно п. М. Лозиньский) про галицкий сойм, про іменованє віцемаршалка а на останку про вибір руского члена кр. видїлу. Про сю останню справу пише ось що:

»Тепер од імени українско-руского народу виступатимуть у соймі два клюби: український і москвофільский і обидва они виставлять кандидатів до краєвого видїлу. Кого виставить український клюб, ще не знати. В москвофільскомуж клюбі мають охоту на се становище, сполучене з гарними грошовими доходами, два посли: Ганчаковский і Криницкий, обидва судові совітники, обидва властиво навіть не москвофіли, а »полякі руского народу« („gente Rutheni, natione Poloni“), обидва в полїтицї нові й нїчим незаслужені люди, що вийшли послами виключно дякуючи підмозї польского уряду, а кандидували головно тому, щоби мати дохідне місце в краєвім видїлї і брати подвійне жалованє: судового совітника і члена краєвого видїлу*). І сї панове так завзято один проти другого роблять заходи, щоб дістати ся на те місце, такими „гарними“ способами підставляють один одному ноги, що — як ходить звістка, голові москвофільского соймового клюба д-ру Королеви стало сього вкінцї забагато і він зрік ся проводу в такій чесній компанії.

Повторяємо, вибір члена краєвого видїлу від Українців залежить також від польских послів з селяньскої курії. Побачимож, чи вони матимуть відвагу і в соймі ствердити те, що останнїми часами так часто заявляє польска печать: що властивими представниками українського народу в Галичинї треба вважати »старорусинів«, себ то москвофілів..

Вкінцї зазначимо, що для нарад в справі тактики українських послів у соймі збирають ся 20-го сього місяця национально-демократичний »Ширший Народний Комітет«. Українська радикальна партия, яка має в соймі трох своїх послів, мабуть, також скличе нараду в сїй справі.

З нагоди доповняючого вибору до держ. ради з І виборчого округа м. Львова і постановленої социял-демократию кандидатури голови руских социялїстів д-ра Миколи Г а н к е в и ч а пригадує п. М. Лозиньский в київскій „Радї“ ось яку цїкаву річ:

„Коли в 1906 р. львівскі Українцї сьвяткували роковини побуту Хмельницкого під Львовом, проти сього виступила не тільки польска социяльна демократія, але й теперішнїй український социяльно-демократичний посол Вітик видав по польски відозву „Do obywateli miasta Lwowa“, в якій кидає камінем на память Хмельницкого та протестує проти сьвяткованя его роковин, бо се, мовляв, тільки збільшує национальний шовінїзм. А як автор сього допису в »Літ.-Наук. Вістнику« вказав на те, що коли польска социяльна демоктатія сьвяткувала побіду Ягайла під Ґрунвальдом, память »Конституциї 3-го мая«, повстань Костюшка, Бартопа Ґловацкого й ин, то українські робочі маси куди більше можуть сьвяткувати память такого чисто народного повстаня, як Хмельниччина, то другий визначний дїяч українськоі социяльної демократиї, д. Микола Ганкевич, назвав мене в тодїшній социяльно-демократичній „Волї“ найгіршим українським шовінїстом та ворогом робочого люду«.

В справі згаданого вибору до держ. ради пише п. Л о з и н ь с к и й в київскій »Радї« в иншім числї про становище польскої соц. демократиї ось що:

„Постановлено з социяльно-демократичного боку кандидатуру відомого дїяча в польскій і українській социяльно-демократичних орґанїзациях, д. Миколу Ганкевича. І власне спосіб поставленя сеї кандидатури застановляє нас висловити кілька уваг про становище польскої социяльної демократиї в українськ й справі.

„А саме — нинїшнїй львівский „Głos“, орґан польскої социяльно-демократичної партиї, приніс в справі кандидатури д. Ганкевича таку відозву:

„Товариші-виборці І львівского округа! Екзекутивний Комітет українськоі социяльної демократиї поставив у І львівскому окрузї кандидатуру тов. Миколи Ганкевича на посла до парляменту. Львівский окружний комітет польскої социяльно-демократичної партиї, який уже перед поданою ухвалою Екзекутивного Комітету українськоі социяльної демократиї мав намір запропонувати кандидатуру тов. Миколи Ганкевича, приняв ухвалу Екзекутивного Комітету українськоі социяльно-демократичної партиї до відома та ухвалив однодушно закликати всїх товаришів до як найгарячійшого піддержаня кандидатури тов. Миколи Ганкевича. Львівский окружний Комітет повідомив про свою ухвалу Екзекутивний Комітет польскої социяльно-демократичної партиї. Екзекутивний Комітет польскої социяльно-демократичної партиї згодив ся на становище, заняте львівским окружним комітетом, зважаючи на особу кандидата, зазначуючи одначе, що тільки він має право ставити социяльно-демократичні кандидатури в тім окрузї“.

„Кінцева фраза сеї відозви значить, що польска социяльна демократия не визнає за українською социяльною демократиєю права вмішувати ся до виборів в першому львівскому окрузї, а коли згоджуєть ся на кандидатуру, виставлену українською партиєю, то тільки зважаючи на особу кандидата, який — пояснимо — б о г а т о б і л ь ш ч а с у і с и л п р и с ь в я ч у є п р а ц ї в

---

*) помиляє ся п. М. Лозиньский, бо коли урядника виберуть членом кр. видїлу, тоді его урядову плату систують. — Ред. Русл.

польских соціяльно-демократичних орґанїзациях, ніж в українських.

„Формально все тут в порядку. Людність першого львівского округа в більшости польска і з сього виходить, що польска, а не українська соціяльна демократия має право рішати про соціяльно-демократичну кандидатуру в сьому округї.

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Самуіла пр.; римо-кат.: Стефана кор. уг. — В четвер: руско-кат.: Тадея Ап.; римо-кат.: Бронислави.

— **Відзначенє тов-а »Достава«.** На сегорічній першій міжнародній виставі для торговлї і промислу в Карльсбадї зістало наше тов-о »Достава« в Станиславові за свої ризи і знаряди церковні відзначене почесним крестом (Ehrenkreutz) і великою золотою медалию. Так уміють оцїнити чужі люди змаганя нашого товариства — чим більше повинні всї свої гуртувати ся лише коло сего одинокого українського товариства і тут всї потреби для церкви заспокоювати.

— **В справі вижницкої ґімназиї** пишуть нам з Буковини: Всїм інтересованим в справі іспитів і вписів до ґімназиї в Вижницї доносить ся, що єще до нинї вправдї не оголошений речинець записів, але без сумнїву наступить се в сїм місяци. Вправдї деякі часописи принесли були недавно вістку з достовірного жерела, що буковиньске правительство дістако наказ подбати, щоб з 1. вереснем отворити ґімназию, але коли до тепер єще се не наступило, то треба вину приписати правительству. Однак хотяй би лишень з дотеперішної практики тутешного правительства можна вносити, що руска ґімназия в Вижници, єсли вже раз була порішена на рік 1908/9, то буде без сумнїву отворена в тім часї, бо минувшого року була подібна істория з румуньскою ґімназиєю в Кімполюнґу, де отворенє наступило допервa 1. жовтня а з браку учеників стягано „охотників“ з сусїдних ґімназий. Мабуть також сама доля стріне і нашу ґімназию, що розуміє ся має лихі наслїдки для фреквенциї дїтий, бо вже деякі, що зголосили ся до тутешної бурси, записують дїти до инших ґімназий з обави, щоб не стратити курсу. Отже просить ся всїх компетуючих до руской ґімназиї в Вижници підождати без обави єще якийсь час, бо ґімназия єсли раз була рішена на р. 1908/9 мусить бути отворена в тім часї. — *Н. Ґ.*

З Вижницї доносять нам, що вписи до тамошної ґімназиї відбудуть ся коло 15. вересня, але певно не можна ще сего сказати.

— **Українські книжки на Кубаньщинї.** З Катеринодару доносять: Ось уже тижнїв зо два пройшло, як почав торгувати український кіоск. Можна сказати, що справа йде поки що добре. Цїкаво, що найкраще йдуть українські книжки. Ось приклади: в перший день українських книг продано на 9 карб. з копійками, а московских тільки на 20 коп. чи що. І тільки осе 21. серпня за московскі книжки вторговано більше пів карбованця. Тимчасом московских книжок в кіоску більше нїж на сотню карб. Можна бути певним, що добра половина з них так і остане ся непроданими, як що не віддадуть їх кому за пів цїни. Щож до українських книжок, то найбільше питають ся за драмами і комедиями, а їх саме в кіоску зовсїм мало; йдуть гарно працї Б. Грінченка, „Про старі часи на Україні“ М. Грушевского. Ледви не вся розійшла ся „Розвага“. Історичні книжки взагалї йдуть гарно, особливо малі брошури, але питають ся і за такими, як „Исторія украинскаго народа“ — М. Грушевского, та „Історія України Руси“ М. Аркаса. Прохають і українських ґазет, та на жаль і досї їх нема в кіоску, незабаром повинні й вони прийти. Між публикою, яка навідує ся до кіоску, багато помітно учителїв, а жіноцтва чомусь зовсїм не видко.

— **Беатифікация Пія IX.** Giornale d'Italia доносить, що між актами, які предложено комісиї, вибраній до справи беатифікациї папи Пія IX, є ось який: Коли Пій IX в 1864. року був ще ґрафом Мастаї Феретті і кардиналом Сполєта, війшов раз до его бюра его секретар і донїс, що в передпокою жде якась чорно завоальована панї на послуханє. Кардинал відповів: »Иду зараз«, але не пішов до передпокою, але до каплицї, де молив ся дуже довго. Секретар тричи пригадував кардиналови, що панї жде на послуханє, але кардинал все повторяв: „Йду сейчас“. Коли секретар четвертий раз прийшов до кардинала пригадати ему ждучу паню, кардинал незвичайно бліґий і зворушений, відповів: „Говорю з живими, а не з помершими“. Секретар, не зрозумівши тих слів, вийшов, аби переказати їх тій панї, але застав ві мертвою на долівцї. Повідомлена поліция провірила, що був се мужчина перебраний за женщину, який прибув очевидно в тій цїли, щоби убити кардинала, бо найдено при нїм штилєт.

— **Також складка.** Коли недавно бальон ґр. Цепелїна згорів, нїмецка суспільність подразнена в своїй амбициї урядила складку на новий бальон і зібрала доси нї менше нї більше лише три мілїони марок. З кождим днем сей бальоновий фонд ще зростає.

— **Дрібні вісти.** В Пикуличах коло Перемишля згоріли онодї три доми і одна стодола. Шкода виносить поверх 10.000 К, а була лише в части обезпечена. — Професор церковного права на черновецкім університетї, др. Вальтер Гирман, став іменований звич. професором того предмету на університетї в Інсбруцї на місце звісного проф. Вармунда.

Оповістки.

— **Іменованя.** Цїсар іменував професора V. реальної школи в Кракові: Ілярия Голубовича директором реальної школи в Снятинї. — Староста А. Ґубатта іменований радником при намісництві у Львові. — Старости Кар. Лїдль, Вінк. Добровольский і Ґуст. Брікнер, референт гал. фонду пропінацийного, іменовані радниками намісництва, послїдний „extra statum“. — Старости Юл. Кукуревич у Львові і Ад. Спирид. Телїховский в Золочені одержали титул і характер радників намісництва. — Мінїстер справ внутр. іменував старостами: секрет. намісн. Йос. Дністряньского, Пет. Гамулїньского і Альф. Лончиньского, ст. коміс. пов. Едм. Станиславского, секр. намісн. М. Калїневича, Ром. Юровского-Юровіцкого, Йос. Несьоловского і віцесекрет. в мінїст. справ внутр. Каз. Строньского. — Мінїстер справ внутр. іменував комісарів повіт. д-ра Стеф. Желеховского, д-ра Чесл. Трембаловича, Каз. Мадуровича, д-ра Бр. Квятковского і д-ра Волод. Врублевского секретарями намісництва. Наконець іменував мінїстер справ внутр. комісарів повіт.: Вінк. Вічковского, Тад. Макаревича і Вит. Бартманьского старшими комісарями повітовими.

— **Заряд монастиря СС. Василиянок в Яворові** подає до відома, що в році шк. 1908/9 отвирає І-ий рік семінариї. Вступні іспити будуть відбувати ся в днях 10. і 11. вересня.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** товариства ім. Микола Лисенка, відбувати ся будуть почавши від 13. вересня між год. 10 а 12. рано і між год. 3. а 4. по полудни в льокали тов-а „Народний Дім“ (ул. Театральна 22) II. поверх (через ґалєрию на право). Наука розпічне ся дня 15. вересня. Близших письменних інформацій уділяє голова тов-а проф. В. Шухевич, Львів, ул. Собісчини 7.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 130.

Лист Олександра Барвінського до Ізидора Воробкевича.

Бережани, 7. л. червця (1869).

(Дальше).

Читанка моя вже кінчитьця и я теперъ тільки укладаю биографиї авторівъ. Зъ твоіхъ творівъ взявъ я Муштрованого коня и Турец. бранцівъ, а поезий не перелічу. Зъ більшихъ: Мурашку, Кифора и Ганусю и Драгоманку. Ходить мині теперъ тільки о твою биографию. Просивъ я о те Твого брата — відказавъ. Отже будь ласкавъ списати мині поединчі дати і рікъ уродженя, десь ходивъ до школи, о скілько школа виливала на розвій твого духа, а оскільки посторонні вплини, колись ординувавъ ся, чимъ и де пробувавъ. Отъ—отъ! Тутъ нагадавъ я собі Твоє Ernennung zum wirkl. Gesanglehrer mit dem Titel eines Professors an der Theolog Lehranstalt. Also ich gratulire dir, lieber Freund!

Будь ласкавъ ті биографичні дата мині скоро прислати, бо я бимъ хотівъ до кінця липня скінчити все.

До 14. Липця адресуй сюди. А як на 13-го висилати мешъ, адресуй nach Szlachcince per Tarnopol.

Посилаю Тобі моє поличче, щобись пригадавъ собі свого старого и вірного друга

Олексу.

Ч. 131.

Лист Осипа Барвінського до Ізид. Воробкевича.

Львівъ, дня 14. Червця 1869.

Изидове, друже мій незабутний!

Читаючи твій лист з 8-го с. м., часто приходило мині через ум, чого то ти такий клопотливий, чого тобі такого уявляєтця, що може нікому й через голову не прийшло? чого ти недовіряєш мині? От на пр. те посуджуванє, що я гніваюся на тебе. Почім же ти судити можеш, що я гніваюся на тебе? Хиба се значить гніватися, як я через довший час неміг нічого до тебе писати? Хіба написати лист до кого, значить уже не гніватися? А отже я не писав до тебе лист уже через довгий-довгий час, и я не гнівався на тебе — а тепер пишу и кажу отверто, що гніваюся на тебе, мій Братіку! Чому, запитаєсся. — Причиною сего гніву твій послідний лист, а чуюся бути ураженим, поперше, сею певностию, с котрою ти мині кажеш, що я на тебе гніваюся и тим довгим перепрошенєм, а друге тому гніваюся, бо досадивись мині сими словами: „Дармо візираю я „Олену“, дармо и „надъ золотою Бестрицею“, а про мої дрібненькі діти, ті горячі слези-думочки, и не споминаю, бо від коли наставъ Яковенко и Шашкевичъ, то вже трудно моемъ дітямъ у світъ пуститись. А єсть ще тихъ дрібненькихъ у васъ много, а вони тому не виною, коли іхъ така судьба, щобъ забутими були“. Себ то ми, а лучше сказати я, гадаю собі так: що там той Млака за поет? от поети: Яковенко и Шашкевич, таких нам треба, а сі Млачені поезиї заховано де, нехай забудутця, нащó іх в світ пускати!

Не думай однакож, мій любий Друже, щобъ я хотів с тобою різнитись і на тебе сваритись за того що попереду вимінивим: а уневиннятися не гадаю, бо я тобі в моіх попередніх листах сказав що и як зробив ся з „Оленою“ и оповіданнєм „над золотою Бистрицею“ и що я загадав с твоіми думочками. Тількиж жалую отцего, а жалую сего прочитавши сі слова у твоім листі: „Читавимъ щось у Правді про князя Єрему, она підписана моімъ псевдонимомъ, але опрічъ моіх трехъ слівъ из початку і моєї гадки, припадає заслуга не мені, а комусь другому!“

(Дальше буде).

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

З Криниці.

(Конець).

Але не вибігаймо вперед.

Перевочувавши в хатї під сволоком, як під мечем Дамокля, я прибрав ся і вийшов на хідник, що називаєть ся ту »Дептаком«. Єсть се нїби корсо криницке. Вулиця на яких 200 метрів довга, доволї вузка, деревами обсаджена. При нїй „дім здоровля“, купальнї мінеральні та боровинові, кілька склепів і рундук, на котрім грає музика. Всьо в долинї, в парові, збите, стиснене, хоть на сусїдних пригорбках місця доволї. Тим дрептаком снуєть ся раз у раз множество чепурно прибраних пань і панів, як на Карла-Людвика у Львові, або на А—Б в Кракові.

Шум — глота і сопух всїляких запахів парфумних. Чого ті люди снують ся? — питаєш ся, дивлячись на тую безцїльну дефіляду. Преціньв парку далеко більше місця і воздух багато красший. Так, але в парку не видно так добре тих готентотских, пестрокрилих капелюхів, тих приплесканих задів і до неможливих розмірів доведених торсів жіночих. А на підсїню „дому здоровля“ стоять панове і дивлять ся... З дрептака пішов я в критий хідник, де дають пити мінеральну воду: По серединї деревляної будівлї, з долівкою, як в якій коршмі, є вглублене на яких 2 метри, обведене балясками. В тім вглубленю жерело, а над ним не Нїмфи, лиш дві дївчинї зі збанками в руках. Кладеш на баляск шклянку, вона підносить руку, здіймає шклянку, наливає зі збанка води, знов стає на пальцях і подає тобі напій. Так тисячі разів. Пощо такої муки? — я також не міг вгадати. Хіба, щоб гостеви показати, що для его здоровля треба такого великого труду.

Від жерела пішов я послухати музики. Се одинока розривка в Криниці, а особливо в таку слоту, як тепер. Капельник, звіений компонїст мазурів, Вроньский, завдав собі не мало труду, щоби зібрати такий орхестр і зіграти его до такої артистичної міри. Але щож? Репертуар не дуже цїкавий. Переважно танці та путпурі з всїляких опереток. А як заграють щось поважнїйшого, то невдоволені слухачі з молодшого поколїня заведуть тобі коло самої естради таку гульню, що мусиш четь втїкати. Зате всїляких маршів і ґальопів слухають з великим „намащенїем“. В ряди—годи почуе твоє ухо також украïньский мотив, якусь думку—шумку, коломийку а навіть, навіть „Ще не вмерла!“ Я не знаю, яким чудом не впали тодї мури криницкого »Дому здоровля« і не запала ся під землю цїла Криниця. Преціньту, в державнім заведеню, нема анї одної украïньскої написи, в каварнї анї одної украïньскої часописи, в позичальнї анї одної нашої книжки, хоть є французскі, італїйскі, анґлїйскі, а навіть нїмецкі і то споро. Навіть в Кракові скорше зрозуміють наше слово, як ту, хоть Криниця лежить на нашій, не своїй землї. Не для веденя борби, лише тому, що кождий за свої і то доволї великі грошї, сам собі пан, я пробував говорити всюди по украïньски і всюди стрічав ту саму нехіть, а навіть легковаженє. В „Кулку рольнїчім“ менї подали замість цукру, мила і кінець — кінцем я скорше договорив ся по украïньски з косоким хінпем, що продає ту всїляких своїх богів та смоків, чим з братом-поляком. Се також маленький причинок до славного славяньского братаня. Зі смутком у душі поволїк ся я до барометра. Докола стоять люди і дивлять ся на стовп, як на дельфійский триніг. „Рано красше — а відтак знов непогода“. Господи! Яке тобі красше. Небо, як попелом посипав а в неба дощ. І се називаєть ся погода. Так кілька неділь. Люди позіхають, зітхають і глядять на стовп, як на дельфійский триніг. Одинока потїха — лїкарі. »Се для недужих лучше — кажуть вони. — Замість відбувати цїсарскі марші, сидять дома й лїчать ся“. Справдї лїчать ся, але не з тих недуг, що привезли, тїльки з тих, що в Криниці набрали ся. Що другий кашляє, а що третий чхає, заживаючи порошки на нежит. Гірка потїха. Та щоби бути справедливим, треба сказати, що мали ми яких два, три днї [illegible] за тих кілька неділь, які ми перемупогода— [illegible]ий Користаючи з рідкої нагочились в Кринич[illegible]ї, на село. Тай ту нїчо веселого. Нарід бідний і несьвідомий. Говорить — Бог зна як. Несе свої »грібки«, „малїни“ і „яйца“ тай тїшить ся з марного зарібку“. Я купив якось від якоїсь жінки з під Тилїча спорий горнець малин за 60 кр. Дякувала менї, я не знав за що, бо з тими малинами йшла вона три милї до Криниці, а три вертатиме назад. Значить ся, зробить 6 миль дороги, щоби продати за 60 кр. малин. Такий ту їх розум. По дорозї що крок простягає хтось до тебе руку і просить милостинї. Даєш і відвертаєш очи. Нїгде не видїв я тілько калїк, недорідків і туманів, як ту. За возом біжить тобі кільометер і не стане, поки не кинеш сотика, або два. І всьо то в сусїдстві того »Дому здоровля«, тих купалень, тих жерел — де переливають ся мілїони. Чужинцї їдуть ратувати здоровлє, а тутешний нарід бідний, темний, нужденний, вічний калїка. Солоамска купіль, до котрої той нещасливий нуждар нїяк не годен добічи. Недаром в приписах заведеня купелевого є сказано, що »неотвітно вбраних осіб« до купелї не допускаєть ся.

Кажуть, що десять лїт тому стояв при рампі на дрептаку полїцай і не пускав жидів — халатників. Нинї обболочених халатів в Криниці повно, а хлопа я видїв тільки на возї, під коромеслом, як нїс паньскі коші, або як витягав руку при дорозї. — Се його область.

„Солоамска купіль“ — тай годї.

Гість.

Телєґрами

з дня 1. вересня.

Відень. Цїсар чує ся зовсїм здоровий і без сумнїву возьме участь в маневрах в зах. Угорщинї.

Відень. Говорять, що мінїстер рільництва внїс свою димісию, бо з огляду на настрій хлїборобских кругів не почуває ся в силї успішно поперати аґрарні справи.

Відень. Кружляє чутка, що мінїстер просьвіти др. Мархет мав зголосити свою димісию.

Берно мор. Краєвий видїл поріщив внести в соймі предлогу з справі знесеня чесного в народних і видїлових школах. На місце чесного має бути заведений громадский додаток до податку в висотї 12%.

Петербург. В ріжних провінциях Персиї вибухли розрухи. Почин дало місто Тебріс.

Царгород. Болгари при помочи Молодотурків надіють ся вибрати 8 послів до парляменту з Македонії і з адриянопольского вілаєту.

Нордерней. Румуньский президент мінїстрів Стурдза прибув ту в відвідини до нїмецкого канцлєра Більова і мав з ним довшу конференцию.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і каварня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 31. серпня: Іванна Копистяньска, Самбір; Емілія Сохацка, Бережани; Єлена Куницка, Оріховець; Іван Ступницкий, Гологори; др. Йосиф Кос, Коломия; А. Слодкевич, Тернопіль; Юрий Кміт, Звиняч гор.; о. Ів. Савчак, Замочок; о. Іван Созаньский, Черче; о. Дмитро Хомяк, Самбір; о. Ів. Мартинюк, Синьків.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признання

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa у **Львові**, ул. **Короля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(17—?)

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зіморовича ч. 5. у Львові.

Глядить лєкциї кандидат IV. р. учительскої семінарії. Згодошуватись прошу: „Лєкция“ п. Яричів новий. Poste restante. (3—3)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодованьв сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 при.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364—
„ резерви премій	„	613.720—
„ спец. на звороти	„	50.939—
„ на ріжницю курсів	„	3.437—
„ резерви специяльної	„	35.000—
„ емерит. урядників	„	218.364—
инші фонди заосмотреня	„	40.000—
Разом сума	К	1,964.824—

Канцелярії отворені для сторін тїлькн перед полудием (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Горук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 189. Львів, четвер дня 21. серпня (3. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

—

Материяли до политики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

IX.

Сходини руских послів
дня 14 лютого 1894 р.

Явились: Романчук, Телїшевский, Гаморак, Окуневский, Гурик, Савчак і Вахнянин.

На зборах послів, відбутих дня 31. і 29. сїчня 1894 р. обговорено политичну ситуацию Русинів і рішено вийти в контакт як з краевим правительством, так і центральним, а крім сего з польским колом соймовим і парляментарним.

Делеґатами до вступних переговорів изибрано, як в горі зазначено, послів Підляшецкого, Вахнянина і Савчака, а коли перший з них зрік ся мандату, акция лишилась в руках Вахнянина і Савчака.

Дня 11 лютого 1894 р. був Вахнянин (без Савчака) в намісника, ґр. Баденього, щоби розпочати акцию. Вахнянин заявив, що руский клюб стоїть на национальнім ґрунтї і жадає, щоби краеве правительство прийшло в поміч постепенному розвоєви руского народа на найширших основах. Намісник приняв все радо до відомости і вказав на парляментарну, польску комісию, з котрою належало би порозумітись.

Дня 12. лютого повідомили про се Савчак і Вахнянин в соймі ґр. Войтїха Дїдушицкого а 14. лютого відбули ся перші приватні сходини руских делеґатів з польскою парляментарною комісиєю.

З Поляків явились:
ґр. Іван Тарновский,
ґр. Войтїх Дїдушицкий.
ґр. Шептицкий,
ґр. Водзїцкий,
ґр. Менцїньский,
проф. Пілят,
ґр. Стан. Баденї,
през. ради шк. Бобжиньский,
Абрагамович і
10. Адам Сьнджеєвич.

Вахнянин заявив, що приходить в імени обох клюбів на разї приватно, щоби поговорити про квестию, яке становище займе коло польске соймове супротив руского народу і его конституцийних заступників. Руский клюб державної ради бажає контакту, щоби через него зневолити Поляків до акциї згідливої і щирої в користь правильного розвою руского народу. Русини будуть жадати концесий для свого народу, а сї концесиї мають Поляки не лише не спиняти, але їх піддержати. Руский нарід є, хоче жити і розвиватись а тому розвоєви мають польскі делеґати прийти в поміч.

На разї не прецизуємо ниякых точок. Будемо їх підносити von Fall zu Fall. На разї хочемо признаня принципу, що розвій руского народу лежить в інтересї не лише Русинів але також краю і держави. Бажаємо, щоби польскі делеґати се в засадї признали — а дальша акция вивяже ся сама собою.

З дискусиї, в якій забирали голос всї члени парляментарної, польскої комісиї, вийшло:

1) що они дуже радо витають сей обяв і в принципі годять ся на такий контакт в державній радї. Они готові порозумівати ся у всякій парляментарній управі, щоби лиш Русини 1) не лучили ся з славяньскою лїгою, як антидержавним фактором, 2) щоби офіциялні заяви клюбу руского в державній радї выходили з програма ще й не уложеної (т. є. з акциї взаїмного довір'я і порозуміня).

Гр. Стан. Баденї вказав на дотеперішні хиби, головно на те, що польске коло робило все на власну руку, не порозумівшись з руским клюбом. З сего вийшла дісгармонія. Нарікав також на дневникарство польске і руске, що оно розбило акцию з 1890 р.

З сих переговорів здали оба делеґати (Вахнянин і Савчак) звіт митрополитови а опісля на сходинах руским послам дня 14. лютого 1894 роцї, почім вивязала ся дискусия.

Пос. Гурик констатує, що Бобжиньский рішив одну справу з учителем, угнетеним шляхтичем, в користь учителя.

Пос. Телїшевский замічає, що польске коло вважало все руский клюб як appendix. Вони думають, що руский клюб має бути лише декорациєю для них.

Пос. Романчук замічає, що він порушав вже справу контакту у намісника і Яворского, але змін не було. Польска делеґация не числила ся ніколи з Русинами. Она рішала найважнїйші справи без нас.

Пос. Телїшевский констатує, що дїйсно „коло польске" ігнорувало руский клюб і було супротив него зовсїм нельояльним. Яворский атакував поодиноких членів руского клюбу за те, що вони в поменших справах йшли против кола. При реґуляциї валюти заявив мін. Штайнбах, що хоче поінформувати клюби. Ми не хотїли Штайнбаха просити до себе. Ми хотїли йти до Поляків і нас запрошено на інформацийні наради, але при голосованю жадано від нас, щоби ми так голосували, як вони. Коли ми внесли інтерпеляцию в справі еміґрациї, Поляки були злобні на нас, хоть ми їх про наш намір поінформували.

В чеській справі не відносилось також польске коло офіциально до руского клюбу, лише робило приватні рекримінациї.

Пос. Романчук: Яке вражінє зробили останні переговори? Я припускав, що Поляки в засадї вискажуть ся прихильно для рускої справи. При конкретних справах були Поляки завсїгди противні. Они лише на словах заявляли себе прихильними, але ось і Пілят був завсїгди найбільшим противником в шкільних справах в шкільній комісиї. Чиж вірити ему? Чи можна вірити Абрагамовичеви, котрий назвав шкільні справи, мною в соймі піднесені, „wichrzeniem"? Я не привязую ваги до сих пертрактаций. Треба поставити постуляти, а доперва тоді будемо знати, чи Поляки нам прихильні. Польска сторона змякла трохи на поли шкільництва, але вона не є щира. Поляки лиш прикривають ся авреолею уступчивости, але на иных полах кріпить ся безнастанно в нашу некористь. Анальоґією є Мадяри, після яких гадки, всї повинні вважати себе Мадярами. Бобжиньский хоче удержати фікцию, що неправильности дїють ся лише виїмкою. Він жеж сам зробив Керекярта директором самбірскої учит. семінариї*). Я відношусь з недовірєм до початої якциї.

Пос. Охримович: Я не надїяв ся прихильної відповіди з сторони Поляків. Сталося инакше. Чи їх заява щира — не знаю. Але фактом є, що ми вийшли в переговори. Треба їх кінчити. Поляки ждуть тепер на офіцияльну заяву з нашої сторони. Ми не повинні цофнутись. Ми сказали а, скажім також б. Час покаже, чи вони щиро з нами поступають. Справа вияснить ся. Може Поляки прозріли? Коли маємо жаль до Поляків, піднесїм се в соймі. Але до опозициї в держ. радї зараз приступити — вважаю річию невідповідною.

Пос. Вахнянин вносить, щоби приняти заяву польскої парляментарної комісиї до відомости і заявити їй офіциально, що ми хочемо увійти в контакт на основах, ut supra:

1) Поляки признають потребу розвою руского народа, не будуть противні сему розвоєви і піддержать его;

2) коло польске буде порозумівати ся з руским парлямептарним клюбом у всяких справах.

(Дальше буде).

*) На сю директуру старала ся рада шк. позискати проф. Ів. Вахнянина, котрий спершу заявляв охоту приняти сю посаду, а відтак розрадив ся; опісля проф. В. Шухевича, котрий не хотїв піти на провінцию. На останку намісник ґр. Баденї предкладав п. Ол. Барвіньскому сю посаду і відпустку, щоби не потребував зі Львова переносити ся, однак п. Ол. Б-ий сего не приняв, щоби не докорювано ему карєровичівством. Наслїдком того став директором Керекярто. — *Ред. Русл.*

Политичний огляд.

—

Австро-Угорщина.

Босня й Герцоґовина покладає, як звіщає христ. сусп. Reichspost, великі надії на день 2-го ґрудня яко 60-лїтні роковини вступленя на престол нашого монарха. З поважних кругів доносять з Сараєва до сего дневника, що злука з Австро-угор. монархією Босни й Герцоґовини, що стала тепер неминучою, має послїдувати ще сего року і що в день 2-го ґрудня має бути довершена ся достопамятна подія. Промови архіеп. Штадлєра і епископа Мандича до краєвого коменданта польного маршалка Вінцара підчас цїсарских уродин в Сараєві, викликали в цїлім краю найглибше вражінє і голосний відгомін між усїм цїсареви вірним населенем а особливо між Хорватами. Неможна зовсїм припустити, щоби такі промови виголошувано без попереднього порозуміня з міродатними чин-

никами, а навпаки все там думають, що їх виголошено для зазначеня прихильности міродатних кругів монархії що до довершеня сеї злуки. У виголошених в Сараєві промовах добачують загально похвальний почин до злуки сих країв. Події в Туреччині а ще більше щораз явнійші і сьвідомійші великосербські змаганя білгородских кругів приневолюють монархів положити раз конець неможливому державноправному становищу Босни й Герцоґовини. В Сараєві говорять, що небавом мають бути зроблені потрібні кроки, щоби поз скати одобрене берлінських договорних держав що до злуки Босни й Герцоґовини з Австро-угорскою монархією, котра в тих краях занела европ. культуру а навіть запевняють, що декотрі держави на се вже згодили ся. Запевняють, що в переговорах бар. Еренталя, Тіттонього і Ізвольского також і сї справи порушено.

Можна припускати, що христ. сусп. Reichspost, котра має близькі взаємини з найвисшими міродатними кругами, не подала сеї вісти без певної основи, хоч N. fr. Presse називає сю вість безпідставною, дарма, що она появила ся не лише в згаданім дневнику і в полуднево слав. часописях, але також у французских дневниках.

В Ішлю має бути архікн. Франц Фердинанд на виразні запросини цісаря завтра на послуханю, а крім того також бар. Еренталь і Буриян. Се послуханє має метою обговоренє важних політичних справ, а подорож до Босни і Герцоґовини, на яку там вибирає ся тепер бар. Буриян, насуває поважні думки.

Також міністер просьвіти др. Мархет має явити ся в Ішли на послуханю у монарха, а сю подорож вяжуть з вістию про поданє д-ра Мархета о відставку.

Дня 7-го вересня виїздить цісар з Ішлю до Будапешту, а звідтам на маневри коло Веспрім. Стан здоровля цісаря є зовсім добрий.

Німецкі хліборобники зібрали ся оноді на нараду в парляменті віденьскім і ухвалили як найострійше поборювати ухваленє торгового договору з Сербією.

Заграница.

Цісар Вільгельм виголосив знаменну промову мирову. Звичайно зазначує цісар в своїх промовах з великим притиском сьвідомість німецкої сили, а сими днями на бенкеті підчас великої паради альзацкого корпусу висловив переконанє, що европейский мир запоручений »бажанєм і волею народів« і „сумлінєм володарів та державників«, не є зовсім загрожений. Після зїзду в Ревлю і роздратованя між Анґлією і Німеччиною є слова цісаря Вільгельма великим успокоєнєм для Европи особливо з огляду на нові події в Марокку і на близькім Сході і потверджують дуже рішучо почутє спільности европ. держав.

Standard звіщає з Танґеру, що війско Абдуль Азіса розоружено, султан вельми пригноблений і упав зовсім на дусї. Тимчасом паризкі дневники звіщають з Марокка, що Абдуль Азіс зовсім не думає залишити боротьби і що его положенє зовсім не є таке розпучливе. Під Маракешом точить ся ще дальше боротьба, а з Танґеру звіщають, що Мулєй Гафіда полонили в Фезу власні его сторонники невдоволені его правительством.

Молодотурецкий комітет в Царгородї висловив дневникови Milles і иншим докір задля порушеня боснійского питаня і дав дневникам такі порученя. Султанови треба заявляти преданність і поважанє, не писати про минувшість міністрів і не поміщувати статей з личними напастями, не нападати на нїяку релїґію. Греків і Вірмен треба погодити, не містити статей, котрі могли би обиджувати инші держави, не підносити справ що до Крети, Босни, Єгипту, Тунїсу і Альжіру. Царгородске товариство дневникарске заявило ся в тім самім дусї.

Сини султана відвідали мавзолей султана завоєвателя Царгорода і инші мечети та роздавали підмоги погорільцям. Се викликало вельми користне вражінє і скріпило становище султана серед війска і населеня. Султан взагалї старає ся о популярність. Мимо всего того проявляє ся серед урядників опір і тому рада міністрів відкинула предлогу реорґанїзациї фінансів. Так само й инші зміни мають бути упрощені і лише постепенно впроваджувані. В Антіохії комітет дїлає проти конституциї, а Курдів ще не приєднано зовсїм, они опирають ся розоруженю, оподаткованю і видачі за граблених дібр.

Допись.

З Сокальщини.

(*В оборонї чести*).

В ч 181. „Руслана“ в артикулї: De mortuis .. сказано: »доходимо до переконання, що п. Л. Цегельский своїм редаґованєм скомпромітував до решти і себе і редаґований ним дневник“. Ми же додаємо, що не то скомпромітував себе і редаґований ним дневник, але добавком скомпромітував і основателїв тогож дневника, котрі перед 28. лїтами вручили редакцию его Володимирови Барвіньскому, молодому, талантливому і вельми розважному чоловікови, котрий в почутю правди і справедливости, яко вірний християнин достойно заступав справи тяжко покривдженого народу свого. Під его редакциєю дневник набирав чим раз більше поваги і значіня не тілько у своїх, бо навіть дневники позакраєві перепечатували радо цінні статї приміщені на стовпцях его. Так було за редакциї Барвіньского, так за наслїдника его. З уступленєм п. Белея кінчить ся сьвітла доба „Дїла“. Тепер вже появляють ся в укладї артикулів самі суперечности і напасти. Панове входячі в склад редакциї одушевлені засадами Маркса, Лясаля, Бебля і т. д. з усїм абсолютно поводять ся. Їх мають всї слухати, їм безусловно повинувати ся. А вжеж і Церков мала стати їх смиречною служкою. Вірі, Церкві і слугам єї, котрі не згоджували ся на їх принципи, виповіджено безпощадну борбу. Епископи тимто грубо провинили ся, що в управі епархіями не постарали ся о інформациї і о placet сатрапскої шайки „дїловодців“! Сьвящеників, що не достроїли ся до їх віроісповіданя, пятновано іменем ретроґрадів-клерикалів! В тих антипопівских і антихрастиянських змаганях радо вторували їм »Свобода«, „Русское Слово“, „Громадский Голос“ і т. п. Повною жменею сіяно роздор і зневіру межи мало просьвіченим народом. З сего вийшло замішанє не - аби - яке! Молодіж, що школи полишила, радо читала сї часописи, що схлібляли єї пристрастям а отців духовних,що підповідно свому званю стояли на сторонї моралї, огидили. Ся сатаньска робота стала вінчати ся в короткім часї не - аби - якими успіхами. Сказано: „Не слухаймо попів, ні їх науки, не повинуймо ся Церкві, ні законови Божому!“ І щож з сего вийшло? молоді стали церкву обнимати, розпустувати, по ночах пянчити, в карти грати. А вжеж і старших потягнули за собою. І нема чому дивувати ся! Вжеж бо і серед нашої інтелїґенциї богато старших людий, на сором та на ганьбу нашому вікови, іде під лад пайдократам! Нарід колись-то чесний і тверезий завдяки »Громадскому Голосови“ і его сателїтам, розпиячив ся, задовжив ся — іде за намовою несовісних аґентів, легкодушно продає батьківску землю і глядає щастя-долї в Прусах і в Америцї. Ось пахучі цьвіти славного режіму пайдократів, ось сьвітлі результати политики нервів, загонистости і скандалів! Люди, що змогли би лихо устороиити, спокійно дивлять ся на все. Часом почуємо голос протесту в »Русланї« або в »Ниві«. Се голос вопіющого в пустинї. Час вже найвисший, щоби наше духовеньство очутило ся і відчуло грозу хвилї!

У всїх народів культурних і правдиво християнських управителї епархій заживали і заживають повного пошанівку задля свого достоїньства, віку і тої працї нераз так претяжкої сполученої з превеликою одвічальностию перед Богом і Церквою сьвятою. В тім дїлї апостольскім радо поспішає їм з помочию дневникарство оживлене духом взнеслих наук Христових, — котрі єдино зможуть у благороднити суспільність людску.

Так діє ся у людий. А у нас? У нас все по рутеньски, все по козацки!

Характер ВПр. Митрополита Андрея стоїть чистий і непорочний перед лицем всїх, що оком тверезим споглядають на жите его бездоганне і на сї дїла гуманні, котрі мають на цїли лише добро і розвій Руси. Єдино провинив ся Митрополит тим, що не пише ся на »Credo« тих политичних авантурників, тих лжепророків, котрі в зневірі і апостазиї глядають спасеня Руси.

Найвисший час, щоби наше Духовеньство заявило жизненність свою і стануло в оборонї всїх Владик супроти нечестивих узурпаторів, котрі вводять безлад і замішанє в родинах християньских. На соборчиках наших обдумаймо, як належить ся, яких способів ужити нам треба, щоби положити конець сїй безлуздій политицї, котра веде Русь на бездорожа і зможе спричинити їй неминучу загибель.

О. К. Селецький,
член-основатель „Дїла“.

Огляд часописий.

(*„Посрамленіе“. Паломництво галицких москвичів до Почавва. „Голосъ Москвы“ про „русскихъ Галичанъ“. Київска »Рада« про галицкий сойм і вибір руского члена кр. видїлу. П. Михайло Лозиньский про соціяльну демократию і львівскі доповняючі вибори до держ. ради*).

(Конець).

„Але придивім ся до справи ближче. Коли взяти на увагу, що город Львів посилає до віденьского парляменту 7 послів, то украінській людности у Львові, відповідно до її числа, належав ся би з сих 7 мандатів що найменше оден. Але виборчий закон, який мав на метї і при чотирохчленній формулї виборчого права забезпечити польске политичне панованє в Галичинї, уложено так, що львівских Українців позбавлено змоги вибрати свого посла. Коли в сїльских округах Східної Галичини виборчий закон старанно оберігає польскі национальні меншости від переваги Українців і дає їм законну змогу вибрати що найменше 10 своїх послів, то по східно-галицких городах всї украінські меншости втоплено в польскому морі. Так стало ся й у Львові. Город подїлено на 7 виборчих округів, а що в кождому з тих округів з окрема украінська людність знаходить ся в меншости, то й не може вибрати свого посла. Їй остаєть ся тільки демонструвати свою

кривду і при перших виборах в 1907 р. вона се й зробила, виставивши в усіх округах одного кандидата, на якого відано до двох тисяч голосів, отже значно більше, ніж треба в кожному окрузі з окрема, щоб стати послом, — хоч в тих двох тисячах голосів не було голосів українських соціяльно-демократичних виборців, які голосували на польских партийних кандидатів.

„Вже при виборах в 1907 р. українська соціяльна демократия хотїла в одному з львівских округів виставити кандидатуру д. Миколи Ганкевича. Але сьому з усею силою спротивила ся польска соціяльно демократична партия з своїм лїдером Дашиньским, який заявив, що львівскі виборчі округи призначені для Поляків і анї один мандат з тих округів не сміє дістати ся Українцеви, бо через те був би зменшений польский stan posiadania.

„Тепер польска соціяльна демократия, як бачимо, поставила ся до кандидатури д. Ганкевича трохи толерантнїше, обмежуючи ся тільки наведеним застереженєм. Чи зроблено се виключно „з огляду на особу кандидата“, як вона каже, чи може тому, що надії на успіх кандидатури д. Ганкевича непевні, так що може польский stan posiadania й не буде зменшений,— се вже менше важно. (На нашу думку зроблено се в тім переконаню, що п. Ганкевич, колиб вийшов послом, потоне в соціялїстичнім клюбі і буде пильнувати соціялїстичних, а не руских інтересів. — Ред. Русл.).

»Важно тут щось инше, а саме ось що: Коли польске коло добивало ся, щоб виборча реформа дала як найменше парляментске представництво українському народови, польска соціяльна демократия була очевидно в принципі противна сьому. Але тільки в принципі, бо в практиції — говорила вона — треба рахувати ся з реальними обставинами і згодити ся на таку виборчу реформу, яку можна дістати. Всеж вона дає робочому людови такі права, яких він доси не мав, а робочий люд, мовляв, не знає национальної ворожнечі.

„Але як тільки проект виборчої реформи став законом, »робочий люд« в особі польскої соціяльної демократиї зараз забув про інтернациональне братерство та випливаючу з нього национальну справедливість і, замість старати ся по змозї поправити ту кривду, яку заподіяло українському народови польске коло, стає на сторожі того польского stanu posiadania, який польске коло вспіло забезпечити виборчим законом. І виходить таке: коли польскі буржуазні партиї заходять ся коло розширеня і скріпленя польского stanu posiadania на українській землї, польска соціяльна демократия вмовляє український робочий люд не дуже змагати ся проти того, бо се, мовляв, пахне шовінїзмом, аджеж польский і український робочий люд вже якось погодить ся! Але коли тільки ті заходи польских буржуазних партий увінчають ся успіхами, польска соціяльна демократия стає на сторожі тих успіхів і заявляє „братній“ українській партиї: »Тут наше польске право і зась тобі вмішуватись в сю справу! А коли й затверджуємо твого кандидата, то тільки тому, що він нам подобаєть ся, що він заслужив у нас такої ласки...“

„Отся тактика польскої соціяльної демократиї дає нам підставу сподіватись, що колиб так вона захопила політичну власть у Галичинї, то ледви чи показувалаб ті права, які обезпечують польский stan posiadania на українській землї і спинюють нормальний розвиток українского народа, ашвидше стояла би твердо на сторожі того stanu posiadania.

„Таж її тактика дає нам підставу вірити в її щирість, коли вона виступає в оборонї национальних прав українського народу. Бо колиб та її оборона була щира, то вона рівночасно не оборонялаб тих політичних привілеїв, які мають Поляки на українській землї.

„Колиж вона з одного боку відводить український робочий люд від боротьби проти тих привілеїв, а з другого боку стає так завзято в їх оборонї, то ролї, яку вона тут грає, не можна назвати инакше, як службою історичній Польщі“.

Мимо того всего однак хоч і Дашиньский з соц. демократиєю польскою таке неприхильне занимає становище супроти Русинів, мимо того, що Русини можуть бути певні, що соціялїсти зовсїм не дбають про национальні інтереси Русинів, мимо того, що знають, що п. Ганкевич потоне в соціял-демократичнім клюбі парляментарнім, як Вітик і Остапчук, керманичі рускі політичні побивають ся за кандидатурою М. Ганкевича. Отсе політична послїдовність!

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Тадея Ап.; римо-кат.: Бронислави. — В пятницю: руско-кат.: Агатоника М.; римо-кат.: Розалії Д.

— **Вечір памяти Т. Шевченка.** Дня 22. серпня в Пирятинї (на Полтавщинї) відбув ся вечір, присьвячений Т. Шевченкови. Вечір пройшов дуже добре. Саля громадского зібраня не змістила всїх охочих бути на вечері. Виставлено „Назаря Стодолю“, а після вистави був концерт. Відограно песу гарно. У концертї співали якось мляво, без душі. Найкраще виконано тріо — »Така її доля« та хор з деклямациєю: „Гамалія«. З продажи білєтів взято 300 карб. Чистий прибуток — більш 200 карб. піде на памятник Шевченка в Київі. Саля і сцена були убрані рушниками. На сценї зроблено могилу Шевченкови, уквітчану сьвіжими квітами й калиною. На могилї стояв бюст поета у вінку з сьвіжих квіток. Глядачі були дуже вдоволені. („Рада“).

— **Ширший Народний Комітет** — як доносить »Дїло« — розпочав вчера о 10. год. перед полуднем свої наради в льокалї тов-а „Руска Бесїда“. В нарадах, які веде голова „Народного Комітету“, др. Кость Левицкий, беруть участь парляментарні і соймові посли приналежні до национал-демократичного сторонництва, члени тїснїйшого „Народного Комітету“ й вибрані „Народним зїздом“ члени ширшого „Народного Комітету“. Наради, на яких явили ся в незвичайнім числї репрезентанти цїлої рускої Галичини, ведено рано над справами орґанїзациї партиї та над орґанїчною працею. По полудни було на дневнім порядку політичне положенє та справи будучої тактики партийного заступництва.

— **Справа з дарунком М. Лисенкови.** Полтавска ґуберньска земска управа ухвалила в своїм часї 500 рублїв на купно хутору в дарунку українському композитори Миколї Лисенкови. Сеї постанови не затвердив ґубернатор, а зем. управа внесла до сенату відклик. Тепер сенат пояснив, що земство встрягло в не своє дїло, бо ся постанова земства переступає круг дїлання приписаний земскими статутами.

— **Земска допомога селянам.** Подільске земство, щоби поширити серед селян гарні сїльско-господарскі машини й знаряди, порозумілось з властителями приватних складів про продажу таких машин селянам на рати. Так саме буде поставлено й справу продажи насїня селянам. Незалежно від сего, земство видавати ме селянам позички для купна машин.

— **Вистава картин у Кремянцї** (на Волинї). З дн. 6. вересня до 21. вересня сего року в м. Кремянцї відкриває ся виставка картин художників академії та ин. Охочих взяти участь в сій виставцї просять засилати свої твори до розпорядчика виставки художника Т. А. Сафонова, Кремянець, кляси мальованя.

— **Сїльско-господарскі курси у Київі.** Курси сї, орґанїзовані київским товариством сїльского господарста для осіб обох полів, сего 1908/9 шкільного року відкривають ся в половинї вересня. Головна задача їх — подати теоретичні підвалини технїчним засобам сїльского господарства і через те орґанїзатори курсів переважно мають на увазї тих осіб, що знайомі із практичним сїльским господарством. На курсах будуть викладані ось які науки: хемія, фізика, ботанїка, зоольоґія, метеорольоґія, ґрунтознавство, загальне й специяльне хлїборобство, виклади про орґанїзацию господарства, животноводство, виклади про сїльско-господарскі машини й знаряди, сїльско-господарска будівельна умілість із низшою ґеодезиею, садівництво та прикладна ентомольоґія. До тогож має ся на думцї по змозї розвивати виклади окремих специяльних наук і на початку є думка орґанїзувати для охочих лїтні практичні роботи із сїльско-господарского машинознавства на станциї до випробованя хлїборобских машин та знарядів при політехнїцї і з садівництва та ґеодезиї. Плата за повний роковий курс — 20 карб.

— **До ширення народної сьвідомости** на российскій Українї причиняють ся богато вечерки і аматорскі вистави. В Хмільнику, лїтиньского повіта (на Поділю) що суботи правильно відбувають ся аматорскі вистави під орудою д. Заїки. Аматори грають досить добре, рідко допускаючи шарж, як се дуже часто буває по подібних амат. гуртках. Недавно грали такі песи: „Нахмарило“ Грінченка та оп. „Майска ніч“. Для „людского ока“ грають часом і российскі водевілї. — Дня 28. серпня в Полтаві, в саду зібраня чиновників, відбуде ся 6-ий сімфонїчний вечір, в трьох віддїлах. Між иншим третий віддїл сего вечера складено виключно з українських річей: орхестра під орудою д. Пархомовича-Вікторова виконала увертуру з єгож опери »На Вкраїнї«, а під орудою д. Киселевича український хор (в национальному вбраню) проспівав з Лисенкових песень: „Туман хвилями лягає“, „Тече річка бережком“ та инші.

— **Зїзд злочинцїв.** Зїзд злочинцїв, який хоче скликати американський вчений соціольоґ др. Рейтман, видимо, дїйсно відбуде ся. Так відомий в Америцї „Бостоньский Фреді“ пропонував ознайомити з „середним заробітком злочинця“. Другий не менше відомий злодїйский ватажок — „Цінцінаті Слім“ — приставив такий реферат: „21 рік житя злочинця і 20 років у тюрмі“. Третя „знаменитість“, що „працює“ у Чікаґо, вибрала тему: »Женщини і злочинство“. На зїздї бажають взяти участь декілька відомих соціольоґів. Всякі проповіди і моралї виключають ся. Промовляти на зїздї можна буде тільки про справу. Поліция ще не дала згоди на те, що вона не арештує учасників зїзду, коли вони зберуть ся. Але хоч і не буде згоди поліциї, то орґанїзатори обійдуть ся і без того: тодї то на зїзд зберуть десь тихцем, без оповіщеня про се поліциї.

— **Дрібні вісти.** Пошесть шкарлятини появила ся також в Бруховичах коло Львова. — Дня 31. серпня було у Львові 260 осіб хорих на шкарлятину. — Перед касацийним трибуналом у Відни відбуває ся нині розправа проти М. Сїчиньского наслїдком внесеної обороною жалоби неважности. — На заг. клїнїцї при ул. Лїндого ч. 5 розпочала ся вчера ординация на всїх віддїлах. — В ред. „Dzien. polsk.“ зложив інжінер Шуд найдений 1.000-короновий банкнот. — В Кростенку коло Хи-

рова отвирають дня 5. с. м. уряд телеґрафічний.

Оповістки.

— **З Самбора**. Дня 7. с. м. уряджує тов-о »Руска Босїда« у своїй салї вечерницї з танцями і запрошує на них всїх, що раді би забавити ся. Письменні запрошеня можна дістати і при касї перед вечерницями. Вступ 2 К. Стрій для пань вовняний, для мужчин візитовий.

— **Др. Володислав Борженцкий** по двомісячнім побутї за границею вернув до Львова.

— **Заряд монастиря СС. Василиянок в Яворові** подає до відома, що в роцї шк. 1908/9 отвирає І-ий рік семінарии. Вступні іспити будуть відбувати ся в днях 10. і 11. вересня.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** товариства ім. Микола Лисенка, відбувати ся будуть почавши від 13. вересня між год 10 а 12. рано і між год. 3. а 4. по полудни в льокали тов-а „Народний Дім“ (ул. Театральна 22) II. поверх (через ґалєрию на право). Наука розпічне ся дня 15. вересня. Близших письменних інформацій удїляє голова тов-а проф. В. Шухевич, Львів, ул. Собїскиних 7.

Посмертні † оповістки.

— **Павло Бернатович**, Хорват, поручник 80. полку піхоти, котрий в кругах руской суспільности тїшив ся великою прихильностю, пострадав житє нещасливим способом в Абазиї підчас купели. Єго товариш, котрий кинув ся єго ратувати, витягнув вже неживого. Земля єму пером!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Pieris brassicae. Білюх капустяник.

Від другої половини липня і в серпни оказує ся дуже шкодливий мотиль Білюх капустяник (grosser Kohlweissling) в великім числї. Можна тих мотилїв дуже легко пізнати не лише по убарвленю, але також і по летї вправдї сильнім, але мотлавім, що часто усїдають по всякім зїлю а именно по ріжних відмінах капусти.

Приглянїм ся близше тим мотилям. Суть они 50—60 мілїм. широкі, а бувають двояки. Одні (самчики) мають крила з верха білі, передні на кону аж поза половину берега бічного чорні, тож такий змаз на березї раменнім крил заднїх. На відворотї передних крил дві чорні плями, задні крила жовтаві, дрібненько чорно припорошені. Другі (самочки) же мають і з верха на передних крилах видкі дві великі чорні плями за серединою і такуж замазку на березї паховім.

Самчики сїдають на цвіти ріжних билин хрестових і инших, де ссуть медок; рідше для висисаня цвітів сїдають самочки. Найважнїйші для нас суть самочки. Именно спарувавшись они несуть жовті, як мак дрібні яйця купками по 100 або й більше на спідній сторонї листя многих ростин хрестоцвітих, именно капусти. Самчики по спарованю майже сей час гинуть, самочки же уперед зносять яйця а по зносї також скоро згибають.

По кільканайцяти днях вилягають ся усїлки, котрі за молоду разом держать ся, пізнїйше однак розлазять ся. Білюх капустяник явить ся в двох поколїнях в другій половинї цвітня і в маю та в другій половинї липня і в серпни. В першім поколїню бував вправдї звичайний, але явить ся не надто численно а усїльниць того поколїня (при кінци мая і в червни) бувають тогдї на диких ростинах хрестоцвітих. Доперва друге поколїне есть дуже шкодливе, бо самочки того поколїня несуть яйця на городнинї, редькві, хронї, передовсїм же на ріжних відмінах капусти. Сумний вид представляють вскорі буйні перед тим капусти, каляріна, ярмуж, ріпа... Місто листя стремлять лише обїдені реберця, на котрих сидять їстовиті, товсті усїльниці. Доросла усїльниця бував звиш 30 мілїм. довга, сивавозелена, чорно точкована і плямлена в вилкастою V чертков на голові і жовтими пругами через хребет і по боках тіла. Маючи закуклитись спускають ростини, котрими живились, і розлазять ся на всї сторони. Тогдї то може їх бачити по мурах, стїнах хат і будинків, по плотах, парканах, иногдї залазять в кімнати і світлиці. Лїзають неспокійно глядаючи затишного місця а найшовши єго завішують ся головою звернені до гори в куклу (опоясанку) жовтаво- або зеленаво білу, чорно точковану. По двох тижнях вилягають ся мотилї (часом в лїтї буває і третє поколїне). Інакше в осени: кукли не розвивають ся того самого року; лише зимують і доперва на весну вилягають ся з них мотилї. Кукли зимуючі богато виставлені на ріжні пригоди, именно служать на прокорм ріжним птицям, тому то на весну Білохи капустяники завсе являють ся в далеко меншім числї, нїж в лїтї. В декотрих роках розмножують ся они в другім поколїню дуже сильно і тогдї великі дїють шкоди. Лїто не надто посушне а середно вохке передовсїм сприяє розродови тих мотилїв. Як численно иногдї являть ся усїльниці на полях капусти, редькви и т. пр. мож собі уявити з того, що нераз вилажаючи на шини зелїзниці, котра переходить через отті поля, обсїдають для кукленя дуже густо на великій просторони так, що колеса вагонів тілько усїльниць розмязджених на своїм обводї набирають і так ними облїпляють ся, що поїзд не може котити ся дальше; треба єго спинити і не раз кількадесять або й кількасот робітників ужити, щоби мітлами обчистити колеса.

В перших днях серпня бігучого року оказав ся Білюх капустяник в несчисленім множестві в Відни і околици залїтаючи гурмами з північно-заходу на полуднево-схід. І так приміром 2. серпня на широтї терену 50 метровім в Гернальс (межи кладовищем і різницею) числено на мінуту 45—50 тих шкодників, що на годину дає пересїчно 3.000 мотилїв, так, що в тій порі кругло 40.000 мотилїв через той час перелетїло. Понеже дорога перелету капустяників кілька кільометрів виносила, як з помічаній в Стадтляу (Stadlau) і Асперн можна вносити, то число гурми мотилїв перелетївших черев Відень виносила мілїови. В дальшім лету мотилї чим раз більше розсиповали ся. Імовірно що в короткім часї грозить велика язва усїльниць тамошній городовинї, бо з яєць в числї 100 – 120 під сподом листя зложених до двох тижнїв вилягають ся пажирливі усїлки. На поодиноких листках каляріни находжено часто до 10, а навіть більше купочок покладків, з чого легко пізнати, яка небезпека грозить городам і полям в найблизшім часї. Коло 4. години по полудни став похід вже слабнати а вскорі устав; але на другий день с. є 3. серпня можна було ще богато пізняків бачити летячих через Відень в назначенім напрямі.

Та не лише в околици Відня, але в многих инших країнах Передлитавії язва Білюха капустяника заповідає ся велика.

(Дальше буде).

Телєґрами

з дня 2. вересня.

Петербург. „Рєч“ доносить зі Штокгольму, що межи Нїмеччиною а Швецією підчас останної гостини цїсаря Вільгельма в Штокгольмі заключено умову, якою обі держави обовязують ся помагати собі взаїмно підчас війни на суші і на морю.

Царгород. Великий везір повідомив перского амбасадора про ухвалу мінїстрів, щоби пицофати турецке військо із спірної области.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 2. IX. с. м.: Юлїя і Нуся Лопатиньска, Тернопіль; Юлїя Топольницка і Йосифа Дисковска, Пониковиця мала; Стефан Цимбала, Стрілки; Атанас Комар, Цїжки; о. Емилїян Константинович, Сянік; о. Теофіль Калинич, Жукотин; о. Іван Королюк, Чемеринцї; Теодор Пасїчиньский, Макунїв; Михайло Вег, Зборів; др. Александер Колесса, Відень; о. Тит Войнаровский, Балинцї; Андрій Юзинчук, Манастириска; Стефан Ковцуняк, Коломия; Іван Кресейчук, Манастириска; Александер Ґелетович, Косів; о. Денис Коцюба, Зарваниця; Миколай Сидорак, Жилїбори; Емїль Ляшецкий, Зборів; Іван Бойко, Любінь; Іван Сандуляк, Карлів; Тимотей Старух, Бідень.

Куращийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свїжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(12—12)

Учительки працьовитої потребую до одного хлопця III кл. норм. на цїлий рік. — *О. І. Стефанчук* в Павенчу, п. Станиславів.

Глядить лєкциї кандидат IV. р. учительскої семінарії. Зголошуватись прошу: „Лєкция“ п. Яричів новий. Poste restante. (3—3)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і щадїть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер”

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	45.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Посшішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґерук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 190. Львів, пятниця дня 22. серпня (4. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
По одиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(△) З того часу, як в Росиї толєрацийним манїфестом з 30 цьвітня 1905 р. проголошено свободу ісповіданя віри, змінило ся рішучо становище державного православія у відносинах до инших ісповідань, секг і вір, а відносини сї будуть також і в будучинї зміняти ся, коли також змінила ся державна полїтика у відносинах до православної церкви. Упривілейована доси православна церква у всїх царинах державного жита, упривілейована в суспільнім і материяльнім зглядї, задержала вправдї православна церква становище пануючої церкви, але втратила у великій мірі опіку сьвітских властий, котрі берегли еї ненарушимости і пособляли еї розповсюдженю і скріпленю.

З хвилею, коли не стало сеї помочи сьвітских властий, виявила ся цїла неміч державного православія росийского, котре зараз в перших двох роках віроісповідної свободи, такої навіть, яка є тепер в Росиї, втратило сотки тисяч ісповідників. Отсї втрати, понесені головно в користь католицкої Церкви, приневолили верховну управу православної росийскої церкви, себ то Синод, обдумати способи боротьби з иншими ісповіданями і власними сектами. Найуспішнїйшим способом признано реорґанїзацию православних місий відповідно новим условинам часу і в тій цїли оброблено проґраму м і с и о н а р н о г о з ї з д у і переслано до всїх православних епархій 14. мая. Владики і епархіяльні управи мали застановити ся над пересланою їм проґрамою і приготовити материял до всероссийского зїзду місионарского. Вузкі рами нашого дневника не позволяли нам доси наслїдком нагромадженя иншого материялу заняти ся сею справою. Одначе ся справа важна також вельми і для нас, бо росийске православіе, втративши головну підпору сьвітских властий, починає тепер зброїти ся до боротьби, а та боротьба буде звернена передовсїм проти католицкої Церкви і проти Унії. Паломництво „русских Ґалїчан“ до Почаєва і Киіва є вже малою пригривкою до сеї роботи, яку розпічне войовниче росийске православіе. Тимто треба нам обзнакомити ся із способами боротьби, які придумує росийске православіе.

В с е р о с и й с к и й з ї з д м і с и о н а р с к и й вибрав собі як раз „матїр руских городів“, Киів, місцем для нарад, котрі там розпочали ся 25. липця і тривали два тижнї. Се подія знаменна в исторії православної церкви росийскої, бо має рішати про нові змаганя супроти катол. Церкви і инших ісповідань і сект.

В Росиї дійшли тепер церковні власти до зрозуміня, що найбільшою хибою православної церкви був еї чиновничий характер. Місионарство не було основане на ревности в вірі і повній саможертві всїх сил духово моральних та полишеня материяльних користий, але навпаки дорогою до карієри. Місионарі обмежували ся звичайно розправами з сектами, не піддержаними добрими дїлами і моральною та духовою силою і тому замість їх навертати, лише роздратовували і викликували серед них ще більшу загорілість.

Всему тому має запобігти місионарский зїзд киівский. Проґрама его складала ся з трех частий: історичної (найцїкавійшої для нас, бо присьвяченої головно католїцизмови), апольоґетично-полємічної і орґанїзацийної. Широкі реферати присьвячено також мариявіцкому рухови, старокатолицизмови і модернїзмови. Дальші наради були присьвячені віроісповідній полїтиці державній (від манїфесту 1905 р.), а д в е н т и з м о в и (вірі в 1000-лїтне пановане Христа і смерть душі з тїлом), м і с т и ц и з м о в и і р а ц и о н а л ї з м о в и, крім того штундизмови і иншим сектам, а також социялїзмови і впливам материялїстично-атеїстичним на інтелїґенцию.

Зїзд сей мав отже цїль оборонну, але рівночасно заборчу тим більше, що в Росиї часто відзивали ся останними часами голоси, накликуючі до Унії з католицкою Церквою.

(Дальше буде).

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

Пос. Т е л ї ш е в с к и й: Угоди з р. 1890 не повалила польска праса. Поляки були втягнені також в р. 1890 в акцию. Тезу проф. Вахнянина ми ставляли і тоді в загальних чертах. Ми жадали ще більше, бо зміни системи правительства. Наші постуляти були тоді мінїмальні, щоби не утрудняти акци і правительству. І тоді реаґовано на Поляків і правительство взяло на себе обовязок їх для справи приєднати. Тепер декорация змінилась: до акциї входять вже і польскі менери. Вони мусїли прийняти предложеня Русинів. Вони не сьміли їх відкинути, бо „es kostet sie gar nichts“. Я так дивив ся на справу в р. 1890. Від 1848 р. ми слабші все шукали контакту. Возміть Лаврівского, Качалу, Пелеша — всїм обявились Поляки прихильними. Але o speciala угода завсїгди розбивалась. Вона розбилась також в р. 1890 на постулятах, яких нам не дано. І тепер Поляки не хотять йти до specialia. Я хотїв би вивести руску справу на чисту воду, не von Fall zu Fall. Поляки хотять наших вислуг. Вони не дадуть нам концесий. Як схочете ілюструвати нужду народа, вони вже будуть противні. Von Fall zu Fall значить: do ut des. Вони будуть жадати за се багато. Поставте справу так, щоби противник знав, що се значить: розвій рускоґо народу. Тоді скажуть Поляки, що се niepotrzebne. Вони будуть судиями наших справ. Ми сами мусимо їм сказати, що ми розуміємо під розвоєм рускої справи. Тоді станемо полїтичним сторонництвом. Многі постуляти не дадуть ся перевести, але поставмо есенціональні. Коли так зробимо, як хоче Вахнянин, то будемо мусїли все оглядатись на правительство. Чи оправдаємось відтак перед виборцями? Ми мусимо виказати наслїдки сих переговорів зараз. Вахнянин велить істи поволи до цїли. Ми хочемо знати нині, що нам дадуть Поляки, а чого не дадуть. Инакше зробимо себе неможливими. Я був за переговорами, най би і Вахнянин попік собі руки. Ставте постуляти, бо упадете!

Пос. О к у н е в с к и й: Справа важна. Стоїмо перед питанєм: признати polnische Staatsidee, чи жити своїм житєм? Правительство і Поляки мають антипатию супротив всяких самородних проявів рускоґо житя. Вони хотять, щоби ми піддержували польску Staatsidee. Вони хотять грати першу скрипку. Мас руских вони вже не зїдять і тому попустили трохи. Чи ми маємо узнати польску ідею? Згода з Поляками тоді можлива, як вони схотять славяньскої федерациї. Баденї хоче робити k. k. regienungsfähige і ще польских Русинів. Поляки є сему противні. У нас пороблять ся рускі станьчики. Баденї каже, що будуть вибирати таких Чапельских etc. а ті посли будуть відтак бити селяньство.

Пос. Р о м а н ч у к: Я виджу, що Окуневский і Телїшевский зі мною годять ся. Всего нараз жадати не можемо, але ставмо есенціональні постуляти: реформу виборчу, знесенє патронату і т. п. справи, а не дрібні річи! Я противлю ся, щоби ми перші витягали руку. Поляки навіть сего не надїяли ся. Як будемо жадати поволи, то річ дуже протягнемо. Ми будемо висїти в воздусї і не будемо могли Поляків відпекати ся.

При акциї в р. 1890 був Білїньский (в сеймі), був Хамєц а результатів не було. Зараз в першім році упоминав ся я у Мадейского в Відни о руску ґімназию, але надармо. Поляки жадають, щоби ми були їх слугами. Давнїйше зробили ми пробу при ініциятиві правительства, нині вяжемо ся ще більше з ними. Поляки дійсно не раді нам. (Прим. „Просьвітї“). Вони хотять спільних институций, не окремих руских, бо сї нас скріпили би.

Чи Поляки додержать нам приречень на основі признаного принципу? На акциї з року 1890 ми вийшли зле. Польска лївиця також потерпіла через союз зі станьчиками і є нині

розбита. Поляки хотять нас нїчим збути а позір удержати. Я сказав би їм: Будьте супротив нас льояльні, то і ми будемо рівнож такими супротив вас. Після сего, що говорили Пілят et. caeteri — я не вірю в нїчо. Дещо капне, але страти будуть великі. Ich spiel nicht mit.

Пос. Охримович: В р. 1890 говорили ви инакше, а нинї инакше. Чи се добра полїтика?

Голосовано: I. 1) Прийнято до відомости заяву польскої парляментарної комісиї в рускій справі;

2) рішено увійти офіциально в контакт з польскою парляментарною комісиєю;

3) рішено взяти від них запоруку, що вони признають потребу найширшого, постепеного розвою руского народа;

4) що вони сему розвоєви не будуть противні, але й представлені в своїм часї поступляти піддержать;

5) що польске коло у Відни буде у всяких справах, які обходять Галичину, порозумівати ся з рускім клюбом.

II. Принято також до відомости приватні переговори Вахнянина з намісником.

Пос. Романчук заявляє: Клюб соймовий усуває ся від дальших переговорів а полишає дальше ведене контакту віденьскому клюбови.

Пос. Савчак уважає свій мандат за скінчений.

Сходини послів

дня 15. лютого 1894 року.

Явились: Романчук, Телїшевский, Підляшецкий, Окуневский, Савчак, Охримович, Гаморак, Вахнянин, Барвіньский.

Пос. Романчук: Акциєю Вахнянина ми заанґажували ся дальше, як ми первісно хотїли. Ми пішли дальше супротив ухвали. Чи занулювати цїлу річ? Чи соймовий клюб має відступити?

Вношу: наші делеґати підуть до парляментарної, польскої комісиї з конкретними жаданями: реформа виборча, руска секция в раді шкільній краєвій, знесене патронату і повна рівноправність. Переговори нехай будуть списані і переведені формально.

Пос. Підляшецкий вносить: уважати акцию дотеперішну як не єствуючу, але приняти до відомости приватну акцию послів Вахнянина і Савчака. Нехай вони ведуть дальші переговори, а нам відтак здадуть справу. Не треба давати їм директиви, які конкретні жадання мають ставити. Най ведуть справу дальше, а ми будемо їх заходи від часу до часу одобряти. Дотеперішні переговори приймаємо до відомости, а не даємо їм жадних інструкций.

Пос. Вахнянин ставить внесок, щоби закомунїкувати Полякам, що оба клюби приймають заяву їх парляментарної комісиї до відомости.

Сей внесок принято всїми голосами.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Мінїстер рільництва др. Ебенгох вніс просьбу о відпустку, бо вважає своє становище захитаним останними ухвалами хлїборобників проти сербского договору торгового. Ся просьба мінїстра Ебенгоха викликала в кругах хлїборобників, котрі відносять ся до него з повним довірєм, незвичайне вражінє. Одначе загально думають, що цїсар не прийме сеї просьби а хлїборобники не втратять мінїстра їм віддапого цїлою душею. Але хоч се хвилеве пересиленє перемине без поважних наслїдків, буде воно по думцї дневника Narodni Listy початком до мінїстерского пересиленя і пересиленя парляментарної більшости правительственної. На місце д-ра Ебенбоха булоб легко найти наслїдника, бо бар. Морсей жде вже четвертину столїтя на теку мінїстра рільництва, а христ. суспільники бажалиб до двох тек, які вже мають, осягнути третю, а колиб не повело ся їм добути мінїстерство рільництва, то вдоволять ся мінїстерством торговлї або судівництва. Наколи хлїборобники не втихомирять ся, то др. Ебенгох уступить, а тодї бар. Бек мав би великі клопоти. Narodni Listy дорікають ческим послам, що они вторік не використали положеня, бо можна було се осягнути, щоби др. Пацак остав мінїстром а крім того також Прашек і др. Фідлєр булиб стали мінїстрами. Колиб положенє сеї осени знов подібно уложило ся, то було би гріхом, якби Чехи сего не вихіснували. Narodni Listy вказують на се, що по оповіщеню торгового договору на основі повномочного закона буде тим занимати ся держ. рада. Положенє стало критичним, бо на соймах і в делеґациї відобє ся невдоволенє хлїборобників. Головний бій розіграє ся в держ. радї, а до того часу буде уложений торговий договор з Румунїєю, про котрий др. Фідлєр і др. Ебенгох будуть приневолені дати пояснене в розправі над сербским договором Австрийска полїтика находить ся протягом року вже другий раз в пересиленю викликанім хлїборобниками. Се друге пересиленє сягає глибше, як перше, а сим пересиленєм почне ся осінна сесия держ. ради

Бар. Еренталь, як ми вже звіщали, мав бути сего дня на послуханю у цїсаря в Ішлю, а сему послуханю приписують загально велику досяглість полїтичну, бо під ту саму пору буде на послуханю умисно цїсарем запрошений наслїдник престола архікн. Франц Фердинанд. Наради, які там відбудуть ся, відносять ся не тілько до справ делеґаций тої сесиї, але також і до важних питань загран. полїтики.

Мінїстер просьвіти ґр. Аппоні боронив сими днями на вічу в Фель независимців проти докору, що они хоч стоять при державній кермі, не можуть осягнути своїх домагань, отже ані независимости державної ані окремої области цлової, ані мадярскої коменди. Коли хто хоче осягнути шпиль стрімкої гори, відповів на сї докори мінїстер, тодї запрягав до воза, дві, чотири а навіть шість парконий і на останку переконав ся, що й се не доведе его до сего шпиля гори. Але опісля побачить він, що на сей шпиль веде гарна серпентинова дорога, котрою повільнїйше але таки заїде на шпиль гори. Щож розумнїйше, чи їхати прямо в гору на шпиль і нищити бідну худобу, чи обїхати, не знищивши потягової сили? А що ми знаємо, що є така дорога бічна, котрою ми доїдемо на шпиль гори, тому ми як розумні люди вибралисю дорогу.

Виборча реформа, котра в Угорщинї мимо всякого опову мадярских сторонництв війде на дневний порядок в соймі імовірно вже в осінній сесиї, приневолює коалїцийні сторонництва до обезпеченя мадярскої верховлади і стану посїданя. В сей цїли згадані сторонництва змагають до одноцїлої злуки на основі програми, котрої головною точкою є банкова справа. Ся програма має бути вже уложена, а також банкова справа має бути полагоджена, так що ще перед відкритем угорского сойму або безпосередно по тім, в вересни або в половинї жовтня має бути переведена злука (фузия) мадярских сторонництв коалїцийних.

Заграница.

Промова цїсаря Вільгельма в Штрасбурґу, про котру ми вчера згадали, викликала всюди як найлїпше вражінє і успокоєнє умів затривожених довший час напруженєм між Анґлїєю і Нїмеччиною. Одначе до сеї мирної благовісти нїмецкого цїсаря додає Berliner Tageblatt замітку, що мир сей, про котрий говорив цїсар, буде оружним миром, бо, на думку цїсаря, оружний нарід нїмецкий дає поруку европ. мира. В звязи з сею промовою цїсаря Вільгельма є гадка розоруженя і рушена королем Едвардом підчас его гостини в Фрідріхсгофі. Анґлїйский король домагав ся именно, щоби розоруженє перевести на разї в тім напрямі, щоби застановити в Анґлії і Нїмеччинї дальшу будову военних кораблїв. На се відповів цїсар Вільгельм, що парлямент ухвалив уже програму будови фльоти до року 1912 і до того часу не може бути вже введена нїяка зміна. Тим способом цїсар відклонив предлогу анґл. короля, одначе в штрасбурскій промові зазначив він, що Нїмеччина не має наміру нїкому загрожувати.

З Персиї наспіли знов грізні вісти. В Тебріс повстанцї втаборили ся в містї і подали шахови ultimatum до пяти днїв, щоби покликав з поміж них мінїстрів, дав повну амнестию і зараз скликав парлямент. Крім сего вислали они ґубернаторови в Тебріс домаганє, щоби до пяти днїв винїс ся з міста, инакше его убють. В Тегерані відбувають ся знов часті збіговиска. Перед кількома днями відбувала ся там велика військова парада. Підчас сеї паради зібрали ся громадно повстанцї під проводом Сатар-хана, провідника парляментарних сторонництв і почали на військо стріляти, так що убито і ранено около 800 осіб. Від того часу боротьба триває там дальше, а що крім того панує там голод, отже можна побоювати ся дуже грізних наслїдків.

Шах бажав затягнути заграничну позичку, одначе намаганя роблені в тій справі в Анґлії, Франциї і в Росиї розбили ся, бо шах не хотїв приняти вимаганої европейскої контролї, побоюючись, що не виплатять єму гроший на руку. Новому мінїстрови війни поручив шах утворити комісию і приступити до реорґанізациї війска та закупна европейского оружия.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Агатоника М.; римо-кат.: Розалії Д. — В суботу: руско-кат.: Лаврентия В.; римо-кат.: Луппа муч.

— **Здоровлє Є. Е. Митрополита Шептицкого** зовсїм поправило ся, а успіх лїченя в закладї д-ра Лямана коло Дрезна (Weisser Hirsch) показав ся знаменитим, так що Митрополит для довершеня лїченя остане там ще цїлий сей місяць. Вість ся про подужане нашого Високодостойного Архіпастиря відібе ся радісним гомоном по всїм нашім краю і тому дїлимо ся нею з нашими земляками.

— **Знесенє засуду М. Сїчиньского.** Перед найвисшим трибуналом касацийним у Відні відбула ся вчера розправа в наслїдок зажаленя неважности Мирослава Сїчиньского. Проводив радник двора, Бучацк й. В склад трибуналу входили рідники: Чарнецкий, Фонґор, Герасимович і Шведзїцкий. Ґенеральну прокураторию заступав радник Зайдлєр. Крім дра Пресбурґера виступав як оборонець др. Окуневский. По зложеню реферату радником Шведзїцким, який промовляв через пів години, забрав слово оборонець др. Пресбургер.

Др. Пресбурґер виводив, що замах Сїчиньского був першим полїтичним убийством в Австриї, якого допустив ся руский молодець на особі польского намісника, заступника цїсаря. Отже се є подія, якої осуд накладає велику одвічальність не тільки на суддїв, але також на прокураторию і оборону, які мусять здати собі справу величи сеї одвічальности і розважити обставини, серед яких чин поповнено. Оборонець заявляє, що скоро розвиваючий ся руский народ, який має стародавню культуру, почуває — слушно чи неслушно, сего бесїдник не хоче розтрясати — гнет з боку польского народа. Сей субєктивний момент заволодїв цїлим полїтичним житєм руского народа. Опісля виступив оборонець проти відкинення у львівскім процесї внесень оборони о розслїдженє психічного стану Сїчиньского, важних для осудженя его свобідної волї при сповненю чину. Відкиненє сих внесень, а також внесеня о відроченє розправи для переведеня розслїдженя психічного стану, називає бесїдник ярким надужитєм закона. Рівнож звернув оборонець увагу на те, що брат Сїчиньского і трох братів его матери покінчили житє самоубийством: В дїланю Сїчиньского безсумнївно грав ролю моральний примус. З сих причин оборонець вносить на знесенє засуду І. інстанциї і розписанє нової розправи.

Оборонець др. Окуневский заявив на вступі, що прокуратор назвав вчинок Сїчиньского мордом на замовленє і закинув, що в краю істнує сторонництво, яке іде слїдами росийского терору і яке вибрало Сїчиньского своїм виконавцем. Проти сего тверджения бесїдник виступив і опрокинув закид терору. Сїчиньский дїлав з альтруїзму, а не з низьких мотивів. Зазначив, що предсїдатель трибуналу в львівскім процесї не допустив до обговорення справи Добродзїцкої. Трибунал учинив все, щоби обжалованого засудити. Однак польский нарід не бажає собі смерти. Також революцийне українське сторонництво не потребує тої смерти для своїх цїлий. Вказує відтак, що ґр. Потоцка сама просила о помилуванє Сїчиньского. Оборонець просив вкінци о знесенє присуду першої інстанциї і розписанє нової розправи та передачі її иншому трибуналови присяжних. Заступник ґенеральної прокураториї, Зайдлєр означив жалобу неважности у всїх точках неумотивованою. Внесеня, відкинені трибуналом у Львові, є вповнї байдужні та зовсїм не надають ся до оправданя обжалованого; через те відкиненє їх не творить нарушеня прав оборони. Без впливу на квестию вини є обставина, чи Сїчиньский сам прибув під палату намісника, як він прийшов в посїданє гроший, потрібних до виконаня вчинку, чи вістку про смерть жертви приняв радісно чи з сумом. Також внесенє що до відложеня розправи задля прослїдженя умового стану Сїчиньского є зовсїм безосновне. Дотично закиду, зробленого в зажаленю неважности предсїдателеви трибуналу що до его resume, то з протоколу стеноґрафічного можна переконати ся, що ті закиди є неоправдані. З сих причин ґенеральний прокуратор вніс, щоби зажаленє неважности відкинути у всїх точках.

По переведеній розправі найв. трибунал касацийний знїс вирок краєвого суду карного у Львові, яко І інстанциї, засуджуючий Мирослава Сїчиньского на смерть і зарядив переведенє нової розправи перед судом присяжних у Львові. В узасадненю вироку найв. трибунал зазначив, що карний трибунал у Львові невластиво відкинув внесенє оборони що до провіреня умового стану Сїчиньского і що до попереднього способу его житя, а передовсїм що до его психопатичних признак.

Вирок кас. трибуналу звучить: Зажаленє неважности проти вироку суду присяжних у Львові з дня 30. червня с. р. виданого на Сїчиньского і засуджуючого его на смерть через повішенє, узгляднює ся і переказує ся справу до нової розправи перед тим самим трибуналом присяжних. В узасадненю вироку зазначено, що судова ухвала, відкидаючи внесеня оборони на візванє до переслуханя матери обжалованого і о. Лукасевича в справі родинного осередка справи, як також відмова внескови що до провіреня умового стану обжалованого, нарушує основи і права оборони. Обжалований вправдї признав ся до закиненого єму вчинку і той вчинок на основі переведеного доказового поступованя не підлягає нїякому сумнївови, що для осуду обєктивного стану справи є вповнї вистарчаюче, і в субєктивнім напрямі вправдї признав, що постановив убити намісника Потоцкого, якого уважав за винного мнимої корупциї в Галичинї і за справника подій в Ляцкім і Коропци і не заперечив анї наміру, анї приготованя до сповненого вчинку, а лише в тім напрямі оправдував ся, що чув, що инакше не міг поступити, то однак рівночасно обжалований представив свої родинні відносини, з якого то опису, єсли би він був дїйсно правдивий, можна би вносити про неприродні склонности родичів і рідні обжалованого. Супроти сего не можна виключати дїдичного обтяженя психічного обжалованого, а наведений ним непереможний примус може мати психічну причину, що лише через провірене знатоками-лїкарями може бути вияснене. Що обжалований опрокидував здогад, немов би він був анормальний, се є явищем дуже частим у осіб умово хорих. В кождім разї супроти поведеня обжалованого, а передовсїм супроти поміченого у него нарушеня властивого кождому самозаховавчого стану, стає сумнїв, чи володїв він вповнї розумом. На всякий однак спосіб по думцї § 134. карної процедури був імперативний обовязок, ствердити знатоками умовий стан обжалованого і провірити рішаючі моменти его житя і его походженя через переслуханє осіб, які в тім напрямі могли би дати поясненя. До тої цїли зміряли внесеня оборони, а через їх відкиненє засади поступованя і права оборони зістали нарушені, а через що зажаленє неважности є узасаднене.

— **Посмертна споминка.** До »Neue Freie Presse« доносять з Абациї під д. 30. серпня так про траґічну смерть поручника Бернатовича: „В тутешній купелї „Анджіолїна“ згинув молодий поручник наслїдком нещасного скоку. Ся сумна подія подїлала вельми прикро на купілевих гостий. Поручник галицкого 80. п. п., Павло Бернатович, який в товаристві матери і двох своїх сестер прибув перед кількома днями до Абациї і мешкав в військовім лїчничім заведеню, удав ся нинї до купелї „Анджіолїна“. Тут виконав він так нещасний скок, що проломив ся єму шийний хреб і мимо скорої лїкарскої помочи не удало ся привернути его до житя. Поручник Бернатович умів дванайцять язиків і був вельми ґеніяльним молодцем. Він дістав був однорічну відпустку, щоби дальше вчити ся чужих язиків“.

Павло Бернатович, поручник 80. полку піхоти у Львові Хорват родом з Любляни, належав до тих рідких людий, які сейчас при першій стрічі єднають собі симпатию серед окруженя. Яко молодий кадет (в хвилї смерти мав заледви 24 роки) приділений до корінно-руского 80. полку піхоти у Львові, став він любимцем рядових сего полку за людяне поведенє, а особливо за те, що промовляв до них все в їх питомій рускій мові, яку умів знаменито. Серед рускої інтелїґенциї у Львові ледво чи була яка особа, котра би не знала пок. Бернатовича; не бракло его нїколи на руских вечерницях, концертах, фестинах, відчитах і т. д. Але не лише нашу мову знав він; знав він також і нашу лїтературу, а виробами нашого народного промислу просто ентузиязмував ся. Завдяки єму в Абазиї над берегами модрого Адрийского моря розлягали ся звуки маршу руских Соколів, який грала там військова орхестра, а чужинцї подивляли наші народні вишивки і ґерданові вироби, котрі їм Покійник показував, інформуючи їх притім про житє-бутє нашого народу.

Покійний був серед військових рідкою появою. Вільний час від заводової служби посьвячував він з великим успіхом науцї малярства, якого вчив ся у професорів Піча і Ґавлїковского (сей останний намалював на-віть портрет свого ученика, який свого часу можна було бачити на виставі штук у Львові). Краєвиди і портрети его кисти були звані широким кругам інтелїґенциї у Львові. В 1905 р. яко 21-лїтний молодець став він іменований поручником, але скоро взяв відпустку, бажаючи стати військовим attaché. В тій цїли відбув він подорожі не лише по цїлій Европі, але й по Азиї і Африцї та вчив ся всяких язиків, потрібних до дипльоматичної служби. Крім нїмецкого і всїх славяньских язиків володїв він язиком французским, італїйским, анґлїйским, мадярским і т. д. Пробуваючи за границею, не переривав він зносин зі своїми знакомими у Львові. Перебуваючи в Одесї, він остро ганив тамошних Українців за те, що не знають своєї рідної мови. На відпочинок після цїлорічної подорожі удавав ся Покійний все до Абациї. Так було і в сїм роцї, але не судило ся єму вже відтам вернути. Ненадїйна смерть молодого і талановитого чоловіка, який з великими симпатиями відносив ся до нашого народу, викликала щирий жаль серед тих, що его знали. В. є. п.!

— **Стан землеплодів на Українї.** З Віньківцїв на Подїлю доносять: Нарештї дощі вже спинили ся, а то цїлий місяць щодня чисто осїнний дощ зранку до вечера поробив болото невилазне і геть погноїв хлїб. Хлїб сильно поріс і на пнї і в копах. Копи геть позеленїли і поросли на 2—3 вершки в гору. Врожай тут всюди по околицї був гарний і всї радували ся, а тепер нї насїня не буде, нї на продаж. Кажуть, що пропала більша половина озимини; тай і ярина потерпіла здорово — скошені вївси погнили, а кукуруза, фасоля і городина сильно побиті були майским морозом. Картофля, котрої дуже богато тут садять до горалень, теж сильно набрала ся води і починає гнити. Про втрати для бідних малих хазяйств нема що й казати, коли й великі паньскі економії, як напр., в Охрамівцях (5000 дес.), не має сего року на насїня нї власної пшениці, нї власного вівса. Все зогнило. Мусять купувати. Коли у пана пропала пшениця, то він ще має картофлю, бураки, завод, горальню, лїс, банки стануть єму до запомоги, але що робити ме бідак селянин, як пропала вся его праця на полю. Вже й тепер починають журити ся, як перебути зиму. Тяжкий буде рік сей для всїх. На заробітки з боку нема надїй; поденна плата 25—30 коп. на своїх харчах тай нема коло чого робити; люди інертні, темнота, заборони скрізь [illegible]. Знахарі баби, ворожки мають ще великий вплив навіть серед євреїв.

Оповістки.

— **В Перемишлї** уряджує аматорский кружок чит. „Просьвіти“ дня 6. с. м. в салї „Нар. Дому“ о 7½ год. вечером представленє трех 1-актових комедий: »Небезпечне сусїдство«, »Осьвідчини« і »Два розсїяні«.

— **В Білій** коло Чорткова відбуде ся дня 5. с. м. посьвячене нового дому чит. „Просьвіти“.

— **В Золочеві** уряджують рускі товариства дня 6. с. м. фестин при військовій музицї на дохід будови бурси „Просьвіти“. Початок о год. 2½.

— **Комісия лєкцийно-інформацийна** тов-а „Руска Академічна Поміч у Львові“ звертає ся до української суспільности з просьбою, щоби в справі лекций і всяких бюрових занять звертала ся до неї. Старанєм комісиї буде припоручити як найвідповіднїйшого петента. Комісия урядує що дня з виїмком недїль і руских сьвят від год. 3—4. по пол. в льокалї тов-а ул. Зиблїкевича ч. 3.

— **Пригадує ся, що вписи учениць** до приготовляючої, I., II. і III. кляси в женьскій ґімназиї СС. Василиянок у Львові відбудуть ся по причині пануючої в місті шкарлятини доперва в днях 12. і 14. вересня в год. 11—1. і 3—6., вступні іспити до приготовляючої і I. і приватні з I. і II. кляси дня 14. вересня, вступні до II. і III. кл. в днях 12. і 14. вересня, а поправчі дня 12. вересня. Шкільний рік зачинає ся богослуженєм в церкві СС. Василиянок дня 15. вересня о год. 8. рано. Звертає ся щ

раз увагу, що зелїзничі легітимації до повороту учениць з ферій яко виставлені дня 13. червня важні лиш до дня 13. вересня. Вкінци подає ся до відома, що з шкільних книжок до II. кляси історії є в книгарні лиш 2 примірники, а до III. кляси вправи руско-латинські, грецка граматика і фізика вичерпані зовсім, підручників ґеометриї є лиш 10, мінералоґії 20 а руска читанка вийде в жовтни. За вичерпаними книжками треба оглянути ся по антикварнях чимскорше, ті же, що на вичерпаню, замовила вже для закладу дирекция. Всї прочі наші часописи просить ся в імя добра суспільности перепечатати в найблизшім числї сю оповістку. — *о. Спиридон Кархут*, директор женьскої ґімназиї СС. Василиянок у Львові.

— **В Коломиї** відбуде ся дня 6. с. м. фестин в міськім парку заходом „Кружка укр. дівчат“ і „Громади“. Початок о 3. год.

Посмертні † оповістки.

— **О. Теофиль Захариясевич**, парох в Хреневі, яричівского деканата, упокоїв ся дня 24. серпня 1908 в 77. роцї житя а в 44. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **О. Єроним Темницкий**, радник консистирої і парох в Звинячи, залїщицкого деканата, упокоїв ся дня 28. серпня в 75. роцї житя. В. є. п.!

— **О. Іван Лїщиньский**, поч. крилошанин, яслиский декан і парох в Команьчи, перемиской епархії, упокоїв ся дня 16. серпня в 83. роцї житя а в 55. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Михайло Ковальский**, довголїтний завідатель рускої духовної семінариї у Львові, упокоїв ся д. 24. серпня в 45. роцї житя. В є. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Pieris brassicae. Білюх капустяник.

(Дальше).

Державний інститут для охорони ростин оголошає середники запобігаючі сїй язві. Передовсїм поручає той інститут поливати ростини водою о температурі 50—60° С. Належить дуже при тім зважати, щоби вода справди була о тій температурі, бо вода зимнїйша ніж 50° С. не шкодить усїльницям горячійша же ніж 60° С. шкодить знову ростинам. Очевидно поливанє горячою водою можливе тілько в городї або десь близко дому.

На полях дальше положених можна уживати слїдуючого середника. Три кільоґрами мила потасового розпускає ся в десяти лїтрах води і до розтвору додає ся один кільоґрам порошку Pyrethrum*). По достаточнім розколотї тої маси додає ся до неї 90 лїтрів води і тим розчином поливає ся городнику. Середника того на можна однак уживати до капусти, коли она вже поголовилась, бо слїди з поливання полишають ся на листю і головах через кілька тижнїв, тож ростина через той час була би не до ужитку в торзї.

З нашої сторони можемо ще додати, що також досьвідним середником єсть поливати ростини вимоком тютюну (найлїпше угорского бакуну так званого кручиняку) Тілько, що те поливанє може одбувати ся хиба лише в городї або коло дому, а західнїйше єго примінювати на розлогих полях. Вимок тютюновий одлично служить до губленя Мушер або Мшиць (Aphis, Blattlaus) і Окоростків пр. Окоростка рожевого (Aspidiotus rosae, Rosen-Schildlaus, O. олеандрового (A. nerii, Oleander-Schildlaus), O. нальнового (A. palmarum, Palmen-Schildlaus) і пр.

Впрочім щоби запобічи надто сильному розмноженю Білюха-капустяника добре єсть а) сїткою виловлювати вагітні самочки і убивати. Се при якій такій вправі не трудно, бо вагітні самочки лїтають утягло і часто усїдають. Зловлену самочку належить зовсїм на гамуз розтерти. Коли зважимо, що одна самочка зносить 100 або й більш яєць, з котрих тілько-ж вилягає ся пажирливих усїльниць, то пізнамо, що убиванє вагітних самочок єсть середником саме довідним. б) В пору складаня яєць належить обзирати листє капусти і на спідній єго сторонї приліплені яйця (гей мачок жовтий!) розтирати. Коли вже з яєць виляжуть ся дрібні усїлки і ще разом держать ся, мож їх також нищити. Пізнїйше визбированє усїльниць, коли вже підростуть і розлїзуть ся по листках, єсть вельми тягостне і майже неможливе. Найлучше і найлегше нищити яйця, а до тої роботи найздібнїйші дїти сїльскі, котрі тим чином будуть мати пожиточне занятє. в) Добре єсть між капустою сїяти коноплї (конопнї). Білюхи не зносять духу конопель, а коли, бував, залетять вагітні самочки межи коноплї і усядуть на них, так вскорі ополомлюють ся і не летять дальше. Мож їх тогдї з конопель руками брати і убивати. г) Усїльниці і кукли (рідше мотилї) губить також птатство комахоїдне, котрого належить все щадити, бо то дїйстві добродїї господаря. Качки заласно пожирають усїльниці Білюха-капустяника, та не добре їх заганяти на грядки капусти, бо нажершись усїльниць нераз по тім пирї нагло здохають. д) На плотах, парканах, стїнах і т. и. видко під час куклованя капустяника там і сим скорчені, неживі усїльниці а на їх хребтї з кількадесять білаво-жовтих обсновок майже завбільшки зерен жита. Несвідомі думають, що се яйця усїльниці і їх нищать. Єсть хибна гадка і не одвітне поступованє. Яєць не кладе жадна усїльниця. А ті то подовгасті обсновки на хребтї неживої усїльниці, то опряди галапасів (Schmarotzer), які жили внутр усїльниці і їй смерть заподіяли. Дрібні комахи подібні до маленької оси наколюють живу усїльницю і зносять в наколену по кількадесять яєць, з котрих по заблизненю ран вскорі вилягають ся хробачковаті личинки (Larven) галапаса. Личинки галапасні живлять ся товщію усїльниці, котра росте гейби здорова, та коли надійде час куклення опускає оно разом з здоровими усїльницями ростини живностні і вилїзає на плоти, паркани, мури і пр. Та не встіє закуклити ся, бо вскорі пробивають єї скіру галапасні личинки і на хребтї тим чином усмерченої усїльниці обсновують ся жовтавими опрядинами, де переміняють ся в куколки, з котрих в три тижнї вилягають ся дрібненькі, блестячі оси чорні, з жовтими ногами. Хто про те давить згадані жовтаві обсновочки на мертвій усїльници капустяника, той власне нищить речені галапаси, котрі гублячи шкодливі усїльниці капустяника, посередно стають пожиточними господяреви. Оттак належить ті дрібненькі жовтаві обсновочки лишати в супокою бо з них вилягає ся галапас (у книжках: Microgaster glomeratus, Никлюшка жовтонога), нищитель капустяника. В куклах капустяника також досить часто живе подібний галапас (Pteromalus purarum, Влїзун куклomор).

Дубленє Білюхів капустяників, як загалом мотилїв і инших шкідних комах єсть не легке, — а вимагає много труду і витревалости.

(Конець буде).

*) Порошок з сушених головок Яструна (Pyrethrum roseum); місто Яструна можна ужити також порошку з сушених головок Маруни (Chrysanthemum parthenium). — *І. В.*

Телєґрами

з дня 3. вересня.

Париж. Французский ґенер. Белюд доносить, що на обсаджену ним місцевість Буденіб напали Мароканцї, але потерпівши великі страти, відступили на сусїдні горби.

Варшава. Коло Холма лучив ся випадок холєри, занесеної якимсь подорожним.

Царгород. Онодї отворено нову зелїзницю з Мекки до Медини.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 2. с. м.: Василь Язовецкий, Милошичі; о. Николай Матковский, Стрий; Володимир Дуткевич, Дубє; о. Лев Чемериньский, Петричі; Петро Задворняк, Деревляни; др. Мирон Яюс, Сокаль; Василь Ґураль, Ременів; др Дмитро Левицкий, Золочів; о. Евгений Чубатий, Деревляни; о. Володимир Дуркот, Мисцова; о. Григорий Мороз, Бориня; о. Николай Анастазиевский, Сапогів; о. Яків Сїнгалевич, Романів; о. Ілярий Герасимович, Фельштин; о. Леонтий Куницкий, Фельштин; Николай Теодорович, Пробіжна.

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

Учительки працьовитої потребую до одного хлопця III кл. норм. на цїлий рік. — *О. І. Стефанчук* в Павенчу, п. Станиславів.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Дністер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Дністер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Дністра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Дністра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 191. Львів, субота дня 23. серпня (5. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
ва »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(Дальше).

Згадати тут годить ся, що сьвітске духовеньство росийске а навіть сьвітскі люди, котрі занимають ся церковними справами і надають їм ваги, домагали ся скликаня всероссийского собору православного. Бажав сего також петербурский митрополит Антонїй, згодив ся на се також цар і назвав се „великим дїлом“. З почину Синоду відбули ся „передсоборові збори“, в поодиноких епархіях приготовлено навіть потрібний материял для собору, одначе собору не скликано, а відбув ся лише місионарский зїзд.

Сей зїзд має значіне не тілько церковне, а також полїтичне, а доказом сего став обставина, що сучасно з сим зїздом відбув ся в Київі зїзд відпоручників »Союза русскаго народа«. Нема найменшого сумнїву, що між обидвома сими зїздами є тїсна звязь. Крім оберпрокурора Синода і его товариша та цїлого ряду єрархів урядової церкви православної був там також ославлений др. Дубровін, котрий мав також відчит »про боротьбу з сектантами«.

При відкритю зїзду промовляв також оберпрокурор Синода Ізвольский, брат мінїстра. Єго промова має певне значіне також для неправославних. „Основою розправ і дїяльности зїзду місионарского, говорив він між иншим, повинна бути найвисша воля монарха, висловлена в толєрацийнім манїфестї з 30. цьвітня 1900 р. Не нам личить нарушуваня царского указу«. Сї слова мали заспокоїти »іновірців«, одначе викликали велике невдоволене серед відпоручників монархічних орґанїзаций.

Не припали до вподоби зібраним також замітки і укази митрополита Антонїя про потребу любови і мира в настрою місионарів правосл. церкви. Оберпрокурор Ізвольский і митрополит Антонїй промовляли в дусї терпимвости і любови ближнього, бо побоювали ся очивидно, щоби місионарский зїзд не ухвалив таких домагань, які висловив перед 11 роками скликаний до Казаня подібний зїзд, котрий домагав ся проти сектантів і іновірців »строгих мір« — відбираня дїтий у сектантів, заграбленя маєтків, позбавленя горожаньских прав, зачинюваня шкіл, недозволюваня спільних богослужень ітп.

Одначе сї промови оберпрокурора і митрополита не запобігли тому на київскім зїздї. Іменем »Союза русскаго народа« відчитано привіт членам зїзду, в котрім протестовано проти »конституцийних свобід, які вдерли ся під покривкою прав ворожих православію до народного орґанїзму росийского“. Отже по думцї відпоручників монархічних сторонництв жерелом усякого лиха, яке склало ся в останних часах в Росиї, є толєрацийний едикт!

Треба признати, що керманичі „Союса русскаго народа« уміли зручно аранжувати сї наради, бо зїзд місионарский відкрито в суботу, а в неділю не було засїданя. Отже тим покористували ся відпоручники „Союза русскаго народа“ і скликали віче, на котре прибуло багато єрархів і місионарів. Таким зручним маневром довели они до того, що в очах загалу віче »Союза« зовсїм стало тотожним з місионарским зїздом.

Тут вже вспятні члени Союза нїчим не вязали ся і висловили різкі докори оберпрокуророви, за єго привіт місионарского зїзду і за пригадку толєранцийного манїфесту.

Так само дістало ся митрополитї Антонїю за пригадку Христових слів про любов і мир. Видно отже з того, що российскі вспятники не покидають думки, що урядової православної церкви можна буде ужити яко оружиє для знищеня конституцийних свобід і привернення давного самодержавія і власти чиновництва.

Российске дневникарство висловлює ся отже з великою зневірою про можливість осягненя цїли, яку повинен був мати сей зїзд, себ то відродини урядової правосл. церкви.

Кн. Ухтомский, котрий в С. Петерб. Вѣдомостях дуже поважно обговорював сей зїзд, висловив ся про него, що він богато справ ухвалить, але мало що зробить, а з того зїзду, котрий буде багато стояти, не вийде для правосл. церкви нїяка користь Тепер, пише він, коли пропаґанда іновірців і сектантів що раз більше розвиває ся, треба би очистити правосл. церкву від тих примішок, які там закрали ся з часів Петра В. Коли церква стане на висотї задачі, не будуть для неї страшні ані секти ані іновірці.

Ще яскравійше виступає петербурске »Слово« видаване бувшим мінїстром Федоровим: „Нїякі зїзди і приписи не вытворять у нас православної місиї в дїйснім значіню сего слова. Доки мундур полїцияита буде визирати зза плечий місионара — не може бути місиї. Доказом сего вся істория сектантства і безуспішність боротьби, яку з ним веде православна церква«.

(Дальше буде).

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

Res gestae.

Відень в марті 1894 р. (9/3).

На внесок Романчука рішили дня 27. II (Підляшецкий, Телишевский, Барвіньский, Романчук, Охримович і Вахнянин) війти в контакт з центральним правительством, щоби клюб мав ясний погляд, як презид. мівїстрів Віндішґрец думає про Русинів. Делеґатами були Романчук і Підляшецкий.

Романчук заявив, що дотеперішний спосіб виборів є для Русинів дуже некорисний. Якби правительство хотїло, могло би не допустити ані одного Русина до державної ради. Русини мають мало мандатів, отже треба би побільшити число крісел, а відтак жадав, щоби сїльскій курії дати безпосередні вибори.

Віндішґрец відповів, що вже давнїйше правительство внесло справу реформи. Теперішне правительство hat nur zur ganzen Sache Stellung genommen і рішило ся на принципи. Подробиці ще незвісні, отже Віндішґрец не може про те говорити. Ich kann keine bindenden Erklärungen abgeben.

Пос. Підляшецкий заявив, dass im ruthenischen Volke eine Stimmung herrscht auf unmittelbare Wahlen in den Landgemeinden und Verstimmung des Volkes, obwohl wir auch mit anderen Factoren rechnen wollen.

Однакож все те не було поставлене як ultimatum, лише на те, щоби поінформувати правительство. Віндішґрец приняв заяву руских послів до відомости і сказав: „Grundsätzlich ist die Regierung den Wünschen der Bevölkerung nicht abhold.

До мін. Бакегема депутати не ходили.

Дальшим предметом нарад руских послів була реформа виборча.

Пос. Підляшецкий: Проект Гогенварта є дуже реакцийний. Він жадає делеґаций з сойму до державної ради. На се не може Русь пристати.

Пос. Телишевский: Проект в справі виборчої реформи перейде з малими змінами. Коалїцийний кабінет кн. Віндішґреца має до розпорядимости 220 – 30 голосів. Проект ґр. Гогенварта не має шанс поводженя, хоть в справі активного і пасивного вибору він йде дальше, як проект правительства. Однак мимо сего є проект ґр. Гогенварта крайно ретроґрадний.

Ми повинні зазначити наше становище супротив проекту правительства. Моє становище таке: Я є за безпосередними виборами

з сїльскої курії і за побільшенєм числа мандатів з сеї курії. Я вносив вже се в соймі а в 1894 внїс се також Романчук. Те саме внесли ми вже в державній радї. Я отже стою на давнім становищі. Якби вдало ся правительству переперти свій проект, so sind wir für immer geliefert. Ми не зискаємо нових виборців, бо таких селян, що покінчили би школи etc. у нас нема. Пята курия буде зложена лише з тих, що платять найменший податок в селї, отже з тих, що нинї як 1/3 не голосують. З сеї V курії Русини не дістануть посла, тим менше, що сойм порішить і в тій курії посередні вибори, а польский виборчий комітет рішає, хто є кваліфікований стати послом.

Пос. Барвіньский замічає, що з нової курії дістануть Русини двох послів (на 10 системізованих місць правительственним проєктом).

Пос. Телішевский заявляє, що анї він, анї Романчук не годять ся на проєкти правительства і Гогенварта. Після правит. проєкту зискають лише Поляки і лїберальні Нїмцї, а вони будуть відтак в новім парляментї панувати навіть без консерватистів. Нїмцї забезпечать собі рівнож більшість послів в Чехії. Тому против правит. проекту треба виступати рішучо.

Пос. Вахнянин замічає, що хоть би ми принціпіяльно були противні проєктови, то він буде перепертий. Нам отже треба на тепер старатись, щоби з нових 10 мандатів, призначених для Галичини, Русинам признано що найменше 3—4 мандати".

Остаточно справу лишено на разї нерішеною.

Пос. Барвіньский заявляє, що нам треба стояти за побільшенєм послів і за безпосередними виборами. Але і безпосередні вибори нас не спасуть. Ми можемо однак жадати, хоть не одержимо. Однак квестиї сеї не треба ставити як ultimatum. Дальше вносить він, щоби вже нинї поділитись працею в справі промов при буджетовій дебатї по сьвятах.

Посли Телішевский і Підляшецкий заявили, що ще завчасу дїлити ся промовами, хоть Вахнянин був рівнож сеї гадки, що й пос. Барвіньский.

Пос. Мандичевский заявляє, що безпосередні вибори в громадах на війтів etc. доси не принесли Русинам хісна. Отже годї надїятись також великого хісна з безпосередних виборів до сойму і державної ради. В теорії все виглядає красно, але в практиці хісна не надїятись.

Пос. Вахнянин подає до відомости, що презес польского кола Залеский запрошує руских послів на засїдання кола як гостий. Принято до відомости. Однак лїпше було би, щоби межи руским клюбом а колом через обох предсїдателїв могло наступити порозуміне в важнїйших справах, що дотикають Галичини. Поставлене в сїм напрямі внесене Вахнянина рішено передискутовати, як верне Романчук.

Пос. Телішевский заявляє, що в валютовій справі він не забирав голосу в комісиї, але він є противний, щоби нинї держава стягнула 200 тисяч нот державних задля високого ажія золота а незвичайного упадку вартости срібла і тенденциї ще низшого спадання срібла.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Заграница.

Славянофільска полїтика починає видавати плоди, якими тривожать ся вже навіть ті всепольскі полїтики, котрі спершу так вторували сим змаганям і їм пособляли. З Варшави звіщають до польских дневників, що в груднї має там відбути ся новий всеславяньский зїзд, на котрім має бути уложена програма для всеславяньского зїзду в Москві, що там зберe ся імовірно в 1901 р. На варшавский зїзд має прибути др. Крамарж з 15 чеcкими відпоручниками. Ґенерал Владимірів обїздить австрийске побереже і виголожує відчити про слав. солїдарність. Буде також на зїздї дневникарів в Люблянї. Але й в Києві починає ся славянофільска, а властиво русофільска обединительна робота наслїдком недавного паломництва „руских Ґалїчан" до Почаєва і до Києва. В Києвлянинї проф. Флориньский, одушевлений русскими Ґалїчанами, розпочав серию статий про руску справу в Галичинї. На его думку патриотична часть московскої суспільности повинна допомогти „зарубежному відломови русскіх" до подвигненя просьвіти і культури взагалї, особливо присвоєнєм настоящого лїтературного язика, лїтератури і культури московскої. В тій цїли треба »Русскім Ґалїчанам« допомогти до засновин приватної ґімназиї з московскою викладною мовою у Львові або в иншім містї східної Галичини а всїм руским товариствам просьвітним безплатно посилати московскі книжки, брошури і часописи!

Вісти про уступленє з престола турецкого султана появляють ся безнастанно в часописях мимо всяких заперечень. Одначе на основі засягнених в кругах двірских інформаций запевняють, що султан нїколи і перед нїким не виявляв ся з такою думкою. Часописи покористували ся днем 1. вересня яко роковинами вступленя на престіл султана Абдуль Гаміда, щоби его звеличати творцем конституциї і висловити задля того чолобитню всего народу. Деякі дневники славлять его калїфом всїх могаметан. В молодотурецкім дневнику Ikdam прославляє ся великодушність і милосердє цїсаря Франц Йосифа, котрий з своєї скарбони післав значну підмогу для царгородских погорільців. Всї Османи будуть вдячні за те цїсареви, котрий все заявляв приязнь для султана і османьского народу.

В Ускоплю (Üsküb) утворила ся сербска лїґа для підготовленя виборів. О скілько можна оцїнити з недостаточної переписи, є в санджаку ускопльскім лише дрібні меншости национальні, а що не предвиджено пропорциональних виборів, отже Серби будуть лишені самі собі і імовірно не осягнуть нїякого представництва в парляментї. Для скріпленя сербского живла мають бути закладані школи национальні, а також основано там тижневник „Радар".

В Ускоплю утворив ся також болгарский комітет виборчий »Времена«, а Болгари сподївають ся осягнути з підмогою молодотурків около 8 мандатів. »Напредак« видаваний тричі в тиждень має пособляти акциї виборчій.

Болгари звернули тепер головну бачність на церковну справу, щоби відзискати утрачені повіти в південній части віляєту. Відступство від патриярхату а перехід до екзархату прибирає що раз ширші розміри, а Серби починають тепер промовляти за мирною полагодою спору і попереміннім богослуженєм.

Як з численних дописий з Македонії можна вносити, втихомирене трех віляєтів не послїдувало під вражінєм проголошеної конституциї і надання свобід, але наслїдком погрози молодотурецкого комітету, що кожде село буде спалене, котре давало би захист розбишацким ватагам. З тих самих дописий можна дізнати ся, що революційні комітети зовсїм не порозвязували ся, а лише попереміню-вали ся на орґанїзациї для підготовленя виборів.

Молодотурецкі комітети виборчі проявляють живу дїяльність в европ. провінциях.

За признанєм султана Мулєй Гафіда законним володарем Марокка промовляє дуже горячо Nord. Allg. Ztg. і звертає бачність европ. держав, котрі підписали договор в Альджезірас, що скоре признанє его султаном причинилоб ся вельми до втихомиреня Марокка. Франция й Іспанїя не будуть робити єму нїяких трудностий і порозуміють ся в сїй справі з иншими державами. Франция буде вимагати признання договору в Альджезірас і всїх инших умов а також зобовязаня до заплати всего відшкодованя.

В Льондонї явила ся у державного секретаря Ґрея депутация з Єгипту і домагала ся також наданя конституциї. Секретар Ґрей відповів однак, що анґл. правительство поки що не думає про заведенє конституциї в Єгиптї.

Альбанцї проявляють від проголошеня турецкої конституциї незвичайну рухливість национальну. Небавом будуть видавати в столицї свій дневник, а в Царгородї закладають альбаньску школу. Тамошні православні Альбанцї хотять завести богослуженє в альбаньскій мові. В тій цїли покличуть з Бостону, з Америки, тамошнього альбаньского епископа Нолї, котрий перед роком був поставлений епископом в Росиї, позаяк екуменьский патриярх сему опирав ся.

В Арабії вибухло повстане, а повстанцї палять села і облягли місто Катіф. Анґлія і Туреччина висилають кораблї і військо і мабуть небавом поведе ся втихомирити ворохобню.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Лаврентия В.; римо-кат.: Луппа муч. — В недїлю: руско-кат.: Евтиха; римо-кат.: Захарії.

— **Заходи біля помочи для хліборобів.** Дня 1. с. м. відбуло ся трете засїданє головного комітету ратункового. Намісник др. Бобжиньский повідомив комітет, що дати що до послїдної живлової катастрофи на основі наспівших до намісництва реляций старостів, урядів податкових і властий автономічних, вже уложено і предложено мінїстерству. Показує ся з того, що повени, гради, зливи а декуди посуха ушкодили в цїлім краю разом 2,300.000 гектарів, з чого на громади припадає 1,750.000 гектарів, а на двірскі обшари 550.000 гектарів. Шкоду можна обчислити на 126,000.000 К. Шкода тота, представляюча ріжницю між сподіваним а дїйсним вислїдом жнив по катастрофі не дає сама собою достаточної основи для акциї ратункової, котра, не могучи винагородити шкоди, може поставити собі лиш за задачу ратувати тих, котрих економічна екзистенция без такої помочи була би загрожена. А є чимало повітів, де шкода, хотяй в загальній сумі значна, є лише частинна і розтягає ся на всїх рільників рівночасно так, що ратункова акция там злишна. До категориї рільників, що потребують конче помочи, належать ті рільники в 420 громадах, хотрих плоди земні знищені цїлковито. До тої категориї треба також зачислити рільників в тих повітах, головно в західних, котрих збіже наслїдком дощів зросло на пни і котрі не могли би знайти на місци доброго зерна на засїв. Сюди зачислено також тих рільників, котрі для недостачі паші не були би в можности перезимувати худобу. Ратункова акция в теперішній хвили в першій своїй ста-

дії, на основі ухвал комітету зводить ся до отсих точок: а) Удїлюване помочи полудневосхідним повітам, які відчувають брак паші. На сю ціль виплачено доси 75.000 К і запевнено собі значну скількість ґрису, сировиці і соли для худоби. б) Удїлене грошевої помочи для рільників, навіщених повенню і градом, головно в повітах східних, де можна за ті гроші набути зерно на засїв на місци. На сю ціль виплачено від 1. липця квоту 298.500 К. в) Достава зерна на осїнний засїв рільникам в тих повітах, де через дощі збіже зросло на пни і зерно не надає ся до сїйби. В тій ціли закуплено в повітах, ненавіщених таким нещастєм, сто ваґонів пшениці і 550 ваґонів жита, котрі тепер роздїляє ся поміж повіти на основі ухвал, постановлених на попереднім засїданю комітету. г) Удїлюване безпроцентових позичок, котрі мали би бути сплачені в десяти рівних ратах, тим середним рільникам, загроженим у своїй господарскій екзистенциї, котрих годї булоб наділити зерном in natura. Намісник одержав саме телеґрафічне повідомлене, що его внесене в тій справі міністерство приймило, а скоро лиш наспіє рескрипт міністерский, скличе засїдане комітету для зорґанїзованя тої акциї. Наконець намісник представив комітетови свої внесеня що до пізнїйшої акциї в справі запобіженя недостачі паші і в справі весняних засївів. Потім комітет на кількагодинній нарадї розглядав потреби поодиноких повітів та постановив додатковий роздїл 150 ваґонів жита. Вкінци повідомив намісник, що скарбові власти заняли ся ліквідациєю шкід, зголошених для відписаня податків. Таких не екзеквує ся, а що до здержаня екзекуциї податків взагалї у громадах, навіщених нещастєм, то дирекция скарбу порозумів ся з міністерством.

— **Що привезли „ґаліцкі псевдо-русскіі“ від „істинно-русскіх“?** З Бродів доносять, що оноді повертали туда почаївскі паломники, виряжені господ. Носевичом до Почаєва і Київа. На цловій коморі переведено біля них ревізию і піддано їх лїкарским оглядинам. Холери, на щасте, у них не найдено, але за те ціли копи брошур, везених паломниками до Галичини, сконфіскувала полїция і відослала до віденьскої цензури. Чого ті темні кацапскі мужики не нахапали по дорозї? Крім ріжних росийских православних молитвословів і релїґійних видавництв, крім всяких „істинно-русских“ брошур везли ті кацапи також повно революцийних відозв, друків, ґазет і тим подібного сьмітя, яким їх обдарували росийскі революционїсти і социялїсти. Наш селянин навіть неписьменний, як звісно, дужо радо бере за дурно всякий друк, тож і тут паломники без розбору ховали за пазуху всякий друк з „йорами“. Инша річ, що паломник був би дурний з тих всїх брошур, бо навіть не був би їх зрозумів і в десятій части, але полїция не могла инакше поступити, як лише їх сконфіскувати.

— **Справа Сїчиньского.** Часописи доносять, що вирок найвисшого трибуналу касацийного в справі Мирослава Сїчиньского наспіє до Львова за кілька тижнїв, почім слїдство розпічне ся наново. Слїдчий судия по думцї рішеня найв. трибуналу піддасть Сїчиньского під обсервацию двох тутешних психіятрів. Обсервация не буде переводжена в заведеню в Кульпаркові, але у вязниці при ул. Батория і потриває зо два місяці. Супроти сего нова розправа буде могла відбути ся аж в грудні або сїчні. Розправі мав би проводити п. Мілашевский, який має стати віцепрезидентом львівского карного суду.

— **Пяне село.** В селї Княжнім (в Київщині) є всього 300 »нумерів“ з 700 дорослими мужчинами. Але пють Княжняки ївроку. В минулім роцї випито 1.570 відер горівки за 13.000 рублїв. На кождий дім випадає пересїчно по 40 рублїв.

— **Дрібни вісти.** Дня 1. с. м. захорувало у Львові на шкарлятину 13 дїтий, виздоровіло 8, померло 2; хорих остало 265. — При останнім тягненю угор. льосів Черв. Хреста упала гол. виграна 20.000 К на с. 7119 ч. 92, по 1.000 К виграли: с. 835 ч. 49 і с. 7278 ч 68; по 200 К с. 125 ч. 43 і с. 5646 ч. 29. — При остан. тягн. льосів Базилїка гол. вигр. 20.000 К упала на с. 1772 ч. 61, по 1.000 К виграли: с. 4396 ч. 8 і с. 4915 ч. 79, по 200 К с. 2130 ч. 46 і с. 3287 ч. 43.

Оповістки.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині в пятницю: „Муж з чемности“ комедия Абрагамовича і Рушковского. — В суботу: „Посланець ч. 6666“ оперетка. — В неділю по полудни: „Дзвони з Корневіль“ оперетка; вечером: „Муж з чемности“. — В понеділок: »Спіритисти“ ком. Мозера.

— **Для станиславівскої епархії.** Подає ся до загального відома П. Т. членів тов а св. Ап. Петра станиславівскої епархії, що дня 8. вересня відбудуть ся загальні збори членів тов. в салї гр.-кат. духовної семінариї в Станиславові о год. 10. евентуально о 11. перед полуднем.

— **Іменованя і перенесеня** в середних школах. Кр. рада шк. перенесла між иншими дїйсного учителя ґімн. в Мельци, Каз. Наґурецкого, до ґімн. в Стрию, а Влад. Шухульского з Тарнополя до I ґімн. в Перемишлї; придїлила проф. Стан. Фіґля з Перемишля і Казим. Елїяша з Дрогобича до ґімн. в Жовкві; іменувала дїйсними учителями суплентів: др. Ст Косовского для VШ ґімн. у Львові, Андр. Ґраселю, Андр. Микетяка, Олекс. Домбровского, Ів. Бобина, Ант. Собчука і др. Ізр. Матфуса для філії ґімн. в Стрию, Олекс. Бойцуна для ґімн. в Самборі і о. Олекс. Коренця катехитом для I польс. ґімн. в Тернополї; перенесла суплентів ґімн.: Ів. Вовчака з Подґужа до Бродів, Йос. Пшеворского з Бучача і Ів. Козловского зі Стрия до Дембицї, Стан. Вуйцїка з Вадовиць до Самбора, Фр. Жиранїка з Кракова і Ів. Пискозуба зі Львова до Теребовлї, Стефана Балея з Перемишля до руск. ґімн. в Тернополї; іменувала суплентами ґімн.: Вол. Чайковского і Николу Войцеховского для рускої ґімн. в Тернополї, Ром. Яворского для V, Еразма Ішковского і Войт. Косцїньского для VШ ґімн. у Львові, Каз. Яворского, Генр. Фоґля і Йос. Рольского для Бродів, Фр. Войнара і Каз. Бернацкого для Дрогобича, Мих. Бакалюса, Теоф. Мінковича і Едвар. Жулаву для Самбора і Брон. Брицкого для Стрия.

— **Зміни в старостах.** Намісник покликав старосту Володисл. Марка в Надвірної до служби в намісництві; поручив старості Йосиф. Дністряньскому управу староства в Збаражи; старості Каз. Строньскому управу староства в Надвірній, а секретареви намісництва Тад. Пйонткевичови управу староства в Городенцї.

Посмертні † оповістки.

— **О. Іван Радецкий**, декан і парох в Мервичах, жовківского деканата, упокоїв ся дня 31. серпня в 48. роцї житя, а в 22. р. сьвященьства. В. є. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Pieris brassicae. Білюх капустяник.

(Конець).

Рівночасно з Білюхом капустяником, також в двох поколїнях, лїтають ще два роди шкодунів именно Білюх ріпник (Pieris rapae, Rübenweissling) і Білюх зеленосмужок (Pieris napi, Rübsaatweissling або Grünader). Перший есть зовсїм подібний до капустяника та буває ледве 40—46 мм. широкий; зовуть его також малим капустяником (kleiner Kohlweissling). Другий еще менший (36—43 мм.) відзначає ся відворотом крил задних канарково-жовтим з сїраво-зеленими здовж жилок смугами. І один і другий

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 131.

Лист Осипа Барвінського до Ізид. Воробкевича.

Львівъ, дня 14. Червця 1869.

(Дальше).

Чому я був такий дурний и післав все те „Олену“ и „над золотою Бистрицею“ и того князя Єрему и друге просто до Редакциї, а не до тебе? Колиб я був не так зробив, був би я нечув досадних слів, докору того від мого щирого приятеля, котрому желаю всего як найлучше, для котрого усе, що маю, положити хотівим. Однакож стало ся и factum infectum fieri non potest, але щоб уникнути всяких неприємностий, я відберу усе, що в Редакциї, и вишлю вперше до тебе, щобись переглянув, чи може воно називати ся твоїм чи ні — і аж опісля нехай печатаєтця; дальше, я не хочу на будуще нічиіх творів поправляти, ані в манускриптах читати; и для того все твоє, що тут у мене находитця, відішлю разом из всім попереднім до тебе. А втоді може буде між нами більша приязнь?! Сі поезиі, що дістав я в твоїм листі, відам Вахнянинові — однакож він тепер небеспечно слабий на запаленне плуц, отже годі буде се все від него видобути і на розум поговорити. — Взглядом предплати на Правду час буде ще, Братічку, як підчас вакациї або аж у осени зложеш сі гроші.

От так, Братіку, гніваюся на тебе дуже и гніваюся справедливо, бо я серцем чист и гадав тобі угодити, а тимчасом ось тобі: на! за моє жито ище мене бито! Пригадай собі, братіку, тільки те, що ти Барвіньскому дозволив справляти свої твори. Тепер вже може инша думка у Тебе — то щасть Боже! Братіку мій! розумію я й те, що ти сказав про купно книжок, розумію, до чого воно сказано, але я кажу тобі ще раз, що я серцем чист перед тобою.

Тай годі!

Забрав я у Тебе Марка Вовчка — та досі тримаю і вже нічого не роблю з ним, бо треба учитись до испитів, бо вони не задовго, за 3 неділь.

У нас нічого нового не чувати, хиба що Ляшня казитця!

Цілую Тебе, мій Друже незабутний, и кланяюсь через тебе Міхалескові; тількиж, мій друже, не гнівайся на мене тай я може остигну у тім гніві! А тепер прощай и не забувай твого щирого брата і приятеля

Осипа Барвіньского.

Ч. 132.

З листу Осипа Барвінського до брата Олександра,

пис. 18/6 1869.

Писав до мене Изидор Воробкевич; нарікає, що не має часу вільного, и напав на мене мокрим рядном, чому не печатаютця єго поезиї, а Шашкевича и других, чому не печатаєт ся єго „Олена“ и другі. Дарма! тепер в Правду більше артикулів писати і нехай скінчитця „Причепа“ — тоді! Я писав до него уже, трохи обрушившись на таке лементоване Воробкевича Изидора, але напиши и ти до него и запевни, що усе буде печатати ся, що єсть в Редакциї и в мене, тільки трохи згодом. А поміщаєтця других творів тому, щоб показати, що ми не на однім и не на двох писателях стоїмо, а маємо більше людей працюющих. Скажи ёму, що Правда, здаєтця, побільшить свій формат, скоро тільки англійске товариство возьме на себе письмо св., а тобі побачить певно в кождім числі бодай малу думочку Морозенька.

суть далеко меншими шкодунами від великого або властивого капустяника.

До білюхів-шкодливців зачисляє ся також Неряс глодинець (Aporia crataegi), котрий лїтає в червнї. Єсть то власне той білюх, про котрого, коли явить ся численнїйше, львівскі ґазети часто пишуть, що грозить великою язвою капустї і всякій городнинї, що однакож не єсть. Вправдї явить ся у нас иногдї в несчисленім множествї (так пр. в Рящевї і околици появив ся пребогато р. 1891., ві Львові і цїлій східній Галичинї р. 1907. і 1908.), та усїльниця его капусти зовсїм не тикає, хотьби навіть мала здохнути; живить ся листєм яблінок, груш, слив, тернини, черемхи, глоду, рябу (Sorbus aucuparia). Легко можна Неряса глодинця пізнати по крилах білих з чорними жилками; суть слабо означені, жадних плямок не мають. Рясовина дуже мала, ледви слїдна. Бувають з розпятими крилами 50—60 мм. широкі. Лет мають межи нашими білюхами найсильнїйший, плаваючий, а сїдають дуже часто по деревах, именно для зносу яєць. Нїмцї зовуть того білюха Baumweissling або Heckenweissling. В садї можїх легко губити, як вже о тім перше згадали, в пізній осени або на початку весни, коли то ще не пустило листє, визбируючи і нищачи гнїзда.

Вправдї не знати мотилїв не єсть то еще така велика хиба, бо можна богато инших річей знати, а всего один чоловік знати не може; та все єсть то дивна річ, коли про мотилї пишуть в ґазетах люде, котрі на мотилях зовсїм не розуміють ся і баламутять загал своїм незнанєм.

У нас часто являє ся Опушка рудогузка (Porthesia chrysorrhoea, Goldafter). Иногдї навіть усїльницї в лїсах і садах значні задївають шкоди. Раз усїльницї ті явили ся на львівских шкарпах в більшій скількости. В ґазетах писано, що на шкарпах (!) явилась у нас ославлена усїльниця Свербиуски походівки (Cnetocampa processionea, Processionsspinner). Тота тьма живе подекуди в дубровах полудневої і північно-західної Нїмеччини, а єсть великою язвою, бо усїльниця еї окрита дуже крихкими волосками, котрі уносячись в воздусї попадають на скіру переходнїв і причиняють сильне печенє і набренє; дїставши ся до ока нераз споводують осліпленє а взянені в легке можуть навіть стати причиною смерти. В дубровах, де находить ся Свербиуска походівка, в місяцах лїтних прибиті таблицї з осторогою, щоб туди не ходили люде. Усїльницї походівки вславились еще своїм товарищским житєм: на жир вирушають пізно в ночи довгими походами, найперше одна, по нїй кілька поодиноко, потом кілька рядів по дві, дальше кілька по три, чотири... і пр. Звичайні наші усїльницї Опушки рудогузки оголошено в ґазетах яко утрійні Свербиуски походівки!

Року 1906 з многих сторон писано до ґазет, що появились у нас дуже численно усїльницї Оголки монашки (Psilura monacha, Nonne, Fichtenspinner) і великі починили шкоди. З самого почину я тим донесенням не вірив. Ще яко ученик р. 1858. я находив Psilura monacha коло Львова (Голоско, Кривчичі, Лїсениці, Зубре), але завсїгди лише поєдинчо. Пізнїйше я находив ту шкодливу тьму в многих околицях нашого краю в Львівщинї, Тернопільщинї (Пізнанецка дубина), Станиславівщинї (Вовчинець), в Перемишли, в околици Рящева і пр. вправдї не рідко, але все в малій тілько скількости. Через 50 лїт — можу се твердити з всею певностию — не оказалась монашка в затрівожаючій скількости і не починила більшу шкоду в нашім краю. (Декуда в Нїмеччинї страшенні шкоди спричинила в лїсах). Накликуванєм ґазет спонуканий поручив маґістрат в лїсах Брухович і Білогорща (коло Львова) наставити таблицї з лепом осьвітлені лїхтарнями. На тих таблицях по кільканайцяти днях зловлено ледво 80 штук. Показалось отже, що Оголка монашка, ся страшна шкідниця, що иногдї цїлі лїси нищить, у нас не явилась численно. Що за причина тогдїшним донесенням ґазет про шкоди мнимої Оголки монашки? Ото власне 1905. і 1906. р. оказалась в східній Галичинї дуже численно Щурица недопарка (Octneria dispar, Grosskopf, Schwammspinner) а еї усїльницї значно більші принято за подібні значно менші Оголкц монашки і пусто заалярмовано ґазети.

Найчастїйше у нас являчі ся шкодуни між великомотилями суть: Aporia crataegi, Pieris brassicae, Bombyx neustria, Porthesia chrysorrhoca, Ocneria dispar, Agrotis segetum, Plusia gamma, Macaria liturata, Bupalus piniarius і Cheimatobia brumata.

Також великими шкодоробами, в останних 50 лїтах однакож у нас не явивші ся в затрівожаючій скількости, суть: Sphinx pinastri, Lasiocampa pini, Psilura monacha, Panolis piniperda, Hibernia defoliaria.

Треба однак замітити, що і ті шкодуни можуть у нас колись в більшім числї при сприяючих обставинах розмножитись і значні починити шкоди. Певні роди мотилїв і загалом всяких комах в певних роках являють ся дуже численно, потом не раз довгими лїтами рідко, майже зникають.

Іван Верхратский.

— **Поправка похибок.** В статї „Білюх капустяник“ ряд. 11. з долу замісць нальновового має бути пальмового.

Телеґрами

з дня 4. вересня.

Ішль. Бар. Еренталь був вчера у цїсаря на послуханю, яке тривало пів години. Потім приняв цїсар наслїдника престола архікн. Франца Фердинанда, а опісля був бар. Еренталь на послуханю у наслїдника престола.

Відень. По відомостям з достовірних кругів сесия держ. ради розпічне ся дня 3. листопада с. р. — Nar. Listy доносять, що правительство предложить на першім засїданю держ. ради буджет на 1909 рік разом з провізориєю до 30. червця, торговельний договор з Сербією і розпорядок, яким введено договор тимчасом в житє, дальше закон про удержавленє кількох зелїзниць і закон про обезпеченє на старість. Можливо, що буде предложений також проєкт язикового закона для Чех.

Відень. Цїсар не приняв димісиї мінїстра рільництва д-ра Ебенгоха і дозволив висловити мінїстрови найвисше вдоволенє зі способу управи порученого ему віддїлу.

Царгород. На східних зелїзницях солуньских і на шляху Царгород-Адрианополь вибух загальний страйк.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 24. до 30. серпня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·60—10·80 К
Жито	8·30— 8·60 К
Ячмінь броварняний	7·25— 7·50 К
Ячмінь на пашу	7·00— 7·30 К
Овес	6·50— 6·75 К
Кукурудза	7·90— 8·15 К
Просо	8·75— 8·90 К
Горох до вареня	8·25—10·75 К
Горох на пашу	7·00— 7·50 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	65·00—72·50 К
Конюшина біла	40·00—55·00 К
Конюшина шведска	70·00—75·00 К
Тимотка	33·00—34·00 К
Ріпак зимовий	13·50—13·75 К
Насїнє конопл.	10·00—10·25 К
Хміль	60·00—80·00 К
Насїнє льняне	10 00—10·25 К
Льнянка	11·50—11.75 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 4. с. м.: Міра і Анна Яремовичівні, Підгайці; К. Гаврисевич, Чагрів; А. Олексишин, Суховоля; Ан. Саґан, Щуцїн; Із. Билиньский, Перемишль; Йос. Кучарский, Томашів; С. Гуменюк, Дрогобич; Яків Зробек, Вертелка; о. Северин Габрусевич, Годів; о. Т. Бордуляк, Ходачків вел.; Н. Корончевский, Тростянець; о. Й. Трильовский, Будилів; Ник. Матура, Жидачів; о. Р. Березовский, Дібще; о. Ант. Дмитраш, Залуче над Черемошем; Й. Лисенький, Тарнів; Теоф. Щуровский, Липовиця; Д. Партицкий, Тернопіль.

Рідний Край лїтературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річне 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

Учительки працьовитої потребую до одного хлопця III кл. норм. на цїлий рік. — *О. І. Стефанчук* в Павенчу, п. Станиславів.

Куращийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свїжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(12—12)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по священиках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляциєю на **6** прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півріч. виносить рата амортизациїна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні** добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Рящева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 192. Львів, неділя дня 24. серпня (6. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(Дальше).

Цїкаво буде тепер познакомити ся з головним ходом нарад місионарского зїзду і постановами, які там ухвалено задля боротьби проти катол. Церкви і инших ісповіданъ і сект.

На першім зібраню загальнім під проводом архіепископа Антонія обмірковано доклад протикатолицкої комісиї про те, яких треба вживати заходів для боротьби з католицтвом. В докладї було сказано, що після виданя манїфесту про волю віри перейшло з православія в католицтво по всїй Росиї 167.734 душ. Головна причина сього явища, як сказано в докладї, манїфест про віротерпимість, потім — конституцийно-католицка клерикальна партия, недостача православних сьвящеників з висшою осьвітою в західних ґуберніях та недостача православної орґанїзациї внутрішної місиї.

Після докладу принято декілька відповідних постанов, між иншим: 1) перенести деякі мощі з київскої лаври в полоцку ґуб.; 2) тільки православні місионарі мають право розповсюджувати свою віру; 3) побільшити жалуване учителям церковних шкіл; 4) просити уряд, щоби було наділено землею селян, які живуть між католиками і щоби сьвященики брали участь в землеустроїтельних комісиях і ин.

Деякі бесїдники звертали увагу на те, що треба побільшити жалуване місионарам. З приводу сього голова зібраня архіеп. Антоній заявив: „Дай Боже, щоби дума не відібрала й того жалованя, яке тепер дають нашим місионарам. Думати про се тепер не доводить ся а від монастирів нема чого чекати. Се революцийна брехня, буцїм московска лавра має 8 мілїярдів карбованців, київска 1¼ і т. д. Московска лавра має що року прибутку не більше 800.000 к., петербурский митрополит — 24.000 карб., московский — 35.000 карб., київский — 55—60 тисяч карб., новгородский архіерей — 14—15 тис. карб., волиньский 25.000 карб.“.

Крім того архіепископ Антоній пропонував читати »анатему« тим, що переходять з православія в иншу віру; зібране прийняло і сю пропозицию.

Зібране друге постановило: просити синод, щоби заборонено вступати в шлюб православним з всякими сектантами і старовірами. Сю постанову принято одноголосно.

При кінцї зібраня принято постанову протисектантскої комісиї — заборонити скопцям приїздити в Росию з Румунії, де їх живе найбільше. Взагалї зібране було дуже вяле, без нїяких прикмет житя; звідусїль віяло якоюсь сухостю, мертвотою. Одні тільки чиновницкі параґрафи писаних постанов і теоретичні, без всякого житя, шабльонові докази.

На першім загальнім засїданю під проводом архіепископа Антонія прочитано доклад про боротьбу з штундистами. Сю секту признав зїзд самою небезпечною для православія; для боротьби з нею зібране ухвалило кілька постанов, переважно полемічного характеру, а між ними і таку: »просити, щоб селян-переселенців, які йдуть в Сибір, проводили до того місця, де вони оселять ся, сьвященики“.

З приводу доклада про штундистів промовляв протоєрей Тимофій Трач. „На боротьбу з штундистами, каже він, треба підняти всю Росию. Але старих засобів в сїй боротьбі вже не доведеть ся вживати, бо Росия живе вже новим житем. Старі засоби боротьби з сектами треба залишити зовсїм. Чув я сими днями диспуту з старовірами. Чув я там все, що завгодно, а тільки не чув нї разу імени Христа. Спитаю вас, хто програв там? Ми.

Я завтра відїзджаю. Але дуже бажав би я, щоби мій старечий голос тут було чутно. Братя; нам треба справжної реформи скрізь, з верху до низу. В сїй реформі перше за всего повинен бути Христос, — Дух Христа, Єго наука, мир і любов — ось чим ми повинні бороти ся з сектантами!

Зібране дякувало о. Трачеви за єго щиру промову.

Трете зібране приняло кілька постанов про орґанїзацию всяких просьвітних та благодїйних товариств, про видане книжок і брошур місионарского характеру, про пенсиї для місионарів і т. ин.

Далї вислухано доклад военного протопресвитера Шевельского про орґанїзацию місиї у війску. З приводу сього ухвалено кілька постанов засновувати в полках церковні бібліотеки для салдатів та офіцирів, просити, щоби салдати скидали під час молитви шапки і таке инше.

Великі суперечки викликав доклад про участь місионарів в патриотичних орґанїзациях і про те, чи варто місиї користувати ся послугами і помочию сих орґанїзаций.

Сьвященик Потехин з сього приводу сказав: »Колиб сї союзи і партиї мали виключно церковний характер, як наприклад православні братства, тодї можна булоб до них приставати і місионарам“.

Голоси: Правдиво!

Місионар Кальнев нагадує зібраню, що патриотичні союзи і партиї мають переважно полїтичний характер. Участь в них заведе нас в иншу сферу, — примусить нас займати ся полїтикою, а коли місионар вдав ся в полїтику — стани над ним хреста.

Голоси: правда!

Кальнев каже дальше: Сї союзи й партиї на своїм прапорі написали: »православіе, самодержавіе і народность«, (се панславістична програма — Ред.), але скажіть: через що ми, спочуваючи їм, не беремо в них участи? Через що і духовеньство відчахнуло ся від сих партий і союзів? Вони нам почали навіть загрожувати, вдались бути до синоду з просьбою, щоби він звелїв духовеньству вступати в сї союзи та партиї, а ми всеж не беремо в них участи. Через що се? А через те, що в них нема щирої *справжної оборони православія*, а на першому плянї — полїтика. Коли ми встрянемо в полїтику, то ми всї перегриземо ся. Далї оратор нагадує, що »союз руск. народа« видав ганебну книжку проти православія; і на кінцї говорить, що він рішучо повстає проти участи місионарів в подібних орґанїзациях.

Потім голова зїзду архіепископ Антонїй в своїй промові вихваляє „союзъ русск. народа«. Більшостю голосів постанову про користуване допомогою патриотичних орґанїзаций в боротьбі з ворогами православія зібране ухвалює і приймає.

Вкінцї зібраня ухвалено кілька постанов про боротьбу з магометанством.

(Дальше буде).

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

13. марта 1894 р. був я з першою візитою у мін. просьвіти Мадейского. Я розказав ему про нашу акцию у Львові з нам. ґр. Ба-

денїм і з польскою парляментарною комісиєю. Мадейский заявив, що він готов все зробити для Русинів, коли вони витревають на становищу тепер занятім і коли намісник їх поступляти піддержить. Я сказав, що в клюбі ціла справа поволи укладаєсь. Відтак замітив я, що вдячний єсьм ему за паралєльні рускі кляси при ґімназиї в Черівцях і зазначив, що належало би в Сокалї по трех роках (1897) заснувати за державні гроші школу вправ з руским викладним язиком і що належало би дати стипендиї: 1) для славіста, 2) для двох аспірантів на юридичні катедри. Дальше порушив я справу галицких професорів та їх дотациї. Мадейский покликав ся на буджетову комісию, де Бер заявив, що заходить потреба поліпшити долю професорів. Плянер (міністер скарбу) розглядає ся доперва в фінансах. По році приступить держава до реґуляциї платиї урядників взагалї. Говорили ми також про брак учительских сил для ґімназий. В справах приватних був я тогож дня в урядників міністерства, Баньковского, Вольфа і Плажка. Телішевский був також у Плажка в справі „Народного Дому“. Він не хоче „Народного Дому“, як фондациї. Романчук не був в буджетовій комісиї в часї розправ над середними школами, а поїхав до Львова аранжувати зїзди мужів довіря. Він рад би виборoти для себе апробату на принципіяльну політику.

Тогож дня відбуло ся засїданє клюбу. Проводив Мандичевский. Явились: посли: Охримодич, Барвіньский, Вахнянин, Телішевскяй був у Відні, але не явив ся. Раманчук і Підляшецкий виїхали.

На порядку дневнім була справа поділу роботи при буджетових розправах. Зголосили ся: Вахнянин до ґенеральної дебати в справі політичного становища і Барвіньский до шкільного етату. Вахнянин здав справу з авдиенциї у Мадейского і заявив ся за приступленєм до коалїциїної більшости в парляментї, Мандичевский заявив, що митрополит Сембратович радив задержати політику свобідної руки.

Дня 13. марта порадили ся ми з Барвіньским і рішили, щоби він був у міністрів Яворского і Мадейского і щоби представив їм потребу, підготовити иних міністрів, що більшість рускоґо клюбу приступить до коалїциї. Барвіньский був 14. III. у міністра Мадейского, який заявив, що тепер лише приватно подасть сю вістку до відомости міністрів, а коли руский клюб ухвалить офіціяльно, що приступає до коалїциї, то належить тодї делеґатами з клюбу повідомити президента міністрів

Дня 15. марта було засїданє з розправами над дальшою буджетовою провізориєю. Молодоческий посол Айм зачіпив Русинів, називаючи їх топорищем польскої сокири, покликаючи ся на слова нам. ґр. Баденього з дня 17. II. 1894 р.: „obejdę się bez tych panów“, причім намісник мав на гадцї не руских, але москвофільских послів. На се пропонував я рекузу для Айма. Я написав зараз відповідь і подав її до відомости послів: Охримовича, Барвіньского і Романчука. (Прочих не було. Мандичевский не явив ся на засїданю а Телішевский виїхав з Відня дня 14. III.). Барвіньский і Охримович згодили ся. Романчук жадав, щоби пропустити уступи про славяньску коалїцию і про намісника. Я не пристав, бо саме треба було ті справи порушити, а не лявірувати межи правительством, а славяньским союзом. Я рішив ся тому против волї вічного кунктатора зазначити ясно наше становище, на котре остаточно дня 13. III. згодили ся Барвіньский, Мандичевский та Охримович. Після моєї річи виступив против мене Романчук, повторив те, що я сказав: dass ich die Worte Eim's in meinem und meiniger von meinen politischen Genossen berichtige“. Очивидно, Романчук не зсолїдаризував ся з коалїциїною політикою, а хотїв ждати, аж поки его приятелї-москвофіли, Король і Рожанковский не скажуть ему 19. марта у Львові, яку політику належало би вести Русинам. Впрочім Романчук, не порозумівшись з ніким, проголосив вже в Бібрцї свою принципіяльну політику. Так отже 15. III. jacta est alea. Здаєсь, що клюб розпаде ся, але за те воздух стане чистїйший і акция піде різько наперед. Коли я 13. III. був у Мадейского, старав ся боронити Романчука, котрому нїхто не хоче вірити. Я зазначив, що Романчук не зійшов з национального становища, але годї! Він стратив всюди кредит через свою вічну хитливість, кунктаторство і ведене політики на власну руку.

При своїй бесїдї против мене Романчук трохи скомпромітував ся. Він записав ся до § 2. буджетової провізориї, а почав полємікою супротив мене. Президент парляменту перебив ему, бо ґенеральна дискусия була вже замкнена. Тодї запитав Романчук Чехів, які его обступили: »Was ist im § 2.?« Бідний! Катрайн віднїс ся мимо сего до него досить прихильно і дозволив ему сказати: „Ich constantiere, dass Abg. Wachnianin nicht im Namen aller ruthenischen Abgeordneten gesprochen und dass in dieser Hinsicht kein formeller Beschluss im Club gefasst wurde. Die Worte des Statthalters im Landtage haben die Ruthenen anders verstanden, als es Abg. Wachnianin erörtert. Übrigens für Wachnianin steht auch nicht der grössere Theil der ruthenischen Intelligenz“.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Міністерске переселенє викликане просьбою міністра рільництва д-ра Ебенгоха о відставку наслїдком опору хліборобників проти торгового договору з Сербією закінчило ся. Як можна було предвиджувати, цїсар не тілько не приняв сеї просьби о відставку, але при сій нагодї висловив д-рови Ебенгохови повне вдоволенє з веденя порученого ему міністерства.

Narodni Listy подають програму дїяльности осїнної сесиї держ. ради, котра імовірно збере ся 3. листопада. Правительство має предложити держ. радї буджет на 1909 р. і 6 місячну провізорию до 30. червця 1909, бо числить ся очивидно з тою обставиною, що держ. рада до кінця сего року не полагодить буджету. Крім того внесе торговий договор з Сербією і розпорядок міністерства що до введеня в житє сего договору; предлогу про удержавленє зелїзниць, і про обезпеченє на случай старости і неспособности до працї, а імовірно також язиковий закон для Чех.

В Ішлю, як ми вже звіщали, відбули ся важні наради дня 3-го вересня. Насамперед був на довшім послуханю у цїсаря бар. Ерентальа відтак архікн. Франц Фердинанд. Перед тим ще, як ми вже звіщали, був на послуханю у монарха міністер Буриян, і з Ішлю виїхав на інспекцийну подорож до Босни й Герцоґовини. Міністер бар. Ерентальвиїхав вчера до Зальцбурґа, де зустрінув ся і переговорював з італїйским міністром загр. справ Тіттонїм, а відтак поїхав до Берхтестаден, щоби відвідати нїмецкого держ. секретаря Ulena, свого бувшого товариша петербурского, з котрим лучить его щира приязнь.

Сим зїздам приписують в політ. кругах вельми досягле значінє з огляду на події на близькім Сході.

Для Італії триполітаньске питанє стало вельми пекучим з огляду на віднову турецкої конституциї. Як відомо, висунули молодотурки националїстичні засади на перший плян і зазначують з притиском ненарушимість турецкого стану посїданя. Тимчасом Італія давно вже звернула бачне око на Трополїс і вважає сю область для себе конечною задля народогосподарскої політики. Задля того італїйскі політ. круги зовсїм голосно висловлюють ся про потребу прогнаня Турків до Азиї, щоби Европу очистити від ісляму.

Навіть в Африцї на їх погляд повинно щезнути панованє Турків, а побіч Єгипту правленого Англичанами повинно бути сусідство Трополїсу під управою Італії. Молодотурецка програма стає однак на перешкоді сему розпросторенню італїйскої власти так само, як і австрийским інтересам на Балканї. Тимто Італія повинна в порозумінню з Австриєю вести оріентальну політику. Зїзд Зальцбурский, про котрий в горі сказано, вказує на таке порозуміне. Се порозуміне мало би перевести розділ области Середземного моря і вплив над ним. Знаменно, що ще з почином сего року італїйска політика на Балканї ставала в суперечности з австрийскою, а тепер наслїдком подій в Туреччинї послїдував сей важний зворот. Італїйскі політ. круги вказують на се, що Єгипет під анґлїйскою, а Альжір і Тунїс під французскою управою двигнули ся до високого народогосподарского процьвіту, а тим часом Трополїс находить ся в страшнім занепадї. Длятого годї полишити сей край музульманьскому недбальству а треба віддати під управу Італії.

Дневникарство австрийске та італїйске висловлює ся про зїзд бар. Еренталя з Тіттонїм, що він є доказом обопільного довіря і спільного поступованя обох союзних держав. На сїм зїздї обговорено не тілько загальне положенє Европи, але також справу Туреччини, в котрій відбули ся важні зміни. N. fr. Presse і Tribuna зазначують повну згоду що до політичного дїланя Австро-Угорщини й Італії на Балканї, обидві держави осуджують великосербскі змаганя, занимають вижидаюче становище що до перестрою Туреччини і згоджують ся зовсїм що до будови зелїзниці на Балканї.

Франция і Іспанія мають признати Мулей Гафіда законним султаном Марокка, наколи він признасть договор в Альджезірас і инші фінансові умови, зверне відшкодованє Франції за воєнну виправу і обезпечить положенє Абдуль Азіса. Нїмеччина також не відкаже ему свого признаня, одначе буде вижидати, поки сего не вчинять передовсїм Франция й Італія.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат.: Евтиха; римо-кат.: Захарії. — В понедїлок: руско-кат.: Тита, Вартоломея; римо-кат.: Регіни. — Ві второк: руско-кат.: Адриана, римо-кат.: *Рожд. Пресьв. Д. Марії.*

— **Винагорода за науку релїґії в нар. школах.** В ледви що розданім послам звітї краєвого видїлу находить ся звіт що до винагороди за удїлюванє науки релїґії в народних школах. У виконаню дотичної резолюциї ухваленої соймом, рівночасно з підвисшенєм учительскої платнї, кр. видїл розглядав ту справу і предложить на надходячій сесиї проєкт закона що до платнї учителям релїґії. Новий закон опирає ся на сих основах: Постійні учителї релїґії будуть установлені в народних і видїлових школах, если число годин науки релїґії у всїх клясах виносить разом найменше 18 годин тижнево, а число учеників дотичного обряду переступає 80. Учитель обовязаний є учити 24 годин тижнево. За кождy годину науки понад то число буде діставати додаткову винагороду в висотї 1% місячної платнї. Екзорти числить ся за дві го-

дини. Учителї релїґії, які покінчили богословскі науки або мають академічний степень, дістають відразу найвисший степень платнї. Учителї релїґії будуть побирати від кождої години в тижнї 40 К річно, а в місцевостях I кляси учительскої платнї 50 К річно. О скільки постійного учителя в дотичній місцевости нема, науки релїґії буде удїлювати місцеве духовеньство, а се: до 12 годин тижнево даром, а понад 12 годин за кожду годину науки по 40 К, зглядно по 50 К річно. Виконанє того закона буде коштувати річно, після обчисленя краєвого видїлу, 217.163 К, з чого припаде на управильненє платнї постійним учителям 50.203 К, а 146.960 К на управильненє платнї духовеньству, яке учить релїґії там, де нема постійного учителя релїґії. З огляду, що проектований закон має вийти в житє вже з початком 1909/10 шк. року, тому кр. видїл предкладаючи проект закона, рівночасно вносить на вставленє до шкільного фонду на 1909 р. квоти 72.387 К на покритє платнї учителям релїґії за місяцї вересень, жовтень, листопад і грудень 1909 р.

— **Поворот робітників з Америки.** Економічна кріза, котра обхопила в минулім роцї Зединені Держави, спричинила там замкненє і банкротства великої скількости промислових підприємств та потягнула за собою масове безробітє робітників. О скільки позбавлені працї робітники не придбали ще собі в Америцї трівкого осїдку, то вони присилувані можливо як найскорше вертати ся до своєї давної вітчини в старім краю. Всї атлантийскі пароходи їхали і їдуть до Европи з переповненими найнизшими клясами. В часї від 1. сїчня до 20. марця відїхало з новойорского порту 142.161 осіб, коли тимчасом в тім самім периодї минулого року відїхало відтам тільки 48.486 осіб; отже поворотна еміґрация зросла о 193 процент. В тім самім часї приїхало сего року до новойорского порту тільки 50.648 осіб, в минулім роцї 171.132 осіб, значить, еміґрация з Европи обнизила ся о 338 процент. В тім самім периодї 1907 року надвишка числа еміґрантів з Европи над числом еміґрантів до Европи на самій тільки названій лїнії корабельній виносила 122.646 осіб; сего року відношенє просто відвернулось. Вернуло ся до Европи о 91 тисяч 513 осіб більше, ніж вимандрувало. Від 20. марця до кінця мая с. р. число тих, котрі вертають ся з Америки, розмірно трохи зменшилось та число еміґрантів до Америки зросло, одначе й так з Америки вернуло ся о 158.968 осіб більше, ніж туди поїхало; тимчасом у тім самім периодї в минулім роцї до Америки виїхало 469.708 осіб більше, ніж відтам вернуло ся. Вже з поданих висше, частинних дат, та й з тих вісток, що доходять до нас з Америки, накидує ся безсумнївний висновок, що сего року всяка — заробкова й переселеньска — еміґрация наших людий до Америки рівнає ся їх економічній, а навіть житєвій руїнї. З приводу безробітя мілїонів робітників у промислових рейонах Америки страшна нужда; на червї дня стоять самовбийства поодиноких робітників та цїлих родин, випадки божевіля, — котрим усїм одна причина: страшна, безнадїйна нужда, голод, розпука Ті еміґранти, котрім грошеві засоби позволили в час покинути навіщену нещастєм Америку, можуть назвати себе дуже щасливими. Тож треба звернути на все те увагу наших людий, котрі задумують сего року за морем глядати прожитку. Коли вони не хочуть їхати на певну руїну, то най виждуть, поки економічне житє Америки поверне ся на дорогу правильного розвитку та поки американьский промисл, видужавши з кризи, знова дасть заробок і занятє масам робітників. Надїятись токо можна через який рік-два.

— **Етноґрафічна ескурсия проф. Філярета Колесси** на лївобічну Україну для записаня мельодий історичних дум від кобзарів полтавскої ґубернії, випала вповнї вдоволяюче. Проф. Ф. К. зібрав на 57 валках фоноґрафічних значне число кобзарских мельодий в сїмох варіантах. Найбільше дум записано від звісного кобзаря Михайла Кравченка із Сорочинець, котрий репрезентує старшу школу кобзарску. Коли зібрані мельодиї будуть переведені на нотне письмо, виповнять що найменше 5 аркушів друку. Отсеж у перве появлять ся мельодиї укр. історичних дум, списані на фоноґрафі з повною вірностию: до тепер маємо лиш три думи, списані на ноти із слуху ще перед трема десятками лїт. Колиж капризні мельодиї дум з їх своєрідним ритмом і мелїзматичними прикрасами лише при помочи фоноґрафу можна вірно схопити, то намірене видане буде мати значінє не лиш для наукових дослїдів, але й для ширшого круга любителїв української народної пісні.

— **Пожари в 1997. р. в Галичинї.** На основі донесень зверхностий громадских до повітових видїлів кр. видїл укладає статистику пожарів, яка за 1907. рік представляє ся в отсїм видї: Пожарів було 767, при яких згоріло 1.828 будинків мешкальних, 2.517 будинків господарских, 24 промислових заведень, 8 церков і костелів, а 16 осіб втратило житє. Шкода заподіяна пожарами в 1907. рі виносить квоту 5,677.400 К, з чого було обезпечено на 1,881.500 К. Причиною пожарів було: 28 випадків підпал, 31 підзір підпалу, 121 необережність, 4 лиха будова, 28 удар грому, а в 516 випадках причина невідома.

— **Трівога для Мадярів.** В Ясенї (Керешмезе) на Угорщинї задумали Русини заложити руске просьвітне тов-о. Коли ся вістка дістала ся до відома мадярских шовінїстів, тижнева ґазетка в Рахові „Rahoi Ujság“ помістила вступну статю, писану з Ясеня піною скаженини. Автор денунциює сю справу перед всїма властями і плете вкінци: „хто з інтелїґентів поважить ся заложити руске тов-о, сего як короставого пса викинемо з нашого кружка“.

— **Дитина виграна на льотерии.** В містї Кентуке в півн. Америцї жила бідна вдова з маленькою дитиною, якої не мала чим годувати і тому хотїла єї комусь відступити. На оголошенє в часописях зголосило ся по дитину тілько бездїтних родин, що вдова не знала, кому би віддати дитину, тому пустила дитину на льотерию по 10 центімів за льос. З розпродажі льосів припало матери кілька тисяч долярів, а дитину виграв адвокат Стік, старий соколик, котрий був так урадований виграною, що зараз єї судово приняв за власну.

Оповістки.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нинї в суботу: „Післанець ч. 6666“ оперетка. — В неділю по полудни: „Дзвони з Корневіль“ оперетка; вечером: „Муж з чемности“. — В понедїлок: »Спіритисти“ ком. Мозера.

— **Пожарна секция львівского „Сокола“** вислала до підпису всїм пожарним філїям блянкети петицій о краєву запомогу на цїли пожарництва. В долученім до петицій письмі виказано точно і ясно, хто має підписати петицию і о що розходить ся. Мимо того надходять до львівского „Сокола“ петициї лише з підписом голови і справника філії. Тому пожарна секция заповідає, що петициї без підписів всїх членів дотичної філії, а евент. і без потверджень урядів парохіяльних і громадских буде звертати філіям на їх кошт до зібраня підписів. Підписані петициї належить прислати на андресу »Сокола« у Львові, ул. Руска 20, найдальше до дня 15. с. м.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** ім. Микола Лисенка, відбувають ся кождого дня від год. 10 до 12. перед полуднем і від 4—5. по полудни в льокали Інститута („Народний Дім“ ул. Театральна 22) II. поверх через ґалєрию на право. Наука розпочинає ся з днем 15. вересня, а удїляють єї професори з державними кваліфікациями; наука обнимає: гру на фортепянї, на скрипцї, сольовий і хоральний спів, теорию, гармонїю і історию музики. Близших пояснень може засягнути в повисших годинах в Інститутї а письменно у

Матеріяли до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 132.

Лист Олекс. Барвінського до Ізид. Воробкевича

Бережани 19. л. Червця (1869).

Милий Друже!

Чималий то проступокъ съ моєї сторони, що я й словомъ досі не обізвався на твоє щире письмо съ 18-го мая, Друже мій єдиний! Та такъ одно діло за другимъ наставлялося, щобъ єго докінчити, а тутъ ще въ понеділокъ инспекторъ приїхавъ и до нині сидівъ у насъ. Моя читанка поступає скоро впередъ. Вже маю около 150 аркушівъ написаного. Съ твоіхъ творівъ *нимало мині придалося*. Добрі люди помагають мині въ тімъ ділі, П. Кулішъ переписувавься зі мною въ тій справі и багацько мині помагає и я сподіюсь, що читанка буде готова до кінця Липня лат. и варта буде друку.

Обіцяні поезиі будь ласкавъ прислати. Хочъ я такихъ, що що не були печатані, у мою читанку не можу брати, та они тутъ вельми придадутця. Мій товаришъ Лучаковський укладає читанки для низшої гимназиї, то вінъ може йзъ рукописей брата до своєї читанки, а решту відошлю для Правди. Не подивуй, що такъ коротко пишу, бо бігме часу мало.

Прощай и не забувай

Твого щирого друга

Олексу.

Ч. 133.

З листу Осипа Барвінського до брата Олександра,

1869, мб. з червця.

Нечая обрабляє Володко. — Олену ще не скінчивим. — Такожъ дуже богато переміняю.

Воробкевичъ Грицько дуже радуєтьця вашим телєґрамом, хоть се не єго имъяниин. Признаєтця мині, що зачне писати „Підкову“, тільки жадає историчнеї росправи або исторіи, дебъ було росправлено, чий він син, за яких гетьманів и королів виступає в исторіи нашій. Я згадував Вахнянинові про таку книжку и він обіцяв мині дати, але по нині не дав, — буду ще урговати до него. Добреб було дістати Монографий Костомарова том III, там, здаєтця, буде про Підкову, однакож немаю звідки дістати, хиба у Дмитра.

Ч. 134.

Лист Осипа Барвіньского до Ізидора Воробкевича,

писаний 20. червня 1869.

Ізидоре мій любий,

Як братіку рідний!

Довідався я с певних жерел, що Ти на мене дуже угнівався за мою, мож так сказати, импертинентність в моіх листах до Тебе; я не знаю тепер, як мині до Тебе приступити, як мині заговорити, щоб Ти перебачив мині, щоб Ти забув на моє прикре для Тебе слово, слово, котреб тільки моєму хуткому та нерозважному темпераментові приписати. Через свою хуткість та нерозважність не раз я тяжко прогрішився не до одного чоловіка часто и станом и літами висше поставленого, не раз угнівив я людей, котрі мині (були) мов батько рідний. Я жалував опісля свого нерозважного поступку, каявся я и не оден раз уже постановляв звіминити(?) и перемогчи свою хуткість; а тепер упав я знов в такий тяжкий гріхдо мого старшого, и літами и станом и заслугами не впорівнаню висшого, то есть Тебе, мій рідний Брате по духові й думанню (єсли тільки позволиш себе називати рідним братом, бо Ти мині и усім нам небрат, а батько рідний по духу).

(Дальше буде).

голови тов-а проф. Волод. Шухевича, Львів, ул. Собіскчини 7.

— **Дирекция ц. к. ґімназиї** з руским викладовим язиком в Перемишлї подає отсим до відома, що вступні іспити до кл. II—VШ. відбудуть ся в днях 8. вересня (письменний) і 9. вересня (устний). Зголоситись належить з документами і таксою в канцелярії ц. к. дирекциї 7. вересня 1908. Устний іспити зрілости в осїннім речинци відбуде ся в тійже ґімназиї дня 28. вересня 1908.

— **Іменованя.** Мінїстер торговлї іменував при технїчнім департаментї дирекциї водних доріг в мінїстерстві торговлї: надкомісаря-інжінера Онуфрия Пекарского радником будівництва, адюнкта-інжінера Ярослава Стефановича комісаром будівництва, інжінерів Стан. Хованця і Івана Цьмікевича адюнктами будівництва.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс в окрузї львівскої дирекциї держ. домен і лїсів: люстратора лїсів Володимира Каратницкого з Ворохти до дирекциї у Львові; люстратора лїсів Артура Хвалїбоґовского з Таняви до Утороп; завідателїв лїсів Ів. Колка з Татарова до Пасїчної, Йосифа Шмида з Зеленої до Львова, Кароля Гаску з Рафайлової до Львова, Мартина Кавецкого з Тустановач до Зеленої, Стан. Шіндлера з Пасїчної до Таняви, Едв. Лїсовского зі Львова до Тартарова, Меч. Джимуховского з Утороп до Тустановач і поручив новоіменованому завідателеви Ферд. Яворскому, управу округа господарского в Рафайловій, а провізоричну управу округа господарского Ворохта, асистентови лїсництва Стан. Ґольчевскому, а округа госп. Делятин, асистентови лїсництва Меч. Байльови.

— **З зелїзниць.** З нагоди довших ферій шкільних продовжаєсь дотеперішний рух поїздів сезонових межи Львовом а Бруховичами до 15. вересня с. р. Крім поїздів льокальних в обовязуючім дозкладї їзди на сезон від 1. до 30. вересня включно також поїзд ч. 2219 (відходячий зі Львова о год. 9 рано) і ч. 2220 (відходячий з Брухович о год. 9·41 мін. перед полуднем) в неділї і римско-кат. сьвята, і поїзд ч. 2227 (відходячий зі Львова о год. 5 м. 50 по пол. і поїзд ч. 2226) відходячий з Брухович о год. 4 м. 6 по пол.) щоденно.

— **Виказ жертв на ціли Руского Товариства педаґоґічного у Львові** за час від 1. сїчня до 31. липця 1908 (в коронах): А. Горбачевска Львів 1, Ст. Петрейко Львів 1, Мар. Мисевич Львів 3, Ученики бурси св. Миколая Перемишль 12·10, В. Шикула Збараж 1, В. Шухевич Львів 5, Н. Залеский Тернополь 1, М. Гординьска Наконечне 1, о. Ст. Щупко Свидниця 2. Руский Народний Дім Збараж 25, о. Алек. Саноцкий Мачошин 10, Мих. Олексишин Суховоля (складка) 10, В. Шухевич Львів 5, Мриглоцкий Львів (з бльоків) 3·40, Читальня Просьвіти Глуховичі 3, Ч. Чернівцї 2, о. А. Мійский Волчків (з акафисту) 3·82, М. Сисак Станиславів (від молодїжи ґімн.) 17, Вр. Макарушка Львів (з книжок) 2·20, С. Хандиґа м. Острав 1, Волод. Дутка Загірє 2, Роман Воляньский Риманів 4·50, Уряд деканальний в Войславичах 12, о. Кіпріян Ясеницкий Балигород 8, (в тім.) о. М. Осїдач 1, о. Габлин 5, о. М. Устияновский, о. Єлїяшевский, Ів. Виханьский Сянок 1, Митро Гутович Ланьцут 5, о. П. Маринович Сокаль (з акафисту) 4·40, З. Старицкий Львів 1, А Костишин Львів 1, Мурско Львів 0·24, Ю. Стельмахів Львів 1, В. Шевчук Львів 2, П. Йосифович Львів 1, Філ. тов. в Тернополи від Бриковича 2, від Боднара 0·50, від Утисвецкої 1, Тов. урядників і сьвящеників Львів 25, Філ. тов. в Тернополи від Дністряньского 0·50, від Бриковича 2, Ів. Бурбель в Команчи (з бльочків) 14, Маврикий Фукс Львів 2, Теодозія Котис Видлок 5, М. Картюк Снятин 5, Андреас Буркив попучник Іннїчеп 2, Альбіна Рижевска Доброводи 1, В. Гапьковский Яслиска 2, Юрий Шпитко Львів 1·04, о. В. Гойдиш Девятники 1, Постер. жанд. Жукова 2. — (Дальше буде).

Наука, штука і література.

— **Jagić-Festschrift. Zbornik u slavu Vatroslava Jagića.** Berlin. Weidmannsche Buchhandlung. 1908. Ц. 30 корон. Велика вісїмка, стор. 725. Есть то зборник фільольоґічний, виданий численними почитателями В. Ягіча і учениками в честь семидесятлїтних роковин его великого фільольоґа славяньского. Між авторами находимо представителїв ріжних Славян а статиї суть писані по нїмецки або в живучім язицї славяньскім. Між малорускими статями одна статя (Дещо до говору Буковиньско-руского) писана в народнім язицї.

— **Sonderabdruck. Zbornik u slavu Vatroslava Jagića.** Berlin. 1908. Дещо до говору Буковиньско-руского. Написав *Іван Верхратский.* Ціна 60 галярів. Можна дістати в книгарнї Шевченка і в книгарнї Ставропиґийскій.

— **Злобні видумки Д-ра Івана Франка.** Написав *Іван Верхратский.* 1907. Ціна 1 корона. Мож дістати в книгарнї Шевченка і в книгарнї Ставропиґийскій.

— **„Настоящі“.** Знаменита комедия Олекси Бобикевича під повисшим наголовком вийшла отсе в другім виданю накладом Тов-а ім. Івана Котляревского. Отся комедия надає ся дуже добре для аматорских театрів по селах і місточках, бо має лише одну дїю, а до відограня треба всього пять аматорів. Замовляти треба 7 примірників, а то 5 для акторів і по одному для режисера і для суфлєра. Оден примірник коштує 40 сот., а споваджувати можна з книгарнї Н. Т. ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1. Дозвіл на гру дало намісництво, а число рескрипту подано на кінци книжки.

Телєґрами

з дня 5. вересня.

Відень. Спільні делеґациї зберуть ся дня 29. с. м.

Трієст. Посол Рибар зложив мандат з причини непорозуміня у власнім сторонництві.

Петербург. З Царгорода доносять до „Речи“, що французскому правительству предложено проєкт ревізиї берлїньского договору. Молодотурецкий комітет, який розпочав дотичну акцию, зрікає ся рішучо і раз на все всяких прав до турецких посїлостий, належних до Туреччини номінально, а се Болґариї, Румелії, Єгипту, Крети, Кипру і Босни та Герцоґовини. Молодотурецкий комітет признає анексию Босни і Герцоґовини, а жадає лише вицофаня австро-угорских залог з Новобазарского санджаку. Також домагає ся молодотурецкий комітет, аби Македонію зовсїм винято зпід котролї европейских держав.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. вересня: Одена Яремкевич, Рожджалів; Ольга Левицка, Іванівці; Анна і Николай Мащак, Комарно; о. Евстахій Качмарский, Славско; Володимир Метик, Бориславъ; Василь Домашевский, Тершів; Симеон Йосиф Комарницкий, Стрий; Микола Саламаха, Вільки Мазовецкі; Лев Левицкий, Сколе; Василь Букатович, Сороки; о. Емилїян Король, Саранчуки; Богдан Чайковский, Бережани; Ілько Балаш, Ляхівці; о. Лев Воляньский, Воля нижня; Франц Бріса, Італія; о. Александер Шарковский, Пишківці; Сильвестер Герасимович, Лешнів; Вільгельм Кінсі, Милянія.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

Учительки працьовитої потребую до одного хлопця III кл. норм. на цїлий рік. — *О. І. Стефанчук* в Павенчу, п. Станиславів.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить ниший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїлене аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 193. Львів, второк дня 26. серпня (8. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошенія звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесенія по 30 сот. від стрічки.

Знов захмарив ся полїтичний овид.

(+) Полїтичний овид, котрий після зїздів у Фрідріхсгофї і в Ішлю був ви погодив ся, тепер знов захмарив ся. Середземне море і его побережа дають привід до нової грози і насувають нові небезпечности. На близкім Сходї виринають три питаня, боснїйске, єгипетске і трипольїтаньске, а всї ті три питаня насувають вельми поважні сумнїви, з котрими ще вяже ся також загадочне поки що внутрішне положенє Туреччини. До всего того від кількох днїв прибуло марокканьске питанє.

Як ми вже звіщали, поквапила ся Німеччина з починомъ в справі признаня Мулєй Гафіда законнымъ султаномъ марокканьскимъ, щоби тим способомъ довести до наконечного ладу справу наслїдства престола і внутрішнього уладженя Марокка. Тим починомъ Німеччини роздратовано анґльо-французке зближенє, а Анґлїя стає вже рішучо по сторонї Франциї і виволїкає давні, ще незабуті і неполагоджені питаня спірні, які заколочували здавна порозуминє між Францию а Німеччиною. Задля того марокканьска справа починає бути грізною для европейского мира.

Анґлїя невдоволена відпорнымъ становищемъ Німеччини що до розоруженя (король Едвард робив сю предлогу цїсареви Вільгельмови, про що ми перед кількома днями згадували а холодна відмова цїсаря Вільгельма що до анґлїйских домаганьзалишеня будови воєнних кораблїв дає новий настрій анґлїйскій полїтиці в марокканьскій справі. Чи берлїньске мінїстерство загран. справ в пору вибрало ся із своїм починомъ в марокканьскій справі, чи не булоб лїпше в сїй хвилї бути троха здержливымъ, про се нема що розправляти. Одначе двозначна роля Франциї в Марокку, а особливо в теперішній хвилї приневолила Німеччину до рішучого становища. Се вже таке історичне правило, що наколи два народи о нерівнім ступнї культурнім з собою стикають ся, конечно висший культурою нарід опановує менше культурний. Тимчасом Марокко вже через сусїдство Альжіру стоїть під впливом Франциї, а змагання французских дипльоматів і ґенералів ще більше скріпили сей вплив. Одначе се не лежить в інтересї Німеччини, щоби Марокко постигла така доля, яка довела ся Тунїсови і тому німецке правительство змагає до того, щоби француску полїтику марокканьску спровадити на загально-европейских шлях. Німеччина виступила отже з починомъ, щоби европейскі держави признали Мулєй Гафіда законнымъ султаномъ Марокка, а коли Франция і Анґлїя роздратували ся сим починомъ Німеччини, то очивидно мають на думцї присвоїти собі в Марокку якісь окремішні права.

Крик, який підняли тепер анґлїйскі і французскі дневники, насувають поважні думки і викликують великі небезпечности. Межинародне положенє переходить в подібне пересиленє, як лїтом перед зїздом у Фрідріхсгофї і в Ішлю, перед котрим сегобіч і тогобіч Рену роблено приготовленя „на всякий случай“.

Отся гроза нового заколоту европейского мира була без сумнїву предметомъ основної наради між бар. Еренталем а мінїстромъ Тіттонїм в Зальцбурґу. Тридержавний союз, котрий намагали ся стільки разів ослабити або розєдинити анґлїйскі і французскі полїтики і дипльомати, набирає з огляду на сю грозу великого значіня, а повне порозуминє, до якого довела зустріч бар. Еренталя з Тіттонїм, дає певну поруку, що тридержавний союз усуне всякі небезпеки тим лекше, що Італїя зрозуміла добре, що орієнтальну полїтику може успішно вести лише в порозуминю з Австро-Угорщиною.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

Відень, дня 3. IV. 1894. Нині почала ся нова сесия парляменту. Явили ся посли: Вахнянин, Барвіньский і Романчук. Підляшецкий прибув доперва дня 5. IV. Дня 6. IV. завізвав я Романчука, щоби скликав клюб, на котрім я міг би відчитати мою буджетову промову. Ми зійшли ся, але Романчук заявив, що вже брав участь в засїданях клюбу і що клюб на засїданю дня 13. марця поручив менї під проводом Мандичевского промовляти при буджетовій дискусиї. Формально о приняте до клюбу я не зголошував ся, бо клюб не мав нїякого реґуляміну, анї специяльних приписів в сїй справі. З огляду, що всї посли не зїхали ся, зібранє послів уважано як приватне. Романчук заявив, що він знає, що члени клюбу инакше думають, як він, що не хотять опозициї і тому буде лїпше, як розійдемо ся. Підляшецкий заявив, що він не піде в опозицию з Романчуком. Вість про се подав Романчук зараз Чехови Аймови, а сей подав єї до нїмецких ґазет, що сконстатувала N. fr. Presse.

Дня 6/4 я держав мою річ в парляментї. Она зробила вражінє. Заговорили про неї з великим признанєм нїмецкі часописи „Fremdenblatt“ з дня 8. IV. 1894 Nr. 95 і „N. fr. Presse“ з дня 8. IV. Дня 10. IV. приняв мою річ до відомости мін. Плєнер, а дня 11. VI. през. мінїстрів кн. Віндішґрец.

Найважнїйшою справою, яку ми поладнали в маю 1894 р., було те, що ми стали помічними Буковинцям. В сїй цїли прибули до Відня посли соймові Смаль-Стоцкий та Пігуляк. З ними обійшов я мінїстрів: Яворского, Мадейского, Бакегема, та Віндішґреца. Самі они були ще у Плєнера і Пачого. Буковиньскі посли представили мінїстрам сумне положенє Русинів на Буковинї, спричинене тамошнимъ президентомъ краю, Кравсом. Они розказали про всї свої кривди, іменно про кокетованє Кравса з Румунами. Руский нарід на Буковинї — говорили они — є крайно занедбаний. Правительство помагає лиш Румунам, слухає ґр. Гогенварта, як їх протектора в парляментї. Митрополит Морарію і его клїка румуньщать руский клир. Ми домагали ся проте, або подїлу православної епархії на руску та румуньску, або сего, щоби Ґоес, евентуальний наслїдник Кравса, одержав инші інструкциї що до его поведеня з буковиньскими Русинами.

Мінїстри вислухали прихильно всї жалоби буковиньских послів і прирекли полекшї. Як показало ся опісля, то Ґоес одержав добрі інструкциї. Стоцкий закомунїкував менї відтак у Львові (в липни 1894) отсї слова Ґоеса, сказані довірочно до него: „Wenn ich die Überzeugung gewinnen werde, dass den Ruthenen Bukowina's nicht anders zu helfen sei, als durch die Zweitheilung der Diözese, so bin ich der erste, der die Sache nicht nur unterstützen werde, sondern ich werde nicht eher ruhen, bis ich sie durchgesetzt haben werde“.

Для буковиньских Русинів жадав відтак пос. Барвіньский*) богато у своїй промові в парляментї, а крім сего подали ми оба memorandum в їх справі і в галицких справах мінїстрам: Віндішґрецови, Шенборнови і Мадейскому, а прочих мінїстрів поінформували.

В pro-memoria-лї жадали ми для Галичини:

1) руских написий на всїх урядах східної Галичини;

2) таких самих написий на зелїзницях. В сїй справі говорив я з Білїньским окремо і і одержав від него приреченє, що при реставрациї двірців буде заводити бажані написи постепенно;

3) в Самборі рускої школи вправ при учительскій семінариї вже в р. 1894.;

4) заснованя руских підготовлюючих кляс при ґімназиях в Перемишлї і Коломиї в р. 1894/5 (се стало ся);

5) відокремленя рускої ґімназиї в Перемишлї від польскої і заіменованя директором Григ. Цеглиньского (сталось);

6) відокремленя парляментарних, руских кляс в Коломиї та іменованя директором Софр. Недїльского (сталось);

7) основаня в Сокалї утраквістичної, учительскої семінариї;

---

*) П. Ол. Барвіньский був також з обидвома послами у кн. Віндішґреца. — Ред.

8) полишеня рускої викладної мови в різьбарскій школї в Коломиї, що перейшла з під »Гуцульскої спілки« — на державний етат;

9) наділеня стипендиями молодих людий щоби з часом обсадити всї чотири правничі катедри на львівскім університетї;

10) сталої, річної субвенциї з державних фондів для наук. тов-а ім. Шевченка;

11) продовженя стипендиї д-рови Зобкови, а наділеня стипендиею на виїзд за границю д-ра Студиньского.

II. Для Буковини:

1) Поділу православної епархії на руску і румуньску;

2) виданя інструкциї Ґоесови, щоби помагав Русинам;

3) окремого інспектора руского для надзору науки рускої мови в школах середних і семінариях;

4) коли б з фондів релїґійних буковиньских мала бути основана дївоча школа в Чернівцях, то нехай буде (і румуньска), чого не домагав ся в державній раді анї Цуркан, анї Гормузакі;

5) основаня в Чернівцях 4-кляс. народної рускої школи;

6) основаня паралельних кляс при другій, нїмецкій ґімназиї в Чернівцях, що й прирік зробити Мадейский в буджетовій комісиї (без Романчука, який виїхав на той час до Львова примиряти партиї і не поставив в буджетовій комісиї анї одного постуляту. — — Дещо з сих постулятів подано до публичної відомости в »Руск-ій справ-і« стр. 75. — Прим. Ред.).

(Дальше буде).

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(Дальше).

Цїкаве було також четверте і пяте (останне) засїданє місионарского зїзду, котрого хід подаємо в головній основі.

Четверте засїданє було присьвячене майже виключно докладови про б о р о т ь б у з с о ц и я л ї з м о м.

Докладчиком по сьому питаню виступив протоєрей Восторгов, який доводив, що социял-демократия, — явище не релїґійне й не моральне, а головним чином веде боротьбу проти духовеньства. Щоби бороти ся з социялїзмом, треба видавати книжки і брошури, в яких треба доводити, що ся наука дуже шкідлива для народа, для держави. В боротьбі з социялїзмом треба користуватись послугами патриотичних орґанїзаций.

Потім принято резолюцию, запропоновану професором варшавского університета Никольским що до боротьби з порноґрафією і пресою. Постановлено просити царя, щоби ужито найрішучійших заходів в боротьбі з порноґрафією і пресою, щоби сим захистити дїтий церкви від спокуси і невірства.

Нарештї принято постанову, зложену протоєреєм Восторговим, про відносини церкви до держави: зміст постанови той, що манїфест 17. цьвітня 1905 року про віротерпимість мав всюди шкідливі для православія наслїдки, і що сей манїфест зовсїм не обмежує колишнїх прав церкви, що церква повинна бути незалежною від постанов державної думи й державної ради, а уряд мусить все підтримувати православіє, як грошовими, так і иншими засобами.

На останнім загальнім зібраню членів місионарского зїзду прочитано кілька докладів протисектантскої комісиї про нові секти — »Новый Израиль«, »Іеговисти« і инші. Всї ті секти мають характер рационалїстичний, а за останнїй час, дякуючи зближеню з закордонним протестанством, стали включати до себе „социялїстичні елємепти“. Зібране постановило вживати в боротьбі з тими сектами тих самих заходів, що і з иншими сектами (полємика, протестанскі брошури і инші).

Далї читано доклад видавничої комісиї про краще і більше наукове виданє місионарскої лїтератури. З приводу сього протоєрей Буткевич сказав, що сучасна місионарска лїтература стоїть зовсїм не на науковому ґрунтї. Синодский місионар Скворцов повстає проти наукового характеру місионарскої лїтератури і каже, що наука нїколи не спочувала місионарскій справі і нїколи не кермувала нею.

З приводу сього промовляв і петербурский місионар д. Боголюбов.

Коли у нас доси, каже оратор, місионери місионерствували так собі, навздогад, то тепер треба признати, що така пора вже минула. Нам треба до місионарскої справи впровадити строгу науку, треба орґанїчно сполучати її нашим місионарским досьвідом. З другого боку місионарска лїтература повинна бути більш ріжнородною, вона повинна торкати ся всього нашого житя і не мати такого, як тепер, — вузько-специяльного характеру — без нїяких прикмет житя.

Голова зїзду, архієпископ Антонїй, доводить, що сучасна богословска наука не має сериозного і корисного значіня; в богословскій науцї, на думку голови, панує виключно протестантский дух, а всї у нас наукові богословскі розправи, звичайно, укладають ся на підставі книжок західних богословів-протестантів.

Потім голова оповістив, що на зїзд подано багато приватних докладів, які через недостачу часу не будуть обмірковувати ся.

В однім докладї оден з сьвящеників-місионерів звертає ся з просьбою, щоби IV місионарский зїзд настоював на тому, щоби скликано церковний собор.

З приводу сього архієпископ Антонїй заявив, що скликанє церковного собора залежить цїлком від волї царя; скликаний буде собор, на думку арх. Антонія, тільки тоді, коли буде проведено реформу в духовній школї і в місионарскій справі. Початок визволеня православної церкви буде тоді, коли ми повернемось до її минулого ладу. Православна церква тепер не має свого голови-патриярха; у 18 віці царска власть позбавила церкву її голови, тепер таж сама власть повинна її повернути. При сучасних обставинах мріти про скликанє церковного собору не доводить ся.

При кінцї зібраня голова зїзду арх. Антонїй звернув ся до зібраня з промовою, в якій сказав, що, на єго думку, зїзд все кермував ся наукою і заповітом Христа. „З приємностю я впевнив ся, скінчив голова, що ви всї, отцї і братя, маєте віру в Христа; в церкву, і що між нами був Христос“.

З ходу розправ місионарского зїзду бачимо, що деякі визначнїйші учасники єго, як предсїдатель, митрополит Антонїй, протоєрей Трач, місионар Боголюбов і ин. відчувають недостачу справдешнього церковного і християньского духа в урядовім російскім чиновничім православію і накликують до реформи. Одначе таки верховодить гадка, щоби гнобленєм инших ісповідань і сектантів навертати їх з підмогою сьвітского примусу на православіє.

Тимто цїкаво буде подати тут також відозву, з якою звернули ся сектанти до місионарского зїзду.

„Гурток петербурских сектантів післав київскому місионарскому зїздови таку відозву: »Панове місионарі! справедливість вимагає, щоби ви, зібравшись на зїзд обмірковувати долю тих, кого ви звете сектантами, вислухали і їх голос. Через те ми, що належимо до них, і вдаємо ся до вас з отсим листом. Коли ми пригадаєм, скільки наших братів і сестер загинуло від ваших утисків, скілько лиха витерпіли і скільки слїз пролили наші матери, жінки в дїти, коли ми бачимо, скільки ще й тепер доводить ся терпіти від вас нашим братам і сестрам, коли і на вашому місионарскому зїздї лунає не тихий голос любови і мира, за винятком »вопіющаго« в пустинї митрополита Антонїя, а безсоромний закид до боротьби, проклонів, анатем, утисків. В такім питаню, як віра, яка гине від найменшого нечемного доторканя, до неї, коли на вас не зробив і жадного впливу ні заклик вашого архіпастиря до миру і любови, ні такий же заклик Височайших наказів 17. цьвітня і 17. жовтня 1905 року, то, певне, що і на наш заклик до тогож самого, ви не звернете нїякої уваги.

„Через те ми і не будемо турбувати вас подібними »сантиментальностями«, як висловив ся оден з близьких до вас по духу лїтератур (Меншіков—Ред.). Проклинайте, анатемствуйте і гоніть нас, скільки вам завгодно. Ми будемо терпіти все те, як і перше терпіли, але знайте, що як перше, нїякі ваші проклони і нїякі утиски не могли застрашати і примусити нас зрадить тій правдї, яку Бог нам одкрив, так і тепер вони не тільки не зможуть зробити сього, а навпаки, ще більше одсторонять нас від вас і ще глибшою зроблять безодню між нами й вами.

„В той час, коли ви проклинаєте і анатемствуєте, ми чуємо инший голос: з одних і тих самих уст виходять благословенє і прокляте—не треба, брати мої, щоб так було« (Іак. З. 10).

»Ви йдете шляхом погроз, утисків, а Іван Златоустий пише: »християнам не дозволяєть ся поправляти помилки примусом і насильством, але наказано переконанєм, словом і тихостю утворювати спасенє людий. Атанасій Олександрійский каже навіть так: »насильство в релїґії вчиняє тільки диявол«. (Твор. 2 т. 216 стр.). Инші суперечности між вами і давними християнами зазначено в прикладеній до сього, надрукованій в »СловѢ« 15. липця, статї „Голосъ древней церкви въ защиту свободы вѣры“, яку і радимо вам прочитати, коли ви бажаєте відати, через що саме ми ухилились від вас і що треба для того, щоби знову злучити нас з вами в одну отару Христову.

»А поки ми, зважаючи на заповіт Христа, молимо Отця Небесного дати нам силу терпіти, вибачати, любити, благословляти тих, що проклинають і гноблять нас і добро дїяти їм«.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар**. Ві в т о р о к: руско-кат.: Адриана; римо-кат.: *Рожд. Пресьв. Д. Марії.* — В с е р е д у: руско-кат.: Сави, Пімана; римокат.: Ґорґонія.

— **Богомілє до Гошова**. Дня 12. вересня н. ст. уряджує осібним поїздом Кристинопільский монастир оо. Василиян згаданє богомілє до Чудотворної Гошівскої Матери Божої. Єсли би проте дехто зі Львова тай околиці ще й тепер бажав взяти участь в тім богомілю, то може у Львові на головнім двірци дня 12. вересня рано о годинї 7. до учасників сего богоміля прилучити ся. Ціна їзди третою клясою зі Львова винесе там і назад 4 К 10 с.

Для учасників з околиць, котрі всядуть в Пустомитах 3 К 40 с., в Щирци 3 К 20 с., в Миколаєві 2 К 70 с. Білети їзди можна буде дістати на тих стациях, де учасники будуть до поїзду всїдати.

— **З сокільского житя.** Дня 23. серпня отворено нову пожарну філію львівского „Сокола“ в Порічу коло Янова На се сьвято прибуло зі Львова сїмох відпоручників і 23 Соколів з сусїдної Мшани. Мимо підступної аґітациї сотрудника і аґента »Дністра«, які є кацапских „убіждений“, до товариства вписало ся кількадесять членів, найсьвідомійших селян разом з війтом і радними. Вчерашної неділї перевів інструктор львівского „Сокола“ курс пожарництва з членами порічкої філії. Селяни були дуже вдоволені і дуже сердечно прощали львівского делеґата, з просьбою, аби частїйше навідували ся до них гості зі Львова.

— **Католицке віче** відбуло ся вчера в Румбурзї в північних Чехах при участи поверх 5.000 осіб. На вічу був також бувший президент кабінету ґр. Тун. На вічу виголошено реферати: „Папа і цїсар“, „Католицизм і народність“ і »Сучасна культурна борба« і ухвалено багато резолюций. Того самого дня урядили в Румбурзї социяльсти своє віче і ухвалили протест проти католицкого віча.

— **Молитви в перекладї на українську мову.** „Рідний Край“ подає вістку, що оден сьвященик з Полтавщини, переклав українською мовою 30 молитов, назвавши свою працю »Підмога до сьвідомої молитви« і посилає сей переклад в синод для розгляду й дозволу до друку. Мова перекладу зрозуміла й добра. До молитов додано заповіди, передмову й попередні відомости, що кождому християнинови знати, вірити й запамятати треба«.

— **Шкарлятина в Галичинї.** До дня 3. с. м. було у Львові 273 недужих на шкарлятину. З тих подужало 17, померло 1 а позістає в лїченю 255. Крім Львова обняті пошестию шкарлятини отсї села і місточка у східній Галичинї: В бобрецкім повітї громада Ходорів; в брідскім повітї місто Броди: в бучацкім: Бучач, Лешанпї і Пужники; в дрогобицкім: Горуцко; в гусятинськім: Копичинцї і Зелена; в ярославскім: Ярослав, Макиш новий і Тухля; в каменецкім: Стоянів і Вербляни; в косівскім: Кобаки, Старі Кути і місто Кути; в львівскім: Зарудцї, Зашків і Винники; в надвірняньскім: Делятин і Добротвір; в перемискім: Поповичі; в перемишляньскім: Кореличі; в рогатиньскім: Буршгин, Демянів і Рогатин; в рудецкім: Грімно, Хишевичі і Коропуж; в снятиньскім: Белелуя; в тернопільскім: Тернопіль і Ладичин; в теребовельскім: Могильниця, Слобідка янівска, Ляшківцї і Вербівцї і в жовківскім повітї: Туринка, Жовква і Батятичі.

— **Вибори у Львові.** Нині відбувають ся у Львові вибори посла цо держ. ради з І округа. Стають два кандидати: вшехполяк др. Рошковский і руский социяліст Мик. Ганкевич. Участь голосуючих до полудня не велика голосувало около 800. Всїх виборців в тім округї є 2.700.

— **Шкільний рік** в чотирох висших клясах середних шкіл у Львові розпочав ся в суботу торжественними богослуженями в церквах і костелах. В инших клясах середних шкіл і в народних і видїлових школах розпічне ся наука коло 15. с. м.

— **Міжнародний конґрес морального вихованя.** В Льондонї від 24—29. вересня відбуде ся міжнародний конґрес морального вихованя; покровителями сего конґресу є дванайцять мінїстрів народної просьвіти, в тім числї й австрийский мінїстер. В конґресї возьмуть участь представники багатьох університетів, делеґати педаґоґічних товариств та громадскі дїячі на ниві народної просьвіти. В списї референтів та предсїдателїв віддїлів зустрічають ся імена Льомброза, Бюсона, Ґоба, Йодля, Ферстера, Ковалевского та инших.

— **Борба з сухотами.** Хороба сухіт є дуже страшна для людий. Рік річно нищить вона величезні маси народа, бушує головно між бідпїйшим населенєм, через що й дістала назву „хороби бідаків“. Число вмираючих на сухоти не зменшає ся, але росте і то скорше чим само населенє. Оттим то й підносять ся нераз голоси, щоби розпочати борбу з тою страшною пошестю, та треба признати, що в більшости держав остали ся ті голоси „голосом вопіющого в пустинї“. Тут і там призначують поодинокі держави менші або більші фонди на сю ціль, однакож всюди оказують ся вони невистарчаючими. Найдальше під тим зглядом пішла скандинавска держава Швеция, що призначила 10,810.000 К на заложенє державних лїчниць, в яких можна буде помістити 4.600 хорих. На уряджене отже кождої постелї для хорого випадає коло 2.400 К А Швеция то велика держава, яка має мілїярди доходів, як прим. Австрия. Де там! Се маленький собі, небогатий край, що зовсїм не зачисляє ся до т. зв. „великих держав“. Та за те культура там висока, бо підчас як прим. Австрия не дає на борбу з сухотами майже нїчо, то бідна Швеция дає 11 мілїонів.

— **Цїкава книгарня.** „Рада“ приносить такий образок: В курску ґуберньску книгарню заходить покупець. — Будь ласка отсю книжку. — А дозвіл від пана голови управи у вас є? — Дозвіл? Який дозвіл? — А такий дозвіл, що в нас ні одна книжка без листовного дозволу п. голови не продає ся. Покупець здивований, але єму книжка дуже потрібна, і він простує в ґуберньску земску управу за дозволом. Тут єго жде новий сюприз. — А прошенє ваше деж? — Яке прошенє? — А якже вам дозвіл без прошеня видати? Покупець знову здивований, пише прошенє. — А за відповідю заходьте завтра. — Завтра? Чогож завтра? Я приїзний — менї треба їхати. — Се як собі хочете, а раніш завтрішнього дня дозвіл не буде зготовлений. Треба ваше прошенє записати у книгу, післати на доклад, по резолюциї виготовить ся дозвіл, потім знов записати у книгу. Покупець корить ся; приходить „завтра“. Дозвіл готовий. Він в руках покупця. Біжить він з ним у книгарню. — Ось вам. Давайте книжку. — Почекайте, а гроші? — Ну, звичайно, гроші я вам дам. — Не те. Відобрали ви з каси земскої управи квіток, що ви внесли гроші за книгу? — З каси управи? — Не инакше. У нас такий порядок. Але менї треба їхати, — куди там ще я буду ходити по всяких касах? Відберіть гроші і самі внесете їх в касу. — Не можна. — Покупець плентає ся до каси, звідтїля в бухгальтерию, звідти знов до каси і в третє у книгарню, де єму після двох днїв „мандрованя“ продають нарештї потрібну книжку.

— **Дрібні вісти.** У Львові помер в суботу професор политехнїки др. Володислав Пілят в 51. р. житя. — В Нїдерлїндевізе на Шлезку помер дня 4. с. м. Іван Лаврук, ножівник-механїк зі Львова, в 56. р. житя. — В Чернівцях помер Клементий Колаковский, редактор „Gazet-и polsk-oї“. — Міска рада в Київі ухвалила 50.000 рублїв на поборюванє холєри, яка лучила ся в кількапайцяти випадках

Оповістки.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині „Спіритисти« ком. — Ві второк попол. „Дротар“ оперетка; вечером: „Честь“ ком. Судермана.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** ім. Микола Лисенка, відбувають ся кождого дня від год. 10 до 12. перед полуднем і від 4—5. по полудни в льокали Інститута („Народний Дім“ ул. Театральна 22) II. поверх через ґалєрию на право. Наука розпочинає ся з днем 15. вересня, а удїляють єї професори з державними квалїфікациями; наука обнимає: гру на фортепянї, на скрипцї, сольовий і хоральний спів, теорию, гармонїю і историю музики. Близших пояснень мож засягнути в повисших годинах в Інститутї а письменно у голови тов-а проф. Волод. Шухевича, Львів, ул. Собіскини 7.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 134.

Лист Осипа Барвіньского до Ізидора Воробкевича,

писаний 20. червня 1869.

(Дальше).

Роздумай, мій Батечку, що я ще молодий, нерозважний, легкодушний, що я мов син твій, котрого батько що разу справляти і карати може, роздумай над сим! и невідкидай мене від себе, не карай мене гнівом своїм. Згадай, що и Бог усім прощає, котрі каятця гріхів своіх; згадай, мій дорогий кобзарю, що й Бог прощає тим, котрі хулили имъя Єго святе, и тих, що будучи в журбі нарікали и відказували на Бога, и тих прощає, и сам приказав людям, щоб між собою відпускали оден другому „доми“, урази, та подумай, чи неудостоївби ся я хоть крихітки перебаченя від Тебе? Згадай ще й те, що наша приязнь уже 3 рік триває, а тепер ії розірвати? А може у Тебе таке камінне серце, що не хоче учути, не допускає вислухати прозб Твого колишнёго приятеля, и всяка мольба, всяка прозьба відбиває ся від Твого серця, неначе від твердої скали плачливий голос, та розлягаєся по між такимиж твердими скалами-горами, як и ся твердь?! О ні! не таке твоє серце, не такий Ти завзятий, не такий Ти твердий, я знаю, що Ти приймеш моє благания и простиш мині и забудеш усе. И ми пічнемо нове життя, життя згоди и братнёі любові віковічнёі, нерозривної.

Се усе, що я чую у моім серцю, годі мині вилляти на письмі, але сподіваючись, що Ти уже и з сего пізнаєш моє роскоєння. И дозволиш мині поцюлуватись с Тобою в знак згоди и щирости братнёі. А тепер, мій любий, коли я удостоюся від Тебе перебачення, звісти хоть двома словами мене и адресуй до Шляхтинець, остатня почта Тарнопіль.

Ждучий від Тебе, дуже незабутий, щирого перебачення

Осип Барвінський.

Львів, 20-го Червця 1869.

Ч. 135.

З листу Осипа Барвінського до брата Олександра,

пис. 24|6. 1869.

Шрам переводить Богдана Хмельницького Костомарова на німецьке, однакож підчас вакацій, — а у него се дуже вільний час, — сеї книжки мати не буде, бо ся книжка, що тепер має у себе, єсть з семінарицькоі библиотеки. Отже просить тебе, щобись удався до Куліша, щоб він був такий добрий и пожичив свого екземпляра Костомарового Богдана. Заручити можеш на певно, що перевід буде вірний и в краснім німецькім язиці. Що до напечатаня, то гадаємо просити вперше Цейсберга щоб зарекомендував перед німецькою публикою сего Богдана, а опісля з сею рекомендациєю продати котрому липському книгарникові. Ходить тут тільки о текст, т. є Богдана Костомарового, щоб мав звідки переводити.

Ч. 136.

Лист Осипа Барвінського до Ізид. Воробкевича,

писаний 1. липня 1869.

Друже мій єдиний,
як рідний мій, Братіку!

Написав я до Тебе свій послідний лист, тай схаменувся, що таке вразливе слово написав до Тебе, таке прикре та обурливе слово, від мене ще ніколи до таких людей, як ти, висших и станом и віком и повагою и наукою, написане. Схаменувся я, написавши таке пусте та нерозсудливе до Тебе, мій дорогий приятелю, и спішусь до тебе из отцим писанєм, из отцею просьбою: прости мині за се, як молодому палкому хлопцеві та ще й

— **З нинїшним листом** висилаємо в сьвіт решту наших відозв. Правда, воно дуже не на часї. Наша суспільність обтяжена ріжними складками на ріжні цїли. Але і се не менше важне. Кождий знає, яку важну ролю грають всї читальнї у Львові, де міщанство зовсїм спольщене. Наша читальня на передмістю Личаківскім у Львові гуртує ще й дїти, котрі залюбки ходять тутки на науку рідної мови та пісні. Воно мале не чує еї, на жаль, ні в дома ні в школї. — Ми свого часу старались о се, щоб на нашім передмістю засновано нам так потрібну дуже руску народну школу. Робили віче — вносили петициї — тай щож? Навіть і відповіди жадної не дістали — пішла петиция до коша. Тому і робота наша іде пиняво — але постепенно і не безкористно. Дїтвора горне ся поки що до нас, що і помістити не мож иноді в тісній нашій хатї. А праця тим трудніїша, що мусимо боротись з всякими недоборами. Хотячи устроїти яке представленє, концерт чи що иншого, мусимо звертатись до наших противників та проситись у комірне, о винаєм хати. Тому читальня наша постановила всїма силами старатись о придбанє своєї хати — бо кождий знає: „В своїй хатї своя правда і сила і воля“. Нехай тому нїхто не відкажесь з присланєм хочби найменшого датку. Поможіть нам тепер — а ми сторицею певно Вам віддамо в праци над нашою меншою братією.

Всїм Вп. Добродїям, котрі зложили свої датки на будову дому личаківскої Читальнї у Львові, складаємо горяче „Спасибіг“, а всїх, котрі промовчали наші відозви і тих, до котрих ще днесь решту відозв посилаємо, просимо, щоб вступили в слїди повисше згаданих Добродїїв. Виказ жертв присланих давнїйше і теперішних та стан нашого фонду оповістимо небавом в часописях. — *Від Видїлу Читальнї „Просьвіти“ на личаківскім передмістю у Львові.*

Наука, штука і лїтература.

— **Нові книжки.** У Київі вийшли з друку книжки:

1) *Василь Мова* (*Лиманьский*). **„Старе гнїздо й молоді птахи“**. Драматичні образи. Пєса ся друкувала ся в минулому роцї в журналї »Лїтературно Науковий Вістник« і се виданє є відбиткою звідти.

2) *С. Черкасенко.* **„Хуртовина“**, пєса на 5 дїй; змістом сеї пєси взято бурхливе робітниче житє 1905 та 1906 років.

3) *Б. Грінченко.* **„Миротворцї“**, жарт в одній дії.

4) *З. Топелїус.* **„Пустун Розбишаченко“**, казка, переклав Б. Грінченко; вид. „Український учитель“; книжечка ся – відбитка з збірника казочок З. Топелїуса, виданого „Українським Учителем“.

5) В Москві вийшла книжечка *Б. Кистяковского* »**Холмщина і Україна**«, відбитка з чч. 19 і 20 „Московского Еженедѣльника“.

— У Полтаві вийшов з друку другий том творів *Павла Барвіньского* (*Іваїльтенка*) **„Драматичні твори“**; тут видруковано осї пєси: 1) Каторжна, оригінальна драма у 5 дїях; 2) Антось Дукат, історична драма в 5 дїях і 6 відмінах; 3) Сучасний дон-Кіхот, драма в 5 дїях і 6 відмінах; 4) Енеїда, комічна оперета у 6 дїях і 7 відмінах (по Котляревскому).

— **„Струна“** збірка поезий *М. С. Кононенка.* Дня 2. с. м. і сего року минуло 25 лїт лїтературної дїяльности Мусія Степановича Кононенка. Тепер у Київі друкує ся з сеї нагоди збірка поезий Кононенка—»Струна«. В збірку увійдуть красші поезиї М. С. Кононенка, що написав він в протязї 25 лїт. Книжку видає українське видавництво „Ранок“.

Телєґрами

з дня 7. вересня.

Тешин. Вчера розпочав ся ту польский зїзд католицкий.

Париж. Зпід Макареш доносять до французских дневників, що віддїл Мтуґи, останного каїда, який остав вірний Абдуль Азісови, зістав зовсїм розбитий.

Париж. Дневники доносять, що французско-іспаньска нота в справі Марокка буде в найблизших днях вручена европейским державам.

непорозумівшему твого дорогого писання, прости мині любий мій, сердечний мій!

Моя винá у всёму, се признаюся и прошу тебе вислухати мене та опісля вже як хоч суди обо мні, тільки, будь ласкав, не гнівайся. Перад твоім листом отримав я лист з дому мого родинного, котрим я дуже зажурився; пишуть мині, що брат мій, Володко, такий хорий, що й докінчувати свій курс правничий не приде, та просять, щоб я порадивсь єго колегів щоб ту зробити, аби Володко року не втратив. Біжуж я до одного — а він мині дурниці пляте, біжу до другого, а він тож саме. Розгніваний приходжу до дому и застаю від Тебе лист, та вичитую, у нім прикрі мині слова. Тим тож я так дуже й обрушився та не роздумавши добре над твоім листом и попысав Бог знá що тай вислав до Тебе.

Не сердьсняж, Братіку мій єдиний, за такі dicta, щось вичитав у моїм листі до Тебе, а прости як молодому хлопцеві.

На другий день я зовім инакше думав, як у листі до Тебе написав и пійшов до Редакциї та довідавшись, що Вахнянин не на запаліне плуц, а на запаліне горла слабий, вступив я до него и говорив, щоб він твої твори поміщав.

(Дальше буде).

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 7. с. м.: М. Бранде, Жовква; Ал. Босевич, Ґовлів нов.; Лев Сиґаль, Шумляни; Ів. Левицкий, Тернопіль; Мик. Ткачик, Вілбів; Ст. Левицкий, Козова; Йос. Ріх, Витвиця; о. Л. Воляньский, Воля нижна; Кароль Сухий, Прага; Рудольф Ковара, Табор; Мих. Рудяк, Борки малі; Іван Будний, Жовква; др. К. Могильницкий, Серет (Буковина); др. Филип Евин, Теребовля; о. Т. Король, Самбір; Ом. Константкевич, Горлиці; Теод. Яскуляк, Копичинці; о. Пант. Городецкий, Чернівці; о. Юлїян і Йосиф Фацієвич, Лїщин; Кирило Фацієвич Стріляска нові; о. Йосиф Фолис, Скнилів; др. Данило Стахура, Самбір; Семен Сапрун, Стенятин.

Рідний Край лїтературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

Учительки працьовитої потребую до одного хлопця III кл. норм. на цїлий рік. — *О. І. Стефанчук* в Павенчу, п. Станиславів.

Куращийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачк franco 3 K 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

(12—12)

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa у **Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурситов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шанїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 K 8 сот. від кождих 100 K позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 K.
Позички удїлені	3,410.684 K.
Удїли членьскі	234·398 K.
Цїнні папери	130.452 K.
Фонд резервовий і инші	46.842 K.
Льокациї	182.206 K.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 194. **Львів, середа дня 27. серпня (9. вересня) 1908.** **Річник XII.**

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до политики Русинів від часу так званої „нової ери".

——

(Дальше).

Загальні замітки.

В сесиї 1894 р. від 22/II—2/6 наші посли не робили майже нїчого. Романчук та Телишевский виступили з руского клюбу і стали дикими, бо про славяньску коалїцию, про яку маячили, самі Чехи відтак не дбали. Підляшецкий мало всїм інтересував ся. Він скептик і апатичний. Охримович являв ся хвилево, але був до всего індіферентний. Мандичевский був на 3 місяцї лиш зо два тиждні всего, а потім хотїв конче дістатись до делеґаций. В сїй цїли писав він з Надвірної два приватні листи до Давида Абрагамовича (про що останний сам менї розказував) і просив ся(!) в делеґати. Страшно. Я поговорив з Залеским та Абрагамовичем і они згодили ся вибрати Барвіньского.

Що зробив Барвіньский в делеґациях (14/9—12/10) — се відомо. Перший раз Русин говорив в делеґациях про руску справу. А Мандичевский, вибраний перед тим, не сидїв навіть в місци (в стеногр. протоколї зазначено лише: Abwesenheitsanzeige).

В часї вистави у Львові говорили з мінїстрами Плєнером і Шенборном посли Барвіньский і Савчак. Плєнер сказав: Meine Herren! das ruthenische Volk bildet ja in Ostgalizien eine geschlossene Masse. Sie können ja wirken und wirken. Шенборнови дякували посли за введенє фонетики в судах (ergo і руского письма). Шенборн сказав: Ja, aber die Ruthenen schreiben gar nicht ruthenisch. (От, біда!)

През. мін. Віндішґрец віднїс ся до виставки руских товариств дуже симпатично. Він інтересував ся видавництвами, які ми оба з Барвіньским ему показували.

Коли я цїсареви на виставі (після авдиенциї в палатї намісника) сказав, вказуючи на видавництва тов. ім. Шевченка і педаґоґічні: „Nein, es ist nicht viel von dem. Wir sind erst in der Entwicklung" — цїсар відповів: „Nein, es ist sehr viel!" До пос. Савчака сказав цїсар: „Die ruthenische Nation ist eine brave Nation, auf die ich mich verlassen kann" а дальше: „Es freut mich, dass die Ruthenen ihre Vertreter im Landesausschuss haben". Сї слова мали значінє, що правительство серіознїйше дбає про руску справу, як давнїйше. Успіх нашої политики.

При кінци сесиї в маю 1894 мав я говорити ще у відповідь Чехам та Румунам, але годї було навязати річ.

Загальні збори членів „Народної Ради"

(дня 3/V 1894 р.).

Число зібраних около 100 осіб.

Проводять Чайковский, Тишовницкий, Качала.

Романчук промовив: Руский национальїзм зазначили Марк. Шашкевич і Русини в 1848 р., головно Яхимович в меморандах до мінїстерства. Опісля були провідники Русинів на манівцях по рік 1861, а деякі з них ширили вже московщину. Після 1861 року маркували национальне становище Русини „Вечерницями" і „Метою". В 1866 р. старші замаркували себе кацапами. Від сего часу роздор. „Руску Бесїду" прогнано з „Народного Дому". До опозициї против Поляків прилучила ся опозиция супротив правительства, котру вели народовцї, закидаючи москвофілам мамелюцтво.

В р. 1879 пробовано звести Русинів до купи. Трийцять членів народовців хотїло вступити до „Русской Рады", але їх не прийнято. З того вийшла потреба заснованя „Народної Ради" (1885 р.).

Народовцї вийшли до сойму в 1883 роцї і заняли там опозиційне становище супротив Поляків і правительства. Опозиция народовців була позитивна. В роках 1883—1839 узискано в соймі: 1) основанє першої ґімн. кляси в Перемишлї, 2) маршалок почав промовляти по руски 3) а крім сего дістали ми одного члена в краєвім видїлї.

В р. 1889 вийшло до сойму більше число послів народовців. Їх политика була зразу опозиційна і доперва в р. 1890 настав зворот... „Народна Рада" йшла паралєльно з опозициею послів. В р. 1890 зближили ся народовцї до правительства. Надїї не здїйснили ся. Правительство саме зближило ся а посли сказали: се проба: Я не подїляв сих надій. Ми приняли подану нам руку а я сказав: „Не удасть ся проба, то я зложу мандат". Менї сказано: „Як не удасть ся, то переходїть в опозицию, але мандату не складайте!"

В р. 1892 вислано депутацию до намісника, де заявлено, що акция скінчена. На зборах „Народної Ради" (дня 26/XII 1892 р.) заявили Русини своє невдоволенє і запала резолюция, щоби вести опозицию.

Чи маємо тепер занятн иньше становище?

Яка є система супротив Русинів?

1) Щоби Русинів знольонїзувати і злятинїзувати — отже, щоби їх ослабити. Давна орґанїзация була єрархічна. Сю орґанїзацию ослаблено. Знесево терно. Єзуіти обняли реформу василияньских монастирів. Жандармам віддано нагляд над духовеньством. Будучі епископи будуть виходити з посеред Василиян.

2) Орґанїзация автономічна має рівнож на метї обезсилити Русинів. Число руских послів змалїло. З числа 47 зредуковано на 16 (нинї менше). Все то дїє ся під впливом правительства.

3) Ради повітові не наші. З них відсунено Русинів з гори. Рівнож хотять нинї вдарити на громадскі ради, де накидають війтів. Давнїйше вибирано їх що три лїта, нинї що шість. Вибори війтів відбувають ся під наглядом комісарів. Всюди підкопують руску силу.

4) Краєва рада шкільна не наша, повітова не наша. Громадам відобрано право презенти учителїв. Тепер війтов ще заступник двора до громадских рад і повітового видїлу.

(Дальше буде).

З Белзкого Деканата

одержуємо до поміщеня отсей

ПРОТЕСТ.

Сьвященики деканата Белзкого зібрані дня 3. вересня с. р. на соборчику деканальнім в Шміткові заявляють своє обуренє по причинї тяжкої обиди нанесеної Їх Ексцеленциї Митрополитї в 182. ч. »Дїла« в артикулї затитулованім: »Ad majorem Poloniae gloriam«, де в брутальний спосіб нападає автор статї на честь найвисшого Достойника Церкви рускокатолицкої. Одноголосно ухвалено остеречи речену часопись, наколи би в будучности яка-то статя антірелїґійна або ображаюча князїв церковних появила ся на єї стовпцях, то духовеньство деканата Белзкого буде старати ся вплинути на загал руский, щоби як брата в Христї так і підчинений їх душпастирству нарід пренумерувати її залишили.

Соборчик деканальний звертає ся до Прeч. Духовеньства всїх трех Епархій, щоби в імени сьвященичої солїдарности вступило в єго слїди, стануло в оборонї своєго Епископату і тимто дало повну сатисфакцию Єго Ексцеленциї за нанесену зневагу, заразом заявило, що недозволить безкарно огидити достойну личність Єго.

Дальше звертає ся соборчик деканальний до спілки „Дїла", щоби в склад редакциї покликано людий моральних і віруючих, котрі оживлені духом любви Христової устороняли би всякі роздори межи дїтьми одної Матери Церкви і не виступали ворожо супротив єї католицких засад, противно помічні були духовеньству в ширенню християньскої культури, на котрій єдино почиває щастє, розвій і сьвітла будучність народів.

Шмітків 3. вересня 1908.

О. К. Селецкий, декан белзкий. *О. В. Ринявец. О. Плешкевич. О. Олександер Лявренкий. О. Ілия Крайчик. О. Щастний Раставецкий. О. Григорий Грицик. О. Іван Худик. О. Юлїян Криницкий. О. В. Ковальский. О. І. Ковальский. О. Миколайчук. О. Пясецкий. О. Черевко. О. Лазорищак. О. Граб. О. Л. Салук.*

Боротьба православія проти катол. Церкви.

——

(Дальше).

Чиновничий характер росийскої православної церкви і недостача справдешнього Христового духа причинили ся найбільше до витвореня всяких сект, а між иншим також т. зв. штунди на Українї. Ми вже навели в останнім числї відозву, з якою звернули ся сектанти до до місионарского зїзду. Для поясненя відносин, які там панують між державною церквою, зглядно єї місионерами а штундистами і для зрозуміня, як можна би найскорше довести до наверненя їх, по-

даємо дальше вельми характеристичну статю д. Миколи Василенка.

Д-дій Мик. Василенко подав в „Кіев. Вѣстяхъ« цікаву статю під заголовком: »Знаютъ ли сектантство наши миссіонеры?« (ч. 195 „Кіев. В.“) і на підставі материялу, головно місионерского, доводить, що вони его знають по верхах, певнійше — зовсім не знають. А не знають через те, додамо вже ми від себе, що сучасне духовенство в Росиї по більшости не знає самого народу, не знає его психольоґії, душі і становить ся до своєї пастви по чиновницкому цілком формально. Чи дивнож, що й наслїдки боротьби з сектярством у духовенства бувають мало корисні, а инодї так навіть шкодливі.

„Я пригадав собі еден факт, про який вичитав колись, років 10—12 тому в якійсь часописи. Факт сей дуже запав менї у память; він на стільки цікавий і не втеряв свого значіня й доси, що я зважуюсь подати его до відома наших оо. місионерів.

„Було се в Катеринославщинї. В якомусь селї—вже не пригадаю, як воно називаєть ся—обявив ся штундизм. Та так поширив ся, що захопив цїле село. Місцевий сьвященик, з молодих, ужив всїх казенних способів на боротьбу з »заблудшими« парохіянами, та вдїяти нїчого не міг, мусїв кінець кінцем замка повісити на церковних дверях, бо селяни не хотїли ходити до служби Божої, перестали й до батюшки звертатись.

„Не пригадаю вже, як воно вийшло, а тільки другий батюшка, з сусїднього села, довідавшись про се, схотїв і собі ще побалакати з сими штундистами. Приїхав. Зібрав цїле село на майдан і повів бесїду ось у такій диялоґічній формі.

— Здорові були, люди добрі!

— А чого се у вас, люди добрі, церква замкнутою стоїть?

— Бо її вже нам не треба — відповідають задиркуваті голоси. — Ми тепереньки вже штунда!...

— Штунда, кажете?

— А так, штунда.

— А батьки ваші та дїди теж штундами були?

— Нї, вони були православні—чують ся голоси.

— А може ще й козаки були?

— Егеж, дїди були козаками...

— От такої! То як же се ви, люди добрі, проміняли дїдівску віру на якусь там штунду? От ви кажете, що дїди ваші та були козаками. А козакиж край наш рідний від ворога захищали, віру православну прадїдівску боронили, кров за неї проливали, а ви тепереньки штундою стали... От таке то робить ся тепер на божому сьвітї!

По натовпови прокочуєть ся глухе гудїнє. Люди стоять, похнюпивши голови, спустивши очи.

Сьвященик звертаєть ся далї до молодиці, що стояла недалеко від его.

— А ти, небого, теж штунда?

— Штунда, батюшко, штунда, чоловік штунда, то й я—відповідає молодичка жалісливим голосом.

— А матїнка твоя живе ще, чи вже померла?

— Померли, батюшко, давно померли.

— Померла, кажеш... Гай-га! Як же тобі не гріх? Матїнка тебе ростила, добру навчала, а ти штундою стала? Може її душенька тепер побиваєть ся там, дізнавши ся, що ти у штунди пошилась, а тобі й байд же про се?...

Жінка в сльози.

Не пригадаю цілої бесїди, але наслїдки її, як писало ся в часописи, були ті, що батюшка, який не занехав в своєму житю народної национальної стихії, батюшка, що хоч і не знав може добре усіх тих казенних місионерских правил та приписів, по яким треба навертати до православя відпавших, але знав добре народню психольоґію й сам переняв ся нею — сей батюшка, кажемо, мусїв в той же день відчинити церкву, бо того вимагали »штундарі«, відчинив і відправив молебень, а винесені з хат селяньских образи знову позаймали свої місця по кутках...

Висновок звідси, здаєть ся, ясний: штунда і всякі инші секти — се наслїдок відірванности духовеньства від народу, его кастової відокремлености, наслїдок занеханя национального елемету та ще чиновницкого формального відношеня до народу.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Мінїстер загр. справ бар. Еренталь, як ми вже звіщали, виїхав з Зальцбурґа, де відбув переговори з італійским мінїстром загр. справ Тіттонїм, до Берхтесбаден. Тут відвідає бар. Еренталь державного нїмецкого секретаря Шена (Schön). Деякі дневники зазначували, що сї відвідини мають чисто товариске значіне, одначе в дійсности виявило ся зовсім що иншого. Бар. Еренталь нараджував ся кілька годин з секр. Шеном, а ся нарада має неперечну звязь з нарадою відбутою в Зальцбурґу з мінїстром італійским Тіттонїм. Отсї наради державників і дипльоматів тридержавного союза потверджують тїсну приязну звязь і неперечне порозуміне між союзниками у важних тепер полїтичних справах. Се висловлено також в урядовім оповіщеню ц. к. телеґр. кореспонд. бюра, що в Зальцбурґу і в Берхтесбаден обговорено основно межинародну полїтику, а при тім ствердженo наново вельми відрадну згоду в поглядах кабінетів тридержавного союза.

Се оповіщене про зїзд сих дипльоматів, яким зазначено прихильно вижидаюче становище тридержавного союза супроти нового звороту в Туреччинї, визвало в Отоманьскій Портї і між молодотурками вельми добре вражіне.

В марокканьскій справі викликане зворушене і роздратоване почином нїмецкого правительства що до скорого признаня Мулей Гафіда законним султаном, починає помалу втихомиряти ся. Показує ся, що се зворушене і роздратоване викликала і піддержувала неприхильна Нїмеччинї часть французского і анґлїйского дневникарства. Одначе змаганя сеї частини анґлїйского дневникарства можна вважати невдалими. Daily Telegraph помиляє ся, думаючи, що Австрия не буде піддержувати берлїньскої полїтики, бо Австрия держить ся так само як і Нїмеччина, строго постанов договора в Альджезірас, а нарушеня сего договору можна побоювати ся хиба з французского боку. Нїмецка нота держить ся в рамах договору в Альджезірас а домаганєм скорого признаня Мулей Гафіда і полагодою наслїдства престола не обмежує зовсім постанов европ. держав. Але сего нїхто не заперечить, що лише признанєм Мулей Гафіда можна довести до втихомиреня Марокка, а що Нїмеччина добре ориентувала ся в цілій марокканьскій справі, показує найлїпше упадок Абдуль Азіса.

Іспаньско-французска нота вислана вже до европ. держав підписаних на договорі в Альджезірас і тепер уже нема поводу визискувати поступоване Нїмеччини в напрямі для неї ворожім. Іспаньско-французска програма вимагає в своїй основі лише признаня Мулей Гафідом договору в Альджезірас і випливаючих з него прав Европейців, відділює отже виразно вимагані межинародними інтересами поруки від окремих домагань, які не вяжуть ся з сим договором. Всїм отже державам лишає ся свободу що до їх народо-господарского розпросторення.

Положене в Персиї стає з кождим днем грізнїйше, як подає петербурска телеґрама в Daily Telegraph. В південній Персиї новопоставлені ґубернатори, що купили собі свої посади, грабують села немилосердно і вивозять цїлими караванами килими і инше добро. Населене зійшло на жебрачу торбу. В Тегеранї сподївають ся кождої хвилї грізних подій, бо населене обурене вмішанєм Росиї, а від шаха нема нїякої помочи. В Тебріс побоюють ся проливу крови, козаки хотять бомбардувати місто, а Сата-хан заявив, що першім вистрілї 15.000 узброєних населенців кине ся на козаків. Населенцї Тебрісу є по більшій части Татарами. Противники шаха в Тебріс дістали останними часами від своїх земляків поселених в Царгородї грошеву поміч телеґрафічною дорогою.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Сави, Пімана; римо кат.: Ґорґонія. — В четвер: руско-кат.: Августина; римо-кат.: Николая.

— **Нова редакция „Дїла“** по уступленю п. Л. Цегельского зложила докази, що з тим не зміниться напрям дневника. Ісправдї в брутальній напасливости не тілько для Церкви і народу руского, але і для самого дневника „Дїла“ много заслужених людий, редактори сего дневника зовсім не змінили ся і подібні до тих воробців, що повлазили до ластівячого гнїзда та тепер его каляють своїм поганим писанєм. Ось в останнім числї 200, перепечатуючи з „Руслана“ протест нашого многозаслуженого народного ветерана Впр. о. К. Селецкого, додає від себе „Дїло“ ось яку нїкчемну примітку:

»Браво, Вп. Селецький! Дебют знаменитий, тільки сцена зле вибрана. Такі здібности аж просять ся до Dziennik-a polsk-ого в рубрику „Sprawy ruskie“!...«

На се ми скажемо, що характер Впр. о. Селецкого і его заслуги признає вся Русь, окрім хиба тих „зьвізд“, які виховали ся і виховують ся останними часами в „Дїлї“. Там сияли такі зьвізди, як ославлений Демянчук, там сидїли люди, що писали в „Дїлї“, а відтак доносили всї тайни „Народного Комітету“ і партиї до Dziennik-a polsk-ого і ще деинде. Отже такі „зьвізди“ не мають права бути менторами суспільности і каляти честь заслужених для народу людий.

Але не тілько що до напасливости і брутальности не змінила ся нова редакция „Дїла“, але й там, де не стає їй арґументів, примінює випробовану методу крутїйства і непослїдовности. Ось н. пр. з нагоди вчерашного вибору посла у Львові до держ. ради пише „Дїло“:

»Инакше виступають за „народовою“ кандидатурою проф. Рошконского »Руслан« і »Галичанинъ«, яким не перший раз трапляєть ся в справах нашої национальної полїтики опинити ся в компанії“.

Є се найнїкчемнїйша брехня, начеб »Руслан« виступав за кандидатурою проф. Рошковского (чому »Дїло« не навело сего місця і числа?!). Ми лише вказували на послїдовність п. Лозиньского, котрий в »Радї« докоряв соціялїстам польским, що они

дбають лише про польский stan posiadania, а тут »Дїло«, в котрім той сам п. Лозиньский є дїйсним головним редактором, розпинає ся за кандидатурою социяльста Ганкевича, хоч як те само „Дїло“ в тім самім числї признає, що **п. Ганкевич на всїх зборах заявляєть ся за відбудованєм Польщі та зі своєю рускостию зовсїм не манїфестуєть ся**, а те саме потверджують пп. Гудец і Дияманд, що M. Hankiewicz jest gorącym przyjacielem narodu polskiego! Отсе послїдовність »Дїла«, котре ту кандидатуру горячо попирало.

Що ми нераз вказували на безглуздість »Дїла« а те саме часом зробив і „Галичанинъ“, а так само рїжні инші дневники, се ще не означає, начеб ми творили з ним яку компанїю, бо ми все поборювали москвофільство. Алеж »Дїло« має дуже коротку память. Як оно роками цїлими було в союзї з „Галичаниномъ“ і всїми Марковими, Мончаловскими та Дудикевичами, поки они не прохворостили на „високім замку“ своїх союзників! Така нїкчемність полїтична виявила ся і в останнім посольскім виборі. Плюгавить ся барвінчуків і в „Дїлї“ і „Землї і Волї“ і т. д., але як ходить о голоси, то ті самі люди, що обкидають болотом барвінчуків, на стілько ще безличні, що насилають свої креатури до барвінчуків і жебрають о голоси для Ганкевича!

— **З головного комітету ратункового.** Дня 4. вересня с. р. відбуло ся четверте засїданє головного комітету ратункового. По переведеній дискусиї ухвалено, що з кредиту удїленого мінїстерством на безпроцентові позички для середних рільників — позички будуть удїлювані рільникам середним ведучим господарство на обшарі що найбільше 250 гектарів (около 435 морґів), котрі внаслїдок живлової катастрофи загрожені є в своїй екзистенциї господарчій а то як властителям так і ужиткуючим і посесорам, скоро їх плоди після оцїнки шкід, переведеної для відписаня податків, є зовсїм знищені або бодай в трох четвертих частях ушкоджені. Кожда позичка має бути забезпечена або гіпотечно в границях реальної вартости майна або також за порукою двох осіб маючих відповідні услівя, або наконець запорукою союзів або институций фінансових або господарских. Позички будуть безпроцентові, сплачувані в рівних півречних ратах 1. сїчня і 1. липця кождого року, почавши від 1. сїчня 1910 а кінчачи 1. липця 1918 р. Позичка не може переступати 5.000 К. Подане о позичку треба вносити найдальше до 10. жовтня на руки дотичного староства на формулярах, які староства будуть безплатно видавати тим, що зголосять ся. Наспіваючі подання будуть староства предкладати зі своїми внесенями намісникови, о скілько однак тоті внесеня мали би бути неґативні, то поінформують ся насамперед в повітовім комітетї ратунковім. О удїленю позичок буде рішати намісник на основі ухвали головного комітету ратункового.

— **З „Днїстра“** дістаємо спростоване до вчерашної новинки п. з. „З сокільского житя“, що в Порічу янївскім „Днїстер“ не має свого аґента. На се пояснимо, що як аґент „Днїстра“ так і сотрудник, котрі ворожо виступають проти пожарного „Сокола“ в Порічу, походять з сусїдного Страдча, з яким Поріче творить одну парохію. Сподїємо ся, що Сьвітла Дирекция „Днїстра“ як заняла ся нашою новинкою, так само займе ся своїм аґентом в Страдчи, на якого поріцкі господарі дуже відказують.

— **„Отзывъ“.** Девять соймових послів-москвичів: др. Ганчаковский, др. Дудикевич, о. Колпачкевич, др. Король, др. Криницкий, Ал. Крисоватий, Мих. Миронюк-Заячук, о. Сеник і Ів. Трач, оповістили у вчерашнім „Галїчанинї“ „Къ Галицкой Руси отзывъ русскихъ депутатовъ Галицкаго Сейма“. Відозва зазначує на вступі, що руский нарід Галичини вибрав 21 послів, з яких лише 9 признає ся за „русских“ представителїв „русского“ народа. Дальше говорить ся про покривдженє „русского“ народа при виборах, про „русскую“ народну ідею, про „русское“ народне єдиньство, про основанє послами „Русского Клуба“, про оборону »русского народа Галича« і т. п. Між иншими жаданями, які поставить в соймі „Русскій Клуб“, наведено засновуванє „для русскаго народа русских учебних заведеній, отвічаючих єго народному духу і єго народним потребностям“. Дальше взиває ся „русских“ виборців, щоби відносили ся до своїх послів з довірєм, доносили їм про всякі кривди народні, а вкінци відкликують ся посли до Поляків, щоби признали „русскому“ народови повну і безусловну рівноправність в краю, до якої він буде змагати мимо перепон, мимо „штучного викликуваня русского сепаратизму“. По кількох ще грімких фразах про своє не-аби-яке становиско слїдують підписи 9-тки москвичів. Ціла відозва робить вражінє, що ось то „Русский Клуб“ соймовий буде пїбито одиноким заступником Русинів в соймі.

— **Чернихівска подія** прийде небавом перед суд в Тернополї. Державна прокуратория виготовила вже акт обжалованя проти 29 селян і 9 селянок з Чернихова, закидаючи їм публичне насильство, бо з оружем в руках ставились проти жандармів і не послухали приказу: розійтись! Акт обжалованя обнимає 40 сторін аркушевого письма. Розправа відбуде ся перед викокуючим трибуналом, а не перед лавою присяжних. До розправи покликано поверх 30 свідків. Розправа відбуде ся при кінци сего місяця протягом кількох днїв.

— **Емеритовані судові радники — адвокатами.** З Відня доносять: Найвисший трибунал видав вирок, яким відкинув поданє одного з емеритованих радників суду краєвого о вписанє єго на листу адвокатів. Доси такі вписи відбували ся без трудности. З рішеня найвисшого трибуналу показує ся, що найвисший суд хоче обмежити наплив судових радників до адвокатури, щоби вдоволити в тій мірі висловлюваним жаданям заводових адвокатів.

— **Евхаристичний конґрес.** Нинї розпочав ся в Льондонї евхаристичний конґрес, якого програма є ось яка: Вторник: вечером привітні сходини. Середа: торжественне отвореня нарад в Вестмінстерскій катедрі. Четвер: архиєрейска служба Божа, а від год. 10·30 до 11·30 і від 2·30 до 4·30 наради в секциях; о 5. год. вечірня, а о 8. загальні збори в Albert-Hall. В суботу торжественна служба Божа в Вестмінстері, секциині наради, о 3. год. наука і благословенє дїтвори в катедрі. В неділю св. Причастіє у всїх катол. костелах в Льондонї, о 10·20 архиєрейска служба Божа і проповідь, яку виголосить кард. Ґіббон, архиєп. з Бальтіморе. По полудни велика процесия з піснею „Тебе Бога хвалим“ і замкненє нарад зїзду.

— **Огнї.** В Лисиничах коло Львова згоріла онодї хата зі стодолою. — В Острівчику, теребовельского повіта, згоріло онодї кілька будинків тамошних господарів і жидівска школа. Шкода виносить кільканайцять тисяч корон. Займило ся від того, що дїти на подвірю жидівскої школи пекли кукурудзу. — В Карові, селї віддаленім від Угнова на 5 кільометрів, згоріло сими днями 7 загород селянських. Причиною огню сталисъ дїти, що бавились сїрничками.

— **Урожаї на Українї.** „Подолїя“ повідомляє, що по деяких повітах на Поділю селяни уже розпочали сївбу озимини. Се через те, що тепер дуже сира земля й менше треба буде на сївбу зерна, нїж куди пізнїйме. Є відомости, що озимину сього року селяни засїють своїм зерном. Подекуди зерна на сївбу й не достає, але се покриває ся лишком инших районів.— Сьогорічний урожай в Херсонщинї: В районї сел Петровка, Лелекївка та ин. селяни-хлїбороби дуже засмучені сегорічним урожаєм. Дуже зашкодило хлїбови ще з осени, але на весні вони наче трохи підправились. Та дощі підчас жнив геть зіпсували все. Багатьом свого хлїба не стане і до пилипівки. — Урожай огородини на Харківщинї сього року бу-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 136.

Лист Осипа Барвінського до Ізид. Воробкевича, писаний 1. липня 1869.

(Дальше).

Вахнянин перепрашає Тебе дуже через мене, що до сего часу так мало поміщував Твого у Правді и обіцяв мині блисько що числа подавати твої думки, а по скінченю Причепи печататиме и Олену и Циганку (себто „над золотою Бистрицею“). 5-ого Липця латинського рішитця пересправа библийного товариства англійського взглядом переводу нашого библиі, що при Правді видаєтця, и як тільки возьме се товариство нашу библию на себе, наша Правда побільшитця форматом значно; а втоді будемо подавати и більші твої поеми, як: Нечай и Черниця. Будь отже супокійний, мій друже єдиний, и не гнівайся, що тепер ще дуже мало з твоіх творів у Правді печатало ся, бо й там у нас такі великі твори зачали печатати, як Причена и Довбуш — нащо и я був трохи розсердився. „Тепер“ каже Вахнянин, задоволимо усіх наших дописевателів, бо сподіюся, що Правда спевностию побільшится“.

На такі річи Вахнянина годі було мині упоминатись о звернення твоіх творів, щоб не уразити и Вахнянина, бо годі вже мині з усіма позариватись.

Спитаєш ся може еще: щож з повістею з Чорногори? Братіку, річ така, я прочитав Твою повість що 3 и 4 рази и прийшов до того пересвідченя, що у тебе не було достаточних жерел, звідкіляб ти міг спізнати зуповне життє чорногорців, и задля недостачі материялу особи, скрислені у сій повісти, більше русини, як серби або специяльнійше сказавши, чорногорці. Друга похиба у твоій повісті єсть, що уся чинність (Handlung), увесь розвій чинности и розвій харахтерів осіб, тілько нашкіцовано и скорше виглядає вона на начерк до повісти, як на повість викінчену. Щоб сю першу похибу справити, почав я читати подорожи по Чорногорі, познакомляючись из життєм Чорногорців. Однакож зъуповного знаня я ще собі не призіскав, щоб можзабратися до справлюваня похибів етнографічних, хоть прийшов я вже до спізнаня, що се або те не відповідає Чорногорцеві. Длятого я подер сі мої справлювання, пороблені у твоїм утворі, щоб вони не сталисъ тілько знищеням правдивости у твоіх чертах сего оповідання; и відложив я се аж на по вакациях, бо підчас вакаций годі мині дістати що найважнійше діло етноґрафічне від самого Караджидча: Montenegro und die Montenegriner, де усі іх звичаі, обичаі, обряди и усе життя дуже вірно скрислене. Щоб справити сю другу похибу у твоім оповіданню, незнаю, як зробити; бо требав усе оповіданнє так обробити, щоб воно виглядало зовсім яко викінчене діло. Одже від тебе зависіти ме, чи дозволиш мині самому се справити, чи возмешся сам до того; бо самовільно боюся узятися до того, що(б) я знов нестався винним у чім небудь.

Будь жеж такий добрий, Братіку мій єдиний, та скажи мині щиру правду, чи будеш що мати против того, як я сам возмуся переробити сю твою повість и що до другоі похиби чи ні? Як ні, то я пічну по вакациях се діло — однакож не скорше я єго укінчу, як за 5 місяців, бо се діло не мале, 36 аркушів писання найменше!

Оттак, мій Братіку, що твої твори! Щож Ти на тее скажиш? Чиж гніваєс ся на мене? Братіку, не гнівайся на мене, за цей лист послідній, не гнівайся, як я про перемінив у твоіх творах, не гнівайся!

А поки я ще що до Тебе напишу перед моім відіздом до дому на вакациі, прощай та не забувай на твого тебе щиро любячого брата и друга

Осипа Барвіньского.

Львів, 1. Липця 1869.

де дуже гарний. В базарні дні на харківські базари привозять сотні возів з огірками, які продають по 90 коп.—1 карб. за тисячу. Сила приставляє ся баклажанів по ціні 20—70 коп. за сотню. Капуста 1 карб.—2 карб. 50 коп. за тисячу. Урожай кавунів і динь досить кепский. Кавуни привозять з Мелітополя й инших місць цілими ваґонами.

— **Вибори у Львові.** При вчерашнім доповняючім виборі посла до держ. ради з І. округа міста Львова, опорожненім по смерти Малаховского, голосувало зпоміж 2.607 виборців, 1.757, се є 67 процент. Социял-демократичний кандидат Микола Ганкевич дістав 734 гол., а польский кандидат проф. др. Ґустав Рошковский 1011 голосів і вістав вибраний послом.

— **Хороба румуньского короля.** Урядовий дневник оголошує, що проф. Порден ствердив, що румуньский король в останних тижнях терпів на жолудковий катар получений з надмірною вразливостию жолудка, в наслїдок чого повстали прояви невральгії, є однак виключеним, щоби оболона жолудка була перерваною, як то тверджено перед двома літами. Досліди рентеґенівскими лучами доказали, що нема грізних новотворів в жолудку або в инших частях тїла; серце є цїлком здорове. Король змучений дослїдами буде мусїв лежати кілька днїв в ліжку але небавом поверне до здоровля.

— **Необережність при забавах.** Каменецка „Подолія“ доносить: Дня 16. і 23. серпня з місточка Окопи (між Днїстром а Збручом), з австрийского кордону, де зібралась сила людей, невідомі люди пускали якісь аеростати в село Ляшковицю. І оден з них сїв на хату, тріснув і запалив її; коло него був довгий кніт у бензинї. Счинилась пожежа і люди ледве уратували сусїдні хати. А то знов 23. серпня, коло 7. год. вечер такий аеростат зачепив ся за хреста на церкві, але покрутив ся, покрутив ся трохи і сїв на високе хилясте дерево коло церкви, тріснув і щось аж 35 хвилин горів. Поблизу там була стирта соломи і хлїб бувшого сьвященика с. Ляшковиці. Люди дуже налякані. Тепер полїция написала з приводу сего протокол, щоб передати справу австрийскій адмінїстрациї, щоб винних потягнено до одвічальности.

Оповістки.

— **З перемиской епархії.** Презенту дістав о. Модест Горницкий на Шкло. — Канонїчну інституцию одержали оо.: Теодор Кучайла на Новосїльці більші і Мих. Була на Розсохи. — Завідательство в Команчи дістав о. Милош Левицкий. — Завідательства ex currendo одержали оо.: Іван Ковальчин в Медвежі і Емилїян Трешневский в Конотопах. — В пропозицию на Боянець приняті оо.: Йос. Пелех, Іван Пастернак, Іван Федїв, Волод. Насальский, Алекс. Яців, Мартин Миколайчук, Теодор Крушиньский, Іван Карпевич, Ілия Левицкий, Ілярий Венгринович, Іван Бирка. — Правительство продовжило дотацию з рел. фонда на оден рік для сотрудників: в Завадці, лїского дек., Дошнім, Уличнім, Явірцях, Боляновичах і Вацовичах. — До канонїчної інституциї завізвані оо.: Генрих Ільницкий на Торчиновичі, Кароль Король на Луку і Теодозий Дуркот на Ждиню.

— **В Борщеві** відбудуть ся в неділю дня 13. с. м. заходом академічної молодїжи вечерниці з танцями. Вступ 2 К. Стрій візитовий. Початок о 9. год. вечер. Чистий дохід призначений на будову „Нар. Дому“.

Наука, штука і література.

— **Збірники по национальному питаню.** Видавництво »Общественная польза« почало друкувати серию збірників, присьвячених национальному питаню. Збірники сї будуть виходити під загальною редакциєю А. І. Кастелянского. Збірники виходитимуть під спільним заголовком „Формы національного движенія в европейскихъ странахъ«; за співробітників у сих збірниках закликано росийских і закордонних ученых та громадских дїячів. Перший збірник уже кінчить ся друком; его присьвячено Австро-Угорщинї — державі, де национальне питанє виявляє ся найяскравійше. В другому збірнику будуть розглянені форми национального руху в Росиї. „Рѣчь“ подає зміст першого збірника, який розпічне ся статею Рудольфа Шпрінґера (д-ра Карла Реннера), відомого знавця национального питаня в Австро-Угорщинї. Статю п. Шпрінґер написав специяльно для сього видання, називає ся она так: „Политическая эволюція національностей в Австро-Венгріи“. Автор розділив свою статю на 3 частини: 1) початок конституційної ери, 2) конституційний режім і национальности, 3) відгуки национального і социяльного противоріча в житю парляменту і в розвитку політичних партий. Далї піде статя пражского професора Кирила Горáчéк'a про нїмецко-ческу боротьбу. Польско-українській боротьбі будуть присьвячені дві статї — про Поляків написав Л. Василевский (Плохоцкий) з Кракова, а про Українців — професор львівского університету Мих. Грушевский. Чималу статю умістить в першім збірнику відомий віденьский громадский дїяч, др. Натан Бірнбавм, який пише під псевдонїмом „Mathias Acher“. Статя его трактуватиме про австрийских Жидів. Крім того в збірнику будуть статї про Італійців (Valentino Pittoni), південних славян (Etvin Kristan і проф. Ivan Krek) та про инші народности Австро-Угорщини. Другий збірник присьвячений Росиї, уже майже готовий до друку. В нім беруть участь: проф. А. В. Інгельстром (Фінляндцї), проф. Кржывицкий (Поляки), Дубнов (Жиди), проф. М. С. Грушевский (Українцї), М. Славиньский, П. Н. Милюков, В. В. Водовозов, В. Меден та инші.

— *Mychajło Jackiw*: D o r y c k i k r u ż g a n e k, przetłómaczył z ukraińskiego Sydir Twerdochlib, Lwów 1908, księgarnia Polska B. Połonieckiego, Warszawa E. Wende i Sp. (Т. Кіж і А. Turkuł). Зміст: 1) Psina, 2) Dusza dziecka w skrzypkach, 3) Wiosenny zachwyt, 4) Baśń o pierścieniu, 5) Malowany strzelec, 6) Diwa, 7) Pogaństwo tłumu, 8) Wazy, 9) Białe owce, 10) Nuchim, 11) Z klasztoru, 12) Kartka z dziennika, 13) Pokłon dusz, 14) Pod obuchem, 15) U miłosiernej bogini z kamiennem sercem, 16) Chrystus w garnizonie, 17) Dorycki krużganek, 18) Pochyła wieża, 19) Walka z głową. Книжка видана дуже чепурно, друк — наслїдуванє старих писем з XVII. ст. прикрашено портретом автора. Стор. 130 — більшої 16⁰, ціна 2·50 К. Набувати можна в книг. Тов. ім. Шевченка, Львів, ул. Театральна 7 і в книг. Ставропігії, Львів, ул. Руска ч. 5.

Телеґрами

з дня 8. вересня.

Лїнц. Всї військові лїкарі і офіцири та військові урядники з Босни, перебуваючі тут на відпустцї, дістали приказ, аби до 24 годин ставили ся до своїх команд.

Має се стояти в звязи з алярмуючими вістями з сербскої границї, та з обставиною, що в Плевї відкрито маґазин оружя, зложений з 8.000 карабінів, які мають походити з Сербії.

Париж. Іспаньский амбасадор вручив вчера по полудни французскому правительству відповідь Іспанії на предлогу Франциї в справі Мулей Гафіда.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 8. с. м.: Міра і Анна Яремовичівнї, Перемишль; Анна Станьковска, Перемишль; Зин. і М. Герасимовичівнї, Рогатин; Йос. Миганівна, Махнів; Дм. Беднарчук, Тернопіль; Мик. Паранкевич, Станиславів; о. Т. Цегельский, Струсів; о. Ник. Кумановский, Нїмшин; Атанас Комар, Цінева; о. Вол. Винярский, Іванівка; Іван Глодзиньский, Руда; о. А. Пеленьский, Книгиничі; о. Д. Лопатиньский, Тернопіль; о Ем. Тарнавский, Куликів; о. П. Чумак, Озерянка; Дм. Телїшевский, Беньківцї, о. Вол. Филиповский, Беньківцї; о. К. Монцїбович, Калагарівка.

Курацийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через **„Днїстер“ в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудием (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 195. Львів, четвер дня 28. серпня (10. вересня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Впрвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

Тенденция ослабленя Русинів, говорив дальше пос. Романчук, не скінчила ся. Ми слабнемо безнастанно, а система йде ще дальше, бо має на цїли розкладати руску суспільність. Вже і так маємо три партиї (народовців, москвофілів і радикалів), а ще народовців хотять нині подїлити. Зле було би, якби народовцї подїлились і дали ся здеморалїзувати.

З опортунїстичної полїтики є вправдї деякі здобутки, але побіч сего є тенденция — нищити Русь.

До наших мінус-ів в р. 1892—4 треба причислити:

1) тучапску справу (перехід на латинський обряд);

2) *знесенє віденьскої, духовної семінарії;*

3) рескрипт Коритовского.

До плюс-ів треба почислити те, що Барвіньский став членом Ради шкільної краєвої. На всякий однак спосіб мінус-и перевисшають плюс-и.

Що до руского клюбу в соймі і его становища скажу те, що в р. 1890 витворили ся два клюби, але они йшли разом, хоть не зійшли ся. Парляментарний клюб складав ся в р. 1890 з сїмох народовців. Відповідно до декларациї, зложеної в соймі в р. 1890 займав він зразу прихильно-вижидаюче становище. Коли надії не сповнили ся, вів клюб полїтику свобідної руки, а тепер треба було сказати, що проба скінчена. Тимчасом часть послів сказала, що тепер настало у Відни иньше правительство, отже треба его спитати, як оно глядить на руску справу. Однак я кажу, що система не змінилась, що панують Нїмцї, Поляки та Італїйцї, що взяли в Австрії верх шляхотско-капіталїстичні верстви.

Ситуация тепер погіршилась. В краю упали слова намісника, проголошені в соймі: „obejdę się bez tych panów", а у Відни новий кабінет відложив виборчу реформу. Супротив того не лишає ся иньша дорога, як опозиция. Нам не ходить о звалене кабінету, нам не розходить ся о полїтику quand même — але ми мусимо зазначувати невдоволенє.

Яке повинно бути наше становище супротив Поляків?

Польскі ґазети виступають против Русивів в найновійших часах більше ворожо. Польска суспільність виступає супротив Русинів якрійше. Поет Уейский виступив ненависно супротив нас. Переводить ся латинїзация, повстають нові костели, заводять польскі монахинї — словом латинїзация йде скорим темпом. Нам треба боронити ся і зайняти відпорне становище.

Ми бажаємо вправдї порозуміня з Поляками, але всякі проби порозуміня не доводили до нїчого. З акциї заінавґурованої Лаврівским в р. 1869 не вийшло нїчого.[1]) В р. 1883 сказали соймові посли: Ви, Поляки, зробіть перший крок, подайте нам руку до згоди — але Поляки не спішились з помиренєм.

На мою гадку, нам треба миритись з мазурским хлопом, бо вяже наших селян з мазурскими оден інтерес людовий. Польскі демократи хотять трохи згоди, а так само робітники. Я годжу ся з кождим польским сторонництвом, яке не буде вороже Русинам.

Становище народовців супротив кацапів.

В році 1890 настав роздїл. Треба получитись — але нині тяжко. Часть старорускої партиї є противна нашим национальним інтересам. Она веде полїтику деструкцийну. Она спиняла розвій руского народа. Прочі Старо-русини підлягають тим кацапам-деструкціонїстам. Они аґітують против руского театру, против „Днїстра" etc. і починають говорити по московски. З ними трудно робити згоду. Треба отже з посеред них приєднувати умірковані елементи. Дня 19. марта (т. зв. консолїдация — *Ред.*) я старав ся о те—але з тої акциї не вийшло нїчого. Який буде конець? — не знаю. Я буду пробувати вести дальшу акцию примиреня з Старорусинами — хоть я радби, щоби перед тим народовцї вирівнали між собою суперечности. Говоріть впрочім, як думаєте. Пожаданим було би, щоби до нашої акциї приступили також радикали.

(Дальше буде).

[1]) Акцию розбили москвофіли, що лише вихіснували для себе Поляки. (Прим. авт. Заскої суспільности, перенялась також значна частина рускої з роду інтелїґенциї, що вже з титулу свого знаня мала служити рускому народови, яка однак причисляла себе не до Русинів, але до Поляків, жила тими самими ідеалами, навіяна була тим самим духом, що й польска суспільність. Сю руску з роду, але польску з пересьвідчень інтелїґенцию стрічаємо зразу між питомцями рускої духовної семінариї у Львові, а опісля й посеред сьвящеників. Її огорнув вже дуже рано конспірацийний дух, який, що цїлком природне, носив ті самі черти, що характеризували польскі конспірациї, бо не був се рух відокремлений, лише ідентичний, спільний з польским конспірацийним житєм.

Розвивав ся сей рух у львівскій духовній семінариї вже в р. 1831. Імовірно на вість про конспірациї серед питомців зарядив митрополит Михайло Левицкий ревізию в духоввій семінариї, яку перевели в днях 27—30 грудня 1831 р. і дня 1. сїчня 1832 р. відпоручники митрополита: ґенеральний вікарий Барвіньский, крил. Бохеньский і Барусевич*). Можна лише жалувати, що реляциї сеї ревізийної комісиї доси не віднайшли ся, бо вони могли би кинути нам деяке сьвітло на тодїшне житє і рух серед питомців.

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичині

в роках 1831—46.

(Студія д-ра Кирила Студинського.

Слівце від редакциї.

Від кількох лїт занимає ся проф. др. К. Студиньский незвичайно запопадливо громадженєм документальних материялів для поясненя наших национальних і літературних відродин в XIX ст. В р. 1905 вийшов спорий том п. з. Кореспонденция Якова Головацкого в рр. 1850—62, а тепер печатає ся і небавом появить ся дальша его переписка. В сїм році видав др. К. Студиньский документи зібрані в президиальнім архіві львівского намісництва, а також віденьского архіву міністерства внутр. справ з наведеним в горі наголовком. Оповіщений в згаданих виданях і вельми старанно зібраний, та пояснений документальний материял, попереджений основною студиєю видавця, кидає вельми цїкаве сьвітло на тогочасні відносини полїтичні, суспільні і национальні, а також виказує, на яких основах починали ся і розвивали ся відродини нашої літератури в Галичині. Без тих видань не може обійти ся не тілько історик літератури укр. рускої, але й історик нашого народу і для того сї видання є незвичайно цїнним вкладом в науку істориї рідного краю і істориї нашого письменьства. Але й для ширших кругів нашої суспільности а особливо для нашого духовеньства се видане є незвичайно цїкаве, бо тут, як в зеркалї побачить сучасне поколїнє, в яких обставинах жив, образував ся і розвивав наш духовний стан, якими ідеями дихали попередники нинїшних провідників рускої народу.

Задля того подаємо тут виїмки із студиї проф. д-ра К. Студиньского до відома ширших кругів нашої суспільности а особлиро нашого духовеньства.

I.

Гадка тайного дїланя і ширення полїтичної пропаґанди серед Поляків в Галичині не зродила ся на місци, але наспіла з Заходу. Конспірацийний дух розвинений був в перших десятках XIX віку незвичайно сильно у Франциї, Нїмеччині, Італії та Анґлії, почім, спеціяльно, після неудачного повстаня з р. 1831, перенїс ся також між Поляків в Галичині, де зразу мав характер революцийно-европейский, без виразнїйшого, национального пятна, однак небавом знаціоналїзував ся*).

Гадками, які ширились серед поль-

*) Józef Krajewski: Tajne związki polityczne w Galicyi od r. 1833 do r. 1841. Lwów, 1903, стор. 100—1.

*) Gestions-Protocoll des griech. kathol. Metropolitan-Ordinariats з року 1832. Nr. 1 і 2.

писок). На сю тему писав Пок. Ан. Вахнянин у своїх „Споминах з житя“ стр. (117—18) між иньшим отсе: „Анкета, скликана ad hoc, відбула над 20 засїдань в краєвім Виділї (при улици Коперника), скодифікувала все, як слїд, мусїла признати і признала Русинам досить широкі, національні права, які відтак мали прийти під ухвалу галицкого сойму. Для нас народовців була се важна хвиля, бо ми у перве стали елєментом полїтичним. Ільницкий, Лаврівский, я, Сроковский та Корн. Сушкевич репрезентували в тій анкетї народовецке сторонництво, хоч Сроковского зачислювали старі до себе. Та ба! Заким ще зібрав ся сойм, пішов клич між старими (в „Слові“), що они не потребують договорювати ся з Поляками о национальні права, та що посли підписані на внесеню стягають свої підписи. Доки — сказано — Москалї не помирять ся з Поляками, чи Поляки з Москалями за кордоном, доти „єдина Русь Галицка“ не може договорювати ся з Поляками в Галичинї. Так зґрументовано на ухо і в тім дусї писано в „Слові“. Ми „твердї Русини“, не будемо мирити ся з Поляками, а тих, що хотїли миритись (на певних основах) названо „мягкими“. Рускі посли соймові цофнули проте свої підписи на внесеню з 1869 року, з виїмкою послів Юл. Лаврівского, Стефана Качали та ще кількох. Полякам був сей крок дуже на руку. Видїл краєвий скористав з сеї заяви, та оперши ся на тім, що не всї §-фи скодифікованої устави перейшли в анкетї одноголосно, а лише більшостию голосів, або в окремій кодифікації — узнав справу безпредметовою. ...Заява „твердих“ була полїтичною похибкою, бо зірване переговорів приписано Русинам, а Поляки удержали ся в нїмбі, що они радо признали би Русинам їх права, — та на жаль будьто — Русини самі не хотять сих прав для себе. Ми однак добре розуміли маневр наших „твердих“. Они бояли ся розросту і скріпленя народовецкого елєменту в Галичинї, бо проєктований закон признавав национальні права лише Русинам, а не Москалям або москвофілам. Їх програма „обєдиненя“ була би лише потерпіла, а на се не могли дозволити Каткови і Аксакови враз з їх хитрим Малоросом, Богданом Дїдицким“.

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(Дальше).

Місионерский зїзд мав бодай в части також і додатні сторони. До того часу українська мова була зовсїм виключена з церкви, церковної проповіди і катехитики, а державне росийске православіє ішло в підмогу обєдинительній полїтиці, московщеню українського народу з підмогою Церкви. Відомо, що О п а т о в и ч а Оповіданя з св. Письма і Проповіди перероблені П. Кулїшем вважали ся чимсь еретичним, а переклад Євангелия М о р а ч е в с к о г о признаний Петерб. Академією Наук взірцевим не міг через св. Синод діждати ся видання і доперва недавно, після манїфесту про віротерпимість з 1905 появило ся видане Євангелия св. Матея і Марка. Місионерский зїзд прийшов до переконаня, що треба допустити українську мову також в церкві, хоч се признане зроблено дуже несьміло. І з тої нагоди київска „Рада“ пише ось що про місионерский зїзд:

»Зїзд відбував ся в серцї України — в Київі, й се накладало на его членів обовязок висловитись в українській справі. Нарештї, зїзд мусїв висловитись у сїй справі ще й через те, що велика частина его членів, в тім числї й сам голова зїзду, волиньский Антонїй, живе й працює на Україні, отже на кожнім своїм кроцї зустрічаєть ся з українською справою. І, не зважаючи на всю свою очевидну неохоту, зїзд мусїв-таки покорити ся льоґіцї річий і висловитись коли не в цїлій українській справі, то в справі української мови. Правда, зроблено се було занадто вже похапцем, як то кажуть, »між иншим«, але значінє факту від сього не зменшуєть ся.

»Обмірковуючи способи боротьби з поширенєм католицтва серед православної людности Холмщини, зїзд ухвалив доклад одного свого члена про виданє місионерского протикатолицкого журналу. При тому поставлено, що „статї в сьому журналї повинні друкувати ся росийскою, українською (»по-малорусски«) й польскою мовами для кращої оборони православія“.

Уживанє української мови в інтересах »кращої оборони православія« (»самодержавія й народности« *) — додамо від себе) — річ далеко не нова. Досить згадати про „Братскую Бесѣду“ епископа Євлогія, в якій половина статей написана українською мовою, або славнозвісну »Подолїю« та її тенденцийні українські фейлєтони, — щоби побачити, що там, де справа торкала ся оборони особистих або ґрупових інтересів, духовенство української мови не цурало ся. Одначе, уживанє української мови доси обставляло ся так, що се, мовляв, було дїло ініциятиви поодиноких представників духовенства, в цїломуж духовенство українську мову зважає „неістнуючою“, а заходи до її запровадженя — „кознями крамольників“.

»Тепер, після того, як місионерский зїзд ухвалив висше згадану постанову, така гра словами стає неможливою. Своєю постановою цїле росийске духовенство офіцияльно признаєе, що український народ росийскої мови не розуміє, бо в противному разї на щож булоб звертати ся до української мови в боротьбі з католицтвом? Кажемо »цїле росийске духовенство« бо устами останнього місионерского зїзду промовляла найправіща частина духовенства, а про погляди лївійшої частини духовенства на се питанє суперечки бути не може.

„Для нас се признанє важне не саме по собі, бо нїчого нового члени зїзду не відкрили. Важне воно тим, що вороги української мови з духовного кола ґублять останню моральну підпору в своїй анти-українській дїяльности. Коли доси вони могли покликати ся на те, що духовенство в цїлому не має сталого погляду на українську справу, то тепер таке покликанє не матиме вже нїякого ґрунту: духовенство в цїлому в сїй справі висловилось«.

(Дальше буде).

*) Пригадуємо, що в сїй програмі славянофільскій а властиво всеросийскій, розуміється завсїгди народність — м о с к о в с к у. — *Ред. Русл.*

Полїтичний огляд.

Н о в у о р д и н а ц и ю в и б о р ч у для К р а ї н и і для Трієсту санкционував цїсар. Ординация для Країни вводить нову загальну курию виборчу з 5 мандатами побіч теперішних чотирох курій, а іменно оден мандат для м. Любляни а десять для краю. Після введеня

На ширенє конспірацийних ідей серед питомців в р. 1831 вказував би донос о. Симеона Підляшецкого, пароха з Карлова, висланий ним до цїсаря дня 24. марта 1832.

В доносї зазначував о. Підляшецкий, що між питомцями духовних семінарий в Галичинї курсують шкідні книжки, »wobei die Absicht der Verbreiter solcher Bücher dahin gerichtet sein soll, diesen Zöglingen und durch sie, als einstigen Volkslehrern — dem Volke Grundsätze beizubringen, welche dem Staate und der Religion nachtheilig sind«. З цїсарскої канцелярії відослано сей донос дня 21. цьвітня 1832 р. (Nr. 8217/1287) президиї львівскої ґубернії для евентуального розслїдженя, однак тут йому, як здаєсь, не придавано віри і зложено до актів.

Коли донос о. Підляшецкого остав без відповіди, він вислав другий дня 3. вересня 1834 р., а в нїм поновив свої попередні обжалованя питомців, причім додав, що висилає письмо впрост до цїсаря з причини »der Abwesendheit des Durchlauchtigsten Stellvertreters Euerer Majestät in Galizien«*).

*) Президияльний архів львівского намісництва Nr. 1882/g 1834, де перехований оригінал доносу. Ґубернатором Галичини був архикнязь Фердинанд де Есте, що прибув до Львова дня 11. падолиста 1832 р. Дня 19. XI. представляла ся йому руска капітула, а дня 1. грудня слухав архикнязь в церкві св. Юра служби Божої, почім оглядав митрополиталь-

На приказ цїсарскої канцелярії поручено президиї львівскої ґубернії, щоби справу розслїдила і по конець жовтня 1834 р. здала звіт*). Президия ґубернії візвала сейчас митр. Мих. Левицкого, перемиского епископа, Ів. Снїгурского, латиньских епископів Корчиньского і Пішгека, та адмінїстратора лат. архіепархії у Львові Захаріясевича, щоби в справі розглянули ся. Рівнож поручила президия ґубернії старостї з Коломиї Мартиновичеви, щоби переслухав о. Симеона Підлящецкого.

Староста Мартинович у відповіди з дня 28. жовтня 1834 р. зазначив, що о. Підляшецкого переслухав, однак останнїй не умів подати йому близших даних. Те, що він писав в доносї, мали говорити Підляшецкому питомці львівскої духовної семінарії, які його в часї ферий відвідували. Імен сих питомців Підляшецкий подати не умів і нагадав собі лише на одного з них, Острожиньского, який скінчив богословскі студиї і перебував під сю пору у свого вітця, тривіяльного учителя в Косові. Мартинович візвав до себе Острожиньского, а сей зізнав, що у львівскій духовній семінарії справдї читано заборонені книжки, які ширив Іван Сїлецкий, що був давнїйше богословом а тепер правником. Сїлецкий споріднений з перемиским крилошанином Сїлецким. Ів. Сїлецкий приносив книжки з латиньскої духовної семінарії до рускої в четвер, де їх читано тодї, коли одна часть богословів виходила на прохід. Заголовків книжок Острожиньский подати не умів, бо їх до рук брати не хотїв. Дальшу частину рапорту старости Мартиновича подаємо в нїмецкім ориґіналї: »Wegen des Lesens dieser Bücher und eigentlich der, darin enthaltenen Sätze über Staat, Religion, Menschenrechte, Vergänglichkeit menschlichen Lebens und drgl., — welche die Leser gegenüber den übrigen Zöglingen zu erweisen sich bemühten, wären sogar Spaltungen entstanden, und das Disputiren über derley Gegenstände hörte erst dann auf, als der vernünftigere Theil der Zöglinge, den Andern mit der Anzeige an das Consistorium oder die Polizei-Direction drohte. Ostrożyński glaubt, dass dieser Zwiespalt auch den Präfekte nicht unbekannt seyn dürfte, und das bei einer unvermuthet an einen Donnerstag in beiden Seminarien zu Lemberg vorzunehmenden genauen Durchprüfung derlei Bücher sicher würden vorgefunden werden«*).

(Дальше буде).

ну палату та инші сьвятоюрскі будинки. (Gestions Protocoll des griech. kath. Metrop. Ordinariats з р. 1832, ч. 96, 97 і 99). На становищи ґубернатора Галичини перебув архикн. Фердинанд де Есте по рік 1846.

*) Тамже, Nr. 1411|g ex 1834.

*) Тамже Nr. 1521|g ex 1834.

сеї ординації в житє буде країньский сойм, котрий доси складав ся з 37 членів, числити 50 членів (1 вірильний князя епископа з Любляни, 10 з більш. посїлости, 10 з міст, 2 з палат торг., 16 з менш. посїлости і 11 з загальної курії).

Виборча ординация для Трієсту помножує число членів мійскої ради, котра є заразом триестеньским соймом, з 54 на 83, а именно мають бути вибрані з мійских округів виборчих 68, а з трех округів триестеньскої словіньскої области 15 членів. Новостию есть обовязок вибору з загрозою гривни 50 К а також часове виключенє від виборчого права на основі більш як двократного арешту за пияньство. До кр. виділу має входити бурмістр і обидва его заступники, а число членів кр. виділу помноженє з 12 на 15.

Начерк виборчої реформи ческого сойму мав внести з молодоческого клюбу посол др. Керн е р. На основі сего начерку має бути заведене загальне процентуальне право виборче. Сойм має складати ся з 240 членів. Право активного і пасивного вибору мають всї повнолїтці, навіть женщини. Засидженя до певного часу не вимагає ся. Процентуальна система має улекшити всїм меншостям і сторонництвам представництво в соймі

Семенїмецко-католицке вічев Чехах зібрало ся в промисловім місті Румбурґу в неділю 6. вересня. Громадна участь, сьвідомий настрій, піднеслі промови і загальна гармонїя віча викликала серед зібраних незвичайне одушевленє. Се віче має тим більше значінє, позаяк відбуває ся в области заджумленій всенїмецкою пропаґандою Los von Rom. Всенїмцї і социялїсти намагали ся демонстрацийними вічами з свого боку, всенїмецкими і червоними прапорами перебити вражінє католицкого віча, одначе осоромили ся і згубили ся супроти катол. походу на гору св. Івана, в котрім взяло участь понад 8000 людий, а коли похід дійшов до каплиці і о. Кольб виступив з проповідию, зросло число на 15—16.000. Отак трудять ся по инших краях для скріпленя катол. віри в областях загрожених ворожою аґітациею. А чиж у нас в Галичинї не веде ся тепер наново піднята пропаґанда москвофільска, котра не тілько має задачу змосковщити нам нарід, але також навернути его до росийского православія, котре має бути помостом для змосковщеня?! Почаївске і київске поломництво окрім многих инших прояв повинні би також нашим духовним кругам послужити понукою до позитивної роботи, щоби запобігти грізному лиху!

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Августина; римо-кат.: Николая. — В пятницю: руско-кат.: Усїкн. гл. С. Івана; римо-кат.: Якинта і Прота.

— **Цїсар іменував членами краєв. Ради шк.** на дальшу функцийну добу правит. радника Олександра Барвіньского, проф. учительскої семінариї у Львові, і професора львівского університету д-ра Кирила Студиньского.

— **Чехи про руский „Сокіл“.** „Československá korespondence“, яка виходить що тижня в Празї, пише в числї з дня 2. сего місяця: „Український (малоруский) „Сокіл“ у Львові заложено в 1894. роцї. Українське Сокільство почало розвивати ся від 1902. р., по обнятю проводу у львівскім „Соколї“ дг. Альфредом Будзиновским. По відповідній змінї статута завязують ся від того часу по містах ґімнастичні філії львівского „Сокола“, до яких горне ся переважно інтелїґенция, а по селах і місточках ґімнастично-пожарничі філії до яких належать селяни і міщани. Доси є 21 ґімнастичних і 385 ґімнастично-пожарних філій укр. „Сокола“ з поверх 20.000 членів. Мундур укр. „Сокола“ установлений в 1905. р. є в головних нарисах подібний до мундурків инших славяньских Соколів. Кабат маринаркового крою сїрої краски, сподні сїрі до черевиків, сорочка синя, шапка чорна з синїм денцем і пером, пояс чорний, мягкий. Львівский „Сокіл“ має зложених 19.000 К на будову власного дому, а тепер має свою салю ґімнастичну в домі асекурацийного тов-а „Днїстер“. Головою укр. „Сокола“ у Львові є тепер дг. Ів. Боберский, професор укр. ґімназиї. Крім „Сокола“ є друга ґімнастично-пожарнича орґанїзация українська п. з. „Сїч“ (назва походить від запорожської Сїчи укр. козаків в XVII і XVIII столїтю), яка числить в Галичинї і на Буковинї також поверх 400 товариств головно по селах“.

Отсю вістку про наше Сокільство передрукували з „Československ. koresp.“ инші ческі і славяньскі ґазети, а між ними найбільший ческий дневник Národni Politika.

— **В справі живлових нещасть.** В цїлій Галичинї дунає крик розпуки і просьби о поміч і ратунок. Живлові катастрофи заставляють проте міродатні круги, розглянути розміри нещасть і подбати о скору поміч для хлїборобів. Дня 3. с. м. зібрав ся на засіданє також виконний комітет сторонництва „Правиці народової“, щоби нарадити ся над справами соймовими. Між иншим обговорено розміри живлових нещасть в краю, які правительство обчислило на 127 мілїонів корон, а краківске рільниче тов-о подає ту квоту на 259 міл. корон лише для 27 повітів західної Галичини. Недорід заповідає ся також і на слїдуючий рік, бо хочби було насїнє, то вкинене в мокру землю не скільчить ся. Виконний виділ ухвалив признанє намісникови д-рови Бобжиньскому за ведену ним ратункову акцию для хлїборобів і висловив надію, що центральне правительство прийде хлїборобам із ще видатнїйшою помочию.

— **Баба з воза — коням лекше.** „Нев. Время“ заохочує галицких москвофілів записуватись у варшавский університет, в якому тепер набере ся не більше пяти шести сотень студентів. „Без сумнїву — пише »Н. Вр.« — появленє у варшавскому університетї русиньскої молоді і зближенє її з росийскою не на руку ковінька Полякам; і в польских ґазетах появили ся навіть статї, переняті турботою, що „товариші Сїчиньского“, які розгромили львівский університет, внесуть нові розрухи в наше громадяньске житє“. „Нов. Время“ цїлком резонно запевняє Поляків, що „товаришів Сїчиньского“ варшавский університет в своїх стїнах, запевне, не побачить. Прибудуть сюди „москалефилы, старорусины, а ихъ можно встрѣтить лишь съ распротертыми объятіями“. Скатертю дорога! скажемо і ми їм. Баба з воза — коням лекше. Ідїть і не вертайтесь на українську землю, за вами тут нїхто не буде жалувати.

— **Холєра в Київі.** В днях 3. і 4. с. м. доставлено до Олександрівского шпиталю в Київі 8 осіб недужих на холєру. За весь час пошести холєри в Київі було в тім шпиталю 69 хорих, з чого 12 померло. В холєричнім шпиталю для робітників було всего доси 7 хорих, з чого 4 подужали, а 3 особи остають в лїченю. В військовім шпиталю в Київі було хорих на холєру 64 жовнїрів. Осталось тепер 14, инші подужали.

— **Бойкот корчем.** З Тернополя доносять: В околиці Підволочиск в селах Камінка, Богданівка і сусїдних триває вже від двох тижнїв бойкот корчем в неділї і сьвята. Кількох молодих сьвященників і учителїв взяло ся енерґічно до ширення тверезости і змогли пересьвідчити селян про нещастє пияньства. Нїхто рішучо не ходить до корчми, нїхто в нїй не купує, а знаних налогових пяниць стережуть парубки і не допускають до корчми. В неділю по полудни збирають ся селяни або на

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 137.

В листї з 6|7. 1869 писав

Олександер Барвінський брата до Осипа:

„Чи й Шрама залічити між писателї у читанці?“ На те відповів йому Осип 8|7. 1869: „Шрама в читанці мож би й опустити, зваживши, що він доперва сего року заявився, тай то дуже мало, хиба в библиографії умістити. — Прислана тобою дума Шрамова уже як тобі відомо — напечатана. Я попереміняв дещо, однакож Шрам на те дуже розгнівав ся — и я аби не попасти в него в неласку, я казав, що таку вже ти прислав, бо він хотів Вахнянина песемно бештати, що переміняє чужі твори. Я ёго просив ще о що нового, однакож він казав, що в тебе есть ще пару думок ліричних, а Богуна я маю, отже нехай перше се напечатають, „не зміняючи нічого, тоді я дам дещо иншого“. Отже пришли, які вони є, або до мене або просто до Вахнянина с тим, щоб нічого непреиначував, бо автор собі не жичить. Ледво неледво я уговкав старого Шрама, а він трохи успокоів ся.

Ч. 138.

Лист Ізидора Воробкевича до Олександра Барвінського,

писаний 9. липня 1869.

Милий друже!

Класефикаціями, братічку, такъ занятий-емъ, що й небуло коли до тебе написати. Листъ відъ Куліша немавъ докладну адрису и мандрувавъ довгий часъ, доківъ до мене достався. Єго остатна адриса була Prag, отъ тому добре, щось мені сказавъ, де вінъ теперъ, якъ буду мати часъ то єму напишу, а то хіба у вакаціяхъ статись може. Хочу я єму и скілка поезій післати. Чему вінъ тутъ своє діло пичатати думає, нерозумію я, понеже тутъ у насъ й черенки не такі красні, якъ де єнди, ліпши пішлобъ діло у Львові або Коломиі.

Дякую тобі за гратуляцію. И я ставъ вже у ряду зъ другими людьми, то мене дуже тішить. Дякую тобі далі за твою любовъ, щось и мої твори у твою читанку принявъ. Но почуй, братічку, давно я тебе хтівъ просити, щоби ти думу „Мурашка“ тамъ не помістивъ, понеже въ ті думі много есть не мого и такожъ такее, зъ котримъ я ніколи несогласався. Отъ прошу тебе ту думу випустити. Ти очевидні випадки не мої, и я нехочу, щобъ оне підъ моімъ имьямъ у книжці стояли. Якъ тобі то не возможне, то лудши випусти мене. У Мурашці моглобися то, що я думаю, випустити або поправити, али такъ друкувати, неможу ніколи согласитись. Прощай, брате, и негнівай ся за се на мене.

За твою фотографію дякую тебе, она мене дуже утішила, я зъ неї бачу, що мій другъ Олекса уже совершеннимъ мужемъ — лишъ одно єму бракує, а то хороша жіночка.

Немоглобись безъ мої біоґрафіи обійте? Я родився у Чернівцяхъ 1836, де мій отець катихитомъ философічнимъ бувъ. Ходивъ до школи такожъ тутъ, по руски нігде неучився и зъ нашею поезію при збиранью народнихъ пісень, а особливо мелодій познакомився. Святився я р. 1861 и бувимъ парохомъ въ Давидинахъ и Рус-М(олдавиці). Що далі зі мною сталося, тобі знакомо.

(Дальше буде).

приходстві, або під школою або в читальні на сходини, а корчми стоять пусткою. Жиди ломлять руки, але то нїчо не помагає. Бойкот переносить ся постепенно до инших сїл.

— **Горівка в Росиї.** В останнім півроцї минуло ся в Росиї, европейскій і азиїскій, горівки за 427,795.412 рублїв, се є більше о 3,745.486 рублїв, чим в першім півроцї 1907 р.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.** (Саля „Сокола". Початок 7½ вечер). Лише 8 вистав. Білети продає „Народна Торговля". Абонамент на 6 вистав 10 К.)

В четвер дня 10. с. м. „Чорноморцї" народна оперета в 3 д., музика М. Лисенка.

В суботу дня 12. с. м. „Галька" опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 13. с. м. „Маруся Богуславка" історичні картини в 5 дїях зі співами і танцями М. Старицкого.

Ві второк дня 14. с. м. „Продана наречена" опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нинї (середа): „Спіритисти« ком. в 4 д. Мозера. — В четвер: „Красна Олена" оперетка в 3 дїях Офенбаха.

— **Краєва рада шкільна** висловила признане Корнилови Лещиньскому, управ. 2-кл. шк. в Наконечнім коло Яворова, при нагоді перенесеня его на власну просьбу в стан супочинку; іменувала в народних школах: Андр. Яхимяка учит. 6-кл. шк. муж. в Живци, Ірину Неметівну учит. 6-кл. шк. жін. в Підволочисках, Івана Гомика управит. 4-кл. шк. ім. Шевченка в Коломиї, Онуфр. Михайлюка учит. 4-кл. шк. нар. злученої з видїловою ім. Пирамовича в Коломиї, Иос. Підгалича учит. 4-кл. шк. нар. злуч. з видїловою ім. Коперника в Коломиї, Виктора Кулика учит. 4-кл. школи ім. Карпиньского в Коломиї, Юлїяна Семйона учит. 4-кл. шк. муж. ім. Шевченка, Влад. Аркусевича і Фр. Крижановского учит. 4-кл. шк. ім. св. Казимира в Коломиї, Стан. Попа учит. 4-кл. шк. пол. з видїл. в Яворові, Ізид. Честиковского управ. 2-кл. шк. в Остапю; учительками 2-кл. шкіл: Стеф. Жураковску в Чесниках, Олимп. Кульпову в Кореличах і Мар. Кравсівну в Загірочку.

— **Заряд монастиря СС. Василиянок в Яворові** подає до відома, що в році шк. 1908/9 отвирає І-ий рік семінариї. Вступні іспити будуть відбувати ся в днях 10. і 11. вересня.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** ім. Микола Лисенка, відбувають ся кождого дня від год. 10 до 12. перед полуднем і від 4—5. по полудни в льокали Інститута („Народний Дім" ул. Театральна 22) II. поверх через ґалерию на право. Наука розпочинає ся з днем 15. вересня, а удїляють єї професори з державними кваліфікациями; наука обнимає: гру на фортепянї, на скрипцї, сольовий і хоральний спів, теорию, гармонію і історию музики. Близших пояснень може засягнути в повисших годинах в Інститутї а письменно у голови тов-а проф. Волод. Шухевича, Львів, ул. Собісчини 7.

— **Іменованя і перенесеня.** Кр. рада шкільна іменувала заступниками учителїв в ґімназиях: Йос. Добруцкого в II. польс. ґімн. в Станиславові, Мих. Лисаковского, Ант. Врубля і Ів. Ясїньского в Бучачи, Евг. Спітталя в I. польских ґімн. в Станиславові, М. Авербаха і Кар. Бауера в Самборі, Альфр. Броднїцкого в Золочеві, Людв. Фришгака і Генр. Пінкаса в Дрогобичи, кс. Стан. Жуковского і Фр. Сенковского в ґімн. Франц Йосифа у Львові; іменувала учителем релїґії о. Ярослава Бородайкевича в руск. ґімн. в Станиславові, а дїйсними учителями релїґії: о. Володимира Паславского і кс. д-ра Фр. Янїцкого в I. польск. ґімн. в Станиславові; перенесла заступників учителїв ґімназий: Стан. Фиду з Н. Санча до Дрогобича, Бол. Пророка з Самбора до V ґім. у Львові, Алекс. Йордана з Самбора до Ярослава, Йос. Ржонсу з Н. Санча до VII ґімн. у Львові; придїлила до II. польск. ґімн. в Тернополї дїйсного учутеля реальної школи в Снятинї, Алекс. Солєцкого.

Наука, штука і лїтература.

— **Економіст,** місячник економічно-господарский, вийшов за серпень с. р. і містить отсї статї: Консумцийні (потребительскі) спілки на Українї.—О касах при наших торговельних спілках. — Внесенє п. Т. Войнаровского і тов. в справі віддовженя селяньскої посїлости. — Автономія України (біблїоґрафічна замітка). — Лихва. — Поворот до випасу свиней на пасовисках. — Поляк про наш спілковий рух. — Обіжник Краєвого Союза ревізийного у Львові з дня 31. серпня 1908 до союзних стоваришень заробкових і господарских. — Новинки.

Телєґрами

з дня 9. вересня.

Будапешт. Цїсар по приїздї до Будапешту приняв вчера на послуханю президента кабінету д-ра Векерля, який здав монарсї звіт з біжучих справ державних.

Любляна. Вчера розпочав ся тут зїзд славяньских дневникарів. Отворив наради голова союза слав. дневникарів п. Голєчек, потім промовляли бурмистр Любляни др. Грібар і инші.

Берлїн. З Петербурга доносять, що в Курдистанї (Персия) вибухла загальна анархія. В Тебріс убито в останних днях 1500 осіб.

Петербург. Ґр. Лев Толстой трохи подужав.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Костюшка у Львові.

Приїхали дня 9. вересня: Петро Буголь, Краковець; Павло Банях, Сокаль; Тит Войнаровский, Балинцї; Юлїя Метелля, Люблинець; Іван Рибчук, Долина; Франц Калькус, Відень; Іван Павлусевич, Довга ад Войнилів; Корнило Монцїбович, Калагарівка; Дмитро Хомяк, Самбір; Теодор Синятович, Чорний потік; Іван Бурґель, Команча; Онуфрій Чипька, Жовтанцї; др. Максимілїян Френкель, Журавно; Ле Ґросман, Тернопіль; Йосиф Стиньский, Самбір; Іван Сенечко, Дроздовичі.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів", „Сїчей", зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признаня**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

Учительки працьовитої потребую до одного хлопця III кл. норм. на цїлий рік. — *О. І. Стефанчук* в Павенчу, п. Станиславів.

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщенська Nr. 97.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біляньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикох.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер"

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцийою на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні,** з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер" на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі .	234·398 К.
Цїнні папери . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 196. Львів, пятниця дня 29. серпня (II. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

Сесия XI. від 16. X. 1894.

На початку парляментарної сесиї явили ся у Відни: я, Барвіньский, Романчук, Підляшецкий та Охримович. Телишевский та Мандичевский не показались. Телишевский носить ся з гадкою зложити мандат, але не складає!

Першою справою було, чи говорити при буджетовій провізорії дня 19/X 1894 р.? Я мав річ готову, але не виголосив її, бо говорила лише опозиция, а всї прочі сторонництва узнали відповідним — не говорити.

В справі обсади нотариятів на Буковинї були ми оба з Барвіньским офіцияльно у мінїстрів Шенборна і Яворского. Ми жадали, щоби на 6 місць іменовано бодай одного Русина, Стрийского. Ми упімнули ся рішучо о наше право і поставили сю справу як полїтичну, як постулят. Румуни аґітують страшно contra. Є тут у Відни правосл. митрополит Морар, який ходить всюди і попирає Румунів. Я говорив ще в тій справі окремо з Шенборном, Залєским і Абрагамовичем і просив їх, щоби нас попирали.

Романчук міг говорити при буджетовій провізорії, але не говорив.

Цїкавою є ся обставина, що львівскі Русини (Белей etc.) хвалять вже мене за те, що я не допустив до славяньскої коалїциї. Белей казав менї: „З одним годимось з Вами, що Ви перешкодили руским клубам (клюбови) злучитись з Молодочехами. Були би ми зробили фіяско. Самі Молодочехи не знають, що з собою зробити. Омлядіна їх пече etc. Я відповів Белеєви: „Може за місяць, або два, а ви похвалите мене ще й за опортунїстичну полїтику".

Дня 8. X. 1894 р. їхав зі мною Окуневский до Стрия. Вів помяк також в своїй опозициї. Хвалив Барвіньского за промову в делеґациях. Сказав при сїй нагоді менї таке: „Романчук заявив, що вже зрезиґнував з проводирства і тепер трудить ся над статистикою Русинів в Галичинї". Чому Романчук і »Дїло« замовкли про славяньску коалїцию, котру давнїйше так хвалили і до якої нас тягнули — Окуневский не вмів дати відповіди. Я спитав дальше Окуневского, що буде з акциєю примиреня руских партий? Окуневский сказав таке: „Ся якция вже пропала. Романчук не робив єї в поважних цїлях, а лише для власного еґоїзму, щоби не втратити мандату. Зірвавши з правительством, він хотїв оперти ся на кацапах і нас". — Такого суду про Романчука (еґоїзм) я не надїяв ся від Окуневского, котрий в сїчни 1894 р. одушевляв ся полїтикою Романчука. Я не думаю, щоби Романчук так низко упав.

Дня 24. X. відбуло ся під проводом Підляшецкого засїданє руского клюбу (Барвіньский і я — прочих не було), на котрім завізвано письменно Романчука і Телишевского до зложеня мандатів в комісиях ради державної які они заняли з титулу, що були членами руского клюбу.

Підляшецкий сидить на двох стільцях.

Дня 28. X. говорив я в парляментї коротку річ, щоби піддержати петицию духовеньства рускої перемиской епархії о надзвичайну запомогу з державних фондів по причинї неурожаїв і елєментарних невзгодин в лїтах 1893 і 1894.

Барвіньский був у Мадейского в справах 1) заснованя руской 4-клясової школи вправ в Самборі при учит. семінарії; 2) основаня семінарії в Сокалї; 3) »Народного Дому«, 4) історичного семінаря руского; 5) обсаджуваня медичного факультету у Львові Русинами, на разї з Украйни; 6) стипендий для Винницкого і Днїстряньского на правничі катедри львівского унїверситету, именно для цивільної процедури і векслевого та торгового права, Мадейский все прирік. Заявив, що шкільні справи треба підготовити в радї шкільній краєвій у Львові, так само у Львові повинні Русини походити коло „Народного Дому". Чи лише пора тепер на те, щоби останну справу уряґувати? Стипендиї будуть признані, нехай лише кандидати внесуть поданя.

Дня 30. X. відбув ся коалїцийний бенкет. Мінїстер судівництва Шенборн сказав менї на вступі на ухо: »Den Stryjski werde ich ernennen«. Мала побіда над Румунами, котрі всїми силами перли на Шенборна за Румунами. Помогли нам в тій справі Яворский і Давид Абрагамович.

Вчера, дня 29. X. поїхав Барвіньский до

Польскі конспіраций серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

В наслїдок реляциї старости Мартиновича, президия львівскої ґубернії звернула увагу митрополита Левицкого і адмінїстратора львівскої латиньскої епархії Захаріясевича на особу Сїлецкого та зажадала від них, щоби враз з ректором і префектами семінарій против сего шкідного руху виступали *).

Від митр. Мих. Левицкого прийшла відповідь (Nr. 3627), що він велїв слїдити за пропаґандою Сїлецкого, однак слїдство не довело до нїяких результатів; що видав ще дня 12. вересня (Ч. 2850) приказ до ректорату, щоби від часу до часу ревідовано книжки і письма, які приходять до питомців; що такі ревізиї переводжено вже 20. і 29. жовтня, 4. і 13. падолиста не лише по музеях, але й по дормітарах, однак не найдено навіть слїду зборонених книжок і що в наслїдок письма львівскої президиї ґубернії (Nr. 1411/g) поручив ректорови і префектам, щоби спільними силами хоронили питомців перед вливом лихих людий, які мають на метї пропаґанду революцийних ідей [1]).

Рішучі заперечення революцийної пропаґанди серед питомців латиньских духовних семінарий прислали також адмінїст. львівскої епархії, Захаріясевич [2]) і лат. епископ з Перемишля, Корчиньский [3]).

Та всї ті заперечення сьвідчили радше про обережність питомців, чим про брак аґітациї серед них. Конспірувала тодї на рівні польскі і рускі богослови.

Правительство, що чуло, як руске духовенство у Львові уживає в щоденнім житю польскої мови, а по церквах голосить польскі проповіди, побоювало ся, щоби польскі конспіраций не найшли серед нього відгомону і тому видало під адресою митр. Левицкого дня 16. лютого 1834 р. доволї інтересну грамоту. Привід до неї дала обставина, що ще дня 25 лютого 1833 р. відправили Поляки в костелї Кармелїтів у Львові заупокійне богослужене за повстанців, які упали в р. 1831 від росийских куль під Ґроховом. Се не подобало ся президиї львівскої ґубернії, яка дня 9. марта 1833 р. поручила львівскому латиньскому архіепископови Анквічеви, щоби на будуче заборонив відбувати такі богослуженя [1]), а з окрема пригадала ему те саме в рік пізнїйше, дня 16. лютого 1834 р. [2]). Щоби припадково Поляки не відправили в р. 1834 такого богослуженя в котрій небудь з львівских руских церков, президия ґубернії вислала також заборону до митр. Левицкого, в якій, після згадки про богослуженє в Кармелїтів, читаємо:

„Da sich ähnliche politische Kirchenfeierlichkeiten erneuern könnten, die Abhaltung derselben aber in mehreren Beziehungen nicht zulässig ist, so fordere ich E. E. auf, sämmtliche unterstehenden hiesigen Pfarren anweisen zu wollen, damit dieselben in einem jeden Falle, wo die Abhaltung einer Sterbgedächtnissandacht, die nicht zugleich mit einem Leichenbegängnisse verbunden ist, angesucht würden, hievon unverzüglich Hochdenselben die Anzeige zu erstatten. Sollte eine solche Andacht an dem Jahrestage eines, in dem gegedachten Feldzuge vorgefallenen Gefechtes, worüber aus dem mitfolgenden Verzeichnisse [3]) eine nähere Andeutung

*) Тамже Nr. 1521|g ex 1834.

[1]) Тамже, Nr. 1411|g ex 1834.
[2]) Тамже Nr. 1547|g ex 1834. Письмо має дату 7. падолиста.
[3]) Тамже Nr. 1581|g ex 1834. Письмо з датою 18. падолиста.

[1]) Тамже Nr 75|g ex 1833.
[2]) Тамже Nr 142|g ex 1834.
[3]) Спис на окремій карточцї. В нїм читаємо: Wawcz, Mińsk, Dęby wielkie 5 Apr. 831 bei Iganie.
19 May 831 bei Rudka
21 „ „ „ Nicz, Tykocin, Cichanowice,
26 „ „ „ Ostrołęka.
6 und 7 Sept. 841 Wola bei Warschau.
8 und 7 Sept. 831 Kapitulation. Під бру-

Львова на сумний, похоронний обряд Омеляна Огоновского. Шкода велика!

Дня 30. X. був я в цїсарскій канцелярії у придворного секретаря Савіцкого в справах Кеслера з Жовкви (venia studiorum) і пані Кравичевої, якої поданє одержало цїсарску сиґнатуру.

В нїмецких дневниках за ческими »Narodni Listy« (вість подана Романчуком) є вість про те, що руский клюб візвав Романчука до зложеня мандату в буджетовій комісиї. Інформацию про те, хто як голосував, подав Романчукови Підляшецкий. Але де клюбова тайна? Ой сидить сей панок на двох стільцях.

Мандичевский писав, що хорий. Телішевского і Охримовича нема.

Адвокат Мандичевский з Станиславова пише о правне заступство філії Nationalbank в Станиславові.

(Дальше буде).

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(Конець).

Ми навели хід розправ і головні постанови місионарского зїзду, а з сего можна вневнити ся, що державне росийске православіе готовить ся до завзятої боротьби з католицкою Церквою а особливо з Унїею і накликує до помочи державні власти.

Ся боротьба, як з усего ходу розправ і з постанов місионарского зїзду виходить, має бути не відпорна, але навпаки зачіпна і се не може бути рівнодушним також для нашої руско-католицкої Церкви. Не від нинї помічуємо сї змаганя росийского православія і обединительних аґентів росийских, щоби і в Галичинї поміж руским народом довести до відступства від унії і тут розповсюдити православіе, а тим способом підготовити підвалини до национального і політичного обединеня, до змосковщеня Русинів галицких. Переписка Дениса Зубрицкого з Поґодином, видана московским Обществом Історіи і Древностий, Переписка Якова Головацкого видана проф. Сгудиньским, переписка Лебединцева з 60-их років напечатана в Кіев. Старинї і написана на сїй основі розвідка проф. Сгудиньского Zza kulis propagandy prawosławnej, дїяльність Івана Наумовича, Мончаловского, Дудикевича et comp., Общества ім. Качковского, прояви православної пропаґанди в перемискій і станиславівскій епархії, видавництво в Перемишлї часописи для правосл. пропаґанди і дїяльність добре відомого Носевича, паломництво руских селян під проводом наших москвичів до Почаєва і до Киева на Ореображеніе Гос. і Успеніе Пр. Б., промови почаївских монахів, київского митрополита і проф. Фльориньского до галицких паломників, отсе все є звена одного ланцуха, що вяжуть ся з собою і вказують на систематичну роботу в тім напрямі. Думаємо отже, що наш Епископат, наше духовеньство не повинні супроти того занимати вижидаючого становища, а взяти ся до дїланя, ne quid respublica detrimenti capiat. Як і що робити, се вже не наша річ, се задача наших духовних властий і нашого духовеньства. Одначе побіч духовної, церковної сторони, має ся справа також і национальне значіне і тому звертаємо на се бачність також руских послів і полїтиків. Caveant consules!

Полїтичний огляд.

З неділї починає ся полїтична осїнна кампанія, позаяк збирають ся краєві сойми. Передовсїм звертає на себе бачність полїт. кругів ческий сойм, бо, як ми вже нераз на се вказували від вислїду его сесиї зависиме не лише нїмецко-ческе порозуміне в краю, але також законодатня дїяльність державної ради. Протягом сего року нагромадило ся стілько пального материялу, що було би неможливо наперед говорити про успішність соймової сесиї. Головна ей задача — се виборча реформа. Про правительственну предлогу не відомо ще нїчого певного, а хоч се річ можлива, що обидва полїт чні табори згодять ся на головні основи сеї виборчої предлоги, то без сумнїву о подїл виборчих округів розгорить ся завзята і довга боротьба. Тому то можна вже наперед сподївати ся, що в сїй сесиї сойм не ухвалить виборчої реформи а відішле її до кр. видїлу, щоби він розглянув усї подробиці.

Т. зв. нїмецкі вольнодумцї намагають ся довести до зєдиненя всїх послів сего табору і в тій цїли на 20 с. м. скликують зїзд до Градця, щоби осягнути порозуміне між вольнодумцями альпейских і судетских країв. Одначе в Чехах вже потворили ся орґанїзациї нїмецких послів соймових і тому можна припускати, що хиба дійде до такої між ними злуки, як в держ. раді представляє т. зв. девятка, а се не розбуджує великих надїй на тїсну злуку нїмец. поступовців в держ. раді.

Для держ. ради приготовило правительство вельми обємисту програму: буджет на 1909, буджет. провізорию до 30. червця 1909, закон про обезпечене на старість до працї, торгові договори з Сербією, Болгариєю і Румунїєю, і неполагоджені літом закони про горівчаний податок, про пошести худоби, мелїорацийний закон і ин. Кожда з тих справ містить в собі зароди до спорів і боротьби, а передовсїм хлїборобники мають досить поводів виступати горячо проти торгових договорів.

Язиковий закон не готовий ще на стілько, щоби можна его предложити держ. радї, а імовірно правительство схоче в ческім соймі підготовити прихильне ему успосібленє і порозуміне. Нераз уже роблено такі проби, а чи теперішня буде успішнїйша, докаже найблизша будучина.

Проґрама дїяльности держ. ради обнимає головно народо-господарскі питаня, котрими правительство намагає ся відсунути на бік национальні справи і спори. Чи се удасть ся осягнути, також можна сумнївати ся.

Справа злуки Босни й Герцоґовини з Австро-угорскою монархією стає пекучим питанем. Трудність сеї справи полягає в тім, що питанє, чи ті краї мають бути влучені до Австриї, чи до Угорщини, може викликати острий вельми спір. До такої злуки

---

entnehmen werden, bezweckt seyn, und sich die Muthmassung ergeben, dass solche zum Gedächtnisse der darin gefallenen Polen gefeiert werden soll, so wollen E. E. die Abhaltung derselben sistiren lassen und hievon gleichzeitig dem Landespräsidium die Anzeige machen [1]).

До відомости ряду про настрій серед питомців дійшли в р. 1834 лише поодинокі факти. Дня 11. цвітня 1834 р. донесла президия ґ берниї (Nr. 438/g) митрополитови, що Іван Вендзїлович, питомець-екстернїст 4 року віддав до друку минулого року в інституті Оссолїньских революцийні пісонькы (»cantilenas revolutionares«) і тому не було би вказаним допустити его до сьвячень. З огляду, що Вендзїлович належав до перемискої епархії, митрополит повідомив про письмо президиї еп. Снїгурского, який дня 4. мая 1834 р. (Nr. 868) виключив Вендзїловича з духовного стану, про що митрополит звістив ґубернїю [2]). В чотири місяцї пізнїйше (дня 25. серпня 1834 р.) зажадала від митрополита Левицкого президия ґубернії, щоби Николу Кмицікевича, питомця IV року, що скінчив богословскі студиї в Перемишли а який належав до тайних товариств і ширив »carmen offensionis contra Serenissimum Archiducem Generalem Galiciae Gubernatorem« та посьмів виступати против перемискоґо старости і против цїсарского війска, не допущено до сьвячень, як чоловіка »C R. Regimini male addictum«. Митрополит повідомив дня 1. вересня про заряджене президиї ґубернії епископа в Перемишли, Ів. Снїгурского і днем раньше доніс про се президиї [1]).

[1]) Тамже з р. 1834 Nr. 150. Про участь Николи Кміцїкевича в р. 1832 в студентскім товаристві в Перемишли, прозваним насьмішком „сенатом“, або „товариством ученых“, в якім Кміцїкевич був бібліотекарем і носив титул »міністра просьвіти«, гляди рапорт дир. полїциї, Сахер Масоха, поміщений в працї М. Тершаковця „Українско-руский Архив“, т. III, вид. Н. Тов. ім. Шевченка, ст. 15—25. Замітними є погляди Кміцїкевича в сїм часї на руску справу: „es träumte mir, dass ich die Russinen befreit und ihnen die Unabhängigkeit verschafft habe,—darüber bin ich in eine solche Manie verfallen, dass ich nichts anderes denke; in einem Anfalle von Begeisterung schrieb ich an Lużecki, dieser wies mich aber zurecht, ich solle auf Literatur denken, damit Minerva nicht die Gestalt des Kriegsgottes annehme. Nach meiner Meinung wäre das Beste, wenn Polen sich erhöbe, ich habe grosse Pläne... Am meisten sind mir die Russinen in Gedanken — die Polen mögen an sich denken, ich aber denke an die Meinigen, dies kann mir Niemand übel nehmen« (Тамже, т. III, ст. 22—3). Хто знає отже, чи Кміцїкевич брав участь в конспірацийній польскій пропаґандї, скоро з его слів пробиває ся сьвідомість приналежности до рускоґо народа. Кміцїкевич названий (Тамже, т. III, ст. 18) »Nicolaus von Wetlin«.

Щоби подібним подїям зарадити та відвернути питомців львівскої семінарії від конспіраций та революцийного руху, митрополит видав під днем 12. вересня 1834 р. (Nr. 1324) поручене ректоратови духовної семінарії „ut candidatis status spiritualis initio cujus libet mensis officia erga supremum Imperatorem per sermones ab ipsis Alumnis Seminarii elucubrandis exponantur et inculcentur“ [1]). Спосіб заради, затверджений президиєю ґубернії, був доволї сумнївої вартости. Промови про обовязки супротив цїсаря, проголошувані питомцями в присутности президияльних урядників ґубернії, бажаного успіху не принесли і конспірацийного руху не здержали, а хто знає, чи его не скріпили. Таке можна би підозрівати з факту, що саме в роках 1834—1835 ширила ся тут на значну скалю конспірацийна пропаґанда, яка вийшла на яву в р. 1838 на основі доносу о. Дезидерия Гречаньского. Та про сю справу, що покінчила ся справжньою траґедиєю для деяких сьвящеників та їх родин, розкажемо низше.

Коли у львівскій духовній семінарії конспірацийна пропаґанда тїшила ся значними успіхами, у віденьскім ц. к. конвікті, де побіч польских докторандів і питомців виховували ся рускі богослови, потерпіла вона в сїм часї повну неудачу.

(Дальше буде).

лїоном акту до митрополита підписані радн. ґубернії В. Залеский і Фестенбурґ.

[1]) Тамже Nr. 142/g ex 1834.

[2]) Gestions-Protokoll des griech. kath. Metrop. Ordinariats з р. 1834, Nr. 22, 27 і 33.

[1]) Gestions-Protokoll з р. 1834, Nr. 154.

треба згоди европ. держав підписаних на берлїньскім договорі, а неперечно переговори бар. Еренталя з мінїстром Тіттонїм і нїмецк. держ. секретарем Шеном відносили ся і до сеї справи. Пильною она є з того огляду, що імовірно в листопадї збере ся турецкий парлямент, а колиб до сего часу не полагоджено справи влученя сих країв до Австро-угор. монархії, далоб се привід до вельми небажаної розправи в турецкім парляментї і ще більше утруднилоб сю справу.

Бурмістр Сараєва, Хорват др. Мандич, заявив ся в розмові з редактором Reichspost за злукою сих країв з Австро-Угорщиною яко самостійних державних країв (Reichsland), чим обминулоб ся спір між Австриєю і Угорщиною і за якнайскоршим введенєм краєвого сойму для обох тих країв.

Побут мінїстра Бурияна і численних послів ческих, христ. суспільних нїмецких і словіньских, котрі збирають там поміченя для делеґацийної сесиї, є в певній звязи з сим важним для монархії питанєм.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Усїкн. гл. С. Івана; римо-кат.: Якинта і Прота. — В с у б о т у: руско-кат.: Александра; римо-кат.: Ґвідона.

— **Ексц. Митрополит ґр. Шептицкий** зістав іменований заступником краєвого маршалка Галичини при кермованю нарадами сойму. Дотичний цїсарский рескрипт появив ся у вчерашній Wiener Ztg.

— **Церковна суспенза.** Дізнаємо ся, що Ексц. Митрополит переслав суспензу церковну для сьвящеників Крохмального і Василевича (давно називав ся Тимотей Слїпий), що перебрали ся недавно без канонїчної відпустки до Канади і там, замість служити церкві і спасеню вірних, баламутили народ, відтягаючи єго від католицкої вірн. Крохмальний мостить дорогу до схізми росийскої, Василевич грає ролю независимого і заповідає, що буде ще в Канадї архієпископом — на взір мабуть Серафима.

— **Членами гал. кр. ради шкільної** на найблизший период функцийний іменував цїсар: Кустоша римо-кат. капітули митр. у Львові о. д-ра Зиґм. Лєнкевича, крил. гр.-кат. капітули митр. у Львові о. Еміля Білиньского, еп. вірм. о. Йос. Теодоровича, евангелицкого пароха в Бриґідах Павла Коздоня, проф. краків. університету д-ра Льва Штернбаха і д-ра Каз. Моравского, проф. університету у Львові д-ра Кир. Студиньского, проф. учит. семінарії у Львові Ал. Барвіньского і директора академії торгов. у Львові Ант. Павловского.

— **До становища посольского кандидата Ганкевича** замічає Przegląd, »że on na wszystkich zgromadzeniach przedwyborczych mówił po polsku i na swym sztandarze wypisywał nie miłość do Rusi („Дїло“ само зазначило, що заявляв ся за відбудованєм Польщі та зі своєю рускостю не манїфестуєть ся!) ale miłość do kosmopolitycznego socyalizmu. Sapienti sat!

— **З огляду на холєру** в Росиї намісництво видало санїтарні розпорядженя що до прибуваючих зі сходу подорожних. Приїзших будуть удержувати якийсь час під доглядом лїкарів. Такий догляд заряджено над двома особами, що прибули вчера до Львова з полудневої Росиї.

— **Пятьсотлїтний ювілей міста Черновець** на Буковинї. Члени мійского ювілейного комітету відбувають майже щоденно засїданя в справі сьвяткованя роковин єствованя столиці зеленої Буковини. День роковин має слїдувати 20. с. м. На сей день пороблено всїлякі приготованя, помежи ними дипльом посьвяченя міщаньскої хоругви і ланцюх для посадника міста. Відповідно до ухвали програмового комітету має сей дипльом містити, крім історичного начерку також спис всїх тих міщан, що прислужили ся тягом лїт около розвитку міста Черновець.

— **З нагоди двадцятипятилїтних роковин смерти** великого росийского письменника Ів. С. Турґенева, поступова росийска печать присьвятила єму богато цїнних статий, що всесторонно виясняють значінє єго літературної і громадскої дїяльности. Серед оповіщеного тепер материялу особливо увагу звертають на себе спомини про покійного письменника, написані професором М. М. Ковалевским. Про величезні заслуги Ів. Сер. Турґенева для росийского громадяньства не будемо тут розводитись, бо він має загально сьвітове значінє. Але імя великого небіжчика почасти звязане з украіньскою літературою. Він був у близьких зносинах з Т. Шевченком і особливо з Марком Вовчком. Творами останньої Турґенев так одушевив ся, що переклав їх на росийску мову і взагалї богато допоміг літературному успіху знаменитої украіньскої письменницї. В останній книзї місячника „Минувш. годы“ оповіщено між иншим листоване між Турґеневим і Марком-Вовчком.

— **Холєра в Київі.** В днях 5 і 6. с. м. занедужало 20 осіб, померли 2, виздоровіло 28 зпоміж тих, що лїчились в шпиталях проти холєри.

— **Урожай на Украіні.** Скрізь в пирятиньскім й лубеньскім повітї пропала гречка і не знати від чого. Зелена стеблинка гречки пересохне коло коріня, потім переломить ся, впаде на землю й чисто зсохне. І селяни нїяк не доберуть способу, від чого воно. Тільки і цїла остала та гречка, що рано сїяна. — У валківскім повітї в Харківщинї врожай озимини сего року не дуже то гарний: жита й пшениці ледве набирає ся 8—10 кіп на десятинї. Ярина красша: жито й пшениця в звичайних селяньских хазяйствах дають по 15—18 кіп на десятину, а в культурних трохи більше. З копиж намолочують пересїчно 5—6 пудів; кубанка — пшениця дає до 10 пуд. Ячмінь і овес уродили на десятинї 18—20 кіп; з копи їх намолочують 4—5 пуд. На зерно хлїба добрі. Дуже великі надії покладають селяни на проса та гречки. Баштани у валківскім пов. так собі; подекуди їх заїдає тля, що дуже шкодить їм.

— **Незвичайно сильний вибух**, який настав оноді около 12. год. в ночи, розбудив спячих вже жителїв Львова при площи Бернардиньскій і сусїдних улицях. В пивници дому ч. 15. при тій площи займила ся була цїла бочка спиритусу і настав так страшенний вибух, що в сусїдних домах аж стїни затрясли ся і шиби у вікнах забренїли. Незвичайна ся катастрофа представляє ся ось як: В згаданім домі є шинк Саламона Кребса а в пивници під шинком находить ся великий склад спиритусу. Шинкар зі своїм кельнером Моріцом пішли зі сьвічкою, щоби набрати горівки. Внаслїдок необережности займила ся столїтрова бочка зі спиритусом і вибухла з величезним гуком. В одній хвилї розлив ся горіючий спиритус і облив шинкаря, котрий з криком вибіг на гору, а відтак через шинок на подвірє, де збігли ся люди і пригасили горіюче на нїм одїнє. Гірше вийшов кельнер, котрий лишив ся в пивници; аж коли прибула сторожа пожарна, винесено єго з пивниці вже так страшно попеченого, що по відвезеню єго до шпиталю треба було вложити єго до т. зв. водного ліжка. Кельнер помер того самого дня, а Кребс другого дня.

— **Поступи в воздушній плавбі.** Останними часами стали замітні великі поступи як у воздушній плавбі бальонами так і при помочи

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 137.

Лист Ізид. Воробкевича до Олекс. Барвіньского,
писаний 9. липня 1869.

(Дальше).

Забави Кулїшъ ще довго у Відні? будь ласкавъ и скаже мені.

Шо тичется мене, братічку, то я теперъ дуже слабо шо пишу, десь недесь щось прийде до голови и я туде душею злїтаю, де бувало наймилїйши пробуваємъ. Все минуло и загуло, и я самъ бачу, шо у мене поступу годі. Шо бувало одної днини у моїмъ серці изродилось, то на тое теперъ и рікъ чикати мушу, сумні приконання відоняли крила и годі, братіку, туди злетіти, куди разъ літалось.

Бувай здоровъ, цілую тебе щиро, цілую такожъ твої братья, а особливо Осипа, котрий не мало трути у мов уже хоре серце уливъ и прошу тебе

незабудь твоего друга
Исидора.

9. Іулія 1869.

(До листу додані поезиї: 1. У лїсочку явір тяжко засмутив ся, 2. Лиш ледви снїг стопив ся, розвив ся гай густий — а на кінци: „Сегодни пійду до печатні и спитаю ся тамъ про справу пана К(уліша). Такожъ буду говорити зъ Мігалякомъ).

Ч. 138.

З листу Олександра Барвінського до Осипа Б.
пис. 12|7. 1869.

Вчера діставъ я листъ від Млаки. Не маю часу про все писати, що він пише, але кінчить так: Бувай здоров, цілую Тебе etc. etc., а особливо Осипа, котрий не мало трути у мов уже хоре серце улив etc. Дай спокій, не пиши нічого такого до него. Се люди дуже уразливі, а шкода, щоб перестали писати. От що Куліш у листі, щом нині дістав, пише про Галицку літературу: Одно, що зъ Вашої галицькоі поезиї гарне, се Морозенькове та Шрамове.

Пише також, що добре зробив Шрам, що зупинився зъ переводомъ Хмельницкого, бо вже готуєцця нове відмінне видання. Отже при спосібности я про се Шрамові про Хмільницького напишу.

Я гадаю таки Шрама узяти до читанки.

Єго поезиі, що ще у мене, попересилаю зъ вакаций у Правду, бо тепер нема часу.

Ч. 139.

З листу Осипа Б. до Олекс. Б.,
пис. 14|7. 1869.

„Бувим вчера у Шрама — дуже роздобрухав ся твоїм листом до него; просить тільки, як будеш поміщати, щобись в ёго „Думі“, що недавно поміщена у Правді, звернути первобитність. Також обіцяв мині, упросити Изидора, щоб перепросив ся.

Ч. 140.

З листу Григорія Воробкевича до Ізидора Воробкевича,
писаний 29. липня 1869.

(Переклад з нїмецького): Чи тобі мій тесть справдї оповідав, що я невдоволений житєм у Львові? Пригадую собі, я писав єму лише, що маю дуже мало гроший і мушу жити дуже ощадно, так як і всякий иньший урядник з малими доходами. Врештї, Ти знаєш, мій дорогий брате, що для мене нема вже на землї нї мабуть по смерти там не буде правдивого вдоволеня і щастя; але я виробив собі свою житєву фільозофію, що менї сяк-так злекшує житє. Я нїгде не буду вдоволеним, але і не попадаю в розпуку, я сьмію ся з того.

(Дальше буде).

машин. Машина Врайта в Вашинґтонї лїтає по воздухах як птиця. Оноді робив Врайт нові проби зі своєю машиною до лїтаня і перебув у воздусї 57 мін. і 30 секунд. За той час єго машина зробила 28 колїс і зовсїм безпечно і легко спустила ся на землю.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.** (Саля „Сокола“. Початок 7½ вечер). Лише 8 вистав. Білєти продає „Народна Торговля“. Абонамент на 6 вистав 10 К.)

В суботу дня 12. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 13. с. м. „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами і танцями М. Старицкого.

Ві второк дня 14. с. м. „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині (четвер): „Красна Олена“. — В пятницю: „Золота чарка“ Словацкого.

— **Наданє презент.** Намісництво запрезентувало о. Нестора Коржиньского, пароха в Мединї, на опорожнену парохію цїсарского надання в Довгім, а о. Николая Бурмича, пароха в Полянах суровичних, на парохію в Папортнї.

— **Міска рада Львова** на вчерашнім засїданю між иншим іменувала Антона Павенцкого старшим учителем при видїловій школї ім. св. Мартина і надала презенту на гр.-кат. парохію в Голоску о. Костишинови Евгенови.

— **З Ярослава.** Загальні збори „Бурси ім. св. Онуфрея“ в Ярославі, відбудуть ся дня 25. вересня о год. 5. вечером, а в разї недостачі комплєту о 6. годинї при якій будь участи членів. — *О. Хотинецкий*, предсїдатель.

— **Краєва рада шкільна** іменувала учителями (-льками) 1-кл. шкіл: Олекс. Ґавдуника в Лубківцях, Каз. Дїстріха в Соловій, Стан. Ризевичівну в Направі, Людв. Бичоня в Залїсю, Ал. Брон. Малього в Молодятинї, Ів. Фел. Садлиньского в Жорнисках, Стан. Ружицку в Артищеві, Мих. Табановича в Девятері; — перенесла нар. учителїв: Ієрон. Перепелиньского (управ.) з Богородчан до Комарна, Рах. Муґерівну з Турки до Надвірної, Ф. Креліївну зі Стрілиск нов. до Березділців, Мих. Вишневского з Бучача до Коломиї, Ів. Мегаліївну з Чижок до Рісни польскої, Мар. Скоробогатівну з Зол. Потока до Коропця, Ан. Тішлєрівну з Коропця до Зол. Потока, Олену Похильску з Кулачковець до Конюшок, Йос. Гошовску з Шоломиї до Будилова, Мар. Могильницку з Порхової до Кулачковець, Ник. Райда з Волощи до Мелня, Вол. Дирча з Пцїля до Яхівки, К. Стемпеня з Лесьної до Вепра, Йос. Сальву з Жулина до Тухольки, Ол. Льорхівну з Дудиї до Мриголода.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** ім. Микола Лисенка, відбувають ся кождого дня від год. 10 до 12. перед полуднем і від 4—5. по полудни в льокали Інститута („Народний Дім“ ул. Театральна 22) II. поверх через ґалерию на право. Наука розпочинає ся з днем 15. вересня, а удїляють єї професори з державними квалїфікациями; наука обнимає: гру на фортепянї, на скрипцї, сольовий і хоральний спів, теорию, гармонїю і історию музики. Близших пояснень мож засягнути в повисших годинах в Інститутї а письменно у голови тов-а проф. Волод. Шухевича, Львів, ул. Собїсчини 7.

Посмертні † оповістки.

— **О. Арсеній Іван Лозиньский,** єромонах Ч. С. В. В., упокоїв ся в монастири крехівскім 27. серпня в 36. роцї жита. Покійний вступив до Чина маючи лїт. 17. По скінчених студиях фільософічних і теольоґічних в колеґії оо. Єзуїтів в Кракові, наділений степенем доктората фільософії і теольоґії, учив через два роки теольоґії моральної клериків-монахів. Опісля перенесений до Риму був ректором тамошної рускої колеґії. В роцї 1905, з причини слабого здоровля, повернув до Галичини і ту на просьбу Ексц. Митрополита приняв уряд єписк. комісаря для справ Згром Сестер Служебниць і з порученя Митрополита займив ся уложенєм правил і конституциї для тогож Згромадженя. Працю ту довершив Покійний по двох лїтах під кождим зглядом знаменито, узискавши повне признанє вашого Епископату і тим способом поставив се Згромадженє, що доси не було канонїчно зорґанїзоване, на трівких канонїчних основах. Однак та праця, вимагаюча превеликих студий, трудів і енерґиї, винищила до решти єго слабоньке здоровлє. Занепав на недугу звану левкомію (білачку) а дізнавшись від лїкарів, що з неї нема виходу, зужив послїдні два роки житя на приготованє до смерти. Як цїле своє житє був тихої, лагідної, аскетичної вдачі, так особливо в послїдних двох лїтах будував всїх, що єго відвідували, веселостию духа і невинним гумором, котрий єго не опускав до самої смерти. Помер з признаками правдивої християнськоі і монашої праведности, передсказавши собі день смерти в навечериє Успенїя Пр. Матери Божої, до котрої цїле житє мав незвичайно горяче, синівске набоженьство. Покійний уложив крім поменших аскетичних брошурок і кількох переводів з грецкого оригіналу бесїд св. Василия Вел. також більшу книжочку для народу: »Любім Ісуса«. Вічна єму память і земля пером!

Телєґрами

з дня 10. вересня.

Відень. Положенє в окупованих краях є дуже непевне. Скріплено більшу часть ґарнїзонів, жовнїрів з третого року не будуть урльопувати, офіцирів перебуваючих на відпустцї, покликано до служби. Причину до сего дало зростаюче заворушенє серед босняцкого населеня.

Будапешт. Після найновійших деспозиций цїсар виїздить дня 15. с. м. на маневри до Веспрін.

Будапешт. Вчера по полудни бар. Бек конферував довший час з д-ром Векерлем.

Любляна. Словіньскі часописи доносять, що всї словіньскі посли урядять обструкцию в державній радї, если правительство займенує окремого шкільного інспектора до надзору нїмецких шкіл в Країнї.

Брукселя. Сенат приняв закон в справі обнятя Бельґією африканьскої держави Конґо.

Царгород. Зачувати, що султан запедужав.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 9. с. м.: Мария Федусевич, Станиславів; Людвика Жаровска, Романівка; Ольга і Михайло Пауки, Миколаїв к. Бродів; о. Теодор Леонтович, Зашків; Володислав Теодорчук, Чернівцї; Іван Левицкий, Вербиж нижний; Филипина Радикевич, Станиславів; Стефан Дерлици, Плавче велике; Станислав Яблоньский, Росия; Евгенія Фльориянська, Гребенів; Евгеній Мокрицкий, Синік; Йосиф Роґан, Тухля.

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахняк

мешкає тепер

при ул. Зіморовича ч. 5. у Львові.

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциею О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутоk і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають »полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тілько перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Бруховичі	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Бруховичі	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 197. Львів, субота дня 30. серпня (12. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

Материяли до политики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

Дня 31. X. В часї засїданя парляменту сказав менї мін. Шенборн, що в справі Стрийского »es ist nur eine Anfrage nach Czernowitz ergangen um dessen politische Haltung«, що однак его іменованє нотарем на Буковинї переведе з всею певностию. В наслїдок сего писав я до Стоцкого, щоби припильнував справи. Пос. Стефанович (Вірмено-Поляк з Буковини) прирік написати в сїй справі до Widmann-a.

Нинї розійшла ся вість, що Віндішґрец дімісіонує а новий кабінет розвяже парлямент задля проволоки виборчої ординациї, справи Цілейскої і таблиць в Пірано.

Романчук жалує ся в »Дїлї« що руский клюб зажадав від него зложеня мандату до буджетої комісиї і що він не може в державній радї промовляти. Се друге—ложь! Він міг поставити уже сотку інтерпеляций і наглих внесень, міг також говорити при буджетовій розправі 16. жовтня і т. д. — але не зробив сего.

Я тут сам. Барвіньский виїхав на похорони Ом. Огоновского, Підляшецкий забрав ся з Відня нинї „в свояси". Телішевский веде политику дїйсної abstinentiae.

Дня 5. XI. 1894 р. „Дїло" не помістило по день 5 (3) падолиста спростованя в справі дальшого єствованя і уконституованя клюбу руского, а лишило ся при ложній вістї Романчука. „Народна Часопись" помістила дня 3. падолиста мою статию в сїм предметї, именно в справі зазиву Романчука, щоби зложив мандат до буджетової комісиї.

В „Дїлї" з 3. XI. є нова лож, що »новий курс политики одною рукою дає, а другою відбирає" — і наводить в дописи з Буковини (?), мов то правительство буде іменувати Янковского (?) інспектором науки руского язика в школах на Буковинї. Се сьвідома ложь! Ми стараємо ся чейже і дїбємо ся іменованя Поповича (і справдї іменованє Поповича переведено, котрий нинї є кр. інспектором. - *Ред.*).

Дня 6. XI. Нинї була у мене депутация з Угнова (в справі пасовиска). Завтра буду з нею в Шенборна.

Нинї явив ся в парламентї Охримович. Других послів нема анї одного. Барвіньский ладнає справи „Просьвіти" і верне для 10. XI. Романчук не був 6|X. на буджетовій комісиї (трете засїданє — справи: наглячі внесеня).

Вчера була авантура Леваковского в парламентї з нагоди смерти Александра III.

N. Fr. Presse помістила в суботу (3. XI.) моє спростованє руского клюбу і про — его уконституованє, відбуте ще 13. IV. 1894, сейчас по уступленю з клюбу Романчука і Телишевского.

„Politik" подала за „Дїлом" видумку про Романчука, що руский клюб не уконституовав ся і що на зазиві до него, щоби зложив мандат до буджетової комісиї, був лише підписаний секретар.

Дня 7. XI. „Дїло" з 5. XI. помістило спростованє і додало до него донесенє »Narodnich List-ів« про „польонофільских послів, Барвіньского і Вахнянина". З Белея гарна людина! Єму нїколи вірити не можна.

Дня 9. XI. на моє спростованє написало »Дїло« з інформациї Романчука, що сидить у Львові, коментар, в якім допускає ся нової ложі і закидає мому спростованю невірність фактів. Тому вислав я нинї до „Дїла" довге письмо і помістив в нїм виїмки з протоколів руского клюбу від дня 9. III. по день 24. X. 1894 р.

Нинї потверджує ся вість, яку я подав ще перед десятьма днями „Буковинї" — именно, що може прийти до кризи, Віндішґрец дав слово, що возьмесь серіозно за виборчу реформу. Він скликав голови поодиноких клюбів і представив їм річ: „aut Caesar, aut nihil". Якби клюбові провідники не змякли (польскі посли хотїли видложити справу в сей спосіб, що радили проєкт виборчої реформи передати соймам) — то Віндішґрец уступить. Настало би тодї нове мінїстерство і оно розвязало би раду а цїсар може і октроював би пяту курию, або цїлу ординацию. Здаєсь, що Obmann-и клюбові до різдвяних сьвят змякнуть. Віндішґрец мучить їх засїданями. В самій державній раді панує велика апатия. Засїданя відбувають ся рідко, бо комісиї мало працюють. Клюбу руского якби не було. Всї розїхались. Барвіньский кінчить ладнати справи »Просьвіти«. Мандичевский і Підляшецкий сидять в Галичинї. Романчук поїхав на віддих

Польскі конспіранції серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

»U nas w konwikcie, читаємо в листї, co się teraz dzieje, nie działo się jeszcze nigdy i dziać się może nie będzie; co y iak się tylko do Rządu doniesie, iesteśmy wszyscy nieszczęśliwi. Jest to rzecz taka: Lachi (Galiciani — konwiktyści — łac. obrz.) utrzymuią tutaj pronagande paryską — rewolucyini zasady — schodzą się do konwiktu Cewiliści różnego kalibra, Medycyniesi i wszyscy draby lachowskie, debatują, radzą w politycznych rzeczach (wciąż im Rewolucya w głowie) różne zakazane książki przynoszą, broszurki, co się tyczą tych rewolucyjnych zasad, a konwiktyckie Lachy i czytaią, wciąż krzyk, hałas na Cesarza. Zamiast Theologicznych książek są: La Mainais, Dzieje narodu polskiego etc. różne inne książeczki podobney treści — Das höchste ihr Prinzip ist Volkssouvaeranität, a Cesarz i Religia w nich nic nie znaczą i to maią bydź takowi księdzami. O biada kiedyś naszemu kraju! Przepadliśmy osobliwie my Russini, ale Bог бат'ко, не даймо ся! Chcieli oni i nas do siebie przyciągnąć, ale nie udało im się, gdyśmy się domyślali, którędy rzeczy idą i żaden z naszych Russinów nie da się przyciągnąć, my iako Pastoraliści nad tem czuwamy i spodziewamy się, że za naszego bytu żadnego z nas nie uwiedą... Teraz naywiększą na nas nienawiść mają, przed superiorami nas czernią, którzy, gdyby mogli, to by nas wszystkich Russinów ziżarli... Piszemy to także dzisiaj JW. X. Pasterzu, bo iesteśmy przymuszeni, gdyż nas tutay mocno szarpią, Spirytualny (czyli Duch) i Direktor chcą nas pożryć...«[1])

Хоч Михайло Ґеровский просив брата Якова, щоби не показував сього листу нїкому, останнїй не видержав і щоби заманїфестувати свою льояльність[2]), передав лист свому шкільному товаришови дир. полїциї, Сахер Масохови, який передав оригінал листу враз з нїмецким перекладом дня 18. падолиста до Polizei Hofstelle у Відни. Віденьска полїция переслухала довірочно Мих. Ґеровского, який мусїв подати близші вказівки, а крім нього питомця Спірідона Литвиновича, що вже в р. 1831 виявив свою ненависть до Поляків нїкчемним віршом в польскій мові п. з. »Aryia«[1]), почім зарядила в конвікті ревізию. Найдено тодї папери недавно померлого питомця лат. обряду, Людвіка Чижевского, а при ревізиї у лат. сьвященика, Петра Колянка забрано його кореспонденцию з лат. кооператором в Ридзові, Віктором Губіцким, сьвящ. Адамом Белецким і сьвящ. Колачиньским (?) а крім сього

---

[1]) М. Тершаковець: „Українсько-руский Архив", т. III. ст. 40—41.

[2]) Місяцем раньше заденунціював проф. унів. Яков Ґеровский Сахеф Масохови тайну наукову орґанізацию студентів домінїканьскої ґімназиї »Towarzystwo starożytności halicyjskich", на якого чолї стояв пізнїйший історик Карло Шайноха, а якого членами було богато Русинів. (Порівнай М. Тершаковець, „Укр.-руский Архив«, т. III. ст. 37—9). До заміток д. Тершаковця подаємо деякі подробиці. Товариство дїлило ся на дїйсних членів і почесних, а 11 точка статута звучала: Ein Mitglied welches durch längere Zeit der Gesellschaft keine wichtige Nachricht mittheilt, wird vom wirkenden zum Ehrenmitglied herabgesetzt". Товариство відбуло всього одно засїданє, дня 4. жовтня після служби Божої з нагоди іменин цїсаря Франца. Після екзорти лишили ся члени товариства в шкільній салї, де Шайноха прочитав статут, який всї члени підписали почім поділено членів на дїйсних і почесних вибрано виділових, приписаних статутом, а в кінци вийняв Шайноха зошит, в якім списав всї місцевости, де були старинні замки, окопи, або будівлї, почім запитав членів, чи вони про сї місцевости не мають близших вісток. Деякі члени подавали Шайносї свої інформациї і на тім скінчило ся засїданє. На найблизшу неділю назначене засїданє не відбуло ся, а коли дня 17-го жовтня, один з членів, Антін Шашкевич написав картку з повідомленєм членів про засїданє, що мало відбути ся дня 19-го і карта курсовала по салї, забрав її домів ученик Йос. Колачковский, що перемешкував в Якова Ґеровского. Сей довїс про товариство префектови ґімназиї Веберови і Сахер Масохови. Архів мінїс. справ внутрішних у Відни, fasc. 1301. Nr. 11.1475,50.

[1]) Др. Іван Франко, „Житє і Слово", т. III. 1905 р., ст. 113.

по великих (?) трудах. Найтяжше потрудив ся він тим, що подав невірні інформації про себе і жадане руского клюбу »Narodnim Listam«, за якими передруковало їх „Дїло“. Видає ся, мов би Чехи на нас сварили, а тут штука Романчука.

При виборах до сойму перепали оба кандидати „Народної Ради“: Зубрицкий в Старомісцині против Белявьского (маршалка-зера) і Заячківский з Збаражщини против Федоровича Тадея. Заячківский може був би добрим послом, та як підперла его „Народна Рада“ (с. є Романчук), так він і пропав. Ми оба з Барвіньским хотїли его бачити послом і говорили про его кандидатуру з намісником.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Підчас побуту цїсаря в Будапештї відбули ся вельми важні полїтичні наради, бо около монарха зібрали ся не тілько угорскі і спільні мінїстри (бар. Буриян вернув з обїздки по Боснії), але також мінїстер-президент бар. Бек і мінїстер скарбу др. Коритовский. Ві второк принимав цїсар угорского мінїстра-президента д-ра Векерле, котрий подав звіт про біжучі державні справи. Небавом починає ся важна сесия угорского сойму, а виборча реформа і намірена злука коаліц йна сторонництв та вибір делеґациї будуть передовсїм занимати уми угорских полїтикїв.

В четвер відбула ся під проводом цїсаря спільна рада мінїстрів, на котрій передовсїм буде наконечно рішений речинець скликаня делеґаций (імовірно на 29. с. м.). Мінїстер Буриян вернув якраз з інформаційної подорожі з Боснії і нема сумнїву, що рада мінїстрів буде занимати ся справою реформи адміністрациї і конституційного устрою. В тих нарадах, в котрих імовірно обговорено також заграничне положене полїтичне, брали участь також обидва мінїстри-президенти і австр. мінїстер скарбу.

Перед спільною радою мінїстрів відбуло ся посьвячене костела св. Єлисавети, а кардинал Самасса відслужив поминальну службу за душу бл. п. цїсаревої Єлисавети, яко в роковини ей смерти. На богослуженю був монарх і всї мінїстри.

W. Allg. Ztg зазначила також, що головним предметом ради мінїстрів буде передовсїм заграничка полїтика, а бар. Еренталь подасть погляд на положене в Туреччинї і вплив тамошних відносин на Австро-Угорщину. Певно, що при сїй нагоді не могло обійти ся без згадки про зїзди в Зальцбурґу і в Берхтесґаден.

Що до Боснії заперечують, начеб в правительственних кругах думано про влучене окупацийних країв до монархії, бо бар. Буриян має замір оперти конституцийний устрій сих країв на підвалинах автономічних громад і повітів. Одначе можна вельми сумнївати ся, чи таке відкладане конституцийного устрою на ріжні етапи під теперішню пору буде можливе і для монархії користне.

Мінїстрови Буриянови Союз сербсконародних орґанїзаций і виконний комітет музульманьский вручили пропамятне письмо з домаганем, щоби краєви надано відповідну духови часу конституцию і щоби поки що не порушувано державно правного питаня. Положене в Боснї і і Герцоґовинї вельми непевне. Наслїдком подій в Туреччинї і зворушеня серед боснїйского населеня, побоюють ся розрухів в Боснї і Герцоґовинї. Залоги в Різан, Себенїко і Котарі обсадили всї стратеґічні дороги, а в залогах військо на воєннім поготові. Жовнїрам, що служать третий рік, заповіли, що після маневрів не будуть придїлені до резерви, але остануть дальше в чинній служби. Офіцирам, котрі дістали відпустку, приказано остати в служби. Коло Котару стоїть австрийска ескадра воєнна. Резервісти корпусу ч. 15. з двох лїт мають бути змобілїзовані.

Довше послуханє мінїстра Бурияна і шефа ґенерального штабу Гецендорфа у монарха мали очивидно ціль обговорити сї справи.

Про полїтичне положене звіщають з Будапешту, котрий в сій хвилї є важним полїтичним осередком, ось що до N. fr. Presse: Мінїстер Буриян здав справу монарсї з своєї подорожи до Боснї і про настрій, який там панує. Подав він також докладний образ великосербскої аґітациї в Росиї. На нарадї між обидвома мінїстрами-президентами говорено також про справу наданя конституциї в Боснї, але доси нїчого не рішено в сій справі. Імовірно буде там на разї заведена адвокатска і торгова палата в Сараєві, а відтак в цїлім краю повітові і окружні ради. На тих підвалинах яко завершене будови має бути заведена автономія.

Мінїстер бар. Еренталь представить обидвом мінїстрам-президентам настрій в дипльоматичних кругах европейских про боснїйску справу на основі розмов з італїйским мінїстром загр. справ Тіттонїм, з нїмецким державним секретарем Шеном і румуньским президентом мінїстрів Стурзою.

N. fr. Presse дізнає ся, що Босня й Герцоґовина одержать імовірно народне правительство на подібній основі як ординациї австрийских країв.

Мінїстер президент бар. Бек представив монарсї програму праці осїнної сесиї держ. ради, котру монарх принял з вдоволенем до відомости.

Угорске правительство, як ми вже звіщали давнїйше, має перевести виборчу реформу після плюральної системи. Колиб так справдї стало ся, тоді, як запевняють пештеньскі дневники, повстала би під проводом б. мінїстра внутр. справ Крїштофого комісия зложена з представників немадярских народностий і всїх мадярских опозицийних сторонництв, починаючи від социял-демократів а кінчаючи мадярским сторонництвом людовим. Та лїґа мала би задачу виборотн загальне і рівне виборче право.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Александра; римо-кат.: Ґвідона. — В недїлю: руско-кат.: Пол. пояса Пр. Д. М.; римо-кат.: Товія.

— **Земельний банк гіпотечний.** Заходом руского клюбу парляментарного виєднано від правительства вступну концесию на заснованє першого руского акцийного банку гіпотечного під фірмою „Земельний Банк Гіпотечний“ (Agrar-Hypotheken-Bank), акцийна спілка у Львові“ на основі предложеного мінїстерству скарбу проєкту статуту, а на основателїв сеї інституції згідно з бажанєм руского клюбу парляментарного запрошено: Ексц. Митрополита ґр. Шептицкого, Ексц. Епископа Чеховича, Преосьв. Епископа Хомишина, члена палати вельмож Володисл. Федоровича, посла Миколу Василька, посла о. Тита Войнаровского, адвоката д ра Теофіля Дембицкого, адвоката і директора „Рускої щадниці“ д-ра Теофіля Кормоша, директора „Дністра“ д-ра Кулачковского, послів: директора „Краєвого Союза кредитового“ д ра Костя Левицкого, д-ра Евгена Левицкого, д-ра Евгена Олесницкого, проф. Юліяна Романчука дальше адвоката д-ра Соловія, віцемаршалка Буковини і професора університету д-ра Стефана Смаль-Стоцкого, адвоката д-ра Стефана Федака і адвоката д-ра Миколу Шухевича. Головним завданєм того банку має бути удїлюванє гіпотечних позичок в обсягу Галичини і Буковини і набуванє гіпотечних претенсий в тих краях та видаванє на ту ціль листів заставних з пупілярним безпеченьством; побіч того має той Банк займати ся есконтом векслїв і цїнних паперів, купном і продажию цїнних паперів (на льомбард), приниманєм і удїлюванєм гроший на рахунок біжучий (conto-corrente) і приниманєм цїнних предметів в переховок і т. п. Основний капітал Банку має виносити на разї мілїон корон, роздїлений на 2.500 акций по 400 К; в міру розвою Банку може бути основний капітал піднесений до висоти 3 мілїонів корон. Банк має право випустити листи заставні до 15-кратної висоти капіталу основного, то значить на разї до висоти 15 мілїонів корон, а в міру підвисшеня основного капіталу до висоти 45 мілїонів корон. Минулого втірка, дня 8. с м. в дирекцийних комнатах »Дністра« у Львові відбула ся нарада комітету основателїв „Земельного Гіпот. Банку“. На сю нараду явили ся лично отсї добродії: посол Василько, о. Войнаровский, др. Кормош, др. Кулачковский, др. Кость Левицкий, пос. Романчук, др. Соловій, др. Федак і др. Шухевич. Всї три наші Владики надіслали заяви, що приступають в основателї Банку і установили для тої справи своїх повновласників. За Ексц. Митроп. Шептицкого явив ся крилошанин о. Іван Чапельский; Ексц. Епископа Чеховича заступав др. Кормош; повновласником Преосьв. Еписк. Хомишина є о. др. Жук. Пп. Володислав Федорович, др. Евген Олесницкий, др. Смаль-Стоцкий і др. Дембицкий оправдали свою неприсутність і повідомили, що також приступають в члени основателї Банку. Нарадам проводив пос. Романчук, референував др. Кость Левицкий, протоколував др. В. Охримович. По референтї д-ра Костя Левицкого, котрий представив дотеперішні заходи в сій справі і плян дальшої акциї, усталено склад комітету основателїв, передискутовано і усталено текст статута і вибрано комітет екзекутивний, в склад якого входять добродії: др. Кость Левицкий, др. Кулачковский, др. Тадей Соловій і др. Федак. Екзекутивний комітет має займити ся переведенєм основного капіталу акцийного та виєднанєм дефінітивної концесиї від правительства. (»Дїло«)

— **Роковини смерти бл. п. цїсаревої Єлисавети.** Вчера, в день сумних роковин, відправлено як у Відни так в цїлій австро-угорскій монархії по церквах поминальні богослуженя

„höchst bedenkliche polnische Werke, als Mochnacki's »powstanie narodu polskiego«, die Gedichte des Mickiewicz, dessen „Pan Tadeusz“ und die Bücher der polnischen Pilgerschaft“.

Дізнаємо ся про се з урядової реляциї, пис. дня 24. лютого 1837 р.[1]), яка вказує нам, як довго справа волїкла ся. Остаточно скінчила ся вона на тім, що кількох питомцїв прогнано з конвікту. При ревізиї не найдено слїду тайного товариства, хоч серед польскої молодїжи у Відни розвивались тоді конспірацийні кружки під назвами: „Nowa Polska“, „Stowarzyszenie ludu polskiego« і „Wolni Haliczanie“[2]). Додамо, що тодїшний директор конвікту називав ся Вальх, а згаданим в письмі Мих. Ґеровского префектом (спіритуальним) конвікту був Франц.

(Дальше буде).

[1]) Архів мін. спр. внутр. у Відни, Nr. 8985.1154, „Demagogische Umtriebe in der höheren Bildungsanstalt für Weltepriester, wahrscheinlich aber in der theologischen Abtheilung des k. k. Staatkonvikts«.

[2]) J. Krajewski, Tajne związki polityczne w Galicyi... ст. 60—1.

за упокій душі бл. п. цїсаревої Єлисавети, яка згинула з рук скритоубійця Люккенього.

— **З Вижниці** доносять нам: Дня 8. с. м. відбули ся довірочні збори в справі ґімназиї. По промові д-ра Блянкопфа порішено одноголосно подякувати правительству за отворенє рускої ґімназиї у Вижниці і просити нотаря Баєра, щоби підписав іменем міста заяву, що годить ся на услівя, під якими ґімназия буде отворена. Адвокат др. Райхман (Жид) старав ся вправдї по замкненю наради пересьвідчити зібраних про се, що їм не треба ґімназиї, бо она руска, однак зібрав оплески лише від кількананайпятьох молодих жиденят, котрі незамітно ввійшли до салї нарад. Дивна річ, що Жид др. Райхман, що жиє з руских селян, був проти рускої ґімназиї!

— **Смертєльна похибка.** З Пустомит коло Щирця доносять, що помер там Казимир Марс, властитель Пустомит, брат професора львівского унїверситету. Небіжчик упав жертвою похибки. В ночи розболїла єго голова. Він не запалюючи сьвітла замість порошку проти болю голови зажив порошки сублїматові. Мимо скорої лїкарскої помочи не вдало ся єго вже уратувати від смерти.

— **Шовінїзм.** На вчерашнім засїданю міскої ради Львова предложено до відчитаня запросини міскої ради Черновець на 500-лїтний ювілей того міста. З причини, що запрошенє було писане по нїмецки, радний Ігнатович запротестував проти єго відчитуваня. Письмо пішло проте невідчитане до актів.

— **Замах на Рузвельта.** Перед кількома днями, коли президент Зединених Держав, Рузвельт їхав на прохід, свиснула єму попри вухо куля з карабіна, вимірена з доволї великої віддалї. Від того дня здвоєно сторожу біля Рузвельта. Тож коли відтак якийсь мужчина дуже нетерплячо домагав ся послуханя у президента, зроблено при нїм ревізию і найдено револьвер. Слїдство в тій справі не могло поки що викрити, чи незнакомий є анархістом чи божевільним.

— **Ювілей ґр. Льва Толстого.** Вчерашного дня сьвяткувала неофіциальна Росия 80-лїтні уродини ґр. Льва Толстого. По многих містах уряджено з тої нагоди богослуженя, вечерки, походи і т. д., на що правительство поручило ґубернаторам давати дозвіл. До Ясної Поляни наспіли тисячі писем і телеґрам з желанями для Толстого, а росийскі часописи присьвятили ювілятови окремі виданя.

— **Розбишаки перед судом.** Перед львівским судом карним розпочала ся карна розправа проти ватаги розбишаків, котра в червню минулого року непокоїла сторони між Львовом а Перемишлем допускаючи ся крадежий і розбоїв. На лаві обжалованих засїдають: Теодор Тишик, лїт 27 жонатий, батько 2 дїтий; Петро Чабак або Чибак, званий також Горак, лїт 27; Стефан Галушка або Ґалушка, званий Петровским або Блїхтеком, лїт 26; Мария Чабак, звана Горак; Катерина Тишик лїт 30 і Варвара Чебак, Чибак або Чубак — разом 6 осіб. Катерина Тишик і Варвара Чабак обжаловані лиш о переховуванє річий походячих з рабунку тої ватаги. Розправу веде радник Йонас. До розправи покликано 91 сьвідків і приготовлено 94 всїляких „corpus delicti“. Цїла та ватага по увязненю удавала хорих на умі і треба було аж довшого часу, щоби лїкарі висліджили, що она лиш удає божевільних. Перший раз напали були ті розбишаки дня 10. червня 1907 р. на Мошка Вріля в Бучалах і тяжко єго поранили. Того самого дня напали на коршму Гершка Гендзля при гостинци з Черлян до Городка т зв. „На Когутиках“, пострілили Гершка, побили жінку і доньку та обрабували коршу. — В ночи з 15. на 16. червця 1907 р. напали на арендатора мита з Городку, Якова Ротмана, убили єго, зранили єго жінку і брата та ограбили дім.— Дня 20. червня напали в Ляцку на дім Іцка Шаєра і єго жінку та обоє тяжко поранили і дім ограбили. — У Видні коло Борщович обікрали Сруля і Малку Райхерів а в ночи з д. 21. на 22 допустили ся страшного убийства з рабунком в Тулиголовах коло Судової Вишні. Там убили Йоська Шляфа, покалїчили тяжко єго жінку Рузю і молотом провалили голову жебракови Штайнбрухови. — Розправа против розбишаків потягне ся зо два тижні.

— **Холєра в Росиї** приймає чим раз ширші розміри і дійшла вже до Петербурґа. В останній добі занедужало в Петербурзї на холєру 34 особи, з чого 12 померло. Також в окресности Петербурга ширить ся пошесть холєри.

— **Машина до лїтаня.** Звісний тепер по цїлім сьвітї інжінєр Врайт з Вашинґтону що дня випроповує свою машину до лїтаня і з кождим днем здобуває чим раз сьвітлїйші висліди. Онодї Врайт піднїс ся на своїй машинї 160 стіп понад землю і буяв у воздухах 63 мінут, виконуючи закрути в довільнім напрямі, як наколесник на колесї по землї. Тисячі публики приглядали ся сїй пробі, а шеф військового віддїлу воздухоплавців сказав: „Єсьмо сьвідками найбільшого здобутку науки“. Літаюча машина Врайта має мати дуже просту будову.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.** (Саля „Сокола“. Початок 7½ вечер). Лише 8 вистав. Білєти продає „Народна Торговля“. Абонамент на 6 вистав 10 К.)

В суботу дня 12. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях Ст. Монюшка.

В неділю дня 13. с. м. „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами і танцями М. Старицкого.

Ві второк дня 14. с. м. „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **Іменованя.** Цїсар іменував секцийного радника в мінїстерстві скарбу Кароля Лозиньского радником адмінїстрацийного трибуналу. — Мінїстер скарбу іменував старшими завідателями податковими: Франца Журичина, Йос. Фідлєра, Корн. Вонтрубского, Ів. Дворяньского, Ад. Плютецкого, Влад. Колтуновского, Фр. Самульского, Ізид. Підляшецкого і Герм. Келлєра.

— **Вписи до висшого музичного Інститута** ім. Микола Лисенка, відбувають ся кождого дня від год. 10 до 12. перед полуднем і від 4—5. по полудни в льокали Інститута („Народний Дім“ ул. Театральна 22) II. поверх через ґалєрию на право. Наука розпочинає ся з днем 15. вересня, а удїляють єї професори з державними кваліфікациями; наука обнимає: гру на фортепянї, на скрипцї, сольовий і хоральний спів, теорию, гармонїю і історию музики. Близших пояснень може засягнути в повисших годинах в Інститутї а письменно у голови тов-а проф. Волод. Шухевича, Львів, ул. Собїскини 7.

Посмертні ✝ оповістки.

— **Стефан Курбас (Янович)**, бувший драматичний артист і директор руского народного театру, упокоїв ся по довгій і тяжкій недузї дня 10. вересня с. р. в 46. роцї житя. Похорон відбуває ся нинї в Старім Скалатї з місцевого приходства. В. є. п.!

— **Дмитро Дропа**, ученик VIII кл. рускої ґімн. у Львові, упокоїв ся в Підбірцях дня 4. с. м. в 19. роцї житя. Покійник уляг нещасливому випадкови, упавши під ноги коня. В. є. п.!

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Чи справдї шкідлива?

Се вже стало просто хронїчною слабостю нашої суспільности, що критикує ся без розбору „все і вся“, а як прийде до позитивної працї, тодї десь ті критики подївають ся, начеб поховали ся у мишачу дїру. Наші крити-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 140.

З листу Григорія Воробкевича до Ізидора Воробкевича,

писаний 29. липня 1869.

(Дальше).

Підчас мого побуту у Львові моя душа розяснила ся, а то й весело настроїла ся, тілько дух мій, мої думки, страшенно осамотнїли; нїхто мене не зрозумів, хиба молодїж. Ти кажеж менї, щоб я шукав собі приятелїв! Ха-ха-ха! Я шукав поміж Русинами і Поляками, але найшов тілько чемність і облесливість всюди. Проте добув я собі у Львові зимне поважанє та притім і пересьвідченє, що і найлучший сьвященик, хочби і з великими доходами, без помочи неземскої сили, нїчого не вдїє для православної церкви у Львові. Шкода мого труду, бо успіху нема і через те, мій единий брате, годжу ся з твоїм пляном, приняти посаду спірітуала.

Ч. 141.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича.

Шляхтинці 31. л. Липця (1869).

Дорогий Братіку,

Друже милий!

Довго я до Тебе не писавъ, бо по правді кажу, що не маю часу. Отже теперъ кілька слівъ.

Коли не писавись до Куліша листу, то вже й не пиши, бо ёго вже у нашому государстві нема.

Мою Читанку вже незабаромъ відошлю. Вжебъ давно бувъ я відославъ, та дещо перешкодило мині. Зъ Мурашкою поступивъ я після Твоєі волі — не помістивъ ії у Читанці.

Теперъ запрошую Тебе до діла, до котрого я взявся за порадою пана Куліша т. є. альманаха, котрий має обіймати 5—6 аркушівъ и вийти до нового року.

Окрімъ белєтристики и науки, обіймативме сей альманахъ безсторонний оглядъ діяльности нашихъ Русинівъ, т. є. переглядъ діяльности всіхъ институций, товариствъ, переглядъ въ тімъ році виданихъ ділъ и часописий etc.

Хочъ я призначаю Нечая и Олену до альманаха сёго (напиши мині, чи зъ симъ годиться), то таки прошу тебе напиши, або зъ готового пришли дещо зъ новихъ Твоіхъ творівъ.

А теперъ прийми поздоровленнє відъ моіхъ Родичівъ и братівъ и бувай здоровъ и Господеві милий, а до мене прихильний.

Твій щирий приятель

Ол. Барвіньский.

Адресъ: Szlachcince Post Tarnopol.

P. S. У Читанці я відкриваю всі Твоі псевдоніми и пишу, що се все Изидоръ Воробкевичъ. Отже щобъ мігъ ти зновъ спокійно дальше писати до Правди, я думаю теперъ підписувати Тебе: Волохъ; такъ звався кобзарь, у Гайдамакахъ Шевченка, коли пригадуєшъ собі. *Ол. Б.*

Ч. 142.

Лист Ізид. Воробкевича до братів Барвіньских,

писаний 6. серпня 1869.

Любий друже Олексо й Осипи!

Засвітило сонце й у моє віконце, отъ и я збувся великої роботи, а теперъ можу хоть трохи спочати, и до Васъ, други мої, хоть зъ кілька слівъ написати.

Дякую Вамъ обом, щости на мене не забували й до мене писали, Ваші любі слова мене всегда потішали.

(Дальше буде).

ки не вшанують у автора ніколи ні великого накладу праці, ні часом навіть великого накладу гроша; їх головною задачию „критика для критики“, а що сумнійше, часто, або й навіть виключно, мотивом критики бувають якісь особисті рахунки, які критик в сей, не дуже то культурний спосіб, старає ся полагодити з автором критикованого твору.

З кінцем 1907 р. (на титулї виписаний 1908 р.) появила ся обширна популярна „Істория України-Русї“ Миколи Аркаса. Сю історию приняла критика зразу вельми прихильно (Дорошенко в „Радї“, др. Томашівский в „Дїлї“, „Николаевскій Курьеръ“; моя замітка в „Руслані“ 1908, ч. 43). Др. Томашівский назвав її навіть „епохальною“. Та довго се не тревало. В »Лїт.-Наук. Вістнику« напав на автора д. Красїцкий за ілюстрациї, хоч і стрінув ся з належною відправою д. Доманицкого в „Радї“.

Не довго прийшло ся ждати на критику того рода, що критика д. Красїцкого. Ось в найновійшій книжцї »Л.-Н. Вістника« (за серпень) проф. М. Грушевский (в додатку до рецензиї В. Липиньского) каже просто, що хто розповсюджує і захвалює сю книжку, сей видає собі тим testimonium paupertatis:

„Дуже се сумне сьвідоцтво для нашого сучасного житя — доказ великої байдужности, несолїдности в трактованю наших национальних справ і браку самоповажаня — що таку більш ніж слабу, а просто шкідливу з наукового, просьвітного, национального погляду книгу, так запопадливо ширено, захвалювано — давано широким масам, які жадають від осьвіченійших своїх верств якоїсь доброї поживи — і дістають такий нездалий суроґат“.

На таку критику дістав проф. Грушевский справедливу відправу від д. В. Пісняченского, в ч. 192 „Ради“ з сего року, який кінчить словами:

„Може се є сьвята правда. І тоді, коли „осьвіченійші верстви“ дадуть кращий з наукового боку і більш популярний твір, я з спокійною совістю покладу на поличку історию Аркаса і візьмусь за кращу зброю. А поки її нема, буду орать рідні перелоги старим плугом старої системи. І готовий за се принятн сьвідоцтво культурного убожества хоч би і з рук вельмишановного професора!“

Яко оден із тих, що захвалювали історию Аркаса, а тим самим, по словам проф. Грушевского, виставили собі testimonium paupertatis, мушу й я піднести голос. Хоч всї подивляють невсипущу працьовитість і плодовитість проф. Грушевского на історичній ниві, хоч як богато знаня він має, то се не давало ще ему права, щоби в сей спосіб обійшов ся зі згаданим автором популярної істориї, який мав як найлучші інтенциї, (се й сам проф. Грушевский признає), не жалїв ні труду, ні гроша, щоби прислужити ся своему народови!

Проф. Гр. жалїє, що істория Аркаса »на довгі лїта« буде книгою премудрости для дуже багатьох Українців. Але вина в тому буде хиба по сторонї проф. Грушевского. Бо его велика „Істория України Руси“, се твердий оріх не то для осьвіченого інтелїґента, але й для заводового історика! Недавно ще писав Нечуй Левіцкий, що »на Українї істориї проф. Груш. нїхто не читати-ме«. І се сьвята правда! Я сам знаю велике число осьвічених людий, які, купивши оден або два томи сеї істориї, по прочитаню їх, дальших вже не купували. „Очерк“ проф. Гр. писаний московскою мовою. Его по тій причинї ледво чи й хто з інтелїґентів у нас буде читати. Маленька популярна історийка проф. Гр. за мала, щоб з неї можна було народови набрати якоїсь »доброї поживи«, хиба що сам проф. Гр. дасть нам велику популярну історию. А історию Аркаса читає нарід радо і з хїсном. Ось оден із багатьох листів, надісланих простими людьми в книгарню »Київскої Старини« і до д. Аркаса. Сей лист, який наводить д. Пісняченский в »Радї« доказує хибність погляду д. Липиньского, начеб то істория Аркаса не розходила ся в широких масах народу.

Ось він:

„Хоч я і селянин, а мушу обізвати ся до Вас і прошу принятн велику подяку Вам за ваш труд, за написану вами історию »України-Русї«. Довго вона лежала у мене ничитана став я її читать і не міг одірватися, поки не-перичитав, читаючи серце моє тремтїло і болїло од тих утисків і неправди правителїв і щирі сльози капали на книгу, сльози мої були гірко радісні, гірко було через ту всю пригнїчену нашу волю України і радісно було менї, що я убачив, що я узнав про все свое, я радий, що я хоч трохи прозрів і убачив сьвіт, котрого небачуть мілїони, гинуть у темряві. Гірко тяжко менї дивитися на тих, що бачуть і моглиб знати про свое, а вони махають руками нїчого не думають — се сини змінники. І їм улито те образованє, улито русофільство і одцурались сї сини своєї батьківщини, соромлять ся свого рідного слова і впять радість сповняє мою душу, я бачу борців, я бачу синів вірних своїй Українї, се ви просьвітителї М. Аркас, М. Грушевський, Б. Грінченко і иншнх їм нема кінця і не буде, бо сього требує сама природа вже видно по менї, із темного неученого селянина таке серце палке до покривдженого краю так повинно щоб борцї розмножались, щоб боролись за правду і волю. Хай грім гремить, хай убиває своїми ударами та не вбє всїх. Сьмілож борцї ідїть вперед осьвітлюйте дорогу темну. А осьвітлити її можна найскоріще нашими школами українськими, щоб улить у молоді міхи молодого вина а поки що багато з переду працї, та невнивайте боріть ся і Бог допоможе.

Я сам маленький торговець розїжаю по базарах і багато сїю житя між людьми і т. д.

Простїть мінї, що я рішаюсь до вас послати листа і понаписував такого — не міг витерпіть, щоб не написать, як прочитав Вашу історию. Бувайте здорові. Далї йде підпис...«

Яко історик і я бачу всякі хиби істориї Аркаса з наукового погляду, але щоби она була „просто шкідливою з наукового, просьвітного погляду“, як каже проф. Гр., в се менї не хоче ся вірити. Вжеж і д. Липиньский, в супереч проф. Грушевскому, каже, що істория Аркаса написана „з великим почутем любови“ до народу, а се передає ся читачеви і „будить в нїм национальну сьвідомість та национальну самоповагу“. Так щож? Підчас коли істория Аркаса розходить ся не лише в кругах інтелїґентів, а навіть як бачимо і серед широких народних мас, то про історию проф. Грушевского годї се сказати. Що головну ролю відограє тут конкуренция, се видно зі слів самого проф. Грушевского: „Припадком довідуємо ся, що чималий наклад її (істориї Аркаса) дешевого видання (3 тис.) має вже кінчити ся, і нїодна книжка окрім „Кобзаря“ не йде, як вона“. Ось в сїм мабуть і „шкідливість“ істориї Аркаса!

Др. Богдан Барвінський.

Телєґрами

з дня 11. вересня.

Каїр. Єгипетскі националїсти приготовляють на понеділок, коли то прибуває до Каїра Кедиф, манїфестацию за заведенєм конституциї.

Москва. Тутешнї часописи замістили відозву за знесенєм кари смерти, підписану кн. Долгоруковим та богатьома письменниками, послами і обома президентами держ. думи.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 11. с. м.: Василь Язовецкий, Мильновичі; Клим Рогозиньский, Бучач; Анна і Николай Машак, Комарно; др. Дмитро Левицкий, Золочів; Леонтина Качалова, Велдіж; Віктор Барчиньский, Золочів; др. Здзіслав Чапліцкий, Закопане; о. Щасний Раставецкий, Сїлець вел.; Бернард Шаль, Коцюбинцї; др. Евген Олесницкий, Стрий, о. Теодор Леонтович, Чехи; П. Стефанишин, Тростанець; Ізидор Крижановский, Станькова ад Калуш; Онуфрій і Емануїл Кончевичі, Тухолька.

Куращийний і столовий виноград

найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Січей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

Працюйте і шаліть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабулящию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	43.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 198. Львів, неділя дня 31. серпня (13. вересня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доиесеня по 30 сот. від стрічки.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „нової ери".

——

(Дальше).

Дня 11|XI. Намісник годив ся тоді на Заячківского. Чому він однак не шукав підпори в рускім комітеті? Се знова неудача Романчука по день 6|XI. 1904 р. Бідний! Плутає ся, як риба в неводї, а все зі злости за утраченою властию в клюбі. Який буде Федорович? Він розбиває хлопів.

Є у мене Романовский з Ярослава в справі процесу християньскої громади з громадою Угнова (Жидами) о 1700 морґів пасовиска (1000) і лїса. Зробив я, що було можливо, у Muts-a, референта найвисшого, касацийного трибуналу.

Дня 11|XI. На засїданю палати, де була важна справа призволеня контінґенту рекрутів на 1895 рік, був лишень Охримович і я. Чехи і антісеміти забирали голос. Романчук міг був також промовляти, але сидить здоров у Львові. Нема також Підляшецкого. Мандичевский і Телишевский доси не явили ся в парляментї. От, вам посли!

„Галичанин" з суботи помістив статию в справі рускої клюбу, інспіровану Підляшецким, яка має на цїли доказати, що і „дикі" посли можуть засїдати в парляментарних комісиях. Два стільці! Підляшецкий сходить ся з Кулачковским і Добряньским у Львові та розказує їм про се, що діє ся в клюбі.

Нині показує ся, як зле зробив клюб, не принявши дня 25 V. 1894 р. мого внесеня, щоби виразно приступити до коалїциї. Ми могли були брати участь в переговорах правительства з Obmanna-ми клюбів коалїцийних в справі виборчої реформи. А так стоїмо на боцї. Здаєсь, що реформа виборча обмежить ся лише на курію ремісників фабричних. Нині засїдає в сїй справі польске коло. Рознесла ся поголоска, що Полякам зробив Віндішґрец концесию в сім напрямі, що справу безпосередних виборів з курій громад полишить опінії галицкого сойму а сей опре ся при давнім т. є при посередних виборах.

Рускої клюбу годї зібрати, щоби в так важній справі нарадитись. Ось біда! нужда руска! Таких недбалих послів не має жаден нарід. Ними хиба затопити в печи.

Я студиюю новий закон податковий. Хлїборобам буде полекша, але аж після 1896 року с. є по справедливій(?) ревізиї ґрунтового катастру. В справі ревізиї катастру я підписав сам інтерпеляцию Герка з селян клюбу Гогенварта до мін. Плєнера з питанєм, чи дещо в сім напрямі робить ся? Плєнер відповів, що вже поробив певні кроки. Лише в сей спосіб можна нашому селянинови прийти в поміч.

Дня 12 XI. Явив ся в радї Романчук. На дневнім порядку була справа іменованя Штірка і Шуклього гофратами в мінїстерстві просьвіти. Піднїс се Крамарж і завізвав, щоби они оба зложили посольский мандат. Романчук не голосував з опозициєю і виніс ся з салї.

Тут доносять ґазети, що правительство предложить клюбам проєкт виборчої реформи, а нашого клюбу нема. Кореспонденти нїмецких ґазет сьміють ся, що про дїяльність клюбу нема нїякого слуху. Біда, як кождий пильнує свого інтересу.

Дня 14|XI. 1894 р. Нині продовжала ся дебата над цивільною процедурою. Кляйн (молоденький гофрат) говорив знаменито. Нова процедура принесе полекшу селянам, коли судиї будуть розумні та справедливі. І народ трохи приучить ся знання законів, слухаючи устних розправ і процеси скорше кінчити муть ся.

Намісник Баденї явив ся в парляментї, щоби помочи трудному породови виборчої реформи. Нас з рускої клюбу доси не взивано до наради, бо і кого мають взивати? До коалїциї ми не приступили, бо дехто з послів бояв ся сказати се голосно супротив опозициї в краю. Через те ми нї пес, нї баран. Нїхто з нами не числить ся. Щоби се переломити, я говорив нині з Віндішґрецом і спитав его, чому нас не кличе. До ґазет (Schreibjüngeles-ам) подав я інформацию: „Im ruthenischen Club herrscht ein Unwille". Се появить ся завтра в дневниках. Віндішґрец не має нїчого против того, причім додав: „Боже, Боже, der Schödel springt Einem!" Бідний, де єму хлопотатись такими справами. Він пан, а тут кажуть полїтику вести! На тему, що нас не візвано на нараду, говорив я також з Залєским — котрий нас хотїв запросити на „польске коло". Я не пристав. Ми самі хочемо в тій справі забрати голос. Він побіг з сею справою до Віндішґреца. І Баденьому я пожалував ся

Польскі конспірациї серед руських питомцїв і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

——

(Дальше).

Про конспірацийний рух серед питомцїв духовних семінарий взагалї повідомила президия ґубернії цїсаря Франца I, який дня 6. сїчня 1835 р. видав „supremam resolutionem", закомунїковану всїм епископам в Галичинї, а між ними митрополитови Левицкому письмом президиї ґубернії з дня 11. лютого 1835 (Nr. 70), в якій взивав »ut ex parte Ordinariatuum singularis cura habeatur, ut Candidati status spiritualis a seditiosis Principiis revolutionalis Propagandae alieni maneant Се візване заінтімував митрополит ректорови духовної семінариї у Львові дня 25 лютого 1835 р.[1]).

З окрема вислала від себе президия ґубернії до митр. Левицкого дня 21. лютого 1835 (Nr. 76) невідомо чий концепт (conceptum exhortationis), в якім заохочувала „ut alumni de officiis erga Supremum Imperatorem excitari valeant"[2]).

Загально протягом 1835 р. аж по конець майже 1836 р. мала президия ґубернії мало клопоту з конспірациями серед руских богословів. Двічи лише давала вона знати митрополитови, раз дня 10 цьвітня 1835 р. „de excessibus alumnorum Seminarii et externistarum, qui domus propinatorias frequentare consveverut et de sortimentis seditiosorum notati sunt«[1]) а в друге дня 7. жовтня 1835 р. (Nr. 807). „quod Propaganda revolutionaria eo moliatur, ut principia seditiosa mediante Clero populo rurali et nominatim nobilibus pauperibus (Kleinadel) instillentur", причім домагала ся від ординарияту, щоби вважав на сей рух і доносив президиї ґубернії про свої евентуальні помічаня«.[2]).

Специяльну радість зготовили питомцї президиї ґубернії тим, що устроїли в церкві духовної семінариї дня 26 марта 1835 р. богослуженє за душу цїсаря Франца I, серед якого питомець Воєвідка виголосив проповідь. Опис богослуженя, присланий ректоратом митрополитови, рішив ся останнїй вилїтоґрафувати, на що президент ґубернії барон Кріґ дня 14. мая 1835 р. (Nr. 3780) „cum complacentia" дав дозвіл[3]). Вилїтоґрафовано його враз з проповідию Воєвідки в державній друкарнї[4]), почім митрополит вислав 2 еґз. брошури ґубернаторови, архикнязеви Фердинандови, — а шість примірників президиї ґубернії[1]).

Могло здавати ся, що конспірацийний рух між питомцями в духовній семінариї раз на все устав, так тихо було тоді про нього. Тимчасом була се тишина перед бурею. Конець 1836 р. і дальші роки були найтяжшими лїтами, які коли небудь переживала духовна семінария у Львові та часть рускої духовеньства. Почались ревізиї і карні судові процеси, а наслїдок їх був такий, що часть питомцїв, замішаних в конспірацийну пропаґанду усунено з духовної семінариї і вилучено з духовного стану, дояких увязнено і віддано примусово де військової служби, а кількох сьвящеників, батьків родин, покарано тяжкою карою вязниці на Шпільберзї. Та про всї ті події розкажемо в дальших главах.

II.

Дня 22 падолиста 1836 р. повідомила президия ґубернії митрополита (Nr. 1265 і 1266), що питомцї духовної семінариї у Львові держать в себе »libros Civitati et Religioni nocivos« та візвала, щоби митрополит зарядив ревізию, а ко-

---

[1]) Gestions-Protokoll des griecg; kat. Metropolitan-Ordinariats з. р. 1835. Nr. 3.
[2]) Тамже з р. 1835 Nr. 6.

[1]) Тамже з р. 1835. Nr. 14.
[2]) Тамже з р. 1835. Nr. 56.
[3]) Тамже з р. 1835. Nr. 19 і 24.
[4]) Тамже з р. 1835. Нр. 27.

[1]) Gestions Protokoll. des gr. kat. Metrop. Ordinariats з. р. 1825. Нр. 31. Порівнай „Библїоґрафію" Ів. Ем. Левицкого, т. I Нр. 142 п. з. „Trauer Andacht" і т. д.

на нетакт Віндішґреца. Баденї сказав, що ще нині поговорить з Віндішґрецом і не сумнівається про успіх. Може нас запросять до породу сеї нещасної акциї. Тут не хотять нїчого дати, а тут треба дати дещо бодай робітникам. Я жду з легким серцем. Най трохи висварять ся. Є небезпечність, що Гогенварт буде фрондувати. Про результат конференциї скаже менї Баденї завтра. Всего того не було би треба, якби можна скликати клюб. Біда з тими заступниками, що не сидять у Відни. Ми давно могли мати заступника свого в парляментарній комісиї, та і тодї знали би про все, а так ходимо як блудні вівцї. Охримович є, але Підляшецкого і Мандичевского нема. Sonderinteressen!

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Мінїстерска рада, що від була ся в Будапештї в четвер під проводом цїсаря і побут спільних мінїстрів, обидвох мінїстрів-президентів і мінїстра скарбу, вказує, що там були наради великої досяглости, як небудь відомо лиш се, що не запало ще нїяке рішенє. Одначе се річ певна, що стоїмо перед вельми важними рішенями.

Передовсїм розходить ся тепер о важні справи в Угорщинї, іменно о виборчу реформу і військову угоду з Короною. Чолобитня перед монархом при его поворотї з Ішлю до Будапешту була вельми сьвітла і сердешна, як вже давно не бувало, а тим бажали мадярске населенє і мадярскі міродатні круги очивидно затерти у тямцї монарха немилі спомини з недавної минувшими з часів мінїстерства Фейварого і здобути знов довіре Корони Мадярским міродатним кругам розходить ся о те, щоби Корону а також военну управу приєднати для переведеня військової угоди перед виборчою реформою або в злуцї з нею. О се запобігають керманичі угорскої полїтики не тілько в Будапештї, але також побут цїсаря у Веспрім на великих маневрах має бути відповідно вихіснований, щоби згадану цїль осягнути. У Веспрім має у монарха явити ся депутация під проводом бувшого мінїстра-президента Селя, котрий має монарсї подати образ теперішнього полїтичного положеня і виложити понуки сторонництв, задля яких приневолені полагоджувати військову угоду перед виборчою реформою.

В Будапештї, на скілько відомо, не запало ще нїяке рішенє що до тих справ вельми досяглих не лише для Угорщини але й для цїлости монархії. У Веспрім буде монарх проживати в палатї архієпископа і там неперечно будуть дальші робити заходи, щоби довести до порозуміня.

В кватирі военній монарха у Веспрім, куди монарх виїздить 15. с. м., будуть всї міродатні военні старшини, а також начальник военних маневрів архікнязь Франц Фердинанд, котрого міродатні круги угорскі старали ся поінформувати про важні для себе питаня а також приєднати собі его довіре. Монарх отже буде рішати, чи має бути виконаний договор заключений з коалїцией угорскою (з д. 9. цьвітня 1906 р.), коли цїсар покликував до керми нинїшне коалїцийне мінїстерство, щоби наперед була введена виборча реформа, а відтак доперва уладжена військова угода. Доси, на скілько відомо, Корона стоїть на становищі згаданого договору, одначе угорскі державники, а між иншими і Кольоман Сель будуть намагати ся переконати монарха що до зміни в порядку полагоди виборчої реформи і військової угоди. Они радо зобовяжуть ся подбати о лїпше уоруженє війска і о ухваленє нового закона військового, наколиб домаганя соймової більшости що до виборчої реформи найшли послух у Корони. Можна отже в найблизшій будучинї сподївати ся важних і далекосяглих рішень.

Рада мінїстрів занимала ся також иншими важними питанями полїтичними. Справа конституцийного перестрою Босни й Герцоґовини не дасть ся проволїкати, а делеґациї неперечно будуть рішучо домагати ся полагоди сеї справи, що однак не було би корисно для правительства, наколиб оно приневолене було дїлати під напором. Задля того очивидно відрочено речинець делеґацийної сесиї, котра мала вже зібрати ся 28. або 29. вересня, на час пізнїйший. Вправдї оправдує ся се відроченє соймовою сесиєю, котрої австр. правительство не радо би переривати делеґацийними засїданями, але річ ясна, що розходить ся тут передовсїм о те, що спільне мінїстерство опинилоб ся в делеґациї серед трудного положеня. Мінїстер бар. Буриян має тепер знов виїхати до Босни, щоби там докладно розслїдити положенє краю і настрій населеня. Делеґациї зібралиб ся отже коло 10. жовтня і тодї перервано би соймові сесиї, а сойми зібралиб ся знов на коротку сесию в сїчни. А що делеґацийна сесия в Пештї потривае найменше 6 тижнїв, отже до другої половини листопада, тому й рада державна, котра має бути скликана на 3. листопада, перервалаб свої засїдання і очивидно не буде могла полагодити широкої програми, про яку ми недавно писали, хиба лише буджет. провізорию. Виходить із всего того не лише велика запутанина в законодатній роботї монархії і обидвох половин еї та краєвих соймів, але видно з сего, що правительственні круги обминають тим способом трудности і перепони, які нагромадили ся повсюди.

По католицкім вічу в Румбурґу (в півн. Чехах), про котре ми недавно звіщали, товпа радикалів, »вольнодумців«, і социялїстів, напала учасників повертаючих з віча і в улицях міста дійшло до справдешнього бою. „Вольнодумці“ кидали камінями і цеглами з поблизької будови і тяжко поранили многих. Крім того опльовувано і зневажувано учасників віча. Отсї події кидають яскраве сьвітло на відносини в католицкій державі.

Галицкий сойм збирає ся дня 15. с. м. на перше засїданє, а на дневнім порядку поставлено 90 перших читань кр. видїлу, котрі відносять ся до видїленя присїлків і твореня з розпарцельованих обшарів двірских окремих громад, дальше до позичок, петиций учительских о почисленє лїт до вислуги, признанє пенсий вдовичих або пятилїт. додатків. Дальше слїдує перше читанє буджету на 1908 і 1909 рр., справи рільничого шкільництва і рільних справ, меліорацій і реґуляцій рік, о живлових шкодах в 1908 р. о рентових оселях, о позичках на осушуванє ґрунтів селянь-

---

либ що небудь підозрілого найдено, щоби звістив про се президию[1]).

Жадану ревізию переведено в днях 12. і 15. грудня 1836 р. а спис найдених книжок і рукописий віддано, на поручене президиї[2]), львівскому ревізийному урядови (Bücherrevisions-Amt). Бажаних успіхів ся ревізия не принесла. Книжки були в значній части цензуровані. З нїмецких творів найдено там: письма Каролїни Піхлєр, драми Коцебуе, комедиї ріжних авторів (Verschiedene Lustspiele (1796), „Die Morlaken — eine grosse Oper“, поезиї Бірґера, побіч роману »Prinz Friedrich von Velde“ (1825), „Die Todtenfackel“, Віттенбаха: „Tod und Zukunft“ (1806), Тудґера: »Echo oder Alexis und Ida“, Stoffe von Gustav Schilling; з польских будьто ориґіналів, будьто перекладів деякі календарі, вірші Бознанского і Маревича, поему L. Z. Gonzalw z Kordowy«, переклади Вальтера Скота, а з французских »Histoire de Clarisse Hartowe« Рішардсона. Всї ті книжки перепустила цензура нотками: admittitur, transeat, або tolerator. З осуджених (ноткою: dammatur) книжок найдено: „Roman Passman Aglu“ Bsrlin 1801, »Fragmentum libri Ovidii Nasonis de amore idiomate polonico« (обсценні пародиї), Trauerspiel »Das gerettete Venedig« і 29 том переписки Вольтера з державними мужами, ученими і т. п. Специяльно, по гадцї цензури, не повинно находити ся в руках питомців „Das gerettete Venedig“, „wegen mehrerer in politischer Beziehung anstössigen Stellen«. Кондемновані книжки веліла собі президия ґубернії відослати, де їх задержано, прочі поручила повертати питомцям.

З рукописий найдено: в питомця 2 року Стефана Торби два зошити ріжних ексцерптів з друкованих книжок »нешкідного для держати і віри змісту“, в питомця 3 року Теодора Фолюсевича зошит любовних пісень, що не обиджували моральности, в пит мця 3 року Теодора Чагариньского два зожити невинних загадок, промов, елеґій і т. п., виписаних з ріжних друкованих книжок, а в пит. 4 року Алес. Мальчевского три зошити, з яких оден був нешкідного змісту, в других двох найшов Венедикт Левицкий, від сїчня 1836 р. візитатор[1]), а опісля й проректор семінариї обсценні пісні: »Już ia schodzę z mego pola«, »Kiedym miała lat pietnaście«, »Day mi całusek« і польскі пісні патриотичного змісту: „Znacie pewnie tę krainę“, »in dem das alte Königreich Pohlen im Schatten-umrisse dargestellt wird«, »Hey ia Mazur« і »daycie przykład zacne Matki«, »in dem Ausdrücke mit Sentenzen, die gegen den gegenwärtigen hierländischen politischen Zustand anstossen“.

З огляду, що поведенє питомця Мальчевского було бездоганне, оставлено его в семінариї і розведено над ним догляд а інкріміновані зошити задержала у себе президия ґубернії[1]).

Ледви покінчено сю одну справу, а вже донесла президия ґубернії дня 17. лютого (Nr. 186/ggg) і дня 17. марта (Nr. 186/ggg) 1837 р., що питомці: Дмитро Мохнацкий, Яков Швендзїцкий, Теодор Стрільбицкий, Лев Маціїлиньский, Йосиф Балько, Василь Граб, Василь Сьокало і екстерністи: Венедикт Кущикевич, Петро Кулїчковский та Антін Зїневич „bedenkliche Gesinnungen hegen“.

Митрополит поручив сейчае ґенеральному вікарієви Барвіньскому і крилошанинови-схоластикови, Яхимовичеви, щоби перевели у згаданих питомців ревізию. Оба крилошани зайшли ненадїйно для ректорату і питомців дня 2. марта після богослуженя за цїсаря Франца I до духовної семінариї і перевели строгу ревізию по спальнях згаданих питомців і по музеях та забрали їх книжки та письма.

(Дальше буде).

---

[1]) Тамже з р. 1837. Nr. 64.
[2]) Тамже з р. 1837. Nr. 2.

[1]) Gestions-Protokol des griech. kath. Metrop. Ordin. з р. 1836. Nr. 4.

[1]) Президиал. Архів льв. Намісництва Nr. 67—97|ggg 1834 ad 34, П. Порівнай „Матеріяли“ Nr. 1, 2, 3 п. з. »Ревізия в духовній семинариї у Львові 3. грудня 1836 р.« і Gestions Protokol з р. 1837, Nr. 9, 19, 20.

ских і хліборобских операций. Між дальшими є перші читання про будови низшерядних зелїзниць, про шпиталї, а на останку справи пропінацийні і видїленя громад з одних повітів судових і придїленя до иншых.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Пол. пояса Пр. Д. М.; римо-кат.: Товія. — В понедїлок: руско кат.: Симеона; римо кат.: Воздвиж Ч. Хр. — Ві второк: руско-кат.: Маманта; римо-кат.: Йоана, Никодема.

— **З Старого Самбора** пишуть нам: Справдї забогато нераз вимагаємо від других, щоби шанували нашу мову, коли тимчасом межи нами самими лучають ся люди, що ради приподобаня встидають ся писати до урядів по руски. От приміром такий факт: Приходжу 1. вересня 1908 р. до уряду податкового в Ст. Самборі по пенсию. Коло віконця тиснуть ся люди, а при столику сидить якась молода панї та дописує щось на квітї. Мимоволї звернув я увагу на печатку витиснену на тім квітї і побачив, що се руска відбитка урядової печатки місцевої ради шкільної в Лужку горіщнім. Побіч неї був польский підпис руского пароха »ks. Wasylkiewicz przewodniczący Rady szk. m. Справа не вимагає коментаря! Самі селяни, котрі засїдають разом з о. Василькевичом в раді шкільній місцевій, дивують ся, що їх парох на засїданях не говорить по руски. Та за те о. Василькевич є віцемаршалком повітовим, має відзнаки крилошанські, та, як кажуть, має зістати деканом старосамбірским. У нас все можливе! — *К.*

— **Пэрше засїданє сойму.** В найблизший второк розпічне ся нова сесия IX. періода галицкого сойму. Її відкритє попередять торжественні богослуженя, а о 11. год. перед полуднем зберуть ся посли в соймовій сали. Маршалок відкриє сесию довшою промовою, а потім забере голос намісник. Дневний порядок першого того засїданя обнимає 90 точок. Є там самі перші читаня звітів краєвого видїлу, котрі будуть переказані комісиям. — Між польскими послами розійшло ся друковане запрошенє, що би всї посли явили ся в народових контушах. Цїкаве, по що?

— **Клюб українъско-руский** соймових послів зберe ся на засїданє в понедїлок дня 14. с. м. о год. 7. вечером в соймовім будинку в салї комісийній ч. VI. в партері — *Др. Евген Олесницкий.*

— **Підвисшенє платнї зелїзничих урядників і служби**— як доносить Deutsch. nation. Corr.— має наступити вчасти від 1. жовтня с. р. а для решти персоналу з днем 1. сїчня 1909. На ту цїль призначив міністер зелїзниць 10 мілїонів корон. Ся квота буде розділена в отсей спосіб: 50.000 К на системізованє і поліпшенє платнї урядників VII ранґи і на зрівнанє платнї інспекторів з держ. урядниками тої самої ранґи, 40.000 К на зужитє мундурів, 60.000 К на покритє обниженя мешкань в натурі, 50.000 К на підвижку винагороди до 2 К за нічну службу, а на 1 К для телєґрафістів, 380.000 К на функцийний додаток для начальників стацій, а решта на поліпшенє винагороди для веркмайстрів, служби і на автоматичний аванс.

— **Відкритя на горі Цецинї в Чернівцях.** Під проводом проф. унів. Мильковича ведуть ся розкопи на горі Цецинї, де, після Длуґоша, мав стояти замок поставлений Казимиром Вел. в 1385 р. При розкопах найдено лише кавалок муру, бо решту забрано в минулім столїтю під приватні будови. При тім провірено, що не був то замок, лише башта зі стражницею, яку в XV столїтю відновлено. До XI віку мали там стояти лише земні насипи і вали оборонні. При розкопах найдено кілька старих монет, а се дві з часів Казимира Вел., 1 з часів Петра Мушата, молдавского воєводи, а 2 з часів Людвика I угорского, дальше оброблені кости, глиняне веретено і глиняні урни дуже давного походженя з гарною орнаментикою.

— **Пригода на маневрах.** З Монахова доносять, що кн. Генрих Баварский, внук князя-реґента, упав підчас маневрів з коня і дізнав тяжкого потрясеня мозку.

— **Політичний злочин.** В місцевости Дернїса побили ся в суботу Хорвати з Сербами. Хорватів було менше і бійку програли, але потім зібрали ся в більшім числї і шукали за Сербами. Під руку попав їм на улицї старий 60-лїтний Серб, Йовіч Зефер, якого Хорвати на смерть укамінували і мертвого привалили великою камінюкою. Жандармерия увязнила 30 Хорватів, що брали участь в убийстві.

— **Дрібні вісти.** На час соймової сесиї отвераєсь в будинку сойму почтовий уряд „Львів 12“. — Кр. видїл розписав конкурс на посаду секундаря в загальнім шпиталю в Снятинї з речинцем до 30. вересня с. р.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.** (Саля „Сокола“. Початок 7½ вечер). Лише 8 вистав. Білєти продає „Народна Торговля“. Абонамент на 6 вистав 10 К.)

В неділю дня 13. с. м. „Маруся Богуславка“ історичні картини в 5 дїях зі співами і танцями М. Старицкого.

Ві второк дня 14. с. м. „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **Театр аматорів львівского „Сокола“** відограє завтр. неділї о 7. год. вечер драму Івана Франка »Украдене щастє«.

— **При женьскій семінариї учит**, котру удержує руске Тов-о педаґ. у Львові, буде отворена від 16. вересня с. р. друга кляса школи вправ для учениць шкіл народних, так що будуть вже в сїй школї дві кляси: перша і друга. З огляду, що загал Русинів, мешканців Львова, мало що або й нїчого ще не знає про сю школу, котру тов-о мусїло заложити, щоби придбати для семінариї право публичности, просимо уклінно наше Всечеснїйше Духовеньство оповістити в найблизшу неділю, д. 13. с. м., по церквах, що вписи до тої школи відбудуть ся в днях 14. і 15. с. м. в годинах 8—12 перед пол. і 3—5 по пол. в канцелярії школи видїлової ім. Шевченка при ул. Сикстускій ч. 47. Школа вправ буде містити ся в льокали при ул. Сикстускій ч. 47. Звертаємо головно на се увагу, що наука в школї вправ буде ведена взірцево досьвідними силами учительскими та що тут будуть мати дїти правдиву материньску опіку. — *Дирекция.*

— **Відзначенє.** Цїсар надав санїтарному інспекторови, ст. повіт. лїкареви в Тернополї, д-рови Емилїянови Гладишовскому, при нагоді перенесеня его на пенсию, ордер Франц Йосифа.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Печери в Кривчу.

Другої половини серпня приїхав я в борщівский повіт і тут довідав ся, що в Кривчу є сьвята гора, що там являєсь образ Матери Божої, що сходять ся там тисячами путники і богато вже з них видїло то явище.

На день 20. серпня назначена була комісия духовна, делеґована станиславівским епископом для розслїдженя, о скілько в тім правди. Я був прошений до тої комісиї яко технїк, а що я був дуже цїкавий дізнати ся щось більше про ту справу, поїхав я на той день до Кривча. Там застав вже я комісию при урядованю, о. декана Ганкевича з Устя еп., о. Сербиньского з Кривча, о. Уляницкого

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 142.

Лист Ізид. Воробкевича до братів Барвіньских, писаний 6. серпня 1869.

(Дальше).

Дякую тобі, друже Олексо, за твій трудъ, котрий ти при збираню моіхъ плодівъ мавъ; тішу ся, що ти мою просьбу уважившъ и „Мурашку“ випустивъ. Жалую дуже, що Правда мою дослану баладу »Озеро Царя« не напечатала, она тобі сподобала бись и ти—въ ії радно преймевбись у твою читанку.

Я прислав до Правди скілька епичныхъ творівъ, писав я іхъ у той часъ, коли мені мовъ музи спріяли, легко я іхъ писавъ, ритмъ красный, а содержанє не підле.

Помогай Боже до Альбума! Але даруй, братічку, що скажу: я не вірю, що вінъ колись узритъ світъ, бо бачъ, не раз вже ме (ми) чули про те й те діло алесмо го й до нені небачили. Дай Боже, щобъ изъ симъ єначе повилось! То тичить ся о поміщенїє моіхъ творівъ до того альбума, то чини, братічку, якъ найлудши знаешъ; якъ удастся менї щось нового й доброго написати, то не опущу тобі надослати. Прощай, братічку, жей щасливъ й не забувай на мене, на твого брата, котрий Васъ дуже люби й любити ме.

Приконавъ я ся, Олексо й Осипи, що на цілу Галичину нема такихъ синів, як ви два, такихъ щирихъ дітий матери Руси. Ви у мене великі и най дїє ся межи нами що небудь, най зьявится межи нами яке небудь непорозумінїє, я все васъ любити й шанувати буду. Жалую лишъ, що такъ такъ слабо подібнихъ мужей, як ви, мої барвінчеки; пізнавъ я й много нещирости й обскуранства.

А що май порабяєшъ, братічку Осипи!?

Ще такий горячій, це може троха відхолодъ?

Що було, то ся минуло й не варта згадувати, ми були й будемъ другами, братами ажъ до смерти.

Горячку тра троха прохолодити, а все гаразд буде; не тому, братічку, що ми трохи до купи зійшлись й то межи нами якісь неприємні діференції стали; ани для житья напротівъ другихъ людий тра осторожнійшимъ бути. И я колись такий бувъ, але чрезъ студень и морозъ сего житя відхолоднівъ й розумнійшимъ ставъ. Буде сего.

Що робе оповіданье зъ Чорної горе? тішивбимся, щобъ зъ сего щось гарного стало. Прикидаешъ ти мені многихъ хибъ, одні справедливі, а другі ні... й я ще разъ кажу, що основа до тої повісти добра, и акція, интрига и все, и противъ етнографіи мало погибокъ... най напиши другий и ліпши... по понеже ти мені писавъ чужихъ творівъ вже преняти не хочишъ, и що моі всі мені відошлеш, то щобъ нікому не опрікряти ся, тебе прошу, прешли мені іхъ; али якбись собі єначе роздумавъ, якъ ще чужі твори переглянуть и поправить хочишъ, то будь ласкавъ, жаль би мені було, щобъ такъ много и незгіршого матеріалу пусто згинуло.

Бувайте, братя, здорові, цілую Васъ щиро, як братъ брата й пишу ся яко Вашъ щирий другъ

Изидоръ.

На Буковині, 6. Августа 1869.

Ч. 143.

З дневника Гр. Воробкевича:

Львів, 9 серпня 1869 р. (Переклад з нїмецк.)

Стало ся тут велике диво, просьвятковане люблинської унії, яке мало бути 11. серпня, відбуде ся зовсім тихо, в костелах і в театрі, бо полїция заборонила прилюдне сьвятковане. Русини з обох партий не беруть у тім жадної участи і видали свої протести, мотивовані слабо і побіжно.

з Лановець, о. ігумена Василияньского монастиря з Михайлівки і инших. Перед комісиєю на столі між двома сьвічками стояв хрест та св. Євангеліє, на котре люди складали присягу, а відтак візнання, які протоколовано. По укінченім переслуханю всїх людей, що тревало яких 6 годин, комісия удалась на місце чуда (на св. гору).

Саме вже положенє сего місця робить певне вражінє. Під верхом стрімкої збочи доволї високої гори як ластівяче гніздочко прилїплена до збочи на борзї збита деревляна капличка, котру видно вже з дуже далека. До каплички провадять копані на бозцї стежки та сходи. Коло самої каплички є отвір, котрий провадить 5 до 6 метрів прямо в долину, вузкий в горі на одного чоловіка, а в долинї може стати побіч себе 4 людий. На днї є розколина в бічній стїнї і в тій розколинї показуєсь образ Матери Божої.

Про саме чудо подам може иншим разом, а тепер розкажу про саме місце. Низше місця, де показуєсь явище, розколина о стілько широка, що може переслизнутись чоловік. Я пустивсь сам тим отвором лїзти, але що там було болото, а я до такої подорожи, значить, повзатись по болотї не мав відповідного костюму, мусїв залишити звиджене сеї дороги на пізнїйше. Дня 22. серпня рано прибравшись в відповідну одїж, заосмотривши в сьвітло, удавсь я разом з п. Т. Уляницким, укінченим богословом і сином місцевого пароха, п. Сербиньским, учен. VIII. кл. ґімн., на св. гору. По дорозї я довідав ся, що 20. серпня зараз по засїданю комісиї, полїз в ту печеру чоловік і еще не вийшов; то насунуло менї думку, що або мусять там бути отруйні ґази, або дуже довгі і розгалужені хідники. Забрав я тому шпаґату 500 метрів і підбадьорений думкою, що іду ратувати чоловіка, пустив ся я в печеру о год. 10. рано. Зразу крім мене та пп. Уляницкого і Сербиньского пустав ся з нами оден селянин, котрий однак з самого початку напудив ся і завернув.

Спершу дорога наша була дуже прикра, позаяк довший час треба було совгати ся на животї, а ще й до того в зимнім болотї. По 30 до 40 метрів такої дороги дуча ставала чим раз сухшою та ширшою так, що можна вже було рачки лїзти, але заразом почала дуча розгалужуватись.

Тут доперва причепили ми шнурок і вже зі шнурком йшли дальше за слїдами сего чоловіка, що загинув, а відтиски єго колїн на вогкій землї було дуже добре знати; коли дуча вела в оден простий коритар, там ми переривали шпаґати і йшли без нїчого. Еще кілька місць було дуже прикрих так, що лежачи на животї силою треба було перепихатись, відтак дуча перемінилась в обширнїйший і доволї простий коритар, котрим можна вже було йти похилившись. Грунт під ногами ставав чим раз твердший так, що слїду босої ноги (бо пропавший чоловік пішов босо) вже не було знати. Припадково пішов я добре, бо по дорозї здибалисьмо кістки з вишняку, який видко взяв зі собою. (Оден слоїчок такого вишняку найшли ми в єго клуночку, який лишив ідучи до печери в капличцї. В річах тих знайшли ми і папери і з них довідались, що називаєсь Карпо Музика з Зеленої, рільник, лїт 45). Коритаром сим похилившись можна вже було досить вигідно іти. Уйшовши яких 200 кроків, вийшли ми до великої печери, на вид котрої сталисьмо якийсь час мовчки не могучи нї словечка промовити. Був се подив, захват, здивованє, ляк, взагалї неописане чувство. Вид се був величавий, пречудний, а заразом поважний, аж страшний. Печера величини просторої кімнати, висоти двох поверхів, стїни дивоглядні з алябастру, міки і лупку, котрий йде жилами формуючи найрізнїйші орнаменти, всьо се покрите вицьвітом мінеральних кришталів, почавши від дуже дрібоньких і білих як снїг, до грубости середної палиці, темно-жовті, уложені ґрупами або пасмугами, творячи ріжні десенї, а з гори висять сталяктиши. Осьвітлена вже нашими сьвічками дає мілїони ріжнобарвних сьвітел і робить вражінє кришталового зачарованого замку з тисяч і одної ночи. В глубинї видно чорні отвори дальших коритарів, котрі манять чоловіка непереможеною силою. Чим дальше іти, тим сила та збільшаєсь, чоловік майже тратить свобідну волю, нападає єго горячка цїкавости, котра пхає єго чим раз дальше і дальше, так що коли нестало вже нам шпаґату нї дертих папірців, а мої товариші сказали, що без нїяких знаків дальше іти вже годї, казав я їм від часу до часу гойкати, а сам пішов дальше і йшов, доки лиш голос було чути. Та абсолютна тишина та самітність серед неї, ті докола чорні глубини дальших коритарів, та думка, що чоловік глибоко під землею серед безмежних лябіринтів, що зблудивши був би живцем погребаний, мусїв би повільно конати голодовою смертию, серед тої мучачої тишини, котра вже сама може чоловіка до божевільства привести, огорнуло мене таким ляком, що не знаю, коли і як вернув я до своїх товаришів.

Тепер доперва я зрозумів, яку превелику силу має віра, з яким чувством відважив ся сей Карпо Музика лїзти в такі безмежні печери; але заразом прийшов я до сумного пересьвідченя, що зайшовши в ті лябіринти, він мусїв безуслівно заблудити.

Подумавши трохи над положенєм нещасливого і покороткій нараді прийшлисьмо до переконаня, що самі тут вдїяти нїчого не можемо, що нас за мало, що треба мати богато людий, розсипати їх по коритарях, а тодї доперва можна найти пропавшого. Почали ми отже вертати назад і тепер віддалисьмо ся виключно оглядану та подивлюваню коритарів та ґрот, якими ми перед тим переходили а котрих шукаючи по земли за слїдами, не могли оглядати. Коритарі ріжної ширини є вузонькі, що оден чоловік може перейти, стїни йдуть просто в гору рівнобіжно і виглядають як розтята скала. Стелї при осьвітленю сьвічками не видно.

В який спосіб повстали сї печери, то вже і кождий ляїк пізнасть, що се водна ерозия, бо всюда під ногами мілкий намул. Чуючи умучене та голод повернули ми на сьвіт Божий; була вже 5. год. по полудни. Вийшовши, присяжному казав я прикликати скільки лиш можна людий, котрі рішились піти зі мною до печер шукати Музики. Доперва по роботах по 9-ій годинї зібралась більша скількість охочих хлопців та молодих ґаздів; прибули і баби і дївчата і старики і дїти а всьо прийшло пращати нас на далеку дорогу. Охотники скидають чоботи, сердаки і капелюхи, складають все на одну велику купу, розбирають між себе сьвітло та шпаґат, якого назбиралисьмо поверх 1500 м., беруть по троха за пазуху їди та тютюну, а все тихо, не говорячи нї словечка оден до другого. Перед десятою пустив ся я на чолї сеї виправи в друге до ґрот. Була се уже поважна і настрійна хвиля, баби та старцї благословили нас на дорогу желаючи доброго успіху, де котрі на голос молились, а декотрі пращались з охотниками, як би вже мали їх в послїдне видїти. Вкінци пустили ся ми в дорогу та зараз в першім більшім переходї задержав ся похід, щоб порахуватись, та на сум пересьвідчив ся я, що лиш вісьмох іде а решта всьо зі страху вернулось. В додатку ще і кількох з тої вісїмки почали зтиха пробомкувати, що то небезпечно, що то можна заблудити і доперва аргумент одного, що преціньсам пан інжінєр провадить, переконав їх і пішлисьмо дальше. Описувати наших пошукувань вже не буду, додам лиш тілько, що оріентация в лябіринтах є прямо виключена: трафлялось нераз таке, що йду вїби все вперед, торочу, розумієсь, за собою шпаґат, а нараз перетинає менї дорогу мій власний шнурок. Можна отже і тиждень ходити та на тім самім місци крутитись.

По довгих безхосенних пошукуваних повернуви ми назад на сьвіть о год. 5:30 рано а мої охотники лишали по дорозї запалені сьвічки за душу нещасливого Музики. Наслїдки сеї виправи були такі, що три дни кожда кісточка і кождий мяз болїв мене. Випочавши троха, повернув я до Львова, а за яких 2 тижнї поїду знова до сих печер, щоб винайти або другий доступнїйший отвір, або вибити новий отвір до лябіринтів, щоб в той спосіб уможливити доступ ширшому сьвітови.

Клим Ґутковский.

Телеґрами

з дня 12. вересня.

Будапешт. Цїсар приняв вчера хорватского бана бар. Равха на окремім послуханю. Бан здав звіт з полїтичної ситуациї в Хорватиї.

Будапешт. Власти заборонили урядженя завтрішної неділї демонстрацийного походу социал-демократів.

Веспрім. З приводу приїзду цїсаря на маневри видано в місті надзвичайні заряджена. Місто пристроєно сьвяточно.

Париж. Matin доносить, що цар наміряє відвідати анґлїйского короля, потім цїсаря Франц Йосифа, аби зложити єму ювілейні желаня, а потім з царицею має поїхати до Неаполя, де стрітить ся з італїйским королем.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 12. с. м.: М. Гарасимів, І. Ванків; Е. Ґрібер, Яворів; М. Любовецка, Нове село; Мих. Гарисимів, Іванків; А. Павлик, Мачошин; Р. Коростеньский, Букова; др. К. Терлецкий, Бережани; В. Фірман, Лев Хоминьский, Камінка струм.; В. Дуткевич, Тишківцї; о. А. Гичко, Днїстер Головецкий.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (1—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 K 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зіморовича ч. 5. у Львові.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 K без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1 15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 199. Львів, второк дня 2. (15.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Перша сесия галицкого сойму.

(X) Дня 15. н. ст. вересня збирає ся галицкий сойм на першу сесию після нових виборів в новім складї і серед нових в порівнаню з попередними условинах, викликаних тим відмінним складом. Консервативне сторонництво соймове, зложене давнїйше головно з представників польскої шляхти, не буде вже мати безглядної більшости, бо не розпоряджає вже, як дотепер двома третинами голосів в соймі і тому не буде мати того верховладного становища, яке мало оно доси. Але тим менше може здобути ся на таке становище котре небудь инше сторонництво польскої більшости. Задля того консерватисти зможуть удержати дотеперішний вплив і рішаюче становище лише з підмогою якогось иншого сторонництва, а в тій цїли війшли они в союз з людовцями, котрі в останних виборах здобули 19 мандатів (о 13 більше, як мали попередно а наслїдком сего союза вступили до парляментарного польского кола. Яке становище займуть инші польскі сторонництва супроти консерватистів і як самі консерватисти зорґанїзують ся, годї ще нинї сказати, бо на передодні першого соймового засїданя 14. с. м. в понедїлок, як звіщає Gazeta Narodowa, збирають ся три консервативні сторонництва: автономісти, клюб рільників і краківске коло, щоби нарадити ся над злукою в оден клюб.

Так само не можна ще сегодня напевно означити становища послів висланих до сойму руским народом. Війшло їх тепер вправдї більше, як в попереднім соймі, бо 21, одначе зараз після виборів поділили ся они на два клюби, котрі стоять на зовсім суперечних і протилежних становищах. Т. зв. »Русскій клубъ“, в котрім провідну ролю буде відгравати коломийский амбасадор др. В. Дудикевич, числить 9 послів, а именно 3 судових урядників, двох сьвящеників, двох селян і двох адвокатів. В „Галичанинї« оповістив сей клюб „Къ. Галицкой Руси Отзывъ“, рід програми, в котрій они девять признають себе »русскими« (себ то московскими) представниками народа, а тамтим 12 відкажують сей приналежности. Вийшовши з виборів підержкою „Ради народової« і правительства для поборюваня крайних змагань руских сторонництв: национал-демократичного, рад кального і социял-демократичного, будуть галицкі москвичі мати, як звичайно, двояку політику — тут будуть відгривати ролю консерватистів, охочих до згоди »русского народа съ польскимъ« — »безъ посторонного вмѣшательства«, щоби обезпечити собі в краю вплив і значінє, користувати ся краєвими зособами, а з другого боку, будуть дальше вести свою обєдинительну, русофільску політику, котра вже починає після паломництва почаївского і київского і поїздки Бендасюка до Москви лякати навіть їх протекторів з Słowa pólskiego.

Як уложать ся відносини в рускім (українськім) клюбі зложенім з 12 послів під проводом д-ра Евг. Олесницкого, також сегодня ще годї сказати, бо сї посли відбувають на передодні першого засїданя нараду в тих справах. Сей клюб зложений з 7 селян, 3 адвокатів, одного судиї і одного лїкаря буде мати не легке становище, бо в нїм засїдає 8 национал-демократів, трех радикалів і оден невиразний Винничук, котрого свого часу не хотїли приняти до клюбу т. зв. новоєристи!

Годї вже тепер предвидїти, яке становище займуть польскі сторонництва супроти москвичів і Русинів в законодатній роботї і в боротьбі о основні питаня, що стануть на дневній черзї краєвого сойму. Краківский Czas накликує польскі сторонництва до консолїдациї і згідности тим

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичині

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Вслїд за тим запросив митрополит епископа з Перемишля, Снїгурского, до Львова, щоби враз з ним нарадити ся над справою і над способами заради на будуче. Мимо лихої дороги і непогоди перемиский епископ прибув до Львова. Наради об х епископів відбували ся в днях 21. і 22. марта. В часї нарад переглянено сконфісковані рукописи, головно сї, що показались підозрілими під оглядом релїґійним, моральним і політичним. А що з рукописий виявило ся, що питомець Дмитро Мохнацкий »politisch bedenkliche Gesinnungen wirklich hege“, а Йос. Балько чоловік крайно зіпсований, тому прогнали владики сих двох питомців дня 22. марта з семінарії і зборонили їм продовжати богословскі студиї.

Против прочих питомців не найдено достаточних доказів вини, однак лишилось підозрінє. І хоч президия ґубернії в письмі з дня 17. лютого радила віддати їх під надзір ректорату, то однак оба владики були за тим, щоби всїх згаданих питомців виключити з семінарії, бо при великім числї питомців не можна над ними завести докладної контролї. Колиб навіть, розумовали владики, нагляд над ними в семінарії був неможливий, то в часї викладів на університеті, поза мурами семінарії, мали би сї питомці й так нагоду вступати в члени небезпечних, тайних товариств. В семінарії годї було би їх точно обсервувати ще й тому, бо питомці, знаючи, що за ними слїдять, були би обережнїйшими в словах і дїлах а заховати сю обережність протягом кількох місяців богословам IV. року було би дуже легко Колиб згадані богослови покінчили свої студиї, то для ординариятів повстало би нове, клопотливе питанє, чи належало би їх припустити до сьвячень. В виду сього треба би їх прогнати з семінарії, а се зробило би вражінє на инших питомців і здержало би їх від подібних провин. Коли до того сконфісковані посьма сьвідчать, що згадані питомці ще в ґімназиї і за часів фільософічних студий (нинїшня 7. і 8. кл. ґімн.) набрали ся сих шкідних, політичн х поглядів, тому пожаданою була би як найбільша строгість, яка могла би вплинути корисно на учеників ґімназиї, що мають намір посьвятити ся богословским студиям і здержати їх від політично підозрілих напрямів та товариств. Владики сьвідомі вправдї сього, що доля питомців, які протягом кількох лїт готовили ся до духовного стану, буде незавидна, однак мимо сього ставлять під адресою президиї ґубернії внесок, щоби питомців Швединського, Стрільбицкого, Мацїлиньского, Граба і Сьокала прогнати з семінарії і враз з екстернїстами, Кущикевичом, Кулїчковским і Зїневичем здержати від богословских студий, однак з тим, щоби їм зробити надію, що будуть приняті до духовного стану, коли викажуть свою невинність[1]).

Згаданий внесок митрополита Мих. Левицкого, на який певно не без напору останнього, згодив ся також еп. Снїгурский, був крайно нелюдяний, а з сею нелюдяностию митрополита ми ще не раз стрінемо ся. А відбиває вона тим більше, що латиньскі епископи, в численних актах, перехованих в президияльнім архіві львівского намісництва, коли розходило ся о латиньских питомців, чи сьвящеників, майже всї уміли стати в їх оборонї, навіть там, де вина була доказаною. Строгостию маніфестував митрополит Левицкий свою льояльність в виду Австриї, терором хотїв він убити хочби проблеск якоїсь свобіднїйшої думки.

Нелюдяним і несправедливим видав ся сей внесок митрополита навіть президиї ґубернії, яка поверх сього виказала більше педаґоґічного таланту, чим митрополит. Президент ґубернії, барон Кріґ признав вправдї, що кроки підняті ми-

[1]) Реляция митрополита з дня 25. марта 1837, видрукована в Тершаківпя: »Українско-руский Архив«, т. III, ст. 52—4. Порівнай: Gestions-Protokol des griech. kath. Metrop. Ordin. з р. 1838. Nr. 40—4.

більше, що у відносинах до Русинів не можна відкидати нагоди, наколи така лучить ся, щоби у співжитю двох народів завести якийсь modus, бо тривка боротьба не є нашим окликом".

Але инакше становище занимає всепольске Słowo, котре справу польско-руских відносин ставить яко „нашу (польску) внутрішню справу, про котру може рішати лише nasz naród wespół z narodem ruskim a żadną miarą rząd centralny (порівн. проґраму москвичів в горі наведену).

Булоб се можливо, колиб справді тут між собою управильнювали взаємини два представництва, котрі хоч троха булиб рівносильні бодай чисельно. Одначе коли представництво руского народу числить 21 послів розбитих на два суперечні і супротивні табори, така теория без посередництва центрального правительства не може девести до вдоволяючого висліду. Накликуване отже всепольского Słowa до дальшого розширеня автовомії і виключеня всякого посередництва австрийского правительства не вимагає ніяких коментарів і для всякого Русина легко зрозуміле.

Із спадщини попереднього сойму переходять до теперішнього дві досяглі справи, виборча і громадска реформа, а також несанкционований ловецкий закон. Окрім того більше як місяць розписували ся всї дневники, особливо польскі про те, що теперішня сесия має змагати до осягненя порозуміня або угоди між Поляками і Русинами. Тим часом справи внутрішньої політики австрийскої і заграничної спричинили, що первісно на шість найменше тижнів означена сесия краєвих соймів має бути о половину скорочена, а доперва в сїчни малиб зібрати ся соймии на коротку сесию. Головну ролю відграють в тих справах трудні межинародні взаємини в Чехах, а також боснїйска справа, з котрою вяже ся делєґапийна сесия. Супроти того можна вельми сумнївати ся, чи галицкий сойм зможе заняти ся в так короткій сесиї такими досяглими і трудними справами і довести їх до полагоди, як виборча і громадска реформа, та польско-руске порозуміне. На перший плян виступає тут галицка нужда спричинена сегорічними живловими шкодами, а крім того конечним покаже ся ухваленє буджету на 1909 рік, бо і так сегорічний буджет опирає ся лише на провізориї. Крім того досьвід поучає, що соймова більшість на першій сесиї наради не забирає си до трудних справ, а вдоволяє ся поки що полагодою дрібнїйших і лекших.

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Матеріяли до політики Русинів від часу так званої „нової ери".

(Дальше).

Відень дня 15.|XI. Нині приїхав Барвіньский, покінчивши роботу в „Просьвітї". Розказував про розбитє Романчуком виборчого комітету на дни 1.|XI. Одним голосом більше рішено розвязати комітет. Се робота сильно деструкцийна. Романчук стратив вже всяку рівновагу. Товариші его сьміють ся з него поза его плечима.

Наші сторонники зібрали ся з провінциї на довірочну нараду (мабуть 4.|XI.). Рішено зібрати довірочні збори з цїлого краю, щоби подумати про орґанїзацію і переведенє виборів до сойму.

Дня 5. і 12.|XI., як розказував Барвіньский, відбули ся збори у митрополита в справі сьвяткованя ювілею берестейскої унії. Романчук, Кос і Белей не хотять сего сьвята і не дали себе вибрати до комітету. Кацапи мудрійші. Они мовчали і притакували митрополитови, а на народовців вказали як на тих, що мир руйнують. Говорив також Барвіньский, що о суплєнтуру після Ом. Огоновскогого старає ся проф. Верхратский. Добре. О габілїтацію подав ся Франко. Стоцкий буде старатись, як его факультет запросить на катедру. Здаєсь однак, що катедри так скоро не обсадять.

16.—25.|XI. Мінїстерство клопочесь лише виборчою реформою. Але анї Баденї, анї Бобжиньский зі Львова в сїй справі не помогли. Гогенварт побідить зі своїм проєктом — самі робітничі курії (23 послів).

„Дѣло" помістило знов видумку, що остаточно уконституовав ся новий клюб. Клюб давно уконституований і не є новим. Я послав dementi.

Замість dementi в „Дѣлѣ" з дня 23.|XI. появило ся на мене уїданє за статією, інспірованою Романчуком в „Narodn. Listach".

Підляшецкий виносить все, що дїє ся в рускім клюбі та інформує Романчука. Охримович счез після 16.|XI., за те явив ся 16.|XI. Підляшецкий, опісля 18.|XI. Романчук, а 24.|XI. Телішевский. Мандичевский обіцяв менї листом, що приїде — по гроші (!).

26.|XI. Лож „Narodnich Listi-в" та „Дѣла" повторив вже „Галичанинъ" з дня 24.|XI., інсинуючи рускому клюбови, що він находить ся в панцинї у польского кола.

Нині або завтра, має в державній радї заявити Віндішґрец, що виборчу реформу полишає виборчій комісиї парляменту. Правительство хоче в сей спосіб зложити з себе відвічальність на парлямент, немовби кажучи: як собі уложите, так будете мати.

28.|XI. приїхав Охримович. Мандичевского ще нема.

Дня 27.|XI. предложив Віндішґрец комісії реформи виборчої рамки до реформи. Правительство хоче увзгляднити робітників та ще декого доси неуправленого. На тім засїданю як і дня 30.|XI. забирали голос заступники ріжних сторонництв.

Гогенварт не сказав нїчого позитивного.

Стадницкий та Рутовский заявились за проєктом Рутовского.

Діпавлї (консерватист з Тиролю) хоче: 1) Arbeitskammer, Gewerbekammer і Handelskammer mit indirecter Wahl; 2) розширеня виборчого права на найнизше оподаткованих селян та сїльских промисловців з халупниками, що платять бодай дещо; 3) жадає побільшеня числа селяньских послів для удержавя рівноваги.

Кар. Шварценберґ рад би вернути до практики обсиланя державної ради через сойми.

Чех Брзорад жадає загального, безпосереднього, виборчого права.

Романчук домагає ся можливого розширеня виборчого права (чи зірвав вже з Чехами?)

Лїберали (Кінбурґ etc.) хотять розширеня, але без нарушеня своїх полїтичних, та національних інтересів.

Фандерлїс (Морава) жадає також загального права голосованя, а по крайній мірі: усуненя кривд селян і Славян. Селяни мали би одержати більше мандатів, а Славяни більше виборчих округів.

Консерватисти боять ся, щоби соціялїзм не пішов на села. Соціялїсти добре зорґанїзовані потягнуть за собою селяньство бідне та не зорґанїзоване.

„Дѣло" помістило спростованє про „новий клюб" з новими видумками. Мандичевский приїхав доперва дня 7.|XII. В тім часї мали ми засїданє клюбу під проводом Мандичевского, на якім одобрено мою промову без поправок. Романчук заявив в буджетовій комісії, що буде голосувати за буджетовою провізорією „aus Staatsrücksichten", але не уважає сего за Vertrauensvotum für die jetzige Regierung". Я буду говорити як раз противно.

(Конець буде).

тропolитом, »bilden einrüchmliches Zeugniss für den Eifer, mit welchem Hochdieselben sich die Aufrechthaltung eines den Absichten der Regierung entsprechenden Zustandes angelegen sein lassen« і апробував ексклюзию з семінариї і духовного стану пит. Мохнацкого і Балька, яких папери виказали в них будьто підозрілі пересьвідченя, будьто моральне зіпсуте, однак з другої сторони зазначив, що не яло ся всїх прочих питомців проганяти з семінариї. Їм прийшло би ся не легко дати бажані митрополитом докази невинности, бо против них не було нїякого доходженя. Усунені від студий могли би вони попасти в лїнивство і через те упадати чим раз низше, та псувати своїх товаришів. За ними промовляла би ся обставина, що в часї ревізиї не найдено між їх паперами нїчого підозрілого і тому пожаданим було би лишити їх в семінариї, а що всї вони є питомцями 2. або 3. року, тому ректорат буде мати доволї часу, щоби пересьвідчити ся, чи вони гідні стати сьвященниками. Екстернїстів Кулїчковского і Зїневича, замішаних в конспірациї в латиньскій духовній семінариї треба би мати на оцї і, по змозї, здержати їх від відвідин семінариї. Президент ґубернії лишає впрочім у всїх тих справах митрополитови вільну руку, а від себе радить, удержати сильну карність в семінариї, велить ректоратови впливати на розбудженє льояльних пересьвідчень серед питомців та поручає митрополитови контролювати ректорат. Се одинокі способи заради против ширеня конспіраций в духовній семінариї. З поглядами бар Кріґа зсолїдаризував ся ґубернатор Галичини, архикнязь Фердинанд[1]).

Спис книжок, найдених в часї ревізиї у згаданих питомців, не доховав ся до наших часів. Що й там найдено богато нешкідної літератури, видно з сього, що президия ґубернії в письмі з дня 25 цьвітня 1837 р. (Nr. 561/ggg) подала до відомости митрополита, що всї книжки дозволені, з виїмкою »Bunty ukraińskie«, яку велїла собі сейчас відослати[2]).

Митрополит дав, очивидно пересьвідчити себе президентови ґубернії бар. Кріґови, бо лишив всїх згаданих питомців в семінариї. Всеж таки тяжіло на них підозріне і одним з них лекше, другим тяжше приходилось добувати потрібний до сьвячень титул слова (titulum mensae) а екстернїстам таки не довелось стати сьвященниками.

(Дальше буде).

---

[1]) Письмо през. ґубернії з дня 13. цьвітня 1837 р. Nr. 416|ggg, видрук. в Тершаківця, op. cit. ст. 60—3. Порівнай: Gestions Protokoll des gr. kath. Metrop. Ordinariats s. p. 1837. Нр. 52.

[1]) Gestions-Protokoll des griech; kat. Metropolitan-Ordinariats s. p. 1837. Nr. 54.

Ювілей 80-их уродин Льва Толстого.

—

В цїлій Росиї і в усїм цивілїзованім сьвітї обходжено 11. н. ст. вересня 80-лїтні уродини великого письменника Льва Толстого. Імя его добре відоме і нашій

суспільности, котра мала нагоду з численних перекладів его творів, а в части і з ориґінальних видань познакомити ся з творчостю і духом та змаганями его. Всї часописи росийскі а й українськи видавані в Росиї переповнені статями про ґенїяльного письменника, а також в европейскім дневникарстві оцїнюють незвичайні его заслуги на полї письменьства і культурних змагань в Росиї. В суперечности з тими признанями всего цивілїзованого сьвіта для Льва Толстого став лише росийский Синод, котрий недавно обложив его анатемою, а тепер видав відозву, котрою взиває духовеньство і росийский загал, щоби здержав ся від сьвяткованя ювілею ґенїяльного письменника.

Се становище Синода не може остати без впливу на протирелїґійний настрій в росийскій суспільности тим більше, що й деякі инші прояви причинили ся вельми до підорваня становища Синода, як недавний місионарский зїзд в Києві, котрий виявив своїми ухвалами повне незрозуміне духа і потреб суспільности. Вже анатема кинена Синодом перед роками на Льва Толстого викликала була посеред росийскої суспільности велике зворушене, а теперішнїй поступок Синода довів до того, що в росийскім дневникарстві появили ся вельми немилі статї для урядових представників державного православя. Можна отже сподївати ся поважного пересиленя в православній росийскій церкві і виступленя вірних з ей лона численнїйших, як се стало ся по оповіщеню манїфесту про віротерпимість. Навіть такий уміркований чоловік, як президент третьої думи росийскої Хомяков висловив ся в розмові з редактором часописи „Рѣчъ“ про постанови місионарского зїзду, як про нїсенїтниці, з котрими поважні круги в думі не будуть числити ся, а Синод руководив ся як раз постановою київского зїзду і видав в справі сьвяткованя ювілею Льва Толстого згадану заборону.

Висшим бюрократичним сферам синодска постанова з приводу ювілею Л. М. Толстого стала відома аж тодї вже, як була видрукована. „Н. Русь“ пише, ніби й голова ради міністрів довідав ся про постанову синода з розісланої друкованої відозви.

В головному »союзѣ р. нар.« була річ про те, як ставитись союзникам до ювілею Л Толстого. Ухвалено цїкаві резолюції. »Союзъ р. народа«, змагаючи ся з поступовими ґазетами, береть ся ширити в народї книжечки й листки, де надруковано синодску постанову; клопочеть ся перед висшою адмінїстрациєю, щоб часописям заборонено було в статях вихваляти дїяльність Л. Толстого.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар**. Ві второк: руско-кат.: Маманта; римо-кат.: Йоана, Никодема. — В середу: руско-кат.: Анфтима; римо-кат.: Людмили.

— **Народ собі**! Дїлимо ся з нашими Читачами радісною вісткою, що »Руске Тов-о педаґоґічне« отверає у Львові з початком его шкільного року дві бурси. Новий будинок вже викінчений, на разї тов-о спроваджує до него потрібний інвентар, а в жовтни помістить там над 200 вихованків. В дотеперішних убікациях бурси при ул. Вірменьскій ч. 2, закладає тов-о нову бурсу, в якій умістить передовсїм учеників з філії рускої ґімн., що, як звісно, містить ся в будинку »Народного Дому“. Крім того буде приймати ся до нової бурси учеників головного заведеня руск. ґімн. а евентуально і учеників инших середних шкіл. Щиро витаємо сей новий почин „Педаґоґічного тов-а“. Тов-о робить понад свої материяльні засоби і тому відзиваємо ся до наших земляків, прихильників молодїжи шкільної, до всїх Русинів-Українців, яким дорога наша будучність і просимо о лепти на бурси тов-а, бо тов-о крім сплати довгу має великезні видатки на справленє нових інвентарів до обох бурс. — Питомців приймає ся до бурси за оплатою місячною почавши від 22 К і висше. Зголошувати ся належить до Заряду бурси „Тов-а педаґоґічного“ у Львові при ул. Вірменьскій ч. 2. Добровільні датки просимо присилати до Заряду бурси Тов-а педаґоґічного.

— **Нові переписні листки** „Сокільский Базар“ у Львові є тепер одинокою нашою фірмою, що станула на вижині видавництва переписних листків, артистично ілюстрованих. Видані доси сею фірмою ілюстр. переписні листки не то що и нїчім не уступають заграничним того рода видавництвам, але перевисшають їх о нїле небо. Доказом сего є великий попит за тими картками не лише між Русинами але й в польских кругах. З виданих дотепер кількасот тисяч карток „Сокільский Базар“ має вже решткы в торзї, тому подбав о нових 100.000 карток (X серия), з яких половина серії вже надійшла з праскої літоґрафії, а решта є в дорозї. Першу половину X. серії, зложеної з 20 ріжних карток, становлять пречудні мережанки з гарними десенями і богатою кольористикою. На кождій з тих 10 карток є по три взірці народних вишивок, композициї п. Т. Гриневича, середний ширший в видї ґерданового дармовіса, а по обох боках вузші. В цїлости виглядає ілюстрована сторона переписного листка як чічка. Не потребуємо дуже прихвалювати ілюстр. переп. листків „Сокільского Базару“, бо сама вістка про нове того рода видане буде вже їх найлїпшою реклямою для кождого, хто бачив бодай одну картку з попередних серий. Цїна одної картки в подрібній розпродажи виносить 12 сот., а всїх 10 карток (½ X-ої серії) 1 К.

— **Марево холєри**. Одна з часописий принесла вчера трівожну вістку з Тернополя, що там лучив ся випадок азийскої холєри. Мав на неї занедужати оден Жид, що прибув з Росиї. Вість ся не зовсїм певна. Занедужав вправдї якийсь Жид, Мойсей Боднар, що задержав ся в Тернополї переїзджаючи з Константинова до Америки, але не знати ще певно, чи то страшна азийска холєра, чи лише т. зв. „nostras“. Стверджено, що згаданий Жид нажер ся мельонів та огірків квасних і солодких і від того захорував серед познак холєри. На донос лїкарів з Тернополя виїхав туда санїтарний інспектор др. Крижановский і зарядив все потрібне, щоби в разї справдїшної холєри она не розширила ся. Хорого Жида і цїлу родину, у якої він замешкав, перевезено до холєричного шпиталя, а дім здезинфекционовано і обставлено поліциантами. Провірене рода хороби відбуде ся мікроскопійною дорогою після зарядженя д-ра Крижановского. Тимчасом нема страху, аби пошесть могла розширити ся, якби навіть найдено у згаданого Жида азийску холєру.

— **Неудала прогулька до Праги**. Два рази збирали ся Поляки на виставу до Праги, і оба рази не вдало ся. Відай забракло їм відваги поцїлувати ся з братом-Чехом на способ новопянславістичний. Невдачі свої поясняють відмовою міністерства зелїзниць, однак сему хиба нїхто не повірить. Найбільший оптиміст пізнав правдиву причину перших двох невдач, коли за третим разом пан Пашкудский з Байок орґанїзатор тамошньої Польонії зібрав гурток з 500 осіб і таки поїхав до Праги на виставу. Не лишень Поляки, але Русини і жи-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 144.

Лист Григорія Воробкевича до Олекс. Барвінського.

Львівъ 16. Аугуста 1869.

Високоповажаній пріятелю!

Не хочу я безвенити ся, але такі признаюся до гріха, ізповненного проти Васъ і Вашої щирости. Зачислїтъ гріхъ той мому лінивству і я такъ чину, а хотя лінивство початокъ всїх беззаконій, то преці не гадайти, будь то я такій великій грішникъ, отъ такъ собі чоловікъ, якъ і другій, не згіршій, дивлюсь прямо в глаза дівочі і віливаю вино без скревленя, віби то з примусу. Але і то послїдне бріхня, бо і вина не пю, тілько такъ собі думаю; не зрікъ бимъ ся такі нічого, що житє весельнимъ чинитъ а житье въ Львові дуже нудне, аж фе! Признавши ся до гріха, направляю го тимъ, шо зложую Вамъ теперъ усердну благодарність за присилку фотографії вашої — люба то для мене памятка, кілько на ню дивлюсь, гадаю собі: Бідна Русь! як би ти такихъ людий здібнихъ і працювитихъ більше мала, иначебись стояла! Вашъ братъ Йосиф споминаетъ про якьсь тамъ друге письмо відъ Васъ, а я го не получивъ, послїдне було то изъ Бережан зъ фотографією.

А теперъ слухайте где що про Унію любельску. Хотя дождь богато попсувавъ, то такі не перешкодивъ Ляхамъ, совершилось празднество съ великою участію і великалінємъ. По всїхъ костелахъ були богослуженія, а головнійше въ Домініканахъ, тілько бесіда провінціяла домінікана не понравила ся всімъ. „І я полякъ“ говоривъ вінъ, „і патріотъ, а преці раю Вамъ не слухати на всїхъ крикунівъ, котрі васъ до злого провадятъ“ — тутки показавъ майже палцемъ на Смолку і демократівъ. Ізъ костелівъ посунулись багато, дуже багато людий на весокій замокъ і тамъ за проводомъ Смолки, котрій утворивъ цілій актъ мовою мірновъ, постановили камень уголній съ віритими гербами Руси, Літви і Полщі і отповідними написами і зачали сипати землю на него. Поступили насамперед дипутаціи ізъ Парижа відъ полскої еміґрациї і посипали землю взяту ізъ гробівъ якихось тамъ генералівъ і літератівъ померших у Франціи (Міцкієвічъ между нишими), ізъ Украіни (ізъ Соловіївки), где погибло скілька Кіівскихъ студентівъ (Ляхівъ), здается съ страху на порохову фрибру і съ иншихъ земель польскихъ, окропленнихъ кровію „męczenników i bohaterów naszych“; а віттакъ ізъ Станіславова, Коломиі, Премишля, коротко сказати ізъ усіхъ сторінъ галицкихъ принесли землі ружної барви і вартости. Пішлижъ потуму і притомні дами у танецъ і зачали возити і носити землю. Возили тачками, а носили хустками і капелюхами. Отъ шкода, що не фартушками і кріполінами, а бувъ би і я пішовъ подивитись концу? ні, а ніжнимъ ніжочкамъ ляцкимъ; а чувъ вмъ відъ розумнихъ людий, що Ляшки маютъ чудешні коліна і чортъ зна, огрілабъ і мене охота завязати Унію не зъ Лихами, а зъ Ляшками, не любельску, а иншу — але бігме, щосъ то я плиту небелиці, Вамъ працующему надъ читанками і альбумами! Втиклисте отъ школного праху въ свіже повітрье, въ обятія матери природи, забулисте про міскі хріхи, співаєте, якъ Горацъ: Beatus ille, qui procul — а я Вамъ тутъ за ніжки і якусь тамъ Унію беззаконну, пекъ мара!

Въ вечеръ іллуминація ци мала! Боялись русини за свої вікна, инші такъ далеко (въ Стауропігіи), що вікна повіймали, — але поліція і дощь багато перешкодили бунтовщикамъ Львівскимъ. Дідицкому таки були намірились вікна повибивати, але поліція цілу нічъ го сторожила. Я не боявся тоі учести, бо маю поліцию і войско такі въ дому. Ктось тамъ порозпліювалъ німецко-рускі протести по мурахъ, — Ляхи ся казили, зривали і плямили болотомъ невинні ті плякати, — не було імъ въ смакъ, здается.

(Дальше буде).

ди скористали з нагоди і були сьвідками сердечною (!) принятя, яке мала ся прогулька. Переповнене було велике, так що анї гадки не було о спаню, а до того комітет зложено з горожан Нового Сьвіта, які не мали понятя о прогульках того рода. Поїзд виїхав зі Львова 4. с. м. в пятницю о 9. год. вечером а приїхав до Праги доперва о год. 6. рано в неділю. По дорозї не було нїяких манїфестацій, хотяй віз, в якім їхав комітет, обвішено фестонами смерековими і польскими хоругвками. В Відни хотїли показати ся з північного двірця, обїхали Відень докола аж до двірця північно-західного, на що стратили аж 1½ години і заплатили 1.200 К. В Відни мали вийти посли польскі і витати, але заспали. Тут мав посол Бузек прилучити ся до прогульки і повести єї до Праги, однак і він якось заснув. Над вечером рушив поїзд до Праги, так що небавом запала ніч, а край ческий з єго рациональною управою рілї закрила пітьма перед очима прогульковців, бо так мудро поняли оранжери цїль сеї прогульки. На двірци в Празї явив ся оден Чех і кількох членів тамошної кольонії польскої з консулем Товарницким. Оден чоловік за цїлий ческий народ вийшов на стрічу братам Полякам, а до того еще якийсь приватний секретар якогось посла ческого, чи не Буржіваля. Решту доповняли звичайні подорожнї, які виїзджали з Праги. Пан Пашкудский не стратив фантазиї мимо тих невдач. Доброї пів години крутили ся всї під двірцем, заки рішили ся іти дальше. Підчас походу панове комітетові — мулярі і робітники зелїзничі кричали голосно і гнївали ся, що урядники і професори не знали військової муштри і не держали кроку. Приміщене знайшла прогулька на військових „штрозаках і капольстраках“ покотом в салях шкільних, за що сей час поспішили подякувати посадникам виноградового передмістя і Праги, якби се було найважнїйшою точкою програми. На Виноградах приняв їх лише секретар посадника. Вправдї часописи деякі згадали, що до Праги приїзджає польска прогулька з Галичини але кілька днїв перед тим, а підчас побуту анї одна не згадала, бо мала про що инше писати, о Французах, та о зїздї інжинерів з цїлого сьвіта, яких архікнязь принимав балем в салї іспаньскій на Градчинї. Нїчого не помагали відзнаки о польских красках з польскими написами, Чехи уважали всїх за Французів. На виставі витали Поляків аж два Чехи і не було нїяких написий привітних, коли на другий день на привитане Французів уносили ся аж три бальони з написями французскими, „витай те“. Офіциальні круги ческі навіть не явили ся. Одно чим можуть тишити ся прогульковцї, то те, що музика вечером заграла їм вінок польских пісень, які може грають без того що вечера, і що пущено троха більше сьвітла електричного для осолодженя і то доперва на просьбу п. Пашкудского. Як польскі полїтики відцурали ся від них, так само ческі. Щось заскоро охололи ідеї неопанславістичні вже при своїм жерелї. Ще смиреннїйше відбував ся поворот, бо всї відчували, як їх приняли Чехи. У Відни перервано подорож на кільканайцять годин, а прогульковцї досьвідчивши сердечности в Празї, поскидали польскі відзнаки, щоб Нїмців не колоти в очи, а поїзд смиренно стояв собі на двірци. В Ярославі відвідали прогульковцї виставу, та розчарували ся, бо мимо заповіданя нїхто єї анї при поїздї, анї на виставі не витав. З великої хмари впав малий дощ. *як.*

— **Сокільский теарт** у Львові розпочав новий сезон вчерашною виставою Франкового „Украденого щастя“. Сю драму відограно вже перед тим протягом року тричи на сценї львівского „Сокола“ а мимо того саля була вчера заповнена публикою по береги. Всї аматори грали зовсїм поправно, а передовсїм ролї п. М. Яцкова і пп. Купчиньских вийшли совісно вистудиовані. Сокільский театр буде грати як в минулім сезонї що неділї, о скільки в тій самій салї не буде концерту або якого иншого представленя.

— **Воздушна подорож.** Воздухоплавець Врайт у Вашинґтонї робить що дня проби із своєю машиною до лїтаня і що день розносять про него славу телеґрафічні дроти по всїм сьвітї. Остання телеґрама звіщає, що Врайт перебув у воздусї аж 65 мінут. Врайт штудерно уряднв ся, продовжуючи свій побут у воздухах що дня о кілька мінут чим при попередній пробі. Кождий єго взлет є проте рекордом. Колись може стати ся, що Врайт попливе у воздухи безповоротно.

— **Селяньске садівництво на рос. Поділю.** Подільске товариство сїльско-господарске в Камянци подільскім розпочало в 1904 роцї шляхом анкети, зібране відомостий про садівництво. З даних сеї анкети видно, що садівництво у селян на Поділю пробуває в незавидному станї, хоч всї умови можуть сприяти єго доброму розвиткови. Тепер по всїх 12 повітах під садами у селян є 24.150 десятин, а всїх садків налїчує ся 52.170 з 3,131.623 деревами. Заплата досить низька. Так, садки дають ся в аренду від 15 карб. (в каменецкому пов.) і до 400 (в ямпольскому повітї). До тогож селяньство не має доброго посадочного материялу, бо на Поділю взагалї дуже мало гарних плодових питомників, а таких, з яких моглиб користувати ся селяни — й зовсїм нема. Тому селяни мусять брати для посадок дички, які вже потім прищіплюють красшими паростками.

Оповістки.

— **Репертуар львівского рускаго театру в Городенцї.** (Саля „Сокола“. Початок 7½ вечер). Лише 8 вистав. Білєти продає „Народна Торговля“.

Ві второк дня 14. с. м. „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

— **В 25-ті роковини „Гадяцких постулятів“** відбуде ся в салї „Сокола“ (Руска 20) в пятницю дня 18. с. м. музикально-вокальний вечер з відчитом. Початок о 7. год.

— **Спільна проба муж. хорів** „Бояна“ і „Бандуриста“ відбуде ся нинїшного понеділка о год. 8. веч. під проводом п. М. Волошина в льокали Тов а „Боян“ в Народ Домі, II пов. ул. Театральна ч. 22. Просить ся о численну участь.

Посмертні † оповістки.

— **Емилїя Ольга Шереметова**, жена урядника »Лемківского Банку« в Новім Санчи і б. артиста рускаго театру, упокоїла ся дня 8. с. м. в 30-роцї житя. Похорони відбули ся в пятницю при співучасти цїлої сандецкої українськоі громади. Покійницю прощав над гробом в горячій промові тамошний катехит о. Лехицкий, який також управляв своїм вишколеним хором. В промові згадав проповідник про артистичну працю Покійниці як на рускій сценї так і в аматорских представленях в Н. Санчи і попрощав єї на далекім заточеню горячим словом від всеї Руси-України. В похороні взяли участь ще два сьвященики, о. Венгринович і о. Смолиньский, які своїми величавими голосами відспівали трогаючий чин похоронний. Між публикою була вся місцева Русь з радн. Вас. Яворским і багато Поляків. В. ї. п.!

Телеґрами

з дня 14. вересня.

Сараєво. Прибув ту спільний міністер скарбу, бар. Буриян.

Відень. Дня 4. жовтня відбуде ся в тутешнім ратуши торжество чолобитнї монарсї всїх бурмистрів з Долїшної Австриї з нагоди ювілею 60-лїтного володарства. Сьвяточну промову виголосить др. Люеґер.

Танґер. Мулє Гафід выслав до заступників европ. держав заяву, що признає всї зобовязаня свого попередника, а передовсїм умову в Альджезірас.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 14. с. м.: Роза Зайдлєр, Скала; М. Билень, Кальне; Ф. Евин, Теребовля, М. Солодуха, Рава руска; Ів. Лопатиньский, Розвадів; Д. Гидиньский, Отинєвичі; Т. Костецкий, Новий Санч; Алекс. Саляк, Бурштин; В. Сїдельник, Чертиж; А. Григорчук, Бяла; В. Карпиньский, Чернівцї; др. Андр. Кос, Калуш; Мих. Возняк, Вишенка мала.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (1—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер”

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Чернівець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 200. Львів, середа дня 3. (16.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских съвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошенія звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесенія по 30 сот. від стрічки.

Ґр. Дїдушицкий про польско-рускі відносини

Віцепрезес польского кола ґр. В. Дїдушицкий виголосив сими днями перед виборцями в Самборі промову, в котрій між иншими доторкнув ся також взаємин і відносин польско-руских. З огляду на теперішню сесию кр. сойму а також на визначне становище сего посла і полїтика польского набирає єго промова великого значіня і тому хочемо їй присьвятити наші замітки.

Ґр. Дїдушицкий бачить небезпечність в розвитку краєвих відносин, в становищу українъско-руских послів і неумолимім тонї їх промов, начеб їм ішло о те, щоби з краю нїколи не було згоди між польским а руским населенєм. Бесїдник належав до тих старших вихованців полїтики злуд, що спільне пожитє сусїдске обидвох народностий у східній Галичинї є можливе. На жаль сумні подїї останних часів поучили єго, що помиляв ся. Був до останних часів прихильником утраквізму, тепер однак прийшов до переконаня, що буде найлїпше, наколи кождій народности лишить ся вільну руку і свободу в условинах єї розвитку. З Русинами, котрі ходять крутими дорогами, говорив бесїдник, і дїлають підступом, запевнюють собі тим способом певні уступки і успіхи у правительства, не можна під нїякими услівями іти разом. Польский нарід мусить іти сам, числити лише на власні сили, пильно працювати над культурним і економічним своїм розвитком і утривалити своє становище. Бесїдник вижидає терпел во, коли доба рускої аґітациї в краю і коли праця для добра Руси а не на шкоду Поляків дасть для польского народу підклад до збудованя мосту згоди між обидвома народами.

Відтак звернув ся ґр. Дїдушицкий в промові своїй до взаємин з нашими москвичами, котрих називає Starorusinami. »На них, говорив він, від від часу апостазиї Наумовича зле глядять у Відні (а як в краю?!) а бодай відносять ся до них з недовірєм. Беззглядно з ними лучити ся не можемо, але ми повинні попирати людий, що щиро працюють для Руси, а не школять Поляків.«

Отсе головна основа тої частини промови ґр. Дїдушицкого, котра відносить ся до Русинів і до москвичів. Сею промовою зазначив ґр. В. Дїдушицкий рішучо неприхильне становище супроти укр. руских послів, з котрими нїяк не хоче і не радить лучити ся, бо виєднують у правитедьства уступки і для того дорадже полишити кождій народности вільну руку і свободу в условинах єї розвитку. На се становище укр. рускі посли певно згодять ся, бо всї Русини бажають і домагають ся лише того, щоби руский нарід мав свободу культурного і економічного розвитку. Нам відомо, що ґр. Дїдушицкий тодї, коли в держ. радї підготовляло ся ухваленє виборчої реформи, в колї польскім заявляв ся за національним катастромв Галичинї, щоби тим способом кождій народности обезпечити свобідний і необмежуваний нїчим розвиток национально-культурний і економічний, одначе остав відосібненим зі своїм поглядом супроти більшости кола польского під проводом Ґломбіньского, Козловского і ин. Моравский приклад, до котрого повернемо при иншій нагодї, може би справдї був найлїпшим способом розвязки национально-полїтичного питаня також в Галичинї.

Однак ґр. В. Дїдушицкий заявляючи ся з одного боку за полишенєм свободи розвитку культурного і економічного кождій народности, не може позбути ся таки обіцянок піддержки людий, котрі щиро працюють для добра Руси. Зворот сей єго промови в звязи з натяком про Ста-

Польскі конспіраціï серед руських питомців і духовенства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Коли в роцї 1838 митрополит просив, щоби президия ґубернії признала 41 питомцям titulum mensae, а між ними Чагариньскому Теодорови, Стефанови Торбі, Йос. Шухевичеви, Стрільбицкому Теодорови і Василеви Сьокалови, референт президиї про кождого з них поробив на акті замітки. В Чагариньского, писав він, найдено в семінариї дві рукописи нешкідного змісту. Також найдено в Стефана Торби ексцерпти з ріжних творів »jedoch unbedenklichen Inhalts". Про Йос. Шухевича находимо замітку, що дирекция полїциї представила його »als ein Individuum von verkehrten politischen Ansichten«, а про Стрільбицкого Теодора і Василя Сьокала читаємо, що дирекция полїциї характеризувала їх в р. 1837 як полїтично підозрілих, задля чого відбуто в них ревізию, однак безуспішну. Про Василя Сьокала доносила ще й пізнїйше полїция, що в полїтичнім зглядї має він »verkehrte Ansichten«, до чого референт ґубернії додав, що сей мусить бути дуже талановитим чоловіком бо фільософічні кляси і богословскі студиї покінчив з відзначенєм. В виду некорисних реляций полїциї президия ґубернії звернула ся до митр. М. Левицкого з письмом дня 10 падолиста 1838, в якім просила, щоби митрополит доніс ще раз, чи поведенє Стрільбицкого, Сьокала і Шухевича дає поруку, що вони заслугують на съвячене[1]).

Митрополит відповів дня 2. грудня 1838 р. (Nr. 98), що всїх трех питомців, посуджених о революційні погляди, о читанє заборонених книжок в письмах президиї з р. 1837 (Nr. 416/ggg з 15. IV і 545/ggg з 4. V) піддано під строгий надзір ректорату, який доніс під днем 26. падолиста (Nr. 529)[2]) і 30. падолиста 1838 (Nr. 534)[3]), що Сьокало і Шухевич допустили ся невеликих, дисциплїнарних провин однак в полїтичнім напрямі поводили ся без заміту. Оба проголосили в день цїсарских уродин гарні промови про обовязки горожан в виду цїсаря в прияві ґубернїяльних радників, Кроненфельса і Емінґера, які віднесли ся до сих промов з великим признанєм. Тому годї їм відмовити съвячень. Про Стрільбицкого доніс ректорат семінариї, що він в часї спільних проходів віддїлював ся від своїх товаришів, а докори приймав нерадо і з огірченєм, тому дістав в табелї з обичаїв ноту: »vix prima« а побіч неї замітку: »fervide indolis et ad vagabundum proclivis". Однак се такі дрібні провини, задля яких годї йому відмовити съвячень. Стрільбицкий не читав підозрілих писем анї книжок, а в полїтичнім зглядї не можна робити йому нїяких замітів[1]).

Так писав митрополит про питомців, яких роком раньше, саме задля їх полїтичних поглядів хотїв прогнати з семінариї. Остаточно признала президия ґубернії питомцям: Сьокалови, Шухевичеви і Стрільбицкому titulum mensae[2]).

Ще лекше повело ся добути титул стола Яковови Шведзїцкому, що в р. 1839 покінчив богословскі студиї з відзначенєм. Про нього писав ректор семінариї Яхимович дня 1. серпня 1839 р, що його поведенє було взірцеве та що він виголосив в день цїсарских уродин промову про обовязки горожан в прияві президента ґубернії[3]), тому звернув ся митр. Михайло Левицкий дня 21. серпня 1839 р. (Nr. 33) з просьбою до президиї

---

[1]) Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 2546/ggg 1898 II. Порівнай Gestions-Protokol з р. 1838. Nr. 94.

[2]) Gestions-Protokoll des griech. kat. Metropolitan-Ordinariats з. р. 1838. Nr. 94.

[3]) Тамже з р. 1838. Nr. 98.

[1]) Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 2662/ggg 1838. Порівнай Gestions-Protokoll з р. 1838. Nr. 98.

[2]) Президиал. Арх. львів. Намісництва ad Nr. 2662/ggg 1838 ad 1698. II. і Gest. Protok. з р. 1838 Nr. 101.

[3]) Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 1209/ggg 1839, де переховує ся реляция ректорату Нр. 241.

rorusinów вказує на те, що ґр. В. Дїдушицкий, зірвавши з укр. рускими проводами, заманює ся надїями, якими в останних місяцях так одушевили ся були польскі полїтики, надїями на полагоду польско-руского питаня піддержкою наших москвичів, про котрих тепер він і его прихильники думають, що они pracują dla dobra Rusi, a nie na szkodę Polaków. До сего союза тягне ґр. Дїдушицкого і польских полїтиків мрія, що з Росиєю і Францией вспіють оперти ся ґерманьскій перемозї, а прихильність Росиї здобудуть собі пособлюванєм нашим москвичам. Думаємо однак, що в дуже короткім часї і в тім напрямі ґр. Дїдушицкого поучать факти, що był w błędzie!

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН

—

Материяли до полїтики Русинів від часу так званої „новой ери".

(Конець).

Дня 14./XII. промовляв я при буджетовій провізорії. На засїданю клюбу подав Підляшецкий вість, що Романчук, Телишевский і Волян раді би з нами порадитись над виборчою реформою. Лїпше нехай би йшли своєю дорогою. Впрочім Романчук виїхав вже десь 10./XII., отже не був на дебатї при буджетовій провізорії, а міг був говорити, бо говорило 8 послів опозицийних, а 8 рго, а він обмежив ся лише на заяві, що буде голосувати за провізорією. Міг був предсї в промові піднести, що хотїв. Телишевский також счез з парляменту, хоть ходить по Відни.

Моєї вчерашної промови вислухали посли уважно і ґратулювали: межи ними Яворский, Мадейский та Віндішґрец. Останний підійшов нині (15./XII.) до мене нарочно і подякував словами: „Sie haben gestern uns (die Regierung) sehr wohlwolend behandelt". Я відповів ему, що треба лише прискорити темпо, а до сойму впустити що найменше двайцять кілька послів, то суперечности в краю — Cilli і Pirano галицкі уложать ся з часом. Герольд в нинїшній промові сказав, що в їх краю (хоть Чехи в опозиції) панує апатія. Дивно! а у нас каже Романчук і другі, що причиною апатиї в Галичинї є то, що ми не хочемо йти в опозицію. Видно, що апатія має инші жерела.

Мадейский заявив, що ґімназияльні суплєнти не одержать тепер вишої платнї, лише професори IX. ранґи, на що вийде гроший около 600 тисяч злр.

Менґер сказав, що Нїмцї дадуть охотно Чехам язикову рівноправність, але лише в Австрії, не в окремім ческім королївстві, бо там Чехи зїли би з часом Нїмців.

Уконституував ся субкомітет для виборчої реформи, до якого увійшли: Нїмцї: Бернрайтер, Вурмбранд і Менґер; Поляки: Пінїньский, Рутовский і Стадницкий; консерватисти: Гогенварт, Щварценберґ, Діпавлї і Коронїнї. Головою вибраний Коронїнї. Пінїньский зрадить Рутовского. Проєкт Рутовского є властиво проєктом Мадейского або правительства. На скрізь недотепний, а для нас недобрий.

17./XII. 1894. Нинї говорили ми оба з Барвіньским з мінїстрами Яворским і Шенборном про такі справи:

1) переклад державних законів буде відданий др. Ол. Кулачковскому;

2) рускі написи на судах. Шенборн заявив, що в тій справі мусить порозумітись з намісником. Я відповів, що намісник, та презид. Сїмонович і Тхуржницкий годять ся на се, лиш не можуть сего вчинити на власну руку, та ждуть, щоби правительство дало до сего почин. У нас не буде Piranofrage.

Барвіньский був дня 14./XII. у Кальнокого в справі дебіту „Зорі" в Росії. Кальнокі, як мінїстер заграничних справ, прирік, що починить кроки і поручив ще Барвіньскому обговорити сю справу з секц. шефом бар. Еренталем. Нинї будемо ще говорити з Плєнером в справі підвишеня платнї ґімназияльним учителям і професорам.

Нема у Відни анї Романчука, анї Телишевского, анї Підляшецкого, анї Охримовича.

Нинї буду говорити до § 19. закону про жандармерію. Жадаю, щоби жандарми знали обі краєві мови.

Дня 23./XII. були ми з Барвіньским у нам. ґр. Баденього і обговорили справи 1) основаня учит. семінарий в Сокалї і Самборі; 2) руских написий на судах; 3) члена-Русина в Радї шк. краєвій; 4) габілїтації Зобкова; 5) обсади катедри після Огоновского (кандидати: Колесса і Студиньский) і 6) переведеня виборів в тім дусї, як говорено з Віндішґрецом.

Намісник ґратулював менї останної промови в парляментї.

Дня 28./XII. почав ся сойм. Рускі посли підписали внесеня:

1) Барвіньского в справі ґімн. в Перемишли;

2) Романчука о безпосередних виборах в сїльскій курії.

Дня 28. 29. і 30./XII. збирав Романчук послів обох соймових клюбів з виїмкою Барвіньского, Федоровича і Мандичевского і хотїв їх злучити на основі програми: малоруска народність і католицка церква. Не удалось. Акцію Романчука розбив москвофіл Кулачковский. Опісля (дня 29./XII.) хотїв Романчук довести до спільного modus procedendi, але і на се не згодили ся посли, головно Окуневский і Король, які заявили, що се буде без хісна. Дня 30./XII. на запросини Романчука вже нїхто не явив ся.

Дня 30./XII. відбули ся збори народовців, на яких я виголосив реферат про полїтичну ситуацію.

* * *

На закінченє додамо від себе, що після пок. Ан. Вахнянина остали ще записки про кілька місяців 1895, які використаємо пізнїйше. Зберегли ся також протоколи руского клюбу з р. 1894 і 1895, а крім сего протоколи „Славяньского Союза", який утворила часть руских послів з Словінцями, Хорватами і христ. суспільства. Чехами. Пок. Вахнянин був секретаром сего клюбу і вів протоколи з незрівнаною точностию. Тодї Русини були в парляментарній більшости. Про тодїшні події розкаже з часом на основі згаданих протоколів і своїх записок радн. Ол. Барвіньский. Самі протоколи перейдуть на власність Архіва митр. ґр. Шептицкого. Для історії нашого полїтичного житя мають вони первостепенну вартість. Яко автентичне жерело, на основі котрого можна спростувати не одну фальшиву вість, подавану „Дїлом" і ин. часописями.

Допись.

—

З Косівщини.

З кінцем сего року припадають в переважній части громад косівского повіту вибори до рад гром. Що рада гром. є підставою до всеї роботи нашої полїт., зглядно добробуту народу, а тім не може дути двох гадок Та як раз на се ми не зважаєм. Радіб мати лад по громадах, а засим і по других законодатних тїлах, а не клопочем ся тим, щоби мати підкаливу добру, певну. Не дбаючи про вибори до рад гром. попопнюєм на народї убийство—тим більше не простиме, що мимо голюканя на попів, нарід таки оглядає ся на того попа, щоби допоміг позбути ся війта, хруня.

Тай „попи" не без великої вини. Ледви 20% обзнакомлені з ординациєю виборчою а прочих 80% дають ся водити за ніс навіть найдурнїйшим писарам гром. Пр. в селї Р., косівского повіту, де війтом Д. (син бувшого війта, бо війтівство в тій громаді дїдичне), кепкує собі писарина уже через 3 каденциї тим, що каже, „попа" заступником радного вибирати. Чомуж се? Причина проста. Сьвященик і его прихильники „сліпі" при виборах, бо не мають відписаної листи виборчої »нї в зуб«. (Протест цїлком узасаднений „віднеслим просто до п. старости"!?). Вистарати листу виборчу не така то трудність. Троха доброї волї та з кешеної кілька або кількanайцять зр., то і »адова сила не одолїє« роз. тодї, коли ординацию виборчу знає ся як „отче наш". Поверх 30 лїт переводжу вибори у себе і по сусїдних громадах. У себе не перепав я нїколи при виборах з моїми людьми, а по сусїдних громадах, то хиба через недбальство сусїда.

Робота при виборах до ради гром. є тепер дуже облекшеною, бо нарід осьвідомлений вже троха а в кождій громадї через рух сїчовий знаходить ся »збірник законів адмін. д-ра Савчака« — книжка ціння дуже для виборів до рад громад. Сказаним не хочу дати деяким комісарам субстрат для „доказів" перед п. Бінертом: „аді! сам батько сїчовий признає, що »Сїчи« займають ся переведенєм виборів а не гашенєм вогню!" Нї! Кождий кіш сїчовий справив собі збірник законів адм. Савчака лише через закон о зборах — для оборони перед жандармами, комісарами та війтом, хрунем. Тож до того зборника заглянути а не зайде потреба бідкати ся або й плакати по часописях, на заподіяну нам кривду. Не треба таїти, що вмієм лише глаголь ствувати або плакати а »рукавів не закотим« до всяких виборів.

Від 33 лїт не схрунив з мого села нї оден виборець а се лише через склад доброї ради гром. Для того позір! на надходячі виборі до рад гром.! Переведемо недбало вибори рад гром., то перепадем певно і при виборах до рад повітових у слїдуючім роцї. На закінченє мушу ще вказати на одну страшно деморалїзуючу нарід хибу—деяких московствуючих оо., котрі не маючи довіря у народу (цїлком природно за свої шкідні „убїжденія") вяжуть ся при виборах до рад гром. з во-

---

[1]) Тамже Нр. 4209/ggg ad 148. II. і Gest. Protokoll з р. 1839. Nr. 33.

[2]) Gestions Protokoll des gr. kath. Metr. Ordinariats з. р. 1837. з р. 1842. Нр. 74. Презид. Архів львів. Нам. Нр. 1658/ggg. Шведзїцкий умер в 80-их роках XIX віку на становиску пароха церкви св. Пятниці у Львові.

[3]) Gestions-Protokoll з р. 1838, Nr. 26.

ґубернії, о признанє для нього титулу стола[1]), на що президия згодила ся. Однак доперва в падолистї 1842 р. дозволила президия ґубернії Як. Шведзїцкому компетовати о самостійну парохію[2]).

Незвичайно тяжко прийшло ся добути титул стола Василеви Грабови, що в липнї 1828 р. покінчив богословскі студиї. Дня 30. вересня 1838 р. запитала президия ґубернії (Nr. 2246/ggg) митрополита, чи укінчений питомець перемиской епархії, Василь Граб, заслугує на титул стола[3]).

Митрополит відповів дня 5. жовтня 1838 р., що Граб був піддaний надзорови на основі бажань президиї (Nr. 295, 416, 545/ggg з р. 1837 і Nr. 2246/ggg з р. 1838). Заки митрополит відповість остаточно на питанє президиї, просить о зворот давнїйших актів, висланих в його справі.

(Дальше буде).

рогами народу і з тими гієнами ідуть поплїч! При теперішнім розяреню народу може ся се відбити на них.

Іван Попель, парох Довгополя.

Полїтичний огляд.

Парляментарний календар змінив ся значно наслїдком мінїстерскої ради відбутої минувшого четверга в Будапештї під проводом цїсаря, а іменно задля відроченя делеґацийної сесиї. Виравдї не означено ще дня, коли делеґациї малиб зібрати ся в Будапештї, одначе імовірно послїдує се около 10. жовтня. Ся постанова має вельми важне значіне для тих соймів, передовсїм для ческого і галицкого, котрих сесиї починають ся 15. вересня. В ческім соймі мало правительство внести начерк виборчого закона, а також инші з национального становища важні предлоги. З розправ, які розвинулиб ся були над сими предлогами, можна би було собі уявити, чи в держ. раді можлива спільна робота законодатна нїмецких послів з ческими, чи можуть спільно побіч себе засїдати в правительстві нїмецкі і ческі мінїстри і взагалї, чи можливе дальше ествованє дотеперішньої парляментарної більшости.

Очивидно бар. Бек відчув дуже добре можливість горячої і завзятої боротьби, яку могла би в ческім соймі викликати довша сесия, бо такого материялу до розятреня нїмецко-ческого спору нагромадило ся доволї. Нїмцї роздратовані відвідинами представників парискої мійскої ради на ческій виставі і одушевленим їх привітом, биятиками в Берґрайхенштайн і Шіттенгофен між Нїмцями і Чехами та перенесенєм боротьби нїмецкоческої на народогосподарске поле (замовленя водоводних рур у французских фабриках) і починають нарікати, що они у власнім своїм краю угнетені а у правительства не находять помочи за те, що его піддержували в держ. раді в усїх важних справах.

Отсе все вказує, що в теперішній сесиї ческого сойму не можна сподївати ся зближеня і порозуміня між Нїмцями і Чехами. Навпаки можна припускати, що ческий сойм стане видовищем завзятої национально-полїтичної боротьби і що там дійде до вельми пристрасних нападів одних на других.

А так само і в галицкім соймі в теперішних обставинах не можна сподївати ся спокійних і предметових нарад, бо нетілько национальне питанє, але кожда инша справа, чи то виборча або громадска реформа, чи ловецкий або риболовний закон можуть викликати розятрену і горячу боротьбу між сторонництвами.

От в тих обставинах треба глядїти причини, задля яких правительство покористувало ся спричиненим знов з поводів заграничної полїтики відроченєм делеґацій, щоби скоротити соймові сесиї.

Коли бо думано скликати делеґациї на 25. або 28. вересня, тоді бажано, щоби рівночасно відбувала ся сесия соймів і не добачувано в тім нїякої перешкоди. Думають знов, що сесиї соймів не моглиб рівночасно відбувати ся з делеґациями.

Очивидно попсували ся відносини краєві передовсїм в Чехах, побоюють ся пристрастної і завзятої национальної боротьби і тому скорочують сесию соймів, обіцюючи їх знов скликати на сїчень. Але чи тоді не стане знов перепоною державна рада або инші справи, сего також не можна предвидїти.

Але се відроченє делеґацийної сесиї відбє ся також і на держ. раді, котра мала розпочати осїнну сесию 3. листопадт і полагодити сю богату програму робіт, яку ми недавно оповістили.

Нема сумнїву, що сегорічна сесия делеґацийна буде вельми довга, а колиб зібрала ся около 10. жовтня, потривалаб найшенше до кінця листопада. Відносини в заграничній полїтиці, особливо в Туреччинї і в Боснї та Герцоґовинї доторкують ся найжизненїйших справ Австро-Угорщини і викличуть вельми широкі і горячі розправи в обидвох делеґациях. А в такім случаю знов держ. рада буде приневолена протягом трех тижнїв перед Різдвом вдоволити ся ухваленєм буджетової провізориї та деяких дрібних справ, бо на все инше не стане часу.

В ческих кругах парляментарних а також посеред польских сторонництв галицкого сойму проявляє ся острий опір проти скорочуваня соймової сесиї, иначе полїтичні чинники в горі імовірно не уступлять перед сим опором.

Дня 15. с. м. відбув ся на замку австрийского амбасадора в Петербургї ґр. Берхтольда в Бухльовицях на Моравії зїзд бар. Еренталя з мінїстром загр. справ Ізвольским а сей зїзд лучить ся з недавною зустрічию бар. Еренталя з італїйским мінїстром Тіттонїм, з переговорами бар. Еренталя з королем Едвардом і держ. секретарем Гардівґе, з котрим також мінїстер Ізвольский переговорював підчас свого побуту в Карльсбадї. Сї зїзди мають велику досяглість полїтичну з огляду на останні події на Балканї і в Марокку.

Цїсар Вільгельм заявив підчас останних маневрів на французскій границї, що рад би прибути самоходом через горішню Альзацию на французку область. Французке правительство поробило всякі приготовленя, щоби уможливити цїсареви хвилевий побут у Франції котрий міг би мати досягле вельми значіне для зближеня обох сусїдних держав і приязнїйших відносин між обома культурними народами. Одначе на своїй прогульці до провалу у Воґезах цїсар не поїхав поза границю а висловивши подяку французским властям за їх привітливість, заявив, що покористує ся иншою нагодою, щоби відвідати Францию. Ся справа викликала ріжнородні коментарі в дневникарстві. Підчас побуту в провалї Воґезів на замку „Шлюхт“ виголосив цїсар Вільгельм промову знаменну, в котрій висловив: „Мир в державних краях (Альзациї і Льотаринґії) буде удержаний, а краї будуть свобідно розвивати ся. Держава буде хоронити сї краї!“

Мароканьска справа починає уладжувати ся. Іспаньско-французска нота, котрою згадані правительства висловлюють готовість признаня Мулей Гафіда законним султаном з условинами, які ми недавно подали, вислана вже иншим европ. державам. А Мулей Гафід вислав до дипльоматичних представників лист, котрим заявляє, що признає всї зобовязаня свого попередника, особливо договор в Альджезірас і просить европ. держави, щоби ему пособляли у виконаню постанов сего договору.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Антима; римо-кат.: Людмили. — В четвер: руско-кат.: Вавила, Мойсея; римо-кат.: Лямберта.

— **Земля і Воля** задля упадку свого кандидата Ганкевича пише, що нїбито »Русини« зпід знамени „Руслана“ і Барвіньского голосували явно і отверто (навіть з отвертими картками) на Рошковского!“ Чомуж не подала імен тих, котрі так явно голосували з отвертими картками. Очивидно, бо лекше збрехати без доказів, але нехай не дивує ся »Земля і Воля«, що »Русини зпід знамени »Руслана« і Барвіньского не могли повірити в патріотизм п. Ганкевича, про котрого навіть близький ему п. Михайло Лозиньский в »Радї« пише ось що: „Д. Ганкевич працював досї куди більше в польскій социяльно-демократичній партиї, нїж в українській. Його погляди на польско-українські відносини закрашені навіть почасти тим історично-польским патріотизмом, од якого ще не вспів визволити ся польский социялїзм“.

— **З соймової салї.** Засїданє сойму зачало ся нинї замість о 11. год. о 40 мінут пізнїйше. Всї льожі і ґалериї обсаджені тїсно. За те много посол. фотелїв сьвітить пусткою. Посли-Поляки явили ся майже всї в контушах. Рускі посли з укр.-руского клюбу заняли давні місця лїворуч від середини в трех останних рядах і сидять в такім порядку: Олесницкий, Кость Левицкий і Куровець; за ними Скварко, Макух і Кивелюк, а в останнім рядї: Старух Т., Старух А., Думка і Содомора, а на право за переходом Сандуляк. Москвичі сидять зараз на лїво в двох останних рядах в отсім порядку: Сеник, Колпачкевич, Дудикевич і Король, за ними: Криницкий, Ганчаковский, Трач, Миронюк і Крисоватий, а побіч послїдного Винничук, який належить до укр. руского клюбу. Настрій на салї сьвяточний. При уступі промови маршалка про смерть намісника бл. п. ґр. Потоцкого і при кінци промови про цїсарский ювілей всї посли стояли. З намісником явив ся правительственний комісар віцепрез. нам. ґр. Лось.

— **Отвореє шкільного року.** Краєва рада шкільна на внесенє санїтарного референта порішила не відкладати отвореня шкільного року в народних школах і в низших клясах ґімназияльних у Львові та в тих ґімназиях на провінциї, в яких отвореє шк. року доси не наступило. Натомість кр. рада шк. видасть подрібні заряджєня що до способів проти розширеня пошести шкарлятини серед шкільної молодїжи. Ті заряджєня, які мають на метї звільненє деяких учеників від шк. науки, видасть кр. рада шк. до окружних рад шк., дирекций ґімназий і видїлів шкіл промислових. Ті останні школи мають бути у Львові отворені аж дня 15. жовтня с. р. Кр. рада шк. оповістить в тій справі просторий комунїкат.

— **З воздухоплавства.** Винахідник машини до лїтаня Врайт знова випробовував онодї свою машину. Сим разом перебув у воздухах 70 мінут і 26 секунд і летїв зі скоростию 36 і ½ анґлїйских миль на годину.

— **Переписка Редакциї.** Вп. допис. з Старосамбірщини. Вашої дописи не містимо, бо тим пошкодилиб лише відомій Вам справі, котра не надає ся до оповіщеня.

— **Звертаємо увагу** на оповістку філії Руского товариства педаґоґічного в Коломиї.

Оповістки.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині (вторник): „Циганерия“ оп. Пучінїого; в середу: „Нервозні“ ком. в 3 д. В. Сарду; в четвер: „Аіда“ оп. Вердіого; в пятницю: „Самсон“ штука в 4 д. Г. Бернштайна; в суботу попол.: „Весїле“ Виспяньского, вечером „Галька“ Монюшка.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 15. вересня 1908.

О год. 11. м. 40 намісник др. Бобжиньский відчитав цїсарскі рескрипти іменуючі краєвим маршалком ґр. Ст. Баденього, а заст. маршалка сойму Митрополита ґр. Шептицкого і відчитавши роту посольскої присяги маршалка, покликав его до обнятя проводу соймових нарад.

Маршалок обнимаючи провід покликав на тимчасових соймових секретарів 4-х послів, а між ними пос. Кивелюка і отворив сесию отсею промовою:

»Високий соймe! Ласкою Найяснїйшого Пана заіменований по раз третий маршалком краєвим, маю честь Панів як найсердечнїйше привитати і прошу, щоби ви Панове менї в сповненю моїх обовязків уділили так потрібної помочи і не відмовили менї довіря. Не потребую впевнювати, що зроблю все, що від мене залежить, щоби повагу і становиско сойму удержати, а так цїлому соймови, як кождому з послів виконуване прав і сповнюване обовязків уможливити і улекшити. Полїтичне становиско сойму на історичній основі оперте удержати і скріпляти край культурально, етично і економічно підносити і розвивати, розуміти і відчувати дійсні потреби найширших суспільних верств, стреміти до того, щоби всї без жадного виїмка мешканцї того краю шукали і знайшли в соймі оборону своїх прав, речника управнених інтересів, а в міру сил заспокоєне своїх потреб і бажань, сотворене условин, які би кождому уможливили плекане своєї народности і змаганє до єї розвитку, — се є провідні гадки, які нас всїх лучать в хвилї, коли розпочинаємо нову сесию соймову".

В дальшій своїй промові згадав маршалок, що условини теперішні соймові не є в гаразді „бо стоїмо під вражінєм поганого злочину, сповненого на однім з найдорожних наших членів — і не можемо забути, що злочин той не був всїма однаково напятнований. — І тому нинї повинні ми всї злучити ся згідно і однодушно не лише в осудженю злочину, але також в тім, щоби унеможливити штучне розбудженє пристрастий, що ведуть до злочину і згуби краю".

Згадавши, що оборона народних прав повинна йти леґальною дорогою, говорив дальше так:

»Бажаю горячо, щоби наради того сойму сотворили на разї хочби тільки основу і фундамент до привернення межи обома народами таких відносин, в котрих би порозуминє стало ся можливе.

Чинниками, котрі се порозуминє улекшити повинні, є спільність релїґії, з котрою оба народи є нерозривно сполучені, істор. конечність, щобисьмо спільними силами причиняли ся до могучости держави, що в нїй одинокій знаходимо услівя і можність розвитку наших народностий і впрочім та велика правда, стверджена численними примірами, що в однім і тім самім краю розвивати ся можуть обі народности без шкоди для себе і для цїлости, а противно неустанна борба вичерпує сили і позбавлює відпорности".

Дальше говорив по руски: З другої сторони стоїмо перед економічною руїною значної части краю, котра мусить ослабити єго силу, енерґією і підприємчивість в працї. Всякі цифри і дати, які правительство зібрало, а які краєвий видїл Панам предкладає, не могуть бути анї стислі, анї докладні, вистарчають однак аж надто, щоби ствердити в части краю велике нещастє, а в иншій значні шкоди. З ініціятиви правительства, що з признанєм належить піднести, із средствами достарченими державою, введеною зістала ратункова акция, котрої подробиць не до мене належать. Видїл краєвий вичерпав зовсім средства, що повістали з кредиту ухваленого в минувшім роцї Високим соймом, а тепер предкладає внески, котрі передусїм мають уможливити привернене до давного стану комунїкациї, знищеної внаслїдок живлових нещасть. Не пересуджуючи ухвал Вис. сойму, думаю, що средства, котрі край на запомогові цїли признають, не можуть бути обильні, позаяк походять в значній части від тих власне, котрі нещастєм елєментарним зістали навіщені.

Дальше зазначив, що кр. видїл предкладає буджети на сей і слїдуючий рік: „Видатки в буджетї на рік 1909 виносять 52 мілїони корон, а коли всякі доходи краєвого фонду враз з додатками до податків, обчисленими після стопи ухваленої в останнім роцї, виносять 41 мілїонів, позістає недобір 11 мілїонів, для покритя котрого нема иншої дороги як затягненє короткоречинцевої позички".

Ту 11-мілїонову позичку можна буде затягнути в пропінаційнім фондї.

Між програмою працї сойму бесїдник наводить справу виборчої реформи соймової, зазначаючи, що попри признанє виборчого права тим кругам, які єго доси не мали, належить памятати, що не можна виключити від участи в соймі тих чинників, які доси мали в нїм визначну участь.

„Є також конечним, щоби сойм приступив до дїла реформи в спокою і в відповіднїй хвилї, щоби знова не зістав заскочений браком часу. Без компромісу і порозуминя межи всїми сторонництвами переведенє виборчої реформи уважаю за неможливе — про те вже нинї належить памятати; конечна є також щирість вже в першій хвилї, коли справа виборчої реформи з котроїнебудь сторони введена зістане до обрад Вис. сойму; ставленє дуже далеко ідучих жадань з наміром переведеня хочби тільки їх малої части, а примінюване до справ полїтичних засад торгованя, стрінє ся вправдї з великою вирозумілостию в самім соймі, приєднає навіть в першій хвилї узнанє широких кругів, а опісля викличе несмак і невдоволенє в краю позаяк ожиданя і надїї, про які з гори можемо знати, здїйснити ся не дадуть".

З черги наводить справу поладнаня реформи громадскої, з якою лучить ся внесенє двірских обшарів, і згадує про несанкціоноване ловецкого закона.

Привитавши потім щирими словами нового намісника д-ра Бобжиньского маршалок присьвятив горячу згадку Е. Вел. Цїсареви з нагоди ювілею володарства і внїс многолїтствіє Монархови, яке посли повставши з місць трикратним окликом повторили.

Потім промовляв намісник др. Бобжиньский. Зміст бесїди подамо в завтрішнім числї.

При кінци засїданя пос. Олесницкий іменем свого клюбу зложив заяву, що уважає сей сойм переходовим і покликаним до чим скоршого переведеня виборчої реформи, а нездїбним і неквалїфікованим до ухвалювалювання инших важних для краю реформ, а передовсїм польско-руского порозуминя.

Слїдуюче засїданє завтра о 10. год.

Телеґрами

з дня 15. вересня.

Відень. Вість, що сесия соймів має бути до половини скорочена задля скликаня соймів, є неправдива. Сойми будуть могли радити до кінця жовтня.

Петербург. Вчерашного дня занедужало ту на холєру 118 осіб, померло 34.

Відень. Заряд зелїзниць выслав санїтарного радника на галицкі лїнії, аби приготовити переведенє заряджень проти занесеня холєри до Австриї.

Оповістка.

Загальні збори філії Руского Товариства педаґоґічного в Коломиї відбудуть ся в неділю дня 20. вересня 1908 р. о год. 3. сполудня, в комнатах Бурси Товариства, при ул. Франц Йосифа. — Порядок дня: 1) Відкритє зборів. 2. Звіт уступаючого Видїлу. 3. Вибір нового Видїлу. 4. Внесеня членів.

За Видїл:

Глатишак заступник голови. — *Левицкий* секретар.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 15. с. м.: Іванна Лисякова, Дрогобич; Ів. Кивелюк, Коничини"; З. Скварко, Мостиска; П. Думка Драгоманівка; Ів. Сандуляк, Карлів; Тим. Старух, Слобода золота; А. Старух, Березовиця вижна; др. А. Куровець, Калуш; Я. Остапчук, Збараж; о. Н. Анастазиевский, Сапогів; Йос. Октемпский, Самбір; Т. Залевский, Золочів; Д. Сїчиньский, Бережани.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Куращийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно свїжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент" (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (2—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер"

у Львові, при улицї Руській ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будиннів, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв сумі вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра" при уділюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о уділенє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720 —
„ спец. на звороти	„ 50.939 —
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович.	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Горук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 201. Львів, четвер дня 4. (17.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Впрвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає сьлише на попереднє застереженє.—

Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова Маршалка і Намісника при відкритю сойму.

(△) Ві второк відкрито нову сесию соймову, а при сїй нагодї, як звичайно кр. маршалок і намісник виголосили промови, з котрих першу подали ми в головній основі вчера, а другу подаємо сегодня на иншому місци. Обидві промови набирають тим більшого значіня, що виголошено їх з почином нової каденциї, (як маршалок зазначив з притиском — шестилїтної) і тому є они неначе проґрамами для сойму і краю, а промова намісника є також многоважною з того поводу, що она містить в собі проґраму начальника краєвого правительства, котрий недавно обняв полїтичну управу краю. Тимто над обома сими промовами годить ся задержати.

Становище кр. маршалка знане загально, бо вже довший час, двома наворотами, стоїть на чолї сойму і найвисшої автономічної власти, кр. видїлу. Одначе з огляду на змінені відносини заслугує его промова на тимбільшу увагу.

Проґраму сойму нового, а також свою власну, яко керманича того сойму і кр. видїлу подав маршалок в однім речею, котре тут з огляду на его вагу ще раз наводимо дослівно, підчеркуючи основні его вислови: „Полїтичне становище сойму на історичній основі оперте удержати і скріплятн край культурно, етично і економічно підносити і розвивати, розумїти і відчувати дїйсні потреби найширших суспільних верств, стреміти до того, щоби всї без жадного виїмка мешканцї того краю шукали і знайшли в соймі оборону своїх прав, речника управнених інтересів, а в міру сил заспокоєнє своїх потреб і бажань, сотворенє условин, які би кождому уможливили плеканє своєї народности і змаганє до єї розвитку“. — Отсе неперечно розумна проґрама, на яку можуть згодити ся оба поруч себе поселені народи краю і їх представники в соймі, без ріжниці полїтичних, суспільних і национальних поглядів, бож справдї ідеальним можна би вважати сойм, в котрім би всї населенцї краю знайшли оборону своїх прав і речника своїх інтересів, — сойм, котрий би кождому уможливив плеканє своєї народности і змаганє до єї розвитку. А коли бажаємо культурно і економічно піднести край, тодї підвалиною у всїм дїланю повинна бути етика і тому етичне піднесенє краю, виховуванє в тім напрямі суспільности повинно стати, як се і маршалок зазначив, проґрамовою точкою. Наколи в краю, в ріжних верствах суспільности нагромадило ся стілько невдоволеня, яке доводить до огірченя і розятреня суспільного і национально-полїтичного, то можна довести до направи краєвих відносин тілько тим способом, коли власти і орґани автономічні, а так само і правительственні (про сї останні поговоримо в дальшій частинї сих замітток) будуть непохитно стояти на тих підвалинах, які вказав маршалок в своїй промові — правда, етика, справедливість і добро цїлого краю.

Стоячи непохитно на тих підвалинах зможуть власти і орґани — автономічні і правительственні — причинити ся до етичного піднесеня і розвитку краю, до виховання в тім напрямі нашої суспільности рускої і польскої, а тодї оклики ненависти, штучне розбуджуванє пристрастий, які в останних часах довели до такого розладу і розстрою в нашім краю, до такого сумного і шкідного для обох народів розятреня, до такої пристрастної боротьби — перегомонять безслїдно, не найдуть послуху серед суспільности.

Польскі конспіраций серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Президия звернула дня 16. жовтня 1838 р. митрополитови бажані акти, причім донесла рівночасно, на основі рапорту директора полїциї, Сахер Масоха, що »derselbe (Граб) soll nämlich, seitdem er die Studien verlassen und sich in seine Heimath nach Jaworów Przemysler Kreises begeben, keineswegs Besserung zeigen, vielmehr bei allen Gelegenheiten seinen Hass gegen die Regierung und die bestehende Ordnung der Dinge aussprechen und seinen Pflichten als künftiger Priester so wenig nachleben, dass er während seines Aufenthalts in Jaworow nur einmal die Kirche besucht habe, wo er nicht ausweichen konnte. Auch sein sittlicher Lebenswandel soll nicht ohne Mackel sein und Hr. Jaworower Dechant von seinem Betragen eine ungüstige Meinung hegen“. Вкінци письма просила президия ґубернії митрополита, щоби дальше звертав на Граба бачне око[1]).

Митрополит відповів дня 29. жовтня 1838 р., на основі реляциї ректорату духовної семінариї (Nr. 480), що Граб побирав в роках 1834 і 1835 стипендию (Handstipendium) і поводив ся добре. В р. 1836 принято його до семінариї, де він кілька разів провинив ся против домових приписів, опустив кілька разів молитви, раз службу Божу, раз виклади, жалив ся тричи безосновно на лихий харч, через що записано йому в табелях за р. 1836 поту „aufbrausend, roh und stutzig“, а в р. 1837 »aufbrausend«. На бажанє президиї ґубернії піддано його під строгий надзір ректорату. В р. 1838 помітив вправдї ректорат »Spuren des Jähzornes an dem Basil Grab“ та дослїдив, що він опустив раз службу Божу а раз виклади, а крім сього жалив ся ще безосновно двічи на лихий харч, однак слухав упімнень, старав ся виповнити свої обовязки, а хоч переглядано його річи, не найдено між ними нїчого підозрілого. Колиж його дальше поведенє, як се видно з рапорту полїциї, має бути невідповідне, належало би йому здержати titulum mensae[1]).

До ради митрополита примінила ся президия ґубернії і віднесла ся до перемиского владики дня 25. грудня 1838 р. з порученєм, щоби на разї не допустити до сьвячень[1]). Перемиский ординарият послухав приказу ґубернії і письмом з дня 9. сїчня 1830 (Nr. 9) звістив митрополита, що рішив ся вислати Граба на оден рік до василияньского монастиря в Лаврові, щоби там сповняв обовязки учителя нормальної школи під надзором директора-Василиянина. Митрополит доніс про се дня 25. сїчня 1839 р. президиї ґубернії[2]). Раньше ще, бо 5. і 7. грудня 1838 р. повідомив комісар староства Арбтер президию ґубернії, що против Граба не дізнав ся нїчого обтяжаючого, з виїмкою того, що говорив против нього яворівский декан Несторовский, що він не ходить до церкви і забавляє ся по товариствах, »was ebenfalls keine beruhigende Bürgschaft für die Zukunft leistet«. Арбтер слїдив, чи Граб не висказував ся ворожо про ряд, однак не дізнав ся в сїм напрямі нїчого некорисного[3]).

Остаточно дозволила президия ґубернії дня 19. серпня 1839 р. сьвятити Граба на основі письма еп. Снїгурского з дня 14. серпня 1839 і сьвідоцтв Василиян в Лаврові, в яких донесено, що поведенє Граба на становиску учителя в

---

[1]) Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 2275, 2297|ggg 1838. Порівнай Gestions-Protokoll з р. 1838. Nr. 36

[1]) Президиал. Арх. львів. Намісництва ad Nr. 2453, 2454|ggg 1838. і Gest. Protok. з р. 1838 Nr. 40.

[1]) Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 2727|ggg 1838.

[2]) Президиал. Архів льв. Намісництва Nr. 148|ggg 1839 П. Порівнай Gestions-Protokol з р. 1839. Nr. 7.

[3]) Президиал. Архів львів. Нам. Нр. 184|ggg 1838.

Правдою, етикою, справедливостю і дбалостю о добро цїлого краю, а тим самим о добро і розвиток культурний і економічний всїх населенців краю, обидвох народностий, здобудуть собі власти і їх орґани довірє найширших верств народних, а тим самим підготовлять підставу і фундамент до привернення між обидвома народами таких відносин, в котрих порозуміне стало би можливим.

Отсе горяче бажанє, яке висловив кр. маршалок в своїй програмовій річи, є без усякого сумніву горячим бажанєм всїх добремислячих людий, котрих в однім і другім народнім таборі мимо теперішнього розятреня найде ся ще дуже богато. Крайні живла роблять, як досьвід поучує і по инших краях, богато шуму і гомону і своєю влїзливостю вибивають ся на верх, так що на перший погляд видає ся, начеб вся суспільність переняла ся такими крайними поглядами і змаганями. Одначе переважна часть суспільности бачить се наглядно, що безнастанна боротьба вичерпує сили і ослаблює відпорність, що відвертає бачність і сили від реальної, позитивної роботи, яка єдино може причинити ся до подвигнення і розвитку культурного, національно-політичного і економічного народу.

Справедливо вказав маршалок на те, що спільність релїґії, історична конечність і Австрийска держава, в котрій обидва народи єдино мають условини і спроможність розвитку, лучать оби дві народности, а на особлившу увагу заслугує се, що ми нераз висловлювали, а що тепер з належним притиском зазначив кр. маршалок, що в нашім краю можуть безшкодно для себе і для цїлости розвиватися обидві народности. Тим способом вказав кр. маршалок на шкідливість сеї політичної теориї польских загорільців, котрі проти всякого змаганя до розвитку рускої народности в нашім краю вис вають национальний стан посїданя. Є се теория перенята у нїмецких загорільців, котрі не хотять допустити до розвитку Чехів на Моравії і Шлезку, Поляків на Шлезку, Словінців в Каринтиї і Стирії, висуваючи проти всякого поступу і розвитку тих славяньских народностий мнимий стан посїданя нїмецко-национальний.

Тимто на признанє заслугує, що маршалок яко найвисший автономічний зверхник краю в програмовій річи своїй вказав на потребу витворення условин, які уможливили би кождому плеканє своєї народности і змаганє до єї розвитку, щоби всї без виїмки населенці найшли в соймі оборону своїх прав, заспокоєнє своїх потреб і бажань. На таких основах можуть витворити ся відносини, серед котрих порозуминє між обидвома народами стало би можливе.

Дальшу часть промови маршалка і промову намісника обговоримо в найблизшім числї.

(Дальше буде).

Полїтичний огляд.

Минувша неділя зазначила ся бучами і демонстрациями на вічах скликуваних соціялдемократами і нїмецкими радикалами у Відні, в Празї, в Хебі, в Петтаві, і творить тим способом не дуже милу пригривку до законодатної праці, яка починає ся по ріжних краях в сім тижні, а також розкриває не дуже відрадні вигляди на успішність парляментарної осїнної сесиї. Навіть в Будапештї з нагоди торжественного відкритя католицкого віча устроїли соціялдемократи велику демонстрацию і напад на евхаристичну процесию, котра з нагоди 50-лїтя сьвященьства Є. Сьвятлости Папи відбула ся до базиліки св. Стефана в Пештї. Вправдї процесия, в оборонї котрої виступила поліция, дійшла, не задержуючись до баизліки, однак се знаменна проява, що в так переважно католицкій державі поважили ся „вольнодумні“ соціялїсти обкидувати процесию камінєм і болотом.

Подібно і в Птуї (Pettau), де Словінцї в перший раз обходити Кирило-Методиївске сьвято, напали на них всенїмецкі радикали і довели до проливу крови.

Крім того і розятренє национально-політичне, яке проявило ся в Хебі і в Празї, не віщує нїчого доброго для парляментарної роботи.

Нїмецкі радикали і вольнодумцї розводять безнастанні нарїканя в дневникарстві і по вічах на перевагу і влїзливість ческого живла, на впроваджуванє ческої мови у внутрішнім урядованю, а в областях чисто-нїмецких жалують ся знов на те, що християньскі суспільники випирають радикалів і вольнодумців н. пр. в долїшнїй Австриї, де тепер веде ся горяча передвиборча боротьба. Отже з одного боку нарїканя на чехізованє краю, де инде знов нарїканя на клерикалїзм, хоч нїгде не було прикладів, щоби католики нападали вольнодумців або соціялїстів, а дїяло ся як раз на оборот.

Відрадною для католицкої Церкви проявою був евхаристичний конґрес в Льондонї, що відбув ся там сими днями. З усїх сторін католицкого сьвіта прибуло около 8.000 учасників, а між тими 7 кардиналів, 15 архієпископів і більш як 70 епископів, багато опатів, пралатів і сьвящеників з Анґлиї, Франциї, Бельґиї, Нїмеччини і инших країв. Льондон пристроїв ся сьвяточно на привіт достойних гостий а у вестмінстерскій катедрі уставлено трони для церковних достойників.

Загальна увага всїх була звернена на папского лєґата кардинала Ванутелього, котрому в пристани на єго приїзд устроєно величавий привіт, а в дневниках всяких відтінків повитано єго вельми сердешно і вказано на него як на одного з найвизначнїйших і найпопулярнїйших дїячів католицкого сьвіта. У величезній катедрі, котра ледви могла помістити учасників, відчитано по відкритю конґресу в латиньскім і анґлїйскім язицї лист Папи, в котрім дякує за устроєнє конґресу якраз в столицї Анґлиї, славній з віротерпимости а відтак кардинал Ванутелї повитав зібраних лат. промовою, бажаючи, щоби віра і любов зєдинили Велику Британію, епископів, короля, князїв і нарід. Основні наради в трех секциях, а відтак вельми численний мітинґ не остали без величезного вражіня, котре не буде без наслїдків для ідеї розповсюдженя католицизму в Анґлиї. Отсе іменно затривожило протестантів, котрі постановили устроїти протидемонстрацию і не допустити до евхаристичної процесиї заповідженої публично в катедрі на неділю. Звернули ся отже з петициєю до короля Едварда, щоби заборонив обходу і скликали на неділю віче з протестом проти „Римскої Служби Б.“. Одначе король не вволив сему бажаню, а також між населенєм Льондону відозвали ся численні голоси, що така заборона осоромила би дотеперішню гостинність і терпимість релїґійну. Процесия дійсно відбула ся без усякого випадку, а тим способом Льондон і єго населенє зазначили свою культурність. Похід тривав цїлу годину. Товпи католиків, котрі творили шпалїр, витали з одушевленєм духовних, з протестантского боку не підношено нїяких протестів. Духовеньство примінило ся лише о стілько до бажаня короля, що не несено в походї Евхаристиї і духовеньство не виступило у фелонах.

Новинки.

— **Календар**. В четвер: руско-кат.: Вавила, Мойсея; римо-кат.: Лямберта. — В пятницю: руско-кат.: Захарії; римо-кат.: Томи з Вілян.

— **До нашого жіноцтва**! Звісна річ, чим є жінка в культурнім житю народа. Щоби не шукати довго за приміром, досить глянути на єї роботу серед наших найблизших сусїдів, Поляків. А наше жіноцтво? З виїмкою одиниць, дуже мало проявляє заінтересованя народними справами. Ось хоть би так важна і нагляча справа руских дївочих шкіл у Львові. Комуж більше повинно залежати на сїй справі, як не рускому жіноцтву? Сеж ходить о долю жінки! Сеж справа, яка в першій мірі дотикає наше жіноцтво! Чиж не повинні жінки заняти ся нею? Чи доля їх доньок та сестер їм байдужна зовсїм? — Комітет будови дому на приміщенє дївочої школи видїлової і учительскої семінариї, який перед ферiями завязав ся у Львові, робить всякі заходи, щоби призбирати фонди на сю цїль. А кілько то в тім напрямі могло би єму помочи руске жіноцтво?! Чи се так трудно в кружку знакомих урядити складку? Чейже нїхто не відмовить, хоть би з простої товарискої чемности. Ми певні, що в протягу одного місяця знайшли би ся потрібні фонди, наколи би руске жіноцтво пішло за нашим щирим покликом. — Збирайте жертви на будову руских шкіл дївочих, а тоді будете могли сьміло сказати, що се руске жіноцтво зробило для рускої жіноцтва. Відкажім ся від якої небудь коштовної розривки, відмовте собі якої небудь дрібниці а заощаджений гріш передайте до

лаврівскій школї було добре, що учив знаменито, відбував взірцево релїґійні обовязки і гарно проповідав[1]). З призвищем Граба стрінемо ся ще в дальших главах нашої студиї.

Чи допущено до сьвячень пит. Льва Маціїньского, про се ми нїчого певного сказати не можемо. В записках митр. Мих. Левицкого читаємо під днем 15. грудня 1838 р. таку замітку: »Rectoratus Seminarii dto 15 Xbris a. c. N. 552 refert de comportatione in seminario absoluti theologi Leonis Macieliński...“, а побіч: »Vid. Comm. ad protocollos Consist die 17. Xbris 838 datam«. Очивидно, ся компортация укінченого питомця до семінариї мусїла бути карою, що мала Маціїньскому улекшити дорогу до сьвяченя[2]).

Як ми вже висше замітили, не допущено до сьвячень екстернїстів: Петра Кулїчковского, Антона Зїневича і Венедикта Кущикевича.

(Дальше буде).

---

[1]) Тамже Нр. 1193|ggg ex 1839, де переховані письма Снїгурского і сьвідоцтва Василиян.

[2]) Gest.-Protokoll з р. 1838. Nr. 104.

комітету! Де як де, а ту Ваш сьвятий обовязок. Най сей наш поклик не прогомонить безслїдно. Руска школа видїлова і учительска семінария, се найперша і найбільше нагляча потреба руского жіноцтва. — Вельмиповажані Сестри! Возьміть сю справу в свої дрібні а сильні руки! Допоможіть нам побудувати дім для Ваших і наших доньок і сестер, а народ і будучі поколїня скажуть Вам щире руске: „Спаси Біг". — Всякі жертви просимо присилати на книжочку щадничу товариства „Днїстер" ч. 4.000, або на руки касиера комітету п. Миколи Мороза у Львові, ул. Длуґоша ч. 28. На жадане висилає комітет лїсти на збиране жертв. — *Комітет будови руских дївочих шкіл у Львові.*

— **Буря в самбірскій „Ризниці"**. З Самбора пишуть нам: Доношу коротко, що збори „Ризниці" відбули ся днесь (14. с. м.) в Самборі при слабій участи членів. Переважали особи цивільні. Сьвящеників було ледви кількох. Хід нарад був вперш спокійний. Заволодїла констернация, бо зиски „Ризниці" в сїм роцї вельми змалїли. Дирекция викручувала ся „американьским крахом", але кождий бачив, що „Ризниці" зашкодив таки галицкий... бойкот зі сторони Русинів-Українців. При кінци зборів, коли при виборі „савєта" перепав одинокий засїдаючий в нїм народовець о. Олекс. Зубрицкий против о. Цюка, счинив ся заколот. Дирекция заявила, що уступає, бо супроти висліду вибору вже зовсїм не може ручити за добро тов-а. Тодї забрав голос о. Погорецкий з Білини і заявив, що „Ризница" находить ся на манівцях, що від кількох лїт деякі людиї роблять собі шпорт зі справ „Ризниці", що вплив в нїй мають людиї такі, які ні одного сотика не дають їй торгувати, та що таке господарованє доведе тов-о до руїни і поставив бажанє, щоби один з членів »савєта« уступив і зробив місце о. Зубрицкому. То бажанє піднер о. Рабій, а о. Юзьвяк крикнув, що упадок о. Зубрицкого в минулім роцї коштував тов-о 22.000 К. Вправдї виступили проти того др. Сьокале, о. Малиняк і инші кацапи, але таки о. Юл. Гумецкий зрезиґнував, а збори вибрали до »савєта« о. крил. Зубрицкого. Чи се що »Ризниці« поможе, дуже сумнїваємо ся. Духовеньство укр.-руске звернуло ся з церковними замовленями до станиславівскої »Достави« і бойкотує »Ризницю« систематично, а кацапи удержати єї не потрафлять. Ще рік-два і »тарабан« буде в роботї!

— **Про виставу в Ярославі** пишуть нам: Прийшло ся менї їти 1½ кільометра від двірця зелїзничого, щоби побачити доробок Галичини і порівнати єго з працею лишень повіта Праги. Єслиби ся вистава мала бути висловом добробуту Галичини, то було би досить прикро. Приміщенє павільонів розкинено досить далеко від себе, щоби розміри єї побільшити. Перейшовши входову браму, на якій видко лиш слїди давних смерекових вінків, та сповзлі хоругвки о польских і краєвих барвах, стрічає ся буфет, вартівню пожарної сторожі і поліциї, а на право далеко на боцї сховану за деревами виставу двірских коний, поділених не після раси, але після властителїв. Вистава селяньских коний відбуде ся пізнїйше, бо они хлопскі. Треба перейти єще одну браму. Тут знова їдальнї і реставрациї, які розмірами павільонів своїх виповняють образ виставы. Сї павільони належать до кухарскої виставы. Ґраф Тишкевич виставив годівлю риб, обмежаючи ся на коропах і раках з малім акваріюм, а побіч того розвій „kłusownictwa" (не знаю де зачислити сей розвій, чи до промислу галицкого?). Правду сказавши, є тілько два павільони, бо решта то дрібні будки поодиноких людий, або обшарів двірских. Одни а них обнимає рільництво, а другий промисл і від них взяла вистава свою назву „рільничо промислова вистава". Як опущене рільництво галицке, так і єго павільон рідко хто відвідує. І не диво. Значно менший від промислового, поєдинчий, а до того висипаний мілким порохом, так що нога висше кістки западає ся в нїм. Се може нарочно так зроблено, щоби побіч рільництва представити галицке болото по повітових дорогах. Хто має лучшу обуву, по кількох кроках вертає вже назад і других остерігає. Чим може похвалити ся наше рільництво, коли доси іде все як найпривітивнїйше, а коли хотїли наші рільники таки чимсь похвалити ся, то сумно, що навіть не могли виповнити сего павільону.

За се вже павільон промисловий був о много більший, гарнїйший і поставлено єго в самій середині виставы так, що кождий мусїв заглянути до него, а по правдї єслиби не він, то шкода було би і тих 40 сот. за вступ. Коли в инших павільонах тишина, то тут спішить услужний пан і поясняє загально кожду часть, дрібниць не знає пояснити і дивує ся, що я перший випитую єго. Як з верха сей павільон своєю гарною будовою приманює око, так в середині мило дїлає гарне уложенє. Пригадала ся менї золота Прага, коли тут запрошував мене по чески продавець ґалянтерийних виробів. „Поміч промислова" в Бережанах хвалить ся тут своїми виробами, а коли близше роздивлювати ся, то все виходить, що найгарнїйших предметів доставили рускі селяни з околиці Бережан, між якими є ґузички ріжнобарвні. Найгарнїйшою однак частиною сего павільону є безперечно г у ц у л ь с к і в и р о б и з околиць. Кут і Косова, при яких все громадить ся найбільше людий, які одушевляють ся терпеливостию Гуцулів і добором красок. Кождий Русин мимоволї задержує ся при виробах фабрики сукна в Ярославі, яка вивісила килим з гербом Руси і сходячим сонцем попри инші вироби суконні. Якийсь Мошкович селянин-самоук з під Ярослава виставив артистично різьблені вироби з дерева, рами і годинники, а инший гарні вироби з металю. Є паперові дамскі капелюхи, зовсїм подібні до соломяних, але певно жадна дама не возьме єго на голову. Кінчаючи перегляд промисливого павільону годить ся згадати о виробах токарских Р у с и н а Івана Приймн. Як видко, рускі вироби причиняють ся до піднесеня сеї виставки і они одні пригадують Галичину, бо польских народних мотивів анї виробів нема.

Покидаю павільон промисловий. На широкім травнику розкладає ся військова музика. Зароїлось від військових, чути майже виключно нїмецку мову. Вступаю до каварнї на содову воду, а жидок каже заплатити собі за склянку води содової чистої аж 20 сот. Тут стрічаю лиця чисто семіцкі та знакомі лиця шляґунів, які приїхали на зїзд лїґи промислової, або забирати свої коні.

Розміщенє цїлої виставы є того рода, що єсли не має ся пляну в руках, то виглядає, що павільон промисловий замикає виставу. Однак за ним є ще много виставців, до яких гість чужий навіть не заходить. Там приміщено цїлий віддїл машиновий Шутлєворта і Умрата (яко краєві вироби), будки князїв Чарторийских і Любомірских, міжерний ботанїчний огород, площу для забав, каруселї і американьскі гойданки. Конець площі виставової замикає найновійша народова забава „порт Артура". Є ще побіч промислового павільону фотоплястікон спільно з людовим театром. Плян виставы уложив інжінєр і видко, що хотїв наслїдувати плян виставы в Празї, однак досить неудачно. Правда, що тепер по добре удержаних стежках серед густих борів приятно проходжувати ся, далеко від гуркоту возів і пороху міского.

Так виглядає та славна вистава, на яку тягнено прогульковцїв вертаючих з Праги, щоби они тим більше жалїли над нуждою галицкою і недостатком досьвіду, та браком серіозної працї і підготовленя тих, які взяли ся до уряджения виставы. Єслиби не коні, військова музика, холодок між деревами та вироби народні рускі, нїхто би певно не заглянув на виставу. Лиш одні написи польскі говорять за Поляків, бо нїчо инше не сьвідчить за ними. Самі Поляки не вірили аранжерам, бо на більшу часть запрошень до удїлу в виставі навіть не дано відповіди. —*як.*

— **Холєра в Тернополї?** Жид Мордко Бродер (а не Боднар) з Константинова в Росиї, який занедужав був в Тернополї при познаках азийскої холєри, вже помер. Тїло єго піддадуть лїкарскій секциї. Що стало ся з бактериольоґічним розслїдом екскрементів хорого, доси ще не знати. Думаємо, що висліду нема що укривати, хотяй би й стверджено у него холєру. В такім разї населенє більше би уважало на себе. Жидівска родина, у якої мешкав Бродер, є здорова та ізольована.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.**

В четвер дня 17. вересня с. р. „Надія" драма з житя рибаків в 4 актах Гавримана.

В суботу 19. с. м. „Барон циганів" оперета в 1 дїях Стравса.

В неділю 20. с. м. „Не ходи Грицю на вечерниці" народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

В понедїлек 21. с. м. „Серед бурі" історичні картини зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 22. с. м. останне представленє „Жидівка" опера в 5 дїях Галєвйого.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині (середа): „Нервозні" ком. в 3 д. В. Сарду; в четвер: „Аіда" оп. Вердіого; в пятницю: „Самсон" штука в 4 д. Г. Бернштайна; в суботу попол.: „Весїле" Виспяньского, вечером „Галька" Монюшка.

— **Всїх присутних у Львові членів** хору »Бояна« і »Бандуриста« запрошую на нині І завтра (в середу і четвер) на пробу концерту, який має відбути ся в »Соколї« в пятницю 18. с. м. Пробу розпічну кождий раз точно о 8. год. вечір в льокали »Бояна«. — *М. Волошин.*

— **З Перемишля** доносять нам: В суботу 19. с. м. о 7½ год. відбуде ся в салї „Народного Дому" вечер пісні і гумору при співучасти п-ї Ф. Лопатиньскої, оперової співачки львівского міского театру і д-ра Льва Лопатиньского, з отсею програмою: І. частина: 1. Шевченко-Лисенко: 1. »Гетьмани, гетьмани...« Дума про зруйнований Чигирин. 2. „Ой Дніпре мій, Дніпре!" Спів Яреми з „Гайдамаків". Співає др. Лев Лопатиньский. 2. Вахнянин: Ария Невольниці з опери „Купало". Лисенко: Ария Оксани (Каватіна) з опери „Різдвана ніч", співає п-ї Ф. Лопатиньска. 3. Жемчуги українского гумору: Гумористичні поезиї Шевченка, Артимовского-Гулака, Франка і Лепкого, деклямує др. Лев Лопатиньский. 4. Млака-Воробкевич: „Соловій-чародій". Шашкевич-Матюк: „Цьвітка дрібная". Млака-Ярославенко: »Дика рожа«. Пачовский-Ярославенко: „Ой ти соловій!" співає п-ї Ф. Лопатиньска. 5. Шевченко-Лисенко: Дует з „Різдвяної ночи", співають пп. Ф. і Л. Лопатиньский. II. частина: 6. Гейне-Сїчиньский: „Із сльоз моїх". Меріке-Вольф: „Огородник". Якобовскі-Бріль: „Три, чотири або пять", співає др. Лев Лопатиньский. 7. Галєві: Ария Рахелї з опери „Жидівка". Монюшко: Ария Гальки „Ой колиб то крилці«, співає п-ї Ф. Лопатиньска. 8. Жемчуги українского гумору: Гумористичні поезиї Котляревского, Лепкого, Масляка і нові співомовки Руданьского, деклямує др. Лев Лопатиньский. 9. Пісні. Співає п-ї Ф. Лопатиньска. — Ціни місць: Сидячі місця по 3, 2 і 1·50 К. Вступ на салю 1 К. Для молодїжи 50 с. Чистий дохід призначений на народні інституциї.

Посмертні † оповістки.

— **Йосиф Ігнат**, ц. к. емерит судовий, відзначений срібним хрестом заслуги, упокоїв ся у Львові по довгій і тяжкій недузї, дня 16. с. м. проживши 63 лїт. В. в. п.!

Галицкий сойм.

Конець засїданя з дня 15. вересня 1908.

Намісник др. Б о б ж и н ь с к и й забравши голос по краєвім маршалку зазначив, що по іменованю єго намісником суспільність злучила ся з ним в тій постанові, щоби удержати спокій в краю, який справдї дав ся удержати. Кілька непредвиджених випадків о-

пору власти мали місцевий характер, але в тих випадках заряджено доходженя не лише в тій ціли, хто завинив, але і з наміром усуненя на будуче причин, які їх викликали. Проявів горячійшого публичного житя, хоч би й зі сторони радикальних сторонництв і товариств, не можна уважати за загроженє порядку, если они не переступають законних меж. Найуспішнійшим середником до удержаня порядку і поваги є безсторонна і справедлива адмінїстрация і о ню намісник буде дбати. Дальше згадав бесїдник про стараня для заспокоєня справедливих бажань населеня і сойму, як доставлюване дерева з державних лїсів для безлїсних околиць краю, зарада проти пошестних недуг, ратункова акция для навіщених живловими нещастями і т. п.

В уступі виголошенім в рускій мові п. намісник висказує потребу, аби супроти сегорічних живлових нещасть всї чинники злучили ся до спільної працї. Дотеперішна праця в тім напрямі, як в центральнім так і повітових комітетах, в яких станули побіч представителїв правительственних і краєвих заступники господарских товариств польских і руских, відбувала ся в найлїпшій згоді і порозуміню, що дає запоруку можливости згідної працї обох народів. Обовязком намісника буде допомагати до того зближеня на кождій области, а певно найкрасшим дарунком для монарха в сїм ювілейнім роцї було би, якби таке зближенє могло наступити.

Дальше, промовляючи по польски, п. намісник зазначив, що велику вагу привязує до згоди між властями державними а автономічними а запоруку такої згоди находить в особі кр. маршалка.

На области шкільництва кр. рада шк. подбає, щоби в кождій громадї засновано школу, тому на якийсь час здержить ся від переміни нар. шкіл на більшеклясові. Дальше згадав бесїдник про усуненє деяких недогідностий при переводженю правно-водних доходжень, про справу несанкционованя ловецкого закона, про виборчу реформу соймову в межах зазначених центральним правительством і про громадску реформу. Бесїдник не є противний реформам більшим і сьмілїйшим, але уважає їх передвчасними. При постепенних реформах може лекше прийти до порозуміня між сторонництвами. Пособляти тим реформам є задачою намісника.

При кінци бесїди намісник зазначив, що приняв уряд серед тяжких обставин а приняті обовязки буде сповняти витревало і з запалом, поки буде бачити, що може працювати для добра держави і краю.

Промову п. намісника часто і грімко оплескувано.

По промові намісника забрав знов голос кр. маршалок, присьвячуючи посмертні згадки Дунаєвскому, нам. ґр. Потоцкому і Малаховскому. Особливо згадуючи в останне ґр. Потоцкого, говорив ґр. Баденї з очивидним зворушенєм та як близький товариш его останних днїв, запевняючи, що він не стремів до кривдженя Русинів.

Перед переходом до дневного порядку удїлив маршалок голосу голові „Русскаго клуба“ д-ру Дудикевичови, котрий зложив ось таку москвофільску декларацию нї в рускім нї в московскім язицї:

„Високая палато! Представителї »русскаго« народа в Галичинї, ізбранние сознанієм культурного єдинства русскаго міра, вірние традициям русскаго представительства в галицком соймі, образовали „Русскій клуб“. В сознании єдиноспасительности русской народной ідеї для культурного развитія і преуспіяння нашого народа, ми вступаєм под ея знаменем в сю високую палату і заявляєм, что она есть і останеть ся исходною точкою для нашей тут дїятельности. Глубоко скорбим о том, що вслїдствіє крайне несправедливого до теперішного избирательного закона і не прекративних ся еще при виборах злоупотребленій державної адміністрациї, іміющих на цїли сокращенїе законного представительства рускаго народа в сойм і ослабленїе его голоса, русскій народ лишен в сей високой палатї такого представительства, какое отвічало би его численной силї і душевним способностям. Ми ожидаєм однако, что большинство сейма, в вірном пониманії інтересов не лиш края і держави, но і своєго собственного польского народа, создасть новий, справедливий, і избирательний закон, котрий допустив би широкія народния маси к участіХ в законодательних трудах сойма і в управленії краєм і водворил би повноє равноправіє русскаго народа з польским в краю. Лиш тогда будет положено основанїе для мирного сожитя обох заселяющих сей край народов і для їх культурного соревнованія. Розчитивая на справедливоє і безпристрастноє отношенє польского большинства сойма в народним стремленіям і культурним потребностям русскаго народа в Галичинї, ми надіємся найти в соймі услівя для совмістной дружної роботи для пользи края і держави для блага рускаго і польского народа і тим самим для всего славянства!“

Опісля забрав голос пос. ґр. В. Дзєдушицкий, мотивуючи коротко своє внесенє, щоби на знак жалоби і обуреня з приводу смерти нам. Потоцкого, замкнути нинїшне засїданє. Палата приняла се внесенє оплесками, почім маршалок, сконстатувавши принятє внесеня, удїлив слова записаному ще перед тим до голосу голові укр.-руского клюбу пос. д-ру Олесницкому, котрий проголосив отсю заяву:

„Розпочинаюча ся в дни нинїшнім сесия соймова є для рускаго народа, як взагалї для широких мас людности краю і всїх демократичних верств суспільности несподіваним і з кождого погляду непожаданим продовженєм репрезентациї куриальної системи опертої на анахронічних, несправедливих, з духом часу і потребами людности в разючій суперечности остаючих основах. Послїдна сесия сойму, зібрана під окликом реформи виборчої завела оправдані ожиданя народа рускаго і взагалї мілїонів широких мас людности краю, бажаючих горячо сеї реформи і полишила еї в спадщинї сему соймови, уможливляючи щераз переведенє виборів серед попіючих, доси не практикованих надужить і покликанє до житя репрезентациї, в значній своїй части з волею виборців незгідної, з інтересом їх противної. Супроти сего ми, яко репрезентанти рускаго народа, і сего загального серед него стремлїня заявляємо, що вступаємо в сей сойм уважаючи его яко репрезентацию переходову покликану до як найскоршого ухваленя реформи виборчої, опертої на основах загального голосования. І з сего становиска не зрікаючи ся права доходженя в сїй палатї наших прав і заспокоєня конечних потреб народних, уважаючи однак, що в тім своїм складї сойм сей анї до заспокоєня тих потреб, анї до справедливого переведеня яких будь основних реформ, анї вкінци до сотвореня условій і нами пожаданого полагодженя справ міжнародних в краю, неспосібний — з всею силою так в тій палатї, як поза нею стреміти будемо передовсїм до переведеня сеї реформи, котра уможливить як найскорше уступленє з сим соймом місця новому соймови, справдї людовому, в котрім всї верстви і оба народи найдуть відповідну і справедливу репрезентацию«.

По виголошеню сеї заяви принятої оплесками на руских лавах кр. маршалок заявив о год. пів до 2., що нинїшне засїданє сойму замикає.

На дневнім порядку вчерашного засїданя було 90 точок, переважно самі читаня внесків і звітів кр. видїлу. Всї ті справи перейшли на нинїшне (16. с. м.) засїданє, яке заповіджене було на 10. год. рано.

Телєґрами

з дня 16. вересня.

Будапешт. Цїсар виїхав вчера о 1. год. в полудне окремим поїздом до Веспрім на маневри. В Веспрім товпи народа витали монарха з одушевленєм.

Відень. Вчера отворено сойм в: Целївци, Сольногородї, Бреґенциї, Градци, Бернї і Опаві

Петербург. Холєра ту чим раз більше ширить ся. Від вчера в полудне запедужало 240 осіб, а 60 померло. Загалом було доси в Петербурзї 515 випадків холєри.

Царгород. Страйк на анатольских зелїзницях триває дальше, бо з завідуючої ради страйкарі не дістали доси нїякої відповіди.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — рг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 16. вересня: Олена Лининьска, Сокаль; Мария Залєвска, Станиславів; Іван Чайковский, Копичинцї; Йосиф Кльос, Торунь; Лазар Винничук, Угринів долїшний; о. Северин Ступницкий, Торговиця; Михайло Чайковский, Товсте; Мария Хмельницка, Українa; Кароль Пражак, Станиславів; о. Евген Тимкевич, Білківцї; о. Андрій Пеленьский, Книгиничі; о. Щасний Раставецкий, Сїлець великий; Стах Мошиньский, Голинів; Іван Дудас, Бурканів; Гаврило Герасимюк, Бабин; Василь Бабій, Бурканів; Луки Дзьоба, Чернихівцї; М. Фрід, Дрогобич.

Курацийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно свїжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (3—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Працюйте і шаліть!

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	43.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 202. Львів, пятниця дня 5. (18.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Промова Маршалка і Намісника при відкритю сойму.

(Конець).

Після першої частини промови, що містила в соби політичну програму, звернув ся маршалок до законодатних задач кр. сойму і вказав на потребу помочи для тих областий краю, котрі потерпіли від живлових шкід, а при тім звернув увагу сойму на конечність обачної фінансової господарки. Вже тепер виносять видатки на 1909 рік 52 мілїони корон, а доходи кр. фонду з додатками від податків виносять лише 41 мілїонів, так що остає тепер недобір 11 мілїонів, котрий треба покрити позичкою на короткий речинець. Сї позички на короткий речинець буде можна покрити доходом фонду пропінацийного, але р. 1910 не можна вже буде затягати таких позичок, а коли війде в житє закон про оплати від пива, то від 1911 року буде можна видатки з кр. фонду лише тодї покривати доходами, коли зріст щорічних видатків буде зо всїм правільним і не буде перевисшати 2 мил. корон.

Між законодатними задачами сойму вказав маршалок на ловецкий закон, що до котрого центр. правительство має надіслати бажані ним поправки, а відтак на виборчу і громадску реформу, зазначивши, що се є задачі соймового шестиліття. Отсе насуває мимохіть здогад, що міродатні круги не думають скорше, як в означенім часї упорати ся з виборчою реформою.

Маршалок заявляє ся за тим, щоби відповідно домаганям всїх сторонництв признати виборче право всїм тим, що доси єго не мали, але не виключати від участи в соймі тих чинників, котрим теперішне виборче право забезпечувало визначну участь в складї сойму. Бажає отже, щоби найширші верстви населенн брали участь в роботах сойму і тим дїлили одвічальність за хід краєвих справ, але остерігає перед оклепаними демаґоґічними окликами і формулками. Тому вважає конечним, щоби сойм приступив до виборчої реформи в спокою і у відповідній хвилї, а не був заскочений недостачею часу.

Виборча реформа дасть ся перевести по думцї маршалка лише дорогою компромісу між усїма сторонництвами, а висуване далекосяглих домагань і примінюване до політичних питань засади перелїцитовуваня не доведе до цїли.

Другою важною справою вважає маршалок громадску реформу, котра можлива лише в такім видї на єго погляд, наколи в громадї зєдинить усїх населенців того краю, отже вихідною точкою єї повинно бути знесенє двірских обшарів. Цїлию громадскої реформи має бути сильна громада, обнимаюча всїх населенців єї, так щоби она стала кріпкою підвалиною самоуправи краю і мала условини чесної, запопадливої, дбалої о добро загалу адмінїстрациї краю.

Замітна була, виголошена в части по польски в части по руски, промова намісника д-ра Бобжиньского, котрий забрав слово після маршалка, бо має значінє програми краєвого правительства під новим керманичем. Дещо з того зазначив уже намісник тодї, коли обняв управу краю і принимав представників адмінїстрациї краєвої. Вказав отже на те, що обняв управу краю з заміром удержаня спокою і пошанованя законів, але заразом заявив, що удержуючи лад не думає обмежати політичної свободи сторонництв, походів, віч хоч би радикальних — котрі повинні тямити, що користувати ся свободою прав не лише їм вільно, але всїм горожанам.

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичині

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Про перших двох зложив в суді не корисні зізнаня питомець лат. духовної семінариї, Арбашевський. Він доніс, що Кулїчковский приносив на виклади »ein höchstbedenkliches Werk »Die Ruinen von Volney«. Книжка ся перейшла з часом від Кулїчковского на власність Зїневича, який остаточно продав її Арбашевскому. З зізнаня Арбашевского та инших реляций викомбіновала президия ґубернії, що Кулїчковский займав ся кольпортажию революцийних книжок серед питомців. Підозрівано також Кулїчковского і Зїневича, але в суді їм не доказано, що вони стояли в зносинах з латиньскими питомцями конспіраторами Доміном і Юзефчиком[1]), які вибрали собі духовний стан на те, „um seiner Zeit das Volk zu revolutioniren“. В наслїдок сих доносів і підозрівань виключив митрополит Кулїчще дня 10. серпня 1837 р. з духовного стану і з богословских студий, а те саме вчинив еп. Снїгурский дня 21. серпня 1837 р. з Антоном Зїневичом[1]).

Президия ґубернії запитала ще 2. вересня 1837 р. (Nr. 1162/ggg) митрополита, звідки Кулїчковский та Зїневич родом і де їх родичі пробувають[2]), на що в кілька днїв пізнїйше (дня 9. вересня) одержала відповідь[3]). Потрібними, очивидно були сї дати президиї ґубернії на те, щоби над обома розвести полїцийний нагляд.

Третий екстерніст, Венедикт Кущикевич покінчив вправдї богословскі студиї, але не міг діждати ся признаня титулу стола і тому вступив на службу до староства в Перемишли, де був незаприсяженим, канцелярийним практикантом. Звідси старав ся він о титул стола, але на дармо[4]). Колиж о. Дезидерий Гречаньский заденунциовав перед властями своїх товаришів, а між ними Кущикевича, як членів революцийних товариств і коли вигочено против них з сього приводу карний процес, Кущикевича звільнєно дня 1. мая 1839 р. зі служби при старостві[1]), хоч староста доносив, що він на становиску практиканта поводив ся »тихо, спокійно і скромно“[2]). В процесї Гречаньского і товаришів звільнено Кущикевича від відвічальности. В часї переслуханя заперечував він, немов би був членом революцийного товариства, однак признав що ходив на богословскі студиї з (лат. питомцем) Горошкевичом, з ним товаришував, дізнавав ся від нього »über die Vorzüge der Freiheit und Gleichheit«, та читав революцийні книжки[3]). Сї зізнаня вистарчили до відмовного поладнаня його просьби о титул стола, яку вніс 16. мая 1840 р.[4]), мимо що дир. полїциї, Сахер Масох виставив йому корисне сьвідоцтво.

(Дальше буде).

---

[1]) Домін і Юзефчик були членами »Stowarzyszenia ludu polskiego“. Першого з них засудив суд на 5 лїт, другого на 4 роки вязниці на Шпільберзї. Józef Krajewski: „Tajne związki polityczne w Galicyi“, ст. 57—8.

[1]) Гляди: Тершаковець, „Укр.-руск.“ Архив“, т. III, ст. 80—81, 82 і 89 та порівнай: Gestions-Protokoll des griech. kat. Metropolitan-Ordinariats z. p. 1837. Nr. 93, 94 і 100.

[2]) Gest.-Protokoll з р. 1838. Nr. 102.

[3]) Gestions-Protokoll з р. 1837, Nr. 104.

[4]) Президн. Архів львів. Намісництва Nr. 260/ggg 1839 ad 148 II і 1261/ggg 1839.

[1]) Президн. Архів львів. Нам. Нр. 822/ggg 1840 ad 54. II. і Архів мін. спр. внутр. у Відни 136/ggg 1840 (Рапорт президиї ґубернії до ґр. Седлнїцкого, президента der Polizei und Censur-Hofstelle).

[2]) Президн. Архів льв. Намісництва Nr. 459/ggg (рапорт з дня 11 червня 1840).

[3]) Тамже Nr. 822/ggg 840 ad 54. II.

[4]) Тамже Nr. 1099/ggg 840.

Намісник обіцює запобігати всяким надужитям і тому радить звертати ся до него з жалобами на случай покривженя, бо всякі ґвалти зустрінуть ся з репресиею. Задачею своєю поставив б е з с т о р о н н і с т ь і с п р а в е д л и в і с т ь, бо тим лише способом можна витрутити оруже з рук аґітаторів. Теперішній намісник, котрий знає краєві відносини а також р у с к у с п р а в у не з хибної нераз і баламутної дневникарскої писанини, не з тенденційного нераз або невмілого оповіданя, але на основі власних студий наукових, зможе при відомій рішучости і невсипучости безсторонностю і справедливостию довести до поправи краєвих відносин і межинародних взаємин. Сего можна тим більше сподівати ся, що намісник поставив собі задачу р е ф о р м и к р а є в о ї а д м і н ї с т р а ц и ї. Коли орґани краєвої адмінїстрациї будуть не тілько добре вишколені, коли не тілько їх число буде відповідно сучасним потребам краю помножене, але й будуть р у к о в о д и т и с я п р а в д о ю, е т и к о ю і с п р а в е д л и в о с т ю та д б а л о с т ю о д о б р о краю і розвиток культурний і економічний обидвох тут поселених народів, тоді певно уложать ся взаємини межинародні запанує лад, спокій і вдоволене.

Намісник витичив безстронність і справедливість яко задачі в поступованю властий. Маючи отже таку докладну і основну знаємість межинародних взаємин в краю і польско-руской справи, зможе в порозуміню з кр. маршалком повести соймові справи так, щоби витворили ся підстави до привернення між обидвома народами таких відносин, в котрих би порозуміне стало можливим, а до сего дійде неперечно, коли руский нарід відчує, що свобода его национально-культурного і народо-господарского поступу і розвитку є обезпечена.

О промовах речників „Русскаго клюбу“ і українско-руского клюбу подамо замітки окремо.

Письмо з Американьскої Руси.*)

(Як почитають Владик инші народи; а як се дїе ся у нас).

I.

Слава Ісусу Христу!

„Почитайте Бога яко Сотворителя усього і Господа, а Епископа яко найвисшого сьвященика, котрий на собі носить особу Божу, що до власти на взір Бога, а що до сьвященьства на взір Христа; а по нїм (себто Епископі) треба і короля почитати.

»Бо понад Бога нема нїчого більшого ані Єму подібного; а над Епископа (котрий в Церкві за спасене цїлого сьвіта сповняє сьвященичий уряд), нема нїкого достойнїйшого.

»Також над короля нема нїкого в вийску єму рівного, котрий лучить усю старшину в мирі. Бо хто Епископа почитає, того Бог почтить, а хто его не почитає, той не буде мати чести. Бо если сей, що йде проти короля, є гідний кари: яким же способом уйде пімсти сей, що змагає ся з Епископом?

»Князї є піддані цїсарям, а князям жовнїри нехай будуть підчинені, діякони сьвященикам, яко дїятелям Божих тайн; а сьвященики, діякони і всї духовні, весь нарід, жовнїри, князї і цїсарі, мають бути послушні Епископови.

»Серед звуків звонів чікаґскої архідіецезиї, що давали вірним до відома, що в катедрі переповненій польским людом, в атмосфері, що гомонїла звуками набожних польских пісень, в присутности соток польских сьвящеників, один, п е р ш и й н а з а х і д н і й п і в к у л и з ї х к р у г а с т а є у ч а с н и к о м е п и с к о п с к о г о д о с т о ї н ь с т в а, — не могли би ми »Увагу« в нашім письмі почати нагляднїйшими словами як вижше наведеними, що так прекрасно ясують достоїньство і вагу епископского уряду.

»А сї слова так майже давні, як давне є християньство: бо їх находимо в листах св. Ігнатія, ученика св. Івана Евангелиста, по св. Петрі третього Епископа Антійохійского, до жителїв Смирни і Філядельфії.

»Сї слова сьвідчать, що вже в перших початках християньства, після науки самих св. Апостолів, уважано епископский уряд найвисшим і найдостойнїйшим понад усї инші духовні і сьвіцкі уряди.

»Проте, найгарнїйші приготованя, найбільш чудові торжества навіть хочби найбільша співучасть духовеньства і вірних, о скілько се серед істнуючих условин дасть ся осягнути, не суть надто великими або пересадними, коли відбуває ся торжество винесеня до епископского достоїньства мужа, витравного сьвященика; — понад княжі, королївскі і цїсарскі гідности є се достоїньство висше то муж і висше як сї всї гідности треба звеличати і треба почтити достоїньство Епископа.

»Що вибраним днесь Богом є перший польскої народности на західній півкули сьвіта, проте для нас, Поляків, передовсїм сей день є сьвяточним і торжественним. Силують ся народи о скілько се лиш можливе на торжественне звеличане коронацийних днїв своїх королїв та цїсарів; тож і не дивно, що і ми в міру скромної нашої можности на таку здобуваємо ся величавість, яка є для нас можлива, коли з посеред громади наших чесних сьвящеників перший доступає достоїньства висшого над достоїньства короля та цїсарів.

„Висшого, величавійшого, сьвятїйшого... а так часто повага сего так зворушаючого і пригнїтаючого, а навіть мученичого достоїньства тревогою обіймає обдарованого, і в часї коли сотки, тисячі величають его щасте, складають єму желаня, менше або більше щирі, а нераз тайно завидують єму, — він сам звичайно дрожачою рукою сягає по сю зовнї лискучу чашу, щоби з волї Всевишнього її випити, хоч прочуває, як гіркий напиток прийде ся й єму з ньої випити, та збирає сими до молитви, щоби не відступити від єї принятя, і колиб був менше усьвіченим, міг би завидувати другим тим, що їх ся чаша оминула...

„Є днї в житю „вибраних Божих“, призначених до висших цїлий, що немов на се призначені, щоби з одної сторони виразно зазначити початок нових періодів земного їх житя, щоб зазначити роздїл двох зовсїм ріжних епох, — а з другої сторони щоби своєю надзвичайною торжественностию, своєю повагою, своєю навіть величавостию винагороджали їм все те, що тратять, чого вирікають ся, щоби взяти на себе нові обовязки, новий рід житя, нові труднїйші задачі.

„Такими днями в житю чоловіка, що жертвує ся на службу Богу, є найперше день одержаня єрейских сьвячень, а пізнїйше о скілько Дух Сьвятий розпорядить, день епископских сьвячень«.

„Є се днї без сумнїву щасливі, найщасливші в житю. Найщасливші, — але в дивнім сего слова значінню... Католицкий сьвященик в днї одержаня пресвітерияту стає на пограничу, щоби виречи ся усього майже, що сьвітовий чоловік уважає земним щастем. Сьвященик глядить за висшим вправдї щастем, котре противить ся земній людскій природї. Се щасте з трудом може понята сьвітовий чоловік, бо се висше щасте вимагає частинного відірваня від землї, від приман земного житя... Треба особлившої сили духа і Божої ласки, щоби се низше земне щасте з радостию замінити на висше щасте, — але вже не ту на землї“.

(Дальше буде).

*) Подаємо сю допись Вп. о. Петрівского, котрий до опису висьвяченя першого польского епископа Родого для Америки і високого почитаня его тамошними Поляками навязує замітки про те, як то наша суспільність і наше дневникарство відносить ся до наших Владик. Замітки сї повинні би справдї довести до отямленя нашу суспільність а особливо наше духовеньство повинно би зрозуміти свою задачу в тих трудних і важних для нашої церкви і народу часах. — *Ред.*

Новинки.

— **Календар.** В п я т н и ц ю: руско-кат.: Захарії; римо-кат.: Томи з Вілян. — В с у б о т у: руско-кат.: Чудо Архист. Мих.; римо-кат.: Януария.

— **Складка на памятник Шевченка в Київі.** Подільска ґуберияска земска управа розіслала деяким личностям в Каменці подільскім підписні листи на збиране жертв на памятник Т. Шевченка в Київі.

— **Напад на сьвященика.** Дістаємо до поміщеня отсе пояснене: Польскі часописи подали з такою самою утїхою як і „Галичанин“ з пальця виссану вістку, що мене побили мої власні парохіяни та кинули до землї а на менї мав лежати вийт з моєї парохії! Ані в однім ані в другім твердженю нема слівця правди. Так само неправдою є, що я ганьбив повертаючих з віча, скликаного Трачем, бо о вічу я не знав, так як воно відай було скликане за »запрошеними«. Напад був уплянований, але не повівсь — і н а м е н е н ї х т о п а л ь ц е м н е к и в н у в, та про напад не буду розводитись, бо не хочу випереджати судового доходженя. Нападу допустивсь вийт, але не з моєї а з парохії о. Рожки. Того вийта держить о. Р. старшиною при церкві, ставить взірцем так парохіянам як і перед властями. Староство хвалить также того вийта, бо в товаристві такого другого вийта велїло другим вийтам его вибрати до ради повітової. Сам напад без найменшої причини мушу я назвати здичілим, але непомірно більше здичілим є те, що зараз по нападі запросив того вийта патентований орґанїзатор повіту з рамени „Народного Комітету“ на свою фіру, чим похвалив чин против свого собрата! — *Іван Попель*, парох Довгополя.

— **Археольоґічні розкопи у Київі** звернули на себе увагу не тільки спеціялїстів-археольоґів, але й ширшого загалу; розкопи сї з кождим днем дають все нові цїкаві вислїди. Поперед усього звертає на себе увагу саркофаґ, викопаний в районі Десятинної церкви; в ньому поховано якусь особу, певне княжеского роду. Якого полу була похована особа, про се учені думають не однаково: директор петербурского археольоґічного інститута Н. В. Покровский запевняє, що се кістяк мужчини; навпаки лїкарі, що були при розкопках, уважають его за кістяк женщини. Цїкаво, що зараз же розповсюдила ся леґенда, що в сьому саркофаґу поховано княгиню Ольгу. Саркофаґ знайдено при розкопках побіля Десятинної церкви; сї розкопки з порученя археольоґічної комісиї провадить проф. Б. В. Формаковский та архітектор Милїєв. Розкопки сї виявили фундамент старої церкви і тепер можна

вже запевне сказати, що стара Десятинна церква була далеко більша чим теперішна. Між силою знайдених тут предметів звертають на себе увагу фрески, мозаїка, монети, княжеский знак і т. и. Розкопки ще не скінчили ся і можна сподіватись, що вони дадуть ще богато цїкавих знаходок. Рядом з участком, на якому веде свої розкопки археольоґічна комісия, працює самостійно археольоґ В. В. Хвойка. В его районї (усадьба Петровского) розкопано великі площі. Особливу увагу на себе звертають майстернї золотих та ювелїрних майстрів; сї майстернї належать до XI. віку, до великокняжої доби. Можна думати, що тут виробляли з византийских взірців ті численні емальові прикраси, які любили носити заможні кляси в ті давні часи. Таким чином, коштовні річи не тільки привозили ся з Царгорода або Херсонеса, але виробляли ся й на місци. Під одною майстернею, в глубинї землї знайдено поганьский похорон IX—X в. Трохи далї від майстерень знайдено останки якогось помешкання дуже цїкавої форми з потайними ходами; в сьомуж районї знайдено останки поганьского храму з великим кругом в серединї, де, мабуть, стояв жертвенник, бо й слїди костра тут зберегли ся. Але особливо цїкавить д. Хвойку питанє, на якому саме місци стояв княжий терем; він думає, що своїми розкопками підходить до нього і навіть намічає фундамент палати. Инші учені (особливо покійник В. Антонович, тепер Довнар-Запольский) думають, що терем стояв на иншому місци (в усадьбі Трубецкого). Треба сподївати ся, що дальші розкопки д. Хвойка швидко розвяжуть сї питаня.

— **Не було холєри в Тернополї.** Урядова Gazeta lwowska доносить на основі певних інформацій, що Мордко Бродер, який занедужав в суботу в Тернополї, не помер на холєру. Доказали се бактериольоґічні дослїди переведені проф. Кучерою. Намісництво поручило, щоби усунути навіть всякі средства охоронні, заряджені по занедужаню Бродера. На щастє отже Галичина поки що вільна від страшної пошести азийскої холєри.

— **Дрібні вісти.** Добра Камінна в надвірнянськім повітї, власність І. Лїлїєнфельда, купив на лїцитації др. Кароль Гальперн, властитель Вовчинця. — Спис присяжних судиїв зі Львова для карних судів на 1909. рік буде виложений до публичного перегляду від 20. до 27. с. м. в президияльнім бюрі магістрату від 9 до 1. год. в пол. — Санїтарна рада м. Львова ухвалила замкнути до кінця сего місяця 8 публичних і 12 приватних фреблївок і захоронок для малих дїтий та 30 жидівских хайдерів, щоби запобігти розширеню шкарлятини у Львові.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.**

В суботу 19. с. м. „Барон циганів“ оперета в 1 дїях Стравса.

В неділю 20. с. м. „Не ходи Грицю на вечерниці“ народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

В понеділок 21. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 22. с. м. останнє представленє „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині (четвер): „Аіда“ оп. Вердіого; в пятницю: „Самсон“ штука в 4 д. Г. Бернштайна; в суботу попол.: „Весїлє“ Виспяньского, вечером „Галька“ Монюшка.

— **В салї львівского „Сокола“** відбуде ся завтрішної пятницї муз.-вок. вечір в 250-ті роковини програми гетьмана Івана Виговского проголошеної в Гадячи. Початок о 7. год.

— **Перенесеня.** Намісник перевїс старших повіт. ветинарів: Ів. Смолюховского зі Стрия до Переворска, Ів. Новака зі Стрия до Горлиць, а повіт. ветеринарів: Юл. Струтиньского з Переворска до Лїманової, Мих Матушевского з Горлиць до Стрия, Стан. Криницкого з Цїшанова до Львова і Стеф. Якубовского з Лїманової до Цїшанова.

Посмертні † оповістки.

— **Павло Ізраїльтенко (Барвіньский).** Київска „Рада“ приносить сумну вістку: Дня 3. с. м. о 7. год. вечера помер в Слободї Борисівцї, грайвороньского повіту, курскої ґубернії, Павло Якович Ізраїльтенко, на сценї і в літературі —Барвіньский. Набіжчик всїм серцем був відданий українській справі і в міру свого хисту і сил працював на рідній ниві як актор і письменник. Свою артистичну карєру розпочав був, здаєть ся, в трупі Садовского; служив після того в трупах Деркача, Ярошенка, держав власну трупу і нарештї, служив в Галичинї в трупі „Рускої Бесїди“. Тут, в Галичинї небіжчик мусїв припинити свою улюблену дїяльність, бо захорів на сухоти. Як дїяч сцени, Павло Якович завжди ставив до неї високі вимоги і вболївав за чистотою українськой драматичної штуки. Залишивши сцену, небіжчик повернув ся до рідної оселї і став більше віддавати часу літературній працї. Свої оповіданя друковав в „Літерат.-Наук. Вістнику“, а иноді в росийских журналах („Въ лѣсу“ „Рус. Мысль“ 1905 р.). Останнїми часами через заострене хороби, вже й літературною працею не міг займати ся. Твори небіжчика, почасти видані („Оповіданя“ т. I і „Драматичні твори“ т. II в Полтаві 1907 і 1908 рр.), а по части залишили ся в рукописах. Давати ширшу оцїнку артистичної і літературної працї небіжчика — тут не місце, та всї, хто мав нагоду знати ту его працю, мусять пожалувати за інтелїґентним робітником, що передчасно залишив рідну українську ниву. Вічна ему память!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 16. вересня 1908.

Засїданє почало ся о 10. год. 25. мін. перед полуднем від того, що краєвий маршалок удїлив відпусток 8 дневних: ґр. Каз. Баденьому, ґр. Стан. Тарновскому і Ґецови, 5-дневної о. Стояловскому, 2-дневної ексц. Абрагамовичеви; на цїлу сесию удїлила палата відпустки Баворовскому, на місяць ґр. Янови Шептицкому і Чарковскому-Голїєвскому, а до кінця сего місяця мінїстрови Коритовскому.

По сїм відчитано та переслано до відповідних комісий кільканайцять петиций.

Прочитанє наглячих внесень відложив краєвий маршалок до кінця засїданя, а поки що відчитано інтерпеляцию пос. Лєя і тов. до намісника в справі чуток про скоре відроченє теперішної сесиї соймової. Потім приступлено до дневного порядку.

На внесенє краєвого видїлу, представлене членом краєв. видїлу, Яля, який заступав пос. Верещиньского, ухвалено вибрати ось такі комісиї: Адмінїстрацийну (21 членів), аґрарних реформ (21 членів), буджетову (25), банкову (15), дорогову (21), громадску (21), краєвого господарства (21), гірничу (15), зелїзничу (15), петицийну (21), промислову (15), податкову (15), правничу (15), шкільну (21), сільну (15), санїтарну (15), водну (15) та дисциплїнарну (6). Пос. Лєо поставив внесенє, щоби вибрати комісию для виборчої реформи зложену з 25 ти членів. Внесенє ухвалено.

Після сего переслано без дискусиї до поодиноких комісий 94 звітів краєвого видїлу.

З черги дозволено повітовим репрезентациям в Бережанах, Грибові, Кольбушовій, Перемишлянах, Старім Самборі, Тарнобжеґу, Товмачи і Вадовичах на побираня в 1908-ім роцї висших повітових додатків.

Відтак приступлено до верифікациї незапротестованих виборів. На бажанє, висловлене пос. Королем, референт сеї справи член краєвого видїлу, др. Яль, при полагоджуваню кождого мандату відчитував також число голосів, яке одержав кождий вибраний посол. Справу виборів в повітах Збараж, Сокаль, Долина і Перемишль від полагоди винято, тому що проти виборів в тих округах вже внесено

Материали до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 144.

Лист Григорія Воробкевича до Олекс. Барвіньского.

(Дальше).

Але все такі жаль, що не вібили русинамъ, хотя кількомъ вікна, були би і ми мали męczenników prawdy. На замку бувъ славній бенкитъ, Костецкій говоривъ по руски, Ляхи ся розривнили виномъ і упієвъ і склали на річь „Просьвіти“ 37 р. в. а. Данаїческій подарунокъ! Тяжко го пріймити, я цікавій, якъ собі нашъ предсідатель поступитъ.

Бувъ же Пантелеймонъ у Васъ въ Шляхтинцяхъ? А то зіправди щасливій трафунокъ для Шляхтинцівъ. І село сіе станетъ разъ въ історіи літератури рускоі, где ся знайшли хоть на одну добу такъ знакомиті рускі люди. Що Кулішъ прибудетъ до Львова, довідався я въ Перемишлю — по дорозі зъ Ржешова — куди мене служба закликала — передъ тріома тижнями — але ци бувъ въ Львові, не знаю. Гадки его про Правду, котрі Іосиф мені опріділивъ, істотно правдиві, я іхъ поділяю. А Іосиф, братъ Вашъ навчився также пісні хвалебні співати. Хочетъ і вінъ, якъ і Ви то, пріятелю, въ передъ чинили, мені умовити, будь то я талантъ до поезіи і до крітики маю, будь то моя наука глібока і симъ подобні річи. На що то ся здало? Вірити я въ то не буду, бо я ліпше себе знаю, ніжъ другі, але така тактіка може дуже шкодлива бути, скоро трафитъ на самолюбнихъ і легковірнихъ, молодихъ людий. Самолюбному можна вмовити найнеможливійші річи; кажітъ, що вінъ поетъ, вінъ повіритъ і потомъ крівавимъ потомъ вірши писати будетъ. Я покаравъ Іосифа присилковъ безконечної думи, най ю прочитаетъ і певне вже не будетъ просити поезіівъ відъ мене.

А шо ся тичитъ думи: „Въ Переяславі на площади“, то не по моімъ смаку она змінена. Заразъ въ перші строфі перемінною пропали римъ і звязь зъ дальшими строфами — площади—відради. Ранокъ є польске, а площадь московске, волію я пожичити мови відъ Москаля, ніжъ відъ Ляха. Въ слідующей строфі говорилися про море гомоняще, а я знаю въ Болехові такій риночокъ, що ледне 50 людий вмістятся въ него, а іхъ гомінъ самана-ётъ не морю, а ставочку, на котрімъ качки або гуси пливутъ. Решту про ті зміни говоривъ я Іосифу.

А знаєте, кого я напастувавъ за ті зміни? Партицкого небогу! Въ писмі до Ісідора жалуваємся гірко на него; якъ бимъ бувъ знавъ що Ви тому причина, то бимъ бувъ мовчавъ, бо ви ліпши знаєте, що пристоітъ поезіи, ніжъ я. Бідній П. втративъ въ мене весь кредітъ, відколи віступивъ такъ жорстко проти ямбівъ и тросівъ, — а мене зупинивъ серидъ думи, про котру я Вамъ вже писавъ. П. може маєправду — але і я упертій і ані рушъ шукати новихъ формівъ, — не всі ми Шевченки! Перервана та дума отъ яка, докінчити я і не въ встані, просітъ Владіміра, най і совершитъ.

(Подана „дума“: Богдан підо(Львовом — докінчена пізнійше).

Поздоровляетъ Васъ, Ващихъ родичівъ і братівъ сердечно

Гр. Воробкієвич.

Ч. 143.

Лист Григорія Воробкевича до Осипа Барвіньского.

Львівъ 16. Аугуста 1869.

Друже мій милій!

Получивъ я ізъ вечера Вами любе письмо і прочитавши го задумаємся і сказавъ ємъ собі: зачинаетъ вже і сей говорити про якусь науку глібоку, талантъ для поезіи, здібність для крітіки і не знаю тамъ ще шо. Вже я, братіку, за старій, би мині що вмовити, а похвалою беззасадною, якъ ємъ уже Александру писавъ, много злого можна начинити.

(Дальше буде).

протести. Вибір з Ярослава, де вибрано пос. Яля, референтував член краєвого виділу Пілят. Сойм признав важними мандати отсих послів: Бобжиньского, Чеча, Геца-Окоціmского, Яворского, Мілевского, Водзїцкого, Кшечуновича, Онишкевича, Верещиньского, Голуховского, Городиского, Пайґерта, Ценьского, Кшиштофовича, Дембовского, Козловского, Володислава Країньского, Домбского, Енджейовича, Лясковского, Тшецеского, Урбаньского, Незабітовского, Райского, Скалковского, Брикчиньского, Дзедушицкого, Юліяна Брунїцкого, Гупки, Менцїньского, Сенковского, Ґараніха, Юліяна Коритовского, Вівена, Казиміра Баденього, Ґнєвоша, Шнеля, Андрея Любомірского, Обертиньского, Стажиньского, Абрагамовича, Адама, Батаґлії, Цюхцїньского, Ґломбіньского, Левенштайна, Рутовского, Бандровского, Івана Федоровича, Ляндауа, Лєо, Долїньского, Білїньского, Міхаловского, Салї, Гальбана, Гемиля, Вітольда Коритовского, Тертіля, Яблоньского, Фрухтмана, Клєского, Шецля, Майса, Мариевского, Горайского, Колїшера, Саре, Ріттля, о. Стояловского, Ґурского, Бернадїковского, Тимотея Старуха, Скшиньского, Едварда Мицельского, Бойка, Чайковского, Замойского, Длуґоша, Адольфа Брунїцкого, Целюха, Кивелюка, Чарториского, Стефчика, Івана Шептицкого, Куровця, Станислава Баденього, Тишкевича, Птака, Стапіньского, Маршалковича, Антона Старуха, Меруновича, Жардецкого, Кендзьора, Скварка, Андрея Любомірского, Біса, Мияка, Беднарского, Содомори, Колоачкевича, Левицкого, Єдинака, Васунґа, Созаньского, Пінїньского, Винничука, Олесницкого, З. Тарновского, Вітоса, Макуха, Баворовского, Ганчаковского, Стили, Сколишевского, Вайзера, Короля, о. Сеника, Шведа та Яля.

Відтак секретарі (ґр. Г. Баденї та І. Кивелюк) відчитали в польскій і рускій мові ноту приреченя, почім посли, котрих вибори сойм затвердив, складали маршалкови гуртом через поданє руки посольске приреченє на вірність і послух цїсареви, на береженє законів і сумлїнне сповнюванє обовязків.

З черги палата приступила до нарад над наглячими внесенями в справі живлових нещасть. Внесень тих було пять, а між ними від укр.-руского клюбу, підписане пос. Олесницким, всїма трема нашими Владиками і 11-ма иншими членами укр.-руского клюбу. В нїм вказує ся на розміри та шкідливі наслїдки живлових катастроф, недостаточність дотеперішної правительственної помочи та вимагає ся, щоби сойм з краєвих фондів вивначив можливо найбільшу суму на помочи для хлїборобів, щоб сойм візвав правительство до побільшеня державної субвенциї та до виданя заказу вивозу в тім роцї сїна з Галичини за границю. Внескодавцї пропонують, щоб під зглядом формальним внесенє се переслано до буджетової комісиї, яко повинна здати з него справу до 7 ох днїв. В дебатї над наглячостию сего внесеня промовляли крім внескодавця, пос. д-ра Олесницкого, який виказував, що живлові нещастя навістили не тілько західну але й східну Галичину, також посли Т. Старух та І. Сандуляк. По ухваленю наглячости сего внесеня промовляв в мериторичній дебатї над сею справою ще раз др. Олесницкий а після того ухвалено переслати се наглячє внесенє до буджетової комісиї.

Инші чотири наглячі внесеня в тій самій справі поставлені консерватистами, подоляками, людовцями і москвичами відослано також до буджетової комісиї.

Потім приступила палата до наглячого внесеня пос. Стапіньского і тов. в справі в и б о р ч о ї р е ф о р м и, в якім они пропонують візвати краєвий виділ до предложеня соймови до 30-ти днїв законопроєкту, який би вводив загальне, тайне, рівне й безпосередне право голосованя в дорозї зміни обовязуючої соймової ординациї. Крім самого внескодавця, Я. Стапіньского промовляли за єго наглячостию ще пос. Лєо, др. Король і др. Е. Олесницкий а ґр. Пінїньский проти. По відповіди п. Стапіньского на адресу консерватистів приступлено до голосованя над наглячостию сего внесеня, яке на внесенє пос. Мариевского відбувало ся поіменно. На 116 голосуючих заявило ся за наглячостию 64 послів а проти неї 55, через те внесенє не одержало $^2/_3$ голосів і єго наглість упала.

Перед замкненєм засїданя, яке наступило о год. $2^1/_4$ попол., відчитано внесеня, а між иншими: д-ра К. Левицкого з проєктом новелї до закона з 1867 р. про викладовий язык в середних школах; д-ра Макуха в справі зрівнаня сільского типу народних шкіл з типом міским; д-ра Олесницкого з проєктом новелї до закона про право риболовлї; п. Старуха в справі винагороди громад за поручений обсяг дїланя д-ра Олесницкого а о заложенє ювілейної рускої ґімназиї ім. Франца Йосифа в Стрию; п. Кивелюка о заложенє рускої ґімназиї в Самборі; п. Старуха о заложенє рускої ґімназиї в Бережанах; п. Олесницкого о уреґульованє ріки Тисьменицї і що до заряджен , котрі запобігли би нищеню ґрунтів в пов. дрогобицкім через відпадки нафтового промислу; п. Курівця в справі видержавлювання селянам камеральних посвисок; п. Олесницкого з новелею до водного закона зі зміною §§. 41 і 47 того закона; пос. Думки в справі достарчуваня селянам будівельного й опалового дерева з державних лїсів; п. Кивелюка з проєктом новелї до закона про шупасництво; пос. Содомори про пільги для їдучих зелїзницями та береженя прав рускої мови; п. Сандуляка о знесенє консумцийних оплат від товару, дорізуваного в нещастях та пос. Скварка в справі заведеня обезпеченя для товару.

Слїдуюче засїданє нині о 10-ій годині рано.

Телєґрами

в дня 17. вересня.

Веспрім. Стан здоровля цїсаря на маневрах є зовсїм добрий мимо трудів, яких вимагає побут на маневрах.

Відень. З нагоди 60-лїтного ювілею Папи бурмистр др. Люеґер вручив нунциєви Ґранїто ді Бельмонте письмо з просьбою, аби у стіп Папи зложив чолобитність міста Відня і єго католицкого населеня.

Тарнів. Поїзд, що виходить звідси о 5·10 вечер до Щуцїна, вїхав на т. зв. слїпий шлях і вискочив із шин. Топник ранений смертельно, кілька подорожних дуже тяжко, а кілька найлекше ранених.

Петербург. Холєра ширить ся страшно. В останній добі занедужало знова 250 осіб, а 64 померло.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 7. до 13. вересня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·40—10·60 К
Жито	8·30— 8·50 К
Ячмінь броварняний	7·40 — 7·80 К
Ячмінь на пашу	6·80— 7·20 К
Овес	6·45— 6·65 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·65— 9·75 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·25— 6·50 К
Конюшина червона	72·50—77·50 К
Конюшина біла	42·50—52·50 К
Конюшина шведска	70·00— 75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Ріпак зимовий	14·00—14·30 К
Насїнє конопл.	9·50— 10·00 К
Хміль	60·00—70·00 К
Насїнє льняне	00·00—10·00 К
Льнянка	00·00— 00·00 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 17. с. м.: Єлена Соневицка Старий Самбір; Мария Виханьска, Золочів; Розалія і Едмунд Функештайн, Бучач; Григорий Кладек, Сколє; Остап Хомин, Камінка струмілова; о. Николай Стисловский, Девятники; о. Іван Винницкий, Ралев; о. Ярослав Лучакоский, Орава; Семен Сородник, Корчин; Юліян Русин, Липовець; о. Іван Купчиньский, Ператин; Омелян Рогожиньский, Терпелівка; о. Василь Томович, Мозолївка; о. Николай Герасимович, Лешнїв; Антін Ґрипак, Ряшів; Матвій Баран, Кобиловолоки; Іван Збаращук, Кобиловолоки.

Гр. к. уряд парохіяльний в Сокалі потребує зараз осьвідомленого дяка, котрий би був заразом здібним дириґентом і учителем місцевого хору. Відписи сьвідоцтв відбутих наук і услівя вносити листовно до уряду парохіяльного в Сокалї. 251 (1—1).

Курацийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (4—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутоk і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикахъ.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили п. 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 203. Львів, субота дня 6. (19.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска. — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

Руска справа в освітленю презеса соймової правиці.

(×) Про руску справу писали вже всїлякі дневникарі і полїтики польскі стілько, що з вих писань можна би зібрати величезний том, а мимо того ся справа не стала для польскої суспільности і для керманичів польскої полїтики ясною і без пересади можна сказати, що сеї справи одні не розуміють, а другі не хотять розуміти.

Минувшої неділї, отже перед самим відкритєм соймової сесиї оповістив ґр. В. Дїдушицкий, віцепрезес парляментарного кола а тепер презес соймової правиці в 211 ч. Gazet-и Narodow-оїї статю про руску справу яко шесту частину статий по славяньскім конґресї. Ся статя має значінє неначеб програмове з огляду на визначне і впливове становище ґр. Дїдушицкого і тих сторонництв, на котрих чолї він стоїть в соймі і в держ. радї. В сїй статї висловив він менше більше ті погляди про руску справу, які розводив перед своїми виборцями недавно в Самборі.

І в посольскім справозданю і в наведеній статї не сказав ґр. Дїдушицкий про руску справу нїчого нового, а обговорив її доволї побіжно, хоч тепер уже появило ся багато документального материялу виданого і в Галичинї і в Росиї (Русинами і Москалями) про сю справу, одначе він мабуть навіть не знає про сей материял, хоч то кидає дуже цїкаве і яскраве сьвітло на польско-рускі і московско-рускі відносини, а хто в тих справах хоче забирати слово, не повинен сего іґнорувати.

Ґр. Дїдушицкий признає вже, в суперечности з давними польскими поглядами, що руска справа є давна і що її не винайшов ґр. Стадіон і що ся справа набрала ваги доперва в конституцийній добі. Обговорює він полїтику сьвятоюрців в соймі і держ. радї і змаганє до змосковщеня рускої мови та введеня православія, процес Ольги Грабар і відступство від унії Наумовича, наслїдком чого віденьске правительство відвернуло ся від Русинів а оперло ся на Поляках. Але крім того віденьске правительство і Поляки оглядали ся за Русинами, з котрими можна би дійти до порозуміня і ужити їх яко оружя проти панславізму і тодї звернули ся до Русинів-народовців (Українців), котрі майже четвертину столїтя творять репрезентацию руского народу в держ. радї і в соймі. За їх впливом повстали рускі ґімназиї, управильнено руску мову в школї і в урядї а більшість соймова признавала підмоги для їх товариств і видавництв, та вибирала зміж них члена кр. видїлу.

Народовцї дїлили ся з самого першу на праве і лїве крило, а за сими останними стояли радикали властиві, що змагають до суспільного перевороту і ведуть протирелїґійну аґітацию. Росийска революция доляла олїю до огню, а лїве крило і найкрайнїйші живла опанували весь рух руский і шкільну та академ. молодїж, признають ся до пруских симпатий і намагають ся виперти Поляків за Сян, викликують страйки і бойкоти, розятрують уми селян, а страшним плодом сеї аґітациї було убийство намісника, котре навіть похваляли рускі посли в держ. радї.

Сей украіньский радикалїзм викликав недовірє між Поляками до народовців, бо вважають его грізним для держави і суспільного ладу і тому Поляки зовсїм відвернули ся від народовців.

В тім часї воскресли давні сьвятоюрцї, виводить дальше ґр. Дїдушицкий, під назвою Старорусинів і почали поборювати Українців, виявляючи побіч русофільских також консервативні оклики. На їх чолї станули умірковані люди, що

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Президия ґубернії заявила тодї Кущикевичови »dass er sich einen anderen Beruf wählen müsse, indem er im Grunde der gegen ihn vorgekommenen nachtheiligen Daten nicht in den Priesterstand aufgenommen werden könne[1]).

Під впливом дир. Сахер Масоха пустив ся Кущикевич на хитрощї. Він написав для Сахер Масоха зізнаня, в яких признав ся, що був членом польских революпийних товариств „Wolny Haliczanin“ і »Prawi synowie Ojczyzny«. Зізнаня Кущикевича припали до вподоби Сахер Масохови, який поручав дня 9. падолиста 1840 р. президиї, щоби признала Кущикевичови титул стола[2]). Однак поручене Сахер Масоха сим разом не придало ся, тим більше, що небавом Кущикевича увязнено, як підозрілого о приналежність до польскої, революцийної орґанїзациї, що в мартї 1840 р. мала викликати в Галичинї оружне повстанє. Кущикевича передержано кілька лїт в слїдстві, а при кінцї 1844 р., хоч він вмішував до слїдства декого з руских питомців, а се могло причинитись до увільненя від кари, его засуджено на смерть. Сей засуд замінено опісля на кару вязниці[1]).

З даних, які ми вишукали, виходить без сумнїву, що деякі питомцї, як Дмитро Мохнацкий[2]), Кулїчковский, Зїневич і Кущикевич були вмішані в революцийну пропаґанду. Можлива річ, що й Василь Граб належав до польских конспіраційних орґанїзаций, на що вказувало би його поведенє в р. 1848, про яке на кінцї працї згадаємо. Однак се певне, що всїх прочих, як Стрільбицкого, Маціїлиньского, Сьокала і Шведзїцкого можна було посуджувати, як богато иншихїх товаришів, о симпатиї для польскої справи, але нїяк о конспірациї. Всеж таки й їх, завдяки льояльности і перелякови митрополита, мало що не прогнано з семінарії — як небезпечних революционерів.

Про митрополита Левицкого можна сказати, що на першу вість про сих питомців, яку одержав з президиї ґубернії, він цїлком стратив рівновагу.

Так прим. дня 4. марта 1837 р. зажадав митрополит від ректорату духовн. семінарії, щоби доніс „qui Alumni praeter Novalia Allgemeine Zeitung nominata, alia quaecunque et qualia periodica Novalia legere consveverunt, a quo item et qua via eadem obtineant«[1]). Колиж ректорат подав бажаний спис питомців і додав, що крім „Allgemeine Zeitung“ читають вони ще »novalia polonica cum appendice Rozmaitości«, а побіч сього і инші книжки, які дістають через книгарню, митрополит видав заборону читати сї книжки, а рівночасно приказав питомцям, щоби не сьміли без відомости ректора які небудь книжки куповати, або предплачувати[2]).

(Дальше буде).

---

[1]) Józef Krajewski: „Tajne związki polityczne w Galicyi“, ст. 126 і дальші.

[2]) Дмитро Мохнацкий вніс рекурс против виключеня з духовного стану дня 5. мая 1837 р., про що еп. Снїгурский повідомив митрополита (порівнай: Gestions-Protokoll des griech. kat. Metropolitan-Ordinariats z. p. 1837. Nr. 97). В р. 1840 увязнено Дмитра Мохнацкого враз з иншими польскими конспіраторами, підозрілими о приготовлюванє оружного повстаня. Він пересидів у слїдчій вязниці кілька лїт і окупив для себе свободу і звільненє від всякої відвічальности нїкчемним доносом на кружок Маркіяна Шашкевича, який посудив о тайну пропаґанду в користь Росиї. Вказав на се виразно його іменник Клим Мохнацкий (про нього згадка в дальшій главі), який лишив нам свої спомини, а в них писав про Дмитра, що його, а »nie puszczono na wolność, co przypisywano pomyłce... Nie pomyłka była to, tylko wynagrodzono go za wyjawienie związku rusko-moskiewskiego między alumnami i o stosunkach ich z Moskalami. Inaczej wyjaśnić sobie tego nie można). (Рукопись бібліотеки Оссолїньских у Львові, Nr. 3542). Сам донос Дмитра Мохнацкого видобув з архіву міністерства внутр. справ у Відни і видруковав Мих. Тершаковець, „Укр.-руск.“ Архив“, т. III, ст. 146—194.

[1]) Тамже Nr. 1018|ggg — 1099|ggg 1840.
[2]) Тамже Nr. 1883/ggg 1840.

[1]) Gest.-Protokoll з р. 1837. Nr. 25.
[2]) Gestions-Protokoll з р. 1837. Nr. 29.

промовляють за згодою з Поляками і висловлюють, що хотять бути вірними підданими Австриї.

За ними стоїть лїве крило, що признає ся до єдности з Москалями і симпатизує з революцийними тенденциями росийскими, вороже Полякам, але того многі Поляки під напором українського радикалїзму не хотять добачити, бо ходить передовсїм о оборону релїгії і суспільности перед гайдамацтвом, якої Українцї не мали відваги дати. Багато Поляків подало отже руку „Старорусинам“ і допомогли їм до побіди при останних виборах до сойму, бо они станули до явної боротьби з гайдамаччиною

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

На першім засїданю галицкого сойму проводир московского (русскаго) клюбу др. Дудикевич. (Др. Король, котрий первісно вибраний був головою, зрік ся опісля проводу) зазначив, що наші москвичі »обединенные сознанієм культурнаго єдинства русскаго міра« і в тім »сознаніи єдиноспасительности русской народной идеи« вступають до галицк. сойму. Заява д-ра Дудикевича має подвійне лице як поганьский Янус, відповідне двоякій полїтицї наших москвичів — одно лице звернене до єдино спасительної білокаменної матушки Москви, котрій треба було заявити про »сознаніе єдинства русскаго міра«, а та заява перепечатана в росийских дневниках з додатком півурядового коментаря клюбового буде мати инше лице і зробить инше вражінє — істинно-русскоє, — як се друге лице заяви звернене до соймової більшости, до польского дневникарства і правительственних кругів, для котрих ся заява була виголошена галицкоруским „проізношенієм“, щоби оно не виглядало на чисту московщину і удержувало польску суспільність в баламутстві про Starorusinów. Отсею заявою потвердив др. Дудикевич наш погляд, що »русскій клубъ« буде вести двояку полїтику в напрямі давно випробованім нашими москвичами, представляти себе тут консервативним і охочим »для мирного сожитія обох сей край заселяючих народов“, а при тім користуючись пособлюванєм короткозорих польских полїтиків вести обединительну пропаґанду і під покришкою »культурного« обединенія будувати місток до повного єдиньства.

Голова укр.-руского клюбу др. Олесницкий, промовляючи після д-ра Дудикевича, не покористував ся сею нагодою, щоби заперечити сїй обединительній заяві представника галицких москвичів, а обмежив ся лише зазначенєм іменем свого клюбу становища в справі виборчої реформи, домагаючись ухваленя загального, рівного права виборчого. Теперішний сойм, котрому кр. маршалок в своїй промові признає повне шестилїтє для его дїяльности, вважає укр.-руский клюб на основі заяви свого речника неспособним до полагоди межинародних справ в краю, а бачить в нїм репрезентацию переходову, покликану до як найскоршого ухваленя виборчої реформи, щоби як найскорше зробив місце новому соймови справдї людовому.

Одначе, як з заяв мінїстра-президента бар. Бека про виборчу реформу в кр. соймах, а також з промов кр. маршалка і намісника і настрою соймової більшости впевнити ся можна, скінчить ся виборча реформа на доданю пятої курії „Дїло“, котре недавно нам дорікало, що ми найшли ся разом з „Галїчанїном“, починає вертати де своїх поглядів висловлюваних в 90-их роках, що з Starorusinami можуть националдемократи мати спільні справи і на тій основі також в певних справах обидва клюби можуть іти спільно. Очивидно »Галїчанїн« бере зараз за руку витягнену „Дїлом“ і запевняє, що »русско-народная партия відома з давна із свого уміркованя і терпимости противних переконань і готова була все в справах загальнонародних(?) приносити як найбільші жертви аж до »полного изнеможенія«. Як бачимо отже, з страшного завзятя протикацапского можуть небавом пп. М. Лозиньский і О. А. Марков опинити ся в обнятях і прослезити ся з „полнаго изнеможенія“. Consolidatio rediviva! »Громадский Голос« остерігає своїх однодумців, щоби »не попали в нову еру«, але як бачимо тепер, готові „попасти в консолїдацию!“

Соймова правиця зложена з краківского кола, автономістів і рільничого клюбу зєдинила ся для оборони консервативних інтересів і вибрала головою гр. В. Дїдушицкого, а заступниками ґр. Льва Пінїньского, Водзїцкого і Стадніцкого.

Соймове коло вибрало також »комісию матку«, котра уложила предлоги до вибору комісий, які вибрано на вчерашнім четверговім засїданю.

Онодїшне засїданє (з середи) кр. сойму виявило, що консервативні живла будуть опирати ся прискореню виборчої реформи. Др. Король і др. Олесницкий внесли, кождий окремо, свої начерки виборчої ординациї, а п. Стапіньский мотивував своє нагле внесенє, щоби кр. видїл до 30 днїв виробив начерк виборчої реформи в напрямі загального, рівного права голосованя, одначе се внесенє одержано при іменнім голосованю лише звичайну більшість (64 голосів проти 52) і тим способом відкинено наглість.

Дня 15. с. м. відкрито також краєві соймы в Празї, Бреґенциї, Цельовци. Зальцбурґу, Градци, в Бернї і в Опавї. В Празї на першім засїданю настала велика буча задля складу соймового бюра (що нема в нїм Нїмця), а маршалок кн. Фердинанд Лобковиц з трудом довів до ладу. П. Кльофач виголосив заяву, що він і его товариші не признають сего сойму згідним з конституциєю. Він вніс також внесенє що до заведеня загального, рівного права виборчого. Підчас відчитуваня сего внесеня настала знов буча між ческими а нїмецкими послами.

Мінїстер-Чех Фідлєр на бенкетї промислової ради в Празї звернув бачність на нервозність в оцїнюваню справ полїтичних, народних і суспільних так, що найдрібнїйша справа викликує серед населеня великі суперечности. Сего треба тим більше жалувати, що небавом мають бути полагоджені вельми важні і трудні справи полїтичні, економічні і суспільні, до чого треба спокою, щоби сї справи полагодити в інтересї населеня, промислу і торговлї. Звернув ся отже до всїх, щоби старали ся довести до успокоєня.

В Бухльовицях (на Моравії) відбув ся зїзд бар. Еренталя з мінїстром Ізвольским і довів до повного порозуміня між обидвома сусїдними державами в балканьских справах. Супроти Туреччини обидві держави будуть занимати прихильно вижидаюче становище.

Росийске дневникарство зазначує се з вдоволенєм і вважає сей зїзд доказом приязних відносин між Австриєю а Росиєю.

Цїсар Вільгельм занехав виїзду на француску область задля того, як запевняють, що попсував ся єму автомобіль, а франц. дневник Journal звіщає, що франц. поліция дізнала ся, що двох анархістів думає виконати на него атентат і тому остерегла цїсаря перед приїздом.

Конституцийна Туреччина має великі клопоти. Ґубернаторови Сулєйман-паші в Плевлє грозило турецке військо смертию і він приневолений був відкликати ся до помочи австр. коменданта залоги, котрий віднїс ся до мінїстра війни, а се приказало держати військо на поготові. Симчасом Сулєйман паша утїк до Загребу, а хоч пробув там incognito, викликало се там велике вражінє.

Повстанє Курдів під проводом Ібрагіма паші прибирає широкі розміри, а можна сумнївати ся, чи турецке військо одолїє повстанців.

В Персиї вибухла справдешня революция. Повстанцї заняли місто, побили військо шаха і нанесли єму великі страти.

Письмо з Американьскої Руси.

(Як почитають Владик инші народи, а як се дїє ся у нас).

(Дальше).

„На висший степень сего дивного щастя здіймає его Епископ в день своєї хайретонії. Мусить зірвати і підняти ся понад дотеперішне своє окруженє, котре може вже тому стало ся милим і до котрого так привязав ся, що иншого вже не бажав, а котре проте уважав щастєм в дальшій части дороги свого житя. Входить в нову сферу дїяльности, відмінну, важнїйшу, величавійшу, що стоїть висше понад усе инше: здавало би ся, що его щастє степенує ся. А одначе знова потреба незвичайної сили духа і Божої ласки, щоби з охотою піддати ся сїй змінї

»Торжество нинїшнього дня, без сумнїву другого найщасливійшого дня в житю Преосьв. о. Епископа Родо-го, нехай з одної сторони буде єму винагородою за се, що тратить і чого вирікає ся для висших цїлий, а з другої сторони нехай єму буде заохотою, що і в новій сфері дїланя знайде покріпленє у чесного народу, для котрого підіймає ся нових трудів. Коли в часї торжественних нинїшних походів, мимоволї прийде єму на гадку, що з грудий того самого народу, що в триюмфі з воями впроваджував Христа до Єрусалиму, в недовзї відтак вирівали ся оклики »Распни, распни его, прибий на хрест!« то нехай рівночасно згадає, що се польский нарід, відмінний від недвячного жидівского і більшість тогож остане єму щирою і вірною, а в разї потреби заглушить нечесні голоси деяких одиниць і громадок, і що нинїшні обяви одушевленя, голоси ентузиязму і обяви радости, в далеко більш переважаючій мірі є щирі і остануть тривкими.

»Прикро нам, що при писаню отсих уваг, не моглисьмо оминути виявленя сих гадок, які звучать діссонансом: але така вже польска нута, що без такого звуку не уміє обійти ся, а не булибисьмо щирі, коли би ми її поминули. За се однак належимо до найщирших з поміж сих, що складають нині першому польскому Епископови в Америцї желаня і належну честь, а желаємо єму благословеня Божого в новій сфері его дїяльности, не лише зі згляду на его особу, але також зі згляду на дочесне і вічне добро вїх его і наших земляків — і желаємо єму найщирійше і найсердечнїйше: »Многая лїта!« О коби рівнож радісно і щасливо обходив днї срібних і золотих своїх ювї-

леїв, не лише єрейских але і епископских, на більшу славу Бога, що єго установив нашим Епископом і на пожиток Поляків в Америці, котрі в нинїшнім дни, віддали єму честь як уміли і могли!

„Орґан тутешньої архидієцезиї, The New Woral, подаючи простору статю о хайретонії Пр. о. Епископа Родого, висловив ся в части біоґрафічній, що найщасливійшою днесь в Америці женщиною є без сумніву пані Кристина Роде, мати Номіната. І так є без сумніву: нехайже нам вільно буде при сій нагоді також і пані Роде пожелати, щоби довгі ще лїта тїшила ся прекрасною а успішною дїяльностю своєго сина, на єго високім уряді".

Ось такою статию повитала польска часопись „Dziennik Chicagoski" з д 29. VII. 1908 р. день хайретонії першого польского Епископа в Америці.

І »ми« троха більш як рік тому, обходили торжество епископских сьвячень Преосв. Сотера. Та яке бідне, як мізерне було одушевлене нашого народу з нагоди сих сьвячень. Не кажу вже, щоби писані були пеани в акатолицких часописях, як „Дїло" „Ґалїчанїн" і т. д., але навіть і ся часть української печати, що менше або більше заступає справи рускокатолицкого народу, як холодно обійшла сей важний, сей історичний день для нашої Церкви і народа. Ще перед сьвященнями Преосьвященого Сотера, наша печать а особливо в Америці, замість повитати сю вість радісно, помістила статї, в яких вже наперед виступила проти Преосьв. Сотера. І цїлком незрозуміле було і є поведене нашої печати духовеньства і народу. Перед іменованєм домагали ся: »треба нам епископа, треба вожда нашій Церкві, бо возьме верх схізма і т. д., а коли Сьв. Отець Пій X. іменував Епископа в особі Преосьвященого Сотера, відозвали ся оклики негодованя. І чомуж се так? Чи дав до сего негодованя причину Преосьв. Сотер? Він лише на се жив і жиє, щоби наш нарід обновити в Христї, щобы через Христа привести єго на рівнї з другими культурними народами. І на сего Мужа, на сего вибраного сьвященика з помежи тисячів духовеньства накинула ся була наша печать, московска і польска.

(Дальше буде).

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Чудо Архист. Мих.; римо-кат.: Януария. — В неділю: руско-кат.: Соз. М.; римо-кат.: Евстахія.

— **До краєвої ради шкільної** визначив краєвий видїл своїми відпоручниками на найблизшу функцийну добу: д-ра Верещиньского, д-ра Льва ґр. Пінїньского і д-ра Савицкого, директора рускої ґімназиї в Тернополї.

— **Могилу М. Вовчка**, української письменниці, муж письменниці має намір записати якому небудь українському товариству, або институциї. Разом з могилою муж покійниці Лобач Жученко наміряє записати сему товариству і будівлю і будинок, в якім тепер живе, щоби туди могли їздити на відпочинок хорі письменники українські, яким треба лїчитись гірским повітрем. Хутор Лобач-Жученка і могила М. Вовчок є на Кавказї (в Терскій области). Українське товариство, якому буде записаний кутор Л. Жученка, має доглядати і могилу письменниці.

— **Наука гри на кобзї**. В Лисенковій школї музичній в Київі учить грати на кобзї найлучший сучасний український кобзар І. Кучеренко з Харківщини. На курс гри на кобзї вписало ся багато учеников.

— **Холєра в Росиї**. Петербург як кожде місто має богатих людей, величаві палати і чисті улиці, але попри те і тисячі бідноти, багато брудних і нечистих заулків. Тимто холєра найшла в тім містї пригідну почву і ширить ся з такою лютию як нїколи давнїйше і з кождим днем число занедужань збільшає ся. В останних 24 годинах було 305 нових випадків холєри, а 115 осіб померло на холєру. Навіть в найчистїйшій части Петербурга, в середмістю, занедужало одного дня позавчера 249 осіб а померло 70. Пошесть розносить ся з водою! Та сама причина холєри в Київі, де стверджено, що холєра напала тих людий, що пили непереварену воду з Днїпра. У Київі доставлено дотепер до шпиталїв 182 особи, підозріні о холєру, але лише в 46 випадках провірено очевидну холєру. З поміж них померло 28 осіб. З инших сторін Росиї донесено отсї нові випадки холєри в днях 12. і 13. с. м.: в астраханьскій ґубернії 34 занедужань а 21 випадків смерти; в саратівскій ґуб. 29 занед. і 17 смерти; в Самарі 10 занед. а 13 см.; в нижегородскій 37 занед., а 13 см.; в воронїжскій 8 занед. а 5 см.; в Ростові над Доном 56 занед., 30 см.; в доньскім окрузї 131 занед., 30 см.; в Тифлїсї 15 занед., 6 см.; в кубаньскім окр. 46 занед., 25 см.; в Ґурєві (уральскій округ) 51 занедужань, а 39 випад. смерти. — З Петербурга занесено холєру до Фінляндиї, де она появила ся спорадично в кількох місцевостях. На богатших населенців тих міст, де вибухла холєра, напав страх. Приміром з Петербурга виїздить багато людий до Нїмеччини і Франциї. В Парижи санїтарна рада зарядила 5-дневну кварантанну що до всїх подорожних з Росиї.

— **Нова секта**. Росия має щастє до рїжних сект. В Чернигівщинї повстала тепер секта „пасхальників", які на підставі таблиць „пасхалїй" запевняють, що теперішне числене лїт від Різдва Христового є хибне о три лїта, а через те, мовляв, терплять торговельні дїла. Сьмішне!

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенці.**

В суботу 19. с. м. „Барон циганів" оперета в 1 дїях Стравса.

В неділю 20. с. м. „Не ходи Грицю на вечерниці" народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

В понедїлок 21. с. м. „Серед бурі" історичні картини зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 22. с. м. останне представлене „Жидівка" опера в 5 дїях Галєвйого.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині (пятниця): „Самсон" штука в 4 д. Г. Бернштайна; в суботу попол.: „Весїлє" Виспяньского, вечером „Галька" Монюшка.

— **В Копичинцях** відбудуть ся дня 20. с. м в салї „Народного Дому" вечерниці, з яких чистий дохід призначений на приватну ґімназию в Копичинцях (що мала бути в Пробіжній) і на будову дому „Сокола" в Тернополї.

— **Зміни в староствах.** Намісник покликав старостів Адама Телїховского з Золочева, Леопольда Попеля з Товмача і Евгена Свободу з Тарнобжеґа до служби в намісництві.

— **Звіт тов-а торговельно-промислового „Сокільский Базар"** за місяць липень і серпень 1908: Торг за два перші місяці сего року то є липень і серпень був 1196 К 90 с більший від торгу в тих місяцях мин. року. Зваживши, що ті місяці випадають на ферії, то сподіваний торг в сім році зросте понад 30% торгу мин. року. Рух вкладок і удїлів представляє ся: Вкладок вплинуло в липцю і серпнї 2687·91 К, звернено 240·55 К, стан з кінцем 31. VIII. 1869·36 К, удїлів вплинуло 161·00 К стан удїлів з кінцем серпня 3702·00 К, фонд резервовий 200·00 К, оборот касовий в липцю 13624·34 К, оборот касовий в серпнї 11261·23 К. Принято нових членів з 1 удїлом: Вп. Клим Жмур, Гн. Шпитко, Сафр. Ференцевич, З. По-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 144.

Лист Григорія Воробкевича до Осипа Барвіньского.

Львівъ 16. Аугуста 1869.

(Дальше).

Моя гадка така, що духъ поетичній не дасть ся научити, чоловікъ мусить з нимъ ся родити, і ліпше не писати нічого, ніжъ злого. Дурно шукаєте на попелищахъ сердця мого поезій, минувъ вікъ молодецкій, минуло і коханячко і поезія, а вірши, котрі я типеръ пишу, то тілко забавка; отъ такъ якъ другій ідетъ склянку пива напитись, сідаю я съ нудьги і пишу вірши страшенні, та все ямбами та трохиями на прикіръ Партицкому. Бігъ знає, що не могу иначи, мені здається, — правдоподобно несправидливо — що форма моіхъ думъ єдина для історичныхъ народныхъ думъ; нові і чужі форми мені такъ дивно здаются, якби хінска поезія. Найкраща поезія Шевченка та, котра по народному звучить. Такъ дуже, мій любій, упоілася та форма въ моє ухо і серце, що здається умираючи послідні моі стогнаня будутъ симъ темпомъ іти: —⌒—⌒—⌒ або ⌒—⌒—⌒—

А що Ви тамъ говорити про найлучшихъ кобзарівъ галицкихъ — то байка. Що ся Ісідора тичитъ, можи бути, але я найлучшому съ галицкихъ поетівъ Федковічови недостоінъ і ремень сапогівъ розрішити, а не то що. Отъ забалакалистися за далеко, мій любезній. А Ви ще жадаєте, би я Довбуша крітікувавъ? Где тамъ! Уже святе писаніе мені то заказуетъ чинити: „Не судите, да не судими будете" (гл. 7. ст. 1.) а зачисливши до того — незнакомість моя, невіжество що до формівъ новихъ і полету весокого — то трудно і мислити про тоє. Не читавъ я ще і стрічки ізъ тої віславленної поезіи; — обзнакомившися съ нею, не відтого я, би Вамъ въ письмі не віразивъ моі маловажні гадки про ню.

Празникъ уніи любелскои описавъ я въ короткости бр. Оликсандру, най Вамъ дастъ прочитати, тілько одинъ passus ні, бо тої може Вашу цілу повагу в нівечь обернути, а шкода Вашої ніжности невинної.

Предполягаючи, що вржава (!) господарска на селі не даетъ Вамъ спати, посилаю Вамъ слідуючу думу; читаючи ю певне заснете. Написавъ я і увчера отъ 6—8 годинъ, не напивши ся і скланку води, такъ дуже безсонність Ваша лежала мені на серцу. Хотівъ емъ Вамъ нею разомъ довести, що нітъ ніякої поетическої здібности въ мені, бо безъ вібору употребивъ емъ ті злоги і рими, які наплели на память, а спавъ емъ потому якъ повікупаній, і івъ добре безъ римового клопоту, котрій неодному кобзарю сонъ і апетітъ відбирає.

Отъ рецептъ на добрій сонъ:

(Тут подана поема: »Берестечко« — з датою 15. серпня 1869).

Будьте здорові всі разомъ, родичі і братя і ви, мій любій друже, прочитайте сю думу і задрімайте щасливо і снітъ карі очинята і перлові усточка і т. д.

Незабувайте на друга Вашого

Гр. Воробкіевіча.

Якъ би бувъ і Владиміръ мені написавъ, і єму бимъ бувъ вімазавъ яку рецентову думку на ліпшій сонъ, — а тепер най вібачає. — *Гр.*

Додаю ще до описанія празника Любелскої уніи, що въ театрі співали руску пісню съ великимъ возторгомъ притомнихъ Ляхів. Кілко собі припоминаю зачинается та пісня такъ:

По Поділю, по Вкраіні
Соколи (журавлі?) летіли,
Тай тужливу пісню запіли.

Ци якъ тамъ, немогу собі припімнути, Споминаетъ тамъ про Острожскихъ, Остафія. Богдана, про козацкі думи, шуми, море сине, козацкі діти въ братерстві съ Ляхами і т. д.

(Дальше буде).

пович, Юл. Гарух, Ом. Куницкий всї зі Львова; дальше зі Стрия приступили: др. Юл. Олесницкий, Ів. Ревакович, Йос. Кучика, А. Д. Сембратович, М. Тюн, Еф. Кисїлевский, о. Ник. Гошовский, Ів. Витковицка, др. Ил. Бачиньский, о. Ост. Нижанковский, др. А. Герасимів, о. Ник. Матковский, інж. М. Левандовский о. К. Петрушевич; зі Львова Вп. Ос. Чарнецкий з 2. уд., з Станиславова др. В. Янович, з Лопянки о. Ник. Іванусів з 4. уд., зі Львова Юл. Секунда з 1. уд. Всїх членів є доси 109 на 173 декл. удїлів. З днем 1. падолиста отвирає ся філїю „Сокільского Базару“ в Стрию, при ул. Третого мая. Вписове 2 К. Удїл 25 К. Стопа від вкладок 5%.—*Дирекция.*

Посмертні † оповістки.

— **Володимир Карбулицкий,** визначний і дїяльний член між академічною укр. молодїжию черновецкою, якийсь час співробітник „Буковини“, упокоїв ся дня 16. с. м. на грудну недугу в домі своєї рідні в Станівцях горішних. Покійник пробував свого письменьского талану віршом і прозою, поміщуючи у буковиньских видавництвах фейлєтони, а також перекладав Толстого і Ґоркого. В. є. п.!

Наука, штука і лїтература.

— **Нові книжки.** В Полтаві вийшов з друку другий том творів Павла Барвіньского (Ізраільтенка), який випустив торік том своїх оповідань. Другий том має заголовок „Драматичні твори“ і містить: 1) „Каторжна“ драма в 5 д.; 2) „Антось Дукат“ істор. драма в 5 д. а 6 відмінах; 3) „Сучасний дон-Кіхот“ драма в 5 д. а відмінах; 4) „Енеіда“ комічна оперета в 6 д. а 7 відмінах (після Котляревского).

— **Сьвітова річ.** В „Рідним Краю“ почав ся друк комедиї в 5 дїях Ол. Пчілки п. з. „Сьвітова річ“ з малопаньского житя.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 17. вересня 1908.

Початок о 10·30. По відчитаню петиций, внесень та інтерпеляций, палата приступила до наглячого внесеня п. Шведа в справі удїленя громадї Ющина (пов. Живець) більшої запомоги потерпівшим від повени 17. липня с. р. По відосланю сего внесеня до буджетової комісиї, сойм признав однодушно наглячість внесеня пос. Баталії, щоби затягнути кількамілїонову позичку і з фінансовою помочию держави приступити чим скорше до більших публичних робіт, та відослав внесенє до буджетової комісиї.

Приступлено до вибору комісий, при чім вибрано між иншими членами комісиї: адміністрацийної пос. Старуха, Макуха і Дудикевича; банкової К. Левицкого і Сеника; дорогової Кивелюка, Думку і Колшачкевича; господарства краєвого Курівця, Скварка і Криницкого; гірничої Куровця і Ганчаковского; зелїзничої Скварка; петицийної Ант. Старуха, Винничука і Миронюка-Заячука; податкової К. Левицкого, Трача; правничої Кивелюка і Ганчаковского; промислової Кивелюка, Тимотея Старуха і Трача; сїльної Сандуляка і Крисоватого; санїтарної Куровця і Миронюка-Заячука; шкільної К. Левицкого, Макуха і Дудикевича; водної Олесницкого і Криницкого; аґрарних реформ Скварка, Макуха і Сеника, а до комісиї дисциплїнарної Короля.

З черги дозволено повітовій репрезентаций в Городку побирати в 1908 р. висші додатки, а громадам Андрихів, Бучач, Хоростків, Щїшанів, Йодлова, Кольбушова, Коростенько, Перемишляни, Сендзїшів, Затор і Жолиня побирати громадскі оплати від горячих напитків. Дальше зачислено гром. Копичинцї до місцевостий, що підлягають громадскому законови з 3-го липня 1906. Громадї м. Кракова дозволено побирати на річ фонду убогих громадску оплату від вкладок тоталїзатора при кінних перегонах в Кракові. Двірскому обшарови в Войнилові дозволено побирати оплати від перевозу на р. Стрий, а громадам Йорданів, Сяніцка посада, Риманів і Тарнобжеґ побирати громадску оплату від псів.

При кінци засїданя пос. А. Старух мотивував наглість свого внесеня в справі удїленя погорільцям громади Мишківцї (пов. Лїско) запомоги в сумі 10.000 К. Наглячість ухвалено, а внесенє переслано до буджетової комісиї. Так само ухвалено наглячість внесеня п. д-ра І. Куровця в справі удїленя з краєвих фондів запомоги погорільцям в Довгій Войнилівскій (пов. Калуш), яких сего року навістили два нещастя: — повенї й пожежі. Внесенє се переслано до буджетової комісиї.

Засїданє скінчило ся о год. 12·25. Слїдуюче засїданє відбуде ся в суботу о 10. год. рано. На дневнім порядку будуть вибори до комісий: громадскої, буджетової і виборчої реформи та вибір секретарів а також перше читанє внесень, які поставили вчера инші посли і звіт кр. видїлу в справі побору громадских оплат від спиритусових напитків в Ярославі. Нинїшний день призначений на уконституованє вибраних комісий.

Телєґрами

з дня 18. вересня.

Будапешт. Magyar Hyrlap доносить, що недавно відбуло ся під проводом мінїстра війни, Шенайха, засїданє комісиї, на якім нараджувано ся над новим військовим законом, яким має ся завести дволїтну військову службу в піхотї. В кінноті, артилєриї та в технїчних віддїлах служба тревала би 3 лїта. Континґент новобранців має бути підвисшений зі 100.000 на 160.000 так, що прецезийний стан австро-угорскої армії на мировій стопі виносив би 420.000 жовнїрів. Рівночасно має наступити реформа військового судівництва, причім в угорских полках буде заведена при розправах мадярска мова. Кошти получені з тою реформою будуть виносити 80 міл. кор.

Прага. Nar. Listy доносять, що молодочехи внесуть в ческім соймі проєкт язикового закона, яким заведено би обовязкову двоязичність в цїлих Чехах.

Льондон. Анґлія повідомила держави, що прихиляє ся до француско-іспаньскої ноти в справі Марокка.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 18. с. м.: Ярослав Кирчів, Кальна; Григорий Мандрик, Тартаків; Сильвестер Ткачук, Тартаків; Теодозий Стахевич, Тернопіль; Михайло Черник, Якимчичі; о. Тит Войнаровский, Балинцї; о. Юрий Куницький, Ігровиця; о. Йосиф Дуб, Лопушниця; Михайло Жмуркевич, Станиславів, Володимир Войнаровский, Кулачківцї; Василь Марцилюк, Грималів; др, Герман Кофлер, Грималів; Денис Сїчиньский, Бережани.

Вийшла нова книжка Мойсея Ґала: Сьвятий Стефан перший мадярский король, з многими образками. Ціна 80 с. Можна дістати в книгарнї Ставропигийского Інститута а також в Угнові у І. Білика, ц. к. професора ґімназияльного.

Гр. к. уряд парохіяльний в Сокалі потребує зараз освідомленого дяка, котрий би був заразом здібним дириґентом і учителем місцевого хору. Відписи сьвідоцтв відбутих наук і услівя вносити листовно до уряду парохіяльного в Сокалї. 251 (1—1).

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (5—10).

Куращийний і столовий виноград найкрасшої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї . . .	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 204. Львів, неділя дня 7. (20.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
По одиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Руска справа в осьвітленю презеса соймової правиці.

(Конець).

В дальшім виводї ґр. Дїдушицкий жалкує, що у Відні не перестали ся побоювати галицких москвичів (котрих він усе називає Starorusini), що не перестали в них добачати ворогів держави, хоч сам був сьвідком обединительної маніфестациї Маркова і Ґлєбовіцкого в держрадї, хоч неперечно добре все знає про братаня проводирів москвофільских з московскими делеґатами в Празї, у Львові, в Варшавї і Петербурзї, хоч і певно не уйшло его уваги паломництво руских селян до Почаєва і Києва, потягнених москвофільскими аґентами, як Носевич et cons. і робота Віталїя, Флоринского et comp., хоч імовірно відомо єму також, в якій цїли основано в Перемишлї часопись „Русская Воля“ і аґітация православна в східних повітах Галичини.

Для осуду всего того ґр. Дїдушицкий не найшов анї одного слова, а навіть жаль має до Відня, що там також не думають так про Starorusinów, як він. За те Русинів-народовців, котрих він все зве Українцями, змалював чорними красками і все, що можна було придумати злого, вписав на їх рахунок. Отже ненависні єму Українці, бо віденьске правительство уживає їх яко противаги Полякам, щоби сї останні не зросли у велику силу (а чиж тої самої методи не держить ся Rada narodowa et comp. висунувши проти народовців тутешних москвичів, котрі спиняють национально-культурний і народогосподарский розвиток руского народу?!). Всїх Русинів-народовців обжалованє ґр. Дїдушицкий о прусофільство, о спілку з социяльїстами, а навіть о замордованє намісника бл. п. Потоцкого, хоч сам признає в горі, що суд ще не рішив, чи Сїчиньский був злочинцем, чи божевільним.

Але змалювавши так чорними красками Українців, навертає ґр. Дїдушицкий до проєкту порозуміня їх з Поляками і знов запевняє, що не всї Русини, (під тими мабуть розуміє москрофілів), не всї Українці однако думають, бо в обидвох таборах є чесні люди, що бажали би для добра народу успокоєня краю і були би готові признати права Поляків (сего мабуть зовсїм не потребують beati possidentes). Одначе знов обжалованє, що ті умірковані Українці о ile nie są starorusinami, усунули ся на бік, і крім епископів, не видно їх і не мають досить відваги ставити чоло радикалїзмови.

На се замітимо, що ті умірковані Русини-народовці (або як він усе уживає: Українці) усунули ся на бік як раз через те, бо керманичі польскої політики, як Тадей Цєньский et cons. почали робити перепони тим умірканим Русинам-народовцям з осягненю найконечнїйших национально-культурних потреб між иншими (на пр. станиславівска ґімназия, о котру в соймі вела ся боротьба 5 лїт) задля того, що они видали ся Полякам najdroższymi posłami і почали проти них висувати москвичів, а тим лише пособляли розвиткови радикалїзму, бож ґр. Дїдушицкий дуже добре розуміє се правило природи, що всякий гнет викликує опір. Отже позаяк москвичів уживано для підорваня впливу Русинів-народовців, причинили ся тим самим лише до розвитку радикалїзму. Тимто справедливо сказав оден з умірканих народовців п. Абрагамовочови перед введенєм виборчої реформи: не хотїлисте годити ся з Барвіньскими і Вахнянинами, будете тепер годити ся з Вітиками і Трильовскими. Правда, тодї говорили керманичі польскої політики Русинам-народовцям, котрі їм представляли ріжні национальні, політичні і економічні потреби: to nas drogo

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичині в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Однак відома річ, що подібно дотепні заборони ведуть за собою впрост противні наслїдки. Кондемновані книжки почали, мов би на глум, являти ся в духовній семінариї. Так найшли при вході до церкви семінариї в дїрі муру дня 25. марта 1837 р. о год. 9½ вечером і передали ректоратови два питомцї, Йосиф Ганкевич і Андрій Барановский дві нецензуровані книжки[1]). Книжками сими були: „Der Schweitzerspiegel von Mundt(?) Radowsky« і »Statistik von Amerika von Dr. Lips« (ein Bruchstück). Знаємо се з письма президиї ґубернїї до карного суду у Львові[2]), в якім вона звертала увагу суду на те, що тепер веде ся слїдство против латиньских питомців, в яких найдено революцийні книжки, отже можлива річ, що й рускі питомцї в ширеню таких книжок були їм помічні. Вносила се президия ґубернїї звідси, що на сих книжках найдено замітки читача, цїлком подібні до тих, які найдено на книжках питомців лат. дух. семінариї.

Обі книжки задержала президия ґубернїї у себе враз з рукописию нешкідного змісту, яку рівнож найдено в дух. семінариї[1]).

Але чи не найбільшою іронїєю над зарядженєм митрополита було те, що в цьвітни 1837 р. найдено в семінариї одну дїйсно революцийну, пис. в рускій мові, рукопись. Заголовок її був »Листи до приятелїв люду“. Після урядових реляций містила вона в собі »in dem bildlichen Style der »paroles d'un croyant« Schilderungen über den Druck des Volkes durch Steuern, Rekrutirung, Monopolien, Roboth und d. g. mit der Aufforderung an die Ruthenen gemeinschaftlich mit der polnischen Brüdern das Joch abzuschütteln«[2]). Була се „eine auf die Verhältnisse des ruthenischen Volksstammes berechnete Nachahmung der Worte eines Gläubigen von Lamennais“[1]), а цїлию її було »Vereinigung zu revoluzionären Zwecken zwischen dem polnischen und und ruthenischen Volksstamme zu erwirken, die Liebe und Anhänglichkeit im Volke für den Monarchen, die als bestehend anerkannt wird, zu vernichten, und ihn als den eigentlichen Urheber aller Lasten und Leiden des Volkes, den Adel, die Geistlichkeit, die höheren Offiziere und Beamten aber, als seine bezahlten Helfer darzustellen[2]). Нема сумнїву, що вийшла вона з польского табору[3]), а зміст її дуже подібний до сього уривку польскої рукописи, яку найдено в р. 1841 в дух семінариї, а яку ми друкуємо в наших материялах.

---

[1]) Порівнай: Материяли: »Нецензурні книжки в дух. семінариї у Львові в р. 1837. (Nr. 4 і 5). Обох їх дозволила президия ґубернїї сьвятити в р. 1838. (Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 2546|ggg 1838, „weil Beide in dieser Beziehung nicht gramirt sind«.

[2]) Президиал. Архів львів. Намісництва Nr. 446|ggg 1837 ad 34 II.

[1]) Заголовок її був такий: »Johann Eduard Sach: „Rebb Schloime Klappzmbels trauherzige Beschreibung der von der Lemberger Judenschaft abgehalten wordenen letzten Friedensfeyer. Lemberg 1814. Був се опис сьвята помиреня з р. 1814 в нїмецко жидівскім жарґонї. Акти в сїй справі: Президиал. Архів львів. Нам. Нр. 225|ggg 1837. Порівнай: Gestions-Protokoll des griech.kat. Metropolitan-Ordinariats z. p. 1837. Nr. 31).

[2]) Тершаковець, „Укр.-руск.“Архив“, т. III, ст. 57.

[1]) Тершаковець: „Укр.-руск. Архив“ т. III. ст. 71. Замітимо, що ще дня 4. мая 1837 донесла президия ґубернїї (N. 575|ggg) митрополитови: „quod Alumni Seminarii lectioni seditiosorum librorum nominatim Lamenais et similum incumbant« (Gest-Protokoll з р. 1837. Nr. 58). Lamenais Hugues Félicité, французский письменник родив ся 1782 р. і був зразу великим приклонником папства, однак від липневої революциї змінив свої погляди. Найважнїйшим його твором, в якім пропаґував революцию в імени релїгії, були »Paroles d'un croyant“, які перекладено на майже всї европейскі мови в поверх 100 виданях.

[2]) Тамже: op. cit. ст. 64.

[3]) Про одно з жерел фабрикациї таких відозв гляди: Тершаковець, op. cit. ст. 106 і дальші.

kosztuje (gimnazya itp.) a wy nie macie siły. Але й тепер ґр. Дїдушицкий, хоч бачить конечність порозуміня з Русинами і признання їм рівноправности, висував знов теорию, що не можна ніяким договором закінчити национального спору, але можна обговорити справу з людьми, котрі дадуть поруку (яку можуть дати?!), що будуть рішучо поборювати радикалїзм і що посїдають потрібну силу (як її зважити і удокументувати?!), щоби успішно вести ту боротьбу, а вийшовши раз на дорогу спільного порозуміня, будуть також на ній (в держ. радї?) боронити інтересів краю. Таких Русинів доброї волї можуть і повинні Поляки самі покликати, виводить дальше ґр. Дїдушицкий, до спільної працї на рїжних становищах працї в краю, в тім переконаню, що спільна одвічальність зближає людий до себе і приготовляє дорогу до повної і тривкої згоди. На річеві уступки легко можна буде згодити ся, скоро помножить ся число Русинів, які признають ся рішучо до своєї народности, але противні ненависти до Поляків і ворушеню. Як довго радикалїзм є одиноким виразом духа народного у Русинів, а ненависть до Ляха одиноким окликом, годї дійти до яких постанов. Богато Поляків, каже ґр. Дий, думало спробувати народної автономії, коли не в цїлім шкільництві, то бодай в деяких его областях, але побоюють ся, що задля недостачі уміркованих людий, руска школа стала би розсадником ненависних пристрастий.

До таких виводів дійшов ґр. Дїдушицкий у своїх розумованях про руску справу, а як не розяснив її своїм виборцям в Самборі, так і сею статею в Gazet-ї Narodow-ій она не прояснила ся, бо ґр. Дїдушицкий вийшов тут в той сам circulus vitiosus, в якім находить ся близький єму голова Ради Народової Тадей Ценьский. Социялїзм і радикалїзм не є виключною приналежностю і прикметою руского народу, навпаки у Русинів менше сих прояв, як у инших народів. Мають своїх социялїстів і радикалів також і Поляки. Отже ставити справу порозуміня з Русинами так, що з тими лише можливі переговори, котрі дали би поруку, що будуть рішучо поборювати радикалїзм і мають силу до того, значить ставити справу коміть головою. Треба, як висловив маршалок у своїй вступній промові, кождому (отже і Русинам) уможливити плеканє своєї народности і змаганє до єї розвитку, щоби правда, справедливість і етика були провідними понуками всякого дїланя властий, орґанів автономічних і правительственних, щоби безсторонність і справедливість, котрі новий намісник поставив своєю девізою, були переведені на дїлї, тоді витворять ся підвалини конечні до порозуміня між обидвома народами, тоді підготовить ся підстава і фундамент, на яких межинародне порозуміне стане в нашім краю можливим, тоді радикалїзм і социялїзм не тілько не буде грізним, але стратить всяку основу.

А на закінчене наших заміток ще кілька слів на адресу „Дїла“, котре обговорюючи виводи ґр. Дїдушицкого не втерпіло, щоби не повторити звичайних і оклепаних своїх баламутств про »політичну карієру фірми Барвіньский-Мандичевский«. Передовсїм пригадати тут годить ся, що о. Мандичевский далеко перед тим, нім ще п. Барвіньский виступив на парляментарну ниву, був послом і в соймі і в держ. радї, де звичайно ішов сам своїми дорогами, отже хто трохa має знаня нашої політики і нашого народного розвитку, не буде тут вязав тих імен, яко якусь однородну цїлість, котра має якийсь одноцїлий напрям і цїху.

Щож тикає ся ідеї політики проголошеної 25. листопада 1890 р. в соймі, то доси оповіщено доволї материялу а крім того і події останнього десятолїтя виявили наглядно, що ідея ся була би справдї довела до „нової ери“ (як се назвав редактор »Дїла« п. Белей) в розвитку руского народу в Австриї, наколиб суспільність зрозуміла була свою задачу і взяла ся до орґанічної і орґанізаційної роботи, а не обмежувала ся до надсилання адрес довіря. Всеж таки, як небудь руска суспільність занедбала сеї роботи і сподївала ся, що за неї все зроблять посли, і що wir brauchen nichts zu tun, die Regierung wird schon selbst für uns sorgen — то дїяльність тогочасних послів, а головно заходи п. Барвіньского принесли для руского народа такі придбаня, на основі котрих він став национально і культурно розвивати ся.

Тодї положено підвалини до засновин і розвитку Наук. Тов-а ім. Шевченка, до засновин двох руских катедр на університеті (катедри історії і другої катедри руск. лїтератури), до помноженя руских ґімназий, засновин руских шкіл вправ, управильненя рускої мови в школах, урядах (Дневник законів державних), в кр. видїлї, до засновин товариства »Днїстер« ітд. ітд.

Отсе все, чим і до нині дихають национал-демократи і радикали, засївши на готовім, бо самі здобули ся лише на слабу копію »нової ери« та по великих заходах на вступну концесию на гіпотечний банк.

А вжеж зовсїм безосновно підсовує „Дїло“ п. Барвіньскому змаганє до якої небудь карієри. На се вже є докази несхитні і загально відомі, що п. Барвіньский відказував ся становищ таких, котрі наш загал уважає карієрою, а ті придбаня, які осягнено головно его заходами і его товаришів політичних, мають значінє і вартість підвалин до широкого национально-культурного розвитку руского народу. Такі політики радикальні, недосьвідні та нервові, як теперішні редактори »Дїла« і »Свободи« спиняли лише осягненє більших успіхів, консолїдациею з москвофілами покирили руску справу і розвиток руского народу, а дай Боже, щоби так само і тепер не ударемнили змагань і роботи розважних і досьвідних політичних керманичів руского клюбу соймового і парляментарного, котрим утрудняють роботу своєю загорілостю і загонистим засліпленєм.

Згадану руску брошуру найшов префект духовної семінариї о. Ільницкий в пит. Николи Проскурницкого в музею в хвилї, коли він забирав ся її читати. Переведені ректором доходженя виказали, що сю рукопись дістав питомець семінариї, Іван Охримович від студента хірургії, Юлїяна Монцїбовича. Охримович привіз її до семінариї та сховав у пультї, де її найшов пит. Михайло Котович. Охримович, Котович та їх товариші: Каєтан Станкевич і Ізидор Винницкий переписали сю рукопись, почім Охримович звернув ориґінал Монцїбовичови. Від Котовича дістав її до рук пит. Проскурницкий[1]).

Про вислїд доходжень повідомив митрополит президию ґубернії[2]), яка відповіла дня 24. цьвітня (Nr. 541/ggg) 1837 р., що справу віддано судови, а питомцїв поручено увязнити[3]). Раньше ще увязнено, з иншого приводу Монцїбовича. Кождого з них уміщено окремо в будинку дирекциї поліциї, з виїмкою Станкевича, якого замкнено в „штокгавзї“.

(Дальше буде).

---

[1]) Тамже ст. 65 і 73.
[2]) Gestions-Protokoll з р. 1837. Nr. 49.
[3]) Тамже з р. 1837. Nr. 53.

Письмо з Американьскої Руси.

(Як почитають Владик иншій народи, а як се дїє ся у нас).

(Дальше).

Я поясняю собі се лише тим способом, що довголїтна неволя заглушила у нас благородні почуваня, заглушила в нашім народї сьвідомість, яку цїну має людска душа відкуплена кровю Христа, яке достоїньство і значінє має Епископ яко представник Божої власти на землї. Такий брак релїґійної і народної самосьвідомости як у нас, можна ще хиба найти десь між якими некультурними народами.

І коли я приглядаю ся одушевленю польскої печати з нагоди висьвяченя їх Епископа, то пригадую собі як нині ось таку хвилю: Хайретонія Преосьв. Сотера відбула ся була 12. мая 1908 р., а 17. мая в пятницю виїхали Преосьв. відвідати Сх. Отця, гр.-кат. Епископів на Угорщинї і правительственні сфери. Моїм обовязком яко секретара було звістити редакциї наших часописий про виїзд Архієрея і довшу его неприсутність.

Будучи в редакциї найбільшого україньского дневника, я звернув увагу пана редактора, як ми повинні бути раді з нагоди висьвяченя нашого Епископа і просив его, щоби супроти тих негідних дописий, які появились були в американьскій українській печати і нашій ренеґатскій та польскій, помістив допись одного добродія, що мала бути відповідию на сї глупі статї. На се сказав менї пан редактор так: „Дуже радо, та лише щоб ся статя не була написана в клерикальнім дусї!“ — оттаке сказав менї п. редактор, що вийшов з сьвященичої родини, і дав доказ цїлковитого браку розуміня слова „клир“ — клерикальний, — а при сїм пізнав я, що в нашій суспільности взяв перевагу дух масоньства — дух — що хоче з корінєм знищити в сьвітї мораль Христа, а замінити сьвіт в печеру розпусти і сваволї. Бо коли відкинемо клерикальний Христовий сьвітогляд, то тоді усе вільно, тоді усї злочини, якими нас знасилують вороги, є дозволені, бо они мають на цїли через знищенє нас обезпечити своє єствованє.

Як ми стоїмо низько, як глубоко ми упали, коли сини і доньки сих, що голосять науку Христа, голосять науку цїл-

ком противну Христови? — Справді ганьба нам!

В ч. 178. „Dziennik-a Chicagosko-го“ незвичайно гарно описані торжества хайретонії, відвідане нововисьвяченим Епископом польских костелів і гостини. Всї часописи Чікаґа так анґлїйскі, польскі і инші помістили прегарні статї з нагоди сих сьвячень і подали прегарні фотоґрафічні знимки нового Епископа і торжеств з нагоди Єго свячень.

І знов пригадує ся менї, як то польска печать віднесла ся була холодно до сьвячень Пр. Сотера, але навіть накинула ся була на особу Преосьв. Сотера. Се не буде і дивно, бо коли у нас було чутно голоси проти Преосьвящен., то чогож би мали Поляки бути иншими? У нас преціньзрадою величають ся, в нас преціньє інституциї, котрі мають на цїли винародовити наш нарід, змосковщити, — і відвести від Христа, а привести до стіп »білого царя«. У нас дійшло до того, що зрадники Церкви і народа не лише дістають запомоги від росийского правительства, котрому служать, але і від сего правительства, на котрого знищене і загладу чекають „як каня на дощ“.

Але преціньмає бути десь якась славяньска взаїмність, в імени котрої був сьогорічний конґрес в Празї, є преціньь „Кирило-Методиївска ідея“, що має на цїли двигнене славяньского обряду на рівнї з латиньским! Та ся взаїмність славяньска, се бідне дитя, котре лише тоді прибирають гарно і виводять в гості, коли треба пострашити »Шваба« та »Анґлїйця«. Впрочім бідна славяньска взаїмність є нещасним попихачем серед могучих славяньских братів, і мусить стояти в кутї тихонько, аж доки знова »Братям Славянам« не прийде на думку виставити еї сьвітови на показ.

А гарна „Кирило-Методиївска ідея“ все ще молить ся на гробах славяньских Апостолів і в своїх мольбах і благанях запитує Г. Бога, коли еї братя Славяни перестануть нищити свій власний рідний славяньский обряд, в заміну за „jedyny prawdziwy łaciński obrządek?“ А Господь Бог на сї благання дає відповідь в істориї Церкви, і каже: Терпіть, як терпіли давні мученики, любіть своє, любіть Христа, якого Я, Бог, вам послав і будьте Єму вірні, а тодї буде над Славянами моє благословене«. Ах як до того еще далеко!

А вже хочби поминути і славяньску взаїмність і Кирило-Методиївску ідею, тож могла польска і московска печать з огляду на поганьску людяність, віднести ся троха чемнїйше і сердечнїйше до першого Епископа славяньского обряду в Америцї.

Ся печать, яка накинула ся була на Преосьв. Сотера, часто хвалить ся католицизмом, тож з огляду на інтереси католицкої Церкви треба було радо повитати нового Владику. Та видно, що католицизм сеї печати, то лише гарна одежа, що окриває гниючого, розкладаючого ся трупа.

(Дальше буде).

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Сов. М.; римо-кат.: Евстахія. — В понеділок: руско-кат.: Рожд. Пр. Богор.; римо-кат.: Матея ап. — Ві второк: руско-кат.: Йоахима і Анни; римо-кат.: Маврикія. — В середу: руско-кат.: Минодори, Мит.; римо-кат.: Теклї д.

— **Сьвято уродин цїсаря Франц Йосифа І. в Курітибі.** В останнім числї курітибскої „Зорі“ з дня 20. серпня с. р. читаємо опис сьвяточного обходу цїсарских уродин і ювілею отсими словами:

Дня 18. серпня Русини замешкалі в Курітибі і околици обходили торжественно уродини нашого старенького Монарха, цїсаря Франца Йосифа І. О годинї 9. відправив о. Титла ЧСВВ. торжественну службу Божу в нашій церкві. Народу було богато. Коли заспівали „многая лїта“ і гимн австрийский, декотрим сльози в очах станули. Потім о. Титла кажучи »нехай Русин іде до Русина«, запросив всїх присутних до тов-а „Тараса Шевченка“ на малу перекуску. Зійшло ся богато Русинів і Русинок; також був репрезентант нашої ґазети п. Квасїньский. По прекрасній промові о. Титли, де піднїс, що Русини яко Тирольцї сходу борють ся, ішли і дальше ідуть, що все за свого цїсаря і австрийску Монархію стояли і кров проливали, заспівали всї наше руске „многая лїта“ нашому Монаршї. Були еще инші мови. Настрій був сердечний, бо Русин, хотяй з Русином посварить, то в загальній справі разом піде. Редакция „Зорі“ постановила видати слїдуючу ґазету. яко нумер ювілейний в честь нашого Монарха, цїсаря Франца Йосифа І., з портретом і описом Єго панованя. Хто би хотїв тую ґазету дістати на краснім папери, нехай дасть нам знати, що кошти заплатить. — Русини вислали до Цїсаря слїдуючу телеґраму: „Єго Величество і Маєстат Цїсар Франц Йосиф І., Відень. Австрийскі Русини пересилають Вашому Величеству вірно піддані желаня з нагоди уродин і ювілею«. В тім дни відбуло ся також принятє в австрийскім консулятї, де Русини не явили ся, бо їх консуль-шляхтич не завідомив і не запросив а що більше і нашого сьвященика зіґнорував.

— **В справі приватних руских середних шкіл.** В Коломиї заложило Руске Тов-о педаґ. приватну руску семінарию учительску і просить о жертви на еї удержанє, а також накликує до впису в нїй учеників і учениць. Жертви належить висилати на руки п. Осипа Чайковского, проф. ґімн. в Коломиї, ул. Українська 20. — Міска рада в Яворові ухвалила заложити в тім містї прив. ґімназию польску і субвенционувати еї річною квотою 8.000 К. Але до тої ґімназиї вписало ся лише 13 учеників, бо яворівскі Русини еї збойкотували і заложили приватний руский курс ґімназияльний, на який вписало ся 40 учеників. З того видко, що в Яворові було місце для рускої ґімназиї, але члени міскої ради Русини в числї 18, се є половина цїлої ради, не подбали гаразд о інтереси свого народу. Тепер так справа стоїть, що польска прив. ґімназия має гроші а не має учеників, а руска має учеників а не має грошей.

— **Військові вправи 1909.** Мінїстерство краєвої оборони оголосило такі нові постанови що до вправ вояків краєвої оборони в 1909 р. Обовязаних до вправ в 11. і 12. роцї служби не має ся вже покликувати, о скілько вони не мають доповнити вправ з попередних лїт служби. З обовязаних до вправ в 1909 роцї має ся покликувати в двох речинцях: від половини червця до половини липця (перший период) і від половини серпня до половини вересня (другий период). Кождий обовязаний до вправ може вибрати собі период, в якім хоче вправи відбути, котрий з огляду на єго материяльні відносини був би єму найдогіднїйший. Зголошеня тих периодів треба вносити до громадского уряду постійного місця побуту, найпізнїйше до кінця грудня 1908 р. Зголошеня мусять дотичні команди безусловно узгляднити і лише тодї, як би в часї вправ не осягнено означеного мінїмального числа вояків, можна покликати вояків також з иншого периоду вправ. Підчас жнив, в часї від половини липця до половини серпня не має ся зовсїм покликувати вояків до вправ. Увіль-

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 145.

Лист Григорія Воробкевича до Осипа Барвіньского.

Львівъ 16. Аугуста 1869.

(Дальше).

Кунцевіч помагав співати(,) Квічінскій і танцувавъ козака. Та сцена грає на полскімъ ляцкімъ дворі, а козаки придвірні слуги-наймити! Красна будущина для Русинівъ, — служити Ляхамъ и танцювати передъ ними. Протестъ старої партіи війшовъ по руски въ бесіді »Слова«, а протестъ Українофілівъ въ німецкой мові. Отъ що кажутъ і друкуютъ Поляки:

Поневажъ одинъ протестъ німецкій, а другій московскій — то тілько Німці і Москалі протестуютъ, а ні Русини. Вогори з нимъ, коли винъ Ляхъ!

Вашъ
Гр. Д.

Ч. 146.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізидора Воробкевича.

Бережани, 12. л. Вересня 1869.

Друже мій єдиний!

Попрощав ся я з моіми Родичами і братами, покинувъ рідну семъю и оселю, де тихо й невгомонно працював над рідною словесностю, щоб и собі докинути якийсь камінчик до будівлї народнёго дому словесного. Покинув сільский затишок и проміняв на міску туркотню и неустанний гомін, и згадую тільки про мою сільску оселю Горацовими словами: beatus ille, qui procul negotiis arat paterna rura, чи як там, бо вже й призабув трохи сї речі. Скажеш певно: от добрий товариш, от приятель, що через вакациї и листу до мене не написав!? Справді не годилось би так, як би я дармуючи через вакациї й листу до тебе не написав. Щом не дармував, можеш догадувати ся з листу, що Осип до Тебе в часі вакаций писав и Тебе в моім имени про деякі праці для альманаху мого просив. Спасибі тобі, щось обіцяв, дещо написати, та прикро мині, що Ти не хочеш вірити, щоб той альманах побачив світ. Не люблю й не хочу я величати ся, але запевняю Тебе, що я як що розпічну, то вже й до кінця довести хочу. Хоч би й трошки воно протягнуло ся, а все таки бути мусить. Най в тобі скріпить надію моє перше діло, що я й до кінця довів т. є. Руська Читанка.

З кінцем мая розпочав я над нею працювати, а з кінцем Серпня відослав до Ради Шкільної, отже за три місяці спорудив я Читанку, котра обіймає над 400 писаних аркушів. Правда, що посьвятив я на те моі вакациї, та се для добра нашої матери-Україні. Правда й се, що знайшли ся добрі люде, котрі багацько мині помогли в тім тяжкім ділі. В той спосіб думаю я й з альманахом собі поступити и коли люде добрі, до котрих й Тебе числю, не відкажуть своєї щирої помочи, певно побачить божий світ.

Найтрудніща справа була въ — наклад. Однакож сей добродій, що у мене гостював в часі вакацій, дасть наклад, щоб ино спорудити книжку.

За повісті Квітчині, щось мині був лескавий випожичити для моєі читанки, велике Тобі спасибі! Брати моі відошлють іх Тобі, а я ще у себе задержав на короткий час драматичні твори Квітчині.

На Осипа не гнівай ся, що він за горячо с тобою обійшов ся. Прости ёму, він молодий та ще трохи за горячий чоловік.

(Дальше буде).

нення від вправ будуть узгляднювані лише в дуже важних випадках. Активна служба рекрутів і вояків запасової резерви має розпочинати ся з початком жовтня або в половині марця. Про ті реченці рішає корпусова команда. Покликані на весну 1909 року до активної служби вояки запасової резерви мають рівночасно відбути перші вправи разом з їх першим військовим виобразованєм, яко єго продовженє.

— **Холєра.** В Петербурзї занедужало в останній добі 305 осіб на холєру. Загалом було доси в Петербурзї 1669 випадків холєри, з чого померло 488 осіб, а 1061 остає в лїченю. Міські школи замкнені. В Одесї було доси кільканайцять випадків холєри. — Маґістрат м. Львова з огляду на занесенє холєри до Львова оповістив ухвалені перед двома лїтами розпорядки що до чистого удержуваня резльностий.

— **До бразилїйскої Парани** — як доносить „Зоря“ — приїздить дуже багато Русинів-еміґрантів з Галичини. Дня 17. серпня прибуло там знова 150 руских переселенців. „Зоря“ зазначує проте, що при такім зростї Русинів в Парані, Русини, як лише зорґанїзують ся і не будуть сварити ся, можуть взяти верх в Парані. — Наші брати в Парані беруть ся вже до торговлї і промислу. Між иншими Евстах Прокопяк в Люденї заложив велику гарбарню, Микита Булик в Дорізоні має великий склад товарів блаватних, зелїзних і ґалянтерийних, Андрій Оґебовский в Прудентополїс торгує блаватними материями, Максим Жолондек в Дорізоні поручає свій склеп кольоніяльних товарів і т. д. Словом, Русини в Парані беруть ся до торговлї, бо не мають Жидів, які би їх виручили.

— **Сумний конець машини до лїтаня.** Інж. Врайт в Вашинґтонї, винахідник машини до лїтаня, випробовував свою машину майже що дня і з кождим днем продовжав свій побут у воздухах. Найдовше тривала та подорож 70 мінут, в яких Врайт зробив 58 кільометрів дороги. Третого дня потім взнїс ся Врайт на машинї в товаристві поручника Сельфріда з сиґналового корпуса союзної армії. Поки машина летїла із звичайною скоростию, поти було всьо добре. Колиж Врайт прискорив лет, зломало ся лїве крило машини. Праве крило крутило ся дальше, але машина стратила рівновагу і перевернула ся. Оба воздухоплавцї вилетїли долї коміть головою, при чім Врайт поломав собі кости на раменах і на бедрі, а мабудь також дізнав внутрішних поранень, а Сельфрід розбив собі голову. Машина розторощила ся на прах. Обох ранених відставлено до шпиталя.

— **Розправа проти ватаги опришків**, що мордували Жидів в околицях Городка, покінчила ся вчера засудом Теодора Тишика і Петра Чабака на кару смерти через повішенє. Стефан Ґалушка дістав 6 лїт тяжкої вязниці, Мария Чабакова 5 лїт, а Катерина Тишикова і Варвара Чабакова зістали увільнені. Прокуратор вніс відклик що до низької кари для Ґалушки і 3 женщин, а оборонцї зголосили зажаленє неважности.

— **В рускій ґімназиї в Перемишлї** вписало ся сего року 794 учеників, а се до кляси: I—126, II—133, III—112, IV—92, V—98, VI—81, VII—65, а VIII—77 уч. Перша і друга кляса будуть поділені на 3, а решта кляс на два віддїли.

— **Арештованє академиків.** З Дрогобиччини доносять, що там арештовано акад. Винницкого, Угрина і Конрада за ширенє між селянами брошури Бакуніна „Революцийний катехизм“. Самбірский суд окружний переводить тепер в тій справі ревізиї між селянами в Стебнику, Млинках і Губичах та по иншим селах Дрогобиччини.

— **Дрібні вісти.** В ночи з дня 8. на 9. вересня вибух із стіжка Маєра Цімера в Струсові огонь, від котрого займили ся і згоріли будинки і запаси збіжа шістьох господарів. Загальна шкода виносить 8.800 К і обезпечена по части в Днїстрі“. Огонь був імовірно підложений, але виновника доси не викрито. — В Денїєві, станиславівского повіта, згоріло онодї кільканайцять господаретв. — У Львові арештовано лихваря Саломон Блюма. — На угорскій сторонї під Чорногорою упав онодї снїг. — Дня 17. с. м. було у Львові 303 хорих на шкарлятину. Міскі лїкарі будуть що другий день звиджувати всї народні школи у Львові і провірювати стан здоровля дїтвори.

Оповістки.

— **Репертуар львівского руского театру в Городенцї.**

В неділю 20. с. м. „Не ходи Грицю на вечерниці“ народний образ зі співами і танцями в 5 дїях М. Старицкого.

В понеділок 21. с. м. „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Б. Грінченка.

Ві второк дня 22. с. м. останнє представленє „Жидівка“ опера в 5 дїях Галєвйого.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині (субота): попол.: „Весїлє“ Виспяньского, вечером „Галька“ Монюшка; в неділю: попол. „Нїтуш“ оперет. Гервіого, веч. „Нервозні“ ком. Сарду.

— **Львівский руский народний театр переїздить до Коломиї**, де в салї Каси щадничої виставить в четвер 24. вересня „Мари“ драму в 4 дїях Генриха Ібсена, а в суботу дня 26. вересня „Жидівку“ оперу в 5 дїях, Галєвйого. Гостинний виступ знаного співака оперового п. М. Шляфенберґа. Початок точно 7½ вечером. Білєти продає „Народна Торговля“.

— **„Тов-о руских жінок“ в Станиславові** уряджує дня 1. жовтня в салї „Ґвязди“ вечерниці з танцями на дехід дївочої бурси. Стрій для пань візитовий, для мужчин балевий. Вступ по 2 К, для академиків по 1 К.

— **В Тисьменицї** відбуде ся заходом Читальнї „Просьвіти“ в Підпечарах дня 20. с. м. (в неділю) в салї „Руского Народного Дому“ аматорске представленє драми „Верховинцї“. Початок о 7. год. вечером.

— **З львівского університету.** Виписи на зимовий піврік на львівскім університетї розпічнуть ся дня 23. вересня і будуть тривати до 8. жовтня. Поза тим речинцем, в часї від 9. до 15. жовтня можна буде виписувати ся за дозволом деканату, а від 16. жовтня до 1. грудня за дозволом академічного сенату. Виклади розпічнуть ся в другій половині жовтня.

— **В школї музичній Олени Прокешівної** відбувають ся виписи щоденно від год. 4—6. по полудни при ул. Кляйновскій ч. 4. (бічна Сикстуской).

— **З зелїзниць.** Сим подає ся до відомости, що речинець вношеня оферт на уряджене заведеня для витворюваня ропалу в Дрогобичи продовжено до 30. жовтня с. р. до 12. години в полудне. Отвореє оферт відбуде ся о 1. годинї пополудни дня 31. жовтня с. р.

В другій половині с. м. зістане отворене бюро міске в Белзї з управненєм до продажи білєтів зелїзничих в обмеженім руху льокальнім а іменно з Белза до стаций шляхів Ярослав-Сокаль і Львів-Белзець, а крім сего до стаций: Перемишль, Ряшів, Дембиця, Тарнів, Краків, Львів, Хирів, Самбір, Дрогобич і Стрий.

Телєґрами

в дня 18. вересня.

Веспрім. По скінченю маневрів мав ґісар промову до комендантів і подякував архіки. Францови Фердинандови за знаменитий провід маневрів і вручив єму відручне письмо.

Суха. Помер ту Антін Павлюшкевич, посол до держ. ради і бурмистр міста, в 45. р. житя. Посольский мандат припадає єго заступникови п. Крупцї, купцеви.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 18. с. м.: Вячеслав Янів, Гнила; о. Орест Мартинович, Судова Вишня; Порфирій Яримович, Підґайцї; Николай Сидорак, Жилїбори; о. Яоів Сїнґалевич, Романів; Маврикий Нусбавм, Тернопіль; др. Витовд Левицкий, Седлиска; о. Володимир Скоробогатий, Москалївка; Евстахій Чернявский, Охримівцї; Юстин Дзерович, Снятин; Іван Дубик, Сьвітельники; Мариян Вележиньский, Дрогобич; Антін Ляндав, Прага; о. Модест Горницький, Улично; Яків Завідовский, Бенківцї; Льонгин Цегельский, Теребовля.

Вийшла нова книжка Мойсея Ґала: Сьвятий Стефан перший мадярский король, з многими образками. Ціна 80 с. Можна дістати в книгарнї Ставропигийского Інститута а також в Угнові у І. Білика, ц. к. професора ґімназияльного.

Гр. к. уряд парохіяльний в Сокали потребує зараз осьвідомленого дяка, котрий би був заразом здібним дириґентом і учителем місцевого хору. Відписи сьвідоцтв відбутих наук і услівя вносити листовно до уряду парохіяльного в Сокалї. 251 (1—1).

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (6—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Севяві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 205. Львів, середа дня 10. (23.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Пятьдесятиліте сьвященьства
Єго Св. Папи Пія X.

Дня 18 н. ст. вересня обходив Є. Св. Папа Пій X. пятьдесятиліте свого сьвященьства. Пятьдесять лїт тому назад о. Осип Сарто, уроджений з убогої селяньскої семї в королївстві Венецкім, був висьвячений і став з того часу сельским приходником. На тім становищи визначав ся мимо убожества великою добродїйностю, а вже по 17 роках (1875) став крилошанином в Тревізо а в 1884 епископом в Мантуї. В 1893 поставлено єго патриярхом Венециї і кардиналом, а в 10 лїт опісля став намісником Христовим. Від самого почину духовного стану визначав ся незвичайною ревностию в душпастирстві а також яко епископ був неутомимим проповідником, катехитом і візитатором своєї епархії, не затративши при тім веселої вдачі, популярности і залюбованя в природї.

По смерти великого Папи Льва XIII. (20. липня 1903), славного в цїлім сьвітї з глубокої учености, сьвітового досьвіду і незвичайних дипльоматичних спосібностий, вибрано кардинала Сартого наслїдником на Апостольскім престолї.

Принявши імя Пія X, обняв з покорою велику і трудну задачу керманича католицкої Церкви, а в 4. місяцї по вступленю на Апостольский престол в альокуциї, виголошеній на першій консисторії назвав себе недостойним тої великої почести і заявив ся прихильником традиций свого славного предтечі. Обновленє душпастирства і привернене церковної карности, щоби Христос був повсюду і в усїм — таку задачу поставив собі Папа Пій X.

Папа Пій X. просив всїх епископів о поміч в працї, а в енцикліцї „Pascendi Dominici Gregis“ поучує їх і заохочує до духовного дїла. В дальших письмах приказує сьвяткованє Непорочного Зачатія Пр. Богор., Григорія В., обнову Григоряньского церковного співу, а відтак вказує недостачі церковної управи і поручає візитациї епархій в околицях Риму і римских парохій.

Від тих внутришніх церковних справ звернув ся Папа Пій X до справ в заграничних державах і виступив рішучо передовсїм проти ворожої Церкві і духовеньству полїтики Франциї. Опісля звертає ся проти вольнодумства деяких нїмецких богословів і проти т. зв. модернїзму в літературі і науці.

У Франциї, в Нїмеччинї і в Італії підносять голову вороги Церкви і проти катол. віри і науки, одначе керманич Христового корабля стоїть непохитно, а одушевленє катол. віри на евхаристичнім конґресї в Льондонї і успіхи катол. Церкви в Росиї стають певним доказом, що Христова наука мимо завзятого вороґованя єї противників щораз ширшає. Тим то очи всего католицкого сьвіта звернені нинї на керманича катол. Церкви, котрому горячо бажають крипости і сили та витривалости на нинї так труднім і загроженім становищі.

Полїтичний огляд.

В справі виборчої реформи соймової дав замітне і рішуче поясненє мінїстер-президент бар. Бек депутациї, яка у него явила ся з Чех під проводом посла Немеца. Бар. Бек заявив, що вироблено новий начерк виборчої реформи, котрий є предметом нарад поміж мінїстрами, які небавом покінчать ся. Сей начерк основує ся на давнїйше зазначенім становищі правительства, котре держить ся засади заступництва інтересів, від котрої правительство не може відступити. Одначе правительство бажає зробити соймприступним на широких основах для тих верств населеня, котрі не мали представництва в соймі і для того рішило ся за такою курией, в котрій найпли би місце виключені досі від виборчого права. Число мандатів бажає правительство в тій курії побільшити на 43 в порівнаню з давнїйшою предлогою, котра визначила була лише 36 мандатів. Правительство буде впливати на се, щоби позмозї як найборше була переведена соймова

Польскі конспіраций серед руських питомців і духовеньства в Галичинї
в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Небавом помітив заступник директора полїциї Найман, що вязнї порозумівали ся з собою, тому зарядив ревізию по вязничих келїях і найшов у Станкевича 7 карточок, писаних будьто рукою Котовича, будьто Охримовича, будьто Винницкого. На карточках містились інформациї, як Станкевич мав при переслуханю зізнавати. Полїцийне слїдство виказало, що вередавали сї карточки »der im hierortigen Gemachesam sich befindliche polnische Flüchting“ Пенчиковский, або служниця профоса. За кару усунено Пенчиковского з будинку дирекциї і поміщено у вязниці »штокгавзу«; звідки заборонено йому виходити на місто, або приймати гостий. Служницю профоса покарано 48-годинним арештом і 10 різками, почім прогнано її зі служби[1]). Найлїпше держав ся у вязниці Котович. В однім рапорті доносила дирекция полїциї про Котовича, що при переслуханю в справі карточок „sein Benehmen war hartnäckig und keck, so dass ich mich genöthiget sah ihn mit 24 stündigen Fasten zu ahnden“[1]), в другім писав Сахер Масох про Котовича: „Auch scheint er härteren Karakters von Familienrücksichten unabhängig und durch phisische Einwirkung nicht zu erschütten«[2]). Найбільше упав на дусї у вязниці Проскурницкий, який зізнав при переслуханю, що, імовірно, хотїв єго Котович звести з доброї дороги і перетягнути до своїх полїтичних поглядів[3]). Монцїбович перечив у слїдстві, немов би передавав Охримовичови інкриміновану рукопись і в наслїдок сього прийшло до конфронтациї з Охримовичем, при якій Монцїбович дальше випирав ся, хоч його душевний настрій сьвідчив про противне[4]).

З поладнаня справи видно, що карний суд не вважав себе компетентним її судити, бо увязнені рукописи не ширили а тим самим не було причини до кари. За те вимірила сама президия ґубернії кару і то нечувано тяжку. Трех увязнених: Монцїбовича, Котовича і Станецкого асентеровано примусово до війска і дня 11. вересня 1837 р. відставлено до ґарнїзону в Йозефштадті[1]). Винницкого, Охримовича і Проскурницкого відшупасовано, як менше винних, до їх родинних місць і віддано під офіцияльний надзір староства. Нї одному з них не вільно було без специяльного дозволу властий, відбувати дальших студий. По гадцї президиї ґубернії одиноким, що на таку ласку заслуговав — був Проскурницкий[2]).

Замітна річ, що з сим нелюдяним зарядженєм президиї ґубернії, потвердженим з сторони ґубернатора, архикнязя Фердинанда де Есте, не зсолїдаризовала ся президия віденьскої Polizei-Hofstelle. Президент її, ґр. Седльнїцкий звернув увагу президиї ґубернії у Львові на гадку цїсаря Фердинанда, частїйше проголошувану, що примусової військової служби не вважає відповідною карою для студентів, замішаних в полїтичні конспіраций.

(Дальше буде).

---

[1]) Тершаковець: op. cit. ст. 50—52.

[1]) Тамже ст. 51.
[2]) Тамже ст. 72.
[3]) Тамже ст. 73.
[4]) Тамже ст. 74—5.

[1]) Тамже ст. 86.
[2]) Тамже ст. 84—5.

реформа виборча, але демонстрації в користь загального права виборчого вважає міністер-президент зовсім безцільними, бо правительство не могло би під таким навіть напором змінити свого становища.

Отся заява міністра-президента в справі виборчої реформи дає певне пояснене до тих промов, які в тій справі були виголошені в галицкім соймі представниками найвисшої автономічної і адміністрацийної власти краєвої.

Християнньско-суспільна робота Чехів на Моравії і її знамениті добутки повинні би і нашій рускій суспільности послужити взірцем до наслїдованя, бо она стає певним доказом, що та народолюбна, на християнській основі основана робота починає ся там дуже успішно розповсюджувати і закорінювати в широких верствах народних і стає кріпким заборолом проти всяких крайних і виворотових змагань. Католицкі робітники і католицке селяньство витворили протягом останних кількanайцяти літ таку орґанїзацию, яка довела їх до незвичайних успіхів у виборчій боротьбі до сойму і держ. ради Побіч сеї орґанїзациї покликано до житя орґанїзацию жіноцтва і академічної молодїжи на христ. основах, котрі беруть живу участь в христ. сусп. роботї моравских Чехів. Спершу вороги сеї роботи висьмівали її керманичів, але нинї має Моравя 20 000 зорґанїзованих ческих христ. суспільних робітників проти 4.000 социялїстичних нїмецких і ческих. Орґанїзация христ. сусп. обнимає не лише фабричних але й хлїборобских робітників, а сих останних є еще тепер 1800 членів. Тепер відбуло ся там велике віче на Велеградї 7. і 8. вересня, котре занимало ся також справою науки термінаторів, будовою робітничих домів (доси збудовано 27 домів робітничих). Великі успіхи осягнуло христ. сусп. дневникарство робітниче (тижневник „Будучність“ має 9000 предплатників а »Наш Вік« розходить ся річно в $1^1/_2$ мілїона примірниках). У вічу взяло участь около 20.000 під проводом д-ра Стояна і дра Грубана. Згадати годить ся, що часописи для селян „Сельскі Гласи“ і „Сельский Обзор“ мають около 20.000 предплатників.

Зїзд бар. Еренталя з міністром Ізвольским довів до повного порозуміня між обидвома дипльоматами в Балканьских справах, а непорозуміне, яке вийшло задля наміреної будови Санджакской зелїзниці між Австриєю а Росиєю, розвіяло ся, а якнебудь Мірцштеґска програма зїздом в Ревлю і анґльо росийским зближенєм та нотою була усунена на бік, то тепер всї держави европ. згоджують ся на прихильновижидаюче стадовище, яке заняли Австрия і Росия супроти Туреччини, де вислід зїзду викликав велике вдоволене

Католицкі Альбанцї під проводом архієпископа скутарского о. Ґерінього, вислали цїсареви Франц Йосифови з нагоди 60-літного ювілею привітну адресу, в котрій дякують також за охорону католицкого населеня Альбанії, а особливо за підмогу, яку цїсар там вислав перед трема роками з нагоди шкід заподїяних землетрусом. Адресу підписав весь католицкий епископат. Ся заява набирає немалого полїтичного значіня з огляду на теперішне положене на Балканї.

Визволене Сулеймана-паші і австрийским військом в Плевлє і его побіг звідтам до Трієсту і Загребу, мимо всяких заперечень, викликують повсюди незвичайне вражіне і стають певним доказом вельми грізного положеня на Балканї. Сулеймен-паша заіменований членом турецкого сенату має виїхати до Царгорода.

Письмо з Американьскої Руси.

(Як почитають Владик инші народи, а як се дїє ся у нас).

——

(Дальше).

В сьвященях першого польского Епископа взяло участь: трох архиепископів, 15 епископів, асистувало 400 сьвящеників, а кромі сих, було 600 сьвящеників, що були лише присутні сьвяченям. Загалом було понад 1000 духовеньства, так польскої як і инших народностий і тисячі народа.

Польскі дїльниці міста Чікаґо були прибрані як найгарнїйше, польскими, папскими і американьскими стягами, в поперек улиць були попретягані дроти з електричними лямпками, а тими улицями відбув ся відтак похід, в якім взяло участь 20 000 членів польских орґанїзаций, 300 повозів і автомобілїв і 50.000 народа. В однім з повозів їхав ново висьвячений Епископ, щоби відвідати польскі церкви і нарід.

По сьвяченях відбув ся в катедральній салї обід в честь нового Епископа, в якім взяли участь князї Церкви і прелати, а вечером Поляки в Чікаґо устроїли величавий бенкет в честь Епископа, в якім взяли участь многі достойники Церкви і з 1000 Поляків. На сїм вечірнім обіді сидїла коло Епископа его щаслива мати. Не буду вже більш описувати сих торжеств, бо не стало би місця на се в Вашій часописи, але читав я в анґлїйских часописях а і польских, що чогось подібного в Чікаґо еще не бачено.

Я лише подам переклад бесїди Архиепископа Ірелянда з Sant Paul Minn. По словам Dziennika Chikagosko-го: „Бесїда его величава і взнесла, була одним великим доказом щирої, правдивої симпатиї, яку сей знаменитий князь Церкви має в серцю для польского народу і з якої вже від літ добре є нам звісний. В сїй мові Високопреосьвящений перейшов з великою знаємостю річи важнїйші хвилї в істориї Польщі, підносячи єї заслуги в культурі Християньства.

„Осуджую — говорив Впр. Ірелянд — замахи і насильства пруского варварства в Европі, бо знаю, що польскі дїти, які боронили своєї молитви і свого катехізму, більше зробили для віри, ніж цїлі томи списаних творів, бо в них (себ-то в дїтях) підновив ся дух давних Мучеників. Я завсїгда узнавав подїл Польщі за злочин віків і злочин народів, а днесь додам, що дотичні держави в сїм злочинї тревають дальше і збільшають кривду Польщі, бо угнїтають спокійний і вірний нарід.

„Але прийде час, а вірю в се сьвято, що для Польщі зійде година узискання справедливости і воскресеня і не заведе ся щиро вірний і побожний дух сього народу в своїх благанях і надіях.

„Є народи, до котрих належить будучина, на котрих она еще чекає і котрі на неї чекають, до таких народів належать Словяни, а серед них Поляки — і Ірляндия, посвоячена з Польщею вірою і переслїдованями за сю св. віру. І Польща і Ірляндия у вільній Америцї проць вітають на опікунчім лонї католицкої Церкви, а сего розцьвіту — то доперва початок, бо з певностю дочекаємо ся еще сьвітлїйших триумфів!

»Я люблю стяг зьвізд і американьских пасів[1]) і з радостию дивлю ся на нього, бо з сим стягом злучений є червоно-білий стяг Поляків; знаю Поляків і знаю, що є добрими синами своєї угнетеної Вітчини, так рівнож будуть льояльними горожани Зединених Держав. Отже з радостию витаю першого епископа Поляка і буду молити ся, щоби сей польский стяг був безсмертним а польский нарід щоби став витязем в своїй великій борбі за ідею.

Радість, яка зродила ся в серцях польского духовеньства і народу з нагоди сеї бесїди Пр. Ірелянда, не годні описати нї польскі дневники, нї анґлїйскі, тож і я не беру ся до сего. Та знова нагадують ся менї бесїди, які я чув на обіді, який дав був Є. Е. Митрополит Шептицкий, в честь Преосьв. Сотера. І тут були мови. Є. Е. Митрополит промовили перші і піднесли в своїй гарній бесїді любов Сьв. Отця до нас, бо лиш з его любови до нас дістали ми епископа для Америки[2]).

Преосьв. Сотер відповіли теплою, сердечною бесїдою — і було гарно, всї чули ся щасливими — аж ось здіймає ся якийсь добродїй, говорить бесїду в менторскім тонї, де дає науки новому епископови. Всїх прошиб несмак і запанувало хвилеве пригноблене. Пізнїйше я довідав ся, що се був зрадник нашого народу.

І сей зрадник сьмів давати науки нашому Архіереєви!? На се лиш є одна відповідь: шкандал!!! Такий шкандал міг стати ся лише у нас[3]).

(Дальше буде).

---

[1]) Американьский национальний стяг є се червоні і білі паси, а в кутї стягу містить ся квадратня синя площа з білими зьвіздами. Число зьвізд — се число держав північно-американьскої Унії.

[2]) Неприхильні для нас розпорядженя зродили ся були в Америцї, не в Римі.

[3]) Зрадник сей вихопив ся з своєю бесїдою як „Пилип з конопель“ не повідомивши вперед про се господара Є. Е. Митрополита, анї не просив о дозвіл. Се характеристичне і дає міру безличности наших зрадників.

Новинки.

——

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Минодори, Мит.; римо-кат.: Теклї д. — В четвер: руско-кат.: Теодора преп.; римо-кат.: Ієрарда.

— **Сокільский концерт.** Дня 16. с. м. припадали 250-літні роковини програми гетьмана Івана Виговского проголошеної в Гадячи в вересни 1658 р. Львівский „Сокіл“ хотячи піднести ті роковини до висоти, так сказатиб, народного торжества, устроїв дня 18. с. м. музикально-вокальний вечір. Завдяки доборови знаменитих сил як п. Вахнянинівна і пп. М. Волошин і Т. Шухевич, концерт полишив у присутних вельми додатне, артистичне вражіне, мимо деяких дрібних хиб. Хор „Бандуриста“ під управою п. Волошина відспівав Ярославенка »Finale« і Лисенка „Гуса“ без закиду. Хори були знаменито зіспівані і вложили в ті твори споро артистичного почутя. Єсли що псувало вражіне, то супровід фортепяновий, який особливо в »Гусї« дав ся більше відчути. Композиция та вимагає великого вкладу драматичного напруженя. Хори тій задачі відповіли. Супровід випав вельми млаво. П. Волошин більше чим иншим разом заслужив на таке признане, яке оказала єму публика по відспіваню Лисенка: »Я не кляв тебе о воре“. Голос его по випочинку набрав сили і сьвіжости. Артистичне виконане було, як вже зазначено, без найменшого закиду. На домаганє публики додав ще одну пісоньку: „Полетїла пташечка“, котра вельми надаєсь на т. зв. »біс«, і котру публика приймила з незвичайним одушевленєм. П. Т. Шухевич відограв на фортепянї Schumanna: Romanse Fis-dur і Griega: Carnevale. Перший кусник незвичайно мельодийний з фантастично при-

страсною типовою Шуманівскою середною частиною знайшов в особі сего пянїста знаменитого інтерпретатора. Однак більше вражінє зробив на публиці Grieg-a: Carnevale. Визначаєсь він не лиш пікантною ритмікою, але й гарними мельодиями, через що є незвичайно вдячний для пянїста, бо може в нїм виказати не лиш велику техніку, але й богато чувства. Кусник сей як раз сотворений для нашої публики. П. Шухевич відограв сей кусник з незвичайним темпераментом, рисунок мельодиї вийшов виразно і тїньований з великим чувством мимо скорого темпа. Публика нагородила гру п. Шухевича заслуженими оплесками. З черги виступила п. Ольга Вахнянинівна і відспівала Нїжанковского: »Ах деж той цьвіт«. Голос п. Вахнянинівної що до сили може не змінив ся, однак вже тепер розпоряджає она всїми средствами потрібними до відтворенє даного кусника. Всї ті прикмети виступили в пісні Нїжанковского. Як перша пісня зробила на слухачах велике вражінє, так друга додана на „біс“ через те, що є вже занадто „спопуляризована“ в нашім місті мимо найбільше артистичного відтворенє не конче надає ся на естраду. В додатку супровід фортепяновий до сеї пісні дуже подобав на імпровізацию. Взагалї мусимо зазначити, що супровід фортепяновий від якогось часу став Ахіллевою пятою наших концертів. На закінченє додати належить, що б. гол. „Сокола“ п. А. Будзиновский виголосив промову, в якій старав ся з історичної сторони піднести значінє Гадяцкої програми.

— **Памяткова книга**. Недавно тому розіслав комітет паломництва до св. Землї учасникам тогож паломництва вельми цїнну памятку, обємисту книгу затитуловану: „Як то Русь ходила слїдами Данила“ де точно і всесторонно о. Василь Мацюрак, парох Рибника і о. Юлїян Дзерович, б. катехит видїлової школи в Бродах, описали славний похід Русинів всїх верств під проводом свого Митрополита до місць прославлених житєм, дїлами чудесними, муками і смертию Спасителя сьвіта. Виданє прегарне, окрашене премногими знаменито виконаними ілюстрациями довершене зістало в печатнї оо. Василиян з Жовкві, приносить честь тим, котрі над ним потрудили ся В книзї зазначено, що напечатано стілько примірників сеї книжочки, кілько було паломників. Се неімовірне, бо вжеж і для тих, котрі не брали участи в сім паломництві, є ся книга вельми інтересна.

— **З Перемишля** пишуть нам: Вже давно як переживали Перемишляни такий інтересний та веселий вечір, як власне „вечір пісні і гумору“, виданий паньством д-ром Львом і Фільоменою Лопатиньскими. Саля „Народного Дому“ заповнила ся битком публикою, а крім місцевої інтелїґенциї бачилисьмо також приїздних навіть з дальших околиць, аж від Сянока і Ярослава... Алеж бо і шан. концертанти не завели того загального заінтересованя, а в своїй богатій і добірній програмі дали блискучі і артистично завершені креациї. Не потребуємо розводити ся над сьвітлими прикметами голосу пнї Лопатиньскої, бо се вже оцїнила чужа, польска і нїмецка критика. Сего вечера концертантка, була знаменито розположена голосово і вкладала в свій спів стілько нїжности, блеску і сили, що прямо очарувала слухачів. Скінчена техніка співачки проявила ся не тілько в павутинних пянах, крещендах і декрещендах, в біглости кольоратури, в трилю і в сьмілім, певнім атакованю тонів, але над усе в тім ріжноманїтнім модульованю голосу, відповідно до настрою і змісту співаного підкладу. Не станемо перечисляти всїх точок програми, бо всї они вийшли однако артистично, однако закінчено і кожда з них викликувала правдиві бурі оплесків. Др. Лев Лопатиньский виступив в подвійнім характері: яко співак і декляматор. Яко співак відзначує ся передовсїм великим материялом голосовим, котрий уможливляє єму покласти на концертову програму пісні, писані про барітона, як і про тенора. У співі видко чималу культуру, здобуту правильними студиями і достаточну ерудицию, яка уможливала співакови, мимо початкової треми, пірвати за собою публику і здобути собі рясні оплески так за відспіванє поважних, історичних дум, як і легких пісеньок двох нїмецких модерністів. А вже яко декляматор є др. Лопатиньский прямо незрівнаний. Імпонує передовсїм своєю памятевою силою, що зможе одного вечера, не сходячи майже з естради вирецитувати кільканайцять поезий без помочи якого небудь підручника, а між тими поезиями находять ся навіть дуже довгі, як ось знаменитий уривок з »Енеїди« Котляревского: »Еней у пеклї« або Лепкого цїлий цикль поезий »Стара пісня«. Але наш декляматор посїдає всї тони і струни людского почуваня, від трагічного настрою, аж до тої vis comica, що нестримно бере в полон нерви слухачів і заставляє їх сьміяти ся до розпуку при кождім слові, кождім жестї і поглядї артиста. Такої веселости, стілько сьміху і оплесків ще не чули мури „Народного Дому“, а розбавлена публика прямо не хотїла опускати своїх місць, а своїми оплесками примушувала ще і ще артистів до наддатків, яких они щедро і не скупили мимо безпечного умученя виконанєм в двійку обильної програми, складаючої ся з двайцяти кількох точок.

— **Аматорский театр львівского „Сокола“** відограв в неділю оперету з народного житя в 3 д. М. Кропивницкого п. з. „12 дочок на виданю“ при битком заповненій салї. Аматори грали з темпераментом і дуже добре так, що публика що хвиля вибухала оплесками.

— **»Жизнена справа«**. »Галїчанїн« розіслав з останним числом блянкети петиций, які мають его однодумленники підписувати і вносити на руки соймових послів. Хтось би думав, що кацапи будуть просити о не знати що важного, може о поправу хлопскої недолї, о запомоги для навіщених живловими нещастями, а то нї. Їм ходить о скасованє фонетики в школах і заведенє бл. п. „етимологіческого кривописанія“. Але правда, якби букви замість точок були мали дашки, то може гради і сливи сего року не були наробили тілько шкоди!

— **Кухарско-споживна ювілейна, міжнародна вистава нанитків, приміненої гігієни і промислових виборів у Львові** буде отворена дня 29. с. м. на повиставовій площи в палатї штуки. Інсталяциині роботи в повнім тоцї. На отворенію вистави буде присутний мінїстер скарбу др. Коритовский, який є протектором вистави. Почетними президентами виставового комітету є президент Львова п. Цюхцїньский, пос. Ґломбінський, президент торговельно-промислової палати Горовіц і протомедик др. Мерунович. Зацікавленє сею першою того рода виставою є вже тепер велике.

— **Нову ґімназию польску в Жовкві** отворено в суботу в присутности віцепрезидента кр. ради щк. д-ра Дембовского.

— **Археольоґічна знахідка.** Проти с. Бобровиці, козелецкого пов. (в Черниговщинї), з ріки Десни рибалки витаскали неводом верхню частину черепа тура (bos primigenius) з двома цїлїсенькими рогами. Цїкаву сю археольоґічну знахідку відіслано до черниговского історичного музею.

— **На фонд будови памятника Т. Шевченкови** повітові земства на Полтавщинї в розписи на рік 1908 визначали: по 50 карб. земства кобеляцке й лубеньске; по 100 карб. — золотоношске, зїньківске, лохвицке й роменьске. Крім того хорольске земство року 1905 асиґнувало одноразово 1.000 к., гадяцке постановило вносити по 50 к. протягом десяти років і миргородске — 8 лїт по 100 карб. що року. — До каси ґуб. земскої управи в Полтаві зібрано до дня 8. с. м. 4.115 рубл. на будову памятника Шевченкови в Київі.

— **Памятник В. Шекспірови**. Оксфордский університет задумав поставити В. Шекспірови величавий памятник, який своєю красою й богацтвом красший буде від всїх, які є в Европі. Половину грошей на памятник зберуть в Анґлії, а половину в Америцї. Памятник стане в Льондонї.

— **З Косівщини** одержуємо таку звістку: М. р. жалував ся я на страшне обтяженє Гуцулів додатками до податків. При тім згадав я, що у моїй міґрациї від „Ани до Каяфи“ для перевіданя причин так високих додатків, діставєм від urzędnika wydziału pow. „успокоєнє, що ми вміємо і 440% наложити“. Надїявєм ся, що мій голос не прогомонить марно, а тим більше, що закон приказує, що громада, котра хоче побирати поверх 100% додатків, мусить мати на се ухвалу соймову і санкцию цїсарску. Закон — законом, а самоволя горою! Сего року виносять додатки до податків в громадах належачих до моєї парохії, а то: 1) в Довгополї 304%, 2) в Полєнках 295%, 3) в Стебнім 218% і 4) в Перехрестнім 186%! Відчисливши на с. р. додатки краєві та повітові а то: а) додаток краєвий 72%, б) додаток адмінїстрацийний 12%, в) фонд дороговий 41%, г) фонд шкільний 3% і ґ) фонд шк. кр. 6% — разом 134%, — то виносять додатки громадскі: 1) в Довгополи 170%, 2) в Полєнках 161%, 3) в Стебнім 84% а 4) в Перехрестнім 52%! Може хоть сего року не перегомонить мій голос безслїдно, бо зібрав ся сойм, отже піднесена мною кривда буде ще в сьвіжій памяти. — *Іван Попель*, парох Довгополя.

— **Ріжні вістки.** В Біяру помер славний скрипкар Сарасате в 64. році житя, знаний також Львовянам з концерту перед кількома лїтами. —В Петербурзї було вчера до полудня 366 нових випадків холєри, а 153 осіб померло на холєру. Загалом всїх хорих є тепер в Петербурзї 1.475 осіб. — В Вараждинї на Угорщинї напали селяни на двір, з яким вели процес о межу. Покликана жандармерия стріляла до товпи і тяжко поранила кільканайцятьох селян.

— **В Парижи** згоріла онодї централя електрична, яка займала 7.500 квадратових метрів площі і мала чотири поверхи. Огонь вибух від т. зв. »короткої злуки« електричности і розширив ся борзо на цїлий будинок через те, що ґутаперха і парафіна при дротах давала огневи доброго жиру. Весь персонал утїк завчасу, і жертв в людях мабуть нема. З огляду на біржу буде уряджене тимчасове полученє телєфонічне з більшими сьвітовими містами.

— **Хто як журить ся?** Коли у нас у Европі, у людей осьвічених, помре батько, чи мати, жінка або чоловік, то журбу свою та смуток виявляють тим, що цїлий рік ходять у жалобі і тільки через рік вдова може собі вдруге побрати ся. А от в Конґо, в Африці, звичай трохи инший. Там вдова сумує доти, доки вітер схоче... Бо як тільки вмре хазяїн, то вдова зараз перед своєю хатою вішає на високій тичці хустку чи шматок якоїсь материї. І поки та хустка буде цїла, вдова не може піти заміж. Як тільки вітер або буря хустку хоч трохи надірвуть, тоді вже вона має право стати до шлюбу. В сьому дїлї твердо покладають ся на волю Божу і нїколи нї оден закоханий не посьміє прийти і надірвати хустку, щоб мерщій з своєю любкою побрати ся; за те єму булаб страшенна кара. А трафляє ся й так, що сильний вітер першоїж ночи пірве хустку, то вже воля Божа, що не треба довго по вмершому сумувати. Але за те до инших вітер і буря бавають такі неприхильні, що вдова мусить часом й кілька лїт „журити ся“: не рвуть хустки, тай годї...

Оповістки.

— **З сбласти молочарства.** Спілка молочарска в Цеблові під Белзом звіщає, що з днем 1 сїчня 1909 готова заключити умову що до спродажи масла з тим підприємцем, котрий за вироби єї найбільше жертвує і дасть повну запоруку, що ретельно додержить поставлені єму умовини. За видїл: *Николай Богун.*

— **Подяка.** На будову дому львівского „Сокола? зложив др. Лев Лопатиньский на вкладкову книжочку „Сокола“ в „Сокільскім Базарі“ квоту 60 К яко дохід з концерту в Перемишлї, за що Старшина „Сокола“ складає єму щиру подяку.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 19. вересня 1908.

Отвираючи засїданє маршалок повідомив про уконституованє комісий; потім відчитувано петиції. Посол А. Старух поперав свою петицию в справі полученя Лїска з Балигородом і Тїсною зелїзницею або самоходом.

Намісник др. Бобжиньский відповів на інтерпеляцию п. Леа і тов., що вістки про передчасне замкненє сойму є безосновні, бо соймова сесия не є зависима від скликаня делеґації.

З дневної черги вибрано соймовими секретарями пп.: Ген.-Стан. ґр. Баденього, Зах. Скварка, Урбаньского і Васунґа. Квесторами вибрано пп.: Цюхцїньского, Глембоцкого, Юл. Коритовского і д-ра Ів. Курівця. До буджетової комісиї війшли між иншими: др. К. Левицкий і др. Король; до громадской комісиї: Скварко, Содомора і о. Колпачкевич; до комісиї для виборчої реформи: др. К. Левицкий, др. Олесницкий і др. Король.

По виборах приступлено до першого читаня внесеня д-ра К. Левицкого і тов. в справі викладової мови по середних школах. Внескодавцї жадають: В школах середних Галичини мають бути рівноправні язики польский і руский як язики викладні. В кождій школі середній може бути правильно лиш оден з тих язиків викладним язиком. В школах середних з фондів публичних в цїлости або в части удержуваних, та в часї виданя сего закона істнуючих, буде язиком викладним той язик краєвий, котрий в часї виданя сего закона є в тих школах язиком викладним. О язицї викладнім шкіл середних з фондів публичних на будуче заснувати ся маючих рішати будуть в кождім поодинокім случаю компетентні власти шкільні на основі отсих обмежень: Коли заістнує потреба заснованя школи середної в місцевости, в котрій доси нїякої школи середної того рода не було, буде язиком викладним сеї школи сей язик, якого на підставі висліду послїдної конскрипциї уживає більше як 50 проц. людности повіту, в котрім дотична місцевість є положена. Потреба тая має уважатись істнуючою, коли на три місяцї перед розпочатєм року шкільного зголосить в краєвій власти шкільній що найменше 30 родичів в дотичнім повітї замешкалих своє намірене віддає свої дїти до першої кляси школи середної, як така школа в означеній місцевости сего повіту буде заснована. Коли заістнує потреба заснованя нової школи середної в місцевости, де є вже школа середна з польским язиком викладним, то має новозаснована школа одержати руский язик викладний, як людність в дотичнім повітї на підставі висліду послїдної конскрипциї є в числї вишім понад 50 проц. рускою, або як в істнуючій польскій школї середній є више 200 учеників рускої народности.

По довшій промові пос. Левицкого що до умотивованя сего внесеня відослано се внесенє до шкільної комісиї. Потім промовляли за своїми внесенями пос. Олесницкий в справі заложеня рускої ґімназиї в Стрию, пос. Кивелюк в справі основання рускої ґімназиї в Самборі, а п. Тим. Старух — рускої ґімназиї в Бережанах. Всї внесеня відослано до шкільної комісиї.

Дальше поперали внесеня п. Олесницкий в справі реґуляциї ріки Тисьменицї, п. Т. Старух в справі відшкодованя громад за порученний круг дїланя, п. Думка в справі заосмотреня населеня в дерево опалове і будівельне, п. Куровець в справі полекші для селян при хові і випасї рогатої худоби і п. Скварко в справі обезпеченя худоби.

Інтерпеляциї внесли: п. Кивелюк в справі безправного поведеня дирекциї скарб. округа в Чорткові при вимірі спадкових належитостий і в справі безправного адмінїстрацийного розділу громади Нижборку нового і Нижборку шляхотского в гусятиньскім повітї; п. Старух в справі заборони віча в Саранчуках; п. Содомора в справі супереченого з законами уживаня польскої мови викладної в народній школї в Бурканівцї (пов. Підгайцї); п. Сандуляк в справі безправних відносин в громадскій управі в Яблонові (пов. Надвірна); п. Кивелюк в справі розділу запомоги для погорільців повітовим виділом в Рудках.

Конець засїданя о 2. год.; слїдуюче нинї.

Телеґрами

з дня 22. вересня.

Будапешт: По маневрах цїсар прибув до Будапешту і приняв вчера на послуханю ґр. Стеф. Тісу, бар. Феєрварого і віцепрезидента угор. сойму Раковского.

З нагоди ювілею Папи був вчера цїсар на торжественнім богослуженю в замковій каплицї в Будї.

Царгород. Страйк на анатольских зелїзницях скінчив ся вибором комісиї, яка має довести до порозуміня між зелїзничим персоналом а управою зелїзниці.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Коспюшка у Львові.

Приїхали дня 22. с. м.: А. Дорундякова Потік зол.; др. Р. Кібіц, Перемишль; С. і Р. Шпіґель, Тернопіль; Й. Дичковска, Поникович; О. Устиянович і К. Ших, Відень; Ал. Відрак, Мечищів; Т. Решетилович, Відень; Т. Підгорецкий, Брусно нове; В. Сковронек, Нове село; Р. Юзич, Романів; Н. Сінґалевич, Романів; К. Рудавский, Дрогобич; др. Н. Япїв, Магерів; о. М. Клюк, Зарудцї; о. Т. Леонтович, Зашків; В. Гробельский, Команьча; В. Кипріян, Бережани; Л. Федорович, Бережани; М. Комарницкий, Комарно; С. Кравчук, Турка; Х. Кумановский, Чернівцї; М. Рехнер, Дрогобич; І. Чехович, Миколаїв; В. Дудкевич, Рогатин; І. Будний, Бурштин; Т. Знак, Дрогобич; К. Киретюк, Чернівцї; Ів. Пласкач, Борислав; М. Захарясевич, Радимно; Й. Швед, Рушаницї; Д. Сена, Підгайцї; В. Рудий, Підгайцї; В. Наливайко, Підгайцї; др. А. Могильницкий, Снятин; др. Е. Савицкий, Тернопіль; К. Лех, Радехів; М. Файґенбаум, Коломия; др. Л. Кульчицкий, Коломия; Ю. Струтиньский, Переворск; др. З. Кібіц, Миколаїв; Я. Мухя, Пристань; др. Ф. Евин, Теребовля; о. Г. Жолкевич, Серафинцї.

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

Курацийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно свіжо зриваний, 5 кільограмова пачка franco 3 К 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Гр. к. уряд парохіяльний в Сокали потребує зараз осьвідомленого д я к а, котрий би був заразом здібним дірігентом і учителем місцевого хору. Відписи свідоцтв відбутих наук і услівя вносити листовно до уряду парохіяльного в Сокалї. 251 (1—1).

Лїкар внутрішних недуг

Др. Жирох Вахняхин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Вийшла нова книжка Мойсея Ґала: Сьвятий Стефан перший мадярский король, з многими образками. Ціна 80 с. Можна дістати в книгарнї Ставропигийского Інститута а також в Угнові у І. Білика, ц. к. професора ґімназияльного.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (7—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить иншій аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142,108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тїлькн перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 206. Львів, четвер дня 11. (24.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Декілька уваг о скріпленю народних сил.

— —

Се неперечна правда, що сила народу лежить в нїм самім, в его осьвітї, здоровій орґанїзациї, карности, згіднім прямованю до означеної мети, підпорядкованю личних користий і амбіциї під загальні справи і в розумнім вибираню доріг, які ведуть до поступу.

Нїякий зовнїшний ворог не нанесе народови стілько лиха, кілько внутрїшний розстрій, розтїч сил, роздрібленє, хотяйби навіть поодинокі ґрупи прямували до тої самої мети, але послугувались вирост противними середниками, та під сим зглядом себе поборювали

Заперечити годї, що наш нарід поступив наперед, витворив своїми силами, пожертвованєм одиниць і гуртів осередки просьвітні і економічні майже по всїх повітах, та став гуртувати побіч них свої сили до дальшої працї.

В скріпленю добутків і їх ґрунтованю повинні всї сьвідомі люди іти поруч, взаїмно підпомагатись, а особливо беречись всякого нарушуваня основ, на котрих їх здвигнено. Основами такими були наша св. Церква і віра, рідна мова, любов народу і пожертвованє сил для его добра.

Не всї однак є того самого темпераменту, одного досьвіду житєвого, одного віку, тож годї, аби гадки і стремлїня їх сходились у всїм, мусять виступати ріжниці поглядів, але всї попри се тямити повинні, що задля сих ріжниць, задля поборюваня поглядів в виборі середників не повинно терпіти загальне добро народу, а особливо не вільно нарушувати основ, на котрих нарід будував і будує свое відродженє.

Основи сї се ланцух, що вязати повинен всїх робітників на ниві народній, се камінь угольний, на котрім здвигнутись має сьвятиня наша.

Як раз на сїй точцї бачимо, що через горячковість, амбіциї, неповздержаність терпить загальне добро, а що гірше, виступають ще і такі, що зруйнувати бажають заложені основи, не тямлячи сего, що не зможуть дати нїчого тривкїйшого, та замість причинятись до скріпленя і розширеня будови, в горячковости чи заслїпленю лише руйнують.

Наколиб ми таким горячковим, чи заслїпленим одиницям закинули брак патриотизму, як нераз стрічатись можемо з пятнованєм з їх сторони людий зрілих і посивілих в працї для добра народу, людий, за котрими промовляють дїла, котрі працею своєю і пожертвованєм дали доказ патриотизму, та мимо накидуваня ся на них не устають в дальшій працї, побачитиб могли доперва, в якій формі обявилаб ся їх дальша дїяльність і куда посунулиб ся в своїй загорілости.

Однак не в тім дїло, а се мимоходом, а головно сказати хочу, що нетерпеливість, недостача досьвіду, горячковість в дїланю у молодих викликує безкритичне, а декуди і злобне посуджуваня, котрим обезсилюємось, відтручуємо від себе людий, вводимо розлад в нашу суспільність і замість прямувати наперед, поборюємось взаїмно, цофаємо ся, або стоїмо на тім самім місци, що рівнаєсь занепадови.

Істория всїх народів, тай нашого виказує, що реальна праця і орґанїзация сил вінчаєсь успіхами і лишає тривкі слїди, противно розстрій викликує крикунство, пусте метане слів і кличів без дїд, бож викликує лише горячковість.

Нарід наш здержуваний в правильнім розвою своїх сил, не могучи їх розвинути, нетерпеливить ся, филює мов ріка здержана в бігу своїм, шукає доріг, куда би спрямувати своє русло, усунути запори і се викликує хвильованє, горячковість, котра яркійше проявляєсь у молодежи, що рве ся наперед, бажалаб розбити запори.

В такім часї неприродної горячковости, викликаної ріжними причинами зверхними і внутрїшними, потребаб як раз найбільше розваги, скріпленя сил, внутрїшної орґанїзациї, покликаня до проводу людий зрілих, досьвідних і підпорядкованя їх проводови.

Змогли ми витворити институциї просьвітні і економічні, тож чи мало в них є місця до працї для всїх, робучих рук всюди потреба, аби институциї сї розвинулись і кріпшали. Возьмім котре будь з товариств пр. тов. „Просьвіту“. Обсяг дїланя сего товариства є обширний, обняти може і повинен цїлий нарід, тож до переведеня цїли его злучитись повинні всї сьвідомі і вкладати свої сили і дарованя до здвигненя загального добра. Колиж в повітах чи в краю знайдуть ся гурти чи партийки, що бажалиб ту саму цїль, або подібну їй осягнути, мають вправдї добру волю і бажаня їх пливуть навіть з любви народу, але не ідуть рука в руку з істнуючим товариством, мимоволї викликують роздор, недовірє а за сим ослабленє, противно наколиб навіть товариство се поволїйше ся розвивало, але згуртувало всї можливі сили, більше хісна принесло би суспільности.

Подібно маєсь річ і з другими институциями і товариствами.

Тому хотяй якби ми не дїлились в поглядах вибору середків, над котрими можна дискутувати, повинні всї, що кріпко стоять при своїй св. Церкві і вірі, своїй рідній мові і любві до свого народу, згуртувати ся на сих основах і прямувати спільно, бож лише в єдности сила. Р.

З нагоди напасти „Дїла“

на Є. Е. Митрополита Шептицкого

одержали ми до поміщеня отсї заяви:

З Ходорівского деканата

сьвященики ухвалили вислати до Їх Ексцелєнциї Митрополита слїдуючу адресу:

Ваша Ексцелєнцие Високопреосьвящений наш Архіерею!

Сьвященики Ходорівского деканата, зібрані на соборчику деканальнім в Залесцях дня 19. вересня с. р. пятнують безпідставну напасть кинену в часописи »Дїло« ч. 182 з 14. VIII. с. р. на Вашу Ексцелєнцию — виходячи з заложеня, що розпорядженє в обороні прав парохів видане зістало з мотивів церковних і заявляють Вашій Ексцелєнциї повне довіре і синівску любов.

о. І. Кмицикевич, декан
о. И. Винницкий, віцєдекан
о. М. Бачиньский,
о. И. Дудиньский,
о. С. Заяць,
о. А. Одїжиньский,
о. І. Величковский,
о. К. Левицкий,
о. Ю. Бачиньский,
о. В. Соколовский,
о. Юв. Билиньский,
о. К. Скоморовский,
о. В. Андрухів,
о. О. Волянський і
о. Е. Дилиньский.

Заразом ухвалило одноголосно сьвященьство на згаданім соборчику заявити редакциї »Дїла« обуренє, що в брутальний спосіб напала на дорогу для нас честь нашого Високопреосьвященого і Любимого Архипастиря.

Фрага, дня 20. вересня 1908.

О. І. Кмицикевич,
декан ходорівский.

Печатка:
Уряд деканальний ходорівский.

З деканату Снятиньского:

Дня 19. вересня 1908 все сьвященьство деканата Снятиньского зібране на соборчику застановляючись над струями теперішного часу в рускій суспільности, сконстатувало, що більша часть нашої рускої інтелїґенциї а рускої праси в особенности з завзятєм гідним лучшої спра-

ви ревно і заїло трудить ся над знищенем поваги Церкви і ѣї навіть найвисших і найбільше заслужених предстaвителїв і служителїв.

Сьвідомо і злобно іґнорують і перед народом затаюють великі заслуги св. рускої Церкви і духовеньства у відродженю нашого народа а натомість завзято старають ся на глум виставити закони Божі і Церкви і зогидити ѣї служителїв в очах народа і цїлої рускої суспільности.

Забувши на добродійні впливи св. Церкви і духовеньства, ревно працюють, щоби перед сьвітом доказати правдивість пословиці: „Undank ist der Welt Lohn“. Загально знані ріжні брутальні напасти нашої на жаль рускої праси на наших Епископів а на незрівнано заслуженого Високопреосьвященого Митрополита в особенности, кождого — не кажучи християнина—але звичайного правого чоловіка, у котрого не завмерли ще чувства якої такої справедливости, а тим більше сьвященика до крайности обурити мусять.

Обуреню і обридженю до так погаяної роботи нашої, на жаль, рускої праси, руске духовеньство деканата Снятиньского дало вислів тим способом, що однодушно ухвалило вислати телеґраму до Єго Ексцеленциї Митрополита Андрея Шептицкого на руки Митрополичого Ординарияту у Львові такого змісту:

„Ми сьвященики деканату Снятиньского зібрані на соборчику в Снятині з обуренем протестуємо против брутальних напастий руских часописий на Найдостойнїйшу особу Єго Ексцеленциї і рівночасно сим даємо вираз нашого найвисшого почитаня, синівскої любови і преданности до Вашого Преосьвященьства«.

Рівночасно ухвалено однодушно і вислано телеґраму рівнозвучного змісту до Преосьвященого Епископа Станиславівскої Епархії.

Полїтичний огляд.

Зїзд социяльних демократів з Нїмеччини відбув ся тими днями в Нірнберґу. Головним предметом нарад була справа, чи социял-демократи можуть у виїмкових случаях голосувати за буджетом. Берлїньский заряд партиї поставив резолюцию, котрою заборонює ся віртемберским, баденьским і баварским краєвим фракциям з засадничих причин голосувати за буджетом, а ту резолюцию ухвалено 258 проти 119 голосів. Після того 66 відпоручників південно-нїмецких социялїстів однодушно заявили, що ухвалюване буджету не є засадниче, але тактичне питане і що для них в тій справі одинокою міродатною інстанциєю є власна краєва партия. Тим способом відповіли південно-нїмецкі социялїсти опором проти присуду нірнберского зїзду, котрий рівнає ся розломови социял-демократиї в Нїмеччинї, хоч сего формально не оголошено.

Розправи і вислїд сего зїзду в справі ухвалюваня буджету є вельми характеристичні для „вольнодумства“ социялїстів: не вплив і сила виборців і народу, що висилає представників парляментарних, має бути міродатним в їх поступованю в законодатних тїлах, навіть не краєві орґанїзациї мають рішати про становище социялїстичних представників парляментарних, але понад виборцями і народом стає деспотичний переважно з немногих чужинців (неналежних до тих країв) зложений заряд і накидає їм напрям полїтики. Тим способом зносить загальне право виборче, за котрим социяльна демократия так побиває ся, а вводить найчистїйший деспотизм.

Конституцийна Туреччина має великі клопоти з виборами послів до парляменту, котрий мав би зібрати ся вже 1. листопада, хоч вельми сумнїво, чи сей речинець буде додержаний. Посли з далеких східних країв н. пр. з околиць Ерцерум, Ван і т. и. повинні би вже тепер виїздити з дому, щоби на означений час прибути до Царгорода, а тимчасом їх ще не вибрано. І власти державні і виборці не обзнакомлені з виборчою технїкою; а до того нема нїякої полїтичної орґанїзациї, конечної для переведеня руху виборчого. Навіть населене по містах не розуміє добре ріжниці між самовладою а конституциєю. В музулманьских кругах боять ся, що Іслям потерпить на повазї через конституцию. Старотурки споглядають з невдоволеним, що музулмани починають зривати з давними перестарілими звичаями. Султан однак буде імовірно вдоволений новим парляментом, бо в нїм буде мати сильну підпору. Не тілько ним іменовані сенатори, але і богато послів буде стояти і за султаном. В новім парляментї можна сподївати ся передовсім завзятої язикової боротьби. Державною мовою є турецка мова, а кождий посол має ѣї розуміти. Вже з Арабії наспіло запитане, кого там вибирати в посли, бо нїхто не розуміє по турецки. Таким способом починає конституция остигати, а конституцийне питане в Туреччинї показує ся ще доволї далеким від розвязки.

В Любляні, столиці країни полила ся кров. Підчас демонстраций Словінців проти Нїмців дійшло в неділю до такого розятреня, що візвано військо для привернена спокою. Від стрілів даних до товпи полягло на місци двох, один умер небавом, а крім того є сїм осіб тяжко, а богато легче ранених. Привід до тих кількадневних з черги демонстраций дали напади всенїмців на учасників сьвяткованя Кирило-Методиївского товариства в Птуї (в Стирії). Товпа всенїмецких загорільців напастувала Словінців на улицях, вибивала шиби і доперва полїция положила конець тим напастям.

Вість про ті події з Кирило-Методиївским товариством, викликала велике розярене в Люблянї. В Народнім домі на вічу обговорювано напасливе поступоване всенїмців птуйских, а відтак вічевики вирушили перед нїмецке касино, перервали кордон полїциї, товкли шиби в склепах нїмецких, здирали вивіски з окликами: »Відплата за Птую«. — Минувшої неділї прибрали демонстрациї широкі розміри, що довело до згаданого в горі сумного висліду.

Так розпочала ся викликана национальною загорілостю межинародна усобиця, котра пригадує Bergereichenstein, Schüttenhofen, а відбула ся також в Цилеї і в Мариборзї. За такі сумні події викликувані несумлїнними загорільцями не можна робити одвічальними цїлі народи, бо такі події проявляють ся зарівно з ріжних народів, але коли нема сумнїву, що такі події є випливом загорілих одиниць або навіть партий, то насуває ся питане, чи не пора запобігти подібним вибрикам. Кожда народність повинна здобути ся на самооборону против несумлїнних аґітаторів і зірвати з них фалшиве сяево национального лицарства, а замість того від народу до народу повинен піти оклик, що не хочемо нищити здвигненої над нашими головами будівлї просьвіти і культури. Належалоб сю дикість раз викорінити і цїлим вихованем впливати на суспільність, щоби право пястука усунено з полїтичної боротьби.

Сесия делеґаций скликана на день 8. жовтня до Будапешту.

В Градци відбув ся в неділю зїзд вольнодумних нїмецких послів. на котрім ухвалено спільно поступати в национальних, полїтичних і народо-господарских справах і в тій цїли утворити одноцїлу парляментарну орґанїзацию.

Цїсар Франц Йосиф повернув зовсїм здоров з великих маневрів коло Веспрім (над Болотним озером) до Будапешту і приймав на послуханю бувших мінїстрів-президентів Тиссу і Фаєрварого а також мінїстра-президента ґр. Андрашого. Сї послуханя мають звязь з виборчою реформою угорского сойму.

З добре поінформованих кругів звіщають, що цїсар не згодив ся на домаганя мадярских полїтиків, щоби перевести виборчу реформу з обезпеченем дотеперішного мадярского стану посїданя, за що угорский сойм мов би приняти на себе більші військові тягарі, але монарх вимагає виборчої реформи в напрямі загального і рівного права.

Письмо з Американьскої Руси.

(Як почитають Владик инші народи, а як се дїє ся у нас).

(Дальше).

Як я згадав, в сьвяченях першого польского епископа в Америцї взяло участь много князїв і достойників Церкви инших народів, Ірляндців, Анґлїйців, Чехів, Нїмців і т. д. Сї достойники взяли не лише участь в сьвяченях, але були присутні в катедральній салї на обідї, в торжественнім походї по польских церквах і з нововисьвяченим епископом о 10. годинї вечером прибули до прекрасно убраної театральної салї парохії св. Станислава Костки. На сценї були прилагоджені столи для епископів і духовеньства, а на салї для народа. І знова пішли бесїди і тоасти, а я лиш наведу кінцеву програмову бесїду Преосьвящ. Родого.

Ось як пише »Dziennik Chicagoski« з дня 30/VII. 1908 р.:

„Слїдувала послїдня мова найважнїйша“.

»Як же жалуємо, що не малисьмо польского стеноґрафа, котрий би сю мову списав був дословно!«

»Бо се говорив на закінчене перший польский епископ Преосьв. о. Роде, а виголосив справдї свою програмову бесїду«.

Зазначивши на початку своєї мови, як важне є завдане епископа, о. Епископ Роде заявив, що поза сповненем тих найважнїйших своїх обовязків не забуде о сїм, »що є польским епископом і бажає ним бути в повнім того слова значінню«.

Дальше виложив новий епископ свій спосіб дїланя на суспільнім полї, подякував усїм за сї щирі обяви любови і радости так для єго гідности як і особи. — Бенкет скінчив ся відспіваним „Boże coś Polskę“, о год. 12·40 в ночи.

Преосьв. Роде зійшов з естради враз з иншими епископами, приступив до своєї матери і враз з нею окружений тими, що тиснули ся, щоби уцїлувати єго руку, вийшов з салї.

І знова пригадав я собі одну подію: Товариші по достоїньству, — епископи американьскі — жертвували майже цїлу нїч, щоби тим зробити приємність своему новому Товаришови. А у нас?

На велике здиване загалу, еще в часї служби Божої зник мов під землю оден з запрошених архиепископів. А причина сеї неприсутности була ся, що сей архиепископ мав посьвятити прапор одної шевскої орґанїзациї, що сего дня сьвяткувала свій 500-лїтний ювілей. О щасливі ви, львівскі шевці! Ви милїйші

свому архиепископови ніж новий епископ, новий наслїдник апостолів, новий славяньский епископ, нова основа, нова колюмна католицкої Церкви? Єще раз кличу вам львівскі щевцї: »Ви щасливі!!«

Відтак подають часописи спис дарунків, які одержав новий епископ. Є їх дуже богато, кілька жезлів артистичної роботи, кілька перстенів, хрестів погрудних, ризи архиєрейскі, великі суми грошеві і автомобіль.

(Конець буде).

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Теодора преп.; римо-кат.: Ґерарда. — В пятницю: руско-кат.: Автонома; римо-кат.: Клеофа.

— **З рускої ґімназиї в Коломиї.** Сего року записало ся в тій ґімназиї: до I. кл. 181 учеників + 3 приватистів, II — 129+2, III — 101+1, IV — 75+2, V — 83+5, VI — 83, VII — 56+2, VIII — 52+1. Разом: 770+15 прив. Кромі того має приготовляюча кл. — 44 учеників; отже разом усїх 815+15 прив. До вступного іспиту до I. кл. зголосилб ся 129 учеників, з чого 5 перепало, до приготовляючої — 44, а з них 3 перепало. Кромі того здавало вступні іспити до III. кл. — 2, здав 1, до IV. кл. — 1 — здав; до VI — 5 — здало 3; до VII. — 1 — здав; до VIII — 1 — здав. Поправок було 86+1 прив. здало: 76+1. Не здало 9, не явив ся 1. Доповняючі іспити (їзза недуги) здавало 8, здало 4, не здав 1, не явило ся 3. Ґімназия терпить дуже їзза недостачі поміщеня, бо ґімназияльний будинок вже давно за малий. Кляси, яким не стало місця, мусять тиснути ся у невідповідній найнятім будинку, але й там уже нема місця, бо ґімназия росте. А пр. така разяча ненормальність, що в VIII. кл. є оден тільки віддїл, а учеників 52! Як ту можлива наука! І учителї й ученики мучать ся із шкодою для свого здоровля

— **„Das interessante Blatt“** в 38 ч. с. р. подає портрет пок. поручника Бернатовича в військовім мундурі, а крім сего фотоґрафічну знимку хвилї, як Покійний серед великого числа купілевих гостий приготовляє ся до „ластівчого скоку“ в море з висоти другого поверха. Крім сего подає тепло написану посмертну споминку п. з. „Todessprung eines Offiziers“: „Незвичайно уздібнений молодець, в цьвітї духових і тїлесних сил, впав жертвою смертного випадку в часї випробовуваня своєї зручности і сьміливости, на превеликий жаль своєї родини і своїх рідкою любостию зєднаних приятелїв. Глубокий смуток єго рідні і товаришів дає ся тим більше відчувати, коли зважить ся, якими сьвітлими прикметами відзначав ся поручник Павло Бернатович, син визначного купця з Любляни, якого сонїшну молодість оповила нараз темрява смерти. Поручник Бернатович був лїнґвістичним ґенієм і знав не менше як чотирнайцять язиків. Стаціонований при 80 п. п. у Львові, одержав він платну відпустку, щоби міг вшобразувати лучше свої язикові здібности основними студиями. Крім сего мав він великий талант до малярства, а вистава єго образів в Люблянї дізнала великого признаня. Особливо високо цїнили всї у сего незвичайно спосібного офіцера єго отвертий мужескій характер. Поручник Бернатович шукав розривки ві всїх галузях спорту і оказував при тім визначну відвагу і силу. Сї прикмети заохочували єго до що раз то тяжших проб, аж вкінци нещасний випадок спричинив сумний конець єго житя. Поручник Бернатович перебував в часї відпустки у своїх родичів в Люблянї і виїхав відси з материю на тиждень до Абациї. Тут посьвятив він велику часть вільних хвиль сьміливому плаваню і скаканю в купелї „Анджіолїна“. Серед того заскочила єго смерть. Він виконав був вже кілька разів карколомні скоки і зранив ся при тім навіть в чоло, але ані се, ані відраджуваня поодиноких купілевих гостий не здержали єго від дальших вправ того рода. Критичного дня скочив поручник Б. з другого поверха купілевого заведеня в море і впав так нещасно на воду, що відразу зломав собі шийний хреб. Сейчас поспішили єму з помочию три лїкарі і старали ся непритомного очутити застрикуваням камфори і етеру, масажом і штучним віддиханєм. Доперва пізнїйше показало ся, що поручник Б. віднїс смертне ушкодженє. Смуток по причинї нещасного випадку був загальний зарівно в Абациї і в Люблянї, де спроваджено тїло симпатичного, молодого офіцира і де похоронено єго при великій співучасти людности усїх станів“.

— **Справа Сїчиньского.** До тутешного карного суду наспів вчера вирок найвисшого трибуналу, яким зносить ся засуд смерти на М. Сїчиньского. Ст. радн. Сваричевский, який тепер сповняє функциї президента карного суду, відчитав той вирок Сїчиньскому, який приняв єго рівнодушно. Тепер акти тої справи відослано знова слїдчому судиєви радн. Берзонови, котрий переслухає ще кількох нових сьвідків, почім віддасть Сїчиньского під огляди психіятрів, які мають відбувати ся в будинку вязниці при ул. Батория.

— **Чума в Австриї.** До пристанї в Трієстї прибув онодї пароплав австрийского „Льойда“ — »Франц-Фердинанд«. Пароплав сей прибув з Бомбаю (Індиї). Дня 18. с. м. нагло занедужав на сїм пароплаві оден з моряків і помер того самого дня при познаках чуми. Також другий моряк занепав на таку саму недугу. Бактериольоґічні досліди померщого моряка виказали чуму. Пароплав сей відокремлено і вибито на нїм всї щурі. Два щурі найдено неживі, а бактериольоґічний розслїд виказав, що они погибли на чуму. Задля того видано приказ, здержати весь ладунок товарів, привезених з Бомбаю і перевести на них дезінфекцию або знищити.

— **Холєра** в Петербурзї зростає з кождим днем. Вчера було аж 417 нових випадків холєри, а 167 осіб померло. Хорих на холєру є тепер в Петербурзї 1.561 осіб. — В Берлїнї поміщено в холєричнім шпиталї 4 особи, яких підозрівають, що занедужали на холєру. Дві з тих осіб, приїхали з Росиї.

— **За підроблюванє грошей** засуджено вчера у львівскім судї Шведзїцкого і Ґроса на рік вязниці а Белїньского на 9 місяцїв. Ся трійця пустила в обіг біля 30 штук доволї лихо підроблених монет.

— **Дрібні вісти.** Закон ухвалений гал. соймом що до утвореня самостійної громади Підманастирка в брідскім повітї дістав цїсарску санкцию. — У Львові є тепер 303 осіб хорих на шкарлятину. — Управу повіт. суду, I. секция, у Львові обняв радник Едм. Філїп, II. секциї радник Юл. Брилїньский, а III. секциї радн. Фрид. Кербер.

— **Переписка Редакциї.** *Вп. о. З. в Т.* Спасибі за допись, помістимо в найблизших числах. Просимо й надальше надсилати нам вісти про прояви нашого народного житя в Т. і околиці. Обіцяного вижидаємо.

Вп. П. Б. в С. Ваші статї, спасибі Вам, будуть поміщені, але тепер призбиралось тільки справ, що не можемо зараз найти місця.

Вп. О. Й. Л. в Р. Статю надіслану помістимо, бо на часї. Просимо й в будучинї нас не забувати.

Вп. о. П. в Довг. Дві Ваші дописи також подамо.

Оповістки.

— **Видїл „Рускої Захоронки“** розписує конкурс з днем пьтнайцятого жовтня на посаду управительки в Захоронцї у Львові. Від кандидатки вимагає ся диплому з укінченого курсу Фребля. Панї, котрі окрім сего курсу укінчили семінарию, мають першенство. Ре-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 146.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізидора Воробкевича.

Бережани, 12. л. Вересня 1869.

(Дальше).

Він прилагоджує Олепу и Циганку (Над Бистрицею) до мого альманаха и пришле Тобі, щобись ще переглянув.

З поезий я виберу дещо з Твоіх тек, а проте таки прошу Тебе, утни яких нових думок, таких гарних, як от були деякі у Правді: думки Морозенка. Не забувай Твого щирого друга, озови ся хоч инколи, осолоди мою терневу дорогу хоч инколи якою думкою, щоб я начитавшись сухих научних речей, віджив трохи, читаючи твоє любе, сердечне слово.

Бувай здоров и незабувай Твого щирого и незломного друга

Олександра.

P. S. При нагоді поздоровн ласкаво Михаляка и проси, щоб коли озвався до нас Бережанців. Я колись збераюся до ёго написати. *Ол.*

Ч. 147.

З дневника Григорія Воробкевича.

Львів, 28. вересня 1869. (Переклад з нїмецького): Недавно був я в д-ра Сушкевича на іменинах. Було там кілька знатних людий: віцемаршалок Лавровский, Наумович і инші. Шкода, що я з тими панами мало або й зовсім не був знакомий, щоби з ними почати розмову. З Наумовичем, тим славним мужем, був би я дуже радо говорив, але нїхто нас не запізнав з собою. Зрештою гостина була славна. Господарі не жалували нїчого, всего було аж за богато, лише щирости і сердечности за мало. Видко було крутїйство і удаванє в словах і поглядах, а коли хто зважив ся говорити свобіднїйше, зараз дивили ся всї на него цїкаво і здивовано. Бо тут, у Львові, нема правдивого духа, нема свобідного і сердечного (gemüthvolles) житя; переважна часть Русинів не має ясної думки про те, чого їм бажати і до чого змагати — і ще богато часу мине, поки вони і в полїтицї і в лїтературі найдуть певну і означену мету. Материяльна нужда витискає своє характеристичне пятно на народї; се тягар, котрий єго давить і спиняє всякий висший полет; під сим тягаром він — се дуже легко може бути — і пропаде та розплине ся між Поляками і Москалями. Нарід має ще занадто мало „верви“, щоби розвивати ся самостійно побіч инших богатших народів.

Ч. 148.

З листу Григ. Воробкевича до брата Ізидора, пис. 9/X. 1869.

(Переклад з нїмецького): — Я загадую виступити з „Просьвіти“, — єї тенденция або краще сказати: недостача всякої тенденциї не подобає ся менї; а хоч єї змаганя безплодні, проте не занедбує від часу до часу (Причепа) накинути ся на православіє в єго заступниках. Ще страшнїйших „примірників“ між низшим і висшим духовенством найде досить і в Галичинї — не потребує вганяти ся за чужою звіриною.

149

Лист Осипа Барвіньского до Ізидора Воробкевича,

писаний 13. жовтня 1869.

Високоповажний Пан Отче
и Друже мій незабутий!

Справедливий твій гнів супротив мене добив мене майже зовсім на духу. Я майже не жию, завміраю з жалю, дивлячись на те погане становисько наше, на якому я сам себе поставив. И встидно вже мині явитись перед Тобою, мій щирий приятелю, и з листом не то що!

(Дальше буде).

флєктуючі на сю посаду зволять звернути ся о ближші інформациї до п. В. Коцовскої у Львові, ул. Фридрихів 12.

— **З Надвірної.** Заходом товариств читальнї „Просьвіти“ і „Родини« в Надвірній відбудуть ся дня 29. с. м. в 47. роковини смерти Т. Шевченка сьвяточні вечерниці при співучасти Вп. З. Сїминовичівної та скрипака Вп. О. Садовского. Початок о год. 8. веч.

— **Приготовляючий курс метової ґеометриї для ґімназиястів,** що хотїли би вступити на політехнїку, зачинаєсь дня 25. с. м. Зголошуватись можна що дня від 12—1 год. в тов. укр. студ. політехнїки: »Основа«, (ул. Льва сапіги ч. 17. I. поверх).

Наука, штука і лїтература.

— **Сьвятий Стєфан** перший мадярский король. Написав *Мойсей Ґал* краєвий управитель висшої ґімназиї в Будапештї. Після другого видання 31. випуска переложив І. Білик за дозволом товариства Франклина. Стор. 111, 16-ки. Ціна 80 сот. — Отся книжочка, окрашена гарними ілюстрациями, надає ся до широкого розповсюдженя між народом і повинна находити ся в кождій читальняній бібліотеці.

Галицкий сойм.

Засїданє в дня 22. вересня 1908.

По повідомленю маршалком про уконституованє комісий буджетової, громадскої і виборчої реформи, відчитано петициї і внесеня, між якими були внесеня пос. Курівця в справі прискореня реґуляциї Лімницї і її допливів Лукви та Савки, та в справі заснованя в Калуши низшої школи ґірничої і укравленя дороги з Калуша через Довгу войв. до Журавна.

Перед приступленєм до дневного порядку промовляли за своїми наглячими внесенями: пос. Олесницкий що до запомоги для с. Верчан в стрийскім повітї, пос. Содомора в справі удїленя громадам підгаєцкого повіта 5 вагонів соли для поправи паші, пос. Т. Старух в справі запомоги для погорільців в Конюхах і в заступстві свого неприсутного брата пос. Ант. Старуха в справі єго внесеня о запомогу для селян лїского повіту.

Всї внесеня відослано до буджетової комісиї.

З дневної черги пос. Кивелюк мотивував своє внесенє про зміну деяких постанов краєв. закона про шупасництво, а пос. Содомора в справі полекш на державних зелїзницях, пос. Сандуляк в справі новелї до закона про консумцийний податок, а пол. Олесницкий промовляв за своїм внесенєм о реформу закона про риболовлю. Всї сї внесеня відослано до дотичних комісий.

В дальшім ході дискусиї заберав голос пос. Адам домагаючи ся зрівнаня в дечім прав сойму з центральним парляментом. Дотичне внесенє відослано до адмінїстрацийної комісиї.

Пос. Олесницкий мотивув свій проект соймової реформи виборчої. Нинїшна система є анахронїзмом, суперечить духови і потребам суспільности. Склад сойму від першої хвилї, від часів абсолютизму Бахівскої доби була невідповідний, віддаючи сойм на службу февдалїзму і капіталїзму. Нинї Австрия збирає овочі того нещасливого засїву. По великій еволюциї в краю сойм став ся невідповідним і не може сповнити задачі. Населенє не може зрозуміти, чому при виборах до парляменту мають всї голос а до сойму лише деякі. Бесїдник збиває аргументи противників загального голосования і заявляє, що Русини будуть поборювати всякі внески на розширенє автономії сойму не з любови для правительства, але тому, що то має бути автономія лише для тих, що мають більшість. Ухвали нинїшного сойму вимірені на шкоду Русинам. Бесїдник остерігав перед відкладанєм виборчої реформи до кінця 6-лїтної каденциї, бо дальша проволока не лежить в інтересї краю.

Як се як і друге внесенє в тій самій справі пос. Короля і тов. відослано до комісиї виборчої реформи.

З черги пол. Тертіль мотивував своє внесеня в справі утвореня краєвого трибуналу адмінїстрацийного, а пос. Макух в справі зміни двотиповости в народних школах. Сойм ухвалив переказати сї внесеня дотичним комісиям, почім маршалок о 2. год. замкнув засїданє, назначуючи слїдуюче на нинї о 10 год.

Телєґрами

з дня 23. вересня.

Відень. N. W. Tagblatt доносить, що команда корпуса в Сараєві поручила родинам офіцирів і підофіцирів війска, що стоїть залогою в новобазарскім санджаку, забрати ся звідтам до дня 26. с. м. Причина сего розпорядку доси незвісна. Говорять, що він відносить ся до можливости зміни становиска правнодержавного в окупованих провінциях.

Відень. Мінїстер заграничних справ бар. Ерентальвиїхав до Будапешту.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 14. до 20. вересня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·10—10·30 К
Жито	8·15— 8·40 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·00 К
Ячмінь на пашу	6·80— 7·20 К
Овес	6·25— 6·45 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·60—10·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·00— 6·25 К
Конюшина червона	60·00—67·50 К
Конюшина біла	40·00—47·50 К
Конюшина шведска	70·00—75·00 К
Тимотка	00·00—00·00 К
Рїпак зимовий	13·90—14·20 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль	47·50—55·00 К
Насїнє льняне	9·50—10·00 К
Льнянка	10·25—10·50 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 22. с. м.: Антонїя Бардин Лани; о. Стефан Ващишин, Стрілків; Василь Лупкало, Конюхи; о. Михайло Сьвітенький, Ладчин; о. Щасний Раставецкий, Сїлець великий; Генрик Маврер, Гологори; о. Михайло Прокурат, Мокротин; о. Гарбовский Николай. Свидїлки; о. Василь Ольшаньский, Ванівка; о. Михайло Абрагамовский, Козівка; о. Володимир Левицкий, Рогачин; Іван Дубик, Хшанів; Наталїя і Николай Кулицкі, Берлин; Іван Левицкий, Самбір; Зенон Горницкий, Рава руска; о. Теофіль Прийма, Оиляцко; Юлїян Саловский, Целїв; Іван Григорий, Раранча; о. Григорий Тимчишин, Кропильники; Кароль Бурстин, Сокаль.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признания**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Вийшла нова книжка Мойсея Ґала: Сьвятий Стефан

перший мадярский король, з многими образками. Ціна 80 с. Можна дістати в книгарнї Ставропигийского Інститута а також в Угнові у І. Білика, ц. к. професора ґімназияльного.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (8—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Рідний Край лїтературний й громадский тижневик, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річне 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщенська Nr. 97.

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляциєю на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярия Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 207. Львів, пятниця дня 12. (25.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Розпливає ся всеславяньский туман.

(X) Нераз уже відбували ся ріжні славяньскі зїзди з нагоди ріжних славяньских торжеств в ріжних містах Славяньщини, щоби витворити взаїмне епізнанє і зближенє поміж поодинокими славяньскими племенами а тим довести до зєдиненя тих племен. Одначе такі зїзди кінчили ся хвилевим одушевленєм, гарними і високопарними промовами і виходило, як сказав Шевченко — великих слів велика сила тай більш нїчого!

Сего року з почину послів московских і польских росийскої думи, а також в порозуміню з деякими послами ческими і словіньскими та москвофільскими держ. ради відбули ся такі зїзди в Петербурзї, в Варшаві, в Празї і у Львові, а не тілько росийске і ческе дневникарство та тутешне москвофільске, але також без виїмки майже все польске було одушевлене сими зїздами, котрі мали підготовити всеславяньский зїзд в Москві на рік 1909 або 1911. До сих зїздів, на котрих братали ся не тілько Чехи але деякі Словінцї і Хорвати з Москалями і з нашими москвичами, а також Поляки з Москалями і з москвичами, покладаючи рожеві надії на всеславяньске порозуминє і зєдиненє. Не обійшло ся там без високопарної фразеольогії про рівноправність Поляків з Москалями, а хоч тут і там хвилями доходило нераз до повного розладу, головний аранжер др. Крамарж умів зацитькати всї непорозуминя і всї розходили ся і розїздили ся з рожевими надїями.

Ми з самого почину сеї справи не одушевляли ся сими зїздами і не сподївали ся по них нїякого реального висліду, бо сама гадка не була щиро подумана і ми тодї назвали всю ту роботу „всеславяньский туман“, котрий небавом розплине ся і слїду по собі не оставить. Як бо можна було вірити в можливість национально-полїтичної рівноправности славяньских народностий в Росиї, коли н. пр. навіть на підготовнім зїздї в Празї аранжери его не хотїли признати українсько-рускому народови окремих представників, а визначили місце лише для одного відпоручника, котрий мав засїсти у всеросийскій секциї?! Задля того Русини австрийскі а також з України відтягнули ся від усякої участи в пражскім зїздї, а те саме зробили христ. суспільні Словінцї.

Але й між Поляками, котрі спершу були вельми одушевлені »всеславяньским« порозумінєм і зїздом в Петербурзї, Варшаві, в Празї і у Львові, почала проявляти ся зневіра. Вже гостина московских делеґатів у львівских москвичів насунула Полякам певні сумнїви, а відзиви деяких росийских дневникарів про взаємини з Поляками і галицкими москвичами розвіяли мабуть зовсїм ті надії, якими они були уповні підчас високопарних промов в Празї і у Львові.

Тепер оден з найвизначнїйших учасників всеслав. зїздів ґр. Володимир Бобриньский, що голосив в Празї рівноправність Поляків з Москалями, розписує ся в дневникку Новое Время з великими почуваняими для наших москвичів, котрі 500 лїт зітхають до злуки з великим росийским народом, але Поляки видумали „Русинів“, витворили штучний »українъский язик«, котрі тепер ідуть на ножі проти Поляків. Наторочивши таких нїсенїтниць в своїх статях, про видуману Поляками »українську мову«, в що вже хиба малі дїти не повірилиб, обіцює Бобриньский Полякам в Росиї тодї, коли Поляки в Галичинї дадуть тутешним москвичам такі права і привілеї, які всюди належать ся росийскому народови!

На таке dictum acerbum остовпіли одушевлені всеславяньскими мрїями польскі полїтики, бо бачать, що сей всеславяньский туман розпливає ся як мрака і не оставить по собі слїду!

Польскі конспірациї серед руских питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

По гадцї Седльнїцкого вистало би, якби в сїм разї, коли суд відступив від справи, увязненим почислено за кару слїдчу вязницю, а Монцїбовича, як найбільше винного і завзятого, усунено від всяких студій. Ґр. Седльнїцкий зажадав, щоби президия ґубернії висказала ще раз свою гадку, колиб хотїла назначену кару удержати в силї[1]).

Однак президия ґубернії обставала при своїм, вказуючи на те, що руска рукопись, яку вони хотїли ширити, містила в собі крайно небезпечні погляди і тому пожадана тяжка, відстрашаюча для других кара, що конспірациї в Галичинї прибирають чим раз небезпечнїйший характер і не було иньшого способу заради, як примусова військова служба, яку недавно цїсарска канцелярия велїла примінити супротив деяких полїтичних вязнїв. Колиб цофнено визначену кару, суспільність підозрівала би, що їх неправильно засуджено. Вкінцї зазначила президия ґубернії, що архикнязь-ґубернатор рівнож за тим, щоби визначену кару удержати в силї[1]).

Річ природна, що кари не знесено, а як довго три нещасливі студенти відбували примусову муштру, про се не маємо близших даних.

Рік 1837 принїс митр. Левицкому ще одну несподїванку. Дня 6. цьвітня найдено нову революцийну відозву, сим разом не в мурах семінариї, але в руского сьвященика, який в р. 1835 покінчив у Львові богословскі студиї, в о. Кирила Слоневского, сотрудника в Заставнї на Буковинї. Найдено її при ось якій нагодї:

Дня 5. цьвітня відбув ся ярмарок в Снятинї, на який зїхало ся багато руских сьвящеників, а між ними Кирило Слоневский. Заїхали вони до заїздного дому Хаїма Юнґмана. При виїздї з ярмарку забув Слоневский в заїздї сьвій шляфрок, з якого вилетїла інкримінована революцийна відозва. Хаїм віднїс еї до мийского асесора, Вольвіньского, який придержав її кілька днїв у себе, імовірно тому, щоб використати материяльно Слоневского за обітницю мовчаня перед властями. Однак справа не укрила ся перед сьвітом. Вольвіньский був зневолений віддати відозву посадникови Снятина Теодоровичеви, який завіз еї до старости в Чернівцях. Почали ся ревізиї. В Слоневского, якого увязнено, найдено лише лист його тестя, пароха з Карлова, о. Симеона Підляшецкого, в якім останнїй докоряв ему за его поведенє та за полїтичні погляди, які повинен покинути хоч би з огляду на жінку і дитину. З листу виходило дійсно, що Слоневский брав участь в конспірацийнім руху, який мав на цїли відбудованє Польщі. Окрім сього відбув коломийский староста ревізию у всїх сьвящеників коломийского округа, які в часї ярмарку остановились в заїзднім домі Юнґмана, отже в Заболотові в о. Сабата, в Волчківцях у о. Андрія Щуровского, в Хлїбичинї у о. Івана Антоневича, в Чернятинї у о. Николи Козаневича, в Кулачківцях у о. Николи Чомкевича, в Ілинцях у о. Григория Каратницкого, в Залучу у о. Стефана Григоровича і в Тучапах у о. Николи Колянковского. Не пощаджено навіть дому о. Симеона Підляшецкого, пароха з Карлова, який свою льояльність заманіфестував в р. 1832 і 1834 доносом до цїсаря на питомців львівскої дух. семінариї. В нього переведено ревізию, бо був тестем Слоневского. Шукано у них за підозрілими паперами, забороненими книжками та иншими письмами, які могли би дати вказівки на автора революцийної відозви[1]).

(Дальше буде).

[1]) Тамже ст. 76—9.

[1]) Тамже ст. 90—2.

[1]) Тершаковець: op. cit. ст. 95—108.

Полїтичний огляд.

Угорский сойм зібрав ся ві второк дня 22. вересня на перше засїданє після лїтної перерви, попереджений 25-ма соціялїстичними вічами в Будапештї за загальним виборчим правом. Теперішня сесия має вельми досягле значінє, бо угорский сойм має тепер полагодити найважнїйші справи, до яких зобовязала ся угорска коалїция, обнимаючи керму правительства. Ся сесия полишить по собі неперечно вельми поважні слїди в істориї полїтичного розвитку Угорщини, бо крім виборчої реформи має перевести розвязку банкового питаня а також підготовити утворенє нової більшости соймової

Перші тижнї сеї сесиї не принесуть нїчого надзвичайного, бо сойм має докінчити деякі справи підготовлені вже лїтом у комісиях і се навіть не дасть ся імовірно осягнути до скликаня сесиї делеґацийної 8. жовтня. Відтак має сойм ухвалити буджет на 1909 р. Доси звичайно тягнула ся буджетова розправа так довго, що навіть при внесеню предлоги у вереснї ледво перед кінцем слїдуючого півроча можна було ухвалити буджет і правительство було приневолене послугувати ся провізориями, котрі вводили великий заколот в державній господарцї. Тепер по введеню довших засїдань, повело ся правительству перший раз довести до ухвали буджету перед 1-им сїчня. Буджет на 1909 р. виказує в доходах 1,155,777.976 корон, а у видатках 1,555,724.907 корон, отже надвишка виносить 48.069 К, хоч доходи преліміновано о 110 міл. вище як вторік.

Виборча реформа угорска вправдї вже виготовлена, одначе правительство має ще перед єї внесенєм до сойму полагодити деякі формальности і тому не внесе її перед скликанєм делеґаций, а також не подасть соймови перед тим нїяких поясненъ в тій справі, щоби не давати поводу до хибних толків і розгоряченя. Правительство зобовязало ся найпізнїйше в місяць після почину нової сесиї внести виборчу реформу, отже значить около 22. жовтня, а тоді почне роботу виборча комісия і певно не скінчить її перед новим роком, так що не скорше як коло великодня можна сподївати ся єї ухваленя.

Люблянськї кровавї подїї і подібні по деяких инших містах в Стирії і в Чехах не вищують нїчого доброго для осїнної сесиї держ. ради і задля того, як звіщає Reichspost, ся сесия має бути скликана не 3. листопада, як спершу задумувало, але доперва около 23. або 24. листопада, щоби за той час втихомирило ся национально-полїтичне розятрене викликане згаданими подіями. Се тим більше імовірно, що делеґациї не вспіють скорше полагодити своїх справ а сегорічна їх сесия з огляду на балканськї і боснїйскі справи буде також вельми оживлена.

В Люблянї настав спокій а правительство видало острі розпорядки що до обезпеченя прав горожаньских.

Буковиньска виборча реформа ухвалена в 1904 р. не одержала санкциї цїсарскої задля деяких стилїстичних неясностий, котрі опісля кр. видїл усунув, одначе правительство домагає ся, щоби се сойм перевів. Задля того сесия буковиньского сойму, котра починає ся 5 жовтня, буде приневолена ще раз занимати ся сею справою. На основі сеї реформи має бути число послів з 31 помножене на 54. Дальшого помноженя мають домагати ся Поляки, Нїмцї і міста.

В Санджаку новобазарскім побоюють ся неперечно поважного заворушеня, коли правительство візвало семї офіцирскі в Новобазарскім окрузї, щоби звідтам переселити ся, і щоби офіцирам не удїлювано відпусток. N. W. Abendblatt запевняє, що се не є нїчого нового, бо і давнїйше не вільно було семям офіцирів там перебувати, а тепер з огляду на заострені відносини национальні в Санджаку такий побут родин є там неможливий.

Між Болгариєю а Туреччиною настав розлад задля того, що на обід у великого везира не запрошено дипльомат. представника болгарского Ґешова. На позір дрібна справа зможе довести до поважного замішаня. В Болгариї домагають ся, щоби проголошено край независимим від Туреччини королївством і тим способом запобіжено подібним обидам, якої дізвав Ґешов. Волгарске правительство вихісновує зелїзничі страйки, щоби всї стациї аж до болгарскої границї обсадити війском.

Письмо з Американьскої Руси.

(Як почитають Владик инші народи, а як се дїє ся у нас).

(Конець).

А якіж дари дістав наш Владика? Справдї колиб на сердечність Є. Е. Митрополита Шептицкого, оо. Василиян, СС. Василиянок і Родини, то Преосьв. Сотер був би найшов ся в найбільш прикрім положеню. А преціньу нас єсть богато маючих людий, маючих товариств, що могли зробити якісь цїнні дарунки свому Владицї, що своїми проповідями тисячам вказав дорогу до Христа, а в сповідях потїшив їх серця і вказав дорогу до направи.

Та у нас все мусить бути инакше як у других людей.

Ми Іпатию Потїєви сему, що виборов горожаньство нашій Церквї під польским пановапєм, відтяли пальцї, сьвятого Йосафата, сей найбільший скарб нашого народа, сего ангела в людскім тїлї, котрого жиди, кальвіни і схизматики за житя узнавали за сьвятого, ми его зарубали, а тепер ще плюгавимо его память. Митрополита Анґеловича зрадив польским повстанцям наш чоловік і ему грозила смерть або тяжка вязниця, колиб австрийскі війска не здобули були Львова. Еміненцию кардинала Сильвестра, що так щиро займав ся нашою Церквою і нашим народом, зневажили плюгавим способом у Відні таки наші „леґінї“ і молойцї. На Є. Е. Митрополита Шептицкого кинув каменем до льокалю »Зорі« наш „маладєцъ“ а в »Дїлї« піддержуванім духовеньством, накинув ся нечуваним способом украіньский редактор. Преосьв. Константина, Григория і Сотера плюгавлять також наші часописи. Мимоволї приходить менї на гадку вислів одного ческого сьвященика. — Розмовляло ся про мучеників. — В часї розмови сей ческий отець каже так: »ми, Чехи, найлїпше робимо, ми собі самі творимо сьвятих. Инші народи висилають епископів та сьвящеників до диких народів і там они доперва діставали мученичий вінець.

Ми робимо лїпше. Ми св. Вячеслава скинули з моста у Велтаву і вже маємо мученика«.

Справдї! Ми в переслїдованю своїх Архиереїв наслїдуємо жидів, що майже всїх своїх пророків поубивали, крім Ілиї, якого Г. Бог особлившим способом покликав до себе. Та щоб нас не стрітила за се доля жидів! Пора вже нашій суспільности опамятати ся і кликнути голосно: »проч зі зрадниками Церкви і народа«. Але не лише що треба так кликнути, але треба і так зробити. На се вже найвища пора. Вже пора зачати реалїзувати Божі пляни, до яких покликало нас Боже Провидїнє.

Наша Буковина і цїлий словяньский схід в схізмі.

Наш нарід зачинає навіщати страшно в наслїдках проказа невірства та індеферентизму. Пора дати основу якійсь новій институциї, відки вийшли би люди повні апостольского духа, що вилїчили би наш нарід з індеферентизму і невірства, а заблудшим землякам і другим народам вказали правдивий шлях віри. Ми призначені до апостольства Сходу, пора на се прийшла — і застала нас неприготованними! Отже кличу до усїх в нашій суспільности, що хотять приложити руки до правдивого движеня нашого народу і »словяньского Сходу«: зробіть щось в сїм згляді! А пора до сего лучає ся дуже гарна, бо сього року сьвяткуємо 60-лїт. ювілей сьвященьства Св. Отця.

Отже нумо до дїла!!!

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Автонома; римо-кат.: Клеофа. — В суботу: руско-кат.: Корнилия; римо-кат.: Киприяна.

— **Дицезальний Синод в Станиславові**, який радив від 15. до 18. с. м., числив 105 учасників з кругів духовеньства. Ухвали Синоду будуть небавом оповіщені.

— **Іспит зрілости** в рускій ґімназиї у Львові в осіннім речинци розпочав ся письменними задачами ві второк. До письменного іспиту засїло 10 абітуриєнтів. Перша задача була з руского письменьства на тему: „Характеристика руского письменьства від часів по Т. Шевченкови“. Нині кінчить ся письменний іспит а в суботу починає устний.

— **Щедрість сойму для руского „Сокола“.** Вже нераз писали ми, як гал. сойм несправедливо відносить ся до нашого „Сокола“ при роздїлї краєвих субвенций, удїлюючи ему дрібну решткy, що остане по щедрім вивіноваю польских »Соколів«. І так Sokół-Macierz себ то центральне львівске товариство польске для цїлого краю, дістає 1.000 К субвенциї а з окрема »Sokół-Lwów« 2.000 К і стількож краківский Sokół; по инших містах дістають „Sokoł-и“ краєвої субвенциї в лучній сумі 7.500 К, крім, розуміє ся, всяких повітових субвенций, які ухвалюють повітові ради навіть у східно-галицких, руских повітах. Разом виносить се 12.500 К краєвої субвенциї на польского „Sokoł-а“. Натомість рускі „Соколи“ дістають доси всего на всего 500 К субвенциї, з яких львівский „Сокіл“ одержує аж 200 К! А коли прийде петиция »Сокола« на дневний порядок сойму, то певно скаже перша польска соймова більшість, що »Русинам ростуть апетити«. А тимчасом руский »Сокіл«, який обнимає 21 ґімнастичних філій і до них висилає делеґатів для урядженя дїловодства і введеня науки ґімнастики, видає фахові підручники для ґімнастики, устроює ґімнастичні курси для учителїв ґімнастики і вибразовує їх до державних фахових іспитів — той „Сокіл“ домагає ся в своїй петициї до сойму тілько 1.000 К субвенциї! Еще гірше має ся справа з пожарним Сокільством, бо на него сойм не дає нїчого! А львівский „Сокіл“ має преціньяк відомо, 390 пожар. філій, перевів від року 1903 поверх 200 пожарних курсів і люстраций по селах, розсилає філіям даром друки, потрібні до основаня і веденя товариства і дає наклади на фахові видавництва з обсягу пожарництва. Однак польска більшість соймова дає на польский Związek ochotniczych straży pożarnych we Lwowie 10.000 корон, а що той „Związek“ хотяй є чисто польский, називає себе „krajowy“, то се вистарчає соймовій більшости, щоби відмовити рускому „Соколови“ всякої підмоги, бо мовляв: его вже не треба, коли є „związek“. Отже наш пожарний »Сокіл« подав ся тепер о 8.000 К субвенциї! Чи

можна вже скромнїйше? — а побачимо, яку дадуть ємy відповідь. Велику надїю кладе »Сокіл« на те, що промовляти за сокільскою петициею приняв ся голова українсько-руского соймового клюбу др. Евген Олесницкий і він представить досадно соймовим менерам ту кривду, яка дїє ся рускому „Сокільству“ під зглядом краєвої підмоги, черпавої з податкового гроша обох народів. Пожарним »Соколам« розіслав львівский »Сокіл« блянкети петиций до підписуваня. На жаль, коли перед двома роками »Сокіл« був в змозї внести 150 сокільских петиций з 9.600 підписами членів, то сего року надійшло доси всего 110 петиций з 6.000 підписами. Чи решта пожарних »Соколів« добровільно зрікає ся краєвої запомоги з власних податків? Петиції можна ще надсилати до львівского „Сокола“, ул. Руска ч. 20, а їх можна буде еще долучити до збірного соймового поданя.

— **„Учительска Громада“.** Статут товариства учителїв висших шкіл „Учительска Громада“ приняло мінїстерство до прихильної відомости рішенєм з дня 16. червця 1908 і дотичну резолюцию переслало дня 30. червця 1908. до Ч. 20.455/08 до намісництва. Хоч намісництво ще доси не доручило підписаним на статутї резолюциї мінїстерства, то з уваги на згадане рішенє мінїстерства і обовязуючого закона статут товариства має вже законну силу і введеню товариства в житє не стоїть уже нїщо на перешкоді. З причини пануючої шкарлятини і спізнених вписів у львівских школах не могли перші загальні збори, як се первісно проектовано, відбути ся в днях 20. і 21. вересня і відбудуть ся невідклично в днях 1. і 2. падолиста с. р., а се тому, щоби уможливити членам товариства як найчисленнїйшу участь в перших загальних зборах. Програму зборів подасть ся в половинї жовтня до прилюдної відомости. Всякі письма о близші пояснення як і зголошеня в члени належить посилати на адресу секретаря статутового комітету Юлїяна Стефановича, учителя філії рускої академічної ґімназиї у Львові в „Народнім Домі“ при ул. Вірменьскій ч. 2, на III. поверсї. — Від статутової орґанїзацийної комісиї Товариства учителїв висших шкіл „Учительска Громада“.

— **Вирвав ся як голий з конопель** Dziennik polski забрав голос про... руску правопись і каже, що »без найменшого сумнїву фонетика причинила ся дуже до згайдамаченя переважної части рускої суспільности в Галичинї, а се тим чином, що присвоїла їй витвори гайдамацко-анархістичної лїтератури закордонної, яка стала ся одиноким і виключним кормом духовним рускої молодїжи в Галичинї«. Так само говорить „Галїчанїн“, але ємy можна се простити, бо фонетична правопись підорвала кацапам ґрунт при туманеню несьвідомих мужиків однаковою правописию з Москалями. А на адресу Dziennika можна лише сказати, що треба не мати глуздів в голові, аби на серио твердити, що фонет. правопись могла мати лихий вплив на суспільні справи.

— **Непорядки на зелїзниці.** В Турцї к. Стрия закуплено онодї 17 волів для ґоральнї в Хоросткові. Воли замкнено до невідповідних возів призначених для коней, через що на стациї Підвисоке 3 воли вискочили з воза і поломали собі ноги. Заряд зелїзниці казав волів добити, а решту замкнено направду так, що всї 14 подусили ся, заки доїхали до Хоросткова. Тепер заряд зелїзниць буде мусїв заплатити 5.000 К відшкодованя.

— **Отвореніе кухарской вистави** у Львові наступить 3. жовтня с. р.

— **Ще в справі »Істориї України« М. Аркаса.** В 199 ч. »Ради«, у відповідь на замітку д. Пісняченского в справі рецензий істориї Аркаса в „Л. Н. Вістнику“, оден із рецензентів, д. Липиньский, подає пояснене до своєї рецензиї і запевняє рішучо, що істория Аркаса, мимо ей хиб з наукового погляду, для справи национального відродженя корисна“. Подаємо в цїлости се пояснене д. Липиньского і вижидаємо пояснення другого рецензента проф. Грушівского, чи він обстає при своїм поглядї, що стория Аркаса „некорисна“, а зглядно »шкідлива« не лише з наукового, але й з национального і просьвітного погляду. — *Ред. Русл.* »В ч. 192 »Ради« д. Пісняченский в своїому фейлєтонї порушує важну справу национально-культурного значіня »Істориї« д. Аркаса, твору для нашої переходової доби досить типічного. Привід до сього фейлєтона дали д. Пісняченскому рецензиї на згадану Історию проф. Грушевского і моя, поміщені в VIII кн. »Л. Н. Вістника«. З огляду на ширше значіне порушеної д. Пісняченским справи, вважаю спростувати чисто субєктивну гадку д. Пісняченского, неначеб я в своїй рецензиї „накинувсь на творця і на редактора істориї України-Руси мокрим рядном«, а значить, і саму Історию признав нїчого не вартою. Таких висновків на підставі моєї рецензиї, поміщеної у „Вістнику“ зробити не можна тому, що в нїй я тільки показую (а не »висловлюю“) фактичні, на мою думку, хиби та фактичні заслуги (форма викладу, так, особливо мова і т. и.) популярної істориї д. Аркаса. Підкреслено слово „популярної“ тому, що з наукового боку хиб в Істориї, як се зазначає проф. Грушевский, можна знайти значно більше; але, дивлячись на сю Історию, як на книжку популярну, а не як на „науковий підручник“, я сих всїх хиб не зазначував, а натомість звернув увагу на шкодливі в популярній книжцї »навіть тіпоґрафскі помилки«, про які згадує д. Пісняченский. Колиж тепер мова зайшла про национально-культурне значінє та заслуги Істориї д. Аркаса, то щоб не давати приводу до хибного товмаченя моїх поглядів як рецензента (як се зробив д. Пісняченский), мушу пояснити, що вважаю появу сієї Істориї явищем в нашому национальному житю безумовно відрадним, а для справи национального відродженя користним, хоч особисто не солїдаризуюсь зовсїм з її хаотичною ідеольоґією і з далекими, несимпатичними для мене рисами та тенденциями, що подекуди проскакують у книжки (напр. вся ося „різанина“, оповіданя про Гладкого і т. и).

Відрадним явищем — появу Істориї д. Аркаса, називаю тому, що вона сьвідчить про зріст национальної сьвідомости серед тих верстов українського народу, що досї стояли оддалїк від сьвідомого национального житя; а користною сю Історию вважаю не тільки тому, що немає кращої, як каже в кінцї своєї статї д. Пісняченский, але й тому, що вона з специфічною ідеольоґією служить переходом від ідеольоґій „отечественныхъ исторій“ і всяких иныхъ „Еруслановъ Лазоревичей“ (ідеольоґій дуже що міцно закоренїлих в верствах середньої українськой буржуазиї), до ідеольоґії сучасного сьвідомою українства. Менї здаєть ся, що Істория д. Аркаса поширить ся там, куди майбутня, добра, відповідно до ідеольоґій теперішньої більшости сьвідомих Українців популярно написана Істория (а її нам дуже і дуже треба!) не хутко ще дійде, або може й нїколи не дійде. Серед сих верстов українского народу, серед сих запущених, кажучи словами д. Пісняченского, „рідних перелогів“, які тільки й можна орати „плугами старої системи“, бо для „нових“ вони ще, або може й зовсїм, нездатні, будитиме вона безперечно (як на се маємо докази) национальну сьвідомість. Бажаючи национального відродженя цїлого українського народу, а не тільки певних, перейнятих однаковим сьвітоглядом сучасного українства, его частин, думаю, що дїло, яке робить і довго ще робитиме Істория д. Аркаса, дїло для сього відродженя корисне“.

В. Липинський.

— **Холєра в Петербурзї.** Вчера занедужало на холєру 392 особи, а померло 154. Всїх хорих на холєру в Петербурзї є тепер 1692 особи. Між иншими захорувало на холєру 29 вихованків воєнної школи. Холєра не поминула також царскої резиденциї в Петергофі, де було доси 27 випадків сеї пошести. Також в Царскім Селї занедужало кілька осіб на холєра з Яремою. Незабаром прочитаю Хмельницщену и докінчу сю думу.

Хотів я посилати и »Циганку« (перероблене оповіданє з „над Бистрицею“) так зачав усю книжку й Олену переписувати и ще переписати не вспів. Вправді дав я до Редакциї „Циганку“, особно переписану, однакож скажу, що встримали ся з друкованнєм, бо там через помилку богато при відписї поопускано.

Писав би я ще більше, бо у мене новинок ціла потреба, так щоб коли тепер занятий справами громадськими — отже лишаю се, як присилати буду „Циганку й Олену“, а се наступить певно до місяця, хібаб мині, щось надзвичайного перешкодило в роботі.

Кінчуж на сей раз мій лист и ще раз поповняю прозбу, прости мині, мій Друже, не гнівай ся за те, що сталось — забудь мині усе и понови нашу приязь — и озовись хоть слівцем до мене, а я остаюсь завсіди щирим Твоїм приятелем

Осип Барвіньский.

Листи до мене рекомандуй, щоб певно до моїх рук доходили, бо тут в семінарі унаходятця такі люде, що хотілиб мої листи читати, як се було вторік.

Львів, 13. в день Покрови 1869.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

149.

Лист Осипа Барвіньского до Ізидора Воробкевича,

писаний 13. жовтня 1869.

(Дальше).

Прохав я Тебе ще в липцю о перебаченє — забути усе, що сталось а повернутись до мене из тим тетлим серцем, з яким Ти давнійше до мене повертав ся; так годі мабуть нині діждати ся вже більше такої щирости до мене від Твоєї особи, як колись між нами була; „годі“, здаєтця мині, чую від Тебе. Так нічогож мині робити, бо в мині не вигасла, а ще більше взгоріла та приятельска любов до Твоєї особи, и мучить вона мене що раз більше и грезе сумління за ті погани листи, уражуючі всякі приятельскі чутя. Я не витерпів, неділдавшись від твоєї особи перебаченя свому молодшому братові, що почув ся бути виннім и просить пощади — не витерпів я и пишу знов, хоть знаю, що думаєш о мині яко про ледачого чоловіка. Не думав би Ти, мій Друже Єдиний, нічого злого про мене як би знав моє прикре положенне, котре уже рік цілий майже ні трохи не змінюєцця. Написав би Тобі усе, розяснив би як та що, колиб такі річи по листах писати годилось. Вислухавши отти річи, Тиб мимоволі скрикнув, що я „безталанний“. Нехайже отце буде намість екскузи мого писання до Твоєї особи, нехай не вдивує, що я смію изнов писати до того приятеля, котрого я так тяжко уразив, що и пробачити мині не хоче.

А тепер, мій братіку, мій Єдиний, посилаю Тобі книжки, що брат Олександро мині лишив: Конотопську Відьму, Козир-Дівку. От тобі й скарб и Добре роби — заразом и поклін від ёго. А від себе посилаю Вовчка II-ий том и засилаю велике спасибі за вижичення. При тій спосібности посилаю одну книжку, де есть Твоє оповіданне и желаю Тобі від щирого серця, щоби уся вона наповнилась хорошими Твоими поезиями та оповіданями на славу усій Україні. Посилаю також частину ндуми „князь Ярема“, с котрої перший вступ був у Правді печатаний, за що Ти дуже на мене вгнівився. Посилаю отже хоть частинку сеї думи и прошу Тебе, переглянути ії. Коли вона так зроблена, як би Ти сам ії написав, то прошу дуже, не віказуй ся від того, своє имя підписати и узнати ії за свій власний утвір. Як же ні, то прошу мині ії назад звернути и позволити міні сю думу за свій утвір узяти. Кінця сеї думи не посилаю, бо затримався я на именах Денджа, Остап и не знаю певно дальшого походу и місця боїв Кривоноса з Яремою. Незабаром прочитаю Хмельницщену и докінчу сю думу.

Хотів я посилати и »Циганку« (перероблене оповіданє з „над Бистрицею“) так зачав усю книжку й Олену переписувати и ще переписати не вспів. Вправді дав я до Редакциї „Циганку“, особно переписану, однакож скажу, що встримали ся з друкованнєм, бо там через помилку богато при відписї поопускано.

Писав би я ще більше, бо у мене новинок ціла потреба, так щоб коли тепер занятий справами громадськими — отже лишаю се, як присилати буду „Циганку й Олену“, а се наступить певно до місяця, хібаб мині, щось надзвичайного перешкодило в роботі.

Кінчуж на сей раз мій лист и ще раз поповняю прозбу, прости мині, мій Друже, не гнівай ся за те, що сталось — забудь мині усе и понови нашу приязь — и озовись хоть слівцем до мене, а я остаюсь завсіди щирим Твоїм приятелем

Осип Барвіньский.

Листи до мене рекомандуй, щоб певно до моїх рук доходили, бо тут в семінарі унаходятця такі люде, що хотілиб мої листи читати, як се було вторік.

Львів, 13. в день Покрови 1869.

ру. До великих розмірів, яка прибрала холєра, причинила ся безрадність і безчинність санітарної ради міської. Она не подбала ані про бараки для недужих, ані про вози до перевозу хорих, ані про лїки. На цвинтарі має лежати поверх 100 мерців не похоронених.

— **500-лїтний ювілей свого істнованя** обходило місто Чернівцї. День перед сьвятом прибрало місто сьвяточний вигляд — всюди маяли на вітрі краєві і национальні хоругви. Та ювілей не міг вдати ся так, як сего всї сподївали ся, бо вже рано зачав падати дощ, який за кождим разом змагав ся. На ювілей приїхали чужі гостї, між ними віцебурмистр др. Саре з Кракова та др. Ашкеназе зі Львова. По привитаню наспівших гостий передано почетний дипльом бурмістрови бар. Фіртови, а опісля доконано посьвяченя міської хоругви, до якої пані поодиноких народностий (в імени Русинів п. віцемаршалкова Стоцка) прибивали ленти о национальних барвах. Вечером відбуло ся в міськім театрі сьвяточне представленє, в якім брало участь і руске товариство »Боян« вдачно виконаним »короводом«. Представленє закінчив живий образ укладу ради. Захара. Закінченєм ювілею був величавий равт в салї засїдань міської ради, на якім явили ся представителї властий з президентом краю др. Бляйлєбеном, репрезентанти преси, товариств і чужі гостї.

Оповістки.

— **Зміни в староствах.** Намісник перенїс старосту з титулом і характером радника намісництва Антона Шидловского зі Скалата до Стрия, покликав старосту Льва Річіого зі Старого Самбора до служби в намісництві, перенїс старосту Станислава Коритовского з Коросна до Жовкви і старосту Емиля Чапельского з Домброви до Коросна; покликав старосту Гіроєнима Заградника з Косова до служби в намісництві, перенїс старосту Едмунда Станиславского зі Зборова до Товмача, поручив старшому комісареви повітовому Іванови Мондзєлови, управу староства в Домброві, старшому комісареви повітовому Володиславови Красуцкому управу староства в Зборові, секретарови намісництва Адольфови Пясецкому управу староства в Старім Самборі, секретареви намісництва Емануїлови Бохеньскому управу староства в Скалатї, секретарови намісництва др. Гуґонови Шварцови управу староства в Косові і секретареви намісництва Викторови Ридльови управу староства в Тарнобжеґу.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 23. вересня 1908.

По відчитаню петиций та внесень, між якими були внесеня пос. Кивелюка в справі доповненя постанов громадских законів і закона про повітові репрезентації, сойм відослав дотичними комісіями справозданя кр. вид. що до петиций кількох міст зах. Галичини і приступив до вибору 12 ревідентів. З руских послів вибрано ревідентами соймовими: Кивелюка і Тим. Старуха.

З дневної черги мотивували свої внесеня о розширенє краєвої автономії пп. Саре і Шецель; п. Долїньский жадав перемінення III. польск. ґімн. в Перемишлї на зреформовану ґімназию реальну, пп. Тертіль і Баталія промовляли за перетворенєм висшої реальн. школи в Тарнові на ґімназию нового типу, пос. Мариєвский за отворенєм ґімназиї нового типу в Величцї, а п. Ценьский за такоюж ґімназиєю в Чорткові. Пос. Куровець мотивував своє внесенє в справі виєднаня в скарбі суровиці або сільних омолів для всїх громад калуского повіта. Всї сї внесеня переказано дотичним комісиям.

В дальшім ході нарад пос. Куровець промовляв за своїм внесенєм що до прискореня реґуляциї гірских потоків в Калущинї і в справі украєвленя дороги з Калуша до Журавна. Внесеня поручено комісиям. Між иншими промовляли вчера також пп. Ганчаковский і о. Сеник, перший в справі реґуляциї Бистрицї, другий в справі будови мосту на Днїстрі коло Журавна. Оба бесїдники уживали народної мови з деякими висловами зі словаря „брідскої паламарщини“.

Засїданє скінчило ся о год. 1½ по пол.; слїдуюче нині.

Телеґрами

з дня 24. вересня.

Будапешт. Болгарский кн. Фердинанд з жінкою прибули ту вчера зложити нашому монархови желаня з нагоди ювілею. В честь гостий відбув ся на замку в Будї ґалевий обід.

Відень. Mittags Ztg доносить, що наслїдком люблянських розрухів нїмецкі студенти рішили не допустити до впису всїх взагалї славяньских студентів на віденьскій університет.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 23. с. м.: Михайло Рудий, Стрий; о. Григорий Мороз, Бориня; Антонина Левандовска, Краків; Анна Лопатиньска, Копичинцї; о. др. Василь Левицкий, Сокаль; Єлена Раставецка, Чернівцї; Йосиф Хомишин, Чернівцї; др. Еміль Савицкий, Тернопіль; Лука Салїчук, Розджалів; о. Михайло Раковский, Букачівцї; о. Василь Демянчук, Хлопівка; др. Максимілїян Френкель, Журавно.

Вийшла нова книжка Мойсєя Гала: Сьвятий Стефан перший мадярский король, з многими образками. Ціна 80 с. Можна дістати в книгарнї Ставропигийского Інститута а також в Угнові у І. Білика, ц. к. професора ґімназияльного.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (9—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евґена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Рідний Край літературний й громадский тижнивник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річне 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщенська Nr. 97.

Куращийний і столовий виноград найкращої якости, щоденно сьвіжо зриваний, 5 кільоґрамова пачка franco 3 K 50 сот.

L. Altneu, Versecz 4. Ungarn.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Січей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні

признания

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

Лїкар внутрішних недуг

Др. Мирон Вахнянин

мешкає тепер

при ул. Зїморовича ч. 5. у Львові.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 K без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний),

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченїм роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	K 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	K 1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою! Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Шустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11 10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Шустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 208. Львів, субота дня 13. (26.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Москвофільскі дурисьвіти.

(△) Наші москвичі взяли ся знов випробованими давно способами до туманеня сьвіта і звернули тепер свою роботу на сойм, щоби там з підмогою »русскаго клуба« почати боротьбу проти шкільної правописи (т. зв. фонетичної, хоч она в дїйсности не є фонетична, але їм вельми осоружна, бо спиняє московщенє рускої мови). Отже в петициях до сойму виготовлених московским штабом а накидуваних селянам до підписуваня, мають они доказати, що „фонетика“ унеможливляє рускому населеню читанє церковних книг, відриває его тим способом від церкви і причиняє ся до ширеня крайних змагань. Москвичі постарали ся вже о те, що й їх Leiborgan Dziennik polski, потвердив своїм авторитетом, що фонетика причинила ся до zhajdamaczenia ruskiego społeczeństwa, до розширеня анархічної лїтератури ітд. ітд. На все те можна сказати: кади тому, що носа не має!

Передовсїм треба зазначити, що й тодї, коли в школах була т. зв. етимольоґічна правопись, зовсїм молодїж шкільна не уміла читати церковних книг, бо зовсїм що иншого етимольоґ. правопись уживана ще подекуди в гражданцї, а що иншого церковні книги з титлами (скороченями). Давні етимол. букварі мали при кінци церковну азбуку і титли, але їх тодї нїхто не вчив, а коли хто з селян умів читати церковні книги, то хиба привчив ся у дяка.

Заслугою ради шк. кр. з часу введеня нової т. зв. фонет. правописи є як раз, що звернено увагу на науку церковного письма і в тій цїли уміщено не тілько в Букварі (Школа народна ч. I) фонетичнім церковну азбуку і щоденні молитви початкові кирилицею, але сему читаню церковного письма присьвячує ся на висших студиях науки в народних школах що раз більше уваги і часу. Отже в Школї народній ч. II є при кінци додані Пісні благальні відтак Символ вірн, а в Школї народній ч. III Тропарі, прокимени, „Апостол і Молитви щоденні. Таке пусте говореня, що фонет. правопись причинила ся до розповсюдженя радикальної, гайдамацкої лїтератури є прямо безглуздне, бож Бакунін і всякі росийскі революционери, нїгілїсти і анархісти не писали фонетикою, а також застаріла анґлїйска і француска правопись так далека від фонетики служить всяким революционерам до розповсюджуваня своїх змагань.

Отже не о те нашим москвичам ходить, але налякати Поляків гайдамачиною і випросити собі етимольоґію для московщеня рускої мови. Hier liegt der Hund begraben!

Полїтичний огляд.

Будапешт став тепер задля побуту там монарха важним полїтичним осередком. В четвер прибув там кн. Фердинанд Болгарский з княгинею, щоби цїсареви зложити бажаня з нагоди 60-лїтного володарства. Приїзд болгарского князя стає також певним доказом щирих взаємин молодого Дунайского князївства з Дунайскою монархією. Болгария осягнула протягом трийцятилїтного єствованя трудною дорогою з турецкої провінциї до новітної, на европейских підвалинах опертої держави великий поступ а хоч що до імени є Туреччині підвладною, є в дїйсности полїтично самостійною культурною державою. Сьвітле приняте княжої пари в Будапештї, недавне іменованє князя власником 11. полку гузарів стають певним доказом, що князя Фердинанда уважають самостійним володарем. Від часу мінїстерства бар. Ерентала витворили ся приязні до Австриї відно-

Польскі конспираций серед руських питомців і духовеньства в Галичині

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

З огляду, що письмо відозви було подібне до письма о. Михайла Ґадзїньского, руского пароха в Пневій (Pniowe), станиславівского округа, тому рішено за ним слїдити, тим більше, що після урядової реляциї, він належав „zu den besser gebildeten gr. kath. Pfarrern“ і через те „war er das Orakel aller übrigen Pfarrer und Pfarr-Administratoren des Kuttyer und Kossower Gebirge; bei ihm haben sie sich oft Rath erholt und seine Weisungen befolgt. Auch sprach er mancher mahl über politische Neuigkeiten, was die gr. kath. Pfarrer in der Regel nicht thun[1]). Ще в вересни 1831 р. відбуто ревізию в домі адмінїстратора парохії в Мартинові (стрийского округа) о. Скалиша, який говорив перед парохом Брошньовским зі Студїнки, що в Мартинові кольпортують якусь революцийну відозву. При переслуханю заявив о. Скалиш, що про кольпортажу якої небудь відозви в теперішнім часї він не знає, що однак читав революцийну відозву ще в р. 1832, коли був питомцем духовної семінариї, а дістав її з рук питомця Кирила Слоневского[1]).

В відозві, про яку говоримо, а яку з окрема друкуємо[2]), накликувано руский нарід, щоби в злуцї з Поляками та иншими свободолюбними народами прогнав »крілїв та цїсарів«.

Слоневскому грозив карний процес »wegen des Verbrechens der Störung der öffentliechen Ruhe des Staates«[3]). В очах уряду обтяжала Слоневского сильно ся обставина, »dass dieser junge Geistliche in seiner Wohnung die Bildnisse berüchtigter Führer der Umwälzungsparthei als: des Mickiewicz, Heine, Börne und Rottek hielt und sonst ein unruhiger und überspannter Mann ist“[4]).

Остаточно однак не доведено Слоневскому, щоби він ширив сю відозву і суд відступив від обвиненя. Львівска ґубернїя зажадала від митрополита, щоби усунув Слоневского з дотеперішної посади, на що в імени митр. Левицкого відповів дня 17. серпня 1837 р. ґенеральний вікарий Барвіньский, що Кирила Слоневского перенесено на сотрудника до Бережан і віддано під надзір тамошного пароха, о. Мих. Павликова[1]). Заряджене консисторії приняла президия ґубернії письмом (Nr. 1218/ggg 1837) до відомости, причім зазначила, що дальше слїдство застановлено. Окремим письмом поручила президия ґубернії старості в Бережанах, щоби слїдив за Слоневским[2]). Нагляд старости за Слоневским не тревав довго. Слоневский умер в р. 1839, а його тесть, о. Симеон Підляшецкий заденунциовав після його смерти пароха в Сасові „de libro quodam atheismo scatente per defunctum in Brzeżany cooperatorem Cyrillum Słoniewski parocho Sasoviensi, Joanni Czerniawski communicato«[3]). Слоневский був вмішаний в р. 1839 в процес Гречаньского, про який розкажемо в дальшій главі, однак смерть звільнила його від кари. В однім з урядових актів читаємо, що цїсар Фердинанд „den Beschluss des Straffgerichtes, die Angelegenheit des Johann Prochaska und des

---

[1]) Презид. Архів льв. Намісництва Nr. 572|ggg 1837 (рапорт коломийского старости з д. 20. цьвітня 1837 р.).

[1]) Презид. Архив льв. Намісництва Nr. 1268|ggg 1837 (Рапорт стрийского старости Краттера з дня 20. вересня 1837 р.).

[2]) Порівнай: Материяли Nr. 6: Революцийна відозва, найдена в р. 1837 у о. Кирила Слоневского«.

[3]) Презид. Архив льв. Намісництва Nr. 1218/ggg 1837 (письмо карного суду з дня 2. вересня 1837 р.).

[4]) Тамже Nr. ad. 834|ggg 1837.

[1]) Тамже Nr. ad 834/ggg і Gestions-Protokoll des griech. kath. Metrop. Ord. з р. 1837 Nr. 95.

[2]) Тамже Nr. ad 1218/ggg 1837.

[3]) Gestions-Protokoll des griech. kath. Metrop. Ord. з р. 1839. Nr. 55. (письмо Підляшецкого з дня 24. XII. 1839).

сини, а інтервенция Австриї в справі пригоди дипл. аґента болгарского в Царгородї Ґешова доказує, що Болгария є помічницею Австриї в балканьскій полїтицї. Підчас обіду даного в честь княжої пари відповідаючи на бажаня висловлені князем виголосив цїсар тоаст, в котрім зазначив, що в приїздї князя бачить поруку удержаня мира і добрих взаємин з Австро-угорскою монархією і висловив бажаня щастя сему молодому краєви, котрий завдяки мудрій управі і таланто ви болгарского народу так сьвітло розвиває ся.

Дневники загально вказують на сю обставину, що в тоастах князя і цїсаря виразно зазначено майже повну независимість Болгариї, а зазначене такого становища є для Болгариї тепер тим важнїйше з огляду на спір єї з Туреччиною о обиду Ґешова і о ту частину ориентальної зелїзниці, котра йде через область болгарску. Турецкий комісар в Софії вручив на приказ великого везира правительству болгарскому ноту, в котрій домагає ся, щоби Болгария віддала турецким урядникам ту часть ориентальної зелїзниці, котра йде через єї область. Од наче болгарске правительство має на се відповісти, що се є внутрішня болгарска справа і про неї буде переспрaвляти лише з дирекциею ориентальних зелїзниць, а не з турецким правительством, а зелїзничим рухом на тій лїнії будуть на дальше кермувати болгарскі урядники. В справі Ґешова вислав вел. везір заяву болгарскому правительству, що не мав найменшого заміру заподіяти обиду Ґешову, а колиб він не міг вернути до Царгорода, то правительство турецке вижидає приїзду его наслїдника і прийме его вельми приязно.

Угорский сойм після вибору делеґациї відрочив ся, щоби дати спромогу буджет. комісиї приготовити справоздане про буджет а тодї збере ся на дальшу сесию. На запитане посла Влада (Волоха), чи правительство думає вне-

сти виборчу реформу оперту на основі плюральности, що було би суперечне з договором заключеним коалїциею з монархом і начерком б. мінїстра Кріштофого, відповів ґр. Андраші, що не бачить потреби подавати до відома начерку виборчої реформи перед єї внесенем в соймі. Плюральність не стоїть в суперечности з загальним правом виборчим, але загальне право є прямо услівем плюральности. Короля не обовязують дїла правительства неействуючого, а засада плюральности не є суперечна з договором заключеним з Короною.

Події в Любляні дають вольнодумним Нїмцям привід до звороту неприхильного правительству. Розійшли ся навіть поголоски про поданє мінїстерства о відставку, одначе показало ся, що лише мінїстер Праде поновив свою давнїйшу просьбу о відставку. Тимчасом напасти национальних загорільців проявляють ся деинде. В Брунові в Чехах, все нїмецкі загорільці напали ческих робітників, що проходжували ся ринком і там дійшло до бійки, а доперва жандармерия і полїция привернули спокій. Тим способом призбирує ся доволї материялу до наглих внесень, щоби затамувати всяку роботу в держ. радї і щоби розятрити ще більше і так уже безмежно розогнені национальні пристрасти. Справдї невідрадні вигляди для держ. ради.

Положенє в Новобазарскім санджаку стає щораз грізнїйшим і можна кождої хвилї сподївати ся поважних подій. Задлятого австро-угорскі власти військові подвійними патролями стережуть найбільш загроженого і найважнїйшого просмику Ябука, котрий веде через гори до Плевле. Між турецким військом розкинено з Білгороду наслані відозви, в котрих домагають ся відкликаня війска австро-угорского з санджаку. Очивидно о тім не може бути мови.

Допись.

З Самбора.

Наука рускої мови по польских ґімназиях.

Минувшого року підносили ми справу науки рускої мови по польских ґімназиях східної Галичини, виказуючи конечність заведеня зміни в сїм напрямі.

В ґімназиях тих, до котрих задля недостачи руских шкіл ходять сотки рускої молодїжи, наука рускої мови є предметом надобовязковим навіть для молодїжи рускої, а нота одержана на сьвідоцтві не впливає на загальний поступ. Справа ся є болюча і крайно обиджаюча наш нарід, щоби его мова рідна стояла низше мови чужої пр. французкої, латиньскої і других, та полишена була до вподоби ученикови, або нї. Не знаємо, чи є де на сьвітї нарід, у котрого лишено би недолїткам довільність в виборі ученя ся своєї мови, чи є де нарід, котрий би позволив, аби по школах его молодїж не учила ся рідної мови. Днесь на науку рідної мови кладуть всї народи переважний натиск, а ми єсьмо в тім сумнім станї, що добиваємось обовязковости єї, бачучи наглядно, які сумні наслїдки пливуть для нас з сего стану.

Переглядаючи справоздання ґімназий східно-галицких бачимо, що значний процент нашої молодїжи не побирає науки рідної мови мимо сего, що при сих ґімназиях суть системізовані посади учителїв рускої мови. Мимоволї насуваєсь на гадку питане, чи обяв сей не викликують посторонні впливи від котрих школа повинна бути хоронена.

На разї здержуємо ся від розслїджуваня і виказуваня причин, а звертаємось лишень з початком року шкільного до міродатних чинників з прошенєм, щоби вглянули в сю справу, розсїдили ю і неприродний стан в час усунули.

Молодїж руска шкіл середних зголошуєсь в значній части до званя духовного, має стати проповідниками і учителями нашого народу, має промовляти до него рідною мовою, тож насуваєсь питане, чи одиниці сї, що через час науки не хотїли знати звоєї мови, цурались єї і легковажили, будуть могли успішно працювати для народу в церкві і школї. Наші епископати, що все кріпко стояли на сторожи прав Церкви і народу, повинні звернути на се увагу при приниманю до званя духовного, не менше вплинути успішно на зміну сего стану, аби мова наша знайшла в школах приналежні їй права.

Виборча реформа соймова.

(Промова пос. д-ра Евг. Олесницкого виголошена в соймі дня 22. вересня 1908 року (в скороченю).

По раз пятий маю честь виступати в тім соймі з проектом нового закона виборчого. Думаю, що в нинїшній хвилї се найактуальнїйше внесенє і найактуальнїйша справа. Під окликом реформи виборчої відбував ся вже сойм послїдний — під тим самим окликом збираєсь сойм теперішний. Реформа виборча — се має бути перше дїло сего сойму, якого жадає від него край і суспільність — дїло, якого нїяким способом анї відсунути, анї оминути не можна. Обовязуюча ординация виборча, на основі котрої вибраний сей сойм — се перестаріла позісталість епохи, яка давно потонула вже в сумерках істориї — се анахронїзм суперечний разячо з духом часу, сучасним складом суспільности і її потребами.

Доживаюча половини столїтя нинїшна ординация носить на собі пятно полїтичних відносин, серед яких повстала. Були се хвилї тяжкої для Австриї пори — банкротства бахівского абсолютизму, великих клопотів фінансових, тяжких страт і упокорень по нещасливій кампанії італїйскій. Задля улекшеня скарбови державному переказано краям великі задачі адмінїстрацийні, не питаючи о се, чи краї будуть мати фінансову можність сповненя сих задач. Конституция соймів була вже від самого початку анахронїстична. Курияльна система поставила їх на услуги февдалїзму і капіталїзму — чим доведено в поодиноких краях до супремаций национальних і клясових а в слїд за тим викликано війну домашну, яка розіграла ся нинї ширшим неугасимим огнем і довела до неможливих відносин в поодиноких краях і до великого хаосу в державі.

Нинї збирає Австрия плоди того нещасливого посїву, яким забагнили полїтичне житє її октройовані в шістьдесяти роках виборчі ординациї. Нинї спиняє тая борба, яку тодїшні мужі державні нарочно викликували в краях, щоб тим лекше могли ними рядити, правильний розвій самої держави і мстить ся так на її управі, як і на загалї людности, котра за завзятою полїтичною борбою мусить жертвувати свої найжизненнїйші інтереси економічні і культурні. В послїдних десятилїтях перебули краї коронні Австриї, а між ними і наш край великі оволюциї на поли полїтичнім, культурнім, економічнім і социяльнім. До нечувано великого степеня піднесли ся видатки краю на потреби краєві — передовсїм на просьвіту і шкільництво — змінили ся також радикально основи оподаткованя і взага-

---

Cyrill Słoniewski, als durch den erfolgten Tod für abgethan zu erklören, unberührt gelassen hat[1]).

Закінчуючи сю главу, додамо, що дня 9. мая 1837 р. подала президия ґубернії митрополитови призвища питомців ц. к. конвікту у Відни »indagationi ratione politicarum machinationum subjectorum ea cum significatione, quod ad ulteriorem decisionem ad sacros ordines promovendi non sint«. Рівночасно запитувала президия митрополита, котрі з сих питомців належали до його архіепархії[2]). Акт сей не задержав ся у львівскім Намісництві, а через те близших даних про нього не подаємо. Можлива річ, що розходило ся тут виключно о латиньских питомців.

III.

Гяжка кара, наложена на двох питомців духовної семінариї за те, що читали революцийну рукопись, не здержала їх товаришів від недозволеної лектури і конспірацийних стремлїнь.

На склонї 1837 р. велїла президия ґубернії митрополитови (Nr. 1824/ggg 1837) здержати від сьвячень Николу Устияновича, в якого найдено „Seditiosum opus“ »Pielgrzym«[3]).

(Дальше буде).

---

[1]) Президиал. Архив львів. Намісництва Nr. ad 55/ggg 1830.

[2]) Gestions-Protokoll з р. 1837. Nr. 34.

[3]) Gestions-Protokol з р. 1838 Nr. 1. Акт президиї ґубернії має дату 22. грудня 1837 р. Раньше (21. жовтня 1837 р. Nr. 1406/ggg) запитувала президия, де перебуває Устиянович. (Тамже: з р. 1837. Nr. 112).

лї жерела покритя сих потреб — а сойм наш опертий все на старих основах, які роблять его прямо неспосібним подолїти сим новим задачам — і представляє вид старця, котрому велять повнити задачі житеві — а котрому грозить marasmus senilis.

Оттимто і не диво, що серед суспільности росте і кріпшає голосний протест проти такого сойму. Нарід розбуджений полїтично бачить і чує стое упосліджене в тім соймі, чує, що его склад є якраз антітезою тих основ, які у всіх краях Европи признано нині справедливими підставами системи репрезентацийної. Клич за реформою став з кождим днем вні тої палати щораз сильнїйшим — демократизация житя публичного, проникаюча всї его галузи, стремить силою конечности і тут положить свое знамя.

Реформа виборча парляментарна стала в тім напрямі переломом, якого консеквенциї є ясні і неодолимі Загал людности не зрозуміє того нїколи, длячого має терпіти упосліджене при виборі сойму, коли має загальне голосоване до ради державної, для чого той, хто має право говорити там, де йде о рішене справ великих, дотикаючих судьби і полїтичного становища цїлої держави, де йде о буджет соток мілїонів, не має права рішати о справах менших і о буджетї мілїонів, длячого той, хто має право рішати о законах житя і смерти, о унїверситетах, о трактатах заграничних, о будові великих зелїзниць і кораблїв, не може рішати о школах народних і о поставленю мосту на краєвій дорозї (сьміх), а невдоволене сего загалу з обовязуючої ординациї і жадане реформи опертої на тих самих основах, як ординация до ради державної є тим більше оправдана, позаяк справи належачі до сойму, хоч дрібнїйші, однак для мешканців краю є більше конкретні, більше приступні, а тим самим більше інтересні для широких мас народа, як справи належачі до парляменту так, що участь тих широких мас в законодатстві краєвім є вже з того згляду пожаданою.

(Дальше буде).

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Корнилия; римо-кат.: Киприяна. — В неділю: руско-кат.: Воздв. Ч. Хр.; римо-кат.: Косми.

— **Ратункова акция** для навіщених живловими нещастями. Дня 23. с. м. відбуло ся пяте засіданє гол. комітету ратункового під проводом намісника д-ра Бобжиньского. По довшій дискусиї комітет ухвалив, аби цїлу запомогову акцию в осени і в зимі та всї фонди, які є до розпорядимости, обернути на продажу по зниженій цїнї найпотрібнїйшої паші. Продажну цїну отрубів житних (ґрису) означено на 7·50 К, а по 7 К пшеничних отрубів, льняних макухів на 11 К, конопляних на 8 К, вкінци червоної муки на 9 К. Виїмково для селяньских обор зародових має бути та сконцертрована паша удїлювана безплатно. Що до жаданя розділювання, зглядно продажи по зниженій цїнї соломи на сїчку комітет, з огляду на великі трудности такої акциї ухвалив, обмежити єї до громад знищених повению та удїляти їм на закупно соломи якихсь грошевих квот. Розділюване сконцентрованої паші має наступити від жовтня в чотирох ратах що два місяцї. Рівнобіжно зі спродажию сконцентрованої паші має наступити роздїл відпадків соли, одержаної від мінїстерства скарбу. Комітет порішив закупити з запомогових фондів якусь скількість соли для худоби по зниженій цїнї 4 К за метричний сотнар. Роздїл сконцентрованої паші і соли межи повіти головним комітетом наступить на основі внесень, які мають предложити староства до кінця вересня. Однак мимо значних фондів, призначених на ту акцию, він не може узглядняти всїх жадань і потреб, але мусить обмежити ся до несеня помочи тим, над якими висить гроза знищеня господарства.

— **Нові доценти на львівсїім унїверситетї.** Мінїстер просьвіти затвердив ухвали дотичних колеґій професорских в справі допущеня професора II шк. реальної у Львові д-ра Стефана Рудницкого на приватного доцента ґеоґрафії з рускою мовою викладною ва фільософічнім видїлї, а д-ра Влад. Шуховского на прив. доцента істориї медицини на лїкарскім видїлї львівского унївевситету. Мінїстер просьвіти признав важною одержану для краківского унївеситету прив. доцентуру д-ра Генр. Вельовейского на львівскім унївеситстї для ембриольоґії і порівнуючої анатомії.

— **Руска учительска семінария на Буковинї.** Заходом філії »Україньской Школи« в Чернівцях, яку підпер і головний видїл сего товариства, отворено в »Народнім Домі« в Чернівцях рускі приготовляючі курси до учительских семінарий. Доси записало ся до I. хлопячого курсу 18, а до I. дїв. 29, до II. 16. хл. і 20 Русинок, разом 34 хлоп. і 49 дїв. Наука почала ся вже 14. с. м. в двох гарно приладжених комнатах »Народного Дому«. Ранками побирають науку дївчата в двох клясах, а по полудни хлопцї, поки що в одній клясї з двома віддїлами. Дирекцию школи обняв шкільний радник Лев Галицкий.

— **Збиточники чи злочинцї?** Мало що не зелїзничу катастрофу викликали в неділю около 9. год. вечером невисліджені виновники, положивши на зелїзничі шини між Сиховом а Кульпарковом грубий дубовий бальок. Особовий поїзд, що їхав до Львова, ударив цїлою силою на бальок, поторощивши его на кусники, котрі вбили ся між сприхи приладу до гальмованя. Поїздови грозило за кілька секунд вискоченє із шин і страшна катастрофа з необчислимими наслїдками, бо ваґони були переповнені подорожними. Уратував ї машиніст, котрий майже рівночасно з ударом льокомотиви о бальок, пустив контрпару і подвійно загальмований поїзд станув в одній хвилї на місци. Кусники дубового дерева треба було прямо вирубувати зміж сприх та шруб і аж за доброї пів години поїзд рушив дальше з місця, везучи до Львова сотки зденервованих пасажирів. Жандармерия веде в тій справі слїдство.

— **Холєра в Росиї.** Пошесть холєри появила ся в европейскій Росиї дня 8. липня с. р. Від того часу занедужало вже на холєру поверх 7.000 осіб, з того 40% припадає на останні два тижнї. Випадків смерти начислено поверх 3.000. Розріст пошести не всюда однаковий. Коли в самарскій ґубернії і в ростовскім округ випадки холєри побільшили ся о 9%, в астраханьскій ґубернії о 22%, а в тифлїскій о 33%, то в симбірскій губернії зріст холєри виносить 100%, в тавридскій 200%, а в казаньскій аж 239%. Вельми нагально виступила холєра в Петербурзї, де до минулої неділї було поверх 1600 занедужань на холєру. До сего причинила ся недостача всяких приготовань до борби з холєрою, бо там єї не надіяно ся. Тепер жеж, коли заряджено в Петербурзї всякі можливі средства проти холєри надіють ся, що удасть ся єї побороти.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Коломиї.** (Саля каси щадничої. Початок 7½ вечером. Абонамент на 6 вистав 12 К).

В суботу дня 26. с. м. „Жидівка“ опера в 6 дїях Галєвйого. Гостинний виступ М. Шляфенберґа.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

З листу Олекс. Б. до Осипа Б.,
пис. 16/X. 1869.

„Мабуть бачившмся з Воробкевичем. Що там він балакає? Я до ёго ні разу не писав, тільки раз до Млаки“.

150.

Лист Ізид. Воробкевича до Олекс. Барвіньского,
писаний 20. жовтня 1869.

Друже милий!

Давно вже було на часу до Тебе написати, то вижу самъ и признаю мій гріхъ. Одно и друге було на переполі, отъ бувшмъ у горахъ, въ Львові и д. місцяхъ, а теперъ занятій школними справами немігим борши до тебе, мій дорогий друже, відзватись.

Щожъ Ти поробляєшъ, мій милий Олексо? Чи здоровъ, чи дужий, чи веселий? чи може вже з думками одружитись? Я маюсь — „етъ такъ“, як то люде кажутъ занимаюсь музикою далі день и ноче, хожу до школи и проважу найвеселши житє, що на сьвіті бути може, бо співаю (хотяй мушу) від рана до вечера.

Дякую тобі, щось и мене помістивись у твої читанці. Чи прийме ю школна рада? До твого альбума най Господь Богъ помагає, я дуже тішусь, шо тамъ де щось и відъ мене помістити думаєшъ. Нового неможу тобі нічого післати, бо вже давно нічого ненаписавъ. А задумали тутъ такожъ одну часопись відавати. Мовъ вижу, шо ти при сихъ словахъ трохи скривився — бо ми бачъ по многихъ мнінію не вашої партіи. Но діло не такъ чорне, якъ оповідаютъ. Моемъ щиримъ стараньємъ буде, щобъ тамъ лишъ наша мова поміщалась. Просивбимъ и тебе о запомогу, но знаю, що відкажишь и тому не смію тебе навітъ запросити. Оногда писавимъ до твого брата Осипа, и тогожъ такожъ зъ сеї причини о підмогу непросивимъ. Якбисти були оба такі добрі і мені якусь повісточку, поезію або статійку прислали, тобимъ Вамъ подякувавъ, якъ ні, то все васъ спомню добримъ словомъ, бо ви, Барвінчики мої хрищаті, найщиршими Русинами на цілі широкі но безталанні Руси; се моє приконанье. Маємо ми и тутъ скілкохъ людей, котрі працувати мутъ, але насъ мало и намъ відки голова и другихъ сотрудниківъ треба.

Якъ стоітъ зъ твоемъ албумомъ? Коли вінъ війде? Милий Олексо! Зроби ти собі то яко задачу, щобъ що року такий албумъ віходивъ, тимъ ти ся більши наші ненці прислужишъ, ніжъ незнаю чимъ. Привитаімо ми ту книжку щиримъ серцемъ и мемо ії зъ усеї сили підпирати. Старай ся лишъ добрі річи поміщати, лудше менше, а доброго.

Будь ласкавъ и напиши до мене, твої милі слова мене потішаютъ, твої милі слова мій заупалий духъ підбодряютъ и я зновъ бирy ся за пиро и пишу ті дрібні стишки.

Віръ мині, шомъ давно вже немавимъ здорову гадку, бо бимъ бувъ ії вже написавъ.

А поки що то бувай мині здоровъ. Цілює тебе Свій щирий другъ

Исидоръ.

20. октоврия 1869.

(До листу додана поезия п. з. Жовнїр а п е с).

Ч. 151.

Лист Осипа Барвіньского до Ізид. Воробкевича,
писаний 26. жовтня 1869.

Друже мій милий, Приятелю щирий!

Дуже я втішився твоім листом, мій Друже єдиний, а ще більш, прочитавши щире пробачення за мій не гарний поступок. Я мов наново ожив, побачивши Тебе знов тим самим щирим моїм приятелем як давнійше, позабувши уже що сталось, хотяй я собі на перебаченя не заслужив. Одпакож годі вже більше про се й слово згадувати, забудьмо се так, неначеб між нами нічого ніколи не було!

(Дальше буде).

В неділю дня 27. с. м. „Сватанє на Гончарівці“ народна комедия зі співами і танцями в 3 дїях Гр. Квітки-Основяненка.

Ві второк дня 29. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях С. Монюшка. Гостинний виступ А. Гаєка, тенора львівского міского театру.

В четвер дня 1. жовтня „Романтичні“ славнозвісна комедия в 3 дїях Ростанда.

Посмертні † оповістки.

— **Антін Тишиньский**, ц. к. старший офіциял зелїзничий, упокоїв ся дня 16. с. м. в Стрию, на грудну недугу, в 64. році житя. Покійник будучи знаменитим пасїчником, присвоїв для нашого пчільництва кілька заграничних системів уливів, які все сам, своєю рукою з незвичайною докладностию вироблював. Полишив троє дїтий, з котрих одинокий син по укінченю фахових шкіл в Монахові та Парижи працює на поли артистичного різьбарства, друга з них Ольга занята яко бухгальтерка при »Задатковій Касї« в Стрию. В. є. п.!

— **Климентина Чайковска**, вдовиця по бл. п. о. Николї Чайківскім, устрицкім деканї, упокоїла ся дня 8. с. м. в Стрвяжику в 68. році житя. В. ї. п.!

— **Александра з Тунів Тимчишинова**, жена пароха в Кропильниках, комарняньского деканата, упокоїла ся по довшій недузї дня 12. с. м. в 32. році житя. В. ї. п.!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 24. вересня 1908.

По відчитаню петиций, внесень та інтерпеляций палата приступила до розправи над наглячими внесенями. Пос. Длуґош мотивував своє внесенє в справі живлових нещасть в горлицкім повітї, почім ухвалено наглячість, а внесенє відослано до буджетової комісиї. Потім принято наглячість внесеня пос. Т. Старуха в справі помочи пасїчникам. Пасїчництву — говорив внескодавець — грозить повна заглада, бо нема меду для пчіл на зиму. Пасїки дають селам великий дохід. Село Слобода зол., в якій бесїдник мешкає, заробило в 1907 р. за мід 1.200 К. Деякі села на Поділю заробляють 4 до 5 тисяч корон річно. Наслїдком руїни пасїк втратило би краєве господарство одну третину доходу. Внесенє о виасиґнованє відповідної квоти на закупно меду переказано буджетовій комісиї.

З черги пос. Станіньский мотивував своє внесенє в справі примусового обезпеченя від вогню та згадав про заложенє людовцями тов-а обезпечень „Wisła“. Пос. Васунґ жадав скликаня анкети в справі двотиповости народних шкіл і учительских семінарий. Пос. Брунїцкий мотивував своє внесенє в справі захоронок для занедбаних дїтий. Пос. Цюхцїньский промовляв за заснованєм дому для дїтий-безбатченків. Пос. Трач поперав своє внесенє за переставленєм части дороги Косів-Пістинь, через що скоротить ся о пів години дорогу до гори. Між дальшими промовами послів треба зазначити попиранє внесеня пос. Клєского в справі потреби заложеня учительской семінариї женьскої в Коломиї і пос. Кивелюка в справі виборчих надужить війтів і громадских писарів, на що власти глядять через пальці. Бесїдник предложив проте проект закона в справі збільшеня одвічальности громадских і повітових орґанів за шкоди, що виходять з урядових надужить. Всї внесеня відослано до дотичних комісий.

Перед замкненєм засїданя (о год. 1¼ по пол.) сойм признав чортківский шпиталь публичним та узнав важними вибір послів Пілята і Глембоцкого. Вкінци прочитано внесеня пос. Кивелюка в справі заведеня стациї оґерів в Гусятинї та заснованя промислових шкіл в Гусятинї і в Копичинцях та пос. Трача в справі замиканя шинків в неділї і сьвята.

Інтерпеляциї внесли: пос. Олесницкий в справі упосліджена рускої мови в судах, в справі надужить шкільних властий при будові помешканя для управительки школи і реставрациї старого будинку шкільного в Ріпчицях, пов. дрогобицкого, та в справі безпримірного й деморалїзуючого поведеня управителя народної школи в Славску (п. Стрий). Пос. Макух вніс інтерпеляцию в справі надужить при громадских виборах в Підпечарах.

Слїдуюче засїданє завтрішної суботи о 10. год.

Телєграми

з дня 25. вересня.

Рим. Вчера по полудни на бельведерскім подвірю в Ватиканї, переміненім на площу вправ, розпочали ся міжнародні вправи і змаганя католицких ґімнастиків. Беруть в них участь руховики з Франциї, Бельґії, Ірляндиї і Канади, разом около 2.000 осіб. На площі уставлено трибуну, на якій в суботу засяде Сьв. Отець, аби приглядати ся дефілїрції ґімнастиків.

Прага. До вчерашного засїданя ческого сойму не допустили нїмецкі посли обструкциєю.

Відень. Кружляє чутка, що Болгария має до місяця оголосити ся королївством. Побут кн. Фердинанда у нашого цїсаря в Будапештї лучить ся з тою справою. Кн. Фердинанд з женою виїхали вже вчера з Будапешту.

Надіслане.

(За сю рубрику редакция не бере одвічальности).

З сокільского театру. В онодїшнім числї „Дїла“ замістив якись „П. Гайдамаченко“ „рецензию“ з двох останнїх вистав в »Соколї«, в якій без пощади нищить гру та спосібности членів нашої дружини, ба навіть позволяє собі на досить тривіяльні порівнання. Не знаю, чим руководилась редакция „Дїла“, що так без провіреня інтенций автора кинула цїлком неслушно каменем на людий, які щиро а при тім безінтересовно працюють на занедбаній у нас ниві а вчинила сим нам немилу несподіванку і то без найменшої підстави, зовсїм неслушно.

Я, яко інтересований, не можу правувати ся з кимсь, чи я грав добре, чи ні; однакож в оборонї правди нехай менї буде вільно покликатись в тій справі на сьвідоцтво гостий, які на обох згаданих виставах були і сконстатували як раз великий поступ в рутинї цїлого ансамблю, хвалили як раз вивченє та опановане ріль та таки сердечно нам ґратулювали. Ми не реаґувалиб на ревеляциї якогось собі гайдамаченка, що для браку авторітету ховаєсь вигідно за псевдонїмом, не робилиб собі нїчого з того, тим більше, що згадану „рецензию“ мав писати — risum teneatis — підрядний функционар технїчний „Дїла“, але читачі тої часописи, особливо з провінциї беруть справу поважно і не припускають, щоби „Дїло“ могло мати так „образованих та культурних рецензентів“ і виробляють собі про наш театр з великою для нас кривдою фалшивий погляд. Заявляю отже рішучо, що се була месть людини нищої духом та запевняю зі своєї сторони, що нас не знеохотить та не зібє зі шляху театрального нїчия зла воля анї зависть, а те, що ми вспіли вже потягнути за собою та розлюбувати в звуках живого українського слова маси львівского пролєтару та молодїжи, се для нас сонце, якого не затьмить особиста анса, ві злоба, нї зарозумілість хоч такі гарні авторскі прикмети закрадуть ся, як сим разом, на шпальти так поважного орґану.

Тадей Купчиньский.

Русини!

Отсим маю честь повідомити, що я заложив в Хшанові „Руский дім торговельно-промисловий“ в котрім можна набути добрі і практичні машини до робленя дахівок, цегол та рур бетонових. Добру машину можна купити від 500 до 1500 К. Русини, Вам муситься бути відомо, що Нїмці, Французи і инші просьвічені народи кинули ся на сю дорогу промислу, бо они зрозуміли, як велику вартість має пісок в промислї. Ви Русини, зрозумійте вже раз, що Ви своїми грішми збогачуєте кишенї тих, котрі старають ся Вас як найбільше на кождім кроцї використати в огидний спосіб. Чейже не є велика сума, за котру Ви купите машину до робленя дахівок, а она принесе Вам велику користь. Адресувати: „Руский дім торговельно-промисловий“ в Хшанові. Можна листовно поінформувати ся докладнїйше, але найлучше явити ся особисто. З Кракова до Хшанова коштує зелїзниця 1 К 40 сот. Хто з Вп. приїде і згодить машину, зверне ся єму кошти подорожи. Машини всїлякого рода можна оглядати. Цемент, фарбу, оливу дасть ся на тримісячний кредит.

З глубоким поважанєм
Іван Зубик
інсп. самопом. рільничої.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і карарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 24. с. м.: Володимир Ілевич, Млинівцї; Андрей Балтарович, Глиняни; о. Володимир Довгович, Палюхів великий; Василь Скрипчук, Підярків; Антонїя Бардин, Лани; о. Іван Волосяньский, Краковець; Адріян Височаньский, Копичинцї; Йосиф Озарків, Рогатин; Зеновій Матковский, Заріче; Рафаїл Бонгард, Середне село.

Працюйте і шаліть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, в 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 46.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12.20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видавець відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 209. Львів, неділя дня 14. (27.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чвертъ року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Виборча реформа соймова.

Промова пос. д-ра Евг. Олесницкого виголошена в соймі дня 22. вересня 1908 року (в скороченю).

(Дальше).

Тут впрочім лежить найпригіднїйше поле до ширеня мисли горожаньскої, до усуненя недовірчивости, зближеня кляс суспільних, забезпеченя супокою і порядку, злагодженя боротьби партийної і национальної. Се все промовляє якраз за тим, щоб ті найширші верстви суспільности, широкі маси народа до участи в тім тїлї законодатнім допустити. (Оклики).

Бесїдник вносить з тої причини наново законопроект, опертий на чотироіменнім праві голосованя, та не вважаючи за відповідне арґументувати потребу такої реформи, бо се вже річ надто передебатована, обмежує ся тільки до обговореня арґументів підношених pro і contra специяльно що до виборів соймових.

Головний і найважнїйший арґумент лежить в тім, що правительство не хоче допустити такої реформи. І дїйсно се є правда — так сказав п. Бінерт в осени 1907 р. і в лїтї 1908 р. в парляментї. Але я думаю, що для репрезентациї народної не може бути більше понимаючого арґументу як сей власне. Сей арґумент бє в лице основні принципи конституциї. Лїпше завести абсолютизм, як держатись конституциї, котра зависить від того, чи правительство хоче чогось, — чи нї!

Коли ординация виборча належить до сойму — то децидувати повинно єдино то »чи сойм хоче чи нї« а в дальшій консеквенциї чи хочуть того ті, що сойм вибрали — але коли станемо арґументувати, що правительство не хоче — то тим понижаємо сойм, конституцию і самих себе — яко її представителїв.

Впрочім — то, що правительство хоче, є дуже змінчиве. Сего доказ мали ми при реформі виборчій парляментарній. Знаємо, що правительство було загально му голосованю до парляменту рішучо противне, та що тодїшний премієр, Ґавч, заявив се рішучо в парляментї, однак знаємо також, що в кілька місяцїв пізнїйше той сам Ґавч внїс в парляментї проект опертий на основах загального голосованя і що так він як его наслїдники робили все можливе, щоб сей проект став законом. Так отже воля правительства не все така рішуча, щоб з нею на серіо числити ся належало — а впрочім в правдиво конституцийнім устрою воля правительства не може і не повинна бути суперечною з волею народа.

Другий арґумент, який що до соймів підносить ся, лежить в тім, що в соймі належить все запевнити перевагу клясам суспільним, поносячим тягарі, бо сойми мають не так як парлямент лиш законодатні — але також і адмінїстрацийні задачі.

Бесїдник не може добачити в тих двох обставинах такої звязи, щоб перша мусїла бути конечним випливом другої— однак на кождий спосіб сконстатувати мусить, що засада цензусу податкового так перестаріла, фалшива а до того сама в собі неправдива, що нїяк не може бути узнана основою ординациї виборчої. Цензус податковий се інкарнация материялїзму. Він опирає всї управненя на однім лише елементї — гроші, а поминає працю, заслуги і инші елементи моральної натури. Маєток не рішає про розум, анї про характер, анї про чесноту, а сеж важнїйші кваліфікациї, як висота плаченого податку.

Впрочім не є правдою, щоб тягарі публичні поносили лише ті, котрим дає обовязуюча орґанїзация право виборче т. є оплачуючі податки безпосередні. Податки посередні виносять ⅔ части цїлого доходу податкового краю — тенденция їх побільшувати ,росте — після проекту державного має бути знов піднесений податок горівчаний, а часть его доходу удїлена яко дотация краєви — одже знов збільшить ся дохід краю з податків посередних, значить і тут більше права повинні мати ті, що платять податки посередні т. є широкі маси народні. До того ще і многі з податків безпосередних перекидають ся на кляси убогі, які податків тих не платять — як домово-чиншовий, зарібковий, а взагалї велика ще квестия

Польскі конспіраций серед руских питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Дня 12. марта 1839 р. найшов паробок Яцко Котуля на коритари семінариї за плитою третий том книжки »Briefe aus Paris« von Ludwig Börne і занїс її під 36 число та передав тут пит. Юлїянови Левиньскому в прияві пит. Мих. Громницкоко, Онуфр. Костецкого і Ник. Петрашевича. Ректорат перевів слїдство, але властителя книжки не найшов. Ректорат висказав здогад, що її міг відкинути хтось чужий, що враз з екстернїстами, які приходять до семінариї на духовні вправи, сюди закрав ся. Митрополит зі своєї сторони впевнював президию ґубернії, що на пізнїйше буде строго слїдити за питомцями, щоби не читали зборонених книжок і за екстернїстами, щоби не були посередниками в їх кольпортажі[1]).

Ґубернатор Галичини, архикнязь Фердинанд приняв письмо митрополита до відомости (Nr. 403/ggg 1839), звернув алеґати, а книжку велїв задержати в президиї ґубернії[1]).

Не минув місяць, як найдено знов в духовній семінариї 4 нецензурні книжки: роман Чиньского: „Jakobini polscy“, пятий том „Briefe aus Paris von Ludwig Börne“, новелю: Heinrich-a Laube „Das junge Europa“[2]) і уривок книжки про звірячий маґнетизм, в якій незвісний

---

[1]) Президиал. Архив льв. Намісництва Nr. 403|ggg 1839. Порівнай: Материяли: „Нецензурні книжки в духовній семинариї у Львові в р. 1839“ Nr. 7. і Gestions-Protokoll des gr. kath. Metrop. Ord. з р. 1839 Nr. 17. — Börne Ludw. з роду Жид (раньше звав ся Löb Baruch) родив ся дня 6. мая 1786 р. в Франкфуртї над Меном, † 12 лютого 1837 р. в Парижи, куди переселив ся в р. 1830 після липневої революциї і тут сильно виступав против реакциї, основуючи часопись »Balance«. У своїх »Briefe aus Paris« і „Neue Briefe aus Paris“ боров ся він против пануючої династичної системи в Нїмеччинї, а цїлий напрям його писаня з лїберального перемінив ся тут в радикальний. В р. 1817 перейшов він на евангелицке ісповіданє. Його твори видано в осьми томах. В його честь виставлено два памятники, оден в Парижи а другий у Франкфуртї.

[1]) Gestions-Protokoll з р. 1839. Nr. 19.

[2]) Heinrich Laube, автор драматичних творів, романів і істориї нїмецкого письменьства, родив ся 18. вересня 1806 р. в Шоттав на Шлеску, а умер у Відни дня 1. серпня 1844 р. За лїберальні гадки, висказані в його письмах він двічи відпокутував у вязницї. Його полїтична програма пробиває ся сильно з роману „Das junge Europa“.

автор виступав против чудес та віщованьь[1]).

Найдено сї книжки припадкого. Дня 9. цьвітня 1839 р. забавляли ся мячем на коритари духовної семінариї о год. 6 вечером ученики: Йосиф Балтарович, Йосиф Дворницкий і Прокоп Кушлик, що приходили сюди на вечеру, яку діставали від питомців. Мяч упав в одну з коновок до гашеня огню, завішену на стїнї. Балтарович шукав за мячем по коновках і найшов в одній з них три книжки, які зьідтам витягнув. Коли хлопцї почали розглядати ся в змістї книжок, приступив до них ученик Филимон Корчиньский, який рівнож був на коритари, хоч участи в забаві не брав і сказав, що знає, чиї се книжки, почім велїв їх покласти на давнім місци і просив, щоби про них нїкому не згадували. Однак Дворницкий розказав про найдені книжки ученикови Зелїньскому, а сей вийняв їх з коновки і занїс ректорови. Ректор передав їх митрополитови, а сей відослав їх дальше до президиї ґубернії. Остання передала слїдство в руки полїциї. Почав ся довгий ряд переслухань. Корчиньского, 16-лїтного хлопця, переслуховано кількома наворотами, як обжалованого. Він зізнав, що припадково найшов вже там раньше кілька книжок. Одна з них мала напись „Israeliten“. Коли він перед хлопцями говорив, що то власність учен.

---

[1]) Гляди: »Материяли« ч. 8.

в тім, хто платить податки і чи той, хто дає свою інтензивну працю, чи ті, котрі часть результатів сеї праці відносять до штайрамту.

З другої сторони — то, що сойм сповняє акти адміністрацийні — не може рівнож оправдувати супремациї виніїшних управнених — а вилученя широких мас народу. Як раз в більшім інтересї тих послїдних лежалаб контроля над тим, як сойм сповняє дотичні задачі — контроля над институциями в тій цїли покликаними через сойм до житя. Хто більше користає з ріжних шкіл, з шпиталїв і других подібних институций, як ті, котрих нині закон від участи в соймі виключає? В чиїм інтересї більше лежить, щоб ті институції дїйсно сповняли свою задачу, як не тих як раз виключених? Так отже нїяким способом не дасть ся оправдати роблене ріжниці між парляментом а соймом і опиране на нїй конечности иншої ординациї для обох тих тїл законодатних.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

В ческім соймі склали ся в четвер події, котрі можуть довести до сумних послїдовностий не лише для ческого сойму і Чех в загалї, але також у внутрішнїй австр. полїтиці і спинити зовсїм дївльність держ. ради. На дневній черзї четвертого засїданя першою точкою була справа ювілейної фондациї. Нїмецкі посли домагали ся усуненя дневного порядку, а коли маршалок Лобковиц не згодив ся на те і уділив голосу рефентови Скардї, почали нїмецкі посли обструкцию, кидали паперами, видерли маршалкови акти, метали каламарами, палицями і обломками пультів, били в пульти, а коли мимо того референт говорив, кинули ся до трибуни, котру окружили ческі посли. Двічи переривав маршалок засїданє, на останку заявив, що замикає засїданє і заповів на пятницю засїданє, на що Нїмцї кричали: то не конець засїданя, але конець сойму.

Одначе сї події не тілько відобють ся на ческім соймі, котрий неперечно буде дуже скоро зачинений, але й на держ. радї і положеню правительства. Бар. Бек мав сегодня виїхати на ческу виставу до Праги і там принагідно перевести переговори з нїмецкими і ческими послами, одначе задля сих подій відрочив в свій виїзд і імовірно зовсїм там не поїде. Се розкриває вельми сумні вигляди для держ. ради, бо те, що зробили Нїмцї в ческім соймі, відплатять їм Чехи в держ. радї і про яку небудь роботу законодатну не буде там мови.

Також кабінет бар. Бека наслїдком останних подій национальних загорільців в Берґрайхентштайн, Шіттенгофен, в Мариборзї, в Цилеї, в Птуї, в Любляні опинив ся в вельми труднім положеню, бо нїмецкі сторонництва готовлять ся до завзятої опозициї в держ. радї і напирають на своїх мінїстрів. Мінїстер-земляк Праде поновив свою просьбу о відставку а при тім висловив ся вельми невідповідно про цїлий кабінет і се дістало ся до дневників, так що его становище стало зовсїм неможливим. З Прадем будуть приневолені держати разом инші нїмецкі мінїстри, а вість, яка розійшла ся після любляньских подій, що кабінет бар. Бека подав ся о відставку, може стати дїйсностю.

Може бути, що задля відроченя сесиї держ. ради на другу половину листопада бар. Бекови поведе ся довести до втихомиреня розгорячених умів і держ. рада ухвалить державні конечности, одначе зовсїм не є виключена можливість розвязаня держ. ради, котра показала ся вельми неспосібною до законодатної роботи.

Любляньскі події також чимало діллють олїю до огню в держ. радї, позаяк з листу п. Шустерсіча до мінїстра війни, оповіщеного у віденьских дневниках виходить, що поручник Маєр, відомий зі своїх всенїмецких переконань, котрий командував військом підчас забурень в Любляні, казав без потреби стріляти на утїкаючих людий.

Заграница.

Принятє кн. Фердинанда болгарского в Будапештї з усїми почестями монаршими викликало в турецких кругах велике огірченє. Молодотурецкий дневник Танін вельми тим невдоволений і зазначує, що кн. Фердинанд є властиво турецким ґенерал-ґубернатором і не заслугував на такі почести. Так само заявляє сей дневник, що Туреччина не дасть собі вирвати болгарскої лїнії орієнтальних зелїзниць і готова насильно згнобити можливу ворохобню в східній Румелії, бо війну, яку би Болгария приневолена вести в своїй оборонї, називає сей дневник ворохобнею. З Царгорода безнастанно надходять до Адрианополя поїзди з военними припасами.

Се становище Туреччини викликало велике роздратованє в Болгарії, котра впевняє, що їй не розходить ся о присвоєнє частини зелїзниці орієнтальної, лише о обезпеченє своїх народних інтересів, без материяльної шкоди акционарів. Нїмеччина, як доносять до N. fr. Presse, невдоволена таким становищем Болгарії, бо в орієнтальну зелїзницю вложено багато нїмецкого капіталу, одначе Болгария чує за собою підпору Австро-Угорщини, котра виступила в Царгородї також в оборонї обиджeного болгарского дипльоматичного аґента Ґешова. Дневник великого ве зира Jeni Gazeta, висловив перед корес пондентом N. fr. Presse надїю що цїсар Франц Йосиф порадить кн. Фердинандов и мирним способом полаго дити спір з Туреччиною.

Молодотурки оповістили в и б о р ч у в і д о з в у, в котрій подали свою проґраму: воля народу є підвалиною конституциї, мінїстри одвічальні перед парляментом, число сенаторів має виносити третину депутованих, султан іменує третину сенаторів, а дві третини сенаторів мають бути вибирані народом. Дальше вимагає відозва загального права виборчого, реорґанїзациї армії, зниженя часу служби, робітничих законів, охорони дрібної власности, реформи податковости і господарства, безплатної науки шкільної.

Отся проґрама іде дальше, як конституция Мідата-паши в 1876, бо обмежує права султана що до іменованя сенату, і домагає ся загального права виборчого, до котрого Туреччина зовсїм не дозріла. Замітно однак, що проґрама молодотурків м о в ч и т ь п р о р і в н о п р а в н і с т ь х р и с т и я н з музулманами, бо як небудь молодотурки вельми ріжнять ся в поглядах від старотурків, то в тім они згоджують ся, що музулмани мають остати верховладним живлом в державі. Отся точка буде викликувати великі і завзяті спори. Що до инших справ треба признати, що молодотурки настроєні консервативно-конституційно, тверезо думають про полїтичні і народогосподарскі цїли, які можна в даних обставинах осягнути, отже переняті реальними поглядами.

Допись.

З Самбора.

Чи є ще недостача сил учительских?

Край наш крім державних семінарий учительских, котрі рік-річно видають кілька соток укінчених і заводово приспособлених сил, засіяний є також ріжного рода институциями приватними, на чолї котрих стоять нераз особи з шкільництвом особливо народним мало або зовсїм необзнакомлені, але прибрали назви семінарий і продукують рівнож до тисяч або і більше кандидаток, котрі зголошують ся в рядових семінариях до іспиту зрілости, та в сей спосіб виходить річно що найменше тисячка молодих сил. Крім сих сил принимають декотрі ради окружні сили некваліфіковані, котрі по кількалїтній практиці і відбутю чотиротижневих курсів вакацийних одержують від мінїстерства диспензу від теоретичного знаня, а зголошують ся лише до практичного т. зв. кваліфікацийного, по зложеню котрого можуть одержати сталі посади.

Ті три категориї учителїв, а головно учительок заповнили в послїдних лїтах майже всї опорожнені посади, так що навіть укінченим абітуриєнтам семінарий приходить вже з трудностию дістати місце і за посадою мандрувати мусять від округа до округа.

Коли возьмемо під розвагу, що семінариї учительскі суть школами заводовими, що саме знанє теориї не вистарчає до веденя школи, а практичне приспособленє набути можуть тілько в відповідно уладжених закладах, тож насуваєсь під теперішню пору питанє, чи вказане є супроти заповненя округів силами учительскими приниманє до заводу учительского сил некваліфікованих або приватисток без практичного підготованя, на котре кладесь так великий натиск і від котрого зависять відтак успіхи науки по школах.

Матковского, або коли перед учен. Решитиловичем твердив, що властителем їх є один з питомців, замешкалих під числом 8, то вчинив се лише тому, щоби хлопці поклали книжки на давне місце, бо він хотів їх присвоїти собі. Переслухано також трех инших учеників, що забавляли ся мячем, однак їх зізнаня не виказали, до кого книжки належали. На Корчиньскім лишило ся підозріне, що він, або знав про властителя книжок, або посередничив в їх кольпортажі. В сім тонї писала про него президия ґубернії митрополитови: »Der Schüler der III-ten Gramatical-Classe, Philemon Korczyński konnte sich indess von dem Verdächte einer Mitwirkung oder Kenntniss eines verheimlichten Bücherverkehrs unter Seminariums-Zöglingen nicht ganz reinigen, und eine von ihm bei seiner Einvernehmung abgegebene Äusserung, dass er die in der Rede stehenden Bücher schon bei ihrer oberflächlichen Durchsicht als verbothen erkannte, erhöht die Vermuthung, dass ihm die Lecture unerlaubter Werke nicht fremd sei. E. E. dürften sich hiernach bestimmt finden, diesen Studierenden in absicht auf seine etwaige Verbindung mit den Seminariums-Zöglingen strenge im Auge halten zu lassen, oder ihm nöthigenfalls den Zutritt in das Seminarium gänzlich zu untersagen“ [1]).

(Дальше буде).

[1]) Письмо президиї ґубернії з дня 27. цьвітня 1839. Гляди Превид. Архив льв. Намісництва Nr. 639/ggg ex 839 ad 403. II, де переховують ся також протоколи переслухань згаданих учеників. Порівнай Gestions-Protokol з р. 1839 Nr. 23 і 26.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Воздв. Ч. Хр.; римо-кат.: Косми. — В понеділок: руско-кат.: Никити, Фільотеи; римо-кат.: Вячеслава Кор. — Ві второк: руско-кат.: Евфилії, Людмили; римо-кат.: *Михаїла Арх.*

— **Невдала виправа д-ра Дудикевича в Брідщину.** Пос. др. Дудикевич скликав на день 21. с. м. віче до Залозець. На віче зібрало ся до пів тисячі народа, але між ними було ледви кількадесять селян затуманених кацапів. „Депутат“ прибув з о. Ефіновичем, який отворив віче, представляючи д-ра Дудикевича великим патріотом і дїятелем. Бесїдника вислухано спокійно, але коли прийшло до вибору голови віча, вибрано ним народовця Ів. Дозорского, міщанина з Залозець. Потім забрав голос акад. Мих. Питляр і представив „господина депутата“ у властивім сьвітлї. Про допущене до слова д-ра Дудикевича вже не було й бесїди. Зі всїх сторін понеслись крики: »проч з кацапами, проч зі зрадниками!« Потім майже одноголосно ухвалено отсї резолюції: 1) Віче як найенергічнїйше пятнує политичну роботу кацапів і вважає їх зрадниками руского народу. 2) Висказує свою погорду д-ру Дудикевичеви за его зрадницку заяву, висказану в соймі. 3) Віче не узнає д-ра Дудикевича своїм послом і взиває его зложити мандат. 4) Віче заявляє, що правдивими заступниками руского народу в галицкім соймі узнає лише послів „українського клюбу“. На закінченє — як доносить „Дїло“ — обкидано „депутата“ гнилими яйцями.

— **Сензацийну вістку** приносить одна з ранїшних часописий, а се, що львівский корпус дістав порученє, аби не урльоповано ані жовнїрів ані офіцирів та аби здержано продажу ремонт. Крім того заряджево багато такого, що примінює ся лише при пробних мобілїзациях. Се нїби мало би лучити ся з останними випадками на Балканї.

— **Судова розправа в Київі** проти спілки українських учителїв. Дня 19. с. м. у Київі в судовій палаті розглянено справу 12 осіб, з них 10 сїльских учителїв, яких обвинувачувано за належність до спілки сїльских учителїв радомского повіту, на Київщинї. Підсудні — се здебільшого молодь: Іван Садовский, Володимир Дудич, Трофан Зорницкий, Микола Таргонїй, Василь Цюра, Михайло Марченко, Пилип Федорченко, Степан Козлюк, Єфрем Роговченко, Олекса Савченко, Дмитро Міщенко та Яків Силиньский. Спілка їх відбувала свої зібраня, мала власну бібліотеку та ин. Підчас ревізий у підсудних в г. Радомислї знайдено гектографовані брошури українською мовою: „Відчит про установчі збори сїльских учителїв радомиского повіту“, друковані відозви „Народу від народних представників“ українською й российскою мовою та „Манїфест до армії та фльоти від трудової ґрупи й социял-демократичної фракциї державної думи“ та инше. Справа ся малась розглядати ще веснякої сесиї, та через те, що тодї двох підсудних не явилось в судї, справу відсунено. Тепер справа розглядалась при зачинених дверях. Обороньцями на судї виступили: прис. адв. М. І. Міхновский (із Харкова) і місцеві прис. адв. Я. С. Гольденвейзер, прис. адв. І. І. Орловский та пом. прис. адв. І. Л. Скловский і С. А. Котляров. За експертів покликано І. В. Єха та А. М. Захарієва. Розглянувши справу, судова палата тільки Міщенка та Силиньского виправдала, а всїх инших підсудних признала виннимі й засудила: Садовского й Дудича на $1\frac{1}{2}$ року в арештанскі роти з позбавленем деяких прав, зарахувавши їм 6 місяців попередньої вязниці; Зорницкого, Таргонїя, Цюру, Марченка, Федорченка, Козлюка й Роговченка на 6 міс. кожного до тюрми і Савченка на 4 міс. так само до тюрми.

— **Холєра в Росиї.** В Петербурзї занедужало в останнім днї 392 осіб, померло 155; в лїченю остає 1692 осіб. У військовій школї занедужало 40 вихованків, а 5 з них померло. Причиною вибуху пошести є вода, в якій при аналїзї найдено бацилї холєри. Вже й у Варшавї появила ся холєра. Занедужали дві особи, що прибули з Петербурга, одна з них померла. В Київі було доси 72 випадків холєри, з того 40 смертельних.

— **Іспит однорічних добровольців** школи при 95. п. піх. у Львові відбув ся в днях 22. до 25 с. м. під проводом ґен.-майора Фата До сего іспиту, який дає кваліфікацию на резервових офіцирів, сїдало 43 однорічних добровольців, з чого 8 перепало, а 2 з перепавших будуть служити другий рік у війску. З Русинів здали іспит: з 15. п. піх.: Кость Весна, Йосиф Левицкий, Евген Оглїй, Тома Оґроднїк і Іван Рудко; з 41. п. піх.: Николай Ґамбаль і Конс. Кистрюк; з 80. п. піх.: Ярослав Горалевич і Минкович (екстернїст); з 95. п. піх.: Микола Байрак, Остап Луцкий, Володимир Маковей і Роман Стельмахів.

— **Для військових резервістів і ополченців.** Маґістрат м. Львова оповіщує, що сего року не буде контрольних зібрань. Обовязані до служби в загальнім ополченю мають зголосити ся зі своїми військовими документами в днях від 14. до 16. жовтня між 8. а 2. год. в ратуші в салї міської ради. Перешкоджені в тих днях мають зголосити ся 27. або 28. жовтня.

— **Міський самохід бензиновий**, яким (у Львові) на пробу вивожено сьміте, показав ся вельми практичним, тому порішено купити его на власність громади. Самохід коштує 24.000 К. (тілько що віз електричного трамваю), а додаткові два вози до причіплюваня будуть коштувати по 2.000 К. Вивезене 1 кубічного метра сьмітя самоходом коштує 94 с, коли при уживаню коней коштувало се 1·86 К. Тим чином річно щадить ся 21.177 К.

— **Демонстрация социялїстів.** Львівскі социялїсти висилають завтра рано депутацию до краєвого маршалка з жаданєм заведеня загального голосованя при виборах до сойму. До підпертя депутациї соц. партия візвала великими червоними афішами всю робітничу масу на той час на сходини перед соймом.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. Евгена Кордасевича, судового авскультанта, з п-ною Стефанїєю Дрималиківною, дочкою лїкара, відбуде ся дня 6. жовтня о 7. год. вечер в церкві монастиря оо. Василиян в Жокві. — Бурмистром м. Перемишля вибрано знова д-ра Долїньского, а его заступником наново д ра Шнубного. — В Любачеві помер тамошний бурмистр Мих. Ґреник.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Коломиї.** (Саля каси щадничої. Початок $7\frac{1}{2}$ вечером. Абонамент на 6 вистав 12 К).

В неділю дня 27. с. м. „Сватанє на Гончарівцї“ народна комедия зі співами і танцями в 3 дїях Гр. Квітки-Основяненка.

Ві второк дня 29. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях С. Монюшка. Гостинний виступ А. Гаєка, тенора львівского міского театру.

В четвер дня 1. жовтня „Романтичні“ славнозвісна комедия в 3 дїях Ростанда.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині в суботу вечер „Аіда“ оп. Вердіого. — В неділю попол. „Муж з чемности“ ком. в 3 дїях; вечер „Цыганерия“ оп. Пучінїого. — В понеділок новість „2×2=5“ сатира в 4 д. Віда. — Ві второк попол. „Спіритисти“ ком. в 4 д. Мозера; вечером „Чар вальса“ оперетка Оск. Штравса.

— **З Тернополя** доносять нам: Українські тов-а „Тернопільский Боян“ і „Громада“ устроюють в неділю дня 4. жовтня 1908 в салї „Міщаньского Брацтва“ в Тернополї концерт на спомин 60-лїтних роковин Кирило-Методиїв-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 151.

Лист Осипа Барвіньского до Ізид. Воробкевича, писаний 26. жовтня 1869.

(Дальше).

А тепер гадаю я відповісти на твоє щире письмо з 15-го жовтня, що й Ти порозумів мою думку та знав, як я задивляю ся на сю річ, що Ти мині радиш. Радиш Ти міні, братіку милий, „Князя Єрему“ узяти за своє діло. Нехай буде и так — візьму сю думу за свою, однакож не для того, щоб я хотів чужим добром поживитися и на яв виступити яко поет в литературі нашій, знаючи що ся дума більшою частею приналежить Тобі; а для того, що я втрунувся не в своє діло. Щоб не було між нами непорозуміня, беру сю думу за свою й викінчу ii, хотяй и в сих 3 уступах дещо перемінити гадаю, бо я держався при оброблюванню Твого ориґиналу. Теперже, коли вона має бути моєю, хочу я ii після моєго чувства вільнійше обробити, а особливо почавши від третого уступу. Чи вона заслужить на таку похвалу, яку ти мині у листі своєму написав — се пізнійше покаженця, бо я чую, що в мині поетичність не вроджена (як тільки се поетичностию може назвати), а тільки набута через читанє Шевченка и пісень народніх; я призбирав собі образів и ними хляпаю. Об сім пересвідчисся, як прочитаєш хоть пару моіх думок, котрі тобі пришлю незадовго; я писав іх в скритості и забавляв ними сам себе, встидаючись оголосити ся поетом. Я мало посідаю відомости щодо штуки поетичної, я мало знаю принципияльних засад; так н. пр. ще й досі не знаю, яку идею мати має дума „Князь Єрема“. По нині незнаю я, в чім залежить краса поезиї, коли зовецця поезия штукою викінченою и веду ся тут тільки моім чувством-серцем. И уже наперед кажу про свої поезиї, що в них більше реторики, як поезиї, що в них найдеш компиляцию з цвіток, позриваних в чужім городці. За язик не бою ся, хотяй его ще дуже слабо умію и часто приходить мині с трудностию виразити усе те, що я чувствую серцем и виразити хочу, хотяй з усіх язиків, що я умію, свій рідний язик найлучше знаю и ним владію. Для того же, братіку мій единий, не виступав я и ще не хутко виступлю явно на полю літературнім, хотяй свої думки перед тобою відкриваю, знаючи, що сего нікому не відкриеш. Тепер же ще морально примушений я печатати »Князя Єрему« однакож тільки під псевдонімом о котрім оден Ти знати будеш. Для чого ж се так? Окрім вже висше сказаних причин маю ще одну найважнїйшу, котру Тобі пізнійше відкрию. Щоб отже показати вулиці, що Князь Єрема не Морозенка, як се було у 18. ч. Правди, а чиєсь инший, прошу тебе, мій единий: переписши своєю рукою два перших уступи з мого ориґиналу и пішли до Редакциї „Правди“, додаючи слідуюче: „Ще вторік познакомив ся зо мною оден молодий чоловік и прислав між иншими своіми поезийками одну думу „Князь Єрема“. В однім листі до О. Б. післав я перший уступ сеї думи на оказ, котрий О. Б. через омилку до редакциї яко мій утвір передав. И так сталось, що редакция „Правди“ напечатала сю частину в добрій думці, що се Морозенка. Тепер же справляю сю помилку и посилаю на бажанє два перших уступів з сеї думи, щоб ч. редакция Правди напечатала іх у повні и підписала, що сеі думи автором „Волошин“. Як сподобаєцця ся дума, я упрошу автора, щоб дозволив усю думу у „Правді“ напечатати, и пришлю ii усю“. Оттак, Братіку, напиши до редакциї Правди скриваючи зовсім, хто се той „Волошин“.

Незадовго вишлю до тебе „Олену“ и „Циганку“, при тім и 3 книжки твоіх, що у мене лежать; та посіщу тебе обширним листом.

А поки що, бувай здоровий та не забувай твого давного щирого приятеля

Іосипа Барвінского.

Львів, 26-го жовтня 1869.

ского брацтва. Початок точно о год. 8. вечер. По концертї відбудуть ся в салї „Рускої Бесїди“ вечерниці з танцями на дохід „Селянськой Бурси“ в Тернополї. Стрій візитовий. Вступ від особи 2 К. Добровільні датки приймає ся з подякою. — *Комітет.*

— **Зі Стрия.** Звич. заг. збори філії. Р. Тов. педаґ. відбудуть ся дня 29. с. м. о 10. годинї ранс в салї „Нар. Дому“, а по пол. о 3. год. в тій самій салї заг. збори »Рускої Бурси«.

— **З нотарияту.** Мінїстер судівництва іменував нотар. кандидата у Львові, Антона Маґоньского, нотарем в Копичинцях.

— **Перенесеня.** Намісник перенїс старших комісарів повітових: Й. Ставского зі Скалата до Львова, Кар. Мґлея з Сокаля до Львова, Стан. Тишковского з Косова до Бродів і д-ра Влад. Журовского з Камінки стр. до Львова; комісарів повітових: д-ра Фил. Дружбацкого з Березова до Львова, Мих. Віжховского з Чорткова до Львова, Йос. Іпогорского-Ленкевича з Живця до Львова, Жигм. Жукотиньского з Тарнова до Переворска, Юстина ґр. Лося з Живця до Львова, Влад. ґр. Скарбка з Ланьцута до Тарнова, д-ра Лук. Завістовского з Переворска до Львова, Фел. Строку з Печеніжина до Львова, Стан. Іллясевича з Богородчан до Ланьцута, Мельх. Вайґля з Перемишля до Львова, Адама Мілашевского з Бібрки до Мостиск, Стан. Шавловского зі Станиславова до Львова, д-ра Едв. Зонтака зі Львова до Камінки стр., Ем. Раппого з Мостиск до Перемишля і д-ра Стеф. Ішковского зі Львова до Городка; концепістів нам.: Влад. Смолєня з Долини до Львова, Юл. Уейского з Підгаєць до Львова, Едв. Якубшого з Калуша до Березова, Алекс. Падлевского зі Львова до Печеніжина, Йос. Йоркаша-Коха з Бережан до Скалата, Ад. Ґалевского зі Львова до Бережан, Едм. Райса зі Ст. Самбора до Львова, Ферд. Данельця з Городка до Львова, Влад. Блоцкого з Мостиск до Богородчан, Т. Вуйцїкевича з Залїщик до Підгаєць і Генр. Зеленьского з Подґужа до Львова; концептових практикантів намісництва: Каз. Ґоліньского з Коросна до Камінки стр., д-ра М. Ржуховского зі Львова до Перемишля, Каз. Ленчевского з Самбора до Коросна, Едм. Ґроблевского з Жидачева до Калуша, Людв. Фрайндля зі Львова до Тарнова, д-ра М. Соболевского зі Львова до Ст. Самбора, Алекс. Ульма зі Львова до Рогатина, Ів. Пентака зі Львова до Рави рускої, Б. Коморницкого зі Львова до Жидачева, Вол. Кришковского зі Львова до Мостиск, Йос. Кубіцкого зі Львова до Вадовиць і Ів. Вороневского зі Львова до Борщева.

— **З зелїзниць.** В часї зимовім 1908/9 т. є від 1. жовтня с. р. до 30. цьвітня 1909 включно буде обовязувати на ц. к. зелїзницях державних в окрузї ц. к. управи руху в в Чернівцях дотеперішний розклад їзди з виключенем поїздів сезонових. На ц. к. зелїзницях державних в окрузї ц. к. дирекциї зелїзниць у Львові, Кракові і Станиславові будуть розклади їзди з виключенем поїздів сезонових в часї зимовім на слїдуючих шляхах змінені, а именно:

На шляху зелїзничім Підволочиска-Львів-Краків (Відень) в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць у Львові і Кракові буде провадитись від 15. листопада с. р. до 11. мая 1909 два рази на тиждень при поїздах поспішних ч. 3 і 4 межи Підволочисками і Віднем курсуючий віз спальний до і з Каннес в безпосереднім полученю до поїзду експресового ст. Петербург-Відень-Нїцеа-Канес, Для згаданого возу спального з Підволочиск до Каннес і з поворотом до Підволочиск назначено слїдуючі дні: Відїзд з Підволочиск в середу і неділю, приїзд з Відня в четвер і понеділок, приїзд до Каннес в пятницю і ві второк, відїзд з Каннес в четвер і неділю, приїзд і відїзд з Відня в пятн. і понеділок, приїзд до Підволочиск в суботу і ві второк. Крім того буде курсувати сей віз в инших днях тижня в згаданім сезонї в Відни впрост на дворець ц. к. упр. зелїзниці полудневої, де буде мати получене до поїзду експресового Відень-Нїцеа Каннес.

На шляху зелїзниці льокальної Львів-Белзець-Томашів буде провадитись в годинах пополудневих від 1. жовтня с. р. до 30. цьвітня 1909 включно, на шляху частковім зі Львова до Брухович, нові поїзди льокальні, а то в в неділю і римо кат. сьвята, поїзд ч. 2235 (виїзд зі Львова о год. 2·01 по полудни) а в будні дни поїзд ч. 2233 (відїзд зі Львова о г. 3·20 пополудни). Для повороту з Брухович служить поїзд ч. 2234 переходячий щоденно з Брухович о год. 4·46 по полудни і приїжджаючий до Львова о год. 5·11 по пол.

На шляху зелїзничім Станиславів-Гусятин в окрузї ц. к. Дирекциї зелїзниць в Станиславові буде приходити поїзд особовий ч. 1220 о 50 м. вчаснїйше до Станиславова, і через се буде мав получене до поїзду поспішного ч. 308 до Львова і Відня.

Поїзд ч. 1211 на частковім шляху Олешів-Бучач дівнасть тілько мінутових змін.

На частковім шляху Копичинці-Гусятин буде переїздити поїзд ч. 1350 о 28 мінут вчаснїйше і о тілько зменшить ся інтервал в Копичинцях від поїзду ч. 3455 з Тернополя.

На шляху зелїзничім Палагичі-Товмач буде курсувати поїзд ч. 3255 о 47 мінут а поїзд ч. 3256 о 40 мінут вчаснїйше.

На шляху зелїзничім Коломия-Слобода рунґ. копальня, буде курсувати поїзд ч. 2372 о 25 мін. вчаснїйше, буде приходити до Колдмиї о год. 2·25 і буде мав в тій стациї получене до поїзду поспішного ч. 308 зі Львова і Відня.

Висше згадані зміни буде мати також наліпка до стїнного плякату VII а і VII б і додаток до кишеневого розкладу їзди для руху особового на шляхах північно-східних зшитка II від 1. мая 1908 важна від 1. жовтня 1908.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 26. вересня 1908.

Перед переходом до дневного порядку забрав голос пос. Олесницкий і звернув ся до маршалка з жалобою, що в кількох комісиях не дозволено руским послам промовляти по руски, а щоби се на будуче не повторило ся, просить о поясненє. На то відповів маршалок, що на основі §. 3. реґуляміну вільно промовляти в соймі і комісиях в обох краєвих мовах, а если стало ся противно, то певно з огляду на то, що посли з західної Галичини не розуміють по руски. Рускі посли можуть однак уживати в комісиях рускої мови.

Перехід нинїшних нарад в соймі подамо в понеділок. Слїдуюче засїданє в середу о 10. год.

Телеґрами

з дня 26. вересня.

Відень. Заповіджену на вчера раду мінїстрів відложено на необмежений час. Причину сего подають таку, що бар. Бек хоче вперед перевести наради з ческими і нїмецкими полїтиками. З иншої сторони доносять, що Чехи не хочуть прибути на наради, кажучи, що мають повне довірє до своїх мінїстрів, засїдаючих в кабінетї. Дальше відрочено раду мінїстрів тому, що на єї дневний порядок мусїла війти справа поведеня мінїстра Прадого в любляньских подіях, а справа ся не є ще відповідно розглянена. В усякім разї становиско мінїстра Прадого можна уважати за сильно захитане.

Відень. Прибув ту кн. Фердинанд Болгарский.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 26. с. м.: о. Симеон Кульчицкий, Вощанці; Евген Голубович, Товстеньке; Нестор Саламон, Комарники; Йонаш Комбаль, Дрогобич; Іван Стрийский, Кіцман; Володимир Чубатий, Дрогобич; др. Михайло Новаковский, Богородчани; Антін Беймук, Журавно; Іван Пирановский, Тисьменица; Гриць Гуменюк, Тернопіль; Гнат Заяць, Нїжатичі; Михайло Шкільний, Тернопіль; Микола Чайківский, Бережани; Ольга і о. Андрій Дубецкі, Миколаїв; Мирон Залїтач, Жовтанці.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в **Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де ще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Рашева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Рашева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 210. Львів, вторник дня 16. (29.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска. — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хоругщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Нова гроза у внутрїшнїм положеню Австриї.

(+) В ческім соймі минувшого тижня склали ся подїї, що стають новим доказом, як трудно правити сим краєм і як трудно довести там до ладу, спокою і порозуміня поміж Чехами і Нїмцями. Одначе грізні хмари, що залягли ческий соймовий овид, є небезпечні не тільки для Чех, але буря, яка там зірвала ся, може дуже сумно відбити ся на внутрїшнїм полїтичнім положеню всеї Австриї, зробати неспосібною до працї держ. раду і стати грізною для єствованя теперішнього мінїстерства.

Дрібні причини мають звичайно важкі наслїдки. Чехи відказали нїмецким радикалам покликаня до соймового бюра нїмецкого актуара, а маршалок переставив дневний порядок соймого засїданя, відсунувши відчитане т. зв. »впливу« (петиций, внесень і т. п.) на онець засїдання без порозуміня з Нїмцями. Серед звичайних відносин такі дві дрібні справи булиб закінчили ся якимсь протестом, засторогою або чимсь подібним. Одначе Чехи подібні до вулькану, що нараз несподївано вибухає, а полїтика „национальних биятик« довела до такого вибухового настрою, що навіть сї дрібниці довели до нїмецкої обструкциї, котра пригадує страшні події в держ. радї в 1897 р. за ґр. Баденього.

Тим способом виступив национальний нїмецко ческий спір в цїлій яскравости на дневну чергу.

Від висліду сего спору зависиме єствованє не тільки ческого сойму, але також держ. ради а передовсїм теперішнього кабінету. Бар. Бекови повело ся відвернути на разї ті филї национально-полїтичного спору, які грозили залити перший парлямент загального права виборчого, а сї відвернені филї грозять заливом з иншого боку, а першою жертвою розбурханих хвиль упало би мінїстерство.

В звичайних обставинах зміна мінїстерства не є ще великим нещастєм, одначе мінїстерске пересилєвє викликане таким национальним розятренєм має такі наслїдки, що не дає основи до витворення нового орґанїзму, бо робить неможливим зближенє розятрених сторонництв. В кождім иншім пересиленю полїтичнім можливі є всякі нові комбінациї, одначе зроджена серед национальної боротьби орґанїзация носить вже на собі пятно парляментарної неспосібности. Таким способом мінїстерске пересиленє спричинене ческо-нїмецкою национальною воротьбою розкриває знов виглядн для урядничого мінїстерства і §. 14-го, та занепаду парляментарної системи, а в таких обставинах виходять добре лише полїтично сильні народи і сторонництва.

Мінїстер-президент бар. Бек покликав задля того до Відня представників нїмецких і ческих сторонництв для переговорів, а в суботу розійшлись вісти, що ческі посли відказали бар. Бекови і на переговори не приїдуть до Відня. Одначе вчерашні вісти запевняють, що на конференциї у бар. Бека явили ся ческі і нїмецкі представники.

Нїмці домагали ся, щоби зараз зачинено ческий сойм і усунено маршалка кн. Льобковица, одначе бар. Бек сему рішучо опер ся і рад в Нїмцям, щоби уможливили дальші обради сойму. Вислїд конференциї держать в тайнї. Замітно однак, що Праде не явив ся на конференциї.

Запевняють також, що бар. Бек обстає за скликанєм держ. ради на 3-го листопада. Чи се пересиленє скінчить ся уступленєм Прадого і чи буде полагоджене покликанєм на его місце всенїмця Пахера, чи доведе до пересиленя цїлого кабінету або розвязаня держ. ради, покаже недалека будучина.

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Побіч нецензурних книжок стрічаємо в духовній семінариї у Львові дрібні слїди конспірацийного руху. В жовтнї 1838 р. звернула президия ґубернії увагу митрополита на двох питомців: Антона Нїжанковского і Теодора Боярского »de seditiosis passibus notatis«[1]), а що опінія ректорату (Nr. 465) про них була некорисна[2]), тому в порозуміню з еп. Снїгурским виключено обох з духовного стану, про що дня 15. жовтня 1838 р. повідомлено президию ґубернії[3]).

Протягом 1838 р. ведено також судове слїдство о державну зраду против питомця перемиской епархії, Івана Коростиньского яке застановлено дня 19. сїчня 1839 р. Коростиньский мав ходити до питомців лат. духовної семінариї в Перемишли і ширити там революцийні книжки. Він заперечував сьому, кажучи, що читав польскі вірші, однак революцийних книжок в руках не мав. В латиньскій духовній семінариї в Перемишли відбуто в р. 1838 судову ревізию і найдено „Księgi narodu polskiego“ та один зошит часописи з часів революциї »Chorąży«, однак не досліджено, чиєю вони були власностию. З латиньскых питомців уважано тоді пропаґаторами зборонених книжок Івана Таласевича, Людвика Кульчицкого, Антона Жабіцкого і Юліяна Лещиньского, з руских Коростиньского і Клима Мохнацкого[1]). Остаточно дозволила президия ґубернії еп. Снїгурскому,

[1]) Gestions-Protokoll з р. 1838. Nr. 28.
[2]) Тамже з р. 1838. Nr. 59.
[3]) Тамже з р. 1838 Nr. 82.

[1]) Президиал. Архів льв. Намісництва Нр. 295|ggg 1839 (судовий рапорт з дня 19. I. 1839 р.). На пит. Клима Мохнацкого вилало підозрінє, що він в р 1837 ширив в дух. семінариї у Львові нецензурні книжки, а при ревізиї, відбутій перед 19. цьвітня 1837 р., найдено в нього деякі „schriftliche Aufsätze“, які кинули підозрінє на його льояльність. Дня 29. падолиста 1839 р. запитала президия ґубернії львівску поліцию, яке було його поведенє в останніх двох роках, на що прийшла відповідь, що Мохнацкому не можна нїчого закинути. (Президиал. Архив льв. Намісництва Nr. 17118/ggg і 1764/ggg 1839 ad 148. II.), Однак в р. 1840 Мохнацкого увязнено, придержано майже 5 лїт в слїдчій вязниці та засуджено в р. 1845 за участь в польских конспіраціях на 5 лїт вязниці. (Пор. Józef Krajewski: Tajne związki polityczne w Galicyi«, ст. 98). Клим Мохнацкий лишив нам спомини, які переховують ся між рукописами бібліотеки Осолїньских у Львові (Nr. 3542). Зі споминів дізнаємо ся, що Клим Мохнацкий родив ся дня 11. червня 1811 р. в Ославицї з отця Ілиї і матери Катерини з Матлаховских, де його отець був сьвященником. Доперва в 8. р. житя віддав отець Клима до нормальної школи в Сяноцї. Ґімназию кінчив він в Решові, Перемишли і Самборі, а університет у Львові. До Львова прибув він дня 31. серпня 1829 р. і заїхав до рускої духовної семінариї, де перебув цїлий рік у свого кревного, віцеректора Вислоцкого. Коли в р. 1830 вибухло польске повстанє, Клим Мохнацкий був хорий на тиф через цїлу зиму і тому не взяв в нїм участи, хоч ним горячо ентузиязмував ся. З весною 1831 р. настала в Галичинї холєра. Клим М. поїхав до Радошиць, де умер його отець. Повстанє приголомшено, а він мусїв заняти ся родиною. Для нього настали хвилї тяжкого бідованя. Цїлий рік перебув він на лєкциї в Белзци, в домі урядника граничної комори. За гроші, тут зароблені, спровадив він матїр з Сянока до Перемишля, а сам записав ся у Львові на хірурґію, яку однак небавом покинув, почім став слухачем богословского видїлу. Тодї то (в роках 1834 і 1835) почав він орґанїзувати польскі тайні кружки між сьвітскою молодїжю і питомцями руск. дух. сем.— »Ruch w seminaryum, tak zwanem ruskim, — читаємо в споминах — był wielki, znaczniejszego usposobienia i zdolniejsi byli za Polską i w przemagającej liczbie; byli przeciwnicy, na których czele stał Marceli (?) Szaszkiewicz, którzy byli zawziętymi stronnikami moskiewskimi. Byli tacy którzy do żadnego stronnictwa nie należeli (к. 7. об.). По рік 1837 не відбуто в Клима М. нїякої ревізиї. Заколотив сей спокій лат. пит.-денунцият, Арбашевский... »i gdy zaczęto prześladować alumnów łacińskiego seminaryum a Dymitra Mochnackiego wydalono z seminaryum, miałem pierwszą rewizyę we Lwowie u siebie, także u matki w Przemyślu, ale ani tu, ani tam nic nie zna-

Виборча реформа соймова

Промова пос. д-ра Евг. Олесницкого виголошена в соймі дня 22. вересня 1908 року (в скороченю).

(Конець).

В послїдних часах підносить ся у нас з всею силою стремлїнє до розширенє компетенциї сойму, а з ним розширення автономії краю і як раз на нинїшнім порядку дневнім стоять три внесеня, що мають на цїли се розширенє. Се стремлїнє, о скілько булоб зреалїзоване, потягнуло би за собою підвисшенє буджету краєвого і збільшало би тягар податковий на річ краю.

Проти сего стремлїня борють ся і боротись мусять ті, котрі в соймі не мають належитої репрезентациї, борють ся репрезентанти стану селяньского і робітничого, як також народности рускої. (Оплески). Боротьба та конечна і оправдана, і не походить вона з надто великого довіря до централїзму державного або засадничої ненависти до автономії, противно пливе вона з засади автономії яко самоуправи.

Хочемо самі управляти собою, хочемо участь мати в управі краю і бути до неї допущені, і не можемо назвати того автономією, коли краєм будуть хочби в тім соймі управляти другі без нас. Розширенє автономії краю тодї можливе, коли всї кляси і оба народи почують в тім свій інтерес, а почують его, коли будуть рівно до управи допущені. Тоє дати може лише справедлива ординация виборча, якої проєкт вносимо. З другої сторони таке скріплене звязи всїх горожан в тім соймі, таке поставленє інтересу краєвого яко всїм спільного піднести може едино повагу і значінє сеї репрезентациї краю, а в дальшій консеквенциї приспішити і уможливити сповненє тих бажань і постулятів, які вона в інтересї краю висказує.

Нинї повага сего сойму на внї не конче велика. Сойм сей як взагалї соймы країв австрийских виглядають часом так, як би були толєровані, не скликують ся нинї цїлими роками і все мусять уступати на другий плян перед радою державною, а з резолюций сойму правительство дуже мало собі робить і треба ще великої окремої форси там у Відни, щоби хоч дрібне число тих резолюций було виконане. За сим треба не раз — як каже нас селянин — сїм пар чобіт сходити. Се упосліджене соймів, се нескликуване їх, або скликуване лиш на короткі сесиї болить однак не всїх, а лише деяких, а лише тих, що в тім соймі більшість мають

Ми Русини не плачемо нїколи, як сойму нема, не стараємось нїколи о его скликанє і продовженє сесий, знаючи, що кожда сесия кінчить ся для нас окликом: „vae victis“!

Не підпадає сумнівови однак, що колиб так нам, як всїм в тім соймі упосліженим дане було і забезпечене право рівної участи в справах краю, дорожилиб і ми сим соймом, і цїлком инакше значінє мав би він, маючи за собою симпатию цїлого краю, обох народів і всїх верств людности. А се дати може знов справедлива реформа виборча, якої проєкт ми предложили. Для того ухваленє внесеня сего лежить не лиш в нашім а в цїлого краю інтересї, длятого ухваленє тої справедливої реформи повинно наступити як найскорше.

Се підчеркує бесїдник особливо тому, що по краю ходять вісти, неначеб виборча реформа мала бути ухвалена аж за шість лїт. Він остерігав перед такими небезпечними експериментами, бо еволюция йде нинї незвичайно швидким темпом. Перед пяти роками бесїдник виступав з проєктом виборчої реформи, який нинї вже не на часї, так що навіть консервативні партиї йдуть тепер далї. Годї проволїкати дальше реформу, бо перед напором з внї ся палата не в силї довше остати ся. Але виборча реформа мусить бути справедлива. Тож нехай та реформа перемінить сю палату в справедливий сойм народний, нехай зреалїзує ті сьвяті права, які всїм нам синам сеї землї в тій палатї належать ся, нехай поставить ідеал справедливости висше інтересів кастових, нехай подувом правдиво горожанського демократичного духа прочистить тую тяжку атмосферу, яка нинї уносить ся над сею палатою і над нашою землею! (Оплески).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Політичне положенє в Австриї натрафило на нову трудність — обструкцию нїмецку в чеcкім соймі. Крамарж'в Den запевняє, що бар. Бек, здавши монарсї в Будапештї справу про праскі події, привіз далекосяглу повновласть, котра очивидно має містити в собі призволенє цїсаря на відроченє сойму. Назначену на 25 міністерску раду відрочено а на суботу запрошено до міністра-президента чеcких і нїмецких представників. Бар. Бек переговорював в міністрами Прашком і Прадем. Відроченє міністерскої ради послїдувало в тій цїли, щоби не доводити до розкладу в лонї міністерства і не викликувати пересиленя.

В суботу відбула ся у міністра-президента нарада, в котрій мали участь міністри Прашек, Фідлєр, Бінерт, Праде і Мархет і тривала 4 години. Міністерска рада відбуде ся ві второк. Між бар. Беком а міністром Прадем, котрий після любляньских подій висловив ся доволї остро про політику кабінету, дійшло до спору, а хоч Праде опісля заперечував в дневниках свої вислови, его становище супроти бар. Бека не поправило ся і тим треба буде пояснювати не одну подію в найблизшім часї.

Заграница.

Міністер Ізвольский приїздить сегодня до Дезіо з росийским амбасадором з Риму ґр. Муравєвом, а 29 буде переговорювати з міністром Тіттонїм. Дня 30 обидва міністри прибудуть до Раккониджі, де Ізвольский буде принятий на послуханю королем Віктором Емануілом.

Становище Болгариї в справі ориентальних зелїзниць викликує розятренє на Балканї, але з дипльоматичних кругів звіщають, що кн. Фердинанд мав уже приказати привернене status quo. Розходять ся також вісти, що ще минувшого року кн. Фердинанд заявив королеви Едвардови, що Болгария приневолена проголосити свою независимість, але анґл. король і нїмецк. цїсар відраджували ему. В Берлїнї думають, що проголошенє Болгариї независимою державою нарушувалоб берлїньский договор, одначе болгарске правительство в тої гадки, що се зовсїм не змінило би приязних взаємин з Туреччиною. Polit. Korresp. запевняє, що болгарске правительство зовсїм тепер о тім не думає. З міродатних кругів берлїньских запевняють, що наколиб Австро-Угорщина анектувала Боснїю і Герцоґовину, тодї Росия одержалаб яко винагороду за се відкритє Дарданелїв.

В Персиї триває дальше мажиусобиця. Прихильники шаха стріляли з армат на місто Тегеран. Перский амбасадор в Царгородї виступив з посередництвом і довів в Тегерані до усуненя сих насильств.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Евфилії, Людмили; римо-кат.: *Михаїла Арх.* — В середу: руско-кат.: Софії М.; римо-кат.: Гіронима.

— **Духовні вправи (реколєкциї) для сьвящеників** відбудуть ся на днях 5. до 8. жовтня с.

щоби Коростиньского висьвятив[1]).

leziono podejrzanego. . Drugim wypadkiem, który zaniepokoił umysły chwilowo, był wybryk Wejgla, który z kilku kolegami 29 listopada z dwóch miejsc galeryi w teatrze rzucił [illegible]rsze układu Szajnochy na parter. Publiczność wśród ogromnego hałasu chwytała kartki chowała na łup do kieszeni. Byłem w teatrze wtedy na parterze, nie dostała mi się żadna kartka, bo rozleciały się więcej na krzesła i przód parteru, a ja dalej stał-m. Policya zaczęła młodzież na galeryi więzic na ślepo. Nie uwięziła tych, którzy rzucili, później jednak śledztwem doszła i uwięziła Weigla, Karola Szajnochę i Eustachego Rylskiego. Szajnocha i Weigl byli skazali a Eust. Rylski, zdaje mi się, wypuszczony na wolność« (к. 9 і 11). Хоч Клим Мохнацкий стояв під наглядом полїциї, мимо сього орґанїзував тайний кружок: »Synowie Ojczyzny«. Деякі члени инших, конспірацинних орґанїзаций, як Кущикевич і Лапчиньский, „byli bardzo łagodnego temperamentu, bardzo pobłażliwi i uprzejmi, nie zdradzali najmniejszej dzikości, a zasady, wyrażone w statutach ich związku, tchnęły samą rzezią, rozlewem krwi“ (к. 13) В р. 1639 заявив Климови М. еп. Снїгурский, що ряд заборонив його сьвятити. Він виїхав до ґр. Алекс. Фредри в Беньковій Вишнї, де його в червнї 1840 р. на донос Геллєра увязнено. Засуд на смерть замінено йому карою 5-лїтної вязниці, в яку однак вчислено час перебутий у сдїдстві. Від р. 1845 аж по конець житя скитав ся Клим Мохнацкий по лекциях у польских панів. В р. 1852 учив він дїти дїдича Мохнацкого в моїм родиннім селї Кипячцї біля Тернополя. Мохнацкий був по конець свого житя сьвідомим польским патріотом, чим перехвалює ся в споминах, які скінчив писати д. 2. мая 1883 р.

[1]) Презид. Архів льв. Намісництва Nr. 295/ggg ex 839 ad 148. II. рішенєм дня 28. лютого 1839 р.

Але все те, про що ми в сій главі розказали, було нїчим в порівнаню з траґедиєю, що почала ся в р. 1838, а найшла остаточну розвязку в десять лїт пізнїйше, а про яку саме хочемо оповісти. Траґедию сю спричинив божевільний доносчик о. Дезидерій Гречаньский, адмінїстратор парохиї в Грабівци (калуского округа).

В першій главі згадали ми, що в р. 1834—5 розвивав ся між питомцями духовної семінариї сильний конспірацийний рух, якого тодї властям не довело ся викрити. Завязано тодї в семінариї польске революцийне товариство „Stowarzyszenie ludu polskiego“, а опісля »Sarmacya«, до якого належало кількох питомців, що творили тут окрему секцию і мали тїсні зносини з членами поза семінариєю. До сього тайного товариства прийнято також птт. Гречаньского, якого небавом усунено з причини божевіля, яке однак, принайменьше на разї, було нешкідливе[1]). Гречаньский оженив ся, а коли жінка перед сьвяченєм йому померла, він оженив ся вдруге[2]) і в поч. 1836 р. став сьвящеником.

(Дальше буде).

[1]) Józef Krajewski: „Tajne związki polityczne w Galicyi«, ст. 75.

[2]) Сьвідчить про се Gestions-Protokoll des griech. kath. Metrop. Ord. з р. 1836. Nr. 19, де записана просьба Гречаньского, щоби митрополит звільнив його „ab irregularitate ex bigamia interpretativa proveniente“.

р. в духовній семінарії у Львові. Початок д. 5. жовтня о 8. год. вечером. Ті, що хотять взяти в них участь, зволять зголоситись письменно до о. В. Семкова, пл. св. Юра ч. 5. найдальше до дня 4. жовтня.

— **Ще про Історию України-Руси д. Аркаса,** В ч. 197 „Руслана“ с. р. подав я, що др. Томашівский назвав в „Ділї“ історию Аркаса „епохальною“. Др. Томашівский простує се в 210 ч. „Діла“ і заявляє, що він „в дійсности такого анї єму подібного вислову не ужив зовсім“. Се спростоване розминає ся з правдою, бо др. Томашівский не ужив вправдї слова „епохальний“ (се слово повторив я з »Ради« за д. Доманицким, не маючи під рукою „Діла“), але ужив за те »єму подібною вислову«, даючи своїй замітці про історию Аркаса заголовок »Симптоматична книжка« (»Діло« 1908, ч. 5). Др. Томашівский пише: „Так богатої малюнками книжки у нас ще не бувало. Задля того можна їй ворожити як найкрасший успіх... Піднести треба легкий виклад, щире национальне чутє й теплоту в оповіданю. Ми певні, що наша публика прийме сю книжку дуже радо, тим більше, що вона надаєть ся на прикрасу домашніх книжкових збірок, на подарунки то що. З окрема не повинно бракувати їй (?) ні в одній сільскій читальни; селяне знайдуть у ній приємну і корисну лектуру“. Не лише сї слова, але ціла замітка д-ра Томашівского сьвідчить про те, що ужитий ним вислів „симптоматичний“ має навіть важнїйше значінє, чим »епохальний«. Отже супроти кривдячої д. Аркаса критики проф. Грушевского ляконічне спростоване д-ра Томашівского з огляду на попередні похвали дивне, але заразом знаменне! З замітки д-ра Томашівского пригадаю ще, що проф. Грушевский „готовить ще одну форму історії України, популярну, але широку й богато ілюстровану“. Sapienti sat! — *Др. Богдан Барвінський.*

— **Кровавi демонстрації.** Вчера коло 11 год. почали громадити ся під соймом товпи соціялїстів задля демонстрації за соймовою реформою виборчою, а до краєвого маршалка пішла депутация в тій справі. По появі депутації з поворотом промовляли до зібраних посли Дяманд і Вітик, почім п. Гудец візвав розійти ся. Однак на балконї появив ся ще п. Дашиньский і собі зачав щось говорити. Коли комісар полїції заборонив єму промовляти, а слухачі не услухали приказу розійти ся, кинула ся в товпу полїция з голими шаблями і силоміць всїх розігнала. Притім ранено між публикою 24 особи, поміж тим дві женщини. З полїциянтів було ранених камінями 13 і 3 аґенти. Одному полїциянтови хтось проколов ножиком руку. У ранених полїцією були рани сїчені і колені шаплями на плечах, шиї і голові. По полудни о 3 год. була знова депутация соціялїстів у намісника. На той час зібрала ся товпа також під намісництвом, звідтам потягнули зібрані ул. Собіского від памятник Міцкевича, а коли полїция загородила їм дорогу, посипало ся на полїцию камінє. Оден камінь ударив в голову комісаря полїції Карабановича так тяжко, що кров полила ся цюрком. І тут не обійшло ся без плазованя шаблями і арештовань. Впрочім демонстрації були би нїчим незамітні, бо задля дощу число демонстрантів не доходило й до двох тисяч.

— **Археольоґічні розкопи у Київі** біля Десятинної церкви в значній мірі вияснили техні ку роботи при будованю старої церкви. Вся площа землї, де збудовано абсіди, була раньше цїлком скопана, а потім добре утоптана дрібним камінєм, сьмітєм, а все се залито цементом, після чого на сїй міцній основі будували півкругами крепкий фундамент з червоного каміня, а місце в середині півкругів закладали на певну височінь жовтим камінєм — пісочником. Що до кістяка, який знайдено в відкопанім саркофазї, то вчені й доси не можуть порішити питаня: мужецкий чи жіночий. Професор Стефаніс думає, що се кістяк літньої жінки, а доктор Жук, що мужчини. Сими днями розкопи на цвинтарі Десятинної церкви будуть припинені аж до будучого літа. При оглядї абсід знайдено в землї невеликий камінний хрестик з дїрочкою, до ношеня его на шиї. — На другий рік розкопувати муть західну частину цвинтаря, де сподївають ся знайти чимало багатих старшинних гробів, на які вже нераз натикали ся в сїй місцевости робітники, що копали тут всякі ями та рівчаки. Всї здобутки сегорічних розконок біля Десятинної церкви: фрески, старовинна цегла, черепки посуди, кістки та всякі инші річи, що дають цїкавий материял для змальованя загальної картини старої церковної будівлї, тепер майже всї запаковано в скринї і відошлять їх до Петербурга. За се літо нїяких дорогоцїнних річей в сьому місцї не найдено Найбільше цїкавости й значіня має відкопаний саркофаґ. Значно інтересніїйші висліди дали розкопи д. Хвойка в садибі Петровского, що лежить трохи низше від Десятинної церкви. В сїм садибі д. Хвойко копає вже друге лїто Поки що він розкопує тільки ті місця, що не поросли великими деревами. Торік там відкопано старинну ювелїрну майстерню з усякими приборами до ювелїрної роботи, а тепер поруч з сею майстернею відкопано місце, в якім містив ся, так мовити, чистий віддїл сей майстернї. Знайдено там чудової роботи емалеву річ, що подобає на птицю, зроблену з шматків рїжноколїрної емалії, при чім кождий шматочок емалії обгорожено чистим золотом. В другім місци знайдено слїди скляних обручок (бранзолєт). Окрім скількох цїлих і поломаних обручок всяких красок відкопано тут і декілька шматків материялу, з якого виробляли ся обручки. Поруч з сею майстернею знайдено майстерню виробів з кісток та з рогу. Про се сьвідчить наготовлений для роботи материял, починаючи від зовсім необроблених рогових та кістяних річей і кінчаючи цїлком обробленими пластинками. В останних днях в сїй садибі знайдено ще чудової роботи старинну камінну іконку, а в другій ямі золоту масивну сережку з трома бульбашками.

— **Холєра.** В Петербурзї занедужало знова 309 осіб на холєру, з того померло 153, а в лїченю остає 1.831. У Варшаві помер на холєру ще оден приїзший з Петербурга, Дня 23. с. м. було в Київі 21 випадків холєри. Всїх занедужань на холєру було в Київі доси 314; померло 43. В Київщинї появила ся холєра в кількох місцевостях. Останними днями занедужали в Краснолїсах 3 особи, померла 1; в Черкасах занедужали 3 особи, а 1 померла; в Калабірцї померла 1 особа на холєру. За весь час від появи холєри в Київщинї (з виключенєм Київа) було 124 випадків холєри. В Катеринославі захорували на холєру дня 22. с. м. 4 особи; всїх є в лїченю 35. В Елисаветгородї заслабло 7 осіб, а померли 4. — У Львові установлено реґулямін перевоженя хорих на холєру в разї еї появи.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє п. Михайла Зїнкевича, окінч. богослова, з п-ною Олею Чмолівною дочкою пароха в Завидчу, відбуде ся дня 6. жовтня о 7. год. вечер в парох. церкві в Завидчу, поч. Щуровичі коло Бродів. — З Бережан доносять: Серед підозрінних проявів занедужали ту чотири особи, що прибули з Гнильча, підгаєцкого повіта. Захорували в салї розправ тутешного суду, де переслухувано їх як сьвідків в одній справі. Хорих відставлено до шпиталя, а салю розправ безпроволочно здезінфекционовано. Екскременти хо-

---

Материяли до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 152.

Лист Осипа Барвіньского до Ізид. Воробкевича, писаний 15. падолиста 1869.

Друже мій незабутий,
як братіку рідний!

Писав я ще перед 8-м с. місяця до Михаляка в імени гром. прилучуючи, що потрібно, и просив ёго поспитати и Тебе, мій єдиний, чи не булаб твоя воля приступити до нашого широкого кружка. Жду уже більше тижня на одповідь и немає ніякої. Може бути, що мій лист до ёго недійшов; а може й що иншого зайшло. На кожній однакож спосіб, поспитай ся Михаляка при спосібности, що та як він гадає про се діло, про котре я до ёго писав й Тебе обвістити просив, та донести мині, колий ласка Твоя. Не пригадую собі вже, котрого б вислав до тебе лист, и жду лож отповіди, хотяй догадуюся, що в тебе певно часу нема та ще й може взде жуеш ся, ждучи на мою обіцянку. Справдї, братіку мій рідний, не знаю, як тобі сказати, и чи повіриш ти сёму, що я по нині, від часу як написав до Тебе лист послідний, ні хвилі вільного часу немав займаючись усе пром. ділом, а друге те, що я сего року в такій кімнаті мешкаю, де тільки одно вікно и як сяду що писати, го кождий приходить та зазирає, що то я пишу; будучи отже так перешкоджений, я не вспів обіцянки додержати, однакож се не з злого серця, не з якись причин підозріваючих мою честь. Будь певний, що я, як тільки скоро буде можна, пришлю усе твоє.

При сій спосібности хочу я піднести до твоєї особи прозьбу: чи не параб була уже, щоб Ти свої твори поетичні зібрав разом и в одній книжці видав. Зібравши усі, що були печатані, становити муть найбільш 4 аркушів друку; колиб ти додав до них ще нових на 1 аркуш и оттак видати іх під титулом, який сам вибереш, чи „Ластівка“ чи „Весна“ чи як схочеш. Тут у Львові можнаб танше, як де инде, друк згодити: за 5 аркушів друку заплатив бись найбільше 75 fl. Як би пустити оден екземпл. по 30 кр., а щоб розійшлося тільки 300 екземпл., то булоб 90 fl., страти очивидно не булоб. Чи не добреб було отсе; подумай, мій братіку; я охочо прийму на себе коректу друкарську а Олександро упорядкованєм усіх творів, додавши коротке передне слово. Будь ласкав, братіку, звісти мене об сім. Милоб мині и кожнёму народовцеви Русинові, побачити твори Данила Млаки в одній книжці зібрані.

Ожидаючи на все отсе и заразом на попередущий лист одповіди, остаюся все вірним приятелем и щирим прихильником Твоїм.

Осип Барвінський.

Львів 15. Листопада 1869.

153.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича.

Бережани 28 л. Листопада 1869.

Друже мій єдиний!

Писав я недавно до твого любого брата и просив ёго простити мині, що майже 3 місяці до ёго словом не озвався. Справді моєю читанкою я так втомив ся при тій писанині, що опісля скінчивши ії, брав перо у руки хиба з конечности. Тепер я починаю відживати и знов охота до писання приходить, тількі часу аж надто мало до сего. Тож хоч кілька слів відпишу на Твоє останнє щире письмо з 20-го Жовтня. Втішився я тим, що Ти провадиш веселе житте. Справді, коли чоловік тількі собою и своїм станом довольний, тоді він найщасливший на світі. От и я, правда, що працюю, як чорний віл, бо у школьнім фаху дармувати неможна, коли чоловік не хоче повстидати ся, а я и тим довольний, та надію ся ще більшого діждати, бо вжем найшов собі суджену, а дасть Біг діждати великих вакацій, то й погуляємо. Змалку живе вона у рідним моїм селі и змалку ми знали ся. Ні Ляшка, ані Німка, як Ти нераз питав ся, припала мині до вподоби, а Русинка. Тількі се для Тебе одного кажу, бо хоч се справа чиста, певна и вже скіньчена, та, як то кажуть, и від престолу розходятця.

рих передано до бактериольоґічного розслїду чи припадком не є се пошесть холери.

— **Справленє похибки.** В 207 ч. „Руслана“ 2. стор., 2. стовп. в 13. стрічці з долини має бути: „Ми св. Івана Непомука скинули з моста у Велтаву і вже маємо мученика“.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Коломиї.** (Саля каси щадничої. Початок 7½ вечером. Абонамент на 6 вистав 12 К).

Ві второк дня 29. с. м. „Галька“ опера в 4 дїях С. Монюшка. Гостинний виступ А. Гавка, тенора львівского міского театру.

В четвер дня 1. жовтня „Романтичні“ славнозвісна комедия в 3 дїях Ростанда.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нині в понеділок новість „2 X 2=5“ сатира в 4 д. Віда. — Ві второк попол. „Спіритисти“ ком. в 4 д. Мозера; вечером „Чар вальса“ оперетка Оск. Штравса.

Посмертні † оповістки.

— **Тимотей Мандибур**, вислужений краєвий інспектор народних шкіл і семінарий, помер у 83. роцї житя дня 23. с. м. в Перемишлї Похорони відбули ся 26. у Львові, де тлїнні останки зложено до родинного гробівця на Личак. кладовищі. Покійник походив з рускої міщанськоґї родини з Підгаєць, а науки шкільні побирав в тих часах, коли ще народна сьвідомість в рускій суспільности була ще доволї слаба, а се відбило ся тим більше на покійнику, котрий приневолений був ґувернерувати по дворах. Опісля вступив до учительскої служби в ґімназиї в Бережанах, де пробував довший час, а з відтам покликано его на директора ґімназиї в Тарнові а в 1868; коли Рада шк. кр. обняла надзір над шкільництвом, став покійник краєвим інспектором, і занимав се становище цїлих трийцять лїт. Він не тілько пильно відвідував народні школи, навіть в найдальших закутинах краю, але також положив основи до введеня в житє учительских семінарий в східній Галичинї. В обходженю з учительством був строгий і вимагаючий, але при тім людяний і вирозумілий. Тим полишив добрі спомини в учительских кругах. Вічна ему память!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 26. вересня 1908.

Відчитано петициї та інтерпеляциї, між якими були: пп. Т. Старуха в справі невиплати староством в Бережанах громадам Лапшин і Гиновичі держ. запомоги ухваленої в парляментї; пос. Олесницкого в справі продажи міскою радою в Дрогобичи 50 морґів толоки під фабрику нафти, хоч толока належить до передмістя Задвірне; пос. Макуха в справі надужить урядника повіт. виділу в Косові на шкоду одної з громад в тім повітї. Внесеня зголосили: пос. Содомора о утворенє повітового суду в Горожанцї (пов. Підгайці), пос. Кивелюк і тов. на поділ гусятиньского повіту на повіт Гусятин і Копичинці та на отворенє суду в Хоросткові а також на уладженє курсів кованя коний по місточках; пос. др. К. Левицкий в справі заснованя рускоґї ґімназиї в Яворові; пос. Винничук в справі запомоги для громади Вовчинець в повітї станиславівскім, а пос. Криницкий в справі запомоги для богородчаньского повіту з причини живлових нещасть.

По звіснім запитї посла Олесницкого до кр. маршалка в справі покривдженя рускої мови в комісиях, та по прихильній відповіди маршалка, палата приступила до дневного порядку.

Між иншими пос. Король мотивував своє внесенє в справі знесеня краєвих мит, пос. Ріттель в справі будови зелїзниці з Бродів через Залізці до Тернополя, пос. Олесницкий в справі утворенія повіт. суду в Стрілисках нових, пос. Шецель що до дотациї для міст Бережани, Бучач, Горлиці, Яворів і Вадовиці, пос. Макух в справі безпосереднього побиранья соли сїльскими крамничниками, пос. Кивелюк в справі заложеня стациї оґерів в Гусятинї та в справі заложеня промислових шкіл в Копичинцях і в Гусятинї, пос. Трач в справі замиканя шинків в неділї і сьвята і пос. Кшиштофович в справі утвореня окремого бюра реґуляциї Черемоша з осїдком в Снятинї, та прискореня обезпеченя берегів Прута, Рибниці і Черемоша. Всї внесеня ухвалено переказати дотичним комісиям.

На тім вичерпано дневний порядок протягом півтора годины, а маршалок замикаючи засіданє, назначив слїдуюче на середу о 10. год. рано.

Телеґрами

з дня 28. вересня.

Прага. Всї ческі посли заявляють, що коли би нїмецкі посли унеможливили обструкциею наради ческого сойму, або зневолили правительство до замкненя сойму, то ческі посли відповідять обструкциею в державній радї.

Будапешт. Цїсар затвердив вибір епископа Богдановича сербским патриярхом. Інсталяция відбуде ся 4. жовтня.

Петербург. Рада міністрів постановила зменшити буджет міністерства маринарки о кількадесять мілїонів рублїв.

Петербург. З Тегерану доносять, що шах зарядив сесию обох палат на день 14. листопада.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 28. с. м.: Мария Виханьска, Золочів; Роза Зайднер, Скала; Вікторія і др. Лука Сафіян, Копичинці; Климентина Ступницка, Камінка струмил.; Мария Валкова, Перемишль; Семен Баран, Лука; Микола Захариясевич, Радимно; Григорий Хрущ, Ходорів; Іреней Радецкий, Мервичі; Михайло Чабак, Уласів; Іван Ліщиньский, Мирець; Василь Стельмах, Старі Богородчани; Андрій Солтис, Горішняки; Юліян Скибиньский, Яблінка нижна; др. Теофіл Гвоздецкий, Липиця; Теодор Романко, Залїщики; Михайло Юрійчук, Залїщики; др. К. Кош, Крукеничі; др. Никола Лагодиньский, Делятин; Володимир Войнаровский, Кулачківці; Петро Смаль, Лопатин; Роман Макогоньский, Станиславів; Роман Каміньский, Коломия.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжа і продуктів у Львові від 21. до 27. вересня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·60—10·20 К
Жито	8·15— 8·40 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·25 К
Ячмінь на пашу	6·60— 7·00 К
Овес	6·20— 6·45 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·65—10·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·00— 6·25 К
Конюшина червона	58·00—65·50 К
Конюшина біла	70·00—47·50 К
Конюшина шведска	38·00—47·50 К
Тимотка	65·00—75·00 К
Ріпак зимовий	13·75—14·00 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль	45·00—55·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·25—10·50 К

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Рідний Край літературний й громадский тижневник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщеньска Nr. 97.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (10—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.**

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при уділюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єщо не робить иншій аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о уділенє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви специяльної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000—
Разом сума	К 1,964.824—

Канцелярії отворені для сторін тількн перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видавець відповідає за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 211. Львів, середа дня 17. (30.) вересня 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Боротьба з радикалїзмом.

(△) В останних десятилїтях проявляють ся в полїтичнім і парляментарнім житю в ріжних краях австрийских радикальні струї і змаганя, котрі виступають із щораз більшою силою та заколочують спокій і лад, спиняють реальну суспільну і законодатну роботу. Довголїтний досьвід поучує, що лекше робити задля полїтичних, национальних або суспільних причин галабурди, як для свого народу ретельно і позитивно працювати.

А так само поучує досьвід, що чим менше образованє, тим більша зарозумілість і заслїпленє, чим тїснїйший виднокруг, тим сильнїйша загорілість, тим слабша терпимість, а чим тупїйший розум, тим завзятїйший тероризм.

Одначе при всїй вибуялости тих радикальних змагань, при всїм заостреню суперечностий, при всїм завзятю і загорілости не дасть ся заперечити, що широким верствам народним, які жиють з щоденної праці, розходить ся о мир і супокій і що они відчувають потребу спокою для успішности своєї праці.

В останних часах радикальні струї і змаганя почали і в нашім краю проявляти ся з більшою силою, а нема сумніву, що такі змаганя відривають суспільність від спокійної праці і кладуть їй великі перепони, бо, як сказано, лекше виправляти задля якої небудь справи найбільші галабурди, як що небудь позитивного зробити для народу.

Тимто в інтересї краю, в інтересї обидвох тут поселених народів належить слїдити за причинами і жерелами тих радикальних струй і змагань.

На одну з тих причин вказав намісник Галичини др. Бобжиньский в своїй вступній промові при відкритю кр. сойму і тому годить ся се на тім місци пригадати. Живійший тепер суспільний рух в краю, сказав між иншим намісник, хочби прибирав навіть революцийну цїху, втратить багато з своєї революцийности, наколи адмінїстрацийний апарат буде належно дїлати, себ то, наколи населеню буде вимірена справдешня реальна справедливість.

Нема справдї найменшого сумніву, що недбальство, несумлїнність, несправедливість правительственних орґанів викликують се невдоволенє і огірченє в широких верствах народних, се почутє кривди їм заподїваної і підготовляють сей нездоровий в суспільности настрій, яким опісля користують ся всякі лжепророки, мнимі апостоли свободи, щоби під свій прапор згромадити ті широкі верстви, викликувати розстрій і піддержувати розлад в суспільности і заколот, бож відома річ, що такі проводирі радикальні жиють лише і ростуть роздмухуваньем невдоволеня і огірченя та нездїйсними обіцянками, які они представляють розгоряченій уяві тих широких верств.

Тимто з справдешним вдоволенєм треба се зазначити, що намісник вже два рази з притиском вказав на те, що реформу і направу адмінїстрациї краевої вважає головною своєю задачею. І справдї колиб єму повело ся (а по его рішучости можна сего сподївати ся) довести до того, щоби правительственні орґани держали ся строго законів, скоро і безсторонно полагоджували справи, з безсторонностю і справедливостю відносили ся до всїх горожан, чи то можний пан, чи бідний хлїборób або зарібник, тодї втратилиб радикальні струї свою силу, а оклики радикальних апостолів свою приманливість в широких верствах народних.

Але так само справедливо вказав намісник др. Бобжиньский на те, що й суспільність обовязана дїлати проти радикальних струй і змагань і тому відкликує ся і до сторонництв, котрим розходить ся о лад і спокій в краю, щоби користуючи ся свободою, орґанїзували ся і поборювали шкідну роботу крайних живел.

Навязуючи до сего поклику намісника „Ґалїчанїн“ висловлює надію, що москвофіли будуть в тім дусї дїлати, а Gazeta Narodowa признає москвофілам знамя партиї ладу і порядку єдино в порівнаню з завзятою аґітациєю україно-

Польскі конспірациї серед руських питомцїв і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Се друге подруже мало бути крайно нещасливе, через що його умові сили ще більше ослабли. Нещастє хотїло, що в р. 1838 зійшов ся Гречаньский зі своїми колишнїми товаришами, членами тайного товариства, на празнику, де по суперечцї з сьвящ. Йосифом Охримовичем дістав нападу шалу і поїхав до найблизшого мандатара, у якого зрадив всїх членів тайного товариства з р. 1834. Менї розказував радн. Титко Ревакович, що мандатор не прийняв зразу сих зізнань до відомости та радив Гречаньскому, щоби добре розважив над своїм кроком, однак по кількох днях явив ся Гречаньский у нього вдруге вже з готовими на письмі зізнанями. Про дальші події розкажемо на основі актів.

Мандатарем, якого урядові акти звуть „Cameral-Justiziär“, був Павлович. В нього зізнав Гречаньский, що богослов Сїлецкий, який утїк до Франциї, познакомив його в духовній семінариї з републїканьскими ідеями, давав йому книжки писані в сїм дусї та звірив ся перед ним, що є членом тайного, републїканьского товариства, до якого прийняв також Гречаньского в однім з львівских домів, де йому прочитано статути. »Diese Statuten setzen fest: »Die Gleichheit der Rechte, eine republikanische Regierungsform, Aufhebung der Robot, Einräumung des Grundeigensthums an die Bauern, Verbreitung dieser Grundsätze, kluges Benehmen gegen Staatsbeamte, Sammlung der Bauerschaft«. Головою сього товариства був Сїлецкий. Після його утечі до Франциї, обняв його місце питомець Ромуальд Крижановский (родж. 1811, орд. 1836 р.), який тепер є сьвященником в Ганівцях, бережаньского округа. Членами сього товариства були давнїйші питомцї, а нинї сьвященики: Мих. Мінчакевич (родж. 1808 р., орд. 1835 р.), адмін. парохії в Лїску, сяніцкого округа, Йосиф Охримович (род. 1814, орд, 1836 р.), адмін. в Гошові, Мейский Сильвестер, сотрудник в Тиряві волоскій, Йосиф Константинович (род. 1807, орд. 1836 р.), адмін в Болинцях, перем. округа, Мих. Ґадзїньский (род. 1812, орд. 1836 р.), адмін. в Гвіздци малім, Гіполїт Станчак, адмін. в Лещаві, сяніцкого округа, Іван Покіньский (род. 1812, орд. 1837 р.), адмін. в Братківцях і Теодор Кульчицкий, адмін. з Дорожева. Гречаньский зізнав, що членами сього товариства були побіч названих, питомцї лат. духовної семінариї: Шмельц і Кущакевич, правник Кордашевский і львівский броварник Іван Прохаска, який ширив републїканьскі ідеї серед львівского міщаньства. З Сїлецким мали близші зносини: Чеслав Кобузовский і Хшонстевский. Товариство було широко розгалужене, скликувало збори, єднало членів, які вимінювали між собою гадки і читали книжки. Його члени мали все бути готовими до повстаня. Осередною точкою товариства була Франция.

З иншого урядового акту дізнаємо ся, що до конспірацийвих ідей Заходу приняло тайне товариство у свій статут принцип национальний, польский: »Der Zweck der Gesellschaft bestand in der Verbreitung der Freiheits-ideen, der Anwerbung Gleichdenkender in der allgemeinen Revoluzionirung und Einführung föderativer Freistaaten; ebenso soll die Wiedergeburt Polens in der Art bezweckt werden sein, dass es in der Reihe der föderativen Freistaaten seine Nationalität behaupten könne“.

(Дальше буде).

фільско-радикальною. На скільо москвофіли є партиею ладу і порядку, виявили они доволї доказів навіть останними часами своїми паломництвами, а тепер самі бачать, що занадто отверто показали свої змаганя і в „Галїчанїні“ вельми широко толкують ся, що у них на думцї лише культурне обединенє а не полїтичне! Тимчасом язикове і национальне обединенє, при тім і православні змаганя — се підготовлюванє підвалин і до полїтичного, а такі змаганя і надії висловлював пок. Наумович в »Слові« 1866 по нещаснім бою під Садовою.

Уживанє галицких москвичів адмінїстрациєю до спинюваня национального і культурного розвитку Русинів, побіч недостатків адмінїстрациї, на котрі двічи вказав намісник др. Бобжиньский, отсе також одна з причин, що пособляли розвиткови невдоволеня і огірченя в широких верствах народних руских а невдоволенє і огірченє використували радикальні апостоли, щоби кидати свої окліки в ті маси і поривати їх за собою для своїх самолюбних цїлий і змагань. Коли свобода национально-культурного розвитку руского народу не буде спинювана з підмогою москвичів, котрі тут накидають ся в ролї яничарів, тоді певно ослабне завзятє українського радикалїзму а оклики апостолів сего руху перегомонять без послуху.

Але неперечно і на рускій суспільности спочиває обовязок з свого боку поборювати сї змаганя і струї радикальні в широких верствах народних, а до того повернемо ще небавом.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Обструкция нїмецка в ческім соймі буде імовірно тривати дальше. Президия нїмецкого клюбу в ческім соймі, представивши бар. Бекови в суботу жалї на кр. маршалка і задля непокликаня нїмецкого актуара до соймового бюра, вказала на велике огірченє посеред нїмецких послів і виборців, яке довело до відомих в соймі подій. Крім того жалувала ся на поступованє правит. властий підчас напастий на нїмецке населенє в Берґрайхенштайн, Шіттенгофен і в Люблянї. Задля того вважає президия нїмецкого клюбу дальші обради ческого сойму неможливими і домагала ся відроченя сесиї і усуненя маршалка.

Бар. Бек заявив на те, що відроченє сойму вважає в тій хвилї непорадним, а навпаки думає, що в соймі повинна бути нїмецко-ческа справа основно обговорена, а се довело би до вияснення і певного зближеня. Поступованє маршалка усуває ся зовсїм зпід впливу правительства. Мінїстер-президент дораджував, що се в інтересї обидвох народів, коли би в соймі витворила ся институция для наради над предлогами, а також в цїли тривкого підготовлюваня мирних взаємин. Бар. Бек обіцяв впливати в тім напрямі також на противну сторону і небавом виступить з дальшими предлогами в тій справі. Що до заколоту спокою в рїжних місцях, то правительство видало строгі розпорядки в цїли удержаня безпечности особи і майна. Нїмецкі посли заявили, що се подадуть до відомости клюбу, а бар. Бек застеріг собі дати дальші вияснення і вижидає також пояснень від послів.

Сими поясненями бар. Бека одначе невдоволені Нїмцї і дали сему невдоволеню вираз у віденьских дневниках, а з сего можна впевнити ся, що будуть дальше вести обструкцию в ческім соймі. Непокликанє нїмецкого актуара і пересунене дневного порядку — занадто дрібні справи, щоби задля них починати галабурди, а події в Люблянї викликали самі Нїмцї напастями на Словінців в Птуї, а опісля знов напастували Словінців в Марибурґу і в Цилеї. Тут розходить ся о виборчу реформу в Чехах, котра би могла підкопати дотеперішне становище Нїмців, дане їм Шмерлїнґівскою ординациєю. От тому роблять галабурди, щоби розбити сойм, щоби розбити держ. раду і ввести урядниче мінїстерство і §. 14., або взагалї змагають під комендою Вольфів до розбитя Австриї. Чи правительство виявить доволї сили, щоби запобігти сїй бутї нїмецкій, покаже недалека будучина.

Др. Люеґер висловив сумнів, чи обструкция в ческім соймі вийде в користь Нїмців, але замітив справедливо: peccatur extra et intra muros. В сїм тижнї можна отже сподївати ся нових буч.

Мадярскій социялїстич. дневник „Nepszava“ оповістив видобутий з тайного жерела начерк виборчої реформи з 24. с. м. Оперта она на плюральности, а в части на посередних виборах. Всї найменше 24 лїтнї мужчини в краю мають виборче право, але неграмотні мають посереднє, бо кождих 10 неграмотних вибирають 1 виборця. Управнених до вибору неграмотних є загалом 127.000, безпосереднє право одержить 2,618 000, а між тими є виборцї з одним, двома і трома голосами. Ті, що вміють читати і писати, одержать 1 голос (всїх є около 1,534.000). Два голоси одержать ті, що скінчили низшу середну школу, і такі, що вміють читати і писати, та платять найменше 20 К безпосередних податків або найменше мають одного сталого занятого мужчину, або вміють читати і писати і бодай 5 лїт служать у одного хлїбодавця, мають найменше 32 роки, вислужили при війску і мають бодай двоє дїтий, таких виборців є около 866.267. Три голоси одержать ті, що скінчили середню школу, або уміють читати і писати та платять найменше 100 К податку. Всїх таких виборців є около 217.721. Загальна сума всїх виборцїв виносить около 4 мілїони. З того припадає на Мадярів 61·8%, на Нїмців 15·2%, на Словаків 10·3%, на Румунів 7·4%, на Сербів 2·4%, на Хорватів 1·1%, на Русинів 0·5%. Робітники одержать 34·9% голосів. Робітники становлять. 34·1% населеня і мали доси 3·9%, на основі начерку крім того 33·2%, а тепер дісталиб 36 9%. Budapester Korresp. помістила оповіщенє, що статист. центр. уряд давав правительству в цїлях вибор. реформи викази, з котрих оден попав неправно в редакцию Napszav-и і на тій основі она оповістила таку статю.

Заграница.

Новое Время вельми невдоволене вістями про можливу злуку Босни Герцоґовини з Австро-угор. монархією і задля того проливає гіркі сльози над долею бідних братів-Славян. Так само петербурске „Слово“ протестує проти такої злуки з становища інтересів Росиї.

N. W. Tagblatt подає основні статї до міністра Бернрайтера про Босну і Герцоґовину і заявляє ся за заведенєм там сойму.

В Білгородї з 1. жовтня починає виходити нова часопись „Босня і Герцоґовина“, котра має доказувати права Сербії до тих країв. Ціль такої роботи ясна!

Перский шах скликує парлямент і сенат на 14. листопада, щоби запобігти дальшій ворохобнї.

В цїлій Туреччинї відбувають ся вибори, а також сербский і болгарский митрополит розпочали аґітацийні обїздки своїх дисцезий та відкрили 7 церков. Давнїйше було дуже трудно дістати дозвіл на будову церкви, або завішенє дзвонів. Молодотурецкий комітет в Драчу дав дозвіл на будову церкви, котрого 6 лїт не можна було діждати ся і тим зєднав собі велику прихильність.

Допись з Тернополя.

(*Про наших артистів і популяризованє штуки*).

Найлучшим мірилом розвитку і культури народу є штука. Коли старорускій київскій державі почала свитати доба золотого віку, тоді почали повставати такі дїла штуки, котрих останки подивляємо, хочби з розкопок при Десятинній церквї, з зачудованєм.

В хвилї теперішній, коли живчик народного орґанїзму голоснїйше забився, починаємо шукати народних первістків штуки і доріг для неї пр. в будівлях: »Днїстра«, дяківскої бурси, нових церквах конкурсових митрополита, памятника Шевченка і пр.

Наш нарід має незвичайно розвинений хист до окрашуваня кождого предмету, яким в обходї послугує ся. Стїна кімнати, ґраґар, ложка, горнець, хрест при дорозї, писанка, та цїлий стрій сїльскої дївчини, який она закупить і вишиє з рідким естетичним смаком, коштом не більше як 4 К, все то съвідчить о великім відчутю всего, що гарне.

Додавши ще естетичне вражінє, під яким зістає наша молодїж, не виключаючи сїльскої, яка видить щоденно пр. церков з артистичним іконостасом, який складає ся з образу і різьби, а не подивуємо ся, чому наш нарід видає так богато артистів, які на жаль не підпоможені нами служать чужим... Декотрі таланти не могучи перебити ся в сьвітї нидїють на нашім перегонї.

Образованих артистів у нас як: малярів, різьбарів і пр. не брак. Недавно писав п. Богдан Лепкий в „Руслані“ про маляра Серафина. В другій часописи читалисьмо про різьбара п. Гаврилкова. Імена: Труша, Івасюка, Сосенка, Красицкого, Пащака і пр. добре знані. На жаль сї артисти нарікають, що суспільність мало підперає їх благородні змаганя. Правда, се не пересада, але не дасть ся закрити і сеї обставини, що они суспільности нашій мало дають і мало дбають, хочби в своїм власнім інтересї о популяризованє своїх творів.

Так пр. рік сему читаємо, що наші малярі постарають ся в скорі о перші у нас гарнїйші репродукциї »Гостя з Запорожа« та кількох других образів, аби наша суспільність мала чим прикрасити стїни своїх кімнат. Але тільки й чути! Даром ходив я кількакратно, від книгарнї Шевченка почавши, по цїлім Львові, аби того »Гостя«, або що небудь нашого пригожого на стїну дістати. Купцї здвигають раменами, вказуючи на образи петерб. »Ниви« і »Кози альпейскі«— бо „рускоґо нїчоґо нема“.

Не оден з нас замовив би собі у нашого артиста портрет родичів, рідні і пр. так до кого тут удатись? Попроси більше знаного артиста, то сей зажадає, цїнячи свою штуку, кілька соток суми, яка для нашої дуже бідної суспільности така велика.

Щоби підпомочи з одної сторони наших артистів, а з другої сторони дати

можність нашим людям украсити свої хати образами своїх малярів, порадив бим йти нашим артистам за приміром Німців. У них умовляють ся кількох лучших і кількох другорядних малярів і наче яка спілка приймають до роботи ріжні замовленя платні відповідно до величини і материялу, на якім має ся портрет або малюнок викінчити. Так пр. одна така фірма в Bielitz виконує портрет кредковий величини 35×45 цм. з паспарту 46×53 цм. враз з рамами за 24 корон. Такої величини аквареля коштує 40 К, а олійний портрет на полотні 60 К. Портрет олійний 75×100 виконаний найлучшим артистом платить ся 200 К.

При таких обставинах мають усї малярі сего кружка добрий дохід а публика вигоду. Притім працюють ті артисти на других полях малярства забезпечившись тими порпретами від голоду і холоду.

Дальшим способом розповсюджена у нас штуки булиб вистави, які артисти самі повинні частійше в кімнатах »Сокола« або в другім якім товаристві уряджувати. Покажіть суспільности Ваші праці а побачите напевно, що богато людей менше заможних (бо ті у нас піддержують всї змагання культурні) закуплять ваші праці подібно як се вчасти сталось при першій виставці, яку урядило свого часу тов. ім. Шевченка.

Гарнїйші і дорожші образи (портрети своїх основателїв і пр. могли би в дорозї складок закуповати або замовляти наші тов-а кредитові, Бесїди і пр. а при добрій волї мали би ми свої ґалєриї і своїх артистів, яким нїхто не потрібував закидувати, що підписують свої праці латиньскими буквами.

Богатші родини повинні би замовляти погрудя (бюсти) визначнїйших своїх членів. Такі бюсти зроблять наші різьбарі пр. п. Гаврилків (в цїнї 100—200 К), які мож відтак кількократь схочесь відливати в ґіпсї. Тут впрочім можна би робити бюсти Шашкевича, Кулїша, кн. Мономаха, кн. Ярославни, Сковороди і пр. а ручу, що розійшли би ся сильно під ту хвалю, даючи добрий дохід їх авторам.

Від деяких артистів чувем закиди, що у нас »мало тем до праці!« — Чудна наша природа нашої вітчини та істория еї вказує нам множество сюжетів і дїяльних осіб закрашених сильною індивідуальностию, попри тім музеї і збори штук хочби в краю, далиб тисячі тем до чудових творів штуки.

От прим. походи князя Сьвятослава, вінчане рускої княгині в Франциї, зїзд Мономаха, борба з Татарами, змаганя литовских князїв, часи козацкі, народна співачка Чурай, що Гриця строїла, засїдання Кирило-Методієвских братчиків, ілюстроване творів наших поетів, репродуковане хочби рідкого портрету Музея в Підгорецкім замку і пр. сеж вдячні теми навіть для менше здібних артистів.

Тому з вірою в свої сили: до праці! дорогі земляки-артисти а дійдемо дальше чим »капарною« полїтикою а не загинете хочби серед як бідної суспільности, котра вам вдячно оплатить ваші змагання яко піонерів нашого відродженя.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Софії М.; римо-кат.: Гєроніма. — В четвер: руско-кат.: Евфема: римо-кат.: Рем.

— **Духовні вправи (реколєкциї) для сьвящеників** відбудуть ся на днях 5. до 8. жовтня с. р. в духовній семінарії у Львові. Початок д. 5. жовтня о 8. год. вечером. Ті, що хотять взяти в них участь, зволять зголоситись письменно до о. В. Семкова, пл. св. Юра ч. 5 найдальше до дня 4. жовтня.

— **40 лїтний ювілей тов-а „Просьвіта“.** В місяцї груднї минає 40 лїт від часу заснованя одного з найповажнїйших і найбільше заслужених у нас просьвітних товариств — тов-а „Просьвіта“ а головний видїл сего тов-а ідучи за голосом загалу, рішив сьвяткувати в груднї 40-лїтний ювілей єствованя „Просьвіти“ в той спосіб, що у Львові відбуде ся того місяця просьвітно-економічний зїзд а на провінциї мають відбути ся по всїх філіях і читальнях „Просьвіти“ відповідні торжества. В справі просьвітно-економічного зїзду в груднї видав головний видїл товариства „Просьвіта“ відозву, в котрій принявши клич: „Просьвічуйте ся і богатїть ся!“ каже дальше:

У зрозуміню ваги теперішної хвилї рішив головний видїл тов-а »Просьвіта« використати сьогорічний 40-лїтний ювілей тов-а, зробити бїлянс дотеперішної роботи і дати почин до більше широкої, інтензивної і плянової акциї на просьвітно-економічнім полї нашого народного житя. Длятого на днї 23. і 24. грудня с. р. скликує ся до Львова перший просьвітно-економічний зїзд для австрийскої України. Цїлию єго має бути: а) дати огляд орґанїчної працї протягом останних 40 лїт; б) вияснити недостачі і хиби дотеперішної роботи; в) вказати нові поля, нові мети й нові дороги в праци коло духового й материяльного двигненя народу; г) увести систематичність і рівномірність у всїх напрямах сеї працї.

Загальна програма зїзду буде така: I. просьвітна секция буде розпадати ся на відділи: 1) орґанїзацийний (справа просьвітних тов-в, нар. школи, анальфабетизму, нар. унїверситету, театру і т. п.); 2) видавничий (напрям і зміст популярної лектури, кольпортаж і т. ин.); 3) культурно-суспільний (справи бурс, захоронок, спортових і касинових тов-в, суспільна гігієна, боротька з алькоголем, лїчниці і т. ин.). II. економічна секция мати ме відділи: 1) сїльского господарства (хлїборобство, огородництво, садівництво, молочарство, мелїорация, комасация, ветеринария, аґрарне законодавство і т. ин.); 2) торговлї і промислу; 3) фінансових справ (кред. институциї, тов-а обезпечень і т. ин.).

Докладна програма зїзду буде видана на початку грудня с. р. Тимчасом Видїл тов-а »Просьвіта« подбає, щоби на кождий предмет, обнятий програмою, був приготовлений хоч один відповідний реферат. Окрім того звертаєть ся до всїх робітників на нашій просьвітній і економічній ниві з горячим покликом взяти численну участь у зїздї як референти поодиноких в тань. Зголошеня рефератів приймає і дає всякі інформациї в тім напрямї Видїл до кінця падолиста. До співучасти у зїздї будуть запрошені всї наші институциї; поодинокі особи можуть зголошувати ся на учасників до 15. грудня с. р.

Видїл має ту певність, що справа просьвітно-економічного зїзду найде горячу прихильність серед нашої суспільности без огляду на полїтичні партиї; що наша інтелїґенция возьме ґреміяльну участь у зїздї чи то як референти чи то як співучасники і тим дасть безсумнївний доказ своєї национальної зрілости і зрозуміня ваги поважної історичної хвилї.

— **Другий шлях зелїзничий до Станиславова.** Kur. Stan. доносить, що з причини сильного руху поїздів на шляху Львів-Станиславів міністерство зелїзниць має намір побудувати другу пару шин на тій лїнії. Через те зарадить ся безнастанному спізнюваню поїздів на тім шляху, що мусїли нераз цїлими годинами ждати на стациях в цїли вимиканя. Вперед дістане другу пару шин шлях зі Львова до Ходорова, потім з Ходорова до Галича а в кінци з Галича до Станиславова.

— **В аматорскім театрі** львівского „Сокола“ відограно в неділю 3-актову комедию Основяненка „Сватання на Ганчарівці“ при зовсім випроданій салї. Аматори вивязали ся зі своїх ріль зовсім вдоволяючо, чого дохазом були також грімкі і часті оплески слухачів.

— **Судова розправа** проти обжалованих в справі розрухів в Коропци, коли то згинув бл. п. Каганець, розпічне ся в Станиславові дня 15. жовтня. Розправа, якій буде проводити радн. Айзельт, потриває три дни, бо обжалованих є 31 осіб, а сьвідків покликано около

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 152.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича,
Бережани 28. л. Листопада 1869.

(Дальше).

Про читанку можу Тобі тількі сказати, що вона у Раді дуже сподобалась и незабаром поступить в печатню. Мене самого дивує, що рада шк. так скоро взялася до неї и не положила на довший час ad acta. До альманаху я призбирую материяли, однакож виданнє єго не може бути так скоре, бо ожидаю помочи материяльної и літературної зза кордону, а вона може хиба на весну приспіти. Реґули „мало а щось доброго“ держуся.

Вість о видаванню „Зорі Буковиньскої“ мене не засмутив, а противно дуже урадував, бо кожний объяв життя руського словесного мене интересує и тішить. Але з другої сторони наповняє то мене обавою, що ся нова літер. часопись не буде вірно служити нашому народові, розвивати єго гарної мови, а приберетця в дивоглядний костюм. Правда, що негодитця судити a priori, та сама особа редактора Глебовицкого, наповняє мене такими думками, бо я чув, що сей чоловік зовсім противний рущині, а бажає общого літературного языка а la »Слово«. Колиб справді так було, то Зоря ся немає будущини и піде за небіщиком Бояном и Страхопудом до Гадеса. Однакож дужеб мене тішило, колиб часопись ся ишла дорогою народнёю.

Тепер же що до моєї помочи. Знаєш, що я яко літерат ще не выступав. От написав николи яку допись до Правди, як про Читанку Тороньского, а тепер недавно про Театр з Бережан, и про народній молитовник (з Опілля). Правдивою літературнёю роботою я ще не займався, а при тім и часу до того у мене не багацько. Я не відмовляю моєї помочи, коли що помочи зможу, та наперед нічого не обіцюю, що се або те напишу. Однакож будь переконаний о моїй прихильности для буковиньских братів и для нового задуманого діла.

А тепер бувай здоров, напиши мині, що порабляєш, пришли ласкаво скілька цвіток з твоєї ниви и не забувай за щирого Твого брата и друга

Ол. Барвіньского.

Ч. 154.

З листу Григ. Воробкевича до брата Ізидора,
пис. 17. грудня 1869.

(Переклад з нїмецького). Я тут (у Львові) пристаю мало з ким, але й ті мають мене за поважного і можного Катона; се мене врештї й тішить, бо я не стрітив тут нїчого, що заслугувало би на правдиве довіре. Тут не достає сего властивого товариського елементу, для котрого тяжко найти назву; маю на думцї змисл до товариського житя без усякого інтересу, невинні розривки, жарти і т. п. — Ти вже зрозумієш, що я думаю. Зійдеш ся з Поляком, то мусиш усе польське хвалити, инакше неможлива всяка дальша розмова. Зійдеш ся з Русином, зараз питають ся тебе, до котрої партиї належиш, чи до української чи до москвофільської, а нарештї жадають, щоб ти доконче написав кілька лихих поезий, бо вони будуть дуже гарно виглядати в Правдї або деінде. А що до львівських Нїмців — то їх національні прикмети зовсім перемішали ся, — вони як ті монети, що довго ходять між людьми, стерли ся і затратили своє лице.

50. Оборони обжалованих підняли ся др. Старосольский, др. Олесницкий, др. Загайкевич, др. Партицкий і др. Могильницкий.

— **Завзяті спадкоємці Полуботкових міліонів.** Часопись „Утро“ доносить, що перед кількома днями повернув до Харкова зі зїзду аматорів спадщини по гетмані Полуботку, що відбув ся в Гомли, управитель їх адмінїстрацийного бюра, адв. Бобков-Басов, і розповів, що чув на тім зїздї. На зїздї здавав справу адв. Перевальский, якому поручено виїхати до Анґлії і глядати за тим банком, в якім мають бути зложені ті міліони. Адв. Перевальский звидів всї льондоньскі банки, але нїгде не трафив на слїд тої спадщини. Мимо того „будучі“ спадкоємці не тратять надії і зложили гроші на дальше пошукуване Полуботкової спадщини.

— **Холєра.** Дня 27. 27. с. м. захорувало в Петербурзі 263 осіб, померло 102, а в лїченю остає 1846 осіб хорих на холєру. В Київі було дня 25. с. м. нових 11 випадків холєри; разом від початку вибуху пошести 332. Померло 44 осіб. В Київщинї занедужало 17 осіб, а померло 7. Того самого дня: в Катеринославі захорували 3 особи, померли 2, в Елисаветполї 16, померло 9, в Одесї 11, пом. 8, а в Харковї лучив ся четвертий випадок холєри. — Румунія розложила здовж росийского кордону сїм полків війска, які мають стеречи край перед занесенєм холєри з Росиї. — Міска рада Львова ухвалила на вчерашнім засїданю призначити 10.000 К на борбу з холєрою, а других 10.000 К на безпроволочне урядженє епідемічного бараку а в раї потреби поставити на цвинтарях холєричні трупарнї.

— **Львів-Бережани-Підгайці.** Будова зелїзниці на тім шляху вже майже викінчена. Зачувати, що з днем 1. листопада розпічне ся особовий рух, найперше на просторі між Бережанами а Підгайцями.

— **Крадїж за крадїжею.** В суботу арештовано в Станиславові зелїзничого урядника Калїту і бляхаря Шіфтера за крадїж бляхи на шкоду зелїзничого заряду. Калїта, будучи завідателем материялового маґазину, вивозив з него бляху і продавав Шіфтерови. Сеї краденої бляхи уживав Шіфтер до побиваня зелїзничого двірця.

— **Пожар в Синевідску.** В ночи з суботи на неділю вибух огонь в трачці акційного тов-а коло зелїз. двірця в Синевідску. Огонь огорнув дошки посклади на великім просторі докола трачки і ширив ся в напрямі двірця. Жар був такий великий, що жовнїри і пожарники прибувші зелїзницею зі Стрия в першій хвилї не могли висїсти з ваґонів. Пожар ширив ся незвичайно скоро і перекинув ся о яких 200 кроків дальше на другий склад дерева, так що утворили ся два пекольні огнища, з якими пожарники не могли дати собі ради. Вкінци запалили ся величезні склади опалового дерева, зложеного в латрах (сягах). Велике небезпеченьство грозило цїлому селу, бо вітер дув в тім напрямі. Лише завдяки пожарним сторожам зі Стрия і Сколього вдало ся недопустити моря вогню на село. Зате згоріли крім цїлого складу дерева зелїзничі маґазини. Стацийний будинок головний спас ся лише тому, ще був противний вітер. Стовпи телеґрафічні здовж шляху згоріли до тла, через що телеґрафічне полученє зі Стрийом було перерване. Ранїшний поїзд з Лавочного в неділю переведено попри огонь з тяжкою бідою з одногодинним спізненєм. Пожар тривав до 7. год. вечером в неділю. Огонь мав бути підложений. Акц. товариство нїякої шкоди не понесе, бо всьо було обезпечене.

— **Шлюбний дарунок!** Богата міщанка в Аберден дістала в день вінчаня багато дарунків. Між иншими була між ними коробочка, артистично різьблена. Молода отворивши ї, мало не зімлїла, бо в середині була пекольна машина. Сей дарунок передано до розслїду поліції, яка ствердила, що бомба при отвиряню лише якимсь чудом не експльодувала, а в раї вибуху могла убити кільканайцять осіб. Того, хто прислав сей »презент«, не вдало ся вишукати, аби відповідно єму подякувати.

— **Дрібні вісти.** Начальником стациї в Станиславові став іменований дотеперішний інспектор і контрольор руху, Стампер. — Доповняючий вибір двох членів повітової ради в Бережанах з ґрупи сїльских громад відбуде ся дня 18. листопада а одного члена з ґрупи більшої посїлости дня 20. листопада.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Коломиї.** (Саля каси щадничої. Початок 7½ вечером. Абонамент на 6 вистав 12 К).

В четвер дня 1. жовтня „Романтичні“ славнозвісна комедия в 3 дїях Ростанда.

— **Репертуар міского театру у Львові.** Нинї ві второк попол. „Спіритисти“ ком. в 4 д. Мозера; вечером „Чар вальса“ оперетка Оск. Штравса.

— **Письменні іспити** під надзором для кандидатів стану учительского в ґімназиях і школах реальних та кандидаток тогож звания в женьских лїцеях відбудуть ся у Львові в днях 23. і 24. жовтня с. р., а відтак розпічнуть ся устні іспити. Кандидати і кандидатки, котрі в тім речинци наміряють приступити до іспиту, мають повідомити о тім дирекцию комісиї іспитової найпізнїйше до дня 16. жовтня с. р.

Телеґрами

з дня 29. вересня.

Відень. Wiener Ztg оповіщує санкцию закона про додатковий кредит до буджетового прелїмінаря на 1908 рік в цїли полїпшеня долї деяких катеґорий державної служби.

Кольонія. Koeln. Ztg. в телеґрамі з Танґеру (в Мароку) доносить про отсей випадок в Касаблянцї: Коли дня 27. с. м. представитель нїмецкого консуляту Юст в Касаблянцї йшов в товаристві кількох французских збігцїв-леґіонїстів, які просили консулят о опіку, до порту, де они мали всїсти на нїмецкий корабель, французкі жовнїри не допустили їх всїсти на корабель. Франц. жовнїри перевернули човен, збігцїв-леґіонїстів спіймали, Юста набили по лици, а нїмецких жовнїрів побили кольбами і приарештували. Коли в тій справі упімнув ся секретар нїм. консуляту, Менс, капітан портовий, Француз, загрозив єму револьвером. Менс зажадав випущеня нїмецких жовнїрів, але перший раз єго не послухано. Аж коли загрозив поважними наслїдками, розковано жовнїрів нїмецкого консуляту і випущено їх на волю.

Любляна. Тутешний корпус військових ветеранів ухвалив заступити нїмецку команду словіньскою.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 29. с. м.: Евг. і Теодозия Тимкевичі; Єлена Алексевич, Батятичі; Розалія Аль, Краків; Мик. Біляшевский, Київ; о. Антін Рудницкий, Плауче; о. Ник. Рожань ский, Витків; Герман Адлєрсберґ, Станиславів; Мих. Новак, Пасїки Зубрицкі; Вол. Шенк, Долгобичев; Ст. Козловский, Самбір; о. Нестор Лука, Ремезивці; Ів. Макаровский, Перемишль; Р. Сосновский, Тернопіль; Филип Левицкий, Борислав; Йосиф Курцер, Станиславів; о. К. Лагода, Жабе.

Рідний Край літературний й громадский тижневник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакциєю О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річне 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщенська Nr. 97.

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд.

виконує як найлїпше, чого доказом численні **признания**

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа).

(18—?)

Аґенти корабельні дістануть оплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (10—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біляньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45,835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук. З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 212. Львів, четвер дня 18. вересня (1. жовтня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Przegląd powszechny про Русинів.

(×) Краківский місячник подає у випуску за вересень п. з. Z naszych wydawnictw статю кс. Яна Урбана, Єзуїта добре обзнакомленого з відносинами польско-рускими, в котрій оцїнює виданий під редакциєю д-ра Ф. Конечного Swiat Słowiański. Сей місячник заснований для плеканя в польскій суспільности ідеї славяньскої, подавав поважні розвідки з обсягу славянознавства а крім того огляд культурного, национального і літературного руху всїх славяньских народів. В тім напрямі Świat Słowiański багато причинив ся до познакомленя Поляків з Славянщиною, а також про руску справу подавав від часу до часу цїнні розвідки і поясняв польскій суспільности руску справу, до котрої відносив ся прихильно і тим підготовлював підвалини до вирозумілости і обопільного порозуміня.

Одначе перегодом змінив Świat Słowiański очивидно під впливом всепольскої і всеславяньскої струї свої погляди на руску справу і на польско-рускі взаємини. До сеї зміни напряму і поглядів Świata Słowiańsk-ого навязує кс. Ян Урбан свої замітки, з котрими цїкаво буде познакомити ся нашій суспільности.

Протягом трох лїт, пише кс. Я. Урбан, користував ся Świat Słowiański кождою нагодою, щоби зуявляти свою прихильність супроти всїх змагань Русинів для подвигненя народної культури. Вважав їх народностю окремішною від Москалїв, хоч не щадив гайдамацких вибриків провідників українофільства. В останних часах з виступом на видівню т. зв. »старорусинів« змінили ся також відносини Świata Słow. до руской справи. Почало ся поважне зближенє до москвофільской партиї, а зворот в ту сторону викликав озябленє відносин до українських народовців, а се не вважає кс. Урбан ані річию конечною, ані узазадненою. Витягати до когось цїлими лїгами руку, коли сей обертає ся лише плечима, каже кс. Урбан, то може знеохотити (як довго Św. Sł. відносив ся прихильно до руск. справи — ми також відзивали ся до него прихильно і не обертали ся плечима — се можна провірити — Ред. Русл.); але справедливо замічає кс. Урбан, що колиб навіть так було, то Św. Sł. не повинен би з вибраної раз дороги звернути навіть під впливом знеохоти (ми приписуємо се у великій части палкій вдачі редактора і иншим впливам — Ред. Русл.). Кс. Урбан припускає, що теперішним москвофілам не можна закидувати рублярства (блаженні віруючі! а впрочім причиняє ся до сего і фінансовий занепад Росиї) ані плащеня перед росийским чиновництвом (а поїздка Ґлєбовіцкого? — Ред.), стоять они морально висше(?!) від своїх попередників (доноси Аделї Карвовской і т. и. в Росию на Українців і на тутешнїй рух культурний руский! — Ред.). Мають они, каже кс. Я. У., більше такту (може проворности? — Ред.) і більше оглади від загалу менерів українофільских. Однак признає, що москвофільство в Галичинї єдиничним витвором і не можна его вважати виразом сьвідомости руского народу, а Świat Słow. знає дуже добре, що в Галичинї живе побіч Поляків лише оден о д н о ц ї л и й нарід укр. руский (rusiński), котрий не почуває ся нїгде „Москалем“ навіть там, де вибирає Маркова або Ґлєбовіцкого. Они придбали собі прихильність народу, каже кс. Урбан, не своєю „всеросийскою“ ідеольоґією, але опозициєю до українського гайдамацтва, котре в многих місцях навіть народови стало осоружним (Марков і Ґлєбовіцкий завдячують свої успіхи вчасти пособлюваню Ради Народової, котрій небезпечним видало ся українство, а вчасти довголїтній консолїдацийній роботї руской опозициї в спілцї з москвофілами, котра думала тим побороти умірковану реальну полїтику — Ред.).

Коли провідники українства позбудуть ся свого радикалїзму, тодї і „старорускій“ люд пристане до них, не дбаючи про всеросийске „обєдинене“, котре его так мало обходить, як і єдність і окремішність України. Скажемо ще більше, пише дальше кс. Урбан. День, в котрім »старорускі« посли вспіють в Галичинї відкрити першу »московску« школу народну, буде хиба останним днем їх впливу і значіня. Бо сеж відомо, що ті самі посли, що в парляментї промовляли

Польскі конспірациї серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Гречаньский зізнав, що після виходу з семінариї культивував та ширив дальше сї ідеї, а так само мали робити його товариші. З сього вносили власти, що тайне товариство, якого вони були членами, ще й в р. 1838 жило і розвивало ся.

В наслїдок доносу Гречаньского переведено ревізию а опісля увязнено в вересни 1838 р. та приміщено у вязниці в Стрию сьвящеників: Гречаньского, Охримовича, Покіньского і Крижановского а що вязниця в Стрию не давала запоруки, що вязнї не втечуть, тому перевезено їх до вязниці карного суду у Львові. В жовтни 1838 р. увязнено ще й Мих. Ґадзїньского. Про увязненє сьвящеників з львівскої епархії повідомила президия ґубернії митрополита. З окрема увязнено в жовтни 1838 р. о. Мих. Кульчицкого і о. Мінчакевича з перемискої епархії.

Замітне, що шематизм львівскої архіепархії виказував аж трех сьвящеників Михайлів Ґадзїньских, тому велїла дотепна президия ґубернії перевести ревізию у всїх трех, а між ними у пароха в Пневій. якого вже раньше при афері Слоневского характеризував коломийский староста, як чоловіка дуже розумного, а тим самим небезпечного. Ґадзїньский в Пневій, батько осьми дїтий, був сильно сею ревізиєю наполоханий. Переводжено її в прияві сильної військової асистенциї. Ґадзїньский був старшим чоловіком, а що висьвячено його ще в р. 1811, тому не міг брати участи в конспірациях питомців з р. 1834. Він звернув ся з просьбою до митрополита, щоби виправдав його перед президиєю ґубернії, на що остання 29. листопада (Nr. 2451) відповіла, що Ґадзїньский „parochus in Pniowe nulli suspicioni obnoxius sit“.

Судове слїдство продовжувано немов би нарочно, в нескінченість, не зважаючи на те, що увязнені були мужами і батьками дрібних дїточок. Минав рік, а слїдству не було кінця. Можна уявити собі страшну розпуку бідних жінок увязнених сьвящеників, яким забрано мужів, батьків та видерто крівлю над головою і останнїй кусник хлїба. В тяжкій розпуцї, яку подвоювала довга слїдча вязниця, звертали ся бідні жінки до архикнязя Франца-Карла, що в вереснї 1839 р. переїздив через Галичину, або впрост до цїсаря о приспішенє слїдства а зглядно о помилованє, але надармо. Найкраще хиба письмо жінки о. Мих. Мінчакевича-кевича, що лишилась з троїма дрібними дїточками. Видно в нїм розпуку але й гордість. Вона не просила о ласку, о помилованє, але жадала скорого покінченя слїдства:

„Verweist stehe ich, писала вона, sammt drey, kleinen, kaum lallenden Kindern und sehe mit banger Ungewissheit der Rückkehr des Gatten und Vaters entgegen. Ich will Euer Kaiserlichen Hoheit nicht mit einer unbescheidenen Bitte, nähmlich um eine Begnadigung anzuflehen zur Last fallen, sondern ich verlange bey der inneren festen Überzeugung von der Unschuld meines Ehegatten nichts anderes, als die hohe Einwirkung, damit die Untersuchung beendigt werde«.

(Дальше буде).

по московски, приневолені до своїх виборців говорити по „українськи“, з легка лише підливаючи свою мову „московским“ сосом (бо й таки не вміють говорити чистою московщиною — Ред.).

І сьвященики »старорускі« так само уживають окремішного язика руского в зносинах з парафіянами, як і їх братя в Христї — народовці і українці. Одним словом, »староруска« програма, о скільки містить всеросийску »єдність“, є програмою певної частини рускої інтеліґенциї, а не р у с к о г о н а р о д у і тому не треба її так живо брати собі до серця, длятого тілько, що з москвофілами лекше можна погодити ся. Але годї спускати ся дуже і на »консерватизм »старорусинів«, коли доходять нас вісти про орґанїзоване ними поломництво до Почаєва і Києва, де вжеж з уст такого Віталія не почуює нарід нїчого иншого крім слів ненависти і крайної демаґоґії (справдї з обуренєм оповідали про промови Віталія деякі селяни з Брідщини, котрих там повезли москвофіли. — Ред.). Кс. Урбан радить отже, щоби Świat Słow. відносив ся стало до Русинів прихильно, а при тім з більшою троха резервою до „старорусинів“ а з більшою ще терпеливостю до народовців, бо й они може в своїй гайдамаччинї доведуть ad absurdum і затрублять до відвороту (вже й тепер розмови п. Будзиновского з ред. всепольского Słowa стають певним доказом отверезеня. — Ред. »Русл«), може й они видадуть з посеред себе людий, з котрими можна буде порозуміти ся.

Друга замітка кс. Урбана відносить ся до справи унії. Świat Słow. якось раз висловив ся, що нам се байдуже, чи Русини будуть унїятами, чи відпадуть від катол. Церкви, хоч знаємо, що се не є все одно. Упередженє до унії є зовсїм небажаною річию. Нераз Świat Słowiański згадував про якісь „привілеї“ греко-катол. обряду в справі переходу (часто навіть крутими дорогами обминаня) є привілеєм, то такий сам привілей має і обряд латиньский, з котрого також не вільно утїкати. (Від кількох місяців латинники дуже ревно взяли ся навертати греко-католиків, як можна переконати ся з оголошень в часописях. — Ред. »Русл.«).

Świat Słow. нераз писав, що пора вже перестати „опікувати ся“ унією і т. п. Не знаю, пише кс. Урбан, яку опіку розуміє Świat Słow., але думаємо, що якби була нагода заявити яку опіку греко-кат. обрядови, то до того ми обовязані яко католики і яко Поляки. З упадком унії не торжествував би лат. обряд! Може придбалиб ми одиниці, але що до цїлого рускаго народу, то зірвалиб ми останню звязь, яка лучить нас з ним і станулиб око в око супроти таких приятелїв, якими є всякі Антонії Волиньскі, Віталії, Евльогії і Геліодори, щось грізнїйшого, як Петрицкі (Петрицкий не є зовсїм такий страшний, як его малюють! — Ред. „Русл.“).

В тих замітках кс. Урбана містить ся вельми багато влучних помічень, котрі повинні собі взяти до серця не тілько видавці Świata Słowiańskiego, але й инші дневникарі і полїтики польскі. Як раз пособлюванє москвофілам, котрим не тілько ми, але й кс. Урбан відказує »консерватизму«, лише в тій цїли, щоби спиняти розвиток национальний Русинів, уживанє їх яко гамулця, а з другого боку пропаґанда ведена в цїли перетяганя греко-католиків на латиньство — отсе лише вода на млин всяким радикальним апостолам. Признати cuique suum—отсе одинока дорога, що може довести до порозуміня. »Не чужого ми бажаєм«, як писав Володимир Шашкевич, а »свого то права«.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

П о л ї т и ч н и м п о л о ж е н є м, яке витворило ся наслїдком галабурд в чеcкім соймі, занимають ся всї недїльні дневники. Narodni Listy виступають різко проти домаганъ Нїмців на відроченє сесиї і заявляють, що відроченє сойму рівналоб ся р о з б и т ю п р а в и т е л ь с т в е н н о ї к о а л ї ц и ї. Чеcко-аґрарний Venkov відгрожує ся, що в такім случаю Ч е х и п о ч а л и б о б с т р у к ц и ю в д е р ж. р а д ї. Социялїстичне Pravo lidu називає нїмецку обструкцию соймову потайним убийством вимиреним проти виборчої реформи і заявляє, що всяка хитість правительства довела би до сумних наслїдків. Социял-демократи ждуть з холодною кровю, що принесуть найблизші години, але они всї на поготові.

Як ми вже зазначили, бар. Бек не згодив ся в переговорах з нїмецкими послами на відроченє сойму, але буде певно і на Чехів впливати, щоби они для нїмецких жалоб показали ся троха уступчивійшими. Доси однак не відомо нїчого, щоби обопільне роздратованє втихомирило ся і щоби положенє поправило ся, а тимчасом сего дня, в середу, має відбути ся дальше засїданє сойму, на котрім можуть повторити ся галабурди подібні, як в пятницю, що розбили засїданє.

Мінїстер П р а ш е к переговорював також з чеcкими послами в недїлю, одначе они не хотять чути про нїякі уступки в користь Нїмців, вказуючи на се, що пересиленє спричинене Нїмцями, а колиб правительство показало ся уступчивим, тодї всї сторонництва чеcкі однодушно булиб приневолені як найострійше виступити проти правительства.

В и б о р ч о м у з а к о н о в и у г о р с к о м у, котрого основи подали ми за часописю Nepszava, присьвячують всї дневники свої замітки. Робітничі верстви одержать на основі сего закона сильнїйше представництво, як навіть після предлоги Кріштофого, одначе з национального становища представляє ся сей начерк вельми некорисним для немадярских народностий. Особливо вельми покривджені виходять: Словаки, Румуни, а найгірше Русини. Бо коли Мадяри при 51·4% населеня (але на основі фалшивої статистики) будуть мати 61·4% голосів, то Словаки при 11·9% населеня дістануть 10·3% голосів, а Румуни при 16·7% лише 7·4% голосів, а Русини при 2·5% населеня лише 0·5% голосів.

Головною хибою предлоги є велике замотанє, котре буде давати привід до всяких надуживань виборчих. Мимо того, як запевняє оден угорский полїтик, при всїх надужитях таки немадярским народностям конечно дістане ся найменше 30 мандатів. Є се очивидно яскрава кривда, але в порівнаню з теперішним станом се поступ. Робітничим верствам визначено 37%, одначе в дїйсности здобудуть 15—20%. Як небудь ґр. Андраші лише устно предложив монарсї основи закона, одержав вступну санкцию і згоду на плюральну систему, а ще підчас теперішнього побуту монарха має подати готову предлогу, що буде лише формальностю. Предлога буде внесена в соймі в половинї жовтня а при зміненім реґулямінї нїяка опозиция не має сили ударемнити єї ухваленя.

Допись з Косівщини.

Куди се заведе?

Хочу sine ira et studio подати кілька фактів, щоби спитати тих, котрі цькованє на руский нарід всяких „Wiek-ів“ не спиняють, куди таке поступованє заведе?

Будую хату на моїм власнім ґрунтї, де мала би міститись читальня »Просьвіти« і крамниця. Щоби в теперішне „люте время“ обезпечитись перед напастями, написав я (відай в лютім с. р.) до о. Винницкого яко віцемаршалка, щоби загонистість деяких дрібних урядників Ради пов. спинив, бо, як зачуваю, троюдять вони против будови. У війта постарав ся я о дозвіл на будову хати, а що се звичайна гуцульска хата, то нїяково було менї предкладати plan budowy так як такого доси на гуцульску хату певно нїхто не предкладав.

Ледви звіз я дерево на хату, як посипали ся жалоби на мене до видїлу пов., до староства, до Консисториї, а коли не покваплювались з відповідию на письма ексдяка і писара громадского, так пішли телеґрами. Видїл пов. робив два рази доходженя на місци, раз не завідомлюючи мене, а староство так само звідувало Уряд гром. „Czy Mozes Druk buduje na gruncie ks. Popiela dom“. Ех-дякови і писареви громадскому потрібно було закпити собі зі староства, подібно закпив собі ех-дяк imieniem parafian і з Видїлу краєвого.

Жалоби і відповіди ішли в скорім темпі і бажаним булоб, щоби і другі справи так поспішно полагоджувались. На жаль так не дїє ся. Рада пов., здекомплетована ще в 1905, аж на 11. червця с. р. був розписаний вибір 3 członków z gmin wiejskich, доперва за 2 роки могла зібрати ся до ухваленя буджету (чи ту розпоряджає §. 14? не відомо). З виплатою за роботи на дорозї пов. проволїкають роками. Видїл пов. не хоче того видїти, що стайнї, з котрих гноївка тече на дорогу, не віддалені від тоїж дороги й на 10 цм. — що коршма, а передтим стайнї, на котрих сїно складають, близші еще до церкви і то в напрямі вітру (намірена моя хата не в напрямі вітру та поміру »інжінєра« Ради пов. віддалена 45^{70} м.), що пивниці на нафту не склеплені, стоять зараз при дорозї!

Яке страшне заслїпленє у нас тепер (було воно й давнїйше, але не в тій мірі), допечи Українцеви hajdamace, що нї Видїл пов., нї староство не зважали на тенденцийність писем, в котрих naczelnik gminy обжалованє себе, що jest zwolennikiem ks. Popiela і той самий naczelnik gminy „жадає“ рівночасно „ponieważ gmina Dołhopole należy do rajonu (sic!) posterunku w Uścierykach uprasza się tedy o wyjednanie udzielenia asystencyi c. k. żandarmeryi w Uścierykach do wstrzymania dalszych robót wewnętrznych“, а Видїл пов., в котрім засїдає руский (melius русский) сьвященик, просить о udzielenie asystencyi — і староство без повідомленя мене і уряду громадского присилає жандармів з заказом дальшої будови!! — Жалують ся гуцули вже довший час »на збитки, які з нами пани виробляють«, і

колиб я не втїпав ся впливом на гуцулів, моглоб прийти до проливу крови.

Колиб староство показало поспіх такий у других пекучих справах!! а того нема. Правда, що в нашім старостві »царство раздїлшеє ся на ся«. Не оден з низших урядників староства трактує сьвященикїв як za dobrych czasów — popów. Писар напав пяний війта опівночи і в додатку оскаржив его о провину з §. 496 з. к. Суд увільнює війта а засуджує писаря на поношенє коштів, та за те комісар грозить війтови „я тебе буду судити а не суд. не будеш ти більше попа слухати“. Коли вже в парляментї нарікав п. Łazarski na Prügelpatent, то о скількож більше мусим ми, котрі на своїй шкірі сего досьвідчуєм! Через таких »комісарів« не може Рада гром. діждати ся від 2 лїт, щоби відобрати концесию, удїлену через сфалшованє акту, на коршму ех-дякови під самою церквою! — Куди се все заведе!

II.

16. цьвітня мав я карну розправу з § 303 з. к. в Коломиї. Хотя заступник приватного оскаржителя (ех-дяка) dr. Haczewski міг набрати переконаня, що я поступив по Божому законови, бо не міг і не мав права поблажувати розпиячуваню через ех-дяка вітцїв родини — аж до тої степени, щоби зайшла небезпека вимордованя цїлої родини через пияка, то рівнож пустив нерозважний арґумент, że sprawa ma tło polityczne. (Ех-дяк аґітатором І-о Мойси, ІІ-о Дудикевича і ІІІ-о Трильовского »Віри?« Якої паноньку потребуєте“ а тут tło polityczne!!!)

»Арґумент« д ра Гачевского з авдиторії пішов між нарід, котрий не розбирає, чи п. Гачевскі заступник приватного обжалованого, чи хто з Трибуналу. Дїйсно медвежа прислуга Темідї— тим паче, що п. Г. мусїв при інформациї від ех-дяка як також і зі зізнань сьвідків чути, що я мав сказати: »Іван сьміє ся (з науки) тепер, а Христос плаче!« — Куда се заведе?

Новинки.

— **Календар**. В четвер: руско-кат.: Евфема; римо-кат.: Рем. — В пятницю: руско-кат.: Трофима; римо-кат.: Леодеґарда.

— **Ювілей нашого цїсаря в Курітибі**. Перед нами лежить 23. ч. курітибской „Зорі“ з дня 3. вересня. Се число в цїлости присьвячене ювілеєви 60-лїтнього володарства цїсаря Франц Йосифа І. Папір веліновий, друк синьою краскою. На 1. сторонї поміщено портрет цїсаря окруженый вінетою, а під сподом подано текст австрийского гимну в цїлости. Дальше слїдує статейка про панованє нашого монарха і тоаст виголошений на зібраню курітибских Русинів дня 18. серпня с. р. В иншім місци сего числа містить ся отся оповістка:

Руска школа. З оказиї ювілею Найяснїйшого Монарха Цїсаря Франц Йосифа І., Русини замешкалі в Парані, постановили заложити руску школу в Курітибі, а ред. „Зорі“ взиває о складки на тую цїль. Нам брак осьвіти, брак школи. Нас звиж 50 тисяч є в самій Парані! Просимо пересилати хотяй вентина на тую тїль. Що то є вентин, або сто райсів! Нехай кождий Русин, кожда Русинка, пожертвує хотяйби маленьку лепту, заложимо чи то в Курітибі, чи на кольонії, де найбільше наших людий живе, заложимо нашу руску школу, котра наші дїти виховувати буде на Русинів. Редакция „Зорі“ постановила запросити Вп. о. Ігумена Маркіяна Шкірпана Ч. с. В. В. в Прудентополїс, щоби ласкаво заняв ся сею рускою справою. Ми будемо пересилати і порозумівати ся з о. Ігуменом в справі рускої школи. Фонд той, котрий буде стояти під надзором о. Ігумена і всїх Русинів, буде носити назву: „Бразилїйскі Русини в память Ювілею Їх Величества-Маєстату Цїсаря Франц Йосифа І. заложили першу руску школу“. Нехай Бог єї благословить!

— **Від секретаря »Наук. тов-а ім. Шевченка« п. В. Гнатюка** дістали ми характеристичне письмо, котре тут подаємо до відомости всеї України-Руси:

Наукове Товариство імени Шевченка у Львові, ул. Чарнецкого ч. 26. Львів, 28. IX. 1908. До Хвальної Редакциї „Руслана“ у Львові. На підставі закона з 26. грудня 1895 р., про береженє авторских прав, як секретар Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові жадаю безпроволочно застановленя передруку працї д-ра К. Студиньского п. н. „Польські конспірациї серед руских питомців і духовеньства в Галичинї“ в Русланї. З поважанєм *Володимир Гнатюк*.

Отже на се відповідаємо, що ми зовсїм не мали думки присвоювати собі власности Н. Товариства ім. Шевченка, а як зазначили в Словци від редакциї в ч. 195, що подаємо „**виїмки** із студиї д-ра Студиньского“ (і се зробили ми в порозумінню з автором), та третьою главою закінчуємо сї виїмки. Мали ми на думцї звернути на се виданє бачність духовеньства і ширших кругів руских, щоби собі его купили і в цїлости прочитали, отже робили ми тим навіть рекляму товариству, щоби книжки не спочивала в маґазинї. Тимчасом п. секретар добачив в тім нарушенє авторских прав, коли в цїлім цивілїзованім сьвітї водить ся, що дневники подають широкі виїмки з більших видань (т. напр. „Дїло“ давало значні виїмки з Лозиньского Prawem і Lewem итп.), але коли п. секретар волить, щоби книжки спочивали в маґазинї і нїхто про них не знав крім немногих членів, то вволимо его волю.

— **Духовні вправи (реколєкциї) для сьвящеників** відбудуть ся на днях 5. до 8. жовтня с. р. в духовній семінарії у Львові. Початок д. 5. жовтня о 8. год. вечером. Ті, що хотять взяти в них участь, зволять зголоситись письменно до о. В. Семкова, пл. св. Юра ч. 5 найдальше до дня 4. жовтня.

— **Докторат ветеринарії**. Академіям ветеринарії у Відні і у Львові надано право промованя докторів ветеринарії а тим самим зрівнано академії ветеринарії зі всїма иншими висшими школами.

— **Холєра в Празї**. В останних днях ослабає пошесть холєри в Петербурзї. Телеґрами доносять, що позавчера було там лише 222 випадки занедужаня, а померло 98 осіб. Число хорих на холєру в Петербурзї виносить 1833. Зате прокидає ся та страшна пошесть по ріжних иншых містах Росиї, а в однім випадку появила ся в ческій Празї. Занедужав там дня 24. с. м. Звиновский, купець, що приїхав з Петербурга. Бактериольоґічні розслїди показали, що Звиновский привіз холєру. Хорого приміщено окремо на клїнїці, а готель, до якого він був заїхав, здезінфекционовано. В разї розширеня холєри в Празї, було би то великим ударом для ювілейної вистави, яка тїшить ся широкою фреквенциєю гостей (доси звидїло єї близько півтретя мілїона осіб).

— **Що таке Сибір**? Відповідь на се питанє можна мати зі збірника „Сибирь“, який отсе сьвіжо вийшов. У збірнику взяли участь такі знавцї Сибіру, як Т. Н. Потанїн, професори Богослєпов, Клеменц, Кавфман, Серошевский, який пробув на засланю в Сибірі 30 років, та инші. „Росийска державність — пише Вацлав Серошевский — зробила в Сибірі величезну „карно-поправчу“ справу, на яку пішли мілїони грошей, ріки слїз та море крови. Як би зібрати разом ввесь стогін, викликаний сею спробою, то він би перекричав гомін бурі на океанї«. Сю спробу роблено сотки років. У сибірскі тюрми садовили людий „радивящшей казни“ та „сугубой смерти“. Сибірска тайга, лїси, тюрми бачили такі страхітя, такі стражданя, яких не зазнала нї од-

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 155.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича.

Шляхтинці, 23 л. Грудня 1869.

Милий Друже!

Давно вже, як написав я до Тебе скілька слів, та до нині Ти на їх не обізвався. Однакож між щирими приятелями нема політики, и я, не зважаючи на те, знов пишу до Тебе, засівши на кілька днів в моєму рідному селі на відпочинок и поговорку з батьком-матірею и милою дружиною. В однім ми заводі опинились, той розуміємо один одного, що не багацько у нас лишнёго часу й кілька слів написати до щирого товариша. Тепер, здаєцця, й у Вас свобідний час, тож озвися, милий друже, хоч кількома словами, а коли ні, то може піснею якою любою озвесся. Я нераз тїшуся над Твоіми піснями, нераз, и посумую, коли й ти у пісні сумуєш.

Що там дієтця з рускою часописею, що мала видавати Ваша Бесіда? Який там тепер дух віє у Чернівцях? Чи припав Тобі до вподоби Народній Календар Просвіти? Напиши міні, як Тобі поводитця, як проживаєш? що поробляєш? Знаєш добре, що всё то мене дуже обходить.

У мене в Бережанах нічого так нового нема, от як в малому місточку! Скажу тількі те, що молодіж Бережаньска пильно взялася до нашої літератури, учитця, студиює, що аж душа радуєся. Поломінь народній, що був пригас, засипаний попілом, розгорівсь у їх серцях. Я тількі тим і тїшуся і се нагорода єдина за мою трудну працю. Ся одна думка потішає мене і заохочує до праці, що приспорю на будущину людей тямущих народові нашому безталанному. Можу тим похвалити ся, що я в 8-ій клясі маю таких кількох стилістів, що душа радуєтця читати таке заданнє. Добрі колись жнива будуть, скажу ту з незабутнім Тарасом.

Федькович зістав тепер, як читались певно в часописях, повітовим инспектором. Може дещо доброго зробить для народніх шкіл Буковиньских хоч у своїм повіті.

Як ти дивисся на ёго теперішні поезиі, що були в останніх числах Правди. Міні вони видаюцця дуже сухими, не промовляють зовсім до серця, як то поезия щира повинна. Я все своє кажу, що дармо вже Федьковичеві поезиі писати, над ним тут на тім полі зовсім панує Тарас. Єго поле — оповідання, там він оригинальний і може довести до великого.

Жичу Тобі при тій спосібности щасливо діждати і весело провести з родиною Різдво и засилаю від моіх старих Родичів низький поклін и поздоровленнє. Коли писатимеш до мене, адресуй до Бережан, бо я там буду вже 27. л. грудня.

Бувай здоров і не забувай Твого щирого приятеля.

Олександра.

Ч. 156.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича,

пис. 31. грудня 1869.

Друже мій єдиний!

Довго думавъ я — і не мігъ додуматись, чому Ти до мене ні словечкомъ не озвесся. Отже хочъ Ти таки до мене не озивався, хотівъ я нині по школі написати до Тебе письмо. Ажъ гулькъ! зараз по обіді вступає листоношъ і приносить мині письмо, — зъ адресу пізнавъ я, що відъ Тебе.

Чимало втішило мене се, що Ти не забуваєшъ про Твого старого друга, чимало втішило мене, що й на зеленій Буковині есть ще серце, котре для мене горячо бьется! Спасибі Братіку милий, що не забуваєшъ про мене!

Передовсім прийми відъ мене щирі жичення зъ нашимъ новимъ рокомъ, — нехай усе такъ ведетця, якъ би Ти собі бажавъ!

(Даліше буде).

на країна. Самих смертних кар там уживало ся кілька сортів. Злодіїв і розбишак били батогами, а потім вішали. Така сама кара була паліям. Жінок, які вбивали своїх мужів, живими закопувано в землю. Відступників від віри та еретиків палено на огні. Державних злочинців четвертовано, колесовано, на кіл настромлювано та голови їм відрубувано на помості. Фальшівникам гроша відрубувано обидві ноги і ліву руку. Катованя були всілякі: на „дибі“ трясли, розпеченими кліщами рвали тїло, язики й вуха відрізували, ніздра вирівали, окропом обливали. В сибірских тюрмах сиділи найвизначнїйші злочинці і тим то там така люта була їм кара. Злочинців садовили в „яму“. Копали ту яму, обкладали їй боки деревом, зверху закладали товстими колодами і малїсїньке віконце тільки оставляли. У те віконце кидали вязням їжу. Таке розказували Сєрошевскому старі якути.

— **Польске сьвято в Жовкві.** Вчера перенесено в Жовкві тлїнні останки польского гетьмана Станислава Жулкевского, який погиб в 1620 р. в борбі з Турками під Цецорою, з давного гробу до нової гробниці. На се сьвято прибуло зі Львова кілька тисяч Поляків і тисячі з околиці Жовкви. На ринку уставлено катафальок з домовиною покійника, докола якої станули тисячі польских Соколів, ґімназиальної молодїжи, представителї кількох соток польских товариств зі Львова і з цїлого краю, а на трибунах засїли запрошені гості з кр. маршалком ґр. Баденїм. По промові кр. маршалка відправив службу Божу архіеп. Більчевский, потім виголосив проповідь еписк. Бандурский, музика відограла пісню „Boże, coś Polskę“, потім відчитано лист Г. Сенкевича „Слово до народу“, дальше промовляли др. Ґломбіньский, др. Фішер від польского сокільства, бурмистр Жовкви Зебаль, а по панахиді, відправленій архіеп. Більчевским, віднесено домовину до сакрофаґу під колеґіятою. Треба признати, що Поляки уміють цїнити своїх заслужених мужів і уряджувати патриотичні сьвята. Нам, Русинам, лише учитись від них уряджуваня таких обходів. А що нам ще дуже далеко до такого знаня, показало недавне сьвято в роковини гадяцкої програми, уряджене львівским „Соколом“. Маленька саля „Сокола“ сьвітила тоді в половинї пусткою. Сумне але на жаль правдиве!

— **У вчерашнім числї „Руслана“** через недогляд в друкарнї в частинї накладу переставлено другу з третою стороною. Тих Впов. передплатників, що дістали число з переставленими сторонами, просимо дарувати сю похибку.

Оповістки.

— **З львівскої архіепархії.** Канонїчну інституцию дістали оо.: Михайло Власенко на Наквашу, Іван Іванчук на Вікно, Евген Тимкевич на Кудобинцї, Николай Прокопович на Юнашків, Денис Коцюба на Завалів, Андрей Декальский на Білявцї, Емілїян Радзикевич на Вишенку велику, Михайло Абрагамовский на Дубще, Волод. Коломиєць на Лїщин. — Завідательства одержали оо.: Іван Біляк в Гарбузові, Михайло Бутриньский в Шишківцях, Андрей Дубицкий в Звенигородї, Роман Березиньский в Кривім, Юлїян Фацієвич в Козавцї і Іван Брилиньский в Вибудові. Сотрудниками назначені оо.: Теофиль Дурбак в Зарваницї, Володимир Масяк в Золотниках, Михайло Ґанушевский в Болехові, Іван Жигаль при церкві св. Параскеви у Львові, Стефан Мохнацкий в Теребовлї, Василь Матвієйко в Николаєві н. Дн., Семен Біленький в Тернополї і Володимир Ґалайчук в Галичи. — До канонїчної інституції візвані оо.: Андрей Киналь на Оплуцко, Василь Кушнїр на Вербів, Мелетий Дзерович на Братківцї, Нестор Коржиньский на Довге, Теодор Костишин на Голоско велике і Михайло Бутриньский на Шишківцї. — На конкурс з речинцем до 13. листопада виставлені парохії: Клещівна, Надїтичі, Лецівка, Лукавиця вижна, Плїсняни, Межиріче, Сихів коло Львова, Сморже, Лисятичі, Стрілки, Сваричів, Берлин, Вибудів, Тростянець вел., Монастирець з тим, що, хто дістане презентацийну грамоту, буде обовязаний при канонїчній інституції дати письменну заяву, що годить на віддїленє Коротин, і Гарбузів в речинцем до 28. вересня с. р. — Від конкурсового парохіяльного іспиту увільнені оо.: Юлїян Зубрицкий з Яхторова, Николай Селезїнка з Янчина, Богдан Еліяшевский з Гуменця, Юлїян Твардиєвич з Лопянки і Мих. Чачковский з Товстого. — Іспит конкурсовий парохіяльний відбуде ся 11. і 12. листопада с. р.

— **Вечір пісні і гумору** д-ра Льва і Фільомени Лопатиньских відбуде ся в Стрию дня 3. жовтня с. р. в салї „Народного Дому“. Програма концерту обнимає пісні і оперові арії рідних і чужих композиторів та гумористичні поезиї наших найвизначнїйших письменників, як Котляревского, Шевченка, Франка, Руданьского, Лепкого і ин.

Галицкий сойм.

Засіданє з дня 30. вересня 1908.

Засіданє почало ся відчитуванєм вкладів. Між внесеними були: п. Курівця в справі укравлення повіт. дороги з Калуша до Ясеня та в справі курсів для гром. писарів; п. Ганчаковского в справі живлових нещасть в турчаньскім повіті; п. Трача в справі вилученя від екзекуції майна потрібного селянинови до житя; п. Сеника в справі службової праґматики для народних учителїв; п. Крисоватого о камінну сіль для громад збаразкого пов.

Інтерпеляції: пос. Курівця в справі переслїдуваня селян в Лужанах зарядом скарб. дібр в Петранцї; п. Трача в справі дараб на Черемошї; п. Олесницкого в справі розвязаня гром. ради в Топорові (пов. Броди), в справі виборів до гром. ради в Романові (пов. Бібрка), в справі пояснюваня закона о дороговій поліції і в справі виборів до гром. ради в Лагодові (пов. Перемишляни); п. Трача в справі написи на рускій ґімназиї у Львові; п. Макуха в справі міскої господарки в Товмачи; п. Старуха в справі нешанованя властями руских сьвят, і п. Левицкого в справі кровавих подій підчас робітничої маніфестації за виборчим правом в неділю 27. с. м.

Потім приступила палата до дневного порядку.

Телеґрами

з дня 30. вересня.

Відень. Делеґації зберуть ся в четвер 8. жовтня в цїли уконституованя. Того дня по полудни буде принятє у цїсаря, на якім монарх виголосить престольну промову. Президентом австрийскої делеґації має бути др. Мадейский.

Софія. Кн. Фердинанд з огляду на политичну ситуацию повертає в суботу до Софії.

Прага. Др. Крамарж занедужав на серце, а лїкарі заборонили ему брати участь в парляментарних працях.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 30. с. м.: Йосиф Павлиньский, Грусятичі; др. Тома Печерский, Комарно; о. Тадей Скородиньский, Трускавець; Іван Блюменфельд, Підволочиска; Александер Юркевич, Печеніжин; Михайло Питляр, Залізці; о. Іван Зазуляк, Рожиска; о. Володимир Куниньский, Чорний Потік; Прокіп Ковальчук, Молдавско; о. Іван Завадовский, Увин; Ілия Аляйн, Тлусте; о. Николай Поляньский, Яблінка нижна.

Аґенти корабельні дістануть неплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (11—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Рідний Край літературний й громадский тижневник, популярно редаґований, виходить у Київі під редакцією О. Косач (Олени Пчілки). Коштує річно 6 рублїв, піврічно 3 руб. Адреса: Київ, Благовіщенська Nr. 97.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодованьв** сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають поліси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенції »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенції. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 213. Львів, пятниця дня 19. вересня (2. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирзеш ми очи і душу ми вирзеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Про потребу орґанїзациї хлїборобских робітників.

(X) При ріжних нагодах наводили ми висліди змагань християньских суспільників в ріжних краях західно-австрийских (почало ся се і на Буковинї) в напрямі орґанїзациї хлїборобів і инших верств суспільних на християньскій основі. Недавно наводили ми приклади і добутки такої орґанїзациї ческих христ суспільників від проводом д-ра Стояна і д-ра Грубана з нагоди многолюдного віча д. 8. вересня на Велеградї на Моравії. Сегодня бажаємо звернути бачність на змаганя в тім напрямі в долїшнїй Австриї з нагоди IV краєвого віча католицкого, що 27—29. вересня відбуло ся при дуже численній участи сьвящеників, сьвітскої інтелїґенциї, міщан і селян в Санкт-Пельтен.

Обговорювано на сїм вічу справу христ. орґанїзациї молодежи мужеской, відтак орґанїзациї женщин і дївчат, справу дневникарства і кольпортажи, сїльских бібліотек і читаленьі т. и., а крім того вельми досяглого значіня питанє про христ. орґанїзацию хлїборобских робітників посол Штеклєр, а як небудь его реферат не мав зовсїм полїтичної основи, звернув загальну увагу на себе задля великої ваги сего питаня. Вже голова хлїборобского союза долїшньо-австрийского висловив конечність усунути із станових союзів самолюбні змаганя і клясову боротьбу, щоби ті станові союзи не стали »бичем суспільности«, а реферат посла Штеклєра про конечність орґанїзациї хлїборобских робітників викликав загальне признанє.

Питанє про сю орґанїзацию хлїборобских робітників висунуло ся на дневну чергу від остатних виборів до держ. ради. У виборчій боротьбі тодїшній вперше помічено самостійне виступленє хлїборобских робітників яко окремого полїтичного чинника в сїльских громадах. Социял-демократи запопадливо заходили ся, щоби халупників, парубків і зарібників втягнути яко пролетарів у боротьбу і обіцювали „гнобленим“ сучасним ладом суспільним визволенє з підмогою социялїстичних змагань. (Так само і в Галичинї радикали, котрі скопіювали свою програму від західно-европейских социялїстів, отже нїчим майже не ріжнять ся від них у своїх змаганях і напрямах, як ми се нераз виказували, вмовляють в наших хлїборобів, що они є »робітні люди« себ то такі робітники, як н. пр. фабричні в захід. Европі). Численні брошури розкидувані по селах, проповідували се під сїльскими стріхами, а социялдемокрация намагала ся здобути для себе сї верстви народні і се не остало без певного успіху.

В многих селах, де був також дрібний промисл, повело ся социялїстам ґрунтових господарів змайоризувати з підмогою парубків і робітників. Социялїсти заохочені тими успіхами, кинули ся до орґанїзациї хлїборобских робітників в Стирії, долїшній Австриї і Каринтиї, відбували віча і розкидували там свої брошури.

По місточках підготовили социялїстам поле до сеї роботи міщаньскі вольнодумцї«, а осягнувши тут певні успіхи, пустили ся они на »село дурити«, щоби хлїборобских робітників навернути до своїх теорий. Колиб се повело ся социялїстам вповнї перевести і осягнути великі успіхи, тоді жидівско-нїмецкі вольнодумні живла і социялїсти перегодом здобулиб перевагу в держ. раді тим лекше, що змаганя сторонництва хлїборобників ідуть до роздвоєня між середними хлїборобами а дрібними і не самостійними.

Посол Штеклєр вказав на небезпечність таких починів і на недостачу христ. орґанїзациї хлїборобских робітників та на грозу, яка наступилаб, колиб социялїсти захопили в свої руки керму над хлїборобскими робітниками так, як нинї держать її над промисловими.

Питанє хлїборобскої робітничої орґанїзациї жде ще на розвязку, а пос. Штеклєр звернув на се бачність, що не добре булоб розривати звяз родинну між хлїборобом а его домашним товаритором самбірскої молодїжи, а який завчасу спас ся бігством. Ратовались також утечію до Франциї Теофіль Вісньовский і Лев Білиньский, яких Гречаньский назвав головними пропаґаторами в рускій духовній семінариї.

Справа скінчила ся так, що против деяких обвинених застановлено слїдство. Були ними: о. Гіполїт Станчак, о. Йосиф Константинович, пит. Венедикт Кущикевич, Евген Хшонстовский, Чеслав Кобузовский і Мартин Кордашевский. Випущено також з вязниці доносчика о. Дезидерія Гречаньского, про якого ще в р. 1838 писала президия ґубернії до карного суду: »In Ansehung des Angebers Hreczanski wird jedoch dem Präsidium des Lemberger Kriminalgerichtes bedeutet, selbes habe ihm bei seiner Einlieferung bekannt zu machen, dass er auf die Begünstigung des § 56 des St. G. zu rechnen habe, wenn er umständlich alles, was zur Entdeckung der Gesellshaft beiträgt, ohne Rückhalt, der Wahrheit gemäss angeben wird, und dass in so einem Falle seine Unterbringung bei dem k. k. Strafgerichte nur auf die zur Sicherung des Erfolges der Untersuchung unerlästliche Zeit beschränkt werden würde. Але і його передержано у вязниці по день 3. вересня 1839 р., отже несповна рік.

(Дальше буде).

Польскі конспіраціï серед руських питомців і духовеньства в Галичинї

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

З просьб иньших жінок увязнених пробивала ся тяжка розпука. Ґвальбертина Крижановска звертала увагу архикнязя, що вже 14 місяців її муж у вязниці, а вона перебуває враз з дїтьми цїлий сей час в неописаній трівозї. Карають її мужа за провину, сповнену ще в молодечім віцї, яку він вже винагородив своєю побожностию і пошанованєм закона на становиску сьвященика. Вона просила, щоби архикнязь станув посередником між її нещасливим мужом і нарушеним законом. Розалїя Кульчицка здобула ся серед слїз на невеличку просьбу, в якій враз з двоїма дїтьми просила о ласку для її мужа. Сальомея Ґадзїньска вказала архикнязеви на безмежну нужду, серед якої зневолена була продати свої послїдні достатки, на брак крівлї над головою, бо наслїдник-сьвященик прогнав її з хати і кинув на ласку чесних людий. Юлїя Покінська жалила ся, що через увязненє мужа її лишено без всякої помочи і що разом з нею терпить нужду його бідна старенька мати з пяти дїточками.

Та всї ті плачі-риданя були даремними. На горю і слезах нещасних жінок та дїтий сьвятила абсолютна Австрия свій триюмф.

Враз з названими сьвящениками увязнено броварника Прохаску, який умер в слїдчій вязниці у Львові. Характеристичним є урядовий опис похорону, який подаємо на сїм місци: »Inquisit Joan Prochaska starb am 9. Februar 1839. Dessen Leiche wurde heute früh um ½8 Uhr im ordinären Sarge auf dem gewöhnlichen bürgerlichen Todtenwagen mit 2 Pferden bespannt, nach vorgegangenen Einsegnung in der Frohnfeste unter Begle.tung des Geistlichen, des Herrn Ober-Commissärs Lorensi, des Polizey-Lieutenants und einer kleinen Polizey Bedeckung auf den Friedhof des ²/₄-tels geführt und zur Erde bestattet«. З родини Прохаски, як виходило би з наведеного опису, не було на похоронї нїкого. Може не вважали судові власти відповідним, її про се повідомити...

Крім Прохаски увязнено також Чеслава Кобузовского і його брата, дїдича Емериха, а їх папери віддано судови. В справу був вмішаний також екс-теольоґ Добженьский, якого суд вважав провокатором самбірскої молодїжи, а який завчасу спас ся бігством. Ратовались також утечію до Франциї Теофіль Вісньовский і Лев Білиньский, яких Гречаньский назвав головними пропаґаторами в рускій духовній семінариї.

Справа скінчила ся так, що против деяких обвинених застановлено слїдство. Були ними: о. Гіполїт Станчак, о. Йосиф Константинович, пит. Венедикт Кущикевич, Евген Хшонстовский, Чеслав Кобузовский і Мартин Кордашевский. Випущено також з вязниці доносчика о. Дезидерія Гречаньского, про якого ще в р. 1838 писала президия ґубернії до карного суду: »In Ansehung des Angebers Hreczanski wird jedoch dem Präsidium des Lemberger Kriminalgerichtes bedeutet, selbes habe ihm bei seiner Einlieferung bekannt zu machen, dass er auf die Begünstigung des § 56 des St. G. zu rechnen habe, wenn er umständlich alles, was zur Entdeckung der Gesellshaft beiträgt, ohne Rückhalt, der Wahrheit gemäss angeben wird, und dass in so einem Falle seine Unterbringung bei dem k. k. Strafgerichte nur auf die zur Sicherung des Erfolges der Untersuchung unerlästliche Zeit beschränkt werden würde. Але і його передержано у вязниці по день 3. вересня 1839 р., отже несповна рік.

(Дальше буде).

шом з підмогою окремої орґанїзациї хлїборобітників. Але й сего не заперечив і в розправі про се питанє звертали бачність на сю обставину, що патриярхальні відносини родинні між господарем а хлїборобским робітником в многих околицях давно вже замінили ся і тому насуває ся конечність сеї ріжниці, і окремішности в орґанїзациї.

Христ. суспільне сторонництво починає отже думати про переведенє такої орґанїзациї, котра має незвичайну вагу для розвитку і поступу населеня на христ. суспільних основах.

Як бачимо з сего — по всїх майже краях австрийских веде ся робота в тім напрямі, лише у нас якось глухо і нема відваги і охоти приступити також до дїла. Може й у нас про се подумають, але колиб лише не запізно!

З нагоди напасти „Дїла“

на Є. Е. Митрополита Шептицкого.

Стрілиский уряд деканальний просить нас о поміщенє слїдуючої заяви:

Сьвященики з деканата Стрілиского ухвалили одноголосно вислати до Їх Ексцелєнциї Митрополита слїдуючу адресу:

Ваша Ексцелєнціе Високопреосьвященый наш Архієрею!

Сьвященики деканата Стрілиского зібрані на соборчику деканальнім в Голдовичах дня 24. вересня 1908. заявляють своє нйвисше обуренє по причинї безпідставної напасти на Вашу Ексцелєнцию, напечатаної в „Дїлї“ ч. 182 з дня 14. серпня с. р. і запевняють Їх о своїй синівскій любови, преданости і повнім довірю.

Голдовичі дня 24. вересня 1908.

о. Стефан Донарович, декан
о. Володимир Филиповский, віцедекан
о. Аполинарий Филиповский,
о. Володислав Юзичиньский,
о. Павло Козюк,
о. Николай Стисловский,
о. Богдан Домбчевскяй,
о. Іерон Кмицикевич,
о. Зенон Ґутковский,
о. Кирило Фациєвич,
о. Юлїян Фациєвич,
о. Володимир Глїбовицкий,
о. Едвин Диліньский,
о. Теодозий Капко.

Кромі сеї адреси ухвалено одноголосно ще слїдуючу заяву:

Сьвященики деканата Стрілиского зібрані на соборчику деканальнім в Голдовичах дня 24. вересня 1908. видячи з болем серця, як чим раз більше упадає віра, любов до Бога, до св. Церкви і нашого обряда в душах народа руского і пізнаючи, що причиною того є лише ворогованє злобних людий, а особливо преса, котра з заїлостию гідною лучшої справи кидає на св. Церков, наш Епископат, а особливо на Найдостойнїйшу Особу Їх Ексцелєнцию Митрополита всякого рода безпідставні напасти, взивають ті часописи, щоби залишили ту згубну для цїлого нашого народа роботу, а заразом протестуючи з обуренєм однодушно против таких напастий, як н. пр. в „Дїлї“ ч. 182 з 14. серпня с. р. в статї під заголовком „Ad majorem Poloniae gloriam“, заявляють своє найвисше почитанє, синівску любов і повне довірє до Їх Ексцелєнциї Митрополита.

Голдовичі дня 24. вересня 1908.

о. Стефан Донарович, декан, о. Іерон Кмицикевич, о Володимир Филиповский, о. Аполинарий Филиповский, о. Зенон Ґутковский, о. Володислав Юзичиньский, о. Едвин Диліньский, о. Николай Стисловский, о. Богдан Домбчевский, о. Павло Козюк, о. Теодозий Капко, о. Кирил Фациєвич, о. Володимир Глїбовицкий, о. Юлїян Фациєвич.

Печатка уряду деканального стрілиского

Стрілиский уряд деканальний.

Боринячі дня 25. вересня 1908.

о. Стефан Донарович,
декан стрілиский.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Ческе пересиленє не сходить з черги в дневникарстві і в полїтичних кругах. Prager Tagblatt звіщає, що бар. Бек мав з міністром Фідлєром прибути на ческу виставу і при сій нагоді перевести переговори з ческими і нїмецкими послами. Але з иншого жерела замір сеї подорожи називають передчасним і запевняють, що се буде можливим лише на случай корисних вивлядів полїтичних. В президиї міністрів не теряють надїї на корисну полагоду спору. Передвчера бар. Бек відбув нараду з міністром Прашком, котрий вказав на доволї некорисний настрій супроти нїмецких домагань, особливо пригадав, що нїмецкі посли згодили ся на дневний порядок соймових нарад і не застерігали ся проти того, і задля того Чехи не мають тепер причини відступити від сего.

Крім того бар Бек відбув нараду з міністром Фідлєром і маршалком кн. Льобковицом. З дотеперішних переговорів виходить, що до порозуміня можна буде довести при обопільних уступках. Чехи домагають ся именно, щоби в соймі з сторони правительства була проголошена засторога проти відспіваня нїмецкими послами в соймі „Wacht am Rhein“, а правительству розходить ся о лагідну форму сеї застороги, щоби не роздратувати Нїмців.

Ві второк по полудни відбула ся відрочена рада міністрів, на котрій при участи міністрів Прашка, Прадого і Фідлєра обговорено положенє в Чехах, а також події в Люблянї, одначе не ухвалено нїчого, бо переговори ведуть ся дальше.

В неділю на вічах нїмецких в Чехах ухвалено резолюциї з домаганєм национального розмеженя Чех і однодушного поступованя всїх нїмецких послів. Ческі хлїборобники знов в прияві міністра Прашка загрозили обструкциєю в держ. радї.

В дальматиньскім соймі внесено правительственну предлогу що до управильненя язикового питаня в дальматиньских властях. Хорвати висловили погляд на нарадї з намісником, що сю предлогу можна буде ухвалити по переведеню значних змін.

Заграница.

Зїзд міністра Ізвольского з міністром Тіттонім відбув ся ві второк. В товаристві амбасадора париского ґр. Муравєва прибув Ізвольский до Дезіо, де его повитав Тіттоні на чолї представників властий. Вечером вели ся переговори між обома міністрами.

Приїзд іспаньскої королївскої пари до Будапешту, де пробуде до 3. жовтня, мав також крім звичайного етикетального також і полїтичне значінє.

Спір між Болгариєю а Туреччиною в справі ориентальних зелїзниць триває дальше, одначе в дипльоматичних кругах не припускають, щоби задля сего мало дійти до вибуху війни, передовсїм длятого, бо Туреччина зовсїм не приготовлена до війни. Спір буде імовірно полагоджений незначними уступками. Колиб так не стало ся, думають віддати сю справу до рішеня розємному судови в Газї.

З Ускопля звіщають про можливе порозуміне в справі виборів між Сербами і молодотурками. Серби вимагають 4 послів з Македонії, годять ся на турецкі народні і висші школи удержувані накладом держави а застерігають собі лише засновини висших приватних шкіл сербских.

Програма молодотурків недавно оповіщена містить такі постанови: конституция з 1908 остає правосильною, доки парлямент не ухвалить иншої. Рада міністрів одвічальна перед парляментом. Третину сенаторів іменує султан, дві третини вибирає парлямент. Активне право вибору має кождий турецкий підданий осягнувши 20 рік житя, без огляду на майно. Свобода твореня полїтичних товариств. Урядова мова турецка. Всї горожани мають рівні права і обовязки. Немагометани також обовязані до військової служби. Християньским селянам має бути уможливлене набуванє ґрунтів. Наука є безплатна. Кождий Отоманин може закладати приватні школи. Всї школи підлягають надзорови держави. Держава засновує народні школи з безплатною наукою. Виборчий закон має бути так змінений, щоби правительство не могло обмежити свободу виборів.

Допись з Косівщини.

Куди се заведе?

III.

Випас в полонинї не варта нїчого без окрайків, заросших лїсом, по гуцульски званих „фахти“. В часї спеки або тучі маржина утїкає на ті окрайки, тож Гуцулам віднаймали ті окрайки від первовіку камери. Без ущербку для лїса впливали до каси спорі гроші, а Гуцули мали супокій.

Сего року прийшов якийсь управитель дібр державних до Гриневи і „нї сїло нї пало“ в послїдній хвилї, коли люди вирушили в полонини а рушили люди з браку паші (в Косівщинї 100 кґр. сїна платило ся с. р. 12 К!) громадно в полонини, видячи в тім одинокий іще ратунок перед цїлковитою затратою маржини, заряд дібр держ. наказав не пускати маржину на ті окрайки і як жалують ся Гуцули, дав наказ в разї спору стріляти маржину. Хто знає привязанє Гуцула до „маржинки“, хто знає, що він з маржини годуєсь і податки оплачує, той не подивуєсь, що Гуцул заворушивсь і що дав чути ся з погрозою: »рознесем верваньтерию, як не дістанем фахтів«. До грози тої доливали іще оливи поголоски, »що длятого не хотять нам наймати, бо боят ся, щоби наші »дробєта« (вівцї) не виполощили п. Цїньскому (Цїньский мав наняти польованє в Гриневій) оленїв«. Ситуация була дуже поважна, а тим більше, що несовісні люди дразнять много-терпеливих Гуцулів: „ідїть тепер до Трильовского, нех вам поможе«.

Жандарми ревідують Гуцулів, відбирають хоть би »найнепоказнїйше пістоле«, коли хрунї аґітувавші за Мойсою або Дудикевичем могли в білий день сїдед дороги по кільканайцять разів на „wiwat“, в присутности жандармів в селї, стріляти! Се вже несовісно, бо чим наполошить Гуцул медведя, вовка від маржини! Фівкне хиба у пальцї, та і то далї вже закажуть, ażeby nie wypłoszyć dziczyzny. Куди се заведе!

Чутка ходить, що ту скріпили деякі постерунки жандармами. По дорозї мав там якийсь жандарм відхвалювати ся, że psiakrew wystrzelać tych Hucułów jak psów". Куди се заведе?

До подразненя Гуцулів на Гриневій причинилось ще й те, що тепер. управитель казав закидати керницю з дуже гарною водою, про котру й поза Снятином говорять, лише з простих примхів, а людям піддали »nie będę pił wody ze studni, z której cham pije?« Куда се заведе?

IV.

Коли громада людий подавала з повними підписами до прокураторії о надужитях війта, то прокуратория каже звичайно таке доходити жандармериї а жандарми в більшій части servus з війтами. Колиж ся подаю до суду о перешкодженю в богослуженю і о напад на церков, то прокуратория по переслуханю мене і свідків моїх (правда не всїх!) в судї каже іще осібно робити доходженя жандармериї в селї, але коли екседяк подав, що я напав на него в проповіди (сего він лише догадував ся, бо чув ся у великій провині), то прокуратория не доходила сего через жандармерию, але виготовила акт обжалованя. Се не повинно мати місця, бо підриваєсь і так дуже захитану у народу віру в безпартийність прокуратора. зглядно суду — а куди се заведе?

Новинки

— **Календар**. В п я т н и ц ю: руско-кат.: Трофима; римо-кат.: Леодеґарда. — В с у б о т у: руско-кат.: Евстатия, Тат.; римо-кат.: Кандида.

— **Справа реформи календаря в Росиї** тягне ся вже яких десять лїт, але не довела до нїчого. Справою сею займає ся, як звісно, петербурска академія наук, котра вибрала до того окрему „календарну" комісию. Тепер в тій комісиї, до котрої запрошено представників усїх відомств, не минаючи й синоду, вирнули три погляди на реформу календаря. Одна частина членів комісиї за проводом представника синоду обстає за тим, щоб полишено й на дальше старий юлїяньский календар, бо, мовляв, повстануть проти реформи побожні Росияни. Друга частина комісиї зауважує, що дуже незручно, коли й надальше будуть дві календарні системи; особливо се не зручно в Польщі, де мало не всї сьвята сьвяткують ся по обох календарях. Ся найбільша частина комісиї пристає на те, щоб заведено григоряньский календар, але з умовою, щоб католицтво поступило ся з своєю пасхалїєю. Як відомо, смерть Ісуса Христа настала тодї вже, як Він відсьвяткував Великдень; виходить, що сьвяткувати Великдень треба завсїгди після жидівских великодних сьвят, але на се не зважає католицка Церква а комісия хоче, щоб она зважала. Наконець третя, найменша частина членів комісиї вважає, що конче треба установити зовсїм новий календарний стиль, оден для всього сьвіта, а на се треба скликати міжнародний зїзд. Зробити се мусить Росия, бо она, мовляв, найбільше інтересована в сїй справі. Частина комісиї доказує свою думку тим, що григоряньский календар не на всьому сьвітї принятий, бо от Туреччина та Японїя мають свій национальний календарний стиль: так само мають окремі календарні системи азийскі народи. За такою реформою календаря обстав академик Саладілов, котрий написав про се основну розвідку.

— **Розкопи біля Десятинної церкви**. За останнї дні під головною абсідою в цїлинї жовтої глини відкопано два поганьскі гроби: жіночий і мужеский, кістяки досить цїлі; нїяких річей коло покійників не найдено. Гроби сї лежали під вівтарем, оден в центрі его, а другий в східній частинї. Можна думати, що належать вони до VIII—IX столїтя. Коли на сьому місцї в X віцї розпочато будівлю старої, Десятинної церкви, то очевидно, що всї, які були на сїй площі гроби поганів, опинили ся під сею церквою. Під час будованя дуже міцного фундаменту вбивали ся в землю навколо деревяних балок довгі кілки з вершок в дияметрі. Оден з сих кілків пройшов похованому тут поганинови крізь груди, а другий кілок загнав ся в череп другого покійника. Щож до деревляної будівлї, якої ознаки знайдено під південною абсідою, то в нїй, очивидячки, жили погани. Збудована она була з соснового дерева в зрубі, займала приблизно два квадратові сяжнї; з південного боку будівля мабуть тягла ся далї, але сеї частини тепер не будуть розкопувати. Продовгж двох стїнок набито кілків, так нїби для лав. Онодї розкопки біля Десятинної церкви припинено аж до будучого лїта.

— **Холєра**. В Петербурзї занедужало в останнїм дни 223 осіб, 92 померло, а хорих лежить 1839. — „Берж. Вед." подають статистику холєри за час від 13. до 19. вересня с. р. В тім однім тижнї занедужало в Росиї на холєру: в Самарщинї — 201; померло 44; в Астраханщинї — 69 і 45; в Саратівщинї — 137 і 86; в Симбірщинї — 20 і 5; в Нижнегородщинї — 80 і 32; в Катеринославщинї — 43 і 21; у Пензенщинї — 7 і 1; у бакиньскій ґуб. — 37 і 16; костромскій — 63 і 44; в Москві — 1 і 1; в Таврії — 20 і 14; у Тамбовщинї — 26 і 12; в орловскій ґуб. — 9 і 6; в обл. війска Донъского — 49 і 23; в Петербурзї — 1821 і 567. Холєра зявила ся за сей час в 221 місцевостях, разом усїх заслабло — 5.118, а померло 2.277.

Холєра появила ся також в Леодиюм і Франциї, де захорувала одна молода Француска, що прибула з Варшави. У Варшаві було вже доси шість випадків холєри. З Софії в Болгарії доносять, щов Рущуку були два випадки холєри, занесені з Росиї.

— **Недорід в Росиї**. Сими днями статистичний комітет в Росиї довід до краю велику докладну записку, що зве ся: „Вѣроятный сборъ хлѣбовъ въ 1908 г." Співробітник „Н. Руси" бачив сей доклад і подає з него деякі відомости. В 1908 роцї в 72 ґубернїях держави засїяно пшеницею, житом, вівсом та картофлею 120,138.569 казенних десятин (десятина около 2 морґи). Самим житом та пшеницею засїяно 67.424.142 десят.; картофлею засажено—3.893.523 десятин; вівсом засїяно—16.886.733 десятини; під сїном було 1.934.171 десятина. Озиминою засїяно—30.734.831 десятину; яриною—53.576.084 десятини. Скількість засїяної землї, коли порівнати з 1903—97 рр., стала більша на 642.693 дес., а в порівнаню з самим 1907 роком — на 297.673 дес. Статистичний комітет сподївається, що сего року зберуть з поля 2.441.022 мілїони пудів зерна. Зо всїх 72 ґубернїй недорід помічає ся в 42 ґубернїях; найбільший недорід, як видно з сього докладу, в таких ґубернiях: доньскій, волиньскій, тамбовскій, орловскій, чернигівскій, кубаньскій, харківскій, курскій, бесарабскій, подільскій, полтавскій, київскій, товрійскій, катеринославскій та херсоньскій.

— **Завіщанє Сарасатого**. Недавно померший музик-скрипкар Павльо Сарасате полишив три мілїони франків спадщини. З того дві его сестри дістали по 1,250.000 франків, а музичні консерваторії в Парижи і в Мадритї по 100.000 фр. на стипендиї, одна імени Сарасатого, а друга ім. Страдівария. Збірки штуки і меблї Сарате записав свому родинному містї, Памплелюна в Іспанії. — Дневники доносять багато подробиць з житя сего музика. Між иншим оповідають про перший виступ Сарасатого, яко хлопця, перед іспаньскою королевою. Бать-

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 156.

Лист Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича, пис. 31. грудня 1869.

(Дальше).

Не журися, друже мій єдиний, що Тво муза теперъ утихла. Вона утихла тільки, та не опустила Тебе! Здаєтця, на якесь велике діло збіраєтця вона, коли бажає трохи одпочити. Твоя муза, — то наче бандура тая, що гудитъ та грає, то зновъ перестанне на хвилину, — и зновъ сильніще зазвенить. Не переставай же, друже милий, и Ти співати намъ про наше горе и безталанє, про славу нашихъ предківъ, про козацьку волю та щербату долю; співай та нашу тугу розганяй.

На Різдво були ми усі три брати у Родичівъ и весело святкували. Чимало ми і о Тобі наговорилися! Ніхто бо може такъ сильно не уповає въ те, що Ти допоможешъ піддвигнути нашу безталанну неньку Украіну недужу, якъ ми!

Говоривъ мині Осипъ, що Ти бажаєшъ Нечая и Черницю печатати у Чернівцяхъ Справді шкода велика, щоб такі речи лежали в рукописахъ. Така то вже доля нашої молодої партиї, що не має за що у луччихъ рукописей видати. А чи одинъ би відтамъ поучився, чи оденъ би заохотився! Алежъ коли у Тебе є охота печатати сі гарні поеми, то чи не луччебъ було таки у Львові у Ставропигиї? И друкъ красний и таньше, як в Чернівцяхъ, и коректу було би кому зробити. Надумай ся, братику, та напиши до котрого з насъ трохъ.

Переглядавъ я и материяли Твої до оповідання зъ Чорногори! Гарні, не ма що казати. Осипъ робитъ коло оповідання и зъ сего буде щось á la Чорнарада, бо гадки справді гарні!

Якъ Тобі ведетця зъ музикою, зъ композиціями? Зближаютця роковини смерті Тарасової; може бъ Ти дещо скомпонувавъ для співу, або для фортепіяна на декламаторський вечеръ, або яку поезию на той день?

Мині тутъ такъ ведетця, що годі нарікати. До всего я вже втягнувся, и чуюся щасливимъ, бо й симъ малимъ кавалкомъ хліба я довольний. Маю ось які предмети въ I. кл Географию, въ II. кл. Историю, въ III. Німецьке, въ IV. Польске, в V. и VII. Руське.

Бувай здоровъ, частіше до мене пиши та незабувай про щирого друга

Олексу.

Бережани 31. р. Грудня (1869).

Ч. 157.

Лист тернопільскої молодїжи до Із. Воробкевича.

Високоповажаний Пане Добродію!

Найсвятійшою обовязанностію молодіжи есть мужамъ, трудящимся около просвіщеня молодіжи и цілого народу оказувати пошанованье и хоть тимъ по части старатися відвдячити за труди, які тиже покладають для образованя молодшого покоління и цілого народу. Длятого поспішаємъ при торжестві нового року зложити наші жиченя: Щоби Всевишний дозволивъ ще довго продовжати. Вамъ такъ для цілого народу, а особного для молодіжи спасительну Вашу діятельність. Зъ помочию Божою переломятьсѧ всі перепони, безъ котрихъ жадне спасительне діло совершитися не може, Ваші праці и труди поблагословятся щастливимъ успіхомъ, а потомство справедливо оцінить Ваші великі заслуги около добра народнёго. Приймітъ ті прості, не вимушені, але зъ щирихъ сердець руськоі молодіжи походящі желання и будьте намъ якъ доси провідниками на поли нашого, а пізнійше народнёго просьвіщення.

Тернопіль 31|12 1869.

Въ имени Тернопілскоі руськоі молодіжи:

Северинъ Ганкевичъ
Осипъ Дубчевский
Володко Білінський.

ко Пабля був републиканцем і дістав ся за ті свої політичні переконаня до вязниці, лишаючи без всякої помочи жінку і синка. За порадою добрих людий мати виднала для себе і сина послуханє у королевої. Малий Пабло станувши зі скрипкою під пахою перед лицем королевої, зіграв собі відразу єї прихильність. А коли ще заграв королевій сельскі пісоньки іспаньскі, королева погладила єго по головці і сказала: „Проси, о що хочеш, а дістанеш“. Хлопець відповів: „Прошу, помилувати мого тата“, що й стало ся.

— **Груба дефравдация.** В Związku kredytow. у Львові здефравдував довголітний касиєр і директор єго Яков Вайсман около 100.000 К, фалшуючи книжки рахункові. Прилапано єго вперше на малій квоті, а опісля він сам признав ся до решти дефравдациї. Надзвр. рада того стоваришеня ухвалила причинити ся особистими засобами готівки до ратованя тов-а, і аж потім єго злїквідувати. Крім того Вайсман зарвав багато осіб на приватні позички до висоти 120.000 К. Поки що остає він на вільній стопі.

— **Проф. Мєчнїков про холєру.** Сей знаменитий учений бактериольоґ сказав, що перед холєрою лекше устерегти ся, чим перед перестудою. Бою ся деяких хороб, сказав проф. Мєчнїков, як приміром рака, але холєри не бою ся. В тих слоїках на столї (в лабораториї Мєчнїкова) живуть бацилї холєри, маю з ними до дїла, а нераз навіть їм коло них. Правда, що пю лише слабий і горячий чай і грію хлїб при лямпі. Холєричний бациль гине вже при 60°. Проф. Мєчнїков поручає пити горячий чай і не їсти зимних страв. Овочі можна їсти без обави, але передтим треба їх обполоскати в горячій водї, а потім обкраяти зі скірки.

Просимо відновити передплату.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Коломиї.** (Саля каси щадничої. Початок 7½ вечером. Абонамент на 6 вистав 12 К).

В суботу дня 3. жовтня с. р. другий раз »Жидівка« опера в 5 дїях Галевйого.

В неділю дня 4. жовтня с. р. „Чумаки“ комедия в 4. дїях Карпенка-Карого.

Посмертні † оповістки.

— **Евген Спожарский**, звісний промисловець, горожанин міста і член руских товариств у Львові, упокоїв ся нині по довгій грудній недузї в 42. роцї житя. Похорони відбудуть ся в суботу о 3. год. по пол. з дому при ул. Театиньскій 17. В. є. п.!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 30. вересня 1908.

По відчитаню вплинів палата відослала до шкільної комісиї петициї кількох вдовиць по учителях, признала громадї Корчин (пов. Коросно) право побирати висші гром. оплати від спірітусових напитків і відослала до водної комісиї звіт кр. виділу про зміну §. 41. водного закона.

Потім п. Стила мотивував своє внесенє на зміну будівельного закона для сїл в тім напрямі, аби хати можна було ставити у меншій віддали як 6 м від межі. Пос. Содомора мотивував внесенє на отворенє повіт. суду в Горожанцї (пов. Підгайцї). Пос. Бойко жадав предложеня проєкту реформи гром. закона. Внесеня сї переказано дотичним комісиям.

З черги пос. К. Левицкий поперав своє внесенє на основанє рускої ґімназиї в Яворові, почім се внесенє відослано до шкільної комісиї.

По промовах внескодавців передано дотичним комісиям внесеня: п. Любомірского в справі розділу ланьцуского повіту на два повіти, п. Криницкого в справі запомоги на засіви для громад богородчаньского повіта, пос. Винничука в справі уділеня краєвої позички гром. Вовчинець (пов. Станиславів), пос. Левакоского, щоби кр. рада шкільна берегла точно постанов закона про будову народних шкіл, пос. Жардецкого в справі заснованя староства в Копичинцях, пос. Фрухтмана в справі заложеня реальної школи в Стрию, п. Біса що до признання 50.000 К запомоги для повіт. ради в Низьку на будову доріг, п. Цємха в справі заснованя ґімназиї в Грибові і пос. Біса в справі заложеня учит. семінариї і промислової школи в Низьку.

По відосланю до податкової комісиї наглячого внесеня пос. Т. Старуха в справі здержаня екзекуциї податків та відписаня податків тим хліборобам, що потерпіли від живлових нещасть — маршалок замкнув засіданє, назначаючи слідуюче на нині о 10. г. рано.

Телєґрами

з дня 1. жовтня.

Відень. З Льондону доносять, що тамошні дневники твердять, що анексия Босни і Герцоґовини є справою порішеною. Престольна промова, якою будуть отворені делеґациї дня 8. с. м., заповість се отверто, а сею справою займуть ся делеґациї. На анексию пристали всї великі держави Европи з виїмком Анґлиї.

Відень. W. Allg. Ztg доносить з Сербії: Загально ту говорять, що в найблизших днях має бути покликаних під оружиє 40.000 жовнїрів.

Будапешт. Цїсар приняв вчера президента угорского кабінету д-ра Векерлього на окремім послуханю, почім мінїстерска рада відбула засіданє.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ

Готель, реставрация і каварня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 1. с. м.: Володимир Дуткевич, Дубе; Микола Пацалуйко, Підмихайлївці; Федір Сїдельник, Підмихайлївці; Йосиф Флюс, Гусів; Лев Яюс, Сокаль; Северин Ступницкий, Торговиця; Іриней Радецкий, Мервичі; Богдан Сенета, Болехів; о. Андрій Пшепюрский, Тарновка; о. Теодат Ярема, Болехів; Лука Ромах, Лучинці; Ромуальд Зарицкий, Рава руска; Ківа Кімель, Торговиця; Олекса Хавляк, Торговиця; Моріц Штаєрман, Дрогобич; о. Николай Матковский, Стрий; др. Освальд Ерштайн, Чортків; Николай Матура, Жидачів; Віктор Пацлавский, Бережани; Григорий Лисяк, Кунаштів; Натан Гафтер, Станиславів, Яків Фаєрверк, Станиславів.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про ціни збіжа і продуктів у Львові
від 21. до 27. вересня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·60—10·20 К
Жито	8·15— 8·40 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·25 К
Ячмінь на пашу	6·60— 7·00 К
Овес	6·20— 6·45 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·65—10·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·00— 6·25 К
Конюшина червона	58·00—65·50 К
Конюшина біла	70·00—47·50 К
Конюшина шведска	38·00—47·50 К
Тимотка	65·00—75·00 К
Ріпак зимовий	13·75—14·00 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль	45·00—55·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·25—10·50 К

СОКІЛ Тютюн і папериці можна набувати в „Сокільскім Базарі“ у Львові і у всїх торговлях в краю.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (10—10).

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутюк і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся по́клику:

Свій до свого!

Печатки металеві і кавчукові

для урядів парохіяльних, громадских, читалень, „Соколів“, „Сїчей“, зарядів шкіл ітд. виконує як найліпше, чого доказом численні признаня

Д. Вайс

артистична робітня ритівничa **у Львові, ул. Кароля Людвика ч. 29.** (Пасаж Оранжа). (18—?)

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцією на 6 прц.; і силату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Шїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видавець відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 214. Львів, субота дня 20. вересня (3. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хоругви)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в касажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Нїмецко-ческий спір соймовий доси не полагоджений, хоч ним занимала ся вже і рада мінїстрів. Бар. Бек мав порадити, щоби маршалок на засїданю сойму проголосив заяву, в котрій зазначив би свої найлїпші заміри, але заразом обставав при своїм засадничім становищі, а притім висловив готовість відповісти нїмецким домаганям. В Празї припускають, що маршалок скличе спільну конференцию председїдателїв клюбових, на котрій мали би они нарадити ся що до найблизшої програми працї. Виконний видїл ческих радикалів ухвалив дати в державній радї відповідь обструкциєю правительству, співвинному що до обструкциї в ческім соймі. З нїмецкого знов боку запевняють, що Нїмцї лише тодї втихомирять ся, наколи будуть мати певну поруку що до здїйсненя своїх домагань.

Тимчасом з Праги звіщають, що засїданє сойму почало ся обосторонними протестами (Перґельд-Скарда), Нїмцї оправдували відсіванє Wacht am Rhein, що в тім не бачать нїчого нельояльного, а кн. Юрій Льобкович (бувший маршалок) вніс протест іменем ческої шляхти задля обиди патриотичних почувань сим співом. Опісля коли п. Малї домагав ся іменного голосованя над одним відчитаним внесенєм, що маршалок узнав неоправданим, прийшло знов до такої галабурди, що засїданє зачинено а слїдуюче назначено на пятницю.

Правительство не тратить надії, що поведе ся сей спір полагодити установленєм сталої комісиї соймової, котра би дбала про доведенє до национального порозуміня, і тим способом забезпечити соймови дальшу его дїяльність.

В тирольскім соймі ві второк було також вельми бурливе засїданє. Ще не розпочали ся університетскі виклади а вже „вольнодумні“ студенти устроїли в Боценї в Ґріс минувшої суботи і неділї напад на католицких студентів з товариств Austria і Leopol і побили їх та поранили. Наслїдком того проф. Майрі тов. подали нагле внесенє в соймі, над котрим розвинула ся вельми горяча розправа. Навіть нїмецкий лїберал Ґрабмайр заявив, що се сором для вольнодумців, проти котрих він приневолений виступити, бо свобода повинна бути не лише для деяких але для всїх. Внесенє опісля ухвалено і що до наглости і що до meritum. Є се отже не конче весела пригривка до почину університетских викладів, на котрих знов можуть відновити ся бучі між „вольнодумцями“ а католицкими студентами.

На східній границї Босни австрийске війско обсадило міст на Дринї коло Меджедже, котрий є найважнїйшою стратеґічною точкою на цїлій боснїйскій східній зелїзницї і має укріплений вартовий дім на правім березї Дрини.

З боснїйскими музулманами повело ся довести до порозуміня. Голова музулм. релїґії, Шеїк-уль-Іслям в Царгородї, видав важне для ісповідань боснїйских музулман рішенє. Правительство боснїйско-герцоґовиньске признало було тамошним музулманам ісповідну автономію, а спірною стала лише справа вибору духовного голови боснїйских музулман Реїс-ель-Улємн. Опозициїні музулмани домагали ся, щоби султан яко калїф мав право іменованя сего голови, але сего не признало правительство. По вислуханю ради Шеїкуль-Ісляма згодили ся на те, що цїсар іменує духовного голову босн. музулман на основі терна уложеного вільно вибраними зборами музулм.

Польскі конспіраціи серед руських питомців і духовеньства в Галичині

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Дальше).

Иншим обвинених покарано дуже тяжко. Найбільшу кару (4-лїтної вязниці) присуджено о. Ромуальдови Крижановскому. Зложились на те з одної сторони донос о. Гренчаковского, що він обняв після утечи Сїлецкого до Франциї провід в тайнім товаристві, з другої сторони ся обставина, що наслїдник-адмінїстратор о. Крижановского, о. Йосиф Глїбовицкий найшов під олтарем церкви в Ганівцях вязку рукописий, яку відослав до консисторії.

На три роки вязниці засуджено о. Мінчакевича. Кари 2-лїтної вязниці визначено: о. Іванови Покіньскому, Йос. Охримовичеви, Мих. Ґадзїньскому і Сильвестрови Мійскому, а кару 1-лїтної вязниці присуджено о. Теодорови Кульчицкому. Кару велено „ex supremo Iustitiae Consilio“ числити від дня 30. жовтня 1839 р.

Скоро лише засуд став звісним, звернула ся дня 15. сїчня 1840 р. Ґвальберта Крижановска, жінка найтяжше засудженого, о. Ромуальда, з просьбою до цїсаря, щоби велїв судови розслїдити, чи о. Дезидерій Гречаньский, який обвинив своїх товаришів-сьвящеників, а між ними її мужа о зраду держави, сповна розуму. З такою просьбою звернула ся вона вже раньше до апеляційного суду у Львові, однак безуспішно.

Цїсарска канцелярия поручила вправдї судови розслїдити справу, але се долї засуджених не змінило. Натомість велїла президия ґубернії стрийскому старості, щоби візвав Єґермана до більшої дискрециї, бо, імовірно він висловлював ся некорисно про Гречаньского, коли се дійшло до відомости Крижановскої. Се й одинокий вислїд, певно, оправданої просьби нещасної жінки.

Всїх засуджених відвезено на Шпільберґ. Можемо уявити собі, як тяжкі хвилї непокою пережили засуджені та їх родини. Жінки не діставали вісток про здоровле своїх мужів. Жінка о. Йосифа Охримовича внесла в серпнї 1840 року просьбу до заряду вязниці на Шпільберзї, щоби їй донесено, чи муж жие, чи з гроший, які вона в львівскім судї на лїпший харч для него лишила, що небудь остало і чи вільно їй прислати на сю цїль яку грошеву суму. Вона просила, щоби відповідь прислано на руки її вітця, о. Дмитра Петрушевича, пароха в Цїсові, стрийского округа.

Письмо п. Охримовичевої післано до цїсаря, який рішив, що з її листів присиланих на Шпільберґ, вільно відчитувати мужови лише сї вістки, що відносять ся до его родини.

Та не лише тяжка вязниця, розлука і непокій о рідню мусїли непокоїти нещасних вязнїв на Шпільберзї. Кождому з них без сумнїву, приходило на гадку, яка доля жде їх після відбутої у вязниці кари.

На першу вістку з президиї ґубернії про тайне товариство і увязненє его членів, видав митрополит на руки деканів дня 3. вересня 1838 р. обіжник до духовеньства, в якім повідомив про заряджені увязненя та нагадав духовеньству на його обовязки в виду цїсаря. Зі всїх деканатів прислано збірні осудженя проступку увязнених і заяви вірности для цїсаря з просьбою, щоби їх закомунїковано володареви Австриї. Митрополит передав їх архикнязеви-ґубернаторови а сей відослав їх цїсареви. Як від архикнязя, так і від цїсаря приспіли окремі подяки для митрополита і клиру, в яких висказувано надію, що подібні події більше не повторять ся. Колиж увязнених сьвящеників засуджено, митрополит вилучив їх, на основі канонїчних поставов, з духовного стану. З окрема зарядила цїсарска канцелярия, що жадного з них не вільно ужити в душпастирскій службі без дозволу цїсаря.

(Конець буде).

босліїйских духовних, а Шеїк-уль-Іслям єго затверджує. Ся постанова признає цїсареви австрийскому права, котрі після музульманьских засад належали ся лише їх зверхникови, султанови.

Про боснїйске питанє висловив на вічу провідник хорватских Старчевичан становище в суперечности до поглядів хорватско-сербскої коалїциї. Хорватско-сербска коалїция з огляду на Сербію змагає до того, щоби Росия не згодила ся на злуку Босни й Герцоґовини з Австро-угор. монархією. Др. Франк висловив погляд, що Росия з огляду на прислугу висьвідчену минувшими роками Австро-Угорщиною не схоче задирати ся і що Росия навіть вже мала заявити свою згоду на таку злуку без огляду на Сербію. Колиб сї краї дістали ся Сербії, булоб се шкідливо (окрики: нїколи під Сербію!) Сї краї належали колись до самостійного королївства Хорвациї і се є в в програмі з 1894 року зєдиненє Хорвациї, Славонії, Дальмациї, а тим способом Хорвати сталиб могутною підпорою монархії і пособлялиб конституцийному єї розвиткови. Сторонництво Старчевичан змагає до перетворенія монархії і є державним живлом, покликаним до удержаня ладу і спокою, коли тимчасом хорватско-сербска коалїция є розкладовим живлом. Др. Франк згадав також про се, що с у с ї ди споглядають лакомим оком на Славонію, котра є хорватским краєм. Виводи бесїдника принято гучними оплесками.

Церква а Костел *).

(*Статя надіслана з духовних кругів*).

У важних хвилях якогось руху, чи то народного, чи то просьвітного і в єго придбанях, або коли зайде яка зміна, чи то корисна, чи некорисна, беруть ся зараз глядїти за причинами.

Так і я задумав не на основі статистичних даних, не на основі ріжних жерел, але з помічуваня власного та других людий висловити свої погляди і подати причини сучасних подій. А пишу се не з гнїву анї злоби, лишень для того, щоби усунути ті недомаганя, які нуртують в нашій св. Церкві.

У нас під Церквою рускою а польскою проявляє ся велика борба, котра для нас все звичайно некорисно кінчить ся. Розумію тут перетяганє з одного обряду в другий. Відносить ся головно до польскої церкви, котра в своїх змаганях не перебирає в средствах не раз дуже навіть не оглядаючись на жадні конкордати.

У них одна девіза—перетягати кілько вдасть ся. А се здебільша удає ся їм, бо до помочи мають цїлу систему галицкого правлїня. Не раз наче пожар серед тихої ночи залунає голосїнє, що та а та громада переходить у латиньство. Що за причина? Всї глядимо в противний нам табор і там єго добачуємо. Але шукати причин з себе ми не звикли. Правда, ті причини здають ся на перший погляд може за малі а однак, коли в них вглянемо, то пізнаємо, що не раз відграють важну ролю. Церква польска хоч би без сьвященика, розумію тут хочби без палкого аґітатора за своїм обрядом, єсть чинником вельми притягаючим для нашого мужика. Возьмім пересїчну руску церкву, нераз брудну і занедбану і поставмо поруч з костелом і впустїм нашого мужика, то побачимо, що він і адше стане заглядати у костел.

У нас, правда, лучить ся і нова церковця, але до нового треба і новости в серединї. Треба строгости і точности — яка єсть у костелї. Є костел новий, чи старий, всюда олтар чисто застелений, всюда ризи чисті хоч би навіть і старі. А коли возьмемо ту чистість, яка є у польских сьвящеників в їх одягу — а прирівняємо з нашими, то як ми нераз проти них виглядаємо? Возьмім тепер наші старенькі церкви разом з підпертими іконами, разом з ріжними циратами на головнім олтари, де знаходять ся ріжні шпарґали, не раз і трійло на миші посїяне, то маємо сумний образ. А коли додамо ще нашу відправу, як звикли ми говорити для хлопа, то пожаль ся Боже. Возьмім найважнїйшу службу Божу. І коли будем обсервувати сьвященика, то побачимо многих таких, котрі, як оден сьвітский чоловік сказав, »літає з кадилом а при головнім вході мало голови собі не розібє, для того, докінчив, годї менї до такої церкви йти«. Коли додамо служби Божі з кадилом і без кадила (со тіямоном і без тіямону), а до того додамо ті парохії немічних старців, котрі в службі Божій опускають цїлі Єктенія, де чути тільки дяківске Господи помилуй і багато инших невластивостий при Акафистах та мированях, то впевнямо ся, як тратить через все та велилїпність нашого обряду.

Колиж тепер звернємо очи на сьвященика польского при олтари, то признаємо, що він мистець свого звання.

У кождого точність в рухах і в відправі так, що здає ся, як колиб у них оден сьвященик правив у всїх костелах.

А в нас є приповідка: що попик то типик. Порівнаймо рід і с. осіб їх проповідий, то побачимо у Поляків добірний материял, спосіб говореня лагідний, займаючий а всему веде перед девіза:

Ne misceantur sacra profanis.

У нас не рідко буває, нагримає на проповіди на парохіян, не раз і в фелонї підчас служди Божої відступає від олтара, відбирає від парохіянина сьвічку або віддїляє жердкою пияків чи може своїх личних ворогів від тверезих. Коли додамо нераз недостачу чистоти в церкві і у сьвященодїйствуючого, то дїйсно вид пожалуваня гідний.

Все то наш мужик бачить і лучить ся єму нагода, що Поляк наставить єму червоне яблоко, чи пан займе єму безроги, чи вкінци в старостві має справу яку, то зараз за марницю зміняє обряд, той, що єго предки все дорого цїнили і були все Русинами.

(Конець буде).

*) Поміщуємо сю статю, хоч містить багато гіркої правди, хоч розкриває вельми болючі рани і виказує важкі хиби в нашім народнім орґанїзмі. Але позаяк автор сеї статї має благородний намір тим способом приневолити до поправи, отже сподіваємо ся, що наші читачі се так само зрозуміють і що оно вийде лише на добро і славу нашої Церкви і обряду і повіреної їй пастви. — *Ред.*

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Евстатия, Тат.; римо-кат.: Кандида. — В неділю: руско-кат.: Кондрата; римо-кат.: М. П. Рожд.

— **Процес посла Василька проти Ончула.** Вчера зачав ся перед судом присяжних в Чернівцях процес пос. Василька проти пос. Ончула. Др. Ончул від довшого часу накидав ся у своїм орґанї „Wahrheit“ на всїх, що стояли єму на завадї в єго дорозї до карієри, обкикидував кождого болотом, хто відважив ся мати иншу думку, чим він, а се завело єго перед судові кратки Др. Ончул старав ся викрутити від одвічальности на всякий спосіб, особливо там, де ходило о накидуване ся на пос. Василька. Наперед висказав ся, що він не почуває за собою нїякої вини, бо в інкримінованих статях він не ужив нїколи імени п. Василька, а зробила то редакция „Wahrheit“ на власну руку. Висший суд краєвий відкинув ті „оправдуваня“. Тодї пос. Ончул хотів ся другого викруту — сказав, що до черновецкого трибуналу і суду присяжних не має довіря. Та і се не вдало ся і сей викрут відкинено. Ончул вислав телеґрафічне зажаленє до мінїстра судівництва проти того, та грозив, що цїлу ту справу порушить на зборах та вічах. Очевидно нїчо то все не помогло, і пос. Ончул станув перед судом обжалований за те, що в часописї „Wahrheit“ в підписанім ним артикулї фалшиво обжалував пос. Василька, що він так впливав на експертів буков. сойму, щоб ті висказали ся, що се було би корисно для краю стати акционером фабрики цементу Аксельрада. За те мав дістати пос. Василько 60.000 К гонорару з акциях товариства. — Рівночасно з тим процесом відбувають ся процеси посла Василька проти Ренчина, ред. „N. fr. Lehrerztg“, проти Кисановича, дальше процес посла Спинула проти д-ра Ончула і процес д-ра Стоцкого проти ред. Ренчина. Розправи ті провадить радн. Киселиця, яко вотанти засїдають радн. Орлєндер і секр. Ваня.

— **Що робить ся для збудованя памятника Т. Шевченкови у Київі?** Тихо, зовсїм тихо двигає ся надзвичайно важна справа ушанованя Т. Шевченка памятником. Мірою успіху справи можна брати ті кошти, які на неї зібрано. А розмір таких коштів поки що далеко не відповідає завданю ушанувати 30 милїонному народови память славного народного поета. На се велике дїло до сего часу зібрано лиш коло 15 тис. карб., а се: до каси полтавскої ґубернскої земскої управи до 14. серпня поступило жертв 3.624 карб. 51 коп., а в золотоношскій повітовій земскій управі зібрано 3.497 карб. 50 коп., часопись „Рада“ до 14. серпня зібрала жертв 2.805 карб. 36 к., при київскій городскій думі коштів на сю справу лїчить ся около 1.500 карб., Київска „Просьвіта“ на памятник зібрала 808 карб. 19 коп. Зібрано ще якусь квоту на памятник в чернигівскій ґуб. Задля збираня жертв на памятник засновано в кількох містах повітові комітети, зєднані з черниґівскою ґуб. зем. управою, яка, по постанові черниг. ґуб. зем. зібраня, має дбати про ширенє таких комітетів в межах Черниґівщини. Кошти, які зібрано на памятник Шевченкови, порівнюючи з часом, в протязї якого вони збирались (від 1906 р. золотоношским земством, полтавским земством від кінця 1907 р., иншими інституциями від початку 1907 р.), а найпаче порівнюючи з великою метою, задля якої збирають ся сї жертви, не можна не зазначити, що вони не відповідно малі. Несподївано малі кошти, зібрані до сего часу на памятник великому Кобзареви Украіни, бо хоч заходи коло схожих справ в попередні часи звичайно бували за тяжкими, при наших культурних умовах, так здавалось же, що величне імя уславленого цїлим сьвітом поета викличе особливу дбайливість та енергію в суспільстві, щоб як найяскравійше ушанувати єго память. Так здавало ся, а дїйсність до якогось часу показує инше. Дїйсність показує, що справа ся ще й доси остає ся незорґанїзованою, не зєднаною в одну суцїльність, не розглянено з боку тих хиб, які до сего часу перешкаджали успіхови її. — Зроблені в цьвітнї сего року київскою городскою думою заходи полагодити справу не дали певних наслїдків. Збирала ся комісия з представників Київа, малого числа земских представників з Полтавщини і кількох

українських громадских дїячів, виробила комісия статут зєднаного комітету задля кермованя справою, та статут сей так і остає ся нерозглянений тими інституциями, які стоять коло справи збудованя памятника. Полтавске ґуб. земске зібранє відбувати меть ся аж вкінци сего року. Залишати справу аж до того часу в такім стані, в якім вона тепер є, не можливо. Найголовнїйші хиби, які перешкаджають успіхови справи, визначили ся вже досить виразно. Обережність, з якою охочим збирати жертви на памятник видають ся бльочки і квіткові книжечки і яка в свій час здавалась необхідною, тепер коли справа має широкий розголос, уже лишня. Обереже справу тепер само громадяньство, яке не допустить, щоб жертви, які збирають ся на памятник Шевченкови, пішли на що иншe. Треба, щоб по всїх городах і селах на всьому обсягови України і поза її межами, де панують ся українське слово, українська думка, — треба, щоб по всїх усюдах, обявили ся люди, які додадуть щирої праці до справи збиранья жертв для відповідного вшанованя памяти на ввесь сьвіт славного Шевченка. Поряд з сим треба, щоб усьо, що відносить ся до ширення і поглибленя справи, робило ся завчасно, а для сего треба, щоб справа була суцїльна, орґанїзована, щоб був певний відповідно упорядкований орґан не тільки задля нарад в сїй справі, а й для потрібної роботи, яка помагати ме стежити по всяк час за ходом справи, задля усяких зносин в справі, необхідних для того, щоб енерґія всїх, хто так чи инакше стане коло справи, держалась на високому рівні.

Щоб усе се стало ся, не треба й дожидатись, доки вироблений зазначеною висше київською комісиєю статут буде розглянений полтавским ґуберньским земским зібранєм та київскою городскою думою. Досить буде, коли київскі та полтавскі представники, які вже стоять коло справи збудованя Шевченкового памятника, порозуміють ся між собою в найголовнїйших справах. Полтавскому ґуб. зем. зібраню та київскій гор. думі доведе ся тоді розглядати і обмірковувати готову справу. І коли справа гаразд буде приготована, то розгляд її висше названими інституциями надасть їй ще більшого успіху. Тихо та тупо двигала ся до сего часу справа збудованя памятника Шевченкового взагалї і справа збиранья подрібних коштів особливо. Так вела ся справа, як і взагалї ведуть ся у нас всякі справи у всяких сферах нашого суспільного житя, — ведуть ся тепер, та велись і раніше. Так уже наша „піч пече“, такі вже умови сучасного суспільного житя, такий стан річей, подолати яким не легко! Та досить уже було „малої енерґії“ в великій народній українській справі, не може того бути, щоб наше громадяньство і его представники не поспішили виконати свій обовязок в сьвятій справі ушанованя памяти українського народного ґенія. (За „Радою“).

— **Справа Сїчиньского** вернула вже до слїдчого судиї, ради. Бернзона, який покликав на протоколянта авскульт. Ремізовского і розпочав слїдство наново. Вчера переслухано п. Сїчиньску, матїр Мирослава. Провірюванє психіятрами умового стану Сїчиньского буде відбувати ся у слїдчій вязниці.

— **Осторога перед еміґрациєю.** Міністерство внутр. справ на основі консулярних звітів остерігає перед виїздом до Пенсильвенії в півн. Америці, а також перед наймом до роботи в броварі в Рущуку.

— **Нові почтові значки.** В сім році вийде новий наклад деяких почтових значків у відмінним виконаню як дотеперішні, а се: переписні листки, карткові листки, ґазетні опоясни, надавчі посьвідки на телеґрами, надавчі блянкети на абонаментові телеґрами, карти телефонічних розмов, карти почтової щадниці і карти до плаченя податків. Названі почтові значки будуть мати марки по 5, 10 або 25 с з портретом цїсаря з 1908. року. Нові переписні листки появлять ся вже з днем 4. с. м. Давні переписні листки будуть важні аж до вичерпаня.

— **До наших ремісників, промисловців і взагалї добрих наших людей!** В 1909. р. буде найстарше наше ремісниче Товариство „Зоря“ у Львові сьвяткувати 25-лїтний ювілей свого єствованя. — Вернувшись гадкою 25 лїт назад, Львів наш що до рускої ремісничої кляси представляв сумний для нас образ. Та часть нашої суспільности майже не єствувала для нас. Чотирох було нас, а іменно я і трох ремісників сходилисьмо ся на нараду з тою гадкою, щоби ратувати сю клясу від цїлковитого загину, та постановили при помочи тодї ще молодого правника д-ра Костя Левицкого засновати ремісниче Товариство руских ремісників „Зоря“. Дня 22. мая 1885 відбули ся перші загальні збори сего Товариства під проводом п. Юлїяна Романчука. В 1909 р. наміряє „Зоря“ сьвяткувати 25 лїтний ювілей свого єствованя, та бажали бисьмо сьвяткувати его вже як не у власній хатї, то бодай на закладинах власної хати. Се горяче наше бажанє! Та на жаль хоть від кількананйцяти лїт збираємо грошики на сю цїль, однак тяжко їх було тілько назбирати, щоби мож було в дорогім Львові набути на власність яку реальність, котру могли бисьмо назвати своєю хатою. Зоряни не змарнували часу, бо збудили в часї єствованя нашої „Зорі“ любов до рідного краю, до рідної мови в сотках ремісників та промисловців наших, та нинї у Львові вже не то, що було перед 25 роками, бо і ремісники та промисловцї наші тут вже є такі, що сьміло постоють за руску справу. А мимо того „Зоря“ не має єще своєї власної хати, тої підпори розвитку кождого товариства: бо „в своїй хатї, своя правда і сила і воля“. Тож яко довголїтний голова „Зорі“ відкликую ся до наших ремісників, промисловців і взагалї до добрих людей в цїлім нашім краю з горячим прошенєм, щоби численно вписували ся в члени „Зорі“ і жертвами своїми піддержали тую львівску »Зорю«, що стала тепер огнищем житя наших львівских ремісників і промисловців, аби она могла сьвяткувати 25-лїтний ювілей свого єствованя у власній хатї. Хто чим може, нехай поможе! Ласкаві жертви прошу пересилати на адресу: „Краєвий Союз кредитовий“ у Львові, на книжку вкладкову 1631. — *Василь Нагірний.*

— **З нагоди ювілею м. Черновець** подали тамошні часописи отсю коротку історию сего міста: Початок міста Черновець сягає аж до XII столїтя, бо в спису руских міст з того віку згадує ся також про якийсь „Чернавий торг“; була то мала оселя положена при торговельнім шляху над Прутом. Перша певна згадка про Чернівцї походить з 1408 р., коли то молдавский господар Александер Добрий надав львівским купцям право до торговлї в північній Бу́ковинї. Коли Буковину заняли австрийскі війска в 1774, були Чернівцї нужденною дїрою, в котрій мешкало ледви 200 родин. В 1786 р. прилучено Буковину до Галичани яко округ зависимий від львівского ґубернатора. Коли же в 1849 р. Буковину відлучено знову, стали Чернівцї столицею краю. Від сеї пори зачало місто значно підносити ся а після послїдного спису жителїв в 1900 мали Чернівцї 67.622 душ. Характер міста є міжнародний, можна в нїм на кождім кроцї почути крім нїмецкої, ще й руску, румуньску та польску мову.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Подаємо дальшу переписку Із. В-а і заводимо у нїй лише таку зміну, що друкуємо все теперішною правописию, але мови нїгде не зміняємо. В перших роках своєї дїяльности, коли Із. В. починав тільки писати, вовo й цїкаво було подивити ся на его листи з того боку, як він — не знав взагалї жадної правописи і боров ся з мовою. Але з часом він таки навчив ся того і хоч без блудів у мові і правописи у него і пізнїйше не обійшлось, проте річ не в похибках, а у змістї листів — і тому заводимо в листах однакову, теперішну правопись.

Рік 1870.

Ч. 158.

„Сборникъ пѣсней“.

Чернівцї, 1870, 24. марця. (З листу Із. Воробкевича, писаного в більшій части по нїмецки, невідомо до кого — мабуть до о. П. Бажанськoго):

З твого листу довідав ся я, що мою литургію і мій збірник пісень, призначений для народних шкіл, Ти маєш у себе. Се тїшить мене, бо маєш нагоду бачити, що я працюю над піднесенєм і розвоєм церковного і сьвітского сьпіву. Пишеш менї дальше, що Ти дістав сї твори до аналїзи. Любий приятелю! мало що Ти вианалїзуєш, бо сї твори перейшли вже критику віденьскої консерваториї і славний гармонїк Франц Крен мав їх у своїх строгих руках. Отже що до мельодиї і гармонїзациї нема тут що більше говорити; а що до духа нашої музики, що до мови і т. п., мушу сказати, що я був би нерετельно взяв ся до роботи, як би був і на се не звернув уваги. Може Ти не знаєш, що я вчив ся у віденьскій консерваториї і тяжкий трилїтний курс науки гармонїї скінчив з відзначенєм за пять місяцїв. Про мій талант до компонованя можеш у потребі довідати ся в міністерстві просьвіти і від професорів сеї консерваториї. Я не лише композитор, але і теоретик; се можеш пізнати з учебника гармонії і музики, виданого мною торік; а що ся праця дещо варта, сьвідчать численні прихильні критики і врештї розпорядженє краєвої ради шкільної, щоб кождий учитель мав сей учебник.

Не зарозумілість, не надмірне цїненє себе диктують менї сї слова, я не є ані Мозарт ані Бетовен ані лебідь з Пезаро; але се я знаю, що то, що відчуваю, потрафлю виразити вірно і правдиво музикою, а все, що передаю до друку, перечитую і передумую докладно, не беру з легка і поверховно.

Друга сторона Твого листу дуже дивна, бо там я вичитав неодно поміж стрічками, але мимо того прошу тебе подати менї похибки і недостачі, які найдеш при аналїзї, щоб я з них міг пізнати твоє теоретичне музикальне знанє. Хто-б не знав наших взаїмних відносин, думав би, що я тілько починаю вчити ся початків музики, а Ти є що найменше Др. Маркс або Льобе. Однак найприкрійші у Твоїм листї сї слова: „Мене тїшить і радує, що музикальний сьвіт на рускім небозводї розширяєсь; однакож мусимо тое осторожно чинити“. Із сих слів бачу вже й Твою критику, Ти повинен був додати ще лиш: „Вибачай, але Твої композициї се нужденна робота“...

Мої вокальні і інструментальні композициї мають богато приятелїв і загально подобають ся, не лише тут, не лише у Львові, але загалом в краях — і навіть у Відни сьпівали їх, а публика приймала дуже радо. Отже Твоє застережене відносить ся мабуть не до мене, а до иншиx, і то до обскурних нездар (Stimper) і катаринкарів, що зовсїм не розуміють зменшеного септ-акорду, що для них наука про поєдинчий і подвійний контрапункт є terra incognita, — се відносить ся мабуть до тих, що пишуть глупі куплети і танцї і в нагороду за свою працю у потї чола збирають Бог зна що — лише не похвалу і славу.

Я довідав ся, що хтось там у Львові не годить ся з моїм акцентом і музичними тезами і арзами. На се відповідаю я, що я студиював не лише славний твір Гавптмана „Die Natur der Harmonik und der Metrik“, але я знаю досить добре і закони поезиї, бо й сам належу не до найгірших поетів, а де в моїх музичних творах є такі блуди, то їх треба брати на рахунок мельодийної тонациї (Tonfolge). Врештї такі блуди можна найти і в найлїпших майстрів. А що до гармонійного обробленя моїх композиций, то я розумію ся на всякій комбінациї тонів; коли є де похибки, то певно друкарскі або з недогляду

— **Холєра.** В Петербурзї було останної доби 225 нових випадків холєри, 95 осіб померло, а хорих лежить 1834. — В Київі занедужало в днях 27. і 28. м. м. 15 осіб, померли 2.

— **Новий капітан з Кепенїк.** Сим разом вже правдивий капітан і — для відміни — в Румунії. В румуньскім містї Мігай Бравуль вислав капітан Ешану рекомендований лист, а в пів години післав свого служачого на почту з жаданєм, щоби єму віддали лист назад. Урядники почтові не хотїли видати листа, бо се збороняють почтові приписи, а тодї капітан пішов до військових кошарів та забравши свою компанію, обляг почту, здобув ї, відобрав свій лист, а в додатку до сего забрав ще 400 лей та казав поперетинати всї дроти телєґрафічні, щоби нїхто не дав знати про єго подвиги висшим властям. Три днї тримав капітан цїле місто в облозї, аж по трох днях прийшла з Букарешту поміч, яка увільнила бідне місточко від „облоги“.

Оповістки.

— **Репертуар руского театру в Коломиї.** (Саля каси щадничої. Початок 7½ вечером. Абонамент на 6 вистав 12 К).

В суботу дня 3. жовтня с. р. другий раз »Жидівка« опера в 5 дїях Галєвйого.

В неділю дня 4. жовтня с. р. „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

— **Репертуар міського театру у Львові.** В суботу попол. „Золота чашка“ Словацкого, вечер „Весела вдовичка“ оперет. — В неділю попол. „Нервові“ ком. Сарду, веч. „Галька“. — В понеділок 1-ший раз „Скіз“ ком. Заподьскої.

— **Виказ жертв** на українську бурсу в Бродах за рік шкільний 1907|8 (в коронах): Ф. В. Шмідт 200, о. Софрон Глїбовицкий 50, др. Ст. Федак 50, др. А. Шаф 36, І. Кандяк 36, С. Левицкий 33, С. Кушнїр 33, дохід з вечерка 55, В. Бережаньский 24, Ф. Гладилович 22, Громада Лешнїв 30, Громада Ясенїв 20, о. М. Олексишин 30, Ф. Мелянко 24, Читальня в Турю 10, Храм в Дубю 15, Я. Вінцковский 2, о. Ю. Дуткевич 14, Громада Ражнів 3·54, коляда з Ражнева 2·40, о. П. Минько 13, церков в Корсові 10, о. І. Герасимович з Туря 10, Н. Н. 35·30, судия Герасимович 8, Й. Райсс 8, Анна Олексишин 6, Й. Мойсеович 10, Й. Громницкий 4, М. Микулин 12, о. Декальский 6, о. Чубатий з Панасівки 10, Е. Марет 5, Іжевский 4, Войтович 2, Гавриїл Глїбовицкий 5, о. Т. Глїбовицкий 9, Д. Глїбовицкий 5, Теоф. Глїбовицкий 1, І. Фрід 2, о. І. Каранович 5, о. К. Дурбан 10, др. Ауфрехт 1, др. Струменьский 3, о. др. Лїсовский 3, проф. Мауер 3, др. В. Щурат 4, бл. п. Г. Гузар 4, Й. Маньовский 3, В. Білиньский 10, о. І. Гировский 6, І. Созаньский 18, др. Бик 10, др. Кіньовер 10, др. Грос 20, Кісь Гриць 5, о. А. Зажовский 6, Сеґаль 2, о. А. Долиньский 6, др. Ґлясберґ 20, В. Капелюш 20, Ксеня Шевчук з Суховолї 20, інжінєр Сперро 20, о. П. Штокалко 5, др. Варнер 10, Іванна Бережиньска 16, І. Лехицкий 16, Б. Данилевич 10, І. Шуль 2, Е. Чижда 6, І. Пеленьский 7, С. Несторович 8, І. Коритко 8, В. Санат 1, М. Керницкий 2, А. Гладишевский 1, о. К. Курило 4, І. Кульчицкий 2, К. Загайкевич 1, І. Кушнїр 4, І. Ковальчук 2, разом 1160·30 К; кромі того жертвували в натуралїях: о. Ю. Дуткевич з Дубя сяг дров і 7 мішків бараболь, о. Т. Дуткевич з Цїшок 6 кірців бульби, о. М. Олексишин 4 м. бараболь, о. Н. Гарасимович 3 м. бараболь, о. Н. Демчиньский 3 м. бараболь, о. Т. Гутковский 15 хлїбів, о. Тарнавский з Манаєва 40 кільоґ. гороху, о. Сїліньский 11 хлїбів і 3 літри фасолї. — За Видїл: *о. Софрон Т. Глїбовицкий*, голова, *Стефан В. Кушнїр*, секретар.

Посмертні † оповістки.

— **О. Олександер Паславский,** парох в Лежайску, перемиської епархії, наділений крилошаньскими відзнаками, упокоїв ся дня 30. с. м. в 39 р. житя, а в 15. р. сьвященьства. В. є. п.!

— **Стефан Вітиньский,** управитель школи в Жираві, бобрецкого повіта, упокоїв ся дня 1. с. м. в 61. році житя, а в 40. р. учительскої служби. В. є. п.!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 1. жовтня 1908.

Засїданє почало ся відчитанєм петицій, із яких попирав посол Кивелюк петицию промислової спілки „Труд“ о запомогу на бурсу і заводову школу.

По приступленю до дневного порядку відослано звіт краєвого видїлу з проєктом ловецкого закона до комісиї адмінїстрацийної, звіт в справі інспекторів винних пивниць до комісиї краєвого господарства, звіт в справі видїленя громад і двірских обшарів Постолівка та Реквівка з округу суду пов. в Копичинцях до округа гусятиньского суду — до комісиї правничої, звіт про утворенє окремих громад з осель Окуліце (пов. Бохня) і з присілка Новий Тичин (пов. Теребовля) до комісиї громадскої. Відтак мотивував пос. Вайзер своє внесенє в справі запомоги для 28 громад золочівского повіта, навіщених живловими нещастями, яке відослано до комісиї буджетової, а пос. Птак відчитав з перенятєм мотивованє свого внесеня про знесенє мит, які остають в руках жидівских, та творять жерело великої деморалїзациї. Внесенє се переслано до комісиї дорогової.

По переведеню доповняючого вибору до шкільної комісиї, до якої увійшов пос. Марс, почала ся незвичайно оживлена дискусия над звітом банкової комісиї про предложенє краєвого видїлу в справі краєвого банку за рік 1907 та про внесенє пос. Стефчика в справі гіпотечних позичок селяньских. Комісия додала до отсих двох внесень кр. видїлу: „І. Сойм приймає до відома справозданє кр. видїлу про краєвий банк за р. 1907. ІІ. Сойм удїлює дирекциї краєвого банку абсолюторії з рахунків за час від 1. сїчня до 31. грудня 1907. р.“ ще таку трету резолюцию: „Сойм припоручує краєвому видїлови, щоби в порозуминю з дирекциєю краєвого банку постарав ся як найшвидше о таку зміну приписів і уладжень краєвого банку, яка улекшилаб властителям рільних господарств користанє з довготермінового кредиту гіпотечного особливо при ужитю також відповідного посередництва щадничих і позичкових спілок“. В дискусиї над сим звітом забрав перший голос пос. К. Левицкий, і по довшій промові заявив іменем свого клюбу, що буде голосувати за предложеними резолюциями. Другий промовляв пос. Стапіньский і поставив ще отсї резолюциї: І. Сойм поручає краєвому видїлови, щоби в порозуминю з дирекциєю краєвого банку видав безпроволочно заряджєня в тій цїли, щоб облекшити парцеляцийним институциям, які дїлають після соймових ухвал, користанє з кредиту в краєвім банку. ІІ. Сойм поручує краєвому видїлови, щоби він провірив, чи на основі дотеперішних досьвідів не булаб вказана ревізия резолюциї з д. 7. листопада 1905, яка відносить ся до формальностий користаня з парцеляцийного кредиту, та щоби ще в сій сесиї предложив соймови відповідні внесеня.

По промовах пп. Мойси, Меруновича, Країньского, Леа, Стефчика, Гурского і Мілєвского маршалок замкнув засїданє, назначуючи слїдуюче на суботу.

Телєґрами

з дня 2. жовтня.

Будапешт. Прибули ту вчера пополудни іспаньский король з королевою. На двірци привитали їх цїсар, архікнязї і архікнягині. Вечером в замку на Буді був в честь гостий бенкет, а потім двірский баль.

Тегеран. Шах відкликав свій розпорядок що до виборів і зарядив, аби вибори були дня 17. с. м, а парлямент має зібрати ся д. 14. листопада.

Задар. В останних днях приходило кілька разів до малих задирок між військовими а цивілями. Онодїж прийшло до поважної стрілянини. До патрулї стрілено кілька разів з револьверів, а тодї кадет, провідник патрулї, казав дати сальву до цивілїв, від якої дві особи потерпіли рани.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 1. с. м.: Василь Бродяк, Теребовля; о. Іван Савчак, Замочок; о. Михайло Телеш, Рогізно; о. Василь Кондрат, Судова Вишня; о. Корнель Лотоцкий, Литвинів; др. Здислав Чапліцкий, Закопане; Гонората Івановска, Модрин; о. Ілия Андрущишин, Красне; о. Микола Герасимович і Сильвестер Герасимович, Лешнїв; Николай Нїцкий, Лоснець, др. Олександер Колесса, Відень; Петро Сметана, Жужіль; Наталїя Данилович, Жовква; о. Теодор Пасїчиньский, Перемишль; Францїшек Квасницкий, Залізні; о. Юлїян Твардивич, Лопянка.

Аґенти корабельні дістануть поплатний заробок побічний. „Окрент“ (корабель), бюро дневників Бухштаба, Львів. (10—10).

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Руській ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Дністер« з найбільшою скоростию. Оцінка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Дністер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Дністра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Дністра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ спец. на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви специяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави руской	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави руской	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 215. Львів, неділя дня 21. вересня (4. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтика д-ра Трильовского в соціялїстичнім осьвітленю.

(X) Останними часами з нагоди дописи до N. fr. Presse про намірене польско-руске порозуміне і польске і руске дневникарство подало на сю тему чимало статий в осьвітленю відповіднім полїтичному становищу кождого дневника.

Видавана в Кракові В. Фельдманом Krytyka у випуску за липець-серпень подає відповідь д-ра Трильовского на отвертий лист В. Фельдмана (основу сего листу з нашими замітками подали ми свого часу в „Руслані“) з примітками самого редактора. Для поясненя польско-руского спору буде цїкаво для наших читачів познакомити ся з основою сеї відповіди д-ра Трильовского, котрий намагає ся оправдати свою радикальну полїтику, як і з замітками В. Фельдмана, котрий з свого становища кидає сьвітло на радикальну полїтику руску.

Др. Трильовский справедливо вказує на се, про що і ми нераз писали, що головною причиною, задля якої трудно найти вихід з польско-руского спору, є передовсїм цїлковита ігнорациия в справах руских, яка панує в польскій суспільности навіть в найпоступовших ей кругах. Тут наводить др. Тр-ий приклади з місячника Przedświt і заявляє, що нїчо так не вє роздратовує Русинів і не обурює до шпіку-кости, як те, що супроти знущаня над Русинами менших і більших потентатів галицких потїшає ся їх відтак вказуваним на переслїдованя Поляків в Прусах.

Др. Тр-ий полемізує з автором статї в Przedświt ї, котрий ударив на радикальну партию, що она одна bez zastrzeżeń pochwaliła zabójstwo namiestnika.

Др. Тр-ий обурює ся, що в очах польского дневникарства і Петрицкий радикал і Будзиновский радикал, а „Дїло“ і »Свобода« радикальні орґани — коли се тимчасом народні демократи а сї часописи їх орґанами, а крім того Петрицкий кілька лїт видавав „Гайдамаки“, одиноку руску шовінїстичну часопись, як признає др. Тр-ий.

На наш погляд нїчого дивного, що польске дневникарство не визнає ся добре в тих тонких ріжницях між радикалами а народними демократами, радикальними а народно-демократичними орґанами, бо в дїйсности п. Будзиновский був спершу членом радик. партиї і разом з деякими иншими (д-ром В. Охримовичом, д-ром Евг. Левицким і ин.) перейшов до табору народ. демократів, а так само „Дїло“ і „Свобода“, в котрих сї панове писали, не ріжнять ся і тоном і програмою від »Гром. Голосу«. Та не тілько між тими двома таборами ріжниці вельми заливають ся, так що трудно їх добачити, але навіть між радикалами і социял-демократами, як ми також нераз се зазначували, нема в дїйсности ріжниць, бо радикальна програма є лише копією социял-демократичної, а навіть сам др. Тр-ий в своїй відповіди (стор. 75) каже виразно: co zaś do radykałów, do których i ja należę, wprowadza wielu w błąd nazwa tej partyi, faktycznie agrarno-socyalistycznej (сї слова підчеркує сам др. Тр-ий).

Алеж др. Тр-ий справедливо замічає, що прозиване в польскім дневникарстві всїх і вся з поміж Русинів „гайдамаками“ довело до того, що горячійші люди стали се (подібно як в Нїдерляндах в XVI р. назву лат. „geuz“) вважати почесним призвиском і звідси пішла пісня: „ми, гайдамаки, всї однакі!!!“ і т. д.

Др. Тр-ий впевняє (і се висловив в держ. раді 22. мая), що не тільки радикальне сторонництво, а всї Русини, з котрими розмовляв на великдень, селяни, урядники, учителї, ученики а навіть сьвященики відносили ся до сеї події (убийства чом, д-ром Евг. Левицким і ин.) перейшов до табору народ. демократів, а так само „Дїло“ і „Свобода“, в котрих сї панове писали, не ріжнять ся і тоном і програмою від »Гром. Голосу«. Та не тілько між тими двома таборами ріжниці вельми заливають ся, так що трудно їх добачити, але навіть між радикалами і социял-демократами, як ми також нераз се зазначували, нема в дїйсности ріжниць, бо радикальна програма є лише копією социял-демократичної, а навіть сам др. Тр-ий в своїй відповіди (стор. 75) каже виразно: co zaś do radykałów, do których i ja należę, wprowadza wielu w błąd nazwa tej partyi, faktycznie agrarno-socyalistycznej (сї слова підчеркує сам др. Тр-ий).

Алеж др. Тр-ий справедливо замічає, що прозиване в польскім дневникарстві всїх і вся з поміж Русинів „гайдамаками“ довело до того, що горячійші люди стали се (подібно як в Нїдерляндах в XVI р. назву лат. „geuz“) вважати почесним призвиском і звідси пішла пісня: „ми, гайдамаки, всї однакі!!!“ і т. д.

Др. Тр-ий впевняє (і се висловив в держ. раді 22. мая), що не тільки радикальне сторонництво, а всї Русини, з котрими розмовляв на великдень, селяни, урядники, учителї, ученики а навіть сьвященики відносили ся до сеї події (убийства

Польскі конспіраціи серед руських питомців і духовеньства в Галичині

в роках 1831—46.

Студія д-ра Кирила Студинського.

(Конець).

Тим способом загороджувано засудженим поворот на їх душпастирскі місця. Вправдї латиньске духовеньство почало обставати за засудженини, а з нагоди заяв льояльности прийшло до суперечок між латиньским і руским клиром, та все те могло бути для увязнених слабою відрадою. Впрочім всї вони після виходу з вязниці остались буквально без хлїба.

Найраньше, бо дня 29 жовтня 1840 р. скінчив відсиджувати кару о. Теодор Кульчицкий. Про се повідомила президия ґубернії заздалегідь, бо дня 1. жовтня 1840 р., митрополита, запитуючи его рівночасно, чи не належало би Кульчицкого припустити до душпастарских обовязків, тим більше, що в часї слїдства виявив він жаль з причини молодечого проступку та прирік сьвято, що нїколи до нїяких тайних товариств належати не буде.

Митрополит відослав письмо президиї до еп. Снїгурского, а сей відповів дня 26. жовтня 1840 р., що Кульчицкого не може допустити до душпастирскої служби. З огляду, що заряд вязниці Шпільберґа не дістав нїяких поручень, куди має відослати Кульчицкого, тому випустив його дня 29. жовтня з тюрми, визначив йому невеликий ґріш на харч та велїв під полїційним доглядом проживати в Бернї. Небавом дозволила президия ґубернії вернути Кульчицкому до Галичини. Він замешкав у свого тестя, о. Івана Новаковского в Кульчицях самбірского округа і перебував тут аж по р. 1848.

Дня 29. жовтня 1841 р. випущено на волю Охримовича, Покіньского, Ґадзїньского і Мийского, в рік пізнїйше Мінчакевича, а в році 1843 Крижановского.

На поручене ґр. Седльнїцкого запитала президия ґубернії дня 23. лютого 1841 р. митрополита з одної сторони про маєткові відносини Покіньского, Охримовича і Ґадзїньского, з другої про інформациї, що належить з ними після виходу з вязниці зробити. Митрополит відповів, що після канонїчних постанов, не може ужити їх в душпастирскій службі і тому пожаданим було би, зборонити їм поворот до Галичини. Иншої гадки був суд, який заявив ся за тим, щоби їм дозволити на поворот до Галичини, бо в часї провин числили они ледви по 20 лїт, бо після їх засуду не наспіли про них нїякі некорисні вісти, бо в часї слїдства виявили вони жаль, а се найкрасша порука, що на будуче против ряду не дадуть ся ужити. З поглядом судових властий зсолїдаризовала ся президия ґубернії, яка замітила від себе, що вони не мають нїякого майна і не могли би на чужині найти для себе хлїба, що за проступки в молодечих лїтах сповнені вже відпокутували, а кара, яку відбули на Шпільберзї, здержить їх, батьків родин, від дальшої аґітациї. Сьвітскі власти поводили ся в сїм разї людянїйше від митрополита. З їх поглядами згодив ся ґр. Седльнїцкий, а митр. Левицкого повідомлено письмом з дня 31. липня 1841 р., що увязнені вернуть по відбутій карі до Галичини, де будуть віддані під полїційний нагляд.

Так само противний був митрополит, щоби дозволено вернути до Галичини о. Крижановскому, якого позиция серед духовеньства в Галичині була би, по його гадці, неможливою. Митрополит радив вислати его до инших провінций Австриї і визначити для него з ряду аліментацию. При сій нагоді дізнаємо ся, що Ромуальд Крижановский був сином еметитованого кримінального радника Андрія, а оженив ся з дочкою судового таксатора, Казимира Скшитуского, замешкалого в Березділцях, бережаньского округа.

Після виходу з вязниці відставлено Охримовича, на его бажане, до Цїсова, де проживав его тесть. Однак тут забавив Охримович не довго, бо вже в груднї 1841 р. дістав дозвіл від староства в Стрию, перенестись до Гущанок, до дому свого вітця.

Покіньский дістав дозвіл замешкати

намісника) з найвисшим признанєм, а також соціял-демократи колимийскі! (Не хочемо сему перечити, бо в кождій верстві суспільній можуть найти ся одиниці так заслїплені і загорілі, що затрачують здоровий сьвітогляд і бачать в такім злочині геройство, одначе не можна сего відносити до загалу Русинів). На доказ, що й соціял-демократи з таким поглядом згоджували ся, наводить др. Тр-ий інтерпеляцию посла Остапчука, в котрій сей реклямує виразно Сїчиньского для сторонництва — хоч признає, що він на власну одвічальність був приневолений виконати акт полїтичного терору (отже тим самим знов скидає п. Остапчук одвічальність з социял. дем. сторонництва, котре в державній радї осудило сей злочин).

Все те наводить др. Тр-ий на доказ, що польске дневникарство хибно поінформоване про рускі відносини, відказуючи на якісь »гайдамацко-анархістичні« часописи і письма і зазначує, що навіть польске соц. демокр. дневникарство („Głos“) вмовляв в своїх читачів, що др. Тр-ий прославляв насильства Прусаків і повторяв се мимо спростовань.

Дальше признає ся др. Тр-ий, що він з д-ром Франком, Павликом, др. Евг. Левицком і Ганкевичом заснували 1896 р. »українську соц. дем. партию, щоби перенести соціялїстичну аґітацию поміж руский мійский пролєтарият, що се був би збиток, колиб дві так собі близкі партиї рускі, як радикальна і соціял-демократична себе поборювали та що програмою руско-укр. радик. партиї є явна і завзята боротьба з клєрикалїзмом.

Надужитя виборчі, які др. Тр-ий наводить з Рожнова, Борщева, Ганьковець, Завилинї і т. д. зрабованє 25 мандатів Русинам, а з 21 їм признаних віддане 9 мандатів москвофілам, розогнюють завзяте радикалів, бо полїтичне осьвідомленє, моральний гарт, умова дїяльність і таке инше, що дорадчує В. Фельдман, не поможе на такі надужитя і що всї парляментарні способи радикали використали, хоч без успіху і тому мають моральне право до инших способів. Покликує ся на депутацию до монарха вислану в 1895 р. і на свою промову в держ. радї з 22. мая с. р., а мимо того там голосувала більшість за Абрагамовичом і Стапіньским.

Особливо покривдженє при виборах до нового сойму, в котрім мають рішати ся важні на довгі лїта справи, як виборча реформа, викликала, як каже др. Тр-ий, велике роздратованє в рускій суспільности і в тім бачить він психольоґічні мотиви відомого злочину. Намісник Потоцкий був впроваджений в блуд польскими дневниками і фалшивими справозданями своїх мужів довіря, не орієнтував ся в ситуациї і перетягнув струну.

По новім намісніку д-рі Бобжинськім сподїває ся др. Тр-ий яко по розумнім чоловіці, що буде кидати до кошша хибні справозданя ріжних повітових кациків і сам найде спосіб дізнати ся про правдивий стан річий в краю і з того собі виснує, як далеко можна іти в консервативнім напрямі. Нарід руский домагає ся рівноправности в житю, а не на папері і тут звертає ся др. Тр-ий до питаня, як можна би полагодити польско-руский спір?

(Дальше буде).

в Добрянах, а Мінчакевич перебував по день 22. вересня 1846 р. в Лїсковатім, сяніцкого округа, почім перенїс ся до Перемишля.

В марті 1845 р. внесли Покіньский, Ґадзіньский і Охримович через президию ґубернії у Львові просьбу до цїсаря, щоби дозволив їм обняти душпастирску службу. Дуже прихильно поперла сю просьбу президия ґубернії, вказуючи на те, що в часї сповненя злочину було їм ледви 20 лїт з роду, та що їх поведенє після відбутої кари було беззамітне. Так само прихильно віднїс ся до справи ґр. Седльнїцкий. Мимо сього цїсар Фердинанд просьби не вислухав.

Так розбились мрії бідних сьвящеників на дальших кілька лїт. Доперва в сїчни 1848 р. при першім подуві нового вітру, що віщував Австриї нове житє, дозволено Теодорови Кульчицкому і М.х. Мінчакевичеви обняти поновно підрядне душпастирске місце під доглядом »eines verlässlichen Pfarrers«. Те саме дозволено також другим засудженим, хоч точних дат про них не маємо. Тяжкі муки, які оден з них, о. Йос. Охримович перетерпів протягом 10 лїт в журбі о рідню і хлїб, зломили перед часом його орґанїзм. Він умер дня 15. червня 1848 р. на становиску пароха в Велдїжи в 43 р. житя. Даних з житя инших засуджених не повело ся мені зібрати.

Так скінчила ся остаточно траґедия цїкава для висьвітленя сучасних стремлїнь серед руского духовеньства, для характеристики режіму в абсолютній Австриї, і відносин митрополита до ряду та духовеньства.

Церква а Костел.

(*Статя надіслана з духовних кругів*).

(Конець).

А вже по містах чиста вежа вавилоньска. По школах почавши від сторожа а скінчивши на директорі бачимо понижуване обряду руского. А тут мистцем є звичайно катехит. Я був по містах і місточках і взяв собі за цїль стежити поступоване руского і польского катехита. Я бачив, що польский катехит, коли зявить ся на улиці, то за ним роєм летять дїти. А він витягає з кишенї то цукорки то образки, погладить одного хлопця, другого похвалить. Розпитує ся, що їх родичі роблять а коли довідає ся, що хтось між дїтворою є руского обряду, то притулить до себе, назве бідною сиротою, впхає в руку кілька сотиків, тай просить, щоби коли прийшла дитина до костела. А вже коли прийде година релїґії, то пильнує, як ока в голові, щоби не спізнити ся. А має кілька сел прилучених, то не питає, чи має підводи чи ні. Паличку в руки і в дорогу. Тепер гляньмо на руского катехита. У него часто зарозумілість, що ось то він катехит. Я був сьвідком, як одна дитина приближила ся до руского катехита, уцїлувала в руку, може сподївалась дістати образець, але завелась — бо дістало ся їй зовсїм що иншого.

І тут власне лежить початок тої неохоти до науки своєї релїґії. Щасливі ті, що можуть ходити до школи, а щож буде, коли подвої замкнуть перед ними. Але про Біг, у нас є ще одна дуже важна аномалія. То є нагляд над наукою релїґії. Є по деканатах так звані комісарі шкільні, але ті в більшій части або анемічні, або коли наглядають, то тільки сотрудників, котрі не посвоячені з канонїками. А старих парохів зовсїм не наглядають, бо мовляв старого не ялось наглядати. Для приміру наведу случай, як питають такі комісарі дїтвору, бо лучило ся се у мене. Приходить комісар, котрий звичайно є пострахом для дїтий. У Поляків такий комісар солоденько усьміхнений з пачкою образців а у нас инакше. Але до річи, питає таке: Кілько кільометрів з Єрусалима до Вефлиєма? Скажи менї, як ся називали младенци в пещи огненой? Дословно питаня комісара а при тім, додаю, в сїльскій одноклясовій школї. Най розслїдять річ педаґоґи-катехити, бо я в тім не спеціялїстом. Але дитина, що ледви головою вистає понад лавку, і понятя не може мати про кільометри. От се так звані шпіцфраґен комісарів. І рад комісар, що дитина не уміла, вертає погримавши з часта на дїти.

Коли додамо обсаджуване чільних але занедбаних парохій немічними людьми а при тім немилосердна протекційність в обсаджуваню лучших сотрудництв не оглядаючи ся на особу, то маємо образ нашої живої Церкви. А тепер возьмім до того відношенє сотрудника до пароха, ті не упормовані відносини в области требів, де за третий шеляг править сотрудник службу Божу, те взаїмне поборюване себе перед парохіянами, та кириня одного проти другого, то маємо образ пожитя тих, що мають сьвітити приміром згоди для своїх парохіян.

Тому всему пособляє явна пропаґанда цареславія, де парох бачить розширюване ідеї православної і в душі тїшить ся тим поступом, де брошури того покрою сам насилає під криші своїх парохіян, там певно виїде рік в рік кількадесять у Почаїв. Питаю, чи там нема сьвящеників, звідки їздили до Почаєва? А коли є, чому не спинили? Коли додамо безчещенє обряду нашого через домородних радикалів, то не дивуймо ся, що темний мужик йде в костел, де всего того нема, що в нас. Не булоб дивниці, колиб Поляки були в тім так байдужні, бо їх костела боронять і сьвітскі люди. А в нас за обрядом побивають ся та бідькають, коли свої полишають.

Але на конець важке слово. Хто каже нам приміром сьвітити. Кождий не упереджений мусить признати, що можуть бути нам приміром достойним наслїдованя оо. Василияни. Возьмім їх харні церкви, педантичну їх чистість, смак прикрас на головнім і бічних олтарах. Коли возьмемо точність без поспіху їх відправи а при тім їх займаючі науки, то не будемо дивувати ся, що їх Сьвятиня є битком набита.

Знайдемо у них селян з дооколичних сїл. З Підборець, з Пикулович або і з дальших от хочби із Миклашева. А чому? Прийди і виждь, каже св. Письмо!

Коли додамо їх дїяльність літературну на релїґійно-моральній ниві, то маємо цїлий образ невсипучої праці. І що они мають від нас за се? Погорду, що мовляв не мають студий університетских, що се єзуїтники. А православного покрою часописи гавкають на них як скажені. А додаймо до того, як в нас не оден душпастир відсилає »Місионара« з обуренєм, коли єго парохіянин який запренумерував.

Але я кінчу. Кінчу з зазивом, щоби ми не глядїли байдужно на се, що нам відривають наші душі, наші дїти від живого орґанїзму св. рускої Церкви.

О. Йосиф Заболотний.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Видно округ австрийської політики внутрішної починає засувати ся щораз грізнійшими хмарами, котрі вказують на зловіщі тучі і бурі. Німецка обструкция в ческім соймі не тілько не втихомирила ся, але вибухла з більшою ще може нагальностию, як на попереднім засіданю. Міністри Фідлер і Праде, котрих бар. Бек вислав до Праги, щоби усмирювали своїх земляків, робили, кождий у своїм таборі все можливе, одначе то, що они поправили, се радикальні живла з обидвох боків знов зруйнували. У Німців навіть не слідно доброї волї до порозуміня, бо они на домаганє правительства, щоби робили конкретні свої домагання, не дали навіть виразної відповіди, а з сего видно, що не мнимє нарушенє реґуляміну, не відмова принятя німецкого актуара до соймового бюра є причиною тих галабурд, які виправляють в соймі Вольфи, Шрайтери, Іри ітп. всенїмецкі галабурдники, але они бажають розбити ческий сойм, не допустити до ухваленя виборчої реформи, щоби не втратити сего становища в краю, яке їм обезпечив Шмерлінґ своєю виборчою ґеометриєю. Крім того змагають сї крайні живла до розбитя коалїциї парляментарної і до повалення спарляментаризованого міністерства, щоби на єго місце прийшло урядниче, так вигідне для Німців. Тим всенїмецким галабурдникам пособляє віденьске лїберальне дневникарство, особливо N. fr. Presse, так що правительство бачило ся приневоленим у Fremdenblatt-і виступити в своїй оборонї і виказати, що міністерство бар. Бека старало ся всїми способами втихомирювати национ. політ. спори, і осягнуло в тім напрямі деякі важні успіхи.

Міністри Фідлер і Праде їздили до Відня здати справу бар. Бекови з своїх змагань, і знов поїхали до Праги, бо міністер-президент думає такими неперервними переговорами довести до отямленя загорільців. Самже виїздить до Пешту, очивидно, щоби здати справу монарсї про трудне положенє і запевнити собі повновласть про всякий случай. Бар. Бек думає в найблизшім часї внести в ческім соймі начерк язикового закона, щоби тим способом довести до порозуміня, одначе вже тепер замір сей зустрінув ся з рішучою відправою Крамаржовского дневника „Den“. Таким способом положенє внутрішне в Австриї стало вельми невідрадним, бо не тілько спроможність до праці в ческім соймі буде знївечена, але то саме грозить держ. радї, в котрій може наслїдком того дійти до розбитя парляментарної коалїциї, до упадку міністерства або, що імовірнїйше, до розвязаня держ. ради.

Правительство бачить в Чехах можливість помочи для себе в социяльній демократиї ческій і німецкій, котрій вельми розходить ся о переведенє соймової виборчої реформи. Сподіваєть ся отже, що социялїсти „закричать“ німецких галабурдників всенїмецких; коли сї дістануть ся таким способом в два огнї, тоді будуть приневолені смирити ся. Чи сї сподївання правительства покладані на социяльну демократию стануть справдї дїйсностю, се небавом уже виявить ся.

Нїчого доброго не ворожить також розятренє між населенєм Любляни а офіцірами тамошної залоги, а також „вольнодумна“ молодїж академічна готовить ся до нових демонстрацій і до всего заколоту прибуде й університетска справа.

Лелеґацийна сесия збираєть ся в четвер в Будапештї. Міністер бар. Ерентальбув на послуханю у цїсаря в Будапештї, а відтак переговорював з міністром-президентом др. Векерлє. Нема сумнїву, що сї переговори відносили ся до делеґацийної сесиї, котра сим разом буде важнїйша, як коли небудь перед тим. Справа Босни й Герцоґовини буде осередком, коло котрого будуть обертати ся розправи делеґацийні, а вельми досягла має бути престольна річ при відкритю делеґацій, в котрій буде присьвячений важний уступ в справі Босни й Герцоґовини з єї державноправного становища супроти монархії. Також міністер Буриян мав довшу нараду з д-ром Векерлє. Narodni Politika звіщає з Відня, що злука Босни і Герцоґовини має бути постановленою справою, а в престольній річи буде се виразно зазначене. Так само й Times з Петербурга одержує вість, що правительство австро-угорске буде домагати ся від делеґациї повновласти що до тривкої злуки сих країв з монархією. Ся вість викликала переполох в Петербурзї, а Росия занепокоєна тим, що Австро-угорска монархія приступає до сеї справи в хвилї, коли Росия занята своїми внутрішними справами.

Будапешт став тепер важним осередком політичним. З нагоди побуту іспаньскої королївскої пари місто було сьвяточно пристроєне, а з Відня прибуло там багато членів дипльоматичного тїла. Якнебудь австро-угорска монархія не має близших взаємин з Іспанією, всеж таки добрі відносини і сеї держави до нашої монархії мають немале політичне значінє.

Az Ujsag оповіщує основу договору заключеного між Короною а угорскою коалїциєю. На першім місци є виключенє справи язика команди і службового а з тим і заява правительства, що конституційні права народу будуть бережені.

Друга точка договору відносить ся до підвисшеня контінґенту рекрутів, котре має бути ухвалене в хвилї, коли сего буде потреба.

Велико-сербска пропаґанда дає безнастанно багато роботи угорскому правительству. Deutsch. Volksblatt подає ширшу статю, в котрій виказує звязь сербского короля Петра з революцийниками, котрі мали убити короля Олександра і Драгу Машину, щоби приспорити сербский престіл Караджорджевичам. Ся звязь теперішнього короля сербского з революцийниками віддала єго цїлком в зависимість тих живел, а щоби приєднати собі прихильність сербского народа, видвигнув король Петро велико-сербску ідею. Справа злуки Босни й Герцоґовини з Австро-угорскою монархією викликує задля того велике невдоволенє в Сербії, а особливо сербского короля, бо перебиває єму єго наміри.

В Угорщинї виборча реформа викликує велику боротьбу за і против реформи і доводить по обидвох боках до пристрастного розятреня. Для поборюваня плюральної системи творить ся противна коалїция зложена з демократичного союза, независимої лївиці і хлїборобского сторонництва. Оповіщеня социял-домократ. дневника Napszava, котрі ми недавно подали, викликали вже наслїдки. Орґан независимців звіщає, що правительство намірає змінити виборчу реформу о стілько, що має усунути посередні вибори неграмотних а признати тим горожанам безпосередний голос, котрі на основі дотеперішної предлоги не мали були права голосованя.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Кондрата; римо-кат.: М. П. Рожд. — В понеділок: руско-кат.: Фоки, Йони препод.; римо-кат.: Плякида. — Ві второк: руско-кат.: Зачате Йоана Хр.; римо-кат.: Брунона.

— **Обхід імянин цїсаря** припадає в сім роцї в неділю дня 4. с. м. На основі телеґрафічного порученя міністра просьвіти кр. рада шкільна переказала телеґрафічно дирекциям всїх ґімназий, реальних шкіл, торговельних академій, держ. шкіл промислових, та учительских семінарий, аби урядили обхід торжества цїсарских імянин для шкільної молодїжи в понеділок дня 5. с. м. та щоби ученики були того дня вільні від науки, о скілько се сьвято не відбуло ся в однім з попередних днїв. Також на основі розпорядку кр. ради шк. мають до сего примінити ся народні школи.

— **Процес пос. Василька проти Ончула.** З Черновець доносять: По відкиненю внесеня о де-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 159.

(Відповідь Осипа Барвінського Kraj-еви. — Поезиї Із. В. для „Правди“. — Про єго „Зборник пісней“ і композициї).

Львів, 1870, 27. марця. З листу Осипа Барвінского до Ізид. Воробкевича:

Ще перед отриманєм твого листу хотїв я писати і до Тебе і до Твого брата Григория, так накинули мині велику працю, відповідати польскій часописї Kraj на статю „Studja nad sprawą ruską“, де перекручує історичні факти на те тільки, щоб доказати свої безосновні засади політичні взглядом Русинів і взагалї величає Польщу добродієм руської народности, клеветає на козаків, каже, що ненависть між Русинами і Поляками походить від попів та дяків і т. д. Трудна се праця для мене, тим більше, що треба збивати усе, опираючись на польских історикаx або впрост на жерелах, актах історичнїх, бо він там говорить і о історикаx наших, котрі нїби після перекручують з політичних взглядів правди історичні. Я вже дві неділї працюю пильно над відповідию, переглядаючи істориї польскі і акта, котрі дістати можу, і здаєть ся, аж по великодни буду готовий з сею відповідю... Як прочитаєте відповідь Kraj-у, то скажіть менї, як прийнято її.

А тепер спасибі Тобі, що не забуваєш і на „Правду“; поезийки предложу на найблизшім зборі видїлу редакцийного, щоб містили їх в „Правдї“. Прошу-ж Тебе, братіку, не забувай на нас нїколи, тай проси в імя моє і брата Григория, щоб не забував на мене, а ще більше на „Правду“.

При сїй спосібности прошу в імени редак. видїлу прислати 50—70 екземплярів „Сборника пѣсней“. Чому передне слово у сїм Зборнику таким поганим язиком писане? А в самім Зборнику така завзята етимологія, що зовсїм забирає характеристичности нашого язика. Се вже певно справа Глебовицкого!*) Ти не питай на се, пришли, як кажу, 70 екземплярів до редакциї на імя Володка Барвінського. Сей пан Глебовицкий мабуть також так робить з актами молдавських господарів, що печатає в „Зорі“? Се гріх против свого народу.

Згадував менї Григорий, що передав Твої композициї Вахнянинові — тільки й бачить їх Вахнянин, а більш нїхто.

*) Іван Глїбовицкий був тодї професором семинариї учительскої в Чернівцях і видавав »Буковинскую Зорю«; з пересьвідченя москвофіл. — *О. М.*

Ч. 160.

Композициї і поезиї Із. В. — „Сборникъ пѣсней“.

Чернівці, 1870, 3. квітня. Із. В. до Осипа Барвінського:

Посилаю тобі скілька моїх музикальних творів. Они не легкі, щоб їх виконати, як я їх з мої душі вилив і треба трохи попрацювати. Що тичить ся гармонії і других музикальних законів, то думаю, що я кождїсеньку ноту з переконаня і правильно написав. Тїшило-б мене дуже, якбим по часї від Тебе почув, що сї композициї у вас сьпівались і може декому і подобали ся. Лиш одно прошу тебе, щоб Ти їх до критики вашому преславному Бажанському не дав.

(Дальше буде).

леґованє иншого суду розпочало ся переслухуванє обжалованих. Іменем неприсутного п. Ончула заявив єго оборонець Ревечерель, що Ончул не почуває ся до вини. З інкримінованою статею в „Wahrheit“ має о стілько спільного, що дотичну статю поправляв перед відданєм єї до друкарні. Назвище Василька дістало ся до тої статї пізнїйше. Ончул не почуває ся до одвічальности, а про п. Василька думає забрати голос в окремій брошурі, а за статю в „Wahrheit“, де без єго відома дописано назвище п. Василька, не може відповідати. — Другий обжалований Чісановичі найперше викликав колотнечу з адв. Розенфельдом, заступником пос. Василька, якого назвав »віденьским вав-вав«, а що до самого факту оповів, що Табора і Василько з одної сторони, а Табора і Аксельрад з другої мали між собою грошеві інтереси і за то, що п. Вас. сфорсував участь краю в фабриці цементу Аксельрада, мусїв Табора зречи ся своєї претенсиї до Василька в квоті 60.000 К. В той спосіб простує Чісановичі опис перекупства Василька, поміщений хибно в „Wahrheit“, де було зазначено, що тих 60.000 К Василько дістав в акциях. Чісановичі предкладає доказ правди і покликує багато сьвідків, які між иншим мають ствердити, що та ціла справа з фабрикою цементу була „ein Schwindelunternehmen“. Третий обжалований Ренчин не мав нїчого до зізнаня. Трибунал допустив доказ правди і розпочало ся переслухуванє сьвідків. Переслухано пять сьвідків, а се: президента буковиньских зелїзниць льокальних Ціффера, промисловця Кольбенба єра, радн. Захара, д-ра Штравхера і броварника Вайса, але нїоден з них не вмів пояснити, в яких відносинах стояв п. Василько до фабрики цементу Аксельрада. (Гл. телеґр.)

— **Електричні трамваї у Львові.** Магістрат заповідає, що коло 20. с. м. наступить отвореннє нових лїнїй електричного трамваю, поки що на однім шляху межи головним двірцем ул. Городецкою а Гетманьскими валами, потім межи жовківскою рогачкою а Гетм. валами, опісля на віднозї до міскої різні, дальше на лїнїях від замарстинівскої і янівскої рогачок, а вкінци на ул. Зеленій до кінця ул. Кохановского. Отвиранє нових лїнїй буде наступати після того, о скілька войдуть в рух електричні машини в новій централї на Цетнерівці. Нова сїть кабльова до осьвітленя міста буде отворена найдальше з кінцем падолиста.

— **Шкарлятина в Галичинї.** В часї від 6. до 12. вересня с. р. було навіщених шкарлятиною 60 громад в 26 повітах, а се: міста Львів і Краків, дальше в повітах: бобрецкім: Ходорів, в бжескім: Филиповичі, Струже, Ясїнь, в бережівскім: Іздебки; в бучацкім: Косів і Шульганівка; в гусятиньскім: Котівка; в ярославскім: Ярослав, Мякиш новий; Яворів; в камінецкім: Стоянів, Буск, Вербяни, Таданє і Витків новий; в косівскім; Косів, Кобаки і Кути; в львівскім: Знесїнє і Зимнавідка; в пільзненьскім; Ґембічина, Вевюрувка; в перемискім: Грушатичі, Поповичі; в перемишляньскім: Перемишляни, Станимир; в рогатиньскім: Рогатин, Бурштин; в рудецкім: Хишевичі, Новосїлки опарскі, Комарно, Коропуж, Підзвіринець, Чайковичі; в снятиньскім: Залуче, Белелуя; в станиславівскім: Посада фельштиньска, Фельштин; в стрижівскім: Висока; в тернопільскім: Тернопіль, Смиківці, Ладичин; Тарнів; в теребовельскім: Могильниця, Вербовець, Слобідка янівска; в збаразкім: Любянки н., Чернихівці; Золочів; в жовківскім: Жовква, Артасів, Турянка, Батятичі, Куликів і Дорошів вел.

— **Холєра** в Петербурзї появляє ся щораз з меншою силою. В останній добі було лише 171 випадків занедужаня, померло 85 осіб, а в лїченю остає 1775 осіб.

— **Сьогорічний урожай у Херсонщинї** загалом був досить кепским. Озима пшениця дала кепский урожай; в ананївскім, почасти в тираспольскім повітах її здебільшого пересїяно яриною; непересїяна пшениця дала ледви 2—25 пуд. з десятини. Яра пшениця дала урожай низше пересїчного; в ананївскім повітї збирали 25—30 і місцями до 50 пуд. з десятини. в елисаветскім урожай був дуже гарний, 50—100 пуд. проти звичайних 60—70 п.; в тираспольскім і херсоньскім повітї зате зібрано з десятини здебільшого ледви 10—25 пуд, замісць звичайних 40—50 пуд. Жито вродило кепско; в тираспольскім і ананївскім пов. збирали ледве 10—30 пуд. замісць звичайних 50 пуд., в елисаветскім до 20 замісць звичайних 80 пуд.; красше вродило жито в херсоньскім повітї, але й тут урожай був низше пересїчного. Овес дав досить кепский урожай; красше зародив в елисаветскім і подекуди в ананївскіо пп., де збирали пересїчно по 60 пуд. з десятини. Ячмінь дав урожай близький до пересїчного; в елисаветскім повітї місцями збирали більше 100 пуд. з десятини, в тираспольскім і херсоньскім 30—50 пуд. замісць звичайних 55—60 пуд.; на краску збіже вийшло темним, а в ананївскім повітї ще й дуже засьміченим.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В неділю дня 4. с. м. „Чумаки“ комедия в 4 дїях Карпенка-Карого.

Ві второк дня 6. с. м. „Фавст“ опера в 5 дїях Ґунода. Гостинний виступ А. Гаєка.

В четвер дня 8. с. м. перший раз „Арсен Яворенко“ комедия в 5 дїях Бориса Грінченка.

В суботу дня 10. с. м. „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

— **Репертуар міского театру у Львові.** В неділю попол. „Нервові“ ком. Сарду, веч. „Галька“. — В понеділок 1-ший раз „Скіз“ ком. Запольскої.

Телєґрами

з дня 3. жовтня.

Чернівці. На основі вердикту присяжних судиїв трибунал засудив пос. Ончула на місяць арешту, з заміною на 3.000 К гривни і на кошти процесу.

Прага. Venkov доносить з Відня, що президент міністрів бар. Бек прибуде до Праги в найблизших днях.

Прага. Пов. Кльофач заходить ся около скликаня конференції всїх славяньских послів в справі одноцїльного поведеня в справі боснїйскій.

Букарешт. З приводу турецко-болгарскої задирки през. мін. Стурдза мав довшу нараду з наслїдником престола, почім правительство ухвалило оповістити частинну мобілїзацию війска. Мобілїзация вже розпочала ся і викликала немалу сензацию. Зарадженя в Румунії мали наступити за порозумінєм з кількома великими державами.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 3. с. м.: др. І. Білиньский, Лиськ; Михайло Росткович, Чортків; Омелян Константкевич, Горлиці; Михайло Луцкий, Лука; Андрій Парадусь, Чорна ріка; Михайло Михайло Тиблєвич, Білка, Осип Берко, Дрогоїв; Михайло Славницкий, Перемишль; Геінріх Ґрінберґ, Чернівці; Николай Курбас, Ілемя; Герман Бат, Броди; Яцко Останчук, Капустинці; Антін Сенчина, Льдзїне.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутек і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЄ приладжене до потреби руских сьвященників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилошанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли і розсилають ся П. Т. Пренумераторам в сїм році. Третя вийде в слїдуючім році. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8⁰ обнимає. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву.

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« в найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодованьв сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 пр.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Агенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить иншій агент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє агенциї. До тепер заробили агенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364 —
„ резерви премій	„ 613.720 —
„ спец. на звороти	„ 50.939 —
„ на ріжницю курсів	„ 3.437 —
„ резерви специяльної	„ 35.000 —
„ емерит. урядників	„ 218.364 —
инші фонди заосмотреня	„ 40.000 —
Разом сума	К 1,964.824 —

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудием (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Видавець відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковского.

Ч. 216. Львів, второк дня 23. вересня (6. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтика д-ра Трильовского в соціялїстичнім осьвітленю.

(Дальше).

Як полагодити польско-руский спір, на се подає др. Тр-ий ось які ради, з котрими цїкаво буде зазнаємити ся. Передовсїм від участи в такій збірній праці. якої на его думку треба для розвязки сего питаня, виключає він всїх, що відносять ся ворожо до соціялїзму, бо такі не надають ся до розвязуваня отсих питань. Дальше вимагає, щоби польска соц. демократия перестала ворогувати з рускими радикалами, а відтак радить зазнаємити ся з статями в давнїйших річниках Krytyki, В. Фельдмана, а именно з статею Rusini і sprawa ruska (1902, вип. I).

Із сеї статї писаної перед рільним страйком наводить др. Тр-ий головні засади висловлені там В. Фельдманом, а именно, що історичне право не має ваги, бо н. пр. руский нарід не узнає Люблинськоі унії — лише п р а в о і в о л я ж и в о г о л ю д у. Дальше пригадує, що кривди і несправедливість супроти Русинів на всїх областях житя публичного (в урядах, школах ітп.) деморалїзують душу кривдячого і кривдженого.

Відтак нагадує статю В. Фельдмана »Po burzy“, котру належалоб в цїлости повторити і наводить з статї »Na wschód«, що населеня руского, котре на сході краю становить абсолютну більшість, анї винародовити анї знищити не можна і тому домагає ся п о в н о ї а в т о н о м і ї П о л я к і в і Р у с и н і з на спільній їх области і на демократичних основах. Але навівши се з Krytyki (1902 р.), каже др. Тр-ий, що між Поляками нема дїйсних демократів, бо не можна такими вважати анї Стапіньского, анї Петеленца, отже треба витворити р а д и к а л ь н у п о л ь с к у п а р т и ю.

Визначну ролю, на его думку, повинна в тій справі відограти польска соц. дем. партия, тим більше, що приняла берненьску програму про а в т о н о м і ю н а р о д і в. Але она повинна визволити ся від впливів польского шовінїстичного дневникарства і розслїджувати річ з р у с к о г о ж е р е л а. Треба отже перевести нове уґрупованє сил, витворити нові орґани, нових людий, щоби про руску справу не інформували ся з Słowa pol. і з Gońca, а радикальна хлопска маса готова кождого часу подати руку — не до згоди, а до борби з спільним ворогом.

А коли прийде до повної автономії наредної Поляків і Русинів, пише дальше др. Тр-ий, на спільній области, тоді сама західна Галичина, чисто польска (? а Підкарпатє аж до Щавниці? — Р е д. Р у с л.) сама запротестує проти змодельованого штучно полїтичного витвору і р о з д і л Г а л и ч и н и на дві адмінїстрацийні части стане самозрозумілим услівєм такої автономії, а н а р о д н и й катастер і курияльний розділ в східній Галичинї важнїйших институций раз на все обезпечить польску меншість від майоризациї рускої.

Др. Тр-ий докоряє Фельдманови, що з него бухають шляхотскі міязми історичної Польщі, коли він впевняє, що нїякий Поляк не згодить ся на адмінїстрацийний поділ Галичини, анї не зрече ся сих posterunków, які польска культура і польский робітний люд в східній Галичинї осягнули протягом віків“. (Тут замітити годить ся, що не тілько Поляки будуть опирати ся сему, але й центральне правительство, котре витворилоб собі небезпечні клопоти і по инших краях — відоме домаганє Нїмців що до поділу Чех, Італїянців що до віддїленя Трентіна ітп. — Р е д.). Дв. Тр-ий заспокоює п. Фельдмана, що кождий польский горожанин буде мати в східній Галичинї в такім случаю польскі школи від найнизших до найвисших і обезпечене право до польского язика в зносинах з урядами, бо на тім буде полягати рівноправність.

Тому взиває до громадженя „нових сил“ в польскій суспільности, з котрими можна би про те говорити.

На останку в своїй відповіди п. В. Фельдманови др. Тр-ий, випираючись рішучо „полякожерства“ і „шпіонажи“, виявляє дещо з внутрішних відносин р у с к о г о к л ю б у п а р л я м е н т а р н о г о, що варто собі добре затямити. Так висловлює він, що пізнавши, що треба вести боротьбу не лише з власною реакциєю, але й із зверхньою, яка доскулює кождому Русинови (не зрадникови), вступив до руского клюбу, »przyczem nasza frakcya (радикальна) zastrzegła sobie zupełną swobodę w sprawach kolidujących z n a s z y m s o c y a l i s t y c z n y m p r o g r a m e m (навмисне не перекладаємо, а наводимо дословно) і z tej

Холєрні кавуни.

Гумореска Майорского.

В селї Недоїдках пішла чутка про холєру. Поміж жінками так тільки про неї балачки. Як де збереть ся купка, чи біля колодязя, чи на ставку, чи в сьвято під тином, то дивись, загомонять про се, про те, а вкінцї зведуть на холєру. І чого тільки не балакали!... Одна баба, яка вернулась недавно з богоміля, присягалась, що проходила через такі села, де людий повикочувало до ноги. Друга казала, що її старий чув десь на ярмарку, нїби то перед скончанїєм віку нашле Бог на людий мор і се либонь і є той мор, а там і страшний суд не за горами. Баби зітхали тяжко і починали докопуватись, від чогоб се могло бути? І всї в оден голос казали, що винуваті саміж таки люди. Постів не бережать, до церкви не ходять, крадуть... Особливо піднявся між бабами шелест, коли стражник заборонив мочити коноплї в ставку. Як уже не підмазувались молодиці, як не підлещувались — нї! — Не можу — каже, господа баби, надомною тож є старші. І не дозволив.

А тут ще прийшла бумага, яку прилїпили на дверях у волости. Кажуть, нїби в їй заборонялось їсти сливи, груші, яблука, огірки, пити не варену воду, горівку... Та на неї нїхто не вважав, бо де там варити воду, коли за роботою по тижню піч не топить ся. А їсти знов же таки що? Звісно, в кого є сливи — сливи; в кого огірки — огірки. Про горівку й казати дарма, бо вона не густо поводила ся. На останнє тільки волосні звернули увагу і сивухи і в рот не брали, а почали всї пити перцївку, чим завдали немало клопоту жидови Гершкови та дядькам, що їх частували. Отсе коли після суду підморгне який дадько до волосних: „ходїм, мов, панове, до Гершка: ублаготворю!“

— Нехай їй! — відповідає котрий з волосних. — Ще лиха якого доскочиш.

— Та ви не клопочіть ся, будь ласка, — веде своє дядько, — я звичай знаю — і витягає з кишенї або десь зза очкура фляшку з настоящою на струковатому перці.

— Та воно коли перцївка, то нїчого — одкаже волосний, шпортаючись по книгах.

І ідуть до Гершка.

А там уже Гершко не раз і не два доливає сивухою ту фляшку, і волосні пють безпешно.

Та от ще стражник пильнував за здоровлєм людий, яких єму доручено було доглядати. Як отсе вгледить де, тиняючись з нудоти по селу, що дїти їдять лопуцьки в молочаю або свиріпи, то й нагримає зараз.

— Що ви, всякую погань жирьоті? Почньоте на живот кородить ся, а тада через вас начальству клопот...

І дїти, мов шалені, розбігались на всї боки і ховались по затїнках їсти свиріпу, бо на улицї було не вільно через холєру.

(Конець буде).

swobody szeroko korzysta. Mój występ przeciw metropolicie Szeptyckiemu najlepszym tego dowodem".

Виправдує ся др. Тр-ий, длячого не вступили радикали до соціялїстичного клюбу (се булоб послїдовно, коли признає ся до соціялїстичної програми — Ред.), бо мають деякі специяльно національні домагання, як в справі руского унїверситету, котрих соціялїсти направду не попруть, а впрочім і длятого, бо руский клюб (укр.) провадив вельми демократичну полїтику і всї внесення соціялїстів сталопопирає, так н пр. в справі вилученя богосл. видїлу з унїверситетів, каже др. Тр-ий, голосували лише 3 сьвященики (Фолис, Онишкевич і Войнаровский) против.

Накликує отже др. Тр-ий п. Фельдмана: zbliżcie się do nas, poznajcie nas.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Заграница.

Вісти про намїри кн. Фердинанда і его правительства що до проголошеня независимости Болгариї не вмовкають, а замітно, що анґлїйске і росийске дневникарство вельми роздратоване сими намірами і розмірами і розпочало завзяту боротьбу проти Австро-Угорщини впевняючи, що як раз Австро-Угорщина пособляє сим замірам. Особливо вказують на недавний побут княжої пари болгарскої в Б дапештї і особливі відзначеня, з якими цїсар Франц Йосиф її там принимав. Нема сумнїву, що цїсар заявляв князеви Фердинандови такі почести, які годять ся независимому монарсї, одначе се могло згадане дневникарство замітити вже вторік, коли цїсар заіменував кн. Фердинанда власником полку гусарів і тим зазначив его самостійне становище. Дивно одначе, що те саме дневникарство було зовсїм спокійне, коли кн. Фердинанд перед пештеньскою подорожею явив ся в Петербурзї в унїформі росийского полку, а також в Льондонї був гощений як независимий володар.

Також справа ориєнтальних зелїзниць а властиво лїнія, обсаджена болгарским військом, що йде скрізь болгарску область, не дає спокою дипльоматам. Неперечно Болгария на основі договору має право до удержавленя сеї лїнії. З боку Австриї можна се піднести проти займанщини сеї лїнії Болгариєю (і Австро-Угорщина вислала такий протест до Софії), що зелїзниця належить до товариства, котре находить ся під охороною Австро-Угорщини, а международні звичаї і поважане для сусїдної великої держ. вимагають щоби перед тим засягнути згоди на таке займище. Одначе се ще не може бути причиною ворогованя Австро-Угорщини з Болгариєю.

Як сказано, Австро-Угорщина внесла протест проти обсадженя згаданої лїнії зелїзничої Болгариєю, в котрім дорадже ся Болгарии привернути status quo на зелїзницях і заняти ся чим скорше переговорами що до викупна зелїзниці. Запевняють вправдї, що Болгария не думає видати з своїх рук сеї лїнії, одначе нема сумнїву, що Болгария буде глядїти способу мирної полагоди сеї справи.

В справі проголошеня независимости Болгариї одержує Polit. Corres. з Софії такі поясненя: Коли маємо перед очима право князївства до удержуваня дипльоматичних взаємин з иншими державами, право заключуваня договорів торгових з иншими державами і взагалї поступоване европейских дворів супроти кн. Фердинанда, то нема сумнїву, що международне становище Болгариї рівнає ся майже становищу независимої держави. На тім становищі може Болгария витривати без шкоди для свого розвитку і вижидати спокійно природного розвитку і сповняти культурні задачі аж до розвязки питаня независимости. Для того можна сподївати ся, що болгарске правительство не буде прискорювати рішеня сеї справи, поки она до сего не доспіє.

Jeni Gazetta, орґан великого везира, обговорює під наголовком »Европейский центр« справу відносин Австро-Угорщини до Болгариї і тридержн. союза і кінчить замітним способом свої виводи: Припускаємо, що Австрия використує хвилю, в котрій Росия занята внутрішним перестроєм і схоче скріпити свій вплив на Балканї. Одначе Австрия є членом тридерж. союза і союзником Нїмеччини, котра відносила ся прихильно до Туреччини і за абсолютних часів і тепер. Сподіваємо ся, що приязні відносини Нїмеччини ще скріплять ся приїздом цїсаревича нїмецкого до Царгорода. Се буде добра нагода до удержаня приязних взаємин.

Переговори мінїстра Ізвольского на зїздї з мінїстром Тіттонїм в Дезіо і зїзд Ізвольского з королем Віктором Емануїлом в Раконїджі довели до повного порозуміня і зближеня між обидвома державами в справах полїтичних близкого Сходу.

Останні вісти з Болгариї вказують на велике роздратоване так, що на основі висловів анґлїйских дневників, між иншими Daily Telegraph, можна сподївати ся війни. Сей дневник запевняє, що проголошене независимости Болгариї приняла би Туреччина спокійно, наколиб Болгария не розтягала сего на Східну Румелію. Обговорює сей дневник також воєнні сили Туреччини і Болгариї і зазначує, що ся остання має около 200.000 війска, але мало, бо лише 3.000 офіцирів. При обсадї зелїзниці в Болгариї мали болгарскі жовнїри допускати ся насильств і се дало повід до вістий про мобілїзацию військ турецких.

Allg. Ztg звіщає, що настрій в Болгариї вельми острий, що правительство покликало 40.000 резервістів, а також по поворотї князя Фердинанда має зібрати ся собраніе і на его засїданю мають запасти далекосяглі ухвали.

На болгарскій радї мінїстрів рішено мимо протестів европ. держав не видатизсвоїх рук ориент. зелїзниці, а мінїстрови скарбу поручено заняти ся справою викупна сеї зелїзниці. Европейским державам, що мали участь в берлїньскім договорі, має бути все те заявлено в окремім пропамятнім письмі, котре буде заразом відповідию на протести сих держав супроти овлади ориент. зелїзниці.

В дипльоматичних кругах турецких думають загально, що наколиб Болгария справу проголошеня независимости розтягнула також на Східну Румелію, то се довело би до великого запутаня і сумних наслїдків.

Новинки.

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Зачате Йоана Хр.; римо-кат.: Брунона. — Середу: руско-кат.: Теклї первм.; римо-кат.: Юстини дїви.

— **Комітет будови бурси Рускоro Тов-а педаґоґ.** видав отсю відозву: Дорогі Земляки! Ще раз осьмілює ся звернути до Вас, дорогі Земляки, комітет будови бурси Рускоro Тов-а педаґоґічного у Львові з такоюж самою просьбою, що й звичайно, именно з просьбою о нові жертви на будову бурси, зглядно о рати на скрипти довжні. Вже стоїть гарний будинок бурси цїлком готовий, вже красують ся на нїм наші рускі герби: галицкий лев і украïньский Архангел Михаїл, вже є виписані на дверях незабуті слова нашого ґенія Тараса: „В своїй хатї своя й правда і сила і воля", вже оглядають з цїкавостию сей незвичайний будинок й наші і чужі люди, вже перепровадимо до него 15. жовтня понад 200 бурсаків, вже, здавало би ся, комітет довершив щасливо свого дїла, добрим подвигом подвиг ся і... може спокійно по труді відпочити, тимчасом... тимчасом... саме тепер настали для комітету найприкрійші хвилї найтяжших клопотів та ріжнородних журб. Будинок здвигнено і то надзвичайно скоро, та видано на него при теперішній у Львові дорожнечі материялів і робітника понад 326.000 К, але в тій сумі є 240.000 позичених! З позичок є деякі, именно векслеві, дуже для комітету неприємні і невигідні так задля високих процентів як й тому, що векслї мусїли бути підписані львівскими Русинами-патриотами на їх власне ризико. Комітет підносить з великим признанєм дотеперішну жертволюбивість суспільности, котра в протягу не цїлих двох лїт зложила близько 100.000 К на будову бурси. Справдї се замітний і дуже потїшаючий обяв у наших людий, що мимо ріжних потреб дали першенство найважнїйшій, именно тому почутю, що нам треба богато добре і здорово вихованих і образованих молодих людий! Честь нашій суспільности за те! Тож тим більше не тратить комітет й тепер надії, що наша суспільність покаже, що зуміє здвигнене собою дїло на чисту воду вивести: нехай лише всї ті великодушні особи, що своїми чесними підписами на „заявах" зобовязались сплачувати точно місячні рати на довжні скрипти, схотять справдї з свого морального зобовязаня супроти народу вивязати ся, нехай знову нинї не забувають при ріжних нагодах збирати жертви для освободженя дому від довгів, то ми місячно будемо мати 5—6 тисяч К! І от в протягу кількох лїт каменица була би вже вільною від довгів. — Більші добродії (що зложать найменше 25 К) будуть вписані в золоту книгу. — При сїй нагодї звертаємо увагу на се, що поміщене в тім новім, по всяким гігієнїчним вимогам урядженім будинку буде так вигідне і здорове, що до бурси від тепер повинні давати своїх синів всї родичі без ріжницї стану, що бажають справдї своїм дїтям дати у Львові здорове поміщене, добрий, хоч невибагливий харч і знамениту опіку. Зголошеня приймає ще й тепер заряд бурси (Вірменьска 2).— По поворотї Є. Ексц. Митрополита до Львова має комітет намір устроїти величаве посьвячене сеї нової рускої твердинї в княжім городї Льва. — До сеї відозви долучив комітет чеки і має надію, що кождий з них верне до нас бодай з одною короною. — *Комітет.*

— **Виклади д-ра Вергановского.** Мінїстерство просьвіти затвердило габілїтацию д-ра Володимира Вергановского на доцента цивільної процедури на львівскім унїверситетї. Др. Вергановский рішив ся уже в сїм семестрі на виклади цїлого предмету, 6 годин тижнево, т. є одну годину денно (рівнобіжно з викладами проф. Баляшіца), даючи тим способом студентам Русинам можність слуханя викладу цивільної процедури в рідній мові. Сей виклад оголошений уже в правничім деканатї, а ті студенти-Русини, що записали ся вже на виклад проф. Баляшіца, можуть ще переписати ся на виклад д-ра Вергановского.

— **Концерт кобзарів.** Вчерашної неділї відбув ся в Київі в комерцийному зібраню (на Хрещатику) концерт відомих украïньских кобзарів: Терешка Пархоменка (з Черниговщини), Михайла Кравченка (з Полтавщини), Івана Кучеренка (з Харківщини), П. Гащенка і П. Дре-

вченка. Концерт складав ся з 3 віддїлів. Виконано до 20 дум та пісень кобзарских.

— **Нові косинєри.** Gaz. kołomyjska з 3. с. м. описує з одушевленєм польский фестин сокільский в Камінках великих коло Коломиї, уряджений тамошним польским Sokoł-ом селяньским при співучасти коломийского Sokoł-a. „Gazet-ї кол-ій подобали ся там найбільше вправи камінєцких селян... косами. „Serce rosło — пише она — na widok wprawności chłopa polskiego w robieniu kosą Przypomniały się nam czasy Głowackiego .." і т. д. Gaz. кол. — се одна з найшовінїстичнїйших ґазет польских на провінциї, що тровять проти Русинів. Певинні рухові вправи гуцулів деревлявими топірцями представляла она неразяко ćwiczenia siekierami. Коли ж тепер польский хлоп вправляє ся „w robieniu kosą" — то що иншого.

— **Ґімнастичний зїзд в Ватиканї.** З нагоди ювілею Папи скликано до Ватикану міжнародний турнїй руховиків, який приняв великі розміри. Зібрало ся около 2.500 учасників, які належали до 90 спортових товариств з Італії, Франциї, Бельгії, Ірляндиї і Канади. Пописи відбували ся на великім подвірю del Belvedere, в присутности тисячів публики. На однім з тих пописів появив ся на трибунї Сьв. Отець в окруженю кардиналів. Намісника Церкви принято з одушевленєм і уряджено перед Ним дефілїрку з прапорами і орхестрами. Перші нагороди дістали ся руховим товариствам з Монтреаль в Канадї, з Дублїна, Ґандави і Бордó. Оригінально представляли ся пописи Ірляндців, бо при пописах грали їм народні кобзи. Між иншими звертали на себе увагу пописи девятьох слїпих хлопців з заведеня св. Алексїя в Римі під проводом учителя, особливо скоки на висоту і на віддаль, бо слїпі не мають смислу віддаленя, а лише его відчувають. Мимо того однак скакали на висоту 1·15 метр., а на 4 м. віддалї.

— **Унїверситетский страйк в Росиї.** Розпорядок мінїстра просьвіти, яким обмежено автономію унїверситетів, викликав загальне обуренє між студентами рос. унїверситетів. В Петербурзї страйк студентів вже розпочав ся. Студенти малими гуртками впали до саль і просили професорів перервати виклади. Спокою нїгде не заколочено. Унїверситет обсадила полїция, але поводить ся примірно і не провокує студентів. Також в Москві заворушило ся між студентами. Вчера були там збори 4.000 студентів, при участи відпоручників студентів з Петербурга. Ухвалено, зорганїзувати всеросийский страйк унїверситетских студентів, если мінїстер просьвіти не відкличе свого розпорядку. Збори 2.500 студентів харківского унїверситету рішили прилучити ся до стрийку.

— **Сьогорічній урожай в Катеринославшинї** загалом був близький до кепского, при чім озимина здебільша зародила зовсїм лихо, а ярина — висше пересїчного. Озима пшениця в новомосковскім, олександрівскім і павлоградскім повітах вимерзла більше, нїж на половину, а часть піль лишилась незасїяною ще з осени; красший урожай був у бахмутскім пов., де з десятини місцями зібрано до 40—60 пуд., замість звичайних 80 п. Озиме жито загалом дало також кепский урожай, хоч трохи красший, нїж пшениця; в верхнеднїпровскім п. збирали до 50 под. з десят. замість звичайних 100 пуд., в бахмутскім — в економіях до 85 пуд. замість 120—130 пуд., в славяносербскім та олександрівскім пов. місцями збирали тільки 10—20 пуд. Яра пшениця дала врожай висше пересїчного; гарно вона вродила в маріупольскім, павлоградскім, почасти в бахмутскім, славяносербскім та олександрівскім пп.; у верхнеднїпровскім і новомосковскім пп. уродило менше пересїчного. Овес і ячмінь дали урожай висше пересїчного; в бахмутскім п. ячмінь вийшов місцями чудовий, давши до 200 пуд. з десятини замість 100—120 пуд. і у новомосковскім, славяносербскім та верхнеднїпровскім пп. урожай як вівса, так і ячменю вийшов пересїчний. Урожай кукурудзи в цїлости висше пересїчного; гарно вона вродила в славяносербскім п., де часто густо збирали по 180 п. з десятини замість звичайних 100 пуд., і почасти в верхнеднїпровскім пов. Збіже яре дуже гарне, озиме—кепске.

— **Холєра.** Від полудня в пятницю до полудня в суботу занедужало на холєру в Петербурзї 163 осіб, а 84 померло. Загальне число хорих виносить 1775. Від початку вибуху пошести в Петербурзї занедужало 6.214 осіб, з чого 2.435 померло, а 2.004 виздоровіло. Решта остає в лїченю. Загалом в цїлій европейскій Росиї було сего року 19.620 випадків холєри, з чого 8.927 смертельних. Ґубернії бесарабску, естоньску і вітебску, та місто Варшаву оголошено яко навіщені холєрою.

— **Тюремний буджет в Росиї на 1908 рік.** „Слово" пише, що мінїстерство справедливости призначило на 1909 р. на тюрми 20,366.465 карб. — о 5,637.438 карб. більше нїж на сей рік було призначено. Побільшують ся втрати через те, мовляв, що треба більше грошей на господарскі тюремні справи, бо таке бажанє висловила дума. Мінїстерство постановило, що приближно кожного дня по всїх росийских тюрмах сидить 170.000 чоловіка. Прибутків мінїстерство сподївае ся до 802.070 карб., себто більше сегорічних о 229.600 карб. Прибуток збільшує ся, бо більший установлено заробіток для арештантів.

— **Американьска воєнна фльота** в своїй подорожи довкола сьвіта прибуде дня 17. листопада до Японії, де їй приготовляють величаве принятє. Моряки будуть мати безплатний переїзд на усїх зелїзницях і безплатний вступ до театрів. Офіцири дістануть безплатні помішеня по готелях. Потім піде цїлий ряд бенкетів, принять і авдиенций. Кождий моряк одержить срібну медаль на памятку.

— **Переписка Редакциї.** *Впов. С. Я. в С.* О скілько довідуємо ся, засїданє оцїночної комісиї драм присланих на конкурс »Михайлової премії«, відбуде ся в найблизшім часї.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского рускаго народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

Ві второк дня 6. с. м. „Фавст" опера в 5 дїях Ґунода. Гостинний виступ А. Гавка.

В четвер дня 8. с. м. перший раз „Арсен Яворенко" комедия в 5 дїях Бориса Грінченка.

В суботу дня 10. с. м. „Барон циганів" оперета в 3 дїях Стравса.

— **Заупокійне Богослуженє** за душу бл. п. Евгена Спожарского відбуде ся в церкві Успенія Пр. Бог. завтрішного вторника о 8. год. рано, на яке родина запрошує свояків і знакомих покійника та всїх християн.

— **В Рогатинї** буде дня 11. с. м. вечерок в честь Т. Шевченка. Початок о 7. год.

— **Кандидати стану дяківского,** що бажають піддати ся іспитови кваліфікацийному, мають внести свої поданя до Митрополитальної Консисторії найдальше до 13. с. м., долучаючи до них метрику, сьвідоцтво моральности і сьвідоцтво шкільне. Іспит відбуде ся 16. жовтня т. є в пятницю по Покрові о год. 4. по полудни в канцелярії Архикатедрального Уряду парохіяльного.

Земельний Банк гіпотечний.

Субскрипция на акциї Земельного Банку гіпотечного, спілки акцийної у Львові, відкрита. Комітет основателїв розіслав вже по цїлім краю запрошеня до субскрипциї на акциї, — до союзних Товариств кредитових і инших стоваришень, до руских послів в радї державній і соймі краєвім, до сьвящеників, професорів, адвокатів, нотарів, лїкарів, урядників, інжінєрів і взагалї до осіб займаючих публичне становиско, котрих адреси були Комітетови

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 160.

Композициї і поезиї Із. В. — „Сборникъ пѣсней".

Чернівці, 1870, 3. квітня. Із. В. до Осипа Барвінського:

(Дальше).

Як лучшого не маєте, то вір менї та будь преконаний, що то, що я тобі прислав, не єсть нероздумне дїло початкового чоловіка. З тим господином маю ще письменно гаразд поговорити*).

Посилаю Тобі скілька поезийок. Як би подобались, приплю знов тих моїх дрібненьких слїз.

І від Твого брата (не маю) нїякої звісточки, хотяй я до него, нема місяця, як писав. Може вже три місяцї нїчого не чую. Гай! гай! що роблять мої поезиї, мій Нечай, Чорногора, Олена і и.? Я рад би їх також вже раз привитати, бо нема надії, щоб сьвіт Божий зобачили.

*) З того можна здогадувати ся, що лист N. є іменно писаний до Бажаньского, але не висланий.

Так тобі мій сборник пісней не сподобав ся — і мова погана і все погане... Щож робити? Сталось... і далї тут у нас перше виданє розпродане. Надаль най другий для народу в сїм зглядї ся трудить, я нї! Жаль менї було, твої слова читаючи, но що робити? Сталось. І сам тепер не знаю, чи післати тобі тих замовлених 70 прим., чи нї. На що розпростирати погану мову?

Ч. 161.

Про житє Із. В. і тяжкі обставини до працї і про „Правду". — Ґеорґ Обрїст, перекладчик поезий Шевченка.

Чернівці, 1870, 18. квітня. З листу Із. В. до Олекс. Барвінського:

Що мене тичить ся, то я з Твого любого письма образець мого житя вічитав. І я, братічку, так затруднений, як ти. Не досить, що мя музика довольно занимає, переняв я ще і латиньску молодїж нашої ґімназиї і обучаю її в сьпіві і нотах. Надали менї, братічку, до того ще і релїґію при нашій висшій реальній школї — що тижня сьпіву 17, а релїґії 12 годин. Гарне число, дай Боже лиш вітримати! А що чоловік не робить, щоб у сих тяжких часах із своєю семєю сяк-так крізь ту гидку і колючу гущу житя сего чесно пролїз-пропхав ся.

Тяжко я, братічку, жию. Через цїлїську Божу довгу зиму хорувала моя жена і дїти, і лїкар ще і сегодня до нас загощає... Сумні і гіркі великодні сьвятки. Но що дїяти? Надїюсь, що раз лучше стане і знов жию і тїшусь, що бачу втїшних, щасливих людий. У такій борбі за тим насущним хлїбом, легко додумати ся, що і остатна потїшниця, сьвятая Муза, чоловіка відцурає ся, десь на мандрівку йде аж до якихось Софронів, Вітвицких і п., одушевляючи їх, собі вінок неслави і сорому сплїтати.

Десь не десь вертає она до осиротїлого серця і несьміло, мов чужая, ударить у ненапружені струни — і голос, глухий мов би з гробу, мов стон нїмої птиці, розноситься і відбиваєсь у крівавих завмерлих грудях. Бідні, від самого Бога похожі (!). До розпуки тяжко і банно, що той городець, де раз пишалась, на прогульку ходила, так попустїв і буряном заріс, і она там, де раз мов у у своїй хатї проживала, нинї пропащою чуженицею стала.

Ти мене питаєш про »Правду«. Ти лучше її оцїниш, нїж я. Одно лиш я думаю, що годилось би для поезий більше місця лишити. Ґеніяльність творів у стихах нам брак, тому здалобись сю хибу гаразд залагодити.

(Дальше буде).

звісні, — і звертає ся сим еще до всїх осіб, котрі мимо найлїпшої волї комітету не дістали осібного запрошеня, до наших купців, ремісників, селян, властителїв реальностий, артистів, і всїх наших земляків на Мазурах і поза границями краю, а спеціяльно також до земляків перебуваючих за морем в Америцї, — щоби записували ся на акциї Земельного Банку гіпотечного, спілки акційної у Львові.

Розвій сил економічних нашого народа проявив ся в послїдних лїтах заснованєм понад 200 стоваришень кредитових і господарских, котрі числять нині над 80.000 членів, посїдають понад два мілїони корон удїлів і понад 15 мілїонів вкладок щадничих, і удїлили членам позичок понад 18 мілїонів корон, — посїдаємо такі сильні і гарні институциї фінансові, як Товариство обезпечень »Днїстер«, Народну Торговлю, Руску Щадницю, — однак нема дотепер у нас, галицких Русинів, жадної такої институциї, яка була би справдїйшним банком, у властивім значіню сего слова і полагоджувала банкові інтереси, — бракує нам еще своєї питомої институциї, що мала би право видавати листи заставні і той недостаток сильно дає ся відчувати.

Коли тепер завдяки заходам руского клюбу парляментарного виєднано від правительства вступну концесию на заснованє першого руского акційного Банку гіпотечного і наші Найвисші Достойники Церкви, Ексц. Митрополит і оба Преосьв. Епископи разом з нашими послами і другими мужами звісними з своєї дїяльности на поли економічнім, утворили Комітет для заснованя сего першого Банку, потреба, щоби ціла наша суспільність доказала, що узнає потребу свого Банку і бажає его здвигненя, — потреба, щоби суспільність наша зложила в тій цїли основний капітал в сумі 1 мілїона корон, через закупленє 2.500 акций по 400 К; ходить також о се, щоби акционарями були виключно або бодай у великій більшости самі Русини і рускі институциї, бо лиш тоді можна мати запоруку, що ся многоважна институция остане нашою национальною власностию і не перейде в чужі руки.

Сума зложена на акциї банку не є даровизною анї жертвою, — акционер зістає властителем тої квоти згляднo набутої акциї, дістане від своїх гроший що року дивіденду з зисків Банку до висоти 6%, і є спільником банкового підприємства управненим до виконуваня і контролї заряду на загальних зборах банку, — і то єсли посїдає 5 акций на власність, має сам за себе право голосу, — єсли же носїдає менше акций, може спільно з другими установляти спільного повновласника на загальних зборах.

Грошi повірені банкови цїлком безпечні, бо інтереси спекуляций і біржеві є виключені з круга дїланя банку. Головним заданєм „Земельного Банку гіпотечного“ буде удїлюванє гіпотечних позичок в Галичинї і Буковинї, і видаванє на ту цїль листів заставних з пупілярним безпеченьством; побіч того має той банк займати ся есконтом векслїв і цїнних паперів, купном і продажию цїнних паперів, удїлюванєм позичок на застав цїнних паперів, приниманєм і удїлюванєм гроший на рахунок біжучий і приниманєм цїнних паперів і цїнних предметів в переховок.

Зложена квота не буде для властителя увязнена, бо коли би потребував назад готівкй, може акцию свою продати другому, або заставити, або старати ся о позичку на підставі посїданих акций.

До заснованя Земельного Банку гіпотечного потреба наперед, щоби як найскорше зібрати підписи будучих акционарів, що закуплять всї акциї основного капіталу. Комітет основателїв просить, щоби до 15. жовтня с. р. прислати підписану листу субскрипцийну і деклярацию разом з задатком по 20 К на кожду акцию до Товариства кредитового „Днїстер“ у Львові. Кождий, хто дістав вже відповідні друки, нехай чим скорше підпише лїсту і деклярує сам за себе відповідне число акций, і еще других знакомих нехай до сего наклонює; а хто не дістав осібного запрошеня і друків, нехай чимскорше зажадає карткою кореспонденцийною від комітету, згляднo від Товариства взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові або в осібнім звичайнім листї може прислати заяву, кілько желає купити акций по 500 К.

Комітет просить, щоби кожда заможнїйша одиниця записувала ся бодай на кілька акций, — хто лиш може, нехай набуває по 5 акций, — бо треба як найскорше розібрати всї 2.500 акций по 400 К; єсли би люди заможнїйші обмежили ся тільки на 1 акциї, то ціла справа може проволочи ся, а навіть могла би не довести до успішної цїли; скорше доконає дїло н. пр. 500 одиниць по 5 акций, як 2.000 одиниць по 1 акциї. Нехай нїхто не відтягає ся і не жалує гроший — повтаряємо, що се не даровизна, тілько безпечна льокация.

На разї потреба зложити яко задаток по 20 К на кожду субскрибовану акцию і відсилати до Тов-а взаїмного кредиту „Днїстер“ в депозит, потім наступить зложенє ренти деклярованої суми готівкою на завізванє комітету, в цїли введеня Банку в житє; се наступити може в недовгім часї, єсли субскрипция буде скоро укінчена.

Хто бажав би познакомити ся близше зі статутом „Земельного Банку гіпотечного“, може той статут переглянути в Тов-ві кредитовім »Днїстер«, в „Краєвім Союзї кредитовім“ і в »Народній Торговлї“ у Львові і на провінциї у всїх руских Тов-ах кредигових по містах і місточках і у всїх філіях »Народної Торговлї»; на Буковинї з »Рускій Касї« в Чернівцях.

Перший початок в сій важній для нашого народу справі вже зроблений; тепер черга на цїлу суспільність показати, що наш нарід хоче і може жити своїм житєм.

Звертаємо ся до всїх наших Земляків, до широкого нашого загалу з горячим зазивом: хто лиш може, най субскрибує акциї „Земельного Банку гіпотечного“, а тим чином причинить ся до покладеня одної з непослїдних підвалин нашої народної будучности.

Кождий патриот нехай сам субскрибує і других субскрибентів позискає.

Лїсти субскрипцийні і деклярациї треба якнайскорше відсилати.

У Львові дня 5. жовтня 1908.

За основателїв „Земельного Банку гіпотечного“ спілки акційної у Львові: *др. Ярослав Кулачковский, др. Кость Левицкий, др. Тадей Соловій, др. Стефан Федак.*

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 3. жовтня 1908.

На початку засїданя маршалок повідомив палату, що повіт. суд в Кракові зажадав видачі пос. Станіньского з причини жалоби о обиду чести. По відчитаню внесків та запитів з дневної черги полагоджено правительственну предлогу в справі охорони птахів, а громадї Микалаїв дозволено побирати гром. оплату від псів. Дальше приступлено до першого питаня внесеня п. Сколишевского з проєктом ловецкого закона, а по промові внескодавця відослано внесенє до адмінїстрацийної комісиї. Потім в дальшій банковій дискусиї заберали голос кс. Стояловский, Сколишевский, Левенштайн і Баталія, а о год. $2^{3}/_{4}$ по пол. маршалок замкнув засїдане, назначивши слїдуюче на понедїлок.

Телєграми

з дня 5. жовтня.

Відень. Polit. Corr. заперечує вістї про мобілїзацию румуньскої армії з причини болгарско-турецкої задирки.

Відень. Королївска пара іспаньска прибула до Відня, а вчера вечером виїхала до Дрездна у відвідини до саксоньского короля.

Білгород. Вісти про влученє Босни і Герцоґовини до Австро-Угорщини викликали ту неспокій. Мінїстер загр. справ Милованович виїздить до Риму на конференцию з Тіттонїм.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. с. м.: І. Могильницка, Долина; Ц. Фельдберґ, Підгайцї; Р. Аль, Краків; Г. Ляндесберґ, Миколаїв; о. А. Шебець, Копичинцї; Т. Шанковский, Копичинцї; В. Команча, Чернівцї; Д. Капуста, Яйківцї; О. Турко, Стариска; Ол. Санат, Броди; Ів. Зелиньский, Печеніжин; Ол. Яремчук, Помянка; Л. Ґросман, Стоянів; Е. Ляшецкий, Зборів; А. Дїдуник, Перемишль; К. Джулиньский, Зборів; Ст. Козловский, Самбір; К. Левандовский, Чернівцї; К. Кальба, Мозолівка; др. І. Скоморовский, Кути; о. К. Фацієвич, Стрілиска нові; о. В. Ганкевич, Деренівка; Г. Косар, Рачище; П. Маковский, Камінка струм.

Працюйте і шаліть!

Товариство взаїмного кредиту

„Днїстер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах півчних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Днїстрі«.

З зисків удїлив „Днїстер“ на **публичні добродїйні цїли** квоту 45.835 корон.

Вкладки . . .	2,795.183 К.
Позички удїлені . .	3,410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·898 К.
Цїнні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 217. Львів, середа дня 24. вересня (7. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублів або 36 франків
на пів року . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенциї Сокодовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтика д-ра Трильовского в социялїстичнім осьвітленю.

(Дальше).

До сеї відповіди д-ра Трильовского на отвертий лист редактора „Krytyki“ В. Фельдмана, котрої основу подали ми в двох останних числах, додав В. Фельдман свої замітки, які кидають сьвітло на радикальну полїтику д-ра Трильовского і товаришів і тому цїкаво буде для наших чигачів пізнати суд социял-демократа про наших радикалів, бо се можна приложити і до рускої полїтики взагалї.

В. Фельдман зазначує, що в хвилї великої історичної ваги, коли доверпує ся важний перелом в душах двох в Галичинї поселених народів, др. Тр-ий не відповів зовсїм задачі хвилї і не зовсїм станув на височинї становища. Поза боротьбою з системою і полїтичним положенєм, змінним, як все, в полїтицї, не мав він нїчого сказати цїлому народови (польскому), — двом народам (польскому і рускому), а навів лише цїлий ряд крівавих докорів на адресу польскої полїтики в Галичинї, які нераз були підношені і в Krytyці, котра зарівно пятнувала і польскі і рускі надужитя, насильства і погань полїтики галицкої. Задля того В. Фельдман пригадує д-рови Тр-му, що Krytyka писала після унїверситетских забурень, котрі начала почином революцийної доби у відносинах польско-руских. В. Фельдман, котрий з власного наочного досьвіду знає житє і кривди руского народу, зазначив у своїй статї, що бачив встаючого демона знищена, коли инші управляли струсину полїтику, остерігав і накликував до відвороту і говорив цїлу правду обидвом сторонам.

А тимчасом, каже Фельдман, після Трильовского він і его полїтика є найчистїйша ангельска, одвічальність супроти житя й істориї звалює лише на польских полїтиків, а руску полїтику обмиває від всякої вини і очищує від усякого докору, горить гнївом на згадку польского народу, а лагідно трактує дику загорілість серед народу руского. Фельдман докоряє д-рови Тр-му, що він вступив до клюбу руск. народ. демократів, хоч напастує Стапіньского і людовців за злуку з польским колом, а тимчасом Стапіньскому не можна закидувати »зради« народної, як довго він є за загальним і рівним правом виборчим. Так само несправедливо напастує др. Тр-ий польске дневникарство, а забуває, що народне демократичне руске о много гірше.

В. Фельдман боронить ся дальше проти докору, мовби він Русинів потїшав тим, що Полякам в Прусах є гірше, і вказує на те, що він боронив лише Поляків проти пересадних неправд з рускої боку, начеб Русинам було в Галичинї обєктивно гірше, як Полякам в Прусах, як про се широко розписувалась Ukrain. Rundschau. В. Фельдман каже що він занадто добре знає відносини і людий, щоби повірити в се, що Поляки є потворами а Русини ангелами, і пригадує, що др. Тр-ий і его аґітатори також допускали ся при виборах безправств, хоч не таких як комісарі виборчі, що аґітатори рускі роздратовували польский нарід, понижували его ґенїїв, вязали ся з его ворогами а рускі посли при актї осуду пруского людоїдства демонстративно вийшли з салї держ. ради а опісля бігли перепрошувати Вольфів et cons. за те, що посол Окуневский витягнув малий палець до Поляків (всеславяньска заява д-ра Окуневского в Празї. —Р е д.).

Отсї події, каже В. Фельдман, причиняють ся до затроєня атмосфери, що розогнює пристрасти в усїх, відбирає всїм спокійний суд і погляд на справи і спроможність мирного дїланя. Розшалїлий націоналїзм виправляє орґії в таборі всепольскім але і в рускім. »Ваше заслїпленє, пише дословно В. Фельдман до д-ра Тр-го, доходить до того, що здвигаєте раменами, коли говорю, що маєте ще безмежне поле до працї над народом і питаю ся, чи ви справдї вичерпали всї способи, можливі в конституцийній державі«. Се нагадує В. Фельдман д-рови Тр-му, котрий сам признає, що народні верстви в значній части осьвідомлені і

Холєрні кавуни.

Гумореска Майорского.

(Конець).

Раз в сьвято над вечір, коли старі люди сидїли попід дворами і розмовляли, лускаючи насїня, а челядь пустувала на вигонї, вїхав в село кацап кавунник. Він сидїв на московскому возї, наваженому дорогими кавунами, і вигукавав, що старим бабам та дядькам продає кавуни за гроші, міняє за курчата і яйця, а чорнобровим дївчатам то й дурно дає. За возом бігла юрба хлопачків і кожен з них стежив як найпильнїйше, чи не забавить ся кацап, щоб купить в него кавун за три огляди. Але кацап був не з дурних: коли не коли возьме та мов не хотя й цьвохне назад батогом.

Став кацап посеред села. Оступили его люди, і почалась торгівля. Баби виносили курчата та яйця і міняли їх на кавуни. Кацап сажав курчат в кучу, що стояла в передку, а яйця складав в кіш, в полову. Натовп лементував, реготав ся. Аж ось якась баба принесла назад кавун, який був гнилий, і намагалась назад взяти яйця. Куди там... Кацап тільки оскаляєть ся, як собака на обметиці.

— Еге, каже, бабо! Вже що з воза впало, то пропало...

Як почалаж его баба банїтувати, як почала — так єму, мабуть, і сьвіт не милим став. Гостра вдала ся на язик. І вихватились у неї між иншим такі слова:

— Розвозиш, зайдо погана, з своїми кавунами холєру, бодай вона тебе задавила пройдисьвіта!...

Поблизу стояв стражник, і сї слова наче ножем шпортнули его.

— А вона правду каже, промайнуло єму в думцї. — Ну не инакше, як він з сими кавунами навіз холєри. Пообгодовує людий і почнеть ся... Разойдись! гримнув він не своїм голосом і штовкаючи людий, потовпив ся до воза. Послав мерщій по старосту, по десятників. Незабаром прибіг староста в свитї, в чоботях, не дивлячись на духоту, з медалею на грудях. Піт так і юшив з его потоками. І присїкались вони гуртом до бідного кацапа. Той хрестив ся, кляв ся, що его кавуни без холєри, нарізукав найкрасші з них і благав покоштувати, але дарма. Одвезли его кавуни під греблю, викопали яму і вивернули їх туди. Потім засипали землею, притоптали гарненько, а кацапа тимчасом челядь прогокала з села.

Погомонїли, погомонїли люди та й розійшли ся. Пішов до дому й стражник, зоставивши біля ями на сторожі двох десятників.

Посїдали десятники на горбику на зеленій траві, позакурювали люльки тай мовчять. Нїгде нїщо анї телень. Коли не коли обізветь ся де собака, або зашарудить з легка осика над греблею, а то тільки зірки оскаляють ся зверху. З людий хоч би де лялечка.

— А як тобі здаєть ся, Савко—обізвав ся оден з десятників туди геть геть, коли віз вже став вниз вийям, — чи холєрні кавуни можна їсти солоними?...

— А мабуть... озвав ся Савка і плюнув повагом в бік.

— То може той... не побоїмось гріха?... почав знов трохи перегодом перший десятник.

— Про мене!—Плюнув Савка. Сиди, я скочу до дому, підкину шкапі паші і принесу заступ.

Незабаром Савка вернув ся і заходились вони з товаришем коло роботи. Чи минула година чи й нї, як всї кавуни лежали в Савки в половнику, а яма була загорнута й затоптана, наче нїчого й не було. От була розкіш! І на зиму понасолювали і так їли до схочу... А Савчина жінка так на все село дзвонила:

— Трясця того матери в печінки, хто менї скаже, що від холєрних кавунів бував яка шкода!.. (»Рада«)

що він сам в боротьбі о виборчу реформу скликував тисячі віч і се право виборче, хоч обкроєне, здобуто. Отже др. Трильовский признає, що можливим було здобути загальне право виборче. „О щож розходить ся, питає В. Фельдман, що працюючи над народом несповна 30 лїт, не здобулисте всего? Не бою ся, д-ре Тр-ий, слова революция, і признаю кождому народови право прибігати до сего крайного середника боротьби, але не найдете двох людий в Европі, котрі би таке ваше становище одобрили".

Так говорить В. Фельдман, а те саме висловив в Ukrain. Rundschau проводир віденьских соціялїстів Пернерсторфер.

В. Фельдман вказує д-рови Тр-му, що вже проф. Масарик пригадував Русинам, що єрїжница між вічевим аґїґатором а новочасним політиком. „Отже не покликуйте ся на те, говорить В. Фельдман, що маєте одобрене стілько а стілько селян і коломийских робітників, бо конечно, щоби політик вдивився очима в нарід, але горе єму, наколи не уміє взнестися висше. І понад людом сеї або тої околиці, сеї або тої історичної хвилї, понад пільгою, яку дає пімста, є ще щось иншого, є нарід, цїлий нарід, два народи! І длятого я так нетерпеливо вижидав відповіди на моє друге питане, чи поза боротьбою з системою і з політичним положенєм не маєте нїчого більше сказати цїлому народови — двом народам, і тут зустрінуло мене найглибше розчароване, найбільший жаль.

Отакі погляди висловлювали і ми нераз на адресу наших радикальних полїтиків, що они і на широкій парляментарній видівні не можуть підняти ся понад виднокруг аґїтаторів косівского або рудецкого віча (нам признавала ся самі ті полїтики вічеві, ставши парляментарними послами, що они зовсїм инакше уявляли собі парлямент — значить, їм здавало ся, що і там они начеб на косівскім або рудецкім вічу, що і там заімпонує Европі галабурда повітового віча або такі оклики, що до розвязки польско-руского питаня можна легко довести, витопивши Поляків у Сяні, або вивішавши їх на сухій вербі!) Ми нераз вказували на те, шо радикальні парляментарні полїтики окрім виборчих і инших надужить, окрім боротьби з т. зв. системою політичною і політ. положенєм, не годні дальше і ширше глянути, не годні поза галицке віконце виглянути і мати на бачности цїлий укр.-руский нарід і єго взаємини з польским народом, хоч так багато деклямують про Украіну-Русь.

Тимто справедливо докорює Фельдман д-рови Тр-му, що він і єго однодумцї виступають проти Поляків, наколи они пишуть із становища, коли вже не будучої, то з становища бажаної независимости своєї вітчини. Таке неприхильне становище супроти ідеалів польского народу, відвертає від Русинів більшість польскої суспільности, котра в Русинах бачить своїх ворогів. В. Фельдман пригадує длятого д-рови Тр-му, що і рускі радикали є прихильниками Ukrainae irredentae, вільної, независимої Украіни-Руси, (Л. Бачиньский видав обємисту брошуру на сю тему під таким наголовком, пустивши ся за приводом Італїянців і Шенериянців на подібну дорогу. — Ред.) і вказує на те, що Поляки і Русини мають на тій точцї спільний інтерес, що Поляки і Русини в обопільнім порозуменю можуть бороти ся о відокремлене (wyodrębnienie) в Австриї і відокремлене в Росиї, о федерацию, а перегодом о независимість. Тому кличе В. Фельдман — »не ховайте ся поза плечима Нїмців, пробуйте промовляти іменем не 3 мілїонів галицких, але 30 мілїонів Русинів!

Чому мовчать ваші братя в Києві, і в петербурскій думі, майте відвагу до великих річий, до проголошеня солїдарности угнетених народів, братерства оружя всїх, що борють ся о независимість а побачите, який ґураґан повстане в Польщі, як одної ночи змете короткозорих і опортунїстів, а питане спільних »kresów« супроти цїлости великої области буде відразу полагоджене!«

Отсї гіркі докори В. Фельдмана, колишнього приятеля д-ра Тр-го, мають у великій части основу, бож не тілько москвофіли (хоч як деколи підлещують ся Полякам) і националдемократи, але й радикали часто ґрають на струнї национальної і клясової ненависти і загорілости, щоби тим способом потягати за собою нетілько руску інтеліґенцию, але й широкі верстви народні, котрі кривдами і надуживанями з польскої сторони настроєні проти польскої суспільности. Ґрають отже на тих струнах, розбуджують загорілостю вороговане і завзяте, щоби тим собі вироблювати популярність, а не мають відваги сказати цїлому народови — обидвом народам, правди в очи, що таке обопільне вороговане, така загорілість дає спромогу користувати ся лише третьому нашим сумним положенєм і наносить великі шкоди обидвом народам, їх розвиткови і поступови і нашому краєви, в котрім таки мусимо разом жити і глядїти способів до порозуменя, змагати з обох боків, щоби погодити ся.

(Конець буде).

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Внутрішньо-полїтичні трудности в австрийскій полїтиці зросли наслїдком обструкциї в ческім соймі до того ступня, що мінїстер-президент бар. Бек був приневолений звернути ся до цїсаря і єму представити полїтичне положене на цїлогодиннім послуханю минувшої суботи в Будапештї. Наслїдком того розійшли ся всїлякі вісти по дневниках а именно подавано, що бар. Бек дістав повновласть на розвязане ческого сойму і держ. ради а деякі дневники звіщали про можливість уступленя мінїстерства.

Тимчасом мінїстер-президент на разї мав собі випросити повновласть лише що до внесеня предлоги про установу сталої комісиї угодової для управильненя национального питаня. Reichspost запевняє, що та вступна цїсарска санкция відносить ся не лише до ческих справ, але обнимає всї язиково мішані краї австрийскі. (Poln. Post заперечувала перед кількома днями сю вість і запевняла, що ся предлога не відносить ся до Галичини). Бар. Бек думає утворити всюди таку інстанцию, де є мішане национально населене. Тим розширенєм сего пляну що до »угодової комісиї« на всї инші краї думає бар. Бек, як запевняють в нїмецких кругах, закрити властивий свій замір — відроченя ческого сойму. Рівночасно побоюють ся в нїмецких кругах, що тим способом відразу розогнило би ся язикове питане з великою завзятостю. (Згадане висше заперечене Poln. Post можна скорше вважати яко протест з польскої сторони, котра не рада би, щоби в Галичинї висувано на дневну чергу справу язикового питаня). Ми вже згадували про те, що й дневник д-ра Крамаржа Den заявив ся проти того, отже здавалоб ся, що полїтичні сторонництва оглядають ся за иншою в тій справі дошкою спасеня, як бар. Бек.

Запевнювання після відбутого послуханя у цїсаря, що бар. Бек тїшить ся необмеженим довірем монарха, мають ціль заперечити розсіяним вістям, начеб мінїстерство наслїдком внутрішних трудностий мало уступити. Ми також думаємо, що коли має що упасти жертвою сих трудностий, то передовсїм се відбилоб ся на ческім соймі а відтак на держ. радї, хоч не дасть ся заперечити, що наслїдком ческого пересиленя становище мінїстерства стало вельми критичним, бо окрім ческого пересиленя нагромадило ся і деинде доволї трудностий для правительства Нїмецкі дневники представляють становище бар. Бека вельми загроженим і вважають єго посланництво і намаганя до полагоди ческо-нїмецкого спору безуспішним, бо для наміреної ним угоди нема нїгде прихильного настрою. Нїмцї не думають залишити обструкциї і тому правительство радить рідко скликувати засїданя соймові, сподїваючи ся, що наслїдком рідких засїдань соймових а відтак наслїдком деле ґ ацийної сесиї втихомирять ся пристрасти в Чехах. Бар. Бек мав би відтак замір внести в ческім соймі виборчу предлогу, котра вже виготовлена і в лонї мінїстерства не зустрінула ся з нїякого боку з опором.

Prager Tagblatt звіщає, що Чехи не хотять на волос уступати з свого становища, а бар. Бек після розмови з послом Маштальком мав дійти до переконаня, що ческі мінїстри хибно єго поінформували. З Праги доносять, що бар. Бек думає перенести спірні питаня з ческого сойму до держ. ради і сподївається тут найти певнїйші основи до полагоди спору. Нїмцї обстають при своїм домаганю национального поділу Чех, на що Чехи нїколи не згодять ся і заявляють, що не відступлять з історичного становища одноцїлости і неподїльности ческого королївства. При такім заостреню нїчого дивного, що розходять ся вісти про можливість далекосяглих змін.

Злука Босни й Герцоґовини з монархією Австро-угорскою стала тепер невичерпаною темою дневникарскої розправи. Як ми вже звіщали, повстає проти сеї злуки росийске і сербске дневникарство, коли тимчасом инші дневники вважають се питане порішеним і сподївають ся проголошеня сеї злуки в престольній річи на деле ґ ацийній сесиї. Однак на основі останних інформаций виходить, що спільне правительство не думає в сій хвилї проголошувати сеї злуки, бо дійсне положене представляє ся так, що Австро-Угорщина заняла Босну й Герцоґовину на основі Берлїньского договору без нїяких застороґ а впровадивши там европейский лад і культуру з великим накладом, сї краї в дійсности посідає і справа злуки представляє ся

лише зовсїм формальною, бож нїкому се не прийде на думку, щоби Австро-Угорщина мала сї краї коли небудь звернути Туреччинї. О тім всї переконані европейскі держави, а не тілько бар. Ерентальприготовив на ту можливість дипльоматичні круги, але й недавно цїсар відручним письмом до президента французского Фалльєра висловив сей замір, хоч він в тій хвилї не має бути довершений.

Ceske Slovo звіщає, що делеґат Кльофач має спросити всїх делеґатів славянських народностий з обидвох половин монархії на нараду, щоби порозуміти ся що до однодушного поступованя у військових справах а також що до Босни й Герцоґовини. На скілько успішне буде се посланництво дел. Кльофача, що бажає стати очивидно великим дипльоматичним керманичем, годї тепер ще сказати, але о много важнїйша є заява одного делеґата з угорских независимців оповіщена в N. fr. Presse. Сей делеґат заявив, що колиб виринуло в делеґациї питанє про злуку Босни й Герцоговини, чи то тепер чи пізнїйше, то угорска делеґация, на его погляд, не тілько не буде робити нїяких перепон, але навпаки радо повитає се, наколи будуть узгляднені давні історичні права Угорщини до сих країв.

Заграниця.

Справа ориентальних зелїзниць і проголошеня независимости Болгарії висунула ся наперед в заграничній политицї і живо занимає уми дипльоматів і политиків. Росия, як ми се звіщали, виступила з домаганєм, щоби рішенє справи ориентальних зелїзниць віддати европейским державам, що мали участь в берлїньскім договорі. Се домаганє Росиї викликало в полїт. кругах велике вражінє, бо побоюють ся, щоби се не викликало ревізиї берлїньского договору і порушеня питаня що до державно-правного становища Східної Румелії. Становище Росиї і остра критика европейского а особливо анґлїйского дневникарства в справі ориентальних зелїзниць може троха захитати болгарским правительством і приневолити его до уступчивости. Але що болгарске правительство нераз вже прилюдно заявило, що не зверне ориент. зелїзниці, отже не є виключене уступленє болгарского міністерства.

Друге важне питанє є проголошенє независимости Болгарії, котре Туреччина вважає яко casus belli. Болгарске правительство сподівається проголошенєм независимости Болгарії рішити всї трудности, які тепер єму насунули ся і тому напирало на князя Фердинанда та грозило навіть поданєм о відставку на случай відмови сему домаганю. Останні телеґрафічні вісти подають, що минувшої неділї в Тирнові **Болгария проголошена независимою державою**, що викликало велике одушевленє серед болгарского населеня і що там мав виїхати кн. Фердинанд з семею. Володар Болгарії буде носити титул царя.

Сї вісти викликали в молодотурецкім комітетї в Царгородї велике роздратованє. Сей комітет доси рівнодушно приглядав ся болгарским спорам, але тепер заявляє, що не бажає війни, але й не згодить ся на нїяке нарушенє грава і не злякає ся війни, колиб таке нарушенє послїдувало. Болгарска армія може спершу осягнути деякі успіхи, одначе наконечну побіду віднесе турецке військо.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: Теклї первм.; римо-кат.: Юстини дїви. — В четвер: руско-кат.: Евфрозини, Пафн.; римо-кат.: Вінк., Бриґідп.

— **Преосьв. Епископ Хомишин** виїхав вчера на 10 днїв на провінцию.

— **Протест.** Духовеньство деканата Городецкого, зібране на соборчику в Керници, дня 16. вересня одноголосно высказало своє обуренє з причини безпідставних напастий в политичних часописях на Їх Ексц. Впреосьв. Митрополита Шептицкого.

— **Чернихівска подія.** Вчера розпочала ся в Тернополї судова розправа проти 38 селян з Чернихова, обжалованих о розрухи дня 25. мая с. р. Розправа потриває кілька днїв. Проводить віцепрез. суду Льорек, обжаловує заст. прокуратора Левандовский; боронять адв. др. Голубович і др. Чикалюк. Покликано свідків 31. Акт обжалованя описує вперед перехід винайму рибацкого ревіру на Серетї коло Чернихова. Населенє противило ся видержавленю риболовлї, бачучи в тім кривду для себе. Перша лїцитация дня 2. липця 1907. не довела до висліду. В лютім с. р. оголосило староство другу лїцитацию на день 10. марця. Війт Чернихова, Лука Онищук, скликав тодї гром. раду і хотїв еї намовити до виарендованя права риболовлї, але рада не пристала на то. Мимо того Онищук з кількома поважними господарями та'йвйтом з Малашовець, Тимочком, прийшли на лїцитацию. Однак при лїцитациї удержала ся оферта ґр. Юлїя Коритовского. Гнїв селян звернув ся тодї проти Онищука, якому закинено, що „продав ріку ґр. Коритовскому". Критичного дня жандарми Олексюк і Жук патролювали по обох сторонах ріки, а до Олексюка прилучив ся двірский лїсничий Едвард Кіршнер. Патролюючі записали тодї Глиньского і Прокопова, які ловили рибу. Дальше стрітив Жук з Кіршнером Семка Германа і Мих. Чубатого, які ловили рибу на вудку. Відобравши їм видки, переходили через кладку, на якій стрітили дві жінки, з яких одна Текля Притуляк, потрутила Кіршнера так, що він мало що не впав до води, та обкинула его кіньским лайном. До того ще почала кричати, що він витолочує траву. На еї крик збігло ся багато жінок, що недалеко прали біле і бігли за Жуком і Кіршнером. Побачив то комендант постерунку Вуйцїцкий і хотїв записати імя тої жінки, а що она не хотїла сказати, як називає ся, провадив еї до війта. На обійсте війта, якого не було дома, збігло ся до 200 людий і кричали, що війт запродав ріку та жадали, аби его і Кіршнера видано в їх руки. Жандарми набили карабіни. Тодї з товпи почали падати каміне на жандармів. Вуйцїцкий візвав, розійти ся, але его не послухано. В тій хвилї упав стріл, а Кіршнер вийшов з хати війта і сказав, що до него стрілено. За хвилю, коли Кіршнер стояв за жандармами, упав другий стріл, а потім третий. Слїдство не викрило, хто стріляв, але від стрілів нїхто не був ранений. Наслїдком тих стрілів товпа ще більше заворушила ся. Жандармів прозивано і обкинено камінями. Вуйцїцкий знова взивав, щоби розійти ся, а коли сего не послухано, дав приказ стріляти. Упали при стріли, однак товпа не уступила. По другій сальві так само, аж по третій сальві люди розбігли ся, лишаючи 5 трупів і 11 ранених.

Так представляє ту кровавy подію акт обжалованя. При переслуханю обжаловані до вини не почувають ся. Приказів, розійти ся, не чули. Деякі з них зізнали, що стріляв Кіршнер З зізнань показує ся, що війт Онищук був зненавидженний в селї і по критичнім дни перевів ніч в лїсї.

— **Дефравдация на почті.** В пятницю вечером наспів з Відня до Тернополя поручений лист до тамошного купця Тайтельбавма з 2.999 марками. Сей лист сховав листонос Оберт, з тою думкою, що може вдасть ся его присвоїти. Однак купець сподївав ся грошевої посилки і навідував ся на почту. Тодї Оберт бачучи, шо грошей не вдасть ся украсти, вложив їх назад до коверти, залїпив і занїс Тайтельбавмови. Справа виявила ся, Оберта увязнено з почти а справу передано прокураторії.

— **Сьогорішній урожай на рос. Поділю**, був

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 161.

Про житє Із. В. і тяжкі обставини до праці і про „Правду". — Ґеорґ Обріст, перекладчик поезий Шевченка.

Чернівці, 1870, 18. квітня. З листу Із. В. до Олекс. Барвінського:

(Дальше).

Що там роблять мої дїти, ті забуті, занедбані, нещасні твори? Як вам не потрібні — а від сего (sic!) чим раз більше переконуюсь — то будьте ласкаві, менї їх відослати. Може з кінцем сего року буду в состоянію якийсь збірник моїх творів напечатати і радбим, щоб там нї Нечай нї друге не бракували.

У переднім твоїм письмі бажав ти, щоб я тобі дещось з моїх поезийок прислав. От так, братчику, і роблю. Привитай їх, пригорни їх, не цурай ся їх! Лиш одно мене болить, що я вам неодно вже прислав, но про них нї звісточки не чую.

Посилаю Тобі і мій збірник пісней. Як би Тобі мож Бережанців з ним познакомити, то бим дуже просив.

При другім виданю буде друге предслово.

От зле, що нема нїгде доброї біоґрафії нашого Т. Шевченка, менї її потрібно. Також потребував бим дещось про нашу літературу після Шевченка, про его наслїдників і про характер нашої Музи. Про се просив мене один учений Нїмець і я єму з Шевченка творів неодно під руки дав. *)

Ч. 162.

Про „Сборник пѣсней". — Житєпись Шевченка для Ґ, Обріста. — Читанка Ол. Барвіньского і и.

Бережани, 1870, 3. мая. З листу Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича.

За поезиї сердешно дякую; я зпоміж них дещо вибрав і заслав до „Правди" (у 5. ч. напечатають).

І за збірник пісень сердешне Тобі спасибі. Я познакомлю з ним тутешню молодіж. Жаль менї тільки, що ті гарні пісні прибрані в обвертку, на котрій напечатане „предисловіе" (чому не передне слово) не нашою мовою написане. Не гнївай ся за се слово, однакож нїде правди дїти. Правопись най буде, яка хоче, але язик повинен бути чистий. Сподїю ся, що в другім випуску инакше напишеш.

Посилаю Тобі біоґрафію Шевченка, котру я уложив собі після материялів поданих в Основі, щобись міг тому Нїмцеви допомогти. Добре було-б, якбись вистарав ся Основи; там є деякі важні критичні статї. Окрім того раджу покористувати ся Вечерницями, де єсть III лист з Кутора напечатаний (Кулїша) і Танячкевича: Відповідь Dziennik-ови literack-ому про Шевченка. Важне також: Taras Szewczenko, jego życie i pisma, napisał Guido bar. Bataglia, Lwów. — Колиб сей Нїмець по укінченю працю прислав мінї, то я-б не одно йому пораяв, бо познакомив ся я добре з Шевченком, читаючи про нього і переписуючи ся з Кулїшем.

(Дальше буде).

*) Мова очивидно про Ґеорґа Обріста, професора реальної школи в Чернівцях, котрий тодї приготовляв нїмецький переклад Шевченкових поезий. — *О. М.*

засалом пересічним. Озима пшениця дала не кепский урожай; порівнаючи гарно она вродила в брацлавскім повіті, де місцями збирали до 200 пуд. з десятини замісць звичайних 50—100 пуд., почасти в камянецкім і місцями в винницкім; низше пересічного врожай був в ольгопольскім, новоушицкім, літиньскім і гайсиньскім пп.; в літиньскім п. зібрано до 60 пуд., з десятини замісць звичайних 80 пуд., в гайсиньскім до 70 пуд. замісць звичайних 100—120 пуд.; в новоушицкім збирали місцями ледве 45 пуд. з десятини замісць 80—90 пуд. Яра пшениця дала пересічний урожай; в ямпільскім п. зібрали до 60 пуд, з десятини замісць 60—70 пуд., в ольгопольскім пов. 65—100 пуд. замісць 90—120 пуд., в гайсиньскім 70—90 пуд. проти 70 пуд., в новоушицкім п. місцями зибрали ледве 45 пуд. проти 90 пуд. Жито дало врожай близький до пересічного; гарно вродило оно в брацлавскім, почасти в камянецкім і ямпільскім пп.; в останнім пов. місцями зустрічає ся й кепский урожай. Низше пересічного урожай вийшов у ольгопольскім, новоушицкім і винницкім пп., де збирали місцями около 50 пуд. замісць 100 пуд., в літиньскім п. збирали до 65 пуд. проти 80 пуд. Овес дав загалом урожай низше пересічного; в брацлавскім п. збирали 45—100 пуд. проти 50—100 пуд., в ямпільскім п. 50—70 пуд. проти 80 пуд.; у винницкім пов. збирали місцями до 80 пуд. проти 60—120 п. Урожай ячменю трохи красший. В ольгопольскім пов. збирали 60—70 пуд. проти 70—80 пуд., в брацлавскім 50—150 пуд. проти 60—80 пуд.; гарно вродив ячмінь у проскурівскім пов.; в ямпільскім пов. збирали 70—80 пуд. проти 70—75 пуд. Просо й кукуруза обіцяють досить гарний урожай. Зерно не дуже гарне, хоча подекуди зустрічаєть ся й досить гарне.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В четвер дня 8. с. м. перший раз „Арсен Яворенко“ комедия в 5 дїях Бориса Грінченка.

В суботу дня 10. с. м. „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

— **З Бродів.** Загальні збори тов-а Руска українська повітова бурса в Бродах відбудуть ся дня 12. жовтня в понедїлок о год. ½2 зглядно о 2. г. в комнатах „Основи“. На дневнім порядкў: касовий звіт; вибір голови і 2 видїлових; внесеня членів; справа розширеня дому бурси. За видїл: *о. Софрон Т. Глібовицкий* голова. *С. Кушнїр* секретар.

— **Кандидати стану дяківского,** що бажають піддати ся іспитови кваліфікацийному, мають внести свої поданя до Митрополитальної Консисторії найдальше до 13. с. м., долучаючи до них метрику, свідоцтво моральности і свідоцтво шкільне. Іспит відбуде ся 16. жовтня т. є в пятницю по Покрові о год. 4. по полудни в канцелярії Архикатедрального Уряду парохіяльного.

Галицкий сойм.

Засіданє з дня 5. жовтня 1908.

По відчитаню петиций палата полагодила в першім читаню справу удїленя дозволу повітовій раді в Скалатї на затягненє позички 80.000 К на будову дороги Скалат-Іванівка-Качанівка.

В дальшій загальній дискусиї над звітом краєвого банку заберали голос пос. Сеник і Козловский, а по промові справоздавця п. Гупки, сойм приступив до подрібної дискусиї. Промовляли кс. Стояловский, Кендзьор, Мілевский і Т. Старух, почім палата приняла банковий звіт у всїх читанях.

З дневної черги полагоджено кілька дрібнїйших справ, а широка дискусия розпочала ся над подїлом громади Ляшки мурованї на дві громади, почім принято внесенє адмінїстрацийної комісиї на подїл громади.

По відчитаню зголошених внесень маршалок замкнув засіданє, назначаючи слїдуюче на нинї.

Телєграми

з дня 6. жовтня.

Чернівцї. Вчера отворено буковиньский сойм.

Царгород. Розійшла ся тут чутка, що болгарскі війска переступили на ріжних місцях границю. Порта заперечує сим вістям.

Париж. Мінїстер загр. справ Пішон мав вчера перед полуднем конференцию з росийским мінїстром загран. справ Ізвольским, з турецким амбасадором Наумом-пашею, а по полудни з амбасадором анґлїйским, італїйским і Зєдин. Держав. Нинї рано приняв болгарского аґента дипльоматичного. Наради відносили ся до балканьских справ.

Берлїн. Berl. Tagebl. доносить з Царгорода: Ниняшного або зовтрішного дня рішить ся питанє: мир чи війна? Всякі познаки вказують, що міродатні турецкі круги навіть молодотурецкі жадають війни, бо упокоренє Туреччини викликало би зріст реакциї.

Льондон. Times доносить з доброго жерела, що анґлїйске правительство видало розказ, аби цїла анґлїйска фльота на Середземнім морю зібрала ся коло Мальти і ждала дальших приказів. Та фльота складає ся з 6 военних кораблїв, 4 панцирників, 3 кружляків і 18 протиторпедовцїв.

Загреб. Дневники доносять, що XIII корпус дістав приказ вимаршу до Босни. До Загреба прийде VII корпус з Темешвару.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 28. вересня до 4. жовтня 1908:

	за 50 клґ.
Пшениця	10·00—10·20 К
Жито	8·15— 8·40 К
Ячмінь броварняний	7·50— 8·00 К
Ячмінь на пашу	6·50— 6·80 К
Овес	6·20— 6·45 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Просо	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	8·65—10·00 К
Горох на пашу	0·00— 0·00 К
Бобик	6·00— 6·25 К
Конюшина червона	58·00—65·00 К
Конюшина біла	70·00—47·50 К
Конюшина шведска	38·00—48·00 К
Тимотка	65·00—75·00 К
Рїпак зимовий	13·85—14·25 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль	38·00—50·00 К
Насїнє льняне	9·75—10·00 К
Льнянка	10·00—10·50 К

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, ресторация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 5. с. м.: Др. Вітолд Левицкий, Седмаки; Іван Рудзїньский, Станиславів; о. Володимир Скоробогатий, Москаліївка; Данило Цурковский, Станиславів; Василь Горчиньский, Мельниця; Александер Зубрицкий, Перемишль; Роман Зобків, Княгиничі; Стефан Кузик, Княгиничі; о. Андрей Пеленьский, Княгиничі; Александер Ваврик, Підкамінь; Микола Величковский, Шупарка; о. Іван Городецкий, Павлокома.

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЄ приладженє до потреби руских сьвящеників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилошанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. вже напечатане за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли в сїм роцї. Третя вийде в слїдуючім роцї. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8° обнимають. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву. Пересилка наступає франко безпроволочно. (1—3)

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвящениках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодовань в сумі вісїм і пів мілїона корон.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів
важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґорук. З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 218. Львів, четвер дня 25. вересня (8. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Полїтика д-ра Трильовского в соціялїстичнім осьвітленю.

(Конець).

Вказавши д-рови Тр-му, що треба мати відвагу до великих річий, до проголошеня солїдарности угнетених народів, зазначує, що до такої полїтики треба — довгого віддиху, а радикали пригадують своїми окликами і погрозами того Нїмця, що кричав у своїй кнайпі: суспільне питанє мусимо розвязати, хочби ми мали тут сидїти до півночи! В. Фельдман докоряє д-рови Тр-му, що він в анкетї, устроєній Krytyk-ою, заявив ся проти автономії Польского Королївства, в користь росийского централїзму, хоч був ще засадничо за независимостю Польщі — що опісля усунув ся з »тактичних« причин від антипруской маніфестациї, а відтак пішли потоки рекримінаций і неґациї. „Ставте тим способом на найнизшім щебли „народного самолюбства“, а тим способом не дійде до федералїзму, ані до порозуміня. Вже послїдовнїйшим був Будзиновский з своєю девізою: чим гірше — тим лїпше!“

Руско-польске питанє, каже В. Фельдман, не є місцевою справою, а має вельми далекосягле значінє і тому також Русини повинні підготовляти підвалини в суспільности, вилїзти з львівского багна, і промовляти до народу, до обох народів иншою мовою! Тимчасом з погроз радикалів не сила промовляє, але розпука і длятого Фельдман радить не попадати в зневіру, бо она може зродити події, котрі спільну, руску і польску будучину, відсунуть на довгі лїта.

В сїй хвилї, каже Фельдман, важить ся доля народів, довершує ся пересиленє в цїлій Славянщинї, творить ся добір природний сил. Громадять ся сили давного ладу і визиску, а окремо прихильники нового житя, опертого на працї, ідеї свободи і рівноправности народів. Сї нові сили ще не зорґанїзовані, але они є. „Отже не виходїть напроти сеї зірниці з піснею розпуки, котра родить події розпуки. Великим і справдешньо людским гадкам треба промощувати шлях з обидвох боків, орґанїзувати ся по обох боках, пізнавати ся обопільно, прилюдно розправляти, щоби вияснити свої кривди, домаганя і напрями, словом і пером, одній і другій суспільности, се, чого не знає, а іменно: справу автономії народів, федералїзму, пропорциональних систем голосованя. Радить отже з цїлою силою нищити бациль загорілости і заслїпленя та варварства, та більше вірити в культуру і працю, як в середники терору, котрі є розпукою і поглублюють лише пропасти та виповняють сї пропасти гадюками на цїлу вічність!

Отакі погляди висловлювали ми нераз, взиваючи до орґанїзациї і до орґанїчної культурної працї, але зустрічали ся лише з глузованєм, що се полїтика сервілїзму і опортунїзму. Нехай отже затямлять собі ті панове, котрим варварскі галабурди видають ся одинокими способами до осягненя нашої народної рівноправности, що говорить В. Фельдман, а говорить він те саме, що недавно також висловив Пернерсторфер в Ukrainische Rundschau, дораджуючи руским послам виступати парляментарними способами і з достоїнством!

Годить ся і се затямити, що каже наостанку В. Фельдман:

„Ширім переконанє, що справа вільної Польщі є тїсно звязана із справою вільної України-Руси, що одна і друга можлива є лише в справдї демократичнім устрою, не визискуючім нї народу, нї чоловіка, ані працї, робім се — а буде зростати сьвідомість, кріпшати воля і творча здібність, хоч (така вже доля людских справ) побіда не можейти таким скоримкроком, як наше бажанє (щож, коли у нас мусить бути або всьо, або нїчо і то відразу і тому звичайно кінчить ся тим, що з великого шуму — нїчо!)

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Ческе пересиленє тривае дальше. Мінїстер Прашек переспрaвляв з керманичами ческої полїтики, щоби їм пояснити наміри мінїстра-президента бар. Бека, котрий прибуде до Праги для здїйсненя сталої комісиї угодової. Орґан хлїборобників ческих Venkov заявляє, що подорож бар. Бека до Праги, бодай що до Чехів, може мати лише інформативний характер, бо Чехи не можуть в нїчім уступити і не уступлять. Narodni Politika запевняє, що ще протягом сего тижня рішить ся доля правительства. Narodni Listy взивають на основі заяв многих рад громадских, щоби ческі посли не робили нїяких уступок нїмецкій обструкциї.

Нїмецко-радикальне дневникарство вже наперед не віщує нїякого успіху змаганям мінїстра-президента. В нїмецкім радикальнім таборі занимають ся тепер пильно справою перенесеня обструкциї до держ. ради. Оден з проводирів нїмецких радикалів висловив ся, що Нїмцї тому не боять ся ческої обструкциї в держ. радї, бо самі Нїмцї там дальше будуть вести почату в ческім соймі обструкцию. Тепер, говорив він, мусимо поставити порішенє ческо-нїмецкої справи і перевести поділ краю на двї національні части. Як в 1897 році було нашим окликом: геть з язикови розпорядками, так тепер нашим кличем повинно бути: перше лад в Чехах, а до того часу не буде анї сойму анї парляменту!

Отсе стає найпевнїйшим доказом, що Нїмцї не хотять допустити до виборчої реформи і тому ведуть обструкцию і грозять нею держ. радї. На всякий спосіб гарні вигляди для краю і держави, де такі галабурдники як Вольф et comp. починають верховодити!

Урядова Wiener Ztg. оповістила відручні письма цїсаря в справі влученя **Босни і Герцоґовини до Австро-Угорщини.** Дотичні письма цїсаря до президентів мінїстерств бар. Бека і д-ра Векерля звучать: Я уважав за відповідне розтягнути право моєї зверхности над Босною і Герцоґовиною і примінити право дїдицтва мого Дому до тих країв та надати їм рівночасно конституцийні уряженя. Залучаючи Вам рівночасно відпис моїх відручних писем, які також з того приводу посилаю до мінїстра мого Дому і заграничних справ та до спільного мінїстра скарбу, взиваю Вас, аби по думцї § 5. зак. з дня 22. лютого 1880 р. Дн. д. з. ч. 18 зарядили, то треба в цїли внесеня подрібних заряджень в державній радї«. Рівночасно вийшла цїсарска проклямация до народів Босни і Герцоґовини.

Заграниця.

В Тирновї, старинній столицї Болгарії, склала ся в неділю вельми важна подія, проголошенє Болгарії самостійною державою, а кн. Фердинанда болгарским царем.

Тим способом розірвала Болгария останню звязь, яка її лучила з Туреччиною. З великим напруженєм жде тепер весь полїтичний сьвіт на те, що супроти сеї події почне Туреччина.

З Царгорода звіщають, що Туреччина бажає обминути війну і лише в такім случаю її виповість, наколиб в Македонії проявили ся заворушеня. Тридержавний союз буде держати ся в сій справі однодушно, а останні зїзди бар. Еренталя з Тіттонїм і секретаром Шеном неперечно приготовили порозуменє в тих справах. Італія запевняє, що не має нїяких заборчих намірів на Балканї, а буде берегти лише своїх материяльних інтересів і поступати ме в порозуменю з Берлїном. Тимчасом Анґлія, Франция і Росия підготовляють якусь спільну акцию, але колиб навіть дійшло до війни між Туреччиною а Болгариєю, то она буде зльокалїзована. З Петербурга зві-

щають, що Росия вимагатиме при ревізиї Берлїньского договору відчиненя Дарданелїв.

В Болгарії з нагоди проголошеня независимости панує незвичайне одушевлене. В Софії відбула ся ілюмінация, а тисячна товпа з військовою музикою устроїла манїфестациї перед дипльоматичними заступствами держав і перед палатою князя. Явив ся наслїдник престола (бо цар Фердинанд був тоді в Тирнові) у вікні, промовяв до народу і закінчив окликом: най живе болгарске царство!

Росия виступить з предлогою ревізиї Берлїньского договору.

Дописи.

З Сокальщини.

(Пошануймо себе. — Слово на часї).

Хочеш приєднати собі пошановок у других, то вжеж перед всїм пошануй сам себе. А ту ось що хвиля заявляємо, що богато слїдів татарскої культури а властиво некультурности приостало ся у нас. »Русское Слово« звіщає urbi et orbi ось що: »Самосудъ Гуцуловъ надъ украиньскимъ агітаторомъ. О. Попель изъ Долгополя хлопами побитый...« Ну, геройство не аби-яке! Єсть чимто повеличати ся перед сьвітом і нашим християнським народом, для котрого ся ґазета виключно видає ся! Хто же сей о. Попель? Та вжеж Русин, як кождий з нас, іще добавком сьвященик. Не радше нам жаліти, що подібна подія скоїла ся[1]), якою може хиба тілько сволоч корчемна повеличати ся. Сумно і вельми сумно! що так далеко відбігли ми від народів культурних. Такого рода геройских подвигів богато у нас в послїдних часах склало ся, ось хотяй би ся славна буча на руїнах замку галицкого, побите д-ра Дудикевича в часї аґітациї виборчих, а вжеж не аби яка почесть стрітила о. Давидяка в »Народнім домі« у Львові, в тім осередку рускої культури...

Простїть за слово: Таке поведене то вже крайне простацтво, котре нам Русинам не приєднає пошанівку у других народів. Час вже найвисший, щобисьмо зориєнтували ся в положеню. Бурдами корчемними не попремо нашої справи, тілько її зогидимо і здискредитуємо в очах розумних людий. Нам згідно і безнастанно зєдиненими силами трудити ся треба, щоби нарід морально і материяльно піднепалий двигнути, бо тілько тоді будучність наша. Бучами, ширенєм зневіри і апостазиї не придбаємо єму добра, тілько прискоримо єго упадок,

Гаразд і щасте тогді заволодіє в нашім народї, коли тойже научить ся пошанувати закон Божий, бо тогді тілько зуміє він і сам себе і других ушанувати, стане тверезий, ощадний, честний і по християнськи повсюду поводити ся зуміє, словом, в нїм взбудить ся достоїньство чоловіка. Просьвіта і добробут у него заволодіють. — З просьвіченим і зажиточним народом всї числять ся, з дїдами і гайдамаками нїкому дїло, над ними переходить історія до порядку дневного.

Вельми доконечно, щоби наше дневникарство вже раз присвоїло собі християнську етику, щоби ушановало і себе і той нарід, котрий заступає. Бо вжеж обкидати болотом і наносити чинну зневагу тим, котрі не є з нами одного віроісповіданя — се не гуманно, се не по християнськи!

[1]) О. Попель заперечував сю вість, розсївану кацапами. *Ред.*

В кінцї зауважати мушу, що не писав я се задля того, щоби заслужити собі на нові аплявзи »Дїла« і єго корифеїв. В 74. роцї житя вже за пізно трохи дебют розпочинати... Від 1848 року почавши дивлю ся тверезим оком на все, що у нас дїє ся — бачив различного рода еволюциї серед нашого народу, лише не бачив нїколи такої вражди неутомимої супротив Бога і закону Єго сьвятого, як се нинї бачу, не бачив також такої лютої ненависти супротив тих, котрих провидїнє Боже поставило на сторожі закона свого сьвятого, котрі збудили руський нарід до житя, котрі жертвували майно своє на здвигнене єго інституций, котрі все і всюди твердо за ним постояли. На таку чорну невдяку находимо приклади хиба серед диких жителїв Патаґонії.

Кінчу словами псальмопївця: »Благословений той нарід, котрого паном Бог єго« (Ф. 143) а додаю від себе: Позбавиш нарід сего Пана, то ти вже єсь а він стане дикою звірюкою. Се пишу також на адресу сих панів, котрі у нас просьвітними виданництвами занимають ся.

О. К. Селецький.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антоній унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульцї кацапів до Почаєва і Києва. „Волынець“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і єго »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщині за останних 20 лїт і в 1908 роцї).

Недавно висловив ся оден високий державник про Брідщину отсими словами: »На вас звернені очи цїлої Галичини і ви єсьте предметом журби многих державників«. Було се з нагоди голосно заповідженої прогульки до Почаєва і Києва. Нам удало ся вглянути в глубини сеї цїлої акциї і тому хочемо подати деякі інформациї ширшому загалови і міродатним чинникам для виснованя потрібних послїдовностий. Підпольна робота протикатолицка в Брідщинї почала ся не від нинї. Однакож не набирала она ніякого значіня, бо по перше не уживано єї яко полїтичного атута. Колиж тілько подружились наші москвофіли з всеполяками старанєм всїляких Ценьских, ми знаючи ідеї кацапів, вже тоді надїялись всїляких кацапских затїй, дарма, що першим їх вибранцем став porządny starorusin о. Ефинович. Колиж наступили вибори до державної ради а ще більше до сойму, москвофіли висунули обох менерів і узискали їх вибір з попертєм Поляків і правительства. Щоби однакож діпняти рівночасно дещо і для своєї ідеї, старали ся палочними розбоями промостити дорогу своїм ідеям. Таким робом хотїли они за одним заходом знищити роботу Українців над народом, котра за останних 20 лїт принесла в брідскім повітї великий хосен, а також хотїли приподобатись деяким міродатним чинникам. Тим то на жаль дізнали они навіть попертя там, де не належало. Колиб однак хто думав, що наші хитрі Малороси пішли в службу всехполякам виключно тілько за нїпрощо, так тяжко помиляв би ся. Тому і коли минуло весїльне похмілля всеполяків з кацапами і прийшлось їм у купі жити, коли приглянулись собі обопільно, почали одні других соромитись. Всеполякам ставало соромно, що одружились з медведем, котрого кіхті впились в їхнє тїло, а наші кацапюки, що стілько наляялись Баденюків, соромились признати ся, що они звичайні собі »Козловщики« та лаполизи, що за мандати матадорів беруть по „ланитї« від своїх же і служать панам.

Тим то надїючись як найскоршої розлуки, перші побажали при помочи наших зрадників знищити двайцятьлїтний наш доробок над народом, а другі побажали вкорінити свої ідеї в нарід і попрацювати для »бєлого царя«, для общерусской ідеї. Дотепер бо окрім кількох аґітаторів платних з Бродів серце народу було чисте, привязане до своєї Церкви і народности, глухе на всякі ворожі підшепти так, що наші селяни, вийшовши случайно для заробітків до Росиї, перекрадались через границю, щоби тільки могли висповідатись після католицкої віри. А що до народности, то і згадувати не треба, всякий москаль б в їм так чужий як і Турок. Се вельми дратувало наших надграничних кацапів, тому коли їхні амбасадори заробили паньскої ласки, попертє міродатних, почали з сего кувати для себе капітал. Перш усього забажали отже навязати зносини з заграницею і вибрали дорогу через Почаїв. Акция почалась ранійше сего року і мала проявити ся великим манїфестацийним походом з богомілєм до Почаєва і Києва. Що такі були заходи, доказом буде розмова митрополита о. Антонїя, відомого голови місионарского зїзду в Києві, з одним нашим молодим унїятским сьвящеником. Як се склало ся, розповімо дальше.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Евфрозини, Пафн.; римо-кат.: Вінк., Бриґіди. — В пятницю: руско-кат.: † Івана Богосл.; римо-кат.: Діонїза.

— **Гарні два торжества** відсьвяткувала сими днями тернопільска громада. В неділю 4. жовтня — пишуть нам звідтам — посьвячено місце під будову нової міскої церкви при дуже численній участи народу. При сїй нагоді зібрано кількасот корон на будову церкви, котра чейже вскорі стане завдяки енергії о. пароха тернопільского і жертволюбивих і патриотичних парохіян. Того самого дня урядили товариства „Боян« і „Громада“ концерт в честь 60-лїтя Кирило-Методієвского брацтва. Гадка се дуже популярна, тому не диво, що публика заповнила салю „Міщаньского Брацтва“ по береги. Програму виконано досить добре, беручи на увагу короткий час, в якім хор „Бояна“ мусїв підготовитись. Найкрасше випали продукциї фортепянові, які виконав п. Василь Барвінський запрошений зі Львова. Трудні композициї Лисенка (Nocturno cis-mol), Новака, Блюменфельда та Шопена виконав як найкрасше та виказав зрозуміне композитора і велику вправу та техніку, яка сьвідчить про сериозну і богато обіцюючу працю. Публика нагороджувала пянїста за сей труд оплесками та щирим желанєм „Щасть Боже“. таким талантам, Що до вступного слова та промови то скажемо, що були добре обдумані і виголошені, хотяй мало посьвячено спомину самим братчикам, з котрих деяких перед самим вінчанєм арештовано (пр. Костомарова) а других тяжко покарано. Така згадка сильно впливає на менше обзнакомлених міщан, яких доволї було на концертї. По концертї бавилась молодїж в салї „Бесїди« на дохід „Селяньскої Бурси“. Побажатиб, аби подібні концерти уряджувано в честь Федьковича, Шашкевича і пр. частїйше по наших містах. — *Р.*

— **На будову рускаго (народного театру у Львові** зібрано по конець вересня 206.720 К

99 с, з чого на останний чвертьрік припадає 1.535 К 20 с.

— **Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan.** Гей, гей! Їхали в шістьдесятих роках XIX в. в Холмщину наші сьвященики, Попелї, Цибики, Криніцкі, щоби повертати на православє вірних своїй Церкві унїятів. Селяни-унїяти в Холмщинї мали більше серця для своєї Церкви чим частина унїятских сьвящеників в Галичинї, здеморалїзованих москвофільством. Холмскі селяни йшли на Сибір, не бояли ся каторги, передирались через австрийску границю до Кракова, щоби в тамошній рускій унїятскій церкві висповідати ся і запричащати ся. А наші сьвященики-емігранти відкинувши совість на бік, при помочи жандармів почали московщити і оправославлюкати тамошних руських селян. Не помогли баґнети, не вдїяли нїчого засуди на каторгу, без вороття лишили ся наші сьвященики-емігранти серед свого духовного стада. Видано закон про релїґійну терпимість і 120 тисяч селян, які уходили за православних, перейшло на латинський обряд і стало Полякамь. Ликуй, великодержавна Россіє, радуйте ся душі померших сьвящеників-апостатів! Се ваша заслуга! А уміла платити Росия своїм вірним рабам-сьвященикам. Маркил Попель, що найбільше причинив ся до введеня православя в Холмщинї, не зістав православним епископом в Холмі. Єго іменовано архіреєм, членом „сьвятїйшого синода“ в Петербурзї. Інакшими словами сказати: Попеля пустили в дураки! Відчув се болючо Попель, коли писав до Богдана Дїдицкого: „Мой другъ Богданъ Андреевичъ! Меня съ повышеніемъ перевели исъ Холма въ Петербургъ. Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan“. (Гл. »Вѣстникъ Народного Дома« ч. 6. з 1908 р. стор. 121). Так платять ренеґатам і апостатам! А Попель не одинокий, якому в сей спосіб заплачено. Пізнїйший емігрант Наумович був так одушевлений заплатою, яка стрінула єго в Роснї, що зажив отрую!

— **Бездонна зарозумілість, чи може що гіршого?** Недоспілий кандидат на посла п. Іван Тивонович видає в Відні ґазетку п. заг. „Чорна Рада“ і старає ся в нїй доказати, що крім него нема більше порядних людий на сьвітї. В ч. 13-ім оплював він (уживаємо єго власного терміну) зпосеред народовців: Вахнянина, Барвіньского, Олесницкого, Володимира і Миколу Шухевичів, Романчука, Нагірного, Цегельского та Днїстрянського, яких зве льокаями Баденїх, Шептицких, Сапігів, Дзедушицких ітд. Цегельскому закинув Тивонович, що за уступленє з редакциї »Дїла« дістане пенсию (мабудь від Поляків) в квотї 7.200 К. Навіть Лозиньский стоїть в очах Тивоновича в политицї на рівнї з Баденім, а Будзиновского називає „ноторичним і явним руским шпіцлем“. Звісна річ, що в нас кождий Русин родить ся вже невдоволеним политиком, тому і п. Тивонович чув себе управненим, видати такий острий суд про руских политиків. Але забув п. Тивонович на приповідку: Швець знай своє шевство, а до кравецтва не мішай ся! і почав критикувати руских професорів львівского унїверситету, Колессу, Студиньского і Рудницкого, яких зве „постогнуючими доцентами“ а поверх сего „Сапіжинцями“ і „Баденївцями“. П. Тивонович має вже навіть привиди. Він твердить, що на унїверситетского доцента дістанесь також небавом Старосольский, зять Шухевича, а шваґер другого зятя Рожанковского; оден зять має репрезентувати ex-offo український соціялїзм (хтось прецї — мусить, щоб Дашиньский і тате Адлєр мали і „Русина“ на показ); а про другого зятя — написало недавно навіть „Дїло“, що попросту перекинув ся в rorządn-ого“. Стільки п. Тивонович. Хиба досить на одно число! Не знаємо, чи п. Тивонович такий бездонно зарозумілий, чи... божевільний!

— **„Народна Торговля“ в Сокалї** стала отворена з днем 1. с. м. Склад містить ся в домі „Просьвіти“.

— **На руский курс ґімназияльний** в Копичинцях вписало ся 60 учеників самих Русинів. Науки удїлюють два кваліфіковані учителї. Ґімназияльний комітет поробив заходи, щоби дістати дозвіл властий на перетвореніе курсу на I клясу приватної ґімназиї.

— **Наука релїґії в Римі** є в міских і державних школах предметом надобовязковим. Дивувати ся сему годї, бо прецінь мінїстром віроісповідань і просьвіти є тепер в Італії оден з стовпів масоньских, Рава, а президентом м. Риму бувший великий майстер льожи Вел. Сходу, жид Натан. На єго внесенє лїберальна і радикальна більшість римскої ради мунїципальної знесла науку релїґії в міских школах, що викликало серед загалу населеня столицї велике обуреніе. Однак державний закон зовсїм не виключає науки релїґії в народних школах. Она може відбувати ся, если родичі учеників того зажадають і зобовяжуть ся оплачувати кваліфікованого учителя релїґії. Тимто римскі католики постановили зібрати потрібні фонди а складки зберає дневник „Corriere d'Italia“. Складки пливуть так щедро, що в двох днях зібрано на ту ціль кілька тисяч лїрів.

— **Бороди небезпечні для здоровля.** Власти санїтарні в Пітсбурзї в Америцї видали між иншими також і таке розпорядженє, щоби мужчини, котрі носять довгі бороди, казали їх собі від часу до часу десінфекционувати, бо нечистї бороди можуть розносити такі заразливі хороби як шкарлятина і другі. Особи, котрі би не десінфекционували своїх борід, мають бути поставлені під догляд санїтарний і будуть змушені обстричи свої бороди або заплатять кару за то, що дїлають на шкоду для публичного здоровля.

— **Дрібні вісти.** Промислову виставу в Ярославі, замкнену онодї, звидїло около 50.000 гостий. — До провіреня умового стану Мирослава Сїчиньского покликала палата радних лїкарів-психіятрів проф. д-ра Генриха Гальбана і д-ра Кольберґера з Кульпаркова. — Директора Вайсмана, який допустив ся дефравданії в „Związk-y kredyt.“ у Львові, арештовано вчера і відставлено до слїдчої вязниці. — В Ігровицї, тернопільского повіта, згоріли онодї три господарства. В огни втратив житє селянин Біскупский, який вбіг був до горіючої хати подивити ся, чи там нема дїтий.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя $7\frac{1}{2}$ вечером).

В четвер дня 8. с. м. перший раз „Арсен Яворенко“ комедия в 5 дїях Бориса Грінченка.

В суботу дня 10. с. м. „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

— **З перемиской епархії.** Новопоставлені пресвитері дістали отсї сотрудництва оо.: Петро Лазорко в Стебнику, Брон. Гробельский в Лежайску, Іван Цегелик (управл.) в Карликові, Іван Чичула в Спасові, Йос. Ганяк в Верхратї, Юл. Татомир в Самборі, Волод. Боднар в Молодичі, Ром. Куцїль в Сїняві, Евг. Адрианович в Боляновичах, Мих. Прокурат в Мокротинї, Теод. Грушкевич в Михайлевичах, Мих. Білас в Бітлї і Алекс. Трешневский в Зїболках. Дальше поставлені сотрудниками оо.; Он. Малецкий (самост.) в Острobожі, Волод. Котис в Чайковичах, Кар. Давидович в Бобятипї, Ант. Твердохлїб в Олешничах, Іван Логиньский в Бутинах, Ник. Стецишин в Липі, Йос. Лїшиньский в Угерцях-незабитовских, Зин. Флюнт в Ульвівку і Мих. Дороцкий в Нижанковичах. — Завідательства дістали оо.: Мих. Дяк в Яселї, Іван Калимон в Лівчицях, Іван Ганасевич в Чукві, Теод. Піх в Східницї, Іван Лїщиньский в Унятичах, Мих Наклович в Медвежі і Анат. Козак в Ковотопах. — О. Іван Парилович, парох в Злоцкім, назначений деканом мушиньским на місце увільненого на власне прошеніе о. Гр. Копистяньского; о. Антін Бескид, парох в Тарнаві, іменований деканом яслиским, а о. Семен Колодїй в Волї-

---

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 162.

Про „Сборник пѣсней“. — Житєпись Шевченка для І. Обріста. — Читанка Ол. Барвіньского і и.

Бережани, 1870, 3. мая. З листу Олекс. Барвіньского до Ізид. Воробкевича.

(Дальше).

Сю біоґрафію будь ласкав мінї відослати, коли вже не буде треба. Можеш задержати і довший час. Рад би я, щоб праця та була ґрунтовна і без помилок, у які звичайно попадають Нїмцї, пишучи про Славян.

При тій спосібности відсилаю Тобі з подякою Квітчинї драми.

Читанка моя вже прийнята в радї шкільній. Сподію ся, що незабаром почне ся печатанне.

Твої книжки з поезиями (між ними і Нечай) находять ся у Осипа у Львові. Добре, що можеш спромогти ся на виданне їх. Тільки треба-б їх поправити, щоб виданне гарно вийшло.

Всякі пояснення що до Шевченка готов я чинити на Твої запитання.

Ч. 163.

Житє в Чернівцях. — Румуни-Русини. — Про Із. Воробкевича.

Чернівці, 1870, 10. мая. З дневника Григорія Воробкевича.

В Чернівцях якось лекше віддихаю, тому відай, що дома, тому відай, що на чужинї бракувало менї відваги, бракувало і гроший до думного виступленя. А тут люди, — ци злі, ци добрі, — знакомі, знають мене, а я їх добре.

В службу зараз по моїм приїздї зі Львова вступив і пильнував еї неперервно аж до тепер. Роботи чимало! Компанії дуже численні в Чернівцях і стоять мене много гроший.

Бувєм онодги в румуньскім театрі. Дуже мірно грали і сьпівали, але проте сипали ся брава довольно. Кожда корова своє теля лиже — помислив я собі тай пішов, — ні, тай сказав ще то і Румунам.

Стосунки межи Румунами а Русинами на Буковинї незносні, то есть по містах, бо народи в згоді хотїли би жити, та інтелїґенция не допускає до того, дрочить хортами одно племя на друге, аж фе!

Я належу до Бесїди румуньскої і рускої по справедливости, бо батько був Русин, а мати чиста Румунка; — треба подїлити любов на оба племена, треба, як би тілько можна, обоїм одною мірою мірити, треба вознести ся верх партиїв.

Ізидор працює моц і гризе ся бідолаха, бо має слабовиту жінку, котрої шкода, бо добра і делїкатна душа в неї.

Ч. 164.

Про критики п. Бажаньского і Геслього на муз. твори Із. В-а.

Львів, 1870, 30. мая. З листу Осипа Барвіньского до Із. Воробкевича.

Зовсїм лишня річ була, дорогий мій приятелю, опрокидати передомною несправедливе осудженнє твоїх творів музичних через Бажаньского і Геслього. Я був твердо переконаний о твоїм великім талантї музичнім, що обявляєть ся уже в тих невеличких думках Шевченкових, чуючи відсьпівану думку: „Ой чого ти почорнїло“. Я чув, що той дух (колиб се тілько духом назвати можна) початкує в сих думках і здобуває для себе уже тут славу, що той дух обявить ся незабаром в цїлій своїй величинї в твоїм обширнїйшім творі, котрого я ще мовчки вичікую і здаєть ся, надія моя не одурить мене. Все те думав я, чуючи Твою композицию „Ой чого ти почорнїло“ — і мене не збили з толку нї бреднї Бажаньского нї молодецька сьмільчаковитість пана Геслього.

(Дальше буде).

Миговій містодеканом яслиским. Завідателем жовківського деканата поставлений о. Іван Савчак в Замочку. — О. Алекс. Дуркот в Явірках назначений ординариятским відпоручником в ц. к. окружній шкільній раді в Новім Торзї. — Крилошаньскими відзнаками надїлені оо.: Мих. Стецїв в Чайковичах і Як. Косоноцкий в Подільцях. — Презенту на Бобнець дістав о. дек. Йосиф Пелех. — Правительство продовжило дотацию з релїґійного фонду на дальший оден рік приходским сотрудникам в Тарнавцї, Валяві, Пелнї, Добрусинї, Подемшинї, Михайлевичах, Яблінцї, Далевій, Новім містї і Новій-веси. — Кан. інституцию на парохії дістали оо.: Генр. Ільницкий на Торчиновичі, Ник. Бурмич на Папортно, Кар. Король на Луку і Теодоз. Дуркот на Ждиню. — Завідательства дістали оо.: Пав. Кикта в Полянах-суровичних і Григ. Максимович в Смерековцї.

Наука, штука і лїтература.

— **Нива**, часопись посьвячена справам церковним і суспільним, в чч. 18. і 19. з д. 1. жовтня, містить отсї статї: Чорносотенна Сотерияда. — Ad majorem Poloniae laetitiam. — Голоси з кругів духовеньства в справі популярного видавництва для народу. — Голос чужинця про наші церковні відносини. — Т. Урбанї. Т. Ic. Що католицкі богослови могли би і повинні зробити зглядом росийскої Церкви. — Реформи в найвисшій церковній управі. — Сьвященики а сойиялїзм. — Бібліоґрафія. — Всячина.

— **Малюнки для народа**. Московскі фірми „лубочного“ мальованя від часу до часу випускали малюнки українського змісту, — яко ілюстрациї до пісень, то-що. Тепер такі малюнки виходять і в инших містах: наприклад, — в Одесї, відоме видавництво М. Карагодїна видрукувало в лїтоґрафії Тіля 2 малюнки, на канвовій сїтцї, для вишиваня (в 4 і в 5 красок). На однім малюнку — неначе-б то побитова сценка: чоловік лежить на землї, а жінка його бє; до того — підпис: „била жінка мужика, за чуприну взявши“. Убранє на постатях — українське. (Малюнок з сим змістом доволї часто зустрічаєть ся в продажі і на стїнах у нас на Вкраїнї).

Другий малюнок — „Тарас Бульба“. Намальовано біля хати з садком, ту сцену, як Т. Бульба збираєть ся, закачавши рукави, бити ся з синами. Обидва малюнки чинять доволї противне вражінє... Одначе, не маючи собі чогось кращого, приступного в цїнї, наш люд охочо купує сї мальованя. Малюнки, що ми бачили, куплено в Київі, на базарі. Давно бродить чутка, нїби-то наші артисти-малярі мають випустити дешеві народні малюнки добірнїйшого змісту й красшого виконаня, — але досї ще той намір не справдив ся. Однак ми чули вже певну звістку, що незабаром має видати ряд дешевих українських малюнків для народа Ф. Красїцкий, той, що недавно випустив портрет Шевченка. (»Рід. Край«).

— **Виставка картин у Кременцї**. В кінцї серпня у Кременцї, волинської ґуб., відкрила ся виставка картин. На виставцї є картини Васнецова, Верещаґіна, Пимоненка, Платонова й инших. Крім того виставлено богато картин місцевого художника Сафонова; між ними впадає в око особливо одна, досить велика, дуже гарно вбрана українскими рушниками. На картинї змальовано Шевченка, за столом, у великій задумі, неначе відповідно відомому його віршови: „Думи мої, думи мої“... Навкруги Кобзаря витають постати його мрій: гетьмани, козаки й постати жіночі. Обличя кобзареве змальовано дуже живо й виразно. Картину сю виставляно в Київі, скілька років назад, коли »Київске литературно-артист. Общество“ вряжало виставку українських мальовничих творів.

— **Сьвітова бібліотека** ч. 1. *Леонід Андреєв.* Оповіданє. Чернівцї 1908. Заходом др. Л. Когута і Фр. Коковского. Цїна 35 сот. Ч. 2. Антін Чехов і Медвідь, Осьвідчини, Кальхас; цїна 30 сот. Добірних а дешевих книжок нїколи не буде богато. Тому то й ми витаємо отсе нове видавництво „Сьвітової бібліотеки“, яке поставило собі за задачу дати нашій суспільности добру а дешеву лєктуру. „Сьвітова бібліотека“ — як заповідають видавцї — буде містити самі лучші твори нашого і чужого письменьства, а щоби дати можність всїм купувати книжки, визначено можливо найнизшу цїну, бо лиш 10 сот. від аркуша друку на гарнім папері. Плян видавництва на найблизшу будучність є такий: „ч. 3. А. Чехов: „Дядько Ваня. 4. Стрінберґ: „Батько“. 5. Ібзен: „Дика качка“. 6. Мультатулї: Дрібні оповіданя. 7. А. Чехов: Дрібні оповіданя. Дві перші книжочки »Сьвітової бібліотеки« представляють ся доволї гарно, а про їх зміст ручать вже самі назвиска авторів. Додамо ще, що актівки Медвідь і Осьвідчини се потрібний вклад до репертуару наших аматорских театрів. В справах редакцийних просять видавцї звертатись до п.: Ф. Коковского, ред. »Буковини«, Чернівцї, Петровича 2, а в справах адмінїстрацийних до д-ра А. Когута, директора »Селяньскої каси« в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2. Книжки можна замовляти в редакції »Буковини«, розпродаючі дістануть 20% опусту.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 6. жовтня 1908.

По відчитаню петиций розпочала ся дискусия над звітом правничої комісиї про чинність VI. департаменту кр. видїлу (шупасництво і жандармерия). Комісия внесла: 1) Сойм приймає звіт кр. видїлу з дїяльности департаменту VI за час від 1. вересня 1906 р. до 30. цьвітня 1908 р. до відома. 2) Сойм поновлює свої ухвали з років 1901, 1905 і 1907, які відносять ся до утворення нових судів окружних і повітових та взиває з цїлою рішучостию правительство, аби: а) оно зарядило безпроволочне отворенє окружного суду в Чорткові, б) отворило як найшвидше окружні суди в Бялій, Бохнї, Новім Торзї, Мельцу, Ярославі і Жовквї, а також повітові суди в Баранові, Майданї, Руднику, Ягольници, Озерянах, Краснім, Підкамени, Стрілисках нових, Устріках і Заваловицях, в) щоб провірило, чи заходить потреба утворити повітові суди в Козлові і Маґерові. 3) Сойм взиває на ново правительство, аби оно внесло зміну дотеперішного закона про кватерунки жандармериї в тім дусї, аби кошти того кватерунку були поношені державним скарбом. 4) Сойм взиває на ново правительство, аби при закупнї предметів для жандармериї узгляднювано виключно краєвий промисл. 5) Сойм взиває на ново правительство, аби воно завело польску мову в урядованю жандармериї в краю. 6) Сойм поручає краєвому видїлови, аби безпроволочно приступив до виконаня соймової ухвали з дня 6. марця 1907 р. в справі твореня по повітах в краю домів заосмотреня й виховання убогих сиріт, занедбаних дїтий або наражених на занедбанє.

В дискусиї над сим звітом промовляв перший пос. др. Евген Олесницкий, потім п. Т. Старух, Стапіньский, Стояловский і правит. комісар ґр. Лось, а вкінци пп. Скварко, Швед і Дудикевич.

О год. 2·20 по пол. перервано дискусию, а маршалок замикаючи засїданє, назначив слїдуюче на нинї.

На сїм засїданю поставили внесеня між иншими: пос. Куровець в справі пошукованя сельвіну в копальнях в Калуши, пос. Макух о зміни закона про правне становище народних учителїв, пос. А. Старух о заснованє староства в Балигородї, пос. Т. Старух о достарчуванє соли для товару в повітї бережаньскім а пос. Думка о сю саму справу для тернопільского повіту.

Інтерпеляциї внесли пос. Макух в справі останних студентских арештовань в дрогобицкім повітї; пос. Куровець в справі беззаконного переводжуваня екзекуциї за залеглі податки в селї Кадобна через податкового екзекутора Ал. Патика; пос. Т. Старух в справі нешанованя прав рускої мови через староство в Бережанах; пос. Кивелюк в тій самій справі що до копичинецкого податкового уряду і гусятиньского староства а також в справі нешанованя прав рускої мови через галицкі скарбові власти та в справі упосліджуваня руских сторін через ті власти та в справі розділу державних запомог в громадї Антонівка.

Телєґрами

з дня 7. жовтня:

Будапешт. Ґенерал-майор Ренен, комендант австро-угорского війска в Новобазарскім санджаку, дістав дня 29. вересня приказ, аби приготовити все, що потреба до безпроволочного вимаршу війска. У відручнім цїсарскім письмі до мінїстра загр. справ бар. Еренталя заряджено опорожненє Новобазарского санджаку з австро-угорскої залоги.

Софія. Болгарске правительство вислало до всїх своїх заступників урядову нотифікацию про оголошенє независимости Болгарії.

Льондон. Бюро Райтера дізнає ся, що анґлїйске правительство не може згодити ся на зміну постанов берлїньского договору без рівночасної згоди на то инших держав підписаних на тім договорі Анґлїйске правительство мусить відмовити своєї згоди на зломанє берлїньского договору, а признанє вже довершених подій робить зависимим від згоди инших держав, а передовсїм Туреччини, яка є безпосередно інтересована.

Відень. Цїсар санкционував ухвалений гал. соймом закон в справі утвореня окремої адмінїстрацийної громади Константівка з части двірского обшару в Зубачівцї, жовківского повіта.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 7. с. м.: о. Гр. Тимчишин, Кропильники; о. Іван Черевко, Корчмин; Мир. Петро Гайдучок, Рогатин; Ом. Кандяк, Броди; о. Ник. Герасимович, Лешнїв; о. Кость і Володимир Кузик, Радимно; Іван Ільницкий, Унятичі; о. Северин Борачок, Яйківцї; Антін Перемибіда, Журавно.

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЕ приладжене до потреби руских сьвящеників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилощанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. вже напечатане за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли в сім році. Третя вийде в слїдуючім році. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8° обнимають. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву. Пересилка наступає франко безпроволочно. (2—3)

Працюйте і щадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, удїляє позички на скрипти за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизациїна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки	2,795.183 К.
Позички удїлені	3,410.684 К.
Удїли членьскі	234·398 К.
Цїнні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Видав і відповідає за редакцию Семен Ґолук.

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 219. Львів, пятниця дня 26. вересня (9. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.—
Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 сот. від стрічки.

Злука Босни і Герцоґовини з монархією.

(+) Вижидана від кількох днїв злука Босни й Герцоґовини з австро-угорскою монархією вже є довершеною подїєю. Сї краї заняла Австро-угорска монархія наслїдком постанов берлїньского договору в 1878 р., в котрім не висловлено виразного визволу зпід турецкої зверхности, і доси управляла ними. В дїйсности отже сї краї входили в склад монархії, хоч злука їх формально не була проголошена, і особливо під управою бувшого мінїстра Каллая двигнули ся з довговікового занепаду до високого розвитку культурного і наровo-господарского. В 1880 р. влучено Босну і Герцоґовину до австро-угорскої цлової области, в 1881 заведено там загальну військову службу а 1882 цивільну адмінїстрацию і тим способом затирали ся слїди в тих краях давного турецкого володарства а входив европейский державний лад.

Проголошене Болгарії независимим царством наслїдком відмови турецкої конституції, вимагало також усталеня державно-правного становища Босни й Герцоґовини. Із зміною внутрішних відносин в тих краях і в управі треба було усунути се баламутство, яке могло би було виринути наслїдком віднови турецкої конституції що до мнимої зверхности султана над сими краями, а також запобігти можливим коромолам великосербских аґітаторів. Монархія поробила протягом лїт великі вклади, щоби довести сї краї до европейского ладу і стану і тим способом набула право власности, хоч оно не було формально висловлене берлїньским договором, до сих країв, котрі обнимають 928 квадратових миль і числять около 1½ мілїона населеня хорватско-сербского, роздїленого на три части вірoісповідні (православні около 45%, католики около 20%, а музулмани около 35%).

З проголошенєм злуки Босни і Герцоґовини Австро-угорска монархія заявила готовість стягнути війска свої з Новобазарского санджаку, наколи Туреччина признасть право монархії до згаданих країв, а тим самим монархія заявила, що не має нїяких заборних намірів що до Македонії аж по Солунь, хоч тим не зрікає ся признаних їй берлїньским договором прав до доріг по Солунь. Се проголошене злуки висловлене в цїсарских відручних письмах, котрі подаємо рівночасно на иншім місци, виданих до мінїстра-президента бар. Бека, до мінїстра заграничних справ бар. Еренталя, до спільного мінїстра скарбу і управителя Босни й Герцоґовини бар. Буриана і у відозві до населенців сих країв

Отвертим лишено питане правнополїтичного становища Босни й Герцоґовини у внутрі монархії, щоби тим способом в теперішнїй хвилї не викликувати нових трудностий і спорів, чи Босна й Герцоґовина має бути влучена до австрийских країв, чи до угорских, чи до Хорвациї. Сею справою будуть занимати ся обопільні парлямен и, австри ский і угорский і спільні деле гациї.

Відручні письма цїсарскі про злуку Босни і Герцоґовини.

Урядова Wiener Ztg з д. 7. жовтня с. р. оповіщує отсї письма відручні цїсарскі:

Любий Бар. Бек! Я бачив ся с п о н у к а н и м р о з т я г н у т и п р а в о с в о є і з в е р х н о с т и н а д Б о с н о ю й Г е р ц о ґ о в и н о ю і п р и м і н и т и п р а в о н а с л ї д с т в а м о г о Д о м у д о т и х к р а ї в т а н а д а т и ї м р і в н о ч а с н о к о н с т и т у ц и й н и й у с т р і й. Пересилаючи рівночасно відпис моїх відручних письм, які я сучасно видав до мінїстра мого Дому і заграничних справ і до спільного мінїстра скарбу, взиваю Вас, щобисте по мисли §. 5 закона з 22. лютого 1880 р. Дн. зак. держ. ч. 18 вчинили, що належить ся, в цїли внесеня потрібних предлог в державній раді.

Будапешт 5. жовтня 1908.

Франц Йосиф в. р.
Бек в. р.

(Таке саме письмо вислано до мінїстра-президента угорского д-ра Векерле).

Любий бар. Еренталь!

Перенятий незмінним переконанєм, що високі культурні і полїтичні цїли, для котрих австро-угорска монархія підняла ся обсади і управи Босни й Герцоґовини і що важкими жертвами осягнені висліди дотеперішної управи можуть бути обезпечені лише відповідним потребам устроєм конституцийним а для єго заведеня одначе витворене ясних і уладжених відносин правних обидвох тих країв неминучим услівєм, розширяю право своєї зверхности на Босну й Герцоґовину, а заразом впроваджую право наслїдства мого Дому на ті краї. В цїли заяви моїх мирних замірів, які мною при тім неминучім зарядженю кермували, розпоряджую опорожнене Новобазарского санджаку з війск моєї армії доси там уставлених.

Будапешт 5. жовтня 1908.

Франц Йосиф в. р.
Еренталь в. р.

Любий бар. Буриян! Я рішив ся примінити право моєї зверхности як і наслїдство мого Дому також до Босни й Герцоґовини. Рівночасно пересилаю Вам відозву звернену до населеня обидвох тих країв і поручаю Вам, щобисте вчинили що належить ся в цїли беспроволочного оповіщеня. Яко незмінну цїль маю перед очима і є се моєю сильною волею запевнити населенцям Босни й Герцоґовини горожаньскі права.

Крім личної свободи і запевненя охорони власности, обичаїв і звичаїв, береженя домашнього права і свободи печати, котрі вже запоручені єствуючими законами, має бути віддана під законну охорону свобода переселюваня як і тайна листова, вже й тепер бережена, дальше юдикатура через дотичного судію, право петиционованя, право товариств і зборів. Перенятий переконанєм, що конечним є витворене інституциї конституцийної супроти культурного стану населеня і потреби поруки законно признаних горожаньских прав, заряджую, щоби потребам населеня що до відповідної участи в полагодї краєвих справ вдоволено в підставою краєвої репрезентациї в видї відповідним віроісповідним відносинам, як і унаслїдженому суспільному укладови населеня. Репрезентацийне тїло, яке має бути утворене, збудоване на засадї репрезентациї інтересів, має бути можливо вірним відсьвіденєм єствуючих в обидвох краях відносин народних, віроісповідних і полїтичних.

Для того мають визначні достойники, що передують просьвітою і становищем, населенцї міст і сїл вибирати представників в окремих куриях, а вибори будуть окремо відбувати ся після ісповідань, щоби тим способом охоронити не лише добру згоду між віроісповіданями, але крім того запевнити кождому ісповіданю відповідних представників. Обсяг дїланя боснїйско-герцоґовиньского сойму обійме длятого побіч повітових репрезентацій, які мають бути введені, законодатне право і контролю що до управи і правної опіки Босни й Герцоґовини. Щоби населеню сих країв дати докази мого поважного змаганя до обезпеченя єї прав домашних, взиваю отсим Вас, щобисте по мисли тих засад виробили відповідний начерк конституцийного устрою, так щоби се могло бути як найскорше введене в житє.

Будапешт 5. жовтня 1908.

Франц Йосиф в. р.
Буриян в. р.

Відозва до народів Босни й Герцоґовини!

М и Ф р а н ц Й о с и ф I, цїсар Австриї, король Чех і т. д. Апостольский король Угорщини до населенцїв Босни й Герцоґовини.

Коли перед людским віком наші війска переступили границї ваших країв, запевнено Вас, що не вступають яко вороги, але яко приятелї з сильною волею усунути лихо, від якого ваша вітчина

довгими роками тяжко страдала. Слів тих, висказаних у важких хвилях, додержано. Відносини в ваших краях спокійною дїяльностю і запопадливою творчостю доведено до щасливої будучини. Нині можемо з великою радостю сказати: зерно тодї кинене в зворушену землю принесло богаті плоди. Ви повинні оцїнити сї почування, яко добродійство, що замісць насили і гнобленя настав порядок, що оборот і торговля розвивають ся безнастанно, що зазначив ся уморальняючий вплив вищої просьвіти і що розвинула ся ваша вітчина. Маючи сю цїль перед очима, вважаємо нинїшню хвилю відповідною, щоби дати обидвом сим краям новий доказ довіря, щоби піднести їх на вищий ступінь політичного положеня, дати їм конституційний устрій і тим способом витворити сильні законодатні підвалини для репрезентациї їх житя і потреб. Маєте забирати голос, коли буде рішати ся про справи вашої вітчини, котра так, як доси, має мати окрему управу. Однак в цїли заведеня конституційного устрою є невідкличним услівєм витворити ясні і недвозначні відносини правні обидвох країв. З того поводу, як і памятаючи на звязи, які лучили в давних часах наших предків на престолї св. Стефана з обидвома сими краями, розширяємо право нашої зверхности над Босною і Герцоґовиною і бажаємо, щоби також право наслїдства нашого Дому найшло примінене в обидвох сих краях. Культура і добробит найде у ваших краях сталий осїдок.

Населенцї Босни й Герцоґовини! Серед великих старань, які окружають наш престол, старанє о ваше добро материальне і духове в будучинї і не буде останним. Вводимо рівне право для всїх перед законом, участь в законодавстві й управі краєвими справами, рівну охорону всїх. Свобода кождого горожанина і добро цїлости будуть провідною зорею нашого володарства в обидвох тих краях. З певностю покажете ся достойними того покладаного у вас довіря, відповісте на него преданностю і вірностю нашому Дому. Сподіваємо ся, що запанує гармонія між володарем а народом, ся найцїннїйша порука всякого державного поступу.

Франц Йосиф.

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антонїй унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульцї кацапів до Почаєва і Киева. „Волынець“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і его »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщинї за останних 20 лїт і в 1908 роцї).

(Дальше).

В липни сего року вибрав ся оден наш сьвященик в товаристві до Почаєва. Чомуж би нї? Стільки пишеть ся о о. Віталїю на Почаївскій горі, чомуж би его не пізнати. Так бо і там унїятский сьвященик не буденьщина, тим то ледви злїз з фіри, вже зявив ся опікун в особі якогось хулїґана обдертого, що навязав ся проводити гостий по почаївскій лаврі. Ледве наш сьвященик відвязав ся від него, де не взяв ся якийсь батюшка, бувший дячок брідский і сей став за чіченона. На послїдок запросив галицких гостий до митрополита о. Антонїя. Митрополит Антонїй — постава здорова, стать величава, поздоровкавшись з гістьми, попросив сїдати і давай »спрашівать«.

Тут треба замітити, що українськоï мови майже зовсїм не розуміє, що буде вельми характеристичне для архіерея, котрому підлягає кілька мілїонів Українців. Та де більше розмова розводилась, наші гостї більш розчаровувались. Митрополит Антонїй показав ся вельми вузкоглядний. Для приміру подамо, що одна з перших его заміток була, що наш сьвященик „оббритий“ і порівнав его з актерами. Назвав наш обряд ополяченим, бо мовляв у вас в св. Юрі нема іконостаса, та що женщини ходять за вівтар. Колиж наш сьвященик відмітив, що і наш обряд забороняє женщинам вступу в »сьвятая сьвятих« тільки се вийшло декуди в звичай задля тїсноти наших домів Божих, коли завважав, що і на сходї є храми величаві як прим. Софійский собор, де нема іконостаса, о. Антонїй прикусив губи. Та вже справдї впровадив его наш унїятский сьвященик в клопітливе положенє, завважавши, що в Росиї скасовано старий спів церковний, тропарі і т. д. а введено чужий нам напів. Се потвердив о. митрополит словами, »так у нас се іспорченє, у вас же древнїй напів«. Між иншими жалував ся о. митрополит Антонїй, що наш Ексн. Кир Андрей не відвідав его, візитуючи над границею і замітив злобно: »убоял ся Рима«. На те замітив наш сьвященик, що замітка ся неоправдана, бо візитуючи над границею наш Високопреосьвященний терпів тяжко на ногу, та що з візитами приватними не потрібує нїгде оповідатись, а колиб чого бояв ся, то хиба хулїґанів в Росиї, котрі чоловіка беруть в опіку ледво з воза злїзе. Тут саме проговорив ся о. митрополит Антонїй ось як: »Ну так небезпечно у нас не є, а от ми надіємо ся на Преображенє від вас пятьдесять тисяч прочан, як нам обіцяв ваш посол Марков«.

Відтак похвалив господина депутата і зазначив, що важнїйші промови присилає ему до апробати »хотяй, додав, з него в Вєнї сьміют ся«. Сей висказ заінтересував слухаючих гостий галицких. Не вжеж господин депутат розширив виборчий округ ч. 65 аж поза Почаїв, на перекір австрийскому мінїстерству? А на чию користь? Чи для поширеня австрийскої ідеї повибирали галицкі міродатні круги таких депутатів?

По з мітцї одного з галицких гостий про надмірне число сект в Росиї, що також роздратувало о. митрополита, гостї відійшли, очікуючи вістки що до паломництва тих пятьдесять тисяч Галичан і сповненя надій аранжерів.

Та надійшов день 18 серпня, а з ним страшне розчарованє. Прочани не зголосились, отже русско народная орґанїзация в Бродах взяла ся мобілїзувати в трох кацапских селах, як Чехи в Брідщинї, прочан з даровим переїздом до Киева і харчованєм. Господин депутат Марков вернувши з Росиї, поблагословив на „вокзали« в Бродах прочан на даровое перевезенє і около 150 збаламучених аґітаторами з звісним Ничаєм на чолї, поїхали на поклон матушкє. Радувались тільки наші місцеві опікуни, мовляв »szopka udała się nam«, тай думали, що буде можна сего факту ужити для політичних цїлий. Тільки на дармо. Раз що поїхали з Брідщини люди від всеполяків зависимі, друкарі з друкарень польских, учителї і учительки, котрим видно безкарність була запевнена, та до того кільканайцять обряду латиньского! Так, кий має два кінцї. Се власне характеристичне, що перед поїздкою, оден з матадорів в повітї спитав одного сьвященика: »Jak ksiądz myśli, czy szyzma dałaby się chociaż trochu tutaj wprowadzić?« Не будемо повторяли сего, що о прогульцї відоме з часописий, тілько для заокругленя вісток додамо, що так як наші орґанїзатори путешествія розчарувались, так в порівнаню до сего розчарованє в Почаєві було страшне. Отже не пядесять тисяч, іно всего сто пядесять гостий. І то самі хапуни, що коби наїстись і напитись, а купувати воду почаївску, Листок почаївский, всїлякі релїквії не було кому. Так отже се правда, що „зарубежні“ се жебраки, що тільки і дивлять ся в твою руку а ту і своїх »істинно рўсскіх« хапунів досить а каси порожнїють. Отже се правда, що сказав колись Саблєр: »Коли я бачу при дверях чоловіка скуленого, так я вже певен, що то ґалїцкой русскій по пособія«. Та в Почаєві дали їм тільки їсти. і то не їсти, але жерти, баж на пятьдесять тисяч приготовили. Не диво отже, що другого дня при відїздї була сволоч така спита, що не хотїли і слухати маючого найлїпші кацапскі інтенциї отца Віталія, але відай якийсь ревнтий котрогось »bardzo porządnego księdza« як представляє їх „Dziennik“, на самім початку нагорної проповіди о. Віталія затяг наше славне дякївске: — е — мнооотая лїта«... аж о Віталій з досади плюнув, а наші хулїґани не пішовши звичаєм »русскіх« під благословенїє, потягли хутчій до ваґонів, щоби склонити тяжкі голови на спочинок.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: Івана Богосл.; римо-кат.: Діонїза. — В суботу: руско-кат.: Калистрата м.; римо-кат.: Франца Борджа.

— **В справі змін в єрархії** нашій духовній подав перед кількома днями „Ґалїчанїн“, а за ним польскі дневника вість, що ректор духовної семінариї д-р Жук має стати суфраґаном Є. Е. Митрополита, а відтак заняти місце Є. Е Епископа Чеховича. Можемо на основі певній заявити, що ся вість є звичайною видумкою тим більше неприличною, що назначує вже наслїдство Владицї, котрий є в повній силї віку і з великою ревностию і пожертвованєм сповняє свої обовязки архіерейскі. — Такі самі сензацийні вісти пускає „Русский Селянин“ про вибір рускаго членa краєвого видїлу, висуваючи то п. Скварка, то Кивелюка, то Ганчаковского. Відоме trifolium „Ґалїчанїн“, Dziennik Polski і „Руский Селянин“ — се відома кузня таких сплетень, які спільно кують ся а потім їдуть в сьвіт.

— **З Галича** доносять, що заходом тамошнього нотаря п. Гузара відкрито наново заснїчену Читальню „Просьвіти“. Стало ся се дня 20. вересня. Сей день буде памятним для народних відродин славного колись города Галича, в якім заволодїла була міщаньством кацапщина. Поки що вписало ся до Читальнї 40 членів, але будучність призбирає їх більше. Наслїдком сеї події кацапня попала в скажену лють, бачучи, що ґрунт усуває ся їй під ногами. В ночи по заг. зборах Читальнї вибито шиби в помешканю п. Гузара, але кацапских розбишак спіймано ще тої самої ночи і всаджено до „холодної“. Народна праця п. Гузара найде всюда щире і заслужене признанє, дав би Бог, аби стала також приміром по иншых наших містах і селах.

— **Землетрясенє.** В ночи з вторника на середу дало ся відчути у Львові доволї сильне землетрясенє двома наворотами. Першим разом коло год. $10^3/_4$ тривало около пів мінути, другим наворотом коло год. 2 тривало поверх мінути. Найсильнїйше відчули землетрясенє мешканцї узгір докола Львова як в сторонах

цитаделї і Високого замку, а також на висших поверхах камениць в середмістю. Про него доносять нам ось як:

Землетрус у Львові, який учули населенцї в ночі з 6 на 7 жовтня, дав ся особливо сильно відчути в улицї Собісчини (бічна ул. св. Войтїха коло Високого Замку). Часописи подали численні описи вражінь, які викликала ся подія у ріжних осіб, тож не від річи буде, коли і я подїлю ся з читачами вражінем, яке я відніс тої ночи. Зі сну пробудило мене пуканє до шиби вікна. Я став наслухувати і переконав ся, що походить оно від удару мосяжних кільцят при занавісї над вікном. За хвилю видало ся менї одначе, що хтось ходить по комнатї, а пізнїйше ліжко зачало підо мною колихати ся. Позаяк вже перед двома роками чув дворазовий трус землї, сейчас догадав ся я, що й тут ходить о те саме, лише в більших розмірах. Вискочив я проте з ліжка, але в тій хвилї почув я як наш дім (ул. Собісчина ч. 5) почав незвичайно сильно колихати ся в напрямі з заходу на схід. Маятник годинника, висячого на стїнї почав колихати ся в противнім (як звичайно) напрямі і ударяючи о пружину, яка вибиває години, викликував через те дивний звук. Колиханє дому тревало з яких 10 секунд, а коли я поглянув на годинник, була год. три чверти на 11 перед півночию. Зійшовши з моєї комнати (яка є на першім поверсї) на діл, дізнав ся я від одного з моїх братів, що й він вставав рівночасно, бо чув сильне колиханє дверий. Колиханє хати відчув лише я, може длятого, що моя комната находить ся на поверсї в формі вежі і чутливійша була на дїланє землетрусу. Порівнуючи мої вражінє з описаними в часописах вражінями инших осіб я переконаний, що як раз з нашій околицї землетрус дав ся найсильнїйше відчути, бо була хвиля, в якій менї здавало ся, що хату зовсїм з основ вирве. *Др. Богдан Барвінський*

В каменицї під ч. 39 при ул. Театинській мешканцї, думаючи що каменица валить ся, вибігли на улицю. Часть каменицї так зарисувала ся, що мешканців єї дельожовано. Так само попукала 4-поверхова каменица на розї улиць Вірменьскої і Гродзїцких. Сильно відчули потрясенє стражаки на ратушевій вежі. Здавало ся їм, що вежа похилила ся, а приписували се сильному... вихрови, який тодї шалїв над містом. Загалом порушила ся підчас першого потрясеня землї вся околиця Львова. Так само дало ся чути землетрясенє у цїлій східній Галичинї, на Буковинї, на російскім Поділю, в Румунії і на Угорщинї. З ріжних місць східної Галичини доходять вісти про потрясенє землї.

З Підволочиск доносять нам: Ві второк о год. 11. вечер. чути було землетрясенє кілька секунд в напрямі зі сходу. Сильнїйше мало бути в Жмеринцї (Росия), так що заряд зелїзничий контролював мости по сторонї російскій, з тої причини нічний поїзд до Підволочиск прийшов зі значним опізненєм. *В.*

Днесь 6 жовтня о 11 годинї (час середно европ.) в ночи далось чути тут в Білобожници сильне трясенє землї, яке тривало 5—6 хвиль — з напрямом від півночи до півдня — трясенє землї попередив глухий гук підземний рівно 5—6 хвиль триваючий. 9 осіб рівночасно спостерегло в хатї дрожанє і замітне колибанє обстанови домової — бренькіт вікон і скла; — долівка мов на моклавинї филювала, а стїни і дах тріщали. Цїлий сей день віяв сильний вихор з західної сторони. *С.*

В ночи з дня 6 на 7 с. м. около год. 11-ої в ночи дало ся чути в Переволоцї коло Бучача досить сильне землетрясенє. Многих мешканців села збудив зі сну гуркіт, при чім мало ся вражінє, що цїла постіль трясе ся. Одній женщинї, що мешкає в старій лихій хатї, здавало ся, що хата валить ся, так що з переляку аж захворіла. Кажуть декотрі, що трясенє повторилось два рази і тревало кілька хвиль. *Д.*

В Коломиї поспадали образи зі стїн. В Городенцї відчуто глухий лоскіт під землею. В Залїщиках позарисовували ся стїни домів, а так само в Грималові. В Монастирсках столи і крісла захитали ся. В Золочеві настала панїка, так що богато людий вибігло з ліжок на двір. Одним словом землетрясенє, доволї рідке у нас явище, нагнало страху неодній родинї.

Осередок землетрясеня, як подає астрономічна обсерватория на львівскій политехнїцї, віддалений на схід від Львова на яких 500 кільометрів, отже лежить десь коло Камінця подільского. Характер его не є вулканїчний лише тектонїчний, значить, десь глибоко під землею запали ся поклади підмиті певно водою. Другий наворот потрясеня землї коло 2. год. по півночи був далеко слабший і був неначе відгуком першого. Ґеольоги пояснюють се тим, що потрясенє облїтає докола землї і повертає на то само місце по яких двох годинах і дає ся легко відчути Можливо, що і тепер так було.

— **Вистава народного мистецтва.** Коло різдвяних сьвят с. р. має бути в Київі вистава виробів українськой народної промисловости і мистецтва, яку уряджає місцеве „Кустарное Общество“. Сими днями уряд київского „Кустарного Общества“ вже розіслав, за підписом свого голови, М. Суковкина (предсїдателя київской земской управи) запросини до сеї вистави. На виставі мають бути тільки ті річи, що належать до творів народного мистецтва. В запросинах нагадує ся про надзвичайно вдатну виставку „Общества“, що була в 1905. роцї (в Київі), і висловлює ся надія, що виставa 1909-го буде не згірша, бо сподївано, що і в сїй виставі возьмуть участь і земства, і багато поодиноких осіб, котрі мають у себе всякі річи з ознакою народної творчости. На виставу приймати муть найріжнїйші вироби, нові і стародавні. Будуть такі віддїли: гончарство (посуди, кафлї, забавки), ткацтво (вироби полотняні, вовняні, з затканими взорами); особлива увага буде звернена на килими й плахти); вишиванки; плетені вироби (з соломи, лози і т. д.); вибійка; вироби шкуратяні (викладки на кожухах то-що); різьблені й мальовані з дерева, каменя, скла, металїв то-що; роблені квітки, музичні інструменти; фотографії й малюнки (убраня, побутові сцени, краєвиди). Останний речинець прийманя посилок для вистави — 15. сїчня 1909 р. Засилати посилки треба в Київ, з городский музей.

— **Памятник Адамови Міцкевичу.** В Парижи утворив ся комітет для відкритя памятника великому польскому поетови Адамови Міцкевичу. В комітеті беруть участь видатні представники французкої лїтератури, науки й умілости. Ініциятива збудованя памятника належить письменникам — братам Лебльон.

— **Дикі каштани** можна зужиткувати до чищеня плям товстих з материй чорних і ясних. Сьвіжо опалі каштани збирає ся, розкравує на чотири части і сушить. На ніч заливає ся горячою водою (на повну жменю кавальчиків каштанів 1 літр води) а на другий день зливає ся вода, потираючи перед тим руками каштани, в иншу посудину і перетирає ся заплямлені материї.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского рускаго народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В суботу дня 10. с. м. „Барон циганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 11. с. м. перший раз „Марійка“ народний образ зі співами в 5 дїях А. і В. Мрштіка (з ческого).

Ві второк дня 13. с. м. „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 дїях М. Гоголя.

— **Іменованя і перенесеня.** Мінїстер судівництва в порозуміню з мінїстерством справ внутрішних увільнив радника висшого суду краєв. Фльор. Малиновского від функциї предсїдателя при судї мировім для заведеня обезпеченя робітників від нещасливих пригод у Львові, а на єго місце іменував радника суду краєв. Марк. Фединьского предсїдателем, дальше радника суду краєв. Йос. Пйонтковского другим а радника суду краєв. д-ра Альфр. Мінца третим заступником предсїдателя в повисшім

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 164.

Про критики п. Бажанського і Геслього на муз, твори Із. В-а.

Львів, 1870, 30. мая. З листу Осипа Барвінського до Із. Воробкевича.

(Дальше).

Се опечатане й заадресоване до Вахнянина передам взавтра рано.

Коломийки Бажанського і Заповіт Шевченків композициї Лисенка розстараю ся.

Незабаром дістанеш 5. ч. „Правди“, де буде конець моєї відповіди Кгај-еви. Будь теж такий добрий, напиши менї колись при спосібности, як судиш Ти о сїй відповіди і що говорять на теє люде другі, н. пр. редактор „Зорѣ буковинской“. Немало мене втїшить як почую я хоть би й прикре слово про свою п е р ш у працю печатану.

(Далї поясняє Ос. Б. Воробкевичеви слово „титар“).

Ч. 165.

Дещо з буковиньской полїтики 1870 р.

Чернівці, 1870, 6. липня. З дневника Григорія Воробкевича.

В полїтиці австрийскій сумно. Мінїстерство одно розвязує ся, друге запроваджує ся, а так виходять люде на верх, котрі і не снили нїколи мінїстрами бути. От як і Петріно, неслужившій нїгди в етатскій службі, а тілько отличившій ся краснорічивостию своєю в сеймі буковиньскім.

Розвязав ся парештї і сейм царства (Reichsrath) в Відни — і гай! вибирати нові депутати! Закипіло у всїх провінциях, навіть в нашій маленькій Буковинї; увихають ся Румуни, Русини, Німцї і Поляки, але тільки поверхні верстви общества. Нарід. властивий наш хлїбороб, полїтично мертвим єсть і не понимає, о що річ іде.

Также і мене пропонували Русини на кандидата в заставнецкім округї виборчім. Я не приймив, бом знав, що не буду вибраним. Мартинович приймив ся намість мене кандидатури. Румуни зі своєї сторони положили в кандидати в р у с к и х о к р у г а х своїх Румунів, опріч Віжниці, бо там якийсь Кушнїр, Русин, кандидує. Вуйко мій, Козуб, старає ся вибраним бути в Заславнецкім, єго і Румуни протеґують, бо він ся мнить коренним Румуном тай годї! А говорити і писати добре або хоть середно по румуньски — дасть Біг!..

Щом не приймив кандидатури, знов щом ся осьмілив сказати: „Анї один з пропонованих кандидатів руских не війде з урни; нарід буде змежи себе вибирати своїх таки мужиків“ — зробило, що Русини мене не люблять, та ще то, щом вибраний при народнім собранї 23. юнія 1870 в члени комітета, котрий має ся занимати возстановленєм автономії церкви православної в Буковинї, причинило ся дуже, що Русини дивять ся на мене немило. Мусїв я тому виступити з Бесїди і із общества полїтичного руского, бо моє сумлїнє диктує менї, стати за мою церков. Ошукують нас церковних бояри-пани — застигне їх кара заслужена, бо навкотило ся много на них, і не радив би я їм уже лукавнувати, а прямо іти, бо тілько сим послїдним способом могли би ще гдеяку сімпатию для себе приобрїти. Виступив я также з румуньскої Бесїди, би не дати соблазни нїкому

мировім судї. — Львівский висший суд краєв. перенїс ведучого книги ґрунтові, Ів. Тушкевича зі Львова до Перемишля та іменував офіцияла канцелярийного в судї повітовім в Добромили Стеф. Саґалу стар. офіцияльом канцелярийним в судї повітовім в Бродах. — Президия гал. краєв. дирекциї скарбу іменувала управителями податковими в IX кл. ранґи офіциялів податкових: Волод. Стеблецкого, Волод. Ґоцкого, Мечисл. Купца, Мих. Стопку, Йос. Накрийку, Ад. Кривульта, Тад. Блюмского, Йос. Литвиньского, Ів. Сараму, Евд. Кулїковского, Стан. Михаловского, Вінк. Крупіньского і Едв Пацановского; офіциялами податковими в X кл. ранґи асистентів податкових: Йос. Добжаньского, Ст. Мінніха, Евг. Камінського, Льва Ульриха, Чесл. Харжевского, Ник. Перейму, Дав. Функенштайса, Герм. Шанєра, Волод. Слївіньского, Теоф. Новака, Ант. Тица, Волод. Оссолїньского, Вікт. Дидка, Авт. Монасевича, Ів. Крижановского, Роб. Христа, Ів. Зарицкого, Ґриг. Павлика, Дим. Правеца і Ів. Керницкого.

Наука, штука і лїтература.

— *Е. Ростанд.* **Романтичні.** Комедия в трьох дїях. Переклав Франц Коковський. Накладом Осипа Стадника. Чернівці. 1908. З друкарнї »Рускої Ради«. Стор. 82. Ціна 1 кор. Головний склад в книгарнї Наук. тов. ім. Шевченка. — Отсе перший випуск „Бібліотеки для аматорских театрів“. У нас на твори пригідні до аматорских вистав велика посуха. Тому то з приємністю можна повитати почин п. Стадника — видаваня таких творів. Саміж „Романтичні“ — се твір, яким славний нинї на весь сьвіт поет Едмонд Ростанд почав свій завід драматурґа. (Е. Ростанд родив ся в Марсилії 1864 р., жив від 1885—1901 в Парижі, тепер живе в полудн. Іспанії). Хоча властиву славу его утревалила богатирско-сьміховинна драма „Cyrano de Bergerac“ (1897) як і віршована драма „L' Aiglon“ (Вірлятко), в якій ролю героя принца Райхштадту так славно грає велика Сара Бернард — то „Романтичні“ ще й досї чарують тонким гумором, сердечністю іронії і мистецкою будовою твору. Формою застарілого псевдоклясицизму сьміють ся поет нового часу з пересад романтизму, хорого на старечу здитинїлість. Властива епоха романтизму в лїтературі і штуці давно вже поза нами, та мимо того нераз еще відзиваєть ся вона сьмішною пересадністю і штучністю, нахилом до незвичайности і бомбасту в творах мистця і — в житю. Так, у житю людини, що творить собі другий, штучний сьвіт, мріями прикрашуючи порожнечу своїх днїв, закриваючи перед собою сїру буденність сего житя й свою власну... Ростанд — се великий артист. Чудово зобразив він і так природно змалював усю ненатуральність „романтичних“, що ось ось шукаємо довкола себе за ними, за тими знакомими! Твір лишає по собі справдї артистичне вдоволене. Ті помисли »романтичних« такі наївні, а такі до тих типів підхожі; тота дитинно-романтична мова, ті мрії-мрії, не свої, вичитані зі старих книжок годівників голодного людского духа, тота повага дїлання в найкомічнїйших ситуациях і т. д. — все те таке вірне зображене манєри, навіяне сердечною іронїєю і неробленим щирим гумором.

Переклад п. Коковского вірний і гарний. Вірш немучений, пливе собі свобідно, так свобідно, що впадає часом у силябічність. Се однак не шкодить цїлости нїчого, подекуди навіть підносить і удержує наївність мови. П. Коковский міг би дуже гарно прислужити ся нашій лїтературі, колиб лише зладив більше подібних перекладів. Придалоб ся лише, аби наша публика в свойому власному інтересї підпомогла „Бібліотеку аматорских театрів“ і розкуповувала єї випуски як слїд, а то часом аж жалко стане погадати, кілько то корисних починів паде у нас до долу, кілько видавництв у нас буває мертвороджених — з нашоїж тільки вини... *С. Я.*

— **Сагайдачний**, історична повість. За О Мордовцем Г. Хоткевич. (З 19 малюнками).. Львів 1908. Коштом і заходом Товариства „Просьвіта“. Стор, 96, 16-ка. Ціна 50 сот.

— **Нова книжка.** Сими днями у Київі вийшла з друку нова книжка: „Чернигівка“. Написав *М. Костомаров.* Бувальщина XVII віку. Переклад. З передмовою Б. Грінченка“. Книжку видала київска „Просьвіта“.

Посмертні † оповістки.

— **О. Мелетий Бирчак,** упокоїв ся дня 5. с. м. в Підбережу, калуского деканата, в 26. р. житя, а в 2. р. сьвященьства. В. є. п.!

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 7. жовтня 1908.

По відчитаню спису петиций з дневної черги удїлено громадї Копичинцї дозволу побирати висші оплати від спіритусових напитків, а Грималови побирати звичайні оплати громадскі від таких напитків.

При дальшій дискусиї над звітом з дїяльности VI департ. кр. виділу забирали голос референт Фрухтман, п. Т. Старух і ин., почім принято звіт з внесеними комісиї.

По сім поручено правительству придїлити гром. Домашківцї і гром. Дрищів до пов. суду Болїпвцї, громаду Красне до политичного судового повіту в Зборові, а громаду Белєїв до пов. суду в Долинї, а петициї гром. Забір о придїленє до суду й податкового уряду в Равї рускій та петициї повітових репрезентаций що-до позичок до висоти 40 прц. передано краєвому виділови. По полагодженю кільканацяти перших читань новоноставлених внесень засїданє замкнено о год. 2-ій по пол. а слїдуюче засїданє відбуває ся нинї о 10. год. рано.

Телєґрами

з дня 8. жовтня.

Букарешт. Дневник Adeverul дістав з Царгорода телєґраму з вістию, що в Атенах виконано замах на грецкого престоло наслїдника Константина. Замаху доконано на поли маневрів штилетом, яким анархіст пробив князя 14 разів. Потвердженя сеї вісти досинема,

Атени. Населенє острова Крета порішило прилучити остров до Греції. По всїх місцевотсях острова заведено грецкі власти. Тисячі Кретийців прибуває до головного міста Канея, аби висловити почуте одушевленя для Греції.

Відень. Кружлиє чутка, що міністерство зелїзниць має завести 9-годинний час праці на зелїзницях.

Білгород. В місті демонстровано проти Австро-Угорщини. Часть сербскої армії змобілїзована стоїть над рікою Дріною.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул Сикстускої і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 8. X. 1908: Ник. Соляницкий, Березів середний; Ів. Цимбалюк, Іванівці; о. М. Попович, Павлів; Бр. Яляцїньский, Ярослав; Мик. Галас, Кульчики; о. Василь Загаєвич, Волчухи; Яр. Кир Пасїчиньский, Макунев; о. Вас. Мисик, Ванькова; о. Ів. Каранович, Миколаїв к, Бродів; Ом. Калинич, Гоновецко горіш.; Мих. Потоцкий, Вадовиці; Вас. Полїщук, Колодіївка; Ів. Ваврик, Тустановичі; о. Мих. Косоноцкий, Бариш; о. Юл. Галькевич, Ходовичі; Ан. Галькевич, Ходовичі; Йос. Демчук, Сокаль; Зен. Присташ, Михновець.

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЕ приладжене до потреби руских сьвященників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилошанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. вже напечатане за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли в сім році. Третя вийде в слїдуючім році. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8° обнимають. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву. Пересилка наступає франко безпроволочно. (3—3)

Товариство взаїмних обезпечень

„Дністер“

у Львові, при улиці Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди лїквідує і виплачує »Дністер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Дністер« **15.835 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцах, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Дністра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Дністра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить нинїй аґент »Дністра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364—
„ резерви премій	„ 613.720—
„ спец. на звороти	„ 50.939—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437—
„ резерви спеціяльної	„ 35.000—
„ емерит. урядників	„ 218.364—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000—
Разем сума	К 1,964.824—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудньом (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	8·40	2·30
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	2·15	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	2·05	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	12 20
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї.	—	10 20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1 15	5·00	9·25	10 10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	5·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	8·25	2·45	7·00	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	12·45
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	2·16	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	2·23	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	2·50
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9 05	4·00	—	10·45
Любіня	6 00	9 05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6 58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·1›

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 220. Львів, субота дня 27. вересня (10. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.— Реклямациї неопечатані в вільні від порта. — Оголошенн звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесенн по 30 сот. від стрічки.

Історичкий день Австро-угорскої монархії.

(×) День 5-го жовтня, в котрім цїсар Франц Йосиф вислав відручні письма до мінїстрів президентів обидвох половин монархії, до мінїстра цїсарского Дому і загран. справ і до управителя Босни й Герцоґовини, і відозву до населенн сих країв, остане по всї часи памятним в історії Габсбурскої монархії. Коли сї письма видано, звістив цїсар через своїх амбасадорів всї держави підписані на берлїньскім договорі, що розширяє свою зверхність також на Босну й Герцоґовину і наслїдство свого Дому. Тим способом відбула ся формальна злука Босни й Герцоґовини з нашою монархією, цїсар Франц Йосиф став також формально володарем сих країв (яким був в дїйсности вже від 1878 р.) і на ті краї перенїс також постанови праґматичної санкциї що до наслїдства престола. Габсбурска монархія простерла і формально свої межі на південь аж по Чорногорскі верховини і вздовж Дріни, та числить майже о два мілїони населенцїв більше, котрі з сею монархією будуть дїлити долю й недолю. На боснїйско-герцоґовиньских боєвищах записана цїла історія, як ті краї за Марії Терези і Йосифа II після славних побід кн. Евгенія Савайского дістали ся під Габсбурский скиптр, як опісля попали знов в турецке ярмо, поки знов австрийскі війска не визволили їх і не віддали під крила Габсбурского орла. Туга християньского населенн за злукою з християньскою монархією укрита в монастирских мурах і по сїльских гірских колибах, не завмирала і після нового закріпощенн сих країв а перед трийцяти роками европейскі держави в берлїньскім договорі поручили дїло визволенн і цивілїзацийне посланництво в сих краях Австро-угорскій монархії.

Завдяки мудрій управі покійного мінїстра Калляя протягом четвертини столїтя віджили, відродили ся і двигнули ся Босна й Герцоґовина з страшного занепаду і занедбаня і виявили на причуд всего цивілїзованого сьвіта незвичайний поступ на культурнім і народогосподарскім полї. Довершено великих задач, хоч на кождій пяди зустрічали ся сї цивілїзацийні змаганя з перепонами задля того іменно, що сї краї були лише під управою нашої монархії а неясні відносини що до їх приналежности і державноправного становища спиняли на ширші розміри розвести соціяльну політику, підприємства, хлїборобскі і кредитові реформи і взагалї витворенє певних і сталих державно-правних підвалин. Неясність державно-правного становища давала привід до всяких посторонних коромол прибраних в приманливий плащик великосербской ідеї, котрим загороджено дорогу злуцї сих країв з Габсбурскою монархією.

Ся історична подія викликала загальне одушевленє і одобренє в політичних кругах всеї Австро-угорскої монархії, а лише жидва з відсередними змаганями не можуть затаїти невдоволенн. Але чи се цїсарске рішенє, котре викликало радість і одушевленє в мілїонах сердець монархії не доведе до межинародної запутанини і грози війни, годї в сїй хвилї вже напевно сказати. В Білгороді ся подія викликала велике розятренє і заклопотанє а дневникарство анґлїйске намагає ся також Росию підбурити до оружного виступленя. Одначе можна сумнївати ся, чи Турреччина в нинїшній хвилї відродин конституцийного перестрою схоче поривати ся до оружної розправи і тим витворювати собі нові трудности в тій тяжкій задачі, яку она сама у себе має довершити. Щож до инших европейских держав, то можна також сподївати ся, що они не будуть в сїй події бачити поводу до нарушенн европейского мира.

Велику заслугу положив в тім напрямі мінїстер загран. справ і цїсарского Дому бар. Еренталь, що протягом лїта підготовив Европу на дипльоматичних зїздах з монархами і державниками на сю подію і що наконечно довів до прояснення і рішенн справи державноправного становища Босни й Герцоґовини. Рішенє в тій справі запало ще у вереснї а що до сформулованя державноправних відносин засягано ради знаменитого професора держ. права д-ра Лямаша. До наконечного рішенн причинив ся вельми своїм могутним впливом наслїдник престола архікн. Франц Фердинанд.

Видвиженє Босни й Герцоґовини до становища державного краю (Reichsland) є новим скріпленєм державної ідеї і державної цїлости і єдности, а конституцийний устрій, який має бути з волї монарха даний тим краям, буде тою звязию, яка тїсно і тривко злучить сї краї з Австро-угорскою монархією.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Політичне положенє в Австрії наслїдком национальної боротьби в Чехах оцїнюють в міродатних кругах вельми песимістично. Як з посольских кругів запевняють, мав мінїстер Праде на суботній радї заявити, що его посланництво, щоби Нїмців відклонити від обструкциї а бодай троха втихомирити, не повело ся і тому приневоленнй він відновити свою просьбу літом цїсареви подану о відставку. Полагода сеї просьби спочиває отже в руках монархи. Положенє політичне тим більше грізне, що і з нїмецкого і з ческого радикального боку думають вже тепер про внесенє обструкциї до держ. ради, а национальні загорільці по обидвох боках заходять ся вельми ревно коло сеї роботи. Бувший мінїстер торговлї др. Форшт, відомий з своєї загонистости, виголосив при нагоді відкритя памяткової таблиці в честь Едварда Ґрера бесїду і взивав всїх его духів до завзятої боротьби з Нїмцями задля загроженої неподїльности і одноцїлости Чех. На вічу нїмецких хлїборобників в Чехах заграли нїмецкі бесїдники на струнах політичної пристрасти.

Budapesti Hirlap з нагоди злуки Босни й Герцоґовини нагадує, що се було ще услівєм ґр. Андрашого-вітця, що овлада сими краями не має бути тимчасова, лише стала і що Австро-угорска монархія не думає з сих країв коли небудь уступити. Тепер населенє Босни й Герцоґовини дійде до сьвідомости, що має лише одного володаря, цїсаря Австрії і апостольского короля Угорщини, а тим самим відорве ся корень всяким посторонним заворушеням, котрі використували неясність державно-правного становища сих країв.

Тепер висуває ся наперед справа конституцийного устрою сих країв. Можливо, що все те булоб ще проволокло ся, колиб відносини на Балкані були спокійнїйші. Одначе події останних часів були такі, що не можна було довше зволїкати з наконечним виясненєм і рішенєм справи вже задля того, щоби тим краям обезпечити спокій. Притім не треба покидати основ берлїньского договору, бо вистарчить проголошенє в тих краях зверхности Австро-угорского монарха, а повідомленє про се вислано до европейских держав лише в тій цїли, щоби умотивувати конечність сего рішенн.

В Сараєві викликало се рішенє надзвичайне вражінє, по улицях товпили ся тисячі народу. Серби були вельми роздратовані, а щоби запобігти можливим демонстрациям, дано деяким редакциям і будникам полїцийну охорону. Хорвати уповні радостю, а так само музулмани вельми раді сему

рішеню, як запевняє Сараєвский Дневник.

В Хорвациї ся подія викликала в части радість, а в части пригноблене, позаяк там сподівали ся прилуки Босни до Хорвациї. Особливо в сторонництві Старчевича велике замішане, бо така розвязка боснїйского питаня може причинити ся до знищеня сего сторонництва, а що найменше до зміни его політики. Др. Франк, голова сего сторонництва, до останної хвилї мав повну надію, що боснїйска справа буде рішена в напрямі хорватскім. В політичних кругах панує переконане, що се рішене не є тимчасове. Особливо тутешні Серби вельми пригноблені таким вислїдом справи.

Спільні делеґациї зібрали се 8. жовтня в Будапештї. Австрийска делеґация вибрала президентом д-ра Мадейского, б. міністра просьвіти, віцепрезидентом д-ра Фукса. Угорска делеґация вибрала президентом ґр. Теодора Зічого, віцепрезидентом Бараба ша. О 12-ій годинї приняв цїсар австрийску делеґацию, о 1-ій угорску. По промові президента д-ра Мадейского виголосив цїсар престольну річ, котрої зміст на основі телеґрами кореспбюра ось який:

»Запевненя вірної льояльности до моєї особи, котрі Ви власне висловили, наповняють мене живим вдоволенем та горячою вдячностю. Наради делеґацій припадають сим разом рівночасно з подією, яка означає обезпечене теперішнього стану посїданя монархії, роблячи нерозривною ту звязь, яка від 30 лїт лучить з нею Босну і Герцоґовину. Невтомні й успішні змаганя мого правительства викликали в тих краях такий відрадний культурний поступ, що тепер населене може бути з користю покликане до співучасти в краєвім законодавстві та що можна приступити до витвореня відповідних потребам населеня конституційних уладжень. Та се можливе тільки тодї, коли відповідно до дїйсного стану утворить ся для сих обох країв також ясний і недвозначний стан правний. Лиш таким способом може бути обезпечена в теперішних відносинах сталість, признана европейским інтересом. Відкликане моїх війск з новобазарского санджаку дає несхитний доказ, що наша політика не стремить до територияльних заборів поза теперішним станом посїданя. Треба сподївати ся, що те зречене, яке послїдувало в користь Туреччини, знайде в Царгородї приятельске признане та вийде на користь наших приятельских відносин. Дальший розвиток в османьскій державі після значного звороту, який там послїдував, слїдимо переняті найлїпшими бажанями для консолїдациї та скріпленя тої держави, як також для улекшеня в заведеню супокою на тих просторах, що в послїдних часах були навіщені розрухами. Держави, переняті всї мировими намірами, старають ся злагодити і усунути трудности, від яких загальне положене ще не свобідне. Завдяки нашому союзови з Нїмеччиною і Італїєю, а також завдяки нашим приязним відносинам до инших держав Австро-Угорщина може розвивати визначну дїяльність для удержаня мира. Ту задачу, яка відповідає ставовищу монархії в Европі та її традициям може она тільки тодї успішно сповняти, коли буде могуча та узброєна. Маючи довірє, що розглядати мете предложи мого правительства, особливо що до розвитку оружної сили на суші і морі, в дусї патриотичнім та з жертволюбностю, витаю Вас ще раз сердечно«. Відтак відбули ся вибори комісий.

До комісиї петиційної і буджетової не вибрано нїякого Русина, до комісиї заграничних справ вибраний з Русинів д. Василько, до комісиї військової д. Цеглиньский.

Спільний буджет делеґациї предложений виказує в видатках 406,840.000 К, з сего припадає на міністерство заграніч. справ 13,000.000 К (більше о 400.000 К, як минувшого року), на армію 324,840.000 К (більше о 18,000.000), на маринарку 83,437.000 К (більше о 437.000); кредить окупацийний виносить 8,000.000 корон.

Заграниця.

Болгарский цар Фердинанд видав в давній коронацийній столицї Тирнові такий манїфест до народу:

»З волї нашого незабутного освободителя, великого российского народу і з підмогою наших добрих приятелїв і сусїдів, підданих Ґ. М. Короля Румунії зломано від 1878 р. наше ярмо.

Вже від почину сеї доби трийцятилїтної трудив ся болгарский нарід невсипучо на згадку про апостолів свободи і одушевлений їх духом, над розвитком краю, щоби з него під моєю кермою і бл. п. кн. Олександра витворити державу достойну, бути вірноправним членом цивілізованої семї народів.

Нїчо не може спинити Болгарию в поступі на культурній і народо господарскій ниві, нїчо не може її здержати. Се воля і бажане народу. Болгарский нарід і его володар можуть лише то само думати і бажати.

De facto независимий, був край спинюваний в своїм правильнім, мирнім розвитку ілюзиями, котрих знищене довело до озябленя взаємин між Болгарией а Туреччиною.

Я і мій нарід бажаємо відродин політичних Туреччини і радіємо тим. Вільна независима Туреччина і така сама Болгария мають условія до витворення приязних взаємин і їх скріпленя, бо они змагають до мирного розвитку.

Одушевлений думкою про се сьвяте дїло і для вдоволеня потребам держави проголошую, благаючи Божого благословеня, зєдинену в 1885 році Болгарию независимим царством.

Я і мій нарід віримо, що се дїло найде одобрене великих держав. Най жие болгарский нарід і независима Болгария«.

Президенти собранія і ради міністрів предложили іменем собранія і правительства монарсї приняти титул „Перший болгарский цар“, що він приняв з гордостию і вдякою.

За прикладом Болгарії пішла Крета. Наслїдком державного замаху в Болгарії людність Крети постановила проклямувати прилученє Крети до Греції та вчера перевела сю постанову. Тисячі Кретийців з усїх сторін острову зїздять ся до Канеї, щоби висловити своє одушевленє для Греції.

Ще деякі замітки з нагоди статї п. з. „Церква а Костел“.

(Статя надіслана з учительских кругів).

О. Йосиф Заболотний в статї уміщеній в числах 214 і 215. »Руслана«, наробив гіркі, однак на жаль правдиві замітки. А наколи я сьвітский чоловік бажаю доповнити сю статю своїми замітками, то оправдує мене любов своєї Церкви і народности, котра вкладає менї перо в руку в цїли ширшого представленя сих сумних відносин: пізнаймо їх як слїд, та стараймо ся їм противдїлати.

Не доторкаючись, яко некомпетентний першої части зачепленої статї, переходжу до другої яко заводовець, бо учитель школи висшого типу, в котрій працюю вже 18 рік, мав я нагоду неодному приглянутись і своїми поміченями подїлитись з кількома о. катехитами яко співробітниками в тій школї.

Так як межи учителями, так само і між оо. катехитами трапляють ся рїжні: одні се званє цїнять високо і працюють щиро і уміло і тим зєднують собі любов, довірє і привязане дїтий і мають на них великий вплив; другі, иншої вдачі (а тих є менше) сповняють свої обовязки так, щоби їх виконити, то зн. аби відбути години.

Треба однак знати, що хотяй в сїм місточку дві 5-клясові школи, то нема доси окремого катехита, анї нашого, анї латиньского, лише науки релїгії учать місцеві оо. сотрудники, котрі, додатково за се мають платню тимчасових учителїв.

І хотяй би они були і найідеальнїйші, то чиж можемо від них жадати точного сповнюваня обовязків в школї, наколи они перетяжені працею в парохії? Чиж такий сотрудник-катехит, заїхавши від хорого впрост з філії перед школу, (поминаю тут можність заволоченя в школу заразливої хороби), змордований щонайменше двогодинною болотнистою дорогою, збитий слотою, зможе в школї дві або три години інтензивно працювати? Мусїв би мати хиба надлюдску силу фізичну і неаби який гарт духа!

Такі дні, в котрих сотрудник-катехит по парохіяльній працї загляне до школи, можна назвати щасливими, бо в переважній части по перебутих трудах махне рукою зі словами: »Най собі в школї радять, як можуть, бо я не годен працювати, а зрештою на ½ години не оплатить ся там іти«.

Факт є, що наколи парох був знеможений дволїтною хоробою, то сотрудник-катехит показував ся в школї раз або що найбільше два рази в тижни, а по смерти пароха, зіставши півторарічним завідателем парохії і катехитом, приходив два або три рази на місяць. Раз навіть висловив ся: »Пане управитель, менї стидно вам предкладати квіт на платню до підпису; однак не моя вина«. Не входжу в здогади, чия була!

Здавалоб ся, що по тих невідрадних для школи відносинах, з обсадженем парохії і сотрудництва повинні для школи настати лїпші часи; правда, щось троха полутшало, але сего добра за мало!

(Конець буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Калистрата м.; римо-кат.: Франца Борджа. — В неділю: руско-кат.: Харитона, Вячеся.; римо-кат.: Плякида.

— **З львівского університета.** На сьвітских факультетах заповіли професори Русини отсї виклади: (на фільософічнім): проф. М. Грушевский: „Українська козачина в XVI і XVII в.“ (3 год.), „З істовії східної Европи XVII в.“ (1 год. publice), „Історичні вправи“ (1 год.); проф. др. Олександер Колесса: »Семінар для українско-рускої фільольогії« (2 год. publice); проф. др. К. Студиньский: „Історія руського письменства в XIX в.“ (2. год.), „Історична граматика руської мови“ (2 год.), „Літературні вправи“ (1 год.) і „Руське

письменство до половини XIII в. (в заступстві проф. д-ра Колесси — 3 год.). О скільки дізнаємо ся приватно, проф. Студиньский заповість ще на сей семестер двогодинний »Семінар для українъско-руської фільольоґії“ а місто »Літературних вправ« буде викладати в одній годинї »Елементарний курс церковнославянської граматики« (ч. I.). На правничім видїлї заповіли виклади: проф. Днїстрянъский: »Австрийське право приватне I часть« (8 год.) і »Семінар для австр. права« (2 год.) а проф. Стебельский »Австрийське право карне« (5 год.). Як було вже оповіщене, зачне в сім семестрі виклади доцент др. Вергановский (на правн. видїлї), а не виключене, що пічне також свої виклади з ґеоґрафії доцент др. Рудницкий. Число професорів на львівскім унїверситетї виносило:

видїл:	теол.	правн.	мед	філ.	разом
звичайн.	8	13	13	24	58
надзвич.	1	3	4	9	17
почетних	—	2	—	—	2
титулярн.	—	—	10	4	14
доцентів	2	7	15	16	30
адюнктів	1	—	—	—	1
учителїв	1	1	—	1	3
лекторів	—	—	—	5	5

Разом = 128

Число слухачів виносило:

теольоґія:	звичайн. 426	надзв. 5	разом	431
права:	„ 2073	„ 32	„	2105
медицина:	„ 253	„ 8	„	261
фільософія:	„ 683	„ 207	„	959

Всіх разом слухачів було 3756

В сім числї містить ся вже 33 звич. слухачок на медичнім видїлї і 107 звич. слухачок, 158 надзвичайних і 8 госпітанток на фільос. факультетї. Яке число слухачів та слухачок припадає на поодинокі народности, або віроісповіданя, про се урядовий звіт, в своїй соромливости, промовчує. Се певне, що число руских студентів і слухачок з верхом перейшло тисячку, та що крім сего була на львівскім унїверситетї що найменше друга тисячка слухачів мойсеєвого віроісповіданя.

— **Бють по ланитах.** Нашим, галицьким Москвичам здавало ся, що при помочи Поляків здобудуть московську викладну мовах по школах, коли пічнуть маскуватись, як великі приклонники Поляків, і коли стануть розбивати „украинцевъ“ і коли будуть боронити старостів в парляментї, як се вчинив Ґлєбовіцкий „истинно русскій“ посол. Не надїяли ся наші Москвичі, що Поляки так скоро протверезять ся. Найновійша статія в „Słowi polsk-ім“ (ч. 480) п. з. „Ruskie oświadczenia“ дала нашим Москвичам такого заслуженого прочухана, що ми вважаємо умісним, передати поодинокі її уступи до відомости наших читачів. Автор статї „Słowa polsk-ого“ глузує собі з ляментів „Ґалїчанїна“, який покликував ся на конференцію в Празї і добачував в нїй початок польско-росийського союза, який обовязує до попираня московських стремлїнь в Галичинї. »Trudno pojąć, читаємо в згаданій статії, na czem „Hałyczanin“ oparł, swe illuzye. Chyba tylko na tem, że p. Dudykiewicz co chwila, w każdem swem przemówieniu nazywał się przedstawicielem Rusi Halickiej i jej imieniem deklarował przynależność ludu ruskiego Galicyi do narodu rosyjskiego. Lecz zaraz z początku spotkał się on z kategorycznem ze strony polskiej zaprzeczeniem mu prawa występowania imieniem całego ludu ruskiego. Lud ten — stwierdzili delegaci polscy — w olbrzymiej swej większości bynajmniej się do narodowości rosyjskiej nie poczuwa, a nie jest rzeczą Polaków narzucać mu tę, czy inną kulturę“. Дальше зазначує автор статії, що Поляки не боронять нїкому з Русинів, вважати себе Москалем, але »żądając wszędzie dla nas szkoły ludowej w języku ojczystym, musimy uważać za jedynie uprawnioną tę szkołę ruską, która uczy w języku tym, jakim lud naprawdę mówi, żądanie zaś szkoły rosyjskiej traktować jako chęć sztucznego narzucania ludowi ruskiemu obcej mu narodowości. I póki cały za nieliczнymi wyjątkami, ogół inteligencyi ruskiej mówi i pisze tym samym, co lud, z którego wyszli, językiem, musimy ten język również za jedynie uprawniony w gimnazyum i na uniwersytecie uznawać. Від сего становиска, каже автор статії не могли би Поляки відступити навіть в виду найкорисніїшого польско-росийского союза, до якого дорога дуже далека і якого не мали права заключати московські гості в Празї.

„Niesłusznie się żali „Hałyczanin“, jakobyśmy zapomnieli już o naszych w Pradze oświadczeniach. Przewodnią obrad i prac Zjazdu praskiego zasadą było: swobodny rozwój i równouprawnienie każdej narodowości słowiańskiej. W zastosowaniu do kwestyi ruskiej w naszym kraju zasada ta orzeka: lud ruski ma wszelkie prawo chcieć własnemi siłami, we własnej swej mowie wytworzyć swą samoistną kulturę. I póki dążenia rosyjskie w Galicyi będą mogły wykazać się petycyami opatrzonymi zaledwie kilkudziesięciu tysiącami podpisów włościan, niezdających sobie po większej części sprawy ze znaczenia tego, co podpisują — wprowadzenie języka rosyjskiego do szkoły byłoby oczywistem pogwałceniem prawa ludu ruskiego do samodzielnego kulturalnego rozwoju. Niech sterujący — jak się zdaje — w danej chwili polityką partyi staroruskiej „Rosyanie haliccy“ zrozumieją, że żadne względy taktyczne nie mogą nas skłonić do przełożenia zadowolenia wszechrosyjskich polityków w Petersburgu, ponad nadczelne zasady sprawiedliwości. I niech stronnictwo staroruskie zoryentuje się, że wysuwaniem tego rodzaju pretensyj, utrudnia ono sobie tylko ogromnie zajęcie poważnego w kraju stanowiska, do którego mogłoby dojść, jako stronnictwo spokojnej dla kulturalnego postępu ludu ruskiege pracy, opartej na zgodnem z polską większością, kraju naszego współżyciu“. — Ну хиба досить! Гарний прочухан, належний здавна нашим Москвичам. „Украинцевъ“ не розбили, а самі дістали по ланитах. Радуйте ся Дудикевичі, Ґлєбовіцкії та Маркови... Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan.

— **Перед холєрою.** Намісництво зарядило, аби в Козачівцї і Скалї, борщівского повіта, відбували ся лїкарскі оглядини осіб прибуваючих з Росиї і десінфекция їх пакунків.

— **Судова розправа** проти 38 селян з Чернихова, обжалованих о публичне насильство, закінчила ся вчера. Розправа не виявила в тім напрямі вини обжалованих. Лише засуджено 15 селян за збіговище, а се: Ануську Власенко на 3 днї, Хмельовского, Ґоя, Ів. Голуба і Парашку Марчук на 5 днїв, Дзядушка, Андр. Кмета, Варвару Болотну, Евфр. Чубату і Теклю Притуляк на 6 днїв, Олексу Голуба і Дм. Шаґадина на 7 днїв, Гапку Калачка на 8 днїв, а Федька Островского і Сеньку Криву на 10 днїв арешту.

— **Арештованє росийского шпіона.** Ц. к. кореспонденц. бюро доносить, що комісар полїциї, п. Райнлєндер арештував вчера Ярослава Мончаловского, сина пок. редактора »Ґалїчанїна«, урядника одного з »русскихъ« банків у Львові, замешкалого при ул. Домбровского ч. 4, підозрілого о шпіонажу на річ Росиї. У Мончаловского найдено мапу частини Галичини з зазначеними фортифікациями і їх описом. Арештованого відставлено до слїдчої вязниці.

— **Dziennik polski** (ч. 469) вірить, що „ukraińcy tracąc wpływ na lud ruski w Galicyi, poczynają umizgać się do starorusinów“ між иншим будь то би в сій цїли, щоби „starorusini“ розкупили акциї „Земельного гіпотечного банку“, яких „ukraińcy“ не в силї розібрати. Стаття, очивидно, інспірована якимсь Москвичем, близьким до редакциї „Ґалїчанїна“. Можемо запевнити „Dziennik polski“, що „ukraińcy nie umizgują się do starorusinów“, бо нема до кого і що „Земельний гіпотечний банк“ без їх помочи обійде ся. Радимо „Dziennik-ови“, щоби не давав себе так погано набувати.

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 166.

Нїмецькі пересьпіви з Шевченка.

Чернівці, 1870. 25. серпня. Лист (нїмецький) Ґеорґа Обріста до Із. Воробкевича.

Пересьпіви з Шевченка вже надруковані. Прозова частина вже готова в рукописи. Кирилович*) був такий добрий і перетолкував менї „Батталїю“ Я сподіваю ся, що цїлість буде тебе тїшити. Самі вірші заняли 64 сторони друку. Є в них: Іван Підкова, Гамалїя, Гайдамаки (3 уривки), Тарасова ніч, Лїлея, Дві тополї, Ідилля, Русалка, Три шляхи, Як умру, Утоплена, Доля, Козацька доля, Різдво і Берестечко.

Тепер же слухай, що я зробив: Я казав виготовити 100 фотоґрафій Шевченка після літоґрафії; вийшли дуже гарні. Сих сто образків скажу прилїпити на заголовки у сто брошурах, друкованих на красшім папери, і то передовсім для почитателїв Шевченка.

А тепер я тебе прошу, написати до Галичан і до тутешної Бесїди, щоб у мене зголосили ся сї панове, котрі за 1 зр. хотять мати житєпись Шевченка з частиною пересьпівів єго Музи, з фотоґрафією славного кобзаря і факсиміле єго підпису. Але се мусїло би стати ся дуже скоро. Як вийде з друку (найдальше за 14 днїв), то я за переказом на 1 зр. зараз вишлю всїм такі зошити оплачено. Можеш покликати ся на сей мій лист. Fac facias!

*) Кирилович — професор реальної школи в Чернівцях, товариш Обріста. — *О. М.*

Ч. 167.

Пересьпіви Обріста з Шевченка.

Чернівці, 1870, 7. падолиста. Із. Воробкевич до Олекс. Барвіньского.

Посилаю Тобі 3 екз. „T. G. Szewczenko, ein kleinrussischer Dichter“ нашого професора Обріста. Один екз. з портретом стоїть 1 р., без портрета 80 кр. Будь так добрий, милий друже, і постарай ся, щоб наші родимцї хоть троха того дїла купили, бо той чоловік дуже много працював і знаходить ся в не дуже гарних кишиневих обстоятельствах. Спирай се дїло, милий друже.

Бережани, 1870, 12. грудня. Олекс. Барвіньский до Із. Воробкевича.

Брошуру Обріста я щиро бим ширив, та тут більш не купить нїхто, хиба най пішле ді Львова, то там ще може розійдеть ся. Бо тепер часи воєнні, то й літературі біда. Кожний хватає тільки за часопись полїтичну. Тому то й Правда наша, хто зна, чи дальш животїти — ме. А великий жаль був би, коли-б так стало ся!

Рік 1871.

Ч. 168.

Про житє Із. Воробкевича. — Критики в Gazet-ї narod. і в „Основі“ на єго композициї. — Духовна семинария в Чернівцях.

Чернівці, 1871, 29. квітня. Із. Воробкевич до Олекс. Барвіньского.

Чимало горя, чимало недолї прожив бідний чоловік від того часу, як ми послїдні наші листи міняли! Повір менї, братчику, що много. Моє теперішне житє наче та хмурна, осїнна днина; нї сонця, нї радощі. Твій дорогий лист зявив ся у тій днинї наче та люба дуга.

Дякую Тобі за Твій гостиночок. Дуже він мене потїшив. І моєму братові передав я єго. Гарна твоя читанка, поступай, братічку, на сїй дорозї, не вдавай ся у безпутє, а Бог надошле ласку і благодать.

(Дальше буде).

— **Рівноправности для женщин!** Онодї була у краєвого маршалка ґр. Баденього депутация женщин, предкладаючи єму резолюциї недавного віча у Львові в справі признаня рівних з мужчинами прав полїтичних женщинам. Маршалок вислухавши бесїдницю, запевнив депутацию про свою прихильність до піднесеної справи і просив о терпеливість.

— **Про землетрясенє** пишуть нам з Бережан: Ві второк дня 6. с. м. дало ся відчути коло $^3/_4$11 в ночи землетрясенє в Бережанах. По легких фильованях, підчас котрого дрожали цїлі будинки гейби розхитані вози, дало ся чути кілька сильнїйших ударів. Підчас послїдних спадали в многих мешканях дрібні предмети пр. зі столиків, била посудина одна об другу, або вихляпувалась вода з повних коновок. Цїле землетрясенє тривало коло 90 секунд та мало одну кількосекундову перерву. Поки що не знаємо, чи завважано єго в околици. Здаєть ся, було оно льокальне, викликане опаданєм підземних верств в глубинї лежачі печари. Бережани спочивають на скалах вапнястих, а ті як і ґіпсові дають ся виполїкувати водою та творять в собі нераз великі підземні печари. Таке землетрясенє було в Галичинї в 1875 роцї (Борщівщина).

— **Значінє науки пожарництва** признало вже мінїстерство просьвіти, дозволяючи на ту науку в деяких середних школах, між иншими в Бродах і у Львові в І школї реальній. Науку пожарництва будуть побирати лише ученики висшої ґімназиї.

— **Війна.** В останних днях часописи нотували приготованя до війни в Туреччинї, Болгариї, Сербії, Румунії, тепер в Австро-Угорщинї, а найновійша чутка на шпальтах ґазет подає евентуальність війни Австриї з Росиєю. Одна з раніших ґазет нотує чутку, що ґенеральний штаб відносив ся до намісництва і полїциї у Львові в справі строгого пильнованя росийских підданих в Галичинї.

— **Задля неприхильної рецензиї.** В театрі „Соловцов“ в Київі лучив ся скандал. Онодї перед представленєм режісер Дагмаров вийшов на сцену і заявив, що представленє не відбуде ся, если з театру не забере ся рецензент „Кіевско-ї Мысли“ п. Ярцев. Сею заявою обидили ся театральні рецензенти всїх київских часописий і опустили представленє, надруковавши протест проти такого некультурного поведеня режісера Ярцева, тим більше, що стало ся се проти волї другого режісера і значної части артистів того театру.

— **Котрі краї найбільше зїдають хлїба?** В ріжних краях ріжно зїдають хлїба а навіть в однім і тім самім краю не однаково. В 1890 р. найбільше хлїба їли Французи, бо там випадало на голову пересїчно 258 кґр. на рік. На другім місци стояла Данїя, де зїдали 256 кґр., потім Бельґія з 240 кґр., в Нїмеччинї зїдали річно 211 кґр. хлїба, в Швайцариї 205 кґр., в Голяндиї 201 кґр., в Росиї 173 кґр., в Австриї 155 кґр. Від року 1890 змінило ся, бо тепер на першім місци стоїть Данїя, що зїдає 287 кґр. річно на голову, друге місце займає Бельґія з 274 кґр., Франция стала на третім місци, споживаючи річно 254 кґр. на голову, на четвертім місци лишила ся Нїмеччина, саме спожите хлїба зросло там з 211 на 230 кґр. на голову.

— **Поетичний кутик.**

Дївочий жаль.

Ой, дївчат нас з білим личком о віях шовкових
більше в сьвітї, чим у лузї ягід калинових.

Ой, ягід тих по всїх борах нема кому рвати;
нам небогам доводить ся дармо долї ждати.

Нема кому схилити ся по ягідку в борі,
ні з ким мині любити ся, меркнуть очи-зорі.

Дармо тужу і співаю, дармо серце бєть ся,
ні з ким раю поділити, вік марно минеть ся.

Бо коротке наше лїто і день той близенько:
як ягідка в зимну осінь, зівяне личенько.

Прийде осінь, лист зівяне, ягідка упаде,
і дївоча пишна врода в самотї пропаде.

У. К.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского рускаго народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В суботу, дня 10. с. м. „Барон цыганів“ оперета в 3 дїях Стравса.

В неділю дня 11. с. м. перший раз „Марійка“ народний образ зі співами в 5 дїях А. і В. Мрштіка (з ческого).

Ві второк дня 13. с. м. „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 дїях М. Гоголя.

— **З львівского університету.** Торжественне отвореня академічного року 1908/9 у львівскім університетї відбуде ся в четвер дня 15. с. м. По богослуженю в костелї св. Миколая о 9. год. рано розпічне ся в університетскій авлї інавґурацийне торжество. Вступну промову виголосить ректор проф. др. Марс, а потім проф. др. Сїнко виголосить відчит на тему „Творчість Люкіяна“. З огляду на тїснoту університетскої авлї, вступ до університетского будинку підчас богослуженя та інавґурацийного торжества буде дозволений лише за показанєм білету вступу. Ті білети студенти університету можуть дістати в канцелярії педеля університету на підставі леґітимациї.

Наука, штука і лїтература.

— **Українська Муза**, поетична антологія, під редакциєю Олекси Коваленка в Київі, в 12 випусках. Вийшов вже 8. випуск, в якім містять ся найкращі поезиї Кримского, Грабовского, Славіньского, Щурата, Стешенка, Керперенка, Галки, Голотп, Загірньої, Ярчевского і Липи. Про се видавництво висловлює ся вся українська і прихильна Українцям праса российска в самих суперлятивах. Бож редакция добирає що найлїпші поетичні твори наших письменників і додає коротку житєпись авторів з їх портретами. Ціна одного випуска 25 копійок, а всїх 12-ти 3 руб. 50 коп. (або 8 К).

— **Етноґрафічний музей в Харкові** при тамошнім університетї, відчинений онодї для широшого загалу, визначає ся богатим віддїлом українським. О заснованє єго подбали проф. Сумцов, Данилович і Краснов.

Телеґрами

з дня 9. жовтня.

Будапешт. Сербскі демонстациї і аґітациї могуть викликати поважні наслїдки. Кружляє чутка, що на випадок повторення демонстрацій перед австро-угорским посольством в Білгородї австрийске військо дістане приказ вимаршу на сербску територию.

Будапешт. Magyar Hirlap доносить, що всї мости на Саві і Дунаю обсаджені військом, а комендант будапештеньского корпуса дістав приказ змобілїзувати свій корпус армії.

Відень. Die Zeit пише, що начальні військові зверхники мали вчера нараду, а вислїд наради може довести до важних змін у військовій ситуациї на границї Сербії.

Будапешт. Прибув ту вчера шеф ґенерального штабу, ґен. Конрад і мав конференцию з мін. війни ґен. Шенайхом, почім був на послуханю у цїсаря.

Потверджує ся вість, що дунайска фльотиля відплила до Білгорода.

Білгород. Вчера знова повторили ся обидливі демонстрациї перед австро-угор. посольством.

Льондон. Анґл. правительство порадило Сербії, поводити ся уміренно і відповідно.

Царгород. Вірменьскі і турецкі купцї порішили бойкотувати австрийскі товари.

Трієст. Дневник Independente доносить, що Альбанія оголосила свою независимість.

Петербург. „Новое Время“ жадає яко рекомпензату за Босну і Герцоґовину відступленя Росиї частини Галичини, а се Тернопільщини разом з Тернополем.

Русини!

Отсим маю честь повідомити, що я заложив в Хшанові „Руский дім торговельно-промисловий“ в котрім можна набути добрі і практичні машини до робленя дахівок, цеґол та рур бетонових. Добру машину можна купити від 500 до 1500 К. Русини, Вам мусить бути відомо, що Нїмцї, Французи і инші просьвічені народи кинули ся на сю дорогу промислу, бо они зрозуміли, як велику вартість має пісок в промислї. Ви Русини, зрозумійте вже раз, що Ви своїми ґрішми збогачуєте кишенї тих, котрі старають ся Вас як найбільше на кождім кроцї використати в огидний спосіб. Чейже не є велика сума, за котру Ви купите машину до робленя дахівок, а она принесе Вам велику користь. Адресувати: „Руский дім торговельно промисловий п. Івана Зубика в Хшанові. Можна листовно поінформувати ся докладнїйше, але найлучше явити ся особисто. З Кракова до Хшанова коштує зелїзниця 1 К 40 сот. Хто з Вп. приїде і згодить машину, зверне ся єму кошти подорожи. Машини всїлякого рода можна оглядати. Цемент, фарбу, оливу дасть ся на тримісячний кредит.

З глубоким поважанєм
Іван Зубик
інсп. самопом. рільничої.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрация і кавярня — ріг ул. Сикстуской і Косцюшка у Львові.

Приїхали дня 8. с. м.: Софія і Іван Івасики, Вергани; Осипа і Василь Сїдельники, Підмихайлівці; Лев Ґешвінд, Тарнів; Здзіслав Якубовский, Станиславів; Василь Пістун, Гойче; Олекса Яцків, Гойче; Михайло Городецкий, Голосків; Іван Шпиталь, Стубенець; о. Маркіл Раставецький, Грімно; Зенон Присташ, Михновиці; Миколай Ференч, Полівці.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященіках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Працюйте і шадїть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер”

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадничі на 4%, **удїляє позички на скрипти** за інтабуляцию на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 лїт (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизациїна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кождих 100 К позички.

Векслї приймають ся тілько **3 місячні**, з 3 підписами, **на 6 прц. до 7 прц.**

Членами можуть бути позичку і дістати тілько члени обезпечені в »Дністрі«.

З зисків удїлив „Дністер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Вкладки . .	2.795.183 К.
Позички удїлені . .	3.410.684 К.
Удїли членьскі . .	234·398 К.
Цінні папери . . .	130.452 К.
Фонд резервовий і инші	46.842 К.
Льокациї	182.206 К.

Канцелярії Товариства при ул. Руській ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Ціна 1 К без п. пер.
2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Ціна 50 с. без п. почт.
3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Н. Л. — Ціна 40 сот. без п. почт.

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук.** З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 221. Львів, неділя дня 28. вересня (II. жовтня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене.— Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Всеполяки а московске шило в мішку.

(△) У всепольскім таборі можна від часу єго прояви на галицкій ниві полїтичній помічувати значні переміни. Спершу в завзятім розгонї в цїли овлади керми в краєвій і державній полїтиці виписали всеполяки зовсїм виразно на своїм прапорі відбудову давної історичної Польщі і станули на рішучо перечнім становищі супроти Русинів, не признаючи нам нїяких прав, нїяких уступок в наших змаганях до национально-полїтичного і культурного розвитку. Одначе в тім розгонї зустрілули ся з австрийскою державною ідеєю і попали в державній полїтиці на перепони і трудности та почали свій високопарний реставрацийний прапор помалу звивати, запевняючи, що їх сторонництво не має нїяких революцийних протидержавних цїлей.

Рішучо перечне становище всеполяків супроти национально-полїтичних і культурних змагань Русинів довело перегодом до того, що умірковані живла з посеред Русинів почали уступати на бік і усувати ся, а на їх місце виринали крайні живла, що з цїлим завзятєм розпочали бороттбу і так витворило ся се межинародне заострене і розятрене, що довело до вельми сумних подій в краю і до невиносимого для обидвох сторін полїтичного положеня. Отсе головна заслуга, головний добуток всепольскої полїтики в Галичинї.

Мимо того сумного положеня не хотїли всеполяки зрозуміти своїх похибок, не хотїли уступити із свого неґацийного становища супроти Русинів, а оглянули ся за союзниками, з котрих підмогою сподївали ся згнобити народний руский рух, здержати розвиток национально-полїтичний і культурний Русинів і скріпити своє верховладне становище в Галичинї. Явний союз з нашими москвичами, пособлюване їм при виборах до держ. ради і до сойму мало довести до задуманої сеї цїли. Обчисленя сї завели, надії покладані до москвичів розвіяли ся і дуже скоро всеполяки, а також і инші сторонництва польскі, що підбігали за ними, розчарували ся і побачили шкідний вислїд своєї роботи. Ми навели вчера головні уступи знаменної статї Słowa polsko-go п. з. Ruskie oświadczenia — тут ще пригадуємо се mea culpa всепольского дневника: »partya ukraińska inną wtedy miała za sobą przeszłość, niż dzisiaj. Nie miała za sobą przeszłości strajków rolnych, ataków nieokiełznanej nienawiści do nas w parlamencie, depesz, pochwalających jawnie krwawy terror. Nie kierowały nią wówczas żywioły najskrajniejsze. Przewagę miały w niej elementy rozważne. Była więc ona z istoty swej zgoła inną, niż się ostatnimi laty okazała, choć nazwa jest ta sama. To już nie ta sama partya, jaka istniała przed 6 laty«.

А коли так склало ся, то в тім неперечна заслуга Słowa polsk-ого і єго сторонництва. Одначе не о докори нам розходить ся, а з вдоволенєм зазначуємо, що в тім таборі а також в инших польских сторонництвах починають протверезувати ся з того всеславяньского ошоломленя, котре їх пхнуло в обійми з москвичами і довело до нинїшнього розчарованя. Здавало ся, що москвичі згноблять роботу руских народовців — а тимчасом замість розважних полїтиків, котрим розходило ся о национально-культурний розвиток руского народу, вирнули крайні живла. Здавало ся, що москвичі вдоволять ся кількома посольскими мандатами — а тимчасом они зрозуміли приязнь з Поляками так, що з їх підмогою має запанувати московщина в урядї, в школї і в законодатних тїлах та публичнім житю а православіе в церковнім житю. І тут почало на кождім кроцї вилазити московске шило з мішка. Poczciwi, konserwatywni starorusini почали вводити московщину в парляментї, коломийский амбасадор почав перемичувати її хитро в соймі, щоби тим способом зазначити управнене московщини яко краєвої мови, а відтак ввести її перегодом в школах і в урядах. Почаївске паломництво мало підготовити підвалини до релїґійного обєдиненя, а про дальше обєдинене дбали вже такі людцї, котрих куфри »случайно« опинювали ся в росийскім консулятї, дбали такі многонадійні юноші виплекані редакциєю »Ґалїчанїна« і »Русскаго Слова« як Мончаловский, щоденний ґість і товариш росийского консуляту. І тут ще виразнїйше вилїзло се московске шило з мішка і показало ся, куди і до чого веде робота сих мнимих »консерватистів«, poczciwych starorusinów.

Потверджує се також домаганє висунене ґ. Верґуном в »Новомъ Времени«, щоби Австрия за Босну дала Росиї Тернопільщину.

Пособлюване таким живлам з польского боку мусїло в рускім народї викликати завзяту реакцию, радикалїзм, котрий довів до такого межинародного розятреня.

Нинї зрозуміло і Słowo polskie вислїд такої роботи і кличе нинї: „Chcemy szczerze wszyscy, bez różnicy stronnictw, zgodnego ustalenia warunków normalnego współżycia obu narodów. Ale niech to będzie zgoda rzeczywista, a nie kapitulacya nasza przed zamachami ukraińskimi na nasz narodowy stan posiadania.

Cudzego nie chcemy, lecz swego nie damy!«

І ми так само не раз висловлювали, що »не чужого ми бажаєм, а свого то права!« і в рускій суспільности, в рускім клюбі соймовім і парляментарнім найдуть ся люди, з котрими порозуменє на основах народної рівноправности буде можливе, але як Słowo polskie застерігає ся проти капітуляциї, то повинно і се знати, що й з руского боку не можна того сподївати ся, а треба станути на становищі рівноправности і рівноартности!

З делеґаций.

Комісия заграничних справ відбула зараз в четвер 8. с. м. засїданє, після проголошеня престольної річи, і на тім засїданю виголосив міністер бар. Еренталь свої виводи про заграничну полїтику Австро-Угорщини.

Від часу останнього виводу про положене заграничне, говорив бар. Еренталь, довершили ся в нашім найблизшім сусїдстві події, котрі для найблизших областий наших заграничних відносин мають найбільше значіне. Липцева революция в 1908 р. означає зворотну точку в істориї тої держави, має для східної полїтики найбільшу вагу та доторкує ся найінтензивнїйше відносин Туреччини до монархії й инших держав. Турецка конституция поклала на разї конець реформовій акциї Австро-Угорщини й Росиї, зверненій на успокоєнє трох турецких вілаєтів: Коссово, Солунь і Монастир. Ся акция вела ся за згодою всїх держав; тепер з уваги на нові події в Туреччинї, держави годять ся на те, щоби здержатись із усїми дальшими реформовими пропозициями та заняти супроти Туреччини становище прихильного вижиданя.

Що до реформ можна би говорити про перерву. Треба пізнати, як привернене конституциї взагалї зазначить ся і як вплине на специяльні відносини трох вілаєтів. Наших реформових офіцирів вислано на відпустку та повідомлено про се Туреччину з виразним зазначенєм, що сей наш крок спричинений нашими симпатиями для нового ладу в тій державі. Вже з еґоїстичних причин Австро-Угорщина бажає собі щиро скріпленя державного ладу сусїдної Туреччини та заведеня в її нутрі лїпшої адмінїстрациї й тривкійших відносин нїж давнїйше.

Що до подій в турецкій державі є згода й порозуменє поміж нами й наши-

ми союзниками, Нїмеччиною і Італїєю, а також з иншими державами, в першім ряді з Росиєю. Заворушенє росийскої публичної опінії, спричинене нашим пляном новобазарскої зелїзниці, вже втихомирило ся. В тім пляні будови зелїзниці не було нїяких полїтичних намірів та ми готові підпирати кожду будову зелїзниць на Балканї, бо кожда нова зелїзниця причиняє ся до втихомиреня й орґанїзациї важних провінций отоманьскої держави. Тож і в справі нашої зелїзниці ми надїємось на приязне порозуменє з иншими державами, в тім числї й з Чорногорою.

Берлїньский договор признав монархії мандат на необмежену в часї управу Босни й Герцоґовини та право держави військової залоги в новобазарскім санджаку, виконувати там означені адмінїстрацийні функциї та посїдати там військові й торговельні дороги. Монархія протягом 30 лїт виконувала сї функциї з користю для культурного й економічного піднесеня тої области. Тепер прийшла пора витягнути послїдовности з нашої 30-лїтної дїяльности в занятих краях та дати піднесеній нами людности конституцийні права. Сему перешоною стояло замішанє в правно-державних відносинах до Туреччини. Щоби усунути сю перепону і неясний стан, монархія рішила виповісти ті постанови берлїньского договору, котрі відносять ся до тих справ. І так наша держава розтягнула свої права зверхности на заняті краї та рівночасно зрекла ся права на вмішуванє у внутрішні справи Туреччини в новобазарскім санджаку.

Се було потрібне, щоби витворити ясність у наших відносинах до Туреччини. Дальше не міг тривати дотоперішний стан. Наші війска помагали Туреччинї в удержаню супокою на її области, одначе дальший їх побут у новобазарскім окрузї мав би тільки той наслїдок, що леґенда про наш похід на Еґейске море піддержалаб ся, в супереч дїйсним нашим намірам, далеким від усяких плянів на областні забори.

Хочемо усунути двозначність у наших специяльних дотеперішних відносинах до Туреччини, станути супроти неї на рівній лїнії з иншими державами та з прихильностю слїдити за її поступом і розвитком та старати ся о вдержанє згоди між державами. Одначе якби се, проти наших надїй, на довший час не повело ся, то ми мусїлиб, присилувані до того, повернути на наше специяльне, австро-угорске становище.

Відносини Австро-Угорщини до всїх держав як найлїпше. Стоячи при своїх союзниках, Нїмеччинї і Італії, стараємось о збереженє европейскої рівноваги. З окрема що до відносин до Італії, то в порозуменю з мінїстром Тіттонїм усунено всї заміти, котрим публична опінія приписувала надмірну вагу. В балканьскій справі порозуменє з Італїєю довершилось так само, як порозуменє з Росиєю, з котрою ми згідно стараємось удержати европейский мир.

Також з Анґлїєю й Франциєю стоїмо в найдружнїйших зносинах та щиро заходимось поводити ся як найзгіднїйше з тими державами. Між иншим дбаємо про те, щоби не заколотилась згода держав, підписаних на договорі в Альджезірас.

Проголошенє независимости Болгариї було безпосередно викликане дипльоматичною подїєю в Царгородї. Ся зміна відповідає справдїшному становищу, яке Болгария, підперта прихильностю всїх держав, від давна зуміла собі здобути. Наша монархія все з прихильностю глядїла на постійний розвиток Болгариї й давала їй докази прихильности. Ми зносили ся вже з кількома кабінетами в справі признаня нового стану з приверненя нормальних відносин між Болгариєю і Туреччиною, що лежить в інтересї збереженя мира на Балканї.

Промову мінїстра заграничних справ приняла делеґация гучними оплесками. Загальна розправа над нею відбула ся вчера.

Се зовсїм зрозуміле, що делеґация приняла виводи бар. Еренталя з таким признанєм, бо в останних подїях виявив він незвичайну рішучість і справність дипльоматичну і здобув Австро-Угорщинї вельми впливове становище в концертї европ. держав. Навіть Słowo polskie, котре відносило ся так неприхильно до бар. Еренталя, задля того, що не хотїв зривати тридержавного союза, висловило ся тепер про него з великим признанєм!

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Злукою Босний Герцоґовини з Австро-угорскою монархією занимає ся все австрийско-угорске і заграничне дневникарство. Поважне австрийске дневникарство висловлює загальне переконанє, що ся злука була конечностю і не можна було дальше її зволїкати. Наведені в цїсарских відручних письмах поводи находять всюди загальне признанє. Наколи монархія не мала наразити ся на небезпечність, щоби плоди еї трийцятилїтної культурної роботи, веденої з великою саможертвою і ревностю не пропали марно, то треба було тепер конечно перевести формальну злуку. Сю провідну гадку висловлюють усї дневники. Лише всенїмецкі і социялїстичні часописи вихісновують сю нагоду, щоби виступити з ворогованєм проти держави і династиї і в тім зглядї їдуть они на взаводи з білгородскими і льондоньскими часописями, ворожими Австриї.

Всенїмецкі крикуни, що змагають до розбитя держави і своїми окликами Los von Rom, Los von Ungarn, Los von Dalmazien, Los von Galizien, Los von der Bukovina змагають до ідеалу Unser Vaterland muss kleiner sein! не можуть радїти скріпленєм і розширенєм монархії.

Невиразне становище супроти сих подїй занимає мадярске дневникарство. Коли півурядові дневники з вдоволенєм вказують на те, що у відозві монарха зазначено колишню приналежність Босни до Угорскої Корони, а тим способом формально Корона признала права Угорщини до прилучених країв, то опозицийні і независимі дневники мадярскі виступають з найострійшими докорами проти коаліцийного правительства, що оно не подбало, щоби права Угорщини до Босни й Герцоґовини були у відозві виразно і рішучо означені. Крім того нападають і на бар. Еренталя і приписують ему головну вину сеї „хитрої гри“ у відручних письмах.

Замітне є становище славяньского дневникарства, котре злуку сих країв з монархією витає радісно яко скріпленє славяньского живла і славяньского характеру монархії а при тім осуджує великосербскі коромоли.

В Боснї й Герцоґовинї зустрінула ся відозва, як запевняють вісти звідтам наспівші, особливо з Сараєва, з великою прихильностю, а населенє дало вислів своїм почуваням ілюмінациєю і торжественним пристроєнєм міста. Особливо раді сему Хорвати, а також музулмани відзивають ся прихильно. Серби занимають вижидаюче становище, але великосербскі аґітатори вельми тим пригноблені.

За границею викликала справа Босни й Герцоґовини велике вражінє. З усїх голосів заграничної печати, як ворожої, так і безсторонної, проявляє ся зачудованє задля рішучого живого рішеня нашої монархії, котру ся печать у великій части привикла вважати мало що не такою немічною, як Туреччина.

Печать передовсїм інтересованої тут Туреччини відзиває ся зовсїм умірковано, півурядове дневникарство Нїмеччини, хоч вельми холодно, вказує на вірність тридержавного союза, росийске і італїйске дневникарство в суперечности до урядових кругів сих держав відносить ся не дуже прихильно до рішучого поступованя Австро-Угорщини, а вже анґлїйске дневникарство лютує з досади і не вагає ся напастувати цїсаря і наслїдника престола, називаючи при тім злуку сих країв середньовічним рабунком, віроломством, полїтично неморальним і докоряє нашому правительству варварством супроти населеня сих країв. Анґлїйскі дневникарі, котрі радїли гнобленю Бурів та Ірляндців і загарбаню Єгипту, тепер проповідують полїтичну мораль супроти посїданя Австро-Угорщини признаного їй берлїньским договором а тепер правно проголошеного!

Ще деякі замітки з нагоди статї п. з. „Церква а Костел“.

(Статя надіслана в учительских кругів).

(Конець).

Найшов ся я раз в товаристві о. пароха і сотрудника-катехита. Перший спочуває долї другого, бо, мовляв, сей має аж двох зверхників і не знає, котрого слухати. На се я відповідаю: »Отче каноніку! пришлю Вам подїл годин, умістїть его на виднім місци на стїнї, а ручу, що зі мною в конфлїкт не попадете«. Сю гірку іронію збули ми всї три сьміхом, тай скінчилось на тім, що абсенциї є за часті, бо сотрудник-катехит дуже часто мусить виїхати до котрогось з трех сїл, то до хорого, то на похорон, то знова випаде поминальна служба Божа, то великодня сповідь і відправа в середи і пятниці великого посту служби Божої преждеосьвященої, або треба виїхати в сусїдну парохію на заступство неприсутного там пароха, то знов випаде деканальний соборчик, а всьо то полагоджують ся коштом науки релїґії.

У латинян є дїйсно більше звернена увага на школу, бо наколи сотрудник-катехит є занятий в парохії, то дуже часто сам парох заступає его в школї.

Не менше в неділї і сьвята притягає дїтвору і читана служба Божа, котра в костелї відбуває ся з повною повагою і супокоєм.

На жаль в церкві не так є: ту по утреннім евангелію і по уложеню книги евангелія на тетрапод, приходять старші сю книгу цїлувати, при чім розтручують дїтий і відвертають їх увагу від служби Божої, а знов старі захриплі дяки співають фальшиво пісні утренні з »ірмолоґійона« — треба дуже тугих нервів, щоби сей хаос незамітити і змогти щиро молитись!

Після моєї гадки служба Божа для дїтий читана повинна відбуватись безпосередно по утренї, скінченій точно о 8. годинї. На нїй всї присутні повинні співати на „самолївку« пісні лїтурґічні: Слава Єдинородний, трисьвятоє і т. д., в чім малиб участь і школярі, а через те піднеслаб ся в їх очах велич нашого пречудного обряду і зросталаб їх любов до нього. По службі Божій повинна відбутись для дїтий екзорта і на нїй справдитись присутність дїтий.

Ми однак до сего почутя ще не доросли! Тож не диво, що в нашім дневникарстві стрічаємо дуже часті нарікання то на радикалїзм, то на індеферентизм релїґійний, то вкінци на частий перехід на иншій обряд, котрий тепер так часто лучає ся по містах.

Тому більше праці в школї, а нарікання зменшать ся!

Иншої ради тут нема, як тілько установленє у всїх школах висшого типу окремих катехитів. А понеже від ряду лїт дає ся відчувати великий брак сьвітських сьвящеників, то катехитури повинні би занимати оо. Василияни, котрі в катехизациї і в педаґоґічнім поведеню з учениками є митцями.

Управитель мійской школи.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар**: В неділю: руско-кат.: Харитона, Вячесл.; римо-кат.: Плякида. — В понеділок: руско-кат.: Киріяка, Теофана; римо-кат.: Максимілїяна. — Ві второк: руско-кат.: Григорія; римо-кат.: Едварда.

— **У виставовім вікнї „Сокільского Базару“** можна оглядати начерк розгалуженя печер в Кривчу, про які писано недавно в нашій часописи. Крім того виставлено там гарні окази кристалїчного вапняка з тих печер. Додамо, що п. Клим Ґутковский, який відкрив ті печери, робить в них під сю пору фотоґрафічні знимки і розширює хідники, а також має надїю пробити другий вхід до печер з противної сторони гори. Коли печери в Кривчу (лежать на громадскім ґрунтї) стануть приступні для ширшого загалу, будуть представляти неоцїнену вартість, більшу чим печери в Постойній (Країна). Бо коли печерам в Постойній задля їх понурого, темного вигляду, не може надати блеску і привітности навіть електричне осьвітленє, то печери в Кривчу в чистім, білім, або як хрусталь прозрачім вапняку виглядати муть при електричнім сьвітлї чаруючо і стягати муть тисячі туристів з цїлого сьвіта.

— **Про землетрясенє** пишуть нам з Бучача: Дня 5 і 6. жовтня малисьмо на нашім Поділю дуже сильний вітер. Сила его особливо ві второк була так велика, що майже з ніг валила а відтак стягнула від північного заходу бовдури хмар, з яких полив ся короткий але зливний дощ. В ночи о год 11·45 мін. ми відчули сильне потрясенє землї. Я прокинув ся з першого просоня а моя жінка писала еще лист і на голос ґрізного підземного гуку та на вид розколиханих стїн і всїлякої посуди в хатї стала нї в живих нї в мертвих. Вражінє віднесла таке, як би вся хата валила ся і тріщала мов підмінована. Відгомін підземного гуку дав ся найґрізнїйше відчути в кімнатї, що є осередком нашого мешканя а містить ся над пивницею. Шкоди не було вїякої, але носило меблями як лодкою по розбурханій водї, захитало статуетками і кльошами, а висячі лямпи колихали ся через пару хвиль як сильно виведені з рівноваги маятники, при чім рух колиханя відбував ся в напрямі від південного сходу до північного заходу. Потрясенє землї дало ся відчути в цїлім містї, а особливо в мурованих домах вздовж Стрипи. Мешканцї найбільшої в містї каменицї, яка стоїть між головним мостом а ринком, були певні, що цїлий дім валить ся і хто не спав, онїмів зі страху, а ті, що спали, повискакували з ліжок. Не знаю, як ґеольоґи судити муть про те явище. Менї видить ся, що причиною его було не що инше як якісь підземельні катаклїзми під Поділем. Звісна річ, що Поділє і велика часть Покутя мають під собою ґрунт з осадових скал подекуди піскових а подекуди вапняних і алябастрових. Вода, яка в тих скалах промощує собі дорогу виполїкуючи великаньскі печери (прим. сталяктитова печера під Товмачем) мусїла при сегорічних безнаставних зливах наробити під нашою країною богато знищеня і наколи дрібнїйші виполїчки спричинюють звісні на Поділю і на Покутю лейки глибокі від 5—30 метрів, виполїчки сильнїйші спричинюють те, що безмежні маси скал подїравлені і пірвані водою провалюють ся в вижолоблені давнїйше печери і потрясають поверхнею горішних верств. Саме так склало ся за моєї памяти в другім подільскім містї Бережанах. Перший раз трясла ся там земля 11. грудня 1870 точно о пів до 4 з полудня. Ми ученики I ґімн. в бережаньскій ґімназиї стали підскакувати сидячи на лавках, мов підкидані на решетї дулї, а наш професор латини пок. Ґедзїньский був би упав з кріслом з катедри, як би був в пору не зіскочив. В друге трясла ся земля в серпни 1875 (дня не тямлю). Се потрясенє було так кріпке, що деякі мурованє домн попукали від гори до долу. Оба ті роки, як собі добре пригадую, були дуже слітні, зливних дощів була тоді така безлїч як і сего року. — *В. Масляк.*

— **Курс в Заланові** розпочинає ся дня 15. жовтня. Зголошувати ся треба як найвчаснїйше. Наука безплатна, а предмет науки буде залежати від остаточного числа і якости петентів. Поміщенє у селян за мінїмальною оплатою; чотирох біднїйших а талановитих і пильних будуть удержувані безплатно. Першеньство до того мають хлопцї з місцевостий, де від 12 лїт нїхто не скінчив середної школи.

— **Весїльний дарунок**. У кождій верстві народній инакші звичаї, от хочаб і весїльні. У нас на весїлю батьки та рідня дарують вола, корову, телицю, ягницю та отаке инше, а редактор та видавець „Нового Времени“ Суворін дарує своїй дочцї на весїлю одну сторінку оповісток в ґазетї. Се не дуже великий дарунок — усього 60.000 рублїв на рік вийде... Так і в инших краях усякі мудрі весїльні дарунки бувають. Років зо три тому оден льондоньс. купець подарував на весїлю зятеви невеличку просто оправлену книжечку, що так, на око, крайна цїна її 40 сотиків. Але дай Боже кожному з нас таку книжечку мати; кожен листочок в нїй не що инше, як 5000 короновий папірець. При кінци тої доволї товстенької книжочки уміщено „правила“, як з нею обходити ся, — там стоїть, що що року, в той день, коли молоді побрали ся, вони можуть вирвати собі оден листочок і розміняти. Але оповідають, що молодята такі до читаня були, що за три роки геть ту книжечку вичитали: сама оправа та „правила“ з неї остали ся.

— **Лїквідация росийско-японьскої війни.** З останних відомостий державної контролї, як пише „Слово“, видко, що на війну з Японцями від 1904 до 1906 року витрачено 2.145 мілїона карб. Окрім того, на видатки, викликані війною (плата за збитки) 1907 року, пішло 184 мілїонів карб. Виходить, що всього разом на сю війну змарновано 2.395 карб. Війна забрала рівно десять разів більше, нїж пішло на народню просьвіту за пять останних років.

— **Унїверситетска справа в Росиї.** „Рѣчь“ довідала ся, що от уже кілька тижнїв, як рада мінїстрів обмірковує унїверситетску справу. За сей час питанє унїверситетске перебуло дві протилежних фази в радї мінїстрів. В початку вересня мінїстри були великими ворогами автономії, а осе тепер трохи помирили ся з тою бідолашною автономією висших шкіл. Перше всього се видко з того, що рада мінїстрів вдоволила ся відповідию московских професорів на вимоги мінїстерства просьвіти. Від тодї ворожий настрій кабінета до професорів втихає. В кабінетї мінїстрів почали ся озиватись за те, що мовляв, не варто заострювати унїверситетского становища, а слїд законодавством установити однакові порядки по всїх висших школах.

— **Новий проклін**: А щоби ти так вийшов як Туреччина на конституциї.

— **Дрібні вісти.** Австро-угорский банк отверає свою філію в Самборі. — Цїсар дозволив бурмистрови м. Сокаля Евг. Височаньскому приняти і носити хрест папского ордеру св. Григория. — Мінїстерство судівництва відкинуло просьбу Яр. Бабія, Льва Цїховского, Вас. Гладкого, Ол. Левицкого і Вол. Рахиньского о дарованє кари за знищенє авлї львівского унїверситету в сїчни м. р. — В стрийскім парку у Львові стрілив до себе в самоубийчім намірі 22-лїтн. М. Карпинець. Безнадійно раненого відвезено до шпиталя. — По останних дощах потріскав новий мурований зелїзничий міст, довгий 120 метрів, коло Кривчиць під Львовом. В технїчних кругах не ворожать ему довгого житя.

Оповістки.

— **Дальший репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В неділю дня 11. с. м. перший раз „Марійка“ народний образ зі співами в 5 дїях А. і В. Мрштіка (з ческого).

Ві второк дня 13. с. м. „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 дїях М. Гоголя.

— **Театр „Сокола у Львові** (ул. Руска 20) відограє завтрішної неділї о 7. год. вечером: „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“ образ з народного житя в 5 дїях Александрова і Старицкого. В ролї Грицька виступить п. Іван Григорович, б. артист руского народного театру.

Бібліоґрафія.

Анатоль Вахнянин: **Спомини з житя** (посмертне видане). Зладив Кирило Студинський. Весь дохід призначений на стипендію ім. Покійного. Цїна 1 корона, з пересилкою о 10 сотиків більше. У Львові. Накладом Видавця. З печатнї В. А. Шийковского. Мал. 8⁰ стр. 138. Книжка містить в собі: „Автобіоґрафію (стр. 1—5), „Спомини з житя“ (стр. 6—128) і „Про житє питомців і духовеньства в часах М. Шашкевича“ (стр. 129—137). З огляду на заінтересованє, яке викликали сї спомини, і з огляду на цїль, яку має на метї розпродаж книжки, є всяка надія, що вона розійде ся як найскорше.

Анатоль Вахнянин: **„Листи до Панталеймона Кулїша“** (1869 р.). Видав Кирило Студинський. У Львові 1908. Накладом Видавця. З печатнї В. А. Шийковського, мал. 8⁰ стр. 120. Цїна 60 сотиків.

К. Студинський: **„З листів П. Кулїша до Омеляна Партицкого“**. У Львові 1908. Накладом С. Ґорука. З друкарнї В. А. Шийковського. 8⁰ стр. 24. Цїна 20 сотиків.

Всї три книжки можна набувати в книгарнї наук. Тов. ім. Шевченка, або в нашій редакциї (для передплатників „Руслана“.).

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 8. жовтня 1908.

По відчитаню вплинів забрав голос член кр. видїлу п. Пілят і заявив, що тверджене п. Адама на засїданю попереднього дня, немов би кр. видїл іменуючи 3 членів до кр. ради шкільної переступив круг свого дїланя, є несправедливе, бо кр. видїл зробив се ще в маю, а урядує доти, поки сойм не вибере нових членів кр. видїлу.

З дневної черги сойм відослав до адмінїстрацийної комісиї звіт кр. видїлу в справі дозволу повітовій радї в Товмачи приняти поруку за повіт. касу в Товмачи і затягнути 50.000 К позички для тої каси. Громадї Мости великі дозволено побирати висші оплати від спіритусових напитків.

Потім вивязала ся оживлена дискусия над огородничою школою в Тарнові, в якій забирали голос пп. Тертіль, Менцїньский, Станїньский і Пілят, після чого ухвалено внески комісиї. Дальше ухвалено комісийні внески в справі садівничого заведеня в Залїщиках, приймаючи також підвижку платнї учительского персоналу.

При зелїзничій дискусиї між иншими промовляв п. Т. Старух, зазначуючи, що галицк. зелїзниці трактує ся по мачошиному і ужива[1]

ся на них драгтивих возів, викинених з инших шляхів. П. Кивелюк жалував ся, що зелїзнича обслуга нечемно поводить ся з подорожними. При дальшій розправі над увільненєм нових домів в Бучачи від громадских і повітових додатків, коли прийшло до голосованя, не стало комплєту (було 44 послів на салї), тому маршалок замкнув засїданє.

Засїданє з дня 9. жовтня 1908.

Маршалок на вступі оповістив, що повіт. суд львівский зажадав дозволу на судовокарне доходженє проти п. Курівця за переступство §. 487. карн. зак. Відослано до правничої комісиї.

Перед приступленєм до дневного порядку забрав голос п. Олесницкий і заявив, що другий раз в сїй сесиї є приневолений іменєм своїх полїтичних товаришів в справі реґуляміну звертати ся до маршалка. Робить то не для приємности, але з посольского обовязку боронити прав своєї рідної мови. В стеноґрафічнім протоколї І. засїданя сойму находимо декларацию п. Дудикевича в чисто росийскій мові. Мова та в дійсности була проголошена з ужитєм чисто росийских зворотів, але однак весь спосіб єї виголошеня, наголос і граматичні форми були малорускі. Натомісць в звітї поміщено ту промову в формі чисто росийскій. На доказ того бесїдник відчитує оден з уступів тої декларациї.

Ми — говорив дальше п. Олесницкий — не є противниками анї сеї мови, анї росийского народа; навпаки ми високо цїнимо та поважаємо язик Достоєвского, Пушкіна і Толстого. Ми радо черпаємо з того богатого жерела єго духа і єго літератури. Та передовсїм уважаємо за обовязок стояти на сторожі нашої рідної рускої мови, яку вважаємо найвисшим скарбом, яку вважаємо за найдорожшу спадщину батьків наших. Як довго сягає память істориї, не було в сїм краю і в сїм соймі такого посла, котрий би говорив тим язиком, в якім є висловлена печатана заява п. Дудикевича. Як довго є конституция і сей сойм, не було тут такого посла, котрий би уживав того язика, хоч були посли з ріжних руских сторонництв. Навіть поважані товариші пос. Дудикевича уживають в своїх промовах тої мови, якою я послугую ся нинї.

Коли отже язик, якого вжито в тій деклярациї — не є анї матерним нашим, анї краєвим, анї не належить до язиків законно признаних в державі, коли уживанє єго тут, в соймі є виразно виключене реґуляміном — мусимо єго уживанє уважати лише полїтичною демонстрациєю, вимірену проти прав нашого краєвого язика рускаго, і з тої причини мусимо проти уміщеня тої заяви і допускаємости сего язика в стеноґрафічних протоколах сего сойму заложити рішучий протест. А мусимо се зробити з тим більшим оправданєм, позаяк бачимо в тім систему вимірену на те, щоби критою дорогою, стеноґрафічними протоколами надати право горожаньства язикови росийскому в тім соймі. Доказом того є також протокол стеноґрафічний з XIII-ого засїданя, в котрім бесїда, виголошена по малоруски зістала поправлена в той спосіб, що она виходить в тім стеноґрафі коли не цїлком, то на пів по росийски. З тої причини ми звертаємо ся до Є. Е. п. маршалка краєвого, яко найвисшого сторожа і інтерпретатора реґуляміну і просимо в інтересї та в імя прав нашого народа і нашого язика в краю та в соймі, щоби Є. Ексцеленция зволив ствердити, що той процедер, та практика, яку я тут представив, є проти реґуляміну, отже беззаконна, а дальше просимо, щоби Ваша Ексц. силою своєї власти запобіг дальшій практицї в тім напрямі, вимірений проти реґуляміну, як і прав нашого язика в тім соймі і прав нашого народа рускаго в тім краю. (Брава і оплески).

На се відповів краєвий маршалок ґр. Баденї ось як: На внесений до мене апель маю честь відповісти, що реґулямін сойму постановляє в спосіб, виключаючий всякий сумнів, що промовляти в галицкім соймі можна лише в польскій, або рускій мові. Ся постанова обовязує всїх. Сеї постанови реґуляміну стеріг я доси і буду стерегти на будуче а заразом висказую надію, що всї посли без виїмку поступати муть в сей спобіб, щоби мене не приневолювати до ужитя способів, які менї по думцї реґуляміну прислугують.

Що до конкретного випадку стверджую, що на скілько я можу судити, п. Дудикевич доси в росийскій мові не промовляв. Однак мушу потвердити і з жалем ствердити, що справдї в стеноґрамі з нарад І. засїданя, який в сїй хвилї маю перед собою, справдї окінченя слів в сїй деклярациї є поправлені з руских на росийскі. Се стало ся без мого відома, а тим самим без мого зізволеня. Висказуючи з сего приводу свій жаль, зазначую, що на будуче буду стерегти виконуваня постанов реґуляміну, щоби нїякого стеноґраму не віддавано до друку, заки його не ствердять і підпишуть ревіденти, вибрані соймом. Ревідентами є посли всїх партий і обох народностий, і їх річию буде пильнувати, щоби промов в стеноґрамах не змінювати. В разї спорів або ріжниць буду з мого обовязку і права користати і в кождім поодинокім випадку рішати!«

З дневного порядку палата дозволила гвомадам Бжеско і Лїско поберати висші оплати від спиритусових напитків, та увільнила нові доми в Бучачи від повітових і громадских додатків до податку, а дальше приняла резолюциї шкільної комісиї що до жадань громад о перенесенє їх до висшої кляси учительскої платнї.

По полагодї першого читаня 20 кількох внесків забрав голос п. Дудикевич, заявляючи, що він не поправляв свою стеноґраму, та що до своїх цїлий йде простою дорогою. В тій справі заберали ще голос маршалок і п. Олесницкий приймаючи відповідь п. Дудикевича до відома.

Вкінци відчитано внесеня, а між иншими: п. Левицкого в справі реґуляциї р. Свиржа в рогатиньскім повітї; п. Винничука о запомогу для гр. Опришівцї на відбудову знищеної дороги. Між інтерпеляциями були п. Думки в справі поведеня чортківского староства при виборах війта в Сосулівцї; п. Т. Старуха в справі переслїдованя руских учителїв народних; п. Винничука в справі шкід, вирядженых мешканцям гр. Опришівцї рікою Бистрицею надв.; п. Т. Старуха в справі надужить староства у Львові при видаваню пашпортів заграничних; п. Левицкого в справі намірeного розвязаня громади в Завишнї (пов. Сокаль); п. Олесницкого в справі зарядженої староством з Золочева ревізиї в бурсї Товариства „Просьвіта“ в Золочеві; п. Скварка в справі стяганя коштів лїченя від Івана Кульпака в Волї рипкової; п. Сандуляка в справі виборів до гром. ради в Волчківцях і рабункової господарки війта.

Телеґрами

з дня 10. жовтня.

Будапешт. Військові патрулї розставлені до стереженя зелїзниць арештували на шляху Земунь-Загреб кількох Сербів, що хотїли повикручувати шруби з шин.

Будапешт. Pesti Hirlap доносить з Царгорода, що молодотурецкий комітет рішив здетронїзувати султана, який звязав ся з реакциєю і хоче відкликати конституцию.

Відень. Перебуваючі тут Серби, що належать до армії, дістали приказ безпроволочного повороту до Сербії.

Цетинїя. Чорногорский князь видав проклямацию проти влученя Босни і Герцоґовини до Австро-Угорщини. В містї демонстровано проти Австриї. Власти не допустили до демонстрациї перед австро-угорским посольством.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише тутох і паперців з першої галицко-рускої фабрики Евгена Біліньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЕ приладжене до потреби руских сьвященників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилошанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. вже напечатане за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли в сїм роцї. Третя вийде в слїдуючім роцї. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8⁰ обнимають. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву. Пересилка наступає франко безпроволочно. (3—3)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний),

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів мілїона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через **„Днїстер“ в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720 —
„ спец. на звороти	„	50.939 —
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви специяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудньом (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12·20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Ґорук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 222. Львів, второк дня 30. вересня (13. жовтня) 1908. Річник XII.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.
Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини)**. Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

З делєґаций.

Над виводами мінїстра бар. Еренталя про заграничну полїтику Австро-Угорщини перевела комісия для заграничних справ до 9 с. м. широку розправу. Передове місце в сїй розправі заняла зовсїм природно доверпена що й но злука Босни й Герцоґовини. В розправі забирали слово делєґати з всїх сторонництв а годить ся зазначити сю знаменну прояву, що ані одно сторонництво не висловило ся проти сеї злуки. Ся однодушність поглядів в так важній справі тим більше замітна в монархії, в котрій национально полїтичні суперечности і пристрасти доводять до таких подій, як недавно в ческім соймі і в Люблянї. Така однодушність поглядів не може остати без могутного впливу на заграницю, навіть в Анґлії і Франциї, де дневникарство виступає з острою критикою проти австрийской заграничної полїтики і з більшим завзятєм, як безпосередно інтересована Туреччина, а забуває зовсїм про безглядне поступованє тих держав в кольонїяльній полїтиці.

Анґлїйске, французске і росийске дневникарство не хоче сего зрозуміти, що берлїньский договор віддав Босну й Герцоґовину Австро-угорскій монархії для обезпеченя европейского мира і введеня в тих краях европейскої культури, а хоч влада Босни й Герцоґовини була тимчасова, то договор не клав тому нїякого обмеженя що до часу і змісту, а колиб ґр. Юлїй Андраші був в 1878 р. в Берлїнї поставив злуку тих країв з монархією, не булоб супроти того найменшого опору.

Окупация і злука тих країв в дїйсности нїчим не ріжнять ся і доперва, коли виринула в Боснї справа конституційного устрою, треба було формально усунути двоїстість зверхности, хоч зверхність султана була лише номінальна, бож в імени цїсаря Австриї ведено управу краями, его іменем проголошувано судові вироки, під его прапор ставали новобранцї, покликані до війска і т. д. Отже почин до введеня констит. устрою спонукав також до усуненя сеї неясности формальної. А крім того і аґітация ведена від часу вступленя на сербский престіл короля Петра, приневолювала Австрию звернути пильну бачність на те, щоби не допустити до перемичувана бомб (як се роблено з Чорногорою) і розповсюджуваня обидливих для Австриї брошур і письм, і завести трівкі відносини.

Делєґати нїмецких сторонництв Ределїх і Бернрайтер вказали в розправі на те, що державноправна злука Босни й Герцоґовини є заразом культурною злукою і одобрили сей крок правительства, мимо того, що тим способом, число Славян полудневих в монархії зросло в двоє в порівнаню з числом полудневих Славян в Сербії і Чорногорі, як се зазначив Словінець д-р Шустершіч.

По промовах делєґатів забрав ще раз слово бар. Еренталь і вказав на те, що Австрия все змагала до удержаня приязних взаємин з Сербією і се виявило ся в заключеню торгового договору, котрому обидва парляменти небавом удїлять конституційного одобреня. Одначе в суперечности з тими приязними змаганями стоїть рішучо ворожий напрям в Сербії, котрий в останних часах змінив ся на пряме ворогованє в Боснї й Герцоґовинї проти Австриї. Прилюдна опінія в Сербії зійшла на такі манівці, що затратила предметовий осуд дїйсних відносин. В тих днях видано навіть в Білгородї розпорядок військовий що до покликаня резервістів і тому австр. амбасадор зажадав в Білгородї виясненя, а хоч на се відповіло сербске правительство, що то є запобіжні розпорядки, Австрия буде пильно слїдити дальше поступованє Сербії.

Мінїстер бар. Еренталь, котрого промову кількакратно переривано оплесками, висловив делєґациї вдоволенє за однодушне признанє в справі злуки Босни й Герцоґовини.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина.

Грізне положенє на Балканї відвернуло в сїй хвилї увагу полїтичних кругів від ческого сойму, де положенє також вельми невідрадне. Сїй обставинї, що увага всїх звернена на Балкан, завдячує правительство, що не виявляє ся так наглядно его неудача полїтична. Тепер уже можна вельми сумнївати ся, чи поведе ся яку небудь роботу довершити в ческім соймі. Навіть так обмеженої програми, яку бажалоб перевести правительство, уконституованє кр. сойму (вибір виділу) і придїленє до комісиї виборчої реформи, імовірно не вдасть ся довершити. Обидва табори супротивні стоять непохитно ворожо проти себе, а навіть проявляє ся більше завзятє між ними, як доси. Бар. Бек ще перед виїздом до Пешту намагав ся з нїмецкими сторонницвами переговорювати, одначе безуспішно, а що й Чехи рівночасно дали відмовну відповідь, отже бар. Бек залишив поки що свій виїзд до Праги. Нїмцї заявили навіть, що не вдавалиб ся в переговори, колиб навіть бар. Бек до Праги приїхав.

Правительство внесло в ческім соймі начерк виборчої реформи і предлогу що до вибору сталої соймової комісиї, щоби з підмогою обидвох сих предлог довести до злагоди национального розятреня і щоби, як намісник Куденгове зазначив в своїй промові, впливати на втихомиренє. Але Нїмцї обстають при тім, щоби перше полагоджено їх национальні домаганя (поділ Чех).

Після начерку виборчої реф. сойм має складати ся з 334 членів. Вірильні голоси мають дістати: праский епископ і 3 епископи, ректори ческого й нїмецкого унїверситету та ческої й нїмецкої полїтехнїки в Празї. З вибору має вийти 326 послів, а то: 70 з більшої власности, 92 з міст, 17 з торгових палат, 84 з сїльских громад, 20 з краєвої ради культурної, 46 з загальної курії. Управу сойму буде вести маршалок, іменований цїсарем зпоміж послів і двох его заступників. Соймові посли для переведеня виборів у нутрі сойму будуть дїлити ся на три виборчі тїла: великої власности, ческе й нїмецке. Всї посли, з виїмкою великої власности, будуть мати обовязок заявити, до котрої национальности хотять зачислятись. Як що посол не заявить своєї приналежности до нїякої национальности, то більшість людности его виборчого округа може записати его до одного або другого виборчого тїла. Так само вірильні члени мають заявити ся, до котрого з трьох виборчих тїл хотять приступити. Краєвий виділ під проводом маршалка має складати ся з 10 членів, вибраних соймом. Вибори краєвого виділу мають так відбуватись, щоби два его члени належати до тїла більшої власности, 5 до ческого та 3 до нїмецкого тїла. Вибори комісий мають так переводити ся, щоби на кождих 13 членів комісиї належало 3 до тїла більшої власности, 6 до ческого та 4 до нїмецкого тїла. Для кождого члена виділу краєвого має бути вибраний заступник.

Предкладаючи сей начерк, намісник Чех іменем правительства заявив, що при складаню сего проєкту головно йшло про усуненє национального спору. Треба усунути национальну боротьбу, щоби вибори відбулись виключно на економічнім і полїтичнім полї. Забезпеченє национальних меншостий було провідною думкою при складаню начерку й забезпечуваню репрезентациї обом народам у краєвім виділї й комісиях. Все те має управильняти закон, незалежно від порозуміня. З уваги на те, що така важна предлога вимагає докладних і довших нарад, правительство предложить другий начерк на вибір сталої соймової комісиї котра занялаб ся прослїдженєм виборчої реформи та всїх инших питань, виплива-

ючих з национальних ріжниць. Се має бути стала комісия в справах национальних ріжниць.

Рівночасно намісник предложив закон з начерком сталої, неустаючої комісиї виборчої реформи. Ся комісия має право працювати також над проектами инших законів, котрих метою вводити порозуміне в краю. Розвязати сю комісию можна тільки на припорученє монарха.

Німці висувають проти сего начерку виборчої реформи, що в ній не узгляднено одного з головних їх домагань, права veto национальних курій і вказують на те, що пята курия видасть користи лише соціялістам збільшенем їх голосів, що вірноконституційна власність упосліджена супроти февдальної шляхти і що промислові інтереси не обезпечені належно. З сего можна бачити, що ся реформа не мало перепон зустрінулаб в спокійних часах, а тепер зовсім не відклонить Німців від обструкциї, бо правду сказавши, они не хотять виборчої реформи. Чехи знов супротивляють ся заведеному поділови на национальні курії. Таким способом обидві сторони невдоволені.

Про сталу комісию соймову висловлювали ся обі сторони давнійше неприхильно і длятого на виводи намісника не обізвав ся нїхто анї слівцем признаня.

З усего того можна бачити, що акция правительства в ческім соймі, котра мала промостити дорогу до угодових переговорів в держ. радї, не повела ся, що сойм імовірно в найблизших днях буде відрочений, а се не віщує нїчого доброго державній радї.

Заграница.

В Сербії проявило ся після злуки Босни й Герцоґовини справдешне воєнне ошоломленє. Товпи народу, між котрими передову ролю грають студенти, громадять ся перед австрийскою амбасадою і викликують обидливі слова проти Австриї і нашого монарха і взивають короля до виповіджения війни Австриї. В Білгородї два рази напастовано австрийских поліциянтів, котрі з Земуня відставляли до границї сербских заволок, так що з трудом сербскій поліциї повело ся оборонити австрийского поліциянта перед напасниками. Сербскі загорільці напирають на мінїстерство Велимировича, щоби уступило і утворило коаліційне мінїстерство з усїх сторонництв.

Король покликав на надзвичайну сесию скупштину, а між послами панує воєнний настрій і не можна мати певности, чи не дадуть ся пірвати ошоломленій товпі. В тім ошоломленю навіть Чорногора забула про фабрикацию в Сербії бомб вимірену проти чорногорского князя і так само в Цетинїї виправляють ворожі проти Австриї демонстрациї, а »хитрий лис«, як називають балканьскі полїтики чорногорского князя Микиту, готов станути спільно з королем Петром в оборонї мнимого покривдженя Сербії і Чорногори.

Проти Австриї відзивають ся з Сербії погрози наїзду на Босну й Герцоґовину і се приневолило Австрию до обезпеченя свого кордону пограничного. На Савї і Дунаю обсаджено мости, а так само скріплено жандармерию і поготівле на боснїйско-герцоґовиньскій границї. Крім того дунайска фльотиля австро-угорска одержала поручене відплисти на полудне в напрямі до Білгороду, а наслїдком того в сербских кругах полїтичних вирнула гадка перенести столицю до Крагуєвача або до Нїшу, бо Білгород могли би австрийскі вийска з Земуня збомбардувати. Як небудь бар. Еренталь заспокоював делеґацию, що нема в тій хвилї небезпечности війни і є надія, що Сербія стямить ся, одначе положене є вельми неєвне. Австрия звернула бачність европерских великих держав на визиваюче становище Сербії і наслїдком того до Білгороду наспіли відповідні представленя, але чи се причинить ся до отверезеня, годї наперед сказати.

Як в Сербії стратили здоровий поглад і до якого ступня дійшла там манїя великости, показує обставина, що сербский посол Симич у Відні явив ся в мінїстерстві загран. справ, щоби там внести засторогу проти злуки Босни й Герцоґовини. Одначе сеї застороги не принято з заміткою, що Сербія не має права до того, бо не мала нїякої участи в берлїньскім конґресї. Може се отверезить сербских загорільців!

Анґлія і Росия порушили справу скликаня конференциї для ревізиї берлїньского договору, одначе Австрия імовірно не возьме участи в сїй конференциї, поки европ. держави ще признають злуку Босни й Герцоґовини. Але вже й тепер вирнули суперечности між Анґлією і Росиєю, бо Росия домагає ся, щоби поставлено на конґресї справу вільного перепливу для ей фльоти скрізь Дарданелї, на що не хоче згоджувати ся Анґлія. Анґлія рада би знов і для себе упечи печеню при сїй нагоді і бажає звернути Туреччинї острів Кипр, а за те заняти зовсім Єгипет. Все те вказує, що на близкім Сходї починають справи за путувати ся і що полїтичне положене вельми критичне. Наслїдком того відбула ся в Пештї нарада шефа ґенер. штабу Гецендорфа-Конрада з мінїстром війни Шенайхом і мінїстром заграничних справ бар. Еренталем.

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антоній унїятскому сьвященикови в Почаєві? Дещо більше правди о прогульцї кацапів до Почаєва і Києва. „Волынець“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаєві і его »разоблачения«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщинї за останних 20 лїт і в 1908 роцї).

(Дальше [1]).

Не наша річ описувати їзду наших збаламучених селян з стациї Рудна до Києва. Не будемо розказувати сего, як то наші кацапскі проводирі-селяни мусїли їсти з цебричків, як били ся по ланитах, як в одній місцевости градоначальник істинно-русский проводир ввів наших паломників до церкви без відома батюшки, а батюшка прибіг задиханий та прогнав своїх зарубежних гостий з церкви словами „вон хулїґани“. Таких приятностий мали істинно-русскі наші прогульковцї не мало, тай многі з них захитались в своїм руссофільстві бачучи, що там їх трактують як худобину. Також і триумфальний похід їх по Києві з портретом царя не був такий бадьорий, а подобав цїлком на сельский похорон в часї слоти, коли то оден іде попід стріхи, другий поза кладку, оден зістав ся з заду, другий підбігає, а все те складає ся в дуже а дуже сумну картину. Дійсно, бо там наші porządni starorusini бажали ховати вірність нашого народу до австрийскої держави в могилу общерусскую, вірність народу, котрий майже боготворить свого любого Цїсаря.

Там хотїли они поховати в могилу вірність нашого народу до своєї св. Церкви католицкої. За першу провину нехай відповідять ті, що розбоєм і перекупством допомогли видвигнути ворогів династиї і Церкви на послів проти волї народу, а Цер ов Бог обороняє. Бо от що дізналисьмо про побут в Києві. Інтенциєю аранжерів прогульки було, щоби всї учасники демонстративно в Києві сповідали ся і причащали ся. Таку інтенцию мав і митрополит Антоній, бо до унїяцкого сьвященика в Почаєві говорив: »Ви відірвані від пня правдивої Церкви, ви ополячуєте ся і ваша Церков не процвитає, але дасть Бог, за Македонію проміняємо Галичину [2]), а тодї і ваша Церков піднесе ся“, дарма що опісля аж змінив ся, почувши питанє »Чомуж у вас тілько сект, а у нас однодушність?« отже той намір аранжерам зовсїм не удав ся. Ми довідали ся від учасників прогульки, що по кілька раз на день намовлювано їх до сеї демонстрациї, але безуспішно. Ба що більше они знайшли несподіваних ангелів-хоронителїв і то між православним духовеньством в Києві.

Наведемо слова одного з учасників що до сеї справи. — »Було нас, говорив він, около двайцять в гуртї. Підходить якийсь батюшка, озирнув ся сюди, туди тай до нас — »здорові були«. Ну щож, подобалось вам в Києві. Водять вас по храмах і пирують вас. Але не всьо вони показують. От коби вам показали наші тюрми, де мучить ся стілько найлучших наших людий. Тоб ви побачили і почули. Але найлучше, колиб ви поїхали на села, побачите, яка біднота, яка темнота. Повірте менї, ту хлопа нї за що мають. Оно гарно, що ви приїхали і подивились, як є за що, та повірте, що у вас по селах гарнїйше. Ваші сьвященики дуже добре вас ведуть, коли між вами тілько сьвітлих селян, як я читаю. Повірте менї, вертайте і слухайте своїх сьвящеників, бо они дуже добре вас провадять“. Ми дізнались, що таких людий між закордонними сьвящениками було більше, що опамятували наших селян, вияснляли їм становище України і так цїль хулїґанів не сповнилась зовсїм. Тому то і вкоротили їм час гостюваня, замість на Успенє, они вернули вже 23 чи 24 до Бродів, а многі з них з інчим серцем, як їхали, бо тепер доперва опамятались, що їм рідне, що правда, куди їм направитись.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Григорія; римо-кат.: Едварда. — В середу: руско-кат.: † Покров. П. Д. М.; римо-кат.: Каликста Папи.

— **Могила Шашкевича загрожена!** Кілька раз звертали ми бачність наших народних товариств на конечність перенесеня мощий Маркіянового сина, поета нашого Володимира, до родинного гробівця. Могила бл. п. Володимира на 15 полї личаківского кладовища, оплачена лише по конець 1905 р. може бути кождої хвилї розкопана і мощі поета можуть опинити ся в чужій могилї, хоч перенесене їх, як нас запевняв управитель кладовища, стоялоб ледво около 30 К. Пора отже в хвилї, коли ми повинні готовити ся до 100-лїтного обходу уродин бл. п. Маркіяна, подбати о те,

---

[1]) Гл. чч. 218 і 219.

[2]) Верґун в „Новим Времени“ тепер вимагає видачі Тернопільщини за злуку Босни й Герцоґовини, але се в его розумінню pars pro toto. *Ред.*

щоби і останки єго сина спочили разом з ним і материю в одній могилї. Отже caveant consules, крайна пора се перевести, бо около могили бл. п. Володимира Шашкевича розкопують давні гроби і хоронять померших!

— **Руска ґімназия у Вижниці**. Вчера наспіла до Черновець телеґрама, що після поновної інтервенциї посла Ник. Василька руска ґімназия у Вижници буде напевно отворена в протягу сего місяця. Інтелїґенция того повіта повинна не занедбувати підготовленя хлопців до ґімназиї і повідомити про те дооколичних селян!

— **Увязненє Ярослава Мончаловского** прийшло вельми не в пору і не на руку нашим москвичам, а „Ґалїчанїн“ виводить страшні єреміяди з сеї нагоди, а при тім намагає ся відпекувати ся всякої тїни якої небудь спілки зі змаганями і заходами Мончаловского. „Ґалїчанїн“ намагає ся виправдувати, що: „Мончаловскій арестованъ былъ не за опасную для Австріи политическую пропаганду, а лишь за шпіонство, не стоящее въ ніякой связи съ политикою, съ культурнымъ руссофильствомъ и со статьями закордонныхъ рускихъ газетъ“. Отже ми спитаємо ся, де та границя між роботою Мончаловского, котрий так близко стояв редакциї „Ґалїчанїна“ і в близких взаєминах з росийским консулятом, а між „опасною для Австріи политическою пропаґандою“, та политикою і „культурнымъ руссофильствомъ?“ „Ґалїчанїн“ укував тепер для відмеженя і відпеканя від Мончаловского замітний вислів „культурное руссофільство“. Отже ми спитаємо ся єго, чи доноси, які ішли від добре відомої „Ґалїчанїнови“ Аделї Карловской на пок. Конїського (в часї єго побуту в Галичинї) і на тутешних Русинів-народовців, що стояли з ним в зносинах, до шефа жандармів в Киеві пок. Новицкого, також „Ґалїчанїн“ причисляє до „культурного руссофільства!?“

— **Вісти з України**. Відчитова комісия київскої „Просьвіти“ дістала, як доносить київска „Рада“, від ґубернатора дозвіл уладжувати системачні українські відчити. З тих відчитів два будуть посьвячені ґеольоґії, три фізиці, три біольоґії і анатомії, два лїкарскій помочи в наглих випадках. Всї читати муть ся що неділї в падолистї і грудни в салї бувшого „товариства грамотности“. — Бувший посол до першої думи, редактор закритої першої українськоґ ґазети „Хлїбороб“, Володимир Шемет, що сидить в полтавскій тюрмі за т. зв. „лубеньску оборону“, занедужав сильно на нерви. Для лїкарскої обсервації висилають єго тепер до тюремного шпиталю в Москві. —На памятник Шевченка в Київі зібрали Українці в Росиї 4533 рублїв. — З кінцем с. м. в Київі має відбути ся епархіяльний зїзд духовенства з Київщини. На зїздї буде між иншим обговорена справа видання істориї київскої духовної семінариї за сто лїт єї єствованя (1817 до 1917). Українське видавництво народних книжок „Час“ в Київі приступає незабаром до видання популярної біоґрафії Шевченка. Брощура буде містити вісїм потретів і рисунків до тексту, деякі в краскаx. Друкувати ся буде в числї 50.000 примірників по цїнї 2 копійки. Чистий дохід з того видання призначений на фонд будови памятника »Кобзареви« в Київі. 30.000 тої біоґрафії замовила полтавска ґубернска земска управа для розповсюднюваня між народом.

— **З нашої преси**. Виступи галицкої полїтичної преси не позбавлені мимовільної гумористики. Епископ станиславівский, і взагалї наш цїлий епископат, є, на думку польскої преси, завзятим аґітатором „безбожного українїзму“, підчас коли, після погляду частини укр. преси, є він аґітатором польонофільства і москвофільства, але на супротив того заявляє знова москвофільска преса, що руська єрархія, головно станиславівский владика, є пастирем одної, а то української партиї. „Мягкі“ закидають епископам нехтованє справ самої церкви, зглядно єї обряду. Більше можливостий вже неможливо! При тім ще одно замітне. Як оден новойорский комісар полїциї добачував жерело всяких злочинів в жінці: „cherchez la femme“, так наша преса винайшла універсальну хоробу нашого народа і церкви, іменно Єзуїтів: „cherchez les jesuits“! Мимоволї пригадує ся закид якогось єзуїтофоба, що Єзуїти причинили ся до упадку Царгорода. Вони знищили то місто на яких двіста лїт перед своїм істнованєм. „Галичанинъ“ приписує „єзуїтским“ вплывам латинїзацию нашої церкви (Галич. ч. 179), а „Дїло“ (ч. 187) закидає їм... ширенє православія! „Дякувати за те зн. православє будемо і польским єзуїтам“. Коментарі про льоґіку галицко-рускої журналїстики тим самим злишні!“ »Галичанинъ« (ч. 179) розвиває дальше свої погляди на католицку церков, закидаючи, що Рим поборює „русскую национальную идею“ а владики і Василияни пропаґують українїзм, а то в церковнім інтересї латиньства, а в полїтичнім польонїзму. При обговорюваню заказу читаня »Дїла«, „Свободи“ і пр. нарікає „Галичанинъ“ на обмежуванє личної свободи сьвящеників. Знає добре москвофільский орґан, що і єму і Русс. Слову таке саме належить ся, як і українським орґанам, знає він добре, що деякі москвофільскі сьвященики суть так само партийними фанатиками, як деякі українські. Обмежати той фанатизм є сьвятим обовязком епископа, хотяй би полїтична конституция дозволяла сьвященикам підпорядкувати сьвященичу дїяльність під партийну аґітацию, які се „Галичанинъ“ заявляє. В згаданім числї віє з »Галичанина« тим духом, про який згадує моя статя п. з. „москвофільскі погляди на катол. церкву“. В делїкатній формі закидає »Галичанинъ« нашій єрархії ні більше ні менше, як ослаблюванє релїґійного духа в народї (ширенєм українства) ad maiorem Poloniae і латиньства gloriam! »Національні основи“ нашої церкви бере москвофільский орґан в оборону, але „ad maiorem schismae gloriam“ via Почаїв-Київ! *О. В.* (З »Ниви«).

— **Погана напасть**. Социялїстичний Głos пустив недавно злобну видумку на одного з визначних Єзуїтів, кс. Альфреда Врублєвского, що немовто він виступив з закону Єзуїтів, перейшов на протестантизм, викрав ґрафянку Тишкевичівну і утїк до Франциї, аби там з нею звінчати ся. Показало ся тепер, що то всьо є неправда з виїмкою того, що кс. Врублєвский задля слабости виступив за дозволом Римскої Столиці з закону Єзуїтів і за порадою лїкарів поїхав лїчити ся до Саблє д'Ольон у Франциї. Підчас єго неприсутности Głos для зогидженя католицкої Церкви виклепав брехню, за яку тепер буде відповідати перед судом.

— **Ревізиї у студентів в Петербурзї**. В ночи з 5. на 6. с. м. петербурска полїция перевела в 60 кватирах студентів ревізиї а хоч нїчого підозріного не найдено, арештувала 15 студентів.

— **Орґанізация Поляків на Україні**. Онодї відбули ся в Київі збори „польскої партиї краєвої України, Поділя і Волині“. На зборах ухвалено утворити два видавничі комітети: оден политичних видавництв, другий наукових та сїльско-господарских. Оден з учасників зборів відчитав реферат про „неославяньство“. Потім обговорювано загальну политичну конюнктуру, розпад в демократичній партиї, можливі зміни в думскім польскім колї та вплив усїх тих чинників на зміну громадскої думки на области України.

— **Важне для пасїчників**. Краєвий Союз господарско-молочарский в Стрию закупить сейчас більшу скількість меду-патоки. Просимо наших пасїчників, що мають патоку на продаж подати скількість кільоґрамів меду, кілько жадають за 1 кільоґрам і послїдну стацию зелїзничу.

— **Сьогорічний урожай в Київщині** був близький до кепского. Озима пшениця дала досить кепский урожай; у звенигородскім, уманьскім, канївскім та липовецкім пп. пшениця місцями зовсїм пропала; з десятини там збирали ледве 10—30 пуд., а подекуди й того менше, красший урожай був у сквирскім, радомисльскім, таращаньскім та київскім пп., але й там він не доходив до пересїчного. Яра пшениця дала пересїчний урожай; в липовецкім, таращаньскім та уманьскім пп. збирали 40—60 п. проти 60 пуд.; в останнім п. збирали навіть до 100 пуд. проти 80 пуд.; в чигиринськім повіті десятина видала 60—100 пуд. проти 70—110 пуд., в бердичівскім п. місцями зібрали

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Рік 1871.

Ч. 168.

Про житє Ів. Воробкевича. — Критики в Gazet-i narod. і в „Основі“ на єго композициї. — Духовна семинария в Чернівцях.

Чернівці, 1871, 29. квітня. Ів. Воробкевич до Олекс. Барвіньского.

(Дальше).

Менї поводить ся так, що дай Господи лучше! Жена моя все слабує, мої дїти через цїлїсеньку зиму на кір хорували і ще теперки не подужали. Та страшенна хороба відобрала від мого серця мого наймолодшого сина і до розпуки розранила єго. Оттак поводить ся менї; до того ще маю близько 40 годин на тиждень.

І безсмертного нашого Тараса роковини чимало причинились, щоб моє бідне серце зовсїм замучити. Буде тому близько два роки, як я п. Вахнянину скілька моїх композициї прислав. Не було то моїм бажанєм, щоб з них декотрі на тім вечері сьпівались. Они самі вібрали і сьпівали. Но про мене і мій талант музикальний рознесла „Народівка“ таку кріваву славу, що в музикальній літературі ще нїхто в сьвітї таку погану і несправедливу рецензию не зазнав. Нехай їм на здоровлє буде! Ті люди — добре я їх знаю. Сталось.

„Основа« то перший раз також шкарадно після критики Народівки писала — нехай і їй на здоровлє буде! А яким мої алеґата п. Вахнянину післав, хтїла она свій блуд хоть трохи залагодити. Дивує мене одно, що п. Вахнянин до мене ні слова не написав — і менї мої сьвідоцтва не відсилає. Будь ласкав і напиши єму про се. Моїм ворогам і тим мізерним обскурантам нехай знакомо буде, що они мене своєю критикою не відпудили. Я, як той фенікс, з попелу мого двигну ся і їм на сором і ганьбу заспіваю, а ненці моїй на хвалу і славу. —

Я вже рідко коли що пишу і то все мізерне і без житя; занимаюсь більше музикою, хотяй і то трудний і невдячний хлїб. Бодай не було менї їх знати — ту сьвяту поезию і красну музику? Чимало слїз, чимало здоровля они мене коштують.

(До листу додано 7 лїричних поезий, а по них дописки):

Досить сих дрібних слїз, щоб Тебе, може щасливішого, ними не нудити. У сумній годинї серце їх віливає і так багацько, щоб міг ними і старого Днїпра загатити. Не пишу я, братічку, довгий час, нїчого, но як возьму за перо і подумаю на своє бездолле, на нашу минувшість і як тепер у сьвітї дїєть ся, то бігме кажу, так щось пре мя у серцї, а я поволи силяю отсї дрібні слези, мов та маленька дївчинка скляні цяточки на ниточку.

Вчера дістанєм твою кореспонденцкарту. У нашій семинарії нема, братчику, таких вже людий, щоби пістували наше рідне слово, там самі відродки. От нема там і що шукати; я знаю, як дїєть ся з моїми дїлами. Було скілька наших людий, но ті вже на парафіях і, як здаєть ся, і они позавмирали.

Ті книги*) хиба я, мій брат і скілька ще людий возьмуть; будь так добрий, скілька примірників менї прислати. —

---

*) Здаєть ся, мова про читанку Барвіньского. — *М.*

100 пуд. і більше проти 110 пуд.; у київскім п. 90 пуд. проти 100 пуд. Жито дало кепский урожай, особливо в уманьскім, звенигородскім, канівскім та чигиринськім пп., хоча в останнім п. подекуди зустрічає ся пересічний урожай; в липовецкім і таращаньскім пп. збирали до 70 пуд. проти 80 пуд., у сквирскім п. збирали пересічно 50 пуд. проти 70 пуд.; хоча місцями збирали й по 100 пуд.; в берд. пов. збирали 70—75 проти 85 пуд. Овес дав пересічний урожай; низше пересічного він був у звенигор., уман., почасти в сквир., тараш. пов.; в останних двох збирали 50—60 пуд. проти 60—100 пуд.; в перших двох урожай був близкий до пересічного, взагаліж збирали 50 пуд. проти 100 пуд. Ячмінь уродив трохи більше пересічного; в радом. п. збирали 75—85 пуд. проти 65—75 пуд., в чигирин. п. збирали 40—40 пуд. проти 50—80 пуд.; в канів. п. 70 проти 55 пуд.; низше пересічного урожай ячменю був у звенигор., почасти в сквир. та уманьск. п. Зерно подекуди кепске, але всеж красще, пїж сподівались.

— **Борба з пияньством**. Вчера відбуло ся у Львові велике антиалкоголїчне віче, на якім ухвалено резолюції проти пияньства. В першій резолюзиї віче жадає заборони продажи алькоголевих напитків від 6 год. вечер перед неділею або християньским сьвятом до 6 год. рано дня слїдуючого по сьвятї. В другій резолюції накликує всї власти до борби з пияньством, а в третій взиває весь загал населення до уряджуваня віч, зборів, відчитів і т. д. в цїли ширеня тверезости.

— **Хто відкрив Америку**? Часопись »Monde moderne« виказує, що на цїлі століття перед відкритем Америки через Европейців, була та часть сьвіта знана Китайцям. Давні китайскі хронїки містять описи краю, що лежить 6.500 миль на схід від Китаю, і є довгий на 3.250 миль. Край названий в тих хронїках Фузанґ або Фузу, а его докладний опис вказує на теперішне Мехіко. Ще в 448 році мали до Мехіка захожати китайскі місионарі, проповідати буддаїзм. Вони й списали свої досліди в хронїці, що хоронить ся тепер в архіві династиї Лїянґ. З другої сторони китайскі записки потверджують вірованє первісних Мехіканців. До Мехіка, як розказує народ, мав прибути чужий жрець і проповідувати нову віру. Теперішні духовники Мехіканців зовуть ся „ама“ і не є виключене, що се слово походить від „ляма“, котрим називають ся тибетаньскі і північнокитайскі жрецї. В мехиканьскім містї Полєнка находить ся старинна статуя Будди, котра також вказує на передісторичні для европейского сьвіта зносини Китаю з Америкою.

— **Поетичний кутик.**

В Бескидах.

У бори у темні я радо спішу,
На шпилї, урвища мов легіт лину.
І дикий орел не кладе тут гнїзда,
Натури житє тут щезає до тла,
Таємно ґранїти нїмі промовляють
І зорі великі над ними сияють...
У живчик всесьвітний дослухуюсь я,
У вирі дум сьмілих потапаю вся,
На думи, на пісні тут волю я маю
І знов поміж люди спокійна вертаю.

Уляна Кравченко.

— **Дрібні вісти**. Добра Пациків купили від п. Витовта Божемского за 600.000 К гр. Стелля Борковска, Меч. Брикчиньский і Г. Лїндерский. — Оден з дневників доносить, що громади: Петриків, Новесело, Олеша, Братишів і ин. в товмацкім повітї відказали ся від складаня податків перед Новим роком. Податковий уряд в Товмачи зарядив енергічні способи стягненя податків в тих громадах. — В Снятинї замкнено школи з причини шкарлятини.

Оповістки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї**. (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

Ві второк дня 13. с. м. „Ревізор з Петербурга“ комедия в 5 дїях М. Гоголя.

В четвер дня 15. с. м. „Арсен Яворенко“ („На громадскій роботї“) драма в 5 дїях зі співами Бориса Грінченка.

В суботу 17. с. м. передпослїдне представленє „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Наука, штука і лїтература.

— **Ч. 17. „Учителя“** містить отсї статї: А. Асник: Спомини колиски. — А. Алиськевич: Диялєкти і лїтературна мова в їх взаїмнім відношеню. — Б. Ґіж: Вакацийні оселї. — Іван Ґамота: Львівскі вакацийні корпуси. — З часописий і журналів. — Новинки.

Телєґрами

з дня 12. жовтня.

Чернівці. Виборча реформа до буков. сойму не має виглядів перейти на теперішній соймовій сесиї. Всї тяжкі та трудні ріжниці що до меншостий в проєктї виборчої реформи ще досї неполагоджені. Комісия правнича рішила по трох засїданях предложити давний проєкт без зміни перед плєнум сойму. Соймові меншости рішили не відступати від своїх жадань, особливо Жиди і Нїмцї, кажучи, що колишнїй проєкт не відповідає зовсїм теперішним відносинам, особливо що до числа міских та торговельних мандатів.

Білгород. Суботнїйше засїданє скупштини, скликаної на надзвичайну сесию, радило над справою: війна чи мир? по довшій дискусиї скупштина рішила ся 93 голосами проти 66 проти війни. Дискусия була довірочна.

Ухвала викликала грізне обуренє між населенєм. Товпи демонстрували на улицях Білгороду. Австро-угорского посольства стерегли полїция і жандармерия. Коли демонстранти прийшли під королївский конак, промовив до них наслїдник престола: „Дякую вам за ваш патриотизм. Ваші желаня є також моїми. Надїю ся, що за кілька днїв будемо бороти ся за короля і вітчину“.

В Білгородї утворив ся революцийний комітет для Босни і Герцоґовини. Число добровольців, які мають впасти до Босни, доходить до 17.000.

Будапешт. Мінїстер війни ґен. Шенайх має зажадати підвисшеня континґенту новобранців.

Царгород. Анґлїя має незабаром вивести справу прилученя Єгипту до Анґлії, за що готова є звернути Туреччинї остров Кипр.

РУСИНИ! Жадайте у всїх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицко-руской фабрики Евгена Білїньского в Збаражи.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педаґоґічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященикаx.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

В книгарнї Тов. ім. Шевченка можна купити:

1) **Розважаня про терпіня І. Хр.** — Ул. о. Е. Гузар. — Цїна 1 К без п. пер.

2) **Розважаня про терпіня І. Хр. для шкільних дїтий.** Ул. о. Ев. Гузар. Цїна 50 с. без п. почт.

3) **Боротьба Дрепера з вірою.** Я. Л. — Цїна 40 сот. без п. почт.

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЄ приладжене до потреби руских сьвящеників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилощанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. вже напечатане за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли в сїм році. Третя вийде в слїдуючім році. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8⁰ обнимають. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву. Пересилка наступає франко безпроволочно. (3—3)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних і господарских, збіжа і паші против шкід від пожару.

Шкоди ліквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« 15.885 відшкодованьв сумі вісїм і пів міліона корон.

Зиск по скінченім році звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 про.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ в Краківскім Товаристві.

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де єще не робить пиший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ спец. на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю курсів	„	3.437·—
„ резерви специяльної	„	35.000·—
„ емерит. урядників	„	218.364·—
инші фонди заосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	К	1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівною!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полудньом (8—3 год.).

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Рящева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12.20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8·00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Рящева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	6·10	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6 42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідає за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского.

Ч. 223. Львів, середа дня 31. вересня (14. жовтня) 1908. Річник XII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австрії:
на цїлий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цїлий рік . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і вірн не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановнх псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адмінїстрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. **пл. Домбровского (Хорунщини).** Експедиция місцева в Аґенцїї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застереженє.—

Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Політичний огляд.

Заграниця.

Сербска скупштина зібрала ся в суботу на надзвичайну сесію. Засїданє відкрито о 10-ій годинї і зараз проголошено его тайним. Правительство розпоряджає великою більшостю, бо із 160 послів належить около 120 до радикальних сторонництв, з котрих покликано теперішне мінїстерство. Президентом вибрано старорадикала Йованновича, котрий в промові висловив надію, що скупштина попре правительство, щоби »охоронити гноблену але гарну вітчину«. Відтак відкрито сю надзвичайну сесию скупштини відчитанєм королївского указу і назначено слїдуюче засїданє, котре мало піднести протест проти злуки Босни й Герцоґовини, на неділю. Провідники сторонництв заявили, що в сїй хвилї будуть однодушно піддержувати правительство. Рівночасно висловили невдоволенє перішучим змістом ноти протестуючої правительства проти злуки Босни й Герцоґовини.

Скоро тепер справу злуки Босни й Герцоґовини в Білгородї перенесено з улицї до скупштини, то можна мимо розятреня умів сподївати ся троха спокійнїйшої оцїнки положеня тим більше, що й промова бар. Еренталя в делеґациї і представленя европ. держав, які там наспіли задля воєнного настрою в Сербії, неперечно причинять ся до охолоди розгорячених умів.

Мимо того протиавстрийскі демонстрациї тривали дальше, а товпа переважно молодих людий з криком і глумливими окликами переходила попри палату скупштини до конаку і домагала ся, щоби явив ся король, котрий і вийшов, одначе не промовляв до народу. Товпа передала скупштинї петицию, в котрій домагав ся обезпеченя інтересів Сербії за всяку цїну війни. Відтак перейшла товпа на площу театральну і перед памятником кн. Милоша спалила кілька чорножовтих прапорів.

Невідрадною для внутрішнього спокою в Сербії і для заграничного положеня проявою є зростаюче невдоволенє королем Петром, котрого взивають виповісти війну Австрії або зречи ся в користь наслїдника престола, котрий настроєний вельми войовничо.

Хоч войовничий рух в Сербії троха охолонув, одначе австрийска управа військова видала ріжні розпорядки, щоби обезпечити нагляд кордону і не допустити сербских висланників до Босни й Герцоґовини. Рішуче становище заняв австрийский амбасадор в Парижі ґр. Кевенгіллєр супроти сербского руху. Він заявив: »Австрия бажає спокою, одначе не треба виставляти на пробу єї терпеливости. Сербія, котра забула висьвідчені їй добродїйства, помилялаб ся, думаючи, що ми знесли би байдужно виклику проти нас аґітацию. Я просив п. Пішона, щоби се подав до відомости Сербії. В Білгородї задумують орґанїзувати наїзди на Босну й Герцоґовину. Сподіваю ся в інтересї мира, що там роздумають ся з такими починами".

Представленя вислані до Білгороду з Парижа, Льондону, Петербурга і инших держав причинять ся неперечно до втихомиреня войовничого духа в Сербії і охорони єї перед катастрофою, котра скінчилаб ся упадком королївства і самостійности сербского народу. Непевність що до рішеня скупштини тривае дальше, хоч Zeit доносив, що вже на соботнім тайнім засїданю більшість мала заявити ся проти війни з Австриєю. Імовірно однак цїле зворушенє скінчить ся уступленєм теперішнього мінїстерства і покликанєм коалїцийного з усїх сторонництв. Тим способом відрочено би рішенє а се вийшло би в користь мира. Також зарядженє австр воєнної управи, висилка воєнної фльотилї, котра на 35 кільометрів перед Білгородом закинула якорі, причинить ся до усмиреня розятреня в Білгородї. Очивидно всякі инші зарядженя австр. воєнної управи усувають ся з під прилюдного обговорюваня.

Чуйність австр. воєнної управи тим більше зрозуміла, що з Білгорода наспівають всеж таки вісти про невідрадні там прояви, а іменно мав там утворити ся революцийний комітет з цїлию викликати революцию в Босні й Герцоґовині.

В Білгородї розійшли ся вісти, що король Петро має зречи ся престола в користь сина Юрія і справдї положенє короля має бути вельми трудне. Добре відомий давний мінїстер Микола Пасич напирає на короля, щоби усунув розважного мінїстра загр. справ Мильовановича, бо тамтой бажає утворити нове мінїстерство. Наслїдком того відбув король нараду з мінїстром війни; а коли з Відня наспіла вість, що в мінїстерстві загран. справ не принято протесту сербского посла Сімича проти злуки Босни й Герцоґовини, запанувало велике розяренє і після того відбула ся в Білгородї важна рада. Король напоминав до уміркованя, але се викликало велике огірченє між загорільцями. Дневники виступають вельми різко проти Австриї. Провідник поступовців Новакович мав висловити ся, що більшість скупштини заявить ся за війною. Зголошують ся добровольцї молоді, котрі хотять творити леґіони (доси має вже бути 15.000, а за кілька днїв сподівають ся зібрати до 30.000) котрі мають розпочати »сьвяту війну«, щоби пособляти сербскій правильній армії.

Також відбули ся демонстрациї перед палатою наслїдника престола Юрія, котрий промовив до товпи: Чую ся щасливим, що далисте менї нагоду до заяви, що я сином сербского народа і горджу ся тим, що я жовнїр і коли буде потреба, буду провідником добровольцїв, що готові умерти за свій нарід і честь. Все готов я за поважанє і честь свого народу вирушити до борби разом з вами і разом з вами кров пролити. Я щаслив, що я сином сербского народа, того улюбленого цьвіту в городї Славянщини. Най жие, хто готов умерти, най гине, хто хоче жити! Най жие сербский нарід«.

На засїданю скупштини предложив мінїстер війни домаганє кредиту 16 мілїонів динарів на узброенє війска, і се відослано до комісиї, а відтак всїма голосами проти голосу социяліста ухвалено резолюцию з похвалою дотеперішнього становища правительства і заявою народу, що віддає своє добро і майно до розпорядимости правительства. Париский дневник Matin оповістив підписку на сербских добровольців і сам жертвував на ту цїль 15.000 франків. З Білгороду наспіли грізні вісти, що кілька віддїлів добровольців вирушили над Дріну, а тим способом може прийти небавом до пограничного заколоту.

Сербія намагає ся направити взаємини з Чорногорою і в тій цїли сербский посол Суботич виїхав до Цетинїї, а тим способом зазначено полїтичну солїдарність обидвох держав супроти Австриї. Сербска скупштина ухвалила крім того вислати привітну толеґраму на надзвичайну сесию чорногорскої скупштини, котра зібрала ся вчера. Одначе та солїдарність не виглядає так грізно, бо князь Микита занадто хитрий володар, щоби свому прирідному ривалеви, Сербії, своїми руками загрібував жар. До того ще й Італія остерігає чорногорского князя перед нерозважними починами. Мимо того відозва видана князем до народу довела також в Цетинїї до протиавстрийских демонстраций перед австро-угорским посольством, так що офіцирский патроль приневолений був вистугити в оборонї.

В Царгородї від кількох днїв не устають пововори про уступленє султана з престола. Voss. Ztg звіщала з Берлїна, що минувшої неділї мали до сего приневолити султана, а відчас останнього селямлїку не брали участи европ. дипльомати та й між народом не було одушевленя. Султан має бути вельми пригноблений. В Туреччинї зростають вспятні змаганя, одначе султан заявив, що скорше готов умерти, як відкликати надану конституцию. В Царгородї відбули ся також демонстрациї Сербів, Чорногорців і Турків проти Австриї, одначе Порта намагає ся згнобити се зворушенє.

Грецня віднесла ся до европ. держав з домаганєм, щоби на конґресї, який має відбути ся, крім болгарскої і боснїйскої справи порушено також справу кретийску. З Крети звіщають, що кретийска мілїция зложила присягу вірности для королївства грецкого. Тимчасом Порта доручила грецкому послови в

Царгороді ноту з заявою, що наколиб Греция приняла злуку Крети з Грециею, то Порта буде се вважати зачіпним почином.

Турецкі дневники звіщають, що Росия, Анґлія, Франция й Італія урядово згодили ся на конґрес. Тимчасом »Новое Время« виступає проти скликаня конґресу і предвиджує великі трудности. Австрия не допустить до того, щоби підношено справу Босни й Герцоґовини, а навіть доходять вісти, що й Туреччина не порушить сеї справи. Також Болгария не позволить, щоби її трактовано там як вазаля. Росия не може поставити виразної проґрами а без того не здобуде собі поваги, бо она не потребує конґресу, але ясної проґрами в заграничній полїтиці.

В Росиї внутрішний народогосподарский стан, як і межинародні запутанини задля заостреня на Балканї не віщують нїчого доброго і тому навіть так оптимістично настроєне „Новое Время“ накликує, щоби раз скінчити з сим внутрішним розладом, що обезсилює від тілько років росийске царство. Тимто державна дума, котра збирає ся в найблизших днях, повинна приступити до далекосяглих реформ, котрі би стали підвалиною дїйсних відродин Росиї. Вже тепер приготовлюють ся до нової сесиї думи. Президию держ. думи, як пише »Слово«, виберуть з самого початку думской сесиї. Головою знов буде вибраний Н. Хомяков, на якого голосуватимуть октобристи, умірковано-праві, мирнообновленці та ще, мабуть, кадети. Кадети, хоч трохи і не вдоволені з Хомякова, але вважають за краще мати головою его, а не М. Родзянка. Старшим товаришем голови виберуть князя В. Волконьского. Другий товариш голови А. Мейєндорф хоче зречи ся участи в президиї, бо має велику охоту працювати в комісиях думских та у фракциї октобристів Але октобристи мають надію вмовити М. Мейєндорфа, щоб він зістав ся на своєму місци. Як що й справдї він піде з президиї, то можливо, що на его місце виберуть Н. Н. Львова, мирнообновленця, кандидатуру якого піддержують і октобристи.

Недавно б. президент думи Хомяков висловив ся в розмові про нову сесию в розмові із співробітником „Б. Вѣд.“ між иншим: »тепер ще невідомо, чи почне дума свою працю з буджету. Се залежатиме від постанови буджетної комісиї. Як що вона схоче працювати так, як велить справжня фінансова спритність, то доведеть ся дожидати аж поки розглянуть всї обрахунки окремих відомств і зроблять загальний доклад у справі буджету на 1909 рік. Та, опріч буджету, в нас тепер є готові законопроєкти. Коли зайшла річ про вибір нового голови думи Хомяков казав: »Я сам з більшою охотою брав би участь у законодатній праці, аніж в її формальному боці. Як би найшов ся хтось инший такий, щоб згодив ся поставити свою кандидатуру і мав шанси бути вибраним головою, то я з охотою вступив би ся зі свого місця. А як ні, — то менї не доведеть ся зрікати ся тоді, коли дума схоче, щоб я зістав ся на своєму місци“.

В розмові з співробітником »Бирж. Вѣдом.« він заявив, що думска праця его зовсїм не задовольняє „В країні повний брак законности, потрібні негайно рішучі реформи, а дума не проявила нїякої законодатної ініциятиви, розглядаючи тільки те, що подавало ся з мінїстерских канцелярий“. Хомяков заходить так далеко, що навіть не признає законною ту перешкоду, на яку звикли в тих випадках покликатись оборонці третої думи, себ то, що йти шляхом »дрібних справ« примушував думу уряд. На думку Хомякова, уряд тільки користував ся „непротивленьским“ настроєм думи, й колиб того настрою не було, тодї й праця думи пішлаб иншим шляхом, цїкавійшим і корисніїшим.

До сеї розмови Хомякова з співробітником Бірж. Вѣд. додає „Рада“ ось які замітки: »Зміна в поглядах п. Хомякова моглаб дати ще оден наслїдок. Як голова державної думи, п. Хомяков безперечно може впливати на напрямок її праці в той чи инший бік. Отже льоґічно булоб сподївати сь, що свій новий погляд на заданє думской праці п. Хомяков постарає ть ся прищепити цїлій думі, або, бодай більшій в нїй частині, щоби таким чином усунути надалї всякий ґрунт для закидів у байдужности й »непротивленстві«. На жаль, д. Хомяков не тільки чесна людина, а ще й октобрист. Як чесна людина, він не може не бачити всїх хиб »своєї« думи, але як октобрист, він боїть ся й тїни опозициї й тремтяче заявляє: »Як тільки буде призначено новий кабінет мінїстрів, дума значно полївійшає й запанастить себе«...

В Росиї не перестає справа Холмщини бути предметом дневникарской розправи.

Д-й І. Філевич в „Новомъ Времени“ „тїшить ся“ про Холмщаків. Дивлячись на те, як Холмщина бідує, хоче він їй допомогти, та тільки »допомога« ся обіцяє Холмщакам в будучині ще більше. може, страждань, ніж терплять вони тепер. »8 вересня вся Холмска Русь сьвяткувала свій храмовий празник. Голосно залунав тут в сей день місцевий народньорелїґійний гимн: „Пречистая Дїво, Мати руского краю“. пригадуючий розрізненим всякими перегородками Холмщакам, Волинякам, Галичанам про їх национальну едвість!“. За останні роки се нагадуванє має для Холмщини особливе значінє. В Росиї було штучно віддїлено її від »русскаго цѣлаго« (чомуж не українського?), звязано з Царством Польским, щоби терпіти на собі вплив цїлком виключних умов та обставин“. Д-й Філевич, що трохи нище зазначив племенну єдність Холмщаків з Волиняками та Галичанами, далї уже ладен підвести Холмщину під великорусску країну, бо каже, що прилученє її до Польщі зробило шкідливий вплив »для русскаго характера Холмской земли«.

»Цїлком згожуємо ся з д. Філевичем — пише »Рада — що в 70 роках, коли згадали про Холмщину і почали про неї „дбати“, то „не оказалось никакого пониманія ся характера и дѣйствительныхъ потребностей«. Замісць того, щоб дати змогу українській людности краю розвернути на всю ширину своє национальне й культурне житє, яке перешкажалоб розвиткови польонїзациї краю, тут вжито найпильнїйших заходів для обруселя. Наслїдки були сумні, яких й не сподївали ся. »Цѣлые вѣка« перед цим »холмщане геройски стояли на стражѣ« рускої землї. »Несмотря на всѣ невзгоды народъ собственнымъ горбомъ отстоялъ ся национальный характеръ. Но и героизму предѣлъ бываетъ. Холмская Русь переживаетъ теперь несомнѣнный кризисъ“.

„Д-й Філевич каже, що „политическій разумъ и справедливость“ давно уже вимагають віддїленя Холмщини від Польщі. А ми з свого боку додамо, що й саме віддїленє сього українського краю від Польщі мало запобіжить его денационалїзациї, як що місцевій людности і надалї не буде дано змоги вільно розвивати своє национальне культурне житє та коли і на далї тут практикуватимуть ся такіж обрусительні експерименти, як до сього часу“.

До того зробимо ми з свого боку примітку, що не досить дати Холмщинї змогу вільно розвивати своє национальне житє, але й свободу релїґійну. Якраз намаганя Росиї до оправославленя Холмщини з підмогою »Ґалїцких Русских« Попелїв, Дячанів, Цибиків, висиланих там Дїдицким і Як. Головацким після 1864 року довели до того, що Холмщина затратила не тілько свою укр.-руску национальність, але й тепер після проголошеня маніфесту про віротерпимість у великій части зголосила перехід до латинського обряду з боязни, що колиб признала ся до давної своєї унїятскої віри, поверненоб її знов у православіє.

Допись.

З Брідщини.

(Спілка всеполяків з москвофілами. Що сказав митрополит о. Антонїй унїятскому сьвященикови в Почаві? Дещо більше правди о прогульці кацапів до Почаева і Киева. „Волынецъ“ з Галичанина під монастирскими мурами в Почаеві і его »разоблаченія«. Торжество св. Йова в Берестечку яко pendant до всеславяньскої ідеї. Наше народне і релїґійне становище в Брідщинї за останних 20 лїт і в 1908 році).

(Дальше).

Для того хибив стріл вимірений против нашого народу нашими недругами. Не зібрали пядесять тисяч, не переконали анї одного до апостазиї, протверезили і тих 150 збаламучених »Русскою Волею« селян, а тих кількох платних рублями аґітаторів остало платною звлочею, не удалось вивести їх до »чина« mężów stanu. Nie udało się zaprowadzić choć trochu schizmy, як бажав Dziennik Polski. Та, панове, озвемось ми. Посїяти вітер не тяжко. Вже пять лїт підпомагають наші надграничні приятелї людий ворожих народови і Церкві, всякий рух прихильний українській ідеї тлумить ся, наших людий переслїдують за найщиршу роботу для народної ідеї, для Церкви, для династиї, а потім кричать schyzma grozi! Явно голосить ся, що Українцї мають бути тою цїною, якою окупить ся мир польско-московский і жадібна медвежа лаба висуваєсь. Та наслїдки як раз противні, хотяй може трафитись, що в часї борби будуть і жертви. Преціньь загально відомо, як тяжко навернути платного аґітатора. Але з другої сторони тому чотири роки нїхто був би не припускав, що др. Дудикевич, побитий яйцями, буде соромно утїкав з віча і то... в Залозеччинї, котра забивала хрунями всю народну роботу.

Однакож і до наших сьвящеників твердого закала маленьке слівце. Не грайтесь з огнем, отцї! Ревнуючи о общерусскую ідею і затираючи нашу народну ріжницю від Москалїв, ви несьвідомо затирали і ріжницю межи католицтвом а схізмою. Вам імпонувала могуча Росия, дешева Росия, мнимий добродїй Росиї, але треба народови показати і слабі сторони єї устрою і єї віри. А сего не тикалось, а тепер прийшов ворог і хоче се використати. А ворог є і в дома і за кордоном. Бо вже всякий переконав ся, що між нашими руссофілами а офіциальною Росиєю є тїсна сполука. Але може і не всякий ще знає, що і в Росиї робота »істинно русских« людям обридла і все, що чесне і справедливе, відвертаєсь від них. Се відчув на собі і о. Виталїй і митрополит „Антонїй“ ба і »Галичанинъ«. Недавно впали нам в руки числа Галичанина, де в фейлетонї під заголовком „Подъ монастырскими мурами“, написав якийсь »Волынецъ« цїкаві для нас уваги. Що до особи »Волынця« не треба довго додумуватись. Се оден з наших платних аґентів, а може і оден з »господинів депутатів«. Цїлий фейлетон, се одно велике кацапске »На ріках вавилоньских« Гей! гей! ви мури Почаївскі! Сидить у

вас така доблесна сила, як о. Виталій. Кілько то він натрудив ся для нас істинно-русских. В своїм Листку Почаєвскім вирізав всіх Ляхів і жидів, відкрив бомбовщиків і украинців, показав їх правительству, знищив крамолу, просьвітив хлопів своїми процесиями на „істинний путь“ вибудував навіть „Народний домъ“, де гостять дурно поломників (sic!), тай ніхто єму того не хоче порахувати в plus Правительство лише терпить, інтеліґ нция брудить ся, а народ — ах той нарід! він не хоче розуміти. Подивіть ся в Нїмеччинї, Франциї, в Чехах навіть, всюда на западї всьо просьвіщаєт ся на „своєм родном“ грунті, ах! а ту, ту саму роботу назвали назадницкою, не лїберальною, хулїґаньскою. О. дръ Волынецъ богато їздив по западних краях, на кождім вічу величав ся тим, аж виплакав свій жаль під монастирскими мурами в Почаєві, що мовляв о. Виталія і єго ідею, котрої перв вим представителем в Відни єстм »азъ«, не восхотятъ разуміти. Таж він в своїм Почаївскім листку учив виразно, та в своїх проповідях учив виразно, що на оден ніж можна брати їно сім жидів, а осьмого вже нї, таж для добра »русской« ідеї можно палкою валити всїх, таж він виразно похвалив салдата, котрий заруб жида за те, що наївшись і напившись не хотїв заплатити, а жид поважив ся сказати, що »салдат свиня«. Таж д-ръ Волынецъ був в Нїмеччинї і т. д. і всюда так само.

Але поправдї жаль »Волинця« повстав з іншої причини і слези свої виплакав він в Галичанинї ось для чого.

(Дальше буде).

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В середу: руско-кат.: † Покров. П. Д. М.; римо-кат.: Каликста Папи. — В четвер: руско-кат.: Кипріяна, Юстини; римо-кат.: Ядвиґи і Тереси.

— **Від комітету основателїв „Земельного Банку гіпотечного“** дістали ми до поміщеня отсю відозву: На наш поклик поспішив значний гурт нашої патріотичної суспільности з субскрипциєю акций »Земельного гіпотечного Банку«, так що протягом тижня підписано і задатковано звиж четверту часть всїх акций і ми не сумнїваємо ся вже, що цїлий основний капітал „Земельного Банку гіпотечного“ буде покритий субскрипциєю. Щоби однак уникнути довшої проволоки в дальшім переведеню цїлої справи, звертаємо ся ще раз до нашого патріотичного загалу з просьбою, щоби поспішив з субскрипциєю дальших акций та щоби всї, що відносять ся прихильно до сеї справи і розуміють єї вагу, надсилали як найскорше підписані лїсти і заяви субскрипційні з відповідними задатками, найпізнїйше до дня 23 жовтня с. р. а також розвели відповідну аґітацию в цїли позисканя дальших субскрибентів. Рівнож просимо ті наші Товариства і тих наших Вп. прихильників, котрі займають ся збиранєм субскрипциї, аби субскрибовані вже лїсти і заяви безпроволочно відсилали до нас. Субскрибовані лїсти, заяви і задатки треба відсилати під адресою: Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“ у Львові, улиця Руска ч. 20. У Львові, дня 12 жовтня 1908. — *Комітет основателїв »Земельного Банку гіпотечного«.*

— **В справі протесту соборчиків** пише „Нива“: В „Ниві“ піддано гадку, щоби соборчики своїми ухвалами і адресами протестували против напасти, поміщеної в „Дїлї“ на Ексц Митрополита. Сьвященики белзкого деканата дали початок, як доносить „Руслан“ (ч. 194). „Дїло“ (ч. 202) вважає такий протест за безпредметовий, „бо (sc. протест) звертаєть ся проти статї, якій ті політичні чинники, що відповідають за напрям дневника, відобрали всяке значінє“. Силу протестів має ослаблювати — на думку „Дїла“ — факт, що протестуючі не всї предплачують „Дїло“. Обі замітки неузасаднені. Протест духовеньства лиш тоді був би безпредметовий, по звісній заяві видавництва »Дїла«, єсли би протестовано виключно против национально демократичної партиї і »Дїла«, яко єї офіциального орґану. Тимчасом протест відносить ся до самого факту оклеветаня Митрополита, менша з тим, хто і де того допустив ся. Дальше, факт оклеветаня дає ще і нагоду, заявити духовеньству свій пієтизм до невинно оклеветаного Архіерея, що конечно викликує потребу заняти ся згаданою статию і »Дїлом«. Але і в відношеню до партиї і єї орґану протест ще зовсїм не став безпредметовим. Партия і видавництво відпекали ся статї бувшого редактора, яко вислову єго особистих поглядів. Але на них ще тяжить обовязок дати оклеветаному Митрополитови якусь сатисфакцию що до тепер на жаль не стало ся. Протест може проте відносити ся і до занедбаня того очивидного обовязку, занедбаня тим тяжшого, що партия завинила неґативно і морально, недоглядаючи відвічального редактора, звісного вже перед тим зі своїх лїберальних вибриків. Обставина, що деякі з протестуючих не передплачують »Дїла«, ослаблювала би силу протесту хиба тодї, єсли би протестовано против полїтичного напряму дневника, до чого мають право лиш ті, що підтримують дневник за єго полїтичний напрям. Але протести соборчиків звертають ся против ложи і клевети, отже против морального зла, поповненого в дневнику, а до такого протесту мають право всї ті, що їм залежить на тім, щоби руска преса була чесна. Відтак, хотяй не кождий сьвященик передплачує „Дїло“, але і єго не поборює, а бере ся до поборюваня аж тодї, коли дневник промахує ся морально. Так, отже і сьвященики непередплатники »Дїла« можуть посередно впливати на материяльне положенє »Дїла«, можуть підтинати єго бит. І так будуть робити, єсли „Дїло“ не заперестане своїх промахів, а протести суть заповідженєм тогож. З тої рациї протест має своє значінє. Не можна собі легковажити опінії, яку „Дїло“ може мати серед суспільної верстви, так зрослої з народом, як духовеньство, дарма, що не всї члени тої верстви підтримують материяльно „Дїло“. А та моральна сторона також щось значить! Єсли „Дїло“ не думає числити ся з опінією духовеньства, о скілько потребує єго пренумерати, то тим самим викличе против себе і ту частину духовеньства, яке єго материяльно попирає. В кождім случаю, протест непередплатників зовсїм не є так маловажний, як би се кому могло видавати ся. — *о. Он. Воляньский*, предплатник »Дїла«.

— **Шпіоньске кодло.** Кружить чутка, що спійманєм одного шпіона росийского, Ярослава Мончаловского, не скінчить ся афера кацапскої шпіонажі в Галичинї. При домашній ревізиї у Мончаловского найдено крім мапи Галичини з зазначеними фортифікациями та їх описом ще купу листів, які компромітують більше осіб з кацапского табора, замішаних в ту справу. Шпіоньство їх датує ся не від нинї і запевно, що згадану мапу арештований Мончаловский лише доповняв, одїдичивши єї по своїм батьку, редакторі „Ґалїчанїна“. Тимто „Ґалїчанїн“ дуже сердить ся на своїх приятелїв з Wiek-ів і Gońc-ів за то, що широко розмазують шпіонажу Мончаловского, а на оборону наводить, що і між Поляками були подібні індивідуа як Мончаловский. Неменше галицких кацапів скомпромітував ся їх ґубернатор консуль Пустошкин, в якого сусїдстві (при ул. Домбровского) мешкав Мончаловский, і був єго щоденним гостем в консулятї та невідступним єго товаришем на проходах по Львові і околиці. Тепер, як загально говорять, Пустошкин буде відкликаний.

При сїй нагодї годить ся пригадати телеґраму з Петербурга до віденьского N. W. Jour-

Материяли до істориї зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 169.

Занятя Осипа Барвінського.

Шляхтинцї, 1871, 4. липня. З листу Осипа Барвіньского до Із. Воробкевича.

— Сиджу тепер в Родичів та займаю ся моїм давним любим трудом: перекладаю сербські народні думи на наш язык, з котрого посилаю Вам хоч частину на показ. Може коли прийде такий час, що появлять ся сї думи печатані, а поки що треба сидїти та ще справляти.

Другою роботою моєю є св. письмо для народа в скороченню; коли схочете, перешлю Вам на показ хоч з пару кусничків.

Ч. 170.

Григорій Воробкевич про себе.

Чернівцї, 1871, 7. серпня. Григ. Воробкевич до Олекс. Барвіньского.

Обстоятельства всїлякого роду, скорби, недуги, журби застановили мене, мовчати; глубоко мовчати, але з того не можна заключати, будь то би я забув на моїх щирих приятелїв. Нї, не забув я і не забуду на вас, мов крізь сон вижу я і сегодня ваші привітливії, нїжнії лиця, очи ваші блистящії ся огнем правди і ревности для доброго і красного. З іскренним сочуствієм слїдую я за вашими працями, тїшу ся їх успіхом, смущу ся їх запоном.

Гадав і я раз належати до працьовників на полю лїтературнім, вівів і я на поприще нїякі (!) твори поетичні, але розчарованє прийшло скоро. Плохі і мізерні були ті твори простісїнька простомова в римах — і як заслужили, так ся і стало їм, ізчезли, заніміли мої недотепні звуки, мов голос вопіющого в пустині. Завісив я тому мою бандуру на клинок, засохла жила поетична в моїх грудях, зостало ся тілько глубоке пошанованє тих людей, котрі з істинним талантом працюють для добра і хвали нашого бідного народу. Бог най благословить труд ваш честний, а я з мої сторони жичив бим бути Ротшільдом, абим міг з гордостию здїлати ся меценасом рускої лїтератури! Але то знов неісполнимії мрії — і більше нїчого. —

Ч. 171.

Поема „Нечай“, Сборник пісней і Musiklehre Із. В-а.

Чернівцї, 1871, 8. серпня. Із. В. до братів Барвіньских у Шляхтинцях.

— Пишете Ви менї про мого Нечая. Шкода, братя, щоб той твір марно пропав. Возьміть ся Ви, мої голуби, до працї, поправте єго, роздумайтесь над ним, додайте і одно і друге і віхарте єго так, щоб наші люде ним втїшились, щоб з него ґаньби не набратись. Я дуже рад би, щоб він ві Львові печатав ся, а то тому, що в нас нема гарних черенок. Там булоб і для Вас лекше коректорою займати ся. Будьте Ви такі добрі і напишіть менї, кілько ме друк стояти, щоб і я міг з грішми застосувати ся. І тепер міг би я Вам щось грошей прислати, но найстарший мій син і жена мусять після ради доктора у купіль їхати і тому мене великі видатки чекають. Но у Новембрі і Декаврі с. р. буду в станї сю справу залагодити.

(Дальше буде).

nal з дня 12. серпня с. р. (стор. 11), яка висьвітлює подвиги Мончаловского. З Петербурга доношено тодї, що „поїздку мужиків з Галичини до Почаєва уряджує Дмитро Марков. Він був посередником межи паломниками а росийским правительством що до перевозу їх даром на росийских зелїзницях і що до безплатного перехарчованя їх в Росиї. Він був також інтелектуальним керманичем подвигів Мончаловского, який разом з Носевичом, з нераз судово караним Максимом Матвійком з Млиновець (Зборів), Юлїяном Білїнкевичом (Львів), писарчуком у Лисяка, Іваном Луциком („Наука“), прогнаним учеником Марущаком, вели і підпомагали ту справу. (То потвердили Ґлушкевич з Бродів і Крижановский з Сокаля)“. Тілько принїс був N. W. Journal з Петербурга. Щож на се скажуть проводирі галицких москвичів?

— **Приготованя по війни.** О скілько дозволено в випадках мобілїзациї подавати деякі вісти про воєнні приготованя, появили ся у віденьскій прасї отсї вістки: Краєві власти державні дістали телеґрафічні порученя, аби всьо приготовано на випадок мобілїзациї поодиноких віддїлів армії. Такі самі порученя дістали зелїзничі дирекциї. З Перемишля доносять вже про змобілїзованє 10. полку піхоти (перемиского), який в найблизших днях має поїхати на полудне. Про мобілїзацию инших полків не чути нїчого. Вчера, як доносить оден з львівских дневників, покликано з Галичини 148 жандармів до Дальмациї. Всї ті жандарми, стягнені з поодиноких коменд в Галичинї, мають протягом 36 годин, в повнім узброєню, ставити ся в головній комендї жандармериї в Задарі.

— **Справа Сїчиньского.** Радник Берзон переслухав п. Сїчиньску і о. Лукасевича яко сьвідків, яких переслуханя домагав ся касацийний трибунал. На нинї покликано до суду психіятрів проф. Ґальбана і д-ра Кольберґера, які будуть провірювати умовий стан Сїчиньского.

— **Дрібні вісти.** Інавґурация у львівскій політехнїці відбуде ся завтрішної середи о 10. год. рано. — В „Залїчк. тов-і“ в Тарнові бухгальтер Ян Дерас здефравдував 3.800 К при помочи підробленої книжечки вкладкової. Доносить про се Gaz. Tarnowska.

Оповістки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представленя 7½ вечером).

В четвер дня 15. с. м. „Арсен Яворенко“ („На громадскій роботї“) драма в 5 дїях зі співами Бориса Грінченка.

В суботу 17. с. м. передпослїдне представленє „Продана наречена“ опера в 3 дїях Ф. Сметани.

В неділю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 дїях Бориса Грінченка.

Галицкий сойм.

Засїданє з дня 12. жовтня 1908.

Перед дневним порядком маршалок удїлив голосу правительственному комісареви ґр. Льосьови, який відповів між иншими на отсї інтерпеляциї: пос. Олесницкого в справі противаконної продажі дрогобицкою громадскою радою 50-ох морґів громадскої толоки на передмістю Задвірна під будову відбензинарнї, заявляючи, що полагода сеї справи належить до властий автономічних; на інтерпеляцию п. Макуха в справі нелеґальних виборів громадских в Підпечарах (пов. Товмач) з 17. грудня 1907, заявляючи, що намісництво порішило протест проти сих виборів 18 VIII. с. р. так, що признано цїлий акт виборчий важним, за те заряджено доповняючі вибори одного радного з III-ого, а одного з II-ого „кола“ та льосованє між двома кандидатами на одного заступника радного з I-ого „кола“. Староству в Товмачи поручено допильноване безпроволочного виконаня сих заряджень.

Потім палата приступила до дискусиї над звітом банкової комісиї в справі зміни статуту краєвого банку. Референт комісиї п. Адам запропонував згідно з внесенями краєвого видїлу, щоб установити трех заступників директорів банку, а також побільшеня числа членів надзираючої ради з 9 на 12. Крім деяких дрібних змін статуту банку, поручає ся ще кр. видїлови, аби він на найблизшій сесиї предложив таку зміну 115 §. статуту, щоб статути банку, ухвалювані соймом, підлягали не потвердженю правительства, але цїсарскій санкциї.

В дискусиї над комісийним справозданєм забрав перший голос пос. Король, а потім п. К Левицкий, домагаючись рівного права для рускої мови в дїловодстві кр. банку попри польску мову.

На виводи руских послів відповідав пос. Мариевский викручуючись тим, що в фінансовій інституциї всяка полїтика (?) виключена. По подібній промові п. Адама сойм приняв внесеня комісиї і приступив до розправи над низшими школами рільничими. Сїй справі присьвятив довшу бесїду пос. Макух, доказуючи, що з тих шкіл селяни не мають нїякого хісна. Замітний факт зазначив бесїдник що до низшої рільничої школи в Ягольницї, де рускої релїгиї вчать в польскій мові. Бесїдник кінчить свої виводи тим, щоби 5 шкіл замкнути а лишити тілько по одній в східній і західній Галичинї для вишколеня дїдичівских офіциялістів. Решту фондів, які досї йшли на рільничі школи, повинно ся повернути на удїлованє запомог для просьвітних товариств і приватних осіб, що займають ся ширенєм рационального аґрономічного знаня між селянами.

Бесїдник вказує на потребу узглядненя обох краєвих народів, а як репрезентант Русинів апелює, щоб запомогти в тій справі тов. „Просьвіту“, яка чимало подбала про піднесенє хлїборобского знаня між руским народом, а тепер приступає до заснованя окремої школи рільничої в Милованю.

Дальший бесїдник п. Стефчик признає що низ. школи рільн. служать більшій посїлости і вносить, аби крім двох, по одній в західній і східній Галичинї, инші школи ріль. зреформувати. По промовах пп. Сеника, Пілята, Т. Старуха і А. Целецкого палата приняла внесеня комісиї.

По полагодї звіту комісиї для краєвого господарства в справі зимових рільничих курсів маршалок замкнув засїданє, назначуючи слїдуюче на середу о 11 год.

Телеґрами

з дня 13. жовтня.

Царгород. Турецка праса взиває Сербію, аби не вдавала ся у війну, бо війна була би для неї катастрофою.

Царгород. До Смирни причалив анґлїйский панцирник, а нинї прибуде цїла ескадра.

Париж. Франц. посол в Білгородї остеріг Сербію перед війною.

Вийшов 8-ий випуск.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА.

„УКРАЇНСЬКА МУЗА“

ПОЕТИЧНА АНТОЛОГІЯ

під редакцією ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

В 12 випусках; виходе кожного місяця. В антологію входять кращі твори **всїх найвидатніших українських поетів**, починаючи од **найстаріших корифеїв** і до наших днів, з України Росийскої, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску будуть твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіґрафіями і біґрафіями поетів, заставками і віньетками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Цїна кожного окремого випуску 25 коп., з пересилкою 30 коп., а по **передплаті 2 рублі за всі 12 випусків, з пересилкою 2 р. 50 к.** Можна на виплат. 1 р. зараз, 1 р. через місяць і 50 коп. першого лиця (июля). Грошї посилать по адресі: **Київ, Іванівська улица 75, Олексї Коваленкові**, або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8, або в книгарни „Л. Ідзіковського“, Хрещатик 29.

За границю: 3 карб. 50 коп., з пересилкою: в Австрії 8 корон, в Америцї 2 доляри.

Редактор-Видавець О. Коваленко.

ЗАПРОШЕНЄ до ПРЕНУМЕРАТИ.

БОГОСЛОВІЄ НОРОВСТВЕННЕ приладжене до потреби руских сьвящеників Йосифом Мільницким, почетним пралатом папским, крилошанином ґреміяльним Митропол. Капітули, д-ром Богословія і пр. вже напечатане за призволенєм Всесьвіт. і Вседост. Митроп. Ординарияту. Дві перші части вже вийшли в сїм роцї. Третя вийде в слїдуючім роцї. Щоби так важне дїло скоро розійшло ся, предплата на дві перші части стоїть лиш тілько 4 К, хотяй 35 аркушів печатаних в вел. 8⁰ обнимають. О скоре пересланє предплати на руки автора під повисшою адресою просить ся всїх сприяючих сему видавництву. Пересилка наступає франко безпроволочно. (3—3)

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“

у Львові, при улицї Рускій ч. 20. (дім власний).

приймає **обезпеченя будинків, всяких річий** домашних і господарских, **збіжа і паші** против **шкід від пожару.**

Шкоди лїквідує і виплачує »Днїстер« з найбільшою скоростию. Оцїнка шкід відбуває ся в присутности 2 господарів членів. Дотепер виплатив »Днїстер« **15.885 відшкодовань** в сумі **вісїм і пів міліона корон.**

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороти за р. 1906 і 1907 виносили по 10 прц.

Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Каса ощадности у Львові, Руска Щадниця в Перемишли приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер“ **в Краківскім Товаристві.**

Аґенциї »Днїстра« находять ся в кождім містї і в многих селах; там, де еще не робить инший аґент »Днїстра«, можуть письменні селяни старати ся о удїленє аґенциї. До тепер заробили аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31/12 1907:

Фонд резервовий	К 1,003.364·—
„ резерви премій	„ 613.720·—
„ спец. на звороти	„ 50.939·—
„ на ріжницю курсів	„ 3.437·—
„ резерви специяльної	„ 35.000·—
„ емерит. урядників	„ 218.364·—
инші фонди заосмотреня	„ „ 40.000·—
Разом сума	К 1,964.824·—

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год.).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	**8·55**	**1·30**	5·45	9·50
Кракова	7·25	9·50	—	**8·40**	**2·30**
Ряшева	—	—	1·10	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10 30
Черновець	8·07	—	**2·05**	5·57	9·30
Черновець	—	—	—	—	**12 20**
Станиславова	5·40	—	—	—	—
Коломиї,	—	10.20	—	—	—
Стрия	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Пустомит	7·29	11·43	3·50	—	11·00
Самбора	8 00	10·30	2·00	—	9·10
Любіня	8·00	10·30	2·00	9·10	—
Рави рускої	7·10	12·40	4·50	—	—
Янова	8·26	1·15	5·00	9·25	10·10†
Брухович	7·10	—	12·40	4·50	8·20
Брухович	8·15	—	—	—	—
Зимної води	5·50	7·25	1·10	5·45	9·50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·50	**8·25**	**2·45**	**7·00**	11.15
Кракова	—	8.40	6·12	7·35	**12·45**
Ряшева	—	—	3·30	—	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	7·45	11.10
Черновець	**6·10**	9·35	**2·23**	—	10·38
Черновець	—	—	—	—	**2·50**
Станиславова	—	—	—	2·40	—
Коломиї	—	—	—	6·03	—
Стрия	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Пустомит	7·30	—	2·25	6·42	11·25
Самбора	6·00	9·05	4·00	—	10·45
Любіня	6·00	9·05	—	4·00	10·45
Рави рускої	6·14	11·05	—	7·10	11·35†
Янова	6·58	9·15	1·35†	3·35	6·30
Брухович	7.21	11·05	—	—	—
Брухович	6·14	—	3·35	7·10	11·35†
Зимної води	3·50	8·40	3·30	7·35	11·15

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділї означені †.

Видав і відповідав за редакцию **Семен Горук.**

З друкарнї В. А. Шийковского